

LEGATIA DE COMERCII
CONFECIUNILE DE REGISTRE
KNOLL & FIU
IASI, STR. CUZA VODA 42

12 MAI 1934

Proprietatea Bibliotecii
Universității Iași

X-20

3015793
Periodice

REVISTA
LUMEA
NOUĂ

DIRECTOR,

MIHAIL MANOILESCU

ANUL II

IANUARIE - DECEMBRIE 1933 (No. 1-12)

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL” STRADA BREZOIANU 23-25

1934

REVISTA
ALBANA
UNIVERSITATEA DE MEDICINA
URBESCIAM
11 JUNIA
1934

pele 4
Biblioteca Universitatii 1934
20 JUN. 1934

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

REVISTA LUMEA NOUĂ

Director, MIHAIL MANOILESCU

ANUL II, IANUARIE-DECEMBRIE 1933 (No. 1-12)

TABLA DE MATERIE

A		
ANDRIESCU-CALE I., Ing.		
Prevederi demografice	No. 3, pag.	154
C		
CONSTANȚIU I.		
Corporatismul văzut și altfel	6. „	347
CORNAȚEANU NICOLAE		
Agrarianismul	11. „	614
D		
DENSUȘIANU O.-Fiul		
Punct de vedere	2. „	111
DRAGULANESCU D., Ing.		
Prin tehnică spre lumea nouă	7. „	413
F		
FOTIADE ION, Ing.		
Reflecții asupra crizei agriculturii noastre	„ 4. „	238
Generație de șomeuri	„ 9. „	543
FRANGES OTTO, Prof.		
Viitorul economic al statelor agricole eu- ropene	„ 1. „	3
G		
GEORGIAN JUSTIN		
Grije de școlile profesionale	„ 10. „	617
GRIGOREANU ION (Grigore Manoilescu)		
Programul economic și financiar al Na- țional-Socialismului german	„ 1. „	26
I		
IGNOTUS (Joldea Rădulescu I.)		
Guvernul de tehnicieni	„ 9. „	558
J		
JOLDEA RADULESCU I.		
Corporatismul și substanța sa politică naturală și universală	„ 4. „	224

Sindicalism și corporatism	„ 5,	„ 283
Noi și faza precorporativă	„ 9,	„ 528
Intre corporatismul „specific” și corporatismul pur	„ 11,	„ 659
Revoluție națională și național-corporatism	„ 12,	„ 728
L		
LUCA RADU		
Faptul naționalist și sistemul corporativ	„ 9,	„ 546
„LUMEA NOUĂ”		
Trei ani de domnie	„ 6,	„ 331
M		
MANOILESCU ELENA		
Tristele pedantisme ale educației	„ 1,	„ 33
Caleidoscop european	„ 3,	„ 158
Copii da, schilozi nu	„ 8,	„ 478
Făuritorii Europei de mâine: Mustafa Kemal	„ 10,	„ 601
MANOILESCU GRIGORE		
Someuri și șomaj	„ 2,	„ 104
Technocrație	„ 5,	„ 292
MANOILESCU MIHAIL		
Naționalismul nostru	„ 1,	„ 17
Ortodoxismul nostru	„ 2,	„ 75
Corporatismul, organizarea egoismelor?	„ 3,	„ 139
Nouii fanarioți: Expertii	„ 4,	„ 203
Dela Ion Roată la Ion Mihalache	„ 5,	„ 267
Partide sau corporații	„ 6,	„ 333
Intre azi și mâine	„ 7,	„ 395
Privind spre lumea de mâine: Inginerii	„ 8,	„ 459
„ „ „ „ „ Profesorii	„ 9,	„ 523
„ „ „ „ „ Medicii	„ 10,	„ 587
Cea din urmă oaste	„ 11,	„ 651
Liga Național-Corporatistă	„ 12,	„ 719
M. M. (Mihail Manoilescu)		
Un congres de calitate	„ 9,	„ 556
Privind spre lumea de mâine: Avocații	„ 11,	„ 678
„ „ „ „ „ Comercianții	„ 12,	„ 756
N		
NICOLESCU ROGER, Dr.		
O nouă doctrină de Stat	„ 1,	„ 40
Organizarea și coordonarea producției	„ 7,	„ 424
NICULESCU CRISTEA, Ing.		
Schița de organizare administrativă în Statul corporativ	„ 2,	„ 97
Schița de organizare fiscală a Statului corporativ	„ 4,	„ 217
Cascada valutelor	„ 5,	„ 276
Parturiunt montes...	„ 7,	„ 406
Experiența americană	„ 8,	„ 465
Vițelul de aur	„ 9,	„ 535
Destrămarea unei țări	„ 10,	„ 596
Masele și Napoleon	„ 12,	„ 714

O

OTETELIȘANU ENRIC

Educația și învățământul în cadrul statului corporativ	„ 3, „	146
Considerațiuni asupra curentelor politice din România	„ 6, „	337
Pentru o industrie națională	„ 8, „	471
Reflecțiuni politice în jurul guvernului Duca	„ 11, „	674

P

PETRESCU CHRISTIAN

America sau Europa ?	„ 1, „	20
Tinerime, încotro ?	„ 3, „	163
Resorturile economice și sociale ale corporatismului	„ 6, „	355
Economie națională dinamică, economie națională statică	„ 10, „	606
Ideea de autoritate și libertate în Național-Corporatism	„ 12, „	738

PETRESCU IOAN P.

Funcționarul public în Statul corporativ	„ 8, „	482
--	--------	-----

PETRESCU NICOLAE, Prof.

Etica Fascismului	„ 2, „	77
-----------------------------	--------	----

PIENESCU MIRCEA

Cooperativele și corporatismul	„ 2, „	85
--	--------	----

R

RĂDULESCU DAN, Prof.

Contribuțiuni la studiul problemelor economice de actualitate	„ 4, „	206
Contribuțiuni la studiul problemelor economice de actualitate	„ 5, „	269

S

SISEȘTI-IONESCU G., Prof.

Limitele intervenționismului	„ 13, „	715
--	---------	-----

V

VEVERKA ION

Semnul vremii noastre : Sfârșit de epocă	„ 8, „	489
--	--------	-----

Z

ZAHARIA FLORIN

Măinile lui Orloc	„ 2, „	93
Intre Ardeal și Vechiul Regat	„ 10, „	614
Intre Democrație și Statul corporativ	„ 12, „	722

ZAHARIA MIHAIL C.

Discuțiuni asupra Statului corporativ	„ 1, „	37
„Mit corporatist" sau „Mit individualist"	„ 6, „	366
Chemarea viltorului	„ 11, „	670

ZINSSER CHRISTIAN

Național-Socialismul și Fascismul	„ 7, „	401
---	--------	-----

PE LINIA VREMII NOASTRE

No. 1 pag. 43 ș. u.

Revizuirea revizionismului. (M. M.).
 Țara eminentelor agricole. (G. M.).
 Mecanism politic absurd. (M. M.).
 Littoria. (E. M.).
 Cele două tragedii ale lui Carol I-lea. (M. M.).
 Bătălia sănătății națiunii. (F. Z.).
 Relațiile mele cu Italia. (M. M.).
 Galeria... aventurierilor. (C. N.).
 Școli dintr'o lume mai frumoasă. (E. M.).
 Dezastrul de la Stressa. (M. M.).
 În noaptea de ajun. (S. A.).
 Capitalul contra capitalului. (L. N.).
 Eterna noastră tragedie. (M. M.).
 Domnul Pierre Cot și parlamentarismul. (F. Z.).
 Corporatism și partide. (M. M.).
 Recensământ fiscal. (P. C.).
 Jezuitism constituțional. (M. M.).
 Răsfoind hârtii mai vechi. (C. N.).
 Lumina zodiacală. (M. M.).
 Neputința democrației integrale. (C. N.).
 O sentință a științei. (M. M.).
 Polit-birou. (L. N.).
 Cu piciorul stâng. (M. M.).
 Accelerarea justiției. (M. Z.).
 O conferință interesantă. (C. N.).
 Un succes al „Lumii Noi“ (L. N.).
 Din activitatea noastră științifică. (L. N.).
 Recenzii. (M. Z.).
 Progrese. (D. L.).
 Redacționale.

No. 2 pag. 113 ș. u.

Capitulare. (M. M.).
 Partidele și acordul de la Geneva. (I. J. R.).
 Recepția cavalerilor ordinului Ferdinand I-lea. (F. Z.).
 Demnitatea celor fără demnitate. (M. M.).
 Țara eminentelor agricole. (G. M.).
 Tot expertii. (C. N.).
 Prestigiu. (M. M.).
 Criticii Statului corporativ. (I. J. R.).
 S'a isprăvit capitalul. (M. M.).
 Naștunea împotriva Statului de import. (G. M.).
 Dreptățile noastre. (F. Z.).
 Presa democratică și ritmul vremii. (L. N.).
 Coincidențe. (M. M.).
 Criticaștrii corporatismului. (D. L.).
 Democrații contra democrației. (S. A.).
 Democrația de asediu. (L. N.).
 Din activitatea noastră științifică. (L. N.).
 O propunere. (I. F.).
 Un nou succes al „Lumei Noi“. (L. N.).
 Trei cărți bune. (G. M.).
 Primii pași. (L. N.).

No. 3 pag. 169 ș. u.

Renașterea noastră religioasă. (I. J. R.).
 Noua Mica Înțelegere. (M. M.).
 Neoliberalism și corporatism. (M. M.).
 Suflă austrul necunoscut. (C. N.).
 Pe drumul corporatist. (M. M.).
 Statele Unite adoptă fațăș autarhia. (C. N.).
 O nădejde împotriva Genevii. (M. M.).
 Sovietele iau lecții de la... Geneva. (C. N.).
 Sibiu și Cluj. (M. M.).
 Spre o nouă pedagogie religioasă. (M. Z.).
 Intronarea lui Hitler. (M. M.).
 Succesele României. (C. N.).
 Intransigență și tranzație. (M. M.).
 Mișcarea profesioniștilor intelectuali. (S. A.).
 Al cui e Statul? (L. N.).
 O carte și o faptă. (M. M.).
 În Statul corporativ. (A. C.).
 Decadența Statului. (M. M.).
 În Senat. (L. N.).
 Ca la noi. (C. N.).
 Fascismul Italian și corporatismul românesc. (Chr. P.).
 Dolarul cinstit. (M. M.).
 Domnul Tardieu despre Statul politic. (C. N.).
 Iar poporul plânge... (Gh. Cazluc).
 Între Capitală și provincie... (S. A.).
 Primejdia. (I. F.).
 Specula, creditul și criza. (C. N.).
 „Stânga“ mai la dreapta. (Chr. P.).
 Confirmări. (M. Z.).
 Comunism, miopi și farisei. (Chr. P.).
 „Armata azzurra“ (M. Z.).
 De la noi la alții.

No. 4 pag. 242 ș. u.

Un nou Stat corporativ : Portugalia. (M. M.).
 Afacerea Skoda. (I. J. R.).
 „Grupul parlamentarilor agricultori“... (F. Z.).
 Salazar. (L. N.).
 Despre Conversiune. (E. O.).
 Partidul lui Barabbas. (I. J. R.).
 Acordurile noastre și ale altora. (Chr. P.).
 Poporul. (G. M.).
 Cum s'a echilibrat bugetul pe 1933/34? (L. N.).
 Dar agricultorii? (I. J. R.).
 Un tablou al regimului de azi. (C. N.).
 Să luăm aminte! (E. O.).
 Cum știm să ne apărăm. (C. N.).
 Moftologia geneveză. (I. J. R.).
 O tăgadă și o confirmare. (L. N.).
 Întoarcerea fiului risipitor. (I. J. R.).
 „La bête noire“. (S. A.).
 Ideea corporatistă își face drum. (E. O.).
 „Cu rea credință“ (I. J. R.).
 Adunările profesionale ale partidului liberal. (E. O.).
 Pentru ziua Învierii. (I. J. R.).

„Victoria grâului”. (M. Z.).
 Industria națională militară. (I. J. R.).
 Mărturisiri zilnice. (M. Z.).
 Bibliografie.

No. 5 pag. 298 ș. u.

Pacea economică mondială. (M. M.).
 Acordul Genevii un act personal. (M. M.).
 Declinul unei utopii. (Chr. P.).
 Enigma Maniu. (M. M.).
 Neîncredere în poporul român. (L. N.).
 Asconsiunea Hitleristă. (M. M.).
 Plugarii și corporatismul. (I. J. R.).
 Două gafe într-o frază. (M. M.).
 Dreptatea noastră. (S. A.).
 Procente. (I. F.).
 Lucru de prisos. (Chr. P.).
 Discontinuitatea Statului biruită prin... experți străini. (L. N.).
 Regim târânesc sau regim de kulaci? (L. N.).
 Prevederi împlinite. (L. N.).
 Din alte vremi. (M. Z.).
 Pentru streinii mumă, pentru ai noștri ciumă. (C. N.).
 Ce sânt partidele. (I. J. R.).
 Procedee diferite. (M. Z.).
 Legislația în Statul corporativ. (M. Z.).
 Altă dată și acum. (C. N.).
 Crampele Domnului Vaida. (I. J. R.).
 Sens unic. (Chr. P.).
 Controlul impus țărilor învingătoare. (C. N.).
 Șperț-appeal... (Chr. P.).
 Mărturisiri prețioase. (L. N.).
 Oboseală, sau foame? (I. J. R.).
 Iarăși șomajul intelectual. (I. J. R.).
 Declasații sociale. (S. A.).
 Oligarhia democratică. (G. B.).
 De la țărănism la corporatism. (S. A.).
 Conferințele Domnului Manollescu. (L. N.).
 Semne bune. (S. A.).
 Orașe și cetăți. (I. J. R.).
 Nota finală.

No. 6 pag. 373 ș. u.

Noul State corporatiste. (L. N.).
 Reforma Statului sau revoluția? (M. M.).
 Congresul din Viena. (L. N.).
 Spre o Constituție corporatistă. (L. N.).
 La aniversarea „Universului”. („Lumea Nouă”).
 Națiunea organizată. (M. M.).
 Bilanț corporatist. (A.).
 Înapoi — spre Orient? (I. J. R.).
 Privilegiații presei. (M. M.).
 Campania contra Hitlerismului. (C. D.).
 Liga Națiunilor și Conferința dela Londra. (C. N.).
 Mișcările „de dreapta”. (L. N.).
 Pentru ce sântem corporatiști. (S. A.).
 Între Asociație și Sindicat. (I. J. R.).

Scandal literar. (Al. Prigor).
 O conferință despre corporatism. (St. B.).
 Podul de la Țigănași. (N. D.).
 Exagerări. (S. A.).
 Conferințele d-lui M. Manoilescu. (S. A.).
 Un succes al ideii profesionale. (N. D.).
 Nota finală. (L. N.).
 Recenzii. (Justin Georgian).

No. 7 pag. 428 ș. u.

De la „Crai Nou“ la „Lumea Nouă“ (M. M.).
 Nedumeriri și lămuriri. (I. J. R.).
 Pro Domo. (M. M.).
 Intre „Secera“ și „Axa“. (E. O.).
 Cele două State. (M. M.).
 Pactul cu Rusia și politica noastră externă. (I. J. R.).
 În discurs foarte comentat.
 Statul purtător de idealuri. (M. M.).
 Intre Statul corporativ și Statul țărănesc. (I. J. R.).
 Prejudecata presei. (M. M.).
 „Lumea Nouă“ confiscată! (S. A.).
 Un modei din Anam. (M. M.).
 Rolul intervenient al Statului. (I. J. R.).
 Plebea în mătase. (M. M.).
 Grupul de la „Lumea Nouă“ (I. J. R.).
 Oficiul de Studii și Informații corporative.
 Mozaicul național-țărănist. (I. J. R.).
 Documente pentru mâine. (L. N.).
 Un regim de operetă. (S. A.).
 Pentru istoricul de mâine. (I. J. R.).
 Cooperația în pericol? (Coop.).
 Statul corporativ și problema creditului. (P. B.).

No. 8 pag. 494 ș. u.

Uitatul 1913. (M. M.).
 Catastrofa de la Londra. (M. M.).
 Desființarea Creditului ipotecar agricol. (F. Z.).
 Austria Stat corporatist. (I. J. R.).
 Eminescu sociolog. (M. M.).
 Democrația se apără. (S. A.).
 Fascism și confuzionism. (M. M.).
 Anarhia de sus și ordinea de jos. (M. M.).
 Cumpără că te tai! (F. Z.).
 Hărțile grațului. (M. M.).
 Și în Argentina! (I. J. R.).
 Apusul civilizației. (M. M.).
 Evreii din Anglia. (S. A.).
 Prin corporații pentru țară. (M. M.).
 Declarațiile d-lui Mihașache. (C. N.).
 După ei, potopul... (I. J. R.).
 Neocorporatism american. (M. M.).
 Un eveniment corporativ. (M. M.).
 Guvernul lui Saturn. (S. A.).
 Emile Durkheim corporatist. (Chr. P.).
 Cultură regională. (M. M.).
 Situația din Italia. (M. M.).

Corporatismul în Franța. (Chr. P.).
 Unirea Ortodoxiei. (M. M.).
 Epopeea socialismului și cultul naționalist. (Chr. P.).
 Liber popor? (Chr. P.).
 Domnul Profesor S. Mehedinți și ideea Statului corporativ. (E. O.).
 Romane, romane, romane... (Chr. P.).
 Cauza cauzelor (S. A.).
 Spre Statul corporativ. (I. F.).
 Sub regimul amânărilor. (I. F.).
 Oaspeți dragi. (M. Z.).

No. 9 pag. 560 ș. u.

D. Mihalache corporatist. (M. M.).
 Revoluționarii din cașcaval. (M. M.).
 „Singurul instrument de guvernare”. (F. Z.).
 Libertatea presei. (L. N.).
 Un „conflict de muncă”. (M. M.).
 Metecii „butadierei”. (S. A.).
 Deosebiri de metodă. (M. M.).
 Un vechiu conflict de ordin constituțional. (C. N.).
 Crede și nu cerceta (C. N.).
 Un proces cu peripeții (C. N.).
 O bombă. (C. N.).
 Târnăcopul și darabana. (M. M.).
 Socialiștii și fascismul. (Chr. P.).
 Simțul impletății. (M. M.).
 S'a încheiat o mare tranzacție. (F. Z.).
 Capital și capitalism. (M. M.).
 Ardelenii și Statul țărănesc. (I. J. R.).
 Corporatism medical. (M. M.).
 Ministru și poet. (Polixen).
 Un om în aer. (M. M.).
 Somașul intelectual. (L. N.).
 Susținerea prețului grâului. (F. Z.).
 Inconsecvențele d-lui Valda. (I. J. R.).
 O explicație a antisemitismului. (S. A.).
 Lupta partidelor. (I. J. R.).
 Scăderi contemporane. (S. A.).
 Recenzii. (Chr. P.).

No. 10 pag. 620 ș. u.

„Se poate!” (M. M.).
 Un program de guvernare. (S. A.).
 Și d. Maniu e corporatist! (M. M.).
 De la ziar, la adevăr... (F. Z.).
 Către cititorii și prietenii noștri. (L. N.).
 Tineretul. (I. F.).
 Dictatura țărănească. (M. M.).
 Mussolini, Hitler, Kemal. (P. B.).
 Era convertirilor. (M. M.).
 „Drumul nou” și drumul Bădăcinului. (I. J. R.).
 Am observat... (M. M.).
 Monopolizatorii naționalismului. (P. B.).
 Păreri din public. (Un vechiu și constant naționalist).
 Un om foarte nedreptățit. (L. N.).
 O legendă care se distruge. (C. N.).

Franța și noi. (Fl. Z.).
 Un mic Parlament corporativ. (L. N.).
 Triumful presei. (Chr. P.).
 O manevră sau o provocare ? (S. A.).
 Noi și Străinătatea. (L. N.).
 Românizarea orașelor. (C. N.).
 „Românii“ d-lui Maniu. (S. A.).
 Rațiunea regimului de azi. (I. F.).
 Dela bătăuș la omul politic. (C. N.).
 Cu ce vom face plățile în streinătate ? (C. N.).
 Singurul argument. (I. J. R.).
 Cum se lămuresc toate... (S. A.).
 Sinceritate. (I. J. R.).
 Plide de departe. (S. A.).
 Ofensiva turistică. (M. Z.).
 Mișcarea literară : Revistele. (Chr. P.).
 Erată. (L. N.).

No. 11 pag. 682 ș. u.

O Constituție corporatistă. (M. M.).
 D. Manoliescu în Bulgaria. (L. N.).
 Contra zliariștilor profesioniști. (P. B.).
 15 Noembrie 1927—15 Noembrie 1933. (L. N.).
 Sudost Europa. (M. M.).
 C. Dobrescu-Argeș. (I. Joldea-Rădulescu).
 Opozanții corporatismului. (L. N.).
 E rândul Angliei. (I. J. R.).
 O nerușinare. (L. N.).
 Ce-i lipsește Franței. (I. J. R.).
 Morala cea nouă... (S. A.).
 Ce este o corporație ? (I. J. R.).
 Revoluționari cu orice preț. (L. N.).
 De la „Stânga“ la „Cuvântul Liber“. (L. N.).
 Trista constatare. (P. B.).
 Nici după 50 de ani ! (G. A.).
 Iarăși șomajul intelectual. (S. A.).
 Ca la noi, la alții... (I. J. R.).
 Compromisurile democrației. (S. A.).
 Ocupați-vă de corporatism. (L. N.).
 Intemeierea „Ligel Național-Corporatiste“.
 Nevoia de suflet. (Chr. P.).
 O nouă mișcare politică : francismul. (P. B.).
 Ce ție nu-ți place... (S. A.).
 Ultimul guvern de partid. (I. J. R.).
 Bărna din ochiul „Patriei“ (S. A.).
 Drepturile națiunii. (Chr. P.).
 Un monument și un discurs istoric. (L. N.).
 Avertisment. (L. N.).
 D. Madgearu și veacul al 19-lea. (P. B.).
 Șefia d-lui Mihalache. (L. N.).
 Dacă am lăsa războiul în pace. (Chr. P.).
 Redacționale. (L. N.).

No. 12 pag. 759 ș. u.

Sinuciderea liberalismului. (L. N.).
 Biruința corporatismului. (L. N.).

- Corporatismul in Austria. (M. M.).
 Suntem bănuitori (M. M.).
 „Disgrația” mareșalului Balbo. (P. B.).
 Cum va fi Parlamentul corporativ? (M. M.).
 Pe marginea unui „Dialog al morților”. (F. Z.).
 Și in Spania? (S. A.).
 Vechile practici continuă... (I. J. R.).
 Industrializarea României. (M. M.).
 Feminismul la noi. (Margareta Ene).
 De la Conferința paneuropeană: Două cuvântări ale d-lui
 M. Manolescu.
 Un interview al d-lui Manolescu.
 Un manifest electoral corporatist.
 Pentru membri „Ligii Național-Corporatiste”. (Secretariatul G-ral)
 In așteptarea ceasului... (C. N.).
 D. N. Iorga despre Statul actual. (S. A.).
 Studenții și ideea corporatistă. (S. A.).
 Preoții și politica. (I. J. R.).
 Iarăși sindicalizarea profesorilor. (L. N.).
 Principiile corporatismului italian. (S. A.).
 Desmățul Statului democrat. (I. J. R.).
 Imperialismul lui Hitler. (C. N.).
 Politica „tărănistă” și Cadrilaterul. (S. A.).
 Se servește Coroana? (L. N.).
 Buruiana de prisos. (P. B.).
 Limbajul unui fost prim ministru. (S. A.).
 A se slăbi. (C. N.).
 Scrânciobul din Franța. (C. N.).
 Cooperația și alegerile. (M. P.).
 Conferința Paneuropeană. (L. N.).
 Domnul Mihalache dictator. (C. N.).
 Din activitatea „Ligii Național-Corporatiste”.
 O critică a Parlamentarismului. (M. P.).
 Pentru abonații noștri.

REVISTA
LUMEA
NOUĂ

DIRECTOR,

MIHAIL MANOILESCU

1

ANUL II
IANUARIE 1933

SUMARUL

Prof. OTTO FRANGES . . .	Viitorul economic al Statelor agricole europene
MIHAIL MANOILESCU . . .	Naționalismul nostru
CRISTIAN PETRESCU . . .	America sau Europa?
ION GRIGOREANU	Programul economic și financiar al Național-Socialismului german
ELENA MANOILESCU . . .	Tristețele pedantisme ale educației
MIHAIL ZAHARIA	Discuțiuni asupra Statului Corporativ
ROGER NICOLESCU	O nouă doctrină de Stat

PE LINIA VREMII NOASTRE:

Revizuirea revizionismului. — Tară eminentamente agricolă. — Mecanism politic absurd. — Littoria. — Cele două tragedii ale lui Carol I — „Bătălia sănătății națiunii”. — „Relațiile mele cu Italia”. — Galeria... aventurierilor. — Școli dintr'o lume mai frumoasă. — Dezastrul dela Stresa. — In noaptea de ajun. — Capitalul contra capitalului. — Eterna noastră tragedie. — Domnul Pierre Cot și parlamentarismul. — Corporatism și partide. — „Recensământ” fiscal. — Jesuitism constituțional. — Răsfoind hârtii mai vechi. — Lumina zodiacală. — Neputința democrației integrale. — O sentință a științei. — Politbirou. — Cu piciorul stâng. — Accelerarea Justiției. — O conferință interesantă. — Un succes al „Lumii Noi”. — Din activitatea noastră științifică — Recenzii. — Progrese. — Redacționale. —

CONDIȚIILE DE ABONAMENT:

200 lei pe an pentru particulari
300 „ „ „ „ „ întreprinderi
500 „ „ „ „ „ marile întreprinderi

ADMINISTRAȚIA: PAUL DOBRILĂ, STR. B. MUSSOLINI 27, TEL. 215/26

„LUMEA NOUĂ” APARE LA 15 ALE FIECĂREI LUNI

REDACȚIA: STR. B. MUSSOLINI, 27

LUMEA NOUĂ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Lumea Nouă este fericită să publice acest articol-studiu al profesorului dr. de Franges dela Zagreb, articol care apare pentru prima dată, după ce conținutul său a fost dezvoltat într'o conferință ținută într'un cerc științific la Viena.

Profesorul de Franges este fost Ministru al Agriculturii în Jugoslavia, și una din personalitățile cele mai apreciate din întreaga Europă ca cunoscător al problemelor agrare din răsăritul european.

La congresele paneuropene din Budapesta și din Basel, ca și la Congresul Academiei Italiene din Noembrie anul trecut dela Roma, profesorul Franges s'a remarcat prin concepțiile sale originale, îndrăznețe și în acelaș timp atât de încudrate în realitatea vie.

Cititorii noștri vor putea să aprecieze singuri puterea convingătoare și importanța opiniilor omului de stat din noua Jugoslavie și în acelaș timp vor putea să-și dea seamă cât de concordante sunt părerile sale cu multe din opiniile pe care Lumea Nouă le-a dezvoltat în cursul primului său an de existență.

LUMEA NOUA

Viitorul economic al Statelor agricole europene

de Prof. OTTO FRANGES
fost Ministru al Agriculturii în Jugoslavia

Denumim „State agricole europene“ pe acelea a căror venit economic-național, a căror export, intrări de aur și credite în străinătate își găsesc în mod precumpănitor isvorul în agricultură și ramurile sale. În consecință, considerăm ca state agricole: Jugoslavia, România și Bulgaria. Ungaria și-a dezvoltat până într'atât industria sa încât n'o mai putem rândui printre statele agricole, dar totuși vom îngloba și Ungaria în cadrul studiului nostru intrucât posedă vaste teritorii cu un profund caracter agricol. În ceea ce privește statele agricole nordice, pozițiunea lor față de restul Europei fiind diferită de aceea a statelor sudice, vom face abstracție de acestea spre a nu complica problema. Viitorul economic al

acestora depinzând exclusiv de prefacerile sociale și economice ale puternicilor state limitrofe, întinderea teritorială și populația lor fiind reduse, ne îndrituiesc să le excludem din sfera observațiilor noastre. *In cadrul astfel limitat al Europei orientale întâlnim astăzi o situație aproape insuportabilă, care ascunde pericole latente nu numai pentru statele respective ci și pentru întreaga Europă, și a cărei înlăturare este de un interes iminent pentru întreaga comunitate economică europeană.*

Dacă căutăm să descompunem situația din răsăritul Europei în elemente găsim că cele mai importante sunt următoarele: *situația financiară, dificultățile de debușeu pentru excedentul lor agricol, noua stratificare socială și haosul politic.*

SITUAȚIA FINANCIARA A STATELOR AGRICOLE

Este prea cunoscut că cele patru țări mai sus numite se găsesc în *mari dificultăți financiare*. În toate s'a făcut în perioada de inflație monetară și o largă inflație de credit. Goana după valori imobiliare, tendințele autarhice ale industriei, au atras imobilizarea de capital care provoacă astăzi cele mai grave complicații atât finanțelor statului cât și în economia particulară.

Avântul înșelător din mijlocul ultimului deceniu a îndemnat națiunile să-și extindă bugetele mult peste limitele necesităților reale și să creeze instituțiuni, pe care numai o *perioadă de expansiune economică înfloritoare ar putea să le suporte în mod continuu*. În anul 1931 Ungaria și-a alcătuit astfel un buget de cheltueli de 921 milioane Pengo, Jugoslavia unul de 13.348 milioane Dinari, România unul de 36.800 milioane lei, Bulgaria unul de 6.400 milioane leva, și în afară de Jugoslavia, chiar și aceste cifre, relativ enorme, au fost depășite. Greaua apăsare pe care o astfel de tensiune bugetară o exercită asupra populației reese fără discuție din faptul că pe cap de locuitor revine, calculat în mărci aur, o quotă de R. M. 84 în Ungaria, de R. M. 70 în Jugoslavia, de R. M. 54 în România și de R. M. 34 în Bulgaria. Desigur dacă comparăm aceste cifre cu cele corespunzătoare în Anglia, Germania, Franța sau Italia, apar foarte reduse. Transformate în cereale cifrele acestea însemnează păstrând aceeași ordine 8,4 Hl., 7 Hl., 5,4 Hl. și 3,4 Hl. grâu de cap. Dacă luăm ca termen de comparație Ungaria și socotim ca bază a calculului prețul grâului la 1-I-1932 aceasta însemnează pentru Germania 262 fr. aur pe cap de locuitor, pentru Anglia 100 fr. aur, pentru Franța 289,80, pentru Italia 231,16. Astfel privită sarcina bugetară în țările agrare apare ca mult mai mică decât aceea din țările industriale și de înaltă cultură, care sunt foarte greu impuse.

Nu trebuie însă să trecem cu vederea că țările din răsăritul Europei sunt țări agricole, *că venitul lor național este datorit activității celei mai prost răsplătite din lume, anume agriculturii*, că relativ au cea mai slabă circulație monetară din Europa, socotită pe cap de locuitor și că venitul lor național și privat stă departe în urma aceluia a țărilor cu posibilități variate de activitate economică. Budgetele astfel supraîncordate se bazează pe posibilități de impozite, care fuseseră puse în concordanță cu prețurile produselor celor mai importante ale agriculturii precum și cu veniturile din industrie, comerț și meserii. Prăbușirea prețurilor tuturor produselor precum și restrângerea veniturilor tuturor claselor a făcut însă progrese cu mult mai rapide decât noua alcătuire și corectare a proiectelor de buget. *Acestea deveniră în cea mai mare măsură fictive*, veniturile preliminate neputând fi nicăieri atinse. În consecință economia financiară a statelor intră în dezordine, statul rămânând dator furnizorilor armatei, a căilor ferate, a construcțiilor publice etc., reducând salariile funcționarilor la început pentru ca mai târziu să suspende plata cu desăvârșire timp de câteva luni. Unele state s-au văzut chiar forțate să înceteze plățile către străinătate, cea ce se numește modern, cu o frumoasă expresiune „moratoriu de transfer“. Jugoslavia și România nu au recurs încă la acest mijloc, evident „pour l'honneur du drapeau“. *Este totuși îndoelnic dacă onoarea acestui drapel valorează enormele sacrificii ce sunt necesare. Fiindcă la urma urmei această consecință în plata datoriilor externe înseamnă o epuizare totală a forței financiare, mai ales decât toate încercările de a achita datoriile externe cu produse agricole au eșuat.* Prin aceasta spectrul incapacității de plată se apropie din ce în ce mai mult.

Intrebuințez intenționat expresia dură: *incapacitate de plată*, deoarece trebuie să ne obișnuim să privim adevărul în față. Totuși nu mă gândesc defel că această tristă expresiune trebuie aplicată numai țărilor din răsăritul Europei, dinpotrivă, toată Europa, cu excepția Franței, se găsește în absolut aceeași situație mai de mult chiar decât țările răsăritene. *Cine nu este conștient de faptul că situația prezentă nu se poate clarifica decât printr'o măsură, care în viața privată se numește concordat forțat cu o quotă care să nu depășească 50 la sută, înseamnă că trăește în iluzii.* Țările răsăritene nu se găsesc în această privință într'o situație mai rea decât vreoa altă țară din Europa Centrală la răsăritul Rinului și râului Plave. Din potrivă, ele au șanse mai bune de viitor decât vecinii lor.

Asupra acestei chestiuni vom mai reveni. Trebuie totuși să relevăm pe scurt câteva împrejurări de fapt condiționând starea financiară. Înainte de toate situația *sistemului bancar*. Băncile Naționale a tuturor statelor în chestiune și-au putut

îndeplini numai într'o măsură restrânsă rolul lor de păzitori ai creditului și a valurilor naționale. Stabilizarea valutară, realizată cu mari sacrificii, a apărut într'adevăr de dezastre și mai mari, dar lupta pentru menținerea stocului de acoperire aur, *care e de mult fictiv*, a necesitat măsuri, ca clearing, restricțiuni de devize etc. care au avut urmări răufăcătoare. În primul rând a avut de suferit schimbul de mărfuri cu străinătatea. E drept că în mersul retrograd al importului Ungaria și Jugoslavia cu 59%, România cu 61% stau totuși în urma Poloniei (63%) și a Germaniei (66%), dar în privința exportului *scăderea cu 65% pentru Jugoslavia și 70% pentru Ungaria reprezintă un trist record în Europa*. Această restrângere înseamnă de fapt o *deslipire de traficul mondial*, ea limitează toată producția țării la acoperirea necesităților interne, un proces care nu lovește dealtfel exclusiv țările răsăritene. Pentru bănci se creează în chipul acesta o situație extrem de grea, deoarece din cauza posibilităților reduse de câștig ale comitenților lor, în cazuri de retrageri masive de credite, care uneori iau un caracter vijelios ele au să învingă simultan o scădere a afacerilor lor active cu o sarcină mai mare în afacerile pasive. Criza de încredere în lumea bancară a început în toate cele patru țări cu prăbușirea lui „Kreditbank“ din Viena. Krachul imediat a două bănci din București, precum și dificultățile unor instituțiuni bancare din Budapesta au provocat în ambele orașe un „Run“ asupra tuturor băncilor.

Când mai târziu la 20 Sept. 1931 Anglia a abandonat etalonul aur, atât la Sofia cât și la Zagreb și Belgrad au avut loc asalturi în stil mare asupra depozitelor bancare. De atunci a dispărut și în țările răsăritene încrederea publicului în bănci.

Tezaurizarea aurului și argintului a devenit un obicei general, afacerile bănești ale industriei și comerțului nu mai trec prin conturile băncilor ci se aranjează direct cu clientela, ridicările de depozite cresc cu mult peste limita lichidității, în valoare chiar peste totalul circulației fiduciare, astfel că băncile nu mai pot nicăeri stăpâni situația cu propriile lor puteri.

Statul s'a văzut atunci nevoit să vină pretutindeni în ajutorul băncilor cu influența sa morală, cu garanția sa efectivă sau într'un alt fel, ceea ce în ultima analiză înseamnă că *statul devine distribuitorul de credit al întregii țări, sectorul economic al sistemului bancar și de credit căzând sub sfera de ingerență directă etatistă*. Această stare nu este de loc specifică țărilor răsăritene, ci este mai degrabă un fenomen cu caracter general al *nouei ordine economice în devenire din întreaga Europă*. Chiar ca fenomene de decădere ale sistemului capitalist aceste fapte nu pot fi surprizătoare, întrucât țările răsăritene depind în toate aspectele organizației economice capitaliste de țările apusene, de a căror prosperitate sau prăbușire sunt legate în chipul cel mai strâns.

Criza bancară din Estul Europei este pur și simplu consecința aceleiași crize din Vestul ei. Deaceea trebuie să se admită, că și îmbunătățirea situației nu poate veni decât tot de aci, că numai atunci când situația se va fi ameliorat în Vestul Europei va fi cu putință ca prin noi credite și noi investițiuni de capitaluri să se învingă și criza din țările Răsăritului. Aceasta pare să fie și concepția multor exponenți ai politicii economice, care neîncetat sunt în căutarea de noi credite pentru țările și instituțiunile lor, așteptând vindecarea crizei dela acordarea lor. Este poate o fericire pentru aceste țări, că nu obțin credite căci ele ar fi cheltuite pentru nevoile momentane și în aparență indispensabile, fără a îmbunătăți de fel situația generală.

Țările agricole au alte căi spre a-și ameliora situația financiară. Toate posedă enorme averi de Stat în păduri, mine și industrii fără a lua în considerație averile ce nu se pot sconta, precum ar fi școlile, spitalele, șoselele, canalurile și chiar căile ferate. Deasemenea nu vom lua în considerație nici monopolurile, întrucât veniturile lor au și fost utilizate în parte pentru creditul de stat, și nici băncile de stat, casele de economie poștale etc.

Intreprinderile de stat pure, conduse în general pe baze comerciale, produc anual în Ungaria (1930) un venit de 96 milioane Pengo, în Jugsolavia 148 milioane Dinari, în România 2602 milioane Lei și în Bulgaria 530 milioane Leva. *Aces-te venituri nu dau însă nici pe departe o imagine fidelă a valoarei obiectelor care le produc. Este în afară de orice îndoială, că pădurile și bogățiile miniere neutilizate mai prezintă izvoare de venituri și valori, cari nu sunt de fel exteriorizate prin cifrele venitului. Dacă după concepția generală aceste averi nu sunt adequate de a servi ca stoc de acoperire în locul aurului pentru bancnotele băncii de emisiune, care trebuie să îndeplinească funcția de mijloc de plată legal în interiorul și exteriorul țării, nu vedem de ce ele nu ar putea servi ca garanție pentru o valută destinată exclusiv traficului intern. Să ne reamintim de vechile bonuri ale salinelor, de bancnotele de stat de mai târziu emise pe lângă cele ale băncii de emisiune precum și de bancnotele impozabile ale Băncii austro-ungare care circulau fără vreun disagio pe lângă cele neimpozabile și va trebui să admitem că o astfel de măsură nu ar reprezenta un novum absolut pentru țările răsăritene.*

Dacă s'ar asocia o astfel de acțiune cu o degrevare a datorilor țărănești, prin care datoriile convertite cu ajutorul nollor semne monetare ar rămâne mai departe acoperite hipotecar, atunci bonurile de stat sau bancnotele de stat astfel puse în circulație ar căpăta o nouă garanție și ar fi privite cel puțin în interiorul țării ca având o valoare intrinsecă integrală. Un curs forțat legat stabilit ar putea preveni în mod

eficace un disagio față de bancnotele acoperite cu aur. Fantoma inflațiunii ar putea desigur să apară persoanelor fricoase, dar pentru aceasta lipsește orice bază reală, căci o creare de monedă limitată cantitativ și bine fundată nu poate fi privită ca inflație și nu poate în nici un caz avea acele nefaste consecințe, de care ne reamintim cu groază.

Mai există de altminteri și alte posibilități de a deschide țărilor răsăritene căi spre a-și consolida cu mijloace proprii, fără concursul străinătății, situația lor financiară. În Jugoslavia și România unde cota de acoperire aur de 35% mai este încă menținută, s'ar putea, coborându-se această cotă la 25—20%, realiza o sporire a circulației fiduciare fără inflațiune. Prin această măsură circulația fiduciară ar spori în Jugoslavia dela 371 la 410 Dinari pe cap de locuitor și în România dela 367 la 405 lei, față de o circulație fiduciară în Franța de Fr. 2218 pe cap de locuitor, în Germania de R. M. 1149 etc.

O preschimbare a biletelor de bancă, cu care prilej o parte din noile bancnote ar mai rămâne o bucată de timp reținute în bănci, ar putea într'o largă măsură să readucă în circulație bancnotele tezurizate sporind astfel în mod simțitor acoperirea în aur și devize devenită prea redusă. Mărirea volumului monedei divizionare de argint, realizată deja de mai multe ori, poate suporta încă o repetare fără ca să fie totuși nevoie ca emisiunea pe cap de locuitor a acestei monede să atingă, nici pe departe, în țările răsăritului, volumul din statele industriale ale apusului. Desigur aceste măsuri și altele similare sunt deajuns de drastice și orice ministru de finanțe începe prin a se speria de ele. Totuși ele sunt practic realizabile și încă fără nici un fel de ajutor al creditului extern, numai prin averea și puterea statelor Răsăritului.

Trebue însă să fim clarificați asupra unui punct, și anume că chiar cel mai mare efort pentru îmbunătățirea situației financiare, acceptarea tuturor complicațiilor inerente în circulația monetară internă, în asanarea raporturilor datorțiilor reciproce pe baza a două varietăți de bancnote dispartate, etc., nu ar putea aduce decât o îmbunătățire trecătoare, care ne-ar putea ajuta să trecem cu bine perioada cea mai dificilă, dar care ar trebui întregit cu măsuri cu mult mai profunde și decisive spre a aduce o lecuire durabilă organismului economic grav bolnav.

Aceste măsuri trebue să realizeze o urcare a prețurilor produselor proprii ale statelor agricole, căci numai atunci când cea mai mare parte a populației ajunge din nou la prosperitate, când ea obține pentru produsele sale cel puțin acoperirea prețului de cost inclusiv salariul și fructificarea capitalurilor investite, devenind prin aceasta din nou un consumator de produse industriale, numai atunci poate interveni o schimbare durabilă a situației în sensul unei îmbunătățiri.

DIFICULTĂȚILE DE DEBUȘEU

Prin aceasta am ajuns la a doua problemă a studiului nostru, la problema *dificultăților de debușeu pentru produsele agricole a țărilor răsăritene.*

Este îndeajuns de cunoscut că criza de debușeu a fost provocată de supraproducția din țările transoceanice: Canada, Statele-Unite, Argentina și Australia. Pe când populația mondială a crescut din anul 1913 cu 8% (cea europeană cu 5%) producția porumbului a sporit cu 6,4 % aceea a ovăzului cu 9%, a secarei cu 13%, a orzului cu 16% și a grâului cu 24%. Prețul porumbului a scăzut la Chicago dela 115 cents per Bushel à 56 livre în anul 1928 la 31 cents la data de 30 Iunie 1932; grâul a scăzut în aceeași perioadă de la 170 cts. la 56 cts. și a. m. d. Această situație a prețurilor produselor agricole dictează și prețurile pentru produsele similare a țărilor agrare din Europa, întrucât acestea sunt nevoite să concureze pe piața mondială în condițiuni egale de preț. Și aci trebuie căutat motivul decăderii lor economice, căci pe baza acestor prețuri nu-și pot acoperi nici măcar cheltuelile de producție. Urmarea este că țaranul nu mai poate plăti impozite directe, devenind totdeodată un anemic achizitor al articolelor de consumație lovite de impozite indirecte, astfel că în ultima analiză veniturile statului scad în mod simțitor, deasemenea țaranul își limitează la un minimum chiar cererea după produsele industriale cele mai indispensabile pentru trai, din care cauză volumul producției industriale trebuie micșorat în mod automat, numărul șomerilor crește și cheltuelile neproductive pentru întreținerea lor sporesc fără margini. Aceasta ne arată *legătura vie dintre interesele celor două grupuri de țări agricole și țări industriale. Prosperitatea unuia formează condițiunea indispensabilă de prosperitate a celuilalt grup.* Acest adevăr este azi recunoscut ca un fapt incontestabil; totuși spre nefericirea omenirii, acțiunea nu a urmat nicăeri acestei recunoașteri. Toate conferințele începând cu conferința economică mondială din anul 1927 în Geneva până la conferințele dela Paris, Roma, Londra, Lausanne și nu de mult dela Stresa, au adus complectări extrem de valoroase constatărilor simple de mai sus, dar din păcate *nici o acțiune practică efectivă.* Acum ca și mai înainte țările agricole din Europa continuă a fi silite să facă apel la propriile lor mijloace, pentru a găsi singure căile reconstrucției lor economice. Aceste căi sunt cunoscute: încheerea de tratate bilaterale, pe principiul preferențial reciproc cu marii consumatori de produse agricole ai Apusului. Calea aceasta a fost dealtfel recunoscută ca cea dreaptă de conferința dela Stresa, dar din nefericire cu atâtea condiționări, încât apare mai degrabă o cale baricadată decât o cale deschisă.

Intr'adevăr conferința dela Stresa a fixat de pildă la *maximum* 2 frc. elv. preferința de 3.5 frcs. elv. care exista în convenția dintre Jugoslavia și Austria pentru grâu, limitând totdeodată acest maximum numai în cadrul unei sume globale de 75 milioane frcs. elv. Dacă tarifele preferențiale din trecut, al Austriei și al Cehoslovaciei față de Jugoslavia și Ungaria, sau al Germaniei față de România etc. nu au dat nici una din roadele economice scontate *deoarece era prea sgârcit calculate*, cu atât mai puține roade vor da natural noile tarife și mai parcimonios elaborate. Numai un tarif preferențial de 100% sau foarte apropiat de această cifră ar putea avea efectul economic dorit al unei activări a forțelor economice actualmente în stare latentă în Răsăritul Europei și chiar aceasta numai atunci când s'ar acorda și statelor occidentale contra favoruri adequate pentru produsele lor industriale. Aceasta este quintesența unei reciprocități depline în convențiile bilaterale, numai pe această bază se pot crea situațiuni bine clarificate în schimbul reciproc de mărfuri, respectându-se în mod integral egalitatea de drepturi a tuturor națiunilor și fără înjosirea celor mai slabi economicește. Motivarea acestui deziderat se poate explica în modul cel mai convingător printr'un exemplu.

La 25 August 1931 grâul a notat la Chicago per. 100 kgr. R. M. 8.09, la Winnipeg R. M. 8.65, la Berlin (o calitate mai inferioară de grâu moale) R. M. 20.70. Țările orientale nu-și pot vinde grâul decât la prețurile americane, la care se adaugă deosebirea neînsemnată de fracht până la Hamburg. Din cauza aceasta țările orientale nu-și pot măcar acoperi cheltueile de cost, ceace conduce la urmările mai sus descrise. Dacă țările orientale ar putea obține pentru admirabilul lor grâu tare prețul intern din Germania sporit prin taxele vamale protecționiste la 20.70 R. M., atunci o astfel de ridicare de preț de 11 R. M. ar spori nu numai valoarea grâului exportat dar și conform cu legea lui King așa cum a fost dezvoltată de Manoilescu a grâului recoltat în aceste țări cu o sumă apropiată creșterii de preț menționate. O astfel de creștere de preț s'ar exterioriza în venitul global național printr'o creștere, ce ar putea fi evaluată la cel puțin 1½ miliarde R. M. anual. Cu această sumă ar spori capacitatea de cumpărare a țărilor răsăritene, s'ar ameliora posibilitățile de deuseu ale țării legate de ele prin sistemul preferențial, uzinele sale ar produce mai mult, ar putea întrebuința mai mulți lucrători etc. Dacă și vitele, vinul, tutunul, ouăle etc. s'ar bucura și ele după împrejurări de regimul preferențial, atunci venitul național al Orientului ar spori cu mai bine de 3.5—4 miliarde R. M. resp. ar spori capacitatea sa de absorbțiune pentru produsele industriale ale Occidentului. Aceasta s'ar întâmpla fără vreun alt sacrificiu decât acela al renunțării la taxele vamale de import pen-

tru articolele favorizate și fără periclitarea măsurilor de protecționism a agriculturii apusene, căci natural importul de produse agricole în țările apusene ar fi mânuit de Centrale de Import, ceace ar elimina posibilitatea oricărei influențări nefavorabile a prețurilor interne protejate. Ar duce prea departe dacă am enumăra toate contingențele unei astfel de reglementări a exportului din țările agricole în marile unități economice apusene și vice-versa. Datele de mai sus ar putea să fie suficiente pentru a documenta posibilitățile unei îmbunătățiri economice în statele agrare ale Orientului. Aceasta nu este o utopie ci reprezintă un adevăr palpabil. Statul sau statele, care s'ar asocia pe această cale cele dintâiu unității economice intereuropene, ar asigura în cuprinsul acestei unități *nu numai țărilor agricole dar înainte de toate lor înseși șanse de prosperitate, cu care nu s'ar mai putea întâlni.* Țările răsăritene vor trebui însă în cazul acesta, în mod conștient, să întrerupă deocamdată evoluția lor pe calea indicată de Friedrich List a unei treceri progresive dela statul agrar la cel industrial și apoi la cel comercial. *Ele vor trebui să abandoneze eforturile autarchice cel puțin în anumite industrii condiționate de cea mai înaltă muncă calificată* (industria automobilistică, electrică, de mașini agricole, mașini de cusut, produse chimice etc.). Deasemenea vor trebui să abandoneze aspirațiunile lor de politică externă, întru atât cât ele tind la schimbarea situației de azi. Avantajile economice ale unei asocieri cu Apusul vor răsplăti în mod amplu pentru sacrificiile consimțite.

Statele occidentale nu ar avea de făcut sacrificii, mai ales de acelea cum s'a hotărît la Stresa. Fără vreo coliziune a intereselor reciproce ele ar putea găsi în acest teritoriu cu 46.000.000 locuitori (așadar cu mai mulți consumatori decât întreaga America de Sud fără Brazilia), apropiat geografic și deci cu cele mai reduse cheltueli de transport, un deuseu progresiv pentru produsele lor reprezentând cea mai înaltă concentrațiune de muncă și capital și și-ar asigura astfel pentru o perioadă de timp pozițiuni inatacabile.

Pentru a da o viață reală acestor formațiuni ale viitorului, care nu sunt nici de cum utopice, lipsește un singur lucru: *eliminarea clauzei națiunii celei mai favorizate.* Această piedică este totuși un munte peste care până în prezent nimeni nu avea sincer poftă să-l treacă. *Chiar la Conferința dela Stresa s'a relevat în mod expres că această instituțiune a capitalismului liberal ar trebui păstrată intactă.* Cu tot respectul pentru valoarea istorică a clauzei națiunii celei mai favorizate ca reprezentând instrumentul cel mai important al desvoltării traficului mondial și al economiei mondiale, trebuie totuși ca odată să se impună adevărul că *aplicarea integrală și mai departe a acestei clauze*

constitue piedica cea mai de seamă pentru consolidarea Europei Centrale. Ceeace Conferința din Ottawa, ceeace numeroase tratate de comerț în America de Nord și de Sud, ceeace convenții speciale în Europa permit fără contradicere ca derogări dela clauza națiunii celei mai favorizate, poate fără îndoială să fie pretins și de statele agrare europene și anume : de a acorda favoruri preferențiale pentru un număr limitat de produse agricole și industriale pietelor de desfacere din imediata apropiere. Aceasta nu ar însemna de fel a brogarea clauzei ca atare, deoarece ea ar rămâne operantă pentru toate celelalte articole, excepțiile fiind natural limitate și în timp. Numai invidia meschină și gelozia pot găsi motiv de a critica o astfel de excepție. Și dacă nu se poate pe cale deschisă trebuiesc găsite căi indirecte spre a ocoli clauza. In nici un caz ea nu poate și nu trebuie să stea în aceste momente de grea cumpănă în drumul unei mai bune organizări viitoare nu numai a statelor agrare dar și a întregii Europe Centrale. Este îmbucurător de a putea constata că la conferința din Basel, ținută nu de mult, fostul Ministru al Coloniilor engleze lordul Amery a declarat că după conferința de la Ottawa și țările Europei Centrale ar trebui să elimine clauza națiunii celei mai favorizate. Acelasi punct de vedere a fost adoptat nu de mult și de Camera de Comerț anglo-franceză.

Afară de convențiile comerciale pe principiul preferențial nu există de fapt nici o altă cale, care ar putea îmbunătăți în mod radical și în timpul cel mai scurt condițiunile economice ale statelor agrariene. Ideea unei reduțiuni generale a producției agrare, lansată de țările transoceanice la conferințele din Roma și Londra este irealizabilă pentru țările agrare europene. Există totuși posibilități de a ridica venitul privat și cel național din agricultură, ca cea mai importantă ramură lucrativă. Inainte de toate ar fi recomandabilă o transpunere a centrului de gravitate a producției agrare dela producția cerealelor la creșterea vitelor, ceeace ar face cu putintă o utilizare mai intensivă a brațelor de muncă disponibile, o cultură forțată de leguminoase precum și o politică forțată a asolamentelor. Trebuie luat în considerație că țările agricole esteuropene au de hrănit pe unitatea de suprafață cultivată, de două ori și de trei ori mai mulți oameni decât spre exemplu Danemarca sau Germania, că de abia o treime a brațelor de muncă disponibile sunt efectiv valorificate în rulajul economic, că produsul acestei munci reprezintă abia jumătate din valoarea produselor industriale obținute cu o cheltuială de muncă egală, că capitalul de împrumut este scump și că în consecință investiția de capital în procesul de producțiune trebuie să rămână limitat. In aceste țări este posibilă o intensificare a producției agrare în primul rând printr'o mai puternică utilizare a factorului muncii. De a-

bia într'un stadiu mai îndepărtat se va putea recurge într-o mai largă măsură la factorul capital. Marea cifră relativă a populației pe unitatea de suprafață împinge la alte ocupațiuni: în acest moment rezidă explicarea puternicului curent de emigrare din țările răsăritene precum și motivarea reală a dezvoltării industriale proprii, a autarchizării.

Dacă țările agricole nu mai pot spera că ar putea găsi în schimbul reciproc de mărfuri cu Europa Occidentală fundamentul perpetuu al existenței lor, atunci trebuie să se declare partizanii Autarchiei. În cazul acesta însă atât concepția unei „Europe Centrale“ a lui Naumann, a unei Europe intermediare a lui Giselherr Wirsing's precum și eforturile noastre ale tuturor, cari participăm activ la reconstrucția vechei lumi culturale în conferințele economice central-europene și alurea, s'ar pierde în mod iremediabil. Estul Europei trebuie atunci să se deslipească de restul Europei, trebuie să-și caute posibilitățile de dezvoltare în alipirea la Orientul mai îndepărtat și la țările neeuropene din bazinul Mediteranei. Nu doresc a epuiza răbdarea nimănui cu dovezi pentru această afirmație, reamintesc doar modalitatea cum și-a ajutat Serbia veche încolțită, când i se oprise exportul de vite în Austria și Ungaria. Nu numai pentru vite, dar și pentru grâu, zahăr, spirt, lemne etc. țările răsăritene constituie cea mai apropiată sursă de aprovizionare, care grație propriilor materii prime cât și a brațelor de muncă eficiente ar putea fi de fapt și cea mai convenabilă.

NOUA STRATIFICARE SOCIALĂ

Să expunem acum pe scurt noua stratificare socială pe cale de înfăptuire în țările răsăritene și care nu e lipsită de importanță pentru viitorul lor economic. Teritoriul acestor țări cuprinde toate treptele evoluției economiei agricole: de la adevărata viață nomadă, trecând prin economia livezelor, a cerealelor, a asolamentelor, până la economia intensivă industrială. Pe această bază s'a ridicat mai întâi pe fundamentele sănătoase ale unor materii prime proprii o industrie națională autohtonă, a cărei capacitate de producție întrece nevoile interne; alături de ea s'a mai dezvoltat în chipul cel mai larg industria apărării naționale. În perioada puternicelor tendințe de autarchizare s'a promovat cu mari sacrificii de către stat crearea de industrii, ce pot fi menținute numai pe cale artificială.

Industria țărilor răsăritene, care măsurată după mărimea capitalului și a valorii producției rămâne chiar în țara cea mai industrializată din Estul Europei, în Ungaria, departe în urma agriculturii și industriei forestiere, întrebunțează natural numai un procent redus al populației totale (de la 15%—1%) în întreprinderile sale. În consecință și

influența clasei muncitorești nu este nici pe departe atât de hotărâtoare pentru structura socială în aceste țări ca în țările Europei occidentale. Ea este mai mare în Ungaria, devine mai mică în România și Iugoslavia și aproape insignifiantă în Bulgaria.

Hotărâtoare pentru structura socială în aceste țări este *pătura țărănească*, care se găsește în toate țările răsăritene în mijlocul unui curios proces. Înainte de toate trebuie reamintit că cu cât ne apropiem de Sudul și Estul Europei, *gospodăria agricolă țărănească nu reprezintă o întreprindere în sensul capitalistic al cuvântului ci este pur și simplu expresiunea economică a familiei perpetue țărănești legată de ogor*. Este tipul recent a *formei precapitaliste a vieții economice*, a patriarhalei gospodării pentru acoperirea propriilor nevoi, pe care îl întâlnim aci încă plin de viață și care își găsește prin comunitatea casnică specific slavică în țările slave, incl. România, expresiunea pregnantă.

Gospodăria patriarhală face acum loc în mod precipitat gospodăriei monetare și de credit, *ea este transformată în mod forțat într'o gospodărie de debușeu*. Comunitatea casnică cu diviziunea și unitatea ei de muncă planificată, sfinte prin tradiție, cu proprietatea ei colectivă și cu o existență asigurată inerentă organizației ei, este în plină dizolvare acolo unde se mai găsește. Noile elemente economice individuale născute din dizolvarea comunității casnice se aclimatizează numai cu greu cu noua situație de responsabilitate proprie, fără vechiul sprijin al colectivității. *Aproape 40—50% din noile gospodării individuale sunt menite pieirei, ele nu pot găsi drumul la noua alcătuire necesară vieții economice și se afundă în marea proletariatului*. Aceasta nu se întâmplă fără proteste cel puțin interioare contra comunității pe care fără îndoială fiecare naufragiat o face responsabilă de nenorocirea sa. Ca un corelat inevitabil a acestor schimbări intervine o *îndatorare generală a păturei țărănești*, care în toate țările răsăritene nu poate fi lichidată prin propriile mijloace ale țăranilor ci *necesită ajutorul Statului*. *Reforme agrare nu au adus nicăieri o ușurare a situației, din potrivă numărul micilor proprietari agricoli supra-îndatorați a crescut în mod apreciabil*. Dificultățile de debușeu ale tuturor produselor agricole la prețuri enorm de scăzute, imposibilitatea de a corespunde cerințelor de impozite ale Statului, care nici nu ia în seamă prăbușirea prețurilor, zădărnicia tuturor eforturilor de ameliorare a situației, toate acestea nasc în sufletul țăranului din țările răsăritene o *dispoziție psihologică, care sub aspectul exterior al unei profunde apatii ascunde dorința de a se aduce cu orice preț o schimbare în starea lui, de a fi condus și protejat*.

Totul se așteaptă dela Stat : Statul să ridice prețul pro-

duselor agricole, el să efectueze degrevarea datoriilor țărănești, să scadă impozitele, să reducă tarifele de transport, să reglementeze dobânda bancară, într'un cuvânt se urmărește transpunerea omnipotenței Statului și asupra domeniului economic, *se cere organizația etată a întregii vieți economice*. Strigătul instinctiv după refacerea organismului economic bolnav, prin economia planificată (Planwirtschaft) răsună puternic în Ungaria exact ca și în Jugoslavia, România și Bulgaria. Guvernele tuturor acestor țări se străduiesc să răspundă acestei chemări. Succesul acestor străduinți este proporțional cu recunoașterea cauzelor stărei de azi așa cum le-am descris. Acolo unde trecerea dela economia naturală la economia monetară și de credit, unde trecerea dela comunitatea casnică la gospodăria individuală, unde prăbușirea prețurilor produselor solului cât și a altor produse au fost luate drept punct de plecare a măsurilor guvernamentale, acolo se poate aștepta o ameliorare. *Sistemul cooperatist ar trebui să constituie în acest scop sprijinul primordial al acțiunilor de guvernământ, căci cu toate insuccesele și abuzurile a rămas cea mai adecvată instituție socială spre a armoniza individualismul țăranilor cu interesele colectivității*. Amplificarea sistemului cooperatist ar putea merge prea bine mână în mână cu *tendențele unei economii planificate a noului ordine sociale și economice*, ea este chiar *fundamentul cel mai natural a unei astfel de ordini*, care stă cât mai aproape de sentimentul social a populației țărilor răsăritene. În orice caz cu mult mai aproape decât orice altă formă a colectivității, și mai ales decât bolșevismul. Țăranul în țările răsăritene este exact ca și cel rus înainte de toate și în toate împrejurările individualist. *Și precum în Rusia formidabilul val al bolșevismului se sparge de stânca individualismului țărănesc, tot astfel nici în țările răsăritene bolșevismul nu va putea prinde în mod permanent rădăcini ca bază socială*. S'ar putea desigur și aci ca prin activitatea clasei intelectualilor pletorici creați printr'o nerațională politică școlară, servind ca strat de alunecare, să se reușească să provoace deplasarea suprastructurii sociale, dar o prăbușire catastrofală de munte nu ar putea rezulta. A evita aceasta este datoria tuturor guvernelor țărilor răsăritene, nu numai spre a țigura viitorul economic, dar însuși soarta popoarelor lor.

HAOSUL POLITIC

Cu aceasta am ajuns la ultimul factor a perspectivei economice a țărilor agrare europene, anume la situația lor politică. Ca și în tot restul lumii această situație este foarte încălcită. Marea devenire a unor timpuri noi nu a căpătat nici aci încă contururi precise, dar politica stăpânește pretutindeni toate eforturile, chiar și cele economice. *Acolo un-*

de pasiunile politice pun obiectivele partidelor peste interesele Națiunii, acolo nu se poate spera într'o îmbunătățire a situației economice. Numai acele guverne, care stând peste partide se sprijinesc pe autoritate și o putere asigurată, pot conduce țările răsăritene la prosperitate economică, din haosul curentelor politice. Menținerea monarhiei autoritare este pentru ele o necesitate imperativă și avem toate motivele a presupune că va fi menținută ca fiind cea mai înaltă expresiune a rațiunii de stat în țările răsăritene.

CONCLUZII

In rezumat putem spune despre viitorul economic a țărilor răsăritene :

1) Că deși transformările sociale și politice influențează răsăritene, totuși nu este de temut nimic hotăritor din această parte;

2) că ele pot să-și amelioreze în mod simțitor situația financiară *cu propriile lor mijloace* ;

3) că în *structura lor economică prezentă* ele au nevoie de debușeurile din Occident, a căror organizare prin convenții comerciale bilaterale, preferențiale și reciproce ar putea asigura prosperitatea economică a ambelor părți contractante.

Dacă aceasta nu ar reuși atunci țările răsăritene ar fi silite să *pășească la o dezvoltare autarhică a industriei lor, deslipindu-se pe cât posibil economicește de țările industriale europene.*

In cazul acesta însă țările sud-estice ar ajunge, fără discuție, în situația de a nu mai importa mărfuri din Occident, de a nu mai putea plăti nici o datorie fie particulară fie publică străinătăței, de a-și restrânge nevoile la minimum propriilor posibilități de producție și de a fi silite să se excludă pe cât posibil din economia mondială. *Depinde de țările occidentale nu de țările agricole, dacă la fel cu Rusia o nouă parte a Europei va trebui să se despartă cel puțin din punct de vedere economic de patria-mamă.*

Acesta ar fi aspectul cel mai trist al viitorului țărilor agricole ale Europei.

Sperăm plini de încredere că nu aspectul acesta, ci din potrivă o integrare în concertul mondial economic bazată pe ridicare prin sine însuși în interiorul țării și pe colaborare în exterior, va fi viitorul economic al țărilor agricole sud-est europene.

Naționalismul nostru

de MIHAIL MANOILESCU

Naționalismul nostru nu este un principiu politic, prezentat ca o clauză de stil indispensabilă oricărui program social și politic. El nu seamănă cu naționalismul pe care îl afișează toate partidele și toate curentele, unele din convingere sinceră, iar unele — care ascund intenții dizolvante și anti-naționale, — numai din tactică și din lipsa curajului de a înfrunta opinia publică.

Pentru noi naționalismul nu este un principiu aliniat alături de altele și independent de ele într'un program. El este principiul *originar* și *izvorul* tuturor celorlalte.

Întregul nostru program pornește din *decepția națională* și tinde către *mândria națională*. Cum am spus în primul nostru număr: „romanismul integrat pentru întâia oară în „forma sa politică normală, își datorește sieși și datorește „omenirii demonstrația valorii creatoare a acestei forme“. Această demonstrație *nu s'a făcut*.

Această demonstrație vrem să o facem, credem că se poate face și o vom face.

Întreaga noastră doctrină și programul statului corporativ nu sunt decât mijlocul, *singurul* mijloc pe care-l credem în stare să ne ridice către acea superioritate națională pe care o datorim din clipa în care s'a constituit noua Românie.

Statul politicianist de astăzi nu este în stare să servească de instrument pentru această concepție de încredere și de mândrie. El nu face decât să risipească eforturile naționale care ar trebui cu grijă coordonate și multiplicare.

• • •

Aceasta este forma *politică* a naționalismului nostru. Întreaga noastră construcție ideologică și tot ceea ce am imaginat mai folositor pentru a încadra eforturile noastre ca națiune, toate derivă numai din necesitatea de a asigura *ideea națională* o victorie concretă și definitivă. Pentru noi ideea națională nu poate rămâne numai un subiect de polemică

față de adversari și un ornament frumos al unui program politic oarecare. *Ideia națională este pentru noi concepută în chip constructiv și omagiul cel mai bun pe care putem să i-l aducem este să creăm cu o precizie dusă până la pedantism formele politice și sociale optime, în care se poate dezvolta viața națională și se poate afirma geniul românesc.*

O afirmare continuă și obsedantă, care rămâne totuși numai o afirmare, nu reprezintă pentru ideia națională contribuție nici măcar atât cât o singură soluție concretă, care poate desvolta, mai liber și mai organic capacitățile naționale într'un singur compartiment a vieții politice sau sociale !

Iată de ce pe altarul patriei noi n'am adus ca alții cununii de vorbe care se vestejesc repede și se imprăstie ușor în cele patru vânturi, ci am adus printr'o muncă meticuloasă și continuă fructul gândirii noastre de orice clipă, consacrat fiecărui domeniu al vieții naționale.

Naționalismul nostru constructiv ia forme cu deosebire vizibile în domeniul economic și în cel social. Noi nu vorbim în domeniul social de o vagă solidarizare a claselor în serviciul ideii de patrie, ci dăm descrierea completă și amănunțită a unui sistem social, — sistemul corporativ, — care îngăduie colaborarea claselor și solidarizarea lor și care pune în locul sfâșierilor absurde ale partidelor conlucrarea tuturor categoriilor sociale în cadrele lor organice.

În acest sens *naționalismul nostru* apare ca o antiteză față de *parodia de naționalism* al tuturor partidelor. În adevăr cum putem crede în sinceritatea declarațiilor naționaliste ale partidelor — care nu uită să-și adauge invariabil epitetul de „național” în însuș numele lor, — atunci când acțiunea lor de inutilă și absurdă destrămare a solidarității noastre este o crimă de flecare zi împotriva țării? Cum putem crede că ele reprezintă cultul ideii naționale, atunci când pentru câteva voturi partidele mari și mici sunt gata oricând să tranzacționeze rușinos cu minoritățile sacrificând interese naționale esențiale și intangibile pe altarul lăcomiei electorale ?

Naționalismul nostru dă nu numai formula de cooperare socială, care trebuie să ne aducă pacea și solidaritatea națională în interior dar definește și apără *independența noastră economică* în afară care este aspectul esențial al *independenței noastre naționale*.

Numai noi credem în puterile creatoare ale romanismului, fiindcă numai noi ne împotrivim cu tărie tendințelor de ingenuchere economică, care sunt privite astăzi cu indiferență complice de către toate partidele.

? Când s'a găsit un guvern care să admită numai a sta de vorbă la Geneva pe baza unei convenții care alterează *independența noastră națională și când celelalte partide nu au*

dat la vreme cu energie inverșunată avertismentul necesar, cum putem să credem în sinceritatea naționalistă a acestor partide?

In ziua când guvernul și-a îngăduit numai să angajeze conversații pe un teren atât de jicnitor și atât de închis ca perspective ca cel dela Geneva, partidele ar fi trebuit, toate, să arunce un puternic și unanim: „destul“!

? De ce s'au complăcut ele în formule transacționale? Numai fiindcă și-au putut închipui o clipă — și poate cu drept — că o asemenea atitudine fermă le-ar fi putut tăia drumul puterii fiindcă ar fi indispus țări străine care — din vina și spre nenorocirea noastră — par a avea un cuvânt în politica internă a României!

Prin contrast cu partidele — afară doar de cele două partide naționaliste ale d-lor Cuza și Zelea Codreanu, — noi am luat nu numai o atitudine de protestare, dar am definit precis căile prin care ne putem salva cu forțele noastre proprii fără a fi nevoe să recurgem la ajutorul străinătății.

Noi avem de altfel studiate până în amănunte soluțiile tehnice, financiare, economice și administrative care pot asigura ridicarea noastră fără ajutorul străinătății. Dacă pe unele din ele nu le-am publicat în cadrul acestei reviste, este fie că ele aveau un caracter prea special, fie că — ? de ce n'am spune-o ? — nu voiam să ne descoperim toate ideile pentru ca — cum ni s'a întâmplat de atâtea ori ! — ele să ne fie plagate de alții în chip stângaci și nepotrivit !

• • •

Linia noastră va rămâne însă, chiar și mai adânc săpată de acum înainte, aceiași. In toate problemele mari și mici ale vremii noastre, pentru a găsi cea mai bună dintre soluții ne vom întoarce la ceea ce constituie și originea și țelul gândirii noastre, la naționalismul nostru, izvor și îndreptar al tuturor acțiunilor.

Naționalismul ne dă întristarea, binecuvântata întristare, în fața scăderilor, României de astăzi; — naționalismul ne dă revolta, sfânta și binecuvântata revoltă, împotriva a tot ceea ce face umilită, meschină și trivială viața noastră publică de azi. Și tot naționalismul ne dă inspirația de fiecare clipă în tot ceea ce adunăm, gând peste gând, pentru a clădi casa cea nouă a românismului de mâine.

America sau Europa ?

— Adaptare sau prefacere ? —

de CRISTIAN PETRESCU

Sentimente nedefinite, dar identice, ne fac pe toți să înțelegem că parcurgem cea mai penibilă epocă: de convulsie ca prefată a unor adânci schimbări. Tocmai atributul acesta transitiv de nebulozitate, de dibuire amețită a formulilor de salvare creiază dificultatea situației.

În negura încercărilor, pare că se desprind două linii distincte ce arată direcția a două sisteme opuse. De o parte America, de alta Europa. Opoziția de vederi își află lămurirea în însăși compoziția organică a structurii, civilizației și concepțiilor respective celor două continente.

De origină europeană, civilizația americană, având ca punct de plecare câteva secole de progres ale continentului nostru, a evoluat rapid, detașată treptat de influența originii și împinsă curând într'un sens particular.

În izolarea lor oceanică de spasmele Europei, americanii au putut crea, într'o situație excepțională, multe forme de viață mai ales economică și de organizare tehnică prin cari au anticipat însăși structurarea ulterioară a Europei.

Însă această poziție pasageră de dascăl al Europei a *imprimat curând Americanului credința că el este menit unui itinerariu de progres particular, detașat de orice legătură cauzală cu Europa.*

Conceptul lor propriu asupra civilizației ce au format-o, l-au secundat de o atitudine pe cât de fanatică pentru el, pe atât de indiferentă față de rest, care în orgoliul lor nu a căutat decât accidental și neglijabil. Antrenați în vâltoarea unei activități excepționale, ei au prins a o considera pe aceasta drept starea normală, ca descinzând fatal și direct din mentalitatea și organizația lor caracteristică.

Deaccia firesc a fost ca America să caute a-și concentra capacitatea ei de efort în această direcție materială, permanent convenabilă. Prin aceasta, însă, America a lucrat în sens divergent cu Europa.

Situația specială a Europei, produsă în deosebi de fiin-

țarea ei ca teatru de războiu, a denivelat-o comparativ, inferiorizând-o materialicește în fața Americii.

De aci purcede deosebirea esențială între concepția europeană actuală și cea americană asupra mijloacelor de evacuare a crizei.

Zdruncinată adânc de manifestările crizei, Europa nu putea avea față de realitate decât o atitudine, un spirit de opoziție, în contrast cu America, a cărei prosperitate excepțională se căuta definitivată.

Crachul dela bursa din New-York dă, însă, alarma contagiunii.

Extensiunea transoceanică a simptomelor crizei europene dovedea încă odată că America, cu oricâtă precauță izolare, nu poate evita interpenetrația de reciproce influențe între ea și Continentul nostru și — mai ales — că nu-și poate asigura prin aceasta avantajul de unic și superior beneficiar.

Prins în curentul prosperității, cu spiritul lui permanent novator, dar brusc cutremurat de apariția violentă a manifestațiunilor crizei, Americanul devine deodată reacționar, încercând febril să conserve cel puțin actualul prin soluții de continuitate cu trecutul imediat.

Astfel esența contrastului rezidă în constatarea că *America stăruie într'un conservatism convenabil, în timp ce Europa caută formula unei reconstrucții totale.*

În convingerea că contactul cu Europa îi este nefast, America a ajuns la cunoscuta ei politică de contagioase restricțiuni vamale, degenerată într'un protecționism exagerat și inutil. Iar în tendința de refacere a unei stări pe care o consideră numai accidental defectată, încearcă succesiv lungi serii de metode felurite. Cu toate acestea criza americană, nuanțată puternic de emigrările periodice ale aurului, de dificultățile producției și desfacerii agricole, de prăbușirile bancare ori de deficiențele comerțului petrolifer, expune, încă, un peisaj destul de complicat.

Negreșit, și Europa a cunoscut aceleași faze. Și ea s'a bucurat după războiu de o activitate amplă și prosperă — deși mai târzie, mai puțin intensivă și de mai scurtă durată — căreia i-a succedat curând deprimantele simptome ale crizei. S'au încercat și aci aceleași remedii, însă într'un teren mai vast și mai variat: pe când în Continentul american se propunea și verifica succesiv doar câte o singură metodă de refacere, Europa a oferit un câmp diferențiat de experimentare. Fragmentată în câteva zeci de state, în ea s'au verificat, în proporții variabile și în sensuri deosebite soluții și metode infinite mai numeroase.

Însăși această situație a Europei, decurgând din configurația politică, i-a creat un avantaj, determinând-o mai curând la o concluzie de care America pare a nu fi încă con-

vinsă: că *remediul nu se poate afla în măsuri fracționate, ci într'o temerară revizuire de principii, operând prin reconstrucții de ansamblu.*

Direcția e normală: măsurile de primenire totală sunt punctul de intersecție al liniei de evoluție și al necesităților practice.

Totuși, încă sperând în existența unei soluții de conformitate cu trecutul, America perseverează în administrarea — după împrejurări — de stimulente ori calmante organismului său, pe când Europa, epuizată de tensiunea variată a unei interminabile coloane de încercări, se orientează sensibil către atitudini radicale.

Expansiv și imperialist prin chiar formația sa evolutivă, în momentul de față americanul nu poate concepe o subordonare a sa intereselor generale în conviețuirea internațională, în vreme ce *Europeanul, fragil, resemnat și istovit de criză, păstrează convingerea că singura cale de evaziune din orbita punctului mort de azi este colaborarea — înăuntru și în afară.*

Noi, Europeanii, credem în forța propulsivă a asocierilor de orice gen, însă disensiunile și, mai ales, suspiciunile politice împiedică realizarea lor pe terenul internațional.

Interior, deși domină acelaș spirit de înmănușieri de forțe, totuși Statul, într'un elan de supraevaluare a capacității sale de conducere, a lucrat dimpotrivă. Evoluția, însă, va avea fatal acest sens, pentru că grupările reprezintă, cu oricâtă opoziție a Statului politicianist, creațiunile proprii ale mediului și împrejurărilor însăși, deci de soliditate, incomparabilă cu a ficțiunilor democrației.

Nevoia de majorare a capacității de rezistență și a puterii de acțiune va desvolta spiritul de asociere — riguros element de agregare socială — mai curând în societatea noastră sleită de puteri, decât într'una de abundență și cu inși puterici, ca cea americană.

Suficiența — poate din instinct de conservare — se opune colaborării.

De aceea, poate, Americanul, încă mulțumit de sine, tinde să evite articulația organică a forțelor și intereselor, pe când Europeanul o caută, părăsind individualismul centrifugal.

În esență afectivă, de intelect mai suplu și impresionabilă, *Europa percepe mai fin „încotro suflă vântul vremii“.*

Dintre cele două fatale aspirații ale omenirii — tendința către absolut și tendința către unitate — ea a înțeles deja că valabilă în domeniul social rămâne doar ultima. Deaceia dela o concepție exagerat individualistă se direcționează vădit către un suflu de spirit colectiv, care începe să domine superior manifestările de viață și instituțiile în toate domeniile.

Azi în Europa polimorfismul vieții individuale cu mulți-variatele-i interese contradictorii este dizolvat din ce în ce mai mult și inferiorizat de aspectul unitar și masiv al vieții colective, în favoarea căreia se fac mereu sporite concesii.

Însăși democrația, originară din Europa, prin simplismul concepției ei de sistem optim și universal eficace e un document și un popas al fireștei curgeri către unitate.

La fel, sincronismul — imitativ în esență — în succesiunea formelor de viață socială și economică a diferitelor popoare, confirmă evidența aceleiași firești evoluări către uniformizare.

Europa, în special acum când răspântia complicată a crizei dovedește că nu este vorba numai de o obișnuită și pasageră criză economică, altădată disolvabilă prin mecanismul însăși de echilibrare al factorilor cari au produs-o, ci de o criză de echilibru social, se orientează sensibil către o reformă în acest domeniu.

Negreșit că nu va accepta în întregime formula Rusiei Sovietice, după cum nu va primi, poate, nici soluția fascistă impusă în Italia (de situații speciale), totuși mersul Europei este implacabil direcționat *colectiv*.

Tendința către unitate o conține și America, însă până acum ea a evidențiat-o minor doar în domeniul strict al producției economice: standardizarea, tipizarea produselor. Social, ea s'a dezvoltat adecuat unui mediu fizic și unei poziții economice — de durată scurtă, e drept — dar de calitate excepțională. Construcția ei socială, cu adevărate abisuri între elemente, era fatal să fie aceasta. Procesul a fost firesc.

Astăzi Americanul, lipsit de contactul concret și decisiv cu realitatea vieții europene, asistă sceptic și impasibil la frământările noastre, pe care binevoiește doar să le „observe“.

America crede că, dacă n'ar exista Europa, ea ar fi mai fericită și i s'ar disolva din cale multe piedici. Noi socotim dimpotrivă că dacă n'ar fi existat Europa așa cum a fost, America n'ar mai fi așa cum este.

* * *

Între cele două direcții divergente, lumea va avea de ales, dar și de ținut seamă că *criza actuală, cu deosebire în Europa, s'a transformat într'o acută deficiență de arhitectură socială.*

Defrișând spiritual negurile viitorului, orientarea nouă a Europei presupune supremația intereselor majoritare în sens democratic — ca concepție, nu ca metod de realizare — implică indispensabile dislocări de venituri efectuate prin jocul real al forțelor, un deformat de iluziile democrației, implică multiple denivelări în stratificarea socială, datorită sporirii corespondente a forțelor politice respective, presupune

noui compartimentări economice din ce în ce mai vaste și mai cuprinzătoare de mase, dar mai ales presupune cultul muncii și al calității.

Vanitoși, egocentriți și utilitariști, Americanii nu ne pot sta alături în această privință.

Astăzi când lumea tinde să cuprindă o expresie de spirit colectiv, America arată o notă disonantă.

Ea caută teren de dominare a crizei în forța superioară a Statului, căruia îi oferă radiații de influență din ce în ce mai întinse, când el în fapt dispune de o capacitate minoră de acțiune.

Însă coexistența tendinței de extensiune a cadrului etatist actual și a impotenței verificate a forțelor sale echivalează cu o creațiune hibridă și, ca atare șubredă și nedurabilă.

Se va ajunge totuși curând la ceiace astăzi este doar estompat ca tendință către colectiv. Firește, America mai greoiu decât Europa. Pentru că *Americanul rareori e dispus și capabil să escaladeze realitățile imediate și să urce trepte largi de meditație ori să se lase cuprins de valurile simțirilor generoase*, pe când Europeanul este, în genere, sensibil și influențabil până la nestatornicie în sentimentalismul său.

Cu oricâtă protestare, Europeanul este complicat, labirintic, pe când Americanul e simplu, standard și deaceia, dacă America reprezintă civilizația, Europa rămâne inepuizabilă sursă de cultură și de simțire.

Spiritul european, vălurit adânc și difuzat de curgerea veacurilor, nu improvizat rapid și unilateral ca cel american, este în fond mărunțit fin și gata să zboare cu cea dintâlu adiere de suflețe.

De o parte America, de alta Europa.

Incotro, dar?

? Ne vom risipi pe cărările nesfârșite ale adaptărilor ori vom merge pe drumul larg al prefacerii? *Vom rămâne tot la un capitalism liberalist, cioplit de circumstanță pe ici pe colo, ori vom crea o lume nouă?*

America sau Europa?

Noi credem că din nou triumful va fi al Europei. Superioritatea ei spirituală îi va susține totdeauna dreptul de a avea ultimul cuvânt și a arăta calea în orice rătăcire.

Nu ne vom ineca nici în apa tulbure a comunismului, dar nici nu ne-om zbate zadaric în cătușele de oțel ale capitalismului.

Evoluția, cu oricâte presiuni s'ar exercita provizoriu asupra ei, va evita și acum principiul nefiresc al discontinuității sociale.

Între ele Europa va ști să afle un just echilibru, acordând generoasă largi concesiuni spiritului social, *prin evoluția sigură către gruparea socială și economică de interese.*

Formula politică menită s'o exprime, fără a putea fi so-

luție universală, pentru noi rămâne Statul corporativ, a cărui elasticitate de adaptare în cadența vremii, îl va face să reprezinte minunat un culuoar de trecere către alte orizonturi de o și mai largă perspectivă. Tendința de nucleare, de agregare a forțelor sociale și economice, e o fază dintr'un proces adânc pe care Europa îl conturează cu fiecare zi.

Pentru că în sufletul european, boltit adânc și fin în infinite volute, află rezonanță orice sentiment. În el ecoul stăruiește prelung în mii de firide până ce capătă tonalitate de metal și se sonorizează aspru și imperativ. Simțirea caldă poate să stăpânească Europa, s'o ametească, în vârtoarea ei, dar niciodată America.

America e severă, rece, amorfă, minerată; pe când Europa se menține caldă, vie, agitată și organică.

De aceea, desigur, imensitatea sufletului european a putut să fie receptivă totdeauna ideilor novatoare (în majoritate de inspirație sentimentală) ajungând până la a oferi profunzimea mistică a poporului rusesc pentru experimentul — pedagogic pentru restul omenirii — al mitului comunist; în vreme ce compoziția psihologică a Americanului, de substanță utilitaristă și pragmatică, este impermeabilă la efuziunile sentimentale, deci și la concluziunile lor de ordin social.

Și când spre acestea „suflă vântul vremii“, firesc revine întrebarea:

America sau Europa? Adaptare sau prefacere?

Europa!

Prefacere!

Iar America o va urma fără contestații.

Programul economic și financiar al Național-Socialismului german

de ION GRIGOREANU

„Am Zins geht die Welt zugrunde“

Luându-și informațiile din ceea ce binevoiește să publice presa noastră „democratică“, publicul românesc vede de obicei în mișcarea național-socialistă germană exclusiv o mișcare naționalistă, războinică și antisemită. Desigur mișcarea național-socialistă are și aceste caracteristici. Dar ea nu reprezintă numai atât. Ar fi fost și de neînțeles ca o mișcare care a cucerit aproape jumătate din alegătorii germani să nu fi adus altceva decât aceste tendințe oarecum negative.

Pentru cel ce cercetează în însăși literatura național-socialistă tendințele mișcării, naționalismul și antisemitismul apar ca mijloace de luptă și ca concluzii ale unui sistem de gândire din ce în ce mai bine încheșat care, pornind de la o critică a stării actuale de lucruri, ajunge la construcția armonică a unei noi organizații a vieții naționale germane. Național-socialismul apare astfel ca o mișcare capabilă să dea forme nouă de viață națională și sugestii vrednice de meditat.

În cele ce urmează, noi ne vom mărgini să expunem cât mai obiectiv, fără nici o apreciere și fără nici o critică, ideile și programul economic și financiar ale mișcării național-socialiste germane, insistând în special asupra acelor care pot avea o valoare și în afara granițelor germane.

. . .

„Unser Ziel ist Deutschlands Wiedergeburt, in deutschem Geist, zu deutscher Freiheit“. Astfel este formulat în programul Partidului Național Socialist al Muncitorilor Germani scopul mișcării național-socialiste.

Pentru atingerea acestui țel, programul partidului pre-

vede în ordine economică și financiară o serie de linii directoare formulate astfel: ¹⁾)

„Principiul politicii economice:

Rostul economiei naționale este satisfacerea nevoilor și nu o rentabilitate cât se poate mai mare pentru capitalul mobilier.

„8 Național-socialismul recunoaște principial proprietatea privată și o pune sub ocrotirea statului.

„9. Binele poporului pune însă o margină adunării nemăsurate a bogățiilor în mâinile câtorva.

„10. Toți germanii formează o tovărășie de muncă pentru propășirea bunăstării generale și a culturii.

„11. În cadrul acestei obligații generale de muncă a fiecărui german, și cu recunoașterea principială a proprietății private, fiecare german are libertatea să câștige și să dispună liber de produsul muncii sale.

„12. În toate domeniile vieții economice, deci și în agricultură, un amestec sănătos de întreprinderi mici, mijlocii și mari trebuie păstrat.

„13. Toate întreprinderile care au și astăzi un caracter social, (concerne, sindicate, trusturi) vor fi etatizate.

„14. Cămătăria și specula, ca și îmbogățirea fără scrupul pe seama și în dauna poporului vor fi pedepsite cu moartea.

„15. Introducerea unui an de muncă obligatorie pentru fiecare German.

„Principiul politicii financiare:

„Banii sunt în serviciul Statului; nu e permis ca stăpânii banului să formeze un stat în stat. De aceea ținta este: Sfărâmarea robiei dobânzilor. (Brechung der Zinsknechtschaft).

„16. Liberarea statului și prin aceasta a poporului de datoriile sale purtătoare de dobânzi către marele capital mobilier.

„17. Statificarea Băncii Naționale (Reichsbank) și a băncilor de emisiune.

„18. Procurarea de bani pentru toate lucrările publice (utilizarea puterilor hidraulice, căi de comunicație etc.) cu excluderea împrumuturilor, — prin emisiunea de bonuri de stat fără dobânzi, sau utilizând căi care exclud banii în numerar.

„19. Introducerea unei valute stabile pe bază de acoperire.

„20. Crearea unei bănci economice și de construcții de interes general, pentru acordarea de împrumuturi fără dobândă (reformă valutară).

¹⁾ În „Des Programm der N. S. D. A. P.“ de Ing. Gottfried Feder, National-Sozialistische Bibliothek, Heft 1, 1932. Aceasta este singura formulare și singurul comentariu autorizat de Adolf Hitler.

„21. Reforma totală a sistemului de impozite pe baze sociale și economico-politice. Liberarea consumatorilor de sarcina impozitelor indirecte, dar și a producătorilor de impozite strivitoare. (Reforma impozitelor și descătușarea de impozite)“.

Am ținut să dăm într'o traducere cât mai exactă însăși punctele de program ale partidului n.-s., privind problemele economice și financiare, din grija de a nu denatura — fără voe — unele nuanțe.

* * *

Ideea de bază a politicii economice n.-s. este: *folosul comun trece înaintea folosului individual*. (Gemeinnutz vor Eigennutz). Astfel realizările trec înaintea câștigului; acoperirea nevoilor înaintea rentabilității; răspunderea înaintea speculației; valoarea reală înaintea prețului. Economia nu este un scop în sine. Ea trebuie să se integreze în viața generală a statului, nu să absoarbă anarhic toate puterile naționale ca un cancer distrugător, amenințând însăși viața statului¹⁾.

Prima și cea mai importantă consecință este limitarea ideii de proprietatea absolută și îngrădirea dreptului proprietarului de a uza de proprietatea sa fără să țină seamă de interesul general.

În prima redacție a programului, în 1920, Hitler mergea și mai departe, prevăzând chiar „aducerea unei legi pentru exproprierea fără despăgubire a pământurilor pentru scopuri generale“. Printr'o „lămurire“, de mai târziu, din 1928, Hitler atenuază acest punct, restrângând aplicarea lui numai la „pământurile dobândite pe nedrept sau care nu sunt bine administrate din punctul de vedere al interesului național“.

În orice caz, cu toate declarațiile de principii prin care n.-s. recunoaște proprietatea privată, fapt este ca în concepția n.-s. folosința proprietății individuale urmează să fie îngrădită ori de câte ori interesul individual vine în conflict cu interesul public. La n.-s. ideea de proprietate se apropie de aceea a evului mediu german, când stăpânirea pământului lua forme analoge arendării sau concesiunii temporare și condiționate. Proprietatea individuală este privată într'o anumită măsură ca un mandat al colectivității, care are dreptul să-l retragă atunci când drepturile ei sunt lezate, sau să-și impună voința ei în exercitarea mandatului. Ca urmare logică, proprietatea imobiliară, în special cea rurală, nici nu poate fi ipotecată capitalului particular, ci numai

¹⁾ Dr. Hans Buchner, Grundriss einer n.-s. Volkswirtschaftstheorie. N.-S. Bibliothek, Heft 16, 1932.

statului, care-și păstrează și un drept perpetuu de preempțiune.

După Buchner, ¹⁾ în statul n.-s., proprietatea va îmbrăca trei forme principale :

I. Proprietatea *individuală*, mărginită, controlată și dirijată în exercitarea sa, în conformitate cu necesitățile superioare ale colectivității și ale statului.

II. Proprietatea *colectivă* cu un caracter de arendare, formată din adunarea proprietății private, care renunță în parte sau în întregime la exercitarea drepturilor sale, pentru a le reintegra într'un organism superior, care administrează în comun mai multe proprietăți. Aceasta poate lua forme variate ca scop și intensitate, începând cu mutualitatea la credite asigurări, sau cu procurarea în comun a instrumentelor de muncă și terminând cu exploatarea colectivă și împărțirea beneficiilor.

III. A treia formă e proprietatea *colectivă absolută*, pe calea cooperativelor și corporațiilor profesionale sau pe calea proprietății comunale și de stat.

Toate aceste forme de proprietate, cu variantele rezultate din combinarea lor vor putea coezista.

Consecvenți acestor idei și dându-și seama că ele nu se pot realiza fără o reformă totală a dreptului civil, n.-s. cer și „înlocuirea dreptului roman, servitorul ordinii economice capitaliste, cu un drept german al comunității“. Insuși programul partidului prevede (art. 38) „reforma justiției în domeniul dreptului imobiliar (Bodenrecht). Recunoașterea principială a dreptului de proprietate asupra pământului. *Interzicerea ipotecării pământului către capitalul privat.* Dreptul de preempțiune al statului la vânzări, în special față de străini și evrei. Administrarea forțată de către stat a terenurilor și pământurilor în caz de exploatare antieconomică“.

Interzicerea ipotecării pământurilor este completată logic cu sistemul de împrumuturi de stat fără dobândă, pe care-l descriem mai jos.

* * *

Pe lupta contra dobânzilor se sprijină întreg sistemul financiar n.-s. Nu capitalismul în sine este pentru n.-s. dușmanul care trebuie distrus, ci *forma actuală* a capitalismului care face din capitalul împrumutat (Leihkapital) stăpânul lumii.

În secolul trecut, când capitalistul era în același timp și întreprinzător, când el lua asupra sa riscurile întreprinderii, relele capitalismului erau mai mici și oarecum compensate de avantajele lui. Câștigul rămânea în cea mai mare parte în noi investiții în întreprindere, măbind averea națio-

¹⁾ Dr. Hans Buchner op. cit. pag. 30.

nală, îmbunătățind metodele de lucru, ridicând calitatea și ieftinind producția. Astăzi capitalul mobilier leneș care nu ia parte la riscurile întreprinderii, este acel care stăpânește nu numai fiecare întreprindere în parte, dar însuși statul. *Astăzi întreprinzătorul a ajuns ca și lucrătorul un rob al capitalului împrumutat.*

De capitalul împrumutat dispun însă un număr restrâns de oameni, chiar când el este adunat din economiile a mii de mici deponenți. În Germania, câteva zeci de oameni — mai toți evrei în legătură cu și făcând parte din finanța internațională stăpânesc toate băncile, inclusiv Reichsbank. Acești oameni conduc de fapt întreaga viață germană, și percep un imens tribut asupra muncii naționale. Capitalul împrumutat absoarbe prin dobânzi anual 8 miliarde mărci — trei sute douăzeci miliarde lei! — adică o șesime din venitul național german. Cele 32 milioane de cetățeni activi ai Germaniei, plătesc fiecare capitalului imobilier un tribut de 250 mărci — zece mii de lei — anual ¹⁾.

Întreaga construcție marxistă, care făcea din întreprinzător exploatarea muncii proletariatului este astăzi depășită de exploatarea tuturor, muncitori și întreprinzători de către capitalul împrumutat. Întreaga lume muncitoare, întreaga viață economică este astăzi roaba dobânzilor. De aceea strigătul de luptă național-socialist:

Sfărâmare robiei dobânzilor!

Critica nu este nouă și nu aparține exclusiv n.-s. Ceeace este nou și original este calea propusă de ei pentru descătușarea din robia dobânzilor. Pornind de la ideea că emisiunea biletelor de bancă bazate pe aur nu este mai justificată — ba este poate mai puțin logică — decât emisiunea pe bază de bunuri reale, în primul rând proprietăți imobiliare, n.-s. preconizează *înființarea unei bănci de emisiune de bilete de bancă având drept acoperire o serie de ipoteci*. Punctul de plecare al acestei idei este planul mai vechi al lui Gottfried Feder, doctrinarul n.-s., de a înființa o bancă de stat menită să ajute clădirea de locuințe prin împrumuturi fără dobândă ²⁾.

Această bancă, constituită fără nici un capital inițial, ar fi de fapt un oficiu de stat. Ea ar da împrumuturi pe 15-50 de ani, plătitibile în anuități egale, *fără dobândă*. Capitalul necesar și l-ar crea prin emiterea unor bilete speciale (Baubankkassenscheine) care ar fi emise numai pe măsura înaintării fiecărei construcții și numai până la un maximum de 75% din valoarea ei. Ele nu ar purta nici o dobândă. Cel

¹⁾ Dr. Franz Hochstetter, *Leihkapital und Goldwährung N.-S.* Bibliothek, No. 26, 1932.

²⁾ Gottfried Feder, *Die Wohnungsnot und die soziale Bau und Wirtschaftsbank. N.-S. Bibliothek, Heft 8, 1932.*

ce capătă împrumutul, ar plăti cu aceste bilete lucrătorii și materialele și astfel biletele ar intra în circulația normală, ca orice altă monedă. Banca ar retrage din circulație biletele, pe măsura plătirii anuităților, care s'ar face obligatoriu în aceste bilete.

Cum chiar și Feder întrevădea nevoia de a acoperi unele riscuri, ar urma ca anumite surse de venit ale statului, folosite azi pentru încurajarea construcțiilor, să formeze fondurile de rezervă ale băncii. De la aplicarea parțială a acestei idei s'a trecut mai departe, ajungându-se a se preconiza „*încetarea circulației monetare cu baza aur și înlocuirea ei printr'o circulație monetară națională bazată pe o acoperire de bunuri reale*”¹⁾.

Astfel întreaga emisiune monetară ar fi la dispoziția exclusivă a statului, care ar putea să acorde împrumuturile sale fără dobânzi sau cu o dobândă minimă, — care ar reprezenta acoperirea cheltuielilor de manipulare și a unei prime de asigurare, — acelor ramuri de activitate pe care socotește util să le încurajeze. Asemenea împrumuturi însă nu s'ar acorda și deci nu s'ar emite monedă, decât pe bază de bunuri în stare de devenire, de creație, cum sunt de pildă mărfurile în fabricație sau clădirile în construcție. Statul nu ar putea împrumuta nici pentru el nici pentru alții sume destinate să fie consumate pentru nevoi curente, fără a se crea prin ele noi valori economice. Aceste bilete de bancă ar fi singurul mijloc legal de plată nelimitat. Bancnotele actuale ale Reichsbank ar fi și ele preschimbate prin noile bancnote, în care caz tot Reichsbank, — total reorganizată ca conducere și devenită aproape un oficiu de stat, — ar putea îndeplini și funcția de emisiune a noilor bilete de bancă.

Statul ar reintra astfel în posesia unuia din cele mai însemnate drepturi regaliene, acela de a face monedă. Astăzi statul german a cedat acest drept unei bănci particulare, care condusă de stăpânii capitalului împrumutat folosește acest drept al statului pentru întărirea robiei dobânzilor.

Statul nu are însă dreptul de a ceda altora funcțiile care justifică însuși rostul său. „Un stat care renunță la drepturile sale pierde însuși dreptul la viață”.

In materie de impozite, național-socialiștii preconizează o cât mai mare reducere a impozitelor indirecte, în special acele puse pe articolele de prima necesitate. In general, impozitele trebuie să acopere numai nevoile curente ale statului (administrație, justiție, armată, școală, etc.) toate nevoile de

¹⁾ Dr. Franz Hochstetter, *Lelkapital und Goldwährung als Grundlagen der Geldversklavung in Deutschland*. N.-S. Bibliothek, Heft 26, 1932.

investiție urmând să fie acoperite prin sistemul de împrumuturi fără dobândă de mai sus. Anuitatea împrumuturilor atunci când investiția creatoare de noi valori nu este totuși direct producătoare de venituri, poate fi acoperită prin impozite speciale. Statul, nemai plătind însă dobânzi la împrumuturile sale, sarcina bugetară este automat mult scăzută.

Prin realizarea măsurilor economice și financiare propuse de național-socialiști, statul capătă atribuții din ce în ce mai largi și puteri aproape nelimitate. *Este însă statul actual capabil să răspundă nenumăratelor cerințe și să facă față grelelor sarcini care i se atribue?* Răspunsul în Germania e același ca și în alte părți. *Hotărît nu.* Statul social-democrat german, așa cum a ieșit din constituanța de la Weimar, nu poate împlini noile și grelele sarcini ce îi revin.

Ce vor să pună în loc național-socialiștii? La început dictatura. Ea urmează să organizeze noul stat german într-o formă care *pare că va fi foarte apropiată de statul corporativ.* În privința formei, pe care acesta urmează să o ia, se pare că părerile sunt împărțite și mai puțin clare. În orice caz, *ideea sindicatelor, corporațiilor și cooperativelor, chiar obligatorii nu este streină național-socialismului și este preconizată de unii din cei mai de seamă gânditori ai săi.* Cu toată rigiditatea spiritului de organizație german, organizația statului corporativ n'ar lua desigur forme fixe și imuabile pentru toate ramurile de activitate și regiunile, național-socialismul adoptând *ideea lui Sombart a coexistenței diferitelor forme economice.*

Iată dar că în lupta grea contra marxismului, a parlamentarismului și a mamonismului, în lupta pentru renașterea germană, mișcarea național-socialistă se îndreaptă și ea spre forma de stat care poate să corespundă cea mai bine vremurilor noastre, spre statul corporativ.

Tristele pedantisme ale educației

de ELENA MANOILESCU

Am fost adesea preocupată de ce copiii li se cer o seamă de lucruri, pe cari noi cei mari nu ni le facem întotdeauna singuri.

Mă îndrept azi către părinții cari au puțină să-și fe-rească copiii de lipsă, întrebându-i care e scopul acestor exigențe și îndemnându-i să nu strice anii copilăriei și frumusețea acestei vârste obligând pe copii să facă o sumă de lucruri, pe cari au timpul să le învețe mai târziu.

Nu știu dacă mulți părinți și-au pus această întrebare. Ce este copilăria? Cred că prea puțini s'au gândit la acest lucru și și mai puțini i-au dat un răspuns. Copilăria este acea vreme, *unica din viața omului*, în care amintirile — bune sau rele — rămân adânc întipărite în minte și în suflet pentru toată viața. Dealungul întregii vieți omul poartă cu el acest bagaj de amintiri, cari în cele mai multe cazuri influențează caracterul și decide uneori chiar de întreaga soartă a omului.

? S'a gândit oare vre-un părinte la rolul important al acestor amintiri? ? A căutat el vreodată ca cu propria lui vo-
ință și știință să le creeze cât mai frumoase?

Este sigur că în marea majoritate a cazurilor părinților nici prin gând nu le-a trecut, ca să înflorească copilăria prun-cilor lor, cu clipe din acelea ce rămân neșterse în minte și cari mai târziu se transformă în amintiri duioase și neuitate, *amintiri care formează sufletul și caracterul viitorului om și care-i influențează toată viața.*

De cele mai multe ori, părinții în egoismul lor, se gân-desc întâi la ei, la plăcerea și la confortul lor. Poate că și acest egoism vine tot din faptul că nici acești părinți n'au avut o copilărie adevărată? Dar atunci de ce nu caută să dea copiii lor, ceea ce n'au putut avea ei?

? Câți părinți au avut curajul și înțelegerea să procure plăceri copiilor lor, atunci când aceste plăceri erau pentru ei adevărate greutăți și oboseli?

? Și câți părinți au înțelepciunea să priceapă că la o

anumită vârstă nu poți cere copiilor decât numai anumite lucruri ?

De câte ori am privit surprinsă pe unii copii făcând lucruri care nu erau de vârsta lor, lucruri pe care fără îndoială vârsta și viața s'ar fi însărcinat mai târziu să-i învețe.

Am văzut fetițe curățind prin casă, ștergând praful, făcând paturile, ajutând la bucătărie. Le-am văzut cârpind rufe și ciorapi. Am văzut băeți curățindu-și hainele și ghețele și am văzut copii făcându-și singuri bagajul.

De cele mai multe ori toate aceste lucruri erau făcute cu o groaznică neplăcere și cu o și mai mare neîndemânare. Regulat o mână de om matur trebuia să vie și să rectifice neîndemânarea copiilor. Uneori, e drept foarte rar, am văzut copii cari făceau aceste lucruri cu plăcere și din proprie inițiativă. Numai în acest din urmă caz ele sunt de admis.

Dela vârsta de 7 ani și până pe la 23, copilul, adolescentul și apoi tânărul trebuie să învețe. Ceeace învață atunci este bagajul intelectual cu care el se va înfățișa în viață. Tot ceia ce primește în acest timp creierul lui, mai târziu nu va mai primi. De nu va învăța de foarte tânăr o limbă străină, de nu-și va începe cultura de mic, mai târziu îi va fi imposibil să înregistreze tot ceace poate înregistra și memora un cap de copil.

La omul matur cunoștințele din copilărie sunt doar complete iar uneori ele evoluează și devin *personale*, după puterea intelectuală a fiecăruia. Dar ceace n'ai învățat de mic, greu mai poți învăța când ești mare.

? Dar atunci ne întrebăm nedumeriți, dacă copiii au atâta muncă pentru vârsta lor, mai e oare necesar să-l împovorăm și cu alte învățături și lucrări pe cari, chiar dacă nu le fac de mici, vor ști totuși să le facă când vor fi mari, cu ajutorul bunului simț, al judecății și al îndemnării proprii omului matur.

? Atunci pentru ce să încărcăm mintea și viața copilului cu lucruri care-l plictisesc și care-l fac să păstreze o vecinică oroare de ele în tot restul vieții lui?

? Nu e mai folositor ca timpul pierdut cu lucruri pe cari va ști oricum să le facă când va fi mare, nu e mai folositor ca acest timp să-l închine acelor lucruri pe cari dacă nu le face în copilărie *nu le mai face niciodată* ? Decât o disciplină de cazarmă cu ghetе curățate de băeți și cu paturi în formă de monștri făcute de fetițe, prefer să învețe copilul o limbă străină, sau — dacă e talentat — muzică și desemn, lucruri pe cari când va fi mare, nu le mai poate învăța, în timp ce patul și ghețele va ști fără îndoială să și le facă la nevoie când va fi mare.

Am întrebat pe mulți părinți, de ce procedează astfel; mi-au răspuns : pentru ca să se învețe, să se deprindă și să știe când vor fi mari!

Nu pot pricepe această judecată părintească. Am privit la acești copii și de multe ori am fost uimită de ce slăbuți, palizi și firavi erau. Am stat atunci nedumerită întrebându-mă: „Când vor fi mari!?” Dar oare vor fi vreodată acești copii slăbuți, mari? ? Și chiar de ar ajunge la maturitate, ce le rezervă viața? Știu părinții că vor fi așa de fericiți, încât au dreptul să le ia acum orele de libertate și fericire, cu pedantisme învechite și bune de dat pe foc ?

Acești copii slăbuți trebuiesc mai curând trimiși să se joace, să ia aer, să alerge, să facă sporturi, dar nici într'un caz părintele n'are dreptul să-i ia copilului orele lui de odihnă, nici să-i prăpădească anii prețioși ai copilăriei fără să-l învețe la vreme lucruri pe cari nu le mai poate învăța în urmă, învățându-l în schimb fleacuri și stupidități.

Am mai auzit și o altă teorie: copilul nu trebuie crescut cu prea multă grijă, nu trebuie să-i faci copilăria prea bună și frumoasă pentru că trebuie deprins de mic cu greutățile vieții!

Din nenorocire sunt o mulțime de copii, cari din lipsa de mijloace a părinților se trudesesc de mici și sunt nevoiți de tineri să afle ce e suferința și chinul. Pentru mine cea mai cumplită durere e să văd un copil suferind.

? Dar atunci de ce și acei ai căror părinți le pot face o copilărie frumoasă, de ce trebuie ca și aceștia să-și crească copiii cu asprime și fără farmecul adevăratei copilării? „Ca să se învețe!“¹⁾

Ce mentalitate greșită! Ca să te înveți să rabzi de foame, când nu vei avea ce mânca, atunci să nu mai mănânci niciodată decât numai atât, ca să nu mori de foame. Este exact acelaș lucru, pe care-l fac părinții cu copiii lor.

? Au cerut oare acești copii să vie pe lume? ? Sunt ei vinovați că există? Nu.

Prin urmare prima datorie a părintelui față de copilul lui, e să-i facă viața copilului cât mai plăcută, cât mai ușoară, cât mai fericită. Cel puțin în anii în cari ocrotirea părintească ferește pe copii de lupta vieții, cel puțin în acești ani, copiii să aibă o astfel de existență, încât amintirile acelor timpuri să fie pentru ei un real sprijin sufletesc, în greutățile ce vor întâmpina în viață.

Mi s'a spus de multe ori că un copil care a avut o copilărie prea fericită va fi dezarmat în lupta pentru viață și nu va ști să se conducă nici să se apere.

Judecata e greșită. *Hrana cea mai bună pentru suflet sunt amintirile. Ele ne întăresc și ne fac să trecem mai ușor clipele grele ale vieții.*

¹⁾ Atât muncitorii cât și țăranii pot face până într'o oarecare măsură plăcută viața copiilor lor. Dacă acest lucru nu se întâmplă sau se întâmplă foarte rar, nu e atât din lipsă de mijloace, ci mai mult din cauza prejudecăților: „Copilul trebuie deprins de mic cu greutățile, ca să le suporte mai ușor la mare“.

Trăind din amintiri, reușim să uităm prezentul și să ne facem o viață sufletească a noastră.

De câte ori nu ni se întâmplă și nouă celor mari să trăim un întreg interval de timp dintr'o amintire frumoasă, amintire a vieții noastre de adult, până când alte impresiuni mai bune sau mai rele vin să ne preocupe mintea și amintirea aceea plăcută, trece pe a doua linie, de unde apare numai din când în când.

Amintirile din copilărie sunt însă mult mai puternice, ele revin în mintea omului mereu, la o bucurie, la o durere. Un sunet, o floare, o pasăre, o vorbă, pot răscoli o întreagă copilărie.

La fiecare Paște, la fiecare Crăciun sau An Nou, omul matur nu-și reamintește ceace a făcut în aceleași ocaziuni cu un an, doi trei în urmă. Vecinic în mintea lui se trezesc atunci amintirile de când era mic. *Uneori uiți faptele, dar stările sufletești nu le vei uita niciodată.*

? Cum pot atunci să spue unii, că aceste amintiri cari prin prizma depărtării devin totdeauna duioase, aceste amintiri frumoase și plăcute ale copilăriei pot să-l facă pe om slab și dezarmat pentru viață?

? Dacă o bună amintire a maturității te susține, cât de mult te va susține o frumoasă amintire din copilărie?

Dar cât de înarmat vei fi în viață când privind în urmă, oricât ai fi atunci de nenorocos — cât de înarmat vei fi când întreaga-ți copilărie va fi un lanț de soare și de lumină.

Iată pentru ce copilăria *trebuie* să fie bună și fericită, atunci când stă în putința părinților să o facă astfel.

Câți oameni sunt lipsiți de acest minunat sprijin sufletec în viață: o copilărie luminoasă. Acești *infirmi sufletești* sunt de cele mai multe ori oamenii curioși, închiși, suciți și foarte adesea adevărați revoltați.

Și e firesc să fie astfel. Sufletul lor trudit nu găsește nici un colț luminos din trecutul lor, pe care să se oprească și să se reazeme. Și nu-i nimic mai groaznic pe lume de cât pustiul din sufletul tău!

Iată de ce părinții să creeze ei amintirile plăcute în copilăria vâstarelor lor și să nu le chinulască primii ani din viață cu tot felul de precepte învechite, cari nu folosesc la nimic, decât să strice farmecul prezentului și să întunece trecutul în viitor.

Discuțiuni asupra Statului Corporativ

de MIHAIL ZAHARIA

Ideea Statului Corporativ este obiectul unei largi discuțiuni, ceea ce ne bucură și îndreptățește speranțele.

Toate păturile sociale se interesează de această idee și încep să-și facă loc atât argumentele în favoarea sa, cât și încercări de critică.

Pe noi, în aceste momente, ne interesează mai ales acei ce doresc s'o combată, pentru că prin răspunsurile pe cari suntem gata să le dăm, credem că vom lămurii și în acelaș timp vom întări argumentele în favoarea acestei idei.

Cu aceste gânduri eram în clipa când răsfoind unele ziare și reviste, am dat peste un număr din ziarul „Profit și pierdere“ de sub direcțiunea d-lui Alexandru Gh. Botez.

M'am oprit asupra unui articol sub titlul: „Stat Corporativ?“ subscris de d-sa.

D. Alexandru Gh. Botez, privind cu scepticism preconizarea făcută de directorul nostru d. Mihail Manolescu în discursul său la Mesaj, în Senat, că Statul Corporativ se va realiza nu prea după un îndelungat timp, nu se arată un adversar — cel puțin fățiș — a ideii corporative și așteaptă să se pronunțe, în deplină cunoștință de cauză, după ce va primi răspunsul la următoarele întrebări:

„I. Dacă într'o țară eminentamente agricolă cum este a noastră și care are o populație de 80% săteni agricoli „Statul Corporativ“ poate fi conceput ?

II. Dacă așa cum sunt organizate astăzi „Asociațiile Profesionale“ ele pot corespunde ideologiei „Statului Corporativ“ ?

III. Dacă — cu actualii reprezentanți ai „Organizațiilor Profesionale cari în nici un caz nu sunt exponenții firești ai maselor și intereselor respective ci, numai unelte politice de partid, se poate concepe o colaborare pentru stabilirea noii discipline sociale?“

După cum se vede, ele sunt interesante și cum noi înțelegem să primim discuțiunea ori când și pe orice teren, vom încerca să satisfacem curiozitatea d-sale și în acelaș timp tuturor celor ce gândesc la fel ca d-sa.

La prima întrebare, care de fapt reprezintă argumentul curent și peremptoriu al tuturor celor ce ar dori să facă obiecțiuni realizării Statului Corporativ, vom răspunde cu un foarte succint rezumat a tot ce s'a scris în această privință.

În numărul 7 al revistei noastre, directorul său d. Mihail Manolescu a publicat un prim articol: „Un program Corporativ“, care rezumă principiile fundamentale și călăuzitoare în activitatea noastră.

În acest articol, d-sa arată în mod teoretic și practic cât de armonios se va încadra în Statul Corporativ populațiunea rurală a țării, ea fiind împărțită în trei corporațiuni (Corp. ogorului; Corp. crescătorilor de vite și Corp. viticultorilor și pomicultorilor), cu un total de 120 membrii în Adunarea Națională Corporativă.

Populația rurală, încadrată în aceste trei corporațiuni, va fi readusă la o viață reală politică și conformă cu interesele sale; *ia- reprezentanții săi vor fi autentici*, nu oameni complect străini de Corporația și interesele lor, cari numai demagogia curentă și amăgitoare i-a creat beneficiari permanenți a unei încrederi escamotate și deci nemeritată din partea clasei țărănești.

Reprezentanții lor vor fi *numărul cel mai impozant* în această adunare și fiind emanațiunea lor autentică vor reprezenta vocea lor autorizată.

Cred că prin aceste câteva cuvinte d. Alexandru Botez va fi lămurit asupra primei întrebări.

La cea de a doua întrebare, ne grăbim să răspundem că suntem de acord că așa cum sunt constituite *astăzi* Asociațiunile Profesionale, ele nu corespund principiilor Statului Corporativ.

La punctul 10 din „Programul Corporativ“, d. Mihail Manolescu prevede că „Baza organizării sociale economice și politice a națiunii o constituie corporațiile. Corporațiile sunt asociațiuni libere a celor care exercită anumite funcțiuni sau servicii sociale asemănătoare indiferent de importanța lor relativă“.

În aceste Corporațiuni — în număr de 8 — se va integra individul, care nu va mai fi caracterizat juridic în calitatea *uniformă și abstractă* de cetățean, ci prin calitățile sale *diferențiale și concrete*, care rezultă din serviciul (funcția) sau din serviciile (funcțiile), pe cari le îndeplinește în colectivitate“.

Iată dar că din aceste citate, în cari se fixează figura individului în Statul Corporativ se vede evident că el nu poate fi acelaș element constitutiv cu acel a actualelor Asociațiuni Profesionale.

Și că nu poate fi, nici nu încapă discuție, căci pe când individul din corporație are o așa de frumoasă și demnă caracterizare, acel din Asociațiile Profesionale actuale nu are

nici o personalitate, nici o inițiativă, el nu reprezintă decât o fărâmitură de moluz din piedestalul slab a acestor pretinse asociațiuni, cari sunt *exploatate de aceiași beneficiari ca și acei ai păturii rurale, însă cu înfățișare și maniere... mai „subțiri“ !*

Și când deci în reforma corporativă individul va fi încadrat după calitatea sa funcțională, iar întreaga sa desavârșire va fi călăuzită de *idea erarhizării intereselor*, cred că răspunsul dat acestei a doua întrebări din articolul d-lui A. Botez și a tuturor altora, cari ar fi gândit la fel ca d-sa, este edificator și liniștitor.

Ca încheere, la întrebarea a treia nu avem prea mult de adăugat, căci ne referim în totul la cele expuse mai sus, fiind de acord cu d. A. Botez „că actualii reprezentanți ai organizațiilor profesionale, nu sunt exponenții firești a maselor și intereselor respective, ci numai unelte politice de partid“.

Dealtfel tocmai pentru că sunt unelte politice de partid, nu-și au rațiunea de a exista în Statul Corporativ, unde partidele însuși nu pot să aibă teren pentru a se desvolta de cât în limitele pe care chiar în acest număr le arată M. M. în nota sa: Corporatism și partide.

Din moment ce la bazele reformei corporative se așterne principiul erarhizării intereselor; iar această erarhizare având ca țintă supremă *interesul general al țării*, în al doilea rând acel a corporației și în urmă a întreprinzătorului din punct de vedere a interesului său individual, desigur că *ideea de partid în senz egoist* nu-și mai poate lua avântul.

Este inutil să mai enunțăm, și cu atât mai mult să demonstrăm acțiunea nefastă și roadele ei provocate de partidele politice. Numai menționând faptul că interesele partidului gravitează în jurul unui restrâns număr de indivizi, cari nu activează decât având în vedere un limitat număr de rezultate, a căror beneficii aproape în totdeauna sunt pentru ei și aproape niciodată în interesul general al statului sau a categoriei de cetățeni cu interese și idealuri similare, și încă este suficient argument în favoarea celor expuse mai sus.

În rezumat, socotim că s'a răspuns — în mod sumar — la întrebările din articolul d-lui A. Botez și sperăm că și d-sa cași mulți alții, vor fi de acord de a constata că *ideea Statului Corporativ este o realitate, bazată pe realizări, cari vor schimba fizionomia actuală a României în cea a unei națiuni care dorește să vietuiască pentru ea prin armonizarea intereselor straturilor sale sociale; iar nu — ca astăzi — pentru ca prin ea o categorie de indivizi să-și poate realiza interesele lor egoiste prin nemulțumirea și vrăjbirea claselor sociale din care ei înșiși fac parte.*

O nouă doctrină de stat

de ROGER NICOLESCU

Analizând doctrina Statului de după război, observăm că *nota esențială care o domină este tocmai „criza de Stat“*, deoarece ideea de Stat este atât de palidă și abstractă prin însăși structura lui, — separată de actualele curente vii ale conștiinței poporului, — încât rămâne ca o concepție speculative.

Cu organizarea de până acum a Statului și al abstrac-tismului său social, s'a distrus aproape întreaga organizare socială, tinzându-se treptat la distrugerea condițiunilor și posibilităților de viață chiar ale Statului însăși.

Statul de azi poate fi considerat ca un *organism lipsit de idealuri proprii*, ori ca o specie de coproprietate a tuturor fracțiunilor, *dominat de forțele existente, în loc de a le domina*, identificându-se cu diferite organe și persoane, cu anumite ocupațiuni circumscrise într'o sferă, ce nu corespund cu interesele lui superioare.

Acest Stat, departe de realitate, nu a corespuns și nu corespunde, cu atât mai mult azi, nevoilor unui popor

Pentru aceste motive se impune o cât mai grabnică re-organizare a Statului, deoarece cu actuala stare socială, nu mai poate fi sinteza indivizilor izolați ci un organism nou, pentru integrarea tuturor forțelor social-economice.

Această integrare, nu poate fi înfăptuită decât în orga-nizarea corporativă, prin care se naște un nou Stat cu o nouă doctrină, ce va începe prin studierea acestui nou mod de formă și manifestațiune, fiindcă Statul se cunoaște mai bine când se formează, adică în momentul creațiunei sale, decât atunci când se dizolvă.

Din afirmațiunea de mai sus, se desprinde valoarea teo-retică a revoluției, care constituie momentul ideal creativ al Statului.

Astronomii spun că, pentru a studia bine constelațiile, este nevoie ca timpul să fie senin fără furtuni sau uragane.

Pentru a studia și înțelege însă firmamentul istoric, cerul politic, într'un cuvânt — *Statul* — este mai bine când

urlă furtuna și triumfă revoluția, deoarece în acele momente noi producem și creăm Statul, simțindu-l, înțelegându-l, cu imediata noastră intuiție spirituală, devenind astfel un lucru animat, tot una cu firea noastră și cu spiritul nostru creator.

În modul acesta se va desvolta mai mult sentimentul de Stat, sentimentul unității sociale, dispărând materialismul.

Noua doctrină va studia prin urmare această formă de Stat, această nouă organizare, explicând concepția de Stat, de autoritate și de libertate.

Statul va apare ca o realitate, ca o suveranitate, dominând clasele și interesele de categorie, pe cari le disciplinează și cu cari colaborează, păstrându-și autonomia sa și subordonând interesele indivizilor, fără a le suprima, intereselor superioare ale națiunii.

El va conduce în mod activ toate forțele sociale organizate, obținând maximul de solidaritate și disciplină, atât în ordinea economică, cât și în ordinea morală.

Libertatea individuală va fi privită, de noua doctrină, din alte puncte de vedere decât a acelei de azi, căci ea va fi subordonată intereselor colective și, acestea, intereselor superioare ale națiunii.

Se spune că în modul acesta libertatea individuală va fi micșorată sau va dispărea complet.

Această afirmațiune constituie o mare eroare, deoarece cu noaua organizare corporativă a Statelor, indivizilor nu li se vor anula „status Libertatis“ ci se vor disciplina, în conformitate cu necesitățile generale, pe cari le vor simți din momentul integrării lor în asociațiuni profesionale.

Libertatea, inițiativa și activitatea vor privi egal pe individ, grupurile sociale și Stat, astfel, încât voința individului va deveni voința colectivității, care la rândul ei va deveni voința Statului, ce-și va păstra suveranitatea asupra întregii activități individuale și colective.

Numai astfel va dispărea preponderența „intereselor personale“ existente în regimul individualist, cât și preponderența intereselor de masă ale regimului colectivist, în dauna intereselor superioare ale națiunii, rămânând proporțiunea și armonizarea intereselor individuale și colective, deci ale diferitelor categorii profesionale, cu interesele superioare ale Statului, care le va conduce și coordona în așa mod, încât să troneze numai interesul general al națiunii.

Noua doctrină va pune capăt și vechiului sistem parlamentar, artificial și absurd, care se menține departe de realitate și adevăr.

În locul Camerei Deputaților alcătuită prin sufragiul universal va fi o nouă cameră în care se vor integra toate forțele productive ale națiunii, ce vor alcătui reprezentanța adevărată a voinței naționale.

În modul acesta vor dispărea „luptele pentru putere cu rezultatele lor“ deoarece se substituie reprezentanța de opiniuni, cu reprezentanța de interese adevărate și profunde pentru toate clasele națiunii, nu în diviziunea lor antagonistică, ci în activitatea lor dinamică și unitară.

Duguît afirmă că un parlament nu reprezintă Țara dacă nu cuprinde cele două elemente cari îl constituie: *individul și colectivul* și că, cei ce resping reprezentanța profesională, sunt, în mod inconștient, animați de doctrina individualistă.

Prin construirea și organizarea Statelor în conformitate cu noua doctrină corporativă, se va realiza *sistemul cel mai democratic dintre toate sistemele de guvernare*, pentru faptul că, prin colaborarea ce se va înfăptui între organizațiile profesionale disciplinate și Stat, *poporul va fi, în mod constat, prezent la toată activitatea politică și economică desfășurată de guvernanți.*

PE LINIA VREMII NOASTRE

Revizuirea revizionismului

Presa noastră are un mare talent de a ascunde publicului lucrurile importante și a-și prezenta cu mult zgomot pe cele fără însemnătate. Bineînțeles că „inabilitatea“ sa în prezentarea diferitelor chestiuni ascunde mai totdeauna interese și are un caracter net tendențios.

Astfel s'a făcut atâta vâlvă în vremea din urmă în jurul atitudinii revizioniste a Italiei și s'a creat în țară o atmosferă din cele mai reci față de Italia agitându-se programul revizionist al guvernului italian.

În realitate o mare parte din presă consideră atitudinea Italiei mai mult ca un prilej pentru a desfășura o acțiune antifascistă. Structura ideologică a fascismului, principiile sale, și spiritul său de ordine displac presei masonice mai mult de cât revizionismul italian.

Iată însă că un fapt nou se produce, fapt de o importanță covârșitoare în ce privește interpretarea și valoarea practică a revizionismului. Ziarul oficios *Giornale d'Italia* publică sub semnătura directorului său Gaidă și din inspirația directă a d-lui Mussolini un articol care lămurește definitiv înțelesul acțiunii de revizuire a Italiei.

Ziarul declară solemn că *acțiunea de revizuire a tratatelor nu poate fi concepută altfel decât prin mijloacele politice și juridice pe care le pune la îndemână pactul Ligii Națiunilor.*

Or, pactul Ligii națiunilor prevede că orice revizuire de tratat nu se poate face decât cu aprobarea unanimă a membrilor ei. Ar trebui dar ca toate popoarele lumii inclusiv România să-și dea asentimentul lor la revizuirea tratatelor și la rectificarea frontierelor actuale, pentru ca o asemenea acțiune să poată fi declanșată.

Iată dar la ce se reduce acțiunea revizionistă a Italiei pentru cine vrea să o considere cu sânge rece și cu bună credință. Și totuși această declarație atât de categorică nu a găsit în toată presa noastră un singur comentariu, pe când criticile și chiar injuriile împotriva Italiei au găsit totdeauna deschise coloanele presei sau cel puțin ale presei masonice.

Universul singur a publicat telegrama RADOR care rezuma această importantă manifestațiune a guvernului italian într-un loc de cinste; celelalte ziare nici n'au publicat-o nici n'au comentat-o.

Până acum cunoaştem reaua credinţă ca o marfă consumată în abundenţă în consumul intern. O vedem acum şi în uzul internaţional. Nu este de mirare. După ce am ajuns să exportăm cum s'a făcut cu prilejul incidentului din Senat grosolanie politică, începem acum să ne plasăm pe pieţele străine şi reaua credinţă.

Şi ne închipuim că prin mijlocul controlorilor Ligii Naţiunilor, vom putea să refacem în lumea internaţională tot ceea ce stricăm în fiecare zi prin lipsa noastră de ţinută...

M. M.

Tară eminentemente agricolă

Credem interesant să completăm cifrele impresionante date de d. Cristea Niculescu în articolul cu acelaşi nume din numărul trecut al revistei noastre cu o primă evaluare a valorii producţiei brute a agriculturii şi a industriei în 1931.

Cifrele de mai jos nu sunt toate definitive, unele din ele fiind rezultatul unor calcule provizorii. Totuşi ordinea erorilor posibile este de cel mult 10%, aşa încât concluziile ce se pot trage pe baza lor rămân în picioare.

Producţia agricolă a fost în 1931 următoarea (în milioane lei) :

Cereale	25.507
Plante alimentare	6.887
Plante industriale	1.830
Fâneţe	5.539
Livezi de pomi şi vii	6.611
Creşterea vitelor	18.000
Păduri	3.500
Total	67.847

din care scăzând numai 20% pentru valoarea transportului şi beneficiul comercial, evaluările de mai sus fiind făcute la preţurile de porturi,

13.674

rămâne valoarea producţiei agricole de

54.300 milioane lei

Producţia industrială a fost în 1931 următoarea (în milioane lei) :

Producţia minieră	5.662
Marea industrie	33.155
Mica industrie	8.000
Industria construcţiilor	8.000
Industria transporturilor	

(C. F. R. şi auto-transp.) 10.000

Valoarea producţiei industriale 64.817 milioane lei

După datele pe care le avem până acum la dispoziţie, se poate prevedea că raportul între agricultură şi industrie nu s'a schimbat nici în 1932, aşa încât putem socoti că valoarea producţiei industriale este astăzi în România mai mare de cât valoarea producţiei agricole.

În 1931, la o producție agricolă de 54 miliarde a corespuns o producție industrială de 65 miliarde.

Producția industrială a fost deci cu 20% mai mare decât producția agricolă.

Mai suntem oare „țară eminentemente agricolă” ?

G. M.

Mecanism politic absurd

Ceeace este mai plin de învățăminte în criza de guvern actuală și ceeace apare mai clar în ochii noștri, este *defectivitatea mecanismului statului și a sistemului nostru constituțional*. Făcând abstracție de cauzele conflictului care duce la căderea guvernului și renunțând pentru un moment de a decide asupra chestiunii în sine, rămâne totuși de remarcat cât de absurdă este înlănțuirea consecințelor automate care se trag de pe urma celor mai mici incidente în actualul sistem politic.

Un conflict între un ministru și un funcționar al său pune în joc demnitatea ministrului sau ceeace ministrul crede că constituie demnitatea sa; ministrul neavând satisfacție din partea Suveranului, cabinetul întreg, *gratie principiului absurd de solidaritate*, cade împreună cu ministrul.

Și cum un alt cabinet nu se poate forma pe baza actualului parlament, se ajunge și la dizolvarea parlamentului !

Iată dar cum *un simplu și banal incident între un ministru și un subaltern al său, duce la dizolvarea unui parlament și la convocarea altuia, care bine înțeles va schimba concepțiile de guvernământ și în mare măsură toată legislația parlamentului anterior !*

Se poate închipui oare un mecanism constituțional mai detestabil ?

Să presupunem că exact același incident între un ministru și un înalt funcționar s'ar fi petrecut într'un stat corporativ, de modelul aceluia pe care l-am proiectat noi în numărul nostru din Octombrie.

În treacăt fie zis, un asemenea incident bazat pe provocare și pe ambiții deplasate din partea unor politicieni, nici nu s'ar fi putut produce în statul corporativ, în care ministrul, simplu secretar de stat este și el un înalt funcționar, *păzind anumite reguli și — câtă vreme deține demnitatea sa — o anumită disciplină*.

? Presupunând însă că un asemenea incident s'ar fi produs, care ar fi fost urmarea ?

Dacă Suveranul sau dacă șeful guvernului nu ar fi dat dreptate Secretarului de stat și dacă nu ar fi intervenit o formulă de conciliațiune, acesta ar fi demisionat pur și simplu.

Dar piercarea unui Secretar de stat nu antrenează în statul corporativ retragerea tuturor secretarilor de stat ! Solidaritatea ministerială nu există, fiindcă nu există nici această inutilă și periculoasă ficțiune : *Cabinetul*.

Sistemul corporativ ar fi asigurat mai departe ordinea și spiritul de gospodărească continuitate în guvernarea țării.

Hotărât lucru, — cum am constatat și altădată, — fiecare eveniment din politica noastră este o nouă pledoarie pentru regimul corporativ...

M. M.

Littoria

În zilele noastre în care păcatele atât de numeroase ale oamenilor și răutatea tot mai mare a omenirii, ar putea să aducă catastrofe ca acelea ale Sodomei și Gomorei, noi asistăm undeva tocmai la un fenomen contrariu. În loc de scufundarea a două cetăți minunate și bogate cum erau Sodoma și Gomora, în locul cărora a apărut Marea Moartă, noi privim azi uimiți la ridicarea din adâncul unor mlaștini, a unui oraș nou, frumos, curat, modern, înconjurat cu câmpii productive, cucerite dela natură. El a venit să ia locul bălților bătrâne de mii de ani, cari se mai aflau acolo încă până în ultimul timp.

Este vorba de orașelul Littoria inaugurat zilele trecute de d. Mussolini în mijlocul terenurilor câștigate de Italia pentru cultură, terenuri dobândite prin secarea marelui pontine.

Ceeace secole de-a rândul nu s'a putut realiza, ceeace n'au putut face Romanii, ceeace n'a putut face Napoleon și nici nimeni, din toți cei cari au stăpânit Italia, a fost realizat de Mussolini.

Poporul Italian își va mânca de acum încolo grâul lui, iar Mussolini a anunțat în discursul inaugurării noului oraș, ridicarea altor două orașe în decursul a doi ani!!

Ceeace nimeni n'a crezut realizabil Italia fascistă a reușit să realizeze.

În loc de bălți pline de friguri și de miasme, azi sunt câmpii productive și orașe moderne pline de flori și soare.

Iată ce este fascismul în Italia: doctrina care realizează, ceeace nimeni n'a putu face până atunci.

E. M.

Cele două tragedii ale lui Carol I

În interesantele note istorice asupra Consiliului de Corcană dela Sinaia pe care le-a citit deunăzi d. Duca, într'o împrejurare care putea fi mai solemnă, un amănunt între toate mi-a rămas obsedant în minte.

La Consiliul, care a hotărât în primă fază, soarta României în război dezbaterile s'au ținut dela un capăt până la celălalt în franțuzește.

Nimic nu este mai semnificativ decât acest lucru. Istoria care se complace în mod normal în nebulozitate și în inextricabil are câteodată lumini de fulger care pentru ochiul care știe să prindă clipa unică când s'au produs, limpezesce tot orizontul.

Dezbaterile în franțuzește dela Castelul Peleş luminează mai mult decât un volum înțelesul domniei celui dintâi Carol.

Opera îndărătnică, meticuloasă, plină de conștiința scopului și de alegerea conștiință a mijloacelor (o adevărată imbinare-model de *Zweckmässigkeit* și de *Planmässigkeit!*) a regelui Carol s'a clădit totuș pe două iremediabile antinomii: *antinomia socială* și *antinomia națională*.

Regele Carol a crezut că o prosperitate reală internă se poate clădi pe o țărănime ignorantă și secătuită de marea proprietate latifundiară. Regele Carol a crezut că o orientare politică durabilă a României în exterior se poate stabili pe o le-

gătură formală cu Germania, înaintea căreia stăteau aspirațiile noastre naturale de unire.

Și într-o credință și în cealaltă Carol I a fost în artificialitate și în incomprehenșiune față de sensul social și de sensul istoric al vremii lui.

Istoria putea totuși să vină cu răzbunarea ei implacabilă mai târziu. Ea putea să arate regelui Carol cel puțin aceiași indulgență, pe care i-a arătat-o lui Ludovic al XIV amânând izbucnirea fatală a ceea ce era falș și contradictoriu în propria lui operă.

Cu Carol I istoria a fost însă deosebit de nemiloasă. Ea s'a grăbit să scoată la lumină chiar în timpul vieții lui ceea ce de atâtea ori a păstrat cu delicatețe pentru mai târziu. Anului de glorie aparentă și de consacrare a marelor progrese ale domniei lui, 1906, i-a urmat dramatica și înfiorătoare desmintire dela 1907.

Cea dintâi antinomie dela baza operei regelui Carol, antinomia socială, izbucnea tumultuos și revelator. Șapte ani mai târziu în 1914 soarta își rezervase cruzimea de a face să izbucnească și cealaltă antinomie, antinomia națională.

În orientarea sistematică pe care Regele Carol știuse să o dea politicii noastre externe neglijase totuși un detaliu : era sufletul clasei noastre conducătoare.

El ignora sau poate numai subprețuia importanța a două stări de fapt: structura iredentă și cultura exclusiv franceză a clasei noastre conducătoare.

Nu știm dacă Carol I a lucrat — din timiditate — prea puțin sau dacă numai nu a reușit în această direcție; cert este că nu a împedecat cu nimic curentul cultural exclusiv, care mergea către Franța și nu a reușit să dea măcar un just echilibru între influența culturii germane și a celei franceze.

Clasa conducătoare a țării a rămas mai departe și sub domnia lui să vorbească, să gândească și să simtă numai franțuzește.

Cu o țărănime iobagă și mizeră Carol I a vrut să facă o Românie prosperă. Cu o clasă cultă structural francofilă a încercat să facă politică filogermană.

Răspunsul i-a venit în cursul vieții lui și dintr-o parte și din alta. Iar dezbaterile în limba franceză dela Consiliul de Coroană din 1914 este tot atât de concludentă pentru opera politică externă a Regelui Carol, pe cât a fost de concludentă pentru opera lui internă flacărilor conacelor aprinse.

M. M.

„Bătălia sănătății națiunii”

Într'un număr recent, sub titlul „concluziile unui medic recrutaor”, — ziarul „Curentul” a făcut un scurt, dar impresionant comentariu pe marginea raportului D-lui Apostol Odiseu, maior medic din Cluj, care a participat la operațiile de recrutare din acest an, în țara Moților.

Până când — și dacă — vom putea avea la îndemână însuși textul aceluiași raport, ne vom mărgini să readucem în

discuțiune câteva cifre pe cari ziarul „Curentul“ le-a subliniat. Aceste cifre sunt de o elocvență tragică, pe care cuvintele nu ar izbuti s'o evoce cu puterea și concretizarea pe care cifrele o au.

Totuși, — a doua zi, după citarea lor de către „Curentul“, — aceste cifre și drama concentrată în ele, au trecut sub tăcere... Iar miniștrii țării au plecat în lungi călătorii de recreiere prin Europa. Alții, mai iscusiți în ale politicei, s'au retras, cu publicitate, pe domeniile lor de reculegere și meditare machiavelică, și toți, la olaltă, în vremea aceasta, foști și viitori, în cap cu cei 16 șefi de partide și prim-minștri „in spe“, se prăpădesc în grijiile iminentelor alegeri, cari se anunță mai grăbite decât ar fi putut fi așteptate.

Astfel, nu e de mirare că cifrele și constatările D-lui medic Apostol Odiseu, s'au cufundat în penumbra problemelor neplăcute, cari pot tulbura fanfara realizărilor electorale și stânjeni cursivitatea programelor comode de guvernământ.

Dar ce a constatat D-l Dr. Apostol Odiseu? *Că într'o singură plasă din județul Turda, în plasa Cămpeni, din 436 tineri chemați la recrutare, — 127 suferă de boli și infirmități organice cari îi fac improprii serviciului militar...*

Aproape 30% din acești tineri ajunși la vârsta de 21 ani, inapți pentru serviciul militar, purtând infirmități sau boale organice, sunt deci în afara rândului oamenilor capabili nu numai să trăiască tinerețea și viața lor, dar și în afara elementelor de producțiune, de rezistență și de perpetuare a națiunei.

Cei mai mulți, bolnavi contagioși, — sunt destinați să răspândească mai departe, bolile lor într'o lume rurală, în care analfabetismul reprezintă încă 1 la 3 și în care organizarea sanitară, preventivă și curativă, este inexistentă sau improvizată pentru justificarea potemkineză a fondurilor de zeci și sute de milioane prevăzute în bugetul Ministerului Sănătății Publice...

La vârsta când ființa omenească trebuie să fie în apogeul vitalității și a optimismului creator, la 21 ani, dintr'o sută de tineri ai neamului, treizeci să fie epave definitive, — și agenți contaminatori, — e o situație atât de tragică încât ar merita, nu numai în numele interesului și conștiinței naționale, — ci și în numele creștinismului, o cruciadă de salvare umană și națională.

Dar în actuala organizare a statului nostru, o astfel de operă nu se va putea realiza.

Miliarde de lei, — pulverizate — fonduri de zeci și sute de milioane, pe la toate departamentele și instituțiile patronate de Stat, sunt afectate întreținerii și desvoltării forței electorale a partidelor cari se perindă „la putere“.

Realizările decorative, de captație electorală, trec înaintea operilor grele, lente și discrete, cum ar fi igiena mas-

selor populare, prevenirea și îngrijirea medicală a tineretului rural și proletar, redeschiderea spitalelor și gratuitatea efectivă a îngrijirilor ce trebuiesc date bolnavilor din orașe și târguri, dar mai ales acelora pierduți în colțuri pierdute de țară.

Asemenea „bătăliei grâului” pe care Italia fascistă a câștigat-o împotriva pământului arid și înțelenit, — Statul nostru în viitoarea lui structură, va trebui să dea și să câștige „bătălia sănătății națiunii”.

F. Z.

„Relațiile mele cu Italia”

Citația nu aparține cum s'ar crede unui discurs a Majestății Sale Regelui, care singur ar putea vorbi în această formă ca șef al Statului despre relațiile cu alt stat.

Citatul aparține subtilului domn Madgearu a cărui modestie și a cărui finețe de limbaj se trădează admirabil în aceste cuvinte.

În adevăr, atunci când s'a pus în mod cu totul necuviincios chestiunea expropriării moșiei prințului Ruspoli, moștenită dela bunicul său poetul și patriotul moldovean Conachi, expropriere pentru care s'a plătit ca tuturor străinilor despăgubirile convenite în valută străină, și când noi am remarcat că în atitudinea majoritarului provocator și a ministrului complice era o urmă de resentiment constant față cu o țară prietenă și aliată, d. Madgearu a declarat solemn :

„Relațiile mele cu Italia sunt excelente”.

Toată lipsa de educație politică, toată deficiența de bun simț și toată mentalitatea de parveniți ai dictatorilor mari și mici ridicați de vânturătoarea democratică, este cuprinsă în aceste puține cuvinte ale unui om care reprezintă totuși un exemplar de calitate a acestui lumi.

Să-și imagineze cineva într'un parlament englez, italian sau francez, pe un ministru exprimându-se în acest fel față cu o țară străină și să măsoare prin acest unic fapt toată distanța care ne desparte de viața politică occidentală.

Distanța este din nenorocire mare și dacă o măsurăm față de ceea ce am fost altădată, noi înși-ne. Cațavencu credea în adevăr că „Europa are ochii ațintiți asupra noastră”. Dar Cațavencu n'a spus însă niciodată: „relațiile mele cu Europa”.

M. M.

Galeria... aventurierilor

Este d. Musy, fost președinte al confederației elvețiene și azi ministru al finanțelor și vămile în acea țară. Iată, ce a declarat d-sa într'un interview :

„Ne putem chiar îngădui să ne întrebăm dacă nu cumva CRIZA ECONOMICĂ ACTUALĂ nu E O CRIZA DE STRUCTURĂ, care se va rezolvi printr'o ADAPTARE lentă și dureroasă LA NOILE CONDIȚII SOCIALE ȘI ECONOMI-

CE. REGIMUL SOCIAL ȘI ECONOMIC DIN NAINTE DE RĂSBOI VA SUFERI PROBABIL MODIFICĂRI ADÂNCI, CARI VOR LĂSA SĂ SUBSISTE PRINCIPIUL PROPRIETĂȚII PRIVATE, DAR VOR TRANSFORMA INTREBUINȚAREA“.

Auziți grozăvii: criză de structură, nu criză economică; adaptare la noile condiții sociale și economice; modificări și încă adânci ale regimului social și economic din nainte de războiu; și pe deasupra transformarea întrebuintării proprietății private.

Și toate astea — ? cine le spune ? Un ministru de finanțe în funcțiune și fost șef de stat. — ? Unde mergem ? —

Și mai departe :

„Prosperitatea fantastică de la sfârșitul secolului trecut a reieșit din descoperirile științei puse în slujba unei industrii îndemânatice, a cărei clientelă din cele două emisfere îi smulgea produsele! Azi Europa occidentală e concurată de echiparea industrială a popoarelor de culoare. *Japonia, Asia, fără a vorbi de anume regiuni din Africa, au creiat și dezvoltat o industrie, un comerț, și o agricultură, cari au acaparat o bună parte din CLIENȚELA DIN CARE TRĂIA OCIDENTUL INDUSTRIAL.* Trebuie să ne resemnăm și să ne restrângem, fără să ne lăsăm cuprinși de pesimism.

Datoria tuturor oamenilor de Stat e de a lămuri popoarele, că soluția crizei constă în o ADAPTARE CURAJOASĂ LA CIRCUMSTANȚELE ECONOMICE, SOCIALE ȘI POLITICE, CARI AU TRANSFORMAT LUMEA.

Din fericire ADEVĂRATUL OM de stat român (aci la adevăratul englez) crede cu totul altfel.

C. N.

Școli dintr'o lume mai frumoasă

Pe cărările lăturalnice din jurul statuei lui Garibaldi de pe colina Gianicolo la Roma, am găsit două mici căsuțe de lemn, în chip de case de țară, două cuiburi în care învață carte 15—20 copii fetițe și băieți la un loc.

Intr'una din căsute așezată pe o parte a dealului învățau copiii de clasa I-a primară, iar pe cealaltă parte erau copiii de clasa III-a

O singură profesoară se ocupa de ei. La ora la care am descoperit aceste școli în miniatură, copiii li se pusese masa în grădinița din jur, care era despărțită de restul grădinii publice numai cu un gard puțin înalt, tras printr'o simplă sârmă.

Era ora patru. În jurul unei mese 10 copii înșirați mâncau frumos și cu poftă laptele și pâinea, pe care le-o dădea școala la acea oră, după ce la dejun mâncaseră tot la școală. După această a doua mâncare, copiii erau trimiși acasă și numai reveneau decât a doua zi.

Nici un gard înalt, nici o poartă grea închisă, nici o casă mare severă, nimic care să reamintească o școală. O pașiste

de iarbă verde, o căsuță de țară, o profesoară cu un sort mare alb, alături de o femeie la fel îmbrăcată, care servea masa copiilor. Aceștia, adevărate floricele cu sorturile lor albastre, cu gulerase albe și cravate lavalieri, îți făcea plăcere să-i privești.

Fără să vreau m'am gândit la gazoaznicele uniforme dela noi, ale claselor primare, la acele sorturi demne de Mărcuța, iar nu de copii și tot fără să vreau m'am gândit la zgomotul infernal din curtea unei școli primare dela noi în recreație. Sute de copii la un loc. ?Cum să-i controlezi, cum să te ocupi de ei, cum să alegi pe cei buni de cei răi? Puși toți la un loc cei răi influențează pe cei buni la rele, fără ca profesorul să poată măcar interveni, căci sunt prea mulți; e copleșit de numărul lor.

Și mai ales cu câtă strângere de inimă i-am privit pe acești copii mâncând și m'am gândit la ai noștri, cari de multe ori vin dimineața la școală nemâncați și acasă la prânz cine știe dacă părinții au ce le pune la masă. Ce să mai vorbim despre o mâncare la ora 4...

Câteva opere particulare dau și la noi copiilor din grădinile de copii mâncare la dejun și cu câtă greutate. Acea dela ora 4 a fost suprimată încă de acum doi ani din lipsă de fonduri!

Iată de ce m'a cuprins tristețea, pe când retăceam pe aleele de pe Geanicolo gândindu-mă la copiii țării mele și privind la copiii Italiei lui Mussolini.

E. M.

Dezastrul de la Stresa...

Ca o completare la părerile atât de autorizate ale fostului ministru *Franges*, publicate în fruntea numărului nostru, merită să semnalăm opiniile curajoase susținute de contele *Ștefan Bethlen*, fostul prim ministru al Ungariei, în *Europäische Revue*, din Ianuarie.

Examinând înțelesul istoric al conferinței britanice dela *Otawa*, contele *Bethlen* arată cât de grave vor fi pentru țările agrare ale Europei, urmările izolării Angliei în sistemul economic propriu pe care-l constituie cu dominiioanele sale.

Produsele agricole ale Europei orientale își vor găsi și mai puțin plasament decât până astăzi și unele industrii agricole cum este în special industria laptelui, vor primi o lovitură mortală. Față cu această gravă evoluție, natural ar fi fost ca conferința dela *Stresa* să însemne un corectiv și un remediu în favoarea țărilor agricole. În realitate „*Stresa a însemnat* „pentru țările agricole o decepție fără pereche.

„*Stresa, în definitiv, n'a adus țărilor agricole, pe terenul „politicii comerciale, nimic, iar pe terenul financiar și mai „puțin decât nimic*”.

Acestea sunt opiniile omului de stat ungar, despre măreața conferință din care unii oameni politici români au vrut să facă un piedestal pentru politica noastră economică și — dacă se poate — și un mic piedestal pentru distinsa lor persoană!

Mai mult decât atât, „rezultatele dela *Stresa* nu promit nimic bun, nici pentru viitoarea conferință economică mon-

dială", așa încât contele Bethlen, ca și d. Franges, ajunge la concluzia că „pentru țările agricole ale Europei nu rămân decât soluțiile unilaterale și anume reducerea unilaterală a dobânzilor la datoriile externe, refuzul unilateral a obligațiilor de plată și în sfârșit o serie de măsuri la care guvernele nu s'ar mai îngriji de interesele creditorilor, având înaintea ochilor numai și numai interesele masselor lor populare în „suferință“.

Marile puteri occidentale nu puteau primi un aviz mai categoric.

M. M.

In noaptea de ajun

Nu suntem nici șovini nici bigoți, dar socotim că atât în domeniul național cât și în cel al religiei sunt limite care nu se pot trece.

Limitele acestea nu se dictează de politica de stat nu se înscriu în articole de lege și nu se păzesc cu jandarmii.

Ele se definesc printr'o stăpânire interioară și printr'un simț al măsurii, care ține mai curând de estetică...

Când ele sunt întrecute ceva răsună dureros în sufletul colectiv cum ar răsună o coardă lovită brutal a unei harpe. În noaptea de Crăciun alături de colinde și de cuvântarea potrivită a unui preot ortodox, Societatea de Radio a găsit potrivit să intercaleze și o cuvântare predică a Nuntăului Papal Monșeniorul Dolci. Oricând am fi ascultat cu plăcere cuvântul unui om cult care desigur ar avea totdeauna să ne aducă ceva prețios dintr'o lume care nu e a noastră.

Oricând, dar nu în noaptea de Crăciun.

Nu vom aminti că România nu este un stat polinațional și că nu reprezintă un *dualism religios* ortodox și catolic, ci că e o țară ortodoxă în care celelalte culturi sunt recunoscute. Nu vom intra într'o discuție în care dintr'o parte și din alta s'ar duce o luptă de argumente.

Fiindcă nu vrem să punem o problemă de politică religioasă ci una de simț. Sunt lucruri care nu se argumentează... Și mai ales nu se poate stabili cu argumente, ceea ce primește și ceea ce nu poate primi sufletul unui popor, la ceasul când în toate căminurile țării s'aprend luminile nopței de Ajun.

S. A.

Capitalul contra capitalului

Sub acest titlu, d. Mihail Manolescu a publicat în ziarul „Curentul“ din 9 Ianuarie 1933, un lung și deosebit de interesant articol ale cărui idei de bază le schițăm mai jos.

Dela război încoace s'a accentuat tot mai mult diferențierea dintre capitalul investit în întreprinderi care suportă toate riscurile acestora și capătă beneficii numai, când sunt, și capitalul împrumutat întreprinderilor care își pretinde dobânzile sale enorme, indiferent de rezultatele întreprinderii. În special în criza actuală, când coborârea prețurilor produselor la o treime, triplează de fapt sarcina datoriilor, trebuie găsită

o soluție echitabilă de repartitie a beneficiului real între cele două feluri de capital.

A lăsa ani de zile fără nici un beneficiu pe acționari și întreprinzători, mai mult, a-și sili să-și consume propriul capital pentru plata dobânzilor, este cel mai grav atac pe care capitalul îl poate aduce contra capitalului.

Acestei situații primejdioase d. Manoilescu îi opune — tranzitoriu — o soluție curajoasă. *Beneficiul net al fiecărei întreprinderi să se împartă în mod proporțional între proprietari și creditorii actuali.*

Astfel dacă o societate anonimă are 60 milioane capital, 40 milioane datorii și un beneficiu net de 6 milioane, în loc să plătească 5,4 milioane dobânzi (14%) și 0,6 milioane beneficiu acționarilor, să plătească tuturor 6%, adică 3,6 milioane acționarilor și 2,4 milioane creditorilor. Astfel se face posibilă menținerea întreprinderilor în epoca de criză actuală și se evită prăbușirea lor.

Bine înțeles că pentru aplicarea justă a acestui principiu sunt necesare o serie de măsuri corective, din care d. Manoilescu schițează pe cele mai importante, dar pe care nu le putem publica aci.

Suntem siguri că această propunere va da naștere la multe discuții în contradictoriu, dar ideea esențialmente corporativă de armonizare a intereselor va triumfa și de data aceasta.

L. N.

Eterna noastră tragedie

În ajunul sărbătorilor a trecut aproape neobservată o conferință a d-lui Iorga, una din cele mai răscolitoare evocări din trecut pe care a făcut-o vre-odată marele stăpânitor al cuvântului românesc.

Descriind împrejurările morții lui Constantin Brâncoveanu, d. Iorga ne-a demonstrat cu mărturie noul de cea mai necontestată autenticitate, că *Brâncoveanu a fost de fapt jertfa numai și numai a intrigilor românești.*

Cu amănunte de o înfiorătoare precizie ne-a arătat cum la puțină vreme după chemarea sa la Constantinopol Brâncoveanu și familia lui fuseseră scoși din închisoare și era pe punctul de a-și redobândi toate drepturile, când a făcut imprudența de a comunica prin intermediul unui prieten din Viena că în curând se va întoarce triumfător la București.

Atâta i-a fost de-ajuns: Bucureștii de atunci și mai ales marea familie a Cantacuzinilor care precedase la tron pe Brâncoveanu și a reușit ca să-i urmeze, s'a alarmat cumplit la această veste și a făcut tot ce trebuia ca să se ajungă la masacrul acela ignobil și fără precedent chiar în istoria sângeroasă a Turciei.

În fața acestei sinistre revelații, pe care am fi voit să nu o credem, ne-am gândit nu numai la Bucureștii intrigilor dela Poartă dar și la Bucureștii de mai târziu al ingenucherilor dela Berlin, al platitudinilor făcute stăpânitorilor trecători din timpul ocupației, al intrigilor dela Paris.

E același București al nedemnităților, al umilirilor, și al

chemării lașe în ajutor a străinului puternic, care ar putea să lovească mai bine pe un vrășmaș politic dinăuntru.

Și am înțeles odată mai mult că asasinatelor morale, fără culoare de tragedie ca acel a lui Brâncoveanu, dar tot atât de odioase, vor continua la noi atâta vreme cât nu vom purifica printr'o reacțiune adâncă de demnitate națională tot ceea ce au infectat în sângele nostru atâtea veacuri de slugărnicie la străin.

M. M.

Domnul Pierre Cot

și parlamentarismul

Deși membru al actualului guvern democrat și parlamentar francez, D-l Pierre Cot, nu ezită să publice un prim articol în „Lu“ din 23 Decembrie 1932, împotriva parlamentarismului de azi, din Franța. Bineînțeles, critica se potrivește leit și în țara noastră, ba încă și mai bine.

Astfel D-l Pierre Cot constată că azi parlamentele au a se ocupa într'o măsură considerabilă, ba chiar aproape exclusiv, cu legiferări asupra mișcării economice și financiare a Statului, ceea ce, pe de o parte le depășește, prin *specialitatea* problemelor ce li se pun, iar, pe de altă parte le face imposibilă funcționarea, din supra aglomerare de legi, printre cari, desigur, celelalte atribute parlamentare sau nu mai pot fi exercitate, sau sunt superficial exercitate....

„In toate direcțiunile activității economice, metoda s'a schimbat.

Numai Parlamentul lucrează și azi ca acum cincizeci de ani“, constată D-l Pierre Cot.

Și închee, D-sa : „Regimul parlamentar e depășit de evenimente. In forma lor actuală, nu-și mai poate asuma o putere legislativă care trebuie să aibă puterea de a tăia în carne vie, de a elimina privilegiile, de a lucra repede și bine“.

De acord. Numai că noi suntem mai reținuți în concluziunea definitivă a acestor constatări. Și în locul viziunilor nostalgice, ale D-lui Pierre Cot, — membru al guvernului francez de azi, — care, în fața interminabilelor discuțiuni și vorbării din parlament, și a procedurii în uz, exclamă :

„Un Comité de salut public aboutirait“...., — noi vom spune :

Un parlament corporativ, — expresiune a noului echilibru și a noii organizații ce trebuie dată Statului, — ar curma tarele actualului parlamentarism și l-ar ridica la mîsiunea pe care vremurile de față și viitoare, o comandă.

F. Z.

Corporatism și partide

Mulți dintre prietenii noștri ne-au cerut deslușiri asupra rolului pe care îl vor avea partidele în viitorul regim corporatist. În privința aceasta de altfel ei ne-au mărturisit păreri din cele mai extreme. Unii socotesc că partidele *nu vor mai exista* și nu vor mai avea rost să existe în viitoarea societate corporativă. Iar alții dimpotrivă, cred că nimic nu va putea înăbuși vitalitatea proprie a acestor organisme, care vor continua și în statul corporativ să *domine* viața politică și socială.

Noi credem că și unii și alții se înșeală. În adevăr, în statul corporativ viața politică va lua un sens și o formă cu totul diferite de cele de astăzi. Dreptul de participare la viața politică fiind condiționat și dirijat de participarea fiecărui om la viața socială a țării prin profesiunea sa este evident că corporațiile vor fi acelea care să concentreze în primul rând în ele elementele de o structură sufletească apropiată și de un caracter politic omogen. Totuși nu este de închipuit că într-o societate modernă sănătoasă și liberă să nu existe între oameni mari deosebiri de opinii în ce privește viața publică, și pe deasupra oricăror interese profesionale.

Curențe de idei dezinteresate vor putea reuni astfel oameni din toate corporațiile pentru realizarea unei anumite reforme sociale sau politice. *Aceste curențe vor căuta totdeauna o expresie de solidarizare pe deasupra deosebirilor profesionale.*

Ce formă va lua această solidarizare? Aceasta este problema, care se confundă cu problema partidelor în regimul corporatist.

Evident formele de agregare în jurul unor anumite idei politice vor putea fi înfinit variate. De la cenacurile care ar strânge pe oameni în jurul unor anumite personalități, a unor reviste sau ziare și până la organizațiile mai durabile și mai consistente ca acele ale partidelor. *Astfel partidele politice vor putea să existe în principiu și în regimul corporativ; existența lor va fi însă mult mai grea fiindcă va fi legată de o serie de condiții, nu legale ci naturale, și deci cu atât mai puternice.*

Întâi orice partid *va trebui să lupte cu spiritul ncu al timpului*, care va fi acel al solidarizării după categorii profesionale și al repugnației pentru orice diviziune artificială și pentru orice luptă sterilă, din sânul națiunii.

În al doilea rând, *partidele, ca să existe, vor trebui să înțâzeze nu o asociație de interese private ca astăzi ci o ideologie proprie plină de relief și susceptibilă de a cuceri toate clasele și toate corporațiile.* Astăzi unicul câmp de exploatare electorală este țărănimea. În această largă arenă a demagogiei este loc pentru toate grupurile și grupulețele. În regimul corporativ arena demagogiei, se restrânge dacă nu dispăre cu totul, țărănimea ne mai putând fi reprezentată în Parlament de cât prin țărani autentici, iar nu prin samsari politici.

Un partid care ar vrea să câștige o adevărată importanță în stat, ar trebui să poată cuceri *toate* corporațiile sau *aproape toate.* Aceasta înseamnă că demagogia efitină și programele particulariste nu ar mai putea constitui o bază de existență

pentru un partid, de dimensiuni mari cu pretenții de a influența viața statului.

În sfârșit, un partid care ar voi să câștige un rol hotărîtor în stat ar trebui să reprezinte și un curent, nu numai puternic, dar și *constant*, de opinie publică, întrucît reînnoirea parlamentului făcându-se în fiecare an cu câte o cincime din reprezentanții fiecărei corporații, numai un partid care ar stăpîni vreme de cel puțin trei-patru ani opinia publică a țării, ar putea să câștige în Parlamentul corporativ o majoritate.

Iată dar că regimul corporativ fără a exclude viața de partid, și mai ales fără a exclude curentele de idei, nu ar face posibilă influențarea statului de către un anumit partid politic decât *cînd acesta ar reprezenta în adevăr o ideologie marcantă, care să cucerească toate compartimentele vieții sociale și să menție această cucerire timp îndelungat*. Numai o asemenea formațiune serioasă ar avea dreptul să-și spună cuvîntul său în stat peste cadrele profesionale, bine înțeles dacă cadrele profesionale însăși ar îngădui-o. Convingerea noastră este însă că, conștiința corporativă odată trezită, ea nu se va mai lăsa substituită așa de ușor prin conștiința de partid.

Va trebui ca problema pe care o îmbrățișează la un moment dat un partid, să fie prea esențială și să stăpînească prea adînc și general întreaga națiune pentru ca ea să constituie un ciment mai tare decît acel care leagă pe oameni de corporațiunea lor.

Numai problemele esențiale, cum ar fi de pildă în viitor problema socializării, ar putea fi în stare să trezească o solidarizare atît de puternică, ca aceea pe care o presupune cucerirea puterii publice de un organism politic în regimul corporativ. Oricum ar fi, o asemenea cucerire nu ar mai avea caracterul de astăzi. *Un partid n'ar mai putea fi un consorțiu de interese individuale care s'ar instala cu partizanii săi la cîrma statului pentru ca să-i dirijeze toate resorturile în mod arbitrar. Cele mai esențiale resorturi ale statului s'ar găsi, prin însăși noua organizare constituțională, în mâinile corporațiilor sau în mâinile organelor corporative regionale, iar sfera de influență a „partidului dela guvern“ ar fi una extrem de limitată.*

Noua doctrină constituțională s'ar rezuma, parodînd vechea doctrină engleză în cuvintele : „*partidele nu au voie să mai facă rău !*“

Dar, asupra acestor idei atît de incomplet schițate în această notă, ne vom mai întoarce.

M. M.

„Recensămînt“ fiscal...

Nevoia rațională de a întocmi periodic bugetele Statului pe baze reale, socotind dimensiunile elementului impozabil spre a oferi vederi mai clare și exacte asupra realităților bugetare pe cari se poate conta, a impus evaluarea cîcinală a valorilor imobiliare impozabile.

Aceste evaluări, făcute regulat la fiecare jumătate de deceniu, își au rostul esențial în trebuința de a înregistra

eventualele urcări ori coborări valorice ale proprietăților și a le folosi adecuat în calcularea bugetelor anuale cari, spre a se echilibra, trebuiesc să fie corespondente realităților impozabile și puterii de plată a contribuabililor.

În acest an se continuă recensământul fiscal al proprietăților imobiliare început luna trecută.

Metoda de ridicare a acestui recensământ de o considerabilă importanță în finanțele noastre publice a provocat unanime proteste în presă și în mase.

Fiscal — în esență concentrată — vistiernicul nostru (d. Madgearu) a ordonat evaluări severe și inflexibile, zilnic controlate ierarhic prin tablouri comparative cu cele de acum cinci ani.

Cine aruncă o privire cât de nepricepută asupra celor două coloane de comparație ale tablourilor constată uimit o revoltătoare urcare a evaluărilor proprietăților imobiliare la niveluri anormale și dăunătoare construcțiilor bugetare, dar explicabile prin teama subalternilor — întâiu și în principal, a controlorului fiscal, președinte al comisiei și conducător suveran și exclusiv, *în fapt, al lucrărilor* — de pedepșa neexecutării ordinelor purcese din așa înaltă sorginte.

În fața cifrelor cari îți arată în 95% din cazuri majorări ale evaluărilor — în unele locuri totaluri dublate, cu perspective, chiar, de a se multiplica cifric trecutul recensământ similar din 1928 — te întrebi nedumirit: *ce rațiune va fi existând în o atare voită deformare a realităților?*

Când bugetele noastre — chiar așa minimale și firave cum au ajuns — deabia se pot înfiripa din punga sleită a contribuabililor, ? cum se vor realiza cele ce se vor baza, ulterior, pe atari date false și pe scontarea unei nelimitate capacități de plată a birnicilor?

O așa necugetată umflare solemnă a realităților fiscale amintește o potrivită vorbă din bătrâni: *când șoarecele n'are singur loc pe gaură, dece-i mai atârni și tiuga de coadă?...*

P. C.

Jesuitism constituțional

În clipa când încheem acest număr al revistei, criza de guvern s'a declarat. Următor principiiilor noastre, nu vom interveni nici de data asta în actualitatea politică, decât în măsura în care ea poate să illustreze mentalitatea congenital negativă a partidelor noastre și gravele defecte de organizare ale sistemului nostru constituțional.

Modul cum s'a desfășurat și s'a formulat în chip calculat și perfid de către guvernul național-tărănesc teza crizei de guvern, face desbaterea înfinit delicată.

Criza de guvern a fost înfățișată țării ca un proces între Suveran și guvern.

Așa pusă problema, este foarte greu oricui să se pronunțe,

fiindcă este expus să alegă între inconvenientă sau între lingușire față de Suveran, ceea ce dezarmează pe oamenii care n'au profesat și nu vor să profeseze nici una, nici alta.

In chip principial însă trebuie să spunem că este vinovat orice guvern care împinge astfel lucrurile încât să facă din criza de guvern o descoperire a Suveranului.

Adevărata acoperire constituțională a Suveranului și adevăratul devotament față de Coroană se arată numai în măruntele acte administrative în care în mod natural responsabilitatea este și rămâne totdeauna numai a miniștrilor. *Ele trebuie să se arate mai ales în marile momente politice, care fixează atenția țării și prilejuiesc formarea unor opinii definitive ale multimilor asupra factorului constituțional.* În aceste clipe hotărâtoare intră în joc și simțul oamenilor de stat și devotamentul lor; în aceste clipe acoperirea Coroanei este mai necesară ca oricând.

Marinari de vreme bună găsește un Suveran oricând; marinari de vreme rea, aceasta este ceea ce trebuie să fie oamenii cu pretenția de a guverna.

Guvernării de până azi au trecut responsabilitățile lor proprii asupra Coroanei.

Oamenii politici care țin în adevăr la monarhie, iau responsabilitățile Coroanei asupra lor. *Ei acoperă și ceea ce n'au făcut...*

Asupra cazului în speță eu aș risca însă și o altă observație. Am fost ministru în guvernul constituțional al d-lui Maniu, dela 13 Iunie 1930, acelaș guvern care, — fie zis în treacăt, — a numit în înaltele lor posturi pe cei doi ofițeri, care formează astăzi pretextul demisiei guvernului. Ca șef al departamentului de lucrări publice, aveam sub ordinele mele pe directorul căilor ferate, ing. Vidrighin și pe directorul poștelor, Andronescu.

Ca ministru responsabil, după bunele reguli constituționale, trebuia să am *intreaga răspundere și întreaga libertate în conducerea departamentului meu.* Și totuși cine mă sabota în fiecare zi prin cea mai neîngăduită și mai sfruntată dintre rezistențe? Erau acești doi funcționari superiori *incurajați în mod sistematic de către însuși președintele consiliului.*

Și să se noteze că aici nu erau la mijloc numai chestiuni de prestigiu, ci chestiuni de administrare a statului, care puneau în pericol prin această anarhie continuă interesele economice vitale.

? Unde era atunci constituționalismul d-lui Maniu?

? Sau dacă ministrul din propriul său cabinet și din propriul său partid îl era desagreabil, de ce președintele de Consiliu de atunci nu cerea demisia ministrului însuși și continua acest joc al sabotării, atât de elegant și atât de constituțional?

M. M.

Răsfoind hârtii mai vechi

Am insistat în diferite rânduri asupra faptului, că ideea corporativă pune la îndemâna Statului un instrument care-i înlesnește în mod superlativ îndeplinirea misiunii, ce-i revine din nevoile nollor vremuri. Prin însăși existența lor corpora-

țiile dau puțința rezolvirei unui întreg șir de probleme de Stat, așa după cum de exemplu compasul a dat puțința rezolvirei unui întreg șir de probleme de geometrie.

Răsfoind hârtii mai vechi am dat peste un memoriu din Noembrie 1924, care întărește încă odată cele de mai sus.

Pe atunci căile noastre ferate nu erau în stare să transporte lemnăria pe care o tălau cherestelele din țară. Pe atunci nu contingentările altora ne împiedicau să ne vindem marfa; atât străinii cât și ai noștri erau bucuroși să ne-o cumpere.

Pe atunci încă C. F. R. contingentase vânzările prin cote de transport reprezentând numai 30% din producție. Problema, ce se punea, era de a face rost de banii necesari pentru investițiile de care avea nevoie C. F. R. spre a putea transporta toată lemnăria, ce produceam.

Din socotilele făcute reeșea, că cheresteaua din depozitele fabricelor se urca la o valoare, care ar fi putut garanta un împrumut de cel puțin 2 miliarde lei. Soluția, ce propuneam atunci era ca fabricile noastre să gajeze în străinătate depozitele lor, obținând acest împrumut de 2 miliarde, pe care să-l treacă Statului, spre a face lucrările necesare pentru transportarea completă a cherestelei. Ceva mai mult, apreciam că din cele 2 miliarde numai un miliard, reprezenta comenzile în străinătate, așa încât un miliard ar fi putut să rămână deșus la Banca Națională, pe baza lui să se emită 3 miliarde lei hârtie, din cari un miliard să fie întrebuințat pentru plățile în țară a lucrărilor de investiție la C. F. R., iar 2 miliarde să fie înapoiate industriei forestiere.

Nu lipsea decât un singur lucru: sindicatul fabricelor de cherestea, care trebuia să facă operațiile financiare.

Intr'un regim corporativ acest sindicat ar fi existat dela sine. Fără de el, s'a întâmplat, ce s'a întâmplat.

Să facem azi socoteala, ce am fi câștigat, dacă se făcea atunci operația propusă; ce am pierdut fiindcă nu am făcut-o. Să facem în special socoteala dobânzilor, ce s'au plătit pentru lemnăria, ce a putrezit în depozite și să vedem, dacă nu avem dreptate atunci când susținem importanța pe care o are pentru rezolvirea problemelor necesitate de împrejurările de azi, înființarea Regimului Corporativ.

C. N.

Lumina zodiacală

Democrația noastră anticulturală a avut o zi bună la Cameră. L-a „prins” pe d. Iorga că a dat ca ministru al Instrucțiunii 100.000 lei astronomului basarabean Donici ca să studieze în Egipt lumina zodiacală. Și a putut reîncepe odată mai mult jocul ușor al demagogiei.

„La vremea când nu se plăteau funcționarii și pensionarii, etc., etc.”. Desigur dacă la vremea când nu se plătesc funcționarii și pensionarii partizanii unui regim democratic consumă sute de mii de lei pe an în tantieme și jetoane la regile autonome, lucrul este perfect logic și normal. Dar la aceeași vreme să faci un sacrificiu pentru știința pură, iată ceace n'ar pricepe niciodată imaculata noastră democrație.

Și totuși popoarele din fruntea lumii gândesc altfel.

La 1871 Parisul era asediat. Nu avea muniții, nu avea hrană și singurul mod de comunicație posibil cu lumea din afară rămăneau doar baloanele, vechile și modestele aerostate fără cârmă, cu care plecau curieri militari ducând Franței de dincolo de rândurile inamice vestile pe care le aștepta înfrigurată.

Baloanele se construiau greu și serveau cum e firesc numai scopurilor armatei.

Și totuși în această vreme când fiecare balon era o mare armă în serviciul apărării nobilei cetăți asediate, odată un balon a plecat pentru un alt scop decât cel militar. Comandamentul cetății asediate l-a pus la dispoziția unui astronom francez, care pleca în Algeria să observe acolo o eclipsă de soare de un deosebit interes științific...

Pentru un popor mare nici în mijlocul asediului știința nu-și pierdea drepturile ei.

M. M.

Neputința democrației integrale

Un cântec de demult, pe care-l auzeam în copilăria noastră, vorbea de zilele care trec pline de dor, zile ce fără urmă se duc și zbor. În răgazul adus de sărbători, făcând un fel de bilanț al zilelor de azi, cântecul de demult ne-a revenit în minte: Zile ce trec, se duc și zbor fără urmă, atunci când *fiecare din ele ar trebui să însemne un pas înainte spre însănătoșire, spre înlăturarea grelelor apăsări, ce ne innăbușe.*

Avem în fine democrația integrală, acela care prin definiție trebuia să aducă ideala cârmuire a Statului. Și cu toate acestea nu se face *nici un pas înainte*. Democrația integrală nu poate lua nici o măsură radicală. Și singura măsură, la care se mai poate gândi, este alergarea la *sfatul și controlul Străin*, ceea ce este de fapt *mărturisirea neputinței ei*.

Au mai arătat alții, și am mai arătat și noi, pricinile acestei neputințe. Situația de azi s'ar putea compara cu cea a unui bolnav, căruia medicina nu-i mai poate ajuta și la care trebuie să intervievă chirurgia cu bisturiul. Însă democrația e ca și medicul de copii, care până și gustul amar al medicamentului trebuie să-l acopere prin combinații de siropuri. La fiecare măsură democrația trebuie să ceară învoirea celui pe care ea îl izbește. Și atunci e natural să umbli după siropuri, care să-l facă s'o inghită.

Între timp, zilele trec fără altă urmă decât a străduințelor de a găsi formula, care să ne facă să primim *conducerea de fapt a streinilor. Iar dacă democrația integrală va izbândi în această ea, care are pretenția că întreg poporul trebuie să cârmuiască, va fi făcut isprava de a înlătura de fapt toate elementele naționale dela cârmuirea țării!*

Căci ori care ar fi „formula” ce se va găsi, ea nu poate schimba realitatea.

C. N.

O sentință a științei

Dacă este în lumea întreagă un om de știință cu autoritate a cărei viață și operă întreagă să se confunde cu studiul capitalismului și a societății capitaliste, acesta este de bună seamă,

d. Werner Sombart, ilustrul profesor al Universității din Berlin.

Iată însă că pentru acei care continuă să mai vadă în criza actuală a lumii un fenomen superficial și trecător, — care poate fi înlăturat prin așteptare și prin conservatism social, — Sombart a dat sentința sa într'o formă definitivă.

În numărul pe Octombrie al revistei *Neue Wirtschafts Rundschau*, Sombart vorbind de concepția ridicolă a celor care cred că criza mondială este trecătoare și că poate fi vindecată prin... confiență, scrie: „Această concepție e cu totul greșită. Ea ignorează faptul că *situațiunea noastră actuală nu are cu nimic, dar absolut cu nimic aface cu conjunctura din epoca antebelică supercapitalistă pe care am numit-o: conjunctură de expansiune*“. Și mai departe: „Criza de astăzi nu are un caracter conjunctural ci numai un caracter *structural*. Episodul relativ scurt al domniei liberalismului este astăzi ajuns la sfârșitul său“.

Și după ce preconizează pentru fiecare popor *economia organizată cu plan și cu sens*, Sombart scrie: „Trebuie să intrăm în problema economică cu un plan bine preconcept, care pe împrejurările schimbate să clădească din nou. Țara care va merge mai hotărât în această direcție va fi aceea care va învinge mai curând criza mondială“.

Vor putea oare învăța ceva retrograzii noștri din aceste cuvinte ale unui învățat și ale unui înțelept ?

M. M.

Politbiron

În momentul când scriu aceste rânduri criza e staționară: biroul partidului Național-Țărănesc, de hotărîrea căruia atarnă totul, deliberează. După ce acesta va hotări, se vor îndeplini celelalte acte, deliberarea consiliului de miniștri, răspunsul către suveran, simple formalități menite a îmbrăca în haina legală sus zisa hotărîre.

Se dă astfel pe față, tocmai cu prilejul manifestării unor scrupule de excesiv puritanism constituțional, o stare de fapt, ce lasă să subsiste numai de formă textele constituționale. Căci acest lucru trebuie subliniat: *există un organ, biroul partidului, neprevăzut în Constituție, care exercită o serie de prerogative aparținând legal suveranului, consiliului de miniștri sau corpurilor legiuitoare. TOTUL SE FACE DUPA INDICAȚIILE ACESTUI BIROU, NIMIC NU SE FACE FARA INGADUINȚA LUI.*

Și dacă mergem mai jos, în județe și comune, există alte birouri sau comitete, care iar hotărăsc ce trebuie să facă diferitele organe legale, simple păpuși cari trebuie să se miște după cum se trag sforile de aceste birouri sau comitete.

Desbaterilor publice, controlabile și aducătoare de răspunderi, ori cât de slabe ar fi aceste răspunderi, li se substituie desbaterile secrete, necontrolabile, fără răspundere în cari izbândă o hotărâște nu interesul general ci interesul

individual și puterea intrigii. *Cluburile din timpul revoluției franceze renasc în țara noastră.*

Sau mai aproape de noi, ar trebui poate să stabilim o paralelă cu organizația sovietică, unde organele legale sunt și ele păpuși, ale căror sfuri sunt trase de rățeaua de comitete și birouri, ce funcționează alături și care ni se pare poartă numele *politbirou*, sau așa ceva.

Nu cumva am trecut din perioada prerevoluționară, de care s'a vorbit, în perioada revoluționară?

L. N.

Cu piciorul stâng

Ne-am mărturisit dela început aversiunea împotriva simplismului doctrinar și a echivocului permanent conținut în formulele învechite de *Stânga și Dreapta*.

Câtă dreptate am avut ne-o dovedește confuzia care se permanentizează în mintea chiar a oamenilor inteligenți, ca acei care scot la noi revista săptămânală *Stânga*.

Când după multă și inutilă frazeologie se încearcă a ni se da o definiție a ceea ce înseamnă stânga, rezultatul este din cele mai decepționate. După ce ni se afirmă sentențios și absolut că „nu există decât o singură stângă“, cugetarea de stânga este definită „numai aceia care duc la recunoașterea dreptului colectivității asupra individului“.

Dar, pentru Dumnezeu! ideologiile moderne denumite de democrații noștri de dreapta ca ideologia fascistă sau național socialistă nu pun înainte primatul colectivității naționale asupra individului?

Și nu preconizează toate curentele moderne și renovatoare care luptă împotriva liberalismului economic și social, primatul colectivității asupra individului?

Și culmea este că voind să ilustreze și mai bine această cugetare de stânga „singura stângă posibilă fără nici un fel de „ersatz“ se invoacă că „în timp de război colectivitatea „trebuie să se jertfească pentru fericirea individului“ (!?)

Unor „doctrinari“ nu li s'ar îngădui nici măcar simplismul, imprecizia, locul comun.

? Cum li s'ar putea îngădui atunci definițiile false și care reprezintă adevărate inversări a oricărei noțiuni logice?

Hotărât, *Stânga* a călcat cu piciorul stâng.

M. M.

Accelerarea justiției

Se pare că la opera unificării legislative se lucrează mai intens.

Am mai spus în coloanele revistei noastre că așteptăm realizarea sa practică. *Aceasta însă nu ne va împiedica să analizăm reformele ce urmează a se face în vederea adevăratei*

lor la programul reformei corporative. Vom ataca la timp și această latură foarte importantă a problemei.

Ori cât însă ar fi de preocupați guvernanții noștri actuali și legiuitorii încadrați de comisiunile de specialiști, cari secondează Consiliul Legislativ în opera unificării, nu trebuie neglijate toate celelalte chestiuni de asigurare a unei bune administrări a Justiției.

Mai mult, noi socotim că ea își va avea aplicarea practică desăvârșită numai cu un aparat și cu organe auxiliare bine organizate.

Una din condițiunile esențiale ale unor rezultate eficace a Justiției este accelerarea distribuirii sale.

După cum am mai spus altă dată, justiția trebuie să reprezinte regulatorul legal, de ordine a vieții, precum și de coordonare a diferitelor interese a straturilor sociale din stat.

Ea nu-și poate îndeplini misiunea sa importantă de ordin moral și material decât atunci, când este pusă la îndemâna celor interesați, cât mai comod și complex și asigurând rezultatele sale cât mai rapid.

Nu putem contesta că în ultimii ani s'au făcut mari progrese, în teorie, căci legile de accelerare asigură rapida sa distribuție, după cum nu putem spune însă că s'au găsit cele mai practice, fiind încă nevoie de multe rețușări.

În practică, însă, măsurile legale bune sunt sabotate de stările de fapt, cum sunt insuficiența localurilor, a magistraților și nepregătirea morală și intelectuală a organelor de cancelarie.

În adevăr, localurile de judecătoria rurale și urbane au devenit neîncăpătoare, iar acestea sunt puține în stare bună din punct de vedere a salubrității. Majoritatea sunt complet insalubre, punând viața în primejdie a magistraților, personalului auxiliar și a justițiabililor, fiind lipsite de aer și lumină.

Exemplele cele mai reprezentative sunt judecătoriile urbane din Capitală, cari sunt incompatibile cu atmosfera senină și demnă pe care o reclamă majestatea justiției. Nu ne putem închipui în ce stare de inferioritate ne punem față de mulțimea de străini, care se perindă prin ele pentru lichidarea multor afaceri.

Prin urmare, organele în drept, trebuie să avizeze urgent luarea de măsuri pentru punerea la îndemâna a unor localuri încăpătoare și salubre; iar atunci când vom avea Curți de Apel, Tribunale, Judecătoria Urbane și Rurale corespunzătoare menirii lor, desigur că problema creerii de complete mai numeroase de judecată pentru lichidarea proceselor va fi la ordinea zilei, ușor de impus și de realizat. Deasemenea se va putea și selecționa personalul auxiliar, înzestrându-se cu oameni conștincioși și cu un moral intelectual mai ridicat.

Atunci nu vom mai vedea listele de procese încărcate cu afaceri de sute pe zi, cu justițiabili înghesuți ca sardelele în lipsă de aer și lumină, iar soluția proceselor nu va întârzia ani de zile, în cât să demoralizeze pe oameni și să distrugă prestigiul Justiției.

Și decât să se închireze în fiecare zi palate pentru servicii, cari nu reclamă un scop atât de important, s'ar putea porni

la reorganizarea și refacerea localurilor necesare instanțelor judecătorești.

Incheem aceste rânduri cu mențiunea că este bine să se știe de ori și cine că o legislațiune unificată — ori cât de perfectă ar fi — pusă la dispozițiunea unei Justiții, care nu poate satisface principalul scop a accelerării soluțiunilor reclamate dela ea, intunecă meritul operei săvârșite și va merge până a da rezultate practice cu totul inferioare celor cari ar trebui să le sperăm dela ea.

M. Z.

O conferință interesantă

A ținut la radio d. doctor Iulian Peter, inspector general administrativ. D-sa intrunește o cultură administrativă cu o experiență îndelungată. De aceia părerile d-sale pot interesa, chiar dacă nu sunt admise.

In special d. Peter este împotriva *provincialismului* și pentru regionalism. D-sa face o deosebire netă între provincii și regiuni. Provinciile sânt împărțiri teritoriale rezultând de multe ori din cotropiri și foarte adesea răspunzând nevoilor cotropitorilor, cu alte cuvinte împărțiri al căror scop era tocmai de a opri mersul natural al lucrurilor. Un astfel de exemplu ni-l înfățișează Moldova îmbucătătită de cotropitori în Moldova din Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina.

Regiunile din contra, ar fi *împărțiri naturale* intrunind la o laltă teritorii având puncte comune, în special în ceea ce privește tărâmul economic. Un exemplu de regiune ar fi județele din Muntenia, Moldova și Basarabia grupate azi în jurul Brăilei și Galațului. Din acest punct de vedere regiunile astfel concepute s'ar adapta foarte bine regimul Corporatist.

Mergând mai departe d. dr. Peter preconizează desființarea județelor actuale și înlocuirea lor cu regiunile mult mai puternice din punctul de vedere al mijloacelor, soluție ce ar putea împăca și pe cei grijulii de respectarea textelor constituționale.

D-sa spune: Dimensiunile actuale ale județelor erau impuse atunci când comunicația cu teritoriul administrat prezenta dificultăți, care azi nu mai există. Azi mijloacele moderne de comunicație au scurtat distanțele, au înlăturat piedicele naturale și un județ se străbate mai repede decât altădată o plasă. Așa încât mărirea județelor la dimensiunile unei regiuni nu mai prezintă nici o dificultate.

C. N.

Un succes al „Lumii Noi”

Il constituie incontestabil faptul că marea revistă berlineză *Europäische Revue* de sub direcțiunea prințului *Karl Anton Rohan*, reproduce integral articolul d-lui Mihail Manolescu din no. 8 al Lumii Noi sub titlul: *Die materiellen Gegensätze und die geistige Einheit Europas*.

L. N.

Din activitatea noastră științifică

Sub această rubrică, sub care înscrinem manifestările științifice ale colaboratorilor noștri cu caracter deosebit de acel al lucrărilor publicate la noi, notăm pentru astăzi:

1) Studiul *Intorno alla teoria del protezionismo* publicat de d. Mihail Manoilescu în *Rivista di politica Economica*, din 30 Noembrie 1932.

2) Articolul *La pensée européenne au congrès de Rome*, publicat de d. Mihail Manoilescu în revista *Pan-europee*.

3) O serie de opt articole asupra Teoriei protecționismului ca răspuns la Referendumul făcut de revista *Industria Lombarda* și la care au luat parte 15 economiști italieni asupra teoriilor d-lui Manoilescu. Aceste opt articole apar săptămânal, începând din 5 Ianuarie 1933.

4) Tot aici semnalăm un studiu de 37 pagini al profesorului *Felice Vinci* din Bologna publicat în *Rivista Italiana di Politica Economia e Finanza*, intitulat *Gli scambi internazionali e le teorie del Manoilescu*.

L. N.

Recenzii

„Noua lege asupra concordatului preventiv“, comentată și adnotată de domnii: Paul I. Demetrescu și Marco I. Barasch.

Viața economică și financiară internațională a căpătat un aspect cu totul nou în urma războiului mondial. Acesta a fost origina unor noi concepții adecuate, care au dat naștere la discuțiuni și curente noi, iar unele din ele — cu caracter excepțional — și-au găsit aplicarea practică în diferite legi.

Toate straturile sociale au fost atinse de consecințele funeste post belice și raporturile de ordin economic și financiar dintre ele au ajuns la tensiuni, cari nu se puteau — sau cel puțin se spera și se speră — să se destindă decât numai pe cale de lege.

Așa s'a întâmplat cu legiuirile excepționale de chirii, cu cele privitoare la datorii în valută forte și altele bine cunoscute și mai ales „simțite“ de aproape unanimitatea categoriilor sociale.

În comerț și industrie, criza s'a accentuat din ce în ce după 10 ani dela încheierea păcii, deci anul 1929 o marchează cu toate consecințele sale funeste.

Codul nostru de comerț — prin reglementarea falimentului pre și post falimentar nu oferă soluțiunea cea mai puțin nefericită a acestei soluțiuni, cu totul diferită de acelea ce-și găseau din când în când rezolvarea în uzanțele comerciale dinainte de război.

Necontestat că legiuitorii noștri și-au îndreptat privirile spre țările occidentale, cu o viață economică îndelungată și intensă, găsind că instituțiunea concordatului preventiv este cea mai indicată.

Desigur că dacă viața noastră comercială își avea origina ei din timpuri mult mai îndepărtate, instituțiunea aceasta poate și-ar fi avut mai de mult aplicațiunea, fiind încadrată în textele codului comercial și deci ușor s'ar fi înlăturat obiecțiunile unora că instituția concordatului preventiv este o inovație cu caracter revoluționar.

Acesta este și motivul pentru care prin unificarea codului comercial — la care se lucrează astăzi — se încadrează în textele sale și textele de legiferare a concordatului preventiv, dându-i astfel caracterul de permanentizare.

Problema fiind de o importanță capitală și dând naștere la interesante discuțiuni doctrinare, au apărut o serie de comentarii.

Una dintre aceste lucrări, pe care o găsim interesantă și bine alcătuită, este aceea datorită d-lor Paul Demetrescu și dr. Marco Barasch.

Autorii sunt cunoscuți în literatura juridică intrucât d-l Paul Demetrescu este un desăvârșit cunoscător în materie comercială, iar d-l dr. Marco Barasch este un jurist încercat și avocat practician consacrat.

Lucrarea este precedată de o amplă introducere în care se fac considerațiuni generale asupra concordatului preventiv, cu referire la principiile de drept.

Urmează fiecare articol adnotat și comentat, mai ales comentat. Spiritul în care se comentează mai mult decât se adnotează articolele, constituie meritul lucrării și o înaltă la o adevărată operă de știință juridică.

Afară de contribuția personală în comentarii adusă de autori, oricine găsește doctrina și jurisprudența italiană citată în mod și amănunțit.

Deasemenea fie care articol este întovărășit de expunerea de motive și debaterile parlamentare respective; iar la sfârșitul lucrării se află un index alfabetic, fidelă a întregii lucrări, în care cercetătorul găsește lesne părțile respective ce-l interesează.

În rezumat lucrarea domnilor Paul Demetrescu și dr. Marco Barasch, în ediția II-a complet revăzută, este o carte, care nu va lipsi din bibliotecile ori cărul om de drept.

La théorie de l'imprévision et le problème de l'assainissement des dettes privées. de I. L. Georgescu, membre rapporteur au Conseil Législatif.

În legătură cu problema atât de desbătută a asanării datoriiilor private, pentru a cărei deslegare s'au propus tot felul de soluții, s'a pus pe tapet de unii economiști și juriști și teoria impreviziunii.

D-l I. L. Georgescu, cunoscut ca autor a numeroase studii de drept comercial, analizează într'o broșură apărută recent această teorie și posibilitățile aplicațiunii sale la problema asanării datoriiilor private.

După ce ni se face o analiză a teoriei în dreptul comparat, autorul încearcă să arate că sancționarea sa ar fi cu mult mai avantajoasă intrucât ar înlătura inconvenientul arbitrajului legat de orice altă soluțiune.

Clauza „rebus sic stantibus“ ar trebui să fie subînțeleasă în orice contract, încheiat într'un moment când moneda era abundentă și tribunalele ar fi autorizate să examineze fiecare caz în parte, dând părților posibilitatea unei executări compatibile cu noua situațiune economică.

M. Z.

Progrese

Ca buni români suntem întotdeauna bucuroși și ținem să subliniem cu mulțumire suflotească orice măsură bună ce se ia în interesul general.

Un aspect al vieții economice care a preocupat întotdeauna pe economiștii și guvernanții noștri a fost marea problemă a transporturilor.

S'a discutat, s'a scris, s'a conferențiat, și în ciuda părerilor unor experți străini, s'a ajuns mereu la aceiași concluzie: eficientizarea transporturilor ar aduce o serioasă ameliorare pentru producția națională.

Dar... bine înțeles, nici o scoborâre de prețuri nu s'a hotărît și tarifele urmează tot vechea cale trasată de experți, adică se urcă mereu.

Faptul care ne-a impresionat și a produs bucuria este că în sfârșit vedem un început de realizare în această direcție. În adevăr în „Universul“ din 3 Decembrie am putut citi: „Comisiunea Europeană a Dunării a hotărît scăderea tarifului pe timpul înghețului“.

Este în adevăr o măsură impresionantă și mai ales eficace.

D. L.

Redacționale

Incepând cu acest număr ne socotim intrați în anul al doilea al apariției revistei noastre. Am preferat să încheiem primul an numai după apariția a nouă numere, pentru a face să coincidă anul nostru de apariție cu anul calendaristic și numărul fiecărui fascicol cu luna apariției.

În acelaș timp, în urma cererii acelor dintre cititorii noștri care doresc să lege în volum colecția revistei, vom începe paginația cu numărul de față, continuând-o neîntrerupt până la sfârșitul anului.

Anexăm la acest număr și tabla de materii a primelor nouă numere apărute, care constituie astfel primul an al revistei.

Bine înțeles că abonații noștri vor continua să primească revista, socotindu-se abonamentul pe un an ca făcut pentru 12 numere.

LUMEA NOUA

SERVICIUL MARITIM

ITINE

LINIEI: CONSTANȚA —

CURSE DESERVITE LA FIECARE DOUĂ SĂPTĂ

(SUB REZERVĂ DE MODIFI

PORTURI de ESCALA	Legăturile cu tramviele	P L E C A R I Ș I S O			
		CONSTANȚA	§ 1	Plecare, Luni ora 11	2 Ian.
VARNA	§ 2	Sosire Luni ora 17 ³⁰	2 Ian.	16 Ian.	30 Ian.
	§ 3	Plecare „ „ 22	„	„	„
ISTANBUL	§ 4	Sosire Marți ora 10	3 Ian.	17 Ian.	31 Ian.
	§ 5	Plecare „ „ 16	„	„	„
SALONIC	§ 6	Sosire Miercuri ora 19 ³⁰	4 Ian.	18 Ian.	1 Febr.
	§ 7	Plecare Vineri „ 12	6 „	20 „	3 „
ISTANBUL	§ 4	Sosire Sâmbătă ora 14	7 Ian.	21 Ian.	4 Febr.
	§ 8	Plecare Duminică ora 11	8 „	22 „	5 „
		„ „ „ 9 ³⁰	—	—	—
VARNA	§ 2	Sosire Duminică ora 20 ³⁰	ESCALA		
	§ 3	Plecare „ „ 22 ³⁰			
CONSTANȚA	§ 9	Sosire Luni ora 4	9 Ian.	23 Ian.	6 Febr.

ROMAN (S. M. R.)

RARIUL

VARNA — ISTANBUL — SALONIC

MANI DE VAPORUL „PRINCIPESA MARIA“

CĂRI FĂRĂ AVIZ PREALABIL)

S I R I I N P O R T U R I

13 Febr.	27 Febr.	13 Mart.	27 Mart.	10 April.	24 April.	8 Mai	22 Mai
13 Febr.	27 Febr.	18 Mart.	27 Mart.	10 April.	24 April.	8 Mai	22 Mai
"	"	"	"	"	"	"	"
14 Febr.	28 Febr.	14 Mart.	28 Mart.	11 April.	25 April.	9 Mai	23 Mai
"	"	"	"	"	"	"	"
15 Febr.	1 Mart.	15 Mart.	29 Mart.	12 April.	26 April.	10 Mai	24 Mai
17 "	3 "	17 "	31 "	14 "	28 "	12 "	26 "
18 Febr.	4 Mart.	18 Mart.	1 April.	15 April.	29 April.	13 Mai	27 Mai
19 "	5 "	19 "	—	—	—	—	—
—	—	—	2 April.	16 April.	30 April.	14 Mai	28 Mai
S U S P E N D A T A			2 April.	16 April.	30 April.	14 Mai	28 Mai
			"	"	"	"	"
20 Febr.	6 Mart.	20 Mart.	3 April.	17 April.	1 Mai	15 Mai	29 Mai

ITINERARIUL LINIILOR DESERVITE DE

Linia I: Constanța — Istambul — Pireu — Alexan

Linia II: Constanța — Istambul — Pireu — Beirut

Linia III: Constanța — Istambul — Pireu — Alexan

(Sub rezervă de mod)

PORTURI de ESCALĂ	Legăturile cu trenurile	Ziua și ora de plecare și sosire			ROMANIA (I)	DACA (II)	ROMANIA (I)	DACA (III)	ROMANIA (I)
		Linia I	Linia II	Linia III					
CONSTANȚA plec.	§ 10	S-tă ora 23	S-tă ora 23	S-tă ora 23	ianuar. 7 „	ianuar. 14 „	ianuar. 21 „	ianuar. 28 „	Febr. 4 „
ISTANBUL	§ 11	D-că „ 14	D-că „ 14	D-că „ 14	8 „	15 „	22 „	29 „	5 „
	§ 12	Luni „ 11	Luni „ 11	Luni „ 11	9 „	16 „	23 „	30 „	9 „
PIREU	§ 13	M-ți „ 12	M-ți „ 12	M-ți „ 12	10 „	17 „	24 „	31 „	7 „
	§ 14	„ „ 19	„ „ 19	„ „ 19	10 „	17 „	24 „	31 „	7 „
BEIRUT	§ 15	—	Joi „ 15	—	—	19 „	—	—	—
	§ 16	—	„ „ 23	—	—	19 „	—	—	—
HAIFA	§ 17	—	V-ri „ 6	—	—	20 „	—	—	—
	§ 18	—	„ „ 12	—	—	20 „	—	—	—
ALEXANDRIA	§ 19	Joi „ 8	S-tă „ 8	Joi „ 8	12 „	21 „	26 „	2 Febr.	9 „
	§ 20	S-tă „ 16 V-ri „ 16	D-că „ 16	V-ri „ 16	14 „	22 „	2 „	3 „	11 „
HAIFA	§ 17	—	—	S-tă „ 12	—	—	—	4 „	—
	§ 18	—	—	„ „ 23	—	—	—	4 „	—
BEIRUT	§ 15	—	—	D-că „ 6	—	—	—	5 „	—
	§ 16	—	—	„ „ 12	—	—	—	5 „	—
PIREU	§ 13	Luni „ 7 D-că „ 7	M-ți „ 7	M-ți „ 7	16 „	24 „	30 „	7 „	13 „
	§ 14	Luni „ 13 D-că „ 13	„ „ 13	„ „ 13	16 „	24 „	30 „	7 „	13 „
ISTANBUL	§ 11	M-ți „ 14 Luni „ 14	M-ri „ 14	M-ri „ 14	17 „	25 „	31 „	8 „	14 „
	§ 12	M-ri „ 11 M-ți „ 11	Joi „ 11	Joi „ 11	18 „	26 „	1 Febr.	9 „	15 „
CONSTANȚA sos.	§ 21	Joi „ 3 M-ri „ 3	V-ri „ 3	V-ri „ 3	19 „	27 „	2 „	10 „	16 „

BANCA DE SCONT A ROMANIEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL ȘI REZERVE LEI 132.471.127

Sediul Central: BUCUREȘTI

Sucursale la:

Alexandria, Bazargic, Constanța, Focșani, Galați,
R.-Vâlcea, T.-Măgurele și Tulcea

Correspondenți în toată țara

Se fac orice operațiuni de Bancă

„FEROEMAIL“

S. A. R. PLOEȘTI

Fabricație de tuburi de fontă de scurgere

TOATE DIMENSIUNILE

PIESE DE INBINARE

ARTICOLE SANITARE EMAILATE,

CHIVETE, LAVOARE, SIFOANE,

OLARIE, RADIATOARE

Se fabrică și se vând cu prețurile cele
mai reduse

LUMEA NOUĂ

Ortodoxismul nostru

de MIHAIL MANOILESCU

În ultimul nostru număr am adâncit una din părțile crezului nostru în articolul „*Naționalismul nostru*“. Astăzi am voi să schițăm abia în câteva linii o altă parte pe care o socotim tot așa de esențială pentru ideologia timpurilor noi: *creștinismul și ortodoxismul nostru*.

În mișcarea permanentă de reacțiune și de opoziție sufletească în care ne găsim față de ideologia veacului al XIX-lea cuprindem și toată aversiunea noastră adâncă împotriva materialismului și ateismului aceluși secol. Secolul al XIX-lea, epoca triumfurilor și beției materialismului, epoca bogăției fără osteneală și al optimismului convențional, a dat oamenilor o singură religie: religia banului și a confortului.

Europeanul de înainte de războiu reprezenta tipul omului mulțumit și sigur de sine.

În fața divinității el apărea cu o primitivitate de băețoi o-braznic și increzut. Omul secolului al XIX-lea nu-și găsea propriile sale limite și propria lui mărginire și nimic nu l-ar fi împiedicat să cadă în cel mai abject materialism, dacă o altă formă de idealism, idealismul naționalist nu ar fi sguduit popoarele europene până a le duce la marea războiu.

Prăbușirea economică de după războiu și marea mizerie din țările industriale au sdruncinat echilibrul sufletească clădit pe optimismul Europei de altă dată.

În epoca de lipsuri materiale în care intră Europa, ea are drept pregătire sufletul și concepțiile pe care i le-a dat o epocă de belșug. *Dacă nici o forță morală n'ar veni să stăpânească năzuințele pur materialiste, vom trăi curând în Europa o epocă de sălbătăcie.*

În fața unor clase superioare și intelectuale care-și văd cu ochii decadența și în fața unor clase populare nestăpânite de cât de poftă, singurul arbitru, singurul mângâietor și singura nădejde de a mai păstra și de a reinvia omenescul din om stă într-o *recucerire* a societății de către creștinism.

Iată de ce pentru noi creștinismul în afară de valoarea sa absolută și eternă nedemonstrabilă și neinteligibilă pe căile rațiunii pure, înseamnă astăzi și o valoare socială și morală mai necesară ca ori când pentru societatea omenească.

Spunând acest lucru ne dăm seamă de păcatul aparent pe care îl facem insistând asupra caracterului oare cum *utilitar, social* al credinței, care ajunge coborâtă astfel la rangul unui *mijloc*. Gândul nostru nu este însă acel gând vechi al stăpânilor de nouăsprezece secole încoace, care au căutat să aservească biserica făcând din credință un *instrument al politicii de stat*.

Gândul nostru pornește dela o intuiție a supremelor adevăruri, pe care științele logice nu o pot da; el purcede dintr'un fond de credință, pe care cultura distrugătoare a veacului al XIX-lea n'a putut să-l nimicească. De aceea, departe de a face din religie un simplu mijloc social, noi constatăm numai o coincidență între acțiunea *permanentă* de calmare sufletească a bisericii și între inșetarea după liniște și mângâiere al sbuciumatului suflet *contimporan*.

A încerca o reconstruire socială și morală a oricăreia din țările lumii în afară de religie este o aventură. A încerca o asemenea reconstruire în orientul european este o *nebunie*.

Orientul european și mai ales românismul este prea profund ortodox în structura sa sufletească, pentru ca să-și poată da o altă bază etică de cât aceea a ortodoxiei.

Și oare pentru ce ar căuta o altă bază atunci când ortodoxia reprezintă tot ceace este mai potrivit unei epoci în care materialismul se cere înfrânat și biciuit. Ortodoxia prin spiritul său de resemnare, prin metodele sale blânde, prin credința sa numai în puterea sufletului, prin spiritul său de libertate și de toleranță, este adevărata religie ai celor obișduiți și *prelungirea cea mai autentică a creștinismului primitiv*.

Iată de ce noi credem într'un *ortodoxism activ*, care să proiecteze asupra vieții sociale, mai multă decență și mai mult idealism. Iar politica de stat pe care o preconizăm este aceea, care ne-ar da *cei mai mare prestigiu cu puțință pentru biserica ortodoxă românească*.

Prestigiul bisericii ortodoxe trebuie să poată ține în cumpănă prestigiul doctrinilor filozofice și științifice ale marxismului materialist, după cum trebuie să ție în cumpănă prestigiul bisericilor occidentale.

Acest prestigiu însă presupune o condiție esențială, *biserica deasupra politicii, iar nu politica deasupra bisericii*. Statul politicianist nu împlinește și nu poate împlini această condiție. El n'a făcut decât să dividă și să umilească biserica. El a pus pe slujitorii lui D-zeu unii împotriva altora, în tabere politice de partid.

El a diminuat și a pângărit și această supremă instituție aceea dela care toate celelalte au purces.

Va fi opera statului de mâine să arunce apele impure ale politicii afară din cuprinsul bisericii și într'o lume modernă și înălțată să facă din ortodoxie „tot ce a fost și mai mult decât atât“.

*toți săracii cu suflet! → sunt de
același pânze.*

Etica Fascismului

de NICOLAE PETRESCU

1. Pentru orice observator obiectiv, succesul Fascismului în Italia se datorește în primul rând substratului etic pe care se bazează Statul și instituțiile inaugurate de regimul mussolinian. Acest adevăr se reflectă nu atât în doctrina pe care ideologia regimului caută să-o formuleze, cât în realizările lui. A spune însă că Statul fascist este un Stat etic înseamnă a spune o tautologie, întrucât orice formă de Stat reprezintă prin definiție o normă etică de conducere și organizare. Atributul *etic* al Fascismului ca doctrină și acțiune trebuie căutat în însăși acțiunile și atitudinile conducătorilor lui. Sau, mai precis, *judecata asupra Fascismului trebuie să țină seama de ceea ce susține conduita conducătorilor în societatea italiană.*

Fenomenul etic, înainte de a fi specific mediului și timpului în care se produce, este *general*, în sensul că aparține complexului sufletesc al omului în societate. Când analizăm acțiunile morale în genere, constatăm că ele sunt dirijate de o normă de conduită, care la rândul ei nu este decât o *regulă de voință*. Ca atare, norma de conduită reprezintă o poruncă pentru acțiunile de îndeplinit și un criteriu de judecată pentru acțiunile deja îndeplinite. În cazul Fascismului, norma lui de conduită este tot o regulă de voință. Acțiunea lui este rezultatul unei asemenea reguli, afirmată dela început și nedesmințită până azi. În termeni mai concreți, inițiatorul Fascismului a avut dela început o regulă de voință, urmând-o în toate actele lui. Acțiunea sa nu se poate despărți de voința sa, iar faptele realizate de el sunt tot una cu motivația lor.

Legătura aceasta se poate urmări în diversele manifestări ale Fascismului, dela fundarea primului organ al mișcării (*il primo Fascio di combattimento*) în 1919 la Milano, și până astăzi. *Fascismul a înțeles în orice împrejurare ca fapta să se confunde cu voința, acțiunea cu regula impusă liber și convingător.* De aceea doctrina se desprinde ușor dintr'o activitate întreținută exclusiv de o normă clar afirmată. Căci

între doctrină și acțiune nu poate fi nici un conflict și nici o contradicție, când ambele se identifică în fenomenul etic, în regula de voință.

De altfel, unei asemenea identități se datorește succesul oricărei mișcări politice, sociale, religioase, în istoria omenirii. În mod mai popular, acest adevăr se exprimă în afirmația cunoscută, că o mișcare, pentru a prinde, trebuie să fie inspirată de un crez sau de un ideal. De unde se vede că și poporul cere dela o nouă mișcare să aibe mai întâi o *bază morală*. Când aceasta lipsește, poporul întâmpină mișcarea cu indiferență ceea ce echivalează cu eșuarea ei.

Însăși opoziția pe care o nouă mișcare o poate ridica, mai ales când ea se îndreaptă în mod violent și pe nepregătite în contra stărilor existente, este un indiciu că ea are un subtrat moral. *O asemenea mișcare poate fi greșită, dar nu poate fi nesinceră*. Poporul în general, cum observau gânditorii antichității, simte mai adânc adevărul decât cel mai superior individ de elită. Reacțiunea lui corespunde sau unei necesități de readaptare, sau, când mișcarea e greșită, necesității de a o corecta sau de a o înlătura cu desăvârșire. Când mișcarea vine însă la momentul oportun pentru a înlocui o stare de lucruri vătămătoare societății, cum s'a întâmplat cu Fascismul, poporul o primește cu entuziasm. În toate aceste cazuri e vorba de o aprobare sau desaprobar, izvorâtă din adevărul simțului moral inerent omului.

2. Care a fost însă norma de conduită a inițiatorului mișcării fasciste în Italia? Evident, o voință pusă în serviciul țării, o voință ridicată la rangul de regulă, nedesmințită în orice împrejurare. Dar aici ne izbim iar de o constatare, implicată sau cel puțin presupusă în rațiunea de a fi a unui om de Stat. *Fiecare om de Stat trebuie să fie călăuzit de voința de a servi țara lui*. Când o asemenea voință nu există, omul din fruntea treburilor publice nu se poate menține, sau, în cel mai bun caz pentru el, este numai tolerat câtva timp. De aceea, a spune că activitatea lui Mussolini ca om de Stat e în concordanță cu interesele Italiei, înseamnă a spune un truism.

Impresia de noutate în atitudinea Fascismului față de realitățile societății, trebuie căutată aiurea. Zic „impresie“, căci și aici noutatea este relativă, ca în atâtea cazuri de invențiune ale omului, bogat în aparență și totuși sărac în realitate când e vorba să creieze noi așezăminte politice și sociale. Insuși Mussolini și colaboratorii lui simt nevoia de a căuta precedente și tradiții pentru concepția lor de guvernare. Apropierea între idealismul Fascismului și concepția lui

Mazzini este caracteristică în această privință¹⁾. Conducătorii Fascismului văd, în adevăr și cu drept cuvânt, că în materie politică nu poate exista o atitudine cu desăvârșire nouă, dacă ea nu se afirmă ca un rezultat necesar al evoluției. Căutând realizărilor înfăptuite o continuitate în trecutul Italiei, ei nu fac altceva decât să însereze faptele lor în evoluția istorică a societății italiene. Astfel Fascismul se întemeiază adânc în însăși realitatea poporului italian.

Prin această legătură cu trecutul însă, impresia de nouitate a Fascismului nu-și pierde nimic din prospătime. Originalitatea lui persistă în ciuda încercărilor de a-l considera ca un rezultat necesar al evoluției istorice. Ceea ce aduce el în teoria și practica guvernării, pare să fie atât de nou încât înșiși criticii lui sunt dispuși să admită. Derivând forța lui din acel izvor nesecat al acțiunii sincere și spontane, a voinții de a servi interesele colectivității cu prețul oricărui sacrificiu, Fascismul apare nou dincolo de faptele realizate, și cu toată relativa originalitate a instituțiilor inaugurate.

Dacă toate reformele regimului fascist au fost considerate în general ca originale, această impresie se datorește, desigur, nu atât noutății instituțiilor, cât spiritului care le susține. În adevăr, o cercetare mai de aproape a formelor de organizare ale Fascismului ne arată că ele nu reprezintă o inovație radicală în practica guvernării și a organizării, cum se crede în mod general.

Evul Mediu a cunoscut în mic Statul corporativ, sau, în tot cazul, principiul corporativ. Antichitatea civilizată însăși cunoștea un asemenea principiu. Organizarea societății pe bresle sau corporații a dispărut numai pe timpul constituirii Statelor mari și centralizate, deși principiul pe care se bază organizarea corporativă, — *diviziunea muncii*, — nu a încetat să existe niciodată în istoria societăților civilizate. În timpurile noastre, teoria sindicalistă a unui Sorel în Franța, sau renașterea Socialismului de guild (*Guild Socialism*) în Anglia, puneau în discuție problema *principiului funcțional* în organizarea societății.

Identitatea Statului cu națiunea, atât de accentuată de Fascism, este o idee de mult timp încetățenită în Europa epocii moderne. Statul-națiune este astăzi o realitate pentru toate popoarele civilizate, iar teoria lui și-a găsit expresiunea în atâtea scrieri din secolul al XIX-lea. E drept că teoreticienii Fascismului fac uneori o deosebire între Statul național și Statul-națiune. Deosebirea se poate justifica numai în ceea ce privește preponderența Statului asupra națiunii, accentuată de unii juristi și istorici zeloși. În practică,

¹⁾ Vezi Giovanni Gentile: „Origini e dottrina del Fascismo“, Roma 1929, pag. 35—41.

însuși Fascismul pare să cuprindă în noțiunea de Stat pe aceea de națiune.

În ceea ce privește concentrarea autorității Statului în persoana șefului guvernului, cu reducerea funcțiunii celorlalte puteri în Stat la minimum de atribuții, este de asemenea o măsură cunoscută în practica unor țări. Căci *teoria separării puterilor, chiar acolo unde este consfințită în Constituții scrise, se dovedește de multe ori inaplicabilă în practică*. Concentrarea puterilor poate lua diferite forme, bine înțeles, după împrejurări și după temperamentul poporului și al conducătorilor lui. Ea se produce mai ales în cazuri de acțiune urgentă și eficace, dictată de interesele Statului. Abaterea de la numitul principiu o făcea în timpurile moderne însăși țara de origină a parlamentarismului, Anglia. În acea țară, de la apariția instituției Cabinetului (mijlocul sec. XVIII-lea), preponderența puterii executive, adică a guvernului și în deosebi a Primului Ministru, se încetățenea din ce în ce mai mult, tinzând a reduce Parlamentul la un organ mai mult de înregistrare decât de inițiativă. Identitatea între atribuțiile șefului Guvernului fascist și atribuțiile Primului Ministru englez poate fi contestată la suprafață. În fond însă deosebirea e numai graduală, datorită condițiilor specifice ale fiecărei țări.

Mai departe, încadrarea individului în Stat, atât de puternic afirmată în concepția Fascismului, este tot un principiu cunoscut în organizarea Statului, nu numai în timpurile moderne, ci și în antichitate. Ne amintim că Cetatea antică nici nu admitea o altă relație între individ și comunitate. Iar societățile civilizate de azi recunosc într-o astfel de legătură relația de bază, care asigură promovarea intereselor individuale și colective. De fapt deosebirea între multiplele expresii ale relației cunoscute nu este decât verbală. Așa, ceea ce numesc filosofii Fascismului italian „imanența Statului în individ“, echivalează cu „relația solidarității“ la Francezi, sau cu „socializarea individului“ la Americani, sau cu „subsumarea individului în comunitatea Statului“ la Germani (Hegel zicea mai pedant, „a particularului sub general“).

În sfârșit, însăși preamărirea ideii de Stat, ca principiu suprem în organizarea unei societăți, și-a găsit de mult timp teoreticienii. E suficient a ne gândi la Hobbes și Hegel pentru a ne convinge că exaltarea Statului, ca instrument de realizare a libertății individuale în cuprinsul colectivității, nu este o tresătură specifică a Fascismului. Însuși procesul de etalizare, atât de general în majoritatea țărilor europene după războiu, indică aceeași creștere de influență și autoritate a Statului în organizarea societății contemporane.

3. *În lumina acestor fapte, teoria și practica Fascismului nu mai pot fi considerate ca o contribuție inedită. Cu*

toate acestea, repetăm că impresia noutății persistă. Acesta este fenomenul, care merită a fi elucidat. Ca în toate mișcările de primenire ale societății, și aici avem a face cu o stare nouă, mai mult de spirit decât de fapte. Noutatea apare în societate atunci când condițiile ei cer și găesc o reajustare a elementelor de organizare la spiritul care o susține, precum și în legătură cu întregul complex al civilizației timpului. Impresia de noutate a Fascismului residă în spiritul care-l animă și în acelaș timp în raport cu starea morală a Europei după războiul mondial.

Spiritul care animă Fascismul se exprimă, fără indoială, în idealismul sincer al conducătorilor lui. S'a adus regimului fascist învinuirea că ar fi un regim personal sau o dictatură. Numai că o astfel de judecată ignorează esențialul, anume, că ceea ce apare la suprafață ca o voință individuală-arbitrară, este în fond manifestarea unui fenomen etic obiectiv. Norma de conduită a conducătorului Fascismului este, cum se desprinde clar în răstimpul de zece ani dela ascensiunea lui la guvern, ceea ce am numit o regulă de voință, adică o poruncă pentru acțiunile de înfăptuit și un criteriu de judecată pentru acțiunile înfăptuite. În mod concret, o asemenea normă se traduce în viața morală pe care o observă conducătorul Fascismului, ca om particular și ca servitor al Statului. Fără o astfel de viață Mussolini nu ar fi putut să se mențină atâta timp în poziția lui. Acelaș lucru se poate spune și despre colaboratorii lui, înlocuiți cu severitate la cea mai mică abatere dela datorie. O disciplină de fier se întâlnește în toate organele de administrație, disciplină impusă de sus prin exemplul abnegației. Căci ceea ce susține regimul fascist, este mai mult forța morală decât forța fizică, mai mult regula de voință decât mijloacele de coercițiune de care dispune Guvernul.

Ținuta morală a conducătorului Fascismului a impus dela început. Mai ales într'o țară obosită după un războiu greu, cu masele în preajma anarhiei și cu oameni politici necorespunzători noilor probleme de Stat, o asemenea ținută ieșea în relief, situându-se de-asupra împrejurărilor și a pasiunilor. Ceea ce părea la început a fi ambiție personală și dictatură, se afirma a fi voință pusă în serviciul colectivității. Poporul italian, obișnuit cu atâtea dictaturi individuale în trecut, s'ar fi împăcat poate cu încă una. Dar el simțea dintr'odată că mișcarea întreprinsă se sprijinea pe o bază nouă și de aceea o primea cu entuziasm. Tradusă imediat în fapte, mișcarea apărea ca reprezentând înseși interesele poporului. Dictatura șefului devenea dictatura colectivității, fără ca aportul individual să se piardă în opera obiectivă, singura durabilă în societate. Caracterul democratic al Fascismului, cu toată înlăturarea unor forme democratice de guvernare, stă tocmai în această solicititudine pentru binele poporului, care

se exprimă în confundarea intereselor individului cu interesele Statului. Căci pentru Fascism termenii individ, Stat, popor, națiune, sunt identici în opera voinței de acțiune.

Puțin înseamnă mijloacele fasciste de organizare față de spiritul concepției fasciste de acțiune. Mulți văd în mijloace (partid, armată, legislație, etc.), secretul succesului. Dar în acest caz ar lipsi tocmai mobilul acțiunii, idealul sau crezul, care susține disciplina și fără de care nici o luptă nu se poate întreprinde, necum câștiga. *Căci Fascismul este o stare de spirit înainte de a fi o formă de organizare și guvernare.*

Acelaș lucru se poate afirma și cu privire la metoda Fascismului. Mulți cred că Fascismul e mai mult o metodă decât o doctrină. Puțin importă. Metoda vine întotdeauna pe planul al doilea când o nouă formă de organizare s'a consolidat în societate. Insuși Mussolini a declarat în repetate rânduri că Fascismul trebuie să țină seama de caracterul viu și evolutiv al realității și să se adapteze în mod continuu la noile condiții. Sau, cum se exprimă teoreticienii Fascismului, este un sistem deschis și capabil să se desvolte după cerințele Statului. E o metodă și aceasta, de bună seama, numai că ea înseamnă mai mult un rezultat decât un postulat al acțiunii. Metoda Fascismului e în funcție de caracterul dinamic al realității. De aici lipsa ei totală de formule rigide, contopirea ei cu realitatea în cursul acțiunii, dirijată liber și în deplină conștiință de scopul urmărit.

Adevărul este că *succesul Fascismului trebuie considerat în primul rând ca un succes moral. FINALITĂȚILE LUI SUNT FINALITĂȚILE STATULUI.* Binele urmărit este binele totalității, organizată și dirijată de-asupra curentelor parțiale din societate. De aceea morala Fascismului este morala Statului față de individ și națiune.

La aceasta se adaugă împrejurarea că Fascismul venea la un moment oportun în istoria poporului italian. Pentru că acțiunea lui Mussolini era în funcție de interesele colectivității, mișcarea se impunea și izbutea să se așeze în forme de organizare durabilă. Pentru că această acțiune se producea în momentul când societatea avea mai multă nevoie de ea, Mussolini era primit de poporul italian ca un salvator al patriei. *Noutatea Fascismului era, așa dar, baza lui etică și oportunitatea lui istorică*: două date constante în reușita și originalitatea oricărei mișcări în viața societăților omenești.

Pentru streini, Fascismul apărea de asemenea ca o manifestare nouă. Aici noutatea era determinată de întregul complex al civilizației contemporane. Europa după marele războiu se zbate într-o situație fără orizont. Deprimarea pare să cuprindă toate Statele cari au participat la conflictul mondial. *Singură Italia și-a găsit echilibrul susțesesc și cu el pe cel economic, politic și social.* Acest fapt pare ceva nou,

pentru că este excepțional față de celelalte țări. Poporul italian se distinge astăzi prin conștiința de a fi în armonie cu un ideal, urmărit stăruitor și sigur. Pe când mai toate Statele civilizate sunt încă în căutarea mijloacelor de readaptare la noile condiții, Italia le-a găsit de zece ani. *De aici liniștea ei, care contrastează cu zbuciumul din celelalte țări, impresia de nouitate, pe care-o împrăștie organizarea ei.*

4. A căuta să ne explicăm succesul și menținerea Fascismului prin forța fizică a organelor lui de guvernare, este a nesocoti însuși nervul mișcării. Dacă forța fizică, întrebuintată numai ca mijloc legal, ar fi fost factorul decisiv, Fascismul ar fi dispărut în scurt timp sau ar fi degenerat într-o tiranie tolerată. Fascismul însă se desvolta și se consolida în continuu dela afirmarea lui ca formă de organizare. Instituțiile lui se desăvârșeau în concordanță cu interesele poporului italian. Astfel se poate afirma că viitorul lui este asigurat.

Lecția pe care o inculcă omenirii mișcarea Fascismului trebuie însă relevată. Înainte de a fi o manifestare națională, dictată de anumite condiții de mediu și evoluție ale unei țări, *Fascismul este o mișcare de reînnoire a societății în general. Valoarea lui residă nu atât în rezultatele practice obținute de societatea italiană, cât în legătură cu întregul complex spiritual de azi al civilizației europene.*

O asemenea afirmație poate să pară exagerată, când ne gândim la anumite instituții și legi, cari sunt opera exclusivă a Fascismului italian. Din punctul de vedere concret, circumscris la o realitate națională, orice mișcare de înnoire poate fi considerată ca fiind prea specifică pentru a prezenta un interes practic și teoretic pentru restul omenirii. În acest sens un om de Stat englez declara acum câțiva ani, că Fascismul nu poate înflori decât în Italia. Judecată adevărată, dar parțială și limitată, fiindcă ignorează implicațiile inerente oricărei mișcări de reînnoire spirituală în societate. Este evident pentru orice om preocupat de realitățile imediate ale societății în care trăește, că adoptarea instituțiilor fasciste italiene nu este posibilă fără o adaptare la condițiile mediului respectiv. Numai tehnica instituțiilor ar putea fi importată. Dar ce înseamnă o asemenea imitație, știe oricine urmărește *civilizarea* rapidă a unor State înapoiate. Căci încă odată, ceea ce susține Fascismul, este spiritul care-l animă, iar nu condițiile lui de exteriorizare.

Acest spirit este unic și în același timp universal. Unicitatea și universalitatea nu se exclud, ci aparțin la oaltă. Ceea ce se întâmplă într'un anumit timp și la un anumit loc prin necesitatea istorică, se încadrează în logica evoluției omenirii, și prin aceasta devine și universal. Unicitatea Fascismului este produsul specific al condițiilor și concepțiilor societății italiene într'un anumit timp. Universalitatea lui

aparține naturii omenesci, aceeași în substratul manifestărilor ei. Dacă prin caracterul lui etnic Fascismul face parte din istoria poporului italian, prin caracterul lui etic Fascismul se leagă organic de cursul istoriei omenirii.

Valoarea lui spirituală devine astfel un bun comun al omenirii.

Intr'o epocă de generală desorientare și prostrăție, Fascismul vine să trezească spiritul civilizației europene, acel spirit care, dela Renaștere și Reformă, înseamnă o continuă silită a omului spre desăvârșirea lui în viața socială.

Etica Fascismului este prea aproape de noi ca să o putem desprinde în toată amploarea ei.

Perspectiva distanței în timp o va defini însă mai clar în conștiința publică a Europei.

Iar eșirea din criza de azi nu va fi posibilă decât tot printr'un efort eroic, așa cum ne învață spiritul fascist, prin sacrificiul dictat de o regulă de voință în acțiune și gândire.

Cooperativele și Corporatismul

de MIRCEA PIENESCU

După războiul care s'a terminat la 1918, omenirea a fost preocupată să găsească mijlocul de a reintra în „normal”, înțelegând prin aceasta să găsească vieții economice acel echilibru care o stăpânea până la deslănțuirea războiului și care era garantat prin legile naturale ale capitalismului și prin structura juridică a statelor și a societății. Străduința a fost zadarnică, și în prezent asistăm, din ce în ce mai accentuat, la încercări de organizare a vieții popoarelor pe alte baze.

În cadrul acestor străduințe avem în Europa și două realizări practice: Rusia sovietică și Italia fascistă. Aceasta din urmă a pus în discuție ideea statului organizat pe baze corporative.

Corporatismul a fost pus în discuție și la noi în țară de d. Mihail Manoilescu, care a formulat principiile generale ce ar trebui să stea la baza organizării statului corporativ, atât prin adaptare dela practica și teoria italiană, cât și printr'o creație specifică țării noastre ¹⁾. *Din formularea acestui program corporativ se desprinde, ca o notă originală, rolul important ce se atribuie, în noua organizare, cooperativei.*

Cum nu poate fi încă vorba de principii universale, fundamentale și unanim recuoscute ale statului corporativ, cari să fie transpuse în legea fundamentală și legiuirile ordinare ale statului, așa cum s'a procedat la organizarea actuală a statelor mai noi, și pentru a se evita împrumuturile nefirești, statul corporativ trebuie construit piartă cu piatră printr'o lungă operă de adaptare și de creațiune originală ²⁾.

În cadrul acestei preocupări ne-am propus să cercetăm problema raportului între cooperative și corporatism.

. . .

¹⁾ Mihail Manoilescu „Un program corporativ”, Revista „Lumea Nouă” Nr. 7, 1932.

²⁾ Idem: „Corporatism Românesc”, Revista „Lumea Nouă” Nr. 3, 1931.

Expunerea pe care o facem se împarte în două părți bine distincte. Prima tinde să arate *care este cadrul teoretic în care se pune problema raportului dintre cooperative și corporatism, iar a doua, funcția ce sunt chemate a avea cooperativele în statul corporativ și cum ar putea-o îndeplini.*

Cooperația este o realitate economico-socială manifestată prin acele întreprinderi economice cunoscute sub numele de cooperative, și care îmbrățișează un infinit număr de ramuri din producția și schimbul economiilor naționale, atacând câte odată și alte domenii, ca de exemplu asistența, cultura, etc.

Născute în condiții diferite și urmărind drumuri diverse, cooperativele apar sub variate forme și sunt călăuzite de deosebite țeluri. Acest lucru a fost ca multă vreme să nu poată fi vorba de un *sistem economic cooperativ* unanim recunoscut. În ultima vreme însă, intrând și în preocuparea economiștilor cari nu militează în cooperație, s'au putut stabili *câteva principii de bază* și, deci, s'a putut caracteriza acest sistem.

Literatura cooperativă românească, prin cercetările făcute de d. profesor Gr. Mladenatz, ocupă din acest punct de vedere un loc de frunte și ne dă astfel posibilitatea să facem un pas înainte. Vom utiliza deci aceste cercetări, cari reprezintă ultimul cuvânt în materie.

Intr'o conferință, ținută la Cercul de Studii al Cooperativei Studenților facultății de litere și filozofie, d. profesor Gr. Mladenatz vorbind despre problemele ce se pun mișcării cooperative, față de iminentele transformări la cari este supusă societatea omenească, caracterizează sistemul cooperativ astfel :

„Cooperația este un sistem economic care prevede organizarea economiei generale, potrivit unui plan socotit drept capabil să introducă o mai echitabilă repartitie a veniturilor *prin eliminarea veniturilor ce nu sunt provenite din muncă*“. Acest sistem începându-și realizarea în chiar cadrul organizației capitaliste, apare ca un sistem *evoluționist* și totdeauna, fiind vorba de un plan preconcepțuit, d. profesor Gr. Mladenatz îl mai consideră și ca un sistem *raționalist*.

Născut și dezvoltat în cadrul capitalismului, sistemul economic cooperativist a trebuit să ia o atitudine față de această organizație.

Din acest punct de vedere, în concepția cooperativistilor și a economiștilor se desprind trei curenți distincte¹⁾.

1) Cooperativa considerată ca o formă de întreprindere care se dezvoltă în cadrul *ordinei capitaliste*. Principiile sale

¹⁾ Gr. Mladenatz : „Istoria Doctrinelor Cooperative“, București, 1931, pagina 172.

de bază nu sunt socotite ca protivnice organizației capitaliste.

2) Cooperativa considerată în cadrul unei mișcări colective, este socotită ca un mijloc de luptă a claselor muncitoare împotriva domniei capitaliștilor, pe care trebuie să o suprime, întronând socializarea vieții economice.

3) Cooperativa considerată în cadrul unui sistem economic de organizare a vieții economice, este chemată SA SOLUȚIONEZE EA ÎNSAȘI CHESTIUNEA SOCIALA, înlocuind actuala organizare capitalistă printr'o organizare cooperativă a economiei naționale.

Sistemul economic cooperativ caracterizat așa cum am văzut mai sus și având în manifestările sale practice una din tendințele arătate aci, pleacă inițial, după cum a arătat Hans Müller,¹⁾ dela considerația că munca trebuie ridicată la un principiu organizator, în locul proprietății, printr'o nouă formulă de repartitie a venitului național.

Principiul cooperativ de repartitie a venitului național este de a se da fiecăruia după contribuția ce a adus la formarea venitului. Tradus în practică, la societățile cooperative excedentul se împarte în proporție cu contribuția pe care a dat-o fiecare la creierea lui, după cum urmează: la cooperativele de consum în raport cu cumpărăturile făcute, la cele de producție cu munca depusă în întreprindere, și a. m. d. Generalizat acest sistem, se pare că ceea ce constituie astăzi „chestia socială“ pentru rezolvarea căreia se luptă omenirea, ar dispărea complect.

Astfel privit sistemul cooperativ, nu este greu să tragem concluzia că susținătorii lui nu vor putea fi situați între adversarii cei mai înverșunați ai statului corporativ, deoarece în însăși organizarea corporativă se spune că prin reformele ce se vor aduce „individul nu va mai fi caracterizat juridic prin calitatea uniformă și abstractă de cetățean, ci prin calitățile sale diferențiale și concrete, cari rezultă din serviciul (funcția) sau din serviciile (funcțiile), pe cari le îndeplinește în colectivitate²⁾, ceea ce pe un plan mai mare revine la acelaș rezultat pe care îl urmăresc și cooperatorii.

Acelea dintre cooperative care sunt în serviciul unui partid politic, ca de exemplu cooperativele socialiste, catolice, etc., vor prefera desigur ordinea capitalistă și trebuiesc situate între adversarii corporatismului, așa cum s'au petrecut lucrurile și în Italia. La noi în țară problema are un aspect cu totul special de care ne vom ocupa altă dată.

Pe de altă parte însă, prin organizarea corporativă a

¹⁾ Hans Müller: „Ideea cooperativă și concepția filozofică asupra lumii“ I. S. R. Buletinul Secției de Studii Cooperative Nr. 1—4 1930.

²⁾ M. M.: „Un program corporativ“, Revista „Lumea Nouă“ Nr. 7, pag. 4.

statului se urmărește să se „înlesnească evoluția țării spre noi forme economico-sociale, în cari interesul individual al întreprinzătorului n'ar mai constitui, în toate domeniile, baza unică a producției și schimbului, și în cari veniturile din rentă n'a rmai apăsa în chip strivitor activitatea economică reclamată de interesul social general“¹⁾).

În această tendință a statului corporativ se pare că *întreprinderile cooperative s'ar încadra perfect*, corespunzând la maximum prin structura lor. Ne referim în special la regile cooperative, cari formate din usagerii și colectivități publice, urmăresc exact scopul propus mai sus²⁾).

* * *

Din aceste câteva considerații principiale, fără a intra în detalii, putem trage o primă concluzie. Atât cooperatismul ca sistem economic, cât și corporatismul ca sistem de organizare economic, social și politic al statului, *urmăresc în ultimă analiză același ideal*. Cooperatismul ca un sistem economic experimentat deja, nu poate fi condamnat și nici neglijat atunci când se caută noi formule de organizare a statului, fără pericolul de a întâmpina o rezistență serioasă, fiind vorba de o mișcare în ascensiune, și fără a ignora un puternic sprijin în sensul întronării unei economii organizate, în locul haosului care domnește astăzi.

Această concluzie, la care am ajuns, ne îndreptățește să afirmăm că *în organizarea corporativă a statului, cooperativa trebuie să aibă un rol preponderent*, lăsându-i-se libertatea de acțiune în cadrul metodelor ei de lucru. Problema care se pune în special este aceea de a se preciza situația categoriilor economice cooperatizate față de organizarea pe planul politic al statului, în sensul că *ele să poată influența efectiv, alături de celelalte categorii, conducerea statului*.

Pentru cooperative se pune deasemenea problema dacă ele mai pot îmbrățișa alte domenii decât cel economic, și răspunsul este negativ, deoarece asemenea preocupări revin altor instituții, preconizate în planul de organizare a statului corporativ, și deci cooperatiia nu-și mai are rostul pe care îl avea sub acest raport în vechiul regim unde trebuia să îndeplinească anumite funcții sociale pentru a ample un gol.

Pentru a termina aceste considerații teoretice ne rămâne să amintim că problema a fost pusă și în Italia și subsistă încă. Informațiile pe cari le avem de acolo nu ne îngăduie să putem trage concluzii edificatoare, iar literatura

¹⁾ M. M. op. cit.

²⁾ Rosario Labadessa: „La Cooperativa. Idee e realtà“. Roma 1931.
„În interesul suprem al națiunii, statul fascist are de aceea nevoie de a avea în fața sa nu numai pe patron și muncitor dar încă și pe consumatori organizați“.

de specialitate este încă deajuns de săracă. Reținem pentru moment că odată cu triumful fascismului cooperatiya veche italienească a trebuit să dispară în bună parte sau să-și revizuiască metodele și mijloacele de lucru. Ulterior s'a pus problema încadrării, care preocupă și astăzi cooperatiya italiană. Conducătorul lui „Ente Nazionale della cooperazione“, d. Rosario Labadessa, crede, într'o lucrare apărută în 1931¹⁾, că, cooperatiya nu ar putea avea un plan de dezvoltare preconcept, deoarece ea este rezultată din viața reală, având în chiar principiile sale un caracter de activitate. A o încadra într'un sistem economic ar fi să o împiedicăm dela merul ei firesc.

Din aceste considerațiuni se desprinde pentru noi constatarea că se caută a se da cooperatiivei caracterul unei forme de întreprindere economică, care ia naștere și funcționează în cadrul economiei naționale, cu menirea limitată de a satisface anumite nevoi economice ale celor întovărășiți, și cari fac natural parte din categoriile slabe economicește.

Pentru a putea să răspundem chestiunii ce ne-am propus a o lămurii în această a doua parte a expunerii noastre trebuie să începem prin a vedea *care este funcția ce se dă cooperatiivelor prin programul de organizare a statului corporativ*.

În expunerea făcută la congresul A. G. I. R., d. Mihail Manoilescu pleacă dela constatarea că România este „o țară agrar-industrială de proprietate mică țărănească“²⁾. În prezent omenirea întregă intră într'o fază de *atenuare a capitalismului*, prin scăderea beneficiilor din rentă, și ca atare vechile forme de viață economică nu mai corespund vremii.

„Formele de organizare economică capitale ale viitorului, spune d. Manoilescu, vor fi în agricultură „cooperatiivele, și în industrie *sindicalizarea*“.

Se bazează în această afirmație pe faptul că, cooperatiya reprezintă *ideia de raționalizare și ideia atenuării până la distrugere a rentei*, calități cari îi garantează viabilitatea.

Cum însă țara Românească este în cea mai mare parte agricolă, putem spune că problema unui stat organizat, la noi, este în mare parte rezolvată, dacă se găsește soluția pentru populația agricolă și pentru agricultura însăși.

Acest lucru face pe d. Mihail Manoilescu să spună: „Pentru aceste țări (de mică proprietate țărănească) corporatismul este menit să ia un caracter particular și forme par-

¹⁾ Rosario Labadessa : „La Cooperativa. Ideea a realită“, Roma 1931.

²⁾ Buletinul A. G. I. R. No. 10, Octombrie 1932, pag. 485.

ticulare, cari trebuie să asigure afirmarea intereselor țărănești, a solidarității țărănești și a necesității de încorporare a țăranilor individuali în mari unități de lucru¹⁾. Iar d. Cristian Petrescu²⁾ reluând chestiunea crede că „Incorporarea micilor proprietari individuali în mari unități de muncă a ogoarelor, *un fel de asociații cooperative*“ cu viață proprie și particulară, va trebui să asigure promovarea variatelor interese țărănești și să tindă la compunerea unui cât mai întins patrimoniu, colectiv, etc.“. Prin aceasta se va junge la raționalizarea, mecanizarea, dar mai ales la o comercializare avantajoasă a produselor agriculturii.

Problemele colective cari se pun pentru o economie organizată, prin opoziție cu economia liberă, sunt *organizarea producției și organizarea desfacerii*³⁾.

Din cele arătate mai sus se pare deci că în statul corporativ cooperativa este chemată să introducă principiul economiei organizată în exploatarea mică țărănească, care „rămâne neatinsă“ dar „totuși izolarea anti-economică a țăranilor între ei trebuie combătută energic prin metode de propagandă și *chiar de constrângere*“⁴⁾.

Cu alte cuvinte, cooperativa trebuie să fie instituția prin care să se poată realiza, în domeniul agricol, politica economică fixată anticipat, pe mai mulți ani, de Adunarea Națională Corporativă.

Dacă acesta este rolul ce revine cooperativei, ea va trebui să răspundă următoarelor nevoi:

- 1) Să înlesnească aprovizionarea cu semințe selecționate, vite de muncă, unelte, mașini, etc.;
- 2) Să înlesnească o uniformizare a produselor în sensul creerii de tipuri standard;
- 3) Să înlesnească folosirea de specialiști în diferite ramuri ale agriculturii;
- 4) Să înlesnească facerea de lucrări mai mari de irigație, secări de bălți, împăduriri, etc.

Produsele obținute de agricultori intră în proprietatea individuală a producătorului, urmând ca valorificarea să se facă fie prin organizațiile cooperative, fie prin cele corporative cari prin angrenajul ce li se creiază sunt destinate a obține cele mai bune condiții.

Organizarea cooperației în vederea integrării mai complete a activității agricole în mișcarea cooperativă va pu-

¹⁾ M. M. „Corporatism românesc“, Revista „Lumea Nouă“ Nr. 3.

²⁾ Cristian Petrescu: „Problema Statului organizat“. Revista „Lumea Nouă“ Nr. 8.

³⁾ M. M.: „Economia Națională organizată“, Bulet. A. G. I. R. Nr. 10, 1932.

⁴⁾ M. M.: „Anticipare“, Revista „Lumea Nouă“ Nr. 1, 1932.

tea să facă parte din chiar lucrările pregătitoare în vederea introducerii formei de stat corporativ ¹⁾).

O chestiune care se pune aci, în mod logic, este aceea de a ști *ce formă de cooperativă trebuie adoptată* dintre formele cunoscute și experimentate, sau dacă trebuie să ia naștere o nouă formă.

Socotim că nu este necesară o formă nouă de cooperativă, deoarece sunt astăzi forme experimentate practic cari corespund în totul funcțiilor ce le-am arătat mai sus. Rămâne să se stabilească însă dacă va fi necesară *o singură cooperativă* pentru diversele funcții sau va trebui să se creeze *cooperative pe specializări*. Chestiunea nu poate fi lămurită complet, până când nu se va preciza funcția care se înțelege să se dea corporației și sindicatului în mediul agricol țărănesc.

Cooperativele de credit pot rămâne în forma în care sunt astăzi, încadrându-se în statul corporativ după funcția ce o îndeplinesc. *În Italia aceste cooperative au fost încadrate, după cererea lor, în corporația băncilor comerciale.*

O ultimă chestiune pe care voim s'o lămurim este aceea a metodei care urmează a se adopta pentru crearea și înțărirea spiritului de cooperare printre micii proprietari țărani. După programul corporativ aceasta s'ar putea face prin propagandă sau chiar forțat. În alegerea mijlocului de a se ajunge la întovărășire pentru a se realiza o economie agricolă țărănească organizată, *trebuie să se conteze foarte mult pe rezistența ce o va opune individualismul micului proprietar țăran*. În acest sens Rusia ne oferă un exemplu edificator, deoarece cu toate mijloacele ce se întrebuintează, și cari merg până la pedeapsa cu moartea, rezistența micilor proprietari rămâne foarte mare. Dar chiar în țara noastră atâtea încercări în acest sens nu au dat rezultate nici când s'a făcut uz de constrângere, nici chiar când s'au oferit anumite avantagii. Cooperativa rămâne totdeauna ca un rezultat al asocierii de bună voie.

Pentru aceste considerații socotim că, cooperatizarea agricultorilor nu se poate face, decât *printr'o acțiune de propagandă bine susținută*, care să înceapă dela copiii din școala primară, și trecând pela cazărmi, să ajungă în cele mai îndepărtate așezări omenești. Nu credem în eficacitatea măsurilor de constrângere, cari în mod fatal vor duce la o altă organizare decât aceea care se preconizează și care având la bază proprietatea individuală, trebuie neapărat să lase, într'o măsură convenabilă și libertatea.

¹⁾ M. M.: „Un program corporativ“. Revista „Lumea Nouă“ Nr. 7, 1932.

O problemă care s'a pus și în Italia și care rămâne să fie studiată și la noi, este aceea a organizării pe baze cooperative a consumatorilor, în cadrul statului corporativ.

În cadrul celor câteva principii stabilite în expunerea de mai sus, rămâne să studiem, altă dată, rolul pe care l'ar putea avea cooperativa în organizarea *administrativă* a comunei rurale, precum și în mecanismul electoral.

„Măinile lui Orlac“...

de FLORIN ZAHARIA

Pentru a nu știm câtea oară, d. Maniu s'a retras dela guvern, altădată chiar și din șefia partidului, din pricină că „nu a avut mâinile libere“ în guvernare.

Acest motiv, mai ales când a fost romanțat pe la Bădăcini, trebuie să recunoaștem că a impresionat țara.

Prestigiul d-sale a sporit chiar și în străinătate.

Atitudinile mistice, — spre deosebire de acele mistificate, — ale acelor ce iau pe umeri crucea constituționalismului integral, sunt — fără replică — simpatice.

În deosebi democrațiile tot atât de integrale, compătesc extatic cu astfel de iluminați și sunt gata să-i beatifice...

Și d. Maniu, care s'a simțit atins odată de aripa beatificării la Bădăcini, a repetat de curând gestul retragerii „protestatare“...

Nu vom cobori însă comentariile posibile pe marginea acestei super-recidive, subliniind nuanța retragerii, de astădată pe Coasta de Azur, în locul Bădăcinilor bătuți de viscol și zăpezi.

Constituționalismul integral, — a cărui esență primordială este libertatea, în toate senzațiile ei, — desigur că se satisface mai îmbelșugat și până la saturație în fața orizonturilor largi ale Mediteranei însorite, decât în preajma colinelor triste, înfrigurate, monotone și pustilite de iarnă, ale locurilor natale.

Pe aripile elegante ale albatroșilor zămisliti din spuma caldei Mediterane, un suflet insetat de constituționalism integral, simte cum, simbolic, cucerește libertatea cerurilor de azur, ceiace, pe aripile ciorilor de acasă, sub un cer de plumb și de mizerii așternut peste o țară sbuciumată de griji și de neliniști grele, nici nu poate, nici nu are farmec...

Dar țara aceasta, nu poate și nici nu va putea înțelege vreodată atitudinile d-lui Maniu.

Căci dacă primejdiiile cari o amenință sunt mari, din pri-

cina mâinilor d-sale necomplect libere în guvernare, luptătorul și patriotul trebuie să le înfrunte pas cu pas, scoțând țara la liman.

Datoria conducătorului și omului politic este aceeași, deopotrivă la guvern și în opoziție.

O guvernare cu mâinile legate este periculoasă pentru țară, în sensul primejdilor văzute de d. Maniu, fie că guvernarea este în mâinile d-sale, fie că este în mâinile altui șef de guvern...

Dacă d. Maniu nu a putut avea mâinile libere la guvern, d-sa le poate avea din plin, în opoziție, mai ales când tot partidul d-sale are să exercite autoritatea represivă a Statului împotriva unei opoziții prea vehemente.

Teoria mâinilor libere în guvernarea unui stat democratic este însă desigur ispititoare și justificată, dar o astfel de teorie este o amarnică armă cu două tăișuri, într'un stat în care democrația are neastâmpărul și paradoxele unui început ce trece peste realitățile noastre și se deformează în cadrul guvernărilor partidelor noastre politice.

Viata politică, socială și economică a unui stat, se desfășoară între doi factori fundamentali: *cetățenii*, ca masse, investiții cu drept de vot egal și secret, prin cari se exercită puterile suverane ale națiunii și *partidele politice*, constituite de ei și din mijlocul lor, cari guvernează statul, atunci când prin alegeri libere sunt investite cu atributul guvernării de către majoritatea legală a acestor cetățeni.

Un partid politic adus la cârma țării, pentru a fi gelos și a pretinde să aibă mâinile libere în guvernarea țării, trebuie să împlinească deci, cel puțin, două condițiuni esențiale:

Să fie *realmente investit cu puterea guvernării prin alegeri libere*, la cari să fi participat un cât mai mare număr de cetățeni cu dreptul de vot și să fi obținut o *majoritate legală indiscutabilă* în aceste alegeri, pentru ca autoritatea guvernării să se tragă cât mai mult posibil dintr'un surplus de voturi peste acela minimal, care uneori, cum este la noi, e reprezentat printr'o limită destul de moderată.

Instalat odată la cârma Statului în condițiunile de mai sus, partidul politic trebuie să rămână *neclintit pe linia programului* cu care s'a prezentat în alegeri, iar în aplicarea acestui program să dea dovada unei *permanente și superioare abnegații asupra intereselor sale de partid și de club*, preocupându-se numai de interesele generale și permanente ale Statului, pe cari să le satisfacă în cadrul unei desăvârșite desinteresări și moralități de partid și de individ.

O astfel de ținută poate da, în adevăr, unui partid politic autoritatea de a cere desăvârșită libertate a mâinilor în

guvernare. În special, o asemenea autoritate trebuie să fie indiscutabilă pentru șeful guvernului și pentru colaboratorii săi.

Pe de altă parte, sunt răscruci în viața politică și socială a unui Stat, la cari democrația cea mai integrală, deci și constituționalismul integral, reclamă un arbitraj mai atent și mai eficace, din partea factorului constituțional.

În asemenea situațiuni, cum ar fi, de pildă, acelea în cari o democrație demagogică tinde să galopeze spre cucceri extremă și potrivnice realităților și imperativului obiectiv și permanent de conservare a unui Stat ce vrea să rămână echilibrat în factorii lui esențiali de compunere și existență, un factor superior de frânare trebuie să existe.

Intr'un Stat ideal organizat și străbătut de o înțelegere obiectivă și superior democratică, în care, deci, partidele politice ar avea nu numai însuflețirea, dar și autoritatea, precum și mijloacele de a pune în mișcare și realiza asemenea înfrânări, — factorul constituțional, ar putea să domnească în sensul doctrinei constituționalismului integral, menținându-se cât mai mult în umbra de purpură și aur a funcțiunei sale strict și vaporos constituțională.

Din nefericire, țara noastră, cel puțin în vremurile de față, nu se găsește într'o situațiune în care să se petreacă astfel lucrurile.

Partidele noastre politice au dat dela război încoace numai examene proaste.

Între ideologiile lor și practica guvernării lor, sunt veșnice și grave inconsecvențe.

Calitatea guvernării lor și lipsa de desinteresare față de interesele lor electorale și individuale, le-a depărtat de suflul țării și de încrederea ei.

• • •

Partidul național-țărănesc, în special, s'a arătat a fi un organism pe cât de larg în cadrele sale la început, tot pe atât de fluctuant și inconsecvent atât în ideologia lui, cât și în practica guvernărilor sale.

Greu și presunțios este, deci, pentru șeful său să reclame atât în numele activității de guvernare a partidului său și a d-sale însuși, cât și în fața împrejurărilor grele prin care țara trece astăzi, respectarea unui constituționalism integral, exprimat concret și vulgar prin „măinile libere în guvernare“.

Pe ecranul retrospectiv al guvernărilor d-lui Maniu și a partidului d-sale, libertatea mâinilor d-sale în guvernarea țării, ar da imaginea neliniștitoarelor umbre ale mâinilor lui Orlic, chinuite și stăpânite de un geniu rău, cărora geniu bun, învingător din când în când în ființa eroului, nu putea să le stăpânească pornirea făptuirilor rele.

Sufletul d-lui Maniu este, fără îndoială, un suflet de bun patriot român. Năzuințele sale sunt desigur închinare binei patriei.

Dar mâinile d-sale, ca și mâinile lui Orlac, sunt neastâmpărate în sbuciumul care le agită.

Ele au scris, nu de mult, o Constituție pentru Ardealul autonom...

Ele au explorat și au găsit imense bogății de aur în filonul minelor dela Arieș.

Ele s'au deschis calde și îndemnătoare unei prințese, pentru ca tot ele să o redea depărtărilor.

Ele au scormonit în urnele alegerilor, descoperind acolo unde nu era, fracțiunea de unitate, în virtutea căreia partidul d-sale guvernează țara și dela cârmă și din opoziție.

Ele au scris cândva excluderea din desfășurarea vieții politice a țării, a personalităților cu caracter privat din jurul factorului constituțional, și tot ele, apoi, au încheiat tratative și pacte politice cu aceste personalități.

Ele l-au pornit la drum spre Coasta de Azur a Franței pe d. Maniu și tot ele l-au lăsat aici să trimeată la închisoare pe aliați de-ai săi de răsvrătire.

Dacă aceste mâini, chiar când nu sunt pe cârma țării, se sbuciumă și au o viață proprie, — ce chin e desigur pe sufletul de bun român al d-lui Maniu, și ce ar putea realiza ele oare încă, dacă libere, cum le cere d-sa, ar continua să țină această cârmă ?

...

Pentru binele sufletului său și a țării sale, mâinile lui Orlac nu trebuie încă să fie libere.

Schiță de organizare administrativă în Statul corporativ

de Inginer CRISTEA NICULESCU

Problema administrativă ocupă loc de frunte în organizarea ori căruia Stat. De felul cum este ea rezolvită atârnă în bună parte rezolvirea celorlalte probleme. De aceea vom încerca să o atacăm din punctul de vedere al Statului Corporativ.

Pe de altă parte între toate problemele de organizare ale Statului există o interdependență, pe care de altminterdea tehnicienii o întâlnesc în mod obișnuit în practica meseriei lor. Deprinși prin activitatea noastră cu metodele de lucru, ce se aplică în astfel de cazuri, le vom aplica și în studiul organizării Statului Corporativ.

Vom începe adică printr-o schițare a organizării *administrative*, la care ne gândim. După aceasta vom trece la schițarea organizării în alte domenii, căutând să facem legătura a schița dela început. De aci va reeși foarte probabil o retușare a acesteia. În urmă vom putea să intrăm în mai multe amănunte pentru a putea ajunge la propunerile definitive.

. . .

Se naște însă întrebarea, dacă nu ar fi mai bine ca un astfel de studiu să fie înfățișat în forma lui definitivă păstrând pentru noi stările pregătitoare și pe cele intermediare.

Revenind la analogia cu activitatea tehnicienilor, se știe, că de exemplu atunci când un arhitect are de proiectat o casă pentru cineva, începe prin a-i supune o primă schiță a acelei case. După cum s'a spus, noi ceștia grupați în jurul revistei „Lumea Nouă” nu înțelegem că Statul Corporativ Românesc trebuie numai decât impus printr'un regim de dictatură. Credința noastră este, că în Statul Român reforma Corporativă va fi *acceptată*, așa cum de exemplu a fost acceptată reforma agrară sau votul universal. În aceste condițiuni nu e deloc nenatural să *tratăm pe cititorii noștri, viitori proprietari ai Statului Corporativ, așa cum tratează arhitectul pe proprietarul de casă.*

Pe de altă parte revista noastră se adresează acelor, cari gândesc. Din această pricină cititorii noștri sunt și colaboratorii noștri. *Facem un prim pas spre Statul Corporativ folosind*

gândirea colectivă. Reforma, ce pregătim, va fi opera de gândire nu numai a unor indivizi izolați ci și aceluia, cari ne citesc.

• • •

Se recunoaște în mod unanim, că aparatul de Stat s'a împertofiat, ceea ce a adus atât la împiedecarea muncii celor rămași în afara acestui aparat, cât și la proasta îndeplinire a atribuțiilor încredințate lui.

Existența corporațiilor va permite să procedăm la o desumflare radicală a acestui aparat de Stat. Pentru aceasta, în principiu, *tot ce privește viața internă a unei corporații și nu se răsfrânge asupra altor corporații sau asupra interesului general va rămâne în seama corporației respective.* Nu numai atât: *două sau mai multe corporații se vor putea întruni pentru a lua asupra lor anume atribuții administrative sau de exploatare a unor bunuri ale Statului (regiile publice sau mixte).*

• • •

Luând de exemplu învățământul, avem o serie de școli cu caracter general: școlile primare, secundare și universitățile. Acestea ar rămâne în sarcina administrației comune.

Avem însă și o serie de școli cu caracter special, cari urmează a trece în seama corporațiilor respective. În categoria acestora ar intra în primul rând școlile medii. De exemplu: Școlile medii de agricultură ar trece în seama Corporației ogorului; școlile medii de viticultură și pomicultură în seama Corporației viticulturilor și pomiculturilor; școlile medii de comerț în seama grupului de Corporații ale comerțului și transportului unite cu ale băncilor și asigurărilor; și așa mai departe. La fel s'ar petrece lucrurile în învățământul superior de specialitate.

• • •

Este evident, că trecerea unei părți din învățământ asupra corporațiilor nu ar putea aduce o simplificare apreciabilă în aparatul respectiv. Persoanele cari azi îndeplinesc anumite atribuții, le vor îndeplini și mâine. Vom avea însă o mai bună administrare: *Corporația își va orândui învățământul strict în vederea nevoilor ei.* Nu vom mai vedea creându-se școli peste numărul necesar, sau catedre numai în vederea găsirii unui os de ros. În schimb nu vom vedea nici sacrificându-se nevoile învățământului din lipsă de fonduri.

Sunt alte atribuții cari, trecute asupra corporațiilor, ar simplifica în proporții nebănuite aparatul respectiv. Ne gândim în primul rând la asigurările sociale. Întreprinderile sunt azi silite a întreține o întreagă armată de funcționari pentru a îndeplini formalitățile cerute de legiurile în vigoare. Paralel cu acestea există o altă armată de funcționari ai statului însărcinată cu controlul îndeplinirii acestor formalități precum și cu administrarea fondurilor. Trecând asigurările asupra corporațiilor, aparatul de control, dacă nu ar dispărea, în orice caz ar putea fi cu totul redus. Aparatul de îndeplinire a formalităților ar

dispare și el, și ar rămâne numai administrarea fondurilor cu un aparat și el mult redus.

. . .

În fine, în ceea ce privește administrarea regiilor publice și mixte corporațiile ar aduce pe lângă elementul „capacitate” și ceva, care în actuala organizație a Statului nu există.

Atunci când s'a discutat organizarea întreprinderilor cu caracter economic ale Statului după modelul Societăților pe acțiuni, am observat, că totul era perfect, numai că nu se putea găsi cine să îndeplinească rolul adunării generale a acționarilor, în special în ce privește descărcarea de gestiune reală, nu formală. Din această pricină s'a ajuns la actualele regii cu gestiune tot formală ca a oricărei administrații de Stat.

. . .

Să luăm de exemplu căile ferate.

Corporațiile (afară de grupul băncilor și profesiunilor libere) s'ar constitui într-o societate de exploatare a C. F. R. Această Societate ar primi dela Stat spre exploatare rețeaua actuală, negreșit după un anumit caet de sarcini, eventual cu obligația de a vărsa Statului anumite sume. Corporațiile ar avea atunci același interes, pe care-l au acționarii în buna gospodărie a Societății, ba chiar un interes în plus, acela ca clientela, compusă tot din ele, să fie cât mai bine și cât mai efin servită.

. . .

Exploatarea porturilor și căilor de comunicație pe apă ar fi încredințată unei societăți analoage, compusă din aceleași corporații ca la C. F. R. mai puțin grupul industriilor și meseriilor de consum intern precum și viticultorii și pomicultorii.

Conductele de petrol ar reveni corporației industriei de petrol, CAPS-ul ar reveni corporației exploataților de păduri, „Lonea” corporației minelor de cărbuni și așa mai departe.

. . .

Este bine înțeles, că acele întreprinderi, cari interesează întreg teritoriul țării, ar fi date în seama corporațiilor naționale, pe când cele ce interesează numai o regiune ar fi date în seama corporațiilor regionale (vezi „Lumea Nouă” anul I No. 7 „Industria în Statul Corporativ” și „Un program corporativ”).

Astfel din rețeaua de căi ferate liniile principale ar reveni corporațiilor naționale, pe când liniile secundare ar fi date, după regiunea ce ele servesc, în seama corporațiilor regionale.

Porturile și căile de comunicație pe apă, ar fi date numai corporațiilor naționale.

Pădurile sau „Lonea” ar fi date numai corporațiilor regionale, pe teritoriul cărora se găsesc.

. . .

Aceste atribuții date corporațiilor necesită un *organ special destinat a înfrâna abuzurile*.

În această privință în Italia există un *tribunal special al corporațiilor*. În organizația noastră atribuțiile acestui tribunal s'ar lărgi încadrându-l în organizația *poliției faptelor colective*, de care am vorbit în numerile anterioare.

Am arătat anume, că în ultimul timp fenomenele economice au căpătat un caracter colectiv din ce în ce mai pronunțat. Se produc anume fapte colective, cari au efect asupra celorlalți cetățeni și care au nevoie de o poliție specială a lor, analoagă cu poliția faptelor individuale, singura pentru care s'a organizat Statul actual. Căci faptele colective au rămas până acum să fie rânduite de fenomenele naturale, așa după cum la începutul omenirii și faptele individuale erau orânduite numai de fenomenele naturale.

În Statul politic se reprimă faptele *individului*, care ating comunitatea. În statul corporativ vor trebui să fie prevenite și reprimate și faptele *colective*, cari ating fie colectivitatea, fie chiar numai pe indivizi în parte.

* * *

Ca urmare a celor spuse mai sus, după desprinderea din aparatul de Stat a tuturor atribuțiilor, cari privesc viața interioară a corporațiilor, va rămâne acestui aparat *numai ceea ce trece peste viața corporației și ceea ce privește întreaga comunitate*.

Ca și azi vom avea la bază comunele și în vârf departamentele. La mijloc vor rămâne județele de azi și se vor introduce regiunile.

În ceea ce privește județele și regiunile ne vom inspira din cele spuse într'o conferință de D-1 Dr. Iulian Peter (vezi revista „Lumea Nouă“ anul II No. I). Plășile ar dispărea, județele ar îndeplini rolul plășilor de azi, iar regiunile rolul județelor de azi.

* * *

Regiunile s'ar constitui din reunirea unora din județele de azi, cari prezintă un tot economic. *Intrucâtva împărțirea în regiuni administrative s'ar apropia de împărțirea existentă a rețelei C. F. R. în cele 10 inspecții de exploatare*. Regiunile vor cuprinde astfel ținuturi de întindere aproape egală și având aceleași inetrese. În această soluție Moldova din Vechiul Regat de exemplu s'ar împărți în cele 2 ținuturi — țara de jos și țara de sus — cari au existat și în vechime.

* * *

În ceea ce privește departamentele s'ar proceda în primul rând la unele concentrări față de starea de azi.

Sunt unele departamente, cari au caracterul de comandanțe și în cari o unitate desăvârșită de conducere se impune. *Departamentele de azi ale agriculturii, industriei, comunicațiilor și muncii formează împreună un astfel de comandament*

in care trebuie să existe o unitate de conducere mult mai strânsă decât o îngăduie simpla existență a consiliului de Miniștri sau a primului Ministru. Pentru a asigura această unitate de conducere sus zisele departamente s'ar întruni într'unul singur, acela al economiei naționale.

Pentru ușurarea muncii conducătorului acestui departament ar exista și 4 *subsecretari de Stat* și anume: la *agricultură*, la *industrie*, la *comerț și comunicații* și la *muncă*.

* * *

Pentru aceleași motive ar trece la *departamentul Justiției* o parte din atribuțiile de azi ale ministerului de Interne, adică *poliția faptelor individuale*, precum și ceea ce am spus, că nu există în Statul politic, anume *poliția faptelor colective*. Celelalte atribuții ar trece la Președinția Consiliului.

Departamentele apărării naționale, externele, finanțelor și instrucției publice, ar rămâne în organizația lor de azi.

Cu alte cuvinte în locul celor 10 departamente de azi am avea numai 6 cu 5 *subsecretari de Stat*.

* * *

Regiunile ar fi organizate pe baza celei mai largi autonomii (vezi revista „Lumea Nouă” anul I No. 7).

Ele vor fi conduse de un *cap de regiune* dimpreună cu un *sfat regional*, care ar reproduce întrucâtva în mic adunarea națională corporativă.

Numărul membrilor sfatului regional ar fi de exemplu de 33 din cari 30 aleși și 3 de drept. Inșă, în fiecare regiune *proportia reprezentanților diferitelor corporații în sfatul regional ar varia după importanța în regiune a diferitelor activități*, cu păstrarea principiului ca o singură corporație să nu poată majora pe celelalte, nici să se poată face combinații, cari să asigure unor anumite corporații o majoritate permanentă.

Regiunea va avea și ea un număr de despărțiri corespunzând departamentelor dela centru (afară de externe și apărarea națională, cari rămân exclusiv în atribuțiile autorității centrale).

Capul de regiune ar fi numit și revocat de către Suveran după propunerea șefului guvernului ca și secretarii de Stat. De asemeni retragerea unui cap de regiune va fi obligatorie atunci când Sfatul Regional ar cere-o cu majoritatea absolută a membrilor săi.

* * *

Autonomia regiunilor trebuie înțeleasă în sensul unei libertăți depline, însă păstrând acelaș regim legal pe tot cuprinsul țării.

Astfel administrarea fondurilor regiunii o privește exclusiv, însă *impozitele vor fi aceleași în toate regiunile*. Numirile și revocările funcționarilor precum și transferările în interiorul regiunii se fac iarăș de regiune, fără amestecul autorității centrale, însă după aceleași reguli în toată țara. Salarizarea func-

ționarilor va fi aceeași în toate regiunile și așa mai departe.

* * *

De act reese, că atribuțiile autorității centrale vor fi numai dea stabili regulile generale, cari vor trebui să conducă activitatea tuturor regiunilor, cuprins și programul economic național. Iar aplicarea acestor reguli precum și stabilirea regulilor de amănunt în marginile regulilor generale privesc pe fiecare regiune în parte.

De asemeni, conform principiilor de organizare a muncii, controlul executării regulilor generale ar intra tot în atribuțiile autorității centrale.

* * *

În aceste condițiuni capul regiunii ar avea în atribuția sa coordonarea activității despărțirilor de specialitate din regiune.

Votarea bugetului și descărcarea de gesttune ar cădea în sarcina sfatului regional, care s'ar întruni odată pe lună. Cu acest prilej capul regiunii va face un raport al activității din luna trecută și propuneri asupra pragramului de lucru pe luna viitoare. Cu prilejul discuției acestui raport Sfatul va cerceta diferitele nevoi ale regiunii și modalitățile de a le satisface.

Pentru supravegherea executării bugetului regiunii și pentru darea diferitelor deslegări, cari azi sânt lăsate în seama consiliului de Miniștri, Sfatul Regional va alege din sânul său o delegație permanentă de trei inși.

* * *

În ceea ce privește legăturile cu autoritatea centrală, capul de regiune lucrează cu șeful guvernului; iar pentru chestiunile de specialitate diferitele despărțăminte ale regiunilor comunică direct cu departamentele respective.

Vom aplica astfel în organizația Statului unul din nolle principii de organizare în întreprinderile particulare, anume principiul organizării funcționale.

Pentru cei, cari nu sânt la curent cu această chestiune, vom da următoarele amănunte: Vreme îndelungată s'a cunoscut numai ceea ce s'a numit organizație erarhică, al cărui tip îl găsim în armată: fiecare căpitan comandă la locotenenții de sub ordinele sale, fiecare din aceștia la sublocotenenții săi și așa mai departe.

În timpul din urmă însă s'a obținut rezultate foarte bune specializând pe funcțiuni superiori, cari se află în legătură cu fiecare agent, ceea ce a condus la organizația numită funcțională. Astfel în loc de unul și acelaș contra maestru, care să se îngrijească de sculele folosite de lucrători, de mașina la care lucrează, de materialele pe cari le prelucrează și de modul cum lucrează, ne putem închipui 4 contra maștri specializați pentru fiecare din aceste lucruri. Într'o astfel de organizație un lucrător ar primi ordine dela 4 contra maștri dar de la fiecare numai în ce privește specialitatea acestuia și anume după cum e

vorba de folosirea sculelor, de folosirea mașinei, de folosirea materialelor sau de procedeul de lucru.

. . .

Pe baza acestor principii am prevăzut că tot ce e chestie de *specialitate* să se trateze direct între despărțămintele regionale și departamentele centrale respective, iar chestiile *comune generale* cari necesită o coordonare să fie în sarcina capului regiunii

Negreșit în organizația noastră *procedeul de azi, ca superiorul să se mulțumească a rezolvi hârțile, ce i se prezintă de inferiori, va dispărea. Capul regiunii va provoca el să i se supună anumite chestiuni; el va cere anumite situații, rapoarte, etc. Într'un cuvânt inițiativa o va avea el, nu o va mai lăsa subalternilor.*

Șomeuri și șomaj

de GRIGORE MANOILESCU

Problema lipsei de lucru se pune la noi cu totul altfel decât în marile țări industriale. Dacă acolo este pe primul plan problema *șomeurilor*, întreținerea și hrana muncitorilor fără lucru, la noi trebuie pus în primul plan *șomajul*, scăderea producției generale a țării și scăderea productivității fiecărui muncitor în parte, prin nefolosirea sau folosirea parțială a puterii de muncă umană a țării.

Un aspect specific și foarte grav al șomajului la noi este lipsa *continuu* din producția țării a produsului unei imense părți a puterii de muncă a populației, lipsă rezultată din folosirea atât de redusă a puterii de muncă a muncitorilor agricoli.

Dacă voim să ne sprijinim pe realități economice românești, *însăși noțiunea de șomeur și de șomaj trebuie să fie alta la noi decât în marile țări industriale*. După definiția B. I. T., „șomajul este situația muncitorului, care putând și „voind să lucreze, se găsește fără lucru și în imposibilitate de „a găsi de lucru, din cauza pieții muncii“, iar „muncitor este „acea persoană, al cărui mijloc normal de existență este pre-„starea muncii după un contract“.

Din cuprinsul însuși al acestei definiții, se vede că punctul de vedere care interesează nu este acel al întrebuirii folositoare *pentru economia națională* a capacității de muncă, ci acel al posibilității de hrană și întreținere a *muncitorului*. De îndată ce un muncitor găsește *ceva* de lucru, el încetează de a fi oficial *șomeur*. El poate fi însă un muncitor calificat, un mecanic de precizie sau un intelectual pus să măture străzile !

Economic munca lui dă o productivitate mult mai mică decât cea normală. Economia națională pierde puterea lui de muncă, sufletește el se poate simți un declasat. Și totuși statistica înregistrează un șomeur mai puțin !

Când un muncitor, chiar rămas în specialitatea lui, este ocupat numai 10—5 zile pe lună, el nu este oficial șomeur. Cu atât mai mult, nu este șomeur lucrătorul industrial dela

noi care mai are încă undeva la țară un petec de pământ sau măcar o familie la care să se poată întoarce atunci când industria nu-l mai hrănește. Nici micul meseriaș independent nu este șomeur, nici chiar când lipsa de lucru îl lasă să moară de foame, pentru că „mijlocul lui normal de existență” nu este „prestrarea muncii după un contract”, el fiind „patron”.

Urmărind în primul rând asistența șomeurilor, era logic ca B. I. T. să dea o definiție cât mai restrânsă, excluzând pe toți acei ce au un mijloc oarecare de a-și asigura existența. Noi urmărind însă scăderea muncii productive și risipa imensă care se face pentru economia națională lăsând neutilizată sau utilizând incomplet puterea de muncă a locuitorilor țării, vom fi nevoiți să adăugăm șomeurilor corespunzând definiției oficiale o serie întregă de alți muncitori.

Incercând să determinăm întinderea șomajului în România, trebuie să începem cu șomeurii intrând în cadrul definiției oficiale, așa cum ni-i dau statisticile Ministerului Muncii. Trebuie să observăm în prealabil că toate cifrele utilizate se referă la situația dela finele anului 1931, singura dată pentru care putem avea toate datele necesare.

Pe baza cifrelor birourilor de plasare, Ministerul Muncii stabilește la 49.393 numărul șomeurilor din România. Chiar conducătorii ministerului socotesc însă prea mică această cifră, cum a arătat și d. Stavri Cunescu, într'o conferință recentă. Verificând pe altă cale, pe baza datelor statistice industriale a Ministerului de Industrie și Comerț, ajungem la o cifră a șomeurilor mult mai importantă. Dăm mai jos un tablou al numărului lucrătorilor din diferitele ramuri de industrie la sfârșitul anului 1927 și 1931 din care reese clar importanța scăderii numărului lucrătorilor industriali.

Industria	1927	1931	Diferența
Metalurgică	29.579	19.170	—10.409
Lemnului	34.432	20.887	—13.545
Pielăriei	9.333	4.960	— 4.373
Textilă	30.637	28.951	— 1.686
Alimentară	28.316	15.326	—12.990
Grafică și hârtiei	9.362	7.482	— 1.880
Ceramică și sticlăriei	20.105	13.452	— 6.653
Chimică	13.187	13.228	+ 101
	<u>174.951</u>	<u>123.456</u>	<u>—51.495</u>
Mine și cariere	56.385	36.629	—19.756
Petrol (extracție)	30.375	14.466	—15.909
	<u>86.760</u>	<u>51.095</u>	<u>—35.665</u>
TOTAL	<u>261.711</u>	<u>174.551</u>	<u>—87.160</u>

Din aceste date reiese că numai în industria mare numărul total al muncitorilor de toate categoriile a scăzut dela 174.951 în 1927 la 123.456 în 1931. Aceasta înseamnă că numărul lucrătorilor rămași fără ocupație — ne ferim să le zicem șomeuri pentru a nu intra în conflict cu definiția oficială — era la 31 Dec. 1931 de 51.495. Făcând același calcul pentru industria minieră, găsim că numărul lucrătorilor a scăzut dela 36,760 în 1927 la 51.095 în 1931, adică au rămas fără ocupație 36.563. *Totalul „foștilor lucrători” în marea industrie și mine era deci în Decembrie 1931 de 87.160*, adică 50%, jumătate, din numărul lucrătorilor angajați la aceeași dată. Din trei lucrători unul își pierduse lucrul!

Chiar numărul de 174.551 lucrători ocupați în industrie și mine era de fapt, din punct de vedere al economiei naționale, *necorespunzător realității*. Intr'adevăr, în cele mai multe din industrii se lucrează astăzi numai 3—4 zile pe săptămână. Putem de aceea admite fără frică de eroare o medie anuală de 200 zile de lucru, în loc de 280 de zile cât s'ar putea lucra la noi. De aici rezultă că și muncitorii utilizați în industrie nu dau decât cca 70% din puterea lor de lucru, așa că ar putea fi concediați încă cca 50.000 lucrători.

Aceștia reprezintă pentru noi 50.000 șomeuri ascunși, adăpostiți în marea industrie.

În acelaș timp, statistica Ministerului Muncii dă ca număr de șomeuri la finele lunii Decembrie 1931, pentru diversele industrii, următoarele cifre :

Muncitori de fabrică	11.136
Muncitori metalurgiști	4.875
Industria lemnului	2.427
Pielărie	1.991
Industria textilă	1.121
„ alimentară	889
„ grafică	734
„ hârtiei	389
„ sticlei și ceramică	249
	<hr/> 23.811
Mine și cariere	2.376
Petrol (exracție)	2.368
	<hr/> 4.744
Total	<hr/> <hr/> 28.555

Dacă comparăm această cifră cu cea rezultată din calculul nostru de mai sus, (chiar fără să ținem seama de muncitorii parțial utilizați) vedem că deosebirea dintre ele este de 51.495—23.881—27.614 pentru industria mare, de 35.665—4774—30.891 pentru industria minieră și de 87.160—28.555—58.605 în total.

Iată deci că din punctul de vedere al pagubei pentru economia națională statistica Ministerului Muncii trebuie să sufere cel puțin o corectură de 215% pentru industria mare și de 747% pentru industria minieră. Zicem *cel puțin* pentru că am neglijat în acest calcul o sumă de elemente printre care și acel foarte important al creșterii normale a populației muncitoare prin fiii muncitorilor ajunși în vârsta de muncă.

Dacă presupunem că și pentru celelalte categorii de muncitori cuprinse în statistica Ministerului Muncii, cum sunt: muncitorii de pădure, din construcții, din îmbrăcăminte și mode, personal comercial, personal casnic și servitori, personal de hotel, etc., eroarea este de același ordin, putem admite că și aici numărul total al șomeurilor nu era numai de 20.838 persoane, cât arată statistica, ci, aplicând o corectare medie de 500%, era de cca 104.000.

Totalizând aceste două cifre, *căpătăm ca cifră probabilă a diminuării locurilor de muncă în industrie și comerț dela 1927 la 1931: 191.000.* Dacă admitem pentru 1932 o nouă scădere cu 9.000 a numărului locurilor de lucru existente în 1931, ajungem la cca 200.000 locuri de muncă suprimate de la 1927 și până astăzi.

200.000 prilejuri de a munci pierdute! Suntem departe de cifrele modeste ale Ministerului Muncii. Chiar dacă unii din cei ce și-au pierdut vechiul loc de lucru își găsesc întreținerea zgăriind un petec de pământ pe care-l puteau munci alții, sau vânzând șirete de ghețe pe stradă, un lucru este sigur: 200.000 de oameni — mai mulți poate încă — nu muncesc acolo unde se pricep și ar trebui să muncească. Munca lor lipsește din producția țării.

Dacă apreciem numai la 60.000 anual productivitatea medie a acestor 200.000 de muncitori, (în anul 1926 ea a fost calculată de d. Mihail Manoilescu la 80.000 lei anual), găsim totuși că ea reprezintă pentru economia națională o pierdere de productivitate de 12 miliarde lei anual¹⁾.

¹⁾ Această scădere se verifică și cu cifrele scăderii venitului național în ramurile de activitate care ne interesează și pe care le dăm mai jos, după cum au fost stabilite de d. Iordan.

	1927	1931
Producția minieră și industrială	29,7	28
Industria construcțiilor	4,5	3
Servicii de transport în comun	2	1,6
Servicii comerciale, bancare etc.	5	2
Servicii domestice (restaurante, spitale etc.)	1	0,7
	<u>42,2</u>	<u>34,3</u>

Avem deci o scădere a venitului național de 8 miliarde lei, fără a socoti pierderile de venit ale meseriilor.

Șomajul și lipsa de activitate a muncitorilor industriali nu este singura formă de stagnare dăunătoare economiei naționale. Lipsa activității apare uneori sub aspecte neașteptate.

Dacă la noi statul nu dă ajutoare de șomaj, el cheltuiește totuși într-o formă indirectă mari sume pentru evitarea șomajului și anume prin *menținerea unui aparat mult prea mare de funcționari publici*.

Zeci de mil de funcționari lucrând cu un randament redus și mizerabil plătiți, sunt ținuți fără folos în serviciul statului, județelor și comunelor numai din frica de a nu crea șomeuri.

În bugetul anului 1931, statul român a avut (fără C. F. R.) un număr de 247.087 funcționari. Dacă încercăm să evaluăm numărul de funcționari indispensabili bunei funcționării a statului, găsim următoarele: În 1914 România avea un număr de 90.322 funcționari. Admitem, deși nu suntem convinși de aceasta, că acest număr ar fi reprezentat un minimum necesar funcționării statului. De fapt existau și atunci o serie de funcțiuni inutile, dar existau și lipsuri de personal, de pildă în școală, care trebuiau acoperite. Admițând că trebuie să existe un raport fix între populație și funcționarii statului, populația crescând în raport de $18/8=2,25$, ar urma să avem azi cca 200.000 funcționari de stat. Dacă admitem un raport între suprafața teritorială și numărul funcționarilor, ar trebui să avem cca 195.000 funcționari. De fapt însă, prin mărirea țării, toate organele centrale nu trebuiau să-și mărească proporțional numărul funcționarilor. *Noi însă am mers atât de departe cu proporționalitatea, încât dela 8 miniștri am trecut la 18!* Metodele moderne de organizare a muncii permit și ele o reducere a numărului funcționarilor, astfel că, după convingerea noastră, statul român ar putea funcționa astăzi cu un aparat de cca 170.000 de funcționari, bine plătiți și de bună calitate.

Iată deci că în aparatul funcționăresc al statului se găsesc astăzi adăpostiți cca 80.000 șomeuri care-și dau iluzia că muncesc, lipsind de fapt economia națională de munca lor. În același timp plătiți cu salarii de mizerie acești funcționari nu-și pot cumpăra nici haine, nici ghete și nici alte produse industriale mărginindu-se să se hrănească și reducând astfel mult scara de repercusiune economică fericită a sumelor reprezentate de salariul lor.

O categorie de șomeuri care se lasă foarte greu încadrată în cifre este cea a *șomeurilor intelectuali*. Dacă numeric ei nu sunt atât de importanți, neactivitatea lor reprezintă totuși pentru țară prin inteligența, pregătirea și energia neutilizată, o pierdere foarte mare, deși mai greu de exprimat în miliarde de lei.

Oricât de important ar fi șomajul economic în industrie și în celelalte ramuri de activitate, forma lui cea mai gravă pentru țara noastră apare *IN AGRICULTURA*.

În satele noastre a existat totdeauna și există și azi un șomaj hibernal cronic. Fenomenul a fost de atâtea ori descris, încât nu mai e nevoie să revenim. Luni de zile, săteanul nu produce nimic. Ceeace e și mai grav, e că în unele regiuni, în special în regiunile de munte mai sărace, șomajul hibernal și parțial tinde să se transforme în șomaj permanent și total, muncitorul ne mai putând găsi nicăiri de lucru, nici chiar în epoca muncilor agricole.

O evaluare a șomajului țărănesc din punct de vedere al pierderii pentru economia națională este greu de făcut. Totuși vom încerca să o facem, prin alte metode indirecte și, tocmai de aceea, imperfecte.

Din 3.853.577 capi de familie stăpâni de pământ, 3.666.178 au mai puțin decât 5 hectare și în medie 2 hectare pământ. Dacă admitem că toată masa muncitorilor agricoli fără nici un pic de pământ poate fi absorbită de munca pământurilor celor 170.000 proprietari de peste 5 ha, rămânem cu un număr de 3.666.178 muncitori agricoli capi de familie, *capabili să lucreze împreună cu familia lor cel puțin 5 ha — care reprezintă „lotul de muncă“ tip creat prin legea agrară — și reduși să lucreze 2 ha.*

Rezultă deci că munca a peste 3,6 milioane familii ar putea să o facă numai 1,4 milioane familii, așa încât — chiar în timpul campaniei agricole, — cca 2,2 milioane familii — 61% din total, — sau cca 4,4 milioane oameni, sunt rău folosiți în agricultură și a putea fi luați de aici fără ca producția să scadă. Ei sunt deci adevărați șomeuri adăpostiți în agricultură.

Dacă încercăm o verificare pe altă cale a acestei cifre, ea ne este confirmată. Admițând că din populația agricolă a țării de cca 15 milioane locuitori, sunt muncitori agricoli — bărbați și femei între 15 și 60 de ani — cca 8 milioane, avem, față de terenurile arabile de 13,6 milioane ha, cca 1,7 ha pe cap de lucrător agricol. Dacă admitem că posibilitatea de lucru a unui lucrător agricol este de 4 ha anual, (în Germania înainte de războiu când mașinismul nu pătrunsese în agricultură era de 3,96 anual), ajungem să constatăm că *suprafața arabilă a țării ar putea fi lucrată și numai de 3,4 milioane lucrători*, așa că ar rămânea neutilizată 4,6 milioane lucrători agricoli, 58% din total, cifră cu totul apropiată de cea de mai sus.

În sfârșit o a treia verificare acestei cifre care, — dat fiind tocmai enormitatea ei — se cere sever controlată. Într'un studiu al său, d. Al. Alimănișteanu socotește că pentru lucrul terenului arabil al țării sunt necesare 647 milioane zile de muncă. Numai în intervalul 1 Aprilie—1 Noembrie, locu-

itorii agricoli ai țării pot da însă — ținând seama de toate zilele de sărbătoare și de ploale — 1.529 milioane zile de muncă. Iată dar că și după acest calcul numai în timpul campaniei agricole rămân neutilizate 882 milioane zile de lucru sau 58% din total. Același procent de cca 60% pentru munca neutilizată în agricultură, repetat în toate trei calculele ne îndreptățește să-l socotim destul de exact.

Din calculele de mai sus reese că avem azi cca 200.000 șomeuri în industrie și comerț.

130.000 șomeuri ascunși în industrie și între funcționarii statului.

4.500.000 șomeuri *sui-generis* în agricultură din care o parte — greu de determinat numeric — șomeuri propriu ziși.

Iată dar că problema *lipsei de activitate creatoare*, problema neutilizării și risipii muncii naționale, problema șomajului economic se pune la noi în țară cu aceeași seriozitate ca și în celelalte țări ale lumii.

Dacă șomeurii noștri nu mor de foame, nu este mai puțin adevărat că șomajul în România este tot atât de grav ca și în alte țări, mai grav poate, pentru că, în ce privește *imensa masă* a lucrătorilor agricoli el e *cronic și structural*.

Dacă șomajul românesc nu se înfățișează ca în străinătate printr'un număr de muncitori fără nici un mijloc de traiu, șomeuri ușor de văzut și înregistrat în statistici, el nu este mai puțin real. El se ascunde în milioane de oameni insuficient hrăniți, rău îmbrăcați și locuind în case mizerabile, pentru că nu li se dă prilejul de a munci și de a câștiga.

Aceasta arată că sărăcia noastră actuală nu se datorește numai scăderii prețurilor mondiale și crizei, ci se datorește și *folosirii incomplete a puterii de muncă a națiunii*. Cu toată vitregia vremurilor, noi am putea produce de două ori mai multe valori, dacă am da prilej să se folosească productiv întreaga putere de muncă a poporului nostru.

Azi folosind numai jumătate din puterea noastră de muncă, este ușor de înțeles de ce suntem săraci în țară bogată.

De aceea cea mai mare grijă a zilei de azi și de mâine este de a da țării *prilej de muncă și prilej de câștig*.

Punct de vedere

de O. DENSUȘEANU-FIUL

O concepție ce s'a dovedit a fi greșită, a amestecat până azi cele două noțiuni de *revoluție și violență*.

În două cuvinte, orice prefacere oricât de însemnată ar fi fost ea, nu devenia și nu era privită ca revoluție, decât trecând prin faza sângeroasă a răscoalelor de stradă.

Împotriva acestei concepții a avut de luptat în ultimul deceniu, Italia fascistă. Dacă urmărești, dela primele reacții fasciste până la biruitoarea afirmare de azi, oscilațiile și tresăririle acestei mari ofensive de regenerare a unui popor, vei găsi fără rezerve această intransigentă caracterizare: revoluție fascistă.

Căci, într'adevăr, a fost o revoluție. Stăpânirea puterii fără masacre, ci în ritmul disciplinat al unui partid ce-și ia răspunderea printr'o răsturnare normală de guvern neputincios, n'a știrbit întru nimic dreptul fascismului revoluționar. Revoluția a existat, mai mult chiar, și-a întins ofensiva vastă din ce în ce mai mult, creind o prefacere din ce în ce mai adâncă. Și pentru italieni această prefacere ocupă un loc de frunte în istoria modernă, un loc tot atât de însemnat ca acela al revoluției dela 1789. *Revoluția franceză, chiar dacă n'ar fi fost sângeroasă, ar fi rămas o revoluție prin răsturnarea unei structuri sociale și biruința unor principii noi.*

La o distanță de peste o sută de ani, fascismul, atacând la rândul său ideologia marelui revoluții, revendică, ca și aceasta, dreptul de călăuzire și prefacere. Drept revoluționar.

Printre revendicările acestui cuvânt, printre justificările acestui rol de călăuză a unei lumi reînnoite, fascismul numără acea disciplină care a dat Italiei o mentalitate nouă, o economie nouă, o cultură nouă, făcând din această cultură stâlpii pe cari se va clădi într'un viitor de biruință. Statul de pretutindenți, Statul de mâine.

Nu voi insista asupra principiilor corporatiste ale fascismului. Oameni familiarizați cu doctrinele economice, vor putea vorbi mai bine de această experiență ce e pe cale de a-și impune cucerirea. Vorbind însă de *cultura italiană*, sau, mai

bine zis, de disciplina ce o caracterizează, mă voi opri asupra unui singur punct: *libertatea*.

S'a vorbit de înăbușirea libertății de gândire în Italia. Mai mult chiar, de procesul de fascistizare al acestei gândiri. În Italia intelectualul, fie el filosof sau critic, trebuie să contribuie la adâncirea conștiinței fasciste în masele populare, ridicând astfel fascismul la rangul unei mistici, la înălțimea unui spiritualism nou, care după ce a creat o nouă politică, va trebui să dea poporului italian o sensibilitate nouă, o interpretare nouă a omului și a lumii. Ofensivă intelectuală ce se desăvârșește prin presă, prin literatură, prin școală.

Impotriva acestei *INREGIMENTARI A GANDIRII* se ridică apogostia libertății inviolabile.

Libertate? Unde?! *Pretutindeni, dacă privești bine, libertatea e o amăgire*. O vastă dictatură domnește peste tot. Aspectele acestei dictaturi?... Presa, literatura, tot ceea ce prin mijloace piezișe și sugestii subtile ne împiedică să gândim în deplină libertate, potrivit cu anumite convingeri intime. Presa, prin campaniile ei, alcătuește o presiune; este, în orice caz, un mijloc de influență. Literatura, deasemenea. Deasemenea și arta. Anumite școli literare, anumite curente artistice, au impus un fel de a gândi nou, mai mult decât au exprimat o experiență trecută. Și influența s'a resimțit. Astfel, fără amenințări, fără constrângeri disciplinare, masele s'au lăsat veșnic stăpânite de presiunile unor ideologii. Ultimul deceniu a fost, mai mult poate decât epocile anterioare, dovada acestei îndiguiri.

În Italia, influența e fățișă, mai mult chiar, organizată.

Intelectualul gândește fascist, după cum o generație îndepărtată a gândit ca Rousseau, după cum alta a gândit ca Gide, ca Freud sau ca Bergson. Da, dar eu am libertatea să-l reneg pe un Freud sau pe un Bergson. Exact. Dar renegând pe unul din aceștia, voi trece la influența altuia, adică voi schimba de stăpân. Italianul și-l păstrează pe al lui. Crede în fascism, adică în disciplină, adică în energie, după cum alții au crezut în instinct, în intuiționism, în cubism, etc. Toată deosebirea stă în contribuția diferitelor doctrine la ceea ce s'a numit cu un cuvânt frumos „desăvârșirea omului“. Adică armonizarea facultăților noastre spre o culminare de luminoase creații, dar, mai ales, spre o progresivă cucerire a voinții.

Ori, ca și alte călăuze spirituale, fascismul își poate revendica o contribuție. Și si-o revendică frumos.

Între acela ce caută în sinuozitățile analizelor lui Proust existența unui om în veșnică contradicție, îl găsește și îl cultivă, și acela ce găsește și cultivă în fascism realitatea opusă, adică aceea a unui om ce vrea și poate, acesta din urmă nu va stăpâni, ca și celălalt, decât o parte de adevăr, dar va avea superioritatea de a ști că voința nu este neapărat zădărnice.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Capitulare

În sfârșit, cel mai dureros act din viața României după război s'a săvârșit.

România și-a vândut independența economică, bancherilor străini mascați de Societatea Națiunilor.

Partidul tuturor abdicărilor, nu putea să nu isprăvească astfel. Renunțând la crezul său țărănist, până la a lua în mod constant apărarea creditorilor în marea problemă a datorilor rurale, renunțând la crezul național, pe care cel puțin ramura sa ardelenescă trebuia să-l fi moștenit, a abdicat dela orice mândrie națională, semnând un act de capitulație, în formele prescrise de instituția dela Geneva pentru țările învinse și micșorate de război, ca Austria și Ungaria.

În acest gest absența oricărui patriotism nu este egalată decât de lipsa totală de intuiție istorică.

Oamenii care sunt capabili să orienteze astăzi, în acest fel politica României, *nu-și dau seama pe ce lume și în ce epocă trădesc*. În vremea când oamenii de știință constată și prevăd un mare proces de transformare a capitalismului, când recunosc epuizarea izvorului de expansiune capitalistă și când înfățișează economia mondială în forma unei dezvoltări din ce în ce mai autonome a unităților economice reprezentate de fiecare stat, acești oameni cred în viitorul capitalismului *așa cum este și speră în puterea indefinită a acestuia de a reinvia și „ajuta” țările înapoiate ca a noastră*.

În vremea când singurele popoare care reușesc să învingă dificultățile, sunt acele care și-au pus încrederea în ele înși-le și și-au potențializat într'o supremă încordare toate izvoarele lor de vitalitate, ei cred că un popor poate fi ridicat fără forța morală supremă, care este acela a *mândriei sale*!

În sfârșit într'o vreme în care viața grea a tuturor popoarelor a înăspriț atât de mult relațiile de interese încât nici un popor nu face nici cel mai mic sacrificiu fără o contravaloare imediată și vizibilă, acești oameni politici ai noștri vând bunul cel mai scump care este libertatea noastră de mișcare, pentru a nu primi în schimb decât vagi și discutabile avantagii.

O greșală atât de mare a unui guvern și a unui partid nu ar fi fost însă posibilă într'un alt sistem politic. Faptul că s'a

putut ajunge atât de departe cu păgubirea și umilirea țării condamnă însăși sistemul politic al țării.

Dacă țara ar fi fost liberă să se exprime altfel decât prin canalul partidelor politice, dacă țara ar fi fost lămurită asupra primejdiei naționale, pe care o reprezintă acest acord făcut într'un moment de rătăcire, atunci ea ar fi împiedecat prin instinctul său să se comită un fapt atât de grav și de iremediabil.

Dacă țara ar fi avut un parlament, expresie directă a categoriilor sale sociale, iar nu un parlament de majoritari fără nici o independență, creiați de guvern pentru a-l susține, acordul dela Geneva nu sar fi putut niciodată înfăptui, iar influența unor miniștri IN CARE NICI SANGELE NU ESTE ROMANESC, nu ar fi putut sta în câmpănă față cu sentimentul unanim al unei țări.

Asupra acestui act adânc și semnificativ care este acordul dela Geneva vom mai vorbi în multe numere ale revistei noastre. Pentru astăzi ne mărturisim numai adâncă noastră întristare și durere în fața acestei nemaipomenite umilinți naționale, care va cântări în viitorul României tot atât de greu cât un război din care am fi eștit zdrobiți.

M. M.

Partidele și acordul dela Geneva

Ziarele au publicat textul acordului intervenit între statul român și Liga Națiunilor pentru o „conlucrare” — noi îi zicem pe adevăratul său nume : *control*, — în interesul asanării economice și financiare a Statului.

Este necesar, pentru a se putea formula o judecată asupra valorii morale a acordului, să reproducem mai la vale câteva din punctele esențiale ale acestui pact:

Guvernul român se obligă : 1) să stabilească și să pună în execuție reformele financiare necesare ; 2) să stabilească și să pună în funcțiune o reformă generală a administrației și încasării impozitelor ; 3) să stabilească și să pună în execuție un sistem mai eficace de control al cheltuelilor publice și cu deosebire să asigure un control financiar efectiv asupra diferitelor ministere ; 4) să realizeze o revizuire a regiilor autonome, cu excepția c. f. r., și a monopolurilor ; 5) să mențină sistemul bugetelor lunare ; 6) să mențină suprimarea pericadei complimentare a bugetului ; 7) să mențină și să aplice legea după care încasările vor fi depuse la Banca Națională, iar plățile vor fi executate prin Banca Națională ; 8) să ia măsurile administrative imediate pentru a grăbi încasarea arieratelor ; 9) să elaboreze, de îndată ce va fi asigurat echilibrul încasărilor și cheltuelilor lunare, un plan pentru lichidarea graduală a arieratelor datorite de Stat și în fine, 10) să procedeze la un studiu aprofundat asupra organizării statului și metodelor de recrutare a funcționarilor.

Intrebăm acum pe orice român, oricât de puțin priceput ar fi el în treburile publice, dacă pentru formularea și aplicarea punctelor de mai sus, un guvern avea nevoie de concursul streinilor ? Ce sunt aceste puncte altceva decât desideratele pe cari noi românii le exprimăm și le cerem de câțiva ani în-

coace tuturor guvernelor? Ce sunt aceste puncte mai mult de cât ceea ce se strigă și se discută la noi pe toate cărările?

Dar una din două: ori guvernul actual n'a putut să le formuleze el însuși, și în acest caz își mărturisește singur incapacitatea și-și neagă rostul cel mai elementar în viața de Stat, ori guvernul recunoaște astfel că este prizonierul unui partid și că în această situație a lui se găsește în imposibilitate de a face cel mai elementar bine țării.

Aceasta ar fi concluzia dacă ar fi să privim lucrurile numai din punctul de vedere a raporturilor dintre acordul încheiat și guvernul actual.

Cum însă acordul a fost aprobat de aproape toate partidele românești, faptul în sine are pentru noi o semnificație mult mai adâncă: el înseamnă că în actuala organizație de Stat, guvernele de partid nu pot să corespundă nevoilor generale și permanente ale colectivității, și că, chiar în împrejurări atât de grele ca cele de față, ele sunt nevoite să se pună la adăpostul unei tutele exterioare pentru a lua măsurile dictate de împrejurări.

Intr'adevăr, noi credem că nu numai guvernul actual, dar nici un guvern de partid n'ar fi putut să aducă la îndeplinire singur și cu dela sine putere simplele, atât de simplele desiderate de mai sus. De ce? Pentru că toate guvernele de partid sunt obligatele cluburilor, iar împreună sunt obligatele clientelei electorale. Pentru că să nu-și instreineze această clientelă și să nu-și piardă popularitatea, guvernele de partid stau cu brațele încrucișate sau, ca să poată aplica măsurile de rigoare, ele trebuie să ceară ca mâna lor să fie dirijată de o mână streină!

Este recunoașterea publică a falimentului politicei prin partide, a sistemului politic actual bazat exclusiv pe electoral. Iar pentru național-țărăniști este mai mult: este condamnarea prin ei înșiși, prin lipsa lor totală de amor propriu de partid, a politicei de demagogie și risipă pe care au făcut-o până acum.

Pentru că o mână de mediocrități anonime până mai eri dar ambițioase de a ajunge prin orice mijloc la onoruri nemeșitate și la exploatarea bugetului, să se poată urca și menține pe treapta cea mai înaltă a ierarhiei politice, o demagogie fără frâu s'a deslănțuit ani de zile de la un capăt la altul la țării. S'a făgăduit totul, iar la venirea la putere s'a distribuit totul: nu numai partidul, dar și clientela partidului, apoi simpatizanții clientelei, au fost introduși în bugetul Statului, care a fost umflat astfel până la aproape 50 miliarde anual.

Iată însă că soarta face ca în zilele când se cere revenirea la normal, partidul național-țărănist să fie iarăși la putere.

Ce să facă? Să concedieze el însuși clientela pe care a numit-o în slujbe, să taie din buget creațiile imaginate pentru căpătuirea aceleiași clientele și cari ajunseseră să constituie esența însăși a partidului, dacă nu chiar rostul lui de a fi în viața publică?

Era, trebuie să o recunoaștem, foarte greu pentru oameni cari n'au nimic comun cu sufletul și suferințele acestei țări, dar în același timp tot așa de greu era să se despartă de avantajele puterii. Au recurs atunci la subterfugiul acordului cu

Geneva, care-i absolve, în credința lor, de răspundere față de clientela politică, dar care aruncă o lumină înspălmântător de tristă asupra țării acesteea.

Căci străinătatea nu știe și nu va ști nici ce este în realitate partidul național-tărănist, nici care este baza morală a popularității sale. Ea ne va judeca însă pe toți românii după chipul și asemănarea actului săvârșit de acest partid. Și-și va zice, de sigur: ce fel de conducători și ce fel de oameni sunt românii, cari pentru a putea să realizeze o reformă fiscală conformă cu cele mai elementare cerințe ale țării lor, au nevoie de ajutorul unor experți streini?!

Și concluzia va fi, fără îndoială: *conducătorii României sunt niște incapabili, iar țara întreagă este demnă de conducătorii ei.*

Ei bine, din locul modest dar demn pe care-l ocupăm în viața publică a acestei țări, noi respingem o asemenea concluzie. Dacă conducătorii actuali ai României, rezultat al sistemului electoral în vigoare, pot fi socotiți ca incapabili, noi afirmăm aci că se pot găsi oricând în țara noastră, cutropită de politicianism, mai mult de cât zece oameni cari sunt capabili nu numai să formuleze desideratele cuprinse în acordul cu Geneva, dar să le și aplice, și să le aplice singuri, fără concursul nimănui, și cu asentimentul țării, a acelei țări sănătoase și cuminți ce n'are nimic a face cu partidele interesate și corupte și cu politicianismul.

I. J. R.

Recepția cavalerilor ordinului Ferdinand I

Cu o întârziere de câteva zile după 24 Ianuarie, a avut loc și anul acesta, la Palatul Regal, recepția Cavalerilor Ordinului Ferdinand I.

S'a publicat cu acest prilej în presă numele celor cari au participat și astfel s'a remarcat procentul covârșitor mai mare al cavalerilor de peste munți ai acestui ordin, față de acei din vechiul regat.

Departate de noi de a contesta luptele pentru cauza națională, pe care Ardealul, prin patrioții săi, le-a purtat pentru realizarea idealului României întregite.

Dar tot atât de departe și posibilitatea de a înțelege o distincție atât de izbitoare și jignitoare pentru vechiul regat, în ceea ce privește consacrarea meritelor luptelor și tenacităților vechiului regat pentru același cauză.

Ardealul oprimat, în chip logic, a năzuit către libertate.

Această libertate, tot atât de logic, dar mai ales din instinctul frăției de sânge, era intruchipată în vechiul nostru regat, care-și cucerise cu mult curaj și sânge independența în 1877.

Impotriva alianțelor sale, dictate de echilibrul alianțelor din Europa și de legămintele ce existau între dinastia noastră și împărăția germană și austro-ungară, sufletul nostru din

vechiul regat nu a încetat totuși o singură clipă să dorească și să lupte pentru eliberarea Ardealului din îmbrățișarea împărăției austro-ungare și germanice.

Vechiul regat avea libertate, avea liniște, avea prosperitate; mai avea și alianțe semnate cu aceste împărății.

Răsboiul pe care l-a făcut în 1916, a fost deci războiul iubirii frățești, pentru românii de peste munți, cari de sute de ani nu aveau nici binefacerile libertății, nici răsplata suferințelor fizice și morale de oprimați.

Nu este și nu va fi niciodată însă locul și nici momentul să se pună în cumpănă ce a făcut Ardealul și ce-a făcut vechiul regat pentru izbânda războiului și pentru înfăptuirea unirii.

Un comandament de înaltă delicateță istorică și politică cere ca astfel de discuțiuni să nu se facă.

Dar acelaș comandament cere să nu se creeze nici desechi-lire de distincțiuni și manifestațiuni politice, cari să surprindă și să nedreptățească.

Fuziunea sufletească completă și de veci, între vechiul regat și Ardeal, este ceiace încă nu a realizat România-Mare. Ea trebuie să se împlinească nu numai pe înțelegerea situațiunilor politice și economice de azi și de viitor, ci și pe trecutul de luptă și sângerări comune, cari deopotrivă s'au îmbinat în torța de foc a sacrificiilor pentru idealul comun național.

Iată deci, pentru ce publicitatea enumerativă și nominală a Cavalerilor Ordinului Ferdinand I, care este Ordinul de răsplătire a marilor români, cari bine-merită pentru unire, a fost un prilej de surprindere și poate de amărăciune.

F. Z.

Demnitatea celor fără demnitate

Tribulațiile morale și politice ale guvernului de astăzi sunt deasupra sau mai exact dedesuptul oricărei puteri de înțelegere.

Acum o lună a plecat din fruntea guvernului președintele și vicepreședintele partidului național-tărănesc, pe o mare chestiune de „demnitate”. Era chestiunea dacă doi înalți funcționari în legătură cu siguranța personală a Suveranului, trebuie să fie înlocuiți numai pentru motivul că aveau încrederea Sa.

Nu interesează motivele guvernului sau mai exact, a celor doi miniștri în legătură cu acest gest. Interesează însă gradul de susceptibilitate și de finețe în interpretarea ideii de demnitate, la care au ajuns cei doi șefi ai partidului care i-a putut duce la decizia extremă de a părăsi guvernul.

O lună mai târziu însă vine chestiunea acordului dela Geneva și aceiași oameni în calitatea lor de șefi ai partidului își dau asentimentul pentru încheierea lui.

Când era vorba de schimbarea unui prefect „demnitatea guvernului declanșă o adevărată criză; când e vorba de angajarea numelui țării și de punerea sub controlul zilnic al unor experți a actelor de guvern, „demnitatea” nu mai funcționează!

Obrazul care era atât de subțire la orice atingere în raporturile cu Suveranul țării devine un obraz de pergament în raporturile care se creiază cu niște funcționari trimiși de străinătate.

M. M.

Țară eminentemente agricolă

Perseverăm în a aduce cifre menite să lumineze această erezie de bază a politicii noastre naționale.

Într-o conferință ținută anul trecut la I. R. O. M. d. Ing. agr. A. Frunzănescu a arătat că prin creșterea normală a populației țării și deci a consumului intern al cerealelor, dacă nu reușim să sporim producția anuală peste acea medie a anilor 1926—30, vom ajunge în curând ca producția cerealelor să nu mai acopere nici nevoile interne.

Astfel, vom începe să importăm grâu în 1936, ovăz în 1935 și porumb în 1942.

Intr'adevăr d-sa arată că la o producție medie de grâu de 30,1 milioane chintale am avut în 1926—30 un consum mediu de 27,7 milioane chintale. Surplusul neînsemnat de 2,4 milioane chintale este repede absorbit de nevoile crescânde ale populației. La o producție medie de 11 milioane chintale ovăz, am avut în aceiași ani un consum de 10,2 milioane, deci un prisos de 0,8 milioane chintale. La o producție medie de porumb de 46 milioane chintale, am avut un consum de 37 milioane chintale.

Desigur, oricât de elocvente ar fi aceste cifre, prevederile d-lui Frunzănescu sunt prea pesimiste, de oarece avem dreptul să sperăm într-o ridicare a producției la hectar și chiar într-o mărire a suprafeței cultivate, ceace ar amâna scadențele amenințătoare de mai sus.

Concluzia rămâne însă tot atât de gravă: „In cel mult două decenii nu vom mai fi în măsură să exportăm nici un chintal de cereale“. Perspectivă puțin fericită care pune noi și nebanuite probleme conducătorilor acestei țări eminentemente agricole.

G. M.

Tot experții

Citim în expunerea de motive a bugetului pe anul 1932, că pentru ultimele două împrumuturi făcute în scopul stabilizării monetai și a desvoltării țării trebuie să plătim anual, capete și dobânzi, 2 miliarde și 150 milioane lei.

E la mîntea ori cui, că am făcut aceste împrumuturi numai cu gândul, că ele vor avea de urmare o sporire a venitului național, a venitului fiecăruia din noi, în așa fel, încât Statul să-și poată și el ușor lua dela noi acești aproape 2 miliarde și 200 milioane, cu cari să-și poată plăti angaralele contractate.

Și atât de mult au avut grije de acest lucru, chiar și acei cari ne-au împrumutat, încât au pus *experții* cari nu numai să stabilească ei ce avem noi de făcut, dar chiar să stea lângă noi, ca nu cumva să eșim din linia dreaptă.

Îngăduit să ne fie o umilă întrebare: — ?Unde este astep-

talul spor de nevit național? Căci noi vedem că din contră, veniturile ne scad, și încă groasnic, iar din aceste venituri scăzute domnii EXPERTI pretind ca Statul să ne ia și mai mult ca până acum. Ba ceva mai mult, ni se mai pun și alți experți noi, ca să strângă și mai tare șurubul.

Oricât ne-or socoti de proști streinii, să nu-și inchipue, că nu ne dăm seama, că astfel de experți nu sunt experți. Polițea ne impiedică să spunem, cum li se zice pe românește.

C. N.

Prestigiul

Granițele țării nu se păstrează numai cu balonete.

Tot atât cât și balonetele, ba mai mult decât ele, apărarea țării se confundă cu prestigiul ei.

Pentru o țară care, ca România, s'a constituit pe ruinele a trei împărății și care cuprinde în granițele ei minorități a unor popoare mândre de ele înși-le, prestigiul este un element vital.

Când după războiul nostru nenorocit în care strălucesc numai două lumini — două nume de sate moldovenesti, — am intrat în Budapesta, prestigiul nostru în fața lumii a câștigat enorm.

De atunci n'am făcut decât să-l măcinăm, fără să ne dăm seamă că cea dintâi datorie a noii Români era aceea de a face o mare demonstrație de superioritate, care să impună omienii și să justifice pe planul moral, noile frontiere. Demonstrația de superioritate n'am făcut-o iar prestigiul s'a transformat într-o cumplită scădere de considerație în lumea internațională.

Ca o încoronare a unei opere de 14 ani avem astăzi acordurile dela Geneva. Intre înălțimea la care trebuia să fim și între nivelul la care am coborât este aceiași distanță ca între Măraști și Turtucaia.

M. M.

Criticii statului corporativ

După aproape un an de propovăduire a idelilor corporatiste, era natural ca să ni se facă obiecțiuni dintr-o parte sau alta, — dovadă sigură a faptului că acțiunea noastră a pătruns și a început să intereseze publicul.

Dar obiecțiunile ce ni se fac sunt de două feluri: unele sincere, adică pătrunse de dorința de a duce la o clarificare cât mai mare a problemelor în discuție, altele de rea credință.

Am răspuns nu o singură dată la cele dintâi și, de altfel, fiecare studiu publicat aci de noi constituie un răspuns și o argumentare. Ne-am ferit să răspundem celor din urmă; îndărătnicii sau oamenii de rea credință nu ne interesează deocamdată.

Vom face totuși o excepție.

Un tânăr publică într-o revistă ce se califică „de stânga“, un articol în care neagă și rostul și posibilitatea funcționării statului corporativ.

Rostul l-am arătat noi aci, și-l înțelege astăzi toată lumea

care, nefiind stipendiată de guvernele democratice, a experimentat pe propria ei piele rezultatele cărmuirilor întemeiate pe votul universal; posibilitatea funcționării noului stat am argumentat-o, de asemenea, prin numeroase studii și exemple.

Ce zice însă criticul în chestiune ?

Că va fi dificilă, dacă nu imposibilă, o conciliere a intereselor susținute de diferiții reprezentanți ai corporațiilor. Așa, de pildă, se întreabă omul nostru: „când s'ar discuta o problemă de industrie metalurgică, reprezentanții industriei de zahăr vor avea și ei vot deliberativ ? Sau: un fabricant de mătase pune o altă problemă. Din parlamentul corporativ fac parte și un fabricant de mașini agricole, unul de piele, altul de săpun, al patrulea de bomboane, al cincilea de biciclete, un măcelar și un fabricant de *yo-yo* (admiratiți spiritul vă rog, și conchideți că criticul de care ne acupăm e la curent cu toate produsele civilizației); au acești oameni *pregătirea* necesară să discute chestiunile în legătură cu mătasa?”

Dar de ce acești oameni n'ar avea *pregătirea* necesară să discute o problemă în legătură cu industria mătasei, și ar avea această *pregătire* deputații din parlamentul actual? Nu se pun oare și în actualul parlament probleme de specialitate, și nu sunt discutate de oameni cari n'au, prin profesiunea lor, nici o legătură cu acea specialitate ? Nu se propun spre rezolvare, de pildă, chestiuni de ordin industrial pe cari le discută avocații, chestiuni de ordin religios pe cari le tratează medicii, chestiuni agricole asupra cărora se pronunță profesorii sau probleme de învățământ pe cari le tranșează oameni ce n'au învățat niciodată? *De ce contra acestor anomalii nu se ridică nimeni?* De unde credința aceasta că deputatul votului universal este de o competență universală, când în fapt el este de cele mai multe ori un ignorant și tot de atâtea ori un om cu desăvârșire absent la tot ce se face și se discută în jurul său, mulțumindu-se să voteze alb la alb dacă e guvernamental sau dacă are vre-un interes la legea în chestiune. și negru la negru dacă e opozant?

De unde această credință?

S'o spunem limpede: din lenea de a raționa, din deprinderea de-a privi drept bun tot ce *este*, și din teama de-a păși cu îndrăzneală pe drumurile noi ale reformelor sociale. Și, uneori, și dintr'o totală lipsă de orientare

Astfel, criticul nostru, care-și propune să distrugă dintr'un condei statul corporativ, își sfârșește articolul adresându-ne următoarea admonestare:

„Când chiar și reacțiunea (!!) cântă requiem statului burghez; o elementară decență intelectuală le-ar impune obligația să precizeze aceloră cărora li se adresează, bazele pe cari vreau să așeze edificiul României, baze însă cari la (sic) nici un caz nu pot fi numai sentimentale“.

Or, toți cititorii noștri *cărora ne adresăm*, au avut prilejul să cunoască încă din n-rul 7 al revistei noastre, bazele pe cari voim să așezăm edificiul României, căci *atunci am publicat acolo și am comentat apoi, proiectul de constituție corporativă, sub titlul modest de: „Un program corporativ“*. Acest proiect a fost apoi reprodus și în broșura „România, Stat corporativ“.

Superficialitatea adversarilor noștri ar fi cu această mai

mult de cât dovedită. Dacă am insitat totuși și am răspuns criticilor formulate de unii din ei, a fost pentru că ele ar putea să nască și în mintea oamenilor de bună credință dar tot atât de insuficient informați. Și aceștia nu merită și nu trebuie să rămână fără un răspuns.

I. J. R.

S'a isprăvit capitalul

Acei care socotesc că pot să clădească viitorul pe aceleași baze pe care s'a clădit trecutul, fac în toate domeniile cele mai grosolane și mai fatale erori.

Astfel oamenii noștri politici și economiștii noștri de duzină incapabili să gândească prin ei înșiși ne duc la un acord rușinos cu Geneva. În credința că integrarea noastră în sfera de interese a capitalismului occidental va putea să garanteze cel puțin mai târziu, ridicarea noastră „cu ajutorul capitalului străin“.

Cei care gândesc astfel nu-și dau seama însă de un fapt esențial. Capitalul mobilier este un produs specific țărilor industriale în plină prosperitate și în plină expansiune. Fabricile occidentului au fost timp de mai bine de un veac nu numai *fabrici de mărfuri* dar și *fabrici de capital mobilier*. Funcționarea lor regulată, sporul crescând al cererii de produse industriale și al exportului lor către țările înapoiate, au fost izvorul formării capitalului, izvor atât de abundent încât ajungea nu numai pentru propriile nevoi de creștere ale aparatului industrial al occidentului ci lăsa și un prisos important, care se exporta spre țările înapoiate.

Producerea și exportul capitalului mobilier erau dar condiționate de mersul normal și progresiv al producției industriale.

Ce se întâmplă, însă astăzi ?

Azi și multă vreme încă, Europa va avea zeci de milioane de șomeuri. Industria va lucra cu un regim scăzut și va exporta spre țările înapoiate mult mai puțin ca înainte. Formarea de capital mobilier va fi mult mai înceată și cum capitalul nou format se va consacra întâi nevoilor proprii, *aproape nu va mai rămâne disponibil pentru export.*

Și astfel se poate vorbi cu toată temeinicia că izvorul capitalului dacă nu va seca cu totul va ajunge aproape neînsemnat, așa încât și *din acest punct de vedere*, țările agricole ca România, vor trebui să se ridice numai prin mijloace proprii.

E drept că disponibilitățile actuale de capital grămădite de panică în Franța, în Olanda și în Elveția, se vor răspândi poate într-o zi apropiată sub formă de credite în celelalte țări. Dar aceste disponibilități înseamnă atât de puțin față de creșterea anuală a capitalului disponibil care se producea înainte de război și care azi nu se mai produce !

Îată de ce a spune că *s'a isprăvit capitalul* nu este de loc o exagerare. De altfel un studiu științific mai vast pe care-l pregătim în această direcție, va desvolta până la amănunt acest adevăr.

Ce poate însă să facă însăși adevărul asupra oamenilor care gândesc numai cu capul celor dornici să ingenucheze România !

M. M.

„Națiunea împotriva statului de import“

În „Axa“, revistă plină de vigoare tinerescă editată de d-nii Mihail Polihroniade și Vojen, d. Vasile Marin are un articol cu acest titlu rezumativ: „Națiunea împotriva statului de import“.

Și articolul nu este mai prejos de titlu. Ne luăm voia să reproducem câteva fraze din el:

„Inițiativa creării noului stat, pe care îl pretinde astăzi națiunea, nu trebuie lăsată străzei. Masele nu participă la mișcările de instaurarea unei noi ordine prin inițiativa lor, ci prin adeziunea lor. Rostul maselor e cu totul altul decât dinamic în curentele cu caracter de transformări fundamentale. În cazul nostru, inițiativa trebuie să aparțină *elitelor generației noastre* a celor puțini și aleși, dărzi și uniți. Minoritatea disciplinată și indoctrinată devine instrumentul de realizare concretă a tuturor aspirațiilor nutrite de mase în mod vag și confuz. Deaceia, în cadrul generației noastre, toată străduința în lupta pe care am angajat-o, a stat în perfecționarea crescândă a minorității care și-a înțeles chemarea.

Așezată la răspântia istorică a destinelor noastre românești, generației nouă îi revine misiunea cea mare de a da națiunii întregite statul pe care îl merită și pentru a căruia formulare viața publică este continuu agitată dela războiu, încoace. Acesta este sensul tuturor frământărilor colectivității românești de atâția ani, convulsioni pe cari reprezentanții statului ficțiune le decretează comod, dinlăuntru cabinetelor capitonate drept acte de anarhie“.

G. M.

Dreptățile noastre

În diferite chestiuni mari la ordinea zilei, justețea punctelor de vedere pe cari le-a susținut gruparea noastră, iese pe rând în evidență.

Astfel, în problema conversiunii datorilor agricole, problemă din nefericire și astăzi la ordinea zilei, din lipsa înțelegerii și curajului guvernelor cari s'au succedat din 1930 până astăzi, — ideea capacității de plată a debitorului, care a stat la baza proiectului de asanare formulat de d-l Mihail Manoilescu, este înfățișată și recunoscută inevitabilă pentru rezolvarea acestei mari probleme, chiar și de adversarii sau indiferenții de ieri.

Nu revenim însă pentru a demonstra valoarea morală și economică a acestei idei.

Subliniem, însă, două manifestări de dată recentă, cari confirmă dreptatea pe care proiectul D-lui Mihail Manoilescu

a avut-o în cele două etape ale desbaterii conversiunii datorilor agricole, în 1930, când a fost formulată în ansamblul proiectului prezentat guvernului și factorilor superiori și în 1931, în parlamentul guvernării d-lui profesor Iorga.

Capacitatea de plată a debitorului agricol, ca element indispensabil în soluționarea problemei, este astăzi recunoscută ca atare de către actualul ministru al justiției, D-l Mihail Popovici.

În prefața pe care D-sa a scris-o pentru publicarea rezultatului statistic al situațiunii datorilor agricole, d-sa a scris clar în numele guvernului și a partidului național-tărănesc, caracterul indispensabil al capacității de plată a debitorului agricol pentru o lichidare definitivă a acestei probleme.

Iar zilele trecute, într'un articol publicat în ziarul „Adevărul”, D-l profesor Const. Stoianovici, tovarăș de agitațiuni demagogice al D-lui Nolică Antonescu & Co. și fost consilier tehnic și mentor al fostului Ministru de finanțe în problema conversiunii datorilor agricole, a îmbrățișat și d-sa, în fine, elementul capacității de plată în rezolvarea problemei datorilor agricole.

Pentru capacitatea de plată a debitorului, în parlamentul trecut, se pronunțase și partidul național-liberal.

Astăzi, deci, două mari partide politice și cele mai importante, precum și foștii legiuitori din guvernarea trecută asupra acestei probleme, sunt convertiți la capacitatea de plată a debitorului.

„Mai bine mai târziu decât niciodată”, am putea exclama cu satisfacție, dacă nu ne-ar stăpâni, odată mai mult, tristețea faptului că în această țară, sentimentele mici, meschine și egoiste, încă înlătură sau întârzie soluțiile sănătoase și de interes general.

F. Z.

Presa democratică și ritmul vremii

Hotărârea Inaltei Curți de Casație privitoare la neconstituționalitatea legii pentru asanarea datorilor agricole, a stărnit în presă o discuțiune care, — deși veche astăzi de două luni și definitiv uitată, — trebuie relevată totuși pentru lumina pe care ea o proiectează, pe de o parte, asupra credințelor unora, conforme cu timpul, iar pe de alta asupra haosului în care plutesc învechitele credințe ale altora sau lipsa totală a oricărei credințe.

Ce a spus Casația, — se știe: că legea conversiunii este anticonstituțională.

Ce s'a putut citi cu acel prilej în presa democratică?

Să reproducem textual:

„Problema conversiunii, — ca și legiferarea ei, scrie această presă nu s'a născut din capriciul cătorva oameni. E o nevoie adânc simțită de majoritatea (sic) populației țării noastre. Și atunci câtă să ne întrebăm dacă nevoile sociale trebuie să încercute și comprimate în legi cari nu le pot satisface, — sau legile câtă să fie modificate după nevoile timpului și necesitățile de viață ale poporului român?”

Și mai departe:

„Sunt oameni cari cred că omenirea s'a cristalizat într'o formă de organizare socială definitivă; că principiul libertății transacțiilor este o lege eternă; că Statul — ca expresie a colectivității, — n'are dreptul să se amestece și să modifice, când rațiuni sociale o cer, raporturile dintre particulari.

„Teoria aceasta a fost, — a trecut în istorie. Astăzi, colectivitatea își afirmă din ce în ce mai mult dreptul de intervenție și în dreptul civil și în dreptul public. De la război încoace, toate problemele ce s'au pus, în cadrul statelor naționale ca și în cadrul internațional, n'au putut fi discutate și soluționate de cât cu dreptul suveran al colectivității de a pune în umbră dreptul individual și individualist. Eșim dintr'o fază istorică și intrăm în alta, în care statul va avea *alte baze, alt rol, altă misiune*“.

Suntem perfect de acord în ce privește prima parte a acestui extras de articol, cu presa democratică: mai există, într'adevăr, oameni cari cred că omenirea s'a cristalizat într'o formă de organizare socială definitivă, și că Statul n'are dreptul să se amestece și să modifice, când rațiuni sociale și naționale o cer, raporturile dintre cetățeni. Acei oameni sunt, între alții, inspiratorii și conducătorii presei democratice.

Ei cred mereu în formulele perimate de la 1789, și contra mentalității lor învechite luptăm aci din toate puterile noastre. Cine s'a ridicat mai mult ca această presă zisă democratică, contra dreptului Statului de-a impieta asupra drepturilor individului atunci când rațiuni sociale și naționale o cer? Cine s'a ridicat mai mult contra regulamentării libertății presei — care trebuia să rămâie în forma ei anarhică de la 1789, — a cenzurei, a stărei de asediu și a națiunii armate, cari sunt tot atâtea imixțiuni ale Statului în domeniul drepturilor individuale sacrosancte?

Dar presa democratică crede că teoria aceasta a fost, a trecut în istorie, că colectivitatea își afirmă din ce în ce mai mult dreptul de intervenție în dreptul civil și în dreptul public că, în sfârșit, ieșim dintr'o fază pentru a intra în alta, în care Statul va avea alte baze, alt rol, altă misiune.

Exact. Așa este. Intocmai cum susținem aci de la apariția acestei reviste, împotriva a ceea ce — ca inspiratorii presei democratice, — susțin încă o seamă de „troglodiți“ (expresia e tot a presei în chestiune) rămași la formulele „democratice“ ale veacului trecut.

Cum se explică în acest caz convertirea presei democratice?

Mai întâi, nu este vorba de nici o convertire. Presa în chestiune nu și-a părăsit de loc părerile. Ea este interesată numai ca ideea de conversiune să se menție pentru a putea fi extinsă, — și în acest scop s'a prefăcut că-și aruncă peste bord convingerile. De fapt, presa democratică nu este pentru dreptul Statului de a interveni în raporturile dintre indivizi, de cât în cazul limitat al creanțelor. Ea este *contra* dreptului de proprietate când aceasta este exprimată prin capitalul altuia sau imprumutat de la altul, dar e *pentru* dreptul de proprietate atunci când aceasta e reprezentată, de pildă, prin mașini sau alte ustensile tipografice. Presa democratică declară deci perimată Constituția atunci când aceasta se ridică să apere dreptul

muncii cuiva, dar o proclamă sacrosanctă în clipa când altul de cât d. Maniu a fost chemat la putere, sau când unele din principiile ei sunt temporar trecute cu vederea de organele Statului fiindcă dușmani ai acestuia le-au înțeles greșit.

Cu modul acesta însă parțial și subiectiv de a interpreta chemarea vremurilor noi presa democratică nu-și servește de loc cauza. Din potrivă. Căci atunci când va veni momentul să se pue alte baze Statului pentru a i se da alt rol, altă menire, cum se exprimă singură, aplicarea dreptului social nou se va face *asupra tuturor manifestărilor de viață publică și individuală*, și nu numai asupra unei singure laturi — problema datorilor, — care o preocupă atât de mult. Și dacă presa democratică va protesta, cum presupunem, îi vom reaminti pasagiile de mai sus în cari pledează atât de bine pentru noua organizare socială a Statului.

L. N.

Coincidențe

În același zi de 24 Ianuarie, cronicarul a putut să înregistreze două fapte. Dimineată, studenții creștini care voiau să ducă o cruce la mormântul soldatului necunoscut, erau respinși și brutalizați de trupe, fiindcă această manifestare constituia o atingere adusă prestigiului guvernului care „nu poate tolera ca oamenii din stradă să-i impue voința lor“.

În după amiaza de 24 Ianuarie, — ce simțitor a fost omul care a ales *această* dată pentru *acest* act! — se semna la Geneva noul „*tratat dela București*“ în care rolul lui Makensen îl ține finanța internațională.

De data aceasta guvernul tolera — și încă pentru multă vreme! — ca „alții să-i impună voința lor“!

M. M.

Criticaștrii corporatismului

Într'un număr mai vechi al „Adevărului“, d. Gama comentând declarația făcută la congresul medicilor de către un vorbitor care credea în oportunitatea parlamentului corporatist, spune :

„La faptul că și în parlamentul corporatist corpul medical „nu va avea decât 5, 10 sau 20 reprezentanți, în infima minoritate față de reprezentanții tuturor celorlalte grupări profesionale, la acest fapt elementar, nu s'a gândit domnul medic orator“.

Nu știm ce va răspunde oratorul vizat în acest articol. Am vrea însă să-i subliniem autorului articolului un fapt pe care d-sa îl trece cu vederea, și anume :

În Parlamentul corporatist, medicii vor avea poate 5, 10, sau 20 reprezentanți ai lor, (nu precizăm numărul dar pentru a nu fi acuzați de neobiectivitate rămânem pe terenul d-lui Gama, și presupunem că numărul medicilor aleși în Parlamentul corporatist, va fi acelaș cu numărul celor din parlamentul

sufragiului universal, sau chiar mai mic), dar acești, 5, 10, sau 20 reprezentanți vor fi medici aleși de medici, pentru a susține interesele corpului medical în cadrul intereselor generale, — și răspunzători față de alegătorii lor de felul cum le vor fi apărut. Să fie sigur adversarul reprezentanței corporatiste, că reacțiunea alegătorilor va fi mai sigură și mai promptă în acest caz, și cei cari nu au corespuns, nu vor mai fi trimiși a doua oară.

Am vrea să știm cu ce argumente ne va convinge autorul articolului, că aleșii medici în parlamentul corporatist vor fi mai puțin independenți și că glasul lor va fi mai puțin ascultat decât în starea actuală de lucruri când orice interes al unei bresle, trebuie să sufere purgatoriul clubului politic respectiv (oricare ar fi el) și când vorba poetului „e destul cu mâna sau cu ochiul semn a face” și orice glas amuțește, atunci când interesele o cer.

Pentru informarea d-sale, rugăm pe autor să citească în presa zilnică, zecile de intruniri ale corpului didactic care-și revendică drepturile lor, care votează moțiuni, întocmesc memorii, fac intervenții și duc campanii de presă, iar în Parlamentul sufragiului universal, unde sunt 119 profesori, adică 19 la sută din numărul aleșilor, nu se ridică nici un glas, care să le susțină interesele.

Să nu credem oare, că „s'a făcut semn cu mâna” dela cutare club politic ?

Și să credem oare că membrii corpului didactic aleși de profesori, dintre ei, se vor impresiona de vre-un gest, ori de unde ar porni ?

Dar asupra acestei chestiuni vom reveni fiindcă ea este într'adevăr deosebit de importantă.

D. L.

Democrații contra democrației...

Cine vrea să extragă argumente cât mai multe și cât mai convingătoare contra statului electoral de astăzi, n'are decât să urmărească activitatea zilnică fie a exponenților regimului democratic, fie a parlamentului sau a presei democratice.

Așa, de pildă, unul din ziarele democratice care de ani de zile asurzește (și otrăvește) opinia publică românească cu „calitățile” politice constructive ale partidului național-tărănist, pe care nu-l califică niciodată altfel decât : „cea mai mare forță (!!) politică a României”, „organism perfect unitar”, „depozitar al tuturor ideologiilor democratice”, etc., pentruca cu prilejul votării legii stărilor de asediu să-l acopere — e drept, cu timiditate, — de tot odiul, scria mai eri următoarele :

„Guvernul a decis eliberarea lui Forțu ; de ce idelle bune le vin totdeauna prea târziu guvernanților noștri” ?

De ce ? Dar aceștia pe cari-i denigrați astăzi sunt guvernării pe cari-i reclamați și-i susțineți de ani de zile, împotriva a tot ce țara ar putea să dea mai priceput și mai bun. De ce faceți aceasta ? Și ce veți răspunde în ziua în care țara, ajunsă la capătul răbdărilor ei, și cu ochii desbrobodiți de legătura minciunii democratice, vă va cere socoteală pentru toată opera de deformare a adevărilor politice la care ați contribuit ?

Alt exemplu.

Cu prilejul unuia din nenumăratele scandaluri cari fac indeletnicirea aproape zilnică și aproape exclusivă a parlamentului actual, un viu incident (citește : schimb de injurături) a avut loc între d. dr. Lupu și deputatul cuzist Robu. D. dr. Lupu, infuriat peste măsură, și-a copleșit adversarul cu cele mai parlamentare și mai democratice grațiozități ; l-a făcut brută, animal, inconstient, etc.

Deputatul Robu este totuși alesul colegiului universal, al poporului conștient și suveran. S'a gândit oare d. dr. Lupu ce palmă sângeroasă dă sistemului electoral de astăzi, insultând astfel pe un exponent al voinței politice a poporului ? Apoi dacă deputatul Robu, o brută, (după afirmația d-lui dr. Lupu) a putut fi ales, și poate reales, de popor, — ce încredere se mai poate avea în acest popor și în judecata lui, care trimite în Cameră asemenea exemplare ?

Dar aceasta nu e de ajuns. Regimul votului universal, pe care-l foloșesc demagogii, nu se învrednicește, în fapt, decât de disprețul lor. Iată încă un exemplu edificativ :

Vie polemică, în Senat, între d-nii Mihail Manoilescu și V. Madgearu, pe chestiunea proiectului de lege privitor la impozitul pe lux și cifra de afaceri. D. Manoilescu reproșă ministrului de resort — d. Madgearu, — că a venit cu acest proiect extrem de voluminos (80 de pagini cari conțineau impuneri fiscale la nu mai puțin decât 2000 articole !) în ultimul moment, și că încearcă să-l treacă prin surprindere fără a lăsa Senatului timpul necesar ca să-l studieze.

Cum credeți că a scuzat d. Madgearu această grabă inadmisibilă ?

Cităm textual din darea de seamă a ședinței :

„In alte țări, pentru asemenea proiecte financiare s'a acceptat, d-le Manoilescu, sistemul decretelor-legi, când țara s'a găsit în mari greutăți financiare“.

Așa dar, mașina parlamentară nu e bună decât ca decor, pentru vremuri normale ! Când țara trece prin greutăți serioase, conducătorul trebuie să recurgă la decretule-legi !

Este ceea ce spunem și noi aci de aproape un an de zile. Nu ne-am așteptat însă niciodată ca însuși unul din exponenții și profitorii regimului parlamentar să o recunoască, și încă cu atâta desinvoltură !

S. A.

Democrația de asediu

Proclamarea stărei de asediu fără o justificare suficientă pe care țara să o priceapă și o admită, pune în cauză nu numai un guvern oarecare ci însăși instituția statului democratic actual !

În adevăr conducerea democratică apare ca un echipaj capabil să conducă corabia statului numai pe vreme bună. Îndată ce vremea se tulbură echipajul trebuie schimbat cu altul și democrația, care se confundă cu slăbiciunea, trebuie să facă loc unei alte puteri, unei puteri veritabile, care este armata.

Iată de ce în discursul său în Senat, în noaptea de 3 spre 4

Februarie, când s'a votat starea de asediu, d. Mihail Manoilescu a putut spune aceste semnificative cuvinte:

„D-lor senatori, astăzi problema care se pune este aceasta: dacă guvernul nu este în stare să țină ordine cu mijloacele legale și normale, atunci ne găsim sau în fața unei *insuficiențe a însăși statului democratic, care tremură la fiecare adiere ceva mai tare și trebuie să-și schimbe numai decât structura, eșind din făgașul normal și recurgând la măsuri excepționale*, sau ne găsim în fața unei grave insuficiențe a guvernului însăși.

Oricare ar fi partea pe care o veți alege, insuficiența însăși a statului democratic sau insuficiența guvernului, nu sunteți de felicitat“

L. N.

Din activitatea noastră științifică

Numărul de Decembrie al revistei „*Nationalsozialistische Monatshefte*” al cărui director este d. *Adolf Hitler* și care este revista științifică a mișcării național-socialiste germane, se ocupă în două articole de activitatea științifică a d-lui Mihail Manoilescu.

În primul semnat de d. Alfred Rosenberg, prim redactorul revistei și intitulat „Europa în Rom” între singurele cinci nume pe care le citează dintre toți participanții la congresul dela Roma este și acel al directorului nostru.

Între altele vorbind despre mișcările de renaștere națională din Italia și Germania și de ideea calităților și instituțiilor specifice fiecărui popor în legătură cu trecutul său, spune:

„Caracteristic pentru această concepție e că și reprezentanții celeilalte părți a lumii (afară de Italia și Germania) se apropie din ce în ce mai mult de această concepție. că profesorul Manoilescu din România, arată conștient în lucrările sale că, în cele din urmă, în renașterea biologică a vremii noastre, fiecare popor își va crea o ideologie care să fie cea mai potrivită pentru a asigura bazele vitale a unității lui biologice”.

Intr'un al doilea articol cu titlul „*Bezeichnende Vorträge auf dem Europa Kongress*”, între cele nouă cuvântări amintite, din peste 60 ținute, se rezumază mai pe larg ca oricare alta comunicarea d-lui Manoilescu la acest congres, citându-se în extenso un lung fragment.

În numărul din 2 Decembrie al revistei „*Wirtschaftsdienst*” care apare la Hamburg, d. profesor dr. *Albrecht Mendelssohn Bartholdy*, ocupându-se tot de congresul dela Roma, discută în cea mai mare parte a articolului său teoriile emise de d. Mihail Manoilescu la acest congres.

L. N.

O propunere

Omenirea se află la cea mai mare răspântie pe care o cunoaște istoria. Străbătând cumplita încercare, ce pare a nu mai fi criză ci stare permanentă, țara noastră se vede lipsită de apărare prin insuficiența statului parlamentar democratic, compromis, și în stare de lichidare.

În două țări din bătrâna Europă se fac două experiențe, cari

trebuiesc cunoscute și urmărite de aproape, pentru ca la momentul oportun să știm ce putem împrumuta din ele.

Asupra statului corporativ, în funcțiune în Italia, nu prea găsim publicațiuni serioase în limba română sau măcar în limbile culte. Am căutat în traducere franceză *Carta del Lavoro* și nu am găsit-o. În Italia, de sigur, apar numeroase scrieri, dar cu toate că limba italiană are atâta asemănare cu a noastră, o lucrare de știință rămâne neinteligibilă dacă nu posezi perfect limba în care e scrisă. A o ceti cu dicționarul este azi pierdere de timp.

De aceea supur meditației conducătorilor mișcării corporative propunerea de a traduce și tipări în românește *intreaga bibliografie corporativă*.

Ar fi de cel mai mare folos în primul rând mișcării.

I. F.

Un nou succes al „Lumei Noi”

Revista „*PanEuropa*” care apare la Viena sub direcția contelei *Kudenhove-Kalergi* publică în numărul său de Ianuarie articolul „Gândirea Europeană la congresul dela Roma”, de d. Mihail Manolescu, articol reprodus din revista noastră.

L. N.

Trei cărți bune

Asupra Statului corporativ-fascist Italian

Intr'o altă notă din numărul de față, un colaborator al „*Lumei Noi*” se plânge de lipsa cărților informative asupra statului corporativ.

În limbile curent cunoscute la noi — în franțuzește și nemțește — au apărut deajuns de multe cărți despre fascism. Mai toate însă reprezintă însemnări de călătorie a unor călători grăbiți, sau considerații filozofico-sociale asupra fascismului.

Chiar în italienește e greu de găsit o carte rezumativă a fascismului. Materialul informativ e răspândit în sute de publicații din care este greu de adunat și coordonat.

Cât este de adevărată această constatare o dovedește și butada cu care a răspuns d. Mussolini unui ziarist român care l'a întrebat, cu prilejul inaugurării Școalei Române dela Roma: „Care e cea mai bună carte asupra fascismului?”. D. Mussolini a răspuns: „*Il Principe*” al lui Machiavel.

În românește avem două cărți bune, mult mai bune decât media celor străine. Este o mare vină a noastră aceea de a nu le fi semnalat mai curând cu toată amplexarea care trebuia. Ele sunt: „*Fascismul, Doctrina și realizări sociale*”, de *Sandu Al. Tzigara Samurcaș*, Socec, 1932, prețul lei 68 și „*Fascismul, organizarea constituțională a Statului corporativ italian, doctrină, realizări, legislație*”, de *Vasile Marin*, București 1932, prețul lei 80.

După cum arată și titlul, cea dintâi se ocupă mai mult de fascism, examinându-l originea istorică și spirituală și exami-

nând — în bună parte cu ajutorul unei mari bogății de citate din făuritorii și doctrinariii fascismului — fenomenul fascist sub toate aspectele lui. Numai secundar, ca una din expresiile acestuia, autorul se ocupă de statul corporativ.

Cu toate acestea, cartea d-lui Sandu Tzîgara Samurcaș este indispensabilă pentru aceia care vor să înțeleagă statul italian actual și să desprindă din organizația lui ceea ce este specific italian și fascist, neexportabil și ceea ce înseamnă creația cooperativă, de valoare universală.

Cartea d-lui Vasile Marin este închinată — cum o arată și subtitlurile — în primul rând organizării statului corporativ. Ea este bazată pe o foarte bogată informație, atât în ce privește construcția statului italian în general cât și în special aspectele sale corporative. Din ea putem învăța ce este și ar vrea să fie fascismul și corporatismul italian. O carte atentă poate scuti și pe dușmanii și pe amicii fascismului și corporatismului de multe afirmații gratuite și opinii eronate, bazate pe o informație incompletă. D. Vasile Marin are chiar și grija de a da în traducere părțile cele mai însemnate din legislația italiană.

Dacă fiecare din aceste două cărți ar reprezenta numai ceea ce am redat aici în stil telegrafic, și încă ar fi de ajuns. Ele însă reprezintă fiecare mult mai mult și de aceea ne simțim obligați să revenim mai pe larg asupra fiecăreia din ele. Deocamdată ne-am împlinit cel puțin datoria de a le semnală cititorilor noștri.

Merită de asemenea semnalată o carte apărută în ultimul timp în nemțește: „Der Ständestaat des Faschismus”, de Werner Niederer (Editura Dunker & Hombold, München und Leipzig, 1932).

Lucrarea este o teză de doctorat la Universitatea din Zürich și tocmai din acest caracter didactic își trage calitățile.

Este o monografie metodică și clară a organizației statului italian. Scopul principal al lucrării nu este să expună părerile autorului, ci să ne informeze și să ne arate amănunțit și precis organizarea statului italian. Nici un mijloc nu e neglijat pentru aceasta. Expunere clară, diagrame ingenioase, și mai ales reproducerea în anexă a tuturor legilor importante a corporatismului italian. Nu numai Carta del Lavoro, ci și legea din 3 Aprilie 1926 și regulamentul din 1 Iulie 1926, mai importante în practică decât ea, și alte zece legi sunt date în extenso sau în lungi rezumate.

Aceasta nu înseamnă că autorul s'a mărginit să compileze ceea ce ar fi de ajuns de merituos. El a încercat atât în introducere cât și în întreaga expunere să scoată în evidență esențialul față de secundar, să pună față în față construcția legală și cea de fapt, cu o imparțialitate și cu o corectitudine într'adevăr științifică.

De acela — deși de ajuns de greu de citit, datorită concentrării ei — cartea lui Niederer reprezintă pentru noi una din cele mai bune surse de informații serioase asupra statului fascist-corporativ italian.

Primii pași

În zilele de 4 și 5 Februarie a. c., d. Mihail Manolescu, însoțit de d-nii ing. Cristea Niculescu și I. Joldea Rădulescu, a fost la T.-Severin și la Craiova, unde a ținut, sub auspiciile societăților culturale din acele localități, două conferințe despre Statul corporativ și necesitatea reformării statului.

Au fost, dacă se poate spune astfel, primii pași pe teren făcuți de tânăra noastră mișcare corporativă, și este nu fără interes să adăugăm că modul cum ei au fost primiți, a întrecut toate așteptările. Un public imens și select a venit să asculte, atât la T.-Severin cât și la Craiova, expunerile d-lui Manolescu despre Statul corporativ, și felul cum publicul a primit noile idei, subliniate prin îndelungi și călduroase aplauze, este de natură să ne încurajeze și să ne îndemne la alte încercări similare.

Putem preciza, dealtfel, că ele vor continua.

Atât la T.-Severin cât și la Craiova, d. Manolescu a participat la ședințele Camerelor de comerț și industrie respective, unde s'au desbătut, într'o atmosferă de adevărată și înaltă competență, toate problemele ce privesc viața actuală a comerțului și industriei.

Discuțiunile au fost atât de interesante, încât ele făceau impresia că se desfășoară într'un adevărat parlament corporativ.

Vom reveni în numărul viitor atât asupra acestor dezbateri, conduse cu o rară pricepere de d-nii Stănică și Goga, cei doi harnici președinți ai Camerelor de industrie și comerț din T.-Severin și Craiova, cât și asupra conferințelor d-lui Manolescu.

L. N.

A apărut

PETROLUL

Studiu fizic, chimic, geologic
technologic și economic

de

† **EMIL SEVERIN**

fost profesor la Școala
Politehnică Regele Carol II

Un volum de 660 pagini cu 261 figuri

PREȚUL 500 LEI

De vânzare la principalele librării și la Monitorul Oficia

SERVICIUL MARITIM

ITINE

LINIEI: CONSTANȚA —

CURSE DESERVITE LA FIECARE DOUĂ SAPTA

(SUB REZERVĂ DE MODIFI

PORTURI de ESCALA	Legăturile cu trenurile	P L E C A R I Ș I S O			
CONSTANȚA	§ 1	Plecare, Luni ora 11	2 Ian.	16 Ian.	30 Ian.
VARNA	§ 2	Sosire Luni ora 17 ⁰⁰	2 Ian.	16 Ian.	30 Ian.
	§ 3	Plecare „ „ 22	„	„	„
ISTANBUL	§ 4	Sosire Marți ora 10	3 Ian.	17 Ian.	31 Ian.
	§ 5	Plecare „ „ 16	„	„	„
SALONIC	§ 6	Sosire Miercuri ora 19 ⁰⁰	4 Ian.	18 Ian.	1 Febr.
	§ 7	Plecare Vineri „ 12	6 „	20 „	3 „
ISTANBUL	§ 4	Sosire Sâmbătă ora 14	7 Ian.	21 Ian.	4 Febr.
	§ 8	Plecare Duminică ora 11	8 „	22 „	5 „
		„ „ „ 9 ⁰⁰	—	—	—
VARNA	§ 2	Sosire Duminică ora 20 ⁰⁰	ESCALA		
	§ 3	Plecare „ „ 22 ⁰⁰			
CONSTANȚA	§ 9	Sosire Luni ora 4	9 Ian.	23 Ian.	6 Febr.

ROMAN (S. M. R.)

RARIUL

VARNA — ISTANBUL — SALONIC

MANI DE VAPORUL „PRINCIPESA MARIA“

CĂRI FĂRĂ AVIZ PREALABIL)

S I R I I N P O R T U R I

13 Febr.	27 Febr.	13 Mart.	27 Mart.	10 April.	24 April.	8 Mai	22 Mai
13 Febr.	27 Febr.	13 Mart.	27 Mart.	10 April.	24 April.	8 Mai	22 Mai
"	"	"	"	"	"	"	"
14 Febr.	28 Febr.	14 Mart.	28 Mart.	11 April.	25 April.	9 Mai	23 Mai
"	"	"	"	"	"	"	"
15 Febr.	1 Mart.	15 Mart.	29 Mart.	12 April.	26 April.	10 Mai	24 Mai
17 "	3 "	17 "	31 "	14 "	28 "	12 "	26 "
18 Febr.	4 Mart.	18 Mart.	1 April.	15 April.	29 April.	13 Mai	27 Mai
19 "	5 "	19 "	—	—	—	—	—
—	—	—	2 April.	16 April.	30 April.	14 Mai	28 Mai
			2 April.	16 April.	30 April.	14 Mai	28 Mai
			"	"	"	"	"
20 Febr.	6 Mart.	20 Mart.	3 April.	17 April.	1 Mai	15 Mai	29 Mai

ITINERARIUL LINIILOR DESERVITE DE

Linia I: Constanța — Istambul — Pireu — Alex

Linia II: Constanța — Istambul — Pireu — Beir

Linia III: Constanța — Istambul — Pireu — Alex

(Sub rezervă de ma

PORTURI de ESCALA	Legăturile cu trenurile	Ziua și ora de plecare și sosire			ROMANIA (I)	DACIA (II)	ROMANIA (I)	DACIA (III)	ROMANIA (I)
		Linia I	Linia II	Linia III					
CONSTANȚA	plec. § 10	S-tă ora 23	S-tă ora 23	S-tă ora 23	ianuar. 7 „	ianuar. 14 „	ianuar. 21 „	ianuar. 28 „	Feb 4 „
ISTANBUL	sos. § 11	D-că „ 14	D-că „ 14	D-că „ 14	8 „	15 „	22 „	29 „	5 „
	plec. § 12	Luni „ 11	Luni „ 11	Luni „ 11	9 „	16 „	23 „	30 „	9 „
PIREU	sos. § 13	M-ți „ 12	M-ți „ 12	M-ți „ 12	10 „	17 „	24 „	31 „	7 „
	plec. § 14	„ „ 19	„ „ 19	„ „ 19	10 „	17 „	24 „	31 „	7 „
BEIRUT	sos. § 15	—	Joi „ 15	—	—	19 „	—	—	—
	plec. § 16	—	„ „ 23	—	—	19 „	—	—	—
HAIFA	sos. § 17	—	V-ri „ 6	—	—	20 „	—	—	—
	plec. § 18	—	„ „ 12	—	—	20 „	—	—	—
ALEXANDRIA	sos. § 19	Joi „ 8 S-tă „ 16	S-tă „ 8	Joi „ 8	12 „ 14 „	21 „ 22 „	26 „ 2 „	2 Febr. 3 „	9 „ 11 „
	plec. § 20	V-ri „ 16	D-că „ 16	V-ri „ 16	—	—	—	—	—
HAIFA	sos. § 17	—	—	S-tă „ 12	—	—	—	4 „	—
	plec. § 18	—	—	„ „ 23	—	—	—	4 „	—
BEIRUT	sos. § 15	—	—	D-că „ 6	—	—	—	5 „	—
	plec. § 16	—	—	„ „ 12	—	—	—	5 „	—
PIREU	sos. § 13	Luni „ 7 D-că „ 7	M-ți „ 7	M-ți „ 7	16 „	24 „	30 „	7 „	13 „
	plec. § 14	Luni „ 13 D-că „ 13	„ „ 13	„ „ 13	16 „	24 „	30 „	7 „	13 „
ISTANBUL	sos. § 11	M-ți „ 14 Luni „ 14	M-ri „ 14	M-ri „ 14	17 „	25 „	31 „	8 „	14 „
	plec. § 12	M-ri „ 11 M-ți „ 11	Joi „ 11	Joi „ 11	18 „	26 „	1 Febr.	9 „	15 „
CONSTANȚA	sos. § 21	Joi „ 3 M-ri „ 3	V-ri „ 3	V-ri „ 3	19 „	27 „	2 „	10 „	16 „

VAPOARELE „DACIA“ ȘI „ROMANIA“

dria — Pireu — Istanbul — Constanța

— Haifa — Alexandria — Pireu — Istanbul — Constanța

dria — Haifa — Beirut — Pireu — Istanbul — Constanța

(fieri fără aviz prealabil)

DACIA (II)	ROMANIA (I)	DACIA (III)	ROMANIA (I)	DACIA (II)	ROMANIA (I)	DACIA (III)	ROMANIA (I)	DACIA (II)	ROMANIA (I)	DACIA (III)	ROMANIA (I)	DACIA (II)	ROMANIA (I)	DACIA (III)	ROMANIA (I)	DACIA (II)	ROMANIA (I)
Febr. 11 „	Febr. 18 „	Febr. 25 „	Martie 4 „	Martie 11 „	Martie 18 „	Martie 25 „	Aprilie 1 „	Aprilie 8 „	Aprilie 15 „	Aprilie 22 „	Aprilie 29 „	Mai 6 „	Mai 13 „	Mai 20 „	Mai 27 „	Mai 3 „	Mai 10 „
12 „	19 „	26 „	5 „	12 „	19 „	26 „	2 „	9 „	16 „	23 „	30 „	7 „	14 „	21 „	28 „	4 „	11 „
13 „	20 „	27 „	6 „	13 „	20 „	27 „	3 „	10 „	17 „	24 „	1 Mai	8 „	15 „	22 „	29 „	5 „	12 „
14 „	21 „	28 „	7 „	14 „	21 „	28 „	4 „	11 „	18 „	25 „	2 „	9 „	16 „	23 „	30 „	6 „	13 „
14 „	21 „	28 „	7 „	14 „	21 „	28 „	4 „	11 „	18 „	25 „	2 „	9 „	16 „	23 „	30 „	6 „	13 „
16 „	—	—	—	16 „	—	—	—	13 „	—	—	—	11 „	—	—	—	—	—
16 „	—	—	—	18 „	—	—	—	13 „	—	—	—	11 „	—	—	—	—	—
17 „	—	—	—	17 „	—	—	—	14 „	—	—	—	12 „	—	—	—	—	—
17 „	—	—	—	17 „	—	—	—	14 „	—	—	—	12 „	—	—	—	—	—
18 „	23 „	2 Mart.	9 „	18 „	23 „	30 „	6 „	15 „	20 „	27 „	4 „	13 „	18 „	25 „	1 Iunie	—	—
19 „	25 „	3 „	11 „	19 „	25 „	31 „	7 „	16 „	21 „	28 „	5 „	14 „	19 „	26 „	2 „	—	—
—	—	4 „	—	—	—	1 Apr.	—	—	—	29 „	—	—	—	27 „	—	—	—
—	—	4 „	—	—	—	1 „	—	—	—	29 „	—	—	—	27 „	—	—	—
—	—	5 „	—	—	—	2 „	—	—	—	30 „	—	—	—	28 „	—	—	—
—	—	5 „	—	—	—	2 „	—	—	—	30 „	—	—	—	28 „	—	—	—
21 „	27 „	7 „	13 „	21 „	27 „	4 „	9 „	18 „	23 „	2 Mai	7 „	16 „	—	30 „	—	—	—
21 „	27 „	7 „	13 „	21 „	27 „	4 „	9 „	18 „	23 „	2 „	7 „	16 „	21 „	30 „	4 „	—	—
22 „	28 „	8 „	14 „	22 „	28 „	5 „	—	19 „	—	3 „	—	17 „	—	31 „	—	—	—
23 „	1 Mai	9 „	15 „	23 „	29 „	6 „	10 „	20 „	25 „	4 „	9 „	18 „	23 „	1 Iunie	—	—	—
24 „	2 „	10 „	16 „	24 „	30 „	7 „	—	21 „	—	5 „	—	19 „	—	2 „	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	12 „	21 „	26 „	—	10 „	—	24 „	—	7 „	—	—

BANCA DE SCONT A ROMANIEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL ȘI REZERVE LEI 132.471.127

Sediul Central: BUCUREȘTI

Sucursale la :

Alexandria, Bazargic, Constanța, Focșani, Galați,
R.-Vâlcea, T.-Măgurele și Tulcea

Correspondenți în toată țara

Se fac orice operațiuni de Bancă

„FEROEMAIL“

S. A. R. PLOEȘTI

Fabricație de tuburi de fontă de scurgere

TOATE DIMENSIUNILE

PIESE DE INBINARE

ARTICOLE SANITARE EMAILATE,

CHIVETE, LAVOARE, SIFOANE,

OLARIE, RADIATOARE

Se fabrică și se vând cu prețurile cele
mai reduse

CORPORATIS
LUMINA

LUMEA NOUĂ

? CORPORATISMUL, organizarea egoismelor ?

de MIHAIL MANOILESCU

În conferințele pe cari le-am ținut după solicitarea diferitelor asociații culturale la Turnu Severin, Craiova și Sibiu, asupra statului corporativ, am putut să-mi dau seama cât de adâncă este intuiția cercurilor noastre intelectuale, și a claselor noastre producătoare, de o potrivă reprezentate la aceste manifestări, asupra necesității statului corporativ.

Ideia corporativă este pe drum și este pe un drum sănătos și drept în care fiecare pas e făcut fără întoarcere și reprezintă un câștig *definitiv* în spiritul public.

De altfel, lumea n'a lipsit să-și dea seama de deosebirea mare dintre noi și toți aceia cari au fondat partide și grupulețe în vremea din urmă, mai mult spre zăpăcirea decât spre folosul țării.

Toți acești iluzionați creatori de organizme politice au început prin a proclama constituirea unui partid *pornind dela propria lor persoană* și dela un grup restrâns de prieteni și *după aceia* și-au dat un anumit program care nu reprezintă nici o noutate ideologică și aproape nimic deosebitor de locurile comune ale ideilor politice din România.

Cu un bagaj atât de ușor ei au pornit de îndată la organizare, constituindu-și nuclee prin orașele de provincie înființând cluburi și recrutând partizani.

La toți aceștia, *forma* de partid a fost mai esențială decât *fondul* care, acesta, nu poate fi constituit decât de *ideia nouă* pe care cineva o poate aduce ca tribut țării aceștia.

De aceea, afară de partidul d-lui Grigore Iunian care a pornit incontestabil dela o idee — confinată totuși într'un domeniu prea limitat, prea circumstanțial și prea trecător, — toate celelalte partide recente au apărut ca simple frânturi din vechile partide, *cari nu au nimic de spus țării* mai mult decât le-au putut spune acestea.

Prin contrast cu aceste metode vechi, cari nu sunt decât o prelungire a mentalității unei lumi politice care va dispărea, noi am pornit acum un an, frământați de o idee. *Noi am avut dela început de spus acestei țări, un lucru nou și un an întreg nu ne-a fost deajuns ca să-l spunem în întregul său.*

Desvoltarea ideei noastre de stat corporativ — căci este ideea noastră deosebită așa de radical de concepțiile corporatiste din alte țări, — s'a desfășurat metodic și se va mai desfășura multă vreme, suprapusă continuu pe linia evenimentelor politice și sociale din țara noastră, cari nu fac zi de zi decât să o confirme.

În tot acest timp, noi am fost și suntem în faza de elaborare a ideilor politice, fază care a precedat totdeauna mișcările de transformare adâncă a instituțiilor politice și sociale.

Cum arătam în conferința dela Sibiu, *elaborarea ideilor politice se face atât de rar, în toate țările, încât generații întregi pot trece fără ca dealungul vieții lor să fi asistat și să fi participat la o asemenea operă.*

Și este ușor de înțeles atunci de ce, pentru simțul comun, politica constă numai în organizare, propagandă și acțiune cotidiană, și nu în idei.

Ideile politice adevărat noi apar atât de rar, pe când viața politică de toate zilele nu este decât o frământare mărunță într'un cadru ideologic fixat de multă vreme !

Astfel tot veacul XIX-lea a fost în Europa un proces de desvoltare a ideilor revoluției franceze așa cum fuseseră formulate de marii gânditori francezi din veacul al XVIII-lea și monotonia ideologică a Europei ar fi fost desăvârșită dacă la mijlocul veacului trecut nu ar fi apărut ideologia marxistă, care alături și în interferență cu ideologia liberală, au constituit singurul bagaj intelectual al omului politic de până astăzi.

Nu e dar nici o mirare dacă oamenii au în general un așa de mare dispreț pentru activitatea politică și dacă nici chiar intelectualii nu ridică în prețuirea internă, politica la nivelul la care socotesc filozofia sau știința.

Căci ei nu au cunoscut politica în faza de *elaborare a ideilor*, atunci când prin obiectivitatea cercetării societății omeneste și prin înălțimea principiilor, ea egalează gândirea filozofică și științifică. Ei au cunoscut-o numai în faza vulgară și aproape trivială, când ideile politice sunt *răspândite în massă* și când pentru a le face asimilabile de către oamenii fără cultură, ele trebuiesc coborite și deformate câte odată, în chip caricatural.

Faza în care ne găsim noi cei dela „Lumea Nouă”, este tocmai faza aceasta a elaborării în care nici nu voim nici nu

avem nevoie să recurgem la procedeele cari ating neonestitatea celor ce exploatează politicește o idee.

Noi prezentăm societății românești ideile noastre clare și limpezi, așa cum es de la izvor fără atingerea cu praful compromiselor, sau cu noroiul intereselor egoiste.

Pe linia lămuririlor, pe cari le datorim asupra ideii corporative, câteva chestiuni formulate de către prietenii și adversarii noștri, merită în primul rând, o explicație.

Sunt adversari cari, poate de bună credință, își închipue că statul corporativ înseamnă numai o *organizare a egoismelor* și că punerea la o altă în cadre legale a atâtor categorii de interese divergente, poate să constituie în vremurile aspre de astăzi, un adevărat pericol. Ei socotesc că regimul politic actual, are calitatea de a acoperi cu mantia partidelor și a disciplinei de partid antagonismele de interese, pe când regimul corporativ ar constitui o legitimare, o încurajare și aproape un indemn la afirmarea acestor antagonisme.

Noi vom mărturisi cu sinceritate, că sub această formă obiecțiunea este impresionantă. Ea nu poate însă rezista unui examen mai amănunțit.

In adevăr, *ideologia corporativă este departe de a reprezenta valorificarea egoismelor de grup. Toată doctrina noastră porcede dela ideea serviciului social, singurul izvor de drepturi în stat.* Profesiunea însăși nu este în concepția noastră mijlocul egoist prin care se asigură existența unor anumite categorii de oameni, ci este *mijlocul prin care omul se face util colectivității* împlinind o anumită funcțiune socială necesară.

Ar fi elementar și aproape naiv să examinăm rând pe rând toate profesiunile pentru a dovedi rolul lor *funcțional* în colectivitate și imposibilitatea de a suprima una singură din ele, fără a produce — ca și în cazul suprimării unui organ într'un corp viu, — desechilibrul și degenerarea organismului însuși.

Numai puține profesiuni reprezintă un caracter de perfect egoism și parazitism social. Profesiunea de rentier pur, atunci când în schimbul rentei, deținătorul ei nu desfășoară nici o activitate culturală, filantropică sau — în sensul bun — politică, poate fi clasificată cu drept, ca o excepție la caracterul de serviciu social, pe care-l îmbracă orice profesiune.

Toate însă, dar *toate celelalte* profesiuni au un rol funcțional și activ în viața socială, așa încât drepturile ce derivă dintr'un rol funcțional sunt drepturi de cari ar beneficia imensa majoritate a elementelor utile și neparazitare.

Dar, vor putea răspunde adversarii noștri, această plat-

formă ideologică nu este suficientă pentru a evita caracterul egoist al intereselor de profesiune.

Ceeace *gândim* noi în chip doctrinar despre statul corporativ este una, și ceeace poate *rezulta* din organizarea corporativă este alta, așa că s'ar putea întâmpla ca *impotriva doctrinei*, juxtapunerea egoismelor în parlamentul corporativ și în toate instituțiile statului corporativ să ducă la o exasperare a luptelor pentru interese și la o degradare a nivelului moral al vieții publice.

Celor îngrijați de această perspectivă le vom răspunde invocând elemente cari constituie o *garanție derivând din însăși organizarea pe care o propunem pentru statul corporativ*.

Impotriva exceselor și a devierii de la principiile sale, statul corporativ are trei elemente de ponderație cari veghează la menținerea echilibrului și la salvagardarea interesului general: *Suveranul, Primul Ministru și Parlamentul însuși*.

Suveranul va păstra dreptul de dizolvare și — cum e firesc — dreptul de promulgare așa încât El va constitui totdeauna cel mai puternic și mai efectiv factor de coordonare a intereselor divergente în spiritul interesului național. Mai mult, autoritatea Suveranului va fi mult sporită într'un Stat în care Suveranul nu mai este constrâns să ardeze Statul pe rând și fără drept la intervențiile diferitelor echipe politice, omogen egoiste, și în fapt solidare a păstra privilegiile regimului partidelor.

În afară de aceasta Suveranul numește un Prim Ministru al său, care prin deosebire de ce se petrece astăzi e un *adevărat șef de guvern*. Acest șef de guvern urmează să aibă o stabilitate mare așa cum aveau pe vremuri cancelarii imperiului german, fiindcă retragerea șefului guvernului nu poate fi provocată de Adunarea Națională Corporativă decât cu o majoritate de 2/3.

Or, o asemenea majoritate nu este ușor de obținut într'un parlament în care nu comandă grupuri compacte și disciplinate de partid. Într'un asemenea parlament reprezentanții diferitelor corporații nu vor putea niciodată să se coalizeze pentru a răsturna pe șeful guvernului, animați de interese lăaturalnice, cum sunt azi interesele de partid.

Ei își vor scruta liber conștiința lor în fața unui act atât de grav cum ar fi acela de a provoca schimbarea șefului guvernului și deci de a arunca țara în discontinuitate.

Dar pe lângă conștiința lor ei vor avea ca îndreptar și interesele alegătorilor lor, cari se confundă cu nevoia continuității și a seriozității în viața statului.

„Loviturile“ cari se pot da azi prin comploturi parlamentare împotriva unui guvern și a șefului său nu ar fi posibile în regimul de mâine, în care ar funcționa ca o frână

față de tendințele anarhismului parlamentar, dorința de stabilitate și de continuitate a claselor producătoare.

Din această stabilitate, pe care am demonstrat-o, a șefului de guvern, rezultă în mod firesc că *autoritatea și puterea șefului guvernului vor fi atât de mari încât acesta va putea reprezenta interesul general, fără a fi terorizat de pericolul improbabil al pierderii fără motiv al sprijinului parlamentului.*

Șeful guvernului va putea fi astfel un factor de coordonare a tendințelor divergente și o garanție de menținere a interesului general împotriva exagerării intereselor egoiste profesionale.

El va juca față de întregul parlament prin opera sa legislativă rolul pe care-l joacă astăzi câteodată șeful partidului majoritar din Cameră, care arbitrează din când în când între interesele divergente manifestate de membrii partidului său.

În afară de Suveran și de șeful guvernului un element hotărîtor de echilibrare a intereselor divergente îl prezintă Parlamentul însuși.

În adevăr, așa cum este proiectat de noi parlamentul corporativ mecanismul său realizează două condiții importante :

- 1) *Nici o categorie profesională nu deține majoritatea în Parlament și nu-și poate impune în mod absolut voința sa;*
- 2) *La orice divergență între două categorii de interese opuse, se realizează un arbitraj automat grație categoriilor neutre.*

Prima condiție este realizată prin aceea că după anteproiectul nostru de stat corporativ nici chiar corporațiile agricultorilor, adunate împreună și anume corporația ogorului (100 membri) a crescătorilor de vite (15 membri) și a viticultorilor și pomicultorilor (5 membri) întrunite împreună, nu pot constitui majoritatea parlamentului.

În adevăr cei 120 parlamentari ai acestor trei corporații reprezintă numai 36%, din cei 330 membri ai Adunării Naționale Corporative.

Tot așa dacă am pune, — ceea ce este destul de rar, — în același front industriile, meseriile, comerțul, transportul și băncile am ajunge la 105 parlamentari adică abia 31% din total.

În ceea ce privește corporațiile agricole s'ar părea la prima vedere că aproape este o nedreptate a nu li se da o reprezentare *proporțională* cu importanța lor numerică.

După doctrina pe care am dezvoltat-o noi, însă, *numărul singur nu este un criteriu și o bază pentru determinarea rolului politic a unei clase.* Pentru noi națiunea concepută ca un organism trebuie să acorde, fiecărei clase adică fiecărui organ al său, un loc corespunzător cu importanța func-

țiunei pe care o îndeplinește. Or, funcțiunea împlinită de clasa agricolă, este esențială, dar nu este unică. Ea nu poate absorbi și subordona celelalte funcțiuni normale din organismul național. De aceea nu ar fi o greșeală mai mare decât de a cădea dintr'o extremitate în alta și din a trece dela Parlamentul de azi în care avem atât de puțini agricultori la un parlament în care agricultorii ar avea majoritatea absolută și ar putea decide ei singuri în toate problemele țării.

Ceeace este cu totul demn de remarcat e faptul că în *parlamentul corporativ așa cum l-am imaginat noi, toate dar absolut toate clasele sociale pozitive sunt mult mai larg reprezentate decât în parlamentul actual.*

În adevăr agricultorii trec dela 13,7%, câți sunt în parlamentul actual, la 36%. Industria și comerțul și meseriile trec dela 4%, câți sunt în parlamentul actual, la 31%. Salariții publici cari nu sunt deloc reprezentați, decât prin membrii învățământului, vor avea 14% din Parlament.

Cum se întâmplă această minune ca toate clasele pozitive ale țării să-și sporească în acelaș timp rolul și importanța lor în Parlament ?

Pe socoteala cui se face această nouă repartitie dreaptă și logică ?

Răspunsul l-au avut cititorii noștri de multă vreme. Sporirea participării tuturor claselor pozitive, este posibilă *prin diminuarea participării, azi exagerate, a unor anumite profesii, cari au acaparat azi parlamentul.*

Dispariția intermediarilor politici, cari sunt politicienii ce-și iau procură de a reprezenta azi interesele tuturor lasă destul loc pentru ca să fie reprezentați direct, fără procură, cei cari au roluri sociale pozitive. Reducând participarea exagerată a avocaților cari astăzi reprezintă 38% din Parlament, până la proporția normală care le revine în cadrul profesiunilor libere (care după proiectul nostru ar avea 10% din parlament), se face un loc larg pentru clasele prin esență pozitive.

* * *

Credem că prin explicațiile clare, pe cari le-am dat am putut risipi și cele din urmă îndoieli asupra bunei funcționări a sistemului corporativ.

Am arătat îndeajuns prin demonstrații logice bazate pe mecanismul concret al noului stat, că organizarea corporativă nu expune națiunea la destrămare, prin forțele divergente a intereselor potrivnice.

Organizarea corporativă înseamnă un efort de sinceritate, garanție a tuturor îndreptărilor. Ea singură îngăduie reprezentarea în parlament a țării, *așa cum este, nu așa cum a fost deformată de jocul partidelor.*

Ea pune în locul ficțiunii de azi realitățile vii ale acestor țări.

Și între aceste realități vii, trebuie socotit și spiritul de solidaritate patriotică deasupra intereselor egoiste *spirit care este mai viu la elementele producătoare cu răspundere de fiecare zi în acțiunea lor și cu dragoste de țara pe care cu munca lor o servesc.*

De destrămarea țării să nu ne temem din partea gospodarilor cinștiți și vrednici ai acestei țări.

De această destrămare să ne temem din partea partidismului egos și până la ferocitate.

Educația și învățământul în cadrul Statului Corporativ

de E. OTETELIȘANU

De la război problema învățământului este continuu la ordinea zilei. Fiecare ministru de instrucție se crede obligat să reformeze în întregime sau în parte învățământul public din România, ca și când în alt chip prezența sa în fruntea acestui departament nu s'ar justifica.

Trebue să recunoaștem că dintre toate încercările făcute în acest sens, singura serioasă și care merită a fi luată în considerare este aceea coprinsă în proiectele de reformă a învățământului elaborat de d. prof. P. P. Negulescu, fost Ministru de Instrucție Publică, în cele două guverne ale Mareșalului Averescu. D-l Negulescu a plecat de la o concepție unitară și organică a tuturor ramurilor de învățământ, și a fost călăuzit de grija de a înlătura crearea unui proletariat intelectual care ar putea să devină o sarcină și o primejdie pentru societate și pentru stat. Din nenorocire, reforma preconizată de d-sa a rămas numai în stare de proiect. În schimb însă d. prof. C. Anghelescu, fost ministru al instrucțiunii publice, a isbutit, mulțumită faptului că a dispus de timp și de a tot puternicia partidului liberal, să realizeze o serie de reforme cari priveau diferitele ramuri ale învățământului public și cari au creat acestuia situația tragică de azi. Am fi nedrepti dacă nu am recunoaște că și d. dr. Anghelescu a fost călăuzit în reformele sale de unele idei directive. Se pare că grija d-sale a fost de a pune bazele unei școli cu caracter național, ca să contrabalanseze, mai ales în noule provincii, influența școlilor minoritare și confesionale. În afară de aceasta, d. dr. Anghelescu a crezut că servește cauza culturii românești dând posibilitatea ca învățământul secundar și chiar cel superior să devină accesibil masselor largi populare. De aci întreaga sa politică școlară care a dus la înmulțirea peste măsură a școlilor de toate categoriile și care a creat pletora de intelectuali, desrădăcinați din mediul lor rural și asvârlți în orașe, cu o diplomă în buzunar

și cu perspectiva de a muri de foame. Ce criminală lipsă de prevedere!

Intențiunile bune pe cari le-a avut nu-l pot pune la adăpost de marea răspundere ce și-a asumat-o, dând învățământului public din România îndrumarea greșită pe care o semnalăm.

Reformele celorlalți miniștri de instrucție s'au mărginit să retușeze pe ici pe colo legiurile școlare ale d-lui dr. Anghelescu, păstrând neschimbate spiritul și directiva imprimate de d-sa acestei politici.

Rezultatele negative ale acestei politici școlare ne pun în fața necesității de a examina îndrumarea învățământului public în cadrul noilor cerințe sociale, politice și culturale, create prin schimbările profunde ce se pregătesc în structura organică a statelor și, implicit, și a statului românesc.

Singura încercare serioasă de a crea un învățământ public în concordanță cu cerințele organice și structurale ale statului, a fost aceea care este legată de politica școlară a regretatului Spiru Haret.

Toată valoarea activității sale în acest domeniu stă în faptul că el a avut intuiția clară a nevoilor statului românesc în forma lui de acum aproape 40 de ani.

Ne găseam atunci în epoca culminantă de prosperitate a domniei Regelui Carol I, organizația burgheză a statului nostru se consolidase, instituțiile democratice se încetățeniseră definitiv, iar principiile economiei liberale constituiau o doctrină economico-politică în care credea toată lumea, fără ca să-i treacă cuiva prin minte că ar putea fi puse în discuție.

Pentru această societate având această doctrină și pentru un stat constituit pe aceste baze, era necesară o școală care să consolideze starea de lucruri de pe atunci, și Spiru Haret și-a îndeplinit cu pricepere și cu energie această misiune. De aceea, și valoarea netăgăduită a politicii sale școlare.

Personalitatea lui puternică a impus felul său de a vedea și colaboratorilor săi, în cât și azi ministerul de instrucție trăește din moștenirea spirituală lăsată de Haret, și pe care „ciracii” săi, rămași încă în administrația școlară, o apără cu sfințenie și înțeleg s'o perpetueze, uitând că condițiunile cari dădeau un sens acestei opere școlare s'au schimbat fundamental, iar școala românească trebuie îndrumată pe alte baze și spre alte țeluri.

După război, diferiții miniștri de instrucție și-au dat seama că este necesară o nouă politică școlară, potrivită condițiilor create de schimbările datorite de războiul mondial.

Aceste schimbări nu au putut fi întrezărite cu suficientă claritate în primii ani după sfârșitul acestui război. Oamenii de stat ai tuturor țărilor au socotit că prima grije era să se consolideze fiecare țară sub raportul unității naționale, acolo unde s'au făcut schimbări importante teritoriale, și, în același timp, să se înlăture consecințele economice create de condițiunile excepționale ale războiului. Convingerea tuturor era că, după o trecere de câțiva ani, totul va reintra în normal, și va începe o nouă eră de prosperitate în cadrul organizației de stat liberalo-burgheză.

Nu trebuie să ne surprindă dacă și oamenii noștri politici au fost victima aceleași iluziuni, și dacă deci au crezut că singura problemă ce li se pune este de a consolida România dându-i un caracter de stat unitar și național românesc.

Politica școlară a fost inspirată de aceleași condițiuni și ea a găsit în d-l dr. Anghelescu pe realizatorul ei.

Anii de după război s'au scurs și așteptările tuturor nu s'au realizat. Evenimentele desfășurate în decursul acestor ani, agravarea crizei care tinde a lua un caracter catastrofal, experiențele sociale, politice și economice cari se fac în unele țări și tind a se generaliza, toate aceste fapte ne dau dovadă că *ne găsim în preajma unor prefaceri profunde, cari vor schimba aspectul lumii de până acum.*

Se găsesc încă naivi cari mai nădăduesc că salvarea omenirii ar consta în revenirea la principiile și ideile cari au călăuzit-o în decursul secolului al XIX-lea și până la războiul mondial. Este inutil să insistăm asupra acestei erori. În paginile acestei reviste s'a arătat și se va mai arăta și de aci înainte cari sunt motivele pentru cari nu putem împărtăși această atitudine conservatoare.

Nu stă în puterea nimănui să oprească mersul lucrurilor. Noi știm că o *lume nouă* se naște, iar frământările zilelor noastre nu sunt decât durerile facerei.

Noi suntem convinși că lumea nouă va fi mai bună decât lumea veche de azi, și de aceea înțelegem să luptăm cu toate puterile noastre pentru a o vedea înfăptuită cu un ceas mai devreme.

Ori ce întârziere înseamnă agravarea unei situații ce devine din ce în ce mai greu de suportat, și înseamnă a prelungi în mod inutil suferințe și dureri cari s'ar putea evita, dacă toată lumea ar înțelege adevărata situație și s'ar supune ei.

Spuneam și cu alt prilej că aceea ce constituie caracterul esențial al crizei de azi nu este atât o criză economică ci, mai ales, **O CRIZA DE CONCEPȚIE.**

Lumea a evoluat. Știința și tehnica i-au creat alte condițiuni de existență, iar noi continuăm să judecăm realitatea socială și politică după aceleași valori ca și până acum.

Există, dacă ne este îngăduit să întrebuițăm un termen tehnic, o prea mare *decalare* între această realitate și ideile noastre. *Cu ideologia valabilă acum 50—60 de ani noi socotim că putem coprinde realitatea zilelor noastre în formele cari pot să ne călăuzească în toate manifestările vieții noastre individuale și colective.* Vorbim de individ și societate, de națiune și de stat, de libertate și de drepturile individului, de justiție, armată, școală și biserică și ne închipuim că acestor denumiri le corespunde acelaș conținut pe care li-I atribuiam bunicii și străbunicii noștri.

S'o spunem fără ezitare : *o ducem greu și nu suntem în stare să ne adaptăm noilor condițiuni de viață pentru că ne conduc strigoii.*

Desigur, vom fi acuzați de impietate, după cum am fost acuzați și de bolșevism, de și paginile acestei reviste sunt martore pentru ca să dovedească, pentru ori ce om de bună credință, cât suntem de respectuoși față de tradiție și de trecut, și cât de ostili suntem bolșevismului.

Dar prin tradiție și trecut noi nu înțelegem formele goale de ori ce conținut, ci numai puncte de reper cari să ne călăuzească pe drumul ce trebuie să-l urmăm pentru a atinge țelurile impuse de nevoile timpului, iar prin bolșevism înțelegem o grandioasă experiență socială ale cărei rezultate vor fi utile omenirii întregi.

Prin urmare *trebuie să ne hotărîm să gonim strigoii din mijlocul nostru și să ne scoborim în mijlocul realităților vii ale zilelor noastre.*

Aceasta nu este o încercare ușoară. Nu toți oamenii sunt în stare s'o realizeze. Când societatea omenească a ajuns să se consolideze sub forma unui număr de instituțiuni, ea capătă o stabilitate care o împiedică să se adapteze noilor forme impuse de schimbările realizate. Instituțiile cari altă dată reprezentau o realitate vie, sunt înconjurate de un atât de mare prestigiu în cât a te atinge de ele înseamnă pentru cei mai mulți a săvârși un sacrilegiu.

Toți marii inovatori : un Socrate, un Crist, un Giordano Bruno au plătit cu viața lor îndrăsneala ce au avut-o de a fi arătat contimporanilor lor că „miturile” în cari credeau ajunseseră formule lipsite de înțeles și că aceste mituri trebuiau înlocuite cu altele pline de un conținut nou și dă-tătoare de viață.

Această schimbare a criteriilor de apreciere a valorilor nu se poate face de la o zi la alta. Educația în familie ca și educația publică joacă din acest punct de vedere un rol covârșitor. Iată și motivul pentru care toți marii reformatori s'au gândit și la școală și au înțeles să pună această instituție în serviciul noilor idealuri. Fascismul în Italia ca și bolșevismul în Rusia, au creat un nou ideal de educație și de cultură a poporului.

Școala este, prin esența ei, conservatoare a unor tradițiuni și a unor idealuri. Atâta timp cât și unele și altele sunt în deplin acord cu condițiunile de viață, școala își îndeplinește misiunea ei. Când însă între ideologia pe care ea o propagă și nevoile vieții, isvorite din alte împrejurări, există o nepotrivire, școala devine o piedică pentru progres și deci trebuie modificată. Ca toate instituțiunile, ea rezistă. Așezarea ei pe noi baze este însă necesar să se înfăptuiască cât mai repede pentru a restabili acordul între viața și ideile noastre, iar această schimbare trebuie făcută în școală înaintea oricărei alte instituțiuni. Numai în felul acesta putem fi siguri că vom putea crește o nouă generație în spiritul timpului, pregătită să înfrunte cu succes toate greutățile vieții.

Școala de până acum a urmărit un ideal precis.

Ea trebuia să pregătească nolle generații în spiritul societății liberalo-burgheze. Ea se adresa în primul rând copiilor claselor înstărite cari știau că la sfârșitul studiilor nu vor avea grija zilei de mâine. Chiar și atunci când școala permitea accesul și copiilor săraci, posibilitățile de plasare, la sfârșitul studiilor, erau suficiente pentru a nu permite crearea unei pletore de șomeuri intelectuali.

Azi condițiunile s'au schimbat. Numărul celor înstăriți a scăzut simțitor iar debușurile pentru plasarea celor cari au trecut prin școli devin din ce în ce mai reduse. *Astăzi școala se adresează unei generațiuni pe care o pregătește în diferitele domenii ale activității omenești, fără ca societatea, în actuala ei organizare, să poată oferi garanția unei existențe sigure, potrivită cu gradul de pregătire dobândită.* Este o soluție simplistă aceea de a susține că se poate pune stavilă acestei pletore de șomeuri intelectuali împuținând numărul școalelor și creând condițiuni din ce în ce mai grele pentru aceia cari se gândesc să se îndrepte către școlile de învățământ superior.

Firește că criza financiară prin care trece statul nostru va contribui la reducerea numărului școlilor; deasemenea lipsa de mijloace va împiedica pe mulți părinți să-și mai trimeată copiii la școală. Dar aceasta nu constituie o soluție. Viața modernă devine din ce în ce mai complicată, așa că nivelul cultural al cetățenilor unei țări trebuie să se înalțe în aceeași proporție. Azi nu mai este posibil să ne închipuim chiar pe cel mai modest muncitor redus la cultura elementară a celor patru clase primare și de aceea s'a creat, în toate țările și deci și la noi, învățământul post primar. De îndată însă ce funcțiunea socială pe care o îndeplinește un cetățean devine mai importantă, este necesar să posede o sumă de cunoștințe cari impun o pregătire prealabilă în școli anume organizate pentru acest scop.

O primă schimbare care se va produce în învățământ

va fi o dezvoltare covârșitoare pe care o va căpăta învățământul profesional de toate gradele.

Conceptul de funcțiune socială care se va găsi la bazele organizațiunii statului de mâine, impune cu necesitate o pregătire serioasă a fiecărui cetățean în ramura specialității ce și-a ales, pentru ca în felul acesta să-și fie util lui însuși și în acelaș timp societății.

Această pregătire serioasă profesională va rezulta și din faptul că viitoarea organizare politică, economică și culturală fiind întemeiată pe corporațiile profesionale este firesc ca fiecare din ele să pretindă membrilor săi o pregătire serioasă pentru ca funcțiunea socială pe care o îndeplinește acea corporație să se exercite cu tot succesul cerut atât de interesele grupului profesional cât și de acelea ale colectivității.

Dar statul corporatist presupune o desăvârșită și minuțioasă organizare a tuturor factorilor cari concură la îndeplinirea diferitelor funcțiuni pe cari trebuie să le îndeplinească. *Organizare nu se poate realiza însă de cât atunci când avem de aface cu un grup social de elită.* Aceasta presupune însă că școala va trebui să pregătească profesioniști, în toate ramurile de activitate de care se simte nevoie pentru propășirea colectivității, cu cunoștințe tehnice precise, cu o disciplină severă și cu un spirit metodic care fără efort și în chip firesc să permită ori cui să se angreneze în mecanismul complicat al viitorului stat.

Școala de mâine spre deosebire de școala de azi va trebui să pregătească tinerele generații pentru nevoile vieții. Cultura pentru dragul ei se putea admite într'o epocă în care se puteau găsi oameni cari să-i aibă existența asigurată dintr'o rentă, reprezentând munca altora. Într'o societate în care asemenea clase privilegiate nu vor mai putea exista pentru că ori ce cetățean va trebui să aibe o profesiune pe care s'o exercite efectiv, cultura va avea în primul rând un caracter profesional.

Școala de mâine nu va mai putea produce atâția ratați și atâția cu o cultură problematică, incapabili de a avea o activitate productivă și utilă societății. Când vorbesc de profesiune înțeleg toate ramurile de activitate posibilă atât manuală cât și intelectuală. Știu că se vor găsi unii cari vor susține că școala organizată în spiritul pe care îl expunem aci, va însemna o scădere culturală față de trecut. Nu am auzit de atâtea ori și nu auzim încă și azi că cultura clasică greco-latină este absolut necesară pentru pregătirea unei elite intelectuale conducătoare? Desigur că ne găsim în fața unei simple prejudecăți.

O cultură tehnico-științifică completată cu cunoașterea literaturii și operelor artistice ale popoarelor moderne poate

să creeze și ea o elită intelectuală capabilă să conducă un popor.

Ne minunăm că poporul chinez a rămas credincios culturai sale clasice literare, veche de trei mii de ani și uităm că suntem sclavii unei culturi care are aproape aceeași vechime.

Nimeni nu se opune ca să existe și o *minoritate* de oameni culți capabili de a înțelege și interpreta operele literare și artistice greco-latine; a impune această obligațiune *tuturor* celor cari se pregătesc pentru a îndeplini în societate o anume profesiune, chiar cu rolul de conducător, constituie o absurditate pe care nu o mai putem tolera pentru o serie de considerațiuni.

În primul rând pentru că această cultură corespunde unei epoci când altele ereau condițiunile de viață față de cele de azi.

În al doilea rând pentru că nu se justifică prin nimic pretențiunile acelor cari pun această cultură mai presus de aceea creată de științele și tehnica modernă și care a dat și o literatură și o artă proprie.

În al treilea rând pentru că viața este prea serioasă și prea grea pentru a întrebuița un timp prețios în școala cu cunoștințe ce nu vor folosi mai târziu.

Școala nouă concepută să pregătească pentru toate treptele ierarhice profesionale și sociale elemente de elită va fi o școală costisitoare, așa că mijloacele colectivității nu vor mai permite cheltueli decât în proporție cu utilitatea socială.

Fiecare categorie de școli va fi sub directa supraveghere a corporației corespunzătoare care îi va fixa programul și îi va pune la dispoziție și mijloacele. *Rezultatele vor fi astfel controlate de corporațiile respective, așa că fiecare școală fiind supravegheată de grupul social direct interesat, nu va mai putea lăncezi ca școala de azi care trăește în afară de adevăratele cerințe ale societății.*

Negreșit că va exista și în viitor un for superior, corespunzător ministerului de instrucție de azi și care va coordona activitatea tuturor ramurilor de învățământ așa că interesele de cultură generală necesară fiecărui cetățean, după rolul social care îl va avea, să nu fie neglijate.

Tot el va avea grija pentru formarea corpului didactic necesar diferitelor categorii de școli. Toate școlile cu caracter profesional, și acestea vor fi cele mai multe, întreținerea lor, numirea profesorilor, controlul activității lor și salarizarea lor, va trece în sarcina corporațiilor respective.

Va rămâne propabil învățământul primar, învățământul secundar și universitățile în sarcina tuturor corporațiilor și sub directa conducere a ministerului de instrucție.

Socotim că învățământul astfel conceput va corespunde

cu adevărat nevoilor unui stat corporatist pentru că în primul rând va ține seamă de necesitățile reale ale colectivității și va pregăti generația tânără pentru ca să fie utilă și nu povară societății. În afară de aceasta școala astfel concepută va fi continuu controlată prin rezultatele pe cari le va da pentru că ea își va îndeplini misiunea ei numai dacă va pregăti tineri cu o cultură profesională serioasă și îi va crește în deprinderea unei munci disciplinate și organizată.

Ne rezervăm dreptul de a reveni cu amănunte asupra diferitelor păreri exprimate în acest studiu.

De pe acum trebuie să adăogăm că această școală presupune și un corp didactic cu o pregătire cu totul alta de cât aceea care se capătă azi prin școlile normale și prin universități.

Dascălul, dela modestul învățător și până la marele savant care profesează de pe înălțimea unei catedre universitare, trebuie să fie pătruns de convingerea că *el îndeplinește o funcțiune socială și că el nu poate fi util colectivității decât în măsura în care este în stare să creeze energii sociale din fiecare copil și din fiecare adolescent căruia i se adresează.*

Sarcina dascălului de mâine va fi mai grea de cât a celui de azi. Corpul didactic va constitui desigur elita intelectuală de mâine, pentru că cine voeste să fie învățătorul altuia trebuie să-i fie superior în toate privințele.

BCU IASI / CENTRAL

Prevederi demografice

Reflexiuni prilejuite de recensământul populației din 1930

de Ing. I. ANDRIESCU-CALE

Este o eroare gravă să se creadă că fiecare cetățean este stăpân pe sine. Ei toți aparțin Statului pentru că toți sunt elementele lui și pentru că îngrijirile date părților trebuie să concorde cu îngrijirile date totului.

Aristotel

„Politica”, trad. în rom. Bezdechi
pag. 190.

Discuțiunile numeroase cari se poartă în jurul crizei economice actuale au atins toate punctele nevralgice ale organismului social modern întemeiat pe principiile unui capitalism, care, dela război încoace, este socotit: când deformat, când evoluat, când putrezit.

O latură a acestei probleme, chinuitoare pentru unii, ni se pare că nu a fost atinsă decât în treacăt, deși, după părerea noastră, ea constituie însuși miezul problemei.

Organizația socială a unui stat și posibilitățile lui de desvoltare viitoare sunt într'o strictă dependență de factorul numeric al populației sale.

Toate formele de la anumite epoci de organizare pe cari le îmbracă Statele, nu sunt decât *adaptări la condițiuni noi de existență a masselor*, stingerite în desvoltarea lor numerică și în aceea a standardului lor de viață și de confort.

O creștere rapidă a populației denotă, fără îndoială, o epocă de ascensiune spre buna stare materială a masselor și această creștere se va menține atâta vreme cât conducerea și organizarea statului vor putea asigura acestor masse posibilitățile de muncă și de dețeu ale produselor muncii lor.

La capătul acestei epoci de expansiune demografică este de așteptat o detentă, în care să se consume prisosul de viață creiată și care se găsește în neputință de a se reproduce și multiplica mai departe în acelaș tempo progresiv.

Și, într'adevăr, o examinare cât de sumară a istoriei universale a popoarelor ne arată că *revoluțiile interne, războaiele, munca faraonică și cufundarea în misticismul resemnării, au demarcat în totdeauna aceste epoci de expansiune*, cari au fost urmate apoi de schimbări mai mult sau mai puțin profunde în structura organică a statului, dar au fost urmate totdeauna de schimbări în raporturile morale dintre clasele sociale. Ele apar cu caracterul acela de fatalitate ale legilor naturale, cari nu pot fi înfrânt, mergând de-adreptul împotriva lor, dar cari ar putea fi deturnate folosind o tehnică adecvată a Științelor Politice.

Această tehnică a fost întrevăzută și formulată clar și de Aristotel și de Platon; iar mai târziu de Malthus și de Eugenisti, dar ea totuși până acum n'a fost aplicată cu curaj de nici unul din Statele moderne europene.

Fenomenul demografic în statele acestea a fost semnalat cu impetuozitate de Malthus la începutul epocii capitaliste, care a favorizat creșterea populației statelor europene în chipul cel mai grandios, cunoscut până acum, în istorie. El a formulat atunci impresionant primejdia sporirii, fără frâu, a populațiilor, prin *legea celor două progresii*: una *geometrică* după care ar merge crescând, populațiile, și alta *aritmetică*, după care ar merge crescând, în acelaș timp, mijloacele lor de hrană, ceea ce s'a interpretat ca o înfometare progresivă a maselor din ce în ce mai numeroase. Dar frica celor impresionați de această teorie ca și a celor, cari au înțeles-o anapoda, nu s'a dovedit întemeiată, decât în parte și ea n'a atins, decât pe popoarele ajunse la un fel de maturitate, ce le impunea liniștea și o rânduială, pe care o doriau nezdruccinată deapururea. O dovadă impunătoare a principiului detentei, enunțat mai sus o avem în faptul următor:

În perioada dela 1800 până la 1930 populația Europei a crescut dela 175 milioane, la 493 milioane locuitori (1) ceea ce corespunde unei creșteri medii anuale de 10%, fără a ține seamă de milioanele de emigranți, cari au populat Americile, Africa, Asia și Australia. *Războiul mondial și prefacerile sociale, pe cari le-au suferit și de cari vor mai suferi încă statele Europene, sunt fără îndoială consecințele firești ale acestei expansiuni nemaipomenite.*

Dacă am presupune acum că forma de organizare economică actuală ar permite aceeași creștere într'o perioadă de alți 100 de ani, populația Europei ar ajunge în anul 2027 la cifra de 1.394.420.000 locuitori, ceea ce ar însemna că la acea epocă, Europa singură va cuprinde 70% din populația actuală a pământului. Densitatea ei ar ajunge la 122 locui-

1) Hubners: „Geographisch-Statistische Tabellen”, Wien, 1932, pag. 300.

tori pe klm. p. cifră care se apropie de aceea a Germaniei și Italiei actuale, cari abia deși mai pot hrăni populațiile lor, cu toate posibilitățile de expatriere ce mai au încă. Rezultatul acesta trebuie să ne impresioneze și mai ales să ne dea măcar de bănuț că *nu se poate să nu ne conducă spre primejdii tot atât de catastrofale ca războiul mondial și revoluțiile, cari frământă statele europene dela acest război încoace.*

Recensământul populației statului nostru făcut la sfârșitul anului 1930 ne-a arătat că avem o populație de 18 milioane de locuitori răspândiți pe o suprafață de 295.000 klm. p. ceea ce reprezintă o densitate de 61 locuitori pe klm. p. Procentul mediu de creșterea populației în perioada dela 1921 la 1930 a fost de 1.44% sau 14.4⁵/₁₀₀.

Dacă am admite că posibilitățile economice s'ar menține aceleași, timp de încă 100 de ani, populația țării noastre ar trebui să fie în anul 2030 de 75 milioane de locuitori, ceea ce ar reprezenta o densitate de 255 locuitori pe klm.p. adică aproape cât a Belgiei.

Un asemenea fenomen, poate el rămâne fără repercusiuni asupra organizației statului nostru, căruia îi incumbă datoria de a prevedea și de a întocmi din vreme un plan adecvat pentru producerea mijloacelor de existență necesare acestei populații?

Sau vom urma celebra formulă a lui „Văzând și făcând”?

Pentru a face mai probantă importanța factorului demografic în studiul acestui plan, care va rămâne desigur încă multă vreme, *de făcut*, voi mai face câteva considerațiuni asupra acestui fenomen demografic raportându-mă la Moldova lui Ștefan cel Mare.

După statisticile întocmite cu prilejul recensământului din 1930 se constată că în perioada dela 1860 la 1930 populația Moldovei din vechiul regat a crescut dela 1.329.000 locuitori la 2.413.000, ceea ce reprezintă o creștere anuală medie de 11,7⁰/₁₀₀.

Dacă am presupune că la descălicarea lui Dragoș Vodă populația întregii Moldove era de numai 100.000 locuitori și dacă ar fi avut și în trecut acelaș procent de creștere anuală de 11,7⁰/₁₀₀ atunci populația, întregii Moldove în 1933, trebuia să fie de 64.500.000 locuitori în loc de 6.125.000; iar dacă procentul de creștere ar fi fost de 14.4⁰/₁₀₀, atunci populația ar fi trebuit să fie de 377 milioane de locuitori, ceea ce ar fi revenit la *4060 locuitori pe klm.p. !!*

Presupunând populația Moldovei întregite tot de 100.000 locuitori, dar la începutul erei creștine, populația ei ac-

tuală, în ipoteza unei creșteri anuale de 11,7‰, ar fi trebuit să ajungă LA 6191 LOCUITORI PE METRUL PATRAT.

În lumina considerațiilor și rezultatelor de mai sus, noi credem că toți acei cari se încumetă a trata probleme economice și sociale, fără a ține seamă de acest fenomen demografic FUNDAMENTAL, nu fac decât literatură; iar oamenii politici, cari nu introduc în calculele lor acest factor, uzurpă în chip rușinos un titlu, pe care și-l asumă, fără nici un simț de răspundere.

Caleidoscop European

de ELENA M. MANOILESCU

Inceputurile lui 1933 nu sunt cătuși de puțin promițătoare de liniște și pace.

Să trecem pe scurt statele Europei în revistă.

Germania dela război și până azi se sbuciumă în noua ei haină democratică îmbrăcată la 1919, a cărei croială se pare însă că nu-i convine.

După lungi și obositoare frământări, lupta se dă acum, între comuniști și național-socialiști. Germania e în căutarea unei noi formule, în căutarea unui nou fel de guvernare. Ea încearcă să elaboreze acum un nou stat german. Cel fasonat la 1919 după rețetele democratice, n'a satisfăcut-o nici nu a putut ține în frâu, nici un fel de pasiune, nici un fel de tendință oricât de subversivă.

Spania în loc să intre într'un fâgaș de calm, de orânduială și de reforme sociale liniștitoare pentru masse, isprăvește o insurecție, pentru ca să înceapă o grevă generală sau... viceversa.

Plecarea Regelui Alfons a fost pentru mulți o speranță de potolire a spiritelor și a pasiunilor. Aceștia s'au înșelat și n'au avut parte decât de decepții.

Răul nu era în existența monarhiei, și ca dovadă sunt revoltele și sbuciumul care continuă sub republică mai mult decât înainte. Răul e în însăși structura statului, care dădu-se drept de vot unui popor iobag, sărac, flămând și asuprit.

Dictatura lui Primo de Rivera a avut miopia să nu înțeleagă acest lucru și să nu remedieze răul. Ea s'a mulțumit să facă cele mai extraordinare telefoane, cele mai minunate șosele din Europa, și să rezolve problema funcționarilor, limitând drepturile unui statut funcționăresc absurd.

Republica, nici ea, n'a fost mai înțeleaptă. A vrut pe o *schelă șubredă să clădească un stat puternic*. Și ea s'a poticnit și poate plăti scump această lipsă de înțelegere.

. . .

Franța, patria democrației, în care regimul democratic se potrivește atât de bine cu mentalitatea poporului, și în

care a dat roade uneori foarte frumoase, este și ea bătută de vifor și de vreme rea.

Guvernele se succed în cascadă. Unele cad altele se ridică din cenușa celor căzute, pentru ca apoi să le aștepte și pe ele aceeași soartă.

La căderea guvernului Boncour, cădere pricinuită de urcarea impozitelor, s'a văzut realizat și acest paradox: **țânga unită cu dreapta** contra guvernului pe tema mării impozitelor, fiecare însă luptând din punctul său exclusiv de vedere și reușind astfel să doboare un guvern.

E drept, noi nu înțelegem nici un parlament care „înghite orice“ dela guvern, dar nici un parlament care în numele libertății poporului și în numele democrației răstoarnă în cascadă guvernele la fiecare trei luni.

Privind prin negura depărtării la Franța dinainte de război, vom vedea uimiți care era impresia pe care o făcu atunci Republica cea mare, aproape unica de pe atunci a Europei. Cu toate luptele ei politice, cu toată deformarea adusă uneori de aceste lupte fizionomiei politice a statului, republica franceză dădea impresia unui tot solid, echilibrat și „bine infipt“.

Statul francez de atunci impresiona prin aerul lui de stabilitate definitivă.

Această impresie pare că azi nu mai există în aceeași măsură. Ți se pare vecinic că și acolo trebuie să se schimbe ceva, că și acolo trebuie să se întâmple sau să se prefacă ceva.

Dacă n'ar fi decât neobicinuita intervenție a Ducelui de Guise, către poporul francez, lucru care înainte de război nu ar fi putut fi nici măcar imaginată, și încă ar fi destul ca să dea de gândit.

Privind cât de repede trece filmul guvernelor franceze, ai o senzație de ameteală și însuși echilibrul de altă dată al democrației franceze, nu mai apare atât de stabil, față de cursa forțată de viteză a guvernelor din jurul ei.

•••

Anglia e prea insulară pentru ca să fie și ea atinsă de febra instabilității, ce bântue Europa. Cu toate acestea și aci trosnește edificiul solid de altă dată al statului.

Plecarea lui Macdonald din fruntea partidului său, pentru a rămâne totuși prim ministru este, ori ce s'ar spune, o practică neobicinuită și senzațională în cadrul democrației pure.

Dacă echilibrul economic aparent din ultimul timp, va deveni în urma conferinței dela Ottava și un echilibru real, Anglia va fi reușit să-și restabilească situația ei, *nu însă grație forme de guvernământ sau structurii ei ca stat, ci grație izolării ei de tot restul Europei și privilegiului ce are de a putea stăpâni un întreg imperiu colonial.*

Statele Scandinavice prea izolate, prea nordice și prea solid așezate pe forma lor de guvernământ, nu pot fi contaminate.

Tot restul Europei e însă bolnav. Austria în care numai Viena contează e un avant-post comunist în Europa centrală.

Ungaria nu-și are măcar definită forma de stat. Un Regent care nu veghează asupra nici unei minorități regale și un regat pe care Austriacii se distrează definindu-l astfel: „Das Königreich ruht în Ungarn!“ (Regatul se odihnește în Ungaria).

O dictatură sub mască democratică, grevată pe o stare precară materială a statului, e rezultatul noului stat ungar dela 1919 și până azi.

Nici statele Balcanice, Bulgaria și Grecia, nu sunt sănătoase. Asasinatele din Bulgaria, și svâcnelile nestăpânite ale partidului macedonean ne-o dovedesc cu prisosință.

Iar grevele și crizele din Grecia sunt și ele o mărturisire că nici pe coastele mării Egee, democrația nu se simte bine.

Regatul Yugoslav e și el puternic zguduit de luptele interne dintre frați, poate de acelaș sânge, dar de concepții, de cultură, de religii și de educații cu totul deosebite.

O dictatură de câțiva ani adusese ca și în Spania o liniște aparentă și o potolire temporară a spiritelor. Odată redată libertățile chiar în parte, pasiunile au început din nou să turbure liniștea regatului vecin.

Doar Cehoslovacia și Polonia se pot mândri cu o liniște cel puțin relativă față de celelalte state. Dar și aci meritul nu e nici al formei de stat, nici al formei de guvernământ, ci e datorit la doi oameni energici și cu prestigiu, cari sunt totul în țările lor: *Massaryk și Mareșalul Pilsudski.*

* * *

Să privim însă acum la ultimele trei state: Rusia, Italia și Turcia, începând cu Rusia.

Noi nu admitem violențele trecute și actuale ale guvernului dela Moscova, nici nu înțelegem ca o țară să se refacă după ce a distrus tot ce este tradiție și tot ce ține de sufletul unui popor, mai ales de acela al unui popor creștin.

Înțelegem progresul și adaptarea statului la nevoile vremii noastre, dar fără violență și fără distrugeri inutile.

Totuși până și sub teroare și violență, până și sub inspirația nefastă a duhului distrugerei, până și acolo, *fiindcă s'a creat un nou stat în locul celui vechi*, până și acolo înfăptuirile, mai ales pe teren social, sunt o realitate și munca constructivă ia pretutindeni locul vorbăriei din restul statelor Europei.

Să trecem acum la Italia și Turcia.

Oricare ar fi deosebirile, oricari ar fi păcatele și meritele

acestor guvernări, un lucru este sigur : *numai în aceste state se creiază, se lucrează, se realizează ceva constructiv.*

E drept că în aceste țări, mai sunt multe de făcut, *dar ele sunt singurele țări europene, în cari fapta trece înaintea vorbeii, și singurele în cari opera constructivă socială e aplicată de jos în sus.*

Pretutindeni aiurea se vorbește și se strigă mult ; oame-nii se frământă, se bat, se omoară chiar în ciocniri de stradă, dar nu se construiește, nu se creiază și nu se realizează nimic.

Oricari ar fi păcatele regimului fascist, și ale celui Kemalist, sunt cel puțin în parte iertate față de opera constructivă făcută în aceste țări : *unica operă constructivă din Europa de azi.*

. . .

În enumerarea statelor am sărit România. ? Era oare nevoie să mai reamintim frământarea materială și morală dela noi ? Cred că nu ! Suntem, desigur, cu o octavă mai sus în concertul european al mizeriei, al neliniștei și al instabilității, reușind să distonăm și de data aceasta prin lipsa noastră de ținută și prin scăderea de prestigiu a guvernanților noștri.

Imbrățișând cu o singură privire statele europene, suntem impresionați de faptul că toate aceste state cari se sbuciumă pentru a găsi forme mai optime de guvernământ, sunt state democratice, unele mai vechi, altele mai noi.

Ceeace este și mai impresionant este că unele au avut curajul să recurgă la măsuri eroice, aplicând dictatura ca o ultimă încercare de salvare. Astfel au făcut Spania și Jugoslavia. *Ele însă n'au avut curajul să meargă până la capăt, făcând o operație mai profundă. Ele au greșit pe vechiul stat o dictatură și rezultatul n'a fost cel dorit.*

O dictatură cuminte și înțelepată la vreme e de multe ori salutară.

Dar dictatura reușește numai atunci când numai un singur element de stat nu este la unison cu restul organizației statului, care în întregul său să alcătuiască totuși un tot bine echilibrat. Numai atunci dictatura e bună și admisibilă. Când însă răul nu stă numai în distonarea aceluia singur element, ci în structura însăși a statului, o dictatură greșită pe un asemenea stat șubred, nu poate remedia răul, ea poate cel mult să amâne inevitabilul.

Iată pentru ce nici încercările eroice ale Spaniei și Jugoslaviei, n'au dat rezultate bune.

Numai dictaturile instituite pe structuri noi, pe forme noi de stat și de guvernământ, până la încheierea definitivă a acestor noi forme, dau țărilor unde ele sunt aplicate,

rezultate reale, și produc tuturor impresia reală că în acele țări se lucrează și se construiește.

Căci realizările din Italia și Turcia nu se mărginesc a fi de fațadă; ele sunt reale, în special în domeniul social, iar operele realizate în această direcție, sunt cu adevărat uimitoare.

Față de inactivitatea constructivă a restului Europei, față de vorbăria goală de pretutindenă, aceste realizări sunt o încurajare și mai ales o lecție.

Tinerime, încotro?

de CHRISTIAN PETRESCU

Sucesiunea generațiilor nu se poate despica în felii, așa cum nu poți rupe în bucăți apa curgătoare a unui râu.

O împărțire istorică a omenirii pe generații de vârstă nu are sens.

Cel mult se poate vorbi de *generații de idei*, de generații spirituale, ca de întinderi mari și complexe de oameni, nețârcuiți prin hotare și legați prin comunitate de spirit, de concepții și de idealuri. Și chiar în această accepțiune generațiile au puncte de succesivă interpenetrație. Ideile se transmit în perpetuuă metamorfozare. Și apoi se întâmplă așa de des că mulți tineri se ofilesc sufletește înainte de vreme trecând, ca idei, în generația bătrânilor, după cum mulți vârstnici păstrează un suflet veșnic tânăr și fraged, rămânând în urma generației lor și apropiindu-se de fruntea generației care vine.

Războiul e făcut să crăpe zori de zile nouă.

Generația războiului le-a simțit, dar nu le-a înțeles. Generația după război — tinerimea de pretutindeni — le înțelege și vrea să le aibă.

Ca forță complementară a unei societăți în dezvoltare, tinerețea însemnează mult, mai ales în perioadele de cumpănă și rătăcire. Vizionară, limpede și îndrăsneată, ea alege mai iute calea și dă semnalul de plecare din orice răscruce ce prefătează apariția unei lumi noi.

Ideologia momentului o reflectăm mai elocvent și o nuanțăm mai subtil și mai viu noi tinerii, aceste antene senzitive de totdeauna ale devenirii sociale. Pentru că numai tinerii sunt meșterii făurari ai idealurilor, numai lor limpezimea sufletului le interzice să accepte problemele cu chenarul tradițional și static de soluții și numai lor *tortelul* intereselor nu-și permite să le deformeze credințele.

? Și cine poate tăgădui că noi trăim surda frământare de prefacere a lumii? ? Că ne aflăm, trudiți și buimaci, la răspântie de veac?

Deaceea, a ne cunoaște hambarul de nădejdi, a ne ve-

dea brazda proaspătă aburind de viața nouă, nu poate fi fără interes.

In cadrul specificului nostru românesc, ? care-i peisagiul spiritual al generației noastre de tineri și cari sunt speranțele pe cari le poate autoriza ?

* * *

Formată într'un cadru excepțional de experimentație, trecută succesiv prin fazele multiplu variate ale aspectelor sociale și economice ale problemelor pe cari le-a evidențiat și potențat războiul, tânăra generație expune un suflet complex și propriu, nedesăvârșit încă, dar alambicat prin cea mai labirintică țesătură de țevi stăpânite de suflet ori de exterior.

Ceeace o caracterizează incipient este o *afinitate puternică între elementele ei, o comunitate firească, ne voită, aproape organică.*

O sudură de cea mai fină compoziție, o legătură intimă care transcede fizicul și se adâncește în imponderabilul sufletesc : *toți simțim la fel.*

Generația noastră se află nedeslusit solidară, unită printr'o putere ciudată de care singură nu-și dă prea bine seama, isvorită — poate — din conștiință limpede și durabilă că ea se desparte tranșant de înaintașii ei ; ca — ideologic — are alte vederi, infinit metamorfozate ; că ea simte altfel chemările veacului ; că are alt rost și altă menire în curgerea vremii pe care bătrânii vor s'o țină în loc.

Cu adâncă convingere și fără pedanterie, ea percepe, adulmecă de mult o separație și o opoziție, proporționale până la conflict, între ea și predecesorii, conducătorii de azi. *O conciliere, o confluență ideologică, un compromis între două tabere egal de intransigente în credința că ele sunt în posesiunea adevărului, este imposibilă.*

Sunt, în adevăr, două lumi deosebite : bătrânii așa cum sunt și îi cunoaștem, tinerii așa cum li voiu arăta.

In genere, tineretul nostru e protestatar, e nemulțumit, refuză să accepte realitățile așa cum sunt și vor să mai fie. Este permanent dominat de un spirit intim de rebeliune.

Generația noastră — generația după războiul caleidoscopic — datorită unei prea violente și precece izbiri de realitățile dure, este o generație maturizată pretimpuriu.

In noi, nostalgia obsedantă a amintirilor unei copilării pline de lumină și belșug face tragic contrast absenței oricărei nădejdi, oricărei perspective pentru viitor. De aci existența unei corozive dualități intime : hotărîre și șovăială, revoltă și resemnare, ideal și scepticism, tragic sonorizate interior în tonalități de imn și tânguiri de elegie.

Privit în aspectul lui de ansamblu, fără insistențe asupra inevitabilelor variații și diferențieri, tineretul nostru —

elaborație spirituală a convulsiilor de prefacere pe cari le-a însemnat pe răbojul istoriei ultima decadă, — arată o mai vie viață intimă, mai multă agitație, o mai puternică trăire prin sine. Relativist, refuză să înregistreze tangibilul, — mai ales cel social — prin senzațiile comune; *personal, individualist, îi place să vadă, să știe și să aleagă singur, să accepte totul numai decantat de opinii străine și să elaboreze propriu*. O bună predispoziție către independența intelectuală, evitând gregarismul.

Lipsit de experiența proprie și mai mult asistent ori spectator la scenele evoluției sociale și economice, el vrea totuși să le înțeleagă, să le prindă rostul și calea.

Cascada vieții tumultuoase din jur i-a suplinit lipsa experienței autentice.

Însuși spectacolul unic al crizei și al nedecisei efervescențe sociale a provocat în tineret trebuința intimă de a participa intelectual la explicația lor, de a lămuri singur și pentru sine însuși fenomenele grandioase cari-i curg sub ochi.

Dacă, pe de o parte, faza aceasta excepțională a vieții colective a contribuit evident să-i formeze un intelect mai ascuțit și mai suplu, de altă parte privațiunile multiple și deprimante pe cari le suportă tineretul în perioada de formație și mai ales atunci când trebuie să facă singur cei dintâi pași în viață, suferințele adânci pe cari i le provoacă conștiința unor eforturi zadarnice într'un mediu înțepenit, impermeabil lor și congestionat de compromisuri, s'au reflectat în sufletele lor proaspete printr'o trăire interioară intensă, violentă și continuă.

O interiorizare mai puternică decât la cei mai în vârstă, o permanentă prezență a unui țipăt înăbușit dinăuntru la fiecare gest și la fiecare intenție, o combustione intimă întreținută din cele mai repulsive impresii din exterior, au plămădit treptat în generația noastră, a tinerilor, un colorit emotiv puternic care ne caracterizează esențial.

Conflictul cu realitățile a impresionat mai adânc și mai durabil sufletul decât inteligența generației tinere.

Deaceea inteligența noastră e dominată vizibil de afectiv, de sensibilitate, ceea ce face din noi o mai firească și mai convinsă dărâmătoare de tradiții, de dogme și de prejudecăți.

În creațiile ei se reflectează o sensibilitate vie și plăpândă. Mai ales în domeniul literar este lesne să observi reflectarea flacărilor proprii din interior în afluxul notei personale, al confesiunilor și al autobiografiilor romanțate, etc.

Numai sufletește se poate lămuri de ce tânărul de azi este refractar, nemulțumit, inadaptabil, cu ne voite svăcniri de rebeliune.

Este într'o neconținută sbatere pentru a se identifica pe sine însuși.

Prin procesul său de formație psihologică el este, fatal, un liric, un contemplativ mai mult decât un caracter romantic și debordant ori dinamic. Violența, gestul iute și aprins nu apare decât minor și doar ca expresie a revoltei și a urii, dar niciodată a entuziasmului idealist.

Deaceea la el capacitatea de înțelegere și de participare la viață este în funcție de potențialul său afectiv, al cărui incontestabil reflex se trădează în inșiși concepțiile sociale ale tinerimii, care înclină normal — organic, chiar — către concesiuni generoase în favoarea colectivului.

Tinerimea înțelege durerile și nevoile masei pentru că acestea sunt mai întâi ale ei. Propria ei experiență, suferințele și privațiunile ei autentice, tinerimea le filtrează psihologic, le amplifică și apoi le transpune pe planul social spre a extrage din ele concluzii normative pentru schița idealistă a viitorului.

Deși cu multiple și variate calități, tineretul nostru are și însemnate scăderi, mai ales dacă sunt socotite față cu imperativele vremii și cu exigențele speciale ale mediului nostru românesc.

Printr'o aparentă contradicție, tineretul, cu toate că este în fond așa de senzitiv, trădează și o vizibilă predispoziție către cultul personal, către egoism, cu frecvențele lui perspective de degenerare în compromisuri morale, (poate, încă un trist aspect de contagiune socială a asfixiei de conștiințe).

Apoi, prin opoziția dură a realităților, generația noastră de tineri este capturată de o psychoză de viziuni cenușii, de un fel de fatalism care-o cuprinde intermitent, culminând într'o linie generală de atitudine: *scepticismul, conștiința obsedantă a inutilității oricărui efort.*

Deasemenea, deși semnalăm ca un măgulitor aspect al configurației noastre spirituale participarea emotivului, a trăirii personale în orice manifestație, trebuie să adăugăm că — tangent — s'a desvoltat, probabil din acelaș izvor, o tendință care — apreciată relativ și circumstanțial — poate fi o scădere: *agrearea abstractului, a inzezisabilului, a construcțiilor deslipite de real.*

Poate că neputința cotidiană a unei vieți depline și perspectiva unei invicibile permanențe în acest sens, a împins tineretul, pe nesimțite, spre eșafodul feeric al ideilor, către viața de foc a reveriilor, către o lume ideală suprapusă actualului și luminată variabil de reflectorul sufletesc al fiecăruia.

Căutarea vagului, nedeslușitului, preocuparea de relativ abstract și înclinarea generală către teoretic este predilecția ei, firesc însoțită de o majoritară lipsă de aplicație către realizările practice, către elaborațiile migăloase și complicate, către tehnică ori știință pozitivă.

Rezultatul este, desigur, minor și insuficient vremilor noastre. Cu această deformare unilaterală — fatal provocată de flagelarea continuă a vieții prin cnutul aspru al suferințelor zilnice — *tineretul înclină ușor către aspect, către formă, neglijând fondul, disprețuind seva.*

Dă — în massă — impresia unei priviri dela înălțime, coborită printr'un tunel vertical care, încercuindu-i strâmt ochiul, îi răpește avantajul perspectivei fără a-i oferi pe cel al amănuntului.

Se conturează, par'că, într'o nuanță de diletantism care, agreând ansamblul și generalitățile, devine iute un beteșug: superficialitatea, ceea ce nu poate deloc corespunde marilor cerințe ale veacului.

Un reflex elocvent de atitudine al acestei predispoziții spirituale se găsește în preocuparea politică a tinerimii. Deși fenomenul este parțial explicabil și prin vârstă și ca o reacție sufletească elaborată inconștient împotriva privațiunilor fizice și a silnicilor diluări morale, *înclinarea generației tinere către formulele politice simpliste, către metodele de efect rapid și violent își află lămurirea ascunsă în chiar această deformare incipientă pe care o constituie predispoziția pentru vag și suprafață.*

După cum în structurarea noastră intimă, datorită contingențelor vieții, își află geneza și explicația largile tendințe humaniste cari ne văluresc adânc. *Importanța considerabilă pe care generația noastră o dă socialului în ideia politică de aci pornește.*

Pentru cadențare în ritmul vremii, reacțiunea salutară trebuie să se producă oportun, căci, dacă ar fi să socotim numai câteva din marile probleme cari fatal cad în spatele generației noastre tinere — efervescenta socială, incertitudinea funestă a formulelor economice și incompetența verificată a unui stat prăfuit ce nu mai corespunde vremii noastre — și încă am înțelege că *menirea noastră, a tinerilor, echivalează unei sarcini de com petență și seriozitate cum rare ori istoria a pretins vreodată până acum.*

Prin corijarea proprie a deformărilor intelectuale la care mediul însuși a silit-o, țelul suprem și permanent al tinerimii trebuie să rămână desăvârșirea unei culturi pozitive autentice, care să-i asigure împlinirea completă și definitivă a imperativului contemporan: *organizarea.*

Considerând statul ca expresie sintetică a complexului de viață manifestată a unui popor, răscruciul secular al istoriei ne arată că el trebuie reformat de așa fel încât, redând mai multă libertate jocului — azi strangulat — al forțelor economice, să poată totuși să asigure un just echilibru între ele, mai ales în ce privește reflexele lor de ordin social.

O operă de organizare constructivă și creatoare a puterilor atât de fecunde ale poporului și pământului nostru a-

pasă covârșitor. Prin instinct, măsă îndelung răbdătoare a poporului va reacționa prea târziu

Dela noi trebuie să pornească imboldul, noi să slobozim avântul entuziast.

Dar pentru un ideal așa de cuprinzător și de captivant este nevoie de recâștigarea avântului idealist și sănătos, de redresarea morală și de formarea și înmănunchirea puterilor de gândire, de elaborație și a caracterelor detonante și dinamice cari împreună să antreneze și restul puterii juvenile, totdeauna gata să se epuizeze generos.

Cu o sensibilitate mărunțită mai fin de curgerea zilelor aspre și colțuroase, cu o inteligență ascuțită și mobilă, pose-soare a unei experiențe bogate, varii și extrem de didactice pentru ea, mai receptivă acordurilor sentimentale decât construcțiilor rațiunii, noi, tinerimea, oferim din abundență însușirile necesare unei răscoliri totalitare și de adâncuri a reliefului nostru social și politic și a moravurilor lui.

Vreamea ne-a învățat să suferim și să simțim mult.

Vreamea ne poruncește acum să lucrăm mult.

BCU IASI / CENTRAL UNIVER

PE LINIA VREMII NOASTRE

Renașterea noastră religioasă

O recrudescență a sentimentului religios s'a făcut simțită indestul de mult, după marele vijor al războiului mondial.

Suntem fericiți că putem înregistra acum și o recrudescență a interesului mirenilor pentru Biserică.

In prima Duminică a luni acesteea s'a constituit la Cluj societatea „Frăția ortodoxă română” din Ardeal, care — după calda urare a I. P. S. S. Patriarh Miron Cristea, — va trebui să devie, și va deveni fără îndoială, frăția ortodoxă a românilor de pretutindeni.

Este inutil să mai subliniem aci importanța covârșitoare a acestui eveniment, din punct de vedere spiritual și moral, dar — mai cu seamă, — din acela strict național. Ea a reieșit, credem, cu prisosință, — pentru oamenii cari subț pretextul unei libertăți a cugetării au rămas văduvi de orice cugetare, — din cetirea presei minoritare de peste munți, care-și dă seama mai bine ca oricine de semnificația adânc românească a faptului petrecut in Duminica ortodoxiei pe pământul Prea Sfințitei Eviscopii a Feleacului.

Abandonăți de puterea lumească in mâinile unor consorții de cluburi și politicieni incapabili să facă față intereselor cele mai elementare — și, prin aceasta, cele mai vitale — ale țării; simțind cum de câțiva ani încoace, și mai ales in ultimul timp, temelțiile Statului se clatină, cum ideea de autoritate se năruie, iar resorturile sufletesteși părăie și se surpă, descompuse de rugina unor imixtiuni păgâne in rosturile morale ale neamului nostru, — mireni creștini ai Ardealului și-au întors din nou nădejdile lor arse spre Biserică. Cu sete s'apropie astăzi românul obidit și singur, al cărui strigăt de alarmă este mereu acoperit de vacarmul barbar al celor două cetăți politice in permanentă războie, — Clujul și Bucureștii, — de potirul sufletesc și ideologic reconfortant, al Bisericii.

Va reuși ea să i-o aline?

Răspunsul nu e prea ușor de dat.

Nu pentrucă Biserica n'ar mai avea știința sau putința să o facă. Nici pentrucă mijloacele i-ar fi fost cu totul reduse de către o putere laică neînțelegătoare, a drepturilor sale, pe deo-

parte, — a rosturilor Bisericii în Stat, pe de altă parte. Prin însuși faptul că este, Biserica are și știința și putința și mijloacele de a corespunde chemării, oricât de insetate, a drept credincioșilor ei păstoriți.

În situația în care se găsește astăzi însă, bazată pe legi organice nefaste, făcute de oameni politici, — nu numai necredincioși, dar chiar dușmani ai credinței, — Biserica va trebui să lupte din greu pentru a-și îndeplini menirea pe care, am văzut acum, după înălțătoarea manifestație dela Cluj, că și-o înțelege și și-o cunoaște cu prisosință. Ea va lupta, de sigur, și va reuși, fiindcă izbândă în cele bune este de esența ei. Dar pentru aceasta e nevoie de timp.

Putea-va oare nația noastră, ale cărei granițe îi sunt permanent zgâlțâite de ura cutropitoare a unor curente disolvante, iar înăuntru temelii-le sociale și sufletești sunt expuse acțiunilor de demoralizare cari bântuie de pretutindeni, — putea-va ea să reziste tuturor acestora până ce opera de redresare a Bisericii se va face simțită și-și va ajunge scopul ?

Aceasta e întrebarea.

Problema care se pune deci, este de a se ști dacă Statul înțelege să vie repede și efectiv în ajutorul Bisericii, sau crede că e bine să continue a se complăce în indiferentismul ateu și antinațional de până acum, contracarând câte-odată acțiunea morală și patriotică a instituției noastre religioase, — desinterezându-se de cele mai multe ori de ea.

Căci după credința celor mai de seamă dintre reprezentanții arhieriei românești, Statul nu are încă — cel puțin până astăzi — noțiunea clară a pericolelor cari ne amenință. Sunt, firește, mulți oameni onești în țara aceasta, și multe capete sănătoase cari văd în bolșevism o primejdie de moarte pentru societatea și patria românească. Biserica o vede însă mult mai limpede pentrucă ea o poate privi de pe înălțimea complectei sale desinteresări profane.

Bolșevismul a încetat să mai fie, în concepțiunea capilor Bisericii noastre ortodoxe, o doctrină economică sau socială, sau politică. El a devenit o credință.

Ca să putem lupta cu o asemenea credință, nu e nici destul nici eficace să mânuim mitralierele sau legile mai mult ori mai puțin excepționale; trebuie să opunem — în domeniul politic o formulă nouă de gospodărire a treburilor lumești, — în domeniul moral, un imbold nou spre cele ale mântuirii și dumnezeirii. Cu un cuvânt: o nouă credință.

Biserica n'are a se preocupa, deocamdată cel puțin, de chipul cum înțelege Statul să-și reformeze conținutul.

Dar ea crede că are și datoria și dreptul să se întrebe dacă nu este momentul să păsească la o reformă a propriilor ei rostituri educative și naționale. Pentru aceasta îi trebuia un sprijin pe care mirentii l'au înțeles cei dintâi: sprijinul bunilor credincioși. Semnalul a fost dat la Cluj; ecoul lui va răsună, suntem siguri, în toată țara.

Să nădăjduim că din fapta celor cari au pornit și vor continua mișcarea de redeșteptare religioasă, începută acum două săptămâni în inima Ardealului, va ieși o Biserică nouă, Bise-

rica cea adevărată a românismului: Biserica autonomă față de puterea laică atotstăpânitoare.

Departa de noi gândul de a înțelege prin aceasta, separația Bisericii de Stat. Pentru serviciile reale de ordin ideal pe cari Biserica le aduce Statului, acesta îi este dator sprijinul său material.

Dar acest sprijin nu trebuie să însemne, cum a însemnat până acum, o pseudosecustrare a Bisericii pe seama unui Stat laic și adesea ateu, și în desavantajul atât al spiritului religios cât și a celui național și moral. Biserica trebuie să fie liberă pe acțiunile sale. Ea singură trebuie să-și crească apostolii, în școli patronate de ea și cu programe pe cari ea are să le conceapă și să le formuleze. Statul n'are să se amestece în numirea erarhilor și nici în aceea a celorlalte organe bisericesti; Statul are să-și rezerve numai rolul de observator, cu dreptul de a interveni doar în anume cazuri precise și excepțional de grave.

Deasemenea, problema amestecului preoților în politică, trebuie să capete o rezolvire cât mai urgentă. Nu se gândește nimeni să răpească dreptul cetățenesc al preoților cari, în unele părți de țară sau în unele mici așezări rurale, sunt singurii îndrumători spirituali și sufletești în toate problemele vieții, ale poporului. Dar înregimentarea preoților în cluburi și partide, amestecul lor în luptele dintre diferitele clanuri și cu forme atât de josnic vulgare, trebuie neapărat prohibită. Preotul-politician trebuie să dispară; preotul-cetățean, făcând acolo, în mijlocul alor săi, ori, ca reprezentant al acestora, la centru, politica nației sale, așa cum o făceau odinioară frumoasele exemplare, azi din domeniul istoriei, de preoți ardeleni, acela, da, trebuie să renască; e timpul să renască!

Pentru acestea toate însă, Bisericii îi trebuie o Constituție nouă. Cei ce i-o vor da, au datoria să nu uite nici cele înșirate atât de rezumativ mai sus, nici cari sunt scopurile nedefinite ale Bisericii. Ea își are izvoarele de inspirație în dumnezeire, deci din aceste izvoare cată să pornească principiile fundamentale ale unei adevărate Constituții a Bisericii.

Au existat așa zisi bărbați de stat, cari au conjunat Biserica cu Statul, și din această concepție specială, pe care n-o găsim la nici unul din marii gânditori ai lumii, au ieșit toate erorile de cari Biserica se izbește astăzi. Au fost alții cari, deosebind scopuri universale în esența însăși a Bisericii, au socotit-o internațională și, ca atare, au lucrat ca să-i ingrădească acțiunea, inchipuindu-și că astfel vor pune stavilă puterilor ei spirituale generale, în desacord cu scopurile naționale ale Statului. Au fost, pe de altă parte, oameni ai Bisericii cari au crezut că pot descoperi în structura morală a Statului scopuri definite și egoiste, limitate și, în ultimă analiză, materialiste.

Creдем că și unii și alții s'au înșelat adânc. Atât Biserica cât și Statul sunt fără finalitate, și pe când una își trage, într-adevăr izvoarele de inspirație din dumnezeire, celălalt și le trage din eternitate și din ideal.

Statul nu e o monstruozitate egoistică și limitativă; el este, după cum atât de frumos se exprimă un mare filosof mirean și

dun creștin, o întreagă lume de valori etice. Biserica este la randul său universală, dar nu internațională și, mai ales, nu internațională în sensul pe care frământările politice cu caracter revoluționar ale vremii, le-au dat acestui cuvânt. Ea se preocupă într'adevăr, de pacea morală a tuturor fiilor ei, și de izbăvirea lor sufletească. Ce poate fi însă în acest scop care să nu convie Statului?

Nu, hotărît, este aci o nintelegere care trebuie să dispară. Statul și Biserica pot foarte bine sta împreună, fără nicio primădie că libertatea uneia ar putea să prejudicieze intereselor superioare și permanente ale celuilalt. Ci, dimpotrivă, secularizarea forțelor morale ale celei din urmă, poate să dăuneze enorm amândurora, și să ducă la catastrofe incalculabile pentru buna stare de orice fel, a României noastre mult iubite...

Mirenilor cari mai iubesc Biserica, și clericilor cari nu s'au îndepărtat încă definitiv de ea, si pot găsi în sufletele lor forța suficientă pentru a se detașa de cele lumești, noi le spunem că în Statul corporativ Biserica va fi repusă în drepturile ei milenare și în toate rosturile ei adevărate, fiindcă în rânduelile Statului de mâine, cu toți — inși sau instituții — vom fi redați rosturilor noastre naturale, cu singura condiție ca fiecare să ne împlinim datoria pentru care am fost creați.

Și aceasta este, credem noi, enorm.

I. J. R.

Noua Mică Înțelegere

Putem numi astfel forma originală și atât de radical schimbată a Micii Înțelegeri, în urma pactului dela Geneva.

Această formă nouă ridică o sumă de probleme noi, din cari una le domină pe toate. Este ceace am putea numi cu o singură formulă: *problema simetriei politice*.

Cele trei state ale Micii Înțelegeri prezintă o anumită simetrie geografică și prezentau înainte de a se ajunge la formula din Geneva și o anumită simetrie politică.

? Ce înseamnă aceasta? Cele trei state, cu toată superioritatea de suprafață și de populație a României, constituite totuși, aproximativ, *trei puteri egale*. Aceste trei puteri sunt geograficește așezate aproape simetric în jurul Ungariei iar sub forma sa veche Mica Înțelegere avea ca obiectiv *unic* de a stăpâni, în caz de tendințe de turburare a păcii, Ungaria.

Astfel, în această ipoteză și cu acest țel, trei țări egale amenințate de un pericol *egal*, aveau îndatorirea *egală* de a se susține între ele, blocând în acelaș timp din trei puncte, pe inamicul eventual situat între ele. Simetria și identitatea de situații sunt aproape perfecte.

Sub noua sa formă, Mica Înțelegere pare însă a fi schimbat de obiectiv și a-și fi lărgit considerabil funcțiunea pe care înțelege să o exercite. Ipoteza unei amenințări din partea Ungariei nu este singura care e tratată după noul statut.

? Care pot fi nouile ipoteze luate în considerare? Iată problema în care nu mai pot interveni decât conjuncturi.

Ținând seamă însă de amenințările principale cari plutesc

deasupra fiecăreia din cele trei țări ale Micii Înțelegeri, constatăm odată mai mult, o impresionantă simetrie.

România, aduce ca „pasiv” în noua constelație, amenințarea capitală pe care o constituie pentru dânsa Rusia. Yugoslavia aduce ca pasiv amenințarea tot așa de capitală, pe care o constituie pentru ea Italia, iar Cehoslovacia, amenințarea care-i poate veni din partea Germaniei (*fără dar mai ales cu Anschluss*).

? Intrebarea este, *la această simetrie de pericole corespunde și o simetrie de angajamente?*

? Sau, punând chestiunea în termeni concreți și brutali, noua formă a Micii Înțelegeri înseamnă o solidarizare perfectă, automată și imediat operantă a celor trei țări, pentru a lupta *contra oricărui* din cei trei presupuși și eventuali adversari: Rusia, Italia și Germania?

Ne este nespus de dureros numai să formulăm o asemenea întrebare. Sunt ipoteze cari dau fiori, și pentru noi una din ele este aceea de a ne vedea într-o zi luptând pentru Yugoslavia împotriva patriei latinismului. Dar în diplomatie, cași în știință, toate ipotezele sunt permise, așa că întrebarea noastră rămâne logică și legitimă.

Și atunci putem să ne întrebăm:

? S'a mers oare atât de departe cu solidarizarea celor trei state?

? Și a luat fiecare din cele trei părți riscul de a suporta pentru celelalte două *orice* atacuri, venite de oriunde?

Fără a fi lămuriiți asupra acestui punct, nu se poate face o judecată asupra noii formule diplomatice în care miniștrii de externe ai celor trei state și-au luat imensa răspundere ca să se angajeze.

? Sau poate vom fi ținuți până la sfârșit în necunoscut, asupra caracterului *real* al acestei noul alianțe?

În cazul acesta ar fi bine ca d. Titulescu să-și amintească de ce i s'a spus Regelui Carol I, de către bărbații de stat ai vechii României, când la Consiliul de Coroană dela Sinaia, Suveranul le-a arătat, la cei mai mulți *pentru prima dată*, un tratat necunoscut de către poporul românesc:

Un asemenea tratat nu obligă moralmente o națiune.

M. M.

Neoliberalism și corporatism

Un tânăr și talentat om politic, într-o conferință la Cernăuți, criticând doctrina noastră corporativă a încercat să o prezinte, ca o inconsecvență față de ideile noastre desfășurate acum 10 ani într-o foarte cunoscută conferință ținută la Institutul Social, sub titlul „Neoliberalismul”.

Acest proces de consecvență făcut după zece ani (câți oameni politici ar putea rezista la astfel de procese chiar pentru intervale mai scurte de timp!) dovedește cât de ușor și superficial se judecă la noi ideile politice chiar de către oamenii cei mai inteligenți.

Pentru viața noastră politică, *numai titulatura contează.*

Singura formă de consecvență înțeleasă și apreciată de public este *consecvența etichetei*.

Dacă în viața publică ți-ai păstrat aceeași etichetă doctrinară, numindu-te singur pe tine însuți totdeauna liberal, sau totdeauna țărănist, restul nu mai interesează. Sub această mantie proteguitoare poți să-ți schimbi de o sută de ori părerile, poți să rămâi țărănist abandonând lupta de clasă și a doua expropriere, din care ți-ai făcut la început doctrina și înlocuind-o cu cea mai plată dintre politici în serviciul bancherilor mergând până la sabotarea conversiunii datorilor țărănești!

Aceste schimbări lumea nu le observă, sau le iartă. Nenorocirea începe, când ai schimbat eticheta.

Zadarnic profesezi *aceleași* idei, zadarnic, desfășori conținutul în chip dezvoltat și doctrinar în volume întregi *aceleași* linii de gândire. Pentru oamenii cari din cărți nu citesc decât titlurile ești un inconsecvent!

În această mică tragedie a oamenilor de gândire și de acțiune politică se reflectează un aspect al eternei lupte între fond și formă. Căci în politică marea abilitate este a păstra forma!

Pentru fond sunt așa puțini oamenii cari să te poată înțelege!

Revenind la Neoliberalism și Corporatism, nimic nu este mai ușor de stabilit decât înrudirea, ca să nu spunem identitatea între cele două idei, desfășurate la interval de 10 ani.

Ne vom îngădui, în această privință, câteva scurte citații din Conferința noastră apărută în volumul: *Doctrinile politice* al Institutului Social:

„Neoliberalismul nu susține raporturile existente ale claselor sociale. În concepția neoliberală statul trebuie apărat de *„acaparare* ori de unde ar veni, de sus sau de jos. Stăpânirea statului nu poate să ajungă rezultatul unei lupte în care învinge clasa cea mai puternică, ci trebuie să fie rezultat al *„unui echilibru* între forțele sociale și între clasele sociale. Concepțiunea neoliberală nu e atomistă până la absurd, ca liberalismul clasic, care considera numai individul ca unitate socială; ea recunoaște realitatea claselor sociale și consideră *„chiar că reprezentarea exactă a claselor sociale în alcătuirea puterii publice, este necesară pentru a se ajunge la formula „unui echilibru social sincer și sănătos“*.

Ce este oare programul nostru corporatist decât formula concretă care îngăduie, ca în cadrul ideii permanente și generale a dreptului fiilor țării, de a lua parte la *„alcătuirea puterii publice“*, să se realizeze cât mai perfect *„reprezentarea exactă a claselor sociale“*?

În sfârșit în cece privește tendința de devenire socială merită să cităm aceste rânduri:

„Neoliberalismul nu înseamnă *recunoașterea indiferentă și „lașă a stărilor sociale existente* și nu se mulțumește să consacre *„realizarea beneficiilor liberalismului, numai pentru cei puțini. „El este o acțiune pentru libertatea tuturor și urmărește după „expresia englezească „egalitatea de oportunitate“ sau, cu un „echivalent românesc cam neprecis și uzat „dreptatea socială“*.

Și mai departe:

„Neoliberalismul acceptă orice formă de socialism economic, dacă nu duce la mai multă constrângere a individului, dacă, în practică păstrează viu nervul activității omenești, care este interesul personal, etc.“

Ce este mai aproape și mai identic cu ideea noastră de astăzi, după care corporatismul e menit să constituie mijlocul permanent de transformare socială? *Toate ideile noastre de azi, nu sunt decât o dezvoltare dictată de experiență și de reflecțiune, a principiilor formulate atunci.* Ele derivă în mod firesc din aceste principii, fiindcă nu sunt decât o prelungire și o aplicare a lor.

? Ar putea oare toți oamenii noștri publici să ne dovedească că au avut idei proprii și că ele s'au legat totdeauna printr'un fir logic între ele? M. M.

Suflă Austrul necunoscut

„Dacă e un tărâm pe care regimul parlamentar al Statului politic și-a dovedit în mod indiscutabil incapacitatea de a face față împrejurărilor, e desigur acela al finanțelor publice“.

Astfel începeam în numărul 9 al revistei „Lumea Nouă” studiul despre finanțele publice în Statul Corporativ. Și mai departe spuneam:

„Chiar dacă nu ar exista alte pricini, acest regim parlamentar al Statului politic, va trebui să dispară din pricina incapacității sale de a asigura o bună gospodărie a Finanțelor publice“.

De atunci evenimentele și-au urmat cursul. Intre cele două soluții posibile în regimul Statului Politic, și ale căror defecte le-am arătat în studiul sus citat, — guvernele de uniune națională și dictatura fățișe sau deghizată — pare că inșeși vechile, și la noi mult cântatele democrației din apus se îndreaptă spre dictatură.

Nu e nevoie să vorbim de cele ce se petrec în Germania.

În Franța d. Tardieu, în conferința sa intitulată „Unde am ajuns?” vorbind de guvernele de uniune națională, spune următoarele:

„Experiența a dovedit, că această formulă parlamentară, chiar când este eficace, nu e niciodată trainică“. D-sa confirmă astfel ceea ce spuneam noi: „guvernele de uniune națională prezintă dezavantajul pe deoparte de a fi înlăturate înainte de a ajunge să facă ceva de ispravă“, iar pe de alta de a da după ele un și mai defectuos regim parlamentar“.

Ziarul „Gringoire” citează într'unul din editorialele sale pe ziarul „Oeuvre”, — care nu e de loc un ziar de dreapta — și care zice: „Nu se citește îndeajuns istoria dictaturilor și a originilor lor“. Și, pornind dela această idee, „Gringoire” continuă: „toti acei cari au avut prilejul să străbată Italia în cei dpt ani cari au precedat înscăunarea fascismului, nu pot să nu observe anume analogii isbitoare, între starea din acel moment a peninsulei și starea noastră de azi“.

Incepe să se implănteze — chiar în mintea oamenilor de stânga — ideea, că *regimul parlamentar, așa cum a funcționat, a adus Franța într-o stare, care va cere dictatura.*

În Statele Unite, pământ al Libertății și al Democrației se petrec lucruri și mai interesante:

Intr-o declarație făcută acum câțva timp presei, d Garner, vice-președintele de azi al Statelor Unite, spune:

„Congresul n'are nici sinceritatea nici gustul de a reduce cheltueile stăpânirii. Experiența a dovedit, că congresul nu va face nimic în direcția aceasta. *Afară numai dacă președintele nu va primi puterile necesare ca el să taie din cheltueli, nu se vor face economii*”.

Iar azi telegraful ne aduce textul mesajului de instalare al însuși președintelui Roosevelt, prin care acesta cere astfel de puteri dictatoriale:

„În cazul când congresul nu ar acționa în nici unul din aceste sensuri și situația națională ar continua să fie critică, *nu voi ezita să iau măsura pe care mi-o va dicta conștiința mea și voi cere congresului, singurul instrument ce-mi va mai rămâne la dispoziție pentru a învinge criza: largi puteri executive pentru a mă război cu această criză, puteri atât de largi ca acelea, cari mi s'ar putea da, dacă Statul ar fi amenințat de un dușman din afară*”.

Și telegrama adaogă: discursul s'a terminat în mijlocul unor imense ovații!

Simțim adierile unui Austru, cu care nu suntem obișnuiți. Democrația integrală, scumpă multora dela noi, își mărturisește neputința și-si îndreaptă nădejdiile spre dictatură.

Cititorii revistei „Lumea Nouă” s'au putut încredința, că unul din cele mai puternice motive, pentru care susținem Statul corporativ, este că el *înlătură nevoia dictaturii.*

C. N.

? Pe drumul corporatist?

Un fapt care a făcut o adâncă impresie în zilele din urmă, este inițiativa, vechiului partid liberal de a organiza o serie de congrese de specialități, adevărate congrese corporative, în cadrul unei inițiative de partid, care să cerceteze soluția tuturor problemelor țării.

Oricât de departe ar fi acest pas de o adevărată concepție corporatistă, el este totuși profund semnificativ. Când un partid de importanța vechiului partid liberal s'a decis la o astfel de metodă, nu a făcut-o decât din convingerea adâncă că aceasta este metoda *cea mai bună* pentru a ajunge la soluții potrivite, concepute într'un spirit realist.

În acest sens metoda este nouă și constituie o anticipare, care va găsi imitatori în cadrul tuturor celorlalte partide.

Fenomenule clasice de penetrare a ideilor de viitor prin înseși cadrele politice ale trecutului se verifică odată mai mult.

Puterea realităților este atât de mare și chemarea viitorului

atât de irezistibilă, încât trecutul însuși — înainte de exercitarea oricărei presiuni — cedează singur din drepturile sale și se dă reverențios un pas îndărăt, ca să facă loc viitorului.

Rând pe rând sub influența ideologiei noi care cucerește toate clasele noastre, toate partidele vor înscrie în programele lor, concesiuni parțiale făcute principiului corporatist, mergând dela întărirea organizațiilor profesionale actuale, cum sunt Camerele de Comerț, de Industrie, de Agricultură și de Muncă, până la preconizarea înființării unui Senat corporativ.

În Senatul Corporativ noi prevedem limita maximă a concesiunilor pe cari partidele politice le vor face *de voe*. Dela Senatul Corporativ înainte, celelalte cuceriri ale ideii corporative, partidele le vor primi *de nevoe*.

Oricum, noi cari suntem animați numai de un spirit constructiv și cari vedem triumful ideii corporative venind în chip natural prin persuasiune și prin luptă de idei, nu putem decât să ne bucurăm de orice rezultate câștigate de noi încă de astăzi, pe această cale.

M. M.

Statele Unite adoptă fățiș autarhia

S'au strâns vracii la Geneva și au găsit isvorul tuturor rezelor de azi în tendința la autarhie sporită la toate popoarele (în special la cele exploatare de anumite altele). Cu autoritatea acelor vraci s'a combătut la noi acei cari îndrăzneau să se gândească în primul rând la interesele noastre. Cuvintele: „Piedicile puse liberii circulații a mărfurilor sunt pricina crizei. Numai înlăturarea acestor piedici ne poate scăpa de ea” au ajuns ca un refren de flașnetă, repetat până la obsesie la fiecare colț de stradă.

Și iată, că în Statele Unite criza capătă un caracter de extremă gravitate. Or fi meditat și economiștii americani asupra celor susținute de vracii dela Geneva. O fi meditat și actualul președinte asupra acelorasi susțineri. Și iată ce hotărîre, în moment de grea cumpănă, ia acesta:

Relațiile noastre comerciale internaționale deși foarte importante, sunt față de necesitățile momentului mai puțin capitale decât organizarea unei economii naționale stabile. Nu vom cruța nici o sfortare pentru a restaura comerțul mondial, prin reajustarea economică internațională; dar situația internă nu poate aștepta până atunci”.

Cu alte cuvinte, în primul rând restabilirea circulației mărfurilor în interior, iar restaurarea comerțului internațional nu prin ceea ce s'a numit distrugerea barierei vamale, ci prin reajustarea economiei internaționale.

Statele Unite nu vor să ție seamă de sfaturile Genevei. Ele se îndreaptă hotărît spre autarhie. Chiar dacă au apucat pe drum greșit, Europa trebuie să ție esama de acest fapt de importanță covârșitoare și să tragă consecințele.

C. N.

O nădejde împotriva Genevei

Este programul alcătuit la 7 Februarie, de către partidul național-liberal de sub șefia d-lui George Brătianu.

Programul e interesant întâi prin faptul că reprezintă o serie de măsuri urgente, care-i dă drept caracter și titlu, pe acela de „program de realizări imediate” și îl suprapune astfel programului permanent al partidului.

Asemenea „programe imediate” ar trebui să fie prezentate de toate partidele. Intrucât marele programe de principii așa de vechi, așa de vagi și așa de asemănătoare la toate partidele nu mai interesează pe nimeni.

Din acest program trei puncte merită în special relevate. Întâiu: „Conversiunea datorilor rurale, și *urbane* pentru ajustarea lor ținând seamă de valoarea reală a bunurilor și de „capacitatea de plată a debitorilor”. Acest punct constituie o afirmare curajoasă și radicală, care înseamnă o soluție largă și definitivă a problemei datorilor și lasă a se bănuși că îndărătul său, stă o intuiție exactă a adevărului după care *nu se poate inchipui refacerea economică a țării, fără soluționarea prin mijloace eroice a acestei probleme.*

Un al doilea punct interesant îl constituie „raționalizarea metodei de lucru a Parlamentului” și „precizarea atribuțiilor Consiliului Legislativ pentru a asigura continuitatea politicii economice”. Ne-ar interesa mult să știm, cum este concepută această raționalizare a metodei de lucru a Parlamentului. Cât despre continuitatea politicii economice care s’ar realiza prin Consiliul Legislativ, avem dreptul să fim sceptici. Continuitatea politicii economice nu se poate realiza decât prin *trecerea centrului de greutate a hotăririlor legislative asupra cercurilor producătoare.* Și aceasta presupune o schimbare radicală a structurii statului.

Căci în ce mod și cu ce puteri constituționale poate să îplinească Consiliul Legislativ un asemenea rol?

În sfârșit al treilea punct și cel mai important care ne-a determinat să ne ocupăm aici de programul noului partid național-liberal, este punctul pus în fruntea celorlalte:

„*Recăștigarea independenței economice a statului național.*” Dacă legăm acest punct de „amânarea plății datorilor externe și revizuirea cuponului în raport cu capacitatea de plată a țării”, credem că putem înțelege, prin aceste formulări *reputarea politicii Genevei și opunerea fățișă la ratificarea rușinosului tratat de capitulare încheiat de guvernul actual.*

Dacă partidul național-liberal de sub președinția d-lui George Brătianu va lua o atitudine hotărâtă împotriva ratificării și dacă împrejurările îl vor ajuta să împedecă desăvârșirea acestui act, atunci își va crea un merit istoric care va putea fi pus alături cu cele mai mari merite cu cari se mândresc astăzi la noi partidele.

Sovietele iau lecții dela... Geneva

Una din cele mai mari greutăți, ce au întâmpinat și întâmpină Sovietele, este aceea de a face țărănimea să dea populației dela orașe hrana necesară, iar Statului cantitatea de cereale, care le trebuie pentru a plăti străinătății investițiile cerute pe planul de 5 ani.

? Ce n'au încercat Sovietele? Teroarea asupra Kulacilor, țărani înstăriți, n'a isbutit. Organizarea producției cooperative (Sovkoz) sau colective (Kolkhoz) n'a servit decât să organizeze rezistența colectivă a producătorilor agricoli.

Un lucru, ce nu se poate tăgădui Sovietelor, este încăpățănarea. Nu s'au lăsat și nu se lasă.

? Măsurile de până acum n'au reușit? Vor recurge la altele.

„Plenul” din Ianuarie trecut a pus ca ținta a anului acestuia „cucerirea satelor”.

? Și care credeți că e mijlocul, ce s'a găsit? Colaborarea tehnică a Kolkhoz-urilor cu Stațiunile de tractoare și mașini agricole, stațiunea ai căror membri sunt meseriași, deci bolșevici 100%.

Prin decretul dela 5 Februarie stațiunea se „obligă” între altele a da Kolkhozului respectiv un sprijin constant:

in opera de *organizare*,

in stabilirea *planurilor bugetare și de producție*,

in *ținerea socotelilor*, și așa mai departe.

Parc'ai citi acordul nostru cu Geneva!

C. N.

Sibiu și Cluj

Am revăzut deunăzi, cu emoția cu care îl revăd totdeauna, Sibiu.

Amintirile vizitelor de după război, s'au suprapus fără a putea să șteargă și să atenueze impresia vie a celei dintâi călătorii la Sibiu, pe care, ca student, am făcut-o la 1912.

Cu ce mișcare sufletească am intrat atunci pentru prima dată în Catedrala ortodoxă, abia clădită și cu ce pioasă bucurie am vizitat, cu tot grupul nostru de studenți tehnicieni, pe bătrânul mitropolit Mețianu !

Ne-a plăcut figura lui apostolească, cu toată surprinderea și jena pe care o aveam de a trebui să-l numim în conversație, cu titlul deplasat și profan de „Excelență” în locul chemării așa de frumoase și de românești cu care eram obișnuiți noi de „Inalt Prea Sfințite”.

Nu pot să uit farmecul întrebărilor naive pe cari ni le-a făcut Mitropolitul, atunci, despre noua tehnică a aviației care chinuia imaginația bătrânului Prelat, și nu pot să uit mai ales cuvântul, care însemna o bănuială profetică a sa, când vorbind de ceasul cel mare al luptei pentru integrarea noastră, ne-a spus cu o umbră de tremurare în glas :

„Să nu cumva, ca ceasul acesta să ne găsească nepregătiți.

De câte ori mi-am adus aminte de atunci de cuvintele Mitropolitului Mețianu, dealungul drumurilor de retragere pe dealurile înghețate ale Moldovei !

Dar revederea Palatului metropolitan in care domnește azi asupra sufletelor ortodoxe cu o atâta nobilă prestanță și cu atât prestigiu duhovnicesc și cultural Mitropolitul Bălan al Ardealului, și evocarea atmosferei de altă dată, ne-a trezit și alte gânduri din actualitatea de după război.

Ne-am gândit la procesul străniu și trecut neobservat al deplasării centrului politic al Ardealului, după război, dela Sibiu la Cluj.

Nimic nu este mai simbolic și mai semnificativ decât această strămutare. Pare că ar exista o lege istorică după care un nou spirit cere totdeauna un nou cadru in care să se manifeste. Căci in adevăr Clujul înseamnă față de Sibiu, un nou spirit al ardelenismului.

Sibiul este cetatea de eri a jertfei și a luptei.

Clujul este cetatea de astăzi a exploatării victoriei.

Sibiul este pentru ardelenism epoca *eroică*, Clujul este epoca *pozitivă*.

Sibiul este lupta de eliberare a Românișmului, Clujul este spiritul de dominație politică a României, in folosul unei minorități de ardeleni. Moștenitorii mândrelor palate a grofilor ungurești din Cluj, s'au pătruns și de năzuința de dominație păstrată încă in atmosfera zidurilor lor.

Sibiul este ardelenismul strâns și solidar in jurul unei idei mari. Clujul este ardelenismul divizat in jurul unor intrigi r.ărunte.

Sibiul este „pătımirea noastră“; Clujul este stăpânirea prin „ai noștri“.

Sibiul este poezia; Clujul este proza.

Sibiul este orașul sacrificiilor; Clujul este orașul beneficiilor.

Sibiul cunoaște numai cuvântul „român“, Clujul a născocit cuvântul „regățean“.

Și totuși noi nu desnădăjduim că cel puțin generația ardelenescă cea nouă, va reuși să înăbușe in sufletul ei Clujul pentru a face să retrăiască numai Sibiul.

M. M.

Spre o nouă pedagogie religioasă

In lupta grea a vieții de toate zilele, când preocupările individului sunt mereu încordate pentru asigurarea minimului de existență, este îmbucurător că totuși simțimântul religios pare a-și reveni la starea lui de desvoltare de mai de mult. Poate tocmai multiplele privațiuni de ordin sufletesc aduc in mintea fiecăruia gândurile de nădejde in puterea supra ome-nească, intrupată in Dumnezeu.

Pentru noi românii, cari in majoritate suntem ortodoxi, ne bucură această reintoarcere la ortodoxism, și credem că timpurile aspre de astăzi ne-au readus măcar acest simplu dar spiritual.

Un exemplu frumos l'am avut in ziua când fetița mea m'a rugat să merg cu ea la Biserică, intr'o Duminică dimineața, pentru că voește să asculte preotul citind Sfânta Evanghelie.

Nu am ezitat să-i satisfac această nobilă dorință și am fost profund mișcat de atențiunea cu care asculta copilul cuvintele de înțelepciune evanghelică.

La eșirea din biserică mi-am manifestat mulțumirea pentru încordarea cu care a ascultat cuvintele sfinte, la care fetița mi-a răspuns că trebuia să știe ce s'a citit din Evanghelie, întrucât preotul, profesorul de religie, o va întreba a doua zi la școală.

Am rămas profund impresionat de această metodă practică de a face ca copiii să-și însușească pildele frumoase ale religiei creștine.

? S'au dus oare pentru totdeauna mijloacele învechite ale memorizării sarbede a unor pagini de carte, în mod mecanic, reproduse de copii fără interes și numai sub teroarea notei rele și pedeapsă ?

Și când te gândești, cât de lesne poți ajunge ca profesor la rezultate frumoase, când ai inițiativă și spirit de înțelegere a copiilor fără să urmezi metode de pedagogie perimată..... mai ales când e vorba de ideea religioasă !

M. Z.

Intronarea lui Hitler

Prin rezultatul alegerilor generale Hitler, ajutat de puterea mai mică dar indispensabilă a căștilor de oțel, a cucerit majoritatea Reichstagului.

Se poate dar presupune, că Hitler începe un regim durabil de la care lumea întreagă are de așteptat cele mai interesante realizări.

Pentru noi curiozitatea care urmărește desfășurarea dramei germane, covârșește orice altă preocupare.

Germania începe o grandioasă experiență. Hitler poate păși la înfăptuirea programului lui.

Calificat în chip simplist de „dreapta” acest program conține totuși elemente revoluționare de cea mai mare însemnătate. Cum a arătat d. Grigore Manolescu în *Lumea Nouă* din Ianuarie, programul economic și social al național-socialiștilor este plin de inovații. Lupta contra dobânzilor și a subjugării producției de către cămătari (Zinsenknenschaft), marele program de construcții și de lucrări publice, preconizat de către teoreticianul hitlerist inginerul Feder, și în sfârșit politica monetară nouă, care se așteaptă dela fostul guvernator al Băncii Naționale Germane, Schacht, sunt tot atâtea elemente de curiozitate științifică și politică.

Astăzi numai oameni politici cari fac experiențe bine-meritează dela omenire. Numai îndrăzneții cari încearcă noi metode și deschid noi drumuri, pentru eșirea din marasm sunt cei cari merită numele de oameni de stat.

Conservatismul bleg și laș al celor cari urmează drumurile bătute, nu dă rezultate nicăeri și nu interesează pe nimeni.

De aceea trecând peste deosebiri de păreri față cu hitlerismul, toți cei preocupați să sfărâme crusta neîncăpătoare a trecutului pentru a deschide căi de viitor, trebuie să privească

cu o curiozitate simpatică și binevoitoare realizările și străduințele de realizare ale guvernului german de astăzi.

De altfel din punct de vedere românesc Hitler prezintă și un alt interes, care nu a fost semnalat de către presa noastră, așa de pasionată și de nedreaptă în judecarea evenimentelor din Germania.

Hitler înseamnă abisul între Rusia și Germania.

Or, Rusia înseamnă cel mai mare dintre pericolele cari pot amenința România. O Rusie fără sprijinul tehnicei și științei germane este infinit inferioară ca putere militară ofensivă!

Evident dacă Hitler ar însemna o provocare pentru Franța și pentru întregul echilibru clădit pe tratate, atunci ceea ce am câștiga pe un tablou, am pierde îndoit pe un altul. Dar cum Germania, pare a se consacra pentru moment unei opere constructive interne, *momentul politic este pentru noi dominat de câștigul imens pe care îl reprezintă pentru noi și pentru pace prăpastia deschisă între Moscova și Berlin.*

M. M.

Succesele României

De câțva timp nu e chip să deschizi ziarele noastre fără a da peste un titlu cu litere de o șchioapă, care trâmbițează un *nou și mare succes al României*. Succese peste succese în tratativele asupra controlului strein; succese peste succese în tratativele cu creditorii; succese peste succese la nenumăratele conferințe dela Geneva și din alte plăcute localități. Până și echipa de foot-ball a C. F. R. a bătut cu 7 la 2 echipa franțuzească!

Ce păcat însă, că nu găsim măcar un rânduleț, care să ne facă să întrezărim un cât de mic succes pe tărâmul îmbunătățirii situației interne.

Poate că ar fi timpul să ne aducem aminte de vorba lui Caragiale: „A se slăbi cu...”

C. N.

Intransigență și transacție

În zilele când, asupra soartei României plutește pericolul unei ingenunchieri cu contract, în fața străinătății, d. George I. Brătianu, ne arată în „Ideia liberală”, din Decembrie, într-o evocare impresionantă, dacă nu totdeauna convingătoare, cari au fost mobilele sufletesti și temelurile de principiu cari l'au condus pe Ion I. C. Brătianu la rezistența sa în chestiunea Banatului.

Între altele autorul ne citează pe Ion I. C. Brătianu, vorbind despre intransigența tatălui său în chestiunile de ordin național :

„Sunt chestiuni cari trebuiesc privite și concepute din alt punct de vedere decât acela al împrejurărilor obișnuite ale vieții normale. În chestiunile cele mari, în acele de ordin moral cari stăpânesc viitorul unui neam, de cari sunt legate *interesele lui supreme de onoare și de naționalitate*, nu pot fi

„prețuri de tocmeală, nu pot fi motive de oportunitate ca să te „hotărăscă a te compromite, coborându-te de pe tărâmul înalt „și sigur al principiilor“.

Iată mărturisirea de credință a unui om de stat.

Gândindu-ne la zilele noastre, ne întrebăm ce chestiune este legată mai mult de „interesele noastre supreme de onoare și de naționalitate“ decât chestiunea însăși a independenței noastre ?

Și totuși noi punem astăzi în cântar independența noastră, cu „prețurile de tocmeală“ ale celor câteva sute de milioane de lei cât reprezintă amănările pe cari binevoiesc să ni le acorde în schimbul capitulării dela Geneva, bancherii dela Paris !

Ce nenorocire s'a abătut pe capul acestei țări, de are astfel de oameni de guvern, cari nu înțeleg un adevăr elementar pe care l-a spus și Bismark, citat cu multă potrivire în acelaș articol de d. George Brătianu :

„Chiar și ceziunea unui teritoriu e mai ușoară de suportat „pentru o națiune, decât controlul străin înăuntrul granițelor „sale“.

M. M.

Mișcarea profesioniștilor intelectuali

Ziarele s'au ocupat în timpul din urmă, de constituirea și lucrările Confederației Asociațiilor de Profesioniști intelectuali din România.

În vremurile acestea de totală indiferență și indolență a intelectualilor români pentru cele mai multe din problemele sociale generale cari se pun în jurul lor și peste capul lor, e de mirare că s'a găsit cineva, un om sau un grup de oameni, care să reușească a strânge asociațiile de intelectuali într'o Confederație unitară.

Scopul Confederației ar putea fi rezumat în următoarele trei puncte: 1) apărarea comună a intereselor intelectualilor străni în asociații; 2) protejarea muncii intelectualilor; și 3) întocmirea unui cod al îndatoririlor profesionale.

Așa dar, nici asociațiile, ele singure, nu mai sunt suficiente pentru a proteja munca și a apăra interesele celor grupăți laolaltă pe principiul diviziunii muncii în comun. Trebuie să se creeze noi organe, mai puternice, noi regroupări de forțe, în persoana unor Confederații, pentru a se ajunge la țelul inițial urmărit prin constituirea vechilor asociații. Nu vi se pare că este un semn al vremii, acesta? Nu vi se pare că luând deciziunea constituirii unei Confederații, intelectualii noștri s'au supus în chip spontan acelei legi generale care împinge la regrouparea tuturor societăților similare de profesioniști — fie manuali, fie intelectuali, — într'un singur mănunchi?

Din parte-ne, nu vedem altceva în gestul recent al asociațiilor de intelectuali, decât un simptom al tendinței generale tuturor societăților profesionale, de a se strânge în Confederații cu caracter similar, pentru a asigura astfel în chip mai eficace respectarea muncii profesioniștilor și apărarea intereselor lor comune. Intemeierea Confederației Asociațiilor de Pro-

fesioniști intelectuali din România, încadrându-se deci perfect în concepțiile noastre sociale, ea nu poate să fie privită decât cu o legitimă bucurie și mândrie din partea noastră.

Ceeace am dori însă, ar fi ca proaspăta Confederație să treacă grabnic dela intenții și proiecte, la fapte. Să micșoreze cât mai mult cu putință spațiul care separă de obicei nașterea unor asemenea instituții, de realizarea pe teren a dezideratelor cari i-au justificat creațiunea.

Profesioniștii intelectuali trec astăzi prin cele mai penibile și mai dureroase dificultăți. Cu atât mai penibile și mai dureroase cu cât educația lor spirituală și poziția lor socială, le interzic să-și strige în public osânda. De luni de zile, de când congedierile au început să opereze cu nemiluita mai ales în rândurile profesioniștilor intelectuali, — pentru că aceștia sunt cei mai slab protejați de societate și de legi, — rândurile șomerilor intelectuali au sporit fără încetare. Și în tot acest timp Parlamentul (alcătuit totuși din intelectuali dar, în majoritatea cazurilor, din intelectuali fără profesie!) face legi pentru superprotejarea celorlalte categorii de profesioniști, cari sunt și așa indestul de apărați prin puternicele și solidarele lor asociații de breasă.

O mișcare a profesioniștilor intelectuali este deci bine venită, și la timp venită, — cu condiția însă ca ea să se impue și să lucreze efectiv. Dacă prin legi ce ar urma să fie votate de acum încolo, Confederația nu poate să îmbunătățească repede starea profesioniștilor intelectuali, ea ar reuși, poate, să facă ceva în această direcție exercitând o presiune asupra instituțiilor publice și private în legătură cu congedierea și angajarea intelectualilor. O revizuire atentă a corpului de profesioniști intelectuali din diferitele ramuri de activitate, ar fi deasemenea, un început. Cumulul de slujbe trebuie verificat și sancționat fără ezitare. Și, până la îndreptarea situației, s'ar mai putea face ceva: s'ar putea cere ca intelectualii cu mai multe mijloace de a-și câștiga existența, să renunțe la unul din acestea în favoarea intelectualilor fără profesie. Așa, de pildă, avocații cari au și slujbe la Stat, ar trebui să opteze pentru una sau alta; tot așa medicii, inginerii, profesorii, etc. Cu acest prilej s'ar mai putea ataca și o altă latură a problemei: în diferite activități de pură specialitate au năvălit oameni cari nu numai că n'au nici o legătură cu profesiunea în chestiune, dar mai au și alte surse de câștig. Intr'una din acestea, pentru care stă gata să o servească un corp de profesioniști calificați, au erupt de curând literații, profesorii, medicii, avocații, etc. Aceasta, din cauză că în meseria la care ne referim, nu se cere nici o diplomă pentru a fi admis; nu se cere decât talent, dar după criteriul acesta, cine n'are talent în România? Fapt este că o sumedenie de profesioniști vechi stau pe dinafară, iar locurile lor sunt ocupate de diletanți sau intelectuali din alte specialități și cu alte profesii. Soluția ar fi ca într'o asemenea profesiune, să nu se poată face nici un angajament nou până ce n'au fost utilizați toți profesioniștii respectivi, astăzi șomerii și în imposibilitate de a găsi o dreptate pentru cauza lor, care

este și o cauză de umanitate înainte de a fi una de prevedere socială.

Iată, spuse în puține cuvinte, atâtea îndatoriri ce revin pentru ziua de mâine, — pentru azi chiar, — Confederației Asociațiilor de Profesioniști intelectuali din România.

Se va achita ea cu promptitudine și grabă măcar de unele din ele?

Aceasta o vom vedea în curând.

S. A.

Al cui e Statul?

Un incident în Senat, în cursul unei cuvântări a d-lui profesor Mircea, senator al Industriei, a pus în plin problema poziției față de stat a cercurilor producătoare ale țării.

Ministrul de finanțe a găsit oportun să aducă laude d-lui Mircea, pentru modul conciliant și blând în care prezintă totdeauna miniștrilor chestiunile interesând industria și comerțul. Iar d. Manoilescu a putut replica că aceasta nu constituie cel mai mare compliment.

E drept că d. profesor Mircea, un om foarte respectabil și de valoare este obligat la această metodă din cauza calității sale permanente de director al Uniunii Industriașilor, calitate în care îmbracă metoda și spiritul de cari sunt pătrunse în general Asociațiile noastre profesionale în raporturile lor cu Statul.

Dar tocmai aceasta este faptul întristător al vremii noastre și al organizației noastre actuale.

Toate asociațiile profesionale, dar absolut toate, oricât de importantă ar fi activitatea lor pentru statul acesta și oricât ar constitui ele puterea și izvorul de viață al statului însuși, sunt considerate în afara statului. Înăuntrul statului sunt numai politicianii și clientela lor. Toți cei cari în țara aceasta muncesc și produc sunt în afara lui. Deaceia, oricine vorbește în numele unei asociații profesionale se prezintă, în fața miniștrilor ca un solicitator; cu aere blânde, cu surâsuri lase, cu o umilintă codificată în formule inadmisibile de politeță.

? Ce cunoașteți mai oribil decât acel „să trăiți domnule Ministru” cu care chiar și oameni sus așezați se adresează adeseori, Excelențelor noastre, întregi sau fracționare?

Iată de ce opera de pregătire a noului stat corporativ nu va fi ușoară. Ea va trebui întâi să schimbe complect mentalitatea de astăzi a claselor producătoare și a asociațiilor profesionale cari le reprezintă.

Aceste clase trebuie să înțeleagă că ELE constituie țara în ceea ce ea are mai esențial și mai bun, că ele susțin statul și că statul este și trebuie să fie al lor.

Pătrunse de această convingere și de o îndreptățită mândrie ele trebuie să învețe a se prezenta în fața deținătorilor oficiali și pur formali ai puterii statului, ținând capul mai sus decât îl țin astăzi.

L. N.

O carte și o faptă

Profesorul Dan Rădulescu, cunoscutul om de știință dela Universitatea din Cluj, a publicat o lucrare-manifest „Pentru voi tineret” care constituie cea mai impresionantă mărturisire a unui suflet de profesor aplecat cu grijă și cu afecțiune asupra sufletului studenților lui.

Intre atâția profesori pe cari nimic nu-i leagă de tânăra generație, d. Dan Rădulescu, apare îngrijat până la neliniște de soarta generațiilor tinere.

Pentru d-sa problema tineretului este — cum e just — în primul rând problema *întrebuințării tineretului la o muncă dătătoare de rezultate și de satisfacții*. Azi, spune d-sa, „opera tuturor instituțiilor de învățământ mediu și superior de azi, este aproape numai să creeze șomeuri intelectuali”.

Și profesorul cercetează atent de ce am ajuns aici și *cum am putea ieși de aici*.

Iar concluzia sa este, cași a noastră, deși cu alte detalii: *reforma statului*.

Nu putem face acum și ne rezervăm pentru mai târziu, o examinare a tuturor idellor de reformă socială, unele profunde și ingenioase, pe cari le preconizează d. Dan Rădulescu, pentru a transforma societatea și statul actual.

Constatăm numai peste multe deosebiri dintre noi că avem atâtea puncte comune, *în scepticismul pentru formele vechi și perimate*, în neastâmpărul de a căuta forme noi de viitor, în recunoașterea necesității de a găsi totdeauna soluții naționale specifice iar nu importate, și mai ales în grija atentă de a da un îndreptar sufletului unei tinerimi lăsată de izbeliște.

Pe aceste linii comune se poate clădi atât de mult, și în cursul activității noastre vom încerca să o facem.

M. M.

In Statul Corporativ

În ziarul „Curentul” din 24 Februarie 1933 citesc un articol intitulat *O decepție* semnat D. V. Ţoni, din care reese că învățătorii parlamentari-majoritari deși au semnat anticipat o declarație că vor vota *contra* reducerii salarilor, au votat *pentru*.

Într'un parlament corporativ de sigur cei 30—35 reprezentanți ai funcționarilor publici ar fi votat *contra*; restul parlamentarilor neavând obligațiuni electorale de partid și fiind o chestiune care nu interesa direct asociațiunile pe cari le reprezintă în parlament, ar fi votat astfel după cum înțelegeau fiecare că este drept și că servesc interesele generale; iar *le-ga ar fi avut un caracter pronunțat de obiectivitate* oricare ar fi fost soarta chirișilor băncii ministeriale.

A. C.

Decadența Statului

Marea se cunoaște, după o picătură de apă și statul după cele mai neînsemnate din manifestările sale.

Intre funcțiile clasice necontestate și imperativ obligatorii

ale Statului, nici una nu trece înainte de aceea a apărării naționale.

Cum și-o împlinește am arătat acum câteva zile în Senat.

Societatea Copșa Mică și Cujir, fondată cu un capital de 800.000.000 lei, din care două treimi reprezintă participarea statului, societate menită să asigure fabricarea de armament în țară, a ajuns în așa hal de ruină financiară, încât are poliți protestate pentru sume infime și i s'au pus sechestre până și pe mobilele din biroul directorului general!

Ca o complectare a tabloului și ca un „pendant” la mobilele sechestrate, pe cheiul portului Constanta stau de ani de zile, ruginind în ploaie, mașinile venite acestei societăți din Anglia.

Și în timpul acesta, în Parlament se discută cu gravitate chestiuni personale, iar direcția partidului dela guvern este preocupată să scoată din baltă nu știu ce piatră aruncată de nu știu care subsecretar de stat, acum câteva zile!

M. M.

In Senat

O scenă caracteristică și plină de înțeles.

La tribună d. Vasiliu, național-țărănist și învățător, vorbea ca învățător împotriva legii adusă de guvernul național-țărănist pentru reducerea salariilor funcționarilor.

La un moment dat este întrerupt de către d. general Mărdărescu, național-liberal și... militar care, ca militar se pronunță împotriva cererii formulate de partidul național-liberal de a se aplica reducerile de salarii și la militari.

Când s'a terminat întreruperea d. Manoilescu s'a ridicat și... a pus concluziuni:

„Constat că un național-țărănist vorbește ca învățător împotriva partidului său, și că un național-liberal vorbește ca „militar tot împotriva idellor partidului său.

„Imi pare bine că Parlamentul corporatist s'a realizat mult „mai repede decât credeam eu însu-mi”

L. N.

Ca la noi

? Știați că în Franța bugetul pensiilor, care în 1927 se ridica la aproape 4 și $\frac{1}{2}$ miliarde franci, a ajuns la 7 și $\frac{1}{2}$ miliarde franci în 1932?

O creștere de aproape 3 miliarde franci, sau cu $\frac{2}{3}$ numai în 5 ani! În acest timp s'a înscris în condicile Statului Francez trei sute de mii pensionari noi. După câte știm creșterea în România a fost relativ mai mică.

Și cu toate acestea nimeni nu s'a gândit până acum să impue Franței colaborarea tehnică a Ligii Națiunilor!

C. N.

Fascismul Italian și Corporatismul Românesc

Reacționarii și criticii cu orice chip trîmbează neconținut că mișcarea noastră e aîdoma fascismului, e copia lui servilă și, ca atare, nepotrivită nouă.

Prin aceasta, însă, dovedesc o cunoaștere superficială a stărilor ceceace nu poate duce decît la un comentariu ușuratec și insignifiant.

Fîind așa de puțini cei cari au putut să deosebească fascismul de corporatism, s'a ajuns a se face prea frecvente și grave confuzii în acest sens pentru a ne putea abține de a nu strecura aci o lămurire.

Noțional, aceste două cuvinte — fascism și corporatism — sunt distincte.

Pentru poporul italian, după înseși afirmațiile lui Mussolini, fascismul a însemnat revoluția, a fost acțiunea, a fost „unul de ricină” administrat violent unul sistem de organizație gata să degereze în anarhie. Conceput nu ca o ideologie, nici ca o doctrină de stîndard ci CA O MIȘCARE, ca faptă, ca reacțiune oportună împotriva unei periculoase deslănări a poporului italian și opus disolvantului spirit de disociere al socialismului anarhic, fascismul a însemnat pentru societatea italiană semnalul violent de deșteptare și svîcnirea autoritară către acțiune și coordonare.

Prin aceasta fascismul, înainte de a fi novator, a fost reacționar.

Plecînd dela realități cari deveneau intolerabile pentru viitorul poporului italian, gestul poruncitor al fascismului mussolinian, repezit dintr'un trecut glorios, căuta să spargă coaja putredă a actualului și să facă loc de țîșnire în viitor isvoarelor fecunde de energie ale acțiunii colective.

În acest sens fascismul a însemnat *protestare și dinamism* în fața unui sistem care era degenerare și lîncezeală.

De el țîne — și de persoana conducătorului suprem, Mussolini — entuziasmul fanatic al poporului, în el se integrează organic freamătul de acțiune creatoare, tresăltarea orgolioasă a masei și tendința romană de afirmare trufașă dominatorie.

Însuși Mussolini scria nu de mult: „*fascismul nu era robit nici unei doctrine anterior elaborate la birou; s'a născut dintr'o necesitate de acțiune și a fost acțiune*”.

Numai acestei acțiuni i-a urmat „concepția”, elaborație progresivă și lentă a înseși realităților: *corporatismul*, adică sistemul complex de organizare totalitară economică, politică și socială a națiunii, impus ulterior lui Mussolini de întinsele perspective pe cari i le-a desfășurat înainte altitudinea situației sale politice de conducător de stat.

Mișcarea a precedat ideia.

Acesta a fost și este corporatismul: Sistemul de integrare totalitară a națiunii — cu multiplele-i reflexe profesionale — în noțiunea de Stat. De aceea, dacă astăzi la noi cuvîntul „fascism” suscită concomitent ideia revoluției, a dictaturii și a cor-

porațiilor, real ea trebuie scindată în două noțiuni distincte. De o parte fascismul, adică voință și dinamism, perseverență, patrie și suflet colectiv — vertebre prin personalitatea excepțională a unui Mussolini; de altă parte corporatismul, adică un sistem vast și complex de organizare politică economică și socială tinzând să confunde imaginile, artificial separate, ale Statului și națiunii.

Din fascism noi înțelegem să desfacem și să adoptăm sistemul nu metoda; să realizăm principiul nou și complex (nu medieval cum îl înțeleg naivii și profanii) de organizare; să fecundăm puterile noastre multiple și varii prin ideea de organizare politică și de echitate socială.

Criticii noștri de răspântie s'o afle!

Ei fac o rușinoasă confuzie între două înțelesuri particulare, atribuind fiecăruia din ele meritele și defectele celuilalt. Și aruncă cu predilecție acuza suprema *dictatura*, dar nu înțeleg deloc că numai contingentele specific italiene au fost premiza acestei inevitabile concluzii fasciste pe care nimic nu o impune la noi.

Ei încearcă să demonstreze defectiuni a ceea ce reprezintă începutul, sursa și instrumentul totdeauna, dar înțelegând prin el critica a ceea ce constituie tocmai produsul, limita și permanența.

Atacând eronat ceea ce este local, personal și pasager: fascismul, ei vor să năruie ceea ce este universal impersonal și durabil: *Corporatismul*.

CHR. P.

Dolarul cinstit

În zbuciumul economic din America, care frământă pe toți gânditorii republicii celei mari, dacă se găsesc cu greu soluțiile, în schimb apar din când în când cel puțin unele formule fericite. O asemenea formulă este aceea pe care a lansat-o senatorul Baruh, când a cerut pentru America în locul dolarului de astăzi, un nou dolar, „*dolarul cinstit*”.

Nu se poate o caracterizare mai plină de înțeles și de adevăr, ca aceasta.

Dolarul de azi e un dolar necinstit, după cum leul de azi este un *leu necinstit*.

În adevăr ce ar zice cineva dacă kilogramul ar varia în așa fel în cât ar deveni dela un an la altul de trei ori mai greu decât înainte, și te-ar sili astfel ca, vecinul tău care te-a împrumutat cu câțiva saci de grâu să-i restitui cu acelaș număr de kilograme, *de trei ori mai mare cantitate de grâu decât ai primit*. Am zice că acest kilogram este o măsură falsă și necinstită.

Dar atunci despre dolarul sau despre leul, care dela un an la altul au devenit de trei ori mai mari și care te obligă astfel ca la restituirea unei datorii, să dai creditorului tău un *echivalent în mărfuri și valori reale de trei ori mai mare decât ai primit*, nu trebuie să spunem că sunt monede necinstite?

Iată de ce viitorul trebuie să dea și în America ca și la noi, ca și în toată lumea deslegare acestei probleme. Toate datele vechi trebuie să fie readuse la valoarea lor adevărată, măsurată cinstit, după o monedă cinstită.

M. M.

Domnul Tardieu despre Statul politic

Nu se poate spune, că d. Tardieu are motive personale impotriva Statului politic. În acest Stat d-sa a făcut o carieră strălucită. A fost, și desigur va mai fi, șef de guvern. Nu se poate spune iarăși că, atunci când face critica acestei forme de guvernare, o face în necunoștință de cauză. Prin greutățile ce a întâmpinat, prin rezultatele la cari a ajuns, d-sa este în măsură să-și dea seamă de defectele organice ale Statului politic în general și ale Statului politic, așa cum se înfățișează în Franța în special.

Citind critica făcută Statului politic de d. Tardieu în conferința, ce a făcut mare valvă, ai impresia că d-sa face parte din grupul revistei „Lumea Nouă”.

„Nici pentru gestiunea finanțelor, nici pentru direcțiunea spiritului public, nici pentru conducerea acțiunii exterioare, regimul electiv în forma lui de azi nu-și poate îndeplini menirea” afirmă d. Tardieu.

După d-sa acest regim este un regim îmbătrânit, sortit pieirii. „Instituit pentru a controla și mărgini cheltuelile publice, el le excită și le desvoltă. I-am datorit cândva tunuri prețioase. Dar i s'a întâmplat, ca și altora, să devie vătămător prin faptul îmbătrânirii”. Câte regimuri au evoluat la fel, aducând mai întâi servicii, pentru a face apoi mai mult rău de cât bine! Așa s'a întâmplat cu feodalitatea. Așa s'a întâmplat cu monarhia absolută”. (Acei cu gravele scrupule constituționale dela noi ar face bine să mediteze asupra acestor afirmații ale d-lui Tardieu).

Ca și aceste regimuri, regimul electiv în forma sa actuală e menit să dispară. „Suntem lichidatorii siliți ai abuzurilor, al căror liberalism și materialism au însemnat ultimul secol. Să ne amintim cuvintele intristate ale lui Lincoln: „Există oare fatal un element de slăbiciune în natura oricărei republici?” Dacă acest element există, să știm să-l neutralizăm la timp. O evoluție nu se conduce decât luându-i înainte. Și se cuvine să discernezi semnele anunțatoare de ruină a unei civilizații politice, atunci când ea pare încă puternică”.

În ce privește sistemul politic, ce va trebui să înlocuiască pe cel actual, d. Tardieu se mărginește deocamdată la indicația foarte vagă, că el va trebui să se bizuie pe acel al treilea partid, care a apărut ori de câte ori Franța a fost în primejdie.

C. N.

Iar poporul plânge...

De-aici, din colțul nostru îndepărtat, de țară, unde ne petrecem viața, privim cu atenție învățoșată la toate urmările crizei și la „silințele“ ce-și dau conducătorii Statului pentru a o îndulci.

Să spunem pe șart care este părerea noastră, a celor de jos, în această privință?

Părerea noastră, a poporului, este că conducătorii țării ne-au cam lăsat în voia soartei. Și când o spun aceasta mă gândesc nu numai la cei dela guvern ci și la capii opoziției. Acești oameni nu-și inchipue oare că se întâmplă ca din când în când să citim și noi ziarele? Și nu se gândesc ei oare la ce vom zice când aflăm de certurile și scandalurile din parlament, pentru a cărui cheltuială, în diurne și altele, ni se ia nouă, drept biruri, până și cenușea din vatră?

Și în timp ce „tărăniștii“ de toate felurile, atât de la putere cât și din opoziție se bat astfel cu pumnii în piept pentru popor, poporul se zbate de moarte. Faceți un drum prin sate și vă veți încredința: de unde înainte țăraniii noștri erau voioși chiar în zile de restriște și încrezători în ziua de mâine, azi fiecare te întâmpină cu fața îngrijorată și cu întrebarea: „Ce ne facem? Unde mergem“?

Aceeași întrebare o auzi astăzi pretutindeni. Impovărați de nevoi, zdrobiți de lipsuri, îngrijorați de scăderea prețului produselor, sătenii și-au pierdut nădejdea în puterile lor și în cumințenia conducătorilor. Unde te întorci nu vezi de cât fețe brăzdate, ochi uscați de prea multe lacrimi, curțile pustii și ogoarele lăsate în plata Domnului. Nimeni nu mai are dor de muncă, nimeni nu mai are credință în ziua de mâine.

Și în acest timp, citim în ziare că „domnii“ de la guvern umblă prin străinătăți după noul împrumuturi, punând amanet alte bogății ale țării. Fac toate acestea fără să întrebe pe nimeni, căci nici măcar parlamentul nu-l mai întreabă.

Trăim oare pe vremea leșilor, a turcilor, a tătarilor, ca să ne umilim și să ne închinăm la toate liftele și la toate vânturile?

Iată ceea ce am vrea să știm noi aceștia cari sălășluim pe vechea ogradă a lui Ștefan cel Mare...

GH. CAZIUC.

Intre Capitală și provincie...

Bucureștenii știu foarte puține din viața orașelor noastre de provincie. În afară de întâmplările de un ordin mai mult sau mai puțin senzational, de crimele banale ori extraordinare, de furturile, incendiile sau răpirile romantice, pe cari li le relatează ziarele la rubricile respective, locuitorii metropolei ignorează cu desăvârșire că în aceste mici cetăți din funduri de țară, fără cinematografe și fără cealuri dansante, fără cafenele luxoase și fără vitrine strălucitoare, există totuși o palpitantă inimă colectivă și o vie, o nesățioasă dorință de a ști, care se

concretizează într-o din ce în ce mai impresionantă mișcare culturală.

În mai toate orașele noastre de provincie flințează câte o societate pentru instruirea și propășirea poporului, și în fiecare Duminică, începând din Octombrie și până târziu, în Mai, se țin conferințe pentru cari vin din București și din alte centre ale țării tot ce învățătura și talentele rasei noastre au dat mai bun.

Răspunzând unor asemenea invitații, d. Manoilescu a ținut de curând câte o conferință la T. Severin, Craiova, Sibiu, Galați și Brăila, despre Statul corporativ. Subiectul era nou, puțin cam prea de specialitate și greu comprehensibil. Și totuși sălile în cari au avut loc conferințele s'au dovedit a fi fost mult prea neîncăpătoare pentru publicul atât de numeros și de select care ar fi voit să participe. La T. Severin, unde râvna nelntrecută în România și spiritul de jertfă al marelui român care este venerabilul fost director al liceului local, d. Costescu, a dat orașului său un teatru magnific, și, implicit, o mișcare culturală neobișnuită, măreța sală era plină până la ultimul loc; la Craiova au trebuit să se aducă păzitori ai ordinii pentru a stăvilii publicul care năvălea în sală; la Sibiu nici odată nu s'a văzut până la d. Manoilescu atâta lume verind să asculte o conferință; la Galați și Brăila lucrurile s'au petrecut la fel.

Concomitent cu acest turneu cultural, d. Manoilescu a participat în orașele de mai sus la întruniri ad-hoc convocate de Camerele de comerț și industrie din localitățile respective. Urmand unui vechiu și bun obicei, d. Manoilescu a voit să se prezinte în fața alegătorilor săi pentru a le da seamă de activitatea ce a desfășurat în parlament în folosul Camerelor de industrie cari l-au ales. Apoi, membri acestora, ca și alți mulți membri ai Camerelor profesionale, au luat cuvântul pentru a-și spune păsul lor.

Nimic mai instructiv pentru cine se interesează de politică, de cât de a participa la asemenea reuniuni. Autorul rândurilor acestea poate să ateste că a plecat de acolo uimit și încântat de cele văzute și auzite. Un adevărat parlament corporativ în miniatură! Nici când nu ne-ar fi trecut prin minte că imaginea pe care ne-o făuream noi despre parlamentul corporativ, va fi atât de grabnic și de fidel realizată în acele modeste întruniri profesionale din orașe de provincie. Mai întâi, o ordine și o disciplină ideale; nici o vorbă de prisos; expuneri limpezi, sobre și deziderate categorice; adeseori chiar soluțiuni. Și peste tot locul și la toți, o adâncă, o teribilă oroare de politicianism.

Se simțea, cu toată desnădejdea și suferința cari imprimau coloritul lor adunării, că cei ce o compun sunt o forță.

Și în timpul acesta, la București, o mână de politicieni, antreprenori de voturi și intermediari între poporul cel adevărat care muncește și puterea executivă care lăncezește, își inchipue că ei sunt țara! Dacă românii onești, cari vor să se infomez, s'ar putea duce să asculte desbaterile unei adunări de categorii profesionale ca acelea la cari am asistat noi în T. Severin, Craiova, Sibiu, Galați și Brăila, și-ar da seama, în sfârșit, că țara

este aiurea, de cât în cluburile, în redacțiile și în Parlamentul de la București. Ea este oriunde, afară de aci. Ea este pretutindeni unde se muncește, se asudă și se speră, și nu în adunările politicianiste alcătuite din profitorii de orice fel ai vremurilor noastre, a căror forță stă numai în excesiva cuviință a celor ce i-au ales de a nu-i trimite încă în inutilitele lor rosturi de altă dată, și a întemeia ei, cu o clipă mai de vreme, viața cea nouă a Statului de mâine...

S. A.

Primejdia

Din cauză că statul ca și regiile autonome nu-și achită furnizorii, industria trece prin mari neajunsuri. Mulți se miră cum își mai păstrează respirația după atâtea lovituri de târnăcop și toți compătimesc pe marele industrias.

Suferința este însă mai mare acolo unde ochiul nu pătrunde, în prea modestele locuințe ale muncitorilor neplătiți de șase luni și din această cauză, poate nemâncăți și dezbrăcați. În multe părți unde, înainte cu doi, trei ani, nici nu se pronunța cuvântul comunism, azi el este speranța, fata morgână către care îl îndreaptă mizeria. Este un *comunism de circumstanță* ușor curabil; e deajuns ca statul, care privește distrat sau dezorientat la conflictul aparent între muncă și capital, să caute a alina pe orice cale, mizeria fizică și morală a muncitorului neplătit, pentru a reîntoarce sigur pe inficiat la viața sănătoasă. Dacă nu o va face, poartă toată responsabilitatea.

Comunismul de circumstanță va fi cu dibăcie cultivat de agenții Moscovei și din acești naivi adepți ai celui mai odios regim, se vor recolta apostolii fanatici ai ideii care-i va nenoroci pe ei și familiile lor. *Cu atât mai mult, cu cât muncitorii au datut la ușile multor potențați ai zilei, agitatorii de ieri și ușile au rămas închise; ministerul muncii, prin inspectoratul respectiv, nu poate soluționa chestiunea iar patronul aruncă vina pe stat.*

STATUL — EU, — EL, — NOI, — TOȚI — NIMENI.

De aici vom avea comunismul de convingere și atunci între noi, apărătorii unui stat național românesc și între ei, frații ai noștri, va fi o prăpastie și nici un cuvânt sau faptă nu ni-l vor reda. Va începe lupta între noi și ei.

Cele ce sunt scrise aici trăesc aidoma pe pământul Ardealului, în inima lui, într'un loc care dela războiu până azi n'a cunoscut nimic din tehnica școalei anarhiste.

Acei ce nu cred sau vor lămuriri, să se adreseze subscriitorului acestor rânduri, care trăește între muncitori și-l doare inima când vede zi de zi cum se sfarmă în el iubirea de neam, de țară, de lege.

Dixi et salvavi...

I. F.

Specula, creditul și criza

Sub acest titlu am publicat în No. 6 al revistei „Lumea Nouă” un studiu, prin care arătam marea parte, pe care a avut-o în deslănțuirea crizei specula și reaua organizare a creditului în Statele Unite.

Ziceam atunci: „finanța nu numai că nu a fost în stare să dea producției din ce în ce sporite instrumentele, de cari aceasta avea nevoie pentru scurgerea mărfurilor, dar chiar a stricat aceste instrumente prin lipsa de organizare a creditului și prin neînfrânarea la timp a speculei!”

Dacă am avut sau nu dreptate reiese din următoarea parte a mesajului pronunțat de d. Roosevelt la intrarea sa în funcțiune, parte care constituie oarecum programul său de luptă:

„Trebuie să încetăm a specula cu banii altora. Trebuie să stabilim o diviză, care să corespundă nevoilor, dar să fie sănătoasă”.

Iată, prin urmare, cele două măsuri de bază în lupta contra crizei: *oprirea creditelor de speculație și constituirea unui nou instrument de circulație a mărfurilor*, instrument care să poată îndestula nevoile acestei circulații, fără a da naștere la inflație.

Cum va înfăptui d. Roosevelt acest program, nu știm încă.

C. N.

„Stânga” mai la dreapta

Comunismul are o doctrină proprie. Este destul de veche și de mult dezvoltată.

Cu toate acestea în țara noastră — atotgânditoare — o revistă de „stânga” extremistă, se trudește pueril și aburos s'o... completeze. Concepută cu pretențiuni doctrinare, este redactată totuși... democratic, în idei standard și arhicunoscute. Sunt doar repetate obsedant prin figuratie stilistică și vizibil pigmentate cu critici și aluzii insistente menite să impresioneze și să capteze sentimental „massa”.

Până într'al 17-lea număr, nimic gândit propriu, nimic nou!

Criticând jurnalistic actualul, aparent inflăcărații ei redactori se mărginesc a veni veșnic la aceeași concluzie — marotă —: comunizarea bunurilor prin exproprierea capitalului, atmosferizată scriptic de aceleași invariabile și banale argubente.

Intr'unul din ultimele numere, coincidența face să se vorbească concomitent de „omul nou” și de materia sa primă: tineretul. Dar omul nou al comuniștilor noștri este așa de abstract, de vag de fără relief, că nu-l poți percepe nici imaginativ. Cu abilități levantine, „Stânga” ignorează fluenta socială și complexitatea nepătrunsă a forțelor ei, reducând-o — sibilic — la un concept standard de uniformizare amorfă și statică. Voind să fie novatoare, este degradant de învechită când agită idei, simțiri și credințe, pe cari nu le are. Că „socialismul (se jenează a-i zice

pe nume: comunism) înseamnă acțiune" când în el vor progresa liber „cugetarea” și „acțiunea” într'o superioară „sinteză” sunt evidente contradicții între cuvânt și gând; iar altele, ca „scăpat de grija zilei de mâine, de gândul tristelor bătrâneți, de nevoia economiilor stupide, omul societății viitoare” etc., etc., și tot atâtea imagini paradisiace, sunt veritabile nalvități ce servesc drept narcotice de stil, toate evaporabile la cea mai dămoasă adiere a atmosferei sovietice, oglinda lor...

În exclusivismul ei de împrumut, „stânga” contestă până și problema unei generații tinere, sub pretextul — *passé par tout*: persistența luptei de clasă, fără a înțelege că conflictul actual de generații este o ecuație pe care n'a creat-o lumea ci o pune brutal istoria însăși.

Că în structura de azi sunt de operat multe prefaceri de adâncuri, am înțeles-o destul și o susținem continuu, dar nu credem că totul este reversibil printr'o magică lovitură de baghetă comunistă. Mai ales atunci când — ca în „Stânga” — reformatorii se opresc la tirade pretentioase și sterpe, fără nici o linie normativă, fără nici o minusculă sinteză de organizare practică. Stânga se detașează nefiresc de contigentele sufletești și sociale ale lumii, tăgăduind fătarnic eficacitatea efortului de înnoire în pasul măsurat și cumpănit al vremii. Critica ideii corporatiste — *care înseamnă un pas semet și viguros în domeniul social* — e făcută sub motivul obsedant că e „conservatoare” și că „zădărnicește fortificarea conștiinței intereselor materiale” spre a conchide delicios de naiv cu negarea dură și absolută a tot ceea ce este esențial purgăției prezentului: „corporatism, antipartidism, organizare tehnică a națiunii, selecționarea elitelor, promovarea competențelor, prefacerea morală, reforma Statului, nu intră în dicționarul nostru politic”. Adică nimic din toate astea nu găsește „Stânga” necesar de realizat!..

Lucrând pe calapoade invariabile și prăfuite, ea nu află nimic verificat, depreciaț și nedemn în adoptarea servilă a unor formule ce înfășoară revendicări deplasate și inoportune: comunism integral, ateism, internaționalism, antiintellectualism, etc. În locul acestora „Stânga” ar putea să înțeleagă că este de mai real folos un efort organizat național pe noi piloni de echitate socială și de repartitie economică, dând mai multă considerație realităților incontestabile, exigențelor firii umane și plutind mai puțin în construcțiuni utopice.

Căci ce credeți că proclamă solemn „Stânga”?

Ceva impresionant de majestuos: că „rolul istoric” al „camarazilor” va fi „să constrângă tenorii la intonarea ariei suflate din prea multe instrumente”.

E foarte elocvent și precis!

Nol preferăm și ținem să se sufle în toate instrumentele, dar așa fel ca să obținem un ton armonios.

Și pentru asta, chiar virând la stânga, e bine să ții dreapta...

Confirmări

Manifestările sociale de toate zilele sunt exemple vii, cari subliniază evidența a tot ce propovăduim noi despre ideia corporativă.

Ar trebui ca cineva să dovedească o vădită rea credință, pentru a nu recunoaște ca exactă afirmațiunea de mai sus.

Din multele exemple vom spicui câteva fapte petrecute de curând și într'un foarte scurt timp.

La consfătuirea majorităților parlamentare, care a precedat ședințelor Corpurilor Legiuitoare în cari s'a votat starea de asediu, Președintele Senatului a vorbit despre „Interesul Breslelor din Parlament” (darea de seamă apărută în ziarul „Adevărul”).

La jubileul „Cercurilor Comerciale și Industriale”, sărbătorit printr'o masă în seara de 4 Februarie a. c., în sala Liedertafel, ministrul D. R. Ioanîtescu a relevat că breslele au constituit însuși trecutul economic al României prin autoritatea ce le înconjură (ziarul „Curentul” No. 1801).

Confederația profesioniștilor intelectuali, a început organizarea sa prin desemnarea membrilor fiecărei asociațiuni în Consiliul General, cu scopul de a examina și găsi soluțiuni privitoare la interesele pe cari le reprezintă. De atunci ele se întrunesc și studiază diferitele chestiuni în cadrul problemelor cari preocupă pe fiecare profesiune în parte.

Cea mai recentă și poate cea mai importantă — dat fiindcă ea se referă la un puternic partid politic, cum este partidul național liberal, de sub șefia d-lui I. G. Duca — este hotărîrea de a se tine diferite întruniri și la anumite date în cari să fie consultate — fiecare în parte — diferitele pături sociale grupate prin activitatea ce o desfășoară în mod distinct.

Din toate aceste manifestări reese tendința care a cuprins toate straturile societății, grupate pe categorii, de a-și strânge rândurile pentru a putea lucra în deplin acord și cu puteri mărite.

Ele reprezintă dezideratul timpurilor de astăzi, cari prin împrejurările de ordin economic și financiar, reclamă o nouă organizare, adaptabilă și capabilă de a rezista greutăților și în același timp de a organiza viața viitoare a popoarelor.

Mișcare lentă și sigură. Lentă, pentru că trebuie să se desăvârșească în liniște, fără zguduiri și fără deplasări brusce a ordinii statelor. Sigură, pentru că organizarea actuală a statului nu-și mai păstrează nici o formă simetrică... ea fiind jertfită pe altarul politicianismului!

În cursul cuvântării d-lui Mihail Manoilescu — în Senat, — privitor la legea jurisdicțiunilor profesionale, ministrul D. R. Ioanîtescu a calificat ideia corporativă de curent nou și modern.

Eu cred că ministrul nu a greșit vorbind astfel, dar nu ar fi greșit nici dacă ar fi calificat ideia corporativă în România, drept tradiționalistă — căci ea își are obârșia în breslele din

trecut, așa după cum d-sa însuși a relevat în cuvântarea de la „Cercurile Comerciale și Industriale”.

Iată cum ideea corporativă își face loc din ce în ce mai mult iar manifestări de felul celor sus menționate se vor spori atât de mult, încât ea va fi îmbrățișată, cu voe sau fără voe, chiar de adversarii ei....

M. Z.

Comunism, miopi și farisei...

Afară de incidentele dela atelierele Grivița, cari — zice-se — evidentiau pericolul comunist la noi, nimic n'a justificat legiferarea stării de asediu. Ea putea fi suplinită de toate mijloacele cari se întrebuințează în mod normal și cari ar fi fost suficient de eficace.

Totusi, cu acest prilej s'a insistat mai mult și cu mai bătrânească îngrijorare asupra pericolului extensiunii mitului comunist în țara noastră, mai ales în ceea ce privește muncitorii și tinerimea. Dar pentru cine nu privește stările cu ochii închiși și doar dela un masiv birou ministerial, ci trăește în ele și le simte pulsul și direcția, atari concluzii de teamă sunt deplasate dela locul unde ar trebui să fie odată cu măsurile eroice și perseverente de îndreptare.

Comunismul în masa lucrătorilor noștri industriali ?

Este o fantomă al cărei joc și apariție îl regizează câțiva agitatori mercenari. Pentru a se înțelege aceasta se uită două lucruri esențiale : întâi, că numărul lucrătorilor noștri industriali este prea mic pentru a putea constitui un pericol social, chiar în ipoteza că ei ar fi aderenți *convinși* al doctrinei marxiste ; și apoi, că rebeliunile lor intermitente se produc — obișnuit — în întreprinderile Statului și nu în cele particulare, ce-ace are o elocvență deosebită.

Reacțiunea lor e provocată de nemulțumiri și are de obiectiv numai revendicări profesionale pe cari agitatori de tot soiul le amplifică, le întrețin și le speculează tactic. Ei nu cred în visurile comunismului, ei vor doar un trai mai bun în ordinea socială de acum.

Statul politic democratic — acest mare neputincios — îi nemulțumește și pe ei ca pe toți ceilalți, ei se agită iar mișcarea lor este prezentată drept demonstrație de adeziune la ideologia sovietică. Dacă statul democratic de astăzi ar fi un idol, n'ar mai fi nevole de unul de import, care să spulbere nevoile prin magia neînțeleasă a iluziilor.

Pentru restul populației noastre comunismul este inofensiv. Proprietară de pământ și cu mult spirit individualist, țărâ-nimea este imună crezului roșu.

Dacă numai la orașe mitul sovietic poate număra aderenți — mai ales în mica burghezie și în masa mare și puternică a tinerimii, — aci, însă, expune un aspect și o rezonanță specială. Și în mica burghezie, care are simple și domcale erupțiuni interioare, fără expresii de atitudine milităntă, și în tineretul nostru — de a cărui contaminare este mai mare primejdie — doctrina comunistă nu e un fetiș, cu toată sfera lui de

adoratie mistică, nu este nici un crez, care să domine cu puterea de convingere a idealului, ci este concepută ca un mijloc răutăcios și cruă de răzbunare a celor obijduiți contra celor în huzur pretutindeni ostentativ, deci ca o modalitate de nivelare în suferințe și nevoi, dar nicidecum ca un chip de uniformizare prin ridicarea puterii de viață a celor mulți.

Experimentul sovietic, permanent sub ochi, a făcut să se înțeleagă din vreme la noi că este prea multă utopie într'o ideologie, care se vrea universală și de aceea la noi nu se crede în virtuțile ei, dar este răsleț dorită — câte odată — în spirit vindictiv, ca să suprimе cascada de beneficii a cătorva, dar fără speranță că va fi deplasată spre cei cari sufăr.

Așa se face că noi nu avem fanatici ai comunismului.

Cele câteva manifestații — teatral regi-ate — sunt normale eșapamente, firești descărcări demonstrative contra unui Stat, care e cerut altfel, dar nu neapărat comunist.

La noi nu există comuniști convinși. Cei cari conduc ață-tările și cei cari fac paradă de doctrină sunt aproape numai evrei, această nație de suplă inteligență dar care, în mod organic, nu poate concepe nimic în societate decât din punct de vedere comercial. Evreii — au un minuiat sunt de așpercepție dublat de o nestăpănită tendință de speculație. În comunism ei văd doar un prilej de câștig, o profesiune rentabilă (deși plină de riscuri, deocamdată) și de aceea cred că ei l-ar prefera totdeauna în această stare de pregătire, de dificilă insinuare, fazei ultime de comunizare amorfă și perpetuă !

În țara noastră comunismul are o nobilă și îndepărtată origină în idealismul sincer al boerului *Manolache Bălăceanu*, care și-a sacrificat în veacul trecut toată averea lui pe moșia din Scăeni (Prahova) pentru a încerca realizarea unui adevărat falanster.

Totuși, între Români nu sunt comuniști. Pentru aceasta e de vină și structura socială și firea noastră și poziția geografică. Comunismul nu are forță proprie de penetrație în mediul nostru.

Răsbate doar până în stratul tinerimii, unde este adoptat mai mult ca protest în contra prezentului decât ca ideal al viitorului. Și mai pătrunde între tineri comunismul, pentru că, firesc, este o doctrină socială de tinerete : Sincer, el te poate stăpâni atunci când în suflet îți zboară idealuri, când iubești puternic și când poți uri la fel, când în vine îți svâcnește sânge lute și aprins. Mai târziu nu poți fi decât un minciros, ori un nebun. Pentrucă vârtoarea vieții și mereu mai largile perspective ce-ți apar în zările lumii este cu neputință să pu-ți smulgă din avântul și exagerările pe cari tineretea ți le-a dăruit și susținut. Pretutindeni bătrânii, dacă nu sunt comuniști dintr'o ambițioasă perseverență ori prin inerția rolului deținut, sunt neapărat mercenarii unei idei în care nu mai cred și sumbrii neguțatori ai suferințelor și trudei altora. Ei nu mai propăduesc : Înșeală ! Nu mai sunt apostoli : sunt profitori !

Printre Românil de sânge, pe aceștia nu-i aflăm. Cum nu găsim nici acea „rara avis“ a comunismului convins, a idealis-

tului fanatic (cu toată parada sonoră și ridicul de pedantă a unor tineri mercenari de „stânga”).

De aceea, cine vrea să previe, nu să combată, nirvana comunismului la noi, să gândească întâi de toate *la reforma totalitară a Statului*, reconstruind unul capabil să disolve nemulțumirile și să atragă cât mai multe din fireștile nădeji de mai bine.

In Statul de azi nu mai crede nimeni.

CHF. P.

„Armata Azzurra”

Un film sonor, în care s'a sincronizat sgomot de minunate motoare — bătăi de inimă — a stolurilor de păsări de oțel, făurite de mâinile unui neam, care a înțeles deplin că înainte de orice, trebuie să stea apărarea națională.

„Armata Azzurra” sintetizează aceea ce din nenorocire — mai ales la noi — nu se înțelege: că față de tehnica modernă a războiului, fruntariile țării nu se pot apăra decât dacă te simți în stare să ți le depășești tu însuși pe calea văzduhului cu sute de kilometri.

La noi însă ideia apărării naționale nu poate — măcar ea — depăși granițele atât de strâmte a ideii meschine de politică și din această cauză, supralicitarea demagogică a interesului de partid, împiedică orice inițiativă și orice act de curaj, cari ar avea de rezultat consolidarea apărării noastre naționale.

Așa se aplică dece bugetele se fac, se refac și se rectifică în favoarea și interesul oricui și pentru orice, afară de sumele necesare acestei apărări.

.....Și cum ar putea fi altfel, căci utilajul de luptă, gazele și avioanele nu pot aduce..... voturi.

? Și când priveam stolul de păsări de oțel sburând, și sgomotul motoarelor intonând simfonia apărării naționale a Patriei celor cari le-au făurit, mă gândeam cu ce este vinovat azurul cerului românesc de a rămâne fără apărare, din cauza nemicniciei conducătorilor?

Cu lacrimi în ochi, mi-am desprins privirea de pe ecran, gândindu-mă cu groază la seninul nevinovat a ochilor de copii, la strigătele disperate ale mamelor, surorilor și bătrânilor, față de soarta crudă ce le-ar hărăzi-o, vre-odată, bombardamentele aeriene.....

M. Z.

De la noi la alții

Marea revistă italiană „Rassegna della Stampa Estera” re-produce în ultimul său număr, în întregime, nota d-nei Elena M. Manolescu intitulată „Littoria” și publicată în No. 1 Anul II al revistei „Lumea Nouă”.

BANCA DE SCONT A ROMANIEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL ȘI REZERVE LEI 132.471.127

Sediul Central: BUCUREȘTI

Sucursale la:

Alexandria, Bazargic, Constanța, Focșani, Galați,
R.-Vâlcea, T.-Măgurele și Tulcea

Correspondenți în toată țara

Se fac orice operațiuni de Bancă

„FEROEMAIL“

S. A. R. PLOEȘTI

Fabricație de tuburi de fontă de scurgere

TOATE DIMENSIUNILE

PIESE DE INBINARE

ARTICOLE SANITARE EMAILATE,

CHIVETE, LAVOARE, SIFOANE,

OLARIE, RADIATOARE

Se fabrică și se vând cu prețurile cele
mai reduse

LUMEA NOUĂ

Nouii fanarioți: experții

de MIHAIL MANOILESCU

Acordul cu Geneva se votează.

În fața perspectivelor de umilință și rușine cari se deschid astăzi, nu știi de ce să te uimești mai mult:

de stupida inoportunitate a unui act care nu aduce nici cel mai mic folos practic, și care se încheie în preajma unei conferințe mondiale de pe urma căreia se pot aștepta înlesniri generale pentru toate statele debitoare, fără vinderea independenței lor;

de inconștiența cu care guvernul acceptă astăzi, când se pune așa de acut problema revizuirii tratatelor, imensa scădere de prestigiu internațional a unui control, cerut de noi, pe urma unei mărturisiri proprii de insuficiență;

de lipsa de demnitate personală a celor cari acceptă ca de astăzi înainte miniștrii și oamenii noștri politici să fie, de fapt, în subordinea unor agenți străini, de al căror cuvânt favorabil sau nefavorabil atârnă de multe ori însăși soarta lor politică, sau, în sfârșit,

de lipsa totală de simț și de înțelegere pentru imperatiivele istorice ale vremii noastre, și ale misiunii noastre speciale ca nou Stat românesc?

Dacă un guvern al unui partid politic numeros a putut să conceapă aranjamentul dela Geneva, și dacă celelalte partide politice la un loc nu au voit sau nu au fost în stare (este aproape tot una) să-l împiedece, sistemul politic întreg care a putut duce la un asemenea rezultat este condamnat pentru veșnicie. Țara a văzut în deajuns până azi că partidele nu pot să-i dea nici bună gospodărie, nici continuitate, nici atmosferă morală.

..

Dar țara a mai păstrat totuși iluzia că în anumite momente mari, când un pericol național real ne-ar ame-

nința, un efort suprem și o reacțiune desperată ar fi totuși posibilă din partea organelor noastre politice cari, cel puțin în aceste rare momente, s'ar identifica cu conștiința națională.

Astăzi și această ultimă iluzie este pierdută.

Geneva poate trece, fără ca sistemul nostru politic întreg să fi putut funcționa ca o frână în această sinistralunecare spre povârniș !

Să nu-și închipuie însă nici guvernul de astăzi nici guvernele de mâine că, odată cu votarea protocolului, problema Genevei s'a închis.

Noi prevedem — și prevederile noastre s'au implinit întotdeauna, — că regimul capitulațiilor în care am intrat, nu va duce nici la însănătoșirea financiară nici la reînvierea economică, dar că va trezi în curând în conștiința publică revolte imposibil de stăpânit.

Când țara va vedea cât de adânc și de amănunțit este controlul străin, când diferitele categorii economice vor primi pe rând lovituri de pe urma unei politici sistematice de subjugare în folosul exclusiv al bancherilor străini, când dările vor spori, când industria națională va fi din ce în ce mai fără apărare lăsându-și mai departe pe drumuri lucrătorii, când funcționarii Statului vor fi concediați cu zecile de mii, după porunca experților, când vor începe semne vizibile de nemulțumire și neliniște, când se vor produce poate chiar demonstrații și manifestări de stradă, pornite din exasperarea suferințelor și din demnitatea națională jicnită, — ce vor face atunci autorii legământului sinistru de azi?

Să nu creadă că se vor putea acoperi ușor punându-se în toate actele de guvernământ la adăpostul experților.

. . .

De altfel, ei înșiși vor fi — dacă mai au un pic de demnitate, — cei dintâi cari să sufere de situația în care s'au pus, căci mâine ministrii, și mai ales ministrii departamentelor economice, nu-și vor putea exercita funcțiunea lor dacă nu vor fi „bine notați“ la Geneva.

Un nou criteriu de selecție politică, — slugărnicia față de experți, — va împodobi viața noastră publică, atât de frumoasă și fără asta!

Ministrii departamentelor economice, ca să fie numiți, vor avea nevoie de agrementul prealabil al Genevei, cum au nevoie astăzi ca să intre în posturile lor ministrii plenipotențiarilor!

Oamenii cari au refuzat amestecul Suveranului țării

în actele de guvernământ, au chemat umiliți amestecul de toate zilele al străinilor.

Miniștrii cari, în frunte cu Președintele Consiliului, au reprezentat în această țară o tradiție de luptă națională, au sucombat în fața unor argumente tehnice sofisticate până la falș, a unor colegi ai lor fără nici o legătură cu trecutul nostru românesc.

Hotărit lucru, Constituția nouă va trebui să ceară oricui va pretinde pe viitor o înaltă răspundere în Stat, să dovedească întâiu că cel puțin osemintele bunicilor săi, zac în pământul țării.

10 Aprilie 1933.

Contribuțiuni la studiul problemelor economice de actualitate

de Prof. DAN RADULESCU

I

PROBLEMA MONOPOLULUI BANCAR

§1. *Caracterul aparatului bancar modern.* — Catastrofa băncilor americane, e cea mai mare pe care a cunoscut-o vreodată omenirea, atât în ceea ce privește proporția cât și în ceea ce privește consecințele interne economice și sociale, precum și repercusiunile ei asupra finanței planetare. În Europa numai foarte puțini își dau seama de toată amploarea reală și de inevitabilele consecințe ale fenomenului.

Studiul amănunțit al acestei uriașe probleme depășește cadrul unui volum, nu numai al unui articol, așa încât trebuie să renunțăm chiar și la o schițare sumară a liniilor lui esențiale.

Ne vom mărgini numai să scoatem învățămintele cari reies pentru noi din catastrofa americană.

Să constatăm mai întâiu că Statele-Unite posedă, alături de Germania, organismul economic de producție și circulație cel mai dezvoltat, mai perfecționat și mai bine diferențiat. În Statele-Unite cel puțin, acest organism e capabil să susțină la un standard de viață foarte ridicat întreaga populație. În același timp, ele constituiesc cea mai bogată alcătuire de stat a lumii. Într'un aparat atât de perfecționat constatăm că o catastrofă în circulația simbolurilor fictive ale acestei bogății, s'gudue și paralizează întreaga realitate economică, și la un moment dat, pune în joc însăși existența alcătuirii de stat.

Astfel, o experiență decisivă și clară, de o anvergură uriașă, ne demonstrează că *un aparat financiar defectuos e suficient pentru a desorganiza cel mai dezvoltat organism economic.* Acesta e primul și cel mai de seamă învățământ pe care trebuie să-l tragem din catastrofa americană.

Să pătrundem ceva mai departe în analiza fenomenului.

Trebue să constatăm că aparatul bancar a evoluat în cursul unui secol dela rolul de comerț particular de mone-dă, la acela de organ esențial al funcționării aparatului economic și politic al statului, în toate domeniile. *Comerțul bancar nu mai poate fi astfel asimilat nici unei altfel de întreprinderi particulare.*

Această afirmație ar putea apărea totuși la prima vedere, nefundată. De aceea se cuvine să insistăm puțin asupra ei.

Suntem tentați să considerăm o întreprindere bancară ca perfect analoagă unei alte întreprinderi comerciale sau industriale. Din punct de vedere legal, orice bancă e, în adevăr, o întreprindere comercială particulară, lucrând cu capital privat, după aceleași norme comerciale ca o întreprindere de comerț de bumbac, sau o mare fabrică de automobile: și în bancă tot ca și într'o altă societate anonimă, delegații acționarilor au să conducă întreprinderea după anumite norme. Când e rău condusă întreprinderea se ruinează și capitalul se pierde. La fel se întâmplă, și cu banca și cu orice întreprindere comercială sau industrială. Dar atunci, intrucât întreprinderea comercială bancară poate forma o clasă aparte? Aceasta se evidențiază imediat ce urmărim efectele proastei conduceri a celor două categorii de întreprinderi.

Să examinăm mai întâiu o întreprindere comercială sau industrială oarecare. Când acestea sunt prost conduse, fie prin necinstea, fie prin incapacitatea conducătorilor, ele intră în faliment. Afirmăm că economia generală nu are de suferit, ci numai acționarii și o parte din creditorii.

În adevăr, când o întreprindere comercială sau industrială s'a prăbușit, o alta îi ia imediat locul și clientela, făcând serviciile sociale (producția ori circulația) pe cari le făcea firma prăbușită. Când o fabrică a dat faliment, din două lucruri, unul: sau n'avea deuseuri, și atunci economia în ansamblul ei n'are sensibil de suferit, sau avea deuseuri și atunci o altă fabrică îi ia locul, sau o altă administrație mai bună utilizează fabrica.

Așa dar, căderea unei întreprinderi industriale sau comerciale private, nu are prin sine însăși un efect perturbator sensibil în economia generală. (Aceasta, bine înțeles, în cazul când întreprinderea nu e finanțată de o bancă sau un consorțiu de bănci). De exemplu: căderea celei mai mari firme mondiale autonome, din orice domeniu, cum ar fi Ford sau Zeiss de pildă, ar trece practic neobservată pentru economia generală.

Cu totul altfel stă cazul cu o mare întreprindere financiară, cu o bancă.

Mai întâiu, chiar din punct de vedere juridic, situația întreprinderii bancare e cu totul deosebită de a oricărei alte întreprinderi comerciale.

Intr'o bancă, numai o mică parte a capitalului (adesea mai puțin de 1/10) aparține acționarilor, cari au înțeles să-și asume riscul întreprinderii. Restul (cca. 9/10) aparține deponenților și clienților băncii, cari înțeleg cu atât mai puțin să se expună unui risc, cu cât ei nu pot exercita un control eficace asupra conducerii întreprinderii, ci trebuie să se încreadă în organe administrative pe cari nu le cunosc și nu le pot schimba.

Iată o primă deosebire fundamentală între o bancă și orice altă întreprindere comercială sau industrială. A doua esențială deosebire a următoarea :

Prăbușirea unei bănci nu are drept efect numai ruinarea acționarilor, ci și a unui covârșitor număr de capitaliști particulari, cu nimic vinovați de aceasta, capitaliști cari lucrează cu capitalul lor în aparatul de producție și circulație a economiei generale, în industrie și comerț. Deci, dintr'odată, catastrofa unei singure bănci are efecte directe grave asupra altor numeroase branșe de activitate economică.

Dar acțiunea nu se oprește aci; întâlnim în această categorie de comerț un fenomen fără analog în celelalte branșe: când o mare bancă dă faliment, primejduind depozitele, publicul începe să-și retragă încrederea în toate celelalte, creditul se scumpește și se restrânge, apare o criză de tezaurizare, care poate să se resimtă catastrofal asupra întregii circulații și asupra capacității de producție.

Procesul catastrofei americane e cel mai formidabil exemplu demonstrativ. Il cunoaștem și la noi sub aceeași formă, în proporțiile corespunzătoare.

Precum vedem, *întreprinderea bancară e atât de concrescută cu toate celelalte similare și cu întregul proces de producție și circulație a bunurilor, încât nu se aseamănă cu nici una din toate celelalte categorii de întreprinderi.*

. . .

In rezumat, aparatul bancar formează o parte esențială și solidară a organismului economic, iar proasta lui funcționare duce în mod necesar la turburări și chiar catastrofe economice și sociale.

Dar odată demonstrat că de buna și corecta funcționare a aparatului financiar, depinde la un moment dat, dăinuirea unei întregi alcătuiți de stat, se impune cu toată acuitatea, următoarea întrebare, grea de consecințe: *mai este cu putință în statul modern ca aparatul bancar să rămână în mâinele și sub conducerea arbitrară a unei minorități de particulari, practic incontrollabili și cu interese antagoniste?*

Din punct de vedere al siguranței sociale problema e de aceeași natură cu cea următoare: *„este admisibil într'un stat organizat ca unitățile armatei naționale să fie proprietatea particulară a comandanților cari să se servească de ele*

pentru interesele lor egoiste și de cele mai multe ori antaguniste?”

Tinând seama că în timp de pace rolul finanței este încă mai important decât al armatei, răspunsul la ambele chestiuni este același: *Organismul bancar al organizației de stat poate tot atât de puțin să fie proprietate particulară ca și organismul militar.*

Concluzia evidentă este: organismul bancar al unui stat trebuie să fie unic și unitar condus în interesul general. El trebuie să aibă caracterul de monopol de stat, *autonom*, și funcționând în interesul general al economiei și societății.

Monopolul bancar se impune deci ca un imperativ categoric.

. . .

§ 2. *Obiecțiuni doctrinare împotriva principiului monopolului bancar.*—Dacă motivarea economică și social-politică a monopolului bancar apare stringent convingătoare din analiza precedentă, ea nu rămâne mai puțin nouă din punct de vedere ideologic, și suscită la prima vedere numeroase obiecțiuni doctrinare, mai mult sau mai puțin fondate în aparență. În primul rând: „*este compatibil monopolul bancar cu organizația democratică a statului burghez capitalist, întemeiat pe respectul proprietății? Nu e acest stat burghez capitalist de esență pur liberalistă, și nu cumva măsura monopolului bancar introduce o notă nouă cu caracter socialist ori chiar — horribile dictu — comunist?*”

E ușor de dovedit contrariul. În primul rând monopolul bancar respectă integral principiul proprietății individuale și, din punct de vedere principial juridic, nu introduce, precum vom vedea, nici o inovațiune cu privire la caracterele generale ale proprietății individuale. *Nu aduce restricțiuni de proprietate de un caracter necunoscut statului burghez-capitalist — liberal.*

Să examinăm, în adevăr, situația actuală.

O bancă mai mare este în genere o societate pe acțiuni condusă de un consiliu de administrație și de funcționari specialiști, salariați. Inglobându-se monopolului bancar, banca nu suferă decât o modificare în atribuțiile personalului administrativ și o standardizare a activității capitalului după norme absolut generale. Din punct de vedere al proprietății, acționarii rămân proprietari ai capitalului lor, primind în locul acțiunilor lor, — în măsura în care capitalul băncii există efectiv, — un număr de acțiuni ale monopolului. Deponenții și clienții se află exact în situația juridică de mai înainte, cu o singură deosebire în avantajul lor: *depunerile lor sunt asigurate.* Așa dar, din punctul de vedere al respectului proprietății individuale, nu avem nimic de obiectat.

Deosebirea apare în ceea ce privește normele impuse uzului acestui capital:

a) Se stabilește un standard de dobânzi care nu poate fi depășit.

b) Se interzice o anumită formă a comerțului particular,— comerțul de monedă — lăsând-o exclusiv în contul unei instituții de monopol.

c) Prelevează din profit o cotă-parte din venitul net al întreprinderii, în contul statului.

d) Impune un normativ unitar tuturor operațiilor de credit între particulari.

Constitue oare, din punct de vedere principial juridic, vreuna din aceste măsuri un „novum“?

Punctul a) constituie o reglementare a dobânzilor în scop de a elimina uzura, reglementare pe care toate statele burgheze o cunosc în fapt și în principiu. Convenția stabilirii unei dobânzi maxime, a unei limite superioare, a profitului legal în operațiile comerciale, e perfect cunoscută statului democratic burghez.

Mai gravă și mai nouă pare interdicerea comerțului de monedă și a împrumuturilor *directe* între particulari. Să notăm bine însă, că această interdicție nu-l nicidecum absolută, ci numai „*formal reglementativă*“ în interesul controlului și realizării punctului a).

În adevăr, un particular nu e mai puțin îndrituit de a împrumuta pe un altul; el are însă o singură obligație nouă: aceea de a efectua împrumutul prin intermediul băncii, care nu preia decât un minim comision administrativ. Din acest punct de vedere, *atât debitorul cât și creditorul sunt liberi să facă ce vor cu capitalul*, cu o singură condiție, să nu ceară,— respectiv să nu plătească,—dobânzi uzurare. Precum vedem, din punct de vedere al dreptului de proprietate individuală, monopolul bancar nu aduce o restricție capitalului individual; aduce însă restricții definitive și grave dreptului de asociere a capitaliștilor în scop de exploatare a capitalurilor. Din acest punct de vedere, monopolul poate fi atacat, pentru că e monopol.

Mai întâiu, cunoaște statul burghez capitalist-liberal instituții de monopol? Evident că da, și în domeniul producției și în domeniul comerțului: monopolul tutunului, sărei, comerțului de explozive, etc. Interesant de observat e că o bună parte din monopoluri sunt de interes pur fiscal. Monopolul aparatului bancar însă are precum am văzut o justificare adâncă: e impus, ca și monopolul fabricației de arme și ca și comerțul de explozive, de motivări de siguranță socială, incomparabil mai stringente decât acelea cari impun monopolul comerțului de sare, tutun, exploatare de căi ferate, etc.

Așa dar, *din punct de vedere principial, nimic nou și în contradicție cu linia generală a tradiției juridice.*

Prelevarea din profitul net a unei cote-părți, convențional definite, e o normă de fiscalitate care nu constituie nici un „novum” principial. E un impozit pe venit mai echitabil, mai comod și mai simplu decât cel actual. Cât despre impunerea unui „normativ standard” în operațiile financiare nici acesta nu-i un „novum” căci aparține tuturor formelor de monopol.

* * *

§ 3. *Obiecțiuni de fond sau economice.* — Dacă obiecțiuni de principiu politice și juridice nu pot fi aduse împotriva monopolului bancar, în schimb ar părea că există obiecțiuni grave de ordin economic și politic. Să le examinăm:

1. Monopolul bancar nu va fi oare greoiu și abuziv? Nu vom avea o intervenție prea accentuată a acțiunii de guvernământ și a politicului în activitatea lui, dând naștere la abuzuri?

Mai întâiu, monopolul bancar fiind o instituție autonomă, cu caracterul de societate pe acțiuni pe care îl are azi Banca Națională — ea însăși în parte cu caracter de monopol — va fi condus după statute și norme de funcționare, analoage aceluia ale Băncii Naționale. Va fi dirijată de funcționari privați și de un consiliu de administrație, toți responsabili și controlați. Statul nu intervine în întreprindere decât ca acționar și pe cale fiscală la repartiții de beneficii. Cazul Băncii Naționale — care e departe de a fi ideal — ne arată că garanțiile de autonomie sunt totuși, chiar azi, suficiente. Vom vedea de altminteri, că se poate lua și alte garanții de control și salvagardare a economiei. Comparând, de altminteri, situația actuală și cea din trecutul apropiat a relațiilor dintre băncile particulare și aparatul politic, vom putea constata că avantajul din punctul de vedere al autonomiei și corectitudinii, revine Băncii Naționale și nu băncilor particulare. Din acest punct de vedere experiența trecutului e categorică. Nu ne putem teme de o imixtiune, a politicului în aparatul financiar.

A doua obiecțiune, în aparență foarte gravă, care se aduce monopolului bancar, e următoarea:

„Concentrând sub o singură conducere întregul aparat financiar, eliminăm concurența în inițiative creatoare în domeniul economic ale sistemului bancar actual”.

La temeiul acestei obiecțiuni stau două convingeri generale, deopotrivă de false și de primejdioase:

I-a, că băncile ar avea rolul binefăcător de inițiativă și creație în domeniul economiei, și

II-a, că libera concurență a lor în acest domeniu ar fi fructuoasă și de dorit pentru economia generală.

În realitate, rolul băncilor ca inițiatrice și creatoare în

economia generală, a fost un binefăcător, ci distructiv și desorganizant. (Trimit pe cititor în această privință la cartea mea : „Pentru voi, tineretul“, cap. II și III, pag. 13—39).

Ne mulțumim aci cu constatările următoare :

a) Industriile sănătoase nu sunt creațiuni ale finanței, și creșterea lor *naturală* n'a fost niciodată datorită intervenției băncilor. Cazurile unui Ford, a unui Zeiss, ale vechii industriei chimice germane, sunt tipice. Finanța n'a intervenit în economie decât pentru a exploata în mod parazitar și fără pricepere inițiativa creatoare particulară.

Catastrofa actuală din Statele-Unite, mai ales, dar în parte și cea dela noi, sunt datorite tocmai acestui amestec al aparatului bancar în mecanismul de producție și circulație. Banca modernă e un aparat de contabilizare a capitalurilor, de transmisiune și gestiune responsabilă, și n'ar fi îndrituită să preia din operațiile sale decât comisioane pentru servicii realmente făcute și proporționale cu acestea. Dreptul de a investi capitalurile deponenților, trebuie să aparțină exclusiv acestora. Lor le revine de drept și câștigurile și responsabilitatea riscurilor. Pentru aceștia banca e un simplu gerant responsabil și ar trebui să fie un consultant specializat.

Incontestabil că, în aceste condițiuni, creditul ar fi mai puțin larg decât astăzi. Nu va mai fi acordat cu atâta ușurință și fără garanție reală. *Dar aceasta e de dorit și nu de temut.* Creditul larg și neserios de până acum e și el una din cauzele catastrofei economice mondiale.

În rezumat, deoarece rolul băncii nu e de a acorda credite din banii deponenților, nici de a creia întreprinderi industriale și comerciale, *eliminarea inițiativelor particulare a directorilor de bancă, nu reprezintă nici un dezavantaj pentru sănătatea și prosperitatea durabilă a economiei generale.*

Comparând organismul economic cu o întreprindere industrială, rolul pe care îl ocupă aparatul bancar în el, e acela al direcției contabilității. Atât și nimic mai mult.

Să nu ne temem că, într'o astfel de organizație, o întreprindere sănătoasă nu va găsi capitaluri. Monopolul bancar nu micșorează disponibilitățile reale de capital. În schimb, nu uzează discreționar și distructiv de aceste disponibilități.

• • •

§ 4. *Organizarea monopolului bancar.* Distingem aci trei etape :

- I. perioada pregătitoare de tranziție, trei luni ;
 - II. perioada de reorganizare și conversiune, de 6—15 luni, și în fine,
 - III. perioada de funcționare normală.
- Prima etapă.* Toate băncile sunt obligate a încheia un

contract provizoriu de trustare, sub controlul Băncii Naționale, în condițiunile următoare :

a) Banca Națională va delega un director și un contabil responsabil, care să dirijeze, după norme unitare, activitatea fiecărei bănci ;

b) Dela acea dată toate operațiile în cont, comisioane, proviziuni, dobânzi, se vor efectua după norme standard. Astfel, activitatea normală a băncii, atât cât e legală și servește circulației de valori, nu va fi cu nimic modificată sau stânjenită ;

c) Din acest moment, salariile, diurnele ca și retribuțiile consiliilor de administrație, vor fi stabilite după norme standard, în raport cu profitul efectiv ;

d) Sub controlul noii direcții se va proceda la stabilirea bilanțului real și la controlul gestiunilor anterioare, determinându-se răspunderile consiliilor de administrație și directorilor, în conformitate cu legile cari erau în vigoare pe timpul funcționării lor. Măsuri juridice speciale vor permite controlurilor, cari vor găsi indicii de nereguli și incorectitudini, să pună sechestru asigurător pe averea gestionarilor responsabili ;

e) În acelaș timp se vor face lucrările pregătitoare pentru conversiunea împrumuturilor pe termen lung și lichidarea generală a gestiunii anterioare, pe baza unui bilanț efectiv, care va fi controlat ulterior de experții judiciari. Această primă etapă, nu poate dura mai mult de trei luni.

A doua etapă. Rezultatul stabilirii bilanțului general, va fi pentru marea majoritate a băncilor constatarea înghețării mării majorități a capitalului deponenților. Această etapă va fi aceea a lichidării acestor capitaluri înghețate.

Procesul de lichidare se va efectua după normele următoare :

a) Datoriile ipotecare la particulari se vor trece Băncii de Conversiune, care va avansa capitalul lichid corespunzător precum vom vedea.

b) Datoriile „putrede“ vor fi recuperate în limita posibilului din urmărirea averilor membrilor consiliilor de administrație și eventuala potecare a acestora la Institutul de conversiune.

c) Partea de portofoliu cuprinzând datorii de ale întreprinderilor industriale și comerciale, va fi lichidată precum urmează :

Instituțiile debitoare se vor împărți după productivitatea lor în două categorii : întreprinderi viabile și productive, și întreprinderi falimentare.

Cu întreprinderile viabile se va proceda la o transformare a datoriei flotante în acțiuni procedându-se la o reajustare a capitalului social.

Acțiunile se vor vărsa secțiunei de credit industrial a Institutului de conversiune.

Întreprinderile debitoare falimentare vor fi evaluate la valoarea lor de inventar și trecute în această valoare Creditului Industrial, care va rămâne proprietar provizoriu, avansând băncii suma corespunzătoare. La sfârșitul acestei operațiuni de lichidare pe cale de conversiune, situația fiecărei bănci va fi următoarea. În fiecare bancă se va găsi :

1. Capitalul lichid provenit din depozite ;
2. Creanțe lichidabile pe termen scurt la Banca de Conversiune, fie în numerar, fie în acțiuni de ale întreprinderilor productive, reorganizate, cari aduc un procent determinat (5%). Din acest capital lichid se vor satisface conturile deponenților în proporția existenței lui. Vom avea din două cazuri, unul : sau capitalul rezultat din lichidare va acoperi depozitele și atunci va rămâne intact capitalul institutului bancar, sau acest capital, rezultat din lichidare, nu va putea acoperi conturile creditoare și acestea vor fi întregite din capitalul băncii. Iar în caz când nici aceste sume nu vor fi suficiente, pierderile procentuale vor fi suportate de ansamblul conturilor creditoare.

La sfârșitul operației de lichidare se va stabili, pentru fiecare bancă, cota de capital efectiv care mai rămâne acționarilor, și aceasta se va transforma în acțiuni la purtător, de tip standard, ale monopolului.

Din acest moment încolo aparatul bancar intră în perioada de reorganizare definitivă și în funcționare normală.

Procesul de reorganizare va consta din următoarele categorii de transformări : băncile mici și nerentabile vor putea fi desființate, personalul lor fiind repartizat celorlalte bănci și în special băncilor populare sătești și cooperative-lor de producție (contabili specializați).

O altă parte din bănci vor fi specializate în diferite domenii industriale, comerciale, de asigurare, etc. Din acest moment intrăm în perioada III-a, — perioada de funcționare normală.

Etapa a treia. În această perioadă aparatul bancar funcționează după o unitate în întregul cuprins al țării, făcând următoarele principale categorii de operații :

1. Plăți și transferturi după normele actuale ;
2. Păstrare de depozite contra 1% comision ;
3. Imprumuturi ipotecare la ordinul clienților ;
4. Serviciu de intermediar în acordare de împrumuturi pe garanție de cont ;
5. Va cumpăra și administra acțiuni ale întreprinderilor particulare la ordinul clienților, servindu-i și cu avize de expertize și consultații financiare ;
6. Va administra ca gerant responsabil hârțiile de valoare ale clienților, primind pentru aceste oficii comisioane standard ;
7. Va face, prin secțiuni speciale, comerțul de devize ;

8. Prin secțiunile speciale de credit va acorda împrumuturi pe termen scurt aparatului producător ;

9. Va finanța și conduce prin secțiuni speciale comerțul de en-gros pentru export-import ;

10. Prin intermediul băncilor industriale va supraveghia contabilicește și va sprijini financiar cu credite efitine, întreprinderile industriale, cari vor depinde de aparatul bancar (vezi art. următor).

Aparatul bancar va servi și organizației de stat în modul următor:

11. Va percepe direct și contabilicește în contul tezaurului impozitele pe veniturile administrate de el.

12. Va percepe, în orașele mari, veniturile stabilite de agenții fiscali, contabilizându-le în contul tezaurului rămânând ca apartul fiscal existent să stabilească numai cotele impozitelor și să aibă controlul încasării lor.

13. Va plăti pensii și salarii.

În felul acesta am avea un control eficace și o importantă eliminare a fraudelor și evaziunilor fiscale.

Din veniturile nete rezultate din toate aceste servicii și operațiuni, 20 la sută s'ar repartiza, după convențiuni standard, conducătorilor responsabili ai secțiunilor, 20 la sută ar trece la capitalul de rezervă, și restul de 60 la sută ar reveni tezaurului.

Aceasta ar fi, sumar, structura și economia aparatului bancar. El ar fi supus, în afară de normele de control actualmente în uz la Banca Națională și la sucursalele ei, și unui control exterior din partea delegaților corporațiilor și organizațiilor comerciale și industriale existente. În diversele centre, de 4 ori pe an, aceștia vor avea datoria să-și exercite controlul și să-și dea raportul asupra funcționării aparatului bancar local. Oficiul central de control va fi obligat să țină în seamă datele din acest raport, în măsura posibilităților tehnice. Întreaga activitate și gestiune a monopolului bancar e supusă la rândul său controlului simultan al statului, U. G. I. R.-ului și A. G. I. R.-ului, în scopul perfecționării funcționării aparatului bancar și a eliminării abuzurilor, pazezilor și fraudelor.

. . .

§. 5. *Concluziuni.* — Precum vedem din cele de mai sus, monopolul bancar ar face toate oficiile utile pentru economie ale aparatului bancar actual, fără a avea nici unul din dezavantagiile și fără a prezenta nici una dintre primejdiiile acestora.

Automat s'ar restabili creditul sănătos. Automat, la dispoziția economiei sănătoase, vor sta capitaluri imense, cu dobânzi mici. Fiscalitatea s'ar asana. În același timp ar

curge în contul tezaurului sumele considerabile încasate azi de aparatul bancar particular.

Disponibilități considerabile pentru un împrumut intern de refacere a economiei ar apare în interiorul țării

Aproape de o egală importanță pentru economia generală, va fi posibilitatea de a dirija în mod unitar și binerăcător o mare parte a industriei și comerțului, precum și întreg comerțul de en-gros și comerțul de export-import.

De asemenea, numai pe această cale se va putea efectua o conversiune generală finanțată și o asanare a sistemului monetar, fără niciuna din primejdiile inflației.

Principiile și metoda conversiunii finanțate vor face obiectul unui articol ulterior.

Schiță de organizare fiscală a Statului Corporativ

de Inginer CRISTEA NICULESCU

La sfârșitul studiului asupra finanțelor în Statul Corporativ (Rev. „Lumea Nouă“ Anul I No. 7) am arătat, că prin introducerea corporațiilor punem la îndemâna Statului un instrument care, în ceea ce privește orânduirea și perceperea veniturilor, îi va da puțința de a îmbunătăți mult starea actuală.

Vom încerca, în cele ce urmează, să intrăm în oarecare amănunte ale organizării fiscale a Statului Corporativ.

Pentru aceasta va fi nevoie, ca mai întâi să încercăm a face o catagrafie a impozitelor, taxelor și altor angharale, prin cari Statul de azi își scoate veniturile.

Căci, dacă un ziarist francez a putut spune, că în materie fiscală Statul francez de azi nu a putut arăta un grăunte de imaginație peste ce a găsit din vremea lui Filip cel frumos, despre Statul român din contra se poate spune, că s'a servit de imaginația vechilor voveozi, a fanarioților, a foștilor stăpânitori ai ținuturilor reunite la patria mună, de a tuturor celor cari au născocit undeva în lumea largă vreun mijloc de a stoarce bani dela cetățeni, dar a pus larg la contribuție și fertila imaginație a băștinașilor și veneticilor, cari azi trăesc pe îmbelșugatele plaiuri ale României sărăcite.

Dacă la noi a fost un tărîm, pe care orice idee a fost bine primită, de sigur a fost acela al fiscalității.

Era și natural să se întâmple așa: Nevoile de bani, vecinic în creștere, ale Statului, cereau o sporire a veniturilor, o sporire a impozitelor.

Însă democrația integrală nu putea spune acest lucru pe față. După cum am mai spus, democrația integrală e silită să procedeze ca medicul de copii; ea trebuie chiar gustul amar al remediilor să-l mascheze prin siropuri.

Și atunci s'a repetat la fiecare pas formula „nici o sporire de impozite, dar... o mai dreaptă așezare a lor“. Iar așezarea mai dreaptă a constat dintr'un nou fel de taxare a contribuabililor.

În fruntea bugetului de venituri al Statului nostru vin impozitele zise pe venituri. Nu vom insista prea mult asupra defectelor cunoscute ale acestui fel de impozite, în special asupra dificultăților de stabilire și asupra aparatului fiscal foarte costisitor, pe care ele îl cer. Faptul că, cel puțin pentru unii contribuabili a trebuit să se revie la patenta fixă și că termenul de „evaziune fiscală“ a apărut odată cu introducerea impozitelor pe venit, e concludent.

Vom atinge însă o chestiune foarte importantă și din pricina căreia am întrebuițat mai sus expresiunea „impozitele zise pe venituri“.

Căci este evident, că toate argumentele, pe cari se întemeiază instituirea unor astfel de impozite, chiar dacă le-am admite fără nici o rezervă, își pierd orice valoare din moment ce suma, la care trebuie aplicată cota de impunere, nu poate fi determinată fără discuție. ? Poate pretinde cineva, că e potrivită denumirea de impozite pe veniturile proprietăților agricole, sau pe veniturile proprietăților urbane, atunci când prin însăși procedura instituită de lege *impozitul se stabilește nu pe baza venitului real, ci pe baza unui venit apreciat și încă înainte de a se produce?* (Avem chiar acum cazul chirii, cari scad, în timp ce venitul impozabil rămâne cel de pe vremea chiriilor urcate). ? Poate iarăși pretinde cineva, că e potrivită denumirea de impozit pe veniturile profesionale, atunci când impozitul se stabilește în mod *convențional* prin scăderea drept cheltuieli de exercitare a profesiei a unei treimi din suma încasărilor, lăsată și ea la *aprecierea* comisiilor de impunere ?

Însă, unde acest *element de convențional și de apreciere*, deci de *arbitrar*, care înlătură orice ideie de realitate, intervine aproape la fiecare pas, este atunci când e vorba de stabilit *veniturile comerciale și mai ales cele industriale*. Atât de departe merge în astfel de materie deosebirea între venitul real și venitul impus de fisc, în cât avem o literatură întreagă asupra bilanțului comercial și bilanțului fiscal.

Intr'adevăr oricine știe, că inventarul oricărei întreprinderi, inventar care stă la baza stabilirii beneficiului real, coprinde într'adevăr unele elemente, ce pot fi stabilite cu precizie, cum ar fi banii din tejea sau datorile către terți (și aceasta cu oarecare rezerve). Însă în bună parte valoarea elementelor, ce compun inventarul, nu se poate stabili de cât pe bază de *convențiune* (fonduri de rezervă etc.) dar mai ales pe bază de *apreciere* (creanțele asupra terților, a-

mortismente, deprecierea mărfurilor etc.). Legiuitorul a căutat, pe cât a putut, să transforme elementele de apreciere în elemente convenționale. Prin însăși acest fapt, *prin reducerea la o singură soluție convențională, a multiplelor soluții, ce se impun în practică, s'a înlăturat ori ce bază de realitate venitului fiscal*. Pe deasupra legiuitorul nu a putut cuprinde și reglementa toate elementele de apreciere, ce intervin la fiecă pas în întocmirea inventarului și atunci într'adevăr *arbitrarul intervine ca adevărat element hotărător*.

Așa în cât se stabilește, că impozitul pe venit nu merită acest nume.

În al doilea rând ca impozite avem impozitele de consumație, cari isbesc fie producția mărfurilor (taxele pe băuturi spirtoase, pe zahăr, petrol, etc.) fie circulația lor (taxa pe cifra de afaceri, când se plătește de comerciant, taxele pe facturi, etc.).

Monopolurile (tutunuri, spirt etc.) pot fi socotite că isbesc și ele producția unor anumite mărfuri.

Acı e locul să menționăm și taxele pe anumite cheltuieli cum ar fi taxele pe spectacole, pe expedierea unei scrisori (timbrul de aviație) etc.

În al treilea rând avem taxele de simplă transmisie, cum sunt taxele pe vânzări de imobile, taxele de moștenire, etc. Ba avem și *taxe pe lipsa de transmisiune*, cum e taxa de echivalent la societăți, care în realitate e o *taxă pe capital*.

În al patrulea rând avem taxele pe actele și faptele juridice, scăpate de taxele de mai sus.

Taxele vamale intră și ele în categoria impozitelor pe mărfuri, taxele de export lovind circulația mărfurilor interne, taxele de import circulația mărfurilor externe.

Aceste taxe vamale au în afară de rolul fiscal cunoscut rol de a influența în interior fie prețul mărfurilor, ce se și exportă, fie al celor ce se și importă (protecția consumatorului și protecția producătorului).

Taxele de import ar mai trebui să aibă și un alt rost, anume, de a percepe la graniță impozitele și taxele, pe cari Statul le-ar fi perceput, dacă mărfurile importate s'ar fi produs în țară.

Acest lucru are foarte mare importanță azi, când avem șomajul atât al lucrătorilor industriali cât și al intelectualiilor, cari tot în industrie și în ramurile anexe de activitate ar trebui să-și găsească rosturile. Câtă vreme nu aveam destui lucrători apti pentru industrie și nici destui intelectuali, negreșit că nu puteam nici măcar să luăm în considerare

ipoteza, că ce aducem din străinătate am putea produce în țară. Azi însă lucrurile s'au schimbat cu totul și la socoteală trebuie să punem și impozitele și taxele, pe cari Statul le-ar lua dacă obiectele importate s'ar produce în țară.

De asemeni, dacă am exporta și importa mărfuri cam de aceeași categorie și dacă taxele, ce percepem noi la obiectele ce importăm, ar fi cam aceleași cu cele percepute de alții la mărfurile, ce exportăm, poate că s'ar putea vorbi de o compensație. Am renunța și noi și străinii la o parte din impozite.

? Inșă, făcut-a cineva socoteala impozitelor și taxelor, la cari renunță un stat producător de materii brute și importator de materii fabricate?

Luati o pereche de ghete și socotiți partea de impozite, ce încarcă pielea brută și partea ce se adaogă în diferitele transformări ce urmează până la confectionarea ghetelor (parte pe care Statul importator nu o mai încasează). Puneți la socoteală impozitele plătite de tăbăcar, de cismar, de personalul lor, de cei ce le-au furnizat materiale, combustibil, etc., de personalul acestora, de negustorii, cari au intervenit în vânzarea-cumpărarea de materiale, precum și de cei ce au aprovizionat cu cele necesare personalul. Și numai după aceasta să vorbiți de „industrie parazitara”.

Prin orbirea noastră, nu numai că dăm munca a zece oameni de la noi pe munca unui singur om de aiurea (azi credem, că proporția e și mai defavorabilă în urma scăderii prețurilor materiilor brute) nu numai că lăsăm fără lucru atâția muncitori manuali și mai ales intelectuali, pentru a micșora lipsa de lucru în străinătate, dar pe deasupra, prin obiectele ce importăm, plătim biruri Statelor străine, în loc să le plătim țării noastre; ne desechilibrăm bugetul, pentru ca apoi străinii să ne declare incapabili și să ne puie dădacă.

Revenind la catagrafia impozitelor și taxelor noastre mai trebuie să vorbim de taxele ce reprezintă, sau mai bine zis ar trebui să reprezentăm contravaloarea unor servicii făcute, cum ar fi taxele pe petiții, taxele de judecată, etc.

În regimul de azi în socotirea acestor taxe putem spune, că domnește haosul. Uneori avem sistemul taxei fixe, socotită cu totul arbitrar, alte ori pe acela al taxei proporționale, socotită tot atât de arbitrar, și așa mai departe.

Trebuie să vorbim de asemeni de taxele puse sub motivul special al unui drept regal, ca și când nu toate impozitele se pun în virtutea dreptului regal.

Astfel de taxe sunt în realitate sporiri ale impozitelor puse sub alte forme. ? Ce este de exemplu redevența minieră a Statului, de cât un impozit pe producție? Și doar pe-

trolul de exemplu mai suportă un impozit pe producție sub forma taxelor pe produsele petrolifere.

In fine, *Statul politic s'a văzut nevoit să anticipeze asupra Statului Corporativ instituind impozite cu caracter pur corporativ*. Vom cita în această ordine de idei contribuția patronilor la asigurarea împotriva accidentelor și sistemul de a trece în seama părinților copiilor de școală o bună parte din cheltuelile necesare întreținerii școlii. (Acum am trecut asupra comitetelor școlare și plata personalului administrativ).

Corporatismul se impune chiar sistemului politic, al cărui loc urmează să-l ia. ? Ce justificare mai puternică a Statului corporativ voiți ?

? Care va fi atunci baza, pe care se va sprijini sistemul fiscal al Statului corporativ ?

Statul corporativ fiind „organizarea corporativă a națiunii“ (vezi „Anticipări“ de M. Manoilescu Rev. „Lumea Nouă“ anul I No. 1) toate cheltuelile necesitate de exercitarea atribuțiilor Statului se fac în interesul corporațiilor și deci trebuie să fie împărțite între ele.

Problema acestei împărțiri este o simplă problemă de comptabilitate, mult mai ușor de rezolvit de cât se pare. Sunt unele cheltueli, cari se fac exclusiv în interesul unei anumite corporații, deci vor trebui dela început să fie puse în sarcina corporației respective. Sunt altele, cari revin la mai multe sau la toate corporațiile; asupra acestor cheltueli va trebui să facem o operație de împărțire.

Pentru aceasta se va stabili factorii, de cari depinde fiecare fel de cheltuială și se va aplica diferiți coeficienți de împărțire corporațiilor, în raport cu importanța ce acei factori au în fiecare corporație. Acești factori vor putea fi, de la caz la caz, numărul membrilor corporației, cantitatea produselor, cifra de afaceri, etc.

Odată suma, ce revine fiecărei corporații fiind stabilită, ea va fi împărțită pe baza aceluiași principii între diferitele sindicate, ce o compun. In fine sindicatele la rândul lor vor împărți sarcina ce le revine, la fiecare dintre membri.

Negreșit împărțirea sarcinilor sindicatului între membrii săi se va face după anumite semne exterioare bine determinate. Astfel în corporația ogorului s'ar lua de bază suprafața aplicându-i anumiți coeficienți de calitate, ca și în sistemul de azi. La comercianți s'ar putea lua de bază după cazuri chiria plătită, numărul funcționarilor, etc.

Prin faptul că aceste criterii de împărțire se aplică unor categorii de persoane, cari au o serie de caracteristice comu-

ne, este mult mai ușor de a găsi criteriile, cari caracterizează, prin variația lor de la persoană la persoană, pe fiecare din acestea.

Înainte de a merge mai departe trebuie să stabilim un lucru: *toate aceste impozite vărsate în casa Statului de membrii sindicatului vor fi în realitate plătite, ca și azi, de către clienți.*

Într'adevăr, prețul de cost al oricărui produs provine din patru elemente: salarii, costul materialelor, remunerarea capitalului și sarcinile publice (impozite și taxe). Producătorul va căuta negreșit să obție pe produsul său un preț cât mai mare, dar care va trebui să cuprindă neapărat cele patru elemente componente. *Impozitele și taxele sunt deci plătite de cumpărător alături de salarii, materiale și remunerarea capitalului*, indiferent dacă formal unele impozite ar fi fost în prealabil înglobate în salariile lucrătorilor, cum se face azi, sau dacă vor fi trecute la un loc, cum propunem noi.

Prin acest sistem toate produsele și serviciile se încarcă cu partea ce le revine din sarcinile Statului, puind la temelia sistemului fiscal *impozitele pe consumație, cu modul de percepere al impozitelor directe de azi.*

O primă urmare va fi *simplificarea formelor de impunere și o mare economie la cheltuelile de plătire a impozitului.* ? S'a gândit cineva, cât costă azi pe Stat și pe particulari calculul și contabilizarea puzderiei de impozite, cari împiedecă activitatea la fiecă pas ?

? Ce ne facem atunci cu toate acele impozite, cari au fost stabilite pentru satisfacerea unor anumite principii de dreptate socială? ? Ce ne facem în special cu impozitul pe venit ?

Mai întâi am arătat mai sus, că nu s'a găsit și că nu se poate găsi un sistem fiscal, care să realizeze într'adevăr impozitul pe venit, iar ceea ce am numit impozitul pe venit este în realitate un impozit pe un venit în cel mai bun caz convențional, însă de cele mai multe ori arbitrar.

Am mai arătat, că ori ce am face, impozitele puse pe producători sunt în realitate plătite de consumatori.

Dar mai este un lucru: în stabilirea venitului impozabil nici un sistem de declarație nu poate avea valoarea formulei „*cheltuială înseamnă declarație de venit*”.

În general cheltuelile oricui sunt proporționale cu venitul său, deci un impozit pe cheltuială e în realitate un impozit pe venit. Ar scăpa de la o astfel de impunere partea din venit capitalizată.

Însă într'o țară, care duce lipsa de capital, pe care o ducem noi, o scutire de impozite a capitalizărilor chiar ar fi

de dorit, tocmai în vederea încurajării formării de capitaluri.

Ar mai fi unele cheltueli, cari prin impozitele pe produse ar scăpa impunerii, cum ar fi cazul chirii sau al salariilor plătite servitorilor.

Unele din ele, cum ar fi chiriile, ar putea fi introduse în impozitul general, puind de exemplu la contribuție și pe locuitorii fiecărei case în raport cu valoarea locativă.

Este de la sine înțeles, că taxele vamale s'ar menține, cu observarea celor spuse mai sus.

S'ar menține de asemenea, sau s'ar putea chiar introduce din nou unele impozite cu caracter social, cum ar fi taxele pe câștigurile la loterie, pe moșteniri în linie colaterală, etc.

Toate celelalte taxe precum taxele de transmisie, taxele pe actele și faptele juridice, chiar taxele pentru anumite servicii publice, cum ar fi taxele de petiții și de judecată, ar dispărea.

Taxele de transmisie nu-și au nici o altă justificare, de cât nevoia Statului de a găsi ceva, care să mai poată fi impus. De altmintrelea nu e impozit, să spunem cuvântul, mai odios, de cât taxa pe moștenirile directe. Atunci când prin moartea capului familiei situația celor rămași e mai grea, intervine fiscul și-și cere partea sa.

De asemeni toată lumea cunoaște piedicile puse în calea dreptății de taxele judiciare. Justiția trebuie să fie un serviciu public pus gratuit la îndemâna oricui. Corporația trebuie să suporte cheltuielile necesare, pentru ca ori care membru al ei să-și poată obține dreptatea.

S'ar putea menține dispoziția de azi, căzută de altmintrelea în desuetudine, de a condamna la un fel de amendă pe cel ce, cu rea credință, dă de lucru justiției.

Din suscinta expunere făcută mai sus reiese marea simplificare și eficacitate a aparatului fiscal provocată de folosirea corporațiilor. Totul s'ar reduce aproape numai la o împărțire asupra lor a sarcinilor Statului, împărțire care prin syndicate s'ar continua până la indivizi.

De altmintrelea în această privință avem experiența „aruncului” din Ardeal și mai ales pe aceea a Zemstvelor din Basarabia, unde s'a întrebuintat acest sistem de împărțire între contribuabilii a sarcinilor, sistem care a mulțumit pe toată lumea dând în același timp Zemstvelor puțința de a-și îndeplini mulțimea de atribuții, ce le revenea.

Negreșit corporațiile, prin strângerea la un loc a producătorilor de aceeași categorie, ar fi un pas mai departe și ar da și mai mari puținți de simplificare și eficacitate.

Corporatismul și substanța sa politică naturală și universală

de I. JOLDEA RADULESCU

Cercetând într'unul din articolele noastre recente¹⁾ diversele etape pe cari noțiunea juridico-politică de individ le-a traversat în cursul acestui atât de lung veac al 19-lea — care, după o fericită caracterizare a d-lui Mihail Manoilescu, nu corespunde datelor calendaristice, ci trebuie considerat din punctul de vedere a întinderii sale istorice, deci socotit ca începând de la 1789 și sfârșind abia la 1918²⁾, — am ajuns la constatarea că acele etape sunt în număr de trei, și anume :

1) *ideea de individ unitate politică suverană, întemeiată pe dreptul natural ieșit din frământările de la 1789 (concepția dreptului natural);*

2) *ideea individului-cetățean, întemeiată pe dreptul social sau dreptul public, derivat de la calitatea de membru al colectivității a individului și de la ideea de Stat, neputând să existe în afară de Stat și contra acestuia, după cum nu poate să existe în afară de societate și contra acesteia, (concepția dreptului cetățenesc), și*

3) *ideea de individ-funcție socială, bazată pe concepția că orice individ are în societate o anume funcție de îndeplinit, o anume obligație de satisfăcut, căreia dacă nu i se supune, Statul, ca interpret al dreptului obiectiv, poate și trebuie să intervie, pentru a-l constrânge să-și îndeplinească obligațiunile, (concepția dreptului funcțional).*

Din punct de vedere politic, primei etape i-a corespuns dreptul de vot necondiționat al individului (votul universal) legat de ideea de individ unitate politică suverană; celei de-a doua etape, — care nu și-a găsit însă o aplicare mai stator-

¹⁾ „Ideea de individ și evoluția ei juridico-politică în decursul secolului trecut”. *Lumea Nouă*, Anul I No. 9.

²⁾ Mihail Manoilescu în conferința de la T. Severin din 4 Februarie a. c.

nică în colectivitatea politică, — i-a corespuns un drept de vot condiționat de calitatea de cetățean a individului; pe când celei de-a treia etape, — la care trebuie să se oprească, după noi, pentru cel puțin câteva secole, forma de guvernământ a popoarelor, — îi corespunde un drept de vot și mai restrâns fiindcă el aparține numai individului care îndeplinește un serviciu social, și de asemenea, mai reglementat, fiindcă el este exercitat în cadrul unei profesii organizate și la lumina funcției sociale pe care individul o îndeplinește în colectivitate.

Trebuie să recunoaștem însă că astfel cum a fost rezolvată problema, ea nu ne-ar putea duce de loc la concluziile la cari am ajuns în articolul citat. Din examinarea evoluției politico-juridice a ideii de individ, așa după cum a fost ea făcută în acel articol, reiese că sistemul politic la care ar trebui să se oprească omenirea urmează să fie tot cel actual, cu deosebirea numai ca referendum-ul popular, în loc de obligatoriu, direct, egal și secret, să devie obligatoriu (pentru a fi universal), direct, secret dar nu și egal, sau, pentru unele categorii, cum sunt de pildă colegiile speciale ale Camerelor de agricultură, de comerț și industrie — primul pas spre parlamentul corporativ, — votul ar fi deasemenea obligatoriu, deci nu și-ar pierde nici un moment caracterul său de universalitate, indirect pentru unii, direct pentru alții, plural și secret.

Științificește deci, cercetarea evoluției politico-juridice a ideii de individ în decursul secolului trecut nu este suficientă pentru a ne duce la concluzia că reforma Statului trebuie să fie făcută pe alte baze decât cele actuale. Ea ne dovedește, cel mult, că în stadiul actual în care se găsește evoluția juridico-politică a ideii de individ, sistemul de guvernământ ce s'ar conveni să corespundă acestei evoluții, ar trebui să fie bazat exclusiv pe o modificare importantă a referendum-ului popular, urmând însă ca principiul fundamental al sistemului să continue a rămâne același. Admitem prin urmare, că, pentru a demonstra și justifica necesitatea transformării Statului pe baze corporative, deci pentru a preconiza introducerea unui nou sistem politic în viața popoarelor, nu este suficientă numai stabilirea stadiului în care se găsește astăzi evoluția juridico-politică a ideii de individ, ci și cercetarea și precizarea stadiului evolutiv actual al societății. Cu alte cuvinte trebuie văzut dacă ideea de societate a evoluat și ea în decursul secolului trecut, și dacă această evoluție a atins o formă juridică egală aceleia în care se găsește noțiunea de individ, pentru a fi adecuată unei reforme a Statului pe baze corporative.

Afirmăm dintru început că și *ideea de societate*, ca și *ideea de individ*, a fost supusă în decursul secolului al 19-lea, prin înrăurirea aceluiași elemente de ordin spiritual, social și economic cari au operat schimbările cunoscute în starea juridică inițială a noțiunii de individ, la o mare și radicală transformare. Această transformare, dacă nu s'a efectuat, cum s'ar putea presupune, în exact acelaș ritm și după aceleași norme cari au prezidat la evoluția ideii de individ, ea s'a operat cel puțin paralel și, de sigur, urmând aceeași direcție ca și cea dintâi.

Care era, într'adevăr, structura juridico-politică a societății la apariția noului drept natural în Europa ?

Colectivitatea era compusă din mari grupuri de indivizi perfect distincte unele de altele, al căror caracter de varietate și diferențiere era marcat și legitimat prin regimurile juridice și politice definite și distincte la cari ele erau supuse. Aceste grupuri diferențiate astfel unele de altele prin drepturile sau îndatoririle concesate ori impuse membrilor lor, și nu prin rolul funcțional pe care ei îl îndeplineau în colectivitate, s'au numit *clase sociale*.

Regimul juridico-politic al claselor sociale constituia esența care, la rândul ei, dădea acestor organe caracterul de fundament juridico-politic al Statului.

Situația s'a schimbat însă complet odată cu introducerea noului statut juridico-politic pe care și l-a dat omenirea la 1789. Prin abolirea privilegiilor și desființarea barierei dintre clase, prin decretarea liberei circulații a valorilor spirituale și a indivizilor dintr'o clasă într'alta, revoluția franceză a dat, de fapt, lovitura de grație claselor sociale. Ea le-a suprimat cel mai puternic suport spiritual care le justifica și le legitima până atunci existența: *regimurile juridico-politice definite și distincte la cari fuseseră supuse înainte de 1789.*

Odată aceste regimuri înlăturate, și diferențierea dintre clase încetând să mai fie definită juridicește, clasele sociale devin permeabile, spațiile interstițiale sunt cucerite și ocupate cu o rapiditate excepțională de indivizii cari dădeau până atunci coloritul lor social diverselor clase. Limitele cari le separă, — constată Duguit, — devin necesarmente extrem de flotante; indivizii pot să se transmute dintr'o clasă într'alta, declasările sunt foarte frecvente, și mulți indivizi se găesc la un moment dat plasați pe linia de frontieră foarte indecisă la început, dar mai apoi din ce în ce mai absentă chiar în formă, care separa odinioară și formal și fundamental două clase vecine.

Operațiunea aceasta de transfer a membrilor componenți ai diverselor clase, care este în acelaș timp și una de decompozițiune a vechilor clase sociale, este înlesnită însă nu numai prin abolirea regimurilor juridice și politice, dar

și prin penetrațiunea din ce în ce mai adâncă și mai largă a civilizației în masele colectivității. Îmbunătățirea condițiilor de viață a indivizilor și ideile liberale ale timpului, au fost factori determinanți în acțiunea de disoluțiune a *ideii de grup*, așa cum fusese ea fundată până la 1789, pe *bază de clasă socială*. Civilizația modernă nu este o otrăvă, afirmă Arsène Dumont; dar ea conține un principiu toxic: *idealismul individual*, care face abstracție de familie, de patrie, de rasă, și, implicit, de grup, de clasă, — care este, cu alte cuvinte, *disolvant*.

..

Cu toate acestea, am cădea într'o mare eroare dacă am conchide că elementele și fenomenele mai sus amintite ar fi dus fie la descompunerea totală a claselor sociale, fie la desființarea completă a *ideii de grup*.

Clasele sociale, dacă au încetat de a mai fi și după 1789 organisme juridico-politice constituind temelia juridică a Statului, și dacă, de asemenea, au suferit toate ravagiile inerente noului regim la care au fost supuse, ele au continuat totuși să opue germenilor de distrugere o rezistență îndârjită, ale cărei repercursiuni se simt încă până în zilele noastre. *Socialmente* ele au continuat și continuă să existe, căci oricât le-ar fi fost de fatală influența pe care civilizația a avut-o asupra individului, tendințele centrifuge ale acestuia nu s'au putut face simțite până într'atât încât ele să reușească a distruge însăși temelia organismului social. Omul are într'adevăr înclinări spre viața individuală, „tendințe spontane hotărît egoiste și individualiste, dar are și dispozițiuni pentru viața socială ¹⁾”, pentru coabitarea cu ceilalți semenii ai săi, iar *constrângerea* ca fapt social nu este o simplă ipoteză, ci o dură și pregnantă realitate.

Dacă clasele sociale, sub vechiul lor aspect și cu vechea lor menire, dispăruseră deci, iar topirea lor într'o unică formă de viață socială continua să se opereze în chip lent, ideea de grup însă, de viață colectivă, de conlucrare și solidaritate socială rămânea în picioare, căci i-ar fi fost într'adevăr greu cuiva să distrugă și acele rădăcini eterne și naturale cari fac rațiunea existenței oamenilor în comun: similitudinea obiceiurilor și necesităților, acelaș fel de a trăi, aceleași aspirații, credințe, bucurii, suferințe, etc., atâtea forțe morale individuale și colective, la cari nu este fără importanță să adăugăm puterea tradiției și, mai ales, prejudecățile, cari joacă un atât de mare rol în viața colectivităților umane. Din punct de vedere teoretic și ideal, — scrie Eugène Fournière, (și noi adăugăm: și din cel juridic), clasele sociale sunt abolite în Franța de la Revoluție. Dar din punct de vedere practic, real, ele trăiesc încă, și nu există cuvinte

¹⁾ James Mark Baldwin „Psychologie & Sociologie”, pag. 7

cari să aibă puterea de a le suprima. Și tot același autor spune mai departe: „Este evident că omenirea merge spre fuziunea claselor, dar nicăeri aceasta nu s'a realizat încă până astăzi”¹⁾. Organismul claselor sociale, vechi de atâtea milenii, nu putea să fie distrus într'o singură noapte și la dorința unor simpli ideologi, ori cât de puternice ar fi fost la rândul lor principiile pe cari-și bazau aceștia dreptul de imixtiune în rânduelile sociale ale umanității. Ceea ce nu însemnează însă că clasele sociale vor continua să existe încă multă vreme chiar în forma lor de astăzi, lipsită de orice fundament juridic, și că nu va veni mai curând sau mai târziu o zi când se va putea spune despre aceste organisme sociale: *au fost*.

Dar *ideea de larg grup social*, distrusă în aspectul ei anacronic de clasă, prin introducerea nouilor forme de viață juridică și politică la 1789, și atât de amenințată ca pură *idee de coasociație* prin tendințele individualiste ale omului, promovate de influența civilizației în plină dezvoltare și de introducerea dreptului natural în Europa, a fost salvată mai ales de existența acelor vechi înjghebări social-profesionale cu adânci rădăcini în trecutul istoric și în opera de evoluție a organismului social, cari se numeau CORPORAȚIUNI (bresle) în evul mediu, și se cheamă SINDICATE în vremurile noastre.

Corporațiunile (breslele) sau sindicatele s'au format în-lăuntru claselor sociale, cu mult înainte de revoluția franceză, dar dacă au stagnat și n'au evoluat într'atâta în cât să amenințe încă de pe atunci existența claselor sociale, a fost pentrucă ele au fost comprimate în dezvoltarea lor de vechile clase sociale cu regimurile lor juridice și politice distincte. Din momentul însă ce aceste regimuri au fost desființate și crusta care ținea în loc evoluția breslelor a fost spartă, corporațiile s'au dezvoltat cu o iuțeală uimitoare dar explicabilă, iuțeală care a mers apoi crescând în toț cursul veacului al 19-lea.

Atât la începuturile lor însă, cât și mai târziu, corporațiile (breslele) sau sindicatele, au luat ființă pe principiul unui solidarism social specific numit *diviziunea funcțională* sau *diviziunea muncii*, care s'a impus și se impune ca o lege naturală oricărei societăți, indiferent de întinderea sa, — nu însă indiferent și față de gradul ei de civilizație și de progres. O dovadă despre aceasta, este faptul că aceste specifice nucleee sociale constituite în-lăuntru vechilor clase, capătă o dezvoltare și o importanță din ce în ce mai mare după revoluția franceză când, barierele dintre clase fiind desființate, oamenii au puțința de a circula liberi dintr'o clasă într'alta,

¹⁾ Eugène Fournière : „L'Idéalisme Social“, La lutte des classes, pag. 225-238.

și de a se apropia, nu pe temeiul comunității de sentimente, credințe, obiceiuri, bucurii, etc., ci pe acela, mult mai însemnat, al *comunității de interese izvorând din aceeași muncă săvârșită în atelierul social.*

Intr'adevăr, după cum am arătat mai sus, ruperea zăgazurilor cari separau între ele diversele clase sociale, a făcut ca indivizii să treacă dintr'o clasă într'alta, iar barierele dintre clase să devină atât de flotante în cât cu foarte mare greutate să se mai poată face deosebirea dintre o clasă și alta.

Ce i-a determinat însă pe oameni la o asemenea peregrinare ?

Mai multe au fost cauzele cari au împins la transferul indivizilor dintr'o clasă într'alta; cele mai demne de reținut însă ni se par următoarele: a) deplasările de averi, cari au făcut ca simpli proletari sau mici burghezi să se ridice la rangul de mari capitaliști, și vice-versa; b) puțința de ascensiune a elementelor de valoare, indiferent de origina și treapta lor socială, pe scara, deschisă acum tuturor, a științelor, literelor, comerțului și industriei, și a afacerilor publice (politica); în fine c) căsătoriile cari, devenind din ce în ce mai frecvente între indivizii aparținând unor clase diferite, au sfârșit prin a amesteca firele sociale deosebitoare ale celor trei mari clase sociale până la a lăsa impresia că acestea s'au contopit într'o vastă și singură clasă: colectivitatea națională.

Dar cea mai importantă cauză care a împins pe membri diferitelor clase să se apropie unii de alții și să constituie astfel noi nuclee sociale, a fost nevoia ce s'a simțit din primul moment ca indivizii ce fac *aceeași muncă* și îndeplinesc *același oficiu* în atelierul social, să se strângă laolaltă pentru a-și garanta mai bine interesele individuale și colective. Instinctiv, membri aceleleași profesioni au simțit că vechile orânduri sociale, sub aspectul lor anacronic de *clase*, cari le-au comprimat atâta timp dezvoltarea și le-au apărât atât de slab interesele, când nu le-au prejudiciat pur și simplu, nu le mai pot fi de nici un folos, și că le trebuie o organizație nouă, constituită pe alte baze, care să corespundă nevoilor și aspirațiilor lor profesionale, ca efect direct, — nevoilor și aspirațiilor sociale, atât ale lor cât și ale tuturor celorlalți membri ai colectivității, ca efect indirect.

Așa a luat naștere doctrina aceluși solidarism social specific care constituie fundamentul ideii de sindicalizare și corporatism, și împacă principiul solidarității profesionale cu acela al împlinirii funcției sociale, fenomen recunoscut astăzi ca o lege naturală de toți gânditorii în domeniul filozofiei dreptului și de toți sociologii timpului nostru. „Înțeleg prin solidaritate socială, zice Duguît, faptul de interdependență care unește între ei prin comunitatea de nevoi și diviziunea muncii, pe membri umanității și, în special, pe

membrii aceluiași grup social¹⁾. Sau și mai precis: „Anume oameni se consacră unei îndeletniciri deosebite; de aci nasc între ei legături de colaborare și confraternitate. Analogia preocupărilor lor îi unește²⁾” și îi supune unei aceleași discipline întemeiată pe interese hotărît profesionale. Străduințele sociale devin astfel mai ușoare pentru toți componenții colectivității: *munca este ordonată, și prin însuși acest mod de a se lucra, încadrat în disciplină și autoritate, energiile sociale sunt simțitor economisite; produsul muncii este calitativ bun și cantitativ continuu; prin urmare: regimul diviziunii muncii este întemeiat pe o lege mecanică — legea celui mai mic efort, — și funcționează în virtutea unor principii fundamentale de: ordine, autoritate, competență și continuitate.*

Am zis că principiul diviziunii muncii se impune ca o lege naturală oricărei societăți umane, indiferent de întinderea sa, dar nu și indiferent de gradul ei de civilizație și de progres. Totuși, diviziunea funcțiilor sau diviziunea muncii nu este caracteristică civilizației, pentru că ea se observă tot atât de bine la societățile animale ca și la plante, iar organismele cele mai diferite și aparținând regimurilor celor mai variate, funcționează în temeiul aceluiași principiu. Ca atare, diviziunea muncii este de origine fiziologică, naturală, ceea ce îi dă o importanță covârșitoare pentru lămurirea teoremei ce ne-am propus să demonstrăm. Sub imperiul acestui principiu fiziologic și pe măsură ce, pe de o parte, structura socială și economică tradițională a colectivității se descompunea pentru a face loc unei structuri noi, sociale, politice și juridice, iar pe de alta, pe măsură ce viața socială se complica sub presiunea progreselor făcute în industrie și știință, dar mai ales sub marele avânt luat de mașinism în secolul al 19-lea, se remarcă în lăuntru al claselor sociale o tendință din ce în ce mai puternică de coasociație a indivizilor pe bază de diviziune a muncii, „forme de cooperatii diferențiate prin scopurile urmărite, unele comune, altele distincte”, apoi „o diferențiere a funcțiilor colective, cari astfel diferențiate, s'au condensat fie sub formă de instituțiuni fie sub aceea de corporațiuni sau sindicate³⁾”. Este suficient să cităm numele de *corporațiuni* sau *sindicate*, zice René Worms, pentru a face să se bănuiască importanța acestui mod de asociație. *Se poate spune*

¹⁾ Leon Duguit: „Le droit social, le droit individuel et la transformation de l'Etat”, pag. 8.

²⁾ René Worms: „La Sociologie. sa nature, son contenu, ses attaches”, pag. 71.

³⁾ Adolfo Posada: „Les Fonctions sociales de l'Etat”, pag. 104 și 109.

că ele constituie organele vieții sociale moderne¹⁾, așa cum Durkheim credea că profesiunile organizate devin organul esențial al vieții publice.

* * *

După cum vedem, clasele dispar din ce în ce sub aspectul formei și al importanței pe care o aveau în trecut în colectivitatea constituită, care apare astăzi, din punct de vedere juridico-politic, ca fiind compusă dintr'o singură clasă, iar o parte din funcțiunea împlinită altă dată în Stat de organismul lor actualmente valetudinar, — funcția social-economică, — este pe cale să fie înlocuită, pe măsură ce înaintăm în câmpul civilizației, de nouile organisme naturale, izvorâte din necesități naturale și întemeiate pe legi naturale: *sindicatetele*.

Adevărul este că întreaga acțiune a Statului constituțional, reprezentativ și liberal, a consistat parcă în a se folosi de descompunerea ce se opera în structura socială și economică tradițională, pentru a înlesni alcătuirea unei structuri noi, de o camdată numai social-economică, dar cu tendința de a deveni și juridico-politică, „conform unui criteriu de flexibilitate și libertate, și mereu în relațiune cu diferențierile produse de mișcarea însăși a formelor sociale²⁾“.

Aceste diferențieri s'au produs pe mai multe planuri, dar pe noi nu ne interesează de cât acelea operate în planul social-economic, caracterizat prin diviziunea funcțională sau diviziunea muncii, și în virtutea unor necesități de ordin natural: regruparea profesiunilor sociale a căror expresiune caracteristică este sindicatul.

Cum însă vechile clase sociale sunt astăzi deposedate de calitățile lor juridico-politice în virtutea cărora puteau să servească de temelie Statului, iar alte organisme sociale n'au fost investite cu aceleași drepturi pentru a le lua locul, înseamnă că normal este ca singurele forme de viață socială nouă — *sindicatetele*, — cari s'au ridicat pe ruinele vechilor clase, să fie investite cu un regim juridic distinct pentru a putea la rândul lor să îndeplinească în Stat funcția juridico-politică pe care o îndeplineau în trecut clasele sociale.

Aceasta se impune, cu atât mai mult, cu cât „structura Statului și a organului de guvernământ trebuie să reflecteze în chip necesar diferențierea socială a elementelor umane cari, din punct de vedere funcțional, integrează comunitatea politică³⁾. Ori, cari sunt aceste elemente ce, din punct de vedere funcțional, integrează comunitatea politică, și pe a căror structură trebuie s'o oglindească în chip necesar structura Statului și a guvernământului ?

¹⁾ René Worms: „La Sociologie, sa nature, son contenu, ses attaches” pag. 71

²⁾ Adolfo Posada: „Les Fonctions sociales de l'Etat”, pag. 104

³⁾ Idem, Idem, pag. 106.

Evident, asociațiile constituite pe principiul diviziunii funcționale, — *sindicatelor*. Pentru aceasta însă, trebuie să se dea sindicatelor un statut juridic din care să reiasă apoi statutul politic al reuniunilor de sindicate — *corporatiile*. Cu alte cuvinte, sindicatul trebuie să funcționeze, nu numai ca organ rezultat din consensul unor voințe și nevoi strict profesionale, sau ca component al unor asociațiuni mai mari, — *corporatiile*, — izvorâte, de asemenea, din necesități exclusiv economico-sociale, dar și din necesități social-politice, *ci ca o instituție de drept public*. În acest caz, sindicatul, care reprezintă juridicește totalitatea membrilor săi, înlocuește pe individ în mecanismul Statului, și devine astfel ceea ce am spus mai sus, *organul esențial al vieții publice*.

Înutil să mai demonstrăm că ceea ce am înfățișat în rândurile precedente ca un pur desiderat, se petrece întocmai sub ochii noștri, neatenți îndestul la transformările radicale pe cari le suferă societatea. Scoși de sub protecțiunea formulei juridico-politice a vechilor clase sociale pe cale de a fi complet modificate, dacă nu chiar desființate, oamenii și-au căutat instinctiv o altă formulă care să le protejeze mijloacele de existență și activitatea profesională în societate, căci omul nu poate și nu va putea niciodată să trăiască altfel decât încadrat în disciplina ocrotitoare a unui grup. Ca urmare a acestei transformări în *viața colectivă* a indivizilor, a început să se remarce că din ce în ce legăturile dintre indivizi se stabilesc pe principiul comunității de interese, pe necesitatea ca cei ce fac aceeași muncă și îndeplinesc același oficiu în vastul atelier social, fie pe terenul muncii manuale fie pe acela al muncii intelectuale, să se strângă laolaltă pentru a putea cu mai multă ușurință și siguranță să-și garanteze atât interesele reciproce, individuale, cât și interesele colective, izvorâte din chiar natura asociației unor unități de acelaș fel. Alături de aceasta, și pe o scară mult mai largă, se observă la colectivitățile moderne tendința de a evolua spre o nouă stare de drept bazându-se esențialmente pe acordul dintre diferitele *grupe profesionale* în continuă devenire. O regulă de conduită fundată exclusiv pe interdependența profesională, și izvorită din necesitatea pe care au simțit-o colectivitățile de a-și găsi un echilibru nou în locul vechiului echilibru social dispărut odată cu năruirea vechilor clase sociale. Această stare de drept spre care năzuiesc în chip spontan și fatal colectivitățile moderne făcând eforturi pentru realizarea unui acord permanent între diferitele grupe profesionale componente ale colectivității, este Statul profesional, Statul corporativ. Se elaborează astfel sub ochii contimporanilor, și împotriva tendințelor distructive ale partizanilor doctrinei democratice pure, *o societate nouă*, fundament necesar și rațional al noului Stat de mâine.

Intr'adevăr, tendința de sindicalizare a indivizilor ce săvârșesc aceeași muncă, este din ce în ce mai accentuată și mai rapidă! Nu mai există astăzi decât foarte rari excepții de profesioniști în câmpul activităților funcționale, cari să nu-și fi dat mâna pentru a se sindicaliza; iar ca o consecință firească a acestui fapt, nu există aproape țară în lume care să nu fi creat regimuri juridice distincte formelor de viață socială nouă cari sunt sindicatele.

Se constată, prin urmare, o puternică mișcare înăuntrul colectivităților constituite, care tinde să dea diverselor categorii economico-sociale adică grupurilor de indivizi uniți prin comunitatea necesității în diviziunea muncii sociale, o structură juridică definită. Această mișcare este *sindicalismul*, care nu trebuie confundată cu doctrinele pur politice ale sindicalismului revoluționar¹⁾. Datorită ei, sindicatele au astăzi o viață legală și juridică proprie, ce le face susceptibile de a deveni, atunci când necesitatea o va impune, instituțiuni de drept public, de la cari va emana noul Stat de mâine.

Pentru a se ajunge la acest rezultat nu e nevoie decât de operația de coagulare a tuturor sindicatelor de acelaș fel într'o corporație unică, de încadrarea, adică, a elementelor funcționale colective cu caracter similar, în corporațiuni, pentru a constitui astfel structura naturală a Statului. Charles Maurras, care crede în aceste elemente și le constată valoarea efectivă, înalt politică și înalt națională, e de părere că numai un Demiurg organizator²⁾ ar putea să le strângă și să le coaguleze. Noi avem convincțiunea că marele gânditor se înșală. Organizarea sindicatelor în corporație se va face pe aceeași cale naturală pe care s'a făcut organizarea indivizilor în sindicate. În viața organică, diviziunea funcțiunilor are ca corolar *coordonarea* acestor funcțiuni, pentru a da naștere unui *gen* de funcțiune specifică; tot așa și în viața socială, diviziunea elementelor funcționale colective (sindicatele) are ca corolar *coordonarea* acestor elemente pentru a da naștere unui *gen* de funcțiune specifică în colectivitatea națională, pe care îl vom numi *corporație*.

Observăm deci că existența sindicatelor este rezultatul unui proces natural săvârșit în virtutea unor legi sociale naturale, după cum, de asemenea, existența corporațiilor va fi rezultatul unui proces natural comandat de aceleași legi sociale naturale. În fine, întru cât corporațiile, ca organisme compuse din agregații sociali (sindicatele), sunt menite să înlocuiască vechile clase sociale în funcția politico-socială a Statului, — ele vor putea fi intitulate în chip fi-

¹⁾ Léon Duguit „Le droit social, le droit individuel et la transformation de l'Etat”, pag. IV, prefața la ed. III, și pag. 122.

²⁾ Charles Maurras: „Action Française” 18 april 1909, reproduș în „Dictionnaire politique et critique”, pag. 259.

resc *clase*, cu specificarea că sunt *profesionale*, după natura și menirea lor în colectivitate.

Vom avea deci, alături de *clasele sociale* cari ne vor apărea ca secțiuni orizontale tăiate în organismul colectivității constituite, noile *clase profesionale* cari din cauza conformației lor, ni se vor înfățișa, din potrivă, ca tăeturi transversale în acelaș organism. Cu alte cuvinte, constatăm în organismul social două mari categorii de grupe sociale :

1. Grupele fondate pe principiul asocierii oamenilor cari se găesc la acelaș nivel pe scara socială, oricare ar fi genul lor special de activitate (vechile clase sociale), și

2. Grupele fondate de oameni strânși laolaltă pe principiul comunității de interese și al diviziunii muncii în comun, (noile clase profesionale).

. . .

După cum s'a putut înțelege din cele de mai sus, evoluția naturală a societății, în cursul veacului al 19-lea, a mers în aceeași direcție cu evoluția ideii de individ : *de la clasa socială, am ajuns la clasa funcțională*, după cum de la individul dreptului natural creiat odată cu Revoluția Franceză, am ajuns la individul-funcție socială, ieșit din transformările recente ale ideilor de la 1789. Era și natural. Cum s'ar fi putut imagina într'adevăr un individ nou funcționând pe baza unui drept social nou, dar continuând să fie înglobat în granițele flotante, fără nici o existență și justificare juridică precisă, a vechilor clase sociale ?

Colectivitatea trebuia să evolueze deci odată cu individul, și ea s'a conformat întocmai acestei logice imanente care face caracteristica vieții sociale.

Dar dacă astfel stau lucrurile, în ce situație se află Statul față de noua conformație a societății ?

Statul actual are, după cum am mai spus, o poziție din cele mai false : el continuă să se întemeieze pe un organism social — vechile clase sociale — cari juridicește și politicește sunt desființate prin noul statut pe care omenirea și l-a dat la 1789.

Iată una, — și, poate, nu cea mai fără de importanță, — dintre anomalii pe cari ni le înfățișează viața plină de compromisuri a Statului democratic modern.

De aci toate relele și toate nefastele consecințe din viața noastră publică. Desacordul dintre structura politică a guvernământului și structura socială reală a națiunii, duce la toate greutatele și suferințele prin cari trecem astăzi. Nu există, prin urmare, decât un singur mijloc de a pune capăt acestor inconsecvențe frecvente, și întregului cortegiu de nenorociri naționale cari decurg din ele. *Acest mijloc constă în a face astfel ca structura politică a Statului să fie pusă în acord cu structura socială reală a națiunii, căcf*

incă odată, nu numai că „structura Statului depinde în chip necesar de aceea a societății care-i formează conținutul, dar structura politică, aceea a Statului și a guvernământului, trebuie în orice moment și în orice loc să reflecteze situația și compoziția, complexitatea și intensitatea elementelor și activităților, funcțiunilor și organelor cari compun societatea politică“¹⁾).

Am văzut însă că această nouă *structură socială reală* a națiunii, o formează astăzi *clasele profesionale* în permanentă devenire. Velocitatea fundamentală, caracteristică ideii de asociere, prezintă simptome și mai specifice în ceea ce privește sindicalizarea însăși, adică ideea de asociere pe bază de interese comune și de diviziune a muncii în comun. Noul principiu de clasare a indivizilor după profesiunea lor, se afirmă pe zi ce merge ca un adevărat principiu-forță de viață națională. Nu mai rămâne decât să se dea un regim juridic distinct nouilor clase profesionale ieșite din frământările veacului al 19-lea și din afirmarea noii doctrine politice întemeiate pe dreptul funcțional, pentru ca transformarea structurei sociale a Statului să se facă în mod automat. În clipa aceea Statul profesional, Statul gospodăresc sau, cu o formulă consacrată, *Statul corporativ* al viitorului, va fi fost fapt împlinit.

•••

Ideea corporativă nu este deci o creațiune absurdă ori voluntară a minții unor reformatori de ultimă oră, în căutarea unei glorii efemere sau a unei originalități discutabile, ci un imperativ natural, izvorât din înseși realitățile sociale moderne, și care se va impune în viața colectivităților constituite, indiferent de opoziția unora sau a altora, cu tăria legilor implacabile cari comandă funcțiunile naturale ale regatului social.

Deci nu numai pentru că sistemul actual de guvernare s'a dovedit impropriu și primejdios intereselor colectivității, trebuie operată neapărat o transformare în ființa Statului, prin introducerea sistemului corporativ, — dar și pentru că după cum am văzut, *evoluția normală a societăților merge spre o prefacere a Statului pe baze corporative*. Ceea ce urmează să înlocuiască puterile politice, a prevăzut cu intuiția sa profetică un om de geniu, „vor fi forțele economice; ceea ce se va pune în locul vechilor clase de cetățeni, nobilime, burghezie și proletariat, sunt categoriile și specialitățile de funcțiuni: agricultura, industria, comerțul“, etc.²⁾. Iar alt mare gânditor scrie la rândul său: „Solidă-

¹⁾ Adolfo Posada „Les Fonctions sociales de l'Etat“ pag. 102 și 103.

²⁾ Proudhon: „Idée générale de la révolution du XIX-e siècle“, Oeuvres complètes, X, 1860, pag. 259 et 260.

ritatea dintre toți aceia cari tind să creieze aceleași produse, poate și trebuie să fie tot așa de vie și de profundă ca și solidaritatea din sânul aceleași clase : ea este în plus socială și pacificatoare. (Noi adăogăm: și profund morală și democratică : N. A.) O preferăm din toată inima. Fără a nega existența claselor o subordonăm totuși corpurilor de profesioniști cari reunesc toate clasele și strâng la un loc pe membrii națiunii, în loc să-i parceleze și să-i divizeze. Toți oamenii onești vor avea în curând aceeași deviză : pace socială ! organizare ! corporatism !¹⁾. Cu alte cuvinte, și cu o formulă pe cât de rezumativă pe atât de adânc cuprinzătoare: „*în locul reprezentării proporționale a partidelor, — reprezentarea profesională a intereselor*“²⁾, considerate din punctul de vedere a *serviciului social* pe care efortul comun și organizat al acestor interese îl aduce colectivității.

Corporatismul se înfățișează prin urmare, — cel puțin pentru perioada actuală a umanității, — *ca ultimul și cel mai înalt rezultat al evoluției ideii de asociație-organizație*, — ultimul și cel mai înalt rezultat al evoluției ideii de asociație-forță și ideal, fiind Statul. Rolul său este de a reda Statului puțința să corespundă menirii lui ideale sociale și politice. El este, de asemenea, universal, pentrucă realitățile din cari izvorăște sunt realități proprii tuturor colectivităților actuale !

Dacă ar fi deci să extragem din cele demonstrate mai sus, câteva principii fundamentale cari să servească pentru a se constitui cu timpul *corpul de doctrină al ideii corporatiste*, noi ne-am opri fără ezitare la principiile următoare :

1) Corporatismul este de esență naturală, de oarece apare ca un proces biologic-social săvârșit în virtutea unor legi sociale naturale;

2) el este, prin urmare, universal pentrucă izvorăște din realități naturale și sociale proprii tuturor colectivităților istorice ;

3) el este de esență socialistă fiindcă este emanație a adevăratului solidarism social, care are de scop să promoveze, nu lupta de clasă și deci de desarmonie socială, ci restabilirea aceluși just echilibru social, bazat pe imbinarea tuturor elementelor funcționale ale colectivității într'un singur tot, care este marele și unicul generator al păcii și armoniei sociale ;

4) el este totuși național pentrucă afirmă supremația intereselor imanente și istorice ale colectivității naționale, asupra intereselor contingente și transcendente ale individului și ale unor anume categorii sociale³⁾ ;

¹⁾ Charles Maurras : „Action Française“, 6 Sep. 1903, în „Dictionnaire politique et critique“, pag. 259.

²⁾ Léon Duguit : „Le droit social, le droit individuel et la transformation de l'Etat“, pag. 130.

³⁾ Consultă și Dott. Giovanni Corso : „Lo Stato Fascista“, pag.

5) el este de esența ordinii și autorității, izvorâtă din ideea de organizare și disciplină cari stau la baza constituției societăților umane ;

6) el se caracterizează prin competență, — rezultat logic al diviziunii funcționale și al nevoiei naturale ca un anume fel de muncă să-și caute un anume fel de manifestare și reprezentare ;

7) el este de esența continuității, ca o urmare a necesității ineluctabile a comunităților similare de a promova interese permanente și deci continui ;

8) el este moral și just pentru că se bazează pe erarhia valorilor, idee esențialmente opusă egalității absolute și anarhice proclamată de Revoluția Franceză, și pentru că proclamă dreptul colectivității organizate asupra Statului — emanațiune strictă a acestor specifice organisme colective, — și asupra individului ;

9) el este, în fine, democratic pentru că, deși corporatist ca formă, e solidaristic ca substanță ¹⁾, de unde reiese

a) că nu neagă nimănui puțința de a colabora în orice fel la efortul național, dar această colaborare trebuie făcută în cadrul disciplinei speciale prescrisă de ideea solidarismului social-profesional, și

b) că ideile animatoare ale motorului-forță care-i pune în mișcare viața socială și morală sunt: adevărata fraternitate, care este fraternitatea rațională, egalitatea izvorâtă din conștiința valorii de sine, care este adevărata egalitate, și, în sfârșit, libertatea regulamentată, care asigură completa libertate de dezvoltare a individului și a categoriilor de indivizi, de la cea mai de jos până la cea mai înaltă și până la suma tuturor asociațiilor de indivizi la un loc, care este sinteza superioară a colectivității: *Statul-națiune el însuși*.

29 și următoarele, de care ne deosebim însă în multe privințe prin aceea că și Corso, ca și ceilalți autori italieni, este preocupat mai mult de Statul specific fascist de cât de statul universal corporativ.

¹⁾ Vezi și A. O. Olivetti: „Lineamenti del nuovo Stato italiano“, pag. 67.

Reflecții asupra crizei agriculturii noastre

de Ing. ION FOTIADE

Din criza mondială de supraproducție, declanșată, după Keynes, de specula americană cât și de oprirea creditelor internaționale, noi ne-am ales cu o gravă criză de subconsumție.

Puterea de achiziție ne-a fost redusă în proporția căderii catastrofale a prețurilor cerealelor, deschizându-ne drumul spre evul mediu, din care abia am eșit.

Industria românească, născută și crescută în brațele protecționismului vamal, a simțit criza prin ricoșă. Deși are un drept de quasi monopol asupra pieții românești, ea își menține prețurile ridicate numai în limita puterii de achiziție, iar autarhia actuală îi asigură o situație privilegiată față de alți factori de producție națională.

În schimb, agricultura a fost lovită mortal, căci căderea cu 61% a prețurilor cerealelor față de anul 1927 a găsit un organism prea debil, pentru a-i rezista.

Dăm după „Buletinul institutului internațional de agricultură“ din Roma, următoarele date concludente asupra randamentului la hectarul de grâu, în țările sud-estice (în quintale) :

	1926	1931	1932
Bulgaria	10,7	13,9	12,5
Ungaria	14	12,2	10,1
Polonia	12,4	12,5	8,9
Jugoslavia	11,2	12,3	8,3
România	9,8	10,6	7

Prin urmare, cultivatorii celor 14 milioane de hectare arabile din România au fost loviți prin două focuri, diferite ca proveniență, dar asociate în perfectarea dezastrului; *căderea prețurilor și randamentul slab* au dus la pauperizarea agriculturii noastre.

Agricultura este ocupația de căpetenie a 82% din populația țării, așa că în mod natural pauperizarea țaranului are

consecințe incalculabile asupra țării întregi, căci dacă el se poate retrage în bârlogul unei vieți private de orice s'ar putea numi civilizație, nu tot la fel poate face orașanul.

Orașele cari își trag viața din operațiile de schimb, în cari țărănul joacă un rol de seamă, ar fi predispușe dispariției și orice viață economică nu ar fi de conceput. Ne-am întoarce la primitivism.

După statistica Ministerului Agriculturii pe 1931 avem în țară 3.834.058 proprietari de pământ arabil, din cari 3.231.463 au o proprietate mai mică ca 5 Ha; adică 84% din total stăpânesc 62,5% din suprafața arabilă.

Vom cerceta mai de aproape rentabilitatea acestora, pentru că ni se pare cea mai concludentă, fiind și cei mai numeroși și lucrând cu mijloace familiale, ajung la un preț de revenire cât mai redus. Admitem ca medie a proprietății 3 Ha, media generală fiind cca. 4 Ha. și luând proporția suprafețelor cultivate în România pe anul 1930¹⁾ și anume 37% grâu, 41% porumb și restul orz, ovăz, etc., vom presupune că micul nostru agricultor a semănat 1 Ha grâu, 1,5 Ha porumb și 0,5 Ha orz.

	1 Ha. grâu	1,5 Ha. porumb	0,5 Ha orz
Producția	700 kg.	1480 kg.	325 kg.
Treerat, clacă	70 kg.	90 kg.	32,5 kg.
Scăzăminte: Sămânță	200 kg.	40 kg.	100 kg.
Total	270 kg.	130 kg.	132,5 kg.
Rămâne net	430 kg.	1350 kg.	192,5 kg.

O familie compusă din tată, mamă și doi copii consumă pe an aproximativ 400 kg. mălai și 240 kg. făină grâu; cum din 100 kg. obținem 65 kg. făină de grâu sau 70 kg. mălai cernut, plus tărâțe, consumația va fi 370 kg. grâu și 570 kg. porumb. Tărâța, 200 kg. porumb și orzul constituiesc slaba alimentare a păsărilor, vitelor și alte animale domestice, deci rămâne spre comercializare 60 kg. grâu și 580 kg. porumb sau 1614 lei²⁾.

Din acești bani, adică 135 lei lunar, agricultorul trebuie să-și cumpere sare, petrol, chibrituri, săpun, etc., să plătească impozitele și eventuale dobânzi, atunci când ei nu-i ajung pentru un pachet de tutun pe zi.

Dacă adăugăm că pentru marele agricultor mai intră în calculul prețului de revenire renta, mâna de lucru, materiale, mașini, animale și toată regia, se poate ușor deduce că la prețurile actuale acesta lucrează cu deficit. 10 mil. Ha × 500

¹⁾ Statistica Min. Agr. M. O. 16, II, 1930.

²⁾ Am calculat cu 5 lei pe kg. de grâu, deși acest preț ridicat provine dintr'o criză locală și specială de subproducție, fără legătură cu marea criză a agriculturii.

lei — 5 miliarde lei. Acesta este tot ce poate da țăranul orașelor gratis, sau *în schimb de mărfuri*.

După cum vedem, raportul între puterea de cumpărare a producătorului agricol și cheltuețele necesare de consumație casnică este extrem de redus în comparație cu situația dinainte de războiu și chiar de acum câțiva ani. În acest dezechilibru se clatină toate așezămintele actuale de ordin economic financiar, ba chiar și temeliile ordinii sociale. Așa fiind, fără nici o exagerare trebuie să admitem că ne găsim în preajma unor prefaceri sociale-economice de proporții istorice.

• • •
 ? E vinovat agricultorul de aceasta? Cel mult, prin totala lui pasivitate, altfel toată vina o poartă statul incapabil burghezo-democratic. La sfârșitul războiului, capitalul național și internațional angajat în țară au întors spatele agriculturii române; de unde înainte majoritatea creditelor erau acordat agriculturii, mai târziu privirile s'au îndreptat spre industrie.

Capitalul privat are o justificare, statul nici una. Datorită exproprierii, răscumpărarea sarcinilor ipotecare urma să se facă prin bonuri de expropriere, pe valoarea nominală, iar parcelarea proprietății mari diminuea garanția de odinioară a capitalului, și cum el fuge după câștigul sigur și mare, s'a pus la dispoziția industriei, câmp de activitate fertil și liber pe atunci.

? Dar statul? *În 14 ani dela unire nu a fost capabil să pună la dispoziția agriculturii modest, cu pământ dar fără inventar, instrumentul unui credit estin și lung, cu toate miliardele încasate din taxele de export a cerealelor și din împrumuturile de consolidare a partizanilor politici.* Greșelile se răzbună însă, aducând azi statul la insolvabilitate și lichidare rușinoasă a regimului democratic parlamentar, iar agricultura nu mai are puterea să susțină un organism atât de scump; aceasta nu pentru că necesitățile absolute ale statului ar trebui măsurate cu puterea de contribuție a agriculturii, ci pentru că statul e lipsit complet de organizarea rațională a serviciilor lui și lipsit de adaptabilitate.

• • •
 Indreptarea poate veni pe două căi: *ridicarea prețurilor cerealelor și MARIREA RANDAMENTULUI CANTITATIV ȘI CALITATIV PE UNITATEA CULTIVATA.*

Ridicarea prețurilor în general este subiectul de discuție *en vogue* al economiștilor de seamă. Cassel nu vede eșirea din criză decât prin ridicarea tuturor prețurilor, încetându-se procesul de deflație prin expansiunea mijloacelor de plată și printr'o politică de credit mai liberă. Desigur că ridicarea prețurilor ar rezolva în parte criza, reînviind încrederea generală, dar politica prețurilor nu e aceeași pentru produsele

industriale și pentru cele agricole, între cari, în această privință, este un mare decalaj; *în timp ce primele acuză o cădere de 23,8% față de anul 1927, ultimele arată o diferență de 61% *)*.

O ridicare a prețurilor industriale ar fi periculoasă prin adâncirea crizei de subconsumație a țărilor agricole, iar o ridicare exclusivă a prețurilor agricole pare puțin probabilă.

La 1 August 1931 se afla în toată lumea o rezervă de 1.583.000 vagoane grâu pentru ca după un an ea să se ridice la 1.713.000 vagoane și dacă luăm în considerare că recolta favorabilă din țările importatoare a redus nevoia lor de import, putem conta sigur pe o urcare a stocului. Legea eternă a cererii și ofertei nu va putea fi imblânzită pentru a ne da paradoxul că prețul crește cu oferta, cererea rămânând constantă ori diminuând.

Apoi politica prețurilor este de resortul conferințelor internaționale interminabile și lipsite de rezultate practice, până azi.

CALEA CEA MAI SIGURA ESTE PRIN NOI ÎNSINE. Inarmați cu fertilitatea solului, cu excelenta noastră climă și cu puterea de rezistență a țaranului român, trebuie să primim lupta cu toată lumea. *Trebuie să dăm și noi acea bătălie a grâului, care a încununat opera celor 10 ani de fascism în Italia și care trebuie să ne aducă și nouă dacă nu randamentul de 2200 kg. al Germaniei, 1680 kg. al Franței, dar măcar 1470 kg. grâu la hectarul italian, în loc de cei 700—1000 kg. de la noi!*

Pentru aceasta ne trebuiesc credite, propagandă și raționalizare, adică mașini, muncă și pricepere.

. . .

Intr'una din convorbirile sale cu Emil Ludwig, Mussolini a spus: „Eu neg că masele se pot governa singure, dar dacă le dirigi, trebuiesc dirijate pe două căi: a entuziasmului și a interesului“.

? Cine să entuziasmeze și să intereseze la noi? Statul democratic s'a dovedit capabil numai să blazeze.

Putința de realizare este un atribut exclusiv al Statului corporativ care, punând în acțiune productivă pe specialiști, teoreticieni și practicieni, a reușit să dea Italiei victoria bătăliei grâului, făcând-o țară exportatoare, i-a schimbat regiunile focare de malarie în ținuturi deschise vieții omenești, a obligat coastele sterpe ale Ravennei să dea fructe minunate.

A învins natura...

*) D-l M. Chirițescu-Arva, „Cuvântul“ 11, XII, 1932.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Un nou Stat Corporativ : PORTUGALIA

Drumul pe care-l deschidem noi, este drumul viitorului. Fiecare zi vine să ne confirme și să ne încurajeze.

Un fapt de o însemnătate capitală, nu numai pentru o țară, dar pentru lumea întreagă, s'a petrecut în cursul lunei Martie: Portugalia s'a constituit la 19 Martie ca Stat Corporativ.

Omul de Stat înțelept care este quasi dictatorul Portugaliei, d. Salazar, a formulat într'un grandios plebiscit această întrebare adresată țării sale:

„Aprobați Constituția Republicii unitară și corporativă?“

Iar poporul a răspuns hotărât: da, fiind abia 3.738 voci contra, dintr'un total de peste un milion de alegători.

În numărul viitor al revistei, vom consacra multe pagini noiei Constituții portugheze. Vom examina atunci tot ceea ce această Constituție aduce nou și original ca contribuție de gândire politică și de experiență la ideea corporativă.

Astăzi ne mulțumim să mărturisim bucuria noastră că un om ponderat, pozitiv, și care prin activitatea sa practică este tot ce poate fi mai departe de spiritul de aventură, cum este părintele Constituției corporative a Republicii Portugheze, a putut să ajungă la concluzia că singura scăpare a unui Stat modern stă în organizarea corporativă a întregii vieți naționale.

D. Salazar este un profesor, — profesor al Universității din Coimbra — și este un financiar. Ca ministru de finanțe al țării sale, s'a dovedit cel mai mare gospodar al națiunii, și a dat cele mai sănătoase finanțe pe cari le-a avut vreodată Portugalia.

El nu a fost ridicat la rolul hotărîtor pe care îl are în viața țării sale, de valuri de popularitate. De aceea opera sa are un caracter rece și aproape științific.

Dar tocmai acest caracter original dovedește că astăzi toate căile: și acelea ale revoluției și acelea ale entuziasmului popular și acele ale reformelor constituționale liniștite „și

reci", dictate de rațiunea politică pură, duc către acelaș țel salvator : CORPORATISMUL.

Insemnăm cu bucurie ziua de 19 Martie 1933 pe calendarul nostru, cu viziunea clară că astfel de zile vor veni una după alta, până când omenirea întregă va primi pentru o eră nouă haina nouă — haină de muncă azi și de sărbătoare mâine, — a corporatismului.

M. M.

Afacerea Skoda

Afacerea Skoda, așa cum apare ea în lumina puținelor, dar suficientelor documente cunoscute până astăzi, este, de sigur, cea mai strălucită dovadă a scăderilor morale de cari suferă pătura noastră conducătoare, și a felului excesiv de absurd cum e constituită organizația noastră de Stat.

Nu vom cădea în greșeala aceloră cari s'au folosit de tristul prilej pe care li l-a oferit desvălulirea unor răni atât de adânci pe trupul țării noastre, pentru a arunca în dreapta și în stânga suspiciuni, acuzațiuni sau injurii.

Ne vom mărgini să constatăm însă că, ceea ce se desprinde în primul rând, din scandaloasele destăinuri făcute în Parlament și în presă, în legătură cu această afacere, este primejdiosul *spirit de partid* care-și întinde indecența pe suprafața vieții politice a României. Pentru că un partid a voit să-și procure fonduri electorale cu orice preț, și să întărească poziția materială a unora din membrii săi, guvernul sau guvernele respective nu s'au sflit să amestece interesele superioare ale Statului, cu afacerile private ale unui club politic sau a unor oameni politici.

Iată pus degetul pe punctul nevralgic al durerosului problem: interesul de partid prevalând asupra intereselor de Stat.

Trebuie să fim drepti însă: ceea ce s'a petrecut recent cu partidul național-tărănist, s'a petrecut întotdeauna cu partidele românești, după cum s'a petrecut și se petrece și aiurea, cu orice partid din orice țară de pe lume. Este viciul congenitar al ideii de partid. Clanul politic trebuie să trăiască, să se miște, aparatul de partid și nevoile de propagandă dar, mai ales, electoralul, este atât de costisitor și împovărător, în cât nu poate fi concepută reușită și, deci, viață de partid, fără fonduri cât mai numeroase și cât mai elastice. De aceea, partidele au avut și au, ori oameni cari le finantează, — și cari, fie ei ori cât de mediocri, devin apoi personalități, — ori bănci cari le sprijină în chip mai mult sau mai puțin ocult, ori... contracte. În trecutul politic, partidele noastre s'au folosit mai mult de cele dintâi și — spre onoarea lor, — mai puțin de cele din urmă.

De aceea, o afacere ca Skoda, în care un partid și-a prins coada ca un șoarec într'o cursă, nici nu poate fi limpezită până la urmă. Cum ar putea s'o facă fără prejudicii enorme pentru sârmanul său prestigiu, și așa îndeajuns de sfârticat ?

Relevăm acestea pentru a arăta la ce inconveniente grave ne poate duce continuarea partidismului în România. Într'un

regim corporativ asemenea lucruri n'ar fi fost cu putință, pentru motivul foarte simplu că o afacere Skoda nici n'ar fi existat măcar.

De ce? Nu e aceasta o afirmație cel puțin hazardată?

De loc. Într'un regim corporativ încheierea unei furnituri de Stat ar fi urmat căile legale, și partidul sau influențele de partid nu și-ar fi avut rostul pentru că partidul însuși n'ar fi existat; iar discuția unor eventuale nereguli s'ar fi făcut în parlamentul corporativ fără presiunea politică suscitată de rivalitățile de partid sau de persoane, și cu cea mai deplină dorință de a se face lumină, lăsându-se justiției administrative ori penale sarcina de a cerceta și sancționa.

În regimul actual nici măcar aceasta nu este cu putință. Afaceri cari ar trebui soluționate fie de Curtea de Conturi, fie de Parchet, sunt tratate în Parlament cu amplexarea pasională și iresponsabilă cu care este tratată o dramă sentimentală la Curtea cu Juri!

Dar, se va zice, sunt celelalte partide cari, succedându-se la guvern, ar putea rezolva ele o problemă atât de delicată în care n'au nici un amestec.

La prima vedere, obiecțiunea pare întemeiată. În fond însă, uităm că trăim în țara românească, în care orice hotărâre a unui guvern de a ancheta o afacere izbucnită sub predecesorii săi, e prezintată de cei în cauză ca pornită din dușmănie politică. Factorul constituțional, ei însuși, poate fi bănuț că schimbând guvernul, a lucrat cu scopul de a lovi în cutare sau cutare grupă de oameni politici regionali.

Când aceștia sunt din noile provincii, chestiunea este încă și mai gravă. Ca să scape de sub urmărire, intereseții agită de îndată flamura adversităților regionale. Cine nu-și aduce aminte cum a fost primită nu de mult încercarea unui guvern de a pune sub anchetă pe niște fruntași ai partidului național-tărănist, cari fuseseră prinși în culpă față de prevederile Codului penal?

— Este persecutat Ardealul! se striga de pretutindeni. Și s'a strigat atât în cât până în cele din urmă „persecutorii” au trebuit să închidă ochii, spre marea bucurie a delicvenților și spre cel mai desăvârșit desgust al oamenilor de bun simț din țara aceasta.

Nu există dar de cât o singură soluție pentru îndreptarea moravurilor și ridicarea nivelului moral al vieții publice românești: *reforma de urgență a Statului pe baze corporative*. Se va vedea atunci cum în același timp și cu aceiași oameni, — căci nu materialul omenesc bun ne lipsește, — o țară poate să facă minuni în cea mai grea și mai hulită dintre epoci.

I. J. R.

„Grupul parlamentarilor agricultori”...

În fața necesităților de a se legifera odată și definitiv, asupra datoriiilor agricole, parlamentarilor actuali, *agricultori*, s'au constituit în grup, peste capul partidelor politice cărora aparțin fiecare.

Constituirea și a acestei grupări, alături de atâtea altele, în parlamentul actual și în parlamentele precedente, ilustrează, desigur, odată mai mult, necesitatea reorganizării în mare a Statului politicianist de astăzi, în stat corporativ.

Instinctul de conservare când primează asupra adversităților și spiritului polemic, de partid, arată deci adevărata formulă către care trebuie să tindă o reorganizare logică a statului de azi...

Dar proiectul constituirii blocului de mai sus, a invederat dreptatea noastră și din alt punct de vedere:

La apelul pentru constituirea acestui bloc n'au putut răspunde decât 83 de parlamentari !

Optzeci și trei din ambele corpuri: de la Senat și Cameră !

Și în rândul acestor 83 de parlamentari agricultori, desigur s'au înscris cel puțin 5—10 a căror interes pentru conversiunea datoriilor, depășește calitatea însăși de agricultor....

Astfel demonstrația noastră asupra compunerii politiciانية a actualului parlament, față de o compoziție logică și armonioasă pentru funcțiunile economice și sociale a diverselor categorii de cetățeni în stat, își găsește exemplificarea concretă în faptul suscitât.

Statul corporativ pe care îl preconizăm, este, deci, singura și inevitabila soluție de reorganizare în bine a statului nostru.

F. Z.

Salazar

„Vin, ca administrator, să dau socoteală Țării de gestiunea mea referitoare la anul 1931—32, încheiată la 30 Iunie 1932”. Astfel glăsuiește — amintind de „Expunerea situației în anul al XI-lea” a lui Napoleon — actualul prim-ministru și ministru de finanțe al Portugaliei, d-rul Antonio de Oliveira Salazar, acela care încă semnează „profesor de finanțe la facultatea de drept a Universității din Coimbra”.

Și ce gestiune!

În mijlocul epidemiei de deficite bugetare, care nu a cruțat nici țările, ce au pretenția de a se institui în dictatori financiari al altora, Salazar anunță al patrulea exercițiu încheiat cu excedent (1.363.000 lire sterline). De aceea spunem mai sus, că darea sa de seamă amintește Expunerea situației în anul al XI-lea a lui Napoleon, despre care Louis Madelin spune că „a-pare ca o dare de seamă într'un an magnific, făcută de un administrator delegat, vecinic norocos, la un consiliu de acționari”.

De altmintrelea, acest profesor chemat în 1928 să-și dea contribuția de *tehnician* în guvernul de dictatură instituit prin revoluția militară, acest profesor care a dovedit ce poate face un om cu pregătire științifică, atunci când are mâinile descătuseate de piedicile regimului parlamentar al așa ziselor democrații, *restabilind astfel superioritatea pregătirii științifice asupra emprismului și mai ales asupra lipsei de pregătire acoperită prin denumiri ca cea de „bun simț”, „simț politic”, sau altele asemenea, acest profesor care prin înfăptuirile sale s'a im-*

pus nu numai colegilor săi din guvern, cari incet-incet l'au împins la loc de frunte în opera de organizare a țării, dar chiar partidelor de opoziție, cari au cătat să-l atragă de partea lor, acest profesor, zicem, prezintă multe puncte de asemănare în ideile și procedeele sale cu Napoleon.

Ca și acesta Salazar pune ca scop al administrației de Stat prosperitatea națiunii: „Trebuie să găsim noi câmpuri de activitate, să facem să aducă mai mult acelea pe cari le exploatăm, să creem o mai mare cantitate de bogății de cât aceea de care dispunem azi, să facem să lucreze mai multă lume de cât lucrează astăzi și să conducem activitatea colectivă la un mai bun randament” zice Salazar, așa după cum Napoleon spunea că înțelege să facă să servească mașinăria Statului într-un singur scop: „prosperitatea Impărației”.

Ca și Napoleon, Salazar pornește de la însănătoșirea finanțelor publice. Napoleon spunea, că finanțele sânt cea dintâi a lui afacere și supraveghea personal întocmirea și executarea bugetelor. Salazar spune: „Am început efectiv prin a construi ordinea financiară și administrativă, pentru a ajunge să avem mijloacele materiale îndestulătoare și elementele de lucru în angrenajul Statului, cari să permită să folosim disponibilitățile de bani și de credit spre folosul Națiunii”.

Ca și Napoleon, Salazar este dușmanul sectarismului și crede că toate energiile naționale trebuiesc folosite pentru lucrul constructiv. În discursul ținut cu prilejul instalării Biroului Uniunii Naționale Salazar se adresează pe rând tuturor aceloră, cari separați în grupuri și partide, voiau să-l atragă fiecare spre grupul sau partidul său, și le spune: „Strângeți-vă cu toți, spre a înfăptui la o laltă programul de renaștere națională”.

După patru ani de rodnică dictatură Salazar caută să răspundă la întrebarea ce i s'a pus, și pe care și-a pus-o și singur: „Ce va veni după tine, căci nu ești nemuritor?” La această întrebare, ca și Mussolini, Salazar a răspuns: „Statul Corporativ” și a propus plebiscitului popular acea Constituție a „Republicii unitare și corporative” de care vorbim în altă notă.

Se mai pune o întrebare: Este în firea lucrurilor ca Statul Corporativ, care din ce în ce se dovedește a fi forma Statului de mâine, să fie precedat de o dictatură, așa cum s'au petrecut lucrurile până acum, sau acest Stat Corporativ poate fi înscăunat și pe cale evolutivă, fără a trece prin dictatură, așa cum credem noi cestia de la Revista „Lumea Nouă”?

L. N.

Despre conversiune

Când va apare acest număr al revistei noastre, parlamentul va fi votat „Legea Conversiunii”, opera actualului guvern național-tărănist.

Faptul că această lege va fi votată, nu înseamnă că problema economică și socială, care trebuia rezolvată cu ajutorul ei, se va fi soluționat definitiv. Rezultă de aci că conversiunea rămâne încă o problemă la ordinea zilei, de aceea socotim că nu este inoportun să mai vorbim de ea. Nu o facem din spirit de

șicană pentru partidul național țărănist, deoarece avem ferma convingere că această grea problemă nu poate fi definitiv delegată de cât de un guvern care ar avea curajul să pună capăt demagogiei, să asvârle peste bord balastul principiilor retrograde și, în acelaș timp, să aibă viziunea clară a unei lumi noi, care trebuie să-și renceapă viața fără a țări după ea toate păcatele și toate slăbiciunile lumii vechi. Un asemenea guvern nu poate fi dat de nici unul din actualele partide, ori cât de conversatoare sau ori cât de inovatoare ar voi să fie ele. Tocmai pentru aceste considerațiuni socotim că mai putem scrie încă multă vreme și despre acest subiect, pentru că ne găsim încă în perioada de elaborare a doctrinei politice și sociale care va sta la baza statului românesc de mâine.

Ori ce ar voi să susțină aprigi cavaleri ai conservatorismului românesc, viitoarea organizare a statului nostru va trebui să plece dela considerațiuni sociale, și să subsumeze acestui punct de vedere toate celelalte aspecte ale vieții unui popor, cum ar fi în deosebi cel economic sau cel politic.

O colectivitate de oameni nu alcătuește un stat pentru a realiza un anume ideal economic și politic, ci pentru a trăi o viață vrednică de oameni. De aceea numai o organizare de stat care ar îngădui ca fiecă individ să se desvolte cât mai complet, atât sub raportul fizic cât și sub cel spiritual, poate să satisfacă năzuințele superioare ale omului. Dar un asemenea stat ar considera toate chestiunile dintr'un punct de vedere mai înalt, de unde ar releși că toate aspectele problemelor ce i s'ar pune, s'ar unifica în cadrul marelor interese ale colectivității.

Înțelegem că într'un asemenea stat nici nu s'ar mai putea naște situațiuni cari să conducă la necesitatea unei legi a conversiunii, pentru că statul și colectivitatea, precum și individul, vor forma un tot armonios cu interese identice.

O asemenea problemă se va pune însă când va fi să se organizeze noul stat, după concepțiunile pe cari le apărăm în paginile acestei reviste. Dar atunci și soluțiunea va fi indicată dela sine. În noul stat socialul predominând toate celelalte interese, rezultă că și conversiunea va primi o soluțiune în acest spirit.

Situația dintre debitori și creditori nu poate fi lăsată la libertatea înțelegerii benevole dintre ei, chiar dacă o lege ar reglementa normele după cari s'ar putea face această înțelegere, pentru că numărul cetățenilor interesați la această operație a devenit atât de important încât regularea raporturilor dintre aceste două categorii de interesați a căpătat un caracter social.

Deasemenea nu se poate admite soluționarea conversiunii în favoarea unei anume categorii de debitori și neglijarea celorlalți, pentru că atunci înseamnă că creștam clase de cetățeni privilegiați în defavoarea altora.

Tot astfel nu trebuie să se uite că există o criză economică mondială, care a creiat, în deosebi prin scăderea prețului materiilor prime, această situație dintre debitori și creditori.

În fine, nu trebuie să uităm nici o clipă că statul politician

de azi, prin taxe puse asupra produselor agricole exportate, a perceput o sumă considerabilă din ceea ce reprezintă beneficiul producătorilor, și a creiat situația grea a debitorilor punându-i în imposibilitate de a face față angajamentelor lor.

Dar dacă ținem seamă de toate acestea și nu scăpăm din vedere aspectul social al întregii chestiuni, se vede că problema conversiunii nu se poate soluționa decât printr'o lichidare radicală și definitivă a tuturilor datoriiilor. Prin urmare nu iertarea datorilor, ci repartitia lor după puterea de plată a fiecărui debitor și, în acelaș timp, repartitia cuantumului ce se cuvine creditorilor, nu după importanța creanței pe care o posedă, ci după puterea de rezistență de care mai dispun. Un creditor bogat și unul sărac nu vor putea fi tratați la fel, după cum nu pot fi tratați la fel un debitor încă bogat și altul cu totul sărăcit.

Recunosc că asemenea ideii răstoarnă o întreagă concepțiune admisă până acum ca o dogmă intangibilă. Dar faptul că asemenea păreri sunt noi, nu înseamnă că sunt greșite. Nu toți oamenii sunt în stare să facă efortul mental necesar pentru a pricepe o idee nouă. Aceasta nu înseamnă că ideea nu va triumfa. Acelaș lucru se va întâmpla și cu chestiunea pe care am încercat s'o lămurim aci, plecând dela punctul de vedere social, acela care ne călăuzește în tot ce gândim și scriem în această revistă.

Desigur că ideea ce formulăm aci cu privire la modul cum trebuie soluționată conversiunea, trebuie să fie expusă cu mai multă amploare.

Socotim că în curând vom fi puși în situația de a o desvolta pe larg. Până atunci aceste câteva lămuriri vor fi suficiente pentru a preciza punctul nostru de vedere.

Adăugăm pentru a termina : conversiunea nu trebuie să constituie o pedeapsă pentru unui cetățeni lăsându-i muritori de foame și făcând din ei o povară pentru societate.

Iată ceea ce este foarte simplu, dar suntem convinși că foarte mulți nu vor putea pricepe.

E. O.

Partidul lui Barabbas

Am avut în trecutul mai îndepărtat al vieții noastre politice, parlamentul lui Strussberg; am avut în trecutul foarte apropiat pe acela al Reșiței, apoi, rând pe rând, cu o viteză asemănătoare precipitărilor morale ale indivizilor, parlamentul lui Brutinel, după care-a urmat la scurt interval, parlamentul lui Krueger și al lui Boilă. Acestuia i-a succedat parlamentul traficantilor cu amendamente la legea conversiunii; azi avem, în sfârșit, parlamentul lui Seletzki.

Era fatal. Din treaptă în treaptă, din decădere în decădere, viața noastră politică trebuia să atingă în regimul democrației integrale, cea mai din urmă etapă a prăbușirii sale morale. Iată unde ne-a dus sistemul parlamentar al votului universal! Iată unde ne-a dus inconștiența criminală și anti-patriotică de-a se fi încredințat unui popor încă nepreparat,

necultivat și inocent, arma atât de primejdioasă a votului universal! Intre oamenii capabili, bine intenționați, buni români, sau, cel puțin, onești, — el a ales pe cei incapabili, pe necinstiți și pe aceia cari sunt răi patrioți. Intre Isus și Barabbas, el a ales pe acesta din urmă. Iar Barabbas ne-a vândut lui Seletzki.

De afacerea Skoda, în întregimea ei, ne ocupăm în altă parte. Aci voim să fixăm numai un lucru: natura raporturilor lui Seletzki cu *partidul* național-tărănist. Aceste raporturi reies cu prisosință din scrisorile lui Seletzki aflate la dosarul predat parlamentului de către guvern, iar natura acestor raporturi este de esența interesului pur material. Seletzki se bucura de venirea la putere a partidului național-tărănist, pentru că acest partid îi înlesnea afacerile. Aceeași bucurie s'a constatat totdeauna și în alte cercuri streine când partidul d-lui Maniu se înscăuna la treburile țării. Noi am mai relevat aci strania satisfacțiune cu care presa occidentală, engleză și franceză mai ales, înregistra diversele guverne național-tărăniste. Pentru ce aceasta? Pentru că partidul lui Barabbas asigură atunci salvagardarea tuturor intereselor streine, colective sau individuale, în România.

Cine este totuși atât de naiv ca să mai creadă în acest așa zis partid, n'are decât să-l voteze și de-acum înainte. Cine nu s'a convins încă, nici după cele petrecute recent, de reala primejdie a sistemului politic actual, n'are decât să continue a crede în regimul partidelor. Dar acela trebuie să știe că o nouă alegere a lui Barabbas va duce Statul, — și cu el odată și pe noi pe toți, — la o prăbușire din care nu se știe *cum* și *dacă* ne vom mai ridica vreodată.

Ziceți-i dar cât vreți: parlamentul lui Seletzki, dar nu uitați o clipă măcar: *partidul lui Barabbas!*

I. J. R.

Acordurile noastre și ale altora...

Cine nu știe că noi românii, — de obicei imitatori servili și sterpi — am izbutit, în fine, să mergem odată în fruntea altora, să despăcăm cale nouă și să dăm finanțelor publice internaționale un exemplu merit să deschidă epocă?

Cine n'a aflat de acordul nostru „cu Geneva”, de falmoasa convenție prin care noi — șirețli — am luat-o pe departe pe Geneva, am adus-o așa fel din condeiu că ne admiră și o să ne imite lumea întreagă?

Ne-am obligat noi să primim în țară o legiune compactă de consilieri, experți, controlori și sfetnici pricepuți — ca toți sfetnicii — în treburile și finanțele publice, dar (zic ai noștri) pierderea morală și materială va fi neînsemnată față de ceea ce vom câștiga mai târziu prin acceptarea acestui acord...

Ne abținem, voit, să comentăm degradarea aceasta *rușinoasă și inutilă* de a primi atât de ușor o tutelare internațională cu caracterul opresant al unei puneri sub interdicție, dar, spre a lămuri pe cei cari mai au conștiință românească, le vom așeza alături câteva date din ceea ce a obținut pentru finanțele sale publice, o țară ca a noastră: *Jugoslavia*.

După îndelungi tratative greoaie cu creditorii săi străini, cari se îndărătniceau — ca și ai noștri — să nu cedeze deloc, ori prea puțin, Jugoslavia a hotărît să termine iute, și a pus în fața creditorilor condițiile ei ultime și definitive, pe cari aceștia, forțați de o asemenea decizie masivă și inflexibilă, au acceptat-o printr'un acord semnat oficial la 9 Martie a. c.

Prin el Jugoslavia suspendă *amortismentul pentru toate împrumuturile* sale internaționale postbelice (în vreme ce noi — prin recentul acord dela Paris — de-abia am obținut suspendarea dobânzilor la câteva din cele mai mici, fără a ni se fi admis o centimă amânată la împrumuturile mari de stabilizare, de dezvoltare, etc.).

Iar în *privința dobânzilor*, Jugoslavia a oferit scurt creditorilor alegerea între două modalități de plată (afară de a treia, subînțeleasă, de a nu mai da nimic...).

1) Creditorii să încaseze dobânzile numai 10 la sută în numerar (în franci francezi), iar restul de 90 la sută să fie plătit prin emisiune de titluri noi, cu dobânzi de 5 la sută, amortizabile în 25 ani;

2) Sau să primească imediat și integral dobânzile, dar achitate în *dinari și pe cursul legal*, adică pe un curs depreciat cu 30 la sută față de cel al pieții, ceea ce, pe lângă o scădere considerabilă a serviciului de dobânzi, prin plata în dinari asigură și un beneficiu complimantar prin plasamentul fortuit de mărfuri.

Și creditorii au primit și au semnat bucuroși că li se oferă și atâta! Acum au rămas doar să-și aleagă fiecare între cele două modalități.

Dar noi, ca înaintași, tot mai păstrăm „l'embarras du choix“ între acordul Jugoslaviei și... al nostru.

Chr. P.

Potopul

Nu sunt puținii aceia cari, speriați peste măsură de transformările din ultimile decenii, de semnele rele ce vin de pretutindeni, de zdruncinarea întregii organizații sociale actuale, simțind că omenirea este în prelua unor prefaceri totale și inevitabile, pândesc terorizați evenimentele fără să aibă nici puterea de a se resemna și nici, mai ales, curajul de a reacționa.

„Omenirea întreagă e condamnată fără apel. Ne prăbușim cu toții distrugând tot ce este civilizație“. La ce bun să gândești, să cercetezi, să crezi, să lupți? Nu putem schimba mersul unor evenimente cu caracter de cataclism natural! Nu putem pune stavilă *potopului*“.

Și totuși...

Dacă cercetăm, căutăm, gândim, putem să ne dăm seama cel puțin de întinderea primejdiei și de gravitatea ei. Putem să vedem că departe de a fi vorba de venirea potopului, ne îndreptăm doar spre o furtună răscolitoare, care dacă distruge uneori, lasă totuși belșug de apă roditoare și aer limpede, curat și înviorător.

Și chiar dacă ar veni potopul, tot nu ne-ar fi fără rost truda și pregătirea.

Oare dacă în potopul biblic n'ar fi fost spiritul de prevedere și spiritul de întreprindere, inspirat de Dumnezeu, al bătrânului Noe, ce s'ar fi ales de lumea întreagă ?

Nu înseamnă oare corabia lui Noe tocmai efortul omului de a învinge chiar și cataclismele naturii, și de a salva nu numai ființa sa, uneltele lui și dobitoacele folositoare lui, ci *înșăși viața?*

Și triumful datorit tocmai corăbiei născocite de mintea omului și durate de mâna lui, nu este oare tocmai semnul puterii lui ?

Noi credem că da.

Și îndemnăm pe proorocitorii de potoape să nu uite că însuși potopul biblic a putut fi învins de om, numai pentru că *a știut că vine și s'a pregătit pentru el.*

G. M.

? Cum s'a echilibrat budgetul pe 1933-34 ?

Incasările mijlocii lunare au scăzut dela aproximativ 2800 milioane în 1930 la aproximativ 1700 milioane în 1932. În 1931 încasările au scăzut cu 9% față de 1930; în 1932 scăderea față de 1931 a fost de 30%.

Aceasta e icoana situației noastre financiare în urma crizei generale. Rămăși pe de altă parte cu plăți nelichidate în sumă de aproape 13 miliarde, atunci când toate încasările anuale s'au scoborit la 18½ miliarde, trebuia să luăm taurul de coarne.

În ce privește comprimarea cheltuelilor d. Madgearu, în expunerea de motive, spune: „Comprimarea cheltuelilor trebuie să se oprească la limita atingerii forței de acțiune națională a Statului“. Și mai departe: „Budgetul ce prezentăm oglindește maximul de efort, ce a fost posibil în împrejurările actuale“.

Maximul de efort a redus cheltuelile la aproape 23½ miliarde. Incasările anului 1932 au fost, după cum am spus, de 18½ miliarde.

? De unde scoatem atunci sporul de 5 miliarde ? ? Din înlăturarea evaziunii fiscale ? Regimul actual a dus lupta împotriva acestei evaziuni în cea mai mare parte a lunilor anului 1932. ? Care a fost rezultatul ? Aproape 5 miliarde rămășițe, din cari jumătate la impozitele directe.

? Poate atunci suporta economia națională un spor de impozite pentru a ajunge la cele 5 miliarde supliment de încasări ? Răspunsul la toate aceste întrebări ni-l dă următorul fapt :

La taxele vamale de import s'a încasat în cursul anului 1932 1.838.251.125 lei, față de care s'a prevăzut în bugetul anului 1933-34 suma de 3.614.179.717 lei. ? De unde va proveni această urcare dela simplu la dublu ? Din înlăturarea contrabandelor ? ? Din sporirea tarifului vamal ? Nu.

„Am fost constrânși, să adăogăm la cifra veniturilor, ce

se pot aștepta din taxele vamale, o sumă de 1350 milioane, diferența între suma de 3500 milioane, degrevarea absolut necesară cerută de noi, și suma de circa 2.150 milioane realizată prin acordul dela Paris“. Astfel glăsuește, și lămurește totul, expunerea de motive.

? Nu am putut reduce cheltuiala cu 1.350 de milioane? Am adaos această sumă la veniturile vămilor, după cum puteam să o adăogăm la taxele pe țuică sau la orice alt venit.

Așa încât budgetul pe 1933-34 poate fi caracterizat astfel: vom cheltui 23½ miliarde, vom încasa cât vom putea, iar diferența se va adăoga la cele 13 miliarde rămase neplătite din trecut (din cari 5 și jumătate miliarde numai din 1932).

L. N.

Dar agricultorii ?

O stranie absență în câmpul activităților profesionale românești : *agricultorii nu sunt, nu se simt nicăieri.*

De o bucată de vreme încoace, toate ramurile profesionale mai importante ale țării, se mișcă pentru desfundarea unor drumuri noi în stepa crizei care ne bântue ; luptă negustorii, luptă industriașii, luptă funcționarii publici sau privați, luptă profesioniștii liberi. Numai agricultorii tac chitic, stau ascunși sub obrocul ciuruit din toate părțile, bătut de vânturi și de ploii al legii d-lui Argetoianu. Un ziar care se preface a le lua apărarea, le-o spune fățiș : „Plugarul, în loc să se uite pe cer și să iscodească ploaia sau soarele, se uită în gazete ca să vadă „ce mai scrie“ despre conversiune“.

Adevărul este că cea mai importantă și cea mai numeroasă dintre categoriile sociale ale țării, care ar putea cu o singură smucitură să dărime totul și să-și impue voința, continuă să rămână în cea mai inexplicabilă pasivitate, față de tot zbuциumul și frământările din jurul ei. Cred oare agricultorii că conversiunea — fie chiar și totală — le-a rezolvat, cel puțin pentru o generație, problema existenței lor economice și sociale ?

Dacă da, se înșeală amar.

Nu cu ochii pe cer, „pentru a iscodi ploaia sau soarele“, și nici cu coada ochiului la conversiune, se rezolvă una din cele mai mari și mai complicate probleme actuale ale colectivității noastre naționale. Prin importanța lor numerică și prin rolul economic pe care-l au în Stat, agricultorii au datoria să se miste pentru a-și crea posibilități noi de manifestare și viață. Dacă nu o vor face, ele se vor realiza totuși fără concursul și pe de-asupra capului lor, dar nu, desigur, cu rapiditatea și amploarea cu care s'ar realiza dacă dintru început agricultorii le-ar da concursul lor întreg.

Toate categoriile de profesioniști își caută salvarea în *organizare* ; toate, sau aproape toate, au ajuns la convingerea că numai Statul corporativ le va putea oferi instrumentele legale de propășire și dreptate socială. Ce fac în acest timp agri-

cutorii? Ei vegetează în Sindicatele lor agricole, în partide sau în Ligi fără nici un viitor. Mai e nevoie să mai insistăm asupra păcatului pe care agricultorii îl săvârșesc asupra lor înșiși și asupra breslei căreia-i aparțin? Astăzi agricultorii nu sunt reprezentanți în parlament sau sunt reprezentanți prin intermediari politici. Pentru ce agricultura n'ar fi înfățișată acolo, în Sfatul Țării, în proporția la care are dreptul și de către oameni aleși din sânul ei? Pentru ce?

Iată întrebări la cari agricultorii ei înșiși n'ar ști ce să răspundă.

Ni se semnalează însă, din diverse centre ale țării, faptul că aceste întrebări au început totuși să chinuască pe unii din reprezentanții autentici ai agriculturii noastre. Știrea este îmbucurătoare. Dar ea nu poate fi luată în seamă decât în clipa când, — asemenea altor categorii de breslași, — agricultorii se vor lepăda de haina partidismului politic, și vor păși hotărâți la întemeierea marelui corporațiunii a plugarilor, bazată exclusiv pe apărarea și promovarea intereselor lor profesionale.

Atunci da, și agricultorii vor exista politicește, și agricultura va dăinui economiceste. Iar conversiunea va fi a lor, făcută de ei, în spiritul și litera interesului colectiv.

I. J. R.

Un tablou al regimului de azi

Ni-l dă ziarul „Adevărul“, ferventul apărător al acestui regim. Față de cele petrecute cu prilejul afacerii Skoda, acest ziar se adresează parlamentarilor cu următoarele cuvinte:

„PARLAMENTELE AU DATORIA SA-SI JUSTIFICE EXISTENȚA, să se arate în fața lumii ceea ce sunt și ceea ce trebuie să rămână: elemente de control și de colaborare pentru guverne. Dar nici colaborarea, nici controlul nu este cu puțință când se uzează de apostrofe triviale, de insulte rostite acum și retractate peste 5 minute. Am dori să se poată câștiga odată pentru totdeauna acestor procedee neîngăduite“.

Numai că rugămintea „Adevărului“ va rămâne fără urmare. Vitiul congenital nu se înlătură prin rugăciuni.

Ținem să adăugăm însă că în locul parlamentului actual poate să vină — ȘI VA VENI — și parlamentul corporativ, nu numai dictatura, singura de care se teme suszsisul ziar.

C. N.

Să luăm aminte!

O percheziție fiscală făcută la sediul reprezentantului societății Skoda, din București, a desvăluit una din cele mai urâte afaceri pusă la cale de samsari străini cu complicitatea unor ofiteri, unor funcționari și unor oameni politici români.

Când scriu aceste rânduri nu putem prevedea ce sfârșit va avea această dureroasă descoperire. Fiind date moravurile noastre și marile interese personale cari trebuiesc apărute, nu este exclus ca să asistăm la o completă mușamalizare a ei.

Orî cari ar fi urmările, noi nu putem rămâne indiferenți față de starea de lucruri descoperită cu acest prilej.

Adevărul trist și extrem de dureros este că nu se mai poate tăgădui că există în armată, chiar la conducerea ei, elemente periculoase și nedemne de ea. Respectul ce-l purtăm acestei instituțiuni nu ne poate opri de a nu recunoaște acest adevăr și de a nu insista asupra lui. Suntem convinși că toată ofițeria cinstită, adică majoritatea covârșitoare a ei, se va solidariza cu reacțiunea cetățenească pe care desvâluirea acestei infame afaceri, a provocat-o. Nu vom face greșeala de a confunda nemernicia câtorva cu Institutiia din care fac parte, și nici nu înțelegem să solidarizăm majoritatea ofițerilor cinstiți cu faptele incalificabile săvârșite de unii din ei. Trebuie să ținem seamă însă de spiritul acestui corp, și să înțelegem că dacă sufletește este alături de noi, practic ei nu are posibilitatea să se manifesteze. Iată pentru care motiv datoria noastră, a tuturilor celorlalți cetățeni, este să începem lupta de purificare a cadrelor armatei. Nu este bine a lăsa aceasta numai în sarcina organelor militare, pentru că ar însemna să nu se realizeze radicala curățire a corpului ofițeresc de elementele cari îl compromit.

De asemenea, nu putem lăsa această gravă operă de asanare publică în sarcina oamenilor politici și nici chiar a parlamentului, pentru că destăinuirile făcute cu acest trist prilej ne îndreptătesc să bănuim că, în definitiv, se urmărește mai mult un scop politic decât lămurirea definitivă a acestei penibile descoperiri.

Este, în adevăr, îngrijitor să constati că atunci când se fac atât de mari sacrificii pentru înzestrarea armatei cu cele necesare, se procura de fapt un armament scump și de proastă calitate, care nici nu se poate recepționa.

Este în adevăr îngrijitor să știi că la conducerea oșterii se găesc ofițeri cari pot trăda interesele apărării naționale.

Este, de asemenea, îngrijitor, că nu mai poți avea nici o încredere în nimeni, pentru că toată lumea are interes să pescuiască în apă turbure.

Iar în cazul unui război, tot noi cetățenii ne vom duce să umplem tranșeele, să acoperim cu trupurile noastre câmpul de luptă sau să umplem lagărele de prizonieri, în timp ce politicienii vor încheia din nou, un armistițiu, și se vor aranja fiecare pe la etape, serviciile interioare, la censură și în diferitele misiuni prin străinătate.

Această experiență este prea recentă pentru ca să o fi putut uita. De aceea, alarma dată de descoperirea afacerii Skoda trebuie să trezească toate conștiințele cetățenești pentru o acțiune hotărâtă și decisivă.

Dar ar fi cu totul greșit dacă ne-am închipui că putregaiul a intrat numai în rândurile armatei. El se găsește în toate instituțiunile noastre, și pretutindeni face ravagii. De aceea, dintre toți deputații cari s'au perindat la tribuna Camerei pentru a-și spune cuvântul în această chestiune, numai d. Lotar Rădăceanu, deputat socialist, a avut un accent sincer și a avut dreptate când a afirmat: „De câte ori noi, socialistii, acuzăm „de putreziciune societatea capitalistă și pe reprezentanții ei, „d-v. veniți cu fraze sforăitoare de cinstite patriotisme și naționalism, și luați poza marilor mucenici, cari în mijlocul celor

„mai cumplite greutăți își jertfesc ultima picătură de sânge „pentru patrie și neam“.

Ori cari ar fi deosebiri de vederi politice dintre noi și socialiști, nu putem de cât să aprobăm aceste constatări juste.

Trebuie să reacționăm. Afacerea Skoda a desvăluit toată putreziciunea vieții noastre publice.

D. Tătărescu a avut o intuiție profetică afirmând, la sfârșitul unei ședințe a Camerei: „Afacerea Skoda deabia începe“.

Da, este adevărat: *ea deabia începe, pentru că este începutul lichidării unui regim politic putred, decrepit și primejdios, care nu se mai poate menține decât numai prin măsuri excepționale și starea de asediu, indiferent că la guvern va fi partidul național-țărănist sau ori care altul.*

E. O.

Cum știm să ne apărăm

În anul 1929 streinătatea ne-a plătit mărfurile, ce am exportat, cu 4.993 lei pe tonă în mijlociu. În 1932 nu ne-a mai plătit decât 1847 lei pe tonă. În schimb 26.650 lei ne-a luat în mijlociu pe tona de mărfuri ce am importat în 1929, 26.477 lei ne-a luat în 1932.

Cu alte cuvinte a păstrat ocaua cu care ne-a măsurat mărfurile ce ne-a dat, și a mărit la de două ori și un sfert pe aceea cu care a măsurat mărfurile ce ne-a luat. De unde a ieșit numai până acum o pagubă pentru noi, și un câștig pentru streinătate, de 46½ miliarde lei.

Interesul nostru ar fi ca, măcar de aci înainte streinătatea să măsoare cu aceeași oca și mărfurile ce ne ia și pe cele ce ne dă. Negreșit pe străinătate nu ar putea decât mult s'o bucure dacă ar mai putea merge și de aci înainte cu cele două ocale.

Și în fața acestei situații nu am găsit alt mijloc de a ne apăra interesele, decât de a pune capul sub patrahirul „experților“, pe cari ni-i vor trimite bancherii străini.

C. N.

Moftologia geneveză

După luni de zile de discuții sterile, costisitoare și deprimante, lucrările Conferinței desarmării care se ținea, firește, la Geneva, au fost amânate până după Sărbătorile Paștilor. Rezoluția pentru amânarea lucrărilor acestei Conferințe, a fost adoptată — scriu ziarele, — „în condițiuni penibile și într'o atmosferă supraîncărcată“.

Nu suntem războinici. — credem inutil s'o mai demonstrăm; suntem pacifiști. Nu însă și pacifistomani. Ori, ceea ce se petrece dela un timp încoace cu aceste Conferințe internaționale, unde se risipește atâta vorbărie de prisos, se pierde atâta timp și atâția bani, este un scandal căruia bunul simț al popoarelor trebuie să-i pună odată capăt. Geneva a început să devină un fel de azil al politicianilor cărora partidele nu le mai pot găsi întrebuintare la ei acasă. Când se vor descrie într'o zi culisele acestui luxos sanatoriu de trândăveală și de petrecere pe cheltulala sărmanelor națiuni, îmbătate de mof-

tologia pacifistă a Genevei și a presei democratice, mulți își vor lua lumea în cap de atâta cinică nerușinare. Poporul nu știe încă ce număr important de pensionari văzuți și nevăzuți trăiesc din sudoarea sa sub marele, umanitaristul și fumisticul pretext al Genevei...

Să nădărdim însă că odată și odată tot o va afla. Până atunci, încă una din șubredele iluzii geneveze s'a dus pe apa Ronului, ca atâtea altele în ultima vreme...

I. J. R.

O tăgadă și o confirmare

În ședința dela 17 Decembrie 1932 a Senatului spui d. Manoilescu, că pe vremuri d-sa evaluase cifra datorțiilor agricole, pe baza datelor ce avusese la îndemână, la 60—80 miliarde, d. Madgearu o evaluase la 30 de miliarde, iar acum în urmă statistica ministerului de justiție a ajuns la 53 de miliarde — dovedind astfel că tot evaluările d-sale erau mai aproape de adevăr — d. Madgearu a contestat cifra dată de statistica oficială.

„Declar că nu iau în serios statistica oficială, care s'a publicat“, a spus d. Madgearu.

D-sa a mai spus: *„Dacă crezi în sinceritatea acestor statistici, ai să fii desmintit în foarte scurtă vreme“*.

Au trecut de atunci 3 luni și, în așteptarea acestei desmintiri, apare proiectul de budget general al Statului pe exercițiul 1933-34, lucrare întocmită de data aceasta de însuși Ministerul Finanțelor.

Și iată că în acest proiect se vorbește la pagina 282 de ușurarea adusă agriculturii prin conversiunea datorțiilor agricole, constatând că *„suspendarea urmărilor a deplasat de pe capul producătorilor agricoli, în 1932, o sarcină totală de 6.282 milioane lei“*. Iar *pentru a ajunge la această cifră, s'a plecat dela totalul de 52.348 milioane stabilit de statistica Ministerului de Justiție și declarat ca nereserios de d. Ministeru de Finanțe*.

Și atunci din două una :

Sau d. Madgearu a revenit asupra celor spuse în ședința dela 17 Decembrie 1932 a Senatului, ia în serios statistica oficială și confirmă cifra de aprox. 53 miliarde, dând dreptate d-lui Manoilescu,

Sau d-sa își menține declarația din acea ședință și atunci recunoaște, că proiectul de budget general al Statului pe 1933-34 e întocmit pe baze de date ce nu pot fi luate în serios. În care caz lucrul devine grav de tot.

L. N.

Întoarcerea fiului risipitor

Biblia ne vorbește de întoarcerea fiului risipitor... Cronica politică contemporană a înregistrat recent întoarcerea părintelui — a șefului — risipitor... Eveniment planetar pe care, de sigur, nici noi nu putem să-l trecem cu vederea.

D. deputat Maniu s'a înapoiat așa dar, în țară, după ce — democrat și constituționalist à outrance — s'a plimbat mai bine de două luni de zile pe Coasta de Azur, fără nici o preocupare de interesele pe cari alegătorii săi i le-au încredințat spre apărare.

D. Maniu s'a înapoiat deci în țară și după spusa unui ziar amic, *a creiat psihoza neliniștei în propriul său partid*. Ciudat șef, — nu e așa? — care umple de groază pe membri organizației politice pe care o conduce!

Dar de ce această spalmă? Pentru că d. Maniu, consecvent cu părerile sale, va cere partidului să plece dela putere?

Nu. D. Maniu a rămas, într'adevăr, consecvent; d-sa continuă să creadă, ne asigură același ziar, că un guvern trebuie să fie liber pe acțiunile sale. Punctul de vedere „constituțional“ al d-lui Maniu a rămas neschimbat; „din această convingere însă, nu se va face o problemă politică de actualitate. Va rămâne un deziderat principial; va rămâne o creanță păstrată consecvent de d. Maniu“, încheie solemn ziarul în chestiune.

Așa dar, principiile sunt una și practica este alta. Protes-tăm, dar stăm la putere! *Iată, în câteva cuvinte, morala și doctrina partidului național-tărănist.*

Ceeace este însă cu deosebire straniu, e că d. Maniu nu se mai jenează să afirme în public o asemenea doctrină. Este cinism, este inconștiență? Sunt ambele împreună? Cine poate să mai discearnă adevărul de falsificare, la acești oameni plămădiți din ipocrizie, mediocritate și minciună?

Nu spunea tot d. Maniu mai eri, la înapoierea sa din străinătate, unui ziarist, că în partidul național-tărănist domnește cea mai deplină armonie și cea mai perfectă disciplină?

Noi ne dăm seama bine cum privește astăzi opinia publică asemenea manifestări: cu dispreț, pentru că ea a devenit sceptică și nepăsătoare la toate câte se petrec în jurul ei, — mereu amăgită și mereu mințită. Dar presa, presa care are datoria să reacționeze prompt, cum poate ea să treacă cu vederea o asemenea batjocură a adevărului și a moralei politice, celei mai elementare? Ce rost mai are presa în acest caz și cu ce drept poate ea pretinde stima și încrederea opiniei publice, când pune în circulație, *fără a reacționa*, asemenea manifestări morbide ale unui spirit politic infestat de morala sofisticico-epicureană a zilelor noastre?

I. J. R.

„La bête noire”

Guvernul și partidul național-tărănist se arată prin oficiosul lor „Dreptatea“, extrem de îngrijorați de întrunirile „profesionale“ ale partidului liberal, pe cari încearcă să le compromită și să le torpileze. În acest scop, oficiosul în chestiune publică un articol. — dar nu de critică și de doctrină, ci de violențe și neltemeiitate acuzațiuni, — atât contra consfătuirilor zise profesionale, ale partidului liberal, cât și contra corporatismului.

Ce legătură pot să aibă întrunirile „profesionale“ convo-

cate de partidul liberal cu corporatismul, mărturisim că nu prea vedem.

Că partidul liberal a simțit cel dintâi dintre partidele noastre politice, dincotro suflă vântul, — aceasta este altă chestiune. Că însuși șeful lui a vorbit de manifestările profesionale ca de *un imperativ al vremii*, — și aceasta poate să însemne ceva, și încă foarte mult. De aci însă și până la corporatism, mai va...

Semnificativ este totuși faptul că guvernul și partidul național-tărănist s'au alarmat atât de tare dintr'un lucru atât de mic! A fost destul ca un partid advers să anunțe o serie de consfătuiri „profesionale”, pentru ca „marele” partid național-tărănist să vadă roșu înaintea ochilor. Instinctiv, esrențele demagogiei și democrației integrale simt dincotro vine primejdia și de unde li se va trage moartea. Corporatismul devine astfel încetul cu încetul „la bête noire” a național-tărăniștilor...

Și pe bună dreptate, de sigur, căci de ceace li e frică tot nu vor scăpa.

S. A.

Ideia corporatistă își face drum

Ne vom face o plăcută datorie să semnalăm în fiecare număr al revistei noastre toate manifestările în favoarea ideilor noastre.

De data aceasta ne bucurăm să relevăm unele afirmațiuni făcute de d. profesor Simeon Mehedinți într'o recentă conferință ținută de d-sa la Societatea „Progresul silvic”. D-sa a vorbit despre importanța pădurilor pentru viața poporului român, insistând mai ales asupra laturei economice și tehnice a acestei chestiuni. D-sa a criticat nepriceperea oamenilor politici și ușurința cu care ei sacrifică interese economice vitale pentru simple succese electorale, suprimând întinse regiuni păduroase pentru a le transforma în islazuri.

Din toată conferința s'a degajat o critică severă a statului politic de azi, condus de oameni cari pun interesele lor deasupra intereselor colectivității.

De asemenea concepțiunea pe care o susținem noi la această revistă, anume aceea a unei economii organizate, a format fondul pe care d-sa a clădit întregul sistem pe care l-a preconizat pentru îndreptarea relelor de cari suferim.

Impresionant a fost când a relevat greșeala făcută cu prilejul reformei agrare, când s'a luat pământul de la o categorie socială care își îndeplinea cu pricepere funcțiunile ei sociale, și a fost trecut țaranilor, fără ca în acelaș timp să se ia și măsurile necesare pentru ca nivelul agriculturii noastre să se mențină la acela unde ajunsese marea proprietate. Firește că recunoscând meritele acesteia, nu s'a sflit să pună în evidență și erorile pe cari le-a făcut mai ales cu privire la păduri, pe cari le-a defrișat fără să-și dea seama de urmările dezastruoase ce le putea provoca.

Este îmbucurător să constati că o personalitate culturală

ca d. Profeosr Mehedinți, cu o concepție politică mai mult conservatoare, nu se sfiște să adopte opinii cari pentru burghesia ortodoxă și tradiționalistă înseamnă o adevărată erezie.

Hotărit lucru : ideile noi și sănătoase câștigă tot mai mulți aderenți.

E. O.

„Cu rea credință”

Ziarele „democratice” încearcă să facă front contra acelor cari luptă „cu rea credință”, zic ele, împotriva regimului democratic, și chiamă la luptă pe toți cei ce nu mai pot de binefacerea sistemului politic actual.

„Cu rea credință” ?

Dar am putea cita mii de exemple dacă spațiul ne-ar permite, exemple luate din viața publică democratică românească, așa cum se desfășoară ea astăzi și cum este oglindită — horresco referens — de chiar ziarele democratice, pentru a orăta netemeinicia acestei acuzări. Ar fi suficient să menționăm doar modul cum funcționează mașina parlamentară sub cel mai „democratic” dintre partide — partidul național-tărănist. Crede cineva că s’au uitat ședințele scandaloase și scandalul ne mai pomenit, nemai auzit, nemai văzut, al refuzului parlamentarilor național-tărăniști de a participa la ședințele parlamentului ? In ce țară din lume s’a cerut perfecților ca să trimeată pe deputați și senatori la datorie ? In ce țară din lume președinții Camerei și Senatului au amenințat pe parlamentari cu pedepse dacă vor continua să nu vină la ședințe ? In ce țară din lume s’au pus paznici la intrările incintei pentru ca domnii parlamentari să n’o șteargă după afaceri sau pe la petreceri mai înainte de a-și fi făcut așa zisa datorie către țară (datorie care constă în a vota alb la alb și negru la negru și care osteneste enorm pe aleși național-tărăniști ai poporului !) In ce țară, în fine, ședințele încep cu chiu cu vai la ora 5 d. a., când regulamentul prevede să înceapă la 2, așa după cum s’a făcut, de altfel, totdeauna în România până la venirea la cârmă a partidului național-tărănist ?

Toate acestea sunt însă simple bagatele pentru presa democratică. Ea continuă să le inregistreze, să se indigneze câte odată și chiar să admonesteze pe recalitrânți. Dar nouă nu ne permite să tragem concluziile de rigoare contra unui asemenea nefast regim. Presa democratică procedează cu național-tărăniștii ca unii părinți cu copiii rău crescuți : îi ceartă, îi bat, dar continuă să creadă că educația pe care le-o dau ei ca și morala în care cresc, este cea bună și singura posibilă.

Noi avem altă părere. Când însăși presa democratică publică zilnic scandalurile și afacerile săvârșite de politicianii democrați, când coloanele ei sunt pline de certurile și intrigile dintre membrii „celui mai democratic și mai mare partid” (democratic — starea de asediu și complectarea legii Mărzescu ; mare — fiecă șef cu grupul lui), când chiar un ziar de stanga cu simpatii pentru actualul regim scrie că „politica noastră este dominată de persoane iar nu de idei”, cum să mai creadă cineva în sistemul parlamentar și constituțional actual ?

Orice încercare de-a mobiliza deci pe partizanii sistemului democratic contra aceloră cari-i denunță inconvenientele și-i prepară mormântul, este de prisos. Opinia publică românească, atâta câtă este, și-a făcut convingerea. Nu știm dacă ea are înaintea ochilor ei farul salvator, dar știm sigur că e desgustată și săturată până peste cap de regimul democratic al partidelor.

I. J. R.

Adunările profesionale ale partidului liberal

Cedând spiritului timpului, partidul liberal a convocat o serie de consfătuiri ale grupărilor profesionale din partid.

Acest fapt merită să fie relevat pentru că este simptomatic.

Se vorbește atât de mult de grupările profesionale ca factori politici hotărâtori, în cât partidul liberal care vrea să aibă meritul de a fi în cursul vremii, a crezut util, și mai ales, politic, să dea o deosebită atențiune acestor grupări profesionale.

Dar cum o asemenea concepțiune politică este cu totul incompatibilă cu tradiția și doctrina acestui partid, nu se putea ajunge decât la o manifestare grotescă. Astfel, dacă am auzit vorbindu-se de unele grupări cu adevărat profesionale, am avut de altă parte prilejul să vedem: școala, biserica, armata trecute pe același plan cu categoriile profesionale!

Se vede câtă confuziune este în capul bieților oameni cari socot că este suficient să adopte o formulă pentru ca să-i fi înțeles și spiritul ei.

Aceasta ne amintește anecdota care se povestește de un negru care umbla așa cum l-a făcut mamă-sa, și care primind un pantalon și un cilindru și neînțelegând rostul dimensiunii acestei pălării, a vârat pantalonul în cilindru, și a continuat să umble gol, acoperindu-și numai capul cu podoaba ce-i fusese dăruită.

Cam așa a făcut și partidul liberal cu ideea grupărilor profesionale.

E. O.

Pentru ziua învierii

Cu prilejul adunării de constituire a „Frăției ortodoxe românești”, ținută la Cluj în 5 Martie a. c., I. P. S. Mitropolit al Ardealului, dr. Nicolae Bălan, a ținut un discurs care va marca un moment însemnat în recrudescența mișcării religioase în România.

I. P. S. Sa a tipărit în broșură acest discurs; el este nu numai o pagină de înaltă inspirație religioasă, dar și un document rar de morală socială și politică, atât de profund necesară vremurilor de incoerență sufletească pe cari le trăim, și, aproape, formularea catehismului Bisericii noastre ortodoxe, — cea mai națională și mai esențial populară dintre bisericile oficiale de Stat „Rasa și ortodoxia sunt componentele originare ale substanței românești”, scrie I. P. S. Sa, punând astfel în câteva cuvinte temelile morale și istorice ale neamului nos-

tru. Intr'adevăr, românii n'au cunoscut nici păgânismul nici o altă formă de rit creștin; ei s'au născut ortodoxi căci ortodoxismul s'a împletit cu zămislirea lor națională din primele zile ale formației noastre ca neam. Ca atare, crede cu temei I. P. S. Sa, „din izvoarele de inspirație ale ținutelor suprate-
restre” trebuie să se desprindă interpretarea înțeleaptă a datorilor noastre naționale și civice de fiecare zi. Spre Biserică și spre Dumnezeu trebuie deci să-și îndrepte țara aceasta sufletul pentru a sorbi puterile cari s'o întărescă în lupta contra tuturor dușmanilor morali și materiali cari o pândesc.

Dar a încerca să rezumăm o operă în care fiecare frază reprezintă un mărgăritar de cugetare înaltă și de cucernică credință, este tot așa de greu ca a voi să rezumi un imn în care fiecare cuvânt este o idee și o armonie. Discursul I. P. S. Mitropolit Bălan trebuie citit pentru a fi gustat în toată frumusețea lui spirituală și stilistică. Dar, mai ales, pentru a-i înțelege tâlcul profund creștinesc și românesc. Este ceea ce îndemnăm pe cititorii noștri să facă, fiindcă, încă odată, ei trebuie să se pregătească pentru ziua cea mare când fundamentele sociale ale Statului de mâine vor fi plămădite dintr'o nouă morală și dintr'un nou ideal.

I. J. R.

„Victoria grâului“

„Bătălia grâului” întreprinsă de Italia în anul 1932 i-a adus victoria desăvârșită, în raport cu producția mondială și cu fiecare țară în parte, ținându-se seamă de situația sa geografică.

În adevăr, în 1932 s'a produs 75.150.000 kintale de grâu, *producția cea mai ridicată, de când există solul italian.*

Acest rezultat evidențiază roadele organizării raționale a breslei ogorului în Italia, țară cu teren agricol — după cum am mai spus într'alt număr al revistei noastre — presărat ca niște adevărate oaze, cu excepția Câmpiei Lombarde.

Câtă decepție trezește în sufletul țaranului italian privilegia frânturii de pământ avută în stăpânirea sa, care — până la reforma statului corporativ — nu isbutea să-i producă nici minimum de existență și echivalent al muncii sale!

Pe atunci și Italia suferea încă de racila politicianismului, când conducătorii se preocupau numai de partidul lor și de „ai noștri întru ale noastre”; iar țărănimea era simpla trambulină, așezată pe suporturile maleabile ale demagogiei.

„Victoria grâului” s'a câștigat în Italia cu alți oameni la conducerea țării, sub forma nouă corporativă a vieții de Stat, în care păturii țărănești i s'a dat importanța sa reală, prin o organizare condusă de exponenții săi naturali, și prin oameni cari s'au apropiat de ea în orice moment al zilei — nu numai în timpul campaniei electorale — cari i-au stimulat ambiția și puterea de muncă...

O adevărată „breslă a ogorului”, compusă din oameni, cari — de această dată — au găsit elanul de a spinteca voioși și adânc voituri, fărăma de pământ pietroasă și aproape sarbădă, însă udată cu broboanele de sudoare a unor frunți, cari, știau

că la culesul ogoarelor, se vor ridica sus, pline de mândria hârnicej zilelor trecute.

...Milioane de frunți și ziduri de umeri vânjoși, susținători ai unei țări nouă, pe care, copiii din întreaga lume — în orele de geografie — o vor avea de exemplu: pământ pietros și arid, în care însă bobul de grâu a germinat numai prin voința reformatoare a unui om...

Pe când la noi !...

M. Z.

Industria națională militară

Pe când era ministru al industriei și comerțului, d. Mihail Manoilescu s'a străduit să facă din uzinele de la Copșa Mică-Cujir, o industrie specială pentru armamentul național. Bine înțeles, a fost împiedicat.

De cine ? — se întreabă d. general Cantacuzino în „Epoca”. De cine și cu ce scop ? — întrebăm la rândul nostru.

A trebuit să iasă la iveală chestiunea Skoda ca să se răscolească, în sfârșit, atâtea racile ale trecutului, și oameni cari până mai ieri nu se sfiau să-și arate ostilitatea ori de câte ori li se vorbea de înzestrarea oștirii cu armament fabricat în țară, proclamă astăzi pe toate cărările necesitatea întemeierii unei industrii naționale de armament.

Ce s'a schimbat de eri până azi ?

Nimic. Aceeași situație e și azi ca și eri, aceiași oameni sunt cei ce își strigă azi îngrijorarea pentru apărarea țării și cari eri se împotriveau din toate puterile la creierea unei industrii proprii pentru înzestrarea armatei.

Atunci ?

Un singur lucru, poate: orbii de eri au început să vadă... Tot e bine mai târziu de cât nici odată...

O mare tristețe te cuprinde, totuși, asistând la acest mod de a se administra interesele cele mai înalte ale țării. Căci poate fi admis oare ca ochii celor puși la comanda Statului să nu se deschidă de cât în clipa pericolului ?

Autorul acestor rânduri și-a permis odată, pe când era deputat, să interpeleze pe ministrul de război asupra motivelor cari fac ca o admirabilă și complectă fabrică de încălțăminte și harnașamente militare să șadă neutilizată pe câmpul Cotrocenilor. Guvernul a răspuns, prin gura ministrului de finanțe, că motive de ordin social fac ca fabrica să nu poată fi întrebuințată, iar un domn general, — deputat și d-sa — a aprobat punctul de vedere al guvernului.

Azi toată lumea civilă și militară e de acord că armata ar trebui să-și aibă uzinele sale proprii pentru armament și echipament, iar la Cameră s'a vorbit nu o singură dată, cu prilejul afacerii Skoda, de fabrica inutilizată din câmpul Cotrocenilor.

Să ne exprimăm satisfacția că noi am văzut just ?

Nu; nu e aceasta intențiunea noastră. Ceeace voim numai, e să desmormim odată cugetele adormite ale conducătorilor, să-i chemăm la realitate, să-i facem să înțeleagă că a governa înseamnă a prevedea, iar pentru a putea prevedea, un bun gu-

vernant, cu dragoste pentru țara sa, trebuie să plece urechea și la ceea ce spun alții, fiindcă nimeni, oricât de sus ar fi el, nu e atât de înțelept și de clarvăzător ca să se poată dispensa cu inima ușoară de luminile semenilor lui...

I. J. R.

Mărturisiri zilnice

În No. 70 al ziarului „Universul” am citit următoarele relații despre adunările profesionale organizate de Partidul Național Liberal de sub șefia d-lui I. G. Duca:

„Cei cari au pornit la realizarea acestei consultări a factorilor de progres, poate că ei înșiși mai târziu, în perspectiva timpului, vor înțelege că au înscris în istoria partidului o faptă mai mare decât au conceput-o gândurile lor: *bazele Statului nou românesc*”.

Am reproduș aceste rânduri, nu pentru a evidenția cu câtă putere a realității pășim înainte pe drumul larg ce-l deschidem, în urma noastră, tuturor celor cari încep să creadă la fel cu noi.

Suntem, în marș de avangardă, frontul cel mai înaintat a ideilor corporatiste în România.

Facem aceste constatări, cu toată modestia, pentru ca viitorii cronicari să aibă posibilitatea de a înregistra realitatea lucrurilor.

Noi am primit un avânt mai mult în drumul nostru — „*al nostru*”, așa cum a fost croit — și pe care avem norocul să fim călăuziți de un om, ce a știut întotdeauna să privească atât de departe, încât mulți străduindu-se și ei să-și îndrepte privirile spre orizontul cuprins de ochii lui, se împiedică, la un pas, de orice ciot depe cărăruia lor...

Termin, precizând că, aceste gânduri mi le-au sugerat rândurile „Universului”, însă departe de mine de a face vre-o altă legătură între ele și acest ziar sau partidul care a convocat adunările profesionale.

Cei vizați se știu singuri...

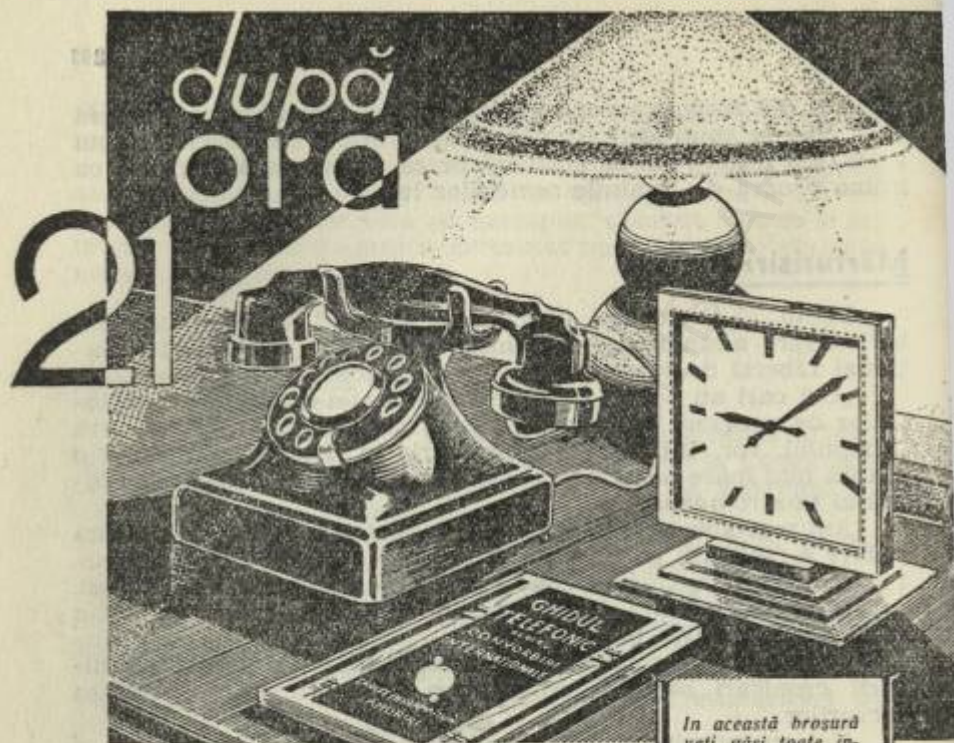
M. Z.

Bibliografie

Au apărut în Biblioteca revistei „Lumea Nouă”:

Lupta ortodoxiei împotriva materialismului, conferință ținută sub auspiciile Patriarhiei Române, la 31 Ianuarie 1933, de d. Mihail Manoilescu, și

În zodia organizării, conferință ținută la Asociația generală a economiștilor, la 18 Februarie 1933, de Mihail Manoilescu.

*In această broșură
veți găsi toate in-
formațiunile privi-
toare la convorbi-
rile telefonice inter-
naționale. Cereți un
exemplar și-l veți
primi gratuit.*

tariful telefonic e cu 40% mai redus

Avorbi cu Parisul în timpul zilei costă 600 lei pentru un inter-
val de 3 minute; după ora 21, — când ceasornicele din Paris
nu arată decât ora 19, — costul e numai de lei 360. Acest ta-
rif redus se aplică tuturor convorbirilor telefonice, indiferent dacă
sunt internaționale sau în țară.

Pentru ca să puteți vorbi mai economic cu acei ce vă sunt dragi,
pentru ca să aveți știri dela ei, întrebuințați telefonul după ora 21,
când tariful e redus. Pentru o taxă rezonabilă, veți putea menține
bunele relațiuni, cari sunt baza familiei și a vieții sociale.

Maí, No. 5

LUMEA NOUĂ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dela Ion Roată la Ion Mihalache

de MIHAIL MANOILESCU

De câte ori în adolescența noastră revenea în discuție preceptul filozofic al lui Socrate „Cunoaște-te pe tine însuți“, ni se părea că pretențiosul dicton este mai mult o butadă decât un adevăr, plin de conținut.

Indată însă ce ieși din adolescență și, desbărat de antipatia pentru banalitatea formulei, ai prilejul să meditezi în fața cazurilor concrete, nu poți să nu recunoști cât de adâncă și de esențială este norma de viață, care se desprinde din aceste câteva cuvinte: „Cunoaște-te pe tine însuți“.

Tribulațiile din urmă ale unui om politic, care ar fi putut fi cândva o personalitate hotăritoare, fac aceste reflexii actuale.

D. Ion Mihalache va putea servi mâine ca un exemplu clasic de citat în cărțile de școală, pentru a ilustra la ce cumplite naufragii poate să ducă pe cineva ignorarea principii lui socratic.

Nu vom reevoca aici întreaga carieră a învățătorului inimos și talentat dela Topoloveni. Dar ne vom opri numai asupra ultimului tablou al ei.

În țară problema convertirii, cea mai esențială problemă a tărânimii noastre dela improprietărire, ajunsă la pragul Parlamentului, agita toate spiritele. D. Mihalache în „travesti“ nemțesc își descoperea în acest timp la Geneva vocația diplomatică.

? Ce mâna pe d. Mihalache să-și facă apariția, exotic, într-o lume pretențioasă și perfidă, a cărei specialitate este ironia mascată în fața a tot ce este străin de cercul ei?

? Ce putea îndemna pe un om cu bun simț să facă, târziu și cu eforturi penibile școala de adulți a diplomației?

? Nu erau atâția alții cari făceau de mult, și puteau face mai bine, ceea ce încerca acum, d. Mihalache jenat și mediocru?

În schimb ceace putea să facă d. Mihalache aici în țară, asta nu puteau împlini mulți. Ridicat la un moment dat la

înălțimea de simbol și la situația necontestată de om reprezentativ al țărănimii, intrată în viața publică prin votul universal, d-sa putea să însemne atunci un rol bine definit de necesitatea socială, rol căruia istoria i-ar fi dat mâine recunoașterea ei.

Iată de ce nu cu bucurie răutăcioasă, ci cu o durere reală constatăm cel din urmă act, care consacră desrădăcirea dela rosturile lui firești — într'un chip care cuprinde toată gama dela uimitor și până la ridicol — a d-lui Ion Mihalache.

Căci d. Mihalache este cineva și prin personalitatea sa proprie și prin marea iluzie pe care, cândva a reprezentat-o.

În tragedia d-lui Mihalache este însă și o explicație care depășește persoana sa. Căci sistemul politic care nu a îngăduit unui om, prin ființa sa reprezentativ, să-și păstreze acest caracter, este și el de vină.

În partidele noastre cari constituie combinații eterogene, oamenii reprezentativi nu sunt tolerați. De aceea *în ziua când partidul țărănist abandonându-și toate vechile idealuri a devenit un partid încadrat între interesele Băncii Urbane și acele ale Reșiței d-lui Așnit, nu mai era loc în el pentru nici un purtător autentic al spiritului țărănesc.*

Iată de ce tragedia d-lui Mihalache nu este astfel numai tragedia sa proprie, ci aceea a întregii țărănime. Căci și astăzi și mâine și oricând se va ridica din mijlocul țărănimii vre-un om care să-i reprezinte interesele și idealurile ei proprii, el va fi în mijlocul partidelor noastre politice un incomod, până a nu deveni un desrădăcinat.

El va fi înghițit de către elemente reprezentând interesele capitaliste sau vechile metode ale partidismului, elemente infinit mai pregătite, mai vorace și mai perfide de cât dânsul în lupta pentru dominație.

Țărănimea nu se va putea dar elibera ca o forță autonomă proprie în cadrul partidelor eterogene de azi. Ea va rămâne la nesfârșit numai obiect de exploatare demagogică. Suveran neputincios și ridicol, i se vor recunoaște în teorie toate drepturile și nu i se va acorda nici unul.

Mare a fost nenorocul d-lui Mihalache de a fi apărut în viața publică în această fază din istoria noastră politică.

D. Mihalache trebuia să trăiască sau eri pe vremea divanului ad-hoc, sau mâine în regimul reprezentării corporative a forțelor naționale, când unui țăran autentic i se va îngădui și i se va pretinde să rămână reprezentantul tovarășilor săi.

În viața țărănimii românești Ion Roată — folositor și prețuit — a rămas. Ion Mihalache s'a eliminat.

Contribuțiuni la studiul problemelor economice de actualitate

Conversiunea generală finanțată a datoriilor

de Prof. DAN RADULESCU

1. NECESITATEA CONVERSIUNII

Criza capitalismului mondial pe deoparte, abuzul de credit pe de altă parte, în fine, și mai ales, enormitatea dobânzilor uzurare au dus întreaga economie română la faliment și organismul social în pragul unor frământări grave. A face „tabula rasa” din aceste datorii ar fi o măsură anarhică, imorală și cu deosebire primejdioasă pentru dezvoltarea ulterioară a economiei. Orice conversiune nefinanțată este de fapt o astfel de anulare, mai mult sau mai puțin deghizată. Ea e incompatibilă cu principiile juridice de bază ale statului burghez. Că s'a ajuns aci, statul e vinovat, în primul rând. Să remedieze într'un mod cât mai salutar situația, e bine înțeles tot obligația Statului.

Statul a constatat că, orice ar face și orice măsuri ar edicta, comerțul de monedă între particulari duce fatal la uzură și dezastru economic și social și din această cauză a introdus monopolul acestui fel de comerț (1), ca unic mijloc de a-l controla și dirija în interesul tuturor, fie ei creditori, fie debitori.

Pentru a intra în noua organizare trebuie lichidat și asanat întregul trecut. Dar aceasta nu se poate face fără a respecta în limita posibilului drepturile formale câștigate și valabilitatea obligațiilor contractuale, legale la timpul lor. Statuând monopolul comerțului de monedă, legislatorul trebuie în mod necesar să procedeze în același timp la lichidarea stării anterioare, substituindu-se creditorilor particulari de până atunci. El trebuie să realizeze aceasta fără a-l leza pe aceștia în drepturile lor, anulându-le creanțele și scoțându-le de sub jurisdicția dreptului comun, sub care luaseră ființă.

1) Cum am presupus în articolul nostru din numărul trecut.

Din aceste principii de bază se deduce cu o logică matematică soluțiunea echitabilă și legală a problemelor precum urmează.

2. BANCA DE CONVERSIUNE

Se institue, ca o ramură specială a monopolului bancar, un institut de conversiune, care se substituie tuturor creditorilor capabili de a-și realiza pe cale juridică creanțele lor față de debitori, adică tuturor creditorilor a căror creanță e garantată printr'o ipotecă. Procedul de substituire e următorul :

Oricare creanță ipotecară se trece integral în contul institutului de conversiune, dacă o expertiză judecătorească stabilește că valoarea imobilului sau terenului, la data împrumutului, întrecea măcar cu un sfert suma actuală a datoriei. În caz când expertiza va găsi că valoarea obiectului ipotecat nu atinge această sumă, creanța se va reduce în proporție.

Din momentul conversiunii debitorul va trebui să plătească băncii de conversiune o dobândă de 3 ½ % și o cotă de amortizare de 3,5 % anual, având însă libertatea de a se elibera oricând, integral.

Institutul de conversiune plătește integral și în trei rate, creditorului, suma care corespunde ipotecii radiate și anume: îi plătește suma în bonuri ipotecare de 500—100.000, 5.000 și 10.000 lei, care fără a aduce dobândă, sunt valabile pentru orice plăți interne, fiind primite la ghișeurile monopolului bancar, al pari cu hârtiile de bancă, fiind admise pentru plata impozitelor, pentru cumpărări de devize aprobate, pentru plata lefurilor, etc.

Precum vedem, aceste bonuri de conversiune au tot caracterul unei monede și e chiar monedă cu acoperire integrală, de o valoare superioară sumei totale emise.

Posibilitatea jocului legei lui Gresham, în mod primejdios, între moneda actuală și bonul ipotecar, este exclusă, dată fiind existența unui aparat bancar unic.

Un motiv de preferare a uneia în detrimentul celeilalte nu există.

3. PRECIZARI CU PRIVIRE LA FUNCȚIONAREA APARATULUI DE CONVERSIUNE

Precum am văzut, plata datoriilor convertite se face creditorului prin emisiunea unei „monede-hârtie“, cu putere circulatorie nelimitată. Aceasta se face în urma unei expertize și hotărâri judecătorești asupra valorii ipotecii radiate.

Plata se efectuează în trei rate anuale.

Pentru ratele neplătite în numerar i se servește creditorului prin bancă, o dobândă anuală de 3 %. Această dobândă e bine înțeles servită de debitor (vezi punctul b).

Scopul eșalonării în trei rate e dublu: primul e pentru a nu inunda dintr'o dată piața cu un capital lichid, care n'ar găsi plasament. Lăsăm astfel timp de adaptare organismului economic pentru fiecare nouă efuziune masivă de monedă. Al doilea motiv corespunde unei precauțiuni luate de oficiul bancar de conversiune împotriva unor supra-evaluări intenționate sau greșite, dând timp instituției sau particularului să rectifice eroarea pe cale judiciară, prin contraexpertiză.

Un alt avantaj al eșalonării ar fi că în intervalul de doi ani, s'ar putea emite de către stat un împrumut intern pe termen scurt în condițiile pe cari le vom descrie, împrumut menit a plăti arieratele statului față de diverșii furnizori, aparatul de stat reintrând și el în normal.

În ceea ce privește caracterul noii monede și mecanismul de control și supraveghere a emisiunii, aparatul emisiv al băncii de conversiune ar funcționa precum urmează :

a) Banca de conversiune, pe baza borderourilor oficiale, ar elibera sumele diferitelor sucursale.

b) Beneficiul băncii de conversiune ar consta pe de-o parte din dobânda de 3 ½ % plătită de debitor, care după 3 ani revine cam pe două treimi în profitul băncii (1), reprezentând netto — circa 1, 2 miliarde anual la o datorie convertită în valoare de 60 miliarde lei.

c) Cota de amortizare anuală de 2,1 miliarde, plătită de debitori, ca amortisment, ar lăsa un beneficiu de 350 milioane, restul de 1,75 miliarde scoțându-se din circulație an cu an. La sfârșitul unei perioade de cel mult 30 ani, ar trebui, dacă la banca de conversiune nu ar mai apărea alte ipotecii, ca totalitatea emisiunii de bonuri ipotecare să fie scoasă din circulație. În acelaș timp aparatul economic ar fi integral degrevat de datoriile actuale.

Pentru motivele, pe cari le vom vedea, e foarte probabil ca degrevarea să fie mult mai rapidă.

4. DOUA PROBLEME

Se impune cercetătorului în primul rând următoarea întrebare :

Oare aprecierea ipotecii la valoarea ridicată corespunzătoare indicilor-numere din 1927—29 nu-i prea mare ? Cota dobânzilor și amortismentului la această sumă, ridicându-se

1) Am admis, că statul poate reuși un împrumut intern cu 6%, de la detentorii acestei monede. Până la concurența sumei de $\frac{1}{3}$ din emisiune el poate cere să i se servească lui cele 3% dobânzi, pentru a nu plăti efectiv de cât 3%.

la 7 % nu va fi totuși prea ridicată, măcar în primii ani ?

Răspunsul la această întrebare apare limpede îndată ce ne vom da seama că, pe deoparte prețurile la interior, sunt comprimate azi din lipsa de monedă și credit și din sărăcirea generală cauzată de această stagnare a economicului. Cu finanțarea, această stare va înceta imediat. Vom vedea apoi că aparatul bancar, ca dictator valutar în interiorul țării, va avea posibilitatea să facă, fără rizic, ca prețurile producției agricole și rentabilitatea marelui industriei utile să revină la aceeași eră în 1927. Din acest punct de vedere, orice temere trebuie exclusă.

Ceeace s'ar putea întâmpla ar fi ca procesul de restabilizare a prețurilor să nu se realizeze încă în primii 2 ani și ca dobânzile și amortismentul în agricultură să se capitalizeze măcar parțial. Tocmai în vederea acestei probabile întârzieri a reacției de redresare a prețurilor s'a lăsat o marje de 25% garanției ipotecare, pentru a acoperi riscul.

Nu e nevoie de o cunoștință prea aprofundată a mecanismului economic financiar pentru a înțelege că rentabilitatea întreprinderilor productive, astfel eliberate de dobânzi ruinoase și însuflețite de o instituție de credit perfect sănătoasă și unitar condusă, dispunând de o monedă elastică și sigură, va avea efectul de redresare dorit, într'o proporție cu mult mai mare decât cea pe care la prima vedere am putea-o sconta.

Din acest punct de vedere deci, nici o teamă.

O problemă mult mai gravă, la prima vedere, se pune însă din punctul de vedere al variației circulației fiduciare. Și iată cum :

În primul rând, trebuie să constatăm că circulația de bilete actuală e prea mică. Acest rău s'ar remedia din plin în momentul emisiunii bonurilor ipotecare cu caracter monetar. Dar în cel mult 30 ani noi am făcut socoteala că marea majoritate a acestor bonuri vor fi retrase din circulație, în conformitate cu condițiile statutare ale emisunii, căci am văzut că emisiunea nu poate depăși quantumul valorii ipotecilor. Aceste ipoteci eliberându-se an cu an, numerarul respectiv va trebui scos din circulație.

Nu însemnează aceasta o revenire la penuria actuală de numerar ? Nu se va paraliza atunci din nou circulația bunurilor și nu vom ajunge din nou la o scoborire a prețurilor ?

O astfel de judecată, oricât de logică ar părea, e superficială și simplistă. Mai întâi insuficiența monetară actuală este resimțită și din cauza carenței aproape totale a creditului sănătos.

Într'un aparat bancar normal și sigur, într'o economie organizată, cea mai mare parte din tranzacțiuni se fac pe bază de virimente în conturi și de circulație de cecuri și hârtii de credit, cari se substituiesc simbolului monetar propriu zis.

Intr'un aparat financiar solid și bine condus, rolul monedei devine secundar. Aceasta ca prim și fundamental argument.

Dar mai e un al doilea, nu mai puțin important și anume: la baza obiecțiunii de mai sus stă ipoteza că în cursul reorganizării aparatului economic și a eliberării producătorilor de vechile lor datorii, nu vor mai avea loc noi operații de credit ipotecar. Această ipoteză e gratuită și cu totul lipsită de probabilitate.

Viața economică tot mai intensă va avea nevoie de un credit crescând și oricând se va simți nevoie de monedă. Fie aparatul industrial, fie statul vor putea ipoteca o parte din proprietățile lor, pentru a da suficientă elasticitate aparatului monetar. În noua organizație moneda e redată rolului pe care trebuie să-l aibă și niciodată nu poate fi prea multă ori prea puțină. Sistemul devine elastic ca un resort.

§ 5. CONVERSIUNEA FINANȚATA ȘI IMPRUMUTUL INTERN.

În primii 2—3 ani de activitate a institutului de conversiune, piața va dispune de o mare cantitate de capital lichid, care, ne mai gășind plasament speculativ, va fi bucuroasă să se angajeze cu o dobândă măcar cu ceva mai superioară dobânzii curente legale. Singurul în măsură *legală* să ofere o astfel de dobândă e statul, care are interesul să plătească arieratele furnizorilor. Statul va putea, *din capitalul convertit*, care primește numai o dobândă de 3%, să emită un împrumut intern cu 6% pe termen scurt (5—10 ani) pentru a-și plăti arieratele interne. În realitate, 3% din această dobândă o plătește debitorul convertit, statul neplătind decât diferența, astfel că se va putea obține în condițiuni excelente pentru stat un împrumut intern de asanare, strict necesar pentru a completa opera de asanare comercială.

§ 6. CONVERSIUNEA ÎNTREPRINDERILOR PARTICULARE ȘI DIRIJAREA LOR FINANCIARA

Operațiunea de conversiune generală a datoriilor, în cecece privește întreprinderile comerciale și industriale, va avea o repercusiune economică foarte binefăcătoare. Și este interesant de precizat mecanismul acestei conversiuni, precum și consecințele cari vor rezulta automat din ea.

Am văzut, în articolul precedent, că datoriile întreprinderilor comerciale și industriale la diferite bănci și la particulari, se ridică la sume considerabile și că și acestea vor trebui convertite după aceleași norme ca și datoriile particulare. Modalitatea convertirii ar fi următoarea:

Întreprinderile vor fi supuse unei expertize și împărțite în două categorii : întreprinderi rentabile și direct asanabile și întreprinderi neasanabile, falimentare.

Primele vor fi obligate a-și transforma datoriile în acțiuni, cari vor fi încredințate monopolului bancar, iar acestea le va depune în garanție institutului de conversiune, care va vărsa împrumutătorilor sumele împrumutate.

Instituțiunile falimentare vor fi evaluate la valoarea ce inventar și preluate provizoriu de institutul de conversiune, care va vărsa creditorilor suma corespunzătoare. Acționarii întreprinderilor falimentare vor fi abia ulterior despăgubiți, *în măsura în care întreprinderea va putea fi revalorificată în curs de 10 ani.*

La sfârșitul acestei operații aparatul bancar se va găsi în posesiunea unui foarte mare număr de întreprinderi înghetate, falimentare și pe de altă parte a unui considerabil număr de acțiuni ale unor întreprinderi active. În întreprinderile active va căpăta astfel în mod automat, un rol diriguitor în consiliul de administrație și le va putea obliga să lucreze productiv, să elimine consilii de administrație pur politice, gras plătite, deparazitându-le în cel mai scurt timp și definitiv. Preluând întreprinderile falimentare le va putea transforma, în timpul redresării economice, în întreprinderi productive, în modul următor :

În măsura în care piața va simți nevoia de activitatea lor, secțiunea industrială a monopolului bancar va oferi, în participare, utilajul disponibil pentru o nouă societate pe acțiuni particulară, unde aparatul bancar își va rezerva majoritatea acțiunilor și dirijarea financiară. Eventual, ei va putea vinde întreprinderea unor capitaliști particulari români.

Ne dăm ușor seama, că pe această cale, e posibilă o deparazitare generală a aparatului industrial și comercial și o diriguire care să lase liberă inițiativa creatoare și concurența binefăcătoare, eliminând în acelaș timp parazitismul politic și financiar actual, care roade întreprinderile particulare.

Secțiunea industrială a monopolului bancar, va dispune de un comitet consultativ de ingineri experți responsabili, care să o ghideze în această activitate și să ajute la asanarea întreprinderilor economice.

§ 7. ACTIVITATEA ȘI ROLUL MONOPOLULUI BANCAR ÎN MAREA PRODUCȚIE AGRICOLA, ÎN URMA CONVERSIUNII

În urma procesului de conversiune, monopolul bancar capătă un interes, *juridicește perfect justificat*, la ridicarea productivității și rentabilității proprietății agricole și, odată cu aceasta dreptul și posibilitățile de a interveni în acest scop.

Monopolul bancar are tot interesul ca prețurile produselor agricole să nu fie excesiv scoborite, ca ele să fie în echilibru cu prețurile produselor industriale. Modalitățile lui de a interveni în procesul de stabilire a prețurilor sunt de trei categorii și anume :

Prin întreprinderi financiare diriguite de el, va pune la dispoziția ipotecaților, făcând comande anume, sămânța și eventual o parte din utilajul necesar, pe credit eștin, așa încât să acopere numai cheltuelile de regie și comisionul bancar. Pe dealtă parte, luând locul marilor angrosiști, va proceda la cumpărarea producției și astfel la stabilirea prețurilor de en-gros. Aceasta înseamnă, precum ușor e de înțeles, că aparatul de credit agricol care va lucra prin filialele sale locale, va trebui să-și organizeze în principalele centre de producție silozuri și magazii de depozite, creind societăți pe acțiuni ad-hoc, dirijate financiar de dânsule. La aceste insituții vor găsi plasament o parte din marile capitaluri disponibile, rezultând din convertirea datoriilor.

În aceste condițiuni, având de fapt în mână comerțul de devize și stabilirea raportului valutar între largi limite, aparatul bancar va putea pe deoparte împiedeca specula, iar pe dealta să elimine deprecieri catastrofale ale prețurilor produselor. Va putea, fără a se amesteca direct în procesul de producție, să asigure un export ordonat în interesul general al economiei.

Ceeace e important în această intervenție a aparatului bancar în procesul de valorificare en-gros a producției, e faptul că, lăsând libertate inițiativei creatoare și capacității de organizație individuală, își păstrează totuși o largă posibilitate de control și intervenție pentru eliminarea speculei și abuzului. Și deși beneficiile întreprinderilor de tot soiul, vor fi pentru monopol mult mai mici, totuș cea mai mare parte din ele, se vor reîntoarce economiei generale într'o proporție care e greu de calculat apriori, dar care evident, e considerabilă.

Nu e locul aci să studiem în amănunt evoluția acestui proces de organizare. Scurtele indicații de mai sus sunt suficiente spre a arăta în ce fel, o diriguire, redresare și armonizare a economiei sunt posibile în urma monopolului bancar și a conversiunii generale cu ajutorul unui aparat financiar unitar.

Un studiu larg și adâncit până la detaliu asupra problemei dirijării economiei cu ajutorul aparatului bancar autonom, va forma subiectul unui volum al nostru, care se află în preparație.

Cascada valutelor

de Ing. CRISTEA NICULESCU

Poveste pentru copiii noștri :

11 Noembrie 1918. Pe întinsul pământului tunurile bu-
buiau, vestind popoarelor sfârșitul războiului. A fost ca o
altă sărbătoare de Paște. *Omenirea trebuia să reinvieze, în-
cepând o viață nouă de frăție și dreptate.*

Trebuia... dar nu a fost.

*Frăția și dreptatea au rămas două vorbe, menite să a-
coperă cea mai groaznică poftă de trai pe spinarea altora.*

Mi-am adus atunci aminte de celebrul capitol din „Mize-
rabili” lui V. Hugo, în care acesta descrie năvala pe câmpul
de bătălie dela Waterloo a *corbilor-păsări*, cari sfâșiau pe
soldații căzuți, precum și a *corbilor-oameni*, cari scotoceau
buzunarele morților și răniților.

Și am avut impresia unui imens stol de corbi-oameni re-
pezindu-se asupra popoarelor slăbite de război.

Și printre acestea a fost și poporul nostru.

Im fost lăsați să ne descurcăm cum om ști. Cu întreg
aparatul de producție desorganizat prin sleire și distrugere,
cu patru feluri de hârtie monedă, a căror acoperire se găsea
ori unde numai la noi nu, cu tezaurul trimis la Moscova,
după cererea aliaților ; *am luptat cum am putut și cu greu-
tățile și cu corbii-oameni.*

Leul nostru a căzut, cum au mai căzut și alte monezi.

Și atunci, *la ghișeurile din Anglia*, alături de placardele
cu inscripția „*feriți-vă de pungași*”, s’au atârnat altele cu
inscripția „*feriți-vă de români*”.

Lira Sterlină ținea sus capul.

Vremea a trecut. Monezile se împărțeau în tari și slabe.
Leul nostru era desigur printre cele slabe. Dar ce era mai
rău, el era mereu bătut de vânturi.

Am fost siliți să facem alte sacrificii. Am fost siliți să
ne împrumutăm cu *dobânzi grele* pentru a înlocui tezaurul
înghițit la Moscova și a asigura astfel o valoare fixă pentru
leul nostru.

Greu a trebuit să luptăm pentru a-i menține valoarea,

aleasă, după sfaturile experților străini; dar care valoare s'a dovedit pe urmă a fi fost prea mare.

Și pe când noi luptam înaintea să menținem această valoare urcată, lira englezească se lasă deodată jos, pierzând 30% din valoare.

Lira Sterlină nu mai ținea sus capul și în urmă s'a dovedit, că mult au câștigat Englezii de pe urma scăderii monezilor lor.

Și atât de mult au câștigat, încât nici măcar jăgăduială, că voind, nu o vor scădea și mai mult, n'au vrut să dea.

? Unde sunt placardele cu „feriți-vă de Români“ ?

? Unde este Vintilă Brătianu, care ofta adânc, fiindcă leul nostru nu era prețuit în streinătate la adevărata lui valoare, să vadă azi cum popoarele se luptă pentru ca să-și scadă monezile lor ?

Căci acum în urmă dolarul, care era socotit ca moneda cea mai tare, ca moneda ce nu putea cădea nici măcar cu un punct, trece și el alături de monezile despre cari nu se poate ști ce valoare vor avea mâine.

Din monezile socotite azi neclintite au rămas doar francul elvețian și cel francez.

Dar și în Franța, după știrile aduse de ziare, a început să se cerceteze ipoteza scăderii francului.

Cele mai tari monezi, cad una după alta.

Aci se isprăvește povestea pentru copii și încep cuvintele pentru cei mari.

* * *

Până acum câtva timp toată lumea arunca pricina crizei în spinarea supra-producției.

Ajunsese omenirea să producă mai mult decât putea consuma.

Azi încep oamenii să vadă, că în realitate financiarii nu au fost în stare să puie la îndemâna producției instrumentele de circulație necesare.

În timp ce producția folosea metode din ce în ce mai perfecționate, finanța rămânea închisă în vechile metode și în egoismul ei feroce.

Într'un desemn dintr'un ziar german un șomeur spunea femeii și copiilor săi: „De aceea murim noi de foame aci, fiindcă cei de peste ocean sunt siliți să-și ardă bucatele“.

Iar președintele Roosevelt a spus: „Trebue să rupem stavila ce desparte jumătatea omenirii care n'are ce mânca, de cealaltă jumătate care nu-și poate scurge produsele“.

Cascada valutilor a pus degetul pe rana.

Astăzi nu mai predomină problemele de orânduire a producției, ci problemele monetare.

Spuneam mai sus, că finanța nu a ținut pasul tehnicei și că a rămas la metodele învechite.

O dovadă ne dă faptul, că nici până azi nu se prea știe ce trebuie înțeles prin expresiunea „*monedă sănătoasă*“.

Se spune anume că *o astfel de monedă nu trebuie să-și piardă din valoare*, dar puțini adaogă, că *nici nu trebuie să câștige în valoare*.

Insuși d. Rist, voind să arate plastic chestiunea monezii sănătoase, a spus că omul nu pleacă la târg cu un metru de cauciuc.

Insă cauciucul numai se lungeste, nu se și scurtează.

De fapt omul folosește un metru, cari nici nu se lungeste, nici nu se scurtează.

Iar pentru a face o comparație cu moneda sănătoasă, ar trebui să spunem, că omul nu pleacă la târg cu un metru făcut dintr'un resort.

Căci dacă prin inflație, prin deprecierea monezii, se produce o deplasare de averi de la creditorii la debitorii, prin deflație, prin ridicarea valorii monezii (nici nu există până azi un termen consacrat pentru a exprima contrariul deprecierei monezii; încă o dovadă de cât de puțin s'au preocupat oamenii de acest fenomen) *trebuie să se producă fenomenul invers, adică o deplasare de averi dela debitorii la creditorii*.

Insă, dacă primul fenomen, al deplasării de averi de la creditorii la debitorii, era foarte cu puțință, cel de al doilea *al deplasării de averi de la debitorii la creditorii, e o imposibilitate*. Căci prin definiție debitorul nu are, și, de unde nu e, nici Dumnezeu nu poate lua, necum creditorul.

Atâta vreme cât nu se va găsi mijlocul de a face deflație fără deplasare de averi de la debitor la creditor, fără ca pentru o baniță de grâu împrumutată acum doi ani să trebuiască să dai anul acesta patru băniți, trebuie să ne așteptăm la toate turburările născute din imposibilități de fapt.

Trebuie să ne așteptăm în special ca băncile, cari nu sunt decât un mijlocitor între debitorii și creditorii reali, să nu poată satisface cererile acestora și să închidă ghișeurile, cum au făcut în America și aiurea.

În fața problemelor ce li s'au pus, financiarii au înbrățșat teoria comodă a liberalismului economic: „lăsați natura să lucreze nestingherită, căci ea îndreaptă dela sine lucrurile“.

E vechea oscilare între determinism și liberul arbitru absolut, neținând seama de faptul că, *în anumite limite, omul e stăpân pe soarta sa și că aceste limite se lărgesc pe măsură ce știința înaintează și sub presiunea însăși a naturii*.

Determinismul absolut e atitudinea leneșului, leneș pe care chiar natura îl distruge.

Natura singură a satisfăcut nevoile omului, pe când a-

cesta încă nu fusese izgonit din rai. De atunci a mai fost nevoie de muncă, de capital, iar azi e nevoie de muncă organizată.

Liberalismul economic a putut merge atâta vreme cât fenomenele sociale au prezentat oscilații de mică amplitudine și de mari lungimi de undă. *Natura lucrează foarte încet și, atunci când amplitudinea oscilațiilor e mare sau lungimea undelor e scurtă, până ce natura să aibă timp ca să aducă lucrurile unde trebuie, se pot produce catastrofe.*

Dacă Statele Unite ar lăsa azi să iasă aurul, așteptând ca prin aceasta să se producă o scădere a prețurilor interioare, așa cum propovăduiește teoria clasică, ele ar rămâne fără pic de aur înainte de a se fi produs scăderea cuvenită a prețurilor și mișcarea de reîntoarcere a aurului.

Dacă lumea ar aștepta, ca echilibrul între prețurile produselor brute și al celor manufacturate să se stabilească de la sine, vor trebui atâtea ruine, va trebui să treacă atâta timp, în cât de sigur se vor produce turburări cu urmări dezastruoase, atât pe tărâmul economic, cât și pe cel social.

Pe de altă parte, cu tot principiul „laissez faire, laissez passer”, lumea a dat din mâini, natura nu a fost lăsată să lucreze singură.

Odată aceste piedici puse mersului natural al lucrurilor, se naște întrebarea: ? Nu mai e nevoie și de alte intervenții ? ? Fost-au intervențiile de până acum cele potrivite ?

Căci și omul căzut în apă dă instinctiv din mâini. Dar dacă nu dă cum trebuie, se duce la fund și se mai întâmplă că mai trage și pe alții după el.

Primele de șomaj plătite de Statul Englez îndată după războiu au împiedecat fixarea salariilor după legea cererii și a ofertei.

Însă trebuie să fie cineva naiv, ca să-și inchipuie, că salariile nu determină prețul de cost și deci pe cel de vindere a produselor fabricate. Deci jocul natural al prețurilor a fost împiedicat, și încă de țara liberalismului economic.

Urmarea a fost acel desechilibru între prețul obiectelor fabricate de Engleji și prețurile mărfurilor brute cumpărate de ei din țări unde prima de șomaj n'a existat.

? Ne mai putem mira atunci de tot ce a decurs din acest desechilibru ? ? Ne mai putem mira, că în nevoia de a-și menține comerțul exterior și neputând să scadă prețul obiectelor, ce exporta, Anglia s'a văzut nevoită să caute a scădea valoarea lirei în exterior și a o menține în interior ?

Și aceasta uitând trecutul apropiat, când leul scăzând, în potriva strădanilor noastre, Engleji puneau placardele cu „feriți-vă de români“.

Dar dacă în politica monetară a Englezilor vedem cel puțin un plan, ce se urmărește, trebuie să mărturisim că în politica monetară a Statelor Unite, acest plan nu se vede.

Nu vorbim de ceea ce s'a petrecut sub regimul Hoover, ci de ceea ce prin schimbarea regimului adusă de alegerile prezidențiale urma să fie părăsit.

La începutul magistraturii sale, d. Roosevelt, părea a se fi fixat la soluția deflației cu orice preț: Adaptarea prețurilor la noua valoare a dolarului, orice s'ar fi întâmplat. Se vorbea de lichidări sângeroase, de stabiliri de răspunderi și de tot ce se vorbește în astfel de împrejurări.

După câteva săptămâni de încercare a acestei politici, în timp ce vapoarele aduceau pe ocean pe oaspeții poftiți pentru a cerceta împreună problemele monetare, președintele Roosevelt *suspenda brusc convertibilitatea dolarului*, urmând apoi o serie de măsuri tinzând la sporirea circulației fiduciare fără acoperirea de aur necesară, ceea ce, e adevărat, nu se poate zice că e numai de cât o inflație.

Nu trebuie să uităm, că o foarte mare parte din emisiunea de dolari a Statelor Unite este tezurizată, sau circulă, în afară de granițele acestor State, fiind astfel sustrasă de la misiunea sa.

A înlocui această monedă lipsă, prin alta, și mai ales a înlocui, cel puțin în parte, creditul dispărut, care și el servea drept mijloc de circulație, poate fi chiar o măsură bună, *cu condiție să fie însoțită de altele.*

Căci în Statele Unite problema nu se pune ca în Anglia. Pe când *Anglia avea interesul să reducă prețul tuturor mărfurilor sale, față de mărfurile ce importa, Statele Unite, au interesul să reducă prețul unei părți din mărfurile ce produc, față de restul mărfurilor produse tot de ele* (reducerea prețului mărfurilor manufacturate, față de prețul celor brute).

În Anglia trebuia restabilită circulația între interior și exterior, pe când în Statele unite nevoia restabilirii circulației în interior primează.

De aceea, prin scăderea valorii exterioare și menținerea valorii interioare a lirei sterline, Anglia putea rezolva problema, așa cum se pune pentru ea, pe când în Statele Unite, nici măcar nu poate fi vorba de menținerea valorii interioare a dolarului, ci de schimbarea raporturilor de valoare între cele două grupe de producători: industriași și agricultori.

În această privință, unele din telegramele sosite anunțau, că președintele Roosevelt urmărește menținerea salariilor lucrătorilor industriali, deci menținerea prețurilor obiectelor manufacturate. Ar trebui atunci să se ia măsuri

pentru ridicarea prețurilor materiilor brute, măsuri pe cari nu le vedem.

Se vorbește, e adevărat, de o reducere a însămânțărilor. Însă mai întâi să nu uităm, că nu e vorba de ridicarea prețurilor numai la cereale, iar pe de altă parte pentru a produce o ridicare apreciabilă a prețului grânelor, așa ca să le aducem la nivelul prețurilor obiectelor manufacturate, ar trebui să se producă mai întâi o adevărată infometare. ?Cât s'a ridicat la noi prețul grâului de un an, de când mâncăm numai pâine neagră ?

În același timp, prin reducerea stocurilor nu se înlătură, din contra se face mai acută, problema insolvabilității debitorilor agricoli. O ridicare de prețuri și o scădere de cantități, e tot una cu o scădere de prețuri și o ridicare de cantități.

Iar dacă se isbutește să se reducă stocurile atât în cât să se producă o restabilire a prețurilor anterioare a materiilor brute, s'a rezolvit și problema vinderii peste graniță, fără să mai fie nevoie de scăderea dolarului, așa cum s'a anunțat, de oarece în materie de preț al materiilor brute, bursa americană e cea care dictează.

Pe de altă parte *prin ultimele sale declarații la radio, președintele Roosevelt anunță, că înțelege ca prin politica sa monetară să provoace urcarea generală a prețurilor, ceea ce se cheamă de-a binelea inflație.*

Așa în cât nu putem ști, ce se urmărește, sau mai bine zis ce va eși la urmă: ? echilibrul dintre prețurile materiilor brute și al produselor manufacturate, sau inflație?

În acelaș timp însăși problema comerțului exterior al Statelor Unite, se pune în mod cu totul special. E foarte greu să găsești multe mărfuri, pe cari Statele Unite să nu le poată produce — și încă în condiții favorabile — așa ca să albă ce importa în schimbul mărfurilor ce trebuie să exporte.

Comerțul exterior al Statelor Unite trebuie așezat pe baze cu totul inedite și adaptate acestei situații de fapt.

• • •

Se adeverește deci ceea ce am spus, că pe când tehnica și în special cea americană, a ajuns la perfecțiuni nebănuite, finanța, și în special cea americană, nu i-a putut ține pasul.

Dacă tehnica ar fi rămas la metodele de pe vremea lui Adam Smith, omenirea nu ar fi ajuns unde e azi. Însă finanța și în special cea americană, după ce a făcut marele rău, care a culminat prin deslănțuirea crizei din 1929, nici acum nu e în stare să apuce taurul de coarne, sau în orice caz cei ce ar fi în stare nu au cuvânt, expunând astfel Statele Unite și restul omenirii la noi calamități.

? Nu o fi cumva și aceasta un simptom al decăderii regimurilor zise democratice? Căci pentru cine cunoaște stările din Statele Unite, nu e un secret puterea, pe care o au anumite cercuri, atunci când interesele lor vin în conflict cu interesele generale.

? Nu cumva s'a isbutit a se transforma dictatura președintelui Roosevelt în dictatura unor astfel de cercuri?

După cum spuneam mai sus, omul care, căzut în apă, dă din mâini cum nu trebuie, se înecă și pe el, dar poate trage la fund și pe alții.

Din acest punct de vedere cele ce se petrec azi în Statele Unite trebuie să ne îngrijoreze.

Sindicalism și Corporatism

de I. JOLDEA RĂDULESCU

La ultimul congres al asociației profesorilor secundari, s'a adus în discuție, între altele, și chestiunea *sindicalizării*.

Nu știm dacă și cum a fost ea rezolvată ¹⁾.

Dar chestiunea este de o importanță covârșitoare pentru a nu ne opri câteva clipe asupra ei, aceasta cu atât mai mult, cu cât, dacă nu ne înșelăm, o altă ramură a dascălimii — învățătorii, — a refuzat sugestia ce i se făcuse de-a se ocupa de problema sindicalizării, socotind-o ca o idee primejdioasă pentru echilibrul social și păgubitoare ordinii în Stat. Am avut impresia că și profesorii universitari, fără a se fi pronunțat atât de categoric ca învățătorii contra sindicalizării, au respins-o totuși cu discrețiune dar cu hotărîre, — în mediul universitar domnind convicțiunea că apelul la sindicalizare n'ar fi de demnitatea unui corp atât de select ca acela al dascălilor noștri de Universitate.

¹⁾ Sindicalizarea profesorilor secundari a fost hotărâtă în adunarea statutară de la Chișinău, la 21 Aprilie a. c. Ea pare a avea însă toate caracterele sindicalismului revoluționar. Reiese aceasta foarte limpede dintr'un articol al d-lui Stere Diamandi, profesor din Iași, publicat în ziarul „Adevărul“ de la 4 Mai a. c. D-l Diamandi vorbește acolo de hotărârea luată la Chișinău ca de un fapt care va deschide „o eră nouă în anelele luptelor corpului didactic“. Ni se mai spune acolo că „profesorul a înțeles să renunțe la splendida izolare(!) de până acum, să se coboare în vâltoarea luptei și să pule mîna pe armă(!)“, că, în fine, el „nu va sta o clipă la îndoială ca să utilizeze greva ca armă de luptă“. Și toate acestea, ne asigură d. Diamandi, în interesul „corpului didactic și al... școlii românești(!)“.

După cum vedem, actul de la Chișinău intrunește toate elementele sindicalismului revoluționar. D-l Diamandi ne spune că așa a înțeles să lucreze profesorul. Noi nu știm dacă profesorul a înțeles așa sindicalizarea sa; vedem însă că cel puțin d. Diamandi a înțeles-o astfel: Pentru a se risipi o confuzie dăunătoare prestigiului corpului didactic, n'ar fi rău ca organele autorizate ale asociației profesorilor secundari să vie cu o precizie în această chestiune, aceasta cu atât mai mult cu cât vedem că la *Cercul Profesorilor Secundari* din București, continuă să se discute asupra sindicalizării, fiind unele glasuri *pentru* iar altele *contra*, ceea ce înseamnă că sindicalizarea nu este încă fapt împlinit.

Cât este de greșită această părere se va vedea credem, cu prisosință, din cele de mai la vale.

• • •

Intr'un articol publicat în numărul trecut al revistei noastre, am arătat că de mai mulți ani încoace, dar mai ales de după război, se observă la aproape generalitatea indivizilor cari săvârșesc același gen de muncă în atelierul social, o tendință naturală de a se asocia, de-a stabili între ei legături bazate pe principiul comunității de interese izvorite din faptul că sunt supuși unei discipline profesionale uniforme.

Pe deasupra legăturilor sociale ordinare, cari nu s'au mai dovedit suficiente să le protejeze existența, dependentă din ce în ce mai mult de profesiune, oamenii s'au gândit să-și creieze un gen nou de asociație bazată exclusiv pe ideea, născută, fără îndoială, dintr'o lungă experiență, dar și dintr'un imbold natural, că grupurile de indivizi uniți prin comunitatea necesității în diviziunea muncii sociale, vor putea mai ușor să le garanteze atât interesele reciproce, individuale, cât și interesele colective, isvorâte, de altfel, din chiar coincidența pe planul social a unor interese individuale de același fel.

Acest nou gen de asociație s'a numit în trecut *breaslă* sau *corporație*, iar în vremurile noastre *sindicat*.

La origină deci, ideea de sindicalizare nu reprezintă altceva de cât tendința de asociere pe bază strict profesională a unor oameni cari săvârșesc același fel de muncă în atelierul social. Un solidarism social specific care face ca, pe de-asupra legăturilor impuse omului de constrângerea socială, și de conviețuirea cu ceilalți semenii ai săi, să se nască necesitatea unor legături noi, speciale, dar numai între oameni cari au o seamă de nevoi speciale, isvorite din faptul că cu toții aparțin unei discipline profesionale uniforme.. De altfel, legătura dintre indivizii ce săvârșesc același gen de muncă în atelierul social, există a priori constituirii sindicatului, iar acesta nu face de cât, prin caracterul său regulamentar, să dea asociației o structură juridică definită pentru a-și putea ajunge cu mai mult succes scopul. „Trebue văzut în sindicalism, scrie Duguit, o mișcare ce tinde să dea o structură juridică definită grupurilor de indivizi cari sunt deja uniți prin egalitatea întrebuițării lor în diviziunea muncii sociale ¹⁾“ A-și apăra mai bine interesele profesionale și, prin aceasta, interesele proprii, iată ideea-cauză eficientă a sindicalismului.

Rezultă, prin urmare, că la origină, comunitatea profe-

¹⁾ Leon Duguit : „Le droit social, le droit individuel et la transformation de l'Etat“, pag. 122.

sională, fie că i s'ar zice breaslă sau corporație, fie că i s'ar zice sindicat, reprezintă o idee de armonie și stabilitate în ordinea socială, adică o idee de ordine, și prin chiar această însușire, o dublă idee de conservare : conservare socială fiindcă duce la apărarea unor elemente economice și morale ale societății; conservare națională fiindcă apără în primul rând și înainte de orice elementele economice și morale dinlăuntrul granițelor unei națiuni.

Dar tocmai în vederea realizării acestui scop, ideea de comunitate profesională nu poate să ființeze decât în armonie cu ideea de comunitate politică națională, de unde rezultă că interesul individual sau de grup are nevoie, pentru a trăi și a se dezvolta, să meargă mână în mână cu existența și evoluția interesului public. Instinctul de asociație pe bază de diviziune a muncii, este generatorul ideii de individ-funcție socială și, ca atare, al ideii de clasă-funcție socială.

. . .

Ce s'a petrecut însă ca o asemenea idee — prin excelență idee de ordine, — să ajungă în ochii celor mai mulți, și adesea nu fără temel, un element de discordie și o tendință de desagregare socială ?

Un fapt foarte simplu : *interpretarea intenționat greșită ce s'a dat noțiunii de sindicalizare, cu alte cuvinte denaturarea voită a ideii de asociație profesională.*

Așa după cum ideea de democrație a fost mișcată de pe planul ei social pentru a i se da un înțeles politic altul decât acela pe care-l conține noțiunea originară, de democrație rațională, tot așa ideea de sindicalizare a fost luată dela întrebuințarea ei normală, și alipită unor tendințe și practici politico-revoluționare cari n'au nici o incidentă cu ideea originară, pură, de asociație profesională.

Avem astfel, pe de o parte, sindicalismul pacific, pur, care rialază interesele spontane și permanente ale indivizilor grupați pe bază de diviziune funcțională, și alături de acesta, sindicalismul revoluționar, care este o derivație anormală a celui dintâi, și care reprezintă o tendință politică și, ceea ce e mai important, o tendință spre o *anume* politică.

Ca să-și poată mai ușor realiza scopurile pe cari le urmăreau, creatorii sindicalismului revoluționar au făcut recurs la mediul cel mai propice pentru asemenea manifestări: la muncitorimea industrială, a cărei situație economică era acum trei sferturi de veac suficient de rea pentru a constitui terenul nimerit unor înjghebări sindicaliste cu caracter politico-revoluționar. Dela muncitorime, ideea a trecut prin contagiune, la intelectuali, dar cu toate eforturile făcute și cu tot timpul îndelung care s'a scurs de atunci și până astăzi, prea puține categorii de muncitori intelectuali s'au lăsat se-

duse de mirajul binefacerilor economice și sociale realizate pe calea preconizată de promotorii și partizanii sindicalismului revoluționar.

* * *

Care ar fi deci deosebirea între sindicalismul pacific, pur profesional, și sindicalismul revoluționar ?

Fără a avea pretențiunea să dăm o definițiune a sindicalismului, credem că putem spune că, pe când sindicalismul pur are de scop să apere interesele profesionale ale membrilor săi pe căile legale și în cadrul organizației de Stat existente într'un timp dat, — sindicalismul revoluționar urmărește acapararea puterilor publice prin mijloace violente, și instituirea guvernământului proletariatului. Pentru aceasta, „sindicalismul predică necesitatea de a deplasa centrul de gravitate al acțiunii revoluționare a proletariatului, substituind partidului politic sindicatul profesional“ (1).

Ambițiunea sindicaliștilor, scrie Charles Gide, împinge spre o revoluție totală în organizația muncii, preconizând abolirea salariatului și patronatului, și trecerea guvernământului economic în mâinile lucrătorilor (2). Mai mult, ei vor ca sindicalismul în general și sindicatul în special, să devie nu numai refugiul *ideei socialiste*, dar și promotorul acțiunii socialiste; ca el să practice nu numai o *politică sindicală* în sensul strict al cuvântului, ci mai ales o *politică socialistă* (3). Or, socialismul marxist, căci de acesta e vorba, este internațional, pe când sindicalismul profesional este de esență națională.

Vedem dar că ne aflăm mai degrabă în fața unor adevărate organizațiuni politice, cu tot aparatul de conducere, ideologie și tactică cerut de aceste organizațiuni, decât în fața unor organisme profesionale cari să urmărească scopuri exclusiv profesionale. De altfel, inșiși teoreticienii doctrinei socialiste au recunoscut-o fără nici o sfială. *Sindicatul nu sunt făcute ca să apere sau ca să producă, spun aceștia; ele nu sunt concepute ca niște asociațiuni de înmormântare sau de ajutor mutual, ci sunt create în unicul scop de a lupta contra dușmanilor proletariatului: capitalul, patronatul, Statul.* „Sindicalismul este, într'o măsură mai mare ca socialismul, un partid de luptă“ (4).

În asemenea condițiuni, nu trebuie nici să ne lăsăm amăgiți de o terminologie confuză, nici să ne complacem în situația de a fi terorizați de o pretinsă ideologie umanitaristă cu un curs forțat la bursa mercantilismului revoluționar.

Să spunem lucrurilor pe nume, și după cum lui Celestin

1) Robert Michels: „Les Partis politiques“, pag. 254.

2) Charles Gide: „Les Institutions de Progrès social“, pag. 106.

3) Robert Michels: „Les Partis politiques“, pag. 255.

4) Robert Michels: „Les Partis politiques“, pag. 259

nu-i vom zice altfel decât Celestin, tot așa sindicalismului gen veacul al 19-lea, care a agitat și a înșelat timp de aproape 70 de ani atât lumea proletară cât și lumea idealistă dar naivă, din Europa, să nu-i zicem altcum decât *partidism politic*. Iar lupta pe care acest *partidism* sui-generis o duce contra claselor așa zise dominante, nu trebuie concepută ca o luptă de principii, ci, după expresia atât de fericită a lui Robert Michels, ca o luptă *de concurență*.

. . .

Așa fiind, se naște întrebarea dacă reforma Statului spre care năzuim astăzi cu toții și pe care o considerăm ca un imperativ național al clipelor de față, trebuie făcută pe baza unui gen de asociație profesională care, departe de a duce la armonia socială — scop final și suprem al unei reforme ideale — la participarea tuturor celor ce muncesc și produc, la conducerea treburilor publice și la încetarea luptelor de clasă, atât de dăunătoare progresului general al unei națiuni, — duce din potrivă, la menținerea regimului partidelor și la o înăsprire a luptelor de clasă? Mai mult: la un nou dezechilibru social, căci prin exterminarea burgheziei și instaurarea domniei proletariatului la cârma Statului, nu se rezolvă întru nimic luptele economice și sociale actuale, ci se inversează numai rolurile: proletariatul va deveni clasă dominantă și posedantă, iar burghezia va ajunge în situația de azi a proletariatului pentru a începe ea mâine lupta contra acelor cari i-au luat locul.

Bine înțeles că răspunsul este pe cât de simplu pe atât de categoric: nici un om cu simțul realităților sociale și cu o adâncă cunoaștere a filosofiei istoriei, nu se poate gândi la o reformă a Statului pe baza principiilor cari constituiesc substanța morală a sindicalismului revoluționar.

Dar toți oamenii cari se bucură dela natura de însușirile arătate mai sus, vor preconiza ca singur mijloc eficace pentru o redresare a puterilor sociale, economice și morale ale Statului, reforma acestuia pe baza principiilor ce constituiesc substanța morală a adevăratului sindicalism, a celui solidarism social care preconizează organizația producției generale a unei națiuni *prin producătorii înșiși*, care îmbrățișează adică *toate categoriile de producători* la un loc, fără excluderea nici uneia din ele.

Căci, în definitiv, ce sunt producătorii?

Ei nu sunt și nu pot să fie numai lucrătorii, cum afirmă teoreticienii sindicalismului revoluționar, și nici anume categorii de consumatori cari dintr'un motiv ori altul s'au raliat la mișcarea sindicalistă revoluționară, *ci tot atât de pe bună dreptate, producători sunt și capitaliștii mari sau mici, vizibili sau invizibili, conducătorii întreprinderilor industria-*

le, comerciale ori agricole, precum și realizatorii în toate domeniile de gândire umană, cari sunt mai mult decât sarea pământului: sunt forța motrice a progresului și, deci, a mai binelui general.

A-i exclude pe aceștia dela îndatorirea lor elementară de a constitui, de a integra, alături cu toate celelalte categorii de producători, colectivitatea națională, înseamnă a aluneca pe un teren care nu poate duce, care nu va duce niciodată la o sănătoasă reformă a Statului, ci, din potrivă, la menținerea haosului desorganizator, deprimant și antiprogresist, actual.

Dar ni se va obiecta, poate, că și sindicalismul profesional este o mișcare politică, de oarece și el tinde, printr'o federalizare sindicalistă care nu este altceva decât o concentrare corporatistă, să puie mâna pe frânele conducerii Statului.

Obiecțiune întemeiată, la care nu ne vom sfilii să răspundem afirmativ. Da, și sindicalismul-corporatist este o mișcare politică, cu tendințe de a se ridica până la cucerirea direcțiunii treburilor publice; mai mult, și sindicalismul-corporatist este într'un fel al său, revoluționar, în măsura în care este revoluționară orice mișcare, orice reformă, orice sistem nou impus de nevoile timpului, care tinde să transforme, fie pe cale violentă fie pe cale evoluționistă, structura învechită a unui organism social.

Dar această transformare el n'o preconizează în folosul unei singure categorii de cetățeni naționali sau internaționali, constituiți în clan politic exclusivist și dușman celorlalte categorii sociale, ci în folosul tuturor categoriilor de cetățeni, dela cele mai neînsemnate pe scara economico-socială, până la cele mai importante și mai mari, cu alte cuvinte în folosul națiunii însăși, fiindcă nu vedem cum s'ar putea separa ideea de integralitate națională, de suma tuturor categoriilor de producători manuali și spirituali cari trăesc în granițele aceleiași națiuni.

Știm că adversarii sindicalismului pacific, pur, căruia noi îi zicem corporatism, vorbesc de o reprezentare a egoismelor, făcând din aceasta cea mai de seamă armă contra ideii de federalizare sindicalistă pe baze corporatiste.

Sindicatul nu este decât o asociație profesională, scrie unul din ei, și prin însuși acest fapt, el nu reprezintă decât un interes particular, corporativ (de corp); or, adăugând interesele profesionale, oricât de numeroase ar fi ele, suma lor nu va reprezenta niciodată interesul public.

Argumentul ar putea să pară impresionant dacă ni s'ar demonstra în același timp că e posibil să se conceapă astăzi o națiune organizată pe baza conceptului de civilizație modernă, înlăuntrul căreia să trăiască mari grupuri de indivizi

cari, ori să n'aibă nici o profesiune, ori să nu îndeplinească nici un fel de muncă, fie ea manuală, fie spirituală, în vastul atelier social. Dar dacă totuși o asemenea situațiune ar exista, dacă deci s'ar găsi înlăuntrul unei națiuni mari categorii de cetățeni cari să nu contribuie cu nimic la efortul social colectiv, cari să se situeze adică prin însuși acest fapt în afară de națiunea însăși, ei bine, noi afirmăm că în acest caz interesele unor asemenea grupuri nu pot fi ținute în seamă la adiționarea diferitelor categorii de interese profesionale pentru a constitui la un loc interesul public.

După concepțiunea cea nouă a dreptului funcțional, care tinde să cucerească astăzi spiritul umanității, și care constituie baza morală și juridică a corporatismului, numai elementele profesionale producătoare sunt socotite ca componente ale națiunii. Celelalte elemente neproducătoare, — dacă ar exista, — pot fi tolerate, dar în nici un caz nu pot fi admise să aibă un cuvânt hotărîtor la conducerea Statului, și, mai puțin încă, n'ar fi de conceput ca interesul lor, întru atâta întru cât ar îndrăzni să existe, ar putea fi admis să integreze, alături de celelalte interese ale categoriilor productive, *interesul public.*

Odată acest lucru înțeles, se va înțelege ușor și la ce se reduce natura politică a sindicalismului-corporatist, adică tendința sa de a pune mâna pe conducerea Statului. Dacă națiunea, Statul, nu este altceva decât suma tuturor grupurilor de producători la un loc, rezultă dela sine că, în clipa când aceste grupuri vor fi constituite juridicește și apoi federalizate, direcțiunea treburilor publice le va reveni în mod mecanic, fără nici un efort politic în înțelesul vulgar al cuvântului, și, mai puțin încă, cu vreo violență de natură anarhică sau revoluționară. Pentru că, încă odată, corporatismul nu este Stat în Stat, așa cum ar fi sindicalismul revoluționar, cum ar fi colectivismul sau chiar socialismul, de esență pur internațională, și cum este astăzi regimul politic zis al votului universal, care face ca Statul să fie exterior națiunii. Corporatismul este Statul însuși, este națiunea în integralitatea ei, de unde Statul se confundă cu națiunea și vice-versa. De aceea el nu trebuie înțeles ca o reprezentare a egoismelor, căci în interdependentă care strânge și regulează astăzi raporturile dintre diferitele categorii de profesioni, interesele profesionale variate nu pot trăi și nu se pot desvolta decât în cadrul larg al promovării metodice a interesului public, așa după cum interesul individual poate fi mai bine salvăgardat, sau nu mai poate fi de loc salvăgardat, decât în cadrul special al unei asociații profesionale. Iată de ce toate categoriile de producători sunt aplecate să sprijine mișcarea corporatistă, fiindcă-și dau seama că numai într'un Stat corporativ, *controlat de ele și influențat de ele*, interesul public va fi astfel dirijat în cât el va crea atmosfera necesară liberii

desvoltări a interesului de breaslă și, prin refracțiune, a interesului individual.

Astfel pusă problema, credem că putem conchide că sindicalizarea pe baze strict profesionale și cu tendința de a se federaliza pentru a se ajunge la corporatism, este o datorie nu numai de breaslă, dar și una care ține de conștiința națională ea însăși. *Concentrarea intereselor similare sub formă de asociații profesionale sau sindicate, a devenit, de altfel, legea timpurilor moderne; ea este atât de puternică și atât de implacabilă, în cât legăturile profesionale, sindicale, tind să se transforme, într'o epocă foarte apropiată, în singurele mijloace de comuniune dintre oameni. Ele sunt pe cale să dea naștere, de asemenea, unor forme noi de drept¹⁾ public și privat sau, după cum am văzut că se exprimă unul din teoreticienii dreptului funcțional, tind să dea o structură juridică definită diverselor grupuri de indivizi uniți deja prin comunitatea necesității în diviziunea muncii sociale⁽²⁾. Mișcarea este atât de puternică, în cât ea umple de îngrijorare pe partizanii sindicalismului revoluționar și ai socialismului internațional, de unde și campania de calomnii ce se duce contra corporatismului. Dar oricât s'ar ralia, din motive lesne de înțeles, dușmanii interni și externi ai ideii corporatiste, aceasta este în mers și ea se va realiza mult mai repede decât își închipuie chiar și prietenii ei cei mai sinceri, pentru că sindicalismul revoluționar n'a adus până acum nici un folos claselor proletare pe cari pretindea că le-a luat sub protecțiunea sa, pe când corporatismul este singura metodă de sindicalizare și singurul sistem politic în măsură să asigure evoluția normală a tuturor categoriilor de muncitori și producători, prin drepturile pe cari le acordă salariaților și nouile îndatoriri pe cari le impune patronatului și capitalului, care va fi supus unui nou regim.*

Bine înțeles, în România suntem încă departe de a înregistra existența unei mișcări corporatiste conștiente și clare cu tendința de a impune mâine, fără zguduiri și în chip automat, transformarea radicală a Statului. Dar sunt indicii sigure că sindicalismul pacific corporatist prinde teren, și că intră din ce în ce mai mult în calculele și în conștiința maselor profesionale.

Înceind deci paralela noastră sumară între sindicalismul revoluționar și cel pacific, nu putem decât să adresăm diferitelor categorii de profesioniști din România, îndemnul de a se sindicaliza pe baze corporatiste, după un statut tip

¹⁾ Dr. Gustave le Bon: „La Psychologie politique”, pag. 202.

²⁾ Leon Duguit: Op citat, prefața la Ediția III-a”, pag. IV.

pe care ne-am însărcina să li-l furnizăm, pentru a se ajunge astfel cu o oră mai de vreme la realizarea noului Stat român de mâine.

Ar fi să le strigăm în acest caz, după un model perimat însă nu mai puțin celebru și de bun augur : PROFESIONIȘTI DIN TOATE UNGHIURILE ȚĂRII ȘI DE TOATE CATEGORIILE — MANUALI CA ȘI INTELLECTUALI, — UNIȚI-VA ! IN CORPORATISM STA SCAPAREA VOASTRA ȘI FORȚA CREATOARE A STATULUI !

Tehnocrația

de GRIGORE MANOILESCU

Este curios ce slab răsunet a avut în presa românească marea mișcare de idei, datorită tehnocrației.

În Statele Unite, de unde a pornit mișcarea, ca și în toate țările anglo-saxone și germane, tehnocrația a luat aspectul — primejdios pentru ea — de *modă științifică*.

Nu numai un număr nesfârșit de cărți, broșuri și articole au invadat librăriile, dar s'au creiat chiar reviste speciale pentru studiile tehnocratice.

În unele țări — ca în Ungaria de pildă — ideea tehnocratică a ajuns atât de populară, încât se joacă azi la Budapesta și o revistă — à la Tănase, — cu acest nume.

..

Tehnocrația, tinde să devină o doctrină economică care conduce la preconizarea unor noi așezări sociale și politice.

Îndată după războiu, un grup de oameni de știință, mai mult ingineri și economiști, dar și fizicieni, psihologi, etc., s'au întrunit pentru a studia după noi metode evoluția societății actuale, și a căuta să prevadă pe baza acestor studii dezvoltarea ei viitoare. În fruntea lor era și este inginerul Howard Scott.

Timp de zece ani, deși grupul tehnocraților cuprindea personalități din cele mai cunoscute ale lumii științifice americane, el rămâne aproape necunoscut.

În 1929 — pe neașteptate pentru marele public — vine însă marele krah american. Comisiunea numită de guvern, pentru studierea cauzelor lui, găsește în imensul material adunat de tehnocrați și în metodele lor de lucru principala sursă de documentare și îndrumările de bază.

Comisiunea publică un raport în 15 volume ale cărui concluzii, senzaționale — direct revoluționare pentru economia americană — erau în mare parte cele ale tehnocraților. Totuși ideile acestea rămăneau cunoscute numai unui grup restrâns de oameni de știință.

Un gazetar de mare talent, Wayne E. Parrish, își ia

sarcina să le popularizeze. El exploatează abil faptul că încă din 1920 tehnocrații prevestiseră nu numai criza actuală, ci și formele ei, prevăzând — cu o eroare de șase luni în timp — și data krahului de bursă din 1929. Aceasta dădea tehnocraților în fața ochilor publicului american o aureolă de profeți. Și când sunt mai căutați profeții ca în momentele de criză ?

. . .

Pentru tehnocrați omenirea — care din nefericire se reduce de multe ori pentru ei la populația Statelor Unite — se află în punctul de trecere dintre două mari perioade de dezvoltare, o perioadă de statică socială și una de dinamică socială.

Iată câteva aspecte caracteristice relevate de tehnocrați, pentru aceste două perioade.

Prima perioadă a durat dela începuturile omenirei, până spre sfârșitul veacului al XIX-lea. În toată această perioadă omul a avut la dispoziție numai energia corpului său. Singurele energii ajutătoare — foarte slab utilizate — au fost acelea ale animalelor domestice, vântului și apei.

Maximul de energie pe care o putea folosi omul în aceste condiții, era de 2000 kg. calorii pe zi. Astăzi fiecare cetățean al Statelor Unite, ar putea folosi 150.000 kg. calorii pe zi.

Această schimbare este mai importantă de cât toate războaiele, păcile, domniile și migrațiile istoriei omenirei. Ea a schimbat și va schimba fața lumii.

Odinioară — și astăzi, pentru populația agricolă a unor țări — toată energia consumată servea la asigurarea subsistenței individului. Azi în U. S. A. numai 7% din energia consumată servește în acest scop, restul fiind utilizat pentru nevoile superioare ale omenirei.

Puterea mașinilor creatoare de energie, a crescut cu o viteză extraordinară. Mii de ani, singura energie cunoscută, era cea cuprinsă în hrana care dădea omului puțința de a munci. Omul este capabil să producă 1/10 HP., timp de maximum opt ore pe zi. Cea mai mare mașină cu aburi în secolul trecut, desvolta 2.500 HP. Cu maximum de utilizare această mașină însemna înmulțirea de 294.000 ori, a puterii umane, era deja o cifră enormă. Astăzi turbinele de 300.000 HP., însemnă înmulțirea cu 3 milioane de ori a puterii umane, sau chiar cu 9 milioane de ori, dacă ținem seama de faptul că mașina lucrează neîntrerupt 24 ore.

Puterea de producție a omului a fost înmulțită în consecință. Un cărămidar nu poate face cu mâna mai mult de 450 cărămizi pe zi, chiar dacă lucrează zece ore ; o mașină

modernă produce 300.000 cărămizi pe zi utilizând 20 oameni, deci 15.000 cărămizi pe cap de lucrător.

Un lucrător fabricând hârtie cu mâna, produce maximum 100 coale pe oră; o mașină modernă produce zilnic 400 km. hârtie de tipar, lată de 5 m.

Înainte de Gutenberg, un caligraf rapid putea scrie 20.000 cuvinte pe zi; pentru a copia într-o zi un singur exemplar, dintr'un mare ziar american, ar fi fost nevoie de 50 caligrafi. Pentru întregul tiraj, al unei zile, ar fi nevoie de 38 milioane caligrafi! Mașina consumă 270 km. sul de hârtie pe oră, fabricând 270.000 ziare a 16 pagini și utilizând 1000 lucrători. Astfel un tipograf modern, produce de 19.000 ori mai mult, ca un caligraf.

O mașină de fabricat becuri electrice, produce astăzi 650.000 globuri pe zi, ceace înseamnă pe cap de lucrător de 9000 ori mai mult, decât în 1914.

Chiar maximum imaginabil — fabrică fără lucrători — a fost atins. O fabrică în construcție la New-York, primește la un capăt materialele brute și livrează țesături de mătase artificiale gata împachetate pentru transport, la celălalt capăt, *fără intervenția nici unui om în fabricație.*

Rostul omului se mărginește la a supraveghea și eventual a repara mașina. O fabrică de laminat și tras metale a atins și ea acest complet automatism. Celebra fabrică de cadre de șasiuri pentru automobile A. O. Smith, produce zece mii de cadre zilnic, cu 208 lucrători, cari însă lucrează numai la exteriorul fabricii propriu zise. Halele de lucru sunt pustii de oameni.

Mașina tinde să înlocuiască complet utilizarea forței umane. Omul rămâne să conducă, să supravegheze, să repara mașina.

• • •

Aici începe însă drama care va duce la schimbarea întregii structuri a societății. Atâta vreme cât creșterea consumului, urma o accelerație continuă și uniformă, lucrătorii înlocuiți de mașină, erau absorbiți de dezvoltarea volumului industriilor și de industriile cari fabricau noi mașini.

Condițiile de dezvoltare a lumii capitaliste au frânat însă, cum vom vedea mai departe, analizând cu tehnocrații problema prețurilor, creșterea accelerată a echipamentului tehnic al omeniei.

În dezvoltarea tuturor marilor industrii de bază, tehnocrații stabilesc o primă perioadă de creștere *accelerată* a producției. Cu alte cuvinte valoarea accelerației creștea și ea cu timpul.

După atingerea unui punct culminant, urmează o a

doua perioadă de scădere crescândă a valorii accelerației, adică de creștere în timp, din ce în ce mai mică a producției.

Această scădere crescândă a accelerației — care poate deveni și negativă — este una din cauzele șomajului actual.

Interesele bănești ale capitaliștilor, au dus chiar la oprirea aplicării unor invenții noi și folositoare. S'a creiat prin cultură o plantă textilă (*Boehmeria nivea*), care dă la hectar de zece ori mai mare cantitate de fire ca bumbacul.

Pânza făcută din ele, este de 100 ori mai durabilă ca cea de bumbac și cel puțin de zece ori mai eficientă. Cine a văzut vreodată asemenea stofă, într'un magazin? Ea ar însemna și ruina producătorilor și a negustorilor. Și totuși, ce bucușori ar cumpăra-o consumatorii!

Se poate fabrica o lamă de ras din Widia, un oțel Wolfram, care să coste o cincime față de o lamă obișnuită, dar care să dureze o viață de om. Ați văzut vre-odată asemenea lamă?

Exemplele s'ar putea înmulți la nesfârșit. Ele abundă în special în industria automobilelor și a teletransmisiunilor.

Fapt este că imensa dezvoltare a întreprinderilor mecanizate a ajuns să fie o piedică a progresului tehnic, al omenirii.

Cărei cauze se datorește, după tehnocrați, acest curios fenomen?

Pentru tehnocrați, vițiu de bază este sistemul capitalist, sau cum îl numesc ei, sistemul prețurilor.

Dacă cu toate defectele de ansamblu, metodele de producție, au ajuns — fie și în puncte izolate — la o atât de mare perfecție, metodele de distribuție au rămas cu totul în desacord cu dezvoltarea producției.

Vina o poartă — după tehnocrați — unitatea de măsură a valorilor — banul.

Calitatea esențială a unei unități de măsură, este să fie veșnic aceeași.

Banul este însă esențialmente variabil. Dacă cineva ar măsura un drum cu un metru de cauciuc, extensibil, toți l'ar declara nebun. Cei cari măsoară valorile în bani cotați în fiecare zi altfel de bursă, sunt socotiți cuminți.

Aceeași pereche de ghete, face aceleași servicii, deși acum trei ani costa 8 dolari și azi costă 6 dolari. Nu valoarea ghetelor s'a schimbat ci valoarea banului.

Variația unității de măsură reprezentată de ban, e datorită caracterului său, și este deci fără leac.

După tehnocrați, întreg sistemul actual, e clădit pe

creanțe, pe datorii. Fiecare „valoare“, fie că este reprezentată prin acțiuni, prin titluri de împrumut, prin depozite în bănci, sau chiar prin numerar, reprezintă o *promisiune de plată*. Această promisiune de plată nu cuprinde în regulă generală numai capitalul, ci și promisiunea *dobânzilor*.

Cine este bogat, este azi creditor al tuturor celorlalți. Industriile și toate întreprinderile în general, se creiază numai pentru a da posibilitatea să se plătească dobânzi noului capital creat prin dobânzile acumulate, și cari nu pot fi consumate de indivizii — puțin numeroși — deținători de capitaluri.

Goana după câștig, duce la o imensă risipă de material. Mașini în perfectă stare de funcțiune sunt în industria americană, aruncate la fier vechi, pentru a le înlocui cu altele cari prezintă o mai mare economie de lucrători și deci un mai mare câștig capitalist.

Economia de muncă umană, astfel realizată, nu se traduce însă prin mai mult timp liber, pentru fiecare lucrător — păstrându-și câștigul — ci prin șomaj.

Astfel industria își diminuează deoseul — șomerii neavând cu ce să cumpere — dar își mărește în acelaș timp capacitatea de producție și producția însăși.

Inexistența unei unități de măsură comune, face *imposibilă* acordarea producției cu distribuția, și crează haosul actual.

? Există o altă unitate de măsură decât banul? Da! răspund tehnocrații. Este energia cuprinsă în fiecare produs.

„In sistemul prețurilor (sistemul capitalist) fiecare unitate de *valoare* este un certificat de *DATORIE*. Sub controlul tehnologic fiecare unitate de *măsură* ar fi certificarea energiei cuprinsă în ea“. (H. Scott).

Asemenea unități ar fi valabile numai într'un interval dat de timp — evitându-se astfel *acumularea* lor.

Astfel întregul sistem de capitalizare, împrumuturi, dobânzi, etc., ar înceta să existe.

Pe măsura creării lor, bunurile ar fi repartizate între cei ce le produc. Unitatea de măsură-energie ar servi numai ca fiecare să-și poată lua pentru numărul de unități de măsură la care are dreptul bunurile pe cari le dorește. Ea ar servi deci ca orice unitate de măsură la comparația bunurilor *între ele*.

Conducătorii popoarelor în acest sistem ar trebui să fie tehnicienii, de unde și numele de *tehnocrație*.

Este drept că în scrierile oficiale ale tehnocraților aceste lucruri nu sunt exprimate atât de crud și precis cum am făcut-o aici când, rezumând, renunțăm în mod fatal și la nuanțe.

Impresia noastră generală este că tehnocrații pregă-

tesc capitalismul american pentru o renunțare, ce ar apărea ca făcută de bună voe, la privilegiile sale.

Dacă imperativele dezvoltării omenirii impun noi forme de organizare economică și chiar politică și socială, este mai bine ca transformările să se facă în chip conștient și de oameni pregătiți, decât ca ele să fie rezultatul unor sguduiri oarbe și distrugătoare.

De aceea încercarea tehnocraților de a da o bază strict științifică organizării societății viitoare este un simptom fericit. Cea mai puternică cetate a vechiului capitalism — America — se pregătește pentru vremuri nouă și pentru prefaceri totale.

Dacă trebuie să ne ferim să adoptăm fie analiza critică fie prorocirile de viitor potrivite numai mașinismului american, nu este mai puțin adevărat că trebuie să cunoaștem bine tot ce se petrece acolo pentru a ne putea pregăti propriul nostru viitor românesc.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Pacea economică mondială

...se pregătește la Londra sub aceleași auspicii de nesigurantă ca și pacea politică.

Citind documentul principal pentru pregătirea conferinței dela Londra, care este raportul Comisiei de Experti, și examinând studiul alcătuit de către Camera de Comerț Internațională ca exprimând părerile lumii economice din toate țările privitoare la problema crizei mondiale, un sentiment penibil și se ridică în suflet. Eforturile lumii oficiale pe de o parte, ca și eforturile lumii capitaliste de cealaltă parte, nu pot masca unicul țel urmărit:

lumea occidentală vrea să scape din strânsoarea crizei mondiale fără să sacrifice nimic.

Acesta este sensul profund al tuturor încercărilor cari își propun „soluționarea” crizei.

Occidentul și-a pierdut monopolul industrial și cu aceasta putința de exploatare a restului pământului.

Și totuși, în ciuda acestei situații neînălăturabile, Occidentul nu-și micșorează pretențiile și caută să trăiască tot așa de larg cași până acum zvârcolindu-se, absurd, ca să reinvie ceea ce nu se mai poate reinvia. Occidentul vrea să se întoarcă la vechea prosperitate fără a schimba nimic, menținând aceleași salarii mari pentru lucrătorii industriali, aceleași bugete încărcate de înarmări și cheltueli sociale și mai ales, sub o mie de culori și nuanțe, aceleași beneficii capitaliste ca și până acum.

Cum păstrarea nivelului de viață pe care îl îngăduia erij exploatarea lumii a devenit azi imposibilă, *toate soluțiile dela Londra nu sunt altceva decât zadarnice încercări de a ocoli fatalitatea.*

Noi nu susținem că o cooperare internațională nu este posibilă și de dorit, că o anumită diviziune a rolurilor economice nu s'ar putea face cu folos între națiuni, că o colaborare în materie monetară nu ar fi de cel mai mare folos și că mai ales o reajustare a datorilor internaționale și naționale de orice fel nu ar aduce o oarecare învioreare în viața economică.

Credem însă că toate aceste mijloace sunt accesorii și secundare, și că nu vor da ca rezultat dispariția însăși a erizei decât dacă se va ataca problema principală care e aproape problema unică a ceasului de față: prețurile industriale să fie reduse la paritatea sau chiar sub paritatea prețurilor agricole printr'o

transformare a modului de producție și a repartiției beneficiilor sociale în Occident, având ca îndreptar general *micșorarea pretențiilor occidentalului și atenuarea până la dispariție a fenomenului de exploatare a restului omenirii de către industrialismul occidental.*

Iată de ce atât conferința dela Londra dela 12 Iunie cât și Congresul Camerei de Comerț Internaționale dela 29 Mai, riscă să rămână manifestări platonice sau superficiale cari nu vor atinge și nu vor rezolva fondul problemei mondiale.

Problema crizei mondiale este o problemă istorică și se va rezolva cu metodele istoriei: prin revoluții sociale și prin grandioase adaptări, plătite cu o nesfârșită suferință omenească.

Omenirea nu a ajuns încă în faza în care să-și poată evita din vreme durerile, prin organizare și prin rațiune.

M. M.

Acordul Genevei, un act personal

Chemarea nouilor fanarioți în chip de experți prin acordul de colaborare cu Liga Națiunilor, a avut dela început ostilitatea unanimă a țării.

Această ostilitate a luat forme impresionante în manifestările Parlamentului, — intru cât toate, dar absolut toate, partidele de opoziție, s'au declarat împotriva acordului.

Oricât de puțină valoare reprezentativă pentru conștiința țării am acorda noi partidelor, socotim totuși că cel puțin în actualul sistem politic nu se pot lua hotărâri de gravitatea aceleia care ne-a închinat Genevei, împotriva părerii tuturor celor cari au guvernat eri și vor putea guverna mâine.

A trebuit temeritatea inconștientă și voința terorizantă a actualului ministru de Finanțe pentru a face ca un guvern să-și la asupra lui o asemenea răspundere.

În România dinainte de război niciodată un Ion Brătianu sau un Lascar Catargiu, nu ar fi angajat țara într-o problemă externă fără asentimentul opoziției. Și doar prestigiul lor personal și autoritatea partidelor pe cari le reprezentau, însemnau ceva mai mult decât prestigiul și autoritatea regimului de azi.

Dar ca și cum aceasta nu ar fi fost îndeajuns, iată că un fapt nou intervine: Se lămurește anume prin informații precise și nedesmințite că *fostul Președinte al Partidului național-tărănist, d. Maniu, a fost hotărât împotriva acordului cu Geneva așa cum s'a făcut și că această divergență a sa cu partidul este una din cauzele principale ale retragerii sale.*

Iată dar că acordul dela Geneva nu are la baza sa nici măcar puțină autoritate morală și politică pe care putea să i-o dea partidul național-tărănist, întrucât n'a avut la timpul său nici măcar aprobarea șefului acestui partid.

Cine a vrut atunci acest acord?

Cine a putut angaja țara întreagă cu tot aparatul ei politic pe o cale repudiată într'atâtea forme de către atâtea foruri politice și naționale?

A angajat-o o fracțiune de partid într'un moment de adevărată zăpăceală politică, în care perduse orice calitate de a reprezenta și angaja țara. Căci, desigur, partidul care a început

guvernarea sa cu un an mai înainte, cu mai puțin de 40% din voturile alegătorilor, nu ar mai putea invoca astăzi — despărțit și de șeful său — de cât o fracție infimă din acea „voință națională“ care stă la baza democrației.

La Geneva nu ne-a dus dar nici măcar un partid în deplîntătea răspunderii sale politice, și nici măcar un Guvern cu un mandat politic REGULAT. Ne-a dus o mână de politicieni în derută, cari cu o ușurință de aventurieri și cu o lipsă de voință de hipnotizați au primit impulsul unui om incapabil prin însăși structura ființei sale să simtă la fel cu poporul românesc.

Actul dela Geneva este un act personal. El va merita să fie tratat ca atare.

M. M.

Declinul unei utopii

Cine a simțit vremurile de groază dela începutul crizei mondiale, când imagina Rusiei sovietice apărea totdeauna ca o năluca înfricoșătoare, gata să deslănțuie puteri necunoscute și să cutopească lumea, cine a cunoscut epoca aceea când în ceața sovietică se ascundea o permanentă și nedesișită amenințare, rămâne impresionat de atmosfera de calm și siguranță cu care azi Europa — și cu ea lumea întreagă — asistă la eforturile de prefacere ale fenomenului comunist.

Centrul de gravitate al atenției mondiale s'a deplasat sensibil dela „pericolul roșu“, difuzându-se convins către alte puncte nebuloase cari — toate — reprezintă încercări de deslegare a prezentului și de fundamentare a viitorului.

? Dar de ce astăzi magia roșie nu mai este un pericol obsedant și de ce comunismul nu mai stăpânește cu puterea unui mit?

Mi se pare că motivul esențial este de aflat în desacordul flagrant între publicitatea exagerată și vast întințită a doctrinei comuniste și realizările imediate din Rusia în cece privește punctul de vedere social, adică acel care poate mai întâiu și mai curând captiva adeviziunile în masă.

Reforma concepției statului, metamorfozarea agriculturii și schimbarea felului de producție, pe lângă atâtea alte înnoiri radicale, nu pot influența și atrage aprobarea altora. *atâta vreme cât reflexul lor economic și social, mai ales, este șters, mat.*

Dacă este de admirat Rusia sovietică, este în efortul ei gigantic și ambițios pentru organizarea tehnică, în voința dărză a conducătorilor de a utiliza modern și complet — industrializând-o la maximum în cadență de marș forțat — dar nimeni nu află glas de laudă pentru calea apucată spre înfăptuire.

Celelalte popoare — oricât de fertile medii de infiltrație comunistă — nu pot uita că singurii pași gigantici ai Rusiei roșii — în domeniul industrial — i-a făcut cu sacrificiul și sudoarea de loți a zeci de milioane de oameni zilnic și silnic trudiți, fără ca de deasupra să dispară corupția și profitorii.

Creațiune spirituală, cu vag resort sentimental, doctrina comunistă — justificată social ca apariție — a degenerat încă

dela Marx în construcțiuni de anticipări silogistice, cu premise economice și sociale false.

Bruscarea violentă a lui Lenin în Rusia a deformat-o și mai evident, realitatea verificând-o și demonstrând-o ca o utopie imposibil de realizat *viabil* în cercul concepțiilor actuale. Iar dominația sângeroasă până la sadism a lui Stalin a anexat comunismului o pecete de indispensabilă cruzime care-l face pretutindeni și tuturor odios.

În aceste condițiuni stindardul roșu nu mai domină ca o eternă sabie a lui Damocles, virulența sa a slăbit mult în interior ca și în afară.

Interminabilele concesiuni făcute practic principiilor capitaliste și în cadrul regimului marxist n'au însemnat decât o succesivă abdicare în favoarea unui alt regim care, peste puțină vreme, ne va apare drept mutilare oribilă a idealului comunist.

După mai bine de o decadă, și azi poporul rusesc este în continuă fierbere de protestare și nemulțumire. Florul satisfacției și al buneii stări generale nu a putut încă să sudeze elementele utopice de răscoale, de deportări, de foamete; iar mai zilele trecute aflăm că un regiment întreg de soldați dezertează la graniță și imploră ocrotirea Manciurienilor.

În exterior Rusia nu și-a putut păstra izolarea dorită. În legături economice cu mai toate marile state capitaliste, ea a ajuns în toamna trecută până la elaborarea planului Socolnicov de refacere a valutei prin crearea unei bănci de emisiune cu finanțarea internațională, proiect care, chiar dacă înseamnă o abilitate tactică, și încă echivalează unei veritabile capitulări.

Astăzi oricare guvern se teme numai de agitatori, dar nu de comunism. Acesta nu va mai fi experimentat de nimeni, nicăderi. El a servit omenirii întregi doar drept un luminos punct de reper către o cale nouă care cumpănește undeva, rațional și firesc, între cele două culmi epocale: apogeul capitalist și degenerare comunistă.

Mitul roșu rămâne o utopie în declin, dar cu pedagogia sa foarte utilă pentru restul omenirii, care asistă la *experimentul colosului rusesc ca la un spectacol oarecare, unde te înfiori dar nu te temi.*

CHR. P.

Enigma Maniu

Viața publică a țării s'a îmbogățit cu o nouă fază a acelei permanente enigme cu care ne-am obișnuit dela război încoace: enigma Maniu.

Înainte de război în România mică și oligarhică am cunoscut în viața politică scăderi cari mergeau de multe ori până la ridicul. N'am cunoscut însă niciodată forme de ipocrizie, de ascunzișuri și de fals dramatism, regisat cu mijloace scenice, ca acelea pe cari ni le-a înfățișat unele metode de politică ardelenască.

Boierii de pe primul plan al vieții politice, ca și „mitocanii” cari se sileau să le imite manierele, erau în general oameni masivi cu cuvântul răspicat.

Și chiar dacă o anumită șiretenie orientală străbătea câte

odată în atitudinile lor, ea apărea în forme simpatice pline de bonomie și de umor. O viclenie întinsă pe ani și zeci de ani, combinată în atitudini studiate cari trebuie să producă efecte de durată după așteptări îndărătnice, aceasta n'a fost niciodată specialitatea Vechiului Regat.

Cea mai nouă enigmă este retragerea d-lui Maniu dela președinția Partidului național-țărănist. *Ea pune tuturor întrebarea dacă este vorba de o retragere reală și definitivă bazată pe incompatibilități sufletești absolute, sau o retragere calculată, în care ambele părți sunt dinainte înțelese asupra chipului cum vor juca piesa în viitor.*

Pentru a doua ipoteză ar pleda faptul că despărțirea d-lui Maniu de partid s'a făcut cu o ușurință în adevăr surprinzătoare.

Un om care peste 30 ani a avut un rol important, dacă nu totdeauna hotărâtor, în viața românilor din Ardeal, un om care cu toată firea sa sticloasă a reușit totuși să-și creeze dacă nu prietenii și devotamente, cel puțin incontestabile drepturi la recunoștință, este pus la o parte într'o zi cu minimum de formalități și maximum de grabă, fără ca nimeni dar absolut nimeni să-l urmeze și să protesteze.

Oricât de general este oportunismul în generația ardelenescă care constituie coroana frunțașilor partidului național, totuși acest record al oportunismului are în el ceva suspect.

Și atunci ipoteza care se impune spiritelor e de o simplitate uluitoare. Cu Vaida la guvern și cu Maniu în opoziție se poate păstra unitatea partidului și deci izvorul acela de putere aproape permanentă aducător de beneficii pentru colectivitatea politică, care pare a fi uitat orice alte țeluri decât beneficiile.

Nu vom merge cu scrisul atât de departe cât mergem cu gândul, dar *convingerea noastră este că nesinceritatea față de Coroană tot atât de mare la partidul fără șef ca și la șeful fără partid, ascunde planuri și mai precise, cari pornesc dela ipoteza verificată, că loviturile mari nu se pot da în România atunci când ești în afara baionetelor, ci numai atunci când ești înăuntrul lor.*

Iar dacă ar fi să facem cea dintâi ipoteză și să credem că ruptura dintre d. Maniu și partid este sinceră, atunci ar trebui să ne îngrozim de sufletul unor oameni cari au putut să-și părească cu atâta ușurință un „șef iubit și respectat“ pentru a mai păstra pe tavă câteva luni clasică friptură.

În cazul când despărțirea partidului de d. Maniu este o comedie: ce șarlatani!

În cazul când este o abandonare: ce lichele!

M. M.

Neîncredere în poporul român

Expunerea asupra reformei financiare publicată de Ministerul de Finanțe ne lămurește, de ce am avut nevoie de experți streini.

„Rostul acestei colaborări este de a ne face să beneficiem în opera de reorganizare a Statului și administrațiunii finanțelor în primul rând de rezultatele experienței câștigate în

alte țări. Consultarea tehnicienilor competenți în rezolvarea noilor probleme apare ca o necesitate de primul ordin.

Fără a voi să micșorăm pe nimeni, îngăduit să ne fie a întreba: ? Care este țara, care poate pretinde că posedă astfel de tehnicieni competenți oficiali?

? Franța, care pentru acoperirea deficitelor bugetare a împrumutat până ce a sleit posibilitățile de credit intern și e nevoită să alege acum după bani în Anglia?

? Anglia, care nu a putut obține un răgaz, decât recurgând la devalorizarea lirei sterline și care se vede amenințată în însuși acest echilibru nestabil, atât prin urcarea prețurilor interioare, ce a început să se simtă, cât mai ales prin perspectiva devalorizării altor monezi? ? *Anglia, care pentru prima dată dela război a prevăzut în bugetul pe 1933—34 suspendarea serviciului fondurilor de amortizare a datorilor Statului?*

? Statele Unite, cari încă nu știu ce vor face ?

? Elveția, unde deficitul bugetare au început să fie proporțional mai mari decât la noi?

? Belgia, unde a fost nevoie să se dea guvernului puteri excepționale pentru învingerea greutăților financiare?

? Olanda, unde a început să se vorbească de o devalorizare cu 25% a florinului?

? Statele din Europa centrală?

Portugalia nu-l exportă pe Salazar, nici Mussolini pe colaboratorii săi. De altmintearea ambii au arătat, că în afară de tehnicieni, mai e nevoie de o reformă a Statului, pe care încă nu o admit factorii hotărâtori dela Liga Națiunilor.

Dealtmintearea, ultimele telegrame sosite desvăluie, că la Washington s'a discutat așezarea monezilor pe noi baze, înălăturând astfel principiile susținute încă de Liga Națiunilor.

? Unde este atunci experiența și competența allora? ? Unde este neexperiența și lipsa noastră de competență?

Insă mai e o chestiune:

În trecutul nostru am avut să învingem greutăți în domeniul în cari în adevăr era nevoie să folosim experiența și competența altora. Și am găsit mijlocul să le folosim, nu aducând pe streini stăpâni peste noi, ci trimițând la nevoie pe ai noștri să vadă ce fac streinii, și aceasta pe tarimuri cum e tehnica sau medicina, în cari experiența se transmite mult mai greu decât pe tarâmul financiar.

Iar azi, când avem punctele de sprijin ce ne lipseau atunci, guvernul ne silește să punem capul sub evanghelia soborului dela Geneva.

L. N.

Ascensiunea hitleristă

Lipsa de înțelegere a oamenilor noștri politici față de toate fenomenele profunde ale vieții contemporane s'a manifestat odată mai mult cu prilejul ascensiunii hitleriste, care se urmează progresiv de atâția ani până la faza culminantă a preluării puterii integrale în imperiul German.

Micii noștri dictatori de cluburi n'au luat niciodată în serios formidabila mișcare care înțepenește azi privirea lumii în-

tregi. Intre altele, un om politic a cărui specialitate este să nu știe niciodată dincotro bate vântul și să vadă toate problemele zilei printr'un ocean care le intoarce pe dos, — vrem să vorbim de d. Virgil Madgearu — a declarat nu de multă vreme în Parlament că național-socialiștii germani sunt niște caraghioși de cari este rușine să se vorbească într'un Parlament !

Dacă asupra național-socialiștilor ar fi azi prematur ca să formulăm opinii adică să facem, cum spun filozofii, o *judecată de valoare*, nu este mai puțin adevărat că putem face chiar de acum constatarea importanței acestei mișcări ca fenomen social, adică o *apreciere de dimensiune*.

În adevăr, oricare ar fi unghiul din care l-am privi, național-socialismul este un fenomen formidabil. Din punct de vedere extern el va declanșa mari transformări în echilibrul și poate în harta Europei.

După observațiile și informațiile noastre directe din Austria, vom avea în curând acolo o înscăunare a hitlerismului în toate formele legale. *Hitler va fi numit Cancelar al Austriei și va reuni astfel Germania și Austria într'o „uniune personală” fără precedent în istorie.*

Căci dacă s'au văzut până acum uniuni personale realizate prin Suverani, nu s'a văzut încă o uniune personală realizată printr'un Prim ministru dictator.

Această Germanie sporită va căuta desigur să dea o formă definitivă și concretă apropierii de astăzi cu Italia. Și astfel Europa va fi despicață în două de un bloc central German-Italian, masiv și solidar, printr'o comunitate de țeluri menită să înfioare pe toți acei cari au ceva de pierdut printr'o revizuire a tratatelor și printr'o răsturnare a echilibrului de astăzi.

În ordinea socială internă hitlerismul apare tot așa de răscollor. Viteza și precizia de mișcări a Cancelarului Hitler, din primele zile ale ridicării sale, dovedesc o lăcizitate de scopuri din acelea cari constituie totdeauna numai un preludiu. În câteva luni Hitler a sfârșit vechea descentralizare germană de cari nimeni n'a reusit până azi să se atîngă. Ca și Mussolini când a realizat acordul cu Papa, Hitler a tranșat cu o singură lovitură ceea ce s'a considerat până astăzi imposibil de rezolvat.

Mai impresionant însă decât această reformă de fapt a Reichului, a fost scoaterea din luptă a înamicilor hitlerismului. Forța atât de prea mărită a social democrației a fost redusă la neant. Istoricul social va avea să lămurească ca o enigmă resemnarea fără luptă, de o lașitate fără pereche, a conducătorilor social democrației germane.

Dela căderea burgheziei rusești în fața virulenței bolșevice, istoria n'a înregistrat un act mai caracteristic de lașitate colectivă, decât abdicarea social democrației germane în fața hitlerismului.

Mai mult însă decât toate realizările pur politice, impresionant este ceea ce hitlerismul făgăduiește ca transformare adâncă socială.

Aceasta și numai aceasta va da măsura fenomenului hitlerist. Cum bine observa d-na Elena Manolescu în articolul său *Caleidoscop European* din numărul trecut, *simplele dictaturi*

cari nu au transformat adânc structura statelor nu au dat rezultate în nici o țară.

Domnia hitleristă nu apare ca o astfel de dicitatură mărginită la sfera socială. Ea înțelege să institue o experiență adâncă și să creeze un stat nou, instrument nou de realizări politice și sociale.

Putem anticipa fără nici o teamă că înainte de sfârșitul acestui an Germania își va da o Constituție corporativă și că va porni la reorganizarea totală a vieții sale politice, economice și sociale pe principii analoge corporatismului.

Ce câștig va însemna această experiență pentru civilizație se poate prevedea.

Când un popor care ocupă în lume locul celui german, va păși la această grandioasă revoluție pașnică, nici unul din ridiculii apărători ai lumii dispărute nu va mai îndrăzni să ia în glumă ideea cea nouă.

Iată de ce vom urmări cu cea mai mare atenție hitlerismul în aceste aspecte ale sale, singurele esențiale, fără să ne lăsăm impresionați de alte aspecte secundare și accesorii la cari unii vor să reducă toată mișcarea național-socialistă.

Dintre aceste aspecte cel care preocupă mai mult presa și o parte din opinia publică este antisemitismul. Oricât ar integra teoreticienii hitleriști antisemitismul în sămburele însăși al doctrinei național-socialiste, noi continuăm să credem că *antisemitismul e accesoriu și aproape artificial legat de național-socialism* și că cu cât se vor dezvolta reformele și faptele sociale pozitive, cu cât se va pronunța politica economică nouă și originală a hitlerismului, cu atât antisemitismul se va estompa.

Implinirea revoluției sociale și crearea unei noi forme de stat, vor rămâne atunci singurele opere definitive și caracteristice ale național-socialismului.

M. M.

Plugarii și corporatismul

Când spuneam aci că ideea corporatistă este în marș — și încă într'un marș forțat, — și că ea va cuceri în curând toate ramurile de producători și profesioniști, și toate cugetele, afirmația noastră era primită cu zâmbete de neîncredere. Noi ne întemeiam însă pe ceva: pe informațiile ce ne veneau și ne vin din toate unghiurile țării, pe indemnurile ce ne trimit profesioniștii din toate ramurile de activitate, pe aprobările ce-și găsesc răsunetul în atâtea și atâtea ziare din provincie, mai puțin preocupate de intriga politicianistă a zilei, și mai cu grije de-a pipăi pulsul adevărat al țării.

Când spuneam că ideea corporatistă este în marș, știam că de undeva, de pe întinsul țării, va trebui să izbucnească într-o zi foarte apropiată sămburele primei înjghebari profesionale ce va servi apoi de model tuturor acelor cari se vor înmulți cu iuțeala gândului în întreaga Românie. Mărturisim însă că n'am fi putut preciza de unde anume va porni primul indemn și, mai ales, care va fi categoria de producători ce-și va da întâia organizare corporativă.

Această minune — căci o minune a fost, — s'a săvârșit nu

de mult, în ziua de 18 Aprilie a. c., în orașul Deva din Ardeal, și eroii marelui înfăptuiri au fost plugarii satelor din județele Arad, Bihor și din Banat. Prin urmare țărani, ei cei dintâi s'au mișcat ca să lepede jugul politicianist al partidelor, și să-și dea o formă de organizare profesională care să corespundă și intereselor lor și naturii muncii pe care o săvârșesc. Iar timpul care le-a trebuit ca să se organizeze a fost—țineți bine minte!—de mai puțin de patru luni: de la 8 Ianuarie a. c., până la 18 Aprilie a. c. În aceste câteva săptămâni mai multe zeci de mii de țărani au luat cunoștință de noua ideologie politic-economică, și când au fost anunțați să se prezinte pentru a ratifica ei înșiși și noua organizație profesională și a-i aproba programul, 12 mii de săteni au venit de cu dimineața la porțile Devei, deși autoritățile au inventat, sub îndemnul guvernului, tot felul de șicane și pretexte pentru a-i împiedica: fixarea pentru aceeași zi a lucrărilor privitoare la împărțirea de păduri, scoaterea oamenilor cu jandarmi la lucrări de drumuri, amenințarea că vor fi primiți cu miștralerile, etc. Toate acestea n'au putut să rărească coloanele ce soseau din toate părțile, „iar la semnalul dat de buciurile motilor — scrie ziarul *Horia* din Deva, — au intrat în admirabilă ordine militară, în rânduri de câte patru, înșiruiți cu tablele de comune și plăși, pe străzile principale ale orașului, fără muzici, fără steaguri, răsunând pavajul de tactul pașilor grei. Numai coloana Zarand-Teba înainta cântând marșul strămoșesc. A fost înălțător pentru orice suflet de om, dar totodată înfiorător pentru cei cari disprețuiau până acum această mișcare, felul și exactitatea cu care coloanele se înșirulau din toate direcțiile pe piața mare a orașului, menținându-se neschimbate în tot decursul adunării, și formând astfel o uriașă armată în fața tribunei pe care au ridicat-o cei 12 bărdăși plugari cu iuțeală și promptitudine, uimind pe privitori”. La aceste 12 mii de țărani s'au adaus încă câteva mii de spectatori alcătuiți din mici comercianți, industriași, meseriași și muncitori cari au ținut să de față la constituirea primei asociații sindicale-profesionale a plugarilor.

Cuvântările ce s'au rostit au o dublă importanță: 1) prin afirmațiile făcute, și 2) prin graiul admirabil românesc în care au fost înbrăcate. Toți vorbitorii — afară de doi, — au fost țărani, țărani adevărați. Din cele ce s'au spus acolo, trei lucruri se desprind mai cu deosebire: 1) ura contra partidelor și a politicianilor; 2) adversitate contra pactului încheiat cu Liga Națiunilor; și 3) credința nelimitată că numai în unirea pe baze profesionale stă scăparea plugărimii ca și a tuturor celorlalte categorii de producători.

Ascultați: „....Când am ajuns să facem pușcărie la noi acasă, căci așa au socotit șerpii partidelor noastre politice, nu ne mai rămâne de cât să ne organizăm fiindcă numai astfel vom putea scăpa de toate aceste năpaste pe cari de 14 ani le suportăm de la partidele politice”. (Plugarul Saturn Aurel din com. Bănița). „Mare ne-a fost bucuria când ne-am unit cu frații din vechiul regat, dar partidele politice cari ne-au guvernat au sădit ură și dușmănie între noi. Sunteți mulțumiți, frați plugari, cu conducerea partidelor noastre politice de până acum? (Adunarea răspunde notărât: nu!) Atunci să strigăm. Jos cu partidele politi-

ce!" (Plugarul Moța Ion din Moșime, Hârtegani). „Dacă traiul nostru este greu, aceasta se datorește numai faptului că de roadele muncii noastre beneficiază o minoritate, aceea a mandarinilor, cari sunt exponenții politicianismului nostru. Această minoritate, fiind organizată, dispune de soarta noastră a plugarilor, cari formăm 87% din populația țării. Inchei deci cu strigătul: jos politicianii!" (Zaroni Romulus, președintele plășei Hunedoara). „După cum râurile subpământene curg zeci și sute de kilometri pe sub pământ și apoi totuși ies la suprafață, tot astfel și dreptatea noastră, batjocorită de politicieni, trebuie să iasă la iveală!" (Dăneasă Samoilă, președintele plășei Orăștie). „Frontul plugarilor să fie sîta prin care se vor cerne acei ce ne vor conduce. Nu mai avem încredere în partidele politice fiindcă organizarea lor e defectuoasă: ea se face de sus în jos, și nu cum procedăm noi de pildă la construirea unei case, de jos în sus, Cum poate fi țărănesc partidul azi la putere, când țărani n'au nici un reprezentant în parlament?" (D. Blidariu, vicepreședintele Ligei Agrare din Banat). „Organizându-ne azi pașnic și cu judecată, vom reuși să ne impunem față de acei ce ne-au tratat vitreg". (Plugarul Vesa Nicolae din Toplița). „Să apărăm țara, dar să înlăturăm și pe aceia cari vor să ne vîndă străinilor. Nu sunt de ajuns spionii cari mișună țara mituind; se mai găsesc și elemente în stratul de sus cari să le stea la dispoziție, primejdindu-i însăși existența noastră națională. Suveranul ar trebui să se gîndească la scumpa noastră țara, și să nu lase s'o mănânce capitalul și bancherii străini". (Balcu Aron, președintele plășei Hațeg).

A urmat apoi cuvîntarea d-lui dr. Petru Groza, fost ministru, sufletul de fapt al mișcării profesionale pacifice din inima Ardealului. D-sa a făcut un complex expozeu al situației actuale, după aceea a critică obiectivă dar crudă a regimului partidelor, conchizînd că singurul mijloc de scăpare pentru toți profesioniștii, dar mai cu seamă pentru producătorii plugari, este gruparea lor într'o mare asociație profesională. „Puneți plugurile în brazele proprii, mutându-l din ogoarele politicianilor", a încheiat d-sa în aprobarea miilor de ascultători.

La urmă s'a dat citire programului noii asociații, denumită *Frontul plugarilor*, program care nu constituie de cît o schiță de statut, adevărata constituție a organizației urmînd să fie alcătuită mai târziu. În fine, adunarea odată terminată, cele 12 mii de țărani au defilat în fața reprezentanților presei din țară și din străinătate, în frunte cu d. dr. Petre Groza, chemat a doua zi la prefectură și pus sub urmărire pentru nesupunere(!) la legile țării, din ordinul guvernului. Era și natural. Guvern de partid, el trebuia să se teamă de cele ce vor urma grandioasei adunări din Deva.

Cu toate acestea, de ce li-e frică partidelor tot nu vor scăpa. Semnalul a fost dat în inima Ardealului, tocmai acolo unde altă dată, sub asuprirea străină, au avut loc luptele cele mai crâncene pentru libertatea națională. După cum se vede, soldații au fost bine aleși. Oțeliți în bătăliile trecutului, ei vor ști, de sigur, să învingă și în apropiata bătălie a viitorului: emanciparea de sub jugul partidelor, și statornicirea unui nou regim politico-

economic pe bază de asociații profesionale, care nu este altceva, care nu se poate chema altfel, decât: *corporatism*.

Fie, dar, ca pilda plugarilor din Banat, Arad și Bihor, să nu rămâie fără imitatori! Avem motive să credem că ea va da în curând roade, fiindcă cunoaștem curentul corporatist tot mai adânc care a pătruns printre comercianți, industriași și meseriași. Dar marii agricultori, — ce fac ei în acest timp? Dar intelectuali? Ei n'au înțeles, ei nu înțeleg oare tâlcul adânc al manifestății celor 12 mii din Deva?

I. J. R.

Două gafe într'o frază

...constitue desigur un frumos record.

La banchetul dat în cinstea d-lui Titulescu, banchet menit să sărbătorească talentul diplomatic, d. Vaida a dat o strălucită mostră de diplomație.

D-sa a spus într'o singură frază: întâi, că până astăzi în Mica Antantă am fost „la remorca altora”, ceea ce este destul de măgulitor pentru mândria noastră națională, și apoi că de astăzi înainte vom fi noi „conducătorii” Micii Antante, ceea ce este destul de măgulitor pentru mândria celor doi aliați ai noștri.

Să vorbești de remorcă și de conducere între aliați și egali și într'o lume înțelegătoare de nuanțe ca aceea a diplomaților, este desigur dovada unei dibăcii, unei finețe și a unei lucidități extraordinare.

În fața unor asemenea manifestări ne gândim cu regret la cea mai simplă, cea mai veche și cea mai sănătoasă dintre metodele diplomatice: Tăcerea.

M. M.

Dreptatea noastră

Vorbind despre deprecierea dolarului, d. B. Br. scrie în „Adevărul”:

„Ceea ce trebuie să se obție la Washington, este o colaborare internațională pentru raționalizarea internațională a producției și a distribuției acestora”.

Raționalizarea producției! Dacă nu ne înșelăm, cam așa ceva susținem și noi aci de mai bine de un an. Dar când am pronunțat cei dintâi termenul de *economie dirijată*, domnii economiști din România au sărit arși.

Iată că astăzi dreptatea noastră, în problemele economice și financiare, iese la iveală, după cum vor ieși și altele în domeniul politic. Puțintică răbdare, și veți fi serviți prompt!

S. A.

Procente

După expunerea de motive care însoțește bugetul pe anul 1933—1934 se constată că datoria publică a României este de 138.163.433.416 lei, cuprinzând în această sumă datoria externă, internă, de război și relief bonds-urile. Pe anul 1932 am plătit

6.749.998.803 lei, dintre cari 5.790 milioane în contul datoriei externe. În acelaș an excedentul balanței comerciale a fost de 4.716.380 mii lei.

Ce a zis d. Auboin, expertul Băncii Naționale, asupra diferenței de peste un miliard ?

Toate împrumuturile României sunt purtătoare de dobânzi cari merg dela 4% până la 7,5%. Subliniem că acest maxim procent îl găsim la ultimul împrumut făcut prin Casa autonomă a monopolurilor și numai unul singur din cele peste 30 împrumuturi scadente, poartă o dobândă de 3,5%. Este din anul 1897.

După datele Ministerului de Industrie și Comerț valoarea bunurilor statului, fără fondul minier și drepturi regaliene, este de 4.539.180.398 lei-aur, adică circa 150 miliarde lei hârtie. (Aproape cât datoria).

Excedentele regiilor autonome și administrației ministereleor au fost evaluate, după raportul Rist, la 4.037.856.000 lei sau 3% din averea țării.

Împrumuturile au fost investite în cea mai mare parte în aceste bunuri, cari azi nu mai produc.

Ce a zis d. Rist asupra diferenței, care nu este de patru unități și jumătate numai din vina noastră ?

Caveant experti !

I. F.

Lucru de prisos...

Partidul național-țărănist a suferit un îndelung accident de autoritate, de pe urmă căruia, însă, nu s'a resimțit nici partidul însuși, nici viața politică românească.

Intr'o enigmatică discreție, d. Iuliu Maniu când a demisionat, când a revenit, lăsând șef interimar al partidului pe d. I. Mihalache iar șef al guvernului pe d. Vaida Voevod!

Și, pentru partid, absența unui șef oficial și veritabil a rămas insensibilă. El a prosperat abundent și continuu !...

Constatarea — la îndemâna oricui — are o semnificație și o elocință proprie: se dovedește convingător și incontestabil că pentru organele politice componente ale unui stat „democratic” — partidele — sudura spirituală prin ideologia autentică și unitatea continuă de vederi sunt lucruri fără de importanță și permanent dispensabile.

Adică în democrația integrală, partidele pot trăi fără cap tot așa de convenabil cum ar trăi dacă l-ar avea.

Ca orice lucru de prisos...

CHR. P.

Discontinuitatea Statului biruită prin...

experti streini

În discursul său asupra răspunsului la Mesaj, d. Manoilescu a invinuit Statul politic actual, că suferă de trei rele: incompetență, lipsă de răspundere și lipsă de continuitate. Majoritățile, cum se și cuvenea într'un parlament politic, au contestat aceasta.

Vine acum Ministerul Finanțelor prin expunerea asupra Reformei financiare și confirmă afirmația d-lui Manoilescu în ceea ce privește lipsa de continuitate.

„Perfecțiunea tehnică a organizației de Stat și primenirea spiritului ei nu se poate face însă de cât printr'o *continuitate* de eforturi, metodic îndrumate. Nu este nevoie să mai amintim *cât de dăunătoare a fost țării noastre metoda continuelor schimbări* în organizația administrativă a Statului, la care asistăm de atâta vreme“.

Pentru a remedia această situațiune, guvernul nu a găsit altă soluție de cât de a recurge la experții străini, la acea „colaborare pe teren tehnic, care să scutească pe viitor Statul nostru de o evoluțiune sdruncinată a organizației lui“.

D. Manoilescu a arătat că Statul corporativ înlătură și discontinuitatea și experții străini.

Aci stă diferența între d-sa și guvern.

L. N.

Regim țărănesc sau regim de culaci ?

Cine s'a mutat în aceste zile de Sf. Gheorghe, a putut constata cât de multă dreptate au cei cari afirmă că șomajul nu se oglindește în cifrele statisticilor oficiale, ci în lipsa de lucru la sate.

La o epocă, în care e normal ca hamalii să facă nazuri, cu cea mai mare ușurință găseai oameni buni bucuroși să muncească pentru 60 lei pe zi. Și aceștia nu erau târgoveți, nici măcar oameni din satele vecine, ci țărani veniți din ținuturi îndepărtate după o bucată de pâine.

Am avut prilejul să găsim olteni, am avut prilejul să găsim oameni din ținuturile arădene, de acolo de unde începe câmpia fertilă. Nu era deci vorba de oameni din ținuturi cu pământul neroditor, nici de oameni despre cari s'ar putea spune că se codesc să muncească adânc ogorul.

Și cu toate acestea pământul nu-i mai poate hrăni. Sunt prea mulți pentru pământul lor.

Problema ce am anunțat în coloanele Revistei „Lumea Nouă“, aceea de a găsi de lucru surplusului de populație rurală, se pune din ce în ce mai acut.

Altă dată acest surplus de populație își găsea rosturile în desvoltarea orașelor, în tot ce voim să distrugem acum. Industria, profesiile libere și chiar aparatul de Stat îl cerea. Copiii de țărani plecau la învățătură cu traista la spinare, și unde ajungeau! Acum de curând s'au strâns într'un pios pelerinaj foștii absolvenți ai Seminarului Nifon. Citiți lista lor! *Iar regimul zis țărănesc se luptă cât poate să astupe orice cale spre oraș și să îngrămădească totul la țară.*

Este oare numai o eroare de raționament, foarte naturală la anumiți oameni, aceea de a face simpla constatare, că o imensă porțiune din populația țării se află la sate, *fără a se întreba dacă aceasta e și proporția ce ar trebui să fie?* Sau poate mai e și altceva ?

Regimul de azi nu-și are rădăcirile în păturile adânci ale țărănimii, ci numai în acea pătură înstărită, pe care Rușii o

numesc a culacilor. Lipsa de înțelegere a nevoilor mulțimii silită să se hrănească mizerabil pe un petec de pământ insuficient, precum și alte manifestări, ar întări mult această ipoteză.

Regimul care stăpânește țara, nu e un regim țărănesc, așa cum îi place să se intituleze, ci un regim al culacilor și pentru culaci.

L. N.

Prevederi împlinite

Distinsul profesor al Universității din Cluj, d. dr. Dan Rădulescu, care ne-a făcut onoarea să ne trimită cele două articole publicate până acum în „Lumea Nouă”, scrisese în articolul din nr. trecut o introducere în care se ocupa cu consecințele catastrofei bancare din Statele Unite.

Pentru a nu da articolului d-sale o lungime neobișnuită în cadrul revistei noastre, d. profesor Rădulescu a suprimat în ultimul moment mai multe pasagii dintre cari acel privitor la consecințele catastrofei bancare prezintă o importanță deosebită.

Cum prevederile impresionant de exacte ale d-sale au început să se împlinească, credem interesant să dăm în cele ce urmează textul lor întocmai cum a fost formulat în manuscrisul articolului apărut în numărul trecut al revistei.

§. 2. *Consecințele catastrofei bancare.* Datele sumare expuse la § precedent ne lasă să prevedem cu precizie o parte din consecințele inevitabile ale catastrofei și anume:

1. Inflația în Statele-Unite.
2. Eliminarea efectivă a etalonului aur în Statele-Unite.
3. Ruina totală a unui foarte mare număr de cetățeni americani (peste 1.000.000) care până mai ieri puteau conta ca bine situați și trăiau în huzur.
4. Inchiderea unui foarte mare număr de întreprinderi comerciale și industriale americane.
5. Creșterea automată a șomajului la cel puțin dublu din cât era. (Dela 8 la 16 milioane minimum).
6. Scoborârea generală a standardului de viață cu cel puțin 1/3.
7. Un deficit de trezorerie de cel puțin 1/3 din valoarea actuală a bugetului.
8. Perturbări grave în comerțul internațional de devize.
9. Retrageri masive de aur din țările cari mențin încă etalonul aur, — din Franța în primul rând.

Aceste inevitabile consecințe fac *probabile* pe cele următoare:

10. Turburări sociale de o extremă violență. 16 milioane de șomeuri reprezintă în adevăr o proporție de dezastru. Oricât de energică ar fi intervenția reorganizatoare a noului președinte și oricât de largi ar fi puterile dictatoriale care i s'ar acorda, o reorganizare rapidă a economiei paralizate de catastrofă, este aproape o imposibilitate practică.

11. Din aceste cauze se poate prevedea ca probabilă, într'un

timp relativ scurt, o transformare adâncă a structurii politico-economice în organizația de stat americană.

Sunt posibile, pe cale pașnică și legală, următoarele transformări:

a) Monopolul de stat al comerțului bancar, cu caracter de stat.

b) Reglementarea până la etatizare a comerțului extern, cu tendință accentuată de autarhie.

Pe cale de transformare revoluționară mai putem conta și pe instituirea dictatorială a capitalismului de stat cu o fordizare generală a aparatului economic.

Mai puțin probabilă, dar nu exclusă, este o organizație de stat quasi-comunistă pe cale revoluționară, în caz când șomajul n'ar putea fi înlăturat și reorganizarea economică nu s'ar putea realiza după normele de mai sus.

12. Consecințele exterjoare probabile ar fi :

a) Părăsirea etalonului aur pentru restul Statelor europene.

b) Accentuarea tendințelor autarhice în Europa.

c) Suprimarea datoriilor de războiu.

d) Revizuirea și conversiunea generală a datoriilor publice în toate statele.

e) Revizuirea generală a sistemului monetar și a celui bancar.

Ansamblul acestor consecințe ne arată însemnătatea catastrofei americane.

L. N.

Din alte vremi

În ziarele franceze se anunță că la 23 Iulie a. c., Societatea Artelor, Științelor și Literilor, va comemora în prezența reprezentantului Academiei Franceze, d. Louis Madelin, la Bar-le-Duc, centenarul aniversării nașterii lui André Theuriet.

Numele acesta mi-a răscolit în suflet pagini trăite de acum vre-o 18 ani.....

Timpurile adolescenței noastre, pe care — față cu ritmul rapid al adolescenței de astăzi, — o putem socoti o suavă și liniștită copilărie !

Așa îmi explic de ce în timpurile de atunci eram mișcați de romanele lui André Theuriet, poet gingaș în timiditatea lui și plin de idealuri, isvorâte dintr'un sentimentalism sensibil, ca și floarea macului roș, care își scutură petalele în adierea vântului.....

Nu erau clipe mai frumoase, decât acele când ne reuneam — prieteni și prietene — și, în ședințe literare — fără nici un caracter „sportiv“ și „narcotizant“ ca cele din zilele de astăzi — discutam și căutam să trăim aceleași momente, împreună cu

personagiile romanelor sale din „Amour d'Automne“, „Oncle Scipione“, „Sous les Tilleuls“, „Sauvageonne“.

Si dacă nu aş fi rămas cu amintiri așa frumoase din paginile acestui scriitor, m'aş cutremura și cu mai multă oroare, citind rândurile otrăvite ale literaturii de acum, inspiratoare de ironii și spirite eftine, pentru adolescenții de astăzi, — mai bătrâni decât noi cei ce trăim încă din amintirile romanelor lui Theuriet — și cari tineri se străduiesc să-și copieze viața după eroii romanelor lui Lawrence, Dekobra, Pittigrilli și toți la fel ca ei și ca mulți diletanți dintre ai noștri.

O sută de ani dela nașterea lui André Theuriet și încă mai puțini dela moartea lui.... Si totuși, dacă el s'ar scula din mormânt, ar constata că tineretul de astăzi îmbătrânește in așa ritm, încât el ar fi trebuit să se fi născut abia de câțiva ani !

Dar, să fim drepți, tinerii noștri de acum nu sunt atât de vinovați, căci nu ei cei dintâi au pierdut busola moralei publice și private: au scăpat-o din mâini, de mult, maeștrii făuritori ai scheletului social de familie și de Stat..... scumpul nostru „Stat politic“, de astăzi, încă....

M. Z.

Pentru streini mumă, pentru-ai noștri ciumă

E dator Statul român și streinilor, dar e dator și alor săi. Greu își mai poate plăti datorile către streini, dar și mai greu și le-a putut plăti către ai săi.

Este inutil să mai vorbim de acele prețuri de batjocură, cu cari streinii au ajuns să ne cumpere producția; este inutil să mai spunem de ce *Statul Român s'a văzut nevoit să ceară streinilor amânarea plății din capete, rămânând să plătească cinstit dobânzile*. Pe când *sărmanilor Români nu le-a plătit*, nici nu se știe când le va plăti, *13 miliarde lei, din cari două miliarde numai funcționarilor săi. De dobândă nici vorbă*.

Mai avem pe *foștii expropriați*, față de cari datoria se urcă la 7 miliarde lei, *din cari iarăși nu am început măcar*, de atâta amar de vreme, *să plătim ceva*.

Tuturor alor noștri nu le cere nimeni ușurări. Tuturor acestora li se impun numai sacrificii. **STREINII INAINTE DE ORI CE.**

Iar când streinilor le-am cerut, după cum am spus ușurări, *ne-au acordat o păsuire de 2 miliarde anual* (atât cât nu am plătit funcționarilor) *cu condiție, ca să ni se urce stăpâni in cap*.

In minte ne vine un crâmpel dintr'un cântec, ce-l cântau părinții noștri:

? Nu ai tu oare, țară română,

„Destulă forță in ai tăi fii?“.

C. N.

Ce sunt partidele

Unul din ziarele cari s'au distins mai mult prin apărarea pe care au luat-o partidelor — chiar și celor mai netrebnice, — și in special partidului național-tărănist, împărtea cu prilejul cazului Maniu, pe membrii acestui partid in trei:

Prima categorie: adversarii d-lui Maniu;

A doua categorie: concilianții,

„A trei categorie — scrie ziarul in chestiune, — sunt OPORTUNIȘTII din partid, cari formează MAJORITATEA la național-tărăniști, ca și in alte partide”.

Cu alte cuvinte, marele democratul, utilul, indispensabilul partid național-tărănist, este alcătuit in marea sa majoritate, din oportuniști! Mai mult: același lucru se petrece și cu celelalte partide.

Faptul nu constituie o descoperire, firește. Atât noi, cât și opinia publică conștientă a țării, îl știam de mult.

Interesant este însă că însăși presa care a susținut și susține partidele, este silită astăzi să recunoască adevărul.

Să mai întrebăm dacă in acest caz își mai are rostul existența unor organisme politice compuse in majoritatea lor din oameni cari fac din politică o meserie?

Inutil, desigur, fiindcă atunci când va veni clipa decisivă nu cu voia sau cu sprijinul acestei prese, vom întreprinde opera de epurație a vieții noastre publice.... Dar am ținut să se știe că inșiși apărătorii partidelor contribuie fără să vrea la motivarea sentinței de moarte a unor organisme cari au trecut de mult in rândul celor ce, cu voia sau fără voia lor, trebuiesc socotiți ca dușmanii primejdiosi ai Statului....

I. J. R.

Procedee diferite

Contractul șoselelor se revizuește in favoarea Statului.

Ziarele dau detalii interesante și nu rareori lipsite de unele comentarii..... retrospective, presărate cu ironii. O ironie este reușită, când se apropie de un adevăr.....

Mulți spun că asupra acestui contract se pot face multe ironii și aproape toate bine reușite.....

In orice caz, cel puțin de astăzi, credem că se va lucra in condițiuni tehnice cât mai conștiincioase și cu prețuri fixate abia acum, așa cum ar fi trebuit să fie dela început.

Și când ne gândim că a trebuit atâta timp și să se petreacă tot ce s'a petrecut, pentru ca să ajungem aici!

• •

....Acum trei ani, călătoream in Italia, pe una din autostradele din jurul orașului Milano. La un moment dat, automobilul își încetinește mersul și dăm de o porțiune a stradei in reparație. Animație multă, activitate intensă; mai mulți ingineri făceau măsurători, in secțiune, a terasamentului, cu aparate ce inregistrau fracțiuni de milimetru.

Fără să cer explicații, conducătorul mașinei, un amic ita-

lan, mi-a povestit ce se întâmplase: Câteva zile mai înainte, Ducele venise în acele părți, pe neașteptate, și dându-se jos din automobil, a ordonat să se spargă terasamentul șoselei, obligând inginerul ce-l însoțea să facă măsurători de verificare în fața sa. Constatând că lipsea o infimă fracțiune din dimensiunea ce se impusese prin caetul de sarcini pentru terasamentul șoselei, a constrâns imediat pe constructorii antreprenori să reîncă lucrările. Aceasta era origina acelor reparațiuni.

Mi-am amintit de acest fapt, în legătură cu modificarea contractului de șosele, făcând reflecția că, dacă și la noi oamenii politici, volau, sau mai bine zis ar fi voit să vrea — la timp — s'ar fi rezolvat tot așa de simplu și rapid acest episod.

Sperăm că, cel puțin în viitorul stat corporativ, se va putea proceda altfel, dacă, din nenorocire, ar fi vreodată nevoie de un asemenea procedeu.

Până atunci, ne resemnăm și spunem că e mai bine chiar mai târziu, decât niciodată.

M. Z.

Legislația în Statul corporativ

Statul corporativ își va imprima multe din reformele sale și în legislație.

Prin aceasta, totuși, să nu se creadă că principalele legiuri organice vor trebui să sufere schimbări radicale în ansamblul lor.

Nu vor fi înrăurite decât acele dispozițiuni cari privesc și reglementează raporturile de drepturi dintre colectivități, cele dintre colectivități și Stat, precum și cele în strânsă legătură cu economia națională.

Desigur că în primul rând va suferi modificări esențiale Constituția, apoi codul de comerț, legile muncitorești de orice nuanță și toate legile cari sunt în legătură cu ele, cu comerțul, industria, și cooperația. *Se va legifera un cod al muncii, care va fi una din legiurile de bază ale statului corporativ.*

Vor fi afectate — însă în mult mai mică parte — codul civil, codul penal legile de procedură, cu întregul conglomerat de legi în legătură cu ele.

Vom insista astăzi mai mult asupra modificărilor pe cari le va suferi codul de comerț. Acesta își are influența capitală în viața de toate zilele, în care elementul economic joacă rolul de importanță necontestată de nimeni.

În statul corporativ cadrele organizate, cari au scopul de a conduce pe factorii productivi ai țării, sunt înseși corporațiunile (punctul 7 din „Idei pentru statutele ligii corporative”).

Și când se dă atât de mare importanță și se tinde a se organiza în mod cât mai perfect aceste corporații — factorii productivi — implicit se organizează la maximum puterea de producție a țării, dându-se deci cea mai mare atenție patrimoniului general al ei.

Or, cum capitalurile sunt elementele constitutive de prim ordin a acestui patrimoniu național, codul comercial va trebui să sufere modificări; în special la materia societăților comer-

ciale, prin faptul că ele strâng și absorb majoritatea capitalului.

Preocuparea legiuitorului va fi a căuta să împiedice sustragerea lor pe cale frauduloasă din patrimoniul general și, deosebit, de a lua măsuri de supraveghere a bunei administrațiuni a acelor ce au alimentat — pe cale legală și normală — societățile comerciale.

Vor trebui reglementate în mod precis și categoric drepturile și obligațiunile administratorilor, cenzorilor și lichidatorilor.

Ideia călăuzitoare a legiuitorului va trebui să fie aceea, că, prin fraudă sau neglijență administrativă suferă nu numai acționarii și creditorii societăților, dar este păgubită însăși economia națională, implicit deci acel patrimoniu național de care se vorbește mai sus.

Aceasta ar fi și rațiunea pentru care se poate ușor face analogie între actele administratorilor, cenzorilor și lichidatorilor cu acelea ale unor funcționari publici.

În Italia s'a mers mult mai departe și, în anul 1931, s'a modificat unele dispozițiuni din codul comercial, introducându-se sancțiuni de ordin penal mult mai grave ca cele ce existau deja până atunci.

O altă materie importantă a codului comercial care va suferi modificări însemnate, va fi aceea a falimentului.

După război, falimentul se interceptează în mod determinant în desfășurarea vieții economice mondiale; iar fiecare țară se resimte din cauza lui, mai mult sau mai puțin, în raport cu circumstanțele cari au deslănțuit — înlăuntrul granițelor sale — criza economică, în al cărui cortegiu el ocupă loc de frunte.

Falimentul voit cu rea credință sau acel determinat de împrejurările inerente crizei, afectează deopotrivă de grav economia națională a unei țări.

S'a încercat ca repercusiunile sale dezastruoase să fie evitate prin diferite legi pe cari fiecă țară și le-a confectionat.

În statul corporativ, unde economia națională trebuie să preocupe în gradul cel mai înalt corporațiunile, cari constituiesc complexul însuși al organismului statului, falimentul va trebui reglementat de așa natură, încât să se efectueze lichidarea patrimoniului falit într'un mod cât mai rapid și eficace.

Creditul general ar fi mai puțin lovit, dacă prin modificările ce se vor face, se va ajunge la o rezolvare a creanțelor masei falimentare, în așa fel, încât atât creditorii, cât și falitul să poată ști în mod sigur și cât mai curând soarta activului și pasivului fiecăruia în parte.

Și aceste probleme au fost reglementate în legislația corporativă a Italiei, într'o altă lege, încă din anul 1931.

Desigur că acestea sunt modificările mai radicale ce se vor aplica textelor codului comercial; ele însă vor fi însoțite de altele conexe, cari se vor răsfrânge și asupra altor materii a acestui cod și pe cari le vom trata revenind asupra lor, după ce vom enunța și celelalte reforme mai importante în întregul domeniu legislativ.

Altă dată și acum

Era în 1916. Din pricina și a nepregătirii noastre, dar și a desconsiderării de către Aliați a acelor „ręuli cari trebuie să prezideze în raporturile diplomatice și militare între Aliați, și a căror uitare aduce invariabil înfrângerea comună”, — după cum spune generalul Weygand în prefața sa la cartea „Drama română” a generalului Pétin, — ajunsese în greua situație, pe care o știm.

Franta ne-a trimis atunci în ajutor misiunea militară de sub conducerea generalului Berthelot. La plecarea acestuia către țară, Joffre, vorbind de noi, i-a spus: „rolul de consilier e totdeauna foarte delicat; înainte de orice, trebuie să le câștigi încrederea și sufletele”. Iar când generalul Berthelot a sosit în țară și Ion Brătianu i-a oferit șefia Statului major general al armatelor române, trimisul Franței s'a mărginit să rămâie pe lângă Rege" cu singura sa bunăvoință, cu dorința de a-L servi și cu zelul ofițerilor săi”.

Astfel s'au petrecut lucrurile atunci.

Azi, de sigur și din vina noastră, dar fără indoială și din pricina celor ce se petrec aiurea, când lumea cealaltă încă pierde, dar după spinarea noastră ia zeci de miliarde, sântem într'o grea situație, pe care iarăși o cunoaștem.

Ni se trimite și azi o misiune financiară. Aceasta însă ne e impusă. Nu mai e vorba de oameni, cari să vie la noi cu dorința de a ne câștiga încrederea și sufletele, ci cu misiunea de a ne opera, de a ne sili să facem ceace interese, cari trec peste capetele noastre, dictează.

Astfel se petrec lucrurile azi.

Are dreptate Salazar când, vorbind de Conferința monetară și economică, ce se pregătește, spune: „Dacă nu poate fi folositoare, cel puțin această conferință să fie inofensivă, dorința sinceră a unuia, care a văzut câte o dată pe cei mari profitând de ocazie pentru a încerca să reducă pe cei mici la o mai mare subordonare”

C. N.

Crampele d-lui Vaida

„Adevărul” ne informa, pe vremea cazului Manju, că „pentru d. Vaida perspectiva despărțirii de d. Maniu constituie o adevărată suferință”.

Ciudați oameni și ardelenii aceștia din partidul național! V'aduceți aminte de ce torturi îngrozitoare fură cuprinși când cu votarea legii stării de asediu?

Ni le-a descris foarte plastic un domn nepot al d-lui Maniu, într'un articol din „Patria”. Bieții oameni — deputații național-țărăniști — erau apucați de cele mai atroce suferințe, un fel de crampe la inimă și la creier, dar nici unul n'a îndrăznit să voteze contra. Ar fi plecat, poate, partidul dela putere, și de când lumea e știut că un adevărat idealist preferă să se sacrifice stând la guvern și încasând diurne, chiar cu prețul unor renegări de principii, decât să treacă în opoziție!

Tot așa și cu d. Vaida. Și d-sa este apucat subit de niște

crampe morale când se gândește să se rupă de d. Maniu. Dar ce să facă omul, dacă nu-l lasă țara?

Va suferi deci, se va îmbolnăvi poate, dar va rămâne mai departe prim-ministru. Căci acestea sunt comandamentele morale ale democrației și ale unei anume categorii de politicieni creați de împrejurările postbelice din România...

I. J. R.

Sens unic

În viața publică a Statelor democratice, Parlamentele — concepute ca expresie concretă și permanentă a voinței poporului — sunt menite să joace un rol de frunte. Logic, ele trebuie să intruchipeze organul esențial de conducere, guvernele neavând căderea decât să reprezinte organisme practice de executare a directivelor pe cari poporul însuși — prin reprezentanții săi — înțelege să și le impună.

Însă în țările, ca a noastră, de democrație integrală și constituționalism milimetric, lucrurile devin ușor reversibile, Parlamentul rămând un simplu ataș formal al guvernului care conduce omnipotent întregul complex de viață al unui Stat. În acest chip Camera și Senatul — aluviuni electorale ale capricioaselor valuri de popularitate — au ajuns, simple instituțiuni de afirmare a luptei dintre Guvern și Opoziție.

Majoritățile nu contează: ele nu au decât părerile furnizate abundant de guverne.

De-aceea singurul element combativ și de diferențiere ideologică în adunarea aleșilor națiunii trebuie să-l constituie, de fapt, fragmentul minor al opozanților.

Dar ceace te impresionează violent și dureros la cea dintâi privire conștientă în arena vieții noastre politice este o diluanță și desamăgitoare uniformitate. O preocupare statică de lucrurile mărunte și de totdeauna, o afecțiune maladivă pentru electoral, o predilecție incurabilă pentru vorbe, alături de aversiunea pentru acțiune inovatoare și o fanatică exaltare a spiritului gregar de partid, iată linii schematici, dar esențiale și elocvente, din portretul politic al unui parlament democratic, de regim „discuționist“.

Sucesiunea guvernelor este singura posibilitate virtuală de viramente doctrinale și practice în viața publică. Dar și atunci deosebiri sunt minimale, simple puncte de vedere asupra unor obiective cari rămân invariabil aceleași. Așa cum contradicția între guvern și opoziție se reduce la banale nuanțări de circumstanță regizate totdeauna sub grija obsedantă a sporirii sufragilor viitoare.

Intregul nostru personal politic apare, astfel, drept o masă omogenă de oameni agitându-se periodic în orizonturi limitate uniforme la vârful nasului și cufundați într-o atmosferă de umbre în care rare ori poți desluși un fosforescent.

Viața publică democratică — cu tot cortegiul ei fastuos de principii universal valabile — într'un astfel de decor realist și viu apare drept o inutilă ficțiune. Tot o minoritate, recrutată în speță după criteriul și cu mijloace din cele mai detestabile, deține puterea și conduce autoritar.

Iar parlamentul rămâne doar geambașul colectiv al unei abstracțiuni — ideea de suveranitate — cu care intelectualii au nîmbat toată ideologia secolului 19.

Intr'un astfel de mediu stagnant și nivelat, în care sensul unic și invariabil compune nota dominantă, este normal, fatal chiar, ca o idee nouă, reformatoare să albă recepția ostilă a unei lumini indiscrete și turbulente, iar animatorii ei să fie socotiți unanim drept „aventurieri”.

Doctrina corporatistă, care se impune vizibil prin forțe proprii adevărului inevitabil pe care-l include, este una din aceste idei inoportune bucolice liniști din riața noastră publică. Toate partidele se străduiesc naiv să-i afle puncte vulnerabile și în același timp se preocupă ingenios să-și creeze eventuale vaduri programatice de trecere către stările de fapt cari depășesc limita înțelegerii lor.

Peste prea puțină vreme, când corporatismul va fi o realitate vie și pregnantă, va fi amuzant să auzi cum toți acești oameni de sens unic vor pretinde că ei au anticipat evoluția și au militat pentru desăvârșirea ei.....

Dar va fi prea târziu ! Și în zadar !

CHR. P.

Controlul impus țărilor învingătoare

Pentru păcatele noastre, după un războiu, dus și de noi cu jertfele cunoscute, pentru ca popoarele să fie stăpâne ca să hotărască de soarta lor, găsit-au cu cale mai marii noștri să primească acel sever control prin Liga Națiunilor, despre care pomenea un ziar francez.

A mai fost și altă dată nevoie, ca areopagul dela Geneva să dea ajutorul său pentru restaurarea financiară a unor țări învinse, cum a fost Austria și Ungaria. Acestor țări li s'a dat însemnate ajutoare bănești, condiționate de un anumit control. La noi, ajutorul se rezumă la control, fără ajutoare bănești.

Însă, ce e mai grav, atunci când a fost vorba să se organizeze controlul țărilor eșite învinse din războiu, s'a stabilit un program amănunțit, care a constituit, după cum s'a spus chiar în documentele oficiale, „charta controlului, izvorul activității sale”. Controlul eră „fără puteri pentru a cere măsuri, ce ar depăși marginile acestui program, sau ar fi în contradicție cu el”. Pe când la noi nu există o „chartă a controlului”; programul va fi stabilit după introducerea controlului, și de către acesta.

La Austria și Ungaria controlul se întindea numai la chestiunile financiare; la noi el se va întinde și la cele economice. Aci stă primejdia: pierderea independenței noastre economice, lăsată la discreția unui program, care nici măcar în liniile sale generale, nu s'a stabilit.

Ceva mai mult, atunci când a fost vorba de Ungaria, Liga Națiunilor a căutat să evite orice măsură, care ar fi putut da naștere la bănuiala, că se caută a se profita de dificultățile, prin care trece o țară, pentru a stabili o tiranie străină. În Ungaria, atîta vreme cât progresele realizate erau conforme cu

programul, controlul eră de-un caracter general. *Aproape în tot timpul mandatului său, comisarul general n'a controlat oficial și de drept bugetul ungar.*

La noi avem nu un comisar, ci cinci cu ajutoarele ce vor mai crede de cuviință să-și ia. *Experții vor trebui să intervie în pregătirea prevederilor budgetare ale încasărilor și cheltuielilor, în controlul tuturor angajamentelor viitoare, în pregătirea și executarea bugetelor lunare, în orice proiect financiar, ba chiar în organizarea Statului (punctul 8 din acord).*

Iar pentruca să se sublinieze și mai mult caracterul de „rezident general” al Consilierului financiar, Liga Națiunilor a ținut mult să se știe, că ea și nu noi a cerut ca acest Consilier să aibă reședința permanentă în București.

Și când te gândești că această dictatură financiară și economică a streinilor va fi fost introdusă de partidul cel mai gelos de menținerea drepturilor „Națiunii” împotriva ori cărui factor dintre ai noștri!

C. N.

Șperț-apeal...

Ați observat? În țara noastră binecuvântată s'a cuibărit de la o vreme incoace (tot războiul blestemat trebuie să fie pricina...) și se tot întinde, ca pe o hârtie pata de unsoare lipicioasă, un obicei care stăruie așa de regulat că o să ajungă curând ca timpul să-l investească cu toate prerogativele solemne ale unei datini.

Este vorba de acel obicei care se oficiază totdeauna clandestin, dar niciodată nu-i absent, de acel suprem uleiu care pune oricând în mișcare roțile complicate întredințate ale Statului când își face apariția, strecurându-se, imbiator și tainic, printre băierile deslegate ale pungilor și pe care unii îl cheamă șperț, alții îi zic — figurat vulgar — ciuleală, unsoare ori Vlașca și Teleorman!....

În definitiv, numele n'are nici o importanță. Și nici o eficacitate, pentrucă nu este pronunțat decât narativ. Destul că aceste nume variate, circulând totdeauna doar pe val de șoaptă, au transformat totuși porecla în renume.

Și încă, un renume din cele mai durabile: din acelea cari se transmit prin forțe proprii și se perpetuiază prin contagiune imitativă.

Pentruică, în adevăr, șperțul are la noi această supremă calitate de eroziune sigură a oricărui obstacol de demnitate umană și de insinuare vertiginosă în toate straturile sociale. Și ce poate fi astăzi mai util și mai comod decât să te lași remorcat de o atare săgeată minunată care tot urcă și-ți năruie orice piedică din cale?

Despre înscăunarea șperțului la noi, unii susțin că ar fi de proveniență străină, alții că — istoric — ar data de pe vremea când Adam și Eva au pierdut raiul pentru un măr din mâna diavolului, iar alții, spăimântați, pretind că e creație indigenă, că e român getbeget dar deține privilegiu de monopol internațional.

De partea cui este dreptatea nu o știm prea bine, dar fapt este că în țara noastră șperțul exercită dominant o putere magică de seducție.

Obișnuit, el împrumută aspectul rigid și dezarmant al unui raport juridic normal.

Bunăoară în țara noastră — ajunsă celebră în șperțuri și ca și Spania în măgari sau ca Nilul în crocodili — el apare drept un act anexă, un soi de convenție verbală sau oculară (e suficient și atâta), tacită și executabilă imediat — fără nici un termen de gratie — printr'o simplă transmisiune manuală.

Practica acestei înțelegeri subsidiare, ce condiționează universal și implacabil actul principal care devine caduc ori irealizabil în absența ei, are predilecție pentru relațiile publice, adică pentru legăturile dintre cei doi suverani: Poporul și Statul.

Dintre ei, în chestiuni de șperț, se poate să lipsească poporul, adică să fie înlocuit cu reprezentanții — metalici și adânc sunători — ai altei nații, dar statul nu absentează niciodată.

Prin organele lui exterioare și vii — demnitarii — cari știu să-l facă simțit printr'o gamă de atitudini urcată până la capriciu, statul știe să provoace și să impună mult spirit de concesiune și de liberalitate din partea celor cu cari convine să stea de vorbă. Mai ales că el — statul în sine — este abstract, deci invizibil și, ca toți dușmanii nevăzuți, inspiră mai multă teamă și supunere.

Nici vorbă: șperțul nu se mărginește la raporturile cetățeanului cu statul. Pentru ele are doar o permanentă predilecție; are — șperțul — această slăbiciune: statul, dar nu ezită să intervină ori unde se simte nevoia. El este tolerat, agreeiat, ba și foarte căutat — în proporții corespondente — în toate culmile și în toate căile democrației...

Peste oricâte blamuri publice, dar timide, de farisei, el își întinde — glorios și calm — invulnerabila-i majestate. De aceea șperțul, chiar când recursul la el echivalează unui disperat și ultim refugiu, este conservat permanent în mare cinste. El singur deține miraculoasa putere de penetrație în cele mai varii și inaccesibile domenii, pentru că cu el se poate vinde răul și cum-păra binele, numai el are facultatea prețioasă de a oficia solemn și totuși tainic, ermetic, după cum, printr'o infinită fluiditate, doar el este adaptabil oricărui obraz și stă bine în orice buzunar.

Cu acest mozaic multicolor de calități excepționale și foarte oportune, nu mai este de mirare că la noi șperțul trăește opulent, în mare cinste și că este foarte prolific.

În mediu deosebit de fertil, el germinează cu o rapiditate uimitoare și când, de sus, unde își întinde deobicei fructele unor guri de capete plecate, își răspândește semințele lipicioase în vântul exemplului rău, pusturile devin câmpii mănoase pentru el, iar în ramificația-l exuberantă cuprinde orice mână ridicată în protest și înăbușe orice glas de rezistență...

Cu puteri de realizare și pătrundere cari depășesc normalul și mintea uluită a mulțimii, șperțul intervine — orgolios și insistent — în orice soi de legături, atașându-se discret și invizibil la orice gest.

Acum, la noi, operează așa de obisnuit și sigur că lumea nu numai că-l tolerează, dar îl dorește, îl vrea, îl caută.

Conspirația molipsitoare a șoaptelor l-a făcut tot așa de indispensabil cum e capul pentru pălărie ori roata pentru vehiculul terestru. Imi pare, chiar, că Românii au căpătat această infirmitate specifică de a ceda, voluptos și repetat, acestor irezistibile tentanții cari, dacă s'ar încetățeni oficial și în Anglia, ar fi desigur botezate „spert-appeal“...

CHR. P.

Mărturisiri prețioase

Ministerul Finanțelor a publicat prin ziare o lungă expunere intitulată „Reforma financiară“.

Din această expunere aflăm lucruri foarte interesante. Aflăm de pildă, că ideea „colaborării tehnice“ cu Liga Națiunilor vine dela d. Rist. Ceva mai mult: „Cercurile competente ale Societății Națiunilor scotiseră la început că ideea unui control financiar se impunea“, dar că la urmă „au admis formula de colaborare, care înlătură orice idee de control“.

Revista noastră a arătat întru cât „formula admisă“ înlătură într'adevăr orice idee de control și că în realitate ne aflăm în fața unei simple „formule“, care de fapt menține controlul și încă acel „sever control“, de care vorbea un ziar francez.

Dacă d. Rist, care nu avea prin convenție dreptul de a ne impune „colaborarea“ cu Liga Națiunilor, ne-a impus-o și încă în condițiile cunoscute, ? ce trebuie să ne așteptăm dela expertii, de cari suntem legați prin convenție?

L. N.

Oboseală sau foame ?

Intre alte zvonuri cari circulau pe vremea tragicomicului caz Maniu, era și unul după care d. Maniu ar intenționa să formeze un nou partid. Dar — lucru ciudat, — nu cu vechii săi tovarăși politici din Ardeal, căci „generația unirii, ar fi zis d. Maniu, este prea obosită pentruca să se poată zmulge oportunismului politic“.

D. Maniu are dreptate și-și cunoaște bine oamenii; îi știe din întâmplările petrecute în toamna lui 1931 când l'au părăsit pentru întâia oară, îi știe din cele două guvernări național-tărăniste, din graba cu care, împotriva voinței d-sale, au acceptat astăvară puterea și, în fine, din odioasa atitudine adoptată în împrejurările de acum trei săptămâni.

Dar este indulgent sau insuficient informat când își explică toate acestea prin oboseala de care ar fi fost cuprinși vechii săi prieteni politici. Nu oboseala e cauza ci, dimpotrivă setea de putere. Apetitul milenar. Oboseala duce la abandonul puterii, la retragere și reculegere. Or, dimpotrivă, foștii tovarăși ai d-lui Maniu se crampează de putere. Ce însemnează aceasta? Că sunt obosiți, sau că nu s'au săturat încă?

Probabil însă că d. Maniu n'a ajuns decât târziu la asemenea concluzii, fiindcă cu prilejul împlinirii unui an dela

prima venire la putere a partidului național-tărănist, d. Maniu a ținut un discurs la Arenele Romane în care a vorbit de... opera morală realizată într'un timp așa de scurt de partidul său !

Știm că e trist să reamintim asemenea lucruri, dar aceasta e istoria. Nu e vina noastră dacă d. Maniu însuși se în-sărcinează s'o confirme și s'o completeze.

I. J. R.

Iarăși șomajul intelectual

Ocupându-ne în numărul nostru trecut de constituirea Federației Asociațiilor de profesioniști intelectuali, arătam că noua instituție nu-și va justifica rostul decât dacă va păși de îndată la lucru pentru organizarea și protejarea muncii intelectuale.

A trecut de atunci o lună și desideratul exprimat de noi a rămas un simplu desiderat.

În schimb, cei ce se interesează de organizarea muncii profesioniștilor intelectuali, au luat act cu satisfacțiune de singura manifestare rațională și — am zice — științifică, pe acest teren, care a fost conferința d-lui dr. Gh. Banu despre „Șomajul intelectual“. Ea a fost mai mult decât o expunere documentară și amplă a problemei șomajului intelectual la noi ; a fost, în realitate, și pentru prima oară în țara noastră, cel mai complex și mai bine adâncit studiu asupra șomajului intelectual din România, problemă nouă pentru majoritatea românilor, cu aspecte variate și cu aderente nebănuite la toate celelalte probleme sociale și economice ale momentului. Depășind cu mult caracterul unei simple conferințe, d. dr. Gh. Banu și-a dezvoltat ideea în cadrele largi și complete ale unui adevărat studiu științific. D-sa a privit problema în aspectul ei cauzal, apoi în acela al consecințelor morale și sociale, încheind cu o întreagă și complexă serie de sugestii și soluțiuni pentru combaterea și prevenirea șomajului intelectual. Înutil să mai spunem că *nici una* din ramurile de activitate intelectuală n'a fost uitată de conferențiar în expunerea sa.

Bogăția și varietatea materialului înfățișat, metoda științifică întrebuintată în expunere și originalitatea soluțiilor propuse, au arătat încă odată că d. dr. Banu este nu numai un prețios element al specialității sale, dar și un gânditor în domeniul politico-social, căruia i-ar trebui, pentru a se manifesta, o tribună mai largă decât aceea a „*Revistei de Higienea Socială*“, pe care o conduce, de altfel, cu o nediscutată competență.

I. J. R.

Declasații sociali

Sub acest titlu, „Adevărul“ din ziua de 11 Aprilie 1933, publică un articol în care rezumă părerile formulate de cunoscutul scriitor socialist italian Labriola, cu privire la fascism și rassism, și pe cari acesta le-a publicat în „*Ere Nouvelle*“ dela 3 Aprilie.

După Labriola, partizanii fascismului în Italia și a rasiștilor în Germania, *sunt elemente cari au pierdut orice contact normal cu un grup social determinat, sunt, cu alte cuvinte, elemente cari nu pot fi clasate într'o societate.*

Iată, în adevăr, o teorie stranie! Marea majoritate a poporului italian, care a acceptat cu simpatie fascismul, precum și marea majoritate a poporului german, care a aderat cu entuziasm la acțiunea politică a lui Hitler, nu pot fi considerați ca făcând parte din vre-o categorie socială, fiind, prin urmare, niște pierde vară.

Aceasta s'o creadă d. Labriola și comentatorii săi. Noi socotim că o acțiune atât de fecundă ca aceea a lui Mussolini, înseamnă că are asentimentul întregului popor italian, deci a tuturor categoriilor sociale. De altfel, o organizație de stat ca aceea a Corporatismului, presupune tocmai recunoașterea legală a tuturor categoriilor sociale profesionale, așa că și din acest punct de vedere părerea lui Labriola nu se justifică.

Tot astfel, politica național-socialistă a lui Hitler, care tinde să afirme spiritul german în viața acestui popor, nu se poate concepe de cât numai ca o armonizare a intereselor tuturor categoriilor sociale reprezentate în poporul german. D. Labriola nu este fericit nici când voește să interpreteze marea experiență socială care se petrece în Germania de azi.

Este curios, de asemenea, cum d-sa vorbește de cruzimea și de răutatea partizanilor fascismului și hitlerismului, și uită să pomenească ceva de cruzimea comuniștilor și chiar a burgheziei, îndată ce au aface cu popoare pe cari le consideră ca fiind inferioare, cum este cazul popoarelor din unele colonii europene. Ce să mai vorbim de cruzimea marelui război pregătit și deslănțuit de toate statele burgheze, și căruia socialiștii din toate țările i-au dat adeviziunea necondiționată ?

Cruzimea este în firea omului de îndată ce se pun în joc mari interese și patimi, prin urmare cruzimea nu este ceva specific hitlerismului sau fascismului.

Semnalăm toate acestea pentru a reaminti că reprezentanții cei mai autentici ai umanitarismului nu se revoltau de loc când agenții comuniști săvârșeau tot felul de cruzimi împotriva unor cetățeni pașnici cari nu împărtășeau punctul lor de vedere. Amintim atentatul din Senatul nostru, acela din Catedrala din Sofia și recentul atentat dela Reichstadtul german.

Umanitariștii și democrații noștri au avut cuvinte de simpatie pentru aceste manifestațiuni de sălbăticie. De ce oare sunt mai sensibili la pretinsa sălbăticie fascistă sau rasiștă ?

Explicația este foarte simplă: fascismul în Italia, iar hitlerismul în Germania reprezintă afirmarea ideii naționale ca o idee morală și creatoare pe care o opune pentru a combate *decăderea civilizației, desintegrarea capitalismului și declinul socialismului*, caracteristic zilelor noastre, după cum observă cu drept cuvânt și d. Labriola, dar care constatând acest fenomen nu voește să-l interpreteze în adevărata lui lumină.

Această decădere, această desintegrare și acest declin, con-

vin de minune reprezentanților umanitarismului și democrației internaționale.

Ei bine, împotriva acestor tendințe, toate popoarele vor reacționa. Semnalul a fost dat de Italia. Germania o urmează după un interval de 10 ani. În curând va veni rândul și altor popoare.

Nădăjduim că România nu va fi cea din urmă ca să-și facă datoria față de propriile ei interese.

S. A.

Oligarhia democratică

Un alt aspect al decapitării d-lui Maniu: totul s'a făcut în cea mai strictă intimitate. Atât demiterea d-lui Maniu cât și înscăunarea d-lui Vaida la șefia partidului au fost hotărâte, executate și aprobate de cei 5—6 inși cari compun așa zisul birou al partidului național-țărănist.

Despre părerea masei partidului, — nici vorbă; aceasta n'a fost consultată nici măcar de formă. Mai mult: nici congresul partidului nu va mai fi convocat, pentrucă — ne explică „Adevărul” — șeful partidului este președintele biroului nu și al partidului.

Iată deci un partid care e obligat să asculte de șeful său, dar care nu are nici un rol la alegerea lui! Strașnică democrație, nu-i așa? Dar și strașnice obraze...

Pe cine și-or fi închipuind oamenii aceștia că mai protestesc cu asemenea procedee? Noi îi cunoaștem de mult; e bine însă că acum s'au dat de gol și pentru naivi...

G. B.

De la țărănism la corporatism

Inregistrăm o nouă și satisfăcătoare victorie: un ziar din Capitală, promotor al ideii țărăniste, își reneagă trecutul și se înscrie printre partizanii corporatismului.

Dar să cităm textual:

„Țărănismul român nu a corespuns așteptărilor. El a alunecat repede pe panta leneșă a obișnuințelor, sub influența amortitoare sau violentă a d-lor Maniu și Madgearu (și noi adăugăm: și sub aceea a neputinței d-lui Mihalache; N. A.), cele două (trei) personaje nefaste ale țării celei noi, care zadarnic s'a grăbit astfel sub cutele steagurilor național-țărăniste”.

Așa fiind?

„Așa fiind, scrie ziarul în chestiune, *marea prefacere vine*. Multă vreme noi am crezut însă că această revoluție, pe care am socotit-o întotdeauna nu numai inevitabilă dar și de dorit, *ca una ce ar da o nouă întrebuițare, mai gospodărească, mai rodnică, puterilor națiunii*, — va putea fi organizată”.

E drept că ziarul în chestiune dorea aceasta și spera că ea va fi organizată de țărănism, sau de ceea ce înțelegea prin acest termen mai mult absurd de cât vag. Și e și mai drept că noi spunem aci că revoluția la care ne referim, va fi canalizată de corporatism. Eram ironizați sau boicotați.

Vedeți acum rezultatul: țărănismul este aruncat la lada cu

vechituri, cu simbolurile lui cu tot, iar speranțele viitorului sunt sprijinite, toate, pe umerii corporatismului.

Incet, incet, steagul desfășurat de noi va ajunge să fie steagul nostru al tuturor....

S. A.

Conferințele d-lui Manoilescu

În continuarea programului ce și-a propus, de a ține în curent pe alegătorii săi cu activitatea desfășurată în Parlament, d. senator M. Manoilescu s'a dus în ziua de 7 Mai a. c., la Timișoara unde a luat contact cu membrii Camerei de comerț și industrie din localitate.

Strânși în mare număr în sala „Lloyd“, comercianții și industriașii timișoreni au ascultat timp de aproape trei ore expunerea d-lui Manoilescu asupra modului cum a înțeles d-sa să-și îndeplinească mandatul dat de reprezentanții Camerelor de comerț și industrie în Senatul țării. Expunerea a fost primită cu aplauze de cei prezenți și în întregime ratificată.

A urmat apoi un banchet dat de Camera de comerț și industrie din Timișoara în cinstea d-lui senator M. Manoilescu, și la care au participat peste 60 de persoane, fruntași ai comerțului, industriei și intelectualității bănățene.

Seara la ora 9, d. Manoilescu și-a dezvoltat în sala Teatrului Comunal, sub auspiciile „Cercului studenților electro-mecanici“ de la Școala Politehnică, conferința sa despre „Statul de mâine“. Conferențiarul a fost viu și îndelung aplaudat de numerosul și selectul public care umplea sala până la ultimul loc.

După conferință, a urmat un foarte frumos festival dat de „Cercul studenților electro-mecanici“ de la Școala Politehnică.

Sâmbătă, 13 Mai, d. M. Manoilescu s'a dus la Cernăuți, unde era invitat de „Asociația Inginerilor“ pentru a ține o conferință.

D. Manoilescu a vorbit la orele 6 seara în aula Primăriei, despre „Criza Statului nostru“, în prezența unui public cum nu s'a văzut niciodată la vreo conferință în Cernăuți. Erau de față toți profesorii universitari, toți studenții, numeroși ofițeri, și elita intelectuală și economică română și minoritară, care a aplaudat îndelung spusele conferențiarului. Un semn în plus că ideea corporatistă reunește curentele și oamenii și că, din ce în ce, ea se leagă mai mult — am putea zice: se identifică — cu persoana d-lui Manoilescu.

A doua zi, Duminecă, d. Manoilescu a fost la Iași unde a conferențiat la orele 8 seara, în Aula Universității, despre „Către noul Stat românesc“.

Și aci ca și în celelalte locuri, d. Manoilescu s'a bucurat de o primire excepțional de călduroasă din partea publicului intelectual iesean, care a ținut să participe într'un număr neobișnuit de mare la conferință. Faptul merită să fie relevat cu atât mai mult cu cât în cursul zilei fuseseră lipite pește afișele cari anunțau conferința d-lui Manoilescu, alte afișe prin cari publicul era invitat să nu participe la conferință, afișele încheindu-se cu exclamația: Jos fascismul!

Ieșenii au înțeles însă — ca și noi — de unde venea această provocare, și au ținut să-i răspundă așa cum se cuvenea, iar

studenții au făcut d-lui Manolescu o tumultuoasă manifestație de simpatie, conducându-l pe jos de la Universitate la hotel, apoi de aci la gară.

Mulțumindu-le pentru caldă simpatie arătată, d. Manoilescu le-a declarat, că în curând le va face dovada că nu i-a uitat, revenind în Iași pentru a conferența din nou și a se interesa mai de aproape de toate problemele studențimii, — neglijate, după cum se pare, de ultimele guverne și de politicieni.

L. N.

Semne bune

Scandalurile celei mai scandaloase dintre Camere, provocate mai ales de majoritățile cele mai anarhice, mai destrăbălate și mai fără de rușine dintre câte au fost adăpostite vreodată sub magnifica și solemna cupolă a Parlamentului, — au sfârșit, cum era de așteptat, printr'o bătaie în toată legea.

Faptul ne umple de bucurie, fiindcă el ridică și ultima rămășiță de prestigiu unei instituțiuni intrată definitiv în descompunere, și grăbește astfel realizarea marelui desiderat al reformei Statului pe bazele pe cari le preconizăm noi aci.

Dar nu aceasta voim s'o relevăm în rândurile de față, ci reacțiunea care s'a produs spontan în tribune la aspectul vulgar al celor ce se petreceau în incintă: publicul a fluierat și a huldut, fără ca organele polițienești ale Camerei să îndrăznească a lua măsuri contra demonstranților.

E un semn că, în sfârșit, și la noi ia naștere acea opinie publică curagioasă și demnă, pe care o așteptăm de atâta timp.

Să salutăm fericiți acest început, și să nădăjduim că el va da cât mai curând roadele așteptate. Fără o opinie publică reală și conștientă de îndatoririle sale, nici un regim, ori cât de bun ar fi el, nu va putea să-și atingă ținta.

S. A.

Orașe și cetăți

Intreaga noastră viață publică, atât în formele cât și în spiritul ei, trăește din cecece conducătorii politici ai României au împrumutat dela alții. Nici o creație proprie, nici un imbold de a se inspira dela sursele realităților sociale și morale românești.

Nenorocirea este însă că mai toate aceste idei de import sunt rele pentru că sunt inadaptable.

Se vorbește acum de crearea Cetății Universitare. Intr'o epocă în care veniturile Statului nu ajung nici pentru cele mai elementare și mai urgente nevoi — înzestrarea armatei, de pildă, — într'o epocă în care oamenii serioși își propun comprimarea învățământului superior pentru a stăvilii pletora de diplomați muritori de foame sau aspiranți la țigetele secătuile ale bugetului, când biata clădire a vechei Universități stă de 15 ani neterminată, iar căminurile și cantinele studențești zac în mizerie, gospodarii noștri cugetă la ridicarea de noi palate, oari vor însemna tot atâtea noul și oribile sarcini puse asupra contribuabilului.

Totuși Cetatea Universitară s'ar putea imagina dar *fără* contribuția bugetului public. Ea ar putea fi ridicată, după un plan stabilit, de orașele provinciale, cari și așa rup sume importante din veniturile lor pentru căminurile studențești, și de sigur, și cu sprijinul studenților înșiși, — bine înțeles cu al aceluia cari, dispunând de mijloace (căci nu absolut toți studenții sunt săraci), pot să-și plătească întreținerea într-o asemenea fundațiune.

Pilda ar putea fi luată — noi cari împrumutăm totul, — dela ruși. Da, dela ruși. Aceștia sunt pe cale să ridice un oraș al scriitorilor lângă Petrograd. Dar nu Statul, ci organizațiile comunale ale fostei capitale a imperiului, împreună cu organizațiile sindicale ale scriitorilor. Ceeace este cu totul altceva, fiindcă bugetul public nu e pus la contribuție cu nici o copeică pentru realizarea acestei opere. În România, dimpotrivă, ori cine are o idee, se repede cu ea ca să i-o realizeze Statul. Așa credem și noi că e ușor.

Și pentrucă veni vorba de un oraș al scriitorilor — ce frumoasă și pitorească imagine! — ne întrebăm cum de nu i-a venit în gând nimănui să afecteze minunatele vile și pavilioane din Parcul Carol I, scriitorilor și artiștilor? Sau, cum de nu s'a gândit nimeni din cei ce gospodăresc Municipiul să încerce ridicarea unui oraș al scriitorilor și artiștilor la Băneasa, în preajma admirabilului lac, astăzi atât de estetic rânduit de Primăria Capitalei?

Aruncăm aci o idee singulară și bizară ca multe altele. Cine știe? Poate că se va găsi un *nebun* care s'o infăptuiască....

I. J. R.

Notă finală

Semnalăm cititorilor noștri cari urmăresc literatura economică, seria de 11 articole publicate în *l'Independance Bulgare* de către economistul *Assen Yankoff*, și cari tratează problema economică a țărilor agricole, exclusiv din punctul de vedere al teoriilor d-lui profesor Mihail Manoilescu.

Trei ani de domnie

Au trecut trei ani, de când chemarea spre înaltele Sale destine L-a adus pe Regele Carol al II-lea pe tronul înaintașilor Săi.

De atunci încoace toată viața publică a României este dominată de lupta între personalitatea creatoare a Suveranului și puterile trecutului, reprezentate prin vechii oameni politici.

Soarta extraordinară, cu colorit de antică tragedie, a Regelui românilor, este întregă datorită faptului, rar întâlnit, ca o odraslă regală să aibă o atât de puternică personalitate proprie.

Această personalitate, care n'a încăput în rolurile convenționale ale unui moștenitor de tron, bun de a fi „îndrumat“ de bătrâni mentori politici, nu încapă nici în tiparele unui constituționalism învechit, secăt de orice înțeles și de orice îndreptățire, moștenire inutilă și împovărătoare a unui veac trecut.

Carol al II-lea e pus de soartă să creeze România cea nouă a nobilelor Lui visuri, având înaintea Sa un cadru de stat putred și oameni cari nu înseamnă decât prelungirea unei mentalități neîmpăcate cu vremea de azi.

Încercările de a primeni această lume, care stă în calea oricărei reînnoiri, prin combinații inedite de persoane — cum a fost încercarea guvernului Iorga — nu au putut da rezultate, fiindcă pentru o transformare reală și adâncă a țării nu există decât două mijloace: înlocuirea vechilor instituții constituționale prin altele noi și însuflețirea acestei opere de regenerare prin spiritul altei generații.

Regele Carol al II-lea nu-și va realiza întreaga Sa operă și nu se va realiza pe El însuși, decât în ziua când, transformând radical Statul românesc, va elimina resturile lumii vechi — oameni și instituții, — cari în fiecare

clipă, — fățiș sau perfid — îi tae drumul spre gloria de constructor pe care I-a hărăzit-o destinul.

Urarea noastră, într'o asemenea zi, nu poate fi decât aceea ca — împotriva a orice și împotriva a oricui — ca și altă dată în cursul măreț și tragic al vieții Sale, să-și deschidă, singur și hotărit, ACEST drum.

„LUMEA NOUA“

? Partide sau corporații ?

de MIHAIL MANOILESCU

La baza ideii corporative, noi am pus principiul funcțional în viața socială. Corporațiile sunt indicate să constituie baza organizării sociale și a organizării de Stat, pentru că ele împlinesc *un rol funcțional*, care întrece rolul oricăror altor forme de integrare socială.

Azi viața socială se integrează în alte forme de instituții, din cari, cea mai pregnantă pe terenul politic, este aceea a partidelor.

Dilema : *partide sau corporații*, se reduce dar la a stabili dacă *rolul funcțional al corporațiilor este astăzi mai esențial și mai necesar decât rolul funcțional al partidelor*.

Stabilirea rolului funcțional pentru instituții sociale ca și pentru oameni, este piatra de încercare pentru a îndreptăți existența lor. Istoria arată că instituțiile sociale, ca și personalitățile omenești, sunt tolerate în viața popoarelor chiar când săvârșesc cele mai mari greșeli și păcate, dacă împlinesc o funcție esențială, pe care nici o altă instituție sau organizație nu o poate împlini.

Exemplul extrem al seniorilor feudali, constituie o demonstrație impresionantă. Nu a existat instituție mai făuritoare de nedreptăți decât feudalitatea, și n'au existat oameni mai pătați de crime decât seniorii feudali, cari se înfățișau de multe ori ca adevărați bandiți de drumul mare față de convoiurile bogate ale negustorilor ce treceau întâmplător prin fieful lor !

Și totuși, feudații s'au menținut atâtea veacuri fiindcă *împlineau o funcțiune*. Ei apărau pe supușii lor de jaful care ar fi venit din afară și care ar fi fost, oricum, mai puțin decât jaful pe care îl comiteau singuri.

Intre instituții și organizații sociale, ca și între ființele vii, se dă o luptă de selecție, pe urma căreia înving și subsistă numai acele instituții cari, cu toate scăderile lor, împlinesc funcții indispensabile.

Partidele politice, cari au dominat viața publică a veacului al XIX-lea, au împlinit, desigur, o asemenea funcție. Căci dacă nu ar fi împlinit-o, nu ar fi existat.

Toată problema guvernării statelor a fost în veacul al XIX-lea o problemă pur politică, care se diviza în probleme parțiale: problema pur constituțională, problema libertăților, problema liberei circulații a forțelor individuale între clase. Dreptul la cuvânt și dreptul la ascensiunea individuală a masselor populare formau obiectul luptei cotidiene dintre partide.

In tot cursul veacului al XIX-lea și mai ales, la începutul său, partidele politice au avut rolul exclusiv să intru-peze lupta între revoluție și reacțiune, și să stabilească un echilibru între cele două forțe.

De aceea, partidele au avut un rol esențial numai în faza în care viața națiunilor a fost dominată de probleme pur politice și, în special, de lupta pentru a obține din partea suveranilor și a claselor dominante drepturi politice pentru popor.

Partidele se împărțeau atunci în partide de stânga, cari luptau pentru a obține lărgirea drepturilor poporului, libertatea presei, libertatea individuală și dreptul de vot cât mai extins, și în partide politice de dreapta, cari căutau să frâneze aceste tendințe.

În ziua în care popoarele au ajuns la maximum de libertăți și la votul universal, partidele și-au pierdut rostul lor esențial. E drept că atunci partidele au încercat să împlinească alte roluri, și au trecut dela problema politică la problema socială încercând să îmbrățișeze revendicările de clasă. Partidele socialiste au jucat astfel un rol zgomotos, dacă nu mare, în a doua jumătate a veacului al XIX-lea. *Dar cea mai bună dovadă că nu partidele erau organismele indicate pentru această funcție, o constituie insuccesul lor în domeniul social.*

Partidele socialiste ajunse la guvern n'au schimbat cu nimic structura statelor burgheze, n'au aplicat cu nimic decât ideile socialiste, și n'au organizat în chip constructiv forțele proletariatului pentru a prelua funcțiile sociale împlinite de capitalism.

Neschimbând nimic în structura societății, ele au lăsat deschisă altora această misiune. Partidele socialiste, simplă antiteză parlamentară a partidelor burgheze, se văd prăbușindu-se astăzi în toate țările, odată cu acestea.

Ele au trăit numai ca o reacțiune împotriva burgheziei. Ele s'au prăbușit în ziua în care burghezia însăși s'a clătinat în rolul ei funcțional.

Antiteza pierde orice rost de existență, odată cu teza însăși.

Reacțiunea încetează odată cu ACȚIUNEA însăși.

Iată de ce, problema socială n'a fost rezolvită de către vechile partide social-democrate, cari azi sunt complect perimate, odată cu toate instituțiile veacului al XIX-lea, iar ideea socialistă a rămas să fie înfăptuită de către organisme noi, cari numai cu numele sunt partide dar cari tind să reprezinte integralitatea națională, cum sunt, de pildă, partidele fascist în Italia și partidul național-socialist în Germania. Aceste organizații cari cuprind integralitatea națiunii realizează ideea socialistă într'un cadru de ordine și de autoritate și cu metode cu totul deosebite de acelea ale social-democrației.

Nu vom vorbi de unele roluri secundare pe cari anumite partide cu caracter particular le-au putut avea în unele țări, cum sunt rolurile *regionale* sau rolurile *naționale* de reprezentare a unor minorități în cadrul unor state eterogene.

Aceste partide speciale nu intră în definiția și în concepția *clasică* a partidului politic de stilul veacului al XIX-lea.

Partidele politice clasice sunt organizații libere cari au scopul și posibilitatea de a cuceri *integral* puterea publică, într'un Stat. Partidele minoritare, partidele regionale sau partidele confesionale, nu pot fi decât partide cu interese limitate. Ele nu pot, și nici măcar nu-și propun, să cucerească Statul în întregul său, ci numai să apere anumite categorii particulare de interese.

Revenind însă la partidele politice cari își propun să cucerească integral puterea publică, trebuie să constatăm că nici o nevoie funcțională nu reclamă diferențierea acestora în mai multe organisme cu acelaș rol și aceeași țintă.

? Care e necesitatea existenței *mai multor* partide ce-și propun să cucerească pe rând puterea publică, atunci când între aceste partide nu mai există diferențe de concepții privitoare la problemele *pur politice*, întrucât toate, dar absolut toate, stau pe acelaș teren al votului universal și al libertăților publice, așa cum au fost câștigate? Necesitatea de echilibru între acțiune și reacțiune publică, care a fost necesitatea veacului al XIX-lea, a dispărut cu totul, iar partidele sunt în realitate *deposedate de orice funcțiune*.

Mai rămâne în favoarea partidelor un singur argument: acela că aceste vaste organizații concentrează în sens vertical clasele sociale și *echilibrează anatgonismele sociale* în sânul lor propriu, jucând astfel un rol de amortizor și de atenuator în lupta și fricțiunile dintre clase.

Cei cari invoacă acest argument, în adevăr seducător,

uită însă că dacă rolul partidelor este de a realiza în sânul lor această echilibrare, consecința logică ar fi ca în fiecare țară să nu existe decât un singur partid, iar nu mai multe, care să facă această concentrare sub o autoritate publică.

? In adevăr, de ce acest rol de a uni clasele sociale să fie împlinit de două sau trei partide cari să creeze astfel prin existența lor o diviziune nouă și artificială în sânul națiunii ?

In locul diviziunii *naturale și directe* în categorii sociale, ele introduc diviziunea *artificială și indirectă* în partide. Sub pretextul de a face un arbitraj permanent între clase, partidele devin organisme stabile cu interese proprii, cari ajung să-și facă un scop din a se servi pe ele înși-le, consumând din energia și din substanța națională.

Căci dacă partidele n'au decât rolul de a face arbitrajul între clase, de ce această funcție să nu o facă mai bine Statul însuși prin instituțiile sale ?

Or, acesta este totai rolul și misiunea Statului corporativ. In Statul corporativ, arbitrajul claselor și a categoriilor de interese se face și pe terenul economic și pe cel social, și pe cel politic, prin mijlocirea corporațiilor. In ordinea economică, corporațiile integrează viața națională și o diferențiază după funcțiuni cari se completează unele pe altele și se coordonează în mari înțelegeri colective.

In ordinea socială, corporațiile asigură echilibrul între patron și lucrător. In ordinea politică, punctul de întâlnire al corporațiilor, care e Parlamentul, constituie și punctul de echilibru al tuturor categoriilor sociale.

In locul arbitrajului artificial, nesistematic și neeficace, exercitat în cadrul fiecărui partid, Statul corporativ oferă arbitrajul NATURAL, LEGAL și FECUND, realizat în cadrul Statului însuși.

. . .

Iată cum, pornind dela ideea și dela rolul funcțional al oricărei organizații sociale, ajungem în chip firesc la concluzia că partidele sunt organisme perimate cari și-au încheiat cariera, în ziua în care s'au realizat în toate țările votul universal și libertățile cetățenești depline, și că ele nu pot împlini roluri sociale — cum n'au putut împlini partidele social-democrate din apus — și cu atât mai puțin roluri economice, pentru cari nu au fost niciodată create. *Roluri sociale, roluri economice și roluri politice, în viața unui Stat în adevăr modern, nu pot împlini decât corporațiile.*

De aceea, viitorul este numai al corporațiilor și al Statului corporativ.

Considerațiuni asupra curentelor politice din România

de E. OTETELIȘANU

Azi, când se impune să cercetăm cu atențiune și obiectivitate împrejurările politice, economice și sociale create de falimentul regimului democratic și de acelea ale structurii economice burgheze, este cred cât se poate de util să facem și o inventariere a instrumentelor politice de cari dispunem pentru a face față evenimentelor cari se întrevăd de pe acum și a căror realizare se precipită, poate într'un ritm ce va surprinde chiar pe cei mai vigilenți.

Cari sunt aceste instrumente? Pe de o parte un număr de mai bine de 16 partide, iar de altă parte o mare nemulțumire populară care începe să se cristalizeze în jurul Blocului Cetățenesc, a Gărzei de Fier și a Ligei Apărării Naționale Creștine.

Credem că a venit momentul să nu mai acordăm partidelor politice o importanță care nu mai corespunde cu ceea ce fiecare din ele reprezintă de fapt, și tot astfel credem că nu mai este serios și mai ales nu mai este potrivit față de nemulțumirea din ce în ce crescândă a masselor cetățenești, să privim cu dispreț unele curente politice și sociale cari, dacă au azi o mică importanță, nu înseamnă că mai curând sau mai târziu nu vor putea fi chemate să joace un rol important. ? Câți oameni se găseau la început în jurul lui Mussolini și Hitler? Ce reprezintă acești doi oameni azi și mai ales ce reprezintă curentele de opinie publică creată de ei în țările lor? Cine ar fi putut întrevăde desfășurarea evenimentelor? Care este secretul succesului lor? Au crezut și au perseverat!

Ei bine, Blocul Cetățenesc, Garda de Fier, Liga Creștină și alte grupări cari se vor mai putea ivi, pot să fie numai afluenții unui curent mai puternic care într'o zi va fi în stare să răstoarne tot ce azi mai apare ca fiind încă destul de solid.

Noi cari la această revistă încercăm să elaborăm o doc-

trină politică și economică a noului stat corporativ, avem și preocuparea de a cerceta cari sunt curente de opinie publică cari la un moment dat ar putea fi favorabile sau ostile doctrinei noastre.

Credem, prin urmare, interesant să analizăm din punct de vedere al funcțiunii lor politice atât partidele existente azi, cât și curente noi, semnalate mai sus, pentru a vedea pe ce anume se va putea conta în ziua când problemele pe cari le frământăm vor trebui să fie realizate.

Vom cerceta mai întâi partidele politice, apoi curente semnalate și în urmă vom fi în măsură să tragem și concluziunile noastre.

•••

Intr-o lucrare remarcabilă: „Partidele Politice“, publicată în 1926, d-l Prof. P. P. Negulescu, fost Ministru al Instrucțiunii Publice, încearcă să reabiliteze, la noi în țară, regimul politic democratic și partidele politice cari sunt organele indispensabile pentru funcționarea acestui regim. Desigur că în cursul celor șapte ani cari s'au scurs dela apariția acestei cărți, evenimentele și-au luat sarcina să facă dovada că organizația de stat democratic nu mai corespunde cu funcțiunile multiple pe cari trebuie să le îndeplinească un stat modern. În deosebi un stat modern nu mai poate fi considerat ca fiind o sumă de cetățeni, investiți cu o serie de drepturi abstracte și străine de un ideal național care nu poate fi realizat decât numai de un stat puternic în stare să impună oricărui cetățean o normă de conduită în conformitate cu acest ideal. Italia, Portugalia și Germania au pășit pe calea organizării unui asemenea stat. România nu se va putea sustrage acestei imperioase obligațiuni ale momentului de față. Dar un stat atot puternic nu poate fi un stat democratic, supus tuturor curentelor politice schimbătoare și lipsit de orice continuitate în acțiunea lui.

Am putea, dezvoltând această concepție despre statul modern până în ultimele ei consecințe, să demonstrăm că statul democratic nu mai are rațiunea de a exista.

Ne rezervăm să revenim, cu precizări în acest sens, într'un articol viitor. Aci preferăm să arătăm cu argumente cari se aduc în favoarea acestui regim politic democratic, cum că împrejurările speciale dela noi, ca de altfel și de aiurea, nu mai permit menținerea acestui regim, fără primejdie pentru existența noastră ca stat cu o anumită misiune istorică în răsăritul Europei.

Cartea menționată mai sus ne va furniza o serie de asemenea argumente ¹⁾.

¹⁾ Loc. citat pag. 252 și următoarele.

O primă condiție pentru ca regimul democratic să funcționeze normal este existența unei opinii publice serioase și bine pregătite.

Punând această condițiune, d-l Prof. P. P. Negulescu adaugă :

„Când nu se înalță pe o asemenea temelie socială grupările de cetățeni nu sunt partide politice, ci „coterii“ personale sau asociații de interese particulare“, iar mai departe scrie :

„De aci rezultă că în țările unde legile nu îngăduie participarea directă a cetățenilor la viața politică, sau unde „massa națională, fiind prea săracă și prea incultă, e prea absorbită de grijile vieții individuale și nu se interesează de „problemele vieții colective, regimul partidelor nu poate exista sau dacă există, nu poate funcționa în mod normal“ și în fine : „In Statele cari se găsesc într-o asemenea situație, partidele politice nu prezintă decât o pătură superficială de profesioniști ai politicii“.

Este adevărat că pentru exemplificarea unor asemenea stări cu totul anormale, din punct de vedere al unui regim democratic, distinsul autor aduce ca exemple coloniile spaniole și portugheze din America de Sud.

Nimeni nu va putea contesta însă că lipsurile semnalate mai sus, din cauza neexistenței unei opinii publice serioase și bine pregătite, se aplică perfect de bine și la noi.

Lipsindu-ne prin urmare una din premisele fundamentale ale unui regim democratic normal, suntem amenințați să nu avem partide politice ci numai o pătură superficială de profesioniști ai politicii.

Credem că nu este nevoie să precizăm mai mult că tocmai aceasta este situația așa ziselor partide burgheze dela noi, indiferent de denumirea lor.

A doua condiție este, după d-l Prof. P. P. Negulescu, că „opinia publică, acolo unde ea există, în înțelesul adevărat al cuvântului, să nu fie prea divizată asupra „problemei fundamentale ale vieții politice sau asupra principiilor esențiale ale organizării sociale“, iar mai departe adaugă : „Din nefericire, această pătură adâncă de sentimente uniforme, pe care o produce în primul rând unitatea credințelor, nu există pretutindeni. In statele unde ea „lipsește, regimul partidelor funcționează rău“.

Ce unitate de credință există la partidele noastre politice ? Este foarte adevărat că neînțelegerea situației de fapt, de azi, le face pe toate să rămână credincioase sub raportul doctrinelor economice : principiilor primare ale economiei liberale clasice, iar sub raportul politic : regimului democratic.

Această unitate de concepție presupune un program de

realizări, cari să exprime, prin măsuri legislative sau prin măsuri de guvernământ, o politică în cadrul acelei ideologii burgheze și democratice.

În loc de aceasta, constatăm că pe când guvernul face în interiorul țării o politică economică inspirată de ideile unei autarhii destul de bine precizate, d-l Titulescu, delegatul României la Conferința întrunită la Praga, nu se sfiște să anunțe că statele „Micei Înțelegeri“ repudiază orice încercare a unei politici economice autarhice, pe care o consideră și irealizabilă.

? Cine are dreptate: guvernul dela București sau delegatul său dela Praga? Desigur nici unul nici celălalt, pentru că o politică economică autarhică în cadrul unei economii liberale burgheze, este un non sens, după cum este un non sens să afirmi că o asemenea politică este principial irealizabilă și periculoasă.

Întrebați însă pe orice om politic cu veleitate de a fi ministru, și Doamne, toți au aceste veleități, ce gândește asupra acestor probleme și vă veți uimi de răspunsurile incoherente sau evasive pe cari le veți căpăta, nu din cine știe ce precauțiune de prudență, ci din nefamiliarizarea celor mai mulți cu aceste probleme.

Prin urmare, programele partidelor noastre politice se caracterizează prin lipsa unei concepțiuni bine definite, de aceea incapacitatea lor, odată ce au ajuns la putere, să realizeze o operă de guvernământ pozitivă și constructivă. Partidul Poporului a vânturat în opoziție ideea „tragerei la răspundere“, dar a uitat-o a doua zi după ce s'a înscăunat, iar partidul național-țărănist a fâlfâit cămașa d-lui Mihalache pentruca în aproape cinci ani de guvernare continuă, să nu poată realiza nimic, nici chiar pentru țărani, ale căror interese pretinde că le apără.

Lipsa unei concepțiuni politice clare și coerente, explică incapacitatea tuturor partidelor politice de a realiza ceva trainic, de aceea ușurința cu care fiecare partid, odată investit cu puterea, schimbă din temelie întreaga politică a predecesorilor săi.

Iată dar că nici a doua premisă a unui regim democratic normal nu este îndeplinită de nici una din așa numitele partide de guvernământ.

Trecând apoi dela condițiile pe cari trebuie să le îndeplinească „massa națională“ la cele pe cari trebuie să le îndeplinească partidele înși-le, pentru ca regimul lor să fie posibil, d. prof. P. P. Negulescu formulează mai întâi condițiunea ca: „partidele spre a putea aspira să guverneze nu trebuie să reprezinte categorii limitate de interese — profesionale, regionale, minoritare sau de clasă — și cu atât mai puțin, interese particulare ci concepții generale privitoare la struc-

„tura Statului și la dezvoltarea lui”. Mai departe d-*sa* scrie : „Mai important este însă, să arătăm că, din punctul de vedere al mecanismului vieții constituționale, partidele unitare, întemeiate pe concepții generale privitoare la organizarea Statelor”, nu trebuie să fie prea numeroase” pentru „că „atunci când ele sunt prea numeroase, masele electorale nu se mai pot orienta destul de ușor și de sigur la alegeri, majoritățile se formează mai anevoie în parlament și sunt mai instabile, iar guvernele durează mai puțin și au „o activitate mai puțin eficace”. Motivul însă cel mai important care pledează pentru existența unui număr mic de partide, în cazul cel mai ideal numai două, este următorul: „dacă sunt numai două, partidul care la un moment dat, părăsește puterea și trece în opoziție, având neapărata nevoie să-și odihnească oamenii și să-și refacă programul, nu e interesat să răstoarne cu ori ce preț partidul care vine la guvern. El se mărginește doar să-și facă o opoziție de fapt, calmă și obiectivă, semnalându-i, de la caz la caz, greșelile, când le comite în adevăr — și-l lasă, astfel să guverneze în pace”.

Pentru a arăta cât de anevoioasă este guvernarea în asemenea condițiuni autorul expune evoluția politică a Franței în decursul secolului al XIX-lea și până în zilele noastre. Dar în această țară toate aceste neajunsuri sunt într-o largă măsură atenuate pentru că poporul francez se găsește pe o treaptă cu totul superioară.

Ce putem spune despre România unde nici una din condițiunile enumerate mai sus nu sunt satisfăcute de nici unul din partidele noastre, pentru că ele sunt prea numeroase și pentru că nici unul din ele nu reprezintă „concepții generale privitoare la structura Statului și la dezvoltarea lui”, iar poporul se găsește la un nivel cultural cu totul inferior.

Cât de mărginită este sfera de interese pe cari le apără partidele noastre se vede din activitatea lor când vin la guvern. Ele nu numai că nu reprezintă interesele generale ale țării, dar nici chiar pe ale unei provincii, ci fiecare organizație de județ apără numai interesele politice ale propriului lor județ. Nici o numire nu se poate face de cât numai cu consimțământul șefului de organizație județeană iar acesta veghează ca nici un cetățean străin de județ să nu primească o situație în județul respectiv. Ce mai pot reprezenta asemenea partide reduse la un număr de organizațiuni județene cari se exclud unele pe altele ? În asemenea condițiuni a vorbi de interese generale și de concepțiuni privitoare la structura Statului este a pretinde prea mult.

Am citat intenționat toate acele pasagii din cartea d-lui prof. P. P. Negulescu, care a scris această operă toc-

mai cu intențiunea de a apăra regimul politic democratic și partidele politice cari îngăduie funcționarea acestui regim. Dar analiza ce o face îl conduce să stabilească condițiunile pe cari și țara și partidele trebuie să le îndeplinească pentru ca regimul democratic să poată funcționa în chip normal.

Concluziunea este evidentă : când nici poporul și când nici partidele politice nu îndeplinesc aceste condițiuni, acest regim politic nu poate funcționa normal.

Așa dar în cazul partidelor noastre nici una din premisele cerute de regimul democratic ne fiind realizate, se pune întrebarea: ce este de făcut?

Este foarte interesant de observat că partidele noastre nu erau în stare să-și îndeplinească misiunea lor nici chiar în epoca în care în toate țările, regimul parlamentar era acceptat fără discuție iar activitatea economică se desfășura în cadrul concepțiilor liberale burgheze.

? Ce mai pot face însă azi partidele noastre când însăși concepția politică democratică se arată cu totul incompatibilă cu cerințele unui stat puternic, capabil să urmărească un ideal de etica socială și de aspirațiuni naționale și când, în acelaș timp, omenirea se pregătește să părăsească premisele liberalismului economic pentru a îmbrățișa pe acelea ale economiei organizate în cadrul „statului corporativ”?

Desigur că partidele politice din România își trăesc ultimele clipe ale existenței lor. Ele vor dispărea odată cu schimbarea împrejurărilor politice și economice cari le-a permis apariția lor.

• • •

Incapacitatea partidelor politice de a-și îndeplini funcțiunea lor politică, evident că a creat în întreaga țară o stare de neliniște și de nesiguranță care devine din ce în ce mai evidentă pentru ori cine voește să observe obiectiv desfășurarea evenimentelor. Ca orice organism sănătos, și organismul nostru social reacționează. Fără ca să-și dea seama precis care este primejdia care îl amenință el a descoperit, mai mult instinctiv, că una din marile noastre plăgi sociale este incuria administrației noastre, abuzurile, vexațiunile la cari sunt supuși cetățenii și hoțiile sub toate formele imaginabile cari nu îngăduie ca banul contribuabilului să se ducă acolo unde trebuie.

În potriva acestei calamități sociale el caută să reacționeze, și după încercarea neisbutită a „Ligei Vlad Tepeș” el a găsit în „Blocul Cetățenesc” al d-lui prof. Forțu un nou mijloc de a reacționa. Oamenii așa zis cumiși nu vor să ia în serios mișcarea politică și socială care începe să se cristalizeze în jurul „Blocului Cetățenesc”. Cu toate acestea

mişcarea prinde iar blocul se organizează în toate județele. ? Ce va putea ieși de aci, cine poate prevedea? Decamdată această grupare este o încercare de protestare a cetățenilor în privința abuzurilor de cari guvernarea tuturilor partidurilor, fără deosebire, s'au făcut vinovate. Programul blocului este desigur naiv: pedeapsa cu moarte pentru cei vinovați. Negreșit că este puțin, dar blocul nu se erijează într'un partid politic care năzuiește să guverneze. El voește să se facă dreptate și mai ales el voește să răsbune pe cetățeni de tot ce au suferit din partea politicianilor. Opera constructivă nu-l interesează. După ce dreptatea socială a fost realizată, după ce setea de răsbunare cetățenească a fost potolită, să vină alții mai pricepuți și mai buni să clădească noua ordine socială și politică.

Se pun noi probleme politice, economice și sociale? Fi-rește! Nici d. Forțu și nici prietenii săi nu se gândesc să tăgăduiască acest adevăr. Dar pentru ei pe primul plan vin comandamentele morale. Nimic durabil și serios nu se poate clădi pe minciună și pe incorectitudine. Mai întâi trebuie întronată ordinea morală, pe urmă toate celelalte se vor aranja dela sine.

Veți spune că aceasta nu constituie un program politic? Cred că vă înșelați. Fiul dulgherului din Nazaret tot în numele unei noi ordine morale a venit. Fariseii nu l-au crezut, l'au batjocorit și l'au omorât. Ideea întrupată de el a triumfat. Aceasta este și concepția lui Forțu. Fără jertfa unui om de treabă nu se poate îndrepta nimic. Iată de ce socotim că în măsura în care nemulțumirea va crește în aceeași măsură și curentul în favoarea „Blocului Cetățenesc” va crește. Negreșit că fariseii și cărturarii români nu vor adera la această mișcare. În schimb cetățenii modești, necăjiți, cari suferă și nu mai văd nici un capăt al acestei suferințe, toți aceștia se vor grupa în jurul stindarului înălțat de Profesorul Forțu, care încetul cu încetul va deveni un simbol și un mit al năzuințelor de mai bine ale mulțimei. Ce va rezulta? Noi constatăm fenomenul și întrevădem evoluția lui. Deocamdată despre „Blocul Cetățenesc” atât se poate spune.

Există însă și alte curente sociale și politice cari pășesc dela o altă concepțiune: aceea a rasei și a națiunii.

România trebuie să fie a românilor. Ei din moș-strămoși au locuit acest pământ, s'au bucurat de roadele lui și au dreptul să stăpânească această țară și să-i imprime caracterul etnic al rasei românești.

Această tendință și-a găsit expresiunea ei politică în două grupări: „Liga Apărării Naționale Creștine” a D-lui A. C. Cuza și „Garda de Fier” a D-lui Zelea Codreanu.

Ce vor aceste două grupări? Amândouă afișează un antisemitism intransigent și un naționalism care nu admite nici

un compromis. Se va spune că aceasta este prea puțin. Totuș constatăm că ambele aceste curente prind, ceea ce dovedește că și în acest caz instinctul masselor a descoperit un element esențial al existenței noastre ca popor și stat.

România nu poate fi decât ceea ce românismul, în cel mai corpinzător înțeles al cuvântului, îl poate da. Ori ce este străin de esența intimă a acestui românism nu poate fi tolerat să prindă rădăcini în colectivitatea românească, iar statul românesc trebuie așezat pe asemenea fundamente încât românismul să se poată manifesta cu toată și în toată amploarea lui.

Toate celelalte imperative de ordin social, politic, economic și cultural trebuie să fie subordonate acestui imperativ al rasei. Ne găsim prin urmare ca și în cazul imperativului de ordin etic al blocului cetățenesc în fața unui postulat de politică națională, care cere să fie satisfăcut în întregime și fără nici un compromis. Acesta îl cer românii din toate unghiurile țării și astfel se explică succesul crescând al acțiunii „Gârzei de Fier” și al „Ligei Apărării Naționale Creștine”.

Firește că atât *postulatul etic* al „Blocului Cetățenesc” cât și *postulatul etnic* al celorlalte două grupări nu pot fi suficiente pentru a permite înscăunarea în România a unei noi ordine politice. Cu toate acestea ambele aceste principii constituie cele două axiome fundamentale pe cari se va înălța viitorul stat românesc.

Erea firesc de altfel ca odată unirea tuturor românilor înfăptuită să se trezească în conștiința fiecăruia necesitatea de a așeza la baza viitorului edificiu al României două principii: unul uman, acela al moralei; altul național, acela al românismului.

România nu va putea fi cu adevărat mare și puternică decât numai atunci când ea va putea să se manifeste în cadrul unei moralități intransigente și a unui românism neprihănit de elemente străine.

A fi descoperit aceste două principii cardinale și a fi avut curajul de a le afirma cu energie va rămâne marele merit istoric al lui Forțu, Zelea Codreanu și A. C. Cuza.

* * *

Dar aceasta nu este de ajuns. Recunoscând că România de mâine va trebui să fie un stat întemeiat pe înalte principii de moralitate și pe caracterul etnic al rasei, am stabilit un cadru în care urmează să se introducă toate acele elemente cari pot da o consistență reală unei colectivități și să conducă la organizarea ei în așa fel în cât să poată îndeplini un rost, alături de celelalte colectivități, diferite între ele prin rasă, dar călăuzite toate de aceleași principii etice.

Trebue să recunoaştem că nici una din cele trei grupări ale căror tendinţe le-am analizat mai înainte, nu au până în prezent o doctrină ori cât de rudimentară, cu privire la noua ordine politică, socială şi economică a noului stat românesc, care va trebui să fie adoptată în ziua, când moralitatea va triumfa prin înfrângerea definitivă a politicianilor şi românismul va fi învingător prin asigurarea preponderenţei rasei noastre în cuprinsul graniţelor româneşti.

Analiza făcută mai sus ne permite să tragem concluziunea că nici nu poate fi altfel. Blocul Cetăţenesc, Garda de Fier şi Liga Apărării Naţionale Creştine sunt curente de opinie publică isvorâte din tendinţele instinctive şi confuze ale masselor şi prin urmare nu pot avea pretenţiunea de a aduce cu ele elementele raţionale şi clare cari pot servi la clădirea viitoarei colectivităţi româneşti. Ele sunt numai nişte strigăte de raliere ale românilor în vederea unei acţiuni constructive ce va trebui întreprinsă.

Cum era firesc, acest gol nu putea rămâne neimplinit. Profesorul Mihail Manoilescu, desigur mintea cea mai constructivă şi mai organizată a generaţiei lui, şi-a luat sarcina de a grupa în jurul lui o serie de prieteni cu ajutorul cărora a început elaborarea viitoarei doctrine a noului stat românesc. Gruparea de la revista „Lumea Nouă” a reuşit sub directiva D-lui Manoilescu, să construiască în bună parte doctrina politică, socială, economică şi culturală a României de mâine.

Azi se poate spune că dispunem de un puternic curent de opinie publică călăuzită de două principii fundamentale: morala şi românismul, precum şi de o întreagă doctrină pentru construirea unei noi ordine politice şi economice în România.

Impotriva acestor tendinţe puternice, întemeiate pe instinctul rasei şi pe imperativele categorice ale vremurilor de azi, avem opoziţia partidelor politice. Acestea, prin acţiunea lor jignesc permanent morala publică, impun naţiunii continue umilinţe şi nu sunt în stare să aducă nici o contribuţie pozitivă pentru a da statului românesc autoritatea şi puterea de care are nevoie pentru rostul pe care acest stat este chemat să-l îndeplinească, în această parte a lumii. *Trebue în adevăr să se înţeleagă odată pentru totdeauna că România nu este chemată să desăvârşească un ideal politic democratic ci să se manifeste ca stat românesc creştin, pe linia tradiţiei ei seculare.*

* * *

Desigur că situaţia este foarte grea, mai ales pentru Coroana care în aceste împrejurări este chemată să-şi îndeplinească funcţiunea ei de arbitru, între aceste diferite curente cu totul imposibil de conciliat.

Ne găsim în acele momente critice când un ochi vigilent și o mână energică sunt necesare pentru a imprima desfășurării ulterioare a evenimentelor un mers evolutiv sau revoluționar.

Prefacerile politice și sociale când ajung la deplina lor dezvoltare, se deslănțue și nici o putere omenească nu le poate opri de a se manifesta. Rămâne numai ca acei sau acela cari au răspunderea în fața Istoriei să înțeleagă chemarea „vremei” și să-i asculte poruncile ei.

Pentru ori ce minte clar văzătoare este evident că România veche democratică și liberalo-burgheză este muribundă. O altă Românie nouă tânără, puternică, călăuzită de aspirațiuni nobile și susținută de o putere creatoare românească, se pregătește să-i ia locul.

Aceste reflexiuni am crezut util să le facem azi, când, după trei ani dela restaurare, bilanțul României se soldează cu un pasiv din ce în ce mai greu de suportat.

Dumnezeu să călăuzească pe cei cari au răspunderea acestor zile. Amin !

—

BCU IASI / CENTRAL LUNAR

Corporatismul văzut și altfel

de I. CONSTANTIU

Prin broșura „România Stat corporativ“, d. Manoilescu, pune în grea situație nu numai pe adversari, dar și pe partizanii ideii corporative. Pe adversari, pentru că nu credem ca aceștia să poate opune ușor „un mănunchi de idei, de proiecte și programe tot așa de precise și tot atât de încheiate“ ca acele cuprinse în lucrarea d-lui Manoilescu. Pe prieteni, pentru că nu toți vor înțelege corporatismul în același sens.

Răspunzând apelului d-lui Manoilescu, ca partizan al ideii corporative, nu mă voi mărgini a cere lămuriri sau a propune modificări de amănunte. D. Manoilescu este destul de clar, și nu amănuntele ne preocupă atât cât înseși punctele esențiale, doctrinare. Ori, tocmai asupra acestora ne vom permite a face câteva observații. Ca și noi, de sigur, și d. Manoilescu nu consideră corporatismul ca ceva absolut, ci relativ, nu ca un scop ci ca un mijloc, de oarece nu e vorba de o imitație căreia trebuie să ne supunem, ci de o „creație originală, elaborație proprie, născută din propriile noastre necesități naționale, pe baza unor principii generale de valoare universală“.

Consider dar discuția larg deschisă, mai întâi, asupra acestor principii, a fondului, a ceea ce vom să realizăm prin corporatism. Scopul va fi, de sigur, să dăm nației cea mai potrivită formă de Stat, pentru a se putea desvolta. Însă ni se pare că nu suntem de acord asupra sensului în care trebuie să se desvolte nația.

• • •

Noi nu considerăm corporatismul decât sub raportul politic. Am constatat că Statul, așa cum îl avem azi, așa cum l-a falsificat politicianismul, nu corespunde nevoilor societății. Ci, dimpotrivă, o împiedică și o dăunează în activitățile ei din toate domeniile. De aceea căutăm altă formă de Stat, favorabilă societății și imună față de politicianism.

Noi pornim, deci, dela realitățile sociale și economice, exprimăm nevoile acestor realități, vorbim în numele socie-

tăței așa cum e, cu structura, cu funcțiile și organele ei, cu alte cuvinte în numele profesiilor pe cari le exercităm, în afară de sfera politică a Statului.

Ca profesioniști cerem o altă *formă politică*, dar nu o formă care să ne oblige să ne schimbăm profesia, sau să o exercităm altfel de cum înțelegem noi, și așa cum ar prescrie Statul. În locul Statului actual, care a ajuns pe mâna politicianilor de profesie, *noi vom un Stat favorabil profesiilor*. În lipsă de alt nume și, pentru că e bazat pe reprezentarea profesională, care exclude politicianismul, îl vom numi Stat corporativ. Asupra formei suntem deci de acord. Suntem și noi partizanii Statului corporativ.

Desacordul e de fond, asupra conținutului acestui Stat. *Noi nu urmărim nici un scop economic sau social*, nu vom ca prin corporatism să schimbăm fundamental structura societății și normele după cari ne exercităm profesiile. *Nu vom să ne facem pe noi mai buni prin Stat, ci prin noi să facem un Stat mai bun*. Nu pentru că n'am avea și noi un ideal de proprie înălțare și de generală perfecționare, dar pentru că suntem convinși că acest ideal nu-și poate găsi nici teren nici mijloace de realizare în cadrul politic restrâns al Statului, de orice formă ar fi, ci rămâne să fie realizat în nesfârșitul câmp de creație pe care ni-l oferă profesiile noastre. Altfel, corporatismul cerut de profesioniști, ar fi un *non sens*.

Dacă până la d. Manoilescu nimeni nu a construit un întreg sistem de Stat corporativ român, necesitatea lui s'a simțit înainte de aceasta. Ideea corporatistă, — precis: a *reprezentării profesionale*, — s'a născut oarecum fără autor, ca o năzuință a profesiilor. Ceeace nu scade meritul d-lui Manoilescu și a grupului „Lumea Nouă“, ci, dimpotrivă, confirmă valoarea acestei acțiuni, care apare astfel *legitimată de cerințele realităților*, iar nu ca o originală și prețioasă construcție teoretică.

Profesiile nici nu au putut spune mai mult decât nevoia lor, nu au putut face mai mult decât să se organizeze. Ele numai și-au îndreptat privirile spre Statul corporativ, dar nu ele aveau chemarea să-l construiască. Aceasta rămânea pe seama omului politic, care până azi ne-a lipsit.

Dar nici omul politic, care va crea Statul corporativ, nu va avea altă chemare decât *să facă Statul, iar nu să refacă societatea* din temelii ei. Să facă Statul cerut de această societate, iar nu să refacă societatea după o anume formă de Stat, fie el și corporativ.

Inceputul faptic l-au făcut profesiile atunci când s'au organizat și au manifestat dorința de a fi reprezentate prin oameni de aceeași profesie, iar nu prin oamenii de profesie politică. Unii au și încercat aceasta în alegerile trecute, din cari ne-am ales cu câștigul de a avea prin d. Manoilescu

măcar un reprezentant corporativ al Camerilor de Comerț și Industrie, în locul altora cari ar fi reprezentat un partid.

Noi credem că și înainte de o reformă generală, chiar în cadrul Constituției și legilor actuale, trebuie să facem noi încercări de reprezentare profesională, aceasta fiind posibil, fără a fi suficient. Însăși convocarea unei Constituante care să creeze Statul corporativ va avea nevoie de această acțiune premergătoare a organizațiilor profesionale, care să facă dovada că nația cere modificarea Constituției.

•••

Dar ce vor cere aceste organizații, în primul loc? În numele căror principii vor da ele lupta? Contra cui? Răspunsul nostru e precis: *lupta se va da contra Statului politicianist care, depășind sfera lui naturală, a trecut în aceea rezervată exclusiv profesiilor.*

Ne credem deci în desacord cu d. Manoilescu când, în opoziție cu „acei politicieni cari vorbesc de nevoia etatizării progresive”, spune: „dar nimeni nu-și dă seama că extinderea atribuțiilor puterilor publice nu se poate cu Statul de azi”. Or tocmai această extindere noi nu o voim. Dacă noi luptăm contra Statului actual, uzurpător, dar neputincios, cu atât mai mult vom respinge tirania unui Stat și mai puternic și mai intervenționist.

Limitând chestiunea la o singură profesie, vom lua comerțul. Această profesie nu ar avea prea mult de reproșat Statului în forma lui actuală. Până la război comerțul se împacă cu Statul, era liber și prosper. Mai mult, în epocile de criză comerțul găsea în însuși Statul un oarecare sprijin. Aceasta pentru că Statul era condus de alți oameni cari, oricâte păcate ar fi avut, aveau mai mult respect și simț al realităților. Ca unii cari creiaseră acest Stat, știau mai bine decât cei de azi care e menirea lui.

După război Statul a ajuns pe mâna altor oameni cari, fără să-i schimbe formele, dar și fără să-i înțeleagă menirea, i-au schimbat destinația. Același Stat a lovit în comerț, l-a restrâns, ba mai mult a devenit el însuși negustor. A fost un rău numai pentru comerț? Noi credem că răul a fost general. Pentru că, oricum am privi criza economică, în cadrul național sau universal, un lucru e cert. Nu s'a defectat producția, ci schimburile. Se poate produce orice și oricât. Dar nu se poate schimba, pentru că nu mai funcționează comerțul.

Obiectul economistului nu trebuie îndreptat atât asupra marilor organe de producție, cât asupra celor de schimb, mici, delicate, ca acele glande sau celule, cari când nu funcționează normal, întreg organismul suferă profund și chiar plere. Toată atenția dar asupra comerțului, pentru a-l reface iar nu pentru a-l înlocui prin grefări de organe străine.

Acest scop trebuie să-l aibă orice intervenție, orice tratament, orice regim și sistem politic, deci și corporatismul. Menirea corporatismului, repetăm, este de a restabili ordinea economică naturală, a da viață organismului social, a-i reface organele, iar nu a crea un alt organism artificial, care de fapt n-ar fi decât o construcție mecanică puțin durabilă.

Nu putem fi deci de acord cu acel punct din program în care corporația e privită ca un *organism economic*, menit să ia locul întreprinderii. Nu suntem de acord nici în ce privește linia de evoluție în viitor.

Din însăși analiza pe care o face d. Manollescu, nu reieșă prin nimic că breslele noastre din trecut ar fi avut un rol economic, ar fi făcut funcție de organism economic propriu zis. Breasla exista separat de întreprindere, una organism social, politic dacă vrem, cealaltă organism economic. Desigur că amândouă s'au născut împreună, printr'un proces de diferențiere funcțională, însăși întreprinderea având nevoie de breaslă. Altfel, ca organism economic, breasla ar fi trebuit să înlocuiască întreprinderea. Ceeace nu s'a întâmplat. Breasla a apărut pe patron, nu i-a luat locul. Ea integra social și politic pe patron, iar nu-l subordona economic așa cum patronul, la rândul lui, integra și subordona capitalul și munca în întreprindere. Starostele era numai *patron social*, nu și *patron economic*. Corporațiile erau numai „*corpuri de meseriași*“, organizații profesionale, nu organe profesionale, adică nu se făcea *meseria de corpuri*.

Nu credem nici într'o evoluție care să impună corporația ca organism economic, adică corporația-întreprindere. De altfel colectivizarea întreprinderilor, cu impunerea unui patronat politic, corporatist, în afară de patronatul economic, peste el, ar însemna de fapt dispariția întreprinderii și crearea celui *colhos* sovietic. Ceea ce ar face nu numai inutil, dar impropriu corporatismul.

Vom reveni, dacă ni se va permite, asupra chestiunii evoluției sociale. Deocamdată enunțăm numai părerea noastră că această evoluție nu se petrece nici în sensul de mai multă asociere, în dauna individuierei, cum cred unii, nici în sensul de mai multă individuire, în dauna asocierii, cum cred alții, ci amândouă aceste principii vitale se realizează simultan, se determină reciproc, maximum de individuire însemnând maximum de complexitate structurală a societății, și pentru aceasta și maximum de cohesiune. Tocmai pentrucă recunoaștem caracterul organic al societății, ca o prelungire spirituală, peste limitele organismelor biologice, trebuie să ne ferim a-i da forme cari ar împiedica evoluția în cele două sensuri, de individuire și asociere, de creație și conservare.

Noi ne vedem viitorul în marile corpuri, ca agregate de indivizi. E de cel mai pur corporatism a concepe marile

unități sociale și politice, națiuni, Stat, ca agregate de agregate. Ele numai integrează, dar se diferențiază funcțional de corpurile pe cari și le formează indivizii, tocmai pentru a-și putea exercita activitățile creatoare. Aceste corpuri, cum sunt întreprinderile, vor avea la rândul lor un caracter organic, de sine stătător, fiind asocieri individuale prin funcția patronală. Prin urmare, vor avea linia evoluției lor, aparte, supt raportul funcționării lor economice, deși supt cel social și politic, vor urma linia evoluției marilor corpuri în cari vor fi integrate.

* * *

Credem că putem rezuma astfel punctele cari ne despart de sistemul corporativ așa cum este conceput de grupul „Lumea Nouă“ :

Corporația va fi numai organismul politic, de reprezentare a profesiilor,

pentru apărarea întreprinderii, care va rămâne organismul economic,

ca și pentru promovarea tuturor profesiilor, din toate domeniile de activitate creatoare,

în cari domenii Statul nu trebuie să intervină, nici pentru a executa nici pentru a dirija.

Incheem, și cu dorința unei discuții, pentru propria noastră lămurire, și cu speranța unei înțelegeri, care să ne ducă la realizarea scopului comun, atât de frumos spus de d. Manollescu: „o altă Românie, mai cuminte, mai bine gospodărită și mai fericită decât cea de azi“.

O LAMURIRE. — Publicăm mai sus interesantul articol datorit finului intelectual și în același timp distins comerciant care este d. I. Constanțiu, îndeajuns de cunoscut prin articolele răspândite de d-sa cu profuziune mai ales în publicațiile de specialitate.

Articolul d-lui Constanțiu va părea celor mai mulți din cititorii noștri neobișnuit de curios prin obiecțiunile ce conține asupra modului cum înțelegem noi organizarea noului Stat corporativ, și ca atare, deplasat în revista noastră.

De fapt, el nu conține însă de cât nedumeriri pe cari s'ar putea să le mai împărtășească și alții, de aceea am socotit necesar să le dăm glas chiar în coloanele revistei noastre, să facem cu alte cuvinte, o discuție prietenească între noi, de cât să provocăm o polemică prin organe străine, cari n'ar duce de cât la o și mai mare neînțelegere și poate la înăsprirea raporturilor dintre corporatiști.

O facem cu atât mai mult, cu cât din articolul d-lui Constanțiu reiese atât la d-sa cât și la cei de-o părere cu d-sa, cea mai mare dorință de a se merge la o deplină clarificare a problemelor aduse în discuție.

Dacă am putut rezuma bine nedumiririle d-lui Constanțiu, ele s'ar reduce la una principală din care derivă celelalte: temerea ca noul Stat corporativ să nu fie prea intervenționist, să nu fie adică *Statul tutelă* de care se înspăimântă, și cu drept cuvânt, atât de mult juriștii, dar mai ales comercianții și industriașii.

Nu înțelegem bine de unde a putut naștea o asemenea temere. Poate din întrebuintarea unor termeni cari n'au fost suficient de explicați, poate din însuși faptul că nici noi n'am intrat prea mult în detaliile de organizare și disciplină a noului Stat.

Oricum ar fi, temerea este cu desăvârșire neîntemeiată. Fără îndoială, credem că nimeni, și mai puțin încă comercianții și industriașii, n'ar dori să ne întoarcem la concepția de Stat liberal din secolul al 19-lea, care privește cu mâinile încrucișate cum se ruinează și se anarhizează în jurul lui toate puterile de producție ale țării, fără ca el să le poată veni în ajutor. Un Stat absolut absent la cele ce se petrec în preajma sa nici nu mai e de conceput în timpul nostru. Dovadă că producătorii înșiși au afirmat-o ori de câte ori s'a ivit prilejul.

Chestiunea este însă *de ce natură să fie această intervenție și până unde să meargă ea?*

Atât natura intervenției — cuvânt care înspăimântă așa de mult pe unii corporatiști, — cât și limitele ei, sunt precizate de faptul că *noul Stat va fi Statul producătorilor înșiși*. Deci producătorii, deci profesiile, și nu altcineva, vor avea să decidă *când, cum și până unde* trebuie făcută intervenția puterii publice, Statul, pentru a reglementa bunul mers al cutărei ramuri de activitate națională. Rolul intervenient al Statului nu poate fi deci nici negat nici abolit; el a existat întotdeauna, — chiar și la începuturile Statului liberal burghez gen veacul al 19-lea, — el există și astăzi. Dar în loc de intervenția necompetentă, subiectivă sau interesată a statului politicianist, *exterior* națiunii, deci străin de profesiuni, vom avea pe aceea a Statului profesional, care nu este altceva de *cât sinteza tuturor profesiunilor și intereselor la un loc*.

Legile de astăzi nu sunt oare o intervenție a Statului în domeniul economic? Crede cineva serios că e posibilă viață economică modernă fără o bună și atentă reglementare? Dar a existat vreodată, chiar în trecutul îndepărtat, viață economică fără *nici un fel* de reglementare, cât de empirică ar fi fost ea?

Referindu-ne la comerț, — exemplul de care se servește d. Constanțiu în articolul său, — vom spune că în peregrinările noastre prin țară, ni s'a întâmplat, nu odată (la Sibiu și la T. Severin, de pildă,) ca negustorii ei înșiși să ne ceară ca viitorul Stat profesional (al lor) să pue stavilă năvalei de nepregătiți în breasla negustorească. Noi nu credem ca d. Constanțiu să aibă altă părere.

Dar exemplele s'ar putea multiplica la infinit pentru a demonstra afirmația noastră. Ne vom opri numai asupra unuia singur care este de o acută actualitate: legile de conversiune și agitațiile din ultimul timp pe această chestiune cât și pe ches-

tia devalorizării leului, au făcut ca cel ce mai au încă numerar să fugă de bănci și, în genere, de orice alt plasament pe credit, mărginindu-se aproape exclusiv la investițiunile imobiliare. Așa se explică enormul număr de construcții ce s'au făcut anul trecut și cari se anunță și anul în curs. Faptul va avea două urmări: se va construi peste necesitățile populației, ceea ce va duce la o prăbușire a valorilor imobiliare urbane, și se va risipi fără nici un folos real atâtea capitaluri cari ar fi putut fi întrebuințate altfel.

El bine, Statul șade cu mâinile încrucișate față de o asemenea aberație, și lasă ca fiecare să facă după capul său. Iși închipule cineva că tot astfel ar trebui să se petreacă lucrurile în Statul corporatist? Dar în acest caz pentruce am mai schimba sistemul dacă practicele vor rămâne aceleași?

Tot așa cu problema școlilor, ai căror număr a crescut după război peste necesitățile publice și peste puterile Statului. Orice politician de provincie a cerut ca în urbea lui să se înființeze o școală, iar altele, cari fuseseră la început creiate de inițiativa particulară (Comitetele școlare), au fost trecute după un an-doi, la intervenția aceluiași politician de provincie, în sarcina ministerului, sporindu-se astfel budgetul Statului și creind pepiniere de postulanti de slujbe și de șomeuri intelectuali.

Ar vrea d. Constanțiu ca starea aceasta să se perpetueze? Dar chiar dacă ar vrea, lucrul n'ar mai fi posibil, fiindcă Statul profesiilor conștiente de nevoile reale ale țării și de puterile ei de plată, n'ar mai tolera o asemenea crimă morală și materială făcută contra patriei.

Sunt însă acestea intervenții cari să îngrijoreze pe cineva? Noi credem din potrivă.

Probabil că d. Constanțiu n'a interpretat exact acest nou rol binefăcător ce se dă Statului. Deducem aceasta, și din faptul că, în obiecțiunile ce face Statului corporativ așa cum l-am schițat noi, d-sa vorbește de-o „schimbare a profesiilor“ (? !), de exercitarea unei profesii după un tipic prescris de Stat, *de a transforma breslele în întreprinderi*, de-a înlocui comerțul prin organe de Stat, etc.

Nimic mai fals de cât acestea. A organiza breslele da, fiindcă numai pe cale de organizare se va ajunge la Statul cel nou; a reglementa profesile, de sigur, dar nu a hotărî cum să-și exercite un cetățean *profesia* lui.

Dar a *schimba* profesile, a *înlocui* comerțul prin organe de Stat? Unde a văzut d. Constanțiu aceasta?

D-sa se mai arată alarmat de-o frază din broșura noastră de propagandă „România Stat corporativ“, frază în care se vorbește de „schimbarea structurei societății“, și crede că e o primedie să intenționăm a reface societatea din temelile ei. Doamne! Dar dacă am putea s'o facem, am face-o cu frenezie, chiar dacă pentru aceasta ne-am alege cu dușmănia celor mai buni și mai valoroși prieteni ai noștri! D. Constanțiu crede oare că societatea e bine clădită așa cum se înfățișează ea astăzi și că nu i-ar trebui o revizuire, cât de sumară, cel puțin a principiilor morale cari o călăuzesc?

Sunt însă revizuirii și revizuirii, după cum sunt schimbări și schimbări, și după cum am văzut că sunt, de asemenea, intervenții și intervenții. Nici prin gând nu ne trece să urmăm în acest domeniu calea luată de doctrina sovietică: să lovim în temeliiile familiei, în acele largi și sfinte principii fundamentale cari formează baza eternă și solidă a societăților umane; nici chiar în tradiții cari alcătuiesc adesea norme fixe cu caracter de reguli și legi de conduită socială și morală.

Dar atunci când afirmăm ca principiu fundamental al corporatismului *funcția socială*, principiu călăuzitor și obligatoriu atât pentru individ cât și pentru colectivități, și, de sigur, și pentru bunurile mobiliare (capitalul) și imobiliare (pământul), folosite de aceștia, nu se înțelege oare în destul că proclamăm un început de schimbare în structura actuală a societății, o transformare în ordinea socială, economică și morală?

Crede oare cineva că structura societății de astăzi este aceea de acum două sute de ani, că structura societății este un element înghețat, fix, neschimbător? Cine nu știe câtă influență a avut asupra structurii societății descoperirile științifice: mașina cu aburi, electricitatea, iarba de pușcă, etc.? Radiofonia, de pildă, nu schimbă ea chiar sub ochii noștri fața și adâncurile cele mai intime ale societății?

Iată explicația și sensul adevărat al cuvintelor cari au alarmat pe d. Constanțiu.

Nădăjduim că după aceste lămuriri d-sa nu va mai simți nici o aprehensiune, fiindcă *ne inchipuim, în definitiv, că d-sa nu-și imaginează Statul corporativ redus la o simplă transformare operată în structura reprezentanței naționale pe cale de lege electorală*. Dacă ar fi numai atât, mărturisim că nu ne-am bate capul, și am reduce silințele noastre la cultivarea unui colegiu electoral. Dar nu e numai atât. E un sistem fundamental nou: *economic* pentrucă el este al nației productive, *politic* pentrucă va aplica politica acestei nații reale care este nația productivă.

Nu e vorba deci de crearea unui organism artificial (!!), cum atât de eronat crede d. Constanțiu, ci de un organism real, pozitiv, cu viață proprie, favorabil profesilor, pentrucă este sinteza profesiilor înseși.

Dacă totuși n'am fost suficient de expliciti, ne declarăm gata să revenim, cu nădejdea mereu sporită că, până în cele din urmă, nu numai prietenii dar și adversarii noștri se vor fi mărturisit: *convinși unii, — convertiți ceilalți*.

„L. N.“

Resorturile economice și sociale ale corporatismului

de CHRISTIAN PETRESCU

Într'unul din numerile trecute ale revistei noastre, d. I. Joldea Rădulescu a arătat, într'o expunere științifică documentată și cu o foarte elocventă bogăție de detalii, evoluția societății paralel cu ideea de individ, spre a verifica dacă stadiul actual solicită sau nu organizarea metodică pe care o aduce sistemul corporativ¹⁾.

D-sa a analizat amănunțit problema exclusiv din punct de vedere politic, privindu-i reflexele în domeniul social și al dreptului.

În rândurile de față vom încerca a oferi o cercetare de ansamblu asupra sistemului de organizare corporatistă, evidențiind rădăcinile sale adânci în evoluția spirituală, economică și socială, din care corporatismul își extrage forța sa caracteristic pătrunzătoare, și arătând elementele de devenire social-economică care constituiesc resorturile proprii să asigure ascensiunea și extinderea lui.

* * *

Nu se poate tăgădui că nici odată problemele economice n'au fost mai intim legate de cele sociale și că nici odată amândouă n'au fost puse mai dur și mai presant în evidență. Astăzi, a acționa superior în domeniul economic fără a te îngriji de consecințele sociale, echivalează cu a lucra în zadar, ori chiar cu a agrava stările cărora le cauți remedii. După cum orice reformă socială nu poate fi concepută decât încadrată în transformările economice cu cari se completează reciproc. În oricari din aceste două câmpuri, o acțiune novatoare, direcționată unilateral, este menită sterilității.

Când, după 1927-1928, organismul economic își epuizase mijloacele de apărare — individuală și etatistă — fără

¹⁾ I. Joldea Rădulescu: „Corporatismul și substanța sa politică naturală și universală”. *Lumea Nouă*, An II, Nr. 4.

să izbutească a obține o redresare sensibilă ci, dinpovrivă, măsurile toate se dovedeau contradictorii, inoportune și mai totdeauna agravante, iar aparatul social, până atunci pornit într'o agitată frământare de adânc, s'a aflat debilitat și nedecis, desiluziile au provocat apariția unui nou spirit în omenire.

De origine intimă și mai mult sentimental, curentul nou conținea evidente culori de nuanță socială. Desarmonia exasperantă între producție și consumație, între abundență și mizerie, paradoxul miraculoaselor perfecționări tehnice alături de privațiunile maselor, nu mai păreau tolerabile. În toate statele eforturile au fost unanime și identice pentru a pune mai multă rânduială în producția și mai ales în distribuția bunurilor, în scopul de a atenua basculările prea violente și prea inechitabile pe cari, în afluxuri abundente, criza le provoca continuu. Proporțiile neobișnuite ale dezechilibrului, și nevoia unor măsuri de ansamblu, au făcut din ce în ce mai justificată intervenția etatistă. Dela acest curent sentimental — de sursă și direcție socială — a fost ușoară tranziția la „preocuparea de cercetări științifice, studii critice, planuri, etc.”¹⁾, toate tinzând să ordoneze succesiunea fenomenelor și, pe cât posibil, să le prevină sau să le evite.

Astfel, *curentul inițial sentimental este virat în sens rațional*, fortificându-se prin tendințele sale economice cu substrat tot social. Simplele îngrijorări afective de urmările injuste ale fenomenelor precipitate în cascadă, sunt continuuate firesc de tentativele de organizare, de preocuparea intensă de a coordona fazele procesului evolutiv prin secundarea actelor economice de date și elemente științifice. Întrinderile individuale se contagiază în masă de convingerea că singurul efort util pentru refacere este raționalizarea proprie a procesului economic interior, însă debilitatea rezultatelor astfel obținute, față de dimensiunile considerabile ale perderilor, a provocat treptat amestecul statului pentru a asigura în cadrul economiei naționale întregi o unitate și o articulare în ritm de ansamblu.

Curentul raționalist de organizare a apărut, în acest chip, și a fost în concepție, un mijloc deordonare sistematică și un act de rezistență, totodată.

Progresiv, măsurile încadrate național dovedindu-se și ele inoperante, preocuparea de ordine și raționalizare s'a extins în domeniul internațional, unde s'au impus accelerat tendințele de colaborare prin încercări de armonizare reciprocă a intereselor.

¹⁾ Albert Thomas: „Conference internationale du travail”, seizieme sesion, Rapport du Direct., Genève 1932, pag. 50.

Aci, însă, eforturile au fost de și mai clară zădărnici- căzi, intervenția permanentă și dominatorie a problemelor politice a complicat soluțiile, inversându-le importanța și făcându-le dependente de raporturile dintre cele dintâi. Și, cum fenomenele politice au evoluat într'o continuă tensiune nedecisă, încercările de normalizare a raporturilor economice internaționale prin acorduri de colaborare organiza- tă au eșuat în majoritatea cazurilor. A fost normal atunci ca fiecare stat să-și limiteze pe încetul efortul în cadrul granițelor respective și în afară de frecvența impresionantă a conferințelor internaționale în cari se discută fără între- rupere și fără rezultat.

Oricum, *concluzia a fost abolirea aceluia clasic și divi- nizat „laisser-faire“, sub presiunea crescândă a curentelor de organizare și prin amestecul autoritar al statului.*

Vreamea libertății absolute și a divinelor „armonii eco- nomice“ ale lui Bastiat a apus. „In afară de legăturile spiri- tuale, omul simte astăzi din ce în ce mai mult solidaritatea materială cu semenii săi“¹⁾. Nu mai poate lucra izolat, după cum efectele acțiunii sale nu-l mai privesc exclusiv, ci au văluriri de influență nebănuite. Dar spiritul liberalist a sucombat fără ca în locul lui să se așeze ceva precis.

Doctrina socialistă a fost, dela războiu încoace, într'o necurmată ascensiune, însă fără ca să fie promovată oficial undeva. Guvernările socialiste din Anglia, Franța sau mă- surile excepționale din Germania au fost ponderate și de scurtă durată, așa încât eficacitatea practică a socialismului a rămas încă obscură. În schimb revendicările socialismu- lui militant au fost adoptate de conducătorii mai tuturor statelor, iar cunoscutele programe socialiste minimale s'au văzut de mult și cu mult depășite.

De altfel sistemele acestea de organizare sunt — ca concepție — într'o normală succesiune doctrinară, apărând ca opozit al liberalismului în jocul evolutiv de echilibrare între extreme.

Până înainte de războiu, cu excepții sporadice, era un refren curent că știința economică trebuie să excludă din ca- drul ei orice preocupări normative, finaliste și că ea e da- ioare, dimpotrivă, să-și propună ca țel doar determinarea raporturilor de interdependență dintre fenomene. După războiu însă, necesitățile practice de regulamentare ordo- nată și unitară au provocat schimbări adecuate și în doc- trina economică, unde speculațiunile în abstract pe tema raționalizării au articulat sistemul recent și nebulos încă botezat variabil: economie dirijată, organizată, științifică, etc.

¹⁾ Leon Blum; In prefața la „Socialisme et rationalisation“, a lui Jules Moch; Bruxelles 1927.

Spiritul libertar în care plutea până acum efortul individual s'a dovedit periculos în complexitatea atât de delicat sensibilă a vieții economice moderne. De aceea a fost normală apariția nevoii prezente de *substituire a libertății anarhice de acțiune și într'un sistem de efort încadrat*.

Ideologic — deși încă incert conturat — se pare că această nouă concepție economică este o încercare de sinteză a curentelor preponderente în ultima vreme — raționalizare și socialism — continuând evolutiv normele sistemului capitalist din care este firesc să nu se poată detașa total. Azi se scrie convins că economia dirijată „admite intervenționismul și recunoaște necesitatea unei arte care să asigure aplicarea principiilor la împrejurări. Ea își dă seama că există rătăcirii omenești pe cari trebuie să le remediezi când n'ai putut să le previi“¹⁾.

Astfel concepută — ca o sistematizare rațională a activității umane — neapărat că *economia organizată trebuie să aibă înfinit mai multe puncte de contact cu preocupările sociale*. Chiar de aceea se recunoaște frecvent că „ea nu implică în nici un caz regimul individualist“²⁾. Iar că nu înțelege să desființeze proprietatea individuală și nici să imobilizeze inițiativa privată este sigur; prin ea, însă, se tinde a se asigura igiena vieții economice și sociale, direcționând calculul activitățile spre a obține o întredințare armonică între ele.

Incontestabil că în acest sistem se distinge o pronunțată doză de exagerare prin abstractul rațional.

Fenomenele economice sunt, într'adevăr, conduse de legi — legi sui generis — cari pot favoriza prevederea, deci și posibilitatea de evitare și provocare. Însă legile economice nu pot fi acceptate generic drept „raporturile normale rezultând din natura lucrurilor“ cum le înțelegea Montesquieu, ci completat: *din natura omenească și natura lucrurilor*. Elementul psihologic, prea mult neglijat în studiile economice, expune acea imponderabilă gamă de nuanțe inaccesibilă preciziei și deci de neabordat prin metode de calcul și direcționare normativă.

Ceeace rămâne însă valabil este puțința și utilitatea unei orientări generale a activității naționale și internaționale, reperând-o după interesele superioare ale colectivității. În acest sens economia organizată este menită să traseze o epocă istorică. Iar raționalismul economic va însemna un capitol fosforescent în continua devenire a doctrinei. Mai ales că raționalizarea, ca principiu aplicat va avea drept

¹⁾ Ch. Baudin: „Economie dirigée, économie scientifique“. Sirey 1933, pag. 72—73.

²⁾ Idem: Idem, pag. 86.

efect să „accelereze ritmul evoluției capitaliste“¹⁾, și deci să-și promoveze singură puterea.

Trebue să accentuăm, însă, că ceea ce a provocat cu deosebire apariția și extinderea ideii de ordine și organizare, a fost însăși curgerea împrejurărilor atât de variate ale după-rzboiului. Organizarea se situază prin aceasta ca o derivație doctrinară, dar mai ales ca un imperativ al realităților.

Ea apare ca o preocupare inițiată de economia individuală și concepută ca un mijloc de rezistență.

Iar dacă o privim în perspectiva unei economii naționale, organizarea se prezintă drept un echilibru între tirania statului și cea a inițiativei și intereselor individuale, egal dăunătoare amândouă.

Această cenzurare a mișcărilor în realitatea contimporană, prin îndrumări raționale, arată pregnant că în ultimul deceniu s'a produs o adevărată corectare de direcție a libertății individuale de acțiune, prin continue viragii în sens social, mai ales. Intervenția superioară a unei reglementări, firește că a denaturat cursul normal al evoluției economice și sociale, a răsturnat scadența fenomenelor și le-a schimbat proporțiile. Unii economiști pretind totuși, că funcționarea obișnuită a mecanismului economic nu este prea mult deranjată²⁾.

Desprindem însă, din această sumară expunere de idei cari au condus la despicierea în etape distincte a celor două decade postbelice ca o concluzie de o considerabilă importanță pentru orientarea de viitor a principiilor și a vieții economice, o neîntreruptă tendință către organizare, cu resortul ei doctrinar: raționalismul. De altfel, spiritul de organizare este asistat util de ceea ce am numit cândva tendința către grupare³⁾, adică agregarea, nuclearea progresivă a societății în jurul unor puncte de interese comune. Un fel de aglomerare a indivizilor izolați și a instituțiilor economice către centre de gravitație deosebite.

În acest chip se produce o nouă segmentare în organismul social, un nou raport de forțe economice, animate de spiritul de opoziție și rezistență în fața etatismului încă neordonat.

¹⁾ Jules Moch: „Socialisme et rationalisation“, Bruxelles 1927, pag. 100.

²⁾ „Legile economice, chiar în ipoteza unui intervenționism etatist, își păstrează jocul lor, fie că este vorba de individ, fie că trece la grupări, asociații, sindicate, formații internaționale, etc.“ (Ch. Baudin op. cit. pag. 86).

³⁾ Christian Petrescu: „Corporatism și evoluție“, Lumea Nouă, An. I, Nr. 6.

Cadrul general al organizării se proiectează astfel pe terenul economic ca susținut și realizabil prin *înțelegeri, acorduri, grupări, asociații, cooperative, syndicate* și, în deosebi, prin *corporații*.

Se știe cum agitatul secol al 18-lea, odată cu revoluția franceză, le-a considerat pe toate — mai ales grupările de muncă, — dăunătoare evoluției pozitive a societății omenești. În schimb, în veacul al 19-lea, au fost intens și științific cercetate, restabilindu-li-se valoarea. Studiile unui Taine, Roscher, Guyau, Larnaude, etc., le-a redat doctrinar rolul lor preponderent. Iar Waldeck-Rousseau, animatorul și legislatorul lor în Franța, în 1884, a bruscat evenimentele, favorizând cu mult entuziasm ¹⁾ accesul lor din nou la viață.

În câteva decenii grupările economice profesionale au putut să afirme, prin extinderea și fortificarea lor crescândă, o utilitate și puteri de penetrație cărora astăzi conservatismul tradițional se dovedește irezistibil.

Procesul acesta de articulare socială prin elementele intermediare între stat și individ — adică grupările profesionale, — este firesc situat în inșiși realitățile de acum și de totdeauna. Pentrucă societatea omenească „nu se compune numai din grupări politice (state, provincii, județe, etc.), ci și din alte grupări: religioase, științifice, economice, sociale, profesionale“ ²⁾. Existența lor este de natură organică petru om și pentru societate. Ele singure pot astăzi să nuanțeze dinamica socială și să-i reprezinte raporturile de forță.

Degenerările egalizatorii ale doctrinei și sistemului democratic le-a ignorat voit și a considerat artificial marea masă socială ca uniformă și amorfă când ea este diversificată la infinit — în cadrul profesional mai ales — și organică. Eroarea porcede dela tratarea individului cu abuz de abstracțiune, în mod unitar, invariabil.

Reacțiunea se produce sub ochii noștri. Afirmarea tot mai puternică și mai dârză a producătorilor — în sens generic — în forma asociațiunilor de tot felul, nu înseamnă altceva decât protestul lor și încercarea de a-și normaliza singuri raporturile pe cari legea li le refuză.

Acum când *gregarismul economic* este un fenomen sub ochii tuturor și în neîncetată devenire, va fi foarte legitim și foarte oportun ca Statul să cedeze treptat forțelor cres-

¹⁾ J. Paul-Boncour : „Le fédéralisme économique“, Paris 1900, pag. 7 și urm.

²⁾ Waldeck-Rousseau : „C'est pour être plus fort, plus heureux et meilleur, que l'individu tend à l'association et, s'il n'obtient pas d'elle ce qu'il en attend, il s'en détachera plus vite encore qu'il ne l'aura recherchée“ (în prefața la : J. Paul Boncour, „Le fédéralisme écon“, Paris 1900).

cânde ale grupărilor și să le recunoască drepturi la mai multă libertate. Cu un corectiv, însă, pe care recent îl remarcă foarte just d. Pierre Lucius¹⁾: *numai grupărilor profesionale organizate*, pentru că numai astfel vor fi asigurate posibilitatea și eficiența unui control de stat în cadrul intereselor colective.

O libertate idealistă nu-și află rostul: *libertatea este totdeauna amenințată de propriile ei excese.*

Dimpotrivă, un acord, o conciliere între autoritate și libertate, constituie oricând și oriunde o stare ideală. Și această situație au întrevăzut-o unii în descentralizarea regională pe care au ventilat-o sonor drept o corectare efectivă a regimului actual. Dar încă de acum trei decenii, s'a dat o ripostă invulnerabilă, arătându-se că „singurele reguli cari convin în cadrul regional sunt numai regulile emenate dela suveranitatea economică a grupărilor, căci singura descentralizare științifică și rațională care să nu fie o supraiețuire a trecutului, dar să poarte în ea o nădejde de viitor, este descentralizarea economică și profesională.

Numai așa vor edicta reguli de conducere doar aceia cari trebuie să li se supună“²⁾.

Intr'adevăr, simpla descentralizare administrativă este insuficientă, pentru că în ea persistă diferențierea; se modifică doar proporțiile, dar elementele subsistă, cu raporturile criticabile între ele.

De aceea, pentru realizarea mult doritei armonii între principiul de autoritate și spiritul liberalist, este nevoie de o *diviziune a puterii publice, de un fel de mutație a ei în favoarea organizațiilor profesionale*, ceea ce concepeau unii drept un adevărat „transfert“³⁾.

Prin presiunea insistentă a atâtor împrejurări de calitate și proporții excepționale, *agregarea succesivă a forțelor diferitelor grupări profesionale va conduce treptat la o nouă configurație politică*, având ca substrat și resort însăși varietaatea multiplă, conexasă și solidară a categoriilor economice.

Metamorfozarea politică va fi gemănă cu cea economică și amândouă vor trebui să se resimtă social.

Inceputul în această direcție îl redă — oferind perspective largi corporatismului — mișcarea de idei împotriva mecanismului politic de realizarea principiilor democratice. Intr'adevăr, prin alambicarea lor în țevile complicat și infinit spiralate ale sistemului reprezentativ-parlamentar, aceste norme de concepție democratică sunt grav denaturate

¹⁾ Pierre Lucius : „Rénovation du capitalisme“, Payot 1933, pag. 297.

²⁾ J. Paul-Boncour : op. cit. pag. 340 și urm.

³⁾ Jules Moch ; op. cit. pag. 122.

și nu mai apar, în fapt, decât ca o caricatură solemnă a ceace va rămâne totdeauna în principiu. Tocmai de aceea nimic nu este mai ridicul în peisagiul constituțional al statelor, decât contradicția între simplismul și puritatea ideală a doctrinei și falsitatea turbure, deformată, a vieții publice. Cine nu înțelege că tot ritualul democratic nu este decât un instrument prețios care, mânuit abil, oferă cele mai prețioase perspective celor mai puțin valoroși dintre oameni?

Paradoxul ridicol al realităților democratice în cari trăim, este că tocmai democrația a fortificat și legalizat oligarhia. Căci niciodată mai mult ca astăzi nu s'a făcut atâta paradă de „suveranitatea poporului“, și totuși niciodată — față de pretenții — el nu a fost, real, mai slab ca acum.

Sistemul actual de reprezentare nu este decât o concluzie fatal eronată, deindată ce se bazează pe o premiză falsă: uniformizarea în abstract a individului.

Aceasta cu atât mai mult, cu cât astăzi *clasele sociale* sunt ținute drept inexistente și nici nu mai participă la construcțiunile teoretice ale disciplinelor științifice. Ele sunt estompate virtual și, mai ales ca un imperativ de viitor, în înseși conștiința masselor, cari nu le mai concep existența decât ca o fatalitate prelungită din trecut, dar care trebuie să dispară progresiv de aci înainte. Legal, despărțirea socială în clase a dispărut dela 1789, însă moravurile — aceste al doilea rând de legi — conservă încă distanța între țăran, negustor, demnitar și boeria aceea sui generis derivată din intelectualizare. Parlamentele se trudesesc mereu să repete infinit egalitatea tuturor, dar stratificarea trăește mai mult în spiritul public decât în spiritul legilor. Totuși, treptat, permeabilitatea lor este menită să dispară.

Însă, psihologicește omul va fi pururi plecat către nevoia de a simți în jurul său distanțe și deosebiri.

Cu oricâte idealuri de absolută nivelare socială, în Rusia sovietelor „tovarășul“ țăran va simți totdeauna deasupra frunții lui tocul cismei lui Stalin ori sfârcul gârbaciului de „comisar“.

Dar pentrucă clasele acestea se topesc încet-încet în însăși conștiința de masă pentru care nu mai contează cu virulenta de odinioară, și pentrucă, social, aderența deosebirilor este permanentă, omul a început să pronunțe alte deosebiri, și anume pe cele de nuanță economică: împărțirea și solidarizarea pe profesioni.

Astfel *categoriile economice tind să se suprapună și să se confunde cu categoriile sociale.*

Căci forța grupurilor devine, prin ea însăși înlăntuirea naturală a fenomenelor sociale, din ce în ce mai puternică. Emanciparea rurală cu aflusul satului către oraș nu-și află explicația decât în preferința acordată altui soi de activitate economică decât tradiționalei plugării. Ori acest fenomen

are desigur drept corespondent aglomerarea progresivă în meserii, negot, industrie, etc., ceea ce contribuie a face mereu mai distincte și mai impunătoare categoriile economice. Mai ales că „*există între membrii aceleiași profesii mai multă solidaritate decât între membrii aceleiași comune*” (1).

Jocul de forță, lupta în societate, sunt fenomene sociale firești, permanent de esență omenească. Dar dacă clasele sociale se estompează din ce în ce mai mult și, implicit, se atenuează luptele de clasă, în locul lor ce apare? În locul lor se strecoară în aceeași măsură în care dispar cele dintâi, conflictele și luptele de dominație economică. Combatanții nu vor mai fi clase sociale, ci categorii economice: industrie, agricultură, comerț, iar în cadrul lor, diviziunile normale ale activităților variate prin materiile prime, felul produselor, proporțiile întreprinderilor, profesioni, etc. *Nu va fi o luptă de exterminare ci obișnuitele tendințe de dominație, de superiorizare activă.*

În acest cadru social și economic este menirea înaltă a corporatismului. A corporatismului înțeles științific ca sistem complex de organizare, nu a corporatismului riguros și inflexibil din evul mediu. În acest chenar de inevitabile conflicte ale grupărilor pe cari actualul le profilează tot mai pronunțat, *corporațiile vor fi adevărate organe de articulare și dinamizare a vieții economice.*

Democrația reală nu o poate reprezenta decât sistemul care înfăptuește conducerea prin sine. Ori corporatismul este tocmai un corectiv al mecanismului, dar nu un fortifiant al principiului democratic.

Asigurând „*suveranitatea economică*”, corporațiile vor fi un fel de corpi intermediari între stat și individ, jucând simultan rolul de supape de siguranță politică și resorturi de amortizare economică. Desigur, plutind în acest cerc de idei, unii autori — ca celebrul constituționalist Prof. Larnaude — au încercat să *extindă noțiunea de drept public nu numai la raporturile dintre stat și cetățeni ci și la acelea dintre cetățeni și grupările profesionale.* Cu atât mai mult cu cât grupările de forțe în *corporații* sunt *formațiuni naturale*, neprovocate de doctrină, și au rostul considerabil de a promova un înalt ideal de echitate socială. Legătura actuală indisolubilă a economicului cu socialul favorizează procesul lor.

Păstrăm redevabil credința că evoluția în acest sens este inevitabilă, fatală; se va produce cu atât mai sigur cu cât are acele superioare forțe de succes pe cari le oferă spiritul și sentimentul, într'o reciprocă susținere. *Curentul sentimental provocat de inechitățile contemporane este fa-*

vorabil socialului, iar acesta este irealizabil în absența forțificărilor economice prin profesioni.

Orientarea spirituală este și ea sensibil îndreptată în acest sens, și ei îi acordăm valoarea și meritul final, căci istoria contează numai ca un reflex al manifestărilor spiritului¹⁾. Cu aceeași superioară semnificație economistul G. Schmoller remarcă de mult că: „orice progres începe prin a fi *moral și psihologic*, adică oamenii tind să-și schimbe nu numai raporturile reciproce de stăpân și slugă, de patron și salariat, etc., ci ajung să influențeze prin gândul și acțiunea lor asupra faptelor și devenirii economice“²⁾.

Noi credem că *drumul se va străbate printr'o epocă de tranziție, un culoar median în care instituțiunile de ordin capitalistă vor alterna cu cele de spirit colectiv*³⁾.

Sec. XX-lea deschide o civilizație nouă, și fiecare civilizație nouă s'a născut și va debuta etern prin instituțiuni sociale și economice cari fac mai dificilă și mai lentă formarea unui proletariat și îmbogățirea excesivă a unui număr prea mic de inși. Corporația, în accepțiunea ei înaltă, este una din acele instituțiuni epocale. Corporatismul este unul din primele eforturi pe care îl face societatea noastră spre a încadra realitățile vremii în zorii unei lumi și civilizații cu totul noi“⁴⁾.

Dacă corporatismul este realizabil simultan și pe plan internațional, sau fragmentar și progresiv pe plan național?

Este tot una cu a întreba dacă concepem progresul prin evoluție sau prin revoluție. Și în rândurile acestei reviste s'a arătat de nenumărate ori că, pentru țara noastră în care țărâtimea este majoritară și, prin felul ei, greu de antrenat total nici de capitalism nici de socialism, *corporatismul are o linie și posibilități de dezvoltare pacifică, prin adecuate reforme progresive.*

O stare social-economică în prea mare tensiune — și

¹⁾ Nicolas Berdiaeff: „Esprit et Matière“, Paris 1933, pag. 112: „Dacă nu se acordă istoriei o semnificație interioară și spirituală, ea se transformă în materie empirică și lipsită de sens și cauzalitate“.

²⁾ G. Schmoller: „Politique sociale et Economie politique“, 1902, pag. 143.

³⁾ W. Sombart: „Apogée du capitalisme“, Paris 1932, pag. 524, 525: „In sistemul de viitor, raționalismul care caracterizează spiritul capitalist, câștigă un loc din ce în ce mai important, în vreme ce individualismul — egal de inseparabil de capitalism — se șterge treptat.“

Alături de capitalism, toate sistemele fundamentate pe o bază rațională vor ocupa un loc din ce în ce mai mare“.

⁴⁾ Luigi Amoroso: în discursul la „Première Conférence internationale d'études sur l'état et la vie écon.“. (23-27 Mai 1932), Soc. des Nations 1932.

cea de astăzi este așa — amenință să degeneze iute în erupțiunea violentă a unei revoluții. Inșă „orice revoluție poate să fie evitată printr'o reformă oportună“¹⁾.

De aceea, cu oricâtă opoziție a conservatoriștilor retrograzi, noi vom lupta perseverent pentru corporatism, convingi până la unul că tot progresul în istorie consistă în a face reforme în loc de revoluții.

¹⁾ G. Schmoller: Op. cit. Pag. 131.

? „Mit Corporatist“ sau „Mit Individualist“ ?

de MIHAIL C. ZAHARIA

La apariția fiecărui număr nou al revistei noastre, suntem îndreptățiți a ne exprima satisfacțiunea, constatând multiplele discuțiuni contradictorii și critici, unele mai obiective, altele mai subiective și de polemică personală, asupra curentului corporativ.

Relevăm din revista „Libertatea“ No. 10, anul I, un articol scris de d. E. Poulopol despre: „Mitul Corporatist“.

Avem și acum, ca și totdeauna, loialitatea de a releva orice articol scris frumos, obiectiv și decent. De aceea vom căuta să răspundem la criticile mai serioase ce se aduc principiului corporativ.

D. E. Poulopol începe prin a-și pune întrebarea dacă corporatismul este un mit sau încă o himeră ? Noi îi răspundem că este o realitate. Aceasta, o demonstrează însuși faptul criticii formulate chiar de d-sa, care cu talentul și cunoștințele ce posedă nu și-ar pierde timpul discutând despre mituri și himere, când în zilele de astăzi ne preocupă realitățile, cu voia sau fără voia noastră.

D. E. Poulopol aduce o serie de obiecțiuni ideii corporative, obiecțiuni pe cari le vom releva pe scurt, și cărora le vom răspunde prin cele ce urmează.

Ținem dela început să menționăm că toate criticile d-sale sunt inspirate de ideea individualistă, care este însăși ideologia revistei la care d-sa colaborează.

De altfel, chiar în acelaș număr al revistei „Libertatea“, amicul meu d. Profesor Universitar George Strat, tratează — cu un deosebit talent și bine documentat — despre „Evoluția actuală a doctrinei individualiste“, într'un articol în care dorește să demonstreze superioritatea acestei doctrine și motivele pentru cari ea trebuie să-și păstreze și în zilele noastre actualitatea.

Vom reveni cu alte ocazii — pe larg — asupra doctrinei individualiste.

Pentru astăzi ținem să remarcăm, în acord cu d. profesor George Strat că, deși doctrina aceasta a putut fi in-

teresantă în ultimele două secole, totuși sfârșitul veacului al XIX-lea și primul pătrar al celui al XX-lea — având ca epilog războiul mondial — a „însemnat o decadentă“ a individualismului.

Ne deosebim însă acolo, unde d. profesor George Strat încearcă să ne demonstreze că în ultimii ani asistăm la o renaștere a liberalismului, care fiind o nuanță mai atenuantă a individualismului „va sfârși prin a se manifesta și în domeniul realităților concrete“.

Condusă până aici discuția, fatal am ajuns din nou la articolul d-lui E. Poulopol despre „Mitul Corporatist“, moment din care, începem a răspunde la criticile d-sale, demonstrând și faptul că tocmai „realitățile concrete“ ale zilelor de acum, au trecut, dacă nu în lumea himerelor, dar cel puțin în a miturilor, individualismul lăsând câmp deschis aplicațiunii cât mai urgente a curentului corporatist.

* * *

D. E. Poulopol își continuă începutul articolului prin constatarea că ar exista trei mituri: sindicalismul sovietic și planul său, corporatismul fascist și rasismul german, având o identică geneză: „întâi forța care cucerește puterea, și apoi mitul care o legitimează și o justifică“.

Am arătat mai sus de ce ideea corporativă nu este un mit, ci o puternică realitate, care are, în adevăr, la origine, o forță, însă nu aceea enunțată de d-sa, ci *forța împrejurărilor din viața socială*, creiată de circumstanțele postbelice, ale căror înrăuriri s'au infiltrat adânc până în cele mai amănunțite și neînsemnate manifestări ale sale.

În ce privește caracterizarea curentului corporativ de la noi prin curent „fascist“, noi o respingem, pentru că din chiar primele fraze scrise în revista noastră, am declarat sus și tare că ideea corporativă, așa cum o precizăm, este specific românească, întrucât ideea fascistă nu se poate exporta din Italia și deci importa la noi. Fascismul este un fenomen propriu italian.

Am spus că ideea corporatistă dela noi este specific românească, pentru că ea își are origina în trecutul vieții noastre sociale, începând de pe la sfârșitul secolului al XVI-lea, prin „breslele“ cari aveau în fruntea lor câte un „staroste“ și cari și-au găsit oglinda fidelă în Divanul — Adhoc din 1856, unde aleșii reprezentau „cât mai exact interesele tuturor claselor sociale“. Și oare ce ilustrau mai mult realitatea lor ca figura neuitatului Moș Ioan Roată ?

În această situațiune, noi voim să pregătim o „lume nouă“, bazată pe tradițiunile sănătoase, rezultante a proceselor de ordin social din trecutul românesc.

D. E. Poulopol afirmă că „mitul corporatist“ este „inexact din punct de vedere științific, antiumanist și irea-

lizabil în practică”, bazat pe constatarea ce o face că el n'ar respecta persoana omenească și nu o consideră o unitate fundamentală, că, deci, el „reprezintă o negațiune a individului, a libertății sale și a egalității juridice necesare vieții sociale de astăzi”.

Desigur că argumentarea d-sale este privită — în mod cu totul subiectiv — prin prisma exclusivă a individualismului, fiind interceptată de un suprem efort de idealist asupra valorii intrinsece a individului. Iată un motiv mai mult pentru care noi socotim că „mit” nu poate fi în zilele de astăzi decât individualismul.....

Așa se explică extazul d-lui E. Poulopol pentru individ, căci altfel d-sa ar constata împreună cu noi că fericirea unei națiuni nu este determinată de indivizi de sine stătători, ideali și altruști pentru masse, și cari și așa sunt atât de puțini, ca să nu spunem aproape inexistenți.

? Și atunci ne întrebăm, de ce masele unei națiuni să sufere și să se sacrifice pentru câțiva — dacă există — dintre asemenea indivizi, cărora d-sa le atribuie o „unică și rară specialitate” și anume „de a înțelege acest interes general și a-l servi” și pe cari „adversarii lor îi numesc politicieni, prietenii lor îi califică oameni de Stat”?

Intreaga omenire a văzut și s'a resimțit și se resimte până în prezent de pe urma regimurilor impuse de oamenii de Stat — politicieni — cum le spunem noi și întreaga opinie publică — bine înțeles, afară de individualiști. Nu putem contesta că au fost însă rare excepții în persoana puținilor Impărați, Regi, Președinți de Republică, Miniștrii și Demnitari Politici, precum și savanți în literatură, arte și știință. Categoria acestora — rare exemplare — trebuie să existe în orice regimuri cari ar cărmui omenirea, numai cu o singură condiție: *ca întreaga lor personalitate să se așeze în slujba națiunii, grupate funcțional, iar nu să caute a aservi — prin orice mijloace — masele națiunii, în solda unor scopuri de esență pur egoistă, pentru ei și ai lor.*

Noi nu înțelegem să supraevaluăm pe individ și deci — spre deosebire de Durkheim — socotim individul — din punct de vedere altruist o abstracție, iar din punct de vedere egoist o realitate. Așa se explică de ce nu putem fi alături de d. E. Poulopol în considerațiunile ce le face despre partidul politic — așa cum îl înțelege d-sa — și anume că „în partidul politic, autonomia individului rămâne intactă, pentrucă partidul nu poate da decât forma politică a voinții individuale”.

Din contra, noi știm cu toții — chiar din cruda realitate a zilelor trăite acum — că prin organizația actuală a partidelor politice, mecanismul Statului s'a anchilozat. Aceasta tocmai pentru motivul că, puținele voințe individuale, cari voesc să fie autonome și în cadrul disciplinei de partid și

dacă ar voi să ia măsuri bune din punct de vedere a bunului mers al Statului, ele sunt înăbușite, până la terorizare, de elementul politicianist și politicianizat din aceste ideale partide politice, despre cari ne vorbește așa de frumos d. E. Poulopol¹⁾.

Dacă însă noi nu înțelegem să ridicăm imn de slavă individului ca unitate de sine stătătoare, aceasta nu înseamnă că nu recunoaștem valoarea lui intrinsecă.

În această privință ne referim la punctul 7 din „Programul Corporativ“, publicat în studiul d-lui Mihail Manoilescu sub titlul „România Stat corporativ“, apărut în Biblioteca Revistei „Lumea Nouă“ No. 5. Iată ce spune d-sa: „La baza noii orânduiri constituționale va sta o nouă concepție asupra individului. Individul nu va mai fi caracterizat juridic prin calitatea uniformă și abstractă de cetățean, ci prin calitățile sale diferențiale și concrete, cari rezultă din serviciul (funcția) sau din serviciile (funcțiile), pe cari le îndeplinește în colectivitate“.

„Definirea doctrinară și încadrarea calității funcționale a individului în texte pozitive de lege, va fi începutul și baza reformei constituționale corporative. Rolul funcțional al individului se confundă în cele mai multe cazuri cu profesiunea sa. Profesiunea nu este însă unica funcție socială posibilă sau unica formă posibilă de a presta servicii sociale. Alături de profesiune, care reprezintă prin definiție și un mijloc de trai al individului, pot fi încadrate legal și unele funcții sau servicii sociale voluntare, cum sunt, de pildă, acelea de membrii ai comitetelor sociale sau bisericești. În principiu, toate funcțiile și serviciile sociale, cari au caracter permanent, merită încadrate în ceea ce vom numi dreptul funcțional, care ia locul vechiului drept cetățenesc“.

Așa dar dreptul funcțional va fi la baza organizării sociale, economice și politice a națiunii grupate în corporații, pe cari — tot d. Mihail Manoilescu, la punctul 10, le definește: „Asociații libere a celor cari exercită anumite funcțiuni sau servicii sociale asemănătoare, indiferent de importanța lor relativă“.

Deci dreptul funcțional, filtrat prin corporații, va avea ca rezultat armonia funcțională între toate elementele constitutive ale națiunii. Din acel moment, individul — care totuși este o celulă constitutivă — activează în colectivitatea compatibilă funcțiunii sale sociale, și toată activitatea sa fatal va fi, va trebui să fie, condusă de altruism.

¹⁾ De altfel, d-sa este în complectă contradicție cu d-l I. G., care în „Notele politice“ dela pag. 15 a aceluiaș număr de revistă, are cuvinte destul de aspre despre partidele politice.

Iată deci cum tocmai în orânduirea corporativă, individul este o realitate din punct de vedere moral și social.

În ce privește obiecțiunea d-lui E. Poulopol privitoare la organizarea corpului electoral pe baze corporative, cât și a componenței parlamentului corporativ, noi nu avem prea multe de spus, căci exemplele de evidentă desorganizare a actualului stat politic, ne scutesc de a le mai da.

Prin reforma corporativă se asigură o selecțiune sus prin selecționarea celor de jos, căci prin noua orânduire a corpului electoral, fiecare individ trecut în gruparea sa funcțională, își va putea da mai eficace și mai conștient votul său.

Asupra acestei probleme am mai insistat de multe ori și am spus că nu vor mai fi aleși decât acei cari vor fi capabili să acumuleze încrederea celor în mijlocul cărora activează continuu și real. Demagogia își va fi trăit viața, și prin ea și profitorii pensionari a fotoliilor din Dealul Mitropoliei.

În Parlamentul Corporativ vor fi oamenii selecționați de acei cari, așezați la locurile lor, în corporațiile respective, au știut și au putut să-i selecționeze.

În orice caz, „problema fundamentală a elitelor de guvernământ“ va fi mai de puțină actualitate decât este sub actualul Stat politic. Ea se va rezolva favorabil, și în mod automat, prin însăși armonizarea funcțională a corporației.

D. E. Poulopol termină articolul său cu o serie de caracterizări nedrepte la adresa corporatismului, cu atât mai mult, cu cât d-sa își pune unele întrebări din cari rezultă că încă nu este complect documentat asupra sistemului corporativ preconizat de noi. În acest caz, obiecțiunilor sale i se vor putea răspunde după complecta sa edificare, când s'ar putea foarte bine să-și schimbe părerea.

Credem totuși că asupra a două din ele se poate insista acum, căci contrar de cele susținute de d-sa, în corporatism există libertate și egalitate mai multă decât în regimul de astăzi.

? Oare nu este mai multă libertate, când în mijlocul corporației tale vei putea da votul oricui dintre cei la fel cu tine, știind că, în orice caz, tot unul din corporația ta va fi ales în Parlament?

? Și, în ce privește egalitatea, ea nu va fi oare evidentă pentru toate corporațiunile națiunii, având fiecare numărul suficient de reprezentanți în Parlament, ceea ce astăzi nu există?¹⁾

Problemele acestea ar putea comporta discuții mai ample, cari depășesc cadrul unui articol. Regretăm că nu le putem

¹⁾ Vezi statistica elocventă dată de d-l Mihail Manoilescu în studiul său „România Stat Corporativ“ pag. 16 și 17.

continua, deși ele nu se pot solda decât cu avantaj pentru teza noastră.

Dar, mai presus de discuțiunile teoretice, sunt realitățile, și nimic decât ele singure nu vor putea demonstra mai bine necesitatea reformării Statului în sistemul corporativ.

Ideile noastre pășesc în mijlocul realităților actuale, în ritm atât de repede, încât fatal timpurile de până astăzi se vor preface în curând în „mituri“ pentru oamenii cari nu țin pas cu ele.....

PE LINIA VREMII NOASTRE

Noui State corporatiste

Am subliniat într'unul din numerile noastre trecute, cu satisfacția cuvenită, apariția unui nou Stat corporatist: PORTUGALIA, pe lângă cel existent deja: ITALIA.

Avem marea mulțumire de a sublinia astăzi apropiata apariție pe ecranul european a încă două state corporatiste: GERMANIA, a cărei evoluție spre corporatism a anunțat-o limpede Cancelarul Hitler în discursul său de la deschiderea Reichstagului, și AUSTRIA care, după o recență mărturisire a Cancelarului Dolfuss, își face formele pentru a trece la corporatism.

Și dacă e să credem interpretarea pe care un ziar atenian o dă unei declarațiuni a d-lui Tzaldaris, primul ministru din GRECIA, va fi și ea în curând reorganizată pe baze corporatiste.

Noi am spus, nu de mult, că ideia corporatistă este în mers, atât în interiorul țării cât și peste hotare.

Adăugăm acum că dacă nu vom ști să înțelegem chemarea vremii și să ne conformăm ei introducând sistemul corporatist pe cale normală, el ne va fi impus de-o presiune violentă dinăuntru, sau de o presiune pacinică din afară, căci ne vom găsi la un moment dat înconjuțați de State corporatiste și vom fi nevoiți atunci să facem în pripă ceea ce am putea să realizăm astăzi pe îndelete.

Vom fi oare auziți măcar acum, în ceasul al 12-lea ?

L. N.

? Reforma Statului sau revoluția ?

Ceea ce se petrece în toate țările Europei și în America, arată că formele vechi de Stat, neîncăpătoare și neadaptate, sar în țândări.

Problemele sociale și economice ale lumii cer transformări adânci în organizația vieții sociale.

Pentru a face față acestor transformări pe cari nimic nu le poate împledeca, două căi stau înainte : sau reforma Statului,

pentruca nouile forme de Stat să îngăduie transformările sociale inevitabile, sau *revoluția*.

Dacă reforma Statului se va face înainte de punctul de explozie a forțelor sociale, noul regim va îngădui să se realizeze, sub un acoperiș de ordine și înălțare sufletească a națiunii, cele mai adânci și mai radicale transformări.

Statul corporativ preconizat de noi este modelul de Stat, care asigură ordinea socială, îngăduind și încurajând cele mai îndrăznețe prefaceri sociale.

Dar, dacă reforma Statului întârzie dincolo de punctul de explozie a forțelor sociale, avem revoluția.

Toată lupta noastră este ca reforma statului să se facă în ordine înainte de izbucnirea revoluției sociale, iar nu în haos după aceea.

În preocuparea aceasta de viitor, noi suntem, de altfel, pe o linie aproape tradițională. Improprrietărea s'a făcut la noi de către Ion Brătianu, tocmai în ceasul al 11-lea, înainte ca revoluția, — care ar fi fost de data aceasta mai mult decât o simplă revoltă ca cea din 1907, — să izbucnească.

Perspicacitatea lui Ionel Brătianu, care nu era prin nimic un revoluționar, n'a fost decât viziunea normală a oricărui om de stat. Căci la urma urmei, aceasta este deosebirea esențială între omul de stat și politicianul de rând. *Omul de stat dă curs din vreme apelor vii, și transformă instituțiile evitând revoluția, — politicianul oprește cursul vremii și lasă revoluția să vie.*

M. M.

Congresul din Viena...

al Camerei de comerț internaționale care s'a ținut între 29 Mai și 3 Iunie a fost o manifestare interesantă a lumii economice, în preajma mult așteptatei convocări a lumii oficiale la conferința dela Londra.

Deși cu o participare strălucită constând din foști prim-miniștri ca Theunis (Belgia), Streeruwitz (Austria), din foarte mulți foști miniștri și personalități economice și politice de frunte, congresul nu a dat totuși rezultat.

Ceeace am prevăzut noi s'a întâmplat. Țările din Apus au încercat să ocolească toate problemele mari și dureroase pentru ele, cari cereau, ca să fie rezolvite, măsuri radicale și sacrificii. De aceea rezoluțiile au avut culoarea aceea obișnuită a moțiunilor dela Geneva a căror obiect este totdeauna de a face omletă fără a strica oul.

O notă aparte de originalitate și îndrăzneală în gândire a reprezentat numai delegația românească care în afară de președintele său d. Mihail Manollescu, era compusă din profesor Ing. Gh. Popescu, prof. Victor Slăvescu, Assan, prof. Bușilă, Ing. Panaitescu, Ing. Mihăescu, Barasch, etc.

Astfel s'a remarcat expunerea succintă dar impresionantă, care a trezit atenția întregului congres făcută de d. Ing. profesor George Popescu asupra chestiunii Dunărei.

D-sa a arătat fără ezitare cum *Comisiunea europeană a Dunării constituie cel mai mare obstacol în calea rezolvării problemelor tehnice dunărene.* (Iar occidentul, iar străinii !)

De asemenea d. Manoilescu a făcut o comunicare în ședința plenară care a trezit o deosebită senzație sub titlul „Imperativul Crizei“ („Lumea Nouă“ pune la dispoziția cititorilor cari ar dori să aibă această comunicare, textul său francez, german sau englez). D. Manoilescu a aruncat drept în fața lumii occidentale realitatea economică și socială a vremii noastre. Criza mondială nu va lua sfârșit decât în ziua în care prețurile industriale se vor pune la nivelul dinainte de război față cu prețurile agricole, adică în ziua în care popoarele industriale vor face sacrificii substanțiale atât în ce privește salariile muncitorești cât și mai ales în ce privește beneficiile capitaliste. Fără această mare mișcare de adaptare condusă în mod conștient și sistematic Occidentul nu se va putea salva.

Iar dacă lumea nu va fi îndreptată prin rațiune și prin rezoluții, nu-i va rămâne, a spus d. Manoilescu, terminând cuvântarea sa, decât să fie salvată prin revoluții.

L. N

Spre o Constituție corporatistă

Ziarul „Adevărul“ afirmă că în forurile competente se examinează chestiunea revizuirii Constituției și că n'ar fi exclus ca noua Constituție să fie octroaiată de Suveran.

Se vede că sensul în care va fi modificată Constituția, sau spiritul noii Constituții, nu convin de loc „Adevărului“, fiindcă el nu se sfiește să poruncească forurilor competente: „mai domol cu modificarea Constituției“ ! — deși anul trecut, în toamnă, după sentința dată de Casație în chestia Conversiunii, același ziar țipa cu gura întinsă până la urechi: să se modifice Constituția !

Că se discută chestiunea modificării Constituției, se prea poate; că noua Constituție va fi adusă pe căile obișnuite, că va fi impusă de curente populare, sau va fi octroaiată de Rege, și aceasta este posibil.

Ceeace este absolut sigur și ceeace ar fi trebuit să știe „Adevărul“, este că *noua Constituție va servi de temelie Statului nou pe care-l preconizăm noi aci, și că acel Stat nou nu va putea lua ființă fără sprijinul și fără luminele a câtorva oameni cari au dat expresie teoretică doctrinei corporatiste și cari, până azi cel puțin, sunt singurii în stare să o aplice pe teren.*

Iată și motivul pentru care nu intrăm în detaliile organizării noului Stat și ne mărginim la definiții generale pentru a nu divulga formulele în temeiul cărora se va constitui Statul corporatist, și pe cari le posedăm în întregime. Dacă noi nu avem încă un partid puternic care să ne impună la guvern, avem cel puțin formulele și știința, cari ne vor face indispensabili.

L. N.

La aniversarea „Universului”

Marele ziar național „Universul”, și-a serbat la 4 Iunie a. c., împlinirea a 50 ani de la apariție.

Este, de sigur, un record, — mai mult: este o isbândă, în publicistica românească atât de bătută de necazuri și atât de în funcție de fluctuațiunile politice și economice curente.

„Universul” a fost în trecut foaia sub auspiciile căreia cel puțin trei generații de români au deschis ochii la viața politică și socială, iar astăzi este, prin atitudinea pe care a știut să i-o imprime directorul său, — un mare român și un inimos patriot, — evanghelia civică și națională a tuturor românilor.

Fie ca un asemenea ziar, — organ viu și tenace în lupta de fiecă clipă cu toate curentele subversive, — să poată dăinui etern pentru isbânda aspirațiilor și idealurilor noastre naționale, iar directorul său, d. Stelian Popescu, animator al unei oști atât de utile țării, să trăiască încă mulți ani de aci înainte, pentru a se putea bucura după cum merită de roadele silințelor sale fizice și spirituale.

„LUMEA NOUA”

Națiunea organizată

Trebuie să fac recunoașterea că articolul d-lui Constanțiu din numărul de față reușește să pună cu o deosebită claritate o problemă esențială a corporatismului, și anume aceea dacă corporatismul trebuie să rămâie numai *politic* — așa cum vrea d-sa, — sau să fie în același timp un element de reformă *socială și economică* a societății, așa cum voim noi.

D. Constanțiu ar dori numai un lucru: Ca prin corporatism să devină statul mai bun.

D-sa nu vede nici nevoia nici posibilitatea ca ineseși organele economice să devină mai bune.

D-sa reduce astfel corporatismul la o simplă reformă electorală...

Noi credem dimpotrivă că rolul corporatismului va fi mult mai mare și aceasta nu fiindcă o voim noi ci fiindcă o prunesc vremurile.

Corporatismul nu este doar produsul unei fantezii individuale ci o creațiune socială *menită să răspundă unei anumite funcțiuni noi într-un cadru nou.*

Or, cadrul istoric nou este caracterizat printr'o revoluție economică, socială și politică — printr'o schimbare totală în echilibrul anterior al factorilor economici.

În fine țara, națiunea se cere a fi organizată mult mai strâns de cât a fost până azi pentru a putea răspunde necesității elementare *de subsistență.*

Această organizare nu poate fi numai politică, fiindcă politica singură nu rezolvă nimic.

Organizarea trebuie să fie și socială pentru a asigura eficacitatea muncii și echitatea repartitiei.

Ea trebuie să fie și economică — pentru a face din orice

națiune o formație de luptă bine înarmată, în condițiile atât de grele de azi.

O nouă organizare socială și economică este dar inevitabilă și statul corporativ trebuie să fie expresia ei.

Desigur că statul corporativ nu trebuie să urmărească organizarea și restrângerea libertății individuale pe care ea o reclamă, *decât pe măsura în care necesitățile exterioare o comandă.*

Când politica comercială a tuturor țărilor comandă contingentare, statul corporativ singur poate da instrumentele potrivite pentru ca această contingentare să se aplice în mod onest și practic. Când imperativul vremii cere organizarea producției, statul corporativ singur poate crea formule colective, care garantează organizarea.

Statul corporativ nu conține în el tendința de a organiza cu orice preț ci POSIBILITATEA de a organiza de câte ori forțele necesităților o cer.

Iar organizarea sa, departe de a fi rigidă, biurocratică și incompetentă ca aceea a statului de azi, este gospodărească, practică și pricepută, fiindcă ea se face în mod autonom de către *națiunea însăși, grupată în categorii naturale de muncă.*

În locul statului exterior națiunii apare pentru prima dată statul care *se confundă* cu națiunea însăși în tot ce ea are mai viu și mai capabil.

Națiunea organizată apare astfel pregătită să-și rezolve singură toate problemele ei și cele economice și cele sociale și cele politice, *în măsura exactă în care aceste probleme pretind o organizare a colectivității.*

În această acțiune nu este posibil nici un „exces de zel” care să ducă la etatizare și biurocratizare, fiindcă categoriile de muncă singure au să decidă *până la ce punct* organizarea și disciplinarea activităților economice este necesară.

Și astfel și cea din urmă temere privitoare la corporatism își pierde orice îndreptățire.

M. M.

Bilanț corporatist

Penetrațiunea ideii de Stat corporatist s'a săvârșit cu o rezecțiune atât de mare, în cât credem că putem face, după un an și ceva de propagandă, un bilanț al situației.

Nu este exagerat să spunem, judecând după semnele ce le primim din toate părțile, că cei mai mulți din intelectualii români sunt corporatiști. Profesioniștii, aproape toți, și în special comercianții și industriașii de toate categoriile și de toate naționalitățile, au adoptat de mult concepția corporatistă ca singurul sistem posibil de guvernământ azi în România.

Funcționarii de stat, de la cari posedăm numeroase mărturii, sunt corporatiști de asemenea. Mai cu seamă — notați bine — magistrații și ofițerii. Celelalte profesii libere — inclusiv agricultorii mari și mijlocii, — sunt câștigați în majoritatea lor pentru corporatism, restul rămânând să fie convinși cu timpul.

Ar fi, într'adevăr prea frumos ca trecerea de la forma actuală, la cea corporatistă să se facă într'o singură noapte ! Cât despre tineretul universitar, atitudinea lui față de ideea corporatistă nu mai face nici o îndoială: el este hotărât pentru forma cea nouă de stat român, de care și-a legat toate speranțele de viitor.

Rămân partidele și cei înscriși în partide. Aceștia continuă firește, să fie adversarii noului sistem politic. Dar nu toți. Mulți dintre membri partidelor politice — oamenii mai buni, mai idealiști, mai desinteresați și mai cu dragoste pentru țară, — sunt corporatiști; alții simpatizează cu corporatismul și așteaptă să-l vadă la lucru.

Dintre grupările politice, cea naționalist-democrată de subț șefia d-lui prof. Iorga este corporatistă ca și șeful său. Blocul cetățenesc al d-lui Forțu, de asemenea.

De curând, după venirea lui Hitler la putere, au devenit corporatiste Liga Națională Creștină (Cuza) și Garda de Fier (Corneliu Z. Codreanu). Frontul plugarilor din Banat și Bihor, de subț conducerea a-lui Petre Groza evoluiază spre corporatism.

Trebuie să fim însă sinceri: atât cei convinși la corporatism cât și cei ce se îndreaptă spre el, afirmă necesitatea unei reforme în sens corporatist, dar sunt încă departe de a ști cu precizie ce este corporatismul. Iar dacă, prin imposibil, i-ai pune să-l aplice, ei ar fi extrem de încurcați.

Urmărind mai departe analiza noastră, credem că inclinăm (în cel mai rău caz: simpatizează) spre corporatism, partidul național agrar al d-lui Goga, iar partidul poporului de subț șefia d-lui mareșal Averescu *se interesează* de mișcarea corporatistă, pentru că despre șeful său se poate spune, fără exagerare, că este un adept al corporatismului. Celelalte grupări politice, — în afară de partidul național-liberal care, prin cunoscuta consultare a categoriilor profesionale, a căpătat o puternică infuzie de corporatism, — n'au încă o atitudine precisă față de ideea corporatistă. Ele sunt mai degrabă în expectativă de cât în ofensivă; nu pot fi socotite deci ca adversare a ideii corporatiste.

Dar ce contează ele ? Partidele politice oricât de numeroase și oricât de puternice ar fi, nu reprezintă țara. Aceasta s'ar putea vedea în ziua când s'ar face un plebiscit asupra lor sau asupra ideii corporatiste. Credem însă că nu se va ajunge până acolo și că trecerea de la forma de stat actuală la forma corporatistă se va face fără zguduiri dar și fără opunerea partidelor politice.

A.

Inapoi, — spre Orient !

Un ziar se întreabă foarte serios dacă trebuie scris „Istanbul” sau „Istanbul”, ca și când ar fi singura problemă ce rămăsese nerezolvată unui public ca acela al nostru, peste măsură de fericit !

Totuși dacă chestiunea a fost pusă, s'o deslegăm ! Simplu de tot și fără menajamente; deci: nici Istanbul nici İstanbul,

ci pur și simplu *Constantinople*, pentru că orașul e bizantin, și turcii n'au făcut de cât să-i țină pe loc o magnifică dezvoltare, cu tembelismul lor oriental și venal.

Tot așa: Petrograd și nu Leningrad. Cu ce a contribuit Lenin la propășirea și strălucirea Petrogradului, pentru a-i imprumuta numele? Cu ce au contribuit turcii la creierea și propășirea Constantinopolului? Din potrivă, ei l-au oprit în loc și mai apoi l-au dat înapoi cu sute de ani. A trebuit mioopia unor literați ca Loti, de pildă, pentru a preamări o dominație care a fost piatra sepulcrală a celei mai frumoase opere sociale și economice a imperiului de Orient: Byzanțul. Și acum când turcii ei înșiși au abandonat pământul lui Constantin cel Mare și s'au retras acolo de unde nu trebuiau să iasă niciodată, — în Asia, — noi să ne mai punem încă problema dacă Constantinopolul trebuie să-i zicem altfel de cât pe adevăratul lui nume?

Nenorocirea a fost că lăcomia și adversitățile dintre marile puteri și, poate, și faptul că țările române nu erau încă încheiate și consolidate, au contribuit la rămânerea turcilor în Europa și la stăpânirea lor asupra Constantinopolului. Altfel, Constantinopolul, ca antrepozit comercial *liber* și ca fereastră politică și spirituală asupra Mării Egee și asupra Asiei, ar fi revenit de drept în sfera noastră de influență, căci nu grecii și mai puțin încă bulgarii, ci noi românii suntem moștenitorii legali ai imperiului de Orient. Astăzi însă ce sens mai are rămânerea turcilor la Constantinopol? În virtutea cărui drept istoric mai dețin ei Byzanțul, ocupat altădată cu forța și deținut prin forță?

O înțeleaptă politică românească și-ar pune neîntârziat această problemă. Am privit destul spre occident; ochii noștri trebuie îndreptați acum spre Mare și Marea ne duce, fatal, la Constantinopol. Iată unul din mobilele noii politici externe a României.

I. J. R.

Privilegiul presei

Intre discuțiile cari apar periodic în presa noastră, nici una nu este mai frecventă, decât aceea asupra libertății presei.

Noi nu ne-am ocupat îndeajuns de această problemă până azi, și mărturisim această lacună în construcția ideologică a Statului corporativ de mâine va trebui să între și precizarea detaliată a ideilor noastre în ceea ce privește presa.

Până atunci însă, câteva reflexiuni.

Toate discuțiile asupra presei pornesc dela un postulat: presa trebuie să fie liberă fiindcă libertatea presei constituie un drept de care beneficiază *toți* cetățenii țării.

Abilitatea apărătorilor libertății presei a fost aceea de a prezenta totdeauna această libertate ca un *bun public*, ca un *patrimoniu colectiv*, în care *fiecare* din cetățenii țării este interesat, și din care fiecare poate avea o părțică. Este oare aceasta adevărat?

Dreptul de a-și exprima ideile liber prin presă, este el oare accesibil *oricărui* cetățean?

Iată o problemă esențială.

Intr'adevăr, nu trebuie să uităm să facem totdeauna distincție între bunurile *accesibile tuturor* și între *bunurile accesibile câtorva privilegiați ai soartei*.

Astfel, libertatea cuvântului este realmente un bun public. Orice cetățean poate în întruniri mai mari sau mai mici să uzeze de dreptul de a vorbi altora. Bunul este prin excelență accesibil, popular, și la îndemâna oricui.

Nu este acelaș lucru cu presa. În presă nu poate scrie oricine fiindcă, indiferent de chestiunea de talent, un scriitor ocazional trebuie să se integreze în părerile, dacă nu și în interesele proprietarilor gazetei. *Libertatea nu există dar pentru marele public din afara redacțiilor.*

Ea nu există nici pentru redactorii înșiși, cari trebuie să se conformeze vederilor patronului ai cărui salariați sunt.

? Cine rămâne atunci ca beneficiar al libertății presii ?

E numai și numai patronul proprietar al gazetei.

Iată cum libertatea presei, departe de a fi un bun public, este în realitate un bun al câtorva privilegiați. Numai anumiți oameni, cari nu ajung în țara noastră nici măcar la o duzină, au dreptul să vorbească opiniei publice. *Libertatea presei este libertatea câtorva privilegiați de a influența opinia publică a țării.*

Se va răspunde însă că această interpretare a faptelor este falsă, fiindcă puterea unei gazete vine dela cititorii săi, cari consimt să o cumpere tocmai fiindcă gazeta reflectează opinia lor, și că prin urmare, puterea unei gazete este tocmai expresia voinței celor mulți.

Obiecțiunea ar fi seducătoare dacă n'ar rămâne pur teoretică. Realitatea este alta. *Oricine* care poate cheltui cinci sau zece milioane lei pe an, poate fonda o gazetă și poate găsi oameni de talent cari să o scrie. Talentul închiriat al redactorilor atrage și cucerește oricând, *pentru orice idei*, un număr considerabil de cititori.

Ideile gazetei sunt astfel proiectate *de sus în jos* asupra mulțimii, care încet-încet se lasă prinsă în mrejele artei gazetărești. La baza rezultatului gazetei stă dar, în principal *o posibilitate materială*, adică puțința de a cheltui cele 5 sau 10 milioane de lei pe an.

Libertatea presei apare astfel nu ca un privilegiu al gândirii, *fiindcă gândirea liberă nu-și poate găsi expresie prin ea însăși în presă*; ea apare ca un drept al unor privilegiați derivând din stăpânirea unei averi. Departe de a fi un *drept esențialmente democratic*, ea se infățișează ca un *privilegiu plutocratic*.

Faptul de a poseda un anumit venit care să-ți permită să fondezi o gazetă, sau faptul de a fi moștenit sau acaparat o gazetă existentă, îți creiază un drept asupra spiritului public, mai mare decât acela pe care îl au instituțiile de Stat, cum ar fi Universitățile sau chiar Parlamentul, la care se ajunge prin selecție sau prin alegere.

În locul *selecției prin cititori* adică prin opinii, la baza existenței unei gazete stă *selecția prin avere*.

Din aceste premize, concluziile cari rezultă sunt mult deosebite de celea la cari a ajuns democrația haotică a veacului XIX-lea.

M. M.

Campania contra hitlerismului

Ziarele cari s'au înscris din primele clipe contra guvernării d-lui Hitler, și cari o vor face praf cum au făcut-o și pe cea a d-lui Mussolini, publică mereu știri din cari reiese ba că germanii din Cehoslovacia ori din Polonia s'au pronunțat contra hitlerismului, ba că d. Brandsch a dat și d-sa o lecție hitleriştilor, ba că cutare ziar englez, american, ori francez, sau cutare impozantă personalitate mondială din cutare parlament strein a luat atitudine contra celor ce se petrec în Germania, etc., etc.

De aci concluzia: toată lumea civilizată, toată opinia publică mondială este contra Germaniei și a hitlerismului.

Atragem atenția cititorilor noștri să nu se lase induși în eroare de asemenea afirmațiuni. Ele se explică precum urmează.

Partidele germane din Cehoslovacia și Polonia ori din alte țări, s'au pronunțat, într'adevăr, contra hitlerismului, dar ele sunt partide social-democrate; numeroase ziare de pe continentul apusean și de dincolo de ocean au protestat împotriva celor ce se petrec în Germania, dar ele sunt sau ziare democratice de stânga, sau ziare evreiești ori finanțate de evrei, sau ziare în redacția cărora se găsesc evrei cu influență.

Au fost și oameni politici ori personalități de marcă din occident, cari au vorbit sau au scris contra hitlerismului. Ei și? Trebuie căutat mobilul care i-a îndemnat s'o facă: unii aparțin partidelor social-democrate, alții sunt evrei, alții simpatizează cu evreii sau nu știu, pur și simplu, ce însemnează influența evreiască într'o țară care a fost lăsată mult timp pe mâna democrației.

Intrucât îl privește pe d. Brandsch... Dar merită oare să-l mai explicăm și pe d-sa ?

Sunt oameni și partide cari cred că e de datoria lor să lupte contra hitlerismului fiindcă își dau seama că luptă astfel pentru propria lor existență politică. Așa, de pildă, în ipoteza că am ajunge noi corporatiștii la putere, își inchipuie cineva că partidele politice vor primi acest fapt cu zâmbete de mulțumire ? Ele se vor pronunța contra noastră. Tot așa și ziarele democratice sau conduse de streini, dacă vor mai exista. Va însemna însă aceasta că țara, că opinia publică e contra noastră ?

Evident, nu. Tot așa și cu protestele formulate împotriva hitlerismului !

De aceea ele trebuiesc luate totdeauna sub beneficiu de inventar, mai ales cele publicate la noi de o anume presă, ca și telegramele transmise de agenția Rador și cari-și au toate, origina în cea mai suspectă sursă: presa internațională de peste hotare.

C. D.

Liga Națiunilor și Conferința dela Londra

Încă mai demult, lumea își dedea seama că Liga Națiunilor, așa cum a evoluat, era departe de a da roadele la cari ne așteptasem la înființarea ei. Încă mai de mult Liga Națiunilor devenise ceva, de care nu se cuvinea să vorbești, ci numai să gândești, de rău.

De câțva timp însă, manifestările unanime de neîncredere, acele manifestări cari spun mult mai mult decât orice vorbe, încep să devie din ce în ce mai dese și mai tari.

Nu vom vorbi de pactul celor patru puteri, care a constituit el însuși o astfel de manifestare. Ne vom opri asupra conferinței economice dela Londra.

Încă dela înființarea ei, Liga Națiunilor și-a luat sarcina de a pregăti un mai bun trai popoarelor. În multiplele comitete, comisii și birouri ale ei, o largă parte o ocupă acelea însărcinate cu pregătirea soluțiilor în chestiile economice și sociale. Ba chiar acum în urmă, aceste comitete, comisii și birouri și-au luat asupra-le de a impune soluțiile lor.

Omenirea însă, a mers din ce în ce mai rău. Iar pentru a leși din incurcătură, lumea întreagă a găsit cu cale să părăsească Geneva și să se strângă la Londra.

Ne întrebăm atunci: ? *Dacă munca de până acum a comitetelor, comisiilor și birourilor dela Geneva, a fost rodnică, dacă n'a fost sterilă, natural era ca lumea să se mute la Londra?* Chiar dacă n'ar fi fost decât motivul de ordin practic, că întreaga documentație strânsă la Geneva, precum și toți cei ce au strâns-o și frământat-o, nu se pot strămuta la Londra, și încă este foarte semnificativ. *Mutarea Conferinței la Londra înseamnă puținul preț ce se pune și pe acea documentație și pe luminile tehnicienilor, cari au prelucrat-o.* Căci dacă se punea cel mai mic preț, conferința nu se putea ține decât acolo unde orice element al documentației și ori cari din tehnicieni putea fi oricând la îndemână.

Ceva mai mult: atunci când Geneva a fost aleasă ca loc de întâlnire a trimesșilor popoarelor, s'a avut în vedere și anumite considerațiuni referitoare la ușurinta de a veni a acelor trimiși, și chiar la prielnică atmosferă a discuțiilor.

Mutarea la Londra înseamnă, că se fuge de Geneva. Nu numai că se pune puțin preț pe documentația și luminile tehnicienilor dela Geneva, dar se găsește că e nevoie să se fugă de ei, e nevoie să se lucreze în altă atmosferă.

Și în acest timp, noi trebuie să primim colaborarea tehnică cu Liga Națiunilor!

C. N.

Mișcările „de dreapta”

De câteva luni încoace, guvernul și-a găsit o ocupație nouă: să lupte contra mișcărilor de dreapta.

Ce sunt aceste mișcări de dreapta o știe azi și o înțelege cu prisosință toată suflarea românească: mișcări social-naționa-

liste cari au ca singur scop intronarea unei ordine politice și morale noi în România, și asigurarea predominanței elementului autohton în toate ramurile vieții publice și private a poporului românesc.

Ce vede dar guvernul rău în aceste desiderate ?

Iată o întrebare la care lăsăm să-și răspundă cititorii înșiși.

Ni se va obiecta însă că un guvern, oricare ar fi el, are datoria să mențină ordinea.

Posibil. Dar intrucât este ordinea amenințată?

Și nu remarcă nimeni această stranie situație în care s'a pus un guvern *național, țărănist și burghez*, care luptă contra unor mișcări naționaliste — la cari participă deopotrivă țărani ca și burghezi, — mai mult chiar de cât cum luptă împotriva mișcărilor comuniste ? Dovadă că stă indiferent la propaganda ce fac comuniștii în rândurile tineretului universitar. (Vezi chestia afișelor cu conținut subversiv comunist, răspândite recent pe sălile universităților).

Procedând astfel, guvernul și-a asumat o mare răspundere. El ar fi trebuit să priceapă că asemenea mișcări nu se reprimă ci se canalizează, că nu se opresc, fiindcă nu poți opri șuvoiul de apă care a debordat și a inundat câmpia, ci li se dă o albie de scurgere, un sens, o formă politică asupra căreia s'a oprit în acel moment atenția întregii națiuni. Numai așa haosul devastator și primejdios poate deveni un curent reparator și creator.

Subt inspirația unor oameni nefaști și a unei prese străine de neamul nostru și de interesele lui permanente, guvernul a procedat și continuă să procedeze altfel.

Il privește. Se va convinge însă în curând cât de mare l-a fost rătăcirea. Deja o slăbire a resorturilor de autoritate se observă pretutindeni; guvernul nu mai e stăpân pe frâna de conducere; acest lucru l-a observat singur, dar se înșeală când crede că l-a remediat prin cele câteva conferințe avute cu șefii autorităților administrative și judiciare din țară; desșurubarea continuă subt forma cea mai gravă: șefii de autorități transmit subalternilor lor ordinele primite de la guvern, dar nu iau nici o măsură ca ele să fie executate.

De ce ?

Pentru că ei simpatizează cu mișcările social-naționaliste și pentru că sunt câștigați ei înșiși de nevoia unei grabnice transformări a sistemului nostru politic.

Ce mai așteaptă în acest caz guvernul ? De ce nu înțelege el că singurul lucru ce l-a mai rămas de făcut e să plece mai înainte de a fi fost alungat ?

L. N.

Pentru ce suntem corporatiști

Ne-o spune d. Sever de la „Adevărul“, care-și inchipuie că o știe mai bine ca noi: suntem corporatiști fiindcă simțim că „în ordinea actuală“ n'am mai avea nici un rost !

Tot d. Sever explică antipatia noastră pentru partide: ea

pornește din „sentimentul omului care le-a practicat pe toate și știe că nu mai poate avea legătură cu nici unul“, ca și când partidele românești ar putea într'adevăr, prin suflul înalt de viață etică și spirituală care le animă, să te reție pentru totdeauna din momentul ce ai intrat!

Simple ca bunăziua. D. Sever e, de sigur, mirat că oameni cari ar fi putut sau pot încă să-și alibă culcușul lor mănec în ordinea actuală, — cum îi place să se exprime academic, — aleargă după îndepărtate sau chiar iluzorii beneficii politice.

Cine știe? Poate că d. Sever, — un fel de Argus al presei, — o fi aflat de ofertele ce ni s'au făcut în cursul iernei acesteia din partea *mai multor* partide, și de răspunsul pe care n'am întârziat o clipă să-l dăm. Și și-o fi zis în înțelepciunea sa: ce fel de oameni or fi aceștia?

Intr'adevăr, niște oameni ciudați, cu cari d. Sever, el însuși, va mai avea de furcă atunci când „ordinea corporatistă“ se va introna pe plăsurile acestea românești.

Până atunci, potolească-se d. Sever! „Interesul general, care-l preocupă atât de mult, va fi în statul corporatist mai bine servit prin echilibrarea intereselor diverselor categorii sociale“, fiindcă interesul general va fi suma intereselor tuturor categoriilor sociale, și nimic altceva. Interesul personal însă, sau interesele d-lui Sever, vor suferi enorm.

Cât despre faptul dacă *noi* vom avea vre-un rost în „ordinea corporatistă“, aceasta este o chestiune care ne lasă absolut indiferenți.

Ceeace știm însă cu precizie e că d. Sever și consortii nu vor avea atunci nici unul, și ne surprinde că nu-și dau seama de pe acum de acest elementar adevăr...

S. A.

Intre Asociație și Sindicat

D. profesor M. Carp din Iași, a publicat o serie de articole despre sindicalizarea profesorilor. Intr'unul din aceste articole d. Carp arată care este deosebirea dintre *Asociație și Sindicat*.

„In Asociație totul e benevol, în Sindicat totul e obligator (?), scrie d. Carp. Nici un președinte, nici un comitet, nici o adunare, nici un Congres nu vor putea pune în aplicare hotărârile lor, dacă ele nu vor fi fost mai întâi obligatorii *în sufletul* fiecărui membru în parte. In Asociație, profesorii sunt membri fiindcă există o asociație. De aceea (?) asociația poate trăi fără să existe (!) In Sindicat însă e altceva. Asta nu i se poate întâmpla, dacă e, în adevăr, sindicat: *el ori trăește cu adevărat, ori se disolvă (!)*. Viață leșinată nu poate avea“.

După cum vedem, Sindicatul este, în concepția d-lui profesor Carp, o chestie de... suflet. Nu este sindicalist de cât acela care, mai înainte de a se înscrie în Sindicat, „și-a scrutat bine conștiința“, obligându-se „față de sine însuși să se supue tuturor hotărârilor luate, să lupte din toate puterile pentru punerea lor în aplicare“.

Să fim sinceri: ne îndoim că profesorii au înțeles ceva din

explicațiile d-lui Carp. Și aceasta pentru simplul motiv că d-sa însuși nu știe ce este aceea sindicat și sindicalism.

D. Carp se lasă indus în eroare de termeni; d-sa crede că trebuie să existe o deosebire între Asociație și Sindicat, pentru că avem înaintea noastră două cuvinte distincte. D. Carp se înșală, și-i vom face surpriza de a-l anunța că deși avem în fața noastră doi termeni în aparentă exprimând două noțiuni diferite, în fapt nu există nici-o deosebire, dar nici una, între Asociație și Sindicat. Deosebirea există în *țelurile* pe cari aceste organisme le urmăresc, fie că s'ar chema asociații, fie că s'ar chema sindicate. Deci în statutele, în regulamentele după cari ele funcționează.

N'avem noi oare în România, la București, sindicate cari sunt în fapt asociații de ajutor mutual, fără ca totuși membri lor să se poată numi altfel de cât... sindicaliști? Exemplu: Sindicatul ziaristilor din București, care n'are deloc caracterul *sindicalist* pe care-l presupune d. Carp unei asociații profesionale intitulate *sindicat*.

Nu în terminologie deci trebuie căutată caracteristica sindicalizării. Și, de-asemena, nici în țelurile urmărite de sindicalismul revoluționar, care pare să fie, în credința d-lui Carp, adevăratul și singurul sindicalism. Ci în pura asociere sau sindicalizare pe baze profesionale, dar cu puteri concedate prin statute și prin legile țării de-a putea lupta, în cadrul interesului public, pentru realizarea intereselor de grup.

E limpede, sau încă nu-i destul pentru mentalitatea unora din intelectualii noștri, deformată de ideologia liberală a veacului al 19-lea ?

I. J. R.

Scandal literar

Apatica noastră lume a literelor a fost turburată luna trecută de un eveniment care putea să fie catastrofal dacă n'ar fi fost, din fericire, comic. Ce se întâmplase ?

Subt inspirația nu se știe cui, secția literară a Academiei Române, a propus ca membru corespondent pe d. Adrian Maniu, autor al câtorva așa zise poeme de o înspăimântătoare mediocritate și al unor articole de gazetă scrise într-o limbă forțată pentru a nu părea banală. D. Maniu trecea până atunci drept poet. Așa ni-l înfățișase cronica lipsită de orice scrupul și de orice control a ziarelor cu colaboratori grațiuți sau a revistelor cari cultivă modernismul în literatură, — adică banalul și mediocritatea și uneori și trivialul, — pentru a submina și pe această cale sufletul românesc și a-l deturna de la adevărata lui sensibilitate naturală.

Cazul d-lui Maniu în literatură este, de altfel, cazul celor mai mulți din așa zișii poeți contemporani. Toți sunt lipsiți de talent și de originalitate, iar opera lor este o oribilă pastişe a modernistilor străini. Ei au fost promovați membri ai republicei literelor de către confrăți generoși, interesați ca, la rândul lor, să li se deacearnă același bilet de liberă ascensiune a Olimpului

românesc. Incăpută pe mâna unor nepregătiți sau a unor versificatori fără nici o înrudire cu izvoarele eterne ale poeziei adevărate, critica a creiat poeți pe toți îndrăzneții și pe toți mângâitorii de proză rimată sau numai ritmată, și câteodată nici ritmată nici rimată. Deviza ei era: „laudă-mă ca să te laud”— un fel de asociație de ajutor mutual, din laboratorul căreia ieșeau poeți dar nu ieșea poezie...

Iată însă că la un moment dat, unul din acești poeți inventați de amabilitatea confraternă, ajunge, nu se știe cum, până la porțile Academiei. Tunete și blasfemațiune! Olimpul populat de Manii, de Arghezi, de Bacovii, de Isaci, și de alții asemenea, se răzvrătește și iese la drum. — Cum se poate? Maniu la Academie și noi încă la cafenea?

Și de aci scandal.

Ceeace ni s'a părut însă cu deosebire demn de relevat în această chestiune, a fost atitudinea unui ziar al cărui colaborator a fost până mai eri d. Adrian Maniu. Acel ziar care-l ridică altădată în slăvi, îl numește acum „fost” poet, ajuns „la capătul unor realizări artistice mediocre”, pentrucă bietul om „a debarcat din modernism într'o înduioșătoare bătăială ortodoxă de circumstanță”.

Adică, pe românește: a trecut din redacția „Adevărului” în aceea a „Universului”.

Tălmăcirea problemei e aceasta: orice scrib, oricât de mediocre, e un mare scriitor dacă urmează linia etică indicată de „Adevărul”; orice scriitor (nu e cazul d-lui Maniu), oricât de mare ar fi el, este un bătăit de circumstanță și un „fost” poet, dacă-și permite să se adape la izvoarele de inspirație ale sufletului și aspirațiilor românești.

Prin urmare, d-lor poeți, luați aminte! Voiți să intrați la Academie?

Rămâneți fideli subsolurilor „Adevărului”, ca, de pildă, d-nii Sadoveanu, Mihail Codreanu, Victor Eftimiu, Galaction, Rebreanu, etc. Aceasta e porunca lăsatăți ceasului de față.

AL. PRIGOR

O conferință despre corporatism

Un distins și valoros publicist ieșean, d. Victor Munteanu, a ținut la sediul Blocului Pensionarilor, din Iași, o foarte interesantă conferință despre corporatism.

După ce a arătat stadiul actual în care se găsesc partidele politice din punctul de vedere a ideologiei și putinței lor de a governa, conferențiarul a evidențiat frământările în cari se zbate omenirea și năzuința ei de a-și crea forme noi de conducere politică. Aceste năzuințe au dus, pentru unele popoare, la comunism, pentru altele la fascism.

Ideea Statului organizat pe baze corporative, a spus conferențiarul, a fost pusă în discuție la noi în țară de d. Mihail Manoilescu, atât în Senat, cât și printr'o intensă propagandă ce face prin revista „Lumea Nouă”, conferințe, broșuri, etc.

Conferențiarul a expus apoi principiile generale ce stau la

baza organizării Statului corporativ, atât prin adaptare de la practica și teoria italiană, cât și printr'o creație proprie țării noastre, preconizată de către d. Mihail Manoilescu, arată greșita identificare ce se face între fascismul italian și corporatismul pur ca sistem politic și social general de valoare universală, și, în fine, analizează programul corporativ anunțat de d. Mihail Manoilescu și publicat în No. 7, Anul I, al revistei noastre, precum și în broșura intitulată: „România Stat corporativ“.

În încheiere, d. Victor Munteanu relevă personalitatea, talentul, știința și munca intensă depusă de d. prof. Mihail Manoilescu pentru răspândirea ideii corporatiste, care după studii și cercetări serioase, a ajuns să poseadă până în amănunțime soluțiile tehnice, financiare, economice și administrative cari pot asigura perfectă funcționare a Statului corporativ și repede redresare a țării fără concursul străinătății.

Conferențiarul a fost cu atenție ascultat și viu aplaudat, iar d-nii inginer Hurmuzescu și maior Costandache, i-au exprimat elogiul pentru felul cum a expus problema, reușind să rețină atenția tuturor și să provoace interesul pentru o reformă atât de complicată.

ST. B.

Podul de la Țigănași

Cunoașteți tărăboiul ce s'a făcut o lună de zile cu fixarea locului unde urma să se construiască noul pod de peste Dunăre. Severinenii protestau și, spre uimirea generală, guvernul rămănea la punctul său de vedere ! Nimeni nu mai înțelegea nimic.

În cele din urmă, o comisie „tehnică“ în frunte cu ministrul comunicațiilor (avocat) animată de concursul altui mare tehnician, d. Ionel Lupescu, deputat național-țărănist de R.-Sărat (fieful electoral al d-lui Mirto), s'a dus la Țigănași și a decis că acolo, și nu în altă parte, va trebui să se ridice podul. Ca o urmare a acestei hotărâri inebriabile, d. ministru al comunicațiilor s'a deplasat la Geneva pentru a tranșa definitiv chestiunea împreună cu colegul său jugoslav.

De ce trebuia ca această chestiune să fie discutată la Geneva, — se înțelege ușor: era un prilej admirabil pentru d. Mirto de a se deplasa în Elveția pe contul Statului.

Consecințele ?

Banii au fost cheltuiți dar problema podului a rămas în suspensie. Deocamdată nu mai e vorba nici de Țigănași nici de T.-Severin.

Și iată cum se petrec lucrurile sub regimul politic de partid ! Ne dăm foarte bine seama că așa cum înțelegem noi să transformăm moravurile, atât partidele cât și politicienii au toate motivele să se opună din răspuțeri la introducerea corporatismului.

Numai cu economiile ce le vom face dela atâtea comisii, subcomisii și paracomisii inutile, dela atâtea deplasări și misi

ministeriale, și dela prea mănoasele conferințe și congrese internaționale, noi făgăduim să plătim toate restanțele la salariile funcționarilor.

E cineva care crede altfel ?

N. D.

Exagerări

Mania de a conferenția și de a frecventa conferințe a dus, în iarna care s'a scurs, la cele mai abracadabrante situațiuni.

Am văzut, astfel, grupuri de tineri intelectuali constituindu-se pentru a organiza conferințe cu plată, din cari unele guri rele zic că s'ar fi realizat beneficii frumoase. Conferința s'a comercializat în chipul acesta cum s'ar comercializa foiletoanele sau poeziile.

Partea cea mai nostimă a fost pretenția de originalitate cu care s'au infățisat așa zisele „cicluri“. Așa, de pildă, într'un prospect ce s'a răspândit în public, citim că e vorba de șase conferințe despre „vieți paralele contemporane“.

Cari sunt aceste vieți paralele ?

Ascultați : I. I. C. Brătianu—Giollitti ; Maniu—Macdonald ; A. C. Cuza—Maurras ; Iorga—Masaryk, etc.

Brătianu—Giollitti ? Maniu—Macdonald ? Dar ce asemănare poate exista între viața unuia și viața celuiilalt, sau între personalitatea politică a unuia și personalitatea politică a celuiilalt ?

Și chiar dacă ar exista, acestea sunt oare aspecte vii ale actualității ca ele să intereseze pe auditorii anului 1933, atât de profund variat, prin problemele noi ce s'au pus generației noastre, de cât chiar anii imedit precedenți ? Ce-ar putea să învețe un tânăr român din epoca noastră de la viața stearpă, târâtă penibil de-alungul unei jumătăți de veac, a d-lui Iuliu Maniu, exemplu bun numai pentru nepoți și pentru cei cu orizonturi reduse ? !

Dacă este atât de greu să se constituie un ciclu, adecuat vremii, să se renunțe mai bine, și să se țină conferințe cu subiecte dispartate în aparență, dar inrudite prin valoarea pe care le-o decerne faptul că trăiesc în și din actualitate.

S. A.

Conferințele d-lui M. Manoilescu

Solicitat de societatea culturală „Miron Costin“ din Roman, d. Mihail Manoilescu a vorbit Sâmbătă 10 cor. în sala Teatrului Comunal din acel oraș, despre Statul corporativ.

Ca pretutindeni unde i s'a anunțat prezența, d. Manoilescu a conferențiat și la Roman în fața unui numeros și ales auditor, în frunte cu P. S. Episcop Triteanu, auditor care a subliniat cu îndelungate aplauze simpatia sa pentru conferențiar și pentru problema adusă în discuțiune.

A doua zi, Duminică 11 cor., d. Mihail Manoilescu a vorbit în sala Eparhială din Chișinău, și sub auspiciile Asociației

presei române din Basarabia, despre necesitatea reformei Statului pe baze corporative. După ce d. prof. Leon T. Boga, președintele Asociației, a rostit câteva cuvinte introductive, d. Manoilescu și-a tratat subiectul cu o vervă și cu o căldură cari au stârnit entuziasmul numeroșilor săi ascultători. Aluziile la stările politice actuale și la compromisurile pe cari „democrația” vrea să le facă cu adevăratele tendințe naționaliste ale generației zilelor noastre, au fost subliniate cu aplauze frenetice de auditor, și, în special, de marele număr de studenți cari umpleau sala.

După amiază d. Manoilescu a vizitat mai multe notabilități basarabene ale orasului, și a luat contact cu reprezentanți ai diferitelor categorii profesionale și ai tineretului, făgăduind că, îndată ce timpul îi va permite, se va înapoia la Chișinău pentru a examina, împreună cu amicii săi politici și personali din Basarabia, situația, și-a vedea dacă este cazul să se înceapă o mișcare mai accentuată pentru o grabnică realizare a imperativului clipei de față: reforma Statului.

S. A.

Un succes al ideii profesionale

Insemnăm aci, pentru satisfacția acelor cari se interesează de evoluția sentimentului de breaslă la producătorii noștri, succesul pe care o listă pur profesională l-a avut asupra unei liste politice la recente alegeri dela Camera de comerț din București.

D. Orghidan, membru al partidului național-țărănist, susținut de guvern și în special de d. Madgearu, a căzut împreună cu întreaga listă în fruntea căreia se găsea, deși se făcuse, în prealabil, mari presiuni și o neobișnuit de intensă propagandă pentru reușita d-sale.

Ce înseamnă aceasta ?

Pentru noi, înseamnă în primul rând că negustorii au început să-și dea seama de răul pe care li-l face politicianismul, și că s'au decis să reacționeze contra lui cu toată energia. În al doilea rând, înseamnă că ei tind să înlocuiască din ce în ce reprezentanța lor politică printr'o reprezentanță profesională.

E, de sigur, un semn bun pe care nu ne sfiim a-l sublinia cu toată satisfacția cuvenită.

N. D.

Notă finală

Suntem în a cincea lună și guvernul n'a ridicat încă starea de asediu.

La închiderea Corpurilor Legiuitoare, presa democratică anunța cu emfază că guvernul se va dispensa în curând de o asemenea măsură excepțională, devenită inutilă.

Era o minciună conștientă.

Dovadă că presa democratică nu mai suflă un cuvânt și se

complace cu acest compromis între principiu și interesul momentului.

De ce ?

Pentru că starea de asediu a fost instituită și este menținută *contra mișcărilor naționale de dreapta*.

Argumentul este suficient pentru că atât guvernul unui partid pretins democrat, cât și presa democratică (dar instreținută), să arunce peste bord toate principiile și să accepte tutela unei măsuri reacționare.

A nu se uita !

L. N.

Recenzii

1) *Ugo Spirito: „I fondamenti della economia corporativa“*.

Dualismul Stat-individ, care apare în economia clasică liberală și chiar în aceea socialistă — care își pierde puterea tocmai în momentul în care se aplică realităților, formează punctul de plecare al unei concepții de stat.

Baza oricărei științe sociale și a Economiei în special, este concepția de Stat, având drept corolar problema raporturilor dintre Stat și individ.

Raportul între aceste două realități, cari se unesc într'un tot organic creator, formează punctul de plecare al noii economii: *Economia corporativă*.

Opunând economia corporativă aceleia liberale sau socialiste, nu se urmărește acordarea unei preferințe vreunee, ci afirmarea bazei științifice a primei față de caracterul ideologic și doctrinar al celorlalte: adjectivul „corporativ“ are menirea să distrugă adevărata de falsă economie, și nu o economie, de alta.

Logica argumentației autorului apare plină de succes, când ne înfățișează, pe baza noii concepții de Stat, principiul autorității Statului. Căci foarte bine arată autorul, că autoritatea Statului nu e o disciplină care se impune din afară, indivizilor, ci este aceeași disciplină cu care Statul se organizează în interiorul său.

Această disciplină unificatoare de forțe, provine din faptul că în corporație, se întâlnesc de fapt Statul și individul, și reciproc se transformă într'un raport dialectic, care dă o semnificație nouă acestor doi termeni, altfel concepuți. Și la lumina acestei discipline unificatoare a lumii indivizilor cu realitatea Statului, autorul privește subiectul economic, nu homo-economicus, ci individul, văzut în identitate cu Statul, nou conceput.

Acest nou și real mod de a privi subiectul economic, implică o nouă concepție asupra bunei stări individuale și sociale, liberei concurențe, monopolului, intervenției Statului.

Iată, deci, cum odată stabilită identitatea individului cu a Statului, autorul — printr'o amplă documentare și o logică strânsă în argumentare ne înfățișează principiile economiei corporative.

Interesant este capitolul ce privește libera concurență.

În economia corporativă nu e vorba de eliminarea concu-

renței, ci de a o înțelege în adevărata ei semnificație: afirmația inițiativei individuale pentru binele comun. Nu lupta indivizilor contra indivizilor pentru triumful unora asupra altora, ci lupta între ei pentru triumful unui singur scop, care reprezintă binele comun.

Studiul lui Spirito se termină cu polemicele născute din afirmațiile sale. Cartea sa compusă într'un spirit strict științific, plin de fapte și de observațiuni formează un model de gândire.

Cetînd-o și studiînd-o serios te întrebî :

Cine nu vede în înțelepciunea lui Ugo Spirito, pe lângă sinceritatea călăuzitoare, pe lângă energia morală fără egal, pe lângă profunda justificare ce-i stă la bază, cine nu vede drastică pecetuirea a unor principii morbide de economie politică și marele document al revoltei morale, ce mocnește pe drept ?

2) *Filippo Carli*: „*Le crisi economiche e l'ordinamento corporativo della produzione*“. (Comunicare la congresul de la Ferrara).

Filippo Carli începe remarcabila sa comunicare printr'o constatare: echilibrul unui sistem economic, — oricare ar fi el, — este determinat de relațiunea ce există între cantitatea produsă, preț și puterea de cumpărare.

Din logica acestei constatări, extrage idealul vieții economice: puterea de cumpărare să fie atât de ridicată, încât să poată obține, — la prețul oferit — toată cantitatea produsă.

Și la lumina acestui ideal, dorit de toți, își propune să arate cruda realitate a sistemului liberal, bazat pe individualism, liberă concurență și mașinism. Într'adevăr, în acest sistem, industriașii forțați de concurență să micșoreze prețul de cost, sunt nevoiți să micșoreze pentru fiecare unitate produsă, cota-muncă, mărind în aceeași măsură cota-mașină. Chiar dacă salariul primit de lucrătorii rămași în această nouă organizație productivă este superior celui precedent, masa salariilor — masa puterii de cumpărare — rămâne inferioară produselor. Așa se formează o dispoziție între puterea efectivă de cumpărare și oferta efectivă.

Urmează o explicită argumentare a echilibrului economic, pentru a cărui perfectare combate — pe drept — modul de interpretare al lui Vilfredo Pareto.

Nu individul considerat ca punct material, căruia i se aplică principiile mecanicii raționale poate forma sistemul economic național în echilibrul mobil.

Numai grupul corporativ, — care formează un sistem național în echilibrul mobil — principiul lui Spencer, — poate să nască și să conserve în mișcarea sa relațiuni definite și direcții uniforme.

Pentru precizarea sistemului economic corporativ, Carli ni-l înfățișează în comparație cu acela al economiei americane bazat pe concentrația industrială trustificată, și acela al economiei sovietice, în care nervul vieții se atrofiază, — dacă nu moare — pentrucă orice interes personal din producție dispăre. Față de sistemul economiei sovietice, bun numai pentru Rusia, într'un moment determinant al evoluțiunii sale, sistemul eco-

nomiei italiene are o valoare universală. Caracterul distrugător al crizelor periodice ne este amplu infățișat odată cu funcțiunile corporației:

a) Adaptarea producției la mărimea cererii. Constituirea ramurilor de producție în organizațiuni naționale unitare face posibilă disciplinarea producției fiecărei ramuri de producție națională. Corporația coordonând categoriile participante la un anumit proces productiv, creiază condițiuni favorabile pentru orientarea și limitarea acțiunii producției. Rolul Băncii corporației, care mărește și restrânge creditul apare binefăcător.

b) Politica prețurilor și controlul lor, exercitat reciproc de fiecare corporație.

c) O nouă ordine a salariilor în locul ordinii economiei liberale, care consideră salariul ca o marfă supusă legii cererii și a ofertei. În sistemul economiei corporative nu e vorba de practica sistemului lucrătorului marginal. În sistemul economiei corporative nu e vorba de drama economiei liberale: sau dă un salariu minim, care reduce puterea de cumpărare, sau lasă lucrătorul — socotit ca un apendice al mașinei, — să lupte contra ei.

În sistemul economiei corporative, prin mijlocul ajustării și adaptării înțelegătoare a salariului la condițiunile tehnice, economice și omenești ale echilibrului integral, se înlătură dilema economiei liberale. Astfel, prin mijlocul acțiunii asupra cantității produse, prețului și salariului, corporația stabilește echilibrul economic; iar raporturile între aceste categorii economice se stabilesc prin contractul colectiv de muncă pe planul sindical, și contractul-tip pe planul economic.

Cu documentarea acestor două noțiuni, se termină interesanta comunicare.

JUSTIN GEORGIAN

Această broșură vă procură orice informațiuni privind serviciul telefonic internațional

La cerere vă trimitem un exemplar

GRATUIT

Intâmplarea face că trebuie să vorbiți în aceeași zi cu Londra, Lyon, Leipzig și cu un prieten care se află pe bordul unui transatlantic în drum spre New-York. Această broșură a fost anume tipărită ca să vă dea informațiuni complete și să cunoașteți costul unei convorbiri. Într'adevăr, fiecărei țări îi s'a consacrat o pagină, dându-vă posibilitatea să știți costul exact al unei convorbiri din orice punct al țării cu orice oraș străin.

Dacă sunteți în legături de afaceri cu firme străine, această broșură nu trebuie să lipsească de pe biroul Dv. După primirea unei cereri din partea Dv., vă expediem imediat un exemplar în mod gratuit.

**SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ DE
TELEFONIE**

Anul II, No. 7

LUMEA NOUĂ

Iulie, 1933

Intre azi și mâine

de MIHAIL MANOILESCU

Opera de lămurire asupra problemei societății noastre, pe care noi o împlinim în fiecare zi, nu se arată inutilă. Interesul în cercurile intelectuale, pentru ideea corporativă, crește, dar tocmai manifestările polemice cari se produc, dovedesc cât de neclar este percepută încă ideea corporativă chiar în mințile cele mai alese.

În două articole din „*Libertatea*“, distinsul intelectual care este d. Poulopol se ocupă de mitul corporativ. Cu toată pregătirea și cultura autorului, trebuie să constatăm totuși, că d-sa nu are o concepție exactă și integrală despre corporatism.

Astfel, d. Poulopol pare să ignoreze trei lucruri capitale:

1) Corporatismul nu este numai un sistem politic, ci un sistem *economic, social și politic*, adică o concepție *integrală* asupra organizării națiunii.

2) Mișcarea corporatistă este *rezultatul unui determinism istoric*, care în cadrul nou al „Universului limitat“ în care intrăm astăzi, face actuală și inevitabilă organizarea corporativă a tuturor națiunilor.

În fața acestui determinism, voințele și părerile izolate nu sunt chemate să joace vre-un rol. Ideea corporatistă, cum a arătat și prietenul nostru, d. Mihail Zaharia, nu poate fi împiedecată astăzi, *după cum nu ar fi putut să fie promovată ieri, în plin veac al XIX-lea*, în era „Universului nelimitat“ și a expansiunii economice indefinite.

3) Corporatismul nu este un simplu corectiv al unui regim dictatorial, ci un sistem propriu și autonom de organizare a națiunilor.

Corporatismul nu se confundă cu fascismul. El se găsește teoretizat și în afară de fascism — și poate mai bine decât în fascism! — în alte țări, de exemplu în Germania și Austria de către școala lui Othmar Spann.

Din punct de vedere politic, corporatismul nu e un sistem dictatorial ci unul reprezentativ.

În ce sens este reprezentativ, — iată unde începe marea deosebire dintre concepția liberală și concepția corporatistă.

D. Poulopol nu concepe altfel Statul reprezentativ decât în sensul că reprezintă voințele *indivizilor* din cari e compusă societatea națională. Or, tocmai aceasta este eroarea liberalismului: de a socoti reprezentarea *indivizilor* drept ade-vărata reprezentare a națiunii.

Divergența dintre liberalism și corporatism, pe teren pur politic, nu este dar o divergență asupra caracterului *Statului*, care în amândouă concepțiile rămâne reprezentativ ci asupra caracterului *reprezentării*. Corporatismul respectă persoana omenească, dar nu o consideră — cum crede d. Poulopol că trebuie să facă orice teorie socială — ca o „unitate fundamentală“.

Societatea națională este un organism care tinde să-și desvolte vitalitatea sa împlinindu-și *nevoile de subsistență*, și care tinde să se înalțe pe scara valorilor umane împlinindu-și *nevoile spirituale și morale*.

Pentru a împlini aceste necesități, societatea este diferențiată funcțional. Această diferențiere *există ca o stare de fapt* în toate societățile evolute, ca o consecință logică a diversității funcțiilor cari trebuiesc împlinite.

În cadrul liberalismului însă, când se pune problema organizării Statului, logica socială este suspendată și, în loc de a se lua drept bază organele sociale (asociațiuni, sindicate, bresle, comunitățile bisericești, școlare, etc.), cari *au o existență reală și vie*, se ia drept bază individul nediferențiat, care *nu există* ca atare.

Nici o funcție socială nu se poate exercita fără diferențierea în organisme separate și fără armonizarea acestora. Dece numai funcția politică s'ar sustrage acestei norme? Mai mult încă, viața de Stat nu este și, mai ales, *nu mai este pur politică*.

Astăzi Statul împlinește și funcții *sociale*, ca: prevederea, asistența și arbitrajul, și împlinește, în special, funcții *economice* dela cari, în faza în care intră astăzi omenirea, *nu se mai poate sustrage*.

Or, funcțiile economice sunt tocmai acelea pentru cari societatea este de mult diferențiată funcțional.

D. Poulopol mărturisește că Parlamentul nu a avut nici odată rolul de a concilia între ele interesele economice. Or, tocmai faptul că Statul și Parlamentul *trebuie să împlinească* astăzi aceste roluri, arată că aceste organe, în forma lor actuală, trebuiesc radical transformate.

Eri, Statul era o simplă instituție *de ordine*; azi devine un organ *de acțiune*.

Problema epocii este: cum s'ar putea compune mai bine marea echipă a Statului, pentru a realiza mai bine, în acțiune, interesul general?

Corporatismul nu face din corporații o *nouă finalitate* ci un mijloc pentru realizarea interesului general național.

Corporatismul nu urmărește valorificarea mai bună a intereselor egoiste de grup, adică a intereselor proprii ale corporațiilor ci, dimpotrivă, realizarea mai bună *prin corporații* a intereselor țării.

..

D. Poulopol se străduiește să demonstreze, că aleșii unui Parlament corporativ nu vor avea un nivel mai ridicat, decât aceia ai Parlamentului actual.

Străduința este inutilă, fiindcă noi nu dăm importanță acestei chestiuni. Pe noi ne interesează ca Parlamentul să fie un reprezentant *veridic și onest* al țării reale, iar această calitate nu este legată de un „nivel” oarecare. Intelectualii cari se închiriază partidelor, pentru a împlini fără nici o calitate în adevăr reprezentativă, funcția de specialiști ce-și adaptează teoriile dupe ordinele de sus, nu constituie idealul nostru !

De altfel, nici o „experiență” nu s'a făcut cu un Parlament real corporativ, pentru a o invoca împotriva ideilor noastre.

Dar d. Poulopol vorbește de „elita politică care ne guvernează”, ca de o categorie fixă, pe care nu am putea-o primum și înlocui, și se preocupă numai de mijloacele de a-i mări competența și tehnicitatea prin experți și adunări consultative.

Or, nu aceasta lipsește Statului nostru și Statelor democratice în general. Ce lipsește, este *continuitatea* în actele de guvernământ, *capacitatea de a organiza* și de a gospodări, *spiritul de cruțare* pentru banul public, care se realizează numai atunci când cel care cheltuiește este întocmai cel care plătește și, în sfârșit, lipsește *un nou suflu de idealism creator*, pe care nu înmulțirea experților ci numai o nouă politică, clădită pe un nou Stat, o poate da.

Cât despre cea mai bună expresie a interesului general, noi recunoaștem că ea nu rezultă din *suma* intereselor particulare, ci dintr'o *sinteză* a lor, și chiar mai mult decât atât (întrucât interesul general și permanent al unei națiuni nu poate fi sinteza intereselor *actuale* ale membrilor săi). Dar tocmai democrația este aceea care face marea greșală de a *insuma mecanic* voințele individuale, ba chiar a le *insuma în mod fals*, întrucât democrația nu face decât să numere voturile și nu le *cântărește* niciodată !

Ingrijorarea că în corporatism ar putea dispărea oamenii de Stat, este fără nici un temei; nu numai că nu vor dispărea, dar, în sfârșit, ei vor putea lucra într'un mediu și într'un mecanism politic prielnic pentru acțiunea lor !

E destul să urmărească cineva calvarul unui adevărat om de Stat, cum este Poincaré, în mijlocul unei democrații atât de superioare, cum este democrația franceză, pentru ca să înțeleagă cum în regimul democratic popoarele trebuiesc

ajutate și salvate de către oamenii de Stat *impotriva voinței lor*, exprimate oficial prin majoritățile parlamentare!

În lumea corporativă, în care va domni acel firesc sentiment de răspundere în fața treburilor Statului, pe care numai gospodarii țării sunt obișnuiți să-l aibă, nu se va putea ușor pune piedică, din motive de intrigă parlamentară, acțiunii binefăcătoare a oamenilor de Stat.

Ceeace surprinde în mod particular la d. Poulopol, este credința sa atât de sinceră că egalitatea juridică e singurul orizont sub care se poate privi viața socială de astăzi, ceeace îl face să socotească această egalitate juridică aproape ca *cel dintâi postulat al organizării sociale*.

Mărturisim că oricât am prețui valoarea principiilor juridice cari stau la baza oricărei societăți, nu putem să le exagerăm atât de mult încât să credem că un postulat juridic poate să treacă înaintea celorlalte postulate morale și economice de cari atârna calitatea sau existența unei societăți umane.

Cât de caracteristică pentru mentalitatea secolului al XIX-lea este această prioritate acordată unor postulate juridice, presupuse permanente pentru orice societate umană și pentru orice epocă a istoriei!

Noi recunoaștem valoarea postulatelor juridice ca izvor general de norme și orientări pentru o societate organizată. *Societatea corporativă însăși, nu se va lipsi de astfel de postulate, pe cari știința juridică modernă încearcă chiar să le formuleze.*

Noi suntem pătrunși însă de *relativismul postulatelor juridice*, și cerem, înainte de orice, ca acestea să se încadreze perfect în logica imperativelor economice și sociale ale vremii, căci acestea sunt esențiale și primare.

Un alt lucru care surprinde la d. Poulopol este afirmația sa că breslele nu pot avea o conștiință colectivă, și că voința individuală nu se poate exprima printr'un grup, fiindcă *a defini grupul nu înseamnă a defini pe individ*, „așa cum se susține în teoria corporatistă“!

Remarcăm întâi o contradicere: dacă nu există o conștiință colectivă a unei corporații, cum poate să existe o conștiință colectivă a unei națiuni? Or, democrații și individualității pornesc dela postulatul unei conștiințe colective a națiunii care există, ba chiar se poate manifesta în forme concrete.

Conștiința individuală? Personalitatea intimă? Aspectul total al individului? Dar oare toate acestea se pot exprima ele într'un act politic, oricare ar fi el și sub orice regim ne-am găsi?

Oare societatea democratică reușește să dea expresie personalității intime a individului cu prilejul singurei sale

manifestări cetățenești, care este participarea la vot, odată la patru ani ?

Această expresie *totalitară* nu este dată nici în sistemul corporativ și nici nu este cazul să se dea în nici un sistem politic; în orice caz însă, exprimarea personalității se face infinit mai complex în cadrul profesional, în care omul își cheltuește toată activitatea, toată puterea sa creatoare și tot sufletul său decât în cadrul politic democratic unde nu are prilejul să se manifeste decât atât de sporadic.

Dar d. Poulopol crede că, în fond, nu există decât asociații politice, adică asociații de concepție și de idealuri comune. Intr'un anumit sens — și anume în sensul că orice asociație în cadrul național nu poate fi decât un mijloc pentru realizarea unor scopuri superioare care o depășesc — vom recunoaște și noi caracterul politic al oricărei asociații.

Dar în acest înțeles superior, și corporațiile sunt asociații politice, întrucât primul principiu etic al lor, principiu care ar trebui să fie și acel al partidelor politice, este că ele nu sunt decât mijloace.

De aceea noi nu avem nevoie să căutăm „un plan“ în care să se reprezinte „voința generală a individului“, fiindcă pe noi ne preocupă numai voința națiunii, și această voință se exprimă mai adecvat decât în orice sistem în sistemul corporativ.

Această voință are un caracter general, iar Statul corporativ nu poate fi redus un singur moment la un simplu „Stat economic“ sau „Stat al producătorilor“.

Concepția *totalitară* sau — pentru a întrebuița cuvântul lui Spann — *universalistă*, a Statului corporativ, exclude de plano ideea unui Stat pur economic.

În Statul corporativ, cultura în special va avea un rol și o precădere pe care nu o are și nu o poate avea într'un Stat democrato-politicianist, în care totul este aservit intereselor de partid.

Și, de exemplu, învățământul și educația populară vor fi organizate autonom, corpul profesoral care împlinește în Stat funcția *educativă și didactică*, având o independență și o demnitate, care i se refuză azi prin imixtiunea politicianistă de fiecare ceas...

. . .

D. Poulopol menționează fără a sublinia prea mult, argumentul, așa de des invocat, al proporționării arbitrare a reprezentanței diferitelor categorii sociale din parlamentul corporativ.

Noi am mărturisit totdeauna că în fixarea locurilor în ordinea națională corporativă intră în mod inevitabil un anumit grad de *apreciere* (nu de *arbitrar!*).

Odată ce criteriul pe atât de simplu pe atât de absurd,

al numărului, este părăsit și înlocuit cu criteriul importanței *funcționale* a fiecărei clase, este dela sine înțeles că acesta din urmă nu poate consta în norme infailibile și mecanice.

Oricât ar putea fi de mari însă erorile de apreciere și subiectivismul în atribuirea locurilor în Parlament, a diferitelor categorii, *ele nu vor fi nici odată atât de mari cât sunt azi*, când se aplică numai criteriul numărului!

Nu va fi astfel posibil ca Parlamentul corporativ să cuprindă 40% avocați, nici ca să nu aibă *un singur* reprezentant al meseriașilor și al clasei economice mijlocii din orașe!

Și iarăși nu va fi posibil ca votul lui Stan Păpușă să fie exact egal ca importanță electorală cu votul lui Nicolae Iorga...

Iată de ce noi înfruntăm toate prejudecățile legate de religia numărului, după cum, în general, nu ne impresionăm de acuzarea de reacționarism.

Astfel, nu ne sperie nici cuvântul atât de compromițător de *feodalism*, care revine des la criticii noștri.

Dacă corporatismul modern va avea unele *analogii îndepărtate* cu feodalismul, ce înseamnă aceasta?

Oare toată democrația anului 1789 n'a prezentat mai mult decât analogie, ci *tendință de imitare* față de o altă epocă dispărută, față de antichitatea clasică?

Și oare lumea medievală constituie numai o amintire rea, pentru omenire, așa cum se credea acum un veac?

* * *

D. Poulopol sfârșește prin a face unele concesiile corporatismului, admitând „o reprezentare a intereselor profesionale *alături* de reprezentarea politică“.

Noi știm că toți intelectualii și chiar partidele politice sunt înclinați spre unele concesiile față de corporatism, spre a salva esențialul din ordinea actuală.

Mai socotim însă că *ar fi o nenorocire pentru ideea corporatistă dacă ea ar începe prin a se aplica parțial, într'un regim de compromisuri*.

Corporatismul este o formă de organism *integrală* a națiunii în direcția economică, culturală, socială și politică. Corporatismul aduce o nouă concepție, un nou idealism, *un nou spirit*.

El va trebui instituit dintr'o dată integral, așa ca să poată da toate rezultatele sale, chiar dacă la început și numai la început, va fi nevoie de „o puternică și permanentă presiune a puterii politice“.

Ca toate marile curente din viața popoarelor, corporatismul va trebui să se institue în mijlocul unui entuziasm pe care îl crează și îl păstrează numai doctrinele cari rămân pure și ferite de tranzacții.

Național-Socialismul și Fascismul¹⁾

de CHRISTIAN ZINSSER

Pe vremea când lucrarea lui Oswald Spengler „Prăbușirea Occidentului“, forma obiectul de discuție în Germania, și cercuri largi credeau a fi găsit un fundament istorico-științific acelei resignații oboșite în care căzuseră, se și pusese în mers de mult o mână de oameni sub conducerea lui Adolf Hitler, care propovăduia poporului german o nouă credință, bătându-și joc de toate teoriile prăbușirii. Precum acei cari, la prima sărbătoare a Rusaliilor, auzind glasul sfântului Duh, fuseseră denumiți „voll des süssen Weines“, tot așa și național-socialiștii fură la început obiectul unor ironii lipsite de înțelegere. Și totuși ambii au învins. Unii deveniră vestitorii unor noi idei religioase, și trecură ca eroii credinței lor în istorie. Ceilalți au readus la viață un mare popor. Adolf Hitler, caporalul din războiul mondial, a ajuns azi conducătorul germanilor. Persoana, concepția și activitatea sa stărnesc de mult interesul publicului european.

Europa nu și-a mai găsit liniștea dela sfârșitul războiului mondial. Istoria Europei este înșirarea unor frământări succesive. În acest fapt rezidă mărirea și înălțarea umanității europene. Dar din 1918 încoace neliniștea Europei este de o altă natură. Ea nu răsare numai din indignarea acelora cari se simt stingheriți sau nedreptățiți prin noua configurație a hărții noastre. Această neliniște, puțin problematică și totdeauna prezentă în Europa, ar avea la bază tendința de preponderența politică. Ea ar fi marcat tensiunea prezentului numai parțial. Turburarea specifică ultimilor 14 ani, este de natură spirituală, ba chiar de natură sufletească. Ea pune popoarelor probleme cari reclamă o privire introspectivă, lăsând ca ineseși popoarele ca atare să devină probleme a că-

¹⁾ Publicăm cu plăcere acest articol al unui tânăr și distins membru al partidului național-socialist german, articol care reflectează în chip expresiv și sintetic părerile dominante în tineretul de azi al Germaniei.

ror rezolvire apare mai importantă decât a tuturor acelor chestiuni cari reclamă o privire extrospectivă.

Pot popoarele Europei să delibereze oricât asupra contribuției lor la victorie sau la înfrângere în războiul mondial, noi vedem în primul rând un singur cuvânt: *Liberalismul*.

Liberalismul, în aspectul său capitalist, pentru așa zisa burghezie, și în aspectul său marxist, pentru așa zisul proletariat, după ce a fost înfrânt în mod practic prin spiritul popoarelor în luptă, în toate armatele europene ale războiului mondial, și-a dovedit incapacitatea sa de a fi baza ideală a unei organizațiuni populare și a statului. În Rusia a prăbușit un imperiu imens în prăpastie, transformat până la ultima consecință în bolșevism. În Franța, împiedică încă valabil în forma sa clasică, orice evoluție spirituală modernă în marile mase ale poporului. Într'un mare număr de țări europene se agită spasmodic de viață, lăsând Statul la discreția partidelor politice. Aceste partide joacă pe contul Statului, utilizând poporul ca miză, pe care o pierd mai totdeauna, găsind satisfacție în mize mereu reînnoite. Democrația și parlamentarismul sunt regulile jocului. Egalitate, libertate, fraternitate, este strigătul cu care ceata jucătorilor, în care se găsesc toate categoriile, dela prostănac până la escroc, se îmbărbătează. Acest sistem trebuie cu timpul să aibă efecte distrugătoare asupra tuturor acelor popoare, cari au decăzut la rangul de obiecte nenorocite a unor astfel de curse de cai... Fără considerație, dacă liberalismul clasic și-a dat seama sau nu de consecințele doctrinei sale, constatăm că elevii săi au ajuns niște elemente dăunătoare, și doctrina sa o doctrina eronată. Mai cu seamă directiva marxistă a liberalismului, care nu trebuie confundată cu socialismul ca expresie a sentimentului de comunitate a „societas populi“, a avut efecte distrugătoare, pentru că a așezat materia în locul spiritului și clasa în locul poporului. Ea a falsificat natura provocând răni nespuse de grele sufletelor popoarelor. Aceste răni au neliniștit popoarele Europei. Ele își dau seama că trebuiesc vindecate, și luptă pentru dobândirea de noi valori creatoare. Cel mai puternic foc al rănilor devine un imbold de a găsi, înfărsit, vindecarea. Pe drumul prăbușirii se naște dorința spre înălțare.

. . .

Deodată se aude o veste zguduitoare. În Italia un om a sfărâmat cu mișcarea sa idolii liberalismului și a efectelor sale însoțitoare. Mussolini și fascismul au învins criza internă, au aplanat tensiunile și au început să vindece sufletul poporului lor. Dictatură? Monarhie constituțională? Ar fi fost lamentabil, dacă Statul fascist ar fi fost desemnat astfel. Dictatura este forma de dominație a unor democrați înebușiți, cari jignesc regulile jocului Parlamentarismului. Italia

însă nu are un regim dictatorial, ci unul autoritar. Mussolini nu este vârful, care se întoarce contra întregului ațâțându-l la rezistență, un sistem, precum îl găsim în Jugoslavia, ci un vârf care atrage restul după sine fără îndoială, este geniul căruia îi reușește un asemenea joc, dar este și sistemul care îl permite, *sistemul Corporativ*. El se sprijină în noua structură a Italiei pe fundamentul organizațiilor profesionale, care iau parte la viața poporului și a statului, activează și sfătuiesc, fără însă a decide asupra soartei comunității prin ridicarea sau coborîrea unei anumite părți a corpului. Aceasta rămâne rezervat voinței unei singure persoane. Italia și poporul său și-au deschis calea spre noi valori, după cari își orientează viața, pentru că s'au afundat în adâncurile resorturilor sufletești ale poporului, de unde au sorbit putere spre a-și reveni.

După ce Portugalia a introdus o Constituție corporativă, fără a fi fost, desigur, zguduită până în adâncurile ființei sale, Imperiul German a zvârlit în aer toate formele vechi ale vieții în comun, găsiind în național-socialism fundamentul corespunzător caracterului poporului său, pe care să clădească un nou Stat. Într'un ritm gigantic înaintează revoluția Germană. În puține luni, Hitler a dat prin câteva ordonanțe scurte, fundamentele noii construcții a Imperiului germanilor pe cari i-a unificat, trecând peste toate elementele desbinate de confesiune, partid și clasă. Prin numirea de Guvernatori în țările Imperiului German, el a creat baza formelor vieții etatiste viitoare a poporului german, a făcut, spre satisfacția poporului, imposibil antagonismul ridicat între diversele state (germane) pe deoparte și state și Imperiu pe de altă parte, realizând printr'o acțiune îndrăzneată un vechi vis german. Acum Hitler pășește, după ce a unificat poporul și a consolidat Imperiul, la încorporarea poporului în Imperiu, nu numai din punct de vedere tehnic-geografic, ci și ca un organism viu de oameni activi. Hitler și-a denumit organizația național-socialistă, partid al muncitorilor, *înțelegând prin muncitor nu numai pe lucrătorul din fabrică, ci pe orice-german muncitor*. Prin aceasta a dat să înțeleagă lucrătorului din fabrică, că și alții în afară de el muncesc, și a arătat limpede țăranului și intelectualului că denumirea de „muncitor” este un titlu de onoare. Acum este vorba ca după înfrângerea statului democratic al partidelor, muncitorimea tuturor straturilor sociale să fie orânduită în Imperiu spre a clădi așa numitul *Stat Profesional*.

Vedem că și Germania sub conducerea lui Hitler se găsește pe drumul către Statul Corporativ. Fără îndoială că statul german profesional va avea un alt aspect decât statul corporativ italian. Marele interes, pe care fascismul și național-socialismul și l-au manifestat de mult în mod reciproc,

nu va duce la situația ca Germania să preia orbește formele de organizare ale Italiei. Pentru aceasta lipsesc condițiunile sociale și istorice.

Este vorba de a se învinge democrația și parlamentarismul, după ce ideea național-socialistă a învins liberalismul și marxismul. În scopul acesta negativ al distrugerii elementelor dăunătoare, fascismul și național-socialismul se aseamănă. Aceste două sisteme se simt învingătorii neliniștei sufletești, de care Europa suferă. Dar nu se odihnesc pe laurii victoriei, ci au declarat în permanență revoluția.

Liberalismul și marxismul, Democrația și Parlamentarismul, le apar ca dușmanii de moarte ai comunității popoarelor și construcției Statului. Atât fascismul cât și național-socialismul și-au găsit realizarea sub conducerea a doi oameni binecuvântați de Dumnezeu, în mișcări populare și organizatii, cari reprezintă motorul revoluției. Dar începând cu fixarea țelurilor, fascismul și național-socialismul arată deosebiri. Antisemitismul nu aparține programului politic al fascismului. Aceasta poate fi datorit lipsei de importanță numerică a evreismului în Italia, care nu poate fi comparată cu tăria elementului evreesc în Germania. Evreii din Germania s'au dovedit dăunători în toate domeniile vieții germane, și ca sprijinitori ai liberalismului în declin. Constituția rasistă a Germaniei înlătură prin anticipație orice asimilare a evreilor. Diferențierile metodice între fascism și național-socialism în lupta pentru supremație sunt evidente. În Italia era vorba de a se înlătura un stat liberal și anarhia generală. În Germania se punea problema de a înfrânge un „stat marxist” și de a anihila metodele dușmănoase ale unui sistem polițist brutal. Spiritul critic al germanului cerea încă dinainte, chiar din opoziție, o formulare limpede a doctrinei național-socialiste, pe când italianul, mai naiv, era mai ușor de cucerit pentru o cauză bună. Poporul italian a fost cruțat de conflictul, de a fi avut să aleagă, la început, între o figură eroică a războiului mondial, cum era un Hindenburg, și vestitorul unei idei mari și noi cum era Hitler. În fine, mai era necesar în Germania, de a repune pe picioare un popor înfrânt în războiul mondial, pe când Italia se credea numai înșelată în recompensa victoriei sale. În chipul acesta caracterul poporului și situația politică au hotărât armele de cari fascismul în Italia și național-socialismul în Germania, trebuie să se servească.

. . .

Dacă metodele de luptă și de revoluție ale fascismului și național-socialismului arată deosebiri hotărâtoare, cu atât mai mari sunt deosebirile în așezarea țelurilor pozitive. Circumstanța aceasta își are origina în faptul că aci e vorba de Italia și acolo de Germania.

Naționalismul care constituie unul din fundamentele fascismului și național-socialismului, și care nu trebuie confundat cu șovinismul liberal, recunoaște diferențierile popoarelor și diferențierile rezultate între problemele și necesitățile vitale, așa că rezolvirea lor trebuie să fie alta în Italia și alta în Germania. Limitarea spațiului căruia îi este supus în mod forțat un astfel de studiu, nu permite o enumerare a numeroaselor deosebiri în așezarea țărilor politice între fascism și național-socialism.

Cunoscătorul istoriei italiene și germane, de al cărei curs se leagă revoluția fascistă și național-socialistă, își poate număra deosebirile pe degete. Statul corporativ și statul profesional sunt formele de expresie italiene și germane, a unei noi voințe comune populare. Ambele, creațiuni ale spiritului național, și tocmai de aceea, nu teorii goale *ci organisme vii*. Spiritul național al poporului italian și al poporului german în forma sa fascistă și național-socialistă, reprezintă învierea celor mai bune tradiții ale Italiei și Germaniei.

Această tradiție este în Italia romanică și în Germania germanică.

Fascismul este romanismul contemporan, iar național-socialismul este germanismul contemporan. În aceasta rezidă deosebirile fundamentale dintre fascism și național socialism.

Aceste deosebiri nu condiționează de fel vrăjmășii între fascism și național-socialism. Timpurile luptelor între romanism și germanism au trecut

Ambele ideologii reprezintă expresii valoroase ale omenirii ariene. În afară de aceasta, amicitia dintre Italia și Germania nu permite nici o opoziție, care, la urma urmei, ar avea numai importanță teoretică. Căci nici fascismul nici național-socialismul, nu sunt doctrine cari ar urma să fie impuse cu forța de vestitorii lor unei lumi întregi. Cine găsește deosebiri între ele să nu formuleze judecăți de valoare, căci fiecare din ambele idei este la fel de valoroasă pentru poporul ei. Ambele doctrine sunt expresii ale unei noi ținute spirituale în Europa, și pot influența cadrul raporturilor intelectuale reciproce, pe cari popoarele Europei le-au exercitat întotdeauna în mod fericit și fecund asupra altor popoare, spre liniștirea sufletească a întregului continent.

Parturiunt montes...

de Ing. CRISTEA NICULESCU

Urmând tradiției vechii diplomații, factorii hotărîtori ai diferitelor conferințe internaționale, sînt tari în a găsi „formule”, cari să ascundă realitatea, pe care, de altminterlea, și copiii o cunosc. Folosind o astfel de „formulă”, Conferința de la Londra, în urma imposibilității de a găsi o soluție pentru problema care era socotită ca piatra unghiulară în rezolvirea crizei generale, în urma imposibilității de a găsi o soluție pentru problema monetară, s'a lăsat de ea și s'a apucat de altele, pentru a putea, peste câteva zile, să-și suspende lucrările plenare, răușind ca cercetările să fie continuate în comisiuni și subcomisiuni, și așa mai departe, pentru a putea spune, că mortul n'a murit.

Să lăsăm deci pe mai marii lumii vechi să caute mai departe „formule”, iar noi ceștilalți să cercetăm în mod obiectiv problemele ce se pun, precum și diferitele soluții ce se înfățișează.

Dificultățile de circulație a mărfurilor s'au întins de pe planul național pe cel internațional. Fiecare zi aduce o nouă restricție la transferul banilor, fiecare zi aduce o nouă restricție la trecerea mărfurilor dintr'o țară într'alta. Astfel, artereoscleroza națională a devenit internațională. Aceasta e situația, care a făcut să se convoace Conferința de la Londra. După cum am mai spus, lumea își dă azi seama, că nu din pricina unei defectuoșități a aparatului de producție, ci din pricina defectuoșității aparatului de circulație s'a produs criza. Atunci când tehnica a progresat, așa cum știm, financiarii nu au putut pune drept instrument de circulație la dispoziția unei producții considerabile sporite decât un aparat și metode datînd cel puțin de pe vremea lui Adam Smith.

Am arătat altă dată cum aparatul de circulație trebuie să posede o elasticitate, care să-i îngăduie să se adapteze ușor la variațiile de producție; când volumul producției crește, și volumul a ceea ce am numit mijloacele de circulație trebuie

să crească. Am mai arătat cum aparatul nostru de circulație, compus din aur, bilete de bancă și credit, departe de a poseda această elasticitate conține prin elementul subiectiv, care e creditul, germenul celor mai mari turburări. Câtva timp creditul crește mai repede de cât producția, aducând o inflație a mijloacelor de circulație, deci o depreciere generală a unității monetare, pentru ca apoi să plesnească brusc, producând deflația aducătoare de criză. Și dacă altă dată, când producția era mai mică, intensitatea fenomenelor era mai redusă, azi când producția s'a sporit în proporții considerabile, intensitatea fenomenelor a luat o amploare corespunzătoare.

De data aceasta urmările deflației au fost două:

a) Desechilibrul între prețurile produselor brute și a celor manufacturate;

b) Imposibilitatea debitorilor de a-și mai plăti datoriile.

Pe de altă parte, desechilibrul între prețurile produselor brute și a celor manufacturate, a adus după sine reducerea puterii de cumpărare a producătorilor din prima categorie, deci o nouă reducere a scurgerii mărfurilor din a doua categorie, iar neplata datoriilor a adus o și mai mare reducere a creditului, intrând astfel într'o serie de cercuri vițioase cu tendințe de a agrava criza.

De aceea, cele două probleme, cari se pun azi sînt:

a) restabilirea echilibrului între prețurile produselor brute și cele manufacturate,

b) punerea debitorilor în stare de a se putea achita față de creditori.

Ambele probleme se pun separat pe planul național, separat pe planul internațional, adică separat între indivizi, separat între națiuni.

Astfel stînd lucrurile, pentru fiecare țară, problema se pune cu totul altfel, după cum unul sau altul din aspectele ei predomină, și ca urmare fiecare țară a adoptat sau caută să adopte o soluție, care să corespundă nevoilor ei.

De aci și dificultățile de a se ajunge la o înțelegere la Londra.

Cari sînt soluțiile, cari s'au preconizat, sau se preconizează ?

Franța, cu un grup de țări strânse în jurul ei, preconizează adaptarea naturală la noua situație:

În chestia echilibrului de prețuri, menținerea etalonului aur,

În chestia plății datoriilor, înțelegeri bilaterale între creditori și debitori.

Anglia, după ce a adoptat devalorizarea lirei sale în exterior și a stabilit o distanță pe piața internațională între prețurile produselor sale și acelea ale altor țări, ar voi să stabilizeze situația monetară actuală.

Statele Unite ar voi, pe de o parte, să înlătore această

diferență de prețuri provocată de Anglia, însă mai ales sînt preocupate de restabilirea echilibrului de prețuri în interior. Apare azi, că președintele Roosevelt tinde la menținerea prețului în dolari a produselor industriale, la ridicarea prețului produselor brute, în special a celor agricole, și la scăderea prețului în valută streină a tuturor produselor americane.

Pentru aceasta, pe de o parte, se va emite o cantitate oarecare de monedă, care va fi pusă la dispoziția producătorilor de mărfuri brute, așa ca ei, și numai ei, să poată ridica prețurile, iar pe de altă parte se rezervă nefixată valoarea externă a dolarului, atît pentru a se putea stabili o valoare convenabilă în valută streină a produselor americane, cît și pentru a putea, la nevoie, influența piața internă.

. . .

În fond, toate soluțiile se reduc la următoarele metode:

- a) reducerea tuturor prețurilor la noua valoare a monedelor, valoare ce a reieșit din deflație;
- b) urcarea înapoi a prețurilor, revenind la situația dinaintea deflației;
- c) reducerea prețurilor socotite în monedă streină, și menținerea lor socotite în monedă națională.

În ceea ce privește prima metodă, de fapt ea se aplică de la sine, lăsând lucrurile să urmeze calea lor naturală. Au scăzut prețurile materiilor brute, au scăzut, nu însă în aceeași proporție și prețurile obiectelor manufacturate, a salariilor, etc.

Totul s'ar reduce deci la luarea de măsuri cari să înlăture piedicile ce se pun în calea acestei adaptări și cari să scurteze și să îndulcească perioada de adaptare.

În aceste condițiuni metoda s'ar înfățișa ca cea naturală, intervenția omului mărginindu-se la un simplu ajutor dat naturii.

Unde încep dificultățile, e însă atunci când e vorba de stabilit acest ajutor. O intervenție nu destul de energetică poate lăsa loc liber unor perturbări economice și sociale cu caracter catastrofal; o intervenție mai energetică răstoarnă multe din ideile socotite ca axiome, ce stau la temelia societății.

Industriașii și negustorii de pildă, ar voi să reducă prețurile, dar aceasta nu e suficient: *trebuie să și poată.*

Ce-i împiedică, sînt două lucruri:

Costul mărfurilor în stoc,

Și costul de producție de aci înainte al mărfurilor.

Și industriași și comercianții vînd mărfuri pe cari în general le-au fabricat sau le-au cumpărat mai dinainte, deci pe cari le-au plătit cu prețurile anterioare. Pentru ca să poată să le vîndă sub aceste prețuri anterioare, nu sînt de cît două soluții: falimentul, sau o reducere a datoriiilor lor.

Aşa, în cât, problema reducerii preţurilor e legată de aceea a reducerii datoriiilor. În acelaş timp, chiar pentru mărfurile ce urmează a fi fabricate de aici înainte, o reducere a preţului de vindere nu se poate obţine fără o reducere a elementelor preţului de cost, adică fără o reducere a salariilor, a dobânzilor la capitalul împrumutat şi a sarcinilor publice (impozite, taxe, sarcini sociale, etc.).

Însă personalul socoteşte salariile actuale ca un lucru câştigat, chiar cu oare cari jertfe, şi se opune cu dirjenie la orice reducere de salarii. Sintem într'un cerc viţios: personalul cere ca înainte de orice să se ţie seama de costul vieţii cu care să se acorde salariile, iar preţul obiectelor nu poate fi scăzut fără o reducere de salarii. În ce priveşte dobânzile, dată fiind reducerea creditului, o reducere a lor nu e cu puţinţă prin simplul joc al forţelor naturale şi fără o intervenţie din afară.

Cât despre sarcinile publice, este inutil să arătăm aici, de ce ele cresc pe zi ce trece în loc să scadă. Nu există descu-rajare mai mare pentru producător de cât să facă efortări supraomeneşti pentru a obţine a reducere a cheltuelilor de producţie, şi tocmai când o obţine să vadă că vine statul sau altă autoritate şi-i înghite toată economia obţinută, ba chiar ceva pe de-asupra.

S'a pus, e adevărat, şi chestiunea economiilor: reducerea preţului de cost prin raţionalizare, evitând reducerea salariilor. Însă, în definitiv, ori ce economie se traduce prin o reducere a personalului necesar, deci prin o sporire a celor fără de lucru, atâta vreme cât nu s'a provocat o sporire a circulaţiei mărfurilor, sau printr'o reducere de material, ceea ce iarăşi aduce o micşorare a consumaţiei.

Tot în această ordine de idei, a înlăturării nevoii de reducere a salariilor personalului, s'a pus mare preţ pe reducerea remunerării conducătorilor. Această chestiune merită o tratare mai pe larg. Deocamdată ne vom mărgini a spune, că economii masive nu se pot obţine decât prin reduceri la cei mulţi, nu la cei puţini. Pe de altă parte, — şi aceasta e poate lucrul cel mai important, — şi înşişi bolşevicii au început să-şi dea seama, că până ce nu vor trata cum se cuvine pe conducători, nu vor avea *conducători*, şi fără conducere se înfundă din ce în ce mai mult.

Din cele de mai sus se desprinde un lucru: *metoda prin reducerea preţurilor produselor manufacturate cere o intervenţie pentru reducerea salariilor, a dobânzilor şi a sarcinilor publice.*

Dacă această reducere s'ar face de o dată, perturbările

ar fi reduse la minimum; cu cât procesul de reducere s'ar face prin etape succesive, cu atât perturbările pot deveni mai grele.

S'a încercat, de exemplu, această reducere prin etape în Germania, fără a se fi obținut, după știința noastră, rezultate apreciable. În Italia, deasemenea, s'au făcut oarecari reduceri, pe cale de ordonanță.

Pentru a restabili circulația mărfurilor, reducerile trebuie să fie destul de importante, așa ca produsele manufacturate să fie aduse la nivelul puterii de cumpărare a producătorilor cu câștigul scăzut (agricultori, etc.).

* * *

Însă problema cea mai grea, atunci când e vorba de reducerea prețurilor produselor manufacturate, rămâne tot problema datorilor. Am arătat cum o reducere de prețuri fără o reducere a datorilor duce la insolvența tuturor debitorilor.

Din cele petrecute la noi cunoaștem această chestie a reducerii datorilor. Mai întâi o reducere numai a datorilor unei anumite categorii de debitori constituie o imposibilitate, prin aceea că nu creditorii acestora sunt creditorii reali, între debitor și creditorul real interpunându-se o serie de creditori-debitori (cazul băncilor). Pe de altă parte, o bună parte a opiniei publice socoate ca un sacrilegiu reducerea legală a datorilor.

Cât despre reducerea pe cale de înțelegere între creditor și debitor, — nu prea trebuie să ne facem mari iluzii. De altminterlea, în această privință avem experiența cu creditorii statului român.

În orice caz în această privință americanii de exemplu cer europenilor să facă mari economii la cheltuelile pentru apărarea națională; alte state, cum e Franța, cer economii în aparatul administrativ. Din nenorocire, reduceri apreciable și brusce în astfel de direcții ar provoca șomajul unei bune părți din populația țărilor debitoare, cu toate urmările atât pentru ele cât și pentru creditorii lor.

È adevărat că în ultimul timp statele debitoare au adoptat metoada refuzului de plată colectiv, care pare a da oare cari roade. Trebuie însă să recunoaștem că această metoadă poate deveni foarte primejdioasă, mai ales dacă s'ar întinde și la particulari. Un sindicat al debitorilor, cari nu vor să plătească, nu știm unde ne-ar duce.

* * *

Metoada prin ridicarea prețurilor materiilor brute nu întâmpină dificultățile celei prin scoborârea prețurilor manufacturate (deși, în fond, ambele metode conduc la același lucru); are însă dificultățile ei.

În primul rând, această a doua metoadă cere neapărat sporirea mijloacelor de plată și, cum creditul a dispărut, cere sporirea biletelor de bancă într'o proporție cu mult mai mare decât cea aflată înainte de izbucnirea crizei.

Căci am arătat, că nu poate exista o anumită circulație de mărfuri fără cantitatea de mijloace de plată corespunzătoare. Ridicând nivelul prețurilor la ceace era în ajunul crizei, trebuie să ridicăm și mijloacele de plată la nivelul de atunci.

Peste acest lucru nu putem trece. Și de acest lucru și-au dat seama americanii, când au hotărât sporirea circulației fiduciare și au rezervat valoarea externă a dolarului.

De acest lucru trebuie să ne dăm și noi seama atunci când vom să întreprindem o acțiune pentru ridicarea prețului intern al cerealelor.

Însă sporirea circulației de bilete de bancă, dacă nu e strâns supravegheată, poate duce la inflație, așa încât putem cădea din lac în puț.

Părerea noastră este că în statul politic, supravegherea circulației biletelor de bancă, lăsată la discuția oficialității, dacă nu e imposibilă este în orice caz, foarte dificilă. În studiul nostru asupra monezii în statul corporativ, am arătat cum într'un astfel de stat e posibilă dozarea mijloacelor de plată în raport cu nevoile circulației de mărfuri.

Dealtmîntrelea, chiar pentru acțiunea de ridicare a prețurilor unor anumite produse, soluția corporativă s'a impus: căci e nevoie ca noile mijloace de plată să fie puse la dispoziția unor anumite categorii de producători. De aceea, la noi se planuește ca pentru ridicarea prețului grâului să se folosească centrala cooperativelor.

În orice caz, acțiunea de ridicare a prețurilor pe anumite piețe naționale izolate, fără o ridicare generală pe toate piețele, lasă deschisă chestia datoriiilor pe planul internațional. Prin ridicarea prețului cerealelor noastre vom putea rezolvi plata datoriiilor interne, dar nu știm ce vom face cu plata datoriiilor în streinătate, atât ale particularilor cât și ale statului.

Este evident că ar rămâne deasemeni deschisă problema circulației mărfurilor între state.

...

În fine, cea de a treia metoadă, a reducerii valorii monezii în exterior și a menținerii ei în interior, nu poate fi de cât o soluție parțială, care poate fi aplicată de anumite țări în anumite condiții.

Se cere de exemplu ca țara în chestiune să nu aibă datorii în afară, sau să poată să nu le plătească. Se mai cere deasemenea, ca starea de depresiune economică să dăinuiască, așa ca țara în chestiune să poată impune furnisorilor din

afară prețuri scăzute în raport cu scăderea exterioară a monezii naționale.

Și mai ales, se cere ca să nu folosească toată lumea această metoadă, în care caz nu am ajunge de cât la o întrecere între țări pentru devalorizarea monezii lor.

De altmintrelea, această metoadă a devalorizării exterioare nu poate duce de cât la o activare a circulației pe planul internațional, iar circulația interioară nu poate fi influențată decă indirect prin sporirea exportului.

..

În rezumat, nu există o soluție, care să nu aibă desavantaje. În astfel de împrejurări, noi inginerii, avem obiceiul să cumpănim și să alegem soluția cu cele mai multe avantaje și cele mai puține desavantaje. Iar în urmă o executăm.

Mai marii țărilor au alte obiceiuri. De aceea, se va putea spune despre Conferința dela Londra: *parturiunt montes, nascetur ridiculus mus...*

Prin tehnică spre lumea nouă...

de Ing. D. DRĂGULĂNESCU

I. Omul și tehnica

Secolul precedent a produs în spiritul omenesc un revirement total, începător de epocă, pe care perspectiva istoriei îl conturează din ce în ce mai mult, anume: trecerea dela o lume invizibilă la lumea vizibilă, substituirea idealismului prin realism. Apropiindu-și lumea vizibilă, omenirea a crezut cu tărie că va găsi un nou sens vieții și a început să muncească cu încredere. Acțiunea a luat locul meditării și criticei. Ștergând umbrele prejudecăților, risipind ceața superstițiilor, gonind amăgirile, omul s'a dat acțiunii în câmpul liber și nelimitat al vieții. Cunoașterea naturii a dus la afirmarea voinței omenesti care nu mai acceptă, ca înainte, o soartă inevitabilă ci încearcă să o modifice și îndrepteze prin eforturi concertate pentru combaterea mizeriei, pericolului și erorii. Această viață nouă, ce tinde spre mai multă plenitudine și plăcere, își are centrul în *muncă*, în activitatea aceea care modelează obiectele în vederea scopurilor omenesti superioare scopurilor indivizilor izolați. În știință, în tehnică, în acțiunea politică și socială omul membru deservește un mare ansamblu de muncă la exigențele căruia se supune fără rezerve. Astfel amploarea, în timp și în spațiu, a muncii este mărită, posibilitățile ei sunt totdeauna reînolte, progresul său nu cunoaște limite definitive.

De oarece toate realitățile influențează asupra vieții omenesti această influență detrimă, pentru om, însăși semnificația lor. Pragmatismul, după care singurul criteriu al adevărului este utilitatea în viață, ajunge instrument de descoperire și verificare. Raporturile cu realitatea sunt întemelte exclusiv pe *știință*, deci pe rațiune, care se impune tuturor, nu pe credință, care lipsește celor mai mulți. Construcțiile metafizice sunt frumoase, ispititoare dar goale, „wordy air-castles“ cum le numea Carlyle. Edificiile ridicate de știință sunt solide, durabile, au o valoare imediată, devenind indispensabile vieții omenesti. Și cum orice formă a activității omului reacționează asupra lui însuși și îi formează un suflet nou, știința poate deveni creatoare și inspiratoare de sentimente. Punându-ne în contact cu ceva mai mare decât noi,

deschizându-ne vederi nebănuite în vastitatea universului, explorând enigmele naturii, ea atenuează instinctele egoiste ale omului, îi indică un nou ideal, singurul teren pe care se poate clădi o morală.

Totuși, astăzi mai mult ca oricând, spiritul omenesc este frământat de incertitudini, neliniști, ezități, conflicte. Omenirea a pierdut din vedere, tot mai mult, unitatea scopurilor sale și a vieții sale interioare, divizându-se în partide și secte adverse. Realitățile cele mai pline și fecunde ale acțiunii așteaptă zadarnic să fie turnate în forma idealului pus de știință. Căutări, încercări, dibuiri, izolate și ineficace, numai acestea găesc ecou în sufletele închise, goale de conținut, ale omului de astăzi. Gândirea acestuia leagă viața de existența sensibilă și nu acționează decât cu mijloacele pe cari le oferă această existență. O nouă sinteză de viață este necesară care să concilieze atitudinea modernă cu lumea spirituală dând omului, în mijlocul lucrărilor geniale și ale progreselor neîncetate, sentimentul sigur de viață și de scop care îi lipsește astăzi.

Singura direcțiune în care progresul omenirii s'a manifestat cu o intensitate și originalitate în adevăr remarcabile este aceea a descoperirilor și aplicațiilor științifice sau cu un cuvânt generic a *technicei*. Această entitate modernă depășește în realizările sale visurile cele mai îndrăznețe ale trecutului și metamorfozează toate concepțiile etice, politice și sociale adiacente dându-le un nou sens și o altă valoare. Este posibil ca și alte domenii, arta, morală, religia, să conțină experiențe primordiale și să dea, cu altă organizație de viață, vederi particulare asupra realității. În lumea noastră însă tehnica este o necesitate biologică și dezvoltarea ei actuală reprezintă, pe un plan și într'un ritm diferit, evoluția naturală a omului. Ne-am putea întreba atunci dacă tehnica, cu raporturile pe cari le are în gândire și în realitate, în viața interioară și existența sensibilă, ar putea ea să ofere acea sinteză necesară conștiinței noastre, să nască acea viață amplă, satisfăcută,

D'être une joie humaine, effrenée et féconde.
(Verhaeren).

Unii văd în știința de astăzi, în tendința ei de a da omului o autoritate asupra forțelor naturii, o succesoare a vechiului misticism magic. Misticismul, amestec de supranatural și sentiment în cunoaștere, este o compensație a conștiinței pe care o are omul de slăbiciunea sa în fața naturii și apare ca un fel de revanșe a acestei conștiințe. Astăzi această revanșe asupra dificultăților existenței este luată prin cuceriri științifice nu prin atitudine mistică. În dezvoltarea lor continuă aceste „cuceriri” au dat naștere unei noi mistice, aceea a superlativismului științific, începând cu Renan și sfâr-

șind cu C. Kalergi. Noua mistică se întemeiază însă pe existența incontestabilă, pe realitatea incomparabilă a tehnicii moderne.

Se pare totuși că știința, care a aspirat să facă omul stăpân al unor forțe străine, nu a putut încă să-i asigure stăpânirea propriei sale soarte. Intorcându-și privirea numai spre natura exterioară pentru a o domina și dorind să-și mărească neconținut buna-stare materială, omenirea a pierdut cârma navei naufragiind în războaie și crize. În privirea tuturor așteptărilor, în disprețul tuturor posibilităților, timpul nostru se caracterizează prin mizeria materială și spirituală a lumii.

Numeroși cugetători ai acțiunii, ai voinței și forței, în același timp profeți ai omenirii viitoare, au încercat să explice această paradoxală situație. Cu toate că punctele lor de vedere sunt, natural, variate iar soluțiile merg până la opoziție se poate constata o unanimitate în afirmarea primatului tehnicii în viața omenească actuală și a rolului ei determinant în remanierea istorică a societății. Astfel, de ex., este cazul unor gânditori moderni ca O. Spengler și R. N. Coudenhove-Kalergi. Formați la aceeași școală nietzscheeană, ei interpretează culturile omenești, și în special cultura Europei occidentale, prin același criteriu al utilității lor pentru viață ajungând totuși la concluzii diferite. Pe când Spengler, pesimist, prezice declinul occidentului căci cultura, ca orice valoare, este supusă unui proces de ineluctabilă distrugere, legii heraclitice după care totul se transformă și curge, C. Kalergi este optimist și crede posibilă o renaștere a culturii și moralității europene pe un fundament politic paneuropean. Pentru amândoi însă tehnica este reperul, fenomenul principal al culturii moderne și cheia destinului lumii.

Problemele puse de tehnică sunt de o importanță covârșitoare pentru evoluția societății omenești. Puțina atenție care li se dă în general și neglijarea rezolvării lor în ansamblu este o cauză principală a dezechilibrului mondial de astăzi. Noi linii de forță tind să orienteze busola socială și culturală de acum înainte. O nouă eră stă să înceapă. O adevărată revoluție se petrece în viața colectivității. Din ce cauză toate acestea? Pentru că s'a născut mașina. În fabrici, pe drumurile de fier, ciment, apă sau aer și în tot ceea ce descoperirile științifice au permis să se realizeze, mașina a răscolit viața, a multiplicat producția și schimburile, a provocat concentrarea bogăției și mulțimilor, a îngustat spațiul și accelerat ritmul timpului. Prin apariția și existența sa, mașina a creat o nouă fatalitate căreia societatea se supune în afara și deasupra voinței omenești.

Scopul încercării noastre este tocmai de a arăta, pe cât posibil, eforturile ce face viața socială pentru a intra definitiv pe linia acestui destin.

Ce însemnează tehnica ? Ce sens în istorie, ce valoare în viața omului, ce rang moral sau metafizic are ea ? se întreabă Spengler.

Idealiștii situează obiectele tehnice și problemele economice în afara și dedesubtul culturii. Pe timpul lui Al. v. Humboldt, cultura era produsă numai în amfiteatre și ateliere artistice. Fapta și economia erau chestiuni prozaice cu cari oamenii vin în contact zilnic, iar alăturarea numelui unui negustor sau technician mare de acela al unui poet sau cugetător, apărea ca o profanare a culturii. Astăzi încă aceeași mentalitate consideră, de exemplu, compunerea unui roman mai importantă decât construcția unui motor de avioni.

Pe de altă parte materialiștii au ca scop ultim utilul, și socotesc lux, superstiție sau barbarie tot ce este inutil. Utilul însemnează fericire și cum, după unii, fericirea este o dulce neactivitate, util ar fi tot ceace poate scuti pe om de muncă și încredința unei mașini. Religia „cuceririlor“ omenirii, cultivată mai mult de către spectatori și științei decât de inventatorii înșiși, propovăduiește un viitor de fericire vecinică. Astfel de naivități, spune Spengler, ne fac să ne gândim cu groază, astăzi chiar când trăim ultimele faze ale acestui „trivial“ optimism, la desgustul, acel „taedium vitae“ ce ar răspândi în suflete o asemenea idilă.

Scopul tehnicii nu este construirea de mașini și unelte. Tehnica este un fenomen originar și cu totul general. Ea se întâlnește în viața nu numai a omului, ci a tuturor animalelor. Viața animalelor, spre deosebire de a plantelor, se bazează pe mișcarea liberă în spațiu, arbitrarul relativ și independența de restul naturii, de unde necesitatea de a se afirma față de acestea, a da propriei sale existențe un sens, un conținut, o superioritate. Numai sufletul determină importanța tehnicii. Dar viața liberă a animalelor însemnează luptă, și *tactica vieții*, forma interioară a procedeelelor utilizate în această luptă, este tocmai tehnica. Prin urmare nu crearea uneltelor ci utilizarea lor, nu arma, ci lupta constituie ceace numim tehnică. Există numeroase tehnice fără unelte propriu zise, în care nu este vorba de un lucru, ci de o activitate care are un scop.

Orice mașină servește numai un procedeu, și a luat naștere din gândirea acelui procedeu. Toate mijloacele de circulație au pornit dela ideea de mergere, vâslire, navigare, sbor, iar nu dela reprezentarea trăsorii sau bărcii. Metoda este însă o armă. De aceea tehnica nu este numai o parte a vieții, alături de economie și politică, ci toate acestea sunt laturi ale unei aceeași vieți, activă, luptătoare, însuflețită. Trecerea dela metodele primitive la cele moderne constituie *progresul*.

Progresul nu poate fi privit ca un drum pe care omenirea (în fond numai popoarele „albe“ iar în acestea numai

orașele mari sau chiar numai oamenii cultivați) merge vi-tejește înainte, în infinit, spre un scop care să nu poată fi reprezentat clar și serios. Un scop este un sfârșit. Nimeni nu face ceva fără să se gândească la momentul când va fi atins ceea ce dorește. Orice om în adevăr creator cunoaște golul care urmează după terminarea unei opere. Nestatornicia, nașterea și moartea sunt limitele oricărei realități, dela stelele universului până la furnicarul plantei noastre. Viața animalelor, a popoarelor și culturilor, a oricărei creații și descoperiri, a oricărui fapt este supusă dispariției și uitării.

O plantă respiră, se hrănește, se înmulțește dar ea nu este decât teatrul acestor fenomene cari formează o unitate cu ajutorul luminei solare și al sevei din sol; totul se produce în ea dar ea nu se mișcă. Deasupra acestei forme de viață se ridică viața animală în două trepte: animale erbivore și carnivore. Viața animalelor carnivore însemnează un maximum de libertate, inițiativă, responsabilitate, solitudine, necesitate. Un animal erbivor este o pradă care caută să scape prin fugă. Activ inteligente sunt numai carnivorele. Diferența este și mai vizibilă la simțuri, cari determină și felul de a concepe lumea: erbivorele au mai dezvoltat mirosul, simțul apărării la distanță, iar carnivorele văzul. Fixați asupra unui punct, ochii fascinează prada, îndreptați paralel în spațiu ochii dau concepția lumii; ochii laterali ai erbivorelor nu permit o impresie perspectivă. În felul vederii stă și ideea de stăpânire. Lumea este *prada*, scopul ultim al culturii omenеști.

Această superioritate s'a manifestat și în interior, asupra sufletului, enigmatică scântee divină în corpul viu, și s'a imprimat cu atât mai tare cu cât ființa era mai solitară. Erbivorele înlocuiesc sufletul singular prin număr, turmă. Simțul de proprietate, domeniul în care individul exercită puterea nelimitată, îl au numai animalele de pradă. Există o tehnică a carnivorelor și una a erbivorelor. Un animal de pradă prins și domesticit este distrus sufletește, un erbivor nu. Omul nu este o ființă simplă, bun „dela natură“. Tactica vieții sale este aceea a unui animal de pradă îndrăzneț, viclean și crud. Totuși este o mare deosebire între tehnica omului și aceea a celorlalte animale.

Tehnica animalelor este o tehnică generică, nici inventivă nici studiabilă, nici capabilă de dezvoltare. Albinele își fac fagurii totdeauna la fel și așa îi vor face până când vor dispărea ca specie; ei aparțin lor ca și forma aripilor și colorarea corpului, expresii ale unei aceleași necesități organice: corpul activ. Albinele, termitelile, castorii, execută construcții admirabile, furnicile cunosc agricultura, construcția drumurilor, sclavajul și arta războiului. Tehnica generică este o tehnică de specie, invariabilă, instinctivă. Animalul trăind în „acum“ și „aici“ nu cunoaște experiența, grija, îndoiala, regretul.

Numai tehnica omului este independentă de specie. Este singurul caz din istoria speciilor în care ființa a învins constrângerea speciei. Tehnica omului este conștientă, arbitrară, variabilă, personală, inventivă; ea se poate învăța și perfecționa. Omul a devenit creatorul tacticii vieții sale. Forma interioară a acestei vieți creatoare o numim *cultură*.

Omul ca animal de pradă inventiv există de când s'a diferențiat mâna, organ fără egal în lumea vieții libere. Cu ea se cunoaște și se simte temperatura, greutatea, tăria corpurilor, forma și locul rezistențelor, cu un cuvânt lucrurile în spațiu. Ochiul stăpânește lumea teoretic, mâna o stăpânește practic. Mâna este simbolul mării omenești; în limbile latine „a apuca“ și „a învăța“ se exprimă prin același cuvânt. În același timp cu mâna, cu mersul și siatura verticală a omului se pare că a luat naștere și unealta, judecând după resturile găsite, tot atât de vechi. Ceeace s'a diferențiat logic a fost *procedeul* tehnic, fabricarea și întrebuintarea armei. Singur omul alege și construiește conștient armele sale.

Sentimentul ochiului este contemplativ, înțelept, acela al mâinii este activ, isteț. Criteriul activității este utilitatea, criteriul contemplării adevărul. Cu mâna, arma și gândirea personală omul a devenit creator. Activitatea se găsește în existența tuturor ființelor, *fapta* numai în existența omului. Deosebirea se observă de ex. în aprinderea focului: orice animal vede — cauză și efect — cum naște focul, dar numai omul imaginează — scop și mijloc — un procedeu pentru a-l produce. Astfel, unul din cele mai inexplicabile și înspăimântătoare fenomene din natură, trăsnetul, vulcanul, este chemat de om în ajutor contra naturii însăși. Sub impresia acestor fapte singulare, creatoare, s'a format sufletul omului ca acela al unui revoltat.

Omul cel mai primitiv trăia singur. Ceata era o asociație întâmplătoare a doi oameni, cari nu s'au luptat niciodată între ei, cu femeile și copiii lor. Sufletul acestor solitari devine tot mai rășboinic, neîncrezător, gelos de putere și pradă. Acest suflet se înstrăinează de întreaga natură. Pe când armele celorlalte animale sunt naturale, numai ale omului sunt *artificiale*. Orice procedeu tehnic al omului devine o artă: a arcului, călăriei, construirii, stăpânirii, jertfirii, experimentării, etc. Artificial însemnează contranatural: privilegiul creației este smuls naturii. Tragedia omului provine de acolo că natura este mai tare, și omul continuă să depindă de ea cu toate creațiile lui. Din această cauză toate culturile mari cad, rase întregi sunt distruse interior, mor, jertfe ale ruinei spirituale, ale sterilității acestei disperate lupte cu natura.

Dela prima mutație, — apariția mâinii armate, — trebuie să fi trecut câteva mii de ani până la o a doua transformare tot atât de subită, puternică și hotăritoare asupra

destinului omului. În Paleolitic și Neolitic omul începe să cultive pământul, să crească vite, să construiască colibe, să migreze. Toate aceste tehnici presupun raporturi reciproce complicate. Din punct de vedere sufletesc aceasta înseamnă a avea aface în mod sistematic cu multiplicitatea, cu societatea. Dela viața proprie și tactica proprie individuală, omul trece la viața în comun, cu serii de fapte ordonate. Vorbirea în cuvinte și fraze a apărut în acest moment, scopul ei fiind, în ultimă analiză, executarea unei fapte după raporturi de intenții, timp, loc și mijloace.

Fapta în comun cu mai mulți este *întreprinderea*. Între vorbire și întreprindere este același raport ca între mână și uneltă. Vorbirea este o faptă spirituală cu mijloace materiale. De oarece acțiunea comună poate avea un efect multiplicat, forța omului crește deasupra limitelor puterii sale corporale.

Pasul dela întrebuintarea uneltei individuale la întreprinderea pluripersonală înseamnă o mare artificializare a procedului. Afară de utilizarea materialelor artificiale în olărie, împletituri, se cunosc, din timpurile cele mai primitive, relații între regiuni depărtate între ele, cu mijloace de comunicație necunoscute, apoi construcții monolitice a căror tehnică de așezare este inexplicabilă. Toate acestea presupun o considerabilă lucrare intelectuală de imaginare, ordonare, conducere, etc. O altă lume de creații a rezultat din ideea producerii aplicată la cultivarea animalelor și plantelor, prin care omul suplează, imită, ameliorează natura și augmentează sfera noțiunii de pradă.

Așa cum nașterea mâinii armate a avut ca urmare despărțirea logică a două procedee: alcătuirea și întrebuintarea armei, întreprinderea vorbită se separă în activitatea gândirii și a mâinii. Concepția și executarea sunt, astfel, două faze ale oricărei întreprinderi, fie că e vorba de o vânătoare, un război, ridicarea unui templu, înființarea unei fabrici sau întemeierea unui stat. Corespunzător acestor două categorii tehnice, oamenii se împart în conducători și executori, subiecte și obiecte ale procedurilor politice sau economice. A stăpâni, hotări, conduce, ordona, este o artă, o tehnică grea. Inventarea, concepția, calculul unor noi procedee este activitatea creatoare a oamenilor înzestrați, a cărei urmare este activitatea executoare a celorlalți oameni.

În o întreprindere ambele părți pierd o parte din libertatea lor devenind membre ale unei unități mai mari, numită *organizație*. Cu acest pas se trece dela existența organică la existența organizată, dela viața în grupuri naturale la viața în grupuri artificiale: popor, neam, stat. Lupta între indivizi devine război, după același drept al celui mai tare. Statul este ca formă, ca posibilitate, ceea ce este istoria unui popor ca realitate.

Cultura mâinii armate a aparținut întregii specii ome-
nești. Cultura întreprinderilor, în care se desenează conflic-
tul între personalitate și masă, a fost mai limitată, iar astăzi
este dispărută. Ceeace numim astăzi popoare naturale, pri-
mitive, sunt resturi ale unui material viu, ruine ale unor
forme odinioară însuflăte.

Pe acest teren au crescut culturile înalte cari se des-
voltă în orașe, nu în satele din faza precedentă. În oraș se
formează *societatea* cu rangurile ei sociale, de altfel arti-
ficiale, distincția naturală fiind aceea în tari și slabi, înțe-
lepti și proști. Acolo bogăția economică aduce după sine eflo-
rescența spirituală. Procedeele tehnice sunt acum un lux
spiritual, fructe ale unei artificialități în creștere. Ele în-
cep cu construcția piramidelor egiptene (3000 a. C.) și se
continuă cu operele chineze, arabe, indiene, până la acelea
ale culturii faustice nordice (2000 a. C.). Cele dintâi sunt
triumfuri asupra unor mase grele, celelalte înving proble-
me grele de gândire pur tehnică. Cultura nordică europeană
a ajuns la sfârșitul ascensiunii ei, și acum declină.

Condițiile de viață dela Nord, reci și dificile, au creat
rase tari, cu sânge rece și spirit ascuțit, pasionate de luptă,
îndrăzneală, progres. O voință de putere care își bate joc de
toate limitele spațiului și timpului, care are ca scop nemăr-
ginitul, cuprinde întreg globul pământesc și îl transformă
prin energia și procedeele sale tehnice.

La începutul oricărei culturi se găsesc două categorii
sociale adverse, reprezentate prin nobilime și preoțime. No-
bili, rășboinicii, trăesc în lumea faptelor, preoții, filosofii, în
lumea adevărurilor. Unii voesc să pună spiritul în serviciul
vieții, ceilalți viața în serviciul spiritului. Firul acestui con-
flict poate fi urmărit dela lupta dintre imperiu și papalitate
(sec. XII-XIII) până în antagonismele dintre forțele tradiției
de rasă — regi, nobili — și teoriile raționalismului, libera-
lismului și socialismului plebeu, fără a-și fi găsit soluția.

După cuceririle teritoriale ale oamenilor nordici (până
în sec. XI) au început cuceririle spirituale. Slujitorii ai
spiritului și bisericii, călugări din evul mediu invadează în
lumea problemelor tehnice. Ei nu se mărginesc la contem-
plare și speculație; pentru ei teoria este dela început o ipo-
teză de lucru practic utilizabilă. Piatra filosofală nu era justi-
ficată decât ca panaceu universal. Ei întreabă natura, tor-
turând-o cu pârghii și șuruburi, de oarece „experimentum
enim solum certificat“ (Albert Magnus). Crezând că ser-
vesc pe Dumnezeu, cuvioșii călugări ajungeau să îl facă ser-
vitorul lor, crezând că recunosc pe Dumnezeu ei voiau să
supună forțele naturii. De aici reacțiunea Inchiziției impo-
triva descoperitorilor, priviți ca vrăjitori și eretici. Știința
aceasta este dinamică spre deosebire de aceea statică a gre-
cilor. Nemulțumiți cu materialele pe cari li le pune la dispo-

ziție natura : plante, animale, sclavi, oamenii vor să captureze și forțele naturii. Prada, ca noțiune evoluată, a devenit lumea întregă cu misterele ei.

Călătoriile începute în sec. XVI cu Vasco de Gama și Columb au dat noi impulsuri spiritului cuceritor, iar descoperirea pulberii de pușcă și a imprimeriei au desăvârșit expansiunea. Cu creșterea orașelor tehnica devine burgheză iar raționalismul face din ea o religie materialistă : Tehnica este vecinică și nemuritoare ca Dumnezeu Tatăl, mântuiește lumea ca Fiul și o iluminează ca Sfântul Duh. Adoratorii ei sunt marii vizionari dela Lametrie până la Lenin.

Pasiunea inventatorului este un imbold personal, care nu ținea seamă de consecințele descoperirii, uneori decisive. Descoperiri ca aceea a indigoului artificial sau, în viitor, a cauciucului sintetic schimbă radical condiții de viață în regiuni întregi. Captarea energiei hidraulice pentru producerea electricității micșorează valoarea și importanța regiunilor carbonifere. Natura de animal de pradă a omului nu s'a interesat de aceste consecințe. Astfel invențiile apar ca manifestări ale personalității, pe cari masele trebuie să le adopte și să le suporte.

Urmările acestei stări de lucruri se văd. Pe lângă puterile de milioane de cai ale naturii îmblânzite, forța corporală omenească nu mai însemnează mare lucru. Secretele naturii sunt tot necunoscute dar în schimb se stăpânește metoda de lucru care dacă nu este „adevărată“ este „utilă“ și permite comandarea naturii prin simpla apăsare pe o pârghie sau un buton. Prin înmulțirea mașinilor munca omenească nu este economisită ci, din potrivă, numărul mânilor necesare crește pentru că luxul tehnic și artificialitatea vieții sporesc progresiv.

Mâna omenească servește, în principal, la construcția mașinilor. Toate mașinile lucrează cu forțe neorganice : aburi, gaz, electricitate. O tensiune sufletească ia astfel naștere și se dezvoltă între conducători și conduși. În timp ce întreprinderile primitive cereau colaborarea înțeleghătoare a tuturor, ca astăzi în sporturi, la construcțiile egiptene deja lucrătorul nu mai poate vedea scopul procedurii. Munca devine blestem ca în zilele Paradisului biblic. Lucrătorul muncește la obiecte cari nu au nici un rol în viața sa și la reușita cărora sufletul său nu participă. El își simte viața goală și apăsată de inegalitatea socială. Pentru conducător însă reușita aceasta însemnează chiar viața sa.

De fapt, nici omul nici mâinile nu mai pot schimba ceva în soarta tehnicii mașinilor. Orice cultură înaltă este o tragedie. Creația se ridică împotriva creatorului. Omul a devenit sclavul mașinii și este împins fără voie în direcția mersului ei.

La începutul secolului XX o grupă de oameni nordici: en-

glezi, americani, francezi, germani, stăpânesc pozițiile lumii. Forța lor politică se sprijină pe bogăția lor, iar această bogăție consistă în puterea *industrii* lor, legată de existența cărbunilor. Pe comorile de cărbuni și la intersecția marilor căi de comunicație se strâng, masse mari de oameni cari lucrează *pentru* mașini și trăesc *din* ele. Celelalte popoare, în state aparent independente sau colonii, au rolul de consumatoare sau producătoare de materii prime. Această împărțire este asigurată prin armate și flote. Gradul puterii militare depinde de rangul industriei. Țările cu industrie slabă sunt sărace, nu pot duce războaie, sunt politicește neputincioase și muncitorii lor, conducători și conduși, sunt obiecte ale politicii economice a adversarilor lor.

Mecanizarea lumii a intrat în faza cea mai periculoasă. Fața pământului s'a schimbat. În câteva zeci de ani păduri, transformate în hârtie, dispar, clima se schimbă, economia agricolă este amenințată, numeroase specii de animale pier ca și unele rase de oameni. Organicul este înlocuit de organizație, lumea artificială acoperă pe cea naturală. Gândirea se exprimă în cai-putere. Nu se mai poate contempla o cascadă fără a o imagina transformată în electricitate, o turmă păscând pe plaiuri nu mai inspiră balade ci ideea valorificării lânii sau cărnii, un migălos lucru de mână vechiu provoacă dorința de a-l fabrica în serie prin un procedeu tehnic modern. Gândirea tehnică vrea realizare; de aici mașinismul, al cărui scop este însă anulat prin înmulțirea și perfecționarea mașinilor.

Cultura europeană-americană se va sfârși mai repede decât rezervele de materii prime. Gândirea faustică începe să fie saturată de tehnică. Un fel de pacifism apare în lupta contra naturii. Lumea se întoarce la forme de viață mai naturale, sportul este excesiv cultivat, orașul este privit cu ură, organizațiile tehnice sunt criticate. Problemele tehnice se înlocuiesc cu speculație pură. Ocultismul, teosofia, metafizica fac noi prozele. Spleenul duce la globe-trotterism, la sinucidere. Desvoltarea tehnică din secolul precedent a fost posibilă numai pe baza creșterii continue a nivelului spiritual, fără scăderi sau întrepreri.

Tensiunea între munca conducătorilor și aceea a condușilor a atins un grad catastrofal. Valoarea economică a personalităților a devenit așa de mare încât nu poate fi văzută și înțeleasă de masse. Aici din contra, nu are importanță persoana, ci numărul. Această situație fatală, excitată și exploatată de diferitele circumstanțe sociale, duce la deznădămintele grave. Mânile se revoltă împotriva soartei lor, împotriva mașinilor și a vieții organizate pe această bază. Massa în sine nu este viabilă. Sovietele încearcă astăzi să restabilească, sub alte nume, organizațiile politice, militare și economice pe cari le-au distrus.

Cel mai greu simptom al ruinei ce începe este ceea ce s'ar putea numi „trădarea“ tehnice. Exagerările voinței de putere oarbe se manifestă astăzi violent. Technica a devenit exoterică. Popoarele „albe“, în loc să țină secretă știința lor au oferit-o, cu multă ostentație, întregii lumi prin școli, scris și vorbă. Se exporta astfel în numai mărfuri, ci și secrete, metode, inventatori. Prerogativele popoarelor albe sunt periclitare din temelii. Acolo unde există un nou izvor de petrol, cărbuni, o cădere de apă, se pregătește o nouă armă împotriva culturii faustice. Astfel se războie lumea exploatată asupra fostului ei stăpân. Salariile joase din regiunile orientale reprezintă o concurență ucigătoare. Munca „albă“ devine inutilă. Industrii, capitaluri, orașe, sunt amenințate să fie doborâte de concurență. În țările industriale ale Europei occidentale și Americii, salariile ridicate ale muncitorilor au făcut din problema șomajului un pericol vital. Șomajul nu este o criză trecătoare, ci începutul unei catastrofe.

Pentru oamenii „de culoare“ între cari sunt socotiți și ruși, tehnica faustică nu este o necesitate interioară. Dacă pentru omul faustic tehnica este sufletește necesară pentru ceilalți oameni ea este numai o armă în lupta contra civilizației faustice. Technica mașinilor va fi într-o zi distrusă și uitată, ca toate formele mari ale oricărei culturi.

În fața acestui destin există o singură concepție de viață demnă de om: mai bine o scurtă viață de fapte și onoare decât o viață lungă fără conținut. Timpul nu poate fi oprit și rațiunea nu-l poate întoarce. Este o datorie a perseverenței pe vechile poziții, fără speranțe de salvare. Acest sfârșit demn este singurul care nu poate fi luat omului.

După concepția lui Spengler cauzele de disoluție ale culturii tehnice stau în însăși structura ei organică și perioada actuală este o perioadă de decadență căreia îi va urma o nouă formă de cultură, necunoscută încă. Cultura propriu zisă, care este activitatea creatoare din faza de ascensiune s'a fixat în o stare de civilizație, în o atitudine receptivă, în o fază de torpoare și decadență. Această vedere este în fond justă, dar apare prea exagerată de spiritul dogmatic. A fărâmița evoluția istorică în epoci culturale închise și independente, în compartimente fără legături spirituale între ele, însemnează a distruge unitatea vieții istorice. Pe de altă parte naturalismul excesiv care face din om o fiară de neimblânzit și needucat, care subordonează rațiunea omenească instinctelor speciei, reprezintă o atitudine prea subiectivă pentru a putea duce la concluzii general valabile. Mai degrabă s'ar putea vedea, în pesimismul acesta, neliniștea castelor superioare cari confundă ruina dominației lor cu decadența generală a culturii.

Organizarea și coordonarea producției

de Dr. ROGER NICOLESCU

Titlul pare o adevărată expresiune retorică, totuși, aceste două elemente „organizare și coordonare” vor constitui bazele fundamentale în producția de viitor a fiecărei națiuni.

Preocupațiunea mai importantă a statului era odată războiul, pentru care trebuia să fie bine pregătit, din punct de vedere al dezvoltării și organizării cât mai perfecte a armatei.

Astăzi se cere însă, ca statul să fie organizat mai bine economic, deoarece prosperitatea și puterea unei națiuni se rezimă în forța ei culturală, agricolă, industrială, comercială, bancară, etc., într'un cuvânt, în producțiunea ei națională.

Luptele ce se dau, ca și cele ce se vor da între diferite națiuni, sunt lupte economice, iar statele moderne nu vor avea altă preocupare decât apărarea patrimoniului economic național, prin faptul că bunurile economice constituie însăși existența unei națiuni.

Victoria va fi, desigur, a statului care-și va fi organizat și coordonat cât mai bine producțiunea sa.

Ori, o bună organizare și coordonare a producției nu poate fi realizată decât, numai printr'o organizație corporativă a statului, atât din punct de vedere economic-social, cât și politic.

Intr'adevăr, prin integrarea tuturor forțelor productive ale națiunei în corporațiuni, statul controlează întreaga viață economică a acestor forțe, pentru realizarea „păcii sociale”, printr'o justă distribuție a bogățiilor, ce trebuie să corespundă cu scopurile pe cari însăși națiunea și le propune, cât și printr'o îmbunătățire și dezvoltare a producției, coordonând-o nu în vederea intereselor particulare ale producătorilor, ci în vederea intereselor generale ale națiunei.

Atât distribuțiunea producției, cât și îmbunătățirea ei constituie „elemente de interes național” pentru care statul este singurul organ în măsură de a le realiza.

În statul corporativ „*luptele de clasă*“ sunt înlocuite prin „*colaborarea claselor*“, ca fiind instrumentul cel mai eficace pentru apărarea producției, iar munca și capitalul sunt deopotrivă reprezentate și chemate a colabora.

Statul pune față în față pe patroni și lucrători, explicându-le necesitatea unei colaborări împreună cu el și sub patronajul și directivele lui, pentru apărarea intereselor generale ale producției naționale.

Atât patronii, cât și lucrătorii vor avea întreaga responsabilitate referitoare la mersul economiei naționale, fiind totodată constrânși la despăgubirile survenite din cauze politice de rivalitate, care nu poate fi decât în detrimentul lor și al economiei naționale.

În modul acesta patronii și lucrătorii vor căuta a-și rezolva litigiile între ei, prin căile cele mai pacifice, nu prin greve, cari nu constituiesc decât câteva zile de nemuncă pentru lucrători, iar pentru patroni pierderea câștigului pe acele zile.

Pentru aceste motive se cere un sacrificiu egal din partea ambilor factori — patroni și lucrători, — în apărarea și dezvoltarea producției naționale.

Prin colaborarea tuturor forțelor productive dintr'un stat, se vor rezolva mult mai ușor și crizele, realizându-se progresul producției naționale în tot complexul ei și în favoarea tuturor, deoarece, în mecanismul economiei moderne, situațiunea rea a unei singure ramuri de activitate se repercutează asupra diverselor ramuri de producțiune.

Un atare exemplu ni-l oferă situația financiară precară în care se găsește activitatea bancară dela noi, situație ce s'a reflectat asupra agriculturii, industriei, comerțului, etc., paralizându-se astfel întreaga economie națională.

Colaborarea claselor nu realizează numai „*pacea socială*“, dar constituie și un mijloc pentru progresul producției.

În actuala economie găsim cazuri de colaborări destul de frecvente, fie între întreprinderi de acelaș fel, fie între diferite întreprinderi. De pildă, trusturile nu sunt de cât forme de colaborațiuni între diferitele bresle, etc.

Toate aceste forme de colaborațiuni însă, pe cari le întâlnim în viața economică de azi, sunt adeseori păgubitoare statului, având scopuri pur particulare și prin urmare în discordanță cu interesele economiei naționale.

Aceste organisme, în cari tronează numai interesul particular, nu pot înfăptui o colaborare sinceră a factorilor de producțiune în avantajul producției naționale.

Statul corporativ este singurul care poate realiza aceasta, deoarece are în vedere numai interesul general al națiunii.

El acordă o egalitate juridică pentru patron și lucrător, atât timp cât aceștia vor avea în vedere interesele superioare

ale producției și ale națiunii, prin faptul că disciplina, dezvoltarea și perfecționarea producției sunt considerate „funcțiuni de interes național“.

Nu se poate înfăptui o unitate, o singură directivă a producției naționale, decât suprimând luptele de clasă, asigurând o singură colaborare a forțelor economice pentru binele țării și transformând actualele sindicate, din instituțiuni anti-sociale — adevărate forțe contra lui, — în instituțiuni de drept public, cu o conștiință națională și sub directivele și controlul statului.

Se spune că, în felul acesta, va dispărea libertatea de inițiativă individuală.

Incontestabil că nu va mai fi această libertate de până acum, această idolatrie individualistă, care a dovedit ca fiind cea mai perfectă formă de anarhie, pentru că activitatea indivizilor de până azi, necontrolată de nimeni, a dat naștere la diferite lupte și neechilibre în economia națională.

Erorile pe cari le comite un individ în detrimentul altora, din cauza scopurilor particulare urmărite de el, sunt totdeauna mai mari decât erorile Statului sau altor entități ale căror scopuri sunt pur sociale și în interesul general.

Inițiativa individuală actuală, în organizarea corporativă, este înlocuită „cu inițiativa“ exercitată direct de individ, însă stimulată, supravegheată și controlată de stat, care singurul este în măsură de a armoniza activitatea indivizilor cu interesul general.

Supravegherea și organizarea economiei din partea statului, în legătură cu interesele comune ale națiunii, nu există în economia liberală și nici în cea socialistă.

După cum în viața privată a unui individ, întreaga lui activitate este controlată ca să nu devină dăunătoare societății, tot astfel și activitatea lui economică trebuie controlată și îndrumată, pentru a-l transforma într'un element necesar vieții economico-sociale.

Un alt neajuns al acestei *libertăți de inițiativă* în domeniul producției, neajuns ce se găsește nu numai la noi, dar și la alte națiuni, este lipsa totală de coordonare a activităților factorilor de producție.

Fiecare ramură de producție își urmărește propriul interes, fără a cerceta dacă activitatea sa este sau nu în armonie cu activitatea celorlalte ramuri, în vederea unui echilibru economic.

Din aceste cauze se întâlnesc, în viața economică a diferitelor state, fenomene ce par nejustificate, de saturație într'o ramură de producție și de subproducție în alte ramuri.

Aceste stări de lucruri se pot verifica, atât în industrie, cât și în comerț, deoarece distribuirea producției este ne-

egală cu utilitatea, cât și din cauza unei prea mari descentralizări sau centralizări.

Alt inconvenient în economia modernă este și interdependența diferitelor categorii de producțiune, prin faptul că lucrând separat cu totul unele de altele, nu au posibilitatea unei armonizări a producției, pentru a evita eventualele crize ce le-ar putea atinge pe unele din ele.

Un exemplu de nearmonizare a producției îl dau fabricile de hârtie și instituțiile de editură, deoarece, atunci când unele din ele trec printr'o criză, aceasta este resimțită imediat și de celelalte. Cauza nu este alta decât interdependența, în locul unei colaborări reciproce.

Prin urmare, pentru a exista un echilibru economic, se cere o cât mai mare colaborare între factorii de producțiune, cât și o coordonare a producției respective.

Organizarea și coordonarea producției nu poate fi însă infăptuită, în actuala organizație politică a Statului, ci numai de Statul corporativ, care unește toate categoriile sociale în corporațiuni, transformându-le în organe capabile de a colabora în vederea interesului general al națiunii.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Dela „Crai Nou“ la „Lumea Nouă“

Acum câteva zile redacția „Lumea Nouă” — care până atunci se găsea în casa directorului revistei — s'a instalat într'un local propriu.

Când am ridicat noua firmă pe balcon și am pășit la cele dintâi detalii de așezare a unei redacții, o amintire politică tulburătoare ne-a năvălit în suflet.

Ne-am adus aminte cum, acum cinci ani și jumătate, în Octombrie 1927, am instalat pentru prima dată o altă redacție, redacția ziarului care a avut o soartă atât de stranie : „Crai Nou”.

Este ziarul care s'a bucurat de o mare celebritate fără să fi apărut o singură dată.

Este ziarul care a produs, cu prilejul procesului nostru în fața Consiliului de Război, o senzație răscolitoare de suflete.

Încercarea de a înăbuși atunci glasul lumii care avea să vie, prin terorizarea prietenilor, prin sălbătăcia distrugerii afișelor și prin sigilarea redacției, nu a dus la nici un rezultat. Ideea și sentimentul pe care-l reprezenta în viața țării ziarul cel nou, au triumfat trei ani mai târziu, la 6 Iunie 1930.

Istoria și-a scris odată mai mult implacabila ei hotărîre împotriva celor ce nu știu să-i înțeleagă, nici mersul, nici poruncile.

Intrând pentru prima dată în noua redacție a „Lumei Noi”, am retrăit clipele de emoție febrilă de la instalarea ziarului „Crai Nou”.

Și atâtea împrejurări ni s'au părut asemănătoare cu cele de atunci !

Și acum suntem înaintași dârzi pe drumul viitorului !

Și acum numai câțiva, adesea neînțeleși, dar atât de hotărîți în credința noastră !

Și acum lumea intereselor legate de construcțiile politice ale momentului, ne socotește utopici și poate neserioși.

Și acum dușmanii, în frunte cu presa totdeauna legată de puternicii zilei, ne invăluiesc în conspirația tăcerii.

Și totuși, și acum ca și atunci, ideea noastră va învinge. Ideea corporatistă, menită să dea viață, energie și strălucire unei țări care lăncezește, este, de altfel complectarea firească a ideii restaurării monarhiei efective.

Căci România reinviată și nou orânduită pe care o pregătim, nu s'ar fi putut realiza niciodată fără scutul adevăratului ei monarh, după cum Restaurația nu-și va implini deplin misiunea ei istorică, fără această transformare a societății și Statului românesc.

„Lumea Nouă” purcede astfel în linie directă dela „Crai Nou”.

Cu privirea spre viitorul care se ridică invisibil pentru ochii altora, dar desușil pentru ai noștri, noi putem repeta — cu drept — cuvântul cu care am încheiat cel dintâi articol al ziarului „Crai Nou”, articol căzut sub rigorile Cenzurei, dar citit mai târziu, într'una din mișcătoarele ședințe ale Consiliului de Război.

*Este cuvântul care închide în el o nădejde și un crez :
„Ceasul nostru vine” !*

M.M.

Nedumeriri și lămuriri

Un distins profesor al Facultății din Chișinău, d. A. Boldur, publică în „Viața Basarabiei” o interesantă cronică despre conferința pe care d. Mihail Manoilescu a ținut-o acum câteva săptămâni la Chișinău.

D-l Boldur declară că a găsit în expunerea d-lui Manoilescu unele răspunsuri la întrebări pe cari și le pune orice partizan al Statului țărănesc, și pe cari și le-a pus și d-sa.

Lucrul nu e de mirare.

Dacă este necesar, pentru interese electorale, să calificăm România drept „stat țărănesc” numai pentru că 90% din baza ei electorală o formează țărănimea, apoi sistemul politic pe care-l preconizăm noi aci este cel mai în măsură să revendice acest titlu. Într'adevăr, cu sistemul preconizat de noi, țărănimea va fi mai bine și în chip real reprezentată în Cameră, pe când cu sistemul actual ea va continua să fie reprezentată în vecii veclor prin interpuși, străini de ființa și interesele sale. Așa dar, mult mai pe drept poate fi numit „stat țărănesc” Statul preconizat de noi, decât actuala formă de Stat căreia i se zice de pe acum astfel, numai pentru că i se va aduce în viitor cine știe ce barocă modificare — care însă, deocamdată, este ținută în cel mai strict secret.

D. Boldur este de acord că ideea organizării Statului pe principiul profesional, conține în ea ceva prețios. D-sa aprobă, de asemenea, și ideea descentralizării funcțiunilor publice cu respectarea caracteristicilor regionale.

Dar se întreabă mirat: cum se poate ca tocmai astăzi când se observă inclinări spre restabilirea însemnătății valorilor spirituale, noi să proclamăm ca suprem criteriu al organizării vieții omenești un criteriu tehnic ?

Mirarea d-lui Boldur ne surprinde. Intâi, pentru că pornește dela d-sa, un membru al partidului național-țărănist care a promovat, ca suprem criteriu după care trebuie condusă țara, nu valorile spirituale, ci numărul. În al doilea rând, fiindcă nu știm dacă ne aflăm în fața unei greșite interpretări a termenilor sau a unei scăpări din vedere, pur și simplu.

Oare tehnica nu este un suprem rezultat, — o biruință am putea zice, — a valorilor spirituale cari conduc lumea ?

D. Boldur nu urmărește scrisul nostru, de sigur, și s'a așteptat ca într'o conferință, d. Manollescu să redea toată doctrina, toată esența și toată metoda sistemului corporatist.

Aceasta nu e posibil.

Ca cineva să înțeleagă ideile noastre și să aibă dreptul să se pronunțe asupra lor, trebuie să fi urmărit regulat studiile publicate în această revistă, dela apariția ei și până astăzi. D. Boldur ar fi putut vedea, în acest caz, că *corporatismul este între altele, și de esență morală, și că el, mai presus de orice alt sistem politic, proclamă ca criteriu de conducere și organizare a vieții omeștești, criteriul valorilor spirituale.*

Mai departe, d. Boldur își manifestă disprețul său pentru acele organizații profesionale *medievale*, cari se numesc bresle, și crede că, în interesul cauzei pe care am înbrățișat-o, ar fi mult mai bine să nu mai pomenim de ele ! !

De ce ?

Pentru că — ar vrei să spună d. Boldur, — breslele amintesc de trecut și orice este din trecut, e în chip necesar conservator, retrograd. Iar în cazul de față, breslele amintesc de o organizație „medievală“, ceea ce ar însemna că și corporatismul de astăzi care istoricește emană dela ele, este în esența lui socială, politică și economică, „medieval“.

Obiecțiunile acestea ne-au mai fost făcute și de alți adversari (încă !) ai corporatismului, ba chiar și de unii prieteni. D-l Poulopol, de pildă, un inamic al sistemului corporatist și, alături de d-sa și alții, neputând formula critici serioase la adresa sistemului corporatist, se mărginește să-l califice drept „medieval“, fără altă explicație, dând acestui termen tot înțelesul său pejorativ.

Mărturisim, întâi că nu prea pricepem de ce o instituție care a existat în evul mediu ar fi neapărat rea, și ar trebui s'o respingem fără altă discuție, ca atare. Cum adică ? Tot ce este *din trecut* este oare perimat, retrograd și bun de aruncat la muzeul de antichități ?

Numaj pentru că și în vechime societatea producătoare a fost organizată — *a trebuit să fie organizată* — pe bresle, numai pentru aceasta să repudiem, ca fiind retrogradă sau reacționară, orice idee de asociație profesională și orice sistem politic care s'ar baza pe o asemenea organizare ?

Modul de a judeca astfel, nu ni se pare de loc serios. Căci ce ar trebui să gândim în acest caz despre *principiul regimului parlamentar*, el însuși, când știut este că *origina sa trebuie căutată în adunările medievale ale comunelor engleze, dinainte de Revoluția dela 1648, revoluție care departe de-a inaugura o eră nouă, a constituit, din potrivă, o întoarcere la cel mai vechi sistem politic reprezentativ, acela al comunelor, sistem care este o creație a evului mediu și părintele regimului parlamentar de astăzi ?*

Reamintind de breslele din trecut și, în special, de cele din țara noastră, noi n'am făcut altceva decât să stabilim o filiație naturală și perfect onorabilă între o instituție care a existat în trecutul românesc și sistemul politic pe care voim să-l în-

tronăm noi astăzi. Nu ne-am gândit însă nici un moment să adoptăm în totul formele de organizare a breslelor, și mai puțin încă să le copiem toate atribuțiile pentru a le da nouilor sindicate profesionale din timpurile noastre, deși am putea-o face fără teama de a fi acuzați de reacționarism, căci sunt teoreticieni *socialiști* — notați bine, — deci oameni foarte de stânga, cari ar fi de părere să se dea în sarcina unei instituții mixte, compusă din organizațiuni profesionale esențiale, funcțiunile legale și de poliție exercitate astăzi de organizațiunile de Stat.

Este însă, în afară de orice discuțiune, că organizarea și atribuțiile pe cari le vom da noi sindicatelor profesionale și corporațiilor, vor fi cu totul altele decât acelea ale breslelor din trecut, atribuțiuni cari erau, după cum se știe, de ordin judecătoresc, administrativ și economic. Poate că pe unele le vom păstra în esența lor; în nici un caz însă în forma și în spiritul cari le insuflăteau atunci. Ca să înțelegem că sunt forme și idei cari nu mai convin timpului nostru și modului în care concepem noi noul sistem corporatist, nu era nevoie, credem, nici de obiecțiunile nici de alarma cuiva.

Ceea ce ne interesează în principal din sistemul „medieval” al breslelor, este principiul organizării națiunii productive pe categorii de profesioni. Atât și nimic mai mult. Restul rămâne să fie creiat și adaus de noi conform cu nevoile și spiritul timpului.

Căci principiul fundamental al corporatismului nu este, cum s'ar crede, corporația, sau ideea de asociație pe bază de aceeași muncă făcută în comun, ci *serviciul social*, ideea de serviciu social săvârșit prin intermediul și în cadrul unei profesii. Asociația a derivat în trecut și derivă și astăzi din necesitatea solidarizării tuturor celor ce săvârșesc același tip de muncă; mâine, ea va deriva *din această necesitate plus o necesitate de Stat.*

Corporația este deci numai mijlocul, sistemul politic prin care se poate ajunge mai ușor la aplicarea principiului fundamental care este *serviciul social*. Din existența acestui principiu relese specificul corporatismului celui nou, *caracterul său social, deci socialist*, și, implicit, al sistemului politic bazat pe un asemenea principiu. El nu va fi prin urmare, nu va putea să fie, în nici un caz, conservator sau reacționar.

De aceea, nu corporația va fi partea esențială a elaborației noastre, ci *atribuțiile ce vom da corporației* și, ca urmare, reformele sociale cari vor naște în chip necesar din caracterul socialist al corporatismului și din ambianța socială nouă, — consecință a regimurilor juridice și sociale noui create de noul regim.

Poate că corporatismul a fost înțeles greșit și socotit drept retrograd, „medieval”, fiindcă el a fost judecat de contradicțiilor noastre *fără ideea de serviciu social* care stă la baza sistemului politic corporatist așa cum îl concepem și-l preconizăm noi. De aceea, pentru a evita confuzia ce s'ar mai putea face pe viitor, voit sau nevoit, între corporatismul medieval și cel de astăzi, ar fi, poate, necesar să adoptăm pentru sistemul politic preconizat de noi, terminologia lui Laski din „Grammaire de La politique”, care vorbește de: „*corporatism-socialist*”. Un so-

cialism echitabil și real pentru că el va fi expresiunea vieții întregii colectivități din cuprinsul unor graniți; un socialism național pentru că el nu va lucra contra Statului ci în folosul lui, și va promova exclusiv munca națională pentru propășirea colectivității naționale.

Sistemul corporatist modern preconizat de noi este deci o elaborație proprie, e evoluționist și progresist, și el nu se aseamănă cu cel medieval cum nu se aseamănă corporatismul fascist-italian cu acela pe care l-am vroi noi întronat în România.

În fine, d. Boldur își încheie articolul cu cea mai importantă dintre obiecțiuni. Cum ea ne-a mai fost făcută și de alții (critici cari, de asemenea, n'au urmărit cu atenție cele publicate în revista noastră) o menționăm aci, cu un răspuns care e adresat tuturor.

D-l Boldur întreabă: dacă în noul sistem politic corporatist, nici o profesiune, nici o clasă nu poate să domine, și dacă, deci, țărănimea care reprezintă numericeste aproape 80% din țară, nu va putea să albă în parlamentul corporativ mai mult de 45%, — după care criteriu se va face repartizarea mandatelor, și cu ce poate fi înlocuit principiul numeric al liberalismului clasic ?

Răspundem :

După — ceace am mai arătat și altă dată, — importanța socială a profesiei sau clasei respective, după rolul său social, după serviciul social pe care-l îndeplinește în Stat.

Sistemul electoral corporatist va fi, prin urmare, un sistem combinat, în care se va ține seama de proporția numerică, plus importanța socială.

Cum se va calcula această importanță socială ?

Nu este locul s'o arătăm aci. O vom face, pe larg, la timpul său; am și făcut-o în parte, în câteva din articolele noastre precedente în cari am vorbit de rolul sau aportul social, economic, cultural, etc., al categoriei respective de producători.

Deocamdată ne mulțumim să răspundem unor nedumeriri, cu adausul că cei ce vor rămâne și după aceasta nelămurii, să binevoiască a se referi la colecția revistei noastre. Va înțelege oricine că ne este greu să revenim pentru fiecare, asupra unor chestiuni rezolvate mai de mult.

I. J. R.

Pro domo

Din nou un ziar, în lipsa de imaginație polemică, mi-a aruncat ca o insultă, acuzarea atât de banală în țara noastră, că așa fi trecut dintr'un partid în altul.

Nu obișnuesc să mă explic în toate zilele și să mă justific la toate răspântiile.

Dar odată pentru totdeauna, merită închis acest capitol în care se refugiază cu atâta ușurință orice ziarist în deficit de argumente, și orice adversar parlamentar, în momentul când se simte copleșit.

Pentru oamenii înțelegători și curați din această țară, merită să dau în câteva rânduri, nu lămuriri și justificări, ci o simplă recapitulare de fapte, lipsită de orice subiectivism :

1) Nu mi-am făcut un nume cunoscut în țară întâi prin politică, ci printr'o altă muncă pozitivă și creatoare, ca înalt funcționar — director general al Industriei, ca autor de lucrări economice, și ca Comisar General și organizator al marelui Expoziții Industriale din 1921.

2) Cu numele pe care-l aveam la sfârșitul anului 1921, porțile tuturor partidelor îmi erau deschise în mod ispititor și insistent.

3) Am intrat în Partidul Poporului de sub președinția d-lui general Averescu, deși acest partid trecuse abia în opoziție, și deși la vremea aceea opinia unanimă era că este lipsit de orice viitor.

4) Am luptat în Partidul Poporului patru ani de opoziție, și după scurta sa guvernare din 1926—27, am rămas într'o nouă opoziție de doi ani. În tot acest timp am avut o politică personală susținută cu un curaj recunoscut de către lumea politică, atât în ceea ce privește atitudinea față cu atotputernicul Ion Brătianu, pe care l-am atacat singur cu cele mai mari riscuri, cât și în ceea ce privește chestiunea dinastică, în care tot singur și neajutat, am dus lupta cea mare.

5) Am schimbat de partid o singură dată în viața mea, în 1929, trecând în partidul național-tărănist, pentru că aceasta era singura cale pentru a realiza idealul meu politic de atunci, azi împlinit: *Restaurația*.

Imprejurările cari au justificat acest act, au fost expuse detaliat în discursul ținut de mine în Senat în August 1932, publicat în Nr. 1 al Bibliotecii „Lumea Nouă”.

6) Când în Aprilie 1931, pentru a rămâne pe linia vechei mele credințe, a trebuit să mă despart de partidul național-tărănist, am rămas să activez în viața publică pe linia convingerilor mele personale, respingând orice sugestii imbiatoare din partea oricărui partid mi-au venit.

7) Cine afirmă că — cu numele pe care îl am și cu contribuția pe care o pot oferi vieții publice — nu aș putea oricând să-mi creez o situație strălucită în orice partid și în orice guvern astăzi, mâine și totdeauna, nu poate fi decât un om de rea credință.

8) Dacă impulsul în viața publică mi-ar fi fost vreodată oportunismul, cu totul alta ar fi fost cariera mea de ieri și cu totul altfel drumul pe care aș merge astăzi.

Cum n'am cunoscut decât drumul credinței și al convingerilor, sunt singurul om politic de după război, care pentru idelle sale a pășit pragul închisorii.

M. M.

Intre „Secera” și „Axa”

Este interesant de urmărit publicațiunile periodice cari apără doctrina diferitelor grupări politice.

Constatările pe cari le făceam în studiul publicat sub titlul „Considerațiuni asupra curentelor politice din România”¹⁾ se verifică și în felul acesta.

¹⁾ „Lumea Nouă”, Anul II No. 6.

Pe când organele cari se încearcă a apăra ideologia partidelor politice burghize, nu pot aduce în favoarea doctrinei pe care o susțin de cât argumente necompatibile cu împrejurările politice și economice de azi, — acelea cari exprimă ideologia curentelor naționaliste și de dreapta, reușesc să o înfățișeze, într'un chip inteligent și interesant, chiar când nu sunt originale.

Vom cerceta de data aceasta „Secera“ și „Axa“, reprezentând respectiv prima și a doua din cele două categorii de publicațiuni amintite mai sus.

„Secera“ este organul partidului național-țărănist sau, mai exact, al unei ramuri a acestui partid. Ideologia o cunoaștem: *democrația integrală și statul țărănesc*.

Dar democrația în domeniul politic înseamnă liberalismul economic în domeniul producției. Citiți Nr. 2 al acestei reviste, cu data de 1 Iulie 1933. Lăsând la o parte frazeologia găunoasă a demagogiei țărăniste, soluțiunile ce se propun pentru diferitele probleme economice cari se examinează în acest număr, sunt cu totul diametral opuse concepțiunei liberalo-burghize, pentrucă referitor la valorificarea recoltei noastre se preconizează monopolul statului pentru cumpărarea și vânzarea cerealelor, iar referitor la Societățile de asigurare se preconizează, de asemenea, monopolul de Stat.

Firește că această situație ridicolă nu o are numai partidul național-țărănist, ci toate partidele politice cari, ca doctrină, susțin democrația și liberalismul economic, dar cari uită aceste principii de îndată ce voesc să păsească la realizări practice în conformitate cu împrejurările zilelor noastre.

Cu totul alta este atitudinea revistei „Axa“. Aci punctul de vedere doctrinar este clar, și soluțiunile ce se propun isvo-râsc în mod logic din această doctrină.

Negreșit, pentru „Lumea Nouă“ care, cea dintâi, a expus într'o serie de studii, întreaga doctrină a Statului corporativ românesc de mâine, punctul de vedere susținut de revista „Axa“ nu constituie o noutate. Tocmai aceasta ne-a îndreptățit să afirmăm în studiul amintit mai sus, că gruparea politică a „Gărzii de fier“, al cărui organ este, nu reprezintă de fapt decât un curent de opinie publică, *fără o doctrină proprie*.

Dar nu este vorba să facem acum un proces de prioritate. Desfășurarea evenimentelor va arăta cine a văzut just și, mai ales, cine va putea construi pe ruinele statului democratic burghiz de azi.

Pe noi ne interesează să constatăm că ideile noastre prind, și că o grupare politică, a cărei activitate o urmărim cu interes, a adoptat o doctrină politică și economică ce se inspiră direct din ideile pe cari le preconizăm noi aci de mai bine de un an și jumătate.

Concluziunea care se degajează din toate aceste constatări este cât se poate de interesantă: *partide democratice sau curente de opinie naționaliste și antidemocratice, nu pot, de îndată ce pășesc la realizări practice, de cât să se miște în cadrul teoriilor politice și economice construite de noi*.

Dar atunci, dacă aceste curente noi au un rost și propășirea lor se justifică, ne întrebăm: ce rost mai au partidele democratice ?

Ele nu pot de cât să mărească tot mai mult haosul politic din România, și să ducă țara spre un cataclism, din care, firește, se va naște noul stat românesc, dar cine știe după câte jertfe și după câte covulsiuni!

Toate aceste perspective triste s'ar înlătura dacă toate grupările naționaliste și de dreapta, precum și toate grupările cetățenești, ar ajunge să se înțeleagă pentru o acțiune comună cu ținta bine precizată: *dărâmarea democrației susținută de partidele politice și organizarea noului Stat românesc în cadrul doctrinei corporatiste.*

E. O.

Cele două State

Discursul nostru ținut la jubileul Societății generale a funcționarilor publici — discurs pe care îl reproducem în acest număr al revistei — a trezit polemici vii în *Universul* și *Curentul*, cari s'au ridicat în mod repetit împotriva ideii noastre de a se da funcționarilor un drept mai larg în privința interpretării sub proprie răspundere a legilor.

Ce am spus noi? Am spus că cea mai vie dorință a funcționarilor este să aibă dreptul de a refuza să calce legea, ori când s'ar încerca călcarea ei.

Cele două zlore socotesc ideea noastră demagogică și revoluționară, — și cu accente de un deplasat și inoportun reacționarism, sar să salveze ordinea amenințată de teoriile noastre!

Revolta aceasta e profund caracteristică. Ea arată temerea pe care o au anumite cercuri politice — și ne surprinde că *Universul* se face ecoul lor — nu de călcarea legilor, ci de respectarea lor strictă...

În adevăr, toate nenorocirile țării noastre vin din antiteza permanentă în care se găsesc cele două state, cari coexistă și se luptă între ele în orice clipă: *Statul oficial* și *Statul partidelor*...

Statul oficial, — așezat pe legi și pe o anumită erarhie legală, — este numai *Statul aparent*. *Statul real* este acel reprezentat de puterea partidului dela guvern și a organizațiilor sale de club.

Interferența permanentă între cele două izvoare de putere și de autoritate: autoritatea legală și autoritatea clubului, duce la o continuă anarhie.

Când un învățător dezertează continuu dela datorie, sau când un perceptor comite grave „indelicatețe“ în serviciu, Statul legal, erarhic și organizat, caută să intervină cu toată energia pentru a da sancțiuni. Dacă însă cei cari au comis abaterile sunt agenți sau protejați ai partidului dela guvern, Statul real — respectiv clubul, — intervine și ordinea legală este stânjenită.

Directorii de ministere, cari ar trebui să intruzeze autoritatea permanentă a statului legal, sunt lipsiți de orice putere; ei se întrec în a cultiva pe miniștri și a le înlesni micile și marile ilegalități, ca să se poată „menține“, ba de multe ori fac și mici servicii — tot ilegale, — fruntașilor din opoziție, cari au șanse să reprezinte guvernul de mâine.

Dualismul între cele două state duce în fiecare clipă la dezorganizarea și la *umilirea* Statului oficial, reprezentat prin funcționarii săi.

Aceasta este drama cea mare, pe care am voit noi să o schițăm în cele câteva cuvinte pronunțate la jubileul unei mari societăți de funcționari.

A cere întărirea Statului *legal și erarhic* împotriva Statului *illegal și anarhic*, nu înseamnă a *primejdui* ordinea ci a o *întări*.

Ordinea adevărată nu poate avea alt sprijin decât legea. A da putere funcționarului să refuze călcarea *sfruntată* a legii, înseamnă oare desordine și anarhie?

Cine crede aceasta — sau care o spune fără să o creadă — ignorează însăși legislația pozitivă de astăzi.

Principiul refuzului de obediență este și azi consfințit de lege în anumite cazuri speciale.

Astfel, un cassier poate refuza să facă o anumită plată *chiar atunci când are un ordin scris din partea șefului administrației în care funcționează*, dacă ordinul acesta este ilegal...

Așa dar, în anumite cazuri, când călcarea legii este *evidentă și indiscutabilă*, legea autoriză pe funcționar la neexecutare și face să intervină *responsabilitatea proprie* a acestuia, independentă de aceea a șefilor săi.

Teoria noastră nu este atunci decât o încercare de *generalizare* a unui principiu existent...

Nu este, bine înțeles, vorba de o generalizare absolută, care ar face din *orice* ordin, un prilej de discuții și interpretări sovietice din partea executanților.

Dar e vorba de cazurile în cari călcarea legii e *fragrantă* și la aproape caracterul unui delict.

Astfel, ar putea cineva să fie împotriva refuzului legal de obediență, când superiorul ar ordona inferiorului, în timpul unei alegeri, violarea urnelor?

Îată de ce presa noastră ar trebui să fie mai circumspectă când se ridică împotriva excesului de legalism.

Rolul presei a fost totdeauna să lupte împotriva ilegalității și abuzurilor, iar nu împotriva scrupulelor legaliste, fie ele și exagerate...

Bineînțeles, acest indemn își are rostul când astfel de atitudini sunt sincere și loiale, și când nu ascund îndărătul lor *altă-ceva*.

M. M.

Pactul cu Rusia și politica noastră externă

Incheierea Convenției cu Sovietele constituie, fără îndoială, un mare pas înainte în politica noastră externă. Meritul d-lui Titulescu este de a fi știut să folosească momentul pentru a repune în discuție o problemă care nu mai putea să rămâie mult timp nerezolvată.

Intr'adevăr, două evenimente extrem de importante au concurat la creierea acestui moment favorabil: *statornicirea japonezilor în Asia și răsturnarea regimului democratic-socialist în Germania*. Japonia amenință pe ruși în Asia; Germania îi amenință în Europa.

Aceste două covârșitor de importante evenimente externe, au schimbat total dispozițiile de până acum ale Rusiei sovietice. Depindea deci de un elementar simț politic ca să profităm de această conjunctură, și de o oarecare abilitate pentru a câștiga mai mult, fiindcă rușii sunt la strâmtoare și e lucru știut că nici germanii nici japonezii nu se vor opri aci.

O politică înțeleaptă și în concordanță cu interesele superioare ale țării, ne comandă azi să nu ignorăm Germania. Consolidarea și permanentizarea regimului instaurat recent la Berlin, indiferent de orice alte considerațiuni, înseamnă degajarea noastră definitivă de sub cleștele amenințării rusești. O Ucraină-tampon între noi și Rusia n'o voește decât guvernul d-lui Hitler și n'o poate face decât el. Iar această Ucraină ar fi cel mai mare bine ce s'ar putea face vre-odată neamului nostru.

Nu trebuie neglijată, de asemenea, Japonia. Oricât ar părea de ciudat, securitatea noastră națională este azi în funcție de politica ce se va face la Berlin și Tokio. De aceea, toate concesiunile posibile Japoniei: o convenție comercială avantajoasă ne-ar situa imediat printre amicii cei mai buni ai loialei Japonii, care are nevoie de produsele noastre, în special de petrol și sare. Or, până acum, toate încercările ce s'au făcut în acest domeniu de către prietenii noștri din Tokio n'au dus la nici un rezultat: nici sarea nici petrolul n'au putut fi cumpărate din cauza taxelor exorbitante pretinse de Statul român.

Cu Germania situația e și mai dificilă, din cauza campaniei veninoase pe care unele ziare românești o duc contra guvernului Hitler. Ele se pun și acum pe punctul de vedere al adversităților din timpul războiului.

E, fără îndoială, o mare greșeală, fiindcă nu după resentimente din trecut trebuie orientate interesele de viitor ale unui popor, și nici după simpatii sau antipatii personale. Românii au, de pildă, o veche și prea cunoscută afecțiune pentru Franța. Ar însemna însă ca în cazul când bolșevicii s'ar instala la Paris noi să continuăm a face politică alături de Franța sau, din potrivă, să abandonăm Franța, fiindcă un Mussolini ori un Hitler galic și-ar stabili cartierul general la Quai d'Orsay și ar aplica programul său social prieteniei noastre de dincolo de Rin?

Politica unei țări nu trebuie dictată de sentimente și mai puțin încă, de resentimente.

Ceea ce nu înseamnă însă că încetând de a mai ignora Germania, trebuie neapărat să neglijăm Franța. Doamne ferește!

Să nădăjduim însă că Cancelarul nostru va fi și în această privință destul de perspicace pentru a vedea—pe de-asupra sugestiilor greșite ce-i vin dintr'o parte sau alta, — drumul drept și sigur pe care trebuie condus de-acum înainte carul politicii externe a României.

I. J. R.

Un discurs foarte comentat

Cu prilejul aniversării a 50 ani de existență a Societății Funcționarilor Publici, d. Mihail Manolescu, președinte de onoare al Societății, a ținut în prezența M. S. Regelui, un discurs care a fost mult comentat de o parte din presă.

Reproducem mai jos acest discurs în forma în care el a fost rostit :

MAJESTATE,

Domnilor,

Este întâia dată că un Suveran al României primește să cinstească cu prezența Sa, un Cămin comun al funcționarilor publici, ai acelor funcționari cari ar fi așa de fericiți să se poată numi în chip oficial : *funcționarii Majestații Sale*.

Cât de mult va însemna această înaltă atenție pentru viitorul funcționării românești, abia îndrăznim să ne-o șoptim singuri, în gândul nostru avântat de speranțe.

Cât înseamnă ei ca înălțare sufletească, pentru toți, astăzi, aceasta putem să o strigăm tare, cu strigătul unei bucurii nestăpânite.

Pentru sufletul sbuciumat și chinuit al funcționării, Majestatea Voastră sosește azi în mijlocul ei, în cea mai potrivită clipă.

Majestatea Voastră știe doar totdeauna să sosească atunci când așteptările sunt mai vii, cu atât mai vii cu cât se pot mărturisi mai greu.

Și din nenorocire, funcționarii nu au putința de a-și mărturisi în cadrul legilor, durerile și năzuințele lor *colective*.

Cea dintâi îndatorire a lor ca organ colectiv, este să știe să tacă.

Or, dintre toate virtuțile cari pot împodobi un om ca și o corporație, nici una nu cuprinde mai multă suferință omească decât virtutea tăcerii.

Funcționarii României, o cunosc.

Dacă ar vorbi ei, câte n'ar putea să spună...

Ei ar spune că dela Legea de Armonizare a salariilor din 1927, care le-a sporit retribuțiile — și odată cu ele independența și demnitatea, — ei n'au mai cunoscut altfel de legi, decât acelea prin cari li s'au tăiat și redus mijloacele de existență. Ei ar mărturisi cât de dureros răsună în sufletul lor nedreptatea și inegalitatea de condiții, cari se măsoară cu distanța dintre cei câțiva din fruntea Regiilor autonome și mulțimea celor aruncați în prăpastia cadrului disponibil.

Ei ar mai spune că viața lor este o luptă de conștiință de fiecare zi, în care sunt puși vecinic să aleagă între continuarea suferințelor materiale a celor ce le sunt dragi, și între desonoare.

Dar această tragică alegere în care ei rămân totdeauna pe drumul greu al onestității, nu se înfățișează numai în fața ispitelor materiale din afara Statului.

Înăuntrul Statului însuși, apare adesea apăsarea care tind să abată pe funcționar de la porunca strictă a legii.

Căci legile Statului stau, sub asaltul continuu al intereselor politice, cari tind de atâtea ori să facă din favor și din excepție, mijloace de popularitate.

Pentru a rămâne servitorii legii și numai ai legii, funcționarii trebuie să întrunească eroismul onestității cu eroismul independenței de conștiință.

La vechii egipteni, orice funcționar când se așeza la locul lui, lua față de stăpânire un singur legământ :

el jura că nu va asculta pe șefii săi, când îi vor porunci să calce legea și dreptatea.

Funcționarii publici ai României, ar renunța azi bucuroși la toate revendicările lor, dacă li s'ar da un singur lucru : dacă Majestatea Voastră ar da porunca ca de azi înainte funcționarul român să aibă căderea a apăra singur, legea și dreptatea, ori de unde ar veni călcarea ei.

MAJESTATE,

Gândurile noastre pline de îngrijorări se risipesc însă toate în clipa când privim la Majestatea Voastră, coborît aici în mijlocul funcționarilor.

Majestatea Voastră continuă prin acest gest ideea augustă a Regelui Carol I, căruia îi plăcea să se numească : *cel dintâi funcționar al Statului*.

Funcționarul român de toate treptele, până la acel umil și simbolic Ion Păun, făcut ca să primească toate răspunderile și toate sancțiunile, s'mte în această clipă cum îi sporește demnitatea și mândria.

Căci între puținele nădejdi pe cari ni le-a spulberat repetarea desamăgirilor, el poartă în suflet, nemișcată, nădejdea în Majestatea Voastră.

Funcționarul știe că Majestatea Voastră a suferit și că înțelege suferința.

El știe că Majestatea Voastră a fost nedreptățit și că înțelege nedreptatea.

Funcționarul mic și bătut de nevoi își zice că dacă Majestatea Voastră a adunat cândva în suflet atâta durere și atâtea încercări omenesti, este pentru ca cei umili ai țării să-și fi putut găsi pe Regele lor.

MAJESTATE,

Apa trece, pietrele rămân.

Guvernele trec, funcționarii rămân.

În locul devotamentelor, cari adesea durează cât curge apa guvernării, funcționarii oferă Majestății Voastre o credință, care ține cât pietrele.

Societatea generală a funcționarilor publici, care vorbește în chip cumpănit în numele întregii funcționării românești, face Majestății Voastre o urare :

O urare ca la viitorul jubileu al Societății, în mijlocul unei țări ferice te de o lungă domnie, Majestatea Voastră — cu părul, poate, albit de muncă — să păsească între funcționarii săi întâmpinat de toți cu o bucurie în care nu s'ar strecura nici o lacrimă.

Statul purtător de idealuri

Pentru burghezii cu sufletele seci, cari au teoretizat în cursul veacului al XIX-lea Statul și ideea de Stat, cel dintâi principiu care se punea înainte este acel *al neutralității Statului*.

După ei, Statul trebuie să fie o construcție juridică a cărui misiune se rezumă la a păzi hotarele țării și ordinea internă, și care trebuie să-și interzică în chip absolut orice năzuință proprie și orice ideal.

Statul perfect nu poate fi decât incolor și abtinent. Statul desăvârșit nu poate fi decât neinterventionist, simplu acoperiș al egoismului indivizilor răzleți cari compun societatea.

Veacul nostru, în ceea ce are el mai viu, respinge pretutindeni această tristă concepție de Stat. În afară de orice premise teoretice, simplul spectacol al lumii înfățișează astăzi pretutindeni lupta între două concepții pe cari le desparte o prăpastie. De o parte, se așează Statul neutru de stilul clasic al veacului al XIX-lea, Stat discontinuu, desarticulat, și amorf, care menține popoarele într-o existență tristă și mediocră. De altă parte, în câteva țări numai, — pe linii divergente și chiar opuse — se conturează tipul Statului nou: Statul purtător de idealuri.

Prototipul nou de Stat este Statul fascist. După modelul său se încearcă în Germania Statul național-socialist. La cealaltă extremitate ideologică — cu nebuniile și absurditățile sale fără sfârșit, — Statul comunist. Oricât de mare este distanța dintre fascism, național-socialism și comunism, oricât de departe sunt între ele Statele în cari cele trei ideologii se intrupează, ele au totuși ceva comun : *fiecare reprezintă Statul purtător de idealuri.*

Și orice am crede despre aceste idealuri în ele înșile, un lucru trebuie să recunoaștem : *este că Statele purtătoare de idealuri sunt singurele cari aduc astăzi puteri regeneratoare.*

Sunt singurele cari potențializează virtuțile și energiile națiunilor.

Sunt singurele cari aduc un suflu proaspăt și cari, peste suferințele zilei de azi, fac să treacă ca un balsam, o adiere de ilial.

Istoria, care nu se oprește să întrebe popoarele dacă au fost mulțumite de confortul material pe care fiecare epocă le-a hărăzit-o, va înregistra cu interes suferința creatoare și sbuciumul deschizător de drumuri a acelor popoare cari și-au dat un Stat purtător de idealuri.

M. M.

Intre Statul corporativ și Statul țărănesc

De câțeva vreme, un grup de fruntași ai partidului național-țărănist militează prin coloanele revistei „Secera” pentru reinvierea *ideologiei țărăniste.*

Mărturisim că înțelegem ca cineva să lupte pentru implinirea unor idealuri ale clasei rurale. Dar o *ideologie țărănistă* ? Ce este asta ?

Cu prilejul acesta vechii partizani ai utopiei intitulată pompos și gol : *Stat țărănesc*, readuc în discuție o problemă pe care o socoteam rezolvită, punând din nou întrebarea : Stat corporatist sau Stat țărănesc ?

D. dr. Ernest Ene, de pildă, publică în primul număr al revistei „Secera” un articol în care se silește să demonstreze inacuitatea celui dintâi și advenirea celui de-al doilea.

D. dr. Ene face și de astă dată câteva erori esențiale în ceea ce ne privește, erori pe cari le vom releva în rândurile de mai jos.

Astfel, d-sa afirmă că corporatismul este organizarea Statului pe temeiul reprezentării profesionale—ceea ce este exact— în locul organizării democratice actuale, clădită pe atotputernicia votului universal, liber exprimat de totalitatea națiunii, — ceea ce nu e de fel adevărat.

D. Ene vrea să spue cu alte cuvinte, că noi tindem să înlocuim sistemul democratic de astăzi, cu tot cortegiul său de libertăți esențiale, printr'un sistem politic înapoiat și autocrat, — corporatismul, — pentru a ne înfățișa lumii ca fiind retrograzi în domeniul social și reacționari în domeniul politic.

Nimic mai fals decât aceasta.

Corporatismul nu știrbește nici o iotă din organizarea democratică actuală a societății; toate drepturile esențiale cucerite de umanitate după Revoluția Franceză — abolirea privilegiilor, sfărâmarea barierelor dintre clase, libera circulație a ideilor, etc. — rămân în picioare. Că unele din ele vor fi mai reglementate decât sunt astăzi, pentru a le face mai fecunde în servicii sociale aduse colectivității și a le pune în situația să funcționeze în folosul Statului și nu contra lui, aceasta este o chestiune care se înțelege dela sine. Dar întru cât „democrația” va fi știrbită prin aceasta, iată ceea ce am fi foarte recunoscători d-lui Ene să ne dovedească.

De asemenea, corporatismul nu aduce absolut nici o știrbire votului universal, cum așa de greșit crede d. Ene; sistemul electoral corporatist va fi clădit pe principiul votului universal obligator, direct și secret ca și astăzi, liber exprimat de totalitatea națiunii. Atâta numai că, în loc să funcționeze *pe partide* el va funcționa *pe corporații*. Toate corporațiile la un loc nu fac oare *totalitatea națiunii*? Națiunea în întregul ei nu se compune oare din câteva mari categorii de muncitori?

Există oare în sânul națiunii categorii de indivizi-cetățeni cari să nu poată fi înglobați nici unei profesii? Sau sunt temeri pentru acea categorie de politicieni fără meserie cari vor trebui, ori să se apuce de muncă, ori să se lase de politică?

Cât despre libera exprimare a votului, precizăm că noi înțelegem un *corporatism pur* nu un *corporatism de partid care a cucerit puterea* cum este corporatismul fascist-italian sau cum va fi în curând cel național-socialist german.

D. dr. Ene îmi face onoarea să citeze dintr'un studiu al meu, câteva principii cari, împreună cu altele, integrează corpul de doctrină al sistemului corporatist. D-sa nu neagă valoarea acestor principii, și nici nu le combate. Face însă ceva mai rău: se îndoiește de aplicarea lor sinceră și completă. „Dacă corporatismul, scrie d. dr. Ene, s'ar opri la aceste principii și ar voi o aplicare sinceră și completă a lor, noi, cari socotim că unica formulă pentru organizarea națiunii românești este Statul țărănesc, am putea fi satisfăcuți și am putea oricând să ne declarăm corporatiști, înmulțind astfel numărul partizanilor d-lui Manoiulescu, de oarece această aplicare ar arăta că Statul corporatist în România nu poate fi decât un Stat țărănesc”.

Așa dar, nu atârnă decât de sinceritatea noastră ca cei dela

„Secera“ să se declare partizanii d-lui Manolescu ! Ce garanții să le dăm că vom aplica întocmai principiile de care este vorba mai sus ?

Dar, în ipoteza că noi nu suntem sinceri, și că nu le vom aplica, — ce-i oprește pe d-nii dela „Secera“, — dacă principiile sunt așa de bune, — să le adopte d-lor și să le aplice fără a mai deveni partizanii noștri ? Noi ne-am mulțumi și cu atât.

Din nefericire însă, nu este vorba numai de îndoielile pe care „seceriștii“ le au asupra sincerității noastre, ci, mai ales, de felul greșit cum înțeleg domniile lor corporatismul. Dovadă despre aceasta e faptul că însuși teoreticianul cel mai proaspăt al Statului țărănesc, d. dr. Ene, crede că se poate confunda „țărănișmul“ cu corporatismul pentru că gruparea din care face parte d-sa a cerut odată „recunoașterea intereselor specifice ale categoriei de producători pe care o constituie țărănimia“ și afirmă de ani de zile că „țărănimia trebuie să se organizeze unitar pe temeiul identității de funcțiune economică și deci de interese identice“.

Exact. Dar ceea ce au cerut „seceriștii“ este *organizarea țărănimii în partid*, nu organizarea tuturor categoriilor de producători, deci implicit și a țărănimii, în corporații. Confuzie care relese și mai limpede din rândurile următoare : „Am pretins, scrie d. Ene, armonizarea intereselor tuturor categoriilor ce alcătuiesc națiunea, cu preponderența firească (?) a factorului celui mai însemnat“.

Mai întâi, d. Ene nu ne spune cum înțeleg „țărăniștii“ să se realizeze *armonizarea intereselor tuturor categoriilor ce alcătuiesc națiunea. Prin ce sistem ?* Prin cel al Statului țărănesc pe care încă îl țin secret ? Și cum s'ar putea face această armonizare când este vorba de *preponderența* intereselor uneia din categorii ?

În al doilea rând, „seceriștii“ se înșală când cred că există o categorie de producători mai însemnată decât alta. Țărănimia este mai însemnată numericește dar nu e mai însemnată spiritualicește și nici chiar economicicește. Atunci ?

Și aci vin la o veche dispută a mea cu d. dr. Ene. D. Ene mă acuză că eu vreau să diminuez rolul economic al țărănimii, s'o îndepărtez din armonia corporatistă, contestându-i posibilitatea de a fi conștientă de interesele ei și deci de a se organiza, și sfătuind-o să dea conducerea țării unei elite politice, aleasă de votul tuturor celor competenți în contact cu realitățile politice.

Răspund :

a) eu n'am diminuat rolul economic al țărănimii și nici nu l-am negat ; l-am precizat numai, punându-l în adevărata lui lumină, cum fac și mai sus când afirm că *țărănimia nu este cel mai însemnat factor economic din toți factorii căți îi are țara ;*

b) departe de a voi îndepărtarea țărănimii din armonia corporatistă, eu preconizez un sistem politic care va face ca țărănimia să aibă, în chip real, cel puțin 40% din totalul reprezentanței naționale, pe când astăzi sau în Statul țărănesc proiectat ea nu va avea decât maximum 12% și nu va fi reprezentată prin țărani ci prin țărăniști adică prin intermediari ;

c) n'am contestat țărănimii posibilitatea de a fi conștientă de interesele ei; am spus numai că în sistemul politic actual ea este pusă în imposibilitate de a fi conștientă de interesele ei, posibilitate pe care însă o va avea din larg în sistemul corporatist;

d) am sfătuit, într'adevăr, țărănimea să dea conducerea Statului pe mâna unei elite politice aleasă de votul tuturor celor competenți, și mă mândresc cu asta; este o formulă vulgară prin care exprimam unul din principiile sistemului politic corporatist, care trebuie să ducă neapărat la o elită politică aleasă de un corp electoral competent, fiindcă atunci când fiecare profesionist va fi chemat să voteze în cadrul profesiei sale, el este înșutit mai priceput și mai copleșit de răspundere decât alegătorul sistemului electoral actual.

Dar d. Ene însuși pledează pentru o elită care să se pună în fruntea țărănimei, negându-i prin aceasta posibilitatea de a fi conștientă de interesele ei, — când cere pentru țărănime „dreptul de a-și asocia elementele intelectuale ieșite din rândurile ei” cari pot să-i aperse mai bine interesele !!

Cum se poate? Dar țărani nu sunt conștienți de drepturile și interesele lor? Și nu și le pot apăra ei singuri, au nevoie de avocați? E vechea teorie a socialiștilor cari cereau pentru muncitorime un stat major de intelectuali. Ideea n'ar fi fost rea dacă acest stat major n'ar fi exploatat situația în folosul său, făcând din muncitorime o trambulină pentru ambițiile ariviștilor și adesea a incapabililor și incorecților, așa cum au făcut și cum vor astăzi să facă țărăniștii.

Da; de un stat major este nevoie, dar acel stat major să-l constituie țărani înșiși. Ce, nu se găsesc în toată România, o sută de țărani deștepți, pricepuți și harnici cari să averse în parlament drepturile și interesele corporației producătorilor rurali? Moș Ion Roată să fi fost oare o floare atât de rară și pe vechi dispărută pentru țara noastră?

Noi nu credem.

În fine, „seceriștii” ne as'gură prin pana d-lui Ene că nu s'au gândit niciodată — cum am fi pretins noi, — să ceară „țărănizarea” tuturor categoriilor economice și sociale.

Foarte frumos, dar, în acest caz, ce înțeleg domniile lor prin Stat țărănesc, și cum văd organizarea unui asemenea Stat? Dece nu vor cu nici un preț să ne desvăluie acest mare mister? Căci vor conveni și d-lor că formula d-lui Ene: „recunoașterea intereselor specifice ale categoriei de producători pe care o constituie țărănimea”, nu e nici convingătoare nici suficientă pentru a se construi pe ea, chiar teoretic, Statul țărănesc. În ce ne privește, cel puțin, declarăm încăodată, că ea nu ne-a convins de loc.

De aceea, cu oricâtă opoziție din partea „seceriștilor”, vom continua mai departe munca noastră pentru reforma Statului după principiile corporatiste. Ele sunt excelente pentru toate categoriile de producători, și cum nu se poate mai bune pentru țărănime. Ele sunt aprobate, suntem siguri, în forul lor intim, chiar de contradictorii noștri. Cu o singură deosebire: domniile lor ar vrea organizarea și armonizarea intereselor tuturor categoriilor ce alcătuiesc națiunea, dar toate acestea în folosul par-

tidului național-țărănist. Ar vrea, adică, un Stat corporatist, dar căruia să i se zică Stat țărănesc, și să se confunde, dacă se poate, cu rămășițele fostului partid al d-lui Mihalache.

Domniile lor au libertatea să vrea, și noi avem libertatea să ne opunem. Sorții sunt aruncați, deci. Va avea dreptate acela care va învinge.

I. J. R.

Prejudecata presei

Intr'o notă din numărul trecut, intitulată *Privilegiații presei*, am încercat să ridicăm puțin vălul unei prejudecăți, care ne-a terorizat multă vreme gândirea, prejudecata presei ca *bun național comun și popular*.

Rândurile noastre au supărat...

Era semnul că, în lupta noastră de dărâmare a ideologiei gen veacul al 19-lea, loviseam și de data aceasta exact.

Ideea că presa ar fi o formă a libertăților publice din care ne împărtășim cu toții, fără deosebire, și care ne folosește tuturor, merită clasată definitiv între minciunile convenționale ale veacului care a trecut.

Presa este bunul câtorva privilegiați pe cari averea și norocul i-au făcut proprietari de ziare... Presa e, prin excelență, *un privilegiu plutocratic*...

Și ca o dovadă mai mult de acest lucru, intervine faptul că în toate țările și, mai ales, în țara noastră, puterile sociale reale *nu au presă*.

În adevăr, va contesta cineva că țărănimia, că muncitorii industriali sau că patronii industriași reprezintă forțe sociale reale ?

Dacă presa ar fi prin excelență expresia naturală a voinței unor cetățeni, de ce aceste mari categorii nu ar putea susține o presă a lor ?

Dar ceva mai semnificativ și, în acelaș timp, mai trist...

Românismul, în integritatea sa, nu are în nouile provincii o presă.

Presa minoritară este variată și puternică ; presa românească este redusă la câteva ziare slabe...

Odată mai mult se verifică adevărul că forța presei nu vine dela cititori — cari ar putea fi mai mulți în cercul românesc ! — ci de la mijloacele materiale, cari sunt mai puternice în cercurile bogate minoritare.

Cât despre independența și caracterul reprezentativ al presei, e destul să evocăm o amintire.

În privința actului restaurației, când toată opinia publică aștepta frenetic evenimentul care plutea în aer, presa — necenzurată și necenzurabilă — afară de o mică excepție, nu reflecta cu nimic freamătul popular.

Dimpotrivă, un străin neprevenit ar fi putut socoti, după presă, că nici odată opinia publică românească nu fusese mai ostilă sau mai indiferentă cauzei, care era în preajma triumfului său definitiv...

O pagină mai mult care aruncă asupra „celeia de-a patra puteri” multă lumină, dar puțină glorie.

M. M.

„Lumea Nouă“ confiscată!

Cine și-ar fi putut închipiui ?!

Și cu toate acestea, faptul este perfect adevărat. Ni-l confirmă cu un lux de amănunte asupra cărora nu voim să insistăm, ziarul „Ofensiva“ din Craiova: „Lumea Nouă“, revista cea mai „inofensivă“, pe care o ignorează cu atâta prefăcută indiferență toate ziarele de partid și toate monitoarele democrației integrale, publicația de doctrină și știință, prin excelență moderată și neturburătoare a ordinii, a fost — notați bine — *confiscată* la Craiova, din porunca maimarilor clubului național-tărănist din partea locului !:

Și pentrece aceasta ?

Pentru că numărul incriminat conținea admirabilul articol: „Dela Ion Roată la Ion Mihalache“, în care directorul nostru făcea un sugestiv și delicios portret, nu numai fostului ministru al scrisorilor către plugari, cum s'ar crede, dar democrației însăși și țărănismului, promovat de către arivismul reprezentanților lui actuali, dela itari la pijama.

Nu se va mai putea spune astfel că democrația noastră nu este simțitoare la cele mai fine și mai subtile înțepături. Din poțrivă, s'a văzut acum că, în materie de susceptibilitate, ea ar lăsa cu mult în urmă pe reprezentanții de odinioară ai dispărutei noastre oligarhii naționale...

Ori și-au dat seama partizanii craioveni ai guvernului că după cum buturuga mică a răsturnat de atâtea ori carul mare, tot așa voit ignorata noastră publicație poate să constituie mâine pentru partidul d-lui Mihalache, o primejdie de moarte ?

Mai știi ?

S. A.

Un model din Anam

Ziarele franceze povestesc cu multe amănunte lovitura de Stat pe care a dat-o împăratul, în vârstă de 19 ani, al Anamului, întors abia acum un an din Parisul în care și-a desăvârșit educația.

Legea și tradiția obligau pe împăratul Anamului să păstreze până la sfârșitul vieții lui pe cei șase miniștri pe cari-i moștenise dela predecesorul său. Acești miniștri pe viață — siguri de puterea lor, — frânau orice mișcare de modernizare și contraziceau planurile mărețe și bine inspirate ale tânărului împărat.

După ce a răbdat vreme de mai bine de un an sabotajul sistematic al miniștrilor săi, împăratul din Anam s'a hotărât într'o zi la o măsură eroică. Printr'un Decret a „demisionat“ pur și simplu pe cei șase miniștri, numind în locul lor pe termen de trei ani, șase oameni tineri, plini de avânt constructiv, și împărțind în totul dorința de primenire politică a împăratului lor.

De azi înainte Anamul, deslegat de formele învechite și de oamenii învechiți, și-a luat drumul mult așteptat de poporul său.

Misiunea istorică a tânărului împărat se împlinește astfel, spre marea bucurie a celor cari doresc mărirea țării și gloria lui.

M. M.

Rolul intervenient al Statului

Cititorii au, de sigur, proaspăt în memorie, interesantul articol pe care d. I. Constanțiu l-a publicat în numărul trecut al revistei noastre, sub titlul: „Corporatismul văzut și altfel“.

În acel articol, d. Constanțiu aduce în discuție o serie de obiecțiuni formulate de d-sa — și, poate, și de alții — asupra modului cum înțelegem noi viitorul sistem corporatist. Una din acele obiecțiuni se referea la rolul intervenient al Statului în legătură cu reglementarea profesiunilor.

Noi am răspuns că, nu o singură dată, în peregrinările noastre prin țară, ni s'a cerut de către comercianți, de pildă, atât individual cât și colectiv, ca noul Stat profesional să pue stavilă năvalei de nepregătiți în breasla negustorească. Așa ni s'a întâmplat la T.-Severin, la Sibiu și Brăila.

Dar afirmația noastră nu era însoțită de fapte precise, și ar putea, deci, să nu fie crezută.

Iată un fapt concret care nu poate fi negat :

Noua conducere a „Asociației comercianților măcelari din România“, a lansat un apel către membri săi și către toți comercianții măcelari neînregimentați încă în cadrele sale.

După ce spune că : „pentru a putea realiza revendicările noastre, pentru a ne putea menține ca comercianți și a putea face față obligațiilor noastre comerciale, *urmează să luptăm cu toții laolaltă*“, apelul enumeră revendicările la cari s'a oprit adunarea generală extraordinară din 30 Mai a. c. Prin-tre aceste revendicări, citim la punctul 6 una care vine să sprijine într-un totu teza noastră.

Iată-o :

6) *Eliminarea din comerțul de măcelărie a nouilor veniți cari nu-și respectă angajamentele.*

Adică mai mult și mai precis decât ni s'a cerut nouă la T.-Severin Sibiu și Brăila.

De altfel, problema aceasta a *calificării profesionale* este o problemă care se pune pentru absolut toate breslele, atât manuale cât și intelectuale.

Principiul trebuie să fie: *intră cine vrea, dar nu rămâne de cât cine poate.* Chestiunea este însă, cine s'o facă ?

Unii zic : asociațiile profesionale ele înșile.

Noi zicem: viitorul Stat corporatist.

De ce ?

Pentru că ea trebuie făcută repede și pentru toate breslele, silind la aceasta și pe acelea cari, din neglijență sau din alte motive, ar amâna-o la infinit. Nu sunt oare asociații profesionale — unele chiar de intelectuali — cari refuză s'o facă fiindcă sunt sub influența câtorva patroni sau a câtorva interesați ca actuala stare de lucruri să dăinuiască ?

Dar pentru ca problema calificării profesionale să fie rezolvată, trebuie mai întâi reglementarea asociațiilor profesionale, începută cu obligativitatea absolută pentru orice profesionist de a fi înscris în asociația care reprezintă categoria sa profesională. Bine înțeles că o asemenea operă uriașă n'o poate în-

deplini decât autoritatea, de cât Statul profesional. De aci și rolul intervenient al Statului. Mai este vre-un breslaș, conștiințent de interesele sale și ale profesiei sale, care să repudieze acest rol, așa cum îl infățișem și cum îl concepem noi?

I. J. R.

Plebea în mătase

De această expresie a lui SCHÄFFLE, (în limba germană : Pöbel im Seidenhut), ne-am adus aminte călătorind în Pulman între Constanța și București.

Cine a avut inspirația să introducă exprese Pulmann în țara a cărei producție de căpetenie este porumbul, prețuit azi la 15.000 lei vagonul, a fost desigur, un mare amator de contraste sociale.

De-alungul satelor dobrogene și de pe Bărăgan, în cari omul care are zece lei în pungă se socotește astăzi cu drept, superior vecinilor lui, vagoanele evocatoare ale cadrului de vile înflorite de pe Riviera, aleargă împetuș... ducând în ele „elita” noastră socială.

Desigur, orice societate își are în clasele superioare și... cheluitoare, vulgaritățile ei, dar nici una nu ne întrece pe noi în exhibiția de manechine omenestii.

Inutilitatea socială, parazitismul, revoltătoarea frivolitate a preocupărilor și, mai ales, nivelul înspăimântător de coborât al gândurilor și conversațiilor, face din această mulțime elegantă o autentică și tristă plebe.

Nici Pulmannul, nici toaletele de o factură real estetică, nici vilele cubiste, cari îi dau culoarea și cadrul de viață, nu pot opri ca această mulțime să fie o plebe.

Și în fața spectacolului de risipă și de sfidare, pe care supra-comfortul material al acestei minorități profitoare îl prezintă, omul care scrutează realitatea socială descoperă că ea nu are nici măcar scuza, — unica scuză posibilă — de a fi creat un tip omenesc de calitate...

M. M.

Grupul de la „Lumea Nouă”

„Cuvântul” sfătuește partidele politice să nu mai dea asalt guvernului pentru a-și asigura ziua de mâine, de oarece :

- 1) succesiunea nu este încă deschisă, și
- 2) importantă nu e ziua de mâine, ci de... poimăine.

Iar pentru poimăine, — încheie „Cuvântul”, — nu se pregătesc deocamdată de cât Frontul Țărănesc (?), L. N. C-iștii, Comuniștii și Garda de Fier.

Nici o mențiune despre Frontul plugarilor din Banat și Bihor, al d-lui Groza, despre Blocul Cetățenesc și despre noi, cari am dat totuși, oricât de puțini am fi numericește și oricât nu ne-am fi organizat încă pe țară, cum se zice, o ideologie nouă, o doctrină politică precisă, vagilor aspirații sociale agitate de grupările de mai sus, în căutarea aceluși mai bine a cărui realizare practică numai noi am putut-o formula.

Firește, faptul în sine nu ne ține nici cald nici rece, dar, în definitiv, pentru ce această omisiune ?

Nu găsim de cât o explicație plauzibilă: faptul că nu ne-am organizat și noi după tipicul cunoscut al vechilor partide, cu președinte, comitet, membri, secretar, casier, club, firmă, etc. În ziua în care ne-am fixa asupra a 5—6 persoane de fiecare oraș din provincie cari, constituite în comitet al *Ligei naționale corporative*, de exemplu, ne-ar aranja din când în când câte o „mare întrunire publică”, cu ajutorul mijloacelor arhicunoscute, și cu ascultătorii obișnuiți ai *tuturor* întrunirilor publice, în ziua aceea, de sigur că presa ar binevoi să ia act și de existența noastră, și, poate, „Cuvântul” n’ar uita să ne treacă printr-*cei ce pregătesc* (nu se pregătesc) ziua de poimăine.

Din motive pe cari n’avem a le arăta însă, noi nu concepem astfel viitoarea noastră organizare. Ceeace nu înseamnă totuși că suntem niște izolați. Noi avem mai mult de cât 5—6 prieteni *siguri* și *convinși* în fiecare oraș al țării, cari lucrează intens, dar discret pentru organizarea ce va să vie. Noi avem toate breslele și tot tineretul, avem țara care trăește dincolo de granițele partidelor; noi avem, de asemenea, *simpatizanți* în toate partidele politice, pe cari le disolvăm astfel prin proprii lor membri. Avem, în fine, celelalte curențe de masse cari lucrează fatal pentru noi, și cari, atunci când se va pune problema transformării Statului, vor trebui, sau să vină alături de noi sau să renunțe de-a participa la o operă atât de importantă.

Cu toți aceștia comunicăm prin revista și broșurile noastre de propagandă cari au pătruns astăzi până în colțurile cele mai îndepărtate ale țării. Grupul de la *Lumea Nouă* este dar o realitate nu numai spirituală dar și politică în sensul cel mai militant și mai pozitiv al cuvântului.

Că nu ne grăbim? Dar de unde știu eminenții noștri contradictori ?

Noi ne grăbim, dar... ne grăbim încet, fiindcă ne-am potrivit pași astfel în cât *poimăine* în zorii zilei să fim cei dintâi la locul indicat.

I. J. R.

Oficiul de Studii și Informații corporative

D-l Mihail Manoilescu, fost ministru, senator, fondator și director al revistei „Lumea Nouă”, a adresat tuturor președinților Asociațiilor profesionale din țară, următoarea scrisoare-circulară :

DOMNULE PREȘEDINTE,

Asociația pe care o prezidați, reprezintă nu numai o formă de organizare a forțelor sociale și profesionale de astăzi, ci și una din puterile pe cari, desigur, se va rezema mâine societatea românească, pe care cu toții o vom organiza mai temeinic decât este astăzi.

Oricât ar fi totuși de puternică și de bine încheată asociațiunea Dvs., ca și alte asociațiuni profesionale ale țării, tre-

bue totuși să mărturisim cu toții, că în țara noastră spiritul de solidaritate profesională nu este încă de ajuns de dezvoltat și rostul adânc al asociațiilor profesionale nu este îndeajuns de cunoscut. *Opinia publică a țării are nevoie încă de a fi informată și educată în sensul de a prețui mai mult activitatea asociațiilor profesionale ca mijloc de a servi și îndruma mai bine activitatea generală a țării.*

Iată de ce, orice eforturi și străduințe, având de scop luminarea opiniei publice asupra diferitelor organizațiuni profesionale, constituie o necesitate, și iată de ce orice acțiune sinceră în acest sens nu poate fi decât bine privită de către cei cari conduc aceste asociațiuni.

Domnule președinte,

După cum vă este poate cunoscut, grupul fondatorilor și colaboratorilor revistei lunare „Lumea Nouă” de sub direcțiunea mea, a activat de la începutul anului 1932 în mod continuu pentru a preciza și a răspândi ideea *organizării corporative a națiunii.*

Această idee urmează să se înfăptuiască ca o poruncă a vremii noastre intocmai cum s'a înfăptuit în Italia și Portugalia, și cum e pe cale să se înfăptuiască în Germania și Austria, clădindu-se în prim rând pe spiritul profesional, *cultivat de către asociațiile profesionale în ființă.*

Independenț în însă de concepția pe care membrii asociației d-voastre și conducătorii ei, ar avea-o despre modul în care trebuie organizată mâine societatea și statul românesc, un scop și o dorință comună nu poate să nu-i lege pe toți; acest scop și această dorință este *afirmarea puterii asociației pe care o conduc și câștigarea opiniei publice pentru cauza pe care o reprezintă.*

Iată de ce noi, conducătorii și colaboratorii revistei „Lumea Nouă”, am socotit folositor și oportun să punem la dispoziția tuturor asociațiilor profesionale din România un *Oficiu de studii și informațiuni corporative*, menit să servească în mod cu totul gratuit toate asociațiile profesionale din țară cu informațiunile de cari ar avea nevoie pentru activitatea lor.

Acest oficiu funcționează chiar de acum, iar mai târziu va fi înglobat ca o parte autonomă din *Institutul de studii corporative* pe care îl vom fonda tot în cursul acestui an, cu ajutorul unor distinse personalități din lumea noastră culturală.

Oficiul de studii și informațiuni corporative vă stă la dispoziție pentru orice fel de lămuriri și, în special, va fi gata să răspundă oricând la orice întrebări în următoarele domenii:

1) *Oficiul* va furniza informațiuni asupra tuturor organizațiilor profesionale de acelaș fel sau de alte categorii din țara noastră, indicând numărul membrilor, numele conducătorilor și activitatea acestor asociații. În acest scop, *Oficiul* lucrează la alcătuirea unei statistici și a unei monografii menite să dea o idee despre mișcarea profesională a țării, și va publica periodic un *Anuar statistic* atât asupra acestei mișcări cât și asupra evidenței tuturor asociațiilor profesionale din România.

2) *Oficiul* va furniza orice informațiuni și date asupra organizațiilor profesionale din străinătate, și în special asupra drepturilor legale ale acestor asociații și a mijloacelor prin cari acestea își realizează revendicările lor.

3) *Oficiul* va face și serviciul de contencios al asociațiilor profesionale, dând acestora toate îndrumările cerute și relative la formalitățile legale pentru constituirea lor, și servindu-le eventual pe lângă autoritățile publice în toate cazurile cari presupun o asistență juridică (pe care, mai ales, asociațiile profesionale din provincie nu o pot avea ușor în Capitală).

4) *Oficiul* va pune la dispoziția asociațiilor profesionale modele de statute și acte constitutive, precum și informații asupra celor mai bune metode de administrare și contabilitate în aceste asociații.

5) *Oficiul* va trimite la cerere asociațiilor profesionale lucrările doctrinare publicate în revista „*Lumea Nouă*” și în biblioteca acestei reviste, și va indica literatura publicată în limbile franceză, engleză, italiană și germană asupra organizațiilor profesionale în general și asupra corporațiilor și corporatismului în special.

6) *Oficiul* va trimite la cerere specialiștii săi la sediul organizațiilor profesionale, pentru a da în mod grațios consultații asupra problemelor juridice și problemelor de administrare și organizare, cari se pun la formarea asociațiilor sau în timpul funcționării lor.

7) *Oficiul* va publica în anumite pagini rezervate special din revista „*Lumea Nouă*”, toate informațiile cari i se vor trimite relativ la viața profesională și corporativă, și anume: fondările de noi asociații, schimbările de persoane dela conducerea acestora și, mai ales, rezultatele obținute de către asociațiile profesionale în sensul revendicărilor lor.

8) La cererea diferitelor organizații profesionale, *Oficiul* își va oferi serviciile sale pentru a înlesni contopirea și fuzionarea asociațiilor profesionale cari urmăresc aceleași scopuri, și va pregăti colaborarea asociațiilor de caracter deosebit, între cari interesele comune ar cere să se facă o înțelegere. Către îndeplinirea acestei misiuni, *Oficiul* va pune la dispoziție totdeauna datele referitoare la cazurile și exemplele de precedentă din țară și din străinătate.

9) *Oficiul* va stabili legături cu toate instituțiile din străinătate cari pot servi informațiunii utile și imediate asupra problemelor corporative interesând asociațiile profesionale din România.

10) În sfârșit, *Oficiul de studii și informații corporative* va primi în mod grațios orice însărcinări i s'ar da de către asociațiile profesionale în domeniul cercetărilor științifice, asupra problemelor corporative, obișnuindu-se să alcătuiască monografiile și memoriile asupra diferitelor subiecte particulare, interesând viața asociațiilor profesionale.

Oficiul de studii și informații corporative va funcționa sub direcțiunea d-lui I. Joldea Rădulescu, ziarist, fost deputat, colaborator permanent al revistei „*Lumea Nouă*”, și se va bucura de concursul unor excelenți specialiști.

Avem nădejdea că intențiunea noastră de a fi folositori asociațiilor profesionale, va fi înțeleasă așa cum a fost gândită, și că asociația d-voastră va face uz de serviciile cari i se oferă. Suntem convinși că nu veți regreta o colaborare științifică, merită să aducă cât mai multă lumină în câmpul atât de puțin cercetat al vieții profesionale, și că veți binevoi a ne comunica dacă aveți intențiunea de a face uz de serviciile *Oficiului*, pentru a vă putea trimite lucrările noastre de caracter general.

În această credință, vă rog să primiți d-le președinte, incredințarea prețurii pe care v'o păstrăm atât d-voastră cât și asociației pe care o conduceți.

P. S. — Sediul *Oficiului de studii și informații corporative* este în Calea Victoriei, No. 53, unde urmează să se adreseze toate răspunsurile la scrisoarea-circulară de mai sus.

Mozaicul național-țărănist

Ziarele, chiar și cele mai apropiate de partidul național-țărănist, vorbesc de mari divergențe atât personale cât și de principii, ce ar exista între membrii guvernului de-oparte și între membrii guvernului și fruntași ai partidului de altă parte.

Situația se pare că a ajuns atât de critică și relațiile atât de încordate, încât cei mai principali factori ai guvernului și ai partidului, nici nu mai au între ei ceea ce s'ar numi, cu un termen antidemocratic, relații personale. Vă înch'puiți ușor cum poate fi guvernată o țară în asemenea condițiuni!

Cât despre deosebiri de principii, ele apar și mai strani. Într'adevăr unii miniștri cari — ca d. Vaida, de pildă, — afișează în politica generală și de partid păreri și credințe *conservatoare*, propagă în alte privințe ideile cele mai revoluționare. D. Madgearu face tocmai contrariul șefului său; tot așa și d. Mihalache.

Și ziarele se întrebă mirate, cum se explică aceasta?

Cum? Prin ceea ce noi am spus-o întotdeauna: prin lipsa de principii și la unii și la alții. Oamenii aceștia n'au fost adunați laolaltă de o singură credință și de un singur ideal; ei s'au strâns împreună: reacționari, bolșevici ori oameni fără nici un principiu, înboldiți de unica dorință de-a ajunge la putere. Se vede astăzi cu prisosință că, de fapt, partidul național-țărănist nu este decât un mozaic de credințe și opinii, mozaic care se va sfărâma la cea dintâi atingere mai puternică cu realitatea.

Dar țara, — țara ce-a pătimit ea ca să sufere și până când are ea să sufere o asemenea calamitate?

I. J. R.

Documente pentru mâine

Distinsul nostru colaborator, d. dr. Dan Rădulescu, profesor al Universității din Cluj, a publicat, nu de mult, o broșură intitulată „Demascarea”, în care desvăluia, întemeiat pe dovezi sigure, toate lipsurile partidelor și în special inadvertențele

nemai pomenite ale partidului azi la putere. D-sa lua, in același timp, apărarea armatei și cerea să se facă zid in jurul Coroanei care, in permanentă luptă și contradicție cu acțiunea subversivă a partidelor, a vrut numai binele Țării.

Spre surprinderea sa însă, această broșură, lăsată liberă in restul țării, a fost confiscată la București.

D. profesor dr. Dan Rădulescu a cerut printr'o adresă scrisă, lămuriri Comandamentului Corpului II de Armată, dar n'a primit nici un răspuns.

D-sa s'a adresat și presei; nu știm dacă intervenția sa a avut vre-o urmare. Până la data când scriem acestea, noi n'am văzut nimic.

Cazul este cum nu se poate mai interesant și ne promitem să revenim asupra lui in numărul viitor, când vom publica și cele două adrese — către Corpul II de Armată și către Presă, — pentruca cititorii să-și dea seama — 'dacă mai era nevoie — de ce este capabil guvernul unui partid „democratic“, și de sprijinul pe care presa il acordă manifestărilor cetățenești....

L. N.

Un regim de operetă

D. Valda a apărut in Cluj la una din consfăturile așa zisului tineret național-țărănist, și după ce a tras o săpuneală ipochimenilor de solul celor cari redactau răposata publicație „Stânga“ a făcut o profesie de credință conservatoare și tradiționalistă, și a vorbit de... modificarea Constituției.

Așa dar, d. Valda, șeful partidului care se socotește cel mai radical din toate partidele, are opinii... conservatoare, și nu se sfieste să le mărturisească in public! Vă inchipuți ce-ar fi in Franța dacă d. Daladier — corespondentul d-lui Valda, — ar fi făcut o astfel de mărturisire.

Cât despre ideea modificării Constituției, iată un prim-ministru care o propune și nimeni care nu se oprește măcar o clipă asupra ei ca s'o discute!!

Fiindcă, fără indoială, absolut nimeni n'a luat-o in serios. D. Valda, se știe, trece drept unul din cei mai glumeți oameni politici ai noștri, chemat la cârmă inadins ca să ne inveselească in aceste vremuri de criză cumplită...

Intr'adevăr, — ca la noi la nimeni!

S. A.

Pentru istoricul de mâine...

Multe ciudățenii au eșit la iveală cu ocazia supărării d-lui Maniu, dar nici una nu ni s'a părut mai stranie, mai abracadabrantă ca aceea pe care ne-o relevă, cu candoarea sa obișnuită, un ziar democrat, independent și, bine înțeles, guvernamental.

Se discuta faptul dacă J. Titulescu va primi să devie șef al marelui, solidului și unitarului partid național-țărănist, și ziarul in chestiune arăta că d. ministru de externe se va recuza. Pentru ce?

Iată motivul, după relatarea ziarului de care ne ocupăm:

„Imprejurările externe cer stabilitate internă, și, în fața revizionismului din afară, se cuvine să impunem ca prim-ministru un ardelean”.

Trebue să avem deci ca prim ministru un ardelean, fiindcă se duce peste hotare cunoscuta campanie pentru revizuirea tratatelor!

Am mai auzit raționamentul acesta anul trecut când cu chemarea la putere a partidului național-tărănist. Față cu stupoarea cu care acest fapt a fost primit atunci de către opinia publică, ziarele afiliate politicii „marelui” partid, au arătat că prezența unui ardelean la cârma țării se impunea și a fost cerută de însuși d. Titulescu, ca o consecință a revizionismului din afară. Se încerca astfel imbrobodirea unei opinii publice care, în lipsă de o cinstită informație, era nevoită să creadă orice.

Astăzi argumentul reapare.

În ce ne privește, l-am primit și atunci, cum îl primim și astăzi, cu cel mai autentic dispreț.

Cum adică? Integritatea țării ar putea fi amenințată, sau puterea noastră de rezistență națională ar putea să fie micșorată dacă în joc l politic al momentului n’ar intra d. Vaida și d. Maniu, ori cine știe ce alt frate de dincolo?

Dacă deci chestiunea Basarabiei s’ar pune din nou, d. Titulescu ar trebui să ceară ca la șefia guvernului să fie adus d. Pantelimon Halipa sau — mai știi? — d. Măță ori d. Bivol?

Dar frumoasă părere are d. Titulescu și presa democratică de d-nii Valda și Maniu, dacă le condiționează sentimentele de credință față de țară, într’un moment greu pentru ea, de faptul dacă sunt sau nu sunt la guvern!

Se pare însă că nici cei ce au inventat această stranie argumentare nu-i acordă o prea mare valoare, deoarece iată ce spune același ziar, mai departe:

„Nu-i vorbă, i s’ar putea obiecta d-lui Titulescu că esențialul nu este să ai ca prim-ministru un ardelean, ci să ai Ardealul grație acelu ardelean. Or, fără d. Maniu ai Ardealul?”

Care va să zică, degeaba l-am chemat și-l ținem pe d. Vaida prim-ministru, fiindcă s’ar putea ca d-sa să nu fie de nici un folos în lupta contra revizionismului. Ardealul e prezumat că merge cu d. Maniu, deci d. Maniu trebuie să fie în capul guvernului dacă voim să izbândim împotriva asalturilor din afară!

Stranie concepție! Că o susțin oameni cari habar n’au de politică, e explicabil. Dar ca s’o susțină și aceia cari se socotesc, prin poziția lor oficială, directorii destinelor țării, aceasta este în afară de orice înțelegere.

Cine mai înțelege însă ceva din cele ce se petrec în țara asta, reputată prin incomensurabila ei îngăduință?

I. J. R.

Cooperarea în pericol?

O tânără revistă cooperatistă „Cooperarea” No. 6 a. c. dă în ultimele sale numere semnalul de alarma cooperăției române, căreia-i cere să facă front comun împotriva fascismu-

lui, alături de celelalte mișcări progresiste. Prilejul acestei alarmări îl dă știrea care vine din Germania unde incidente fatale au loc în această perioadă de transformări fundamentale.

Nu ne-am oprit asupra acestei campanii pentru că nu avem intenția să ne erijăm în apărătorii hitlerismului, dacă revista în chestiune n'ar avea pretenția să generalizeze lucrurile și, dintr-o situație tranzitorie, să tragă concluzii pentru viitor.

S'a arătat în paginile acestei reviste că între doctrina cooperatistă și corporatism nu numai că nu este antagonism dar chiar armonie, din punct de vedere al scopului urmărit. Dacă adăogăm că împrejurările din țara noastră impun o cooperatie de producători, cele două doctrine sunt atrase una spre alta în mod absolut necesar.

Cooperativele de consum din Germania au o coloratură politică, fiind infeudate partidului socialist. Lupta care se dă este deci între grupările politice, și dacă au de suferit cooperativele, faptul se datorește tocmai acestei legături care a pus cooperatia în funcție de armă, în loc de scop în sine.

Fenomenul a avut loc și în Italia și a produs aceeași reacție. Acolo s'a propus chiar o campanie internațională, susținută de Alianța Cooperativă Internațională, dar fără succes. Fascismul a neutralizat cooperatia, a încadrat-o în organizația corporativă a Statului, și astăzi își continuă mersul întrerupt doar pentru moment.

La noi în țară însă alarma este pur și simplu ridicolă. Cooperative de producători, finanțate de Stat într-o mare măsură, și controlate de acesta sub toate raporturile, ducând o politică de ajutorare a producătorilor, ele se încadrează perfect într-o organizare corporativă căreia îi este necesară cooperativa pentru organizarea micilor producători.

Nu ne-am ocupat de revista „Cooperatia” decât pentru că ne-a dat prilejul să arătăm încă odată care este poziția corporatismului față de cooperatie, altfel poate foarte bine să continue a se menține în această situație de apărătoare a consumatorului din Germania și chiar i-ar putea indica drept armă înființarea unei bănci populare, cum s'a făcut la noi cu atâta succes de către redactorii revistei de care ne ocupăm.

„Le Coopérateur Suisse” (No. 24/933) revista Uniunii cooperativelelor de consum din Băle, ocupându-se de același fenomen, îl semnalează cu imparțialitate și încheie: „Un scrupule „cependant nous arrête: en meme temps que nous prenons „connaissance de cette revelation phénoménale, nous lisons les „déclarations répétées et signées des autres maîtres de l'heure „qui nous disent a peu pres juste le contraire”.

Ce păcat că aceleași scrupuluri nu sunt și la alții!

COOP.

Statul corporativ și problema creditului

Lipsa de credit cu toate urmările ei, este pentru organizația financiară și economică a statului politic actual, o problemă insolubilă — creditul fiind egal cu încrederea, și încredere neputând avea nimeni într-o organizație care a făcut fiasco.

Atât timp cât vechea organizație a creditului și vieții eco-

nomice financiare se menține în forma de azi, nu poate fi posibilă o îndreptare, dar este evident că printr'o nouă organizare care s'ar da statului și finanțelor, precum și economiei naționale prin creierea sindicatelor și corporațiilor profesionale, *renașterea creditului* va fi un corolar al noiei stări de lucruri, care realizează automat condițiunile optime pentru dezvoltarea creditului.

Prin organizarea sindicatelor și corporațiilor, bazele de credit se largesc, riscul nu mai este legat numai de persoana întreprinzătorului izolat, și în locul individului ce poate pieri se substituie un organism a cărui funcțiune este *permanentă*, prin care se poate micșora riscul împărțindu-l, și se poate ușura distribuirea creditelor pe baze mai raționale și în condițiuni cât mai sigure, lucru ce nu se mai poate concepe azi de cât prin canalul acestor sindicate de producători și comercianți, căci cu girul lor — moral sau efectiv — vor face ca mecanismul creditului să poată refuncționa, ele singure fiind în măsură a ști cui trebuie să se acorde credite, în ce măsură și pentru care scop.

Fără a putea crea mecanismul ideal, progresul realizat va constitui un puternic stimulent ca încrederea să revină și creditul să renască.

Faptul însuși al reînnoirii, va da formelor de organizație, prin prestigiul acestor noi organisme — noi baze de dezvoltare.

Dar ceea ce este primordial, este faptul că MORALUL această imensă forță inponderabilă, odată refăcut, va antrena și renașterea creditului, și spiritul de solidaritate, această minunată podoabă a omenirii, care caracterizează orice civilizație, își va dovedi odată mai mult puterea lui, printr'o nouă grupare pe baze colective și corporatiste, care va permite tuturor forțelor azi latente să se manifeste, și va ridica potențialul întregii națiuni — spre a se avânta spre un nou *ideal* — ideal fără de care nici o națiune și nici un individ nu poate progresa.

Toate aceste condițiuni favorabile realizate, o nouă organizare a creditului și sistemului bancar — (vezi „Lumea Nouă“ No. 4-1933 Prof. Dan Rădulescu) — va permite consolidarea și dezvoltarea creditului pe noi baze, dând posibilități și creerei de noi capitaluri — în alte condițiuni de viață și siguranță.

Dar reorganizării sistemului Bancar îi va corespunde și o nouă organizare a Băncii Naționale, adaptată la noua situație, spre a reprezenta în adevăr o *bancă națională* pusă în serviciul națiunii ca *instrument regulator de credit* și reprezentând înăuntrul și în afară forța finanțelor particulare ale națiunii.

P. B.

Adaptați

METODELE DE VÂNZARE

situației actuale

Cu câțiva ani în urmă, detaaliștii se aprovizionau cu cantități mari de mărfuri de două sau de trei ori pe an. Mărfurile se vindeau atunci pe credit. Astăzi, tranzacțiile se fac — mai mult sau mai puțin — contra numerar. În schimb, comenzile sunt mai mici și mai dese.

E o risipă ca reprezentantul Dv. să facă călătorii costisitoare pentru comenzi neînsemnate. Totuși, trebuie să vorbiți clienților, să-i convingeți. Telefonul vă ajută să comunicați cu clienții Dv. la intervale regulate în schimbul unei cheltuieli infime.

Iată tariful dintre București și câteva centre mai importante:

București-Brășov	60 lei 3 minute
„ -Timișoara	100 „ 3 „
„ -Constanța	60 „ 3 „
„ -Cernăuți	100 „ 3 „

După ora 21, reducere 40% din tariful obișnuit.

SOCIETATEA ANONIMA ROMANA
DE TELEFOANE

Anul II, No. 8

Privind spre lumea de mâine
de astăzi

LUMEA NOUĂ

August, 1933

Anul II Nr. 2

METODELE DE VÂNZARE

scrierilor

LUMEA NOUĂ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE ȘTIINȚE
ȘI LITERATURĂ

1924, IANUARI

Privind spre lumea de mâine^(*)

Inginerii

de MIHAIL MANOILESCU

Lumea de mâine va însemna nu numai o revoluție a societății în ceia ce are mai fundamental, dar și o adâncă transformare a tabelelor de VALORI sociale.

De „transformarea“ și „răsturnarea“ tabelii de valori sociale s'a vorbit de atâtea ori în veacul trecut și totdeauna în iluzia greșită că o asemenea răsturnare s'ar fi putut face în societatea democrato-burgheză de atunci.

Revizuirea valorilor nu se face într'o societate de cât odată cu revizuirea funcțiilor sociale.

Numai schimbarea ordinii sociale care duce la ridicarea importanței unor funcții sociale și la diminuarea altora, duce în acelaș timp și la modificarea erarhiei de valori.

O transformare ca aceea a societății dezorganizate democrato-burgheză în societatea organizată corporatistă, va provoca o mare perturbare în așezarea și clasificarea diferitelor profesii și funcțiuni sociale.

O anticipare asupra acestor modificări este cu puțință fără a păși în copilărești profetii — atunci când societatea

*) Sub acest titlu general vom publica o serie de articole asupra rolului diferitelor profesii și a diferitelor specialități de gândire și de muncă, în societatea de mâine.

Profesiunile și specialitățile constituind în acelaș timp și categorii sufletesti, vom purcede în toate cazurile de la identificarea datelor de psihologie profesională.

Incepem azi cu inginerii, nu numai ca un omagiu pentru cariera noastră inițială ci și ca o recunoaștere a rolului cu totul deosebit pe care vor trebui să-l aibă inginerii în societatea de mâine.

În numărul viitor: *Profesorii*. Vor urma apoi medicii, avocații, preoții, industriașii, lucrătorii, meseriașii, agricultorii mari și mici, etc.

viitoare poate fi desemnată în resorturile ei esențiale, cum am arătat că este cazul cu societatea corporatistă.

. . .

Societatea corporatistă va avea nevoie de două categorii de funcțiuni: **funcțiuni vechi**, cunoscute și comune oricărei societăți și a căror exercițiu presupune aceleași calități speciale oricare ar fi cerul politic și social ; **funcțiuni noi**, care țin de organizarea și conducerea noii societăți în cea ce are deosebit de societatea de astăzi.

Pe acestea din urmă se va rezema mai ales edificiul de mâine.

Am arătat cu alte prilejuri (x) cât de mare și decisivă va fi importanța organizării în veacul al douăzecilea.

Tipul ideal de organizator creator de forme noi și conducător de organe sociale și economice noi l-am căuta în zadar realizat complet în societatea actuală, care nu are fiindcă n'a putut avea, cultul organizării.

Acest tip ideal nu este realizat nici de înalții funcționari de stat, nici de industriași, nici de economiști și nici chiar de ingineri.

Nimeni nu este complet pregătit astăzi pentru funcțiile noi de mâine.

Și totuși în această generală nepregătire inginerii prezintă mari superiorități care îi fac mai susceptibili decât ori care alte specialități și profesiunii să răspundă exigențelor de mâine.

Inginerii au o profesiune **unilaterală** (toate profesiunile serioase sunt într'un anumit senz unilaterale).

Să concedem chiar că ariditatea studiilor tehnice și caracterul lor prea polarizat într'o anumită și unică direcție le dă în adevăr inginerilor un „cachet“ mai pronunțat de unilateralitate.

În schimb inginerul are — ceeace este extrem de prețios — o cultură **positivă și activă**.

Inginerul e pozitiv în tot ceia ce cunoaște, fiindcă tehnica și aplicarea ei dau **sanțiuni** oricărei ignoranțe.

Ceia ce e prost construit se dărâmă. Clădirile șubrede nu pot fi — ca edificiile politice! — susținute numai cu vorbe armonioase.

Muzica a putut să **dărame** cândva zidurile Ierihonului. Ea n'a putut nici odată să **clădească** o cetate.

Inginerul e dar pozitiv iar cunoștințele sale precise. Ele

*) Vezi mai ales: *In zodia organizării*, lucrarea nr. 7 din Biblioteca „Lumei Noi“.

se așează una peste alta, metodic și solid cum se așează piatră peste piatră.

Inginerul este prin excelență omul cu activitatea verificată.

Dar inginerul are mai mult ca oricari alți profesioniști trei daruri : invenția creatoare, credința în puterea rațiunii și — prin ele — facultatea de a organiza.

Toată activitatea inginerului îl obligă să inventeze. Problemele mari sau problemele mici, îl silesc în fiecare clipă să găsească soluții proprii și imediate.

Imaginația constructivă, posibilitatea de a realiza formei noi și adaptări încă necunoscute, este cea dintâi calitate a inginerului.

El construiește cu rațiune, controlează rezultatele exercitării sale și ajunge să se pătrundă de marea valoare a rațiunii ca instrument în serviciul colectivității.

Empirismul — metoda băbească ! — îi repugnă, oriunde s'ar încerca aplicarea ei: în tehnică sau în viața socială.

Toate aceste însușiri, cari când sunt naturale hotărăsc pe cineva să se facă inginer și după ce s'a făcut se întăresc prin exercițiul meseriei — sunt prin excelență însușiri de organizator, într'o epocă creatoare de forme noi.

Pentru a le potențializa la maximum, inginerilor nu le trebuie decât un lucru : o cultură generală care să îngăduie a privi și dincolo de gradul specialității (x).

Pentru veacul al nouăsprezecelea cultura generală era o podoabă și o perfecționare ; pentru veacul al douăzecilea ea este o necesitate neînălăturabilă.

Inginerul care va adăoga tehnicei o cultură economică și socială va fi exemplarul cel mai înarmat pentru a înțelege și construi societatea viitoare.

E drept că formarea culturii economice este partea cea grea. Și aceasta nu fiindcă inginerii nu și-ar putea asimila lesne cunoștințele economice, ci din cauză că știința economică de astăzi este cu totul și cu totul insuficientă.

Edificiul științific pe care ni l-a lăsat în economie veacul 19-lea este o tristă șandramă, rău construită chiar pentru vremea ei și cu atât mai puțin pentru spațiul economic al vremii noastre.

Dărâmarea acestei insalubre șandramale va fi desigur într'o zi tot opera inginerilor și a oamenilor formați la școala științelor pozitive.

Cu toată dificultatea pe care o pune în calea viitorului această insuficiență a științei actuale, omenirea nu-și va în-

*) Vezi conferința noastră din 1919: *Contribuția culturii generale la formarea concepției tehnice*, publicată în Buletinul „Agi”.

trerupe mersul ei. Ea va crea desigur și aici un instrument nou pentru opera uriașă care începe.

Înainte de a vorbi de ingineri în statul corporativ trebuie să lămurim în prealabil care poate fi **poziția și încadrarea** lor în acest stat. Cuvântul inginer nu înseamnă decât o anumită pregătire, bine definită mai ales dacă îi adăogăm și specialitatea constructor, mecanic, electrician, chimist, silvic, agricol.

El nu înseamnă nici o profesiune bine determinată, nici o poziție socială fixă, nici chiar un rol funcțional anumit. Ca profesiune inginerii pot fi antreprenori, sau liberi profesioniști sau funcționari, sau profesori. Ca poziție socială pot fi patroni, mari industriași sau simpli proletari intelectuali.

În fine ca rol funcțional pot fi integrați în funcțiile de producție (industrie, agricultură) în cele de circulație (comunicații, finanțe) de apărare națională, de promovare a științei, sau în funcțiile de coordonare și disciplinare a activităților naționale adică în funcțiile propriu zise de conducere.

În toate aceste funcții naționale în care inginerii se integrează **individual** ei urmează ca toți specialiștii normele generale potrivite acestor funcții.

Ei nu figurează ca **grup** decât în acele funcții în care au un **rol special**, cum ar fi: în funcția națională a comunicațiilor sau în funcția națională a producției.

În acestea, importanța și numărul lor îi va face să se constituie în asociații **speciale** având un caracter de omogenitate perfectă.

Astfel inginerii din serviciile de comunicații, sau inginerii din industrie, în măsura în care prezintă o omogenitate de interese, se vor putea grupa și vor trebui să se grupeze în sindicate profesionale menite să reprezinte și să apere interesele lor comune.

De altfel organizația corporativă a societății va fi destul de elastică și de cuprinzătoare, pentru ca să permită alături de integrarea tuturor elementelor de aceeași ramură funcțional, — cum ar fi din aceeași ramură de producție — și formarea de grupuri ale elementelor din diferitele ramuri funcționale, care reprezintă o identitate de situații ca ofertanți de muncă, (în cazul inginerilor aceștia oferind aceeași muncă, de aceeași calitate intelectuală superioară).

Acest fel de grupare nu constituie însă un element distinct pentru ingineri fiindcă **toate** profesiunile se vor grupa după aceleași principii.

Unde însă inginerii ca **ingineri** vor căpăta un rol aparte, în societatea viitoare, va fi desigur în două domenii:

1) în elaborarea programelor economice și de lucrări publice naționale,

2) în conducerea superioară a activităților economice naționale, în calitate de experți organizatori.

Cel dintâi rol se va acorda corpului inginerilor ca atare. Cel de al doilea va reveni inginerilor izolați care prin valoarea lor își vor cuceri dreptul de îndrumători ai organelor supreme ale națiunii.

Corpul inginerilor, organizat corespunzător ca o Cameră a inginerilor cu diferite secțiuni va fi organ oficial în care să se formeze în chip obiectiv și neinfluențată opinia inginerilor ca tehnicieni asupra tuturor problemelor de interes național în care cuvântul acestora ar fi prețios pentru țară.

Astfel inginerii ar alcătui alături și în legătură cu alți specialiști programele de lucrări publice naționale, cuprinzând căile ferate, canalele, porturile, aeroporturile, etc. stabilind — ceea ce astăzi nu există — o ordine de urgență a acestor lucrări pentru a sustrage executarea acestora arbitrarului, capriciului și oportunistului politic.

Mai mult, nici un proiect de lege cuprinzând dispozițiuni tehnice nu ar putea ajunge în Camera legislativă (Adunarea Națională Corporativă) dacă nu ar fi fost consultată asupra sa, Camera inginerilor.

Tot inginerii ar trebui să colaboreze și la programele economice naționale, alături cu alte camere de specialități.

Să se noteze că aceste camere de specialiști nu trebuie confundate cu corporațiile cu care nu au nimic comun ca organizație.

Corporațiile sunt după noi organe constituționale executând atribuții publice și având puteri proprii în domeniile respective: economic, cultural, social și politic. În ele inginerii ar păși în mod izolat legați fiecare de corporația sa. Ei s'ar grupa cel mult în sindicate de ingineri care să trateze cu sindicatele patronale, contractele de angajare — eventual colective! — ale inginerilor.

Inginerii ca ingineri, puși toți împreună în calitatea lor de tehnicieni, ar fi cuprinși numai în Camerele de ingineri.

Camerile de ingineri nu ar avea un rol economic social și politic cum au corporațiile, inginerii neprezentând nici monism funcțional (adică nefiind încadrați într'o singură corporație exercitând o singură funcțiune națională) nici omogenitate profesională (adică neavând toți aceleași interese și aceiași poziție socială).

Aceste camere vor avea un rol exclusiv tehnic și auxiliar, urmărind să pue la contribuție cât mai bine pentru folosul public tezaurul cunoștințelor tehnice și de experiență practică a inginerilor.

Ele vor juca rolul pe care organizația științifică a muncii după școala lui Taylor îl rezervă **biourilor de pregătire a muncii**. Ceea ce aceste birouri fac, pe scară mică, în cadrul unei fabrici, camera inginerilor singură, sau după cazuri, în colaborare cu alte camere de **experți**, trebuie să facă pe scară mare, în cadrul țării întregi.

Cât despre al doilea rol pe care inginerii îl vor juca în mod individual în conducerea superioară a activităților economice naționale în calitate de experți organizatori, el nu le poate reveni „dela lege“.

La el trebuie să ajungă inginerii prin eforturile lor proprii și mai ales prin energia cu care vor ști să iasă din incinta prejudecăților și să-și completeze cultura tehnică.

Superioritatea lor naturală îi va ajuta atunci să deție un rol excepțional **pe care societatea de azi li-l refuză**.

Căci democrația are oroare de tehnicienii fiindcă are oroare de ordine, de organizație și de seriozitate.

Experiența americană

de Ing. CRISTEA NICULESCU

În Statele-Unite ale Americii de Nord se încearcă azi o experiență ce merită toată luarea aminte, atât din pricina imensului câmp, pe care se întinde, din pricina noutății sale, cât și din pricina urmărilor, pe cari, direct sau indirect, le poate avea.

Dintru început un lucru se desprinde: după ce la un cap al pământului, poporul socotit printre cele mai puțin înaintate, poporul rus, s'a scuturat prin violență de foștii săi conducători, **căutându-și alții**, cari să-l ducă pe **alt drum** — pe care încă nu l-a găsit, — iată că la celălalt cap al pământului, alt popor, tot așa de numeros, socotit — cel puțin până la o vreme — ca ajuns să aibă tot ce dorește, se scutură și el, fără violență, de conducătorii de până acum, și-și caută și el **alți conducători și alt drum**. Conducătorii mai înainte de trusturile bogătașilor, își îndreaptă acum privirile spre cei cari, prin contrast, au fost denumiți trustul minților (brain trust)

Numai cine nu vrea, nu poate vedea această nevoie pe care o simte toată omenirea, de a schimba modul de conducere de până acum. Poate că nu ar fi exagerat, dacă am afirma că stările de azi se potrivesc cu cele ce erau la venirea Mântuitorului. **Clasele conducătoare din vremile noastre au ajuns să provoace aceleași nemulțămiri ca fariseii și cărturarilor de atunci**. În zadar se învinuiesc partidele unul pe altul de toate relele; popoarele simt că **numai o prefacere totală, care să apuce drumuri noi, mai poate alina setea omenirii**.

Iar poporul care a putut cunoaște o nebănuită stare de înflorire materială grație organizării introduse de „minți“ în întreprinderile industriale, își îndreaptă azi privirile spre aceleași „minți“, ca puind rânduială — organizând — și în treburile publice, să aducă din nou vremile de belșug și voie bună.

În general, **unii nădăjduiesc, alții se tem** că Președintele Roosevelt și colaboratorii săi nu vor izbândi.

Nădăjduiesc cei din lumea veche, cei cari nu au renunțat de a se opune valului ce se îndreaptă spre noi zări. O astfel de neizbândă le-ar putea aduce, măcar pentru câțva timp, apa la moara ale cărei iazuri au secat de tot.

Se tem acei cari își dau seama că, într'adevăr, e nevoie de acea organizare pe baze științifice și în domeniul public, pe care o caută poporul American, dar își mai dau seama că aceasta cere conducători cari să fie pregătiți pentru această misiune, și că nu ori ce drum nebătătorit e și cel convenit.

Intr'un articol publicat în ziarul „Popolo d'Italia“ la 7 Iulie trecut, comentând cartea Președintelui Roosevelt, intitulată „Privind înainte“, Mussolini zice:

„Pe când fascismul a inovat adânc, creind instituțiile potrivite pentru a rezolva organic problemele cari se impun azi Statelor-Unite, Roosevelt nu înfruntă, în cartea sa, nici una din aceste probleme: nici recunoașterea oficială a sindicatelor de lucrători și patroni, nici prohibirea grevelor și a închiderii uzinelor, nici magistratura muncii, nici, în fine, corporațiile naționale și de categorie, cari trebuie să ducă, sub oblăduirea Statului, categoriile la „self government“-ul lor. Roosevelt e încă la sistemul intervenirii indirecte a Statului prin acțiunea unor comisiuni mai mult sau mai puțin permanente, de caracter politic sau administrativ“.

Nu e mai puțin adevărat, că și **Președintele Roosevelt, ca și Mussolini la începutul acțiunii sale, evoluează.** Planul său nu apare încă limpede, ci se schimbă pe măsură ce timpul trece.

Astfel, de unde la început era vorba numai de o restabilire a echilibrului între prețurile materiilor brute și cele manufacturate, azi **sforțările tind la restabilirea situației din timpurile de prosperitate.**

O legislație a muncii, așa cum e în Italia, nu avem în Statele-Unite, dar dela apariția articolului lui Mussolini, Președintele Roosevelt a încercat să reglementeze în unele privințe relațiile dintre patroni și lucrători (minimum de salar, maximum de ore de muncă). Grevele și închiderea uzinelor nu sunt interzise prin lege; am avut chiar o epidemie de greve cu dimensi americană, primate cu oarecare simpatie de organele oficiale. Acum Președintele Roosevelt vrea să obție armistițiul între patroni și lucrători. Nu se știe chiar, dacă marea victorie a lucrătorilor, cari în unele mari întreprinderi au obținut recunoașterea sindicatelor de fabrică, nu va fi sămburele din care vor ieși apoi corporațiile.

Deosebim în această evoluție a Președintelui Roosevelt

două părți: una, care se referă la însăși esența obiectivelor de atins, și alta, care se referă la mijloacele necesare pentru a atinge aceste obiective.

În ceea ce privește mijloacele, regăsim și de data aceasta acea lipsă a inerției tradiției, caracteristică poporului American, lipsă care-l face să reacționeze imediat la orice impulsione, care-l face să adopte fără multă târăgâneală orice idee nouă, lucru pe care nu-l prea facem noi europenii, pe umeri cărora apasă miile de ani de tradiție. Chiar împotriva inerției masei, care la noi nu există, pare că Președintele Roosevelt are la îndemână mijloace eficiente. Unanimitatea cu care sunt primite măsurile sale, acțiunea de propagandă organizată ca în vremea războiului, sunt, în această privință, indicii prețioase.

Rămâne însă deschisă chestiunea obiectivelor în sine și a posibilităților de a le atinge cu mijloacele de cari dispun, și împrejurările în cari se găsesc azi Statele-Unite.

* * *

Evident, că restabilirea situației din timpurile de prosperitate înseamnă nu numai încetarea crizei, dar chiar revenirea la prosperitate. Așa, în cât, Mitică al nostru ar avea un larg câmp de spirite pe tema acestui sistem de a înlătura criza.

Însă formula aceasta a restabilirii situației din timpurile bune, ca ori ce formulă, e menită să strângă la un loc masele. Ea face parte din arsenalul de instrumente de captare și antrenare a maselor. În fond, ea conține o idee pe care o găsim încă în primele scrieri ale lui Ford, aceea a **sporirii puterii de cumpărare a maselor**. Și anume.

Atunci când producția crește, este nevoie ca și consumația să crească. De consumat toată lumea ar vrea să consume mai mult; însă fiecare e stăvilit de câștigurile sale, de puterea sa de cumpărare. Așa în cât, **pentru a putea spori producția**, e nevoie să sporim puterea de cumpărare a maselor, e nevoie să sporim veniturile mulțimii, e nevoie să **sporim salariile**.

Aceasta pare să fie și ideea călăuzitoare a echipei din jurul Președintelui Roosevelt.

Pe când Francezii spun: „criza provine de acolo că fiecare a consumat peste puterile sale, deci criza trebuie înlăturată prin economii“, Americanii spun: Puterile fiecăruia pot fi sporite, și e natural să fie sporite în raport cu creșterea producției. Criza a provenit tocmai din pricină că nu s'au sporit puterile fiecăruia — puterea de cumpărare a maselor — în raport cu sporirea producției, ceea ce a menținut o consumație redusă față de o producție sporită. Deci criza trebuie înlăturată prin sporirea consumației“.

După cum se vede, ne aflăm în fața a două concepții cu totul opuse de valoarea cărora nu ne putem da seama de cât pătrunzând mult mai în adâncul lor.

* * *

Nu se poate tăgădui că Americanii au dreptate când spun: „Atunci când producția crește — și trebuie să crească atâta vreme cât omenirea n'a ajuns la capătul nevoilor sale, — consumația trebuie să crească și ea în mod paralel, ceea ce se bate cap în cap cu ideea de economie“. Această idee de economie absolută, este una din acele tradiții milenare care apasă încă mult pe umerii popoarelor europene, în special pe umerii poporului francez.

Nu se poate însă tăgădui, că raționamentul a cărei încheiere este că sporirea producției cere sporirea veniturilor mulțimei, este prea superficial. Metoda, pe care sântem siliți a o întrebuința în sociologie și economie, aceea de a socoti numai fenomenele de masă ca o rezultată a fenomenelor individuale, ne expune foarte adesea să nu facem o analiză amănunțită a lor.

Insuși Ford face o distincție. După el, sporirea consumației se poate face pe două căi: prin sporirea obiectelor cerute de fiecare consumator actual, și prin sporirea numărului acestor consumatori actuali, chiar păstrând consumația fiecăruia din ei. Dacă sporirea unităților cerute de fiecare consumator se poate obține prin sporirea veniturilor fiecăruia din ei, sporirea numărului consumatorilor, **aceea care e cea mai eficace**, nu se poate obține de cât prin eftenirea produselor, așa în cât se pătrundă în straturi din ce în ce mai dense de consumatori.

Un obiect, să zicem un automobil, atâta vreme cât se vinde cu un anumit preț, — să zicem cu 200.000 lei, — va putea fi cumpărat de clasele de oameni având un venit minimum, să zicem de cel puțin 1 milion anual. Dacă prețul se reduce la 100.000 lei, automobilul va putea să fie cumpărat și de cei cu un venit până la $\frac{1}{2}$ milion anual, pătrunzând deci în stratul celor cu venituri cuprinse între $\frac{1}{2}$ și 1 milion anual. Însă aceștia sânt mult mai mulți de cât cei cu venituri cuprinse între 1 și 2 milioane, iar cei cu venituri peste 2 milioane vor fi relativ puțini. Așa în cât, prin reducerea la jumătate a prețului automobilului nu vom dubla, ci poate vom tripla numărul clienților noștri, și așa mai departe, scăzând prețul la 50.000 lei, vom avea nu de 4, ci poate de 8 ori mai mulți clienți de cât atunci când automobilul se vindea cu 200.000 lei.

În această privință Ford dă chiar cifre din experiența sa, cifre pe cari găsim inutil să le dăm și comentăm aci. Des-

tul este, că exemplul citat mai sus, fără a avea pretenția să dea exact realitatea, dă o imagine destul de limpede a ideii lui Ford. Iar ca urmare a acestei distincțiuni, Ford procedează pe ambele căi: **sporirea puterii de cumpărare a consumatorilor actuali prin sporirea salariilor, sporirea numărului consumatorilor, prin reducerea prețurilor de vindere.** Raportul între intensitatea acestor două mijloace rămâne o chestiune de dozare, lăsată în seama inițiativei patronului.

• • •

Prin urmare, sporirea consumației se poate obține nu numai prin sporirea puterii de cumpărare a consumatorilor actuali, ci mai vârtos prin eftenirea produselor. Eftenirea produselor, prin pătrunderea în straturi din ce în ce mai dense de consumatori, sporește consumația în proporții cu mult mai mari.

Așa în cât, alături de metoda prin sporirea puterii de cumpărare, există metoda mult mai eficace, prin eftenirea produselor.

S'ar părea, cel puțin la prima vedere, că o ridicare generală a veniturilor, e tot una cu o eftenire generală a produselor. Căci, revenind la exemplul de mai sus, e indiferent dacă scad prețul automobilului dela 200 la 100 mii lei, sau dacă mențin prețul de 200 mii lei, însă ridic veniturile celor cu $\frac{1}{2}$ milion la 1 milion anual. În loc să scobor prețurile la nivelul unui anumit strat de consumatori, ridic acest nivel al stratului de consumatori la nivelul prețurilor actuale.

În realitate, dacă e adevărat, că e tot una dacă eftenesc automobilele la jumătate sau dublez veniturile dela $\frac{1}{2}$ milion în sus, nu e tot una dacă eftenesc automobilele la jumătate sau dublez **toate** veniturile (și pe cele sub $\frac{1}{2}$ milion). În acest de al doilea caz, din punctul de vedere al scurgerii surplusului de automobile, am dublat în mod inutil veniturile celor sub $\frac{1}{2}$ milion, a celor cari încă nu cumpără marfa mea. Așa în cât, nu ar putea fi vorba de o **ridicare generală a puterii de cumpărare**, ci numai a straturilor în cari trebuie să pătrundă surplusul de producțiune.

Nu numai atât, ridicarea nu trebuie să fie nici **uniformă**. Căci, dacă eftenirea produselor trebuie să fie în raport cu surplusul de producție, viceversa și sporirea puterii de cumpărare trebuie să fie în același raport. Și, întru cât este evident, că sporirea producției a trebuit să varieze dela produs la produs, întrucât, cu alte cuvinte, **sporirea producției a fost neuniformă, nici sporirea puterii de cumpărare nu ar trebui să fie uniformă**; ea ar trebui să varieze după produsele, pe cari le cumpără fiecare clasă. Așa în cât, pentru ca metoda prin sporirea puterii de cumpărare să fie echivalentă

cu cea prin eftenirea produselor, ar trebui ca sporirea puterii de cumpărare să nu fie nici generală, nici uniformă, adică tocmai pe dos de cum vrea să procedeze Președintele Roosevelt.

• • •

Nu este locul să dezvoltăm aici consecințele acestei sporiri generale și uniforme a veniturilor, dacă ea s'ar realiza. Menținându-ne la echivalența, așa cum am stabilit-o noi, între cele două metode, a sporirii puterii de cumpărare și eftenirii produselor, cititorii vor întrevădea că sporirea veniturilor unor anumite categorii de oameni se va face în detrimentul altor categorii. Sporirea veniturilor celor pentru cari eftenirea nu trebuia să intre în joc, sau a celor pentru cari această eftenire trebuia să se facă în altă proporție de cât s'ar face sporirea generală de venituri, s'ar lua în realitate dela celelalte clase sociale, ceea ce ar echivala cu o nouă distribuție de bunuri, nouă și de fapt necunoscută ca valoare pentru fiecare. Iar cine merge în necunoscut, nu poate avea pretenția că a pus mintea să conducă.

Nu vom insista nici asupra piedicilor de altă natură, ce se vor pune în calea metodelor preconizate azi de Președintele Roosevelt, cum ar fi articolele a căror consumație nu e nelimitată (materile alimentare), cum ar fi desechilibrul în producția sporită (într'unele ramuri sporirea fiind prea mare față de cea din alte ramuri), cum ar fi intervenirea speculei, care nu e luată în considerare nici în teoriile obișnuite ale Economiei politice, nici în teoriile Președintelui Roosevelt, cum ar fi lipsa unui studiu al perioadei de tranziție, sau cum ar fi primejdia inflației, care până dește, dacă nu se controlează distribuția mijloacelor de plată.

Lipsa inerției tradiției a poporului american, capacitatea acestui popor de a examina cu sânge rece și fără idei preconcepute orice chestiune, capacitatea sa de a nu târăgăni lucrurile și de a lua hotărâri rezezi și, mai presus de toate, marea calitate a poporului american de a nu se da nici o dată înfrânt, acea calitate pe care o are, ca doborât să se scoale și să pornească din nou la luptă, ne dau mari nădejdi că va reuși în această încordare pentru înfrângerea crizei. Cu atât mai mult cu cât Președintele Roosevelt a dovedit că la nevoie știe să evolueze.

Pentru o industrie națională

de ENRIC OTETELIȘANU

Atâta timp cât am fost stăpâniți de concepțiunea, cu totul greșită, că suntem numai o țară agricolă și că prin urmare singura ramură de producțiune care trebuie să fie încurajată și cultivată este agricultura, era foarte explicabil să se considere industria ca având un rol secundar în economia națională.

Azi se pare că, în capetele luminate de la noi, s'a schimbat întru câțva această mentalitate sau mai exact această prejudecată economică. Când vorbim tot mai mult de o renunțare la politica „mondialistă“ urmată până acum de toate țările, și când ideea de autarhie capătă tot mai mult teren, socotim că este cu totul greșit a se preconiza o simplificare a activității noastre productive numai pe planul agriculturii.

Nu numai renunțarea la mondialism și acceptarea ideii de autarhie necesită o organizare completă a activității noastre economice, stabilind o colaborare cât mai armonioasă între toate ramurile de producție, dar interese de ordin național superior precum și nevoia de a ne crea noi resurse de venituri ne impune să acordăm industriei noastre o tot atât de mare sollicitudine ca și agriculturii.

Nu este oare semnificativ faptul că o țară ca Germania, care, în decursul secolului al XIX-lea, a trecut dela economia rurală la aceea a marelui industriei, se gândește azi la o încurajare a agriculturii? Una din problemele pe care actualul regim national-socialist este chemat să o rezolve este tocmai aceea a ridicării agriculturii germane la același nivel pe care îl are industria acestei țări. Această atitudine este foarte explicabilă pentru că și în Germania, ca și în alte țări, se renunță tot mai mult la mondialism și se adoptă tot mai mult o politică economică autarhică.

La noi, evident că problema se pune oare cum în sens invers. Agricultura noastră, deși pentru moment în stare de ruină, constituie totuși, până în momentul de față, ramura cea mai importantă de producție economică.

Intreaga noastră mentalitate este croită după cerințele acestei ramuri de producție. Individualismul nostru exagerat, simțul de proprietate hipertrofiat până a crede că proprietarul poate face ori ce voește cu bunul său, incapacitatea unei solidarizări pentru apărarea intereselor cetățenești, toate aceste particularități ale sufletului nostru decurg din educația rurală pe care am căpătat-o din generație în generație.

Evident că aceste trăsături ale firei noastre au și multe părți bune, la cari nu putem renunța; dar nu este mai puțin adevărat că interese superioare naționale și sociale impun să rectificăm unele din aceste trăsături pentru a putea lupta cu succes alături de celelalte popoare.

Ținând seama de aceste condițiuni specifice românești, suntem îndreptățiți să afirmăm că acțiunea de reorganizare economică a țării va trebui să acorde industriei o importanță covârșitoare pentru ca împreună cu agricultura să creeze în România posibilitatea de existență a tuturilor categoriilor sociale.

Trebuie să ne decidem odată pentru totdeauna să renunțăm la concepțiunea pur agrară care ne-a stăpânit până acum, ori cât de idilică și plină de poezie ar fi în viața și ocupația rurală. Cu o agricultură rudimentară și cu șezători, dansuri și costume naționale, nu se poate ajunge să avem un popor bogat și un stat dispunând de toate mijloacele de acțiune ce se cere azi unui stat modern.

Prin faptul că agricultura este producătoare de materii prime, ea nu poate fi atât de remuneratoare precum este industria. Acesta este un adevăr atât de elementar și banal în cât trebuie să ne mirăm constatând că el este continuu neglijat și trecut cu vederea. **O țară pur agricolă este o țară condamnată a fi continuu săracă și tributară țărilor industriale, mai bogate și prin urmare mai puternice.** Bogăția vechiului regat, până la războiul mondial, era numai aparentă, pentru că toate lucrările de utilitate publică nu se puteau realiza decât numai cu bani împrumutați dela capitaliștii străini, cari în schimb ajunseseră să acapareze una din cele mai importante bogății ale țării: petrolul. Un an de proastă recoltă și bugetul statului se resimțea, arătând pe ce fundament șubred era clădit întregul nostru edificiu economic. Dacă această stare de lucruri nu se manifesta într'un chip mai evident, aceasta se datora numai faptului că statul aproape nu-și îndeplinea obligațiile lui culturale, sociale, sanitare, militare, etc.

Trebuie să amintim nivelul cultural al populației noastre rurale, sau starea deplorabilă sanitară a satelor noastre, sau lipsa de șosele sau în fine halul de pregătire în care am

intrat în războiul mondial, pentru a întări afirmațiile noastre de mai sus? Credem că nu este necesar. Dar dacă aceasta era situația reală a României dinainte de război, când cel puțin existența marilor latifundii permitea o agricultură rațională și rentabilă, ce să mai spunem azi, după înfăptuirea reformei agrare, când proprietatea rurală s'a redus în genere la lotul de 3—5 hectare, incapabil să hrănească o modestă familie, cu atât mai puțin prin urmare să producă așa în cât să poată permite economii pentru crearea unui capital, deci al unui surplus de bogăție națională?

Sub raportul economic ne găsim prin urmare în condițiunile cele mai rele atât în ce privește agricultura cât și în ce privește industria.

Viitoarea politică economică a României va trebui să aibe în vedere amândouă aceste ramuri de producție și să caute a le armoniza pentruca bogăția națională să crească și pentruca statul român să se poată organiza în așa fel încât să poată face față tuturilor obligațiilor nașionale, culturale, politice și sociale pe cari nu le va mai putea neglija fără primejdia de a pierde orice prestigiu și orice posibilitate de a juca un rol în această parte a Europei.

Renunțarea la mondialism ca și concepția autarchică ne fixează normele pe cari va trebui să le adoptăm pentru a reface întreaga noastră economie națională.

Ridicarea agriculturii nu se va putea face decât numai dând posibilitatea să se creeze lotul de cel puțin 10 hectare. Numai în regiunile de munte sau în regiuni industriale unde țaranul va putea avea pe lângă agricultură și o ocupație ca muncitor industrial, s'ar putea tolera loturi mai mici. Odată acest lot minim fixat, va trebui să se practice în mod obligator o agricultură rațională, după un program ce se va fixa de către organele competente. Concepția pe care am formulat-o în atâtea rânduri că proprietatea trebuie considerată ca îndeplinind o **funcțiune socială**, îndreptățeste o asemenea politică agrară. Deasemenea faptul că noi concepem statul organizat pe baze corporative, ne îngăduie să afirmăm că o asemenea politică a economiei rurale, emanând dela organele diriguitoare ale corporației agricultorilor, va fi lipsită de caracterul rigid și birocratic al măsurilor pe cari le ia azi organele Ministerului Agriculturii și Domeniilor. Numai simpla renunțare a acestui fapt ne dispensează să intrăm în prea multe detalii, pentrucă acolo unde statul democratic și birocratic de azi nu poate reuși, statul național și corporatist de mâine va culege numai succese.

Dar fixarea lotului minim de 10 hectare ca proprietate

rurală productivă va avea ca urmare să elibereze o mulțime de brațe, cari nu vor mai găsi posibilitatea de a trăi dupe urma agriculturii. Aceasta ne va impune să acordăm industriei toată atențiunea cuvenită pentru a putea asigura acestui exces de populație rurală posibilitatea de a trăi.

Iată dar că asanarea agriculturii impune ca o consecință logică crearea unei industrii naționale.

Dacă ne gândim apoi că în mod fatal populația noastră va crește, rezultă că acest surplus de populație rurală, în imposibilitatea de a-și asigura existența pe urma agriculturii, va spori dela an la an. Deoarece avem interesul de a menține această populație, împiedicând orice emigrare, lucru care de altfel pare a deveni din ce în ce mai greu, înțelegem că este o elementară problemă de prevedere socială și națională de a ne îngriji depe acum să putem găsi o posibilitate de viață omenească pentru toată această populație.

Spunem că este o problemă de prevedere socială pentru că a o neglija înseamnă a crea cu timpul o categorie socială lipsită de mijloace de existență, ceiace nu va putea contribui la consolidarea statului. Adăugăm că este și o problemă de prevedere națională, pentru că este știut că populația noastră rurală este foarte prolifică, ceiace din punct de vedere național are o deosebită importanță. Dacă deci din acest punct de vedere vom avea tot interesul să înlesnim emigrarea unor populațiuni minoritare indezirabile, cum sunt bunăoară evreii, vom avea în schimb tot interesul de a împiedica această emigrare când va fi vorba de populația românească, pentru că încurajând înmulțirea ei, vom putea ajunge ca procentual ea să crească tot mai mult față de populația minoritară. Ne dăm seama că aceasta constituie o problemă capitală pentru ori cine se călăuzește de o politică națională cu largi perspective pentru viitor.

Prin urmare nu numai nevoile reale ale agriculturii, dar mai ales interesele naționale vitale, ne obligă să acordăm industriei o atențiune deosebită.

Dar cu aceste considerațiuni nu am epuizat problema ce ne-am propus să o analizăm. Se știe că o țară producătoare de materii prime este condamnată să fie o țară săracă. Noi avem însă interesul să fim cât mai bogați, nu în înțeles egoist și burghez al cuvântului, ci în înțeles național.

O țară nu poate fi considerată ca fiind bogată când o minoritate acaparează toate resursele de bogăție, pe când restul populației duce o viață de mizerie. Nu bogății mari acumulate în câteva mâini, ci bogății modeste, dar aparținând la câți mai mulți. Politica economică a viitorului va trebui să se inspire și de aceste considerațiuni. Ea va trebui

să ducă la o nivelare a diferențelor sociale, sub raportul bogățiilor, fără ca bine înțeles să le facă să dispară, pentru că viitorul stat va fi clădit pe o erarchie a valorilor și deci va trebui să dea fiecăruia, după merit și funcțiunea socială ce o îndeplinește, partea corespunzătoare din bogăția națională. Mecanismul după care se va face în mod rațional această repartitie a bunurilor materiale, va fi relativ simplu, pentru că va rezulta din activitatea normală a fiecărei corporație în parte. Pentru a ajunge la acest rezultat va trebui prin urmare ca bogăția națională să crească. Aceasta necesită creerea unei industrii cât mai bine organizate.

Din orice punct de vedere am privi, prin urmare, problemele sociale, economice și naționale, ajungem la concluziunea inevitabilă că avem, alături de agricultură, nevoie și de o industrie cât mai puternică.

Aceasta ne arată pe de o parte cât de mare este erezia „statului țărănesc“, iar de altă parte cât de greșită este atitudinea acelor care duc o înverșunată luptă împotriva industriei naționale în genere, fără să precizeze ce înțeleg printr'o asemenea industrie.

. . .

După ce am fixat însă cadrul economic, social și național în care trebuie să se desvolte industria noastră, va fi ușor să arătăm că nu suntem de loc apărătorii actualei industrii, acaparată de câțiva profitori, cari la adăpostul unor legi protectoare și a influențelor politice, spoliază pur și simplu pe consumatori.

Dacă ne gândim însă că această industrie s'a născut sub regimul capitalist burghez, înțelegem imediat că ea nu putea avea decât acest caracter. Economia burgheză ca și statul democratic nu sunt călăuziți în activitatea lor de nici un ideal moral și cu atât mai puțin de un ideal național.

Liberalismul economic implica în mod firesc internaționalismul economic și prin urmare și pe cel politic și social. De acela evreei, poporul cel mai internațional din lume, se simte atât de bine sub acest regim economic liberal, și pentru aceleași considerațiuni ei sunt cei mai aprigi apărători ai statului democrat.

În toate țările se produce însă o reacțiune atât în potrivă economiei liberale burgheze cât și împotriva statului democratic. În locul celei dintâi se va substitui organizația economică întemeiată pe profesii și corporațiuni, iar în locul celui de al doilea se va crea statul autoritar național. Economia corporativă ca și statul național implică renunțarea la „mondialism“, și tot deodată presupune ideea

de autarchie, iar ca o necesitate imperioasă, se impune în acest caz economia organizată în locul celei liberale.

Această economie organizată, sau dirijată cum se mai spune, deși în mod impropriu, ar fi o calamitate, sub regimul economiei burgheze și a statului democratic ¹⁾ pentru că nu interesele generale colective dictează astăzi intervenția statului în activitatea economică, ci interesele unei minorități privilegiate și susținute de partidele politice.

Viitorul regim economic care va ține seama de interesele producției în conformitate cu cerințele consumației, nici nu se poate concepe fără acest corectiv al economiei organizate, iar faptul că toate problemele economiei vor fi soluționate prin mijlocirea corporațiilor, garantează pe de o parte interesele mari ale colectivității, punându-le la adăpost de interesele egoiste ale unei minorități acaparatoare, iar pe de altă parte face cu totul imposibil imixtiunea politiceii în toate chestiunile cari privesc producția și consumația.

Așa dar, nu trebuie să fim împotriva unei industrii care garantează toate interesele colectivității, asigură posibilitatea de existență unei populațiuni cât mai numeroase și mărește standardul de viață al fiecărui cetățean prin faptul că bogăția națională va crește. Trebuie să fim însă împotriva unei industrii organizate în spirit burghez, având în vedere numai interesele producției, cu sacrificarea intereselor colectivității în folosul unei minorități acaparatoare și cu neglijarea tuturilor intereselor mari naționale.

Regimul economic de azi se bazează pe simpla concepție a rentabilității în folosul celor cari dețin capitalul și mijloacele de producție, viitorul regim economic, corporatist și organizat, va privi rentabilitatea sub aspectul marilor interese naționale, sociale și morale.

Prin urmare, organizarea unei industrii așa ca să corespundă tuturilor acestor mari interese colective, nu se poate concepe în cadrul economiei burgheze.

Azi însă când regimul capitalist, întemeiat pe principiile economiei clasice liberale se năruie, nu există decât două perspective: sau bolșevism sau corporatism.

Noi ne-am pronunțat de mult pentru a doua alternativă. Acei cari se fac apărătorii regimului de producție burghez și al statului democratic sunt, conștienți sau nu, cei mai aprigi luptători pentru întronarea bolșevismului. Pentru ori cine a pătruns sensul evoluției, este un fapt clar că

1) Dovada toate consecințele nefaste constatate azi când statul se amestecă spre a influența jocul normal al forțelor economice.

marxismul și prin urmare bolșevismul este consecința firească a regimului economic capitalist și al statului democratic.

De aceea reacțiunea naționalistă care trebuie să ducă la crearea statului românesc autoritar și a regimului economic corporatist constituie singura garanție pentru înfrângerea bolșevismului.

Industria ca și agricultura în acest nou sistem economic se va resimți de toate avantajile pe cari corporatismul îl oferă unei raționale organizări a producției, ținând seama de nevoile consumației. O asemenea industrie nu va putea prezenta neajunsurile celei de azi.

In rezumat : o industrie înfloritoare ca și o agricultură înfloritoare sunt de o potrivă de necesare pentru o normală așezare a viitoarei organizări sociale, politice și culturale, în cadrul intereselor mari naționale.

Această industrie și această agricultură nu se pot concepe decât numai sub regimul statului corporatist și al economiei dirijate în cadrul unei raționale autarchii.

Copii da, schilozi nu

de ELENA MANOILESCU

Suntem uimiți citind numeroasele polemici pornite în vara aceasta, pe chestiunea „avortului legal“. Și suntem și mai uimiți, cum oameni de seamă și bine intenționați față de țară, se pot așa de ușor lăsa amăgiți de formule învechite, cari nu fac decât să denatureze sensul și intențiile unei legislații, care curând va fi introdusă în toate țările.

A cere „avortul legal“ nu înseamnă a da voce tuturor femeilor să avorteze oricând, oricum și în orice fel. Avortul legal nu înseamnă împușinarea populației; el înseamnă, dimpotrivă, grijă pentru aceasta, și selecționarea rasei.

A da posibilitate unei femei să avorteze fără a recurge la mijloace clandestine, de cele mai multe ori ucigătoare, atunci când e mamă a multor copii și nu mai poate hrăni încă unul, sau când sănătatea ei, ori a tatălui copilului cere ca copilul zămislit să nu capete viață, aceasta nu se chiamă nici crimă, nici omor, nici libertate absolută pentru toate femele de a face la fel. Aceasta se chiamă **prevvedere pentru sănătatea generațiilor viitoare**, și grijă pentru copiii de azi, pentru a nu-i mai lipsi de îngrijirea unei mame.

Popoarele sunt ca și copiii; pe cât li oprești să facă ceva, pe atât doresc mai mult acest lucru, și pe atât îl fac mai mult. Când au anumite libertăți, atunci nu le mai folosesc și nu li se mai par atât de minunate.

Am ruga pe toți acei cari luptă cu atâta vigoare contra „avortului legal“, să facă o plimbare până la țârmurile mării și să privească mulțimea de copii rahitici și nenorociți, coșoți, schilozi, cu membrele uscate de tuberculoză osoasă, supti la față, galbeni, cu ochii în fundul capului, și întinși continuu pe față sau pe spate pe un pat unde suferința i-a ținut pe viață, și după aceea să răspundă sincer și cu mâna pe conștiință, care e mai mare crimă, să nu dai viață unui făt de abia conceput atunci când știi că ai toate șansele să aduci pe lume un schilod, sau să-l lași să trăiască și să vie pe lume,

hărăzindu-i soarta nenorociților întinși pe paturi rotative de pe malul mării?

Orice femeie însărcinată ar trebui să se prezinte unui juriu care să o examineze, pe ea și pe tatăl copilului, să afle pe cât posibil care a fost starea sănătății familiei unuia și a altuia, și să examineze **posibilitățile materiale** ale acestei familii: câți copii mai au, ce mijloace de trai există în această familie, cum locuiesc, în ce condițiuni, etc., etc.

Intr'un mizer bordei cu o odaie în care locuiește, spre exemplu, o familie de șase persoane, mamă, tată și 4 copii, mai e oare necesară venirea unui al cincilea?

Dece numai femeile cu dare de mână, să poată proceda după toate regulile igienice atunci când au nevoie de un avort, sau când n'au dorința să facă copii, și dece nenorocitele împovărate cu copii și fără mijloace să fie sortite să moară?

Dacă vom cerceta care clasă socială dă un mai mare procent de femei moarte din cauza avortului, vom vedea că nu femeile din clasele bogate, dintre cari unele au ajuns la cifre fantastice de provocări de avorturi, și nici țărăncile cari nu recurg la asemenea mijloace nu mor de avort, de oarece la țară copiii cresc cum dă Dumnezeu, (căci acolo Dumnezeu tot dă, cel puțin, aer din belșug și un codru de mămăligă, care nu lipsește niciodată!). **Acelea cari dau marele tribut al mamelor omorâte de moașele clandestine și nepricepute, sunt orașencele și târgovețele din clasele inferioare, cari n'au mijloace să crească mulți copii, și uneori nu vor să-i crească, și n'au nici bani să se ducă la un medic bun pentru a scăpa cu viață din această operațiune.** Iată deci avantajile noiei legi. Femeile bogate vor continua ca mai înainte să avorteze, plătind zeci de mii de lei și scăpând cu viață. Țărancă va naște ca și mai înainte un număr mare de copii, din care Dumnezeu va avea grijă să-și ia dijma, oamenii neavând la noi nici o prevedere pentru a opri mortalitatea, iar femeia dela mahala și târgoveța săracă va continua, cu toată noua lege, să-și provoace avorturi clandestine, să moară sau să intre în închisoare, lipsind și într'un caz și într'altul, copiii rămași acasă, de mamă.

Deci, nici un avantaj, nici pentru țară, nici pentru rasă, nici pentru familie, nici pentru copii, nici pentru stărpirea avortului și sporirea natalității, și nici pentru oprirea mortalității.

Iată avantajele noiei legi.

Pe când, dacă legiuitorii nu se lăsau înșelați de vorbe goale ca acelea de „crimă“ și „omor“, și s'ar fi gândit sincer la înmulțirea unei populații sănătoase și viguroase, atunci ar fi legiferat altfel și avortul ar fi fost azi legal.

În felul acesta am fi avut următoarele avantaje:

Femeile cari-și provoacă avorturi fiindcă nu vor să aibă copii nu ar fi mai putut-o face, deoarece comisiunea de medici ce le-ar fi examinat le-ar fi găsit apte să-i aibă și **avortul le-ar fi fost refuzat**, ori din ce clasă socială ar fi făcut parte.

Femeile nevoiașe, cari mor azi din cauza avorturilor clandestine, n'ar fi mai murit, deoarece dacă nevoia ar fi cerut la ele avortul, dintr'un motiv sau din altul, atunci le-ar fi fost făcut de medici pricepuți și în condițiuni igienice, încât aceste nenorocite n'ar mai fi continuat să moară, nici să intre în închisoare, lăsându-și copiii pradă întâmplării.

Iar pentru țărance, pe cari, cum am spus, avortul nu le prea privește, trebuia să se înființeze pe lângă spitalele din comunele rurale, de altfel destul de puțin numeroase și de neînvestrate, secțiuni de puericultură, unde femeea să învețe cum să-și crească și să-și îngrijească copiii.

Nu de lipsă de natalitate să ne plângem, ci de marea mortalitate dela noi. Pe aceasta s'o stărpim, învățându-ne populația cum să-și îngrijească și cum să-și hrănească copiii, dându-le mijloace pentru o viață mai sănătoasă și mai igienică.

Domnii cari legiferează atât de grav și acei cari protestează atât de vehement contra avortului, ar cerceta mai bine anumite regiuni din țară unde alcoolismul face ravagii dând noiei generații numeroși tâmpiți, iar în altele sifilisul și tuberculoza seceră oamenii și copiii, degenerând complect pe cei rămași în viață.

Cunosc un sat din jud. Ialomița, (cred că ministerul sănătății trebuie să-l cunoască ca și mine, iar de nu-l cunoaște atunci atât mai rău pentru acest minister), în care clopotul bisericii vestește în fiecare zi moartea unui nevinovat copil tuberculos, căci acolo s'a cuibărit grozava boală, și nimeni nu ia măsuri să-i oprească mersul. Trebuie să oare ca în aceste regiuni copiii să fie lăsați să vie pe lume în voia soartei, pentru a umple țara de tâmpiți, schilozi, degenerați și nenorociți ?

Aceasta se chiamă grijă de populație și dorință de a o înmulți? Cred că nu.

Iată prin urmare că în anumite cazuri bine stabilite de medici, și sterilizarea se impune așa cum se va face în Germania.

Bine înțeles că atunci când ea ar fi aplicată oamenilor sănătoși, valizi, tineri și apți de a avea copii, fapta va trebui sancționat foarte sever cu închisoare și pentru medic și pentru acel care a primit să i se facă injecțiunea necesară.

În anumite cazuri însă, pentru a scăpa țara și populația de degenerare, avortul legal și sterilizarea se impun.

Cât timp orfelinele cari adăpostesc copii tuberculoși se vor desființa, cum este cazul dela Mangalia, și bolnavii vor

fi lăsați pe drumuri, cerșind prin București, cu răni ce supurează pe corpul lor torturat, cât timp nimic nu se va face pentru sănătatea și igiena acestui popor și cât timp toți alcoolicii, sifiliticii, tuberculoșii, demenții și criminalii vor fi lăsați liberi să umple țara cu progeniturile lor, nu ne vom numi popor civilizată și nu vom putea ocupa un loc de frunte printre popoarele lumii, căci noi vrem „copii“, dar nu admitem să ne populăm țara cu „schilozi“.

Mangalia, August 1933.

Funcționarul public în Statul corporativ

de IOAN P. PETRESCU

Obiditei — de azi și de totdeauna — clase a funcționarilor publici de la noi, i s'a mai adăogat în ultima vreme, noi ceasuri grele în existența ei, și așa destul de șubredă : creierea cadrului disponibil.

S'a ajuns la votarea acestei legi, pe două considerațiuni primordiale : facerea de economii în bugetul Statului și descongestionarea serviciilor publice de prea marele număr de funcționari.

Cu această ocaziune, s'au adus în discuțiunea parlamentului diferite motive, unele mai susceptibile ca altele de o largă critică imparțială.

Dar luând de bune și întemeiat chiar, argumentele invocate de reprezentanții Națiunii, fiecare din componenții importanteii categorii sociale, care este funcționarismul public într'un Stat organizat, trebuie să-și pună întrebarea : fost-a discutat proiectul de lege, așa cum interesele vitale ale țarei o cereau, și a fost arătată în adevărata ei lumină starea de lucruri din toate administrațiile publice ? Sau tot ce s'a vorbit de unii și de alții din membrii diverselor partide, nu s'a făcut decât din interese politice, pentru susținerea sau combaterea guvernului ?

„Organizarea serviciilor publice, este problema de seamă care preocupă azi viața noastră de Stat. Serviciul public este sfera de competență, de autoritate și putere, care, în mod continuu și regulat, asigură indivizilor unui Stat, posibilitatea conviețuirii împreună⁽¹⁾).

Inceputul de organizare în această direcțiune, s'a făcut la noi în 1923, când prin art. al. 3 al noiei Constituțiuni a României întregite, s'a prevăzut că legi speciale vor determina Statutul funcționarilor publici. De bine, de rău, s'a pus prin aceasta capăt unei stări de lucruri ajunse proverbiale, când întregul aparat de Stat se schimba odată cu plecarea

¹⁾ G. Alexianu : „Studii de drept public“ ; pag. 117.

dela cârma țarei a unui guvern, pentru a fi adusă clientela clubului politic advers, schimbare ce se producea iarăși în sens invers, atunci când corifeii ultimului plecau dela putere și reveneau susținătorii primilor.

Este încă vie în memoria opiniei publice, lupta aprigă ce s'a dat timp de luni de zile, după votarea Constituției, pentru ca legea organică a acelor ce și-au pus puterea de muncă în interesul obștesc — al colectivității din care fac parte — să nu fie o simplă emanațiune din biourile direcțiunii cutărui sau cutărui partid politic, ci să fie ceea ce s'a dorit de toți: o lege care să reglementeze posibilitatea de intrare în corpul funcționăresc, una care să prevadă condițiuni din cele mai obiective la selecționarea postulanților, și una care să garanteze celor ce și-au legat viitorul de această carieră **deplina** siguranță a zilei de mâine în funcțiunea căreia s'au dedicat.

„Viața politică, cu toată recomandarea Constituției din 1866, s'a răsbunat puternic pe aceste elemente ale vieții administrative, cari jucase în trecutul țărilor noastre, un rol atât de important¹⁾).

De aceea funcționarii publici post-belici, au luptat din răspuțeri ca prevederile Constituției din 1923 să fie împlinite, și prin această luptă s'a ajuns la Statutul funcționarilor publici, astăzi în vigoare.

Odată acest țel atins, nimic n'a mai venit în anii următori, spre a aduce o îmbunătățire în organizarea acestui corp, spre înălțarea sa pe treapta pe care trebuie să stea orice individ, care ocupă o cât de mică însărcinare cu caracter oficial.

„Funcționarul nu este un element al serviciului public; el n'are conștiința că îndeplinește un rol de care depinde viața Statului și pe care îl deține dela lege; el este miluitul factorului politic, care-l pune în serviciu, sau îl scoate după bunul său plac²⁾).

Și această nepăsare din partea celor chemați a forma un corp de elită din aceia cărora le sunt încredințate diferitele servicii publice, este foarte explicabilă într'un timp și într'o țară, unde interesele politice predomină pe cele obștești, unde aservirea cât mai accentuată a funcționarilor publici intereselor de partid este căutată, și unde formarea unor cât mai numeroase coterii politice, sunt punctele principale din directivele oculțelor fiecărui club politic.

Este și natural să fie astfel, în vremea tristelor moravuri pe cari le trăim, căci altfel unde s'ar mai vedea ceea ce

¹⁾ G. Alexianu: „Studii de drept public“; pag. 118.

²⁾ Ibid, Ibid.

se poate vedea în blagoslovita noastră țară, când simpla dorință a celui mai obscur șef de organizație periferică, aruncă un funcționar public de carieră, de la un colț la altul al țării ?

S'a adus între altele, unei părți a funcționarilor publici, învinuirea unei condamnabile lipse de pregătire profesională pentru posturile ce ocupă.

Ca să fim imparțiali, va trebui să recunoaștem, că în această direcțiune lucrurile stau aproape de adevăr.

Dar dacă lor li se poate aduce această învinuire scuza-bilă până la un punct oarecare, trebuie să se aducă o acuza-re capitală acelor cari au avut tot interesul ca funcțio-narii să rămână astfel, să fie cât mai puțin pregătiți înal-tului scop căruia sunt destinați în organizarea de Stat și, prin aceasta, să rămână materia maleabilă în mâna oameni-lor noștri politici.

„Funcționarii sunt aceia cari aplică legile, sunt acei cari, prin interpretarea pe care le-o dau, le fac să-și aibă rațiu-nea de a fi. De interpretarea pe care funcționarul o dă tex-tului de lege, depinde în bună măsură arbitriul adminis-trativ“¹⁾.

Ne putem închipui, ce zăgaz s'ar fi pus arbitriului oa-menilor politici, partizanilor cluburilor și nepotismului no-stru specific, dacă fiecare din aceia ce poartă astăzi, pom-posul dar oropsitul nume de funcționar public, dela umilul secretar de comună rurală până la directorul de minister, ar fi avut putința să oprească comiterea tuturor încălcărilor de legi !

Dacă în domeniul unei cât mai superioare pregătiri pro-fesionale, negativul se datorește — după cum am arătat — lipsei de îndrumări din partea oficialității, pe tărâmul apă-rării drepturilor conferite de legile în vigoare, lucrurile nu stau mai bine.

Și asta, pentrucă fiecare din aceia cari formează marea massă a salariaților publici, acomodându-se vremurilor, au neglijat ceace este esențialul în existența claselor pro-fesionale, adică o cât mai intensă și bine organizată asociere, întru ridicarea nivelului moral al membrilor săi și întru promovarea revendicărilor ce au de formulat.

Afară de laudabila operă pe tărâmul economic a Socie-tății generale a funcționarilor publici, și a eforturilor fă-cute de federația salariaților publici întru apărarea dreptu-rilor câștigate, funcționarii din lungul și latul țării n'au făcut nimic sau aproape nimic.

¹⁾ Ibid.

Un adevăr crud, care trebuie însă pus în justa lui lumină.

„Asociațiunile de funcționari, după o doctrină care nu-i deloc recentă, a Consiliului de Stat, sunt chemate și au dreptul să se ocupe de întreaga viață a funcționarilor și, în special, de raporturile funcționarilor cu autoritatea“¹⁾.

„Dacă asociațiile de funcționari se vor constitui șiși vor lua în serios rolul, vom avea în ele un nou element de stăvilire a abuzului administrativ. Dar aceasta nu depinde de Statut, care n'are cum să forțeze pe funcționari să se constituie în asociație, ci numai de funcționari, prin înfăptuirea de cât mai multe asociațiuni de natură a le apăra drepturile“²⁾.

Lipsa acestor organe principale, pentru ca interesele profesionale ale salariaților publici să fie local și oricând aparate — **ȘI SUB ACESTA ÎNTELEGEM NUMAI O APARARE CONTRA ARBITRARIULUI POLITIC, NU ȘI CONTRA MASURILOR DE INTERES GENERAL CE S'AR LUA PENTRU REMEDIEREA UNUI RAU EXISTENT SAU PENTRU CREIAREA UNOR ECONOMII REALE ȘI FOLOSITOARE ȚAREI** — se poate vedea oricând și oriunde.

Manifestări, sporadice, de protest, ce se termină prin memorii acceptate cu zâmbetul bunei voințe pe buze, de către potentății zilei, și cari își găsesc justa rezolvare prin înmormântarea lor în praful arhaicei noastre burocrății.

. . .

Dar admitând că organizarea asociațiilor profesionale ale funcționarilor publici ar fi perfecte, și că în cea mai neînsemnată comună rurală ca și în municipii, ele ar fi organe vii de apărare și cerere a respectărei drepturilor conferite de legile în vigoare, **care ar fi rezultatul practic ce l-ar obține aceste asociațiuni?** Iată întrebarea ce iarăși trebuie să și-o pună această categorie de cetățeni. Și răspunsul sincer și spus în adevărata lumină, va fi tot atâta de dureros: **nici unul.**

Ar părea paradoxal, ca având o organizare perfectă a organelor ce dau viață unui corp constituit, rezultatul final al scopului urmărit să fie totuși nul. Cu toate acestea adevărul este acesta. Nici unul.

O mică examinare a actualelor condițiuni, pentru puțința de afirmare și apărare a drepturilor funcționarilor publici, în acel for ce se numește „Parlamentul Țarei“, va scoate în evidență adevărul susținut.

Unde, în afara parlamentului se pot expune mai cu fo-

¹⁾ Ibid.

²⁾ Gh. Alexianu: „Studii de drept public“; pag. 118.

los, doleanțele pe care o anumită categorie de cetățeni le-ar avea de revendicat, și unde în afara acestei instituțiuni se pot arăta — cu obligațiunea de a fi ținute în seamă în cazul temeiniciei lor — stări de lucruri cari să arate nevoia de a se legifera astfel cum cere interesul colectivității unei țări și nu altfel ?

Sub regimul actual, funcționarii publici nu pot face aceasta.

Dacă unanimitatea salariaților publici ar simți nevoia să-și aibă reprezentanții lor autorizați, plecați din mijlocul lor, în Cameră și Senat, reprezentanți cari primind această sarcină să nu aibă totuși de sacrificat o situațiune la care au muncit ani de zile, nu o vor putea face.

Prevederile statutare obligă pe toți aceia cari ocupă o funcțiune de ori ce natură, retribuită de Stat, județ sau comună, sau așezăminte de utilitate publică, ale căror bugete se votează de Adunarea Deputaților, pentru a putea fi aleși, să demisioneze din funcțiune, cel mai târziu cinci zile libere, după convocarea corpului electoral al Adunării pentru care voește a candida.

Demisiunea dată în acest scop, se consideră de drept primită, și demisionatul nu va putea redobândi numirea sa din nou în funcțiune, decât în conformitate cu legea de organizare a Statutului funcționarilor.

Adică, ales sau căzut în alegerile legislative, postul se va ocupa imediat printr'o nouă numire în persoana altui solicitator, iar reprimirea nimic altceva decât fericita ocaziune de a se aplica spiritul vindicativ, al adversarului guvernamental, contra căruia a candidat.

Inseamnă deci că cel desemnat și eventual ales a fi reprezentantul salariaților publici în parlament, trebuie să se lipsească de singura sursă de cinstită existență pentru sine și ai săi, părăsind pentru totdeauna postul ce-l ocupă.

Spunem pentru totdeauna, fiindcă dat fiind moravurile vremurilor pe cari le trăim, o reprimire în serviciu — după pierderea mandatului efectiv — de către oricare partid politic de la noi, este tot așa de ipotetică, ca și încercarea zadarnică a reușitei în alegerile ce se fac, sub regimul bunului plac și al satrapiiilor orientale.

Care funcționar public, în fața acestor perspective, și știind că prin acceptarea candidaturii, pierde unica-i posibilitate de a se întreține în viață, va primi să fie reprezentantul celorlalți în parlament ?

Intr'un Stat corporativ însă, starea aceasta de lucruri va dispărea. În adunarea națională corporativă, care cuprinde pe reprezentanții autorizați ai tuturor corporațiilor unei națiuni, salariații publici își au colegiul lor.

Citind prețioasa lucrare a d-lui Mihail Manolescu, directorul acestei reviste, unde este schițată în linii generale structura viitoare a României, găsim scris: „colegiul salariaților publici cu un număr de 45 reprezentanți, va avea un caracter politic special. El constituie o afirmare a dreptului natural, pe care orice membru al colectivității îl are de a participa în cadrul funcțiunii sale sociale la afacerile publice“¹⁾.

Afirmare pe care astăzi nu o au salariații publici și nici nu vor putea avea, sub regimul actualelor legi.

Când însă un număr atât de impunător de reprezentanți autorizați de ai lor, vor conlucra cu reprezentanții celorlalte categorii de corporațiuni la întocmirea și armonizarea legilor spre binele general, interesele de partid, cari au făcut și fac încă ca aceștia să fie ținuti departe de orice inițiative vitale, vor dispărea, și în locul lor va începe o eră nouă de regenerare a forțelor astăzi atrofiate, forțe ce vor fi puse în slujba Statului, a propășirii și ridicării neamului românesc, la locul și la înălțimea ce o merită în constelația celorlalte popoare.

„Serviciul public — dacă nu este rațiunea de a fi a Statului — joacă în orice caz un rol determinant în viața acestui organism“²⁾.

Și deținătorii serviciilor publice, vor dovedi cu siguranță aceasta. Căci nu este unul singur în mijlocul lor, așa umili și huliți cum sunt astăzi, care să nu vrea binele Statului, al unui Stat care să întruchieze altarul de jertfe comune ale tuturor. Un Stat pentru și în slujba căruia să fie pusă toată puterea de muncă a celor ce-l compun, cu o dragoste nemărginită, una din acele dragoste în care gândul de toate zilele să-i fie închinat lui.

Redempțiunea sufletească se va produce cu siguranță, și cu ea o cât mai mare abnegație, o cât mai intensă muncă pe tărâmul intereselor generale.

STAT, cuvânt magic, și totuși folosit cu o condamnabilă ușurință, în toate ocaziunile și în toate chestiunile.

Pentru a vedea ce sublim este întruhipată definiția organizării politice și juridice a societății, pe teritoriul unei țări pe baze corporative, vom cita doar câteva pasagii, din enciclopedia italiană, editată în Octombrie 1932, cu ocaziunea serbării unui deceniu de la mișcarea ce a transformat radical vechea Italie :

„Statul este sinteza de unitate a tuturor valorilor, și

¹⁾ M. Manolescu : „România Stat corporativ“ în Biblioteca revistei „Lumea Nouă“ nr. 5; pag. 33.

²⁾ G. Alexianu : „Studii de drept public“; pag. 117.

interpretează, dezvoltă și potențiază întreaga viață a neamului.

„Totul este în Stat, și nimic uman sau spiritual nu există și cu atât mai mult nu are vre-o valoare, în afara Statului.

„Indivizii sunt clase, după categoriile intereselor lor; sunt sindicate după diversele activități economice cointerestate; dar mai înainte și mai presus de orice, ei sunt STAT'.

În slujba unui astfel de Stat, în care oportunismul și arivismul vor face loc puterii de creațiune în bine a celor ce-l formează, funcționarii publici români își vor arăta întreaga și neprecupețita iubire de Patrie și Rege, care astăzi le este înăbușită de valul meschin al fluxului și refluxului interesului politice de partid.

Semnul vremii noastre : Sfârșit de epocă

de ION VEVERKA

Frământările și neliniștea contimporană închid fără îndoială o perspectivă istorică nouă și o viziune de sfârșit. Gândul și veghea se îndreaptă spre o imagine nouă a omului și a lumii. Iar parcă undeva o ruptură istorică s'a deschis și tinde să copleșească întreg fenomenul vieții.

Ne dăm seama că trăim vremuri de catastrofale preferențe istorice și că asistăm la un sfârșit de epocă. Ritmul vieții și ritmul istoriei primește drum nou și caută o dănuire în forme neîncercate și pline. Se întrevede o strădanie uriașă de a scăpa din apele trecutului și de a rândui perspectivă nouă vieții.

Cercetătorul contimporan, atent și aplecat cu înțelegere și putere de pătrundere asupra năzuințelor și neliniștelor ce stăpânesc azi viața, poate întrevede ușor **fenomenul de clătinare al întregii lumi europene** și de năzuință spre un stil de viață nou și organic. Se caută o scăpare din lumea fără centru de susținere a trecutului și o rânduire a vieții în tipare noi și armonice.

Ceeace caracterizează îndeosebi tragedia timpului nostru este dispariția unității spirituale din lumea europeană și criza adâncă a vieții economice. Domnește astăzi o îndoială grea în lumea spiritului și un mare dezechilibru în viața economică. **Trecem printr'o criză a stilului de viață contimporan.**

Criza vieții contimporane, manifestată în toate domeniile, este o criză a stilului de viață umanist și a spiritului individualist și mecanic încheiat prin Renaștere. Ea corespunde cu sfârșitul unei epoci istorice și cu epuizarea complexă a formelor de viață, materialiste, democratice și nesimbolice. Criza contimporană este criza vieții moderne și sfârșitul istoriei contimporane.

..

Cercetând începuturile istoriei moderne vom vedea că ceeace caracterizează noul stil de viață al Renașterii și al

Umanismului este mai ales **apologia individualității creatoare, a omului și afirmația vieții exteriorizate**. Omul tinde și vrea să fie autorul și ordonatorul vieții, fără concursul forțelor superioare, și vrea să se împlinească mereu. El vrea să fie începutul și sfârșitul, unitatea superioară și întregă.

În rătăcirea sa, omul Renașterii nu cunoaște altă forță superioară decât atotputernicia sa. El neglijează cu totul centrul de susținere cu lumea. Căutând mereu o exteriorizare, noul om diferențiază rând pe rând categoriile de viață și le dă o înfățișare singulară și de sine stătătoare. Vieța începe să devină fragmentată, fără legătură organică și fără nici o perspectivă unitară. Devine o realitate goală și fără putință de susținere armonioasă.

În acest proces omul se îndepărtează mereu de centrul său spiritual, iar vieța se materializează tot mai mult. Se **întâmplă un fenomen de împlinire și exteriorizare și un proces de epuizare treptată a forțelor interioare**. Omul și vieța devin fără adâncime și fără structură cosmică.

Ceeace stăpânește în deosebi pe omul noului stil de viață este înclinația sa spre libertatea individuală și spre proprietatea materială. Scopul său suprem este de a rândui o lume în care proprietatea materială să fie valoare supremă și o lume care să garanteze individului cea mai mare libertate de acțiune.

Ritmul istoriei și ritmul vieții devin dominate de tendința omului de a stăpâni toate forțele de creație și împlinire. Se tinde spre o despărțire treptată și spre o individualizare și izolare a categoriilor fundamentate. **Vieța se desparte în unități izolate cari cresc singuratec și se străduiesc să devină un scop în sine**. Toată imaginea procesului istoric devine dominată de tendința de izolare a unităților și de ruptura vieții cu sensul său intim, organic. La baza istoriei noi avem astfel o ruptură a omului cu spiritul său și o ruptură a vieții cu sensul său.

Omul și vieța istoriei noi încep să plutească la suprafață și caută o epuizare continuă. Din nici o parte nu apar forțe noi de susținere și de nicăiri nu răsar isvoare simbolice.

Stilul nou al Renașterii organizează vieța mecanic, realist și democratic. Umanismul reneagă omul spiritual și așează tot procesul creator pe baze temporale. El secătuește personalitatea omenească și o sustrage din realitatea valorilor supraumane. Ceeace are valoare permanentă o constituie treptat, treptat numai proprietatea materială și libertatea individuală.

Vieța istoriei moderne se caracterizează printr'o izolare treptată a unităților, printr'o epuizare a forțelor creatoare

și printr'o materializare și mecanizare crescândă. Se poate spune că istoria modernă nu este decât un efort continuu pentru a realiza idealul lui homo economicus. Omul este treptat, treptat convertit în categorie economică.

În viața istoriei moderne „Economia“ devine un scop în sine și terorizează tot ce viața are organic, simbolic și ierarhic. Sensul său este de a predomina viața și istoria și de a transporta centrul de gravitate pe pământ. Valoarea fundamentală a vieții devine proprietatea materială, banul. Se constituie un sistem social și economic predominant de tendințe de câștig și de nimicire spirituală. Capitalismul devine o realitate predominantă care neagă orice tendință spre trăire adevărată și spre libertate spirituală.

Fenomenul caracteristic al lumii noi, creată prin Renaștere, este omul economic și capitalismul. Viața este predominantă de existența lor și primește sens numai întrucât se subordonează valorilor create în acest fel. Totul este dominat de împărăția banului și totul devine nefiresc și superficial.

Și astfel se ajunge în mod treptat la o negare și o distrugere a tot ceea ce viața are autentic și simbolic și la o nimicire a tot ceea ce este expansiunea creatoare. Vremea noastră prezintă acest proces dureros și perspectiva ei ne duce la o viziune de sfârșit. Omul contemporan este izolat definitiv și este subjugat legilor dictate de materie. Și așa imaginea sa adevărată se pierde, iar viața primește caracterul unei agonii.

Asistăm astăzi la fenomenul interesant al tragediei stilului de viață umanist și a spiritului individualist. Omul și viața se găesc la răscrucea capitală a istoriei.

Procesul de atomizare, de mecanizare și de materializare continuă a vieții a deschis în mod firesc drumul către o catastrofă. Și această catastrofă nu înseamnă altceva decât împlinirea marginilor posibile de epuizare și trăire atomică, precum și autonegarea însăși. S'a întâmplat ca unitățile de viață să-și lărgească mult marginile și să se izoleze așa de puternic că au ajuns la pierderea definitivă a centrului de susținere și la autonegare și autodistrugere. Și atunci s'a produs, firesc, catastrofa.

Astăzi lumea europeană trece printr'o grea neliniște spirituală și printr'o adâncă criză economică. Unitatea spirituală și ideologică a dispărut și cu ea și liniștea și siguranța zilei de mâine. Se frământă zile de sbatere și agonie. Sistemul capitalist și toate categoriile sale de viață se clatină din temelii. Parcă de undeva forțe vulcanice se pregătesc să dărime tot ce istoria a clădit.

Europa, trece astăzi printr'o criză evidentă a stilului său

de viață și așa toate unitățile de dănuire sunt în plină destrămare și în plin proces de autonegare. Criza vieții spirituale, criza profundă a economiei, criza Statului, criza valorilor sunt izbucniri firești a unor fenomene crescute colțuros și izolat, fără legătură organică și fără încadrare armonioasă. Procesul lor de destrămare nu înseamnă decât lipsa oricărei forțe de susținere, împlinirea și epuizarea completă. Se întâmplă o transformare completă de structură și autodistrugere dureroasă.

Criza diferitelor categorii de viață apare ca un fenomen de împlinire a unui rost dat și ea nu corespunde unei întâmplări specifice, ci este adânc legată de însăși criza stilului de viață contemporan și a spiritului raționalist, atomist și democratic. Epuizate toate forțele de susținere ale vieții și nimicite toate posibilitățile de dănuire, stilul contemporan nu trăește decât pentru destrămare și sfârșiere definitivă.

Omul contemporan este un om sărăcit și un om care rătăcește pe drumuri și caută o scăpare în moarte. Atomizat și fără nici o legătură cu lumea, el se simte fără imagine și mort. Libertatea sa spirituală și experiența sa individuală sunt lucruri iluzorii și lucruri pe cari le-a pierdut fără să le cunoască. O imensă nostalgie îl cuprinde după lumea interioară pierdută. Omul contemporan are conștiința autodistrugerii sale.

Vremea noastră reprezintă, după toate cele înfățișate, sfârșitul istoriei moderne și sfârșitul stilului de viață individualist, mecanic și raționalist. Se împlinește cu ea un întreg proces de exteriorizare și de epuizare continuă.

Rânduită după norme din afară și așezată pe baze neorganice, Lumea Modernă și-a fragmentat viața și s'a îndepărtat mereu de centrul său de susținere. A ajuns la rupere și la epuizare completă.

Și așa când toate marginile s'au împlinit și când a crescut formele nefirești, procesul de destrămare și agonie a început. Acest proces era firesc și azi nimeni nu se îndoiește de realitatea lui. Crescute năvalnic și fără legătură organică categoriile de viață și-au lărgit nefiresc marginile și și-au epuizat ultimele izvoare de energie. Când lucrurile n'au mai putut dăinui s'a produs catastrofa. Și catastrofa aceasta înseamnă sfârșitul stilului de viață umanist și a spiritului individualist, raționalist și mecanic. Criza de azi a culturii și criza adâncă a vieții economice și sociale o dovedește îndeajuns.

Criza contemporană și deci criza stilului de viață umanist nu e o criză trecătoare și cu posibilități de revenire. Modificarea ce s'a produs este o modificare de structură și o mo-

dificare inevitabilă. Structura vieții și a economiei începe să fie alta și să primească posibilități diferite de ființare. Izbucnirea crizei sociale, culturale și economice înseamnă rup-tura definitivă și procesul de lichidare al trecutului. Nu în-seamnă o tulburare trecătoare, ci o destrămare definitivă.

Categoriile de viață izolate și sărăcite sunt în drum spre sfârșire și spre agonie definitivă. O scăpare a lor e cu neputință. Cine încearcă o revenire la forma lor trecută acela apărăne nu vremii noastre, ci unei „Lumi“ fără pers-pectivă istorică.

Lumea noastră are viziunea unui sfârșit de epocă. Toate faptele o dovedesc: criza economică, criza culturii, criza Sta-tului, criza valorilor. Pretutindeni se simte o catastrofă și pretutindeni spiritele se agită în dibuire. Se caută o ieșire din haos.

Astăzi semne de sfârșit cuprind lumea și neliniște mare înfiorează existența. Din toate părțile apar semne cari pre-vestec un apus. **Se luptă viața cu moartea.**

Strădania omului în această atmosferă e vie și uriașă. Strădania sa merge dincolo de mariginile gândului și ale în-chipuirii. Ca un uriaș el se sbate în ghiarele morții și nu vrea să refuze perspectiva vieții noi. Omul încearcă o scăpare și o mântuire în trăire nouă și plină. Este în el o sbatere și un chin care-i dă o aureolă neîncercată.

Lumea de azi are viziunea unui sfârșit de epocă. Și e așa de vie această viziune de sfârșit în conștiința contim-porană că din toate părțile se ridică strigăte de recunoaștere, și pretutindeni se pune forța în mișcare pentru un stil nou. Vremea noastră înseamnă sfârșitul istoriei moderne și a spi-ritului umanist individualist și strădania uriașă spre o lume nouă. Astăzi omul a sfârșit cu viața sa fără centru de sus-ținere și caută un nou echilibru spiritual, o nouă bază onto-logică.

Se întrevede o strădanie enormă de a scăpa viața de sub economicul lumii trecute și de a o interioriza, de a o spiri-tualiza. Acesta e semnul vremii noastre: sfârșit de epocă și drum deschis spre o lume nouă.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Uitatul 1913

In vara aceasta s'au implinit 20 ani, dela campania noastră în Bulgaria, urmată de pacea dela București din 1913. În întreaga noastră presă n'a răsunit un singur ecou al evenimentelor de atunci, care oricât ar fi fost lăsate în umbră de războiul cel mare, nu sunt mai puțin o pagină adânc semnificativă din istoria României.

După 35 ani de liniște burgheză și de dezvoltare „în pace și onor” România lui Carol I s'a găsit dintr'odată în fața unei zguduiri care aprinsese întreg Balcanul.

Impinsă sistematic de Austria vreme de decenii, în politica balcanică — și aceasta cu intenția bine calculată de a o distra de la țelurile ei adevărate, cari ar fi vizat monarhia Austro-Ungară, — România s'a văzut la un moment dat târîtă din considerații de prestigiu, în văltoarea dela Sudul Dunărei.

Nu discutăm acum cât de necesară și oportună a fost intervenția noastră de atunci; nu vrem să ne întrebăm cu obiectivitatea, pe care ne-ar da-o o depărtare de 20 ani, dacă era principial admisibil să ne ridicăm atunci împotriva unui popor care își urmărea întregirea națională, așa cum cu trei ani mai târziu era s'o urmărim și noi pe a noastră. Niciodată o epocă istorică nu se poate judeca la lumina învățăturilor și experiențelor cari s'au adăugat după dânsa.

Și totuși, chiar dacă 1913 rămâne istoricește discutabil, cu tot succesul și prestigiul câștigat de noi la pacea dela București (singura pace dela București de care suntem bucuroși să ne amintim) acest an merită nu mai puțin aureolat de o imensă simpatie. Căci înainte de a fi un fapt diplomatic sau războinic, 1913 a fost pentru noi un mare fapt sufletesc.

1913 a fost o explozie populară împotriva meschinăriei politicianiste, o reacțiune tumultoasă împotriva materialismului, a prudenței și a oportunistului.

Cine n'a văzut mulțimea de tineret care se îndrepta atunci pe acoperișurile vagoanelor spre Valea Dunării, nu știe ce este o națiune înebunită în căutarea unei aventuri eroice.

Nu vrem să căutăm câtă ușurință, câtă copilărie și cât romantism superficial se amesteca atunci în entuziasmul — de altfel tot așa de sincer și de curat ca al tuturor, — a clasei noastre intelectuale, dar e destul ca la vederea aceea și în acea

România oligarhică în care diferențele de clase erau prăpăstii, s'a putut vedea pe întreaga verticală a națiunii o vibrație atât de comună și atât de intensă! Dacă mobilizarea militară din 1913 ne-a deprins cu succese prea ușoare, și ne-a făcut rău pentru mai târziu, ca mobilizare sufletească ea a însemnat unul din acele momente rare în cari o națiune, într'o supremă sguđuire, se recunoaște pe ea însăși ca o unitate.

De aceea verificarea dela 1913 a putut să constituie în adevăr o pregătire pentru clipa, în care entuziasmul exuberant a lăsat locul unei grave reculegeri, când am intrat în războiul celălalt, războiul adevărat și tragic din 1916.

Și dacă nu ne-ar fi dat decât atâta și încă cei 20 de ani de aniversare ai lui 1913 nu meritau să treacă sub atâta nepăsare.

M. M.

Catastrofa dela Londra

Am prevăzut-o. Dar chiar în inchipuirea noastră, bazată pe cunoașterea condițiilor mondiale și pe logica inetereselor egoiste naționale n'am fi mers atât de departe cât a mers realitatea însăși. CONFERINȚA DELA LONDRA RĂMÂNE O RUȘINE a lumii internaționale și a conducătorilor de astăzi ai omenirii.

Ea periclitează nu numai mari interese materiale, dar compromite mai ales o metodă pe care omenirea ar mai fi putut-o altfel întrebuința din când în când; este metoda de a rezolvi problemele internaționale prin rațiune. Grija de a nu compromite această metodă trebuia să fie cu atât mai mare, cu cât ea este mai recentă și mai fragilă.

Să nu uităm doar, că ideea de a salva omenirea prin rațiune este nouă și plăpândă: ea nu datează mai de mult decât de 15 ani dela înființarea Ligei Națiunilor. Până atunci omenirea a rezolvat toate problemele sale mari, prin ceea ce s'ar numi: metodă istorică.

De câte ori au fost necesare mari adaptări în viața popoarelor, după urma unor schimbări în echilibrul mondial, popoarele au ajuns la transformările cerute de aceste adaptări, după multe dăbuiri și mai ales după multe suferințe.

Numai dela Wilson înceace ele încearcă să rezolve prin înțelegere și rațiune marile procese istorice și mai să cruțe popoarelor durerile legate de imperativele adaptării. Metoda cea nouă e un instrument delicat, care nu trebuie întrebuințat atunci când este sigur că poate să ducă la unele rezultate. A o întrebuința altfel înseamnă a o distruge, iar conferința dela Londra n'a făcut decât să cufunde în ridicol un instrument internațional, care, — întrebuințat prudent și oportun, — tot ar putea da câte odată rezultate.

Cât despre ridicolele personaje dela noi, care nu numai că și-au făcut iluzii despre Londra, dar au pus în dependență multă vreme politica noastră, de „rezultatele“ așteptate de acolo, ei s'au arătat aceiași oameni de duzină lipsiți de discernământ și de perspicacitate.

Acum ei ar voi să schimbe macazul și să ne îndrepte spre o politică de independență economică și financiară.

Dar cum vor putea oare să ducă la guvernare prin noi înșine oameni care nu s'au dovedit în stare să gândească decât cu capul altora ?

M. M.

Desființarea creditului ipotecar agricol

Sub guvernarea trecută, când s'a adus în desbaterea Parlamentului, a opiniei publice și a tuturor cercurilor politice, rezolvarea pe calea unor măsuri legislative categorice, a problemei datoriilor agricole, partidul național-țărănist a avut o situațiune foarte grea.

Oscilând între răspunderile de guvernământ din trecut și viitor și necesitățile demagogiei electorale, pe deoparte, — și între interesul superior pentru economia țării de a fi păstrat creditul și interesele individuale ale debitorilor avizi să nu mai plătească nici un ban băncilor și ori căror creditori în genere, fruntașii partidului național-țărănist au avut stranii inconsecvențe de atitudine față de proiectele de legi prezintate atunci.

Adversarii din toate celelalte partide politice și întreaga opinie publică au putut astfel crea momente penibile acestui partid care, reprezentând substanța și doctrina țărănimei și a agriculturii în genere, nu isbutise totuși să dea nici o ajutorare prevăzătoare, largă și constructivă, debitorilor agricoli, de-alungul guvernărilor sale precedente.

Singurile instituțiuni pe cari acest partid le-a putut opune rechizitoriilor de acest fel, au fost :

O lege contra cametei, de ultimă oră, care consacră totuși o dobândă legală generală de 12% ; *Banca Agriculturii Române și Creditul Agricol Ipotecar*.

De legea contra cametei, cu dobândă de 12%, egală și pentru jucătorul la cursele de cai și pentru muncitorul brazdei, ca și de Banca Agriculturii, al cărei capital fusese consumat în alte destinațiuni înainte ca Banca să-și înceapă misiunea, în-suși partidul național-țărănist nu prea a avut curaj să vorbească și să-și constituie merite.

Rămăsese în picloare instituția Creditul Agricol Ipotecar, creiată după laborioase și costisitoare tratative prin străinătăți, cu capitaluri aduse și de acolo.

Dar mai zilele trecute acest partid, aflându-se la cârma Statului, și-a desființat și această operă.

Nu comentăm maniera întrebuintată.

Nu comentăm nici impresia pe care străinătatea o poate avea astăzi, când autorul face tabula-rasa peste ea.

Două fapte însă reținem deocamdată : o lipsă totală de înțelegere și prevedere pentru posibilitățile agricultorilor noștri, atunci când instituția a fost concepută că-i va putea ajutarea cu dobânzi de 12%, și un dezolant pustiu în urma guvernărilor acestui partid pentru agricultura țării, când și această singură realizare pe care a putut-o și o mai putea evoca, au desființat-o !

F. Z.

Austria Stat corporatist

Am anunțat într'unul din numerile noastre trecute că printre Statele europene ce se pregătesc să-și dea o Constituție corporatistă este și Austria.

Informațiile noastre, — culese de la cel mai bun izvor, de altfel, — sunt confirmate azi de o telegramă oficială a agenției Rador, publicată de toate ziarele. In acea telegramă, se precizează că d. dr. Ender, fost cancelar al Austriei, a fost numit ministru fără portofoliu în cabinetul Dolfuss, cu mandat special de a elabora o nouă Constituție bazată, de data aceasta, pe principiul corporativ. Noua Constituție va fi gata până la toamnă, și ea nu va fi votată de parlament ci va fi promulgată pe cale de decret prezidențial.

Sistemul cel mai bun pentru a se ajunge la o asemenea reformă. Avem motive să credem, de altfel, că și în alte țări cari se pregătesc, cu mai multă sau mai puțină discrețiune, să treacă la corporatism, noua Constituție va fi de asemenea octroiată de șeful Statului, rămânând ca cu timpul parlamentele ce vor ieși din prevederile ei să-i aducă îmbunătățirile de cari se va simți nevoie.

I. J. R.

Eminescu sociolog

„Rău c'au căzut breslele!“ Cine a spus sceste definitive și lapidare cuvinte? Mihail Eminescu.

Intuiția lui Eminescu asupra fenomenelor vieții noastre publice întrece pe aceea a tuturor gânditorilor noștri politici la un loc...

Câteva citații pot ținea loc de un întreg studiu și de o serie de demonstrații:

„Nu dreptul public ci păstrarea naționalității noastre este „lucru de căpetenie pentru noi“, căci:

„Nimeni afară de potaia de gazetari ignoranți, nu mai „poate susține că libertatea votului, întrunirile și parlamentele sunt temelia unui Stat“.

„Arătați-ne în adunările d-voastră pe reprezentanții capitalurilor și fabricelor mari, pe reprezentanții claselor de mijloc „care să se deosebească de fabrica de mofturi ale Telegrafului și ale Românului și de fabrica d-voastre de palavre din Dealul Mitropoliei?“.

Și vorbind despre politicienii noștri:

„Tărani? nu sunt. Proprietari nu, învățați nici cât negrul „sub unghie, fabricanți — numai de palavre, meseriași nu, „breslă cinstită n'au; ce sunt dar?“

Și în sfârșit un pasaj savuros, parcă făcut pentru actualitatea noastră:

„Au devenit peste noapte, din republicani, monarhiști, și „primesc orice program politic numai la putere să rămâe!“

M. M.

Democrația se apără

Toate zărele național-socialiste au fost suspendate în Austria din ordinul guvernului d-lui Dolfuss.

Democrația se apără.

Dacă un guvern naționalist ar fi făcut acest lucru, presa democratică cu zgardă ar fi țipat cu gura întinsă până la urechi: reacțiune, dictatură, autocratism!

Pentru că însă aceleași metode le folosește un guvern „democrat” presa în chestiune nu găsește nici un cuvânt de protest. Marea taină a principiilor n'o poate înțelege, firește, oricine...

Se pare însă că nu numai la noi și în Austria, dar și în alte părți, democrația își reneagă propriile fundamente morale. Căci iată ce a spus d. Caballero, ministru al lucrărilor publice și șef al partidului socialist spaniol.

„De cât să înlesnim triumful dictaturii fasciste, mai bine să nu ezităm în a recurge la o dictatură socialistă”.

Dictatura e bună, prin urmare, dar să fie exercitată de democrație. Tot așa credem și noi: că dictatura e bună, dar să fie exercitată de noi.

Ce deosebire este însă în acest caz între democrație și naționalism?

S. A.

Fascism și Confuzionism

O știre bizară ne-a fost adusă de către zărele democate acum câteva săptămâni.

La Iași s'a constituit un *Comitet național român anti-fascist!*

Comitetul este compus, între alții, din câțiva profesori universitari și se declară constituit pe baza hotărârilor unui congres antifascist de la Paris.

Nu am avea nimic de zis împotriva unei mișcări de idei într-o țară în care libertatea ideilor este cel puțin un principiu.

Dar ceia ce ni se pare inadmisibil și aproape dezonorant pentru semnatarul manifestului este confuzia pe care o dovedește acest document.

Se vorbește de pildă de „partizanii urii de rasă ai dictaturii FASCISTO-antisemite”...

Pentru oamenii de știință, care sunt profesorii universitari, cuvintele trebuie să aibă înțelesuri precise. *Fascism este doctrina revoluției italiene și nimic altă ceva.*

Unde au văzut autorii manifestului ură de rasă și antisemitism în doctrina fascistă?

Dar culmea este când din confuzie în confuzie manifestul vorbește de „a împiedecă aruncarea omenirii în barbarie prin „venirea fascismului la putere”.

Unde e vorba să fie împiedecat fascismul să „vie la putere” ca să întrebuițăm și noi expresia de agenți electorali a manifestului? În Italia? Dar acolo a venit de mult, ni se pare...

In alte țări? Dar ce se înțelege prin *fascism* în alte țări decât Italia?

Ar putea oare războinicii de la Iași să ne-o spună?

Și în afară de aceasta de niște oameni de știință nu-î impliedecă oare pudoarea să vorbească de *barbarie* în legătură cu fascismul care nu poate fi altă ceva de cât fascismul italian, așa cum îl cunoaște lumea întreagă?

A generaliză fără nici o bază logică idela de fascism extinzând-o și acolo unde nu-și are locul, a trata de barbarie tot ce constituie mișcare de reacțiune națională și idealistă în toate țările, nu este oare un *abuz*, care califică dela început mișcarea de la Iași?

O „chemare“ către țară cere dacă nu autoritate necontestată cel puțin claritate în idei și puțină bună credință.

Dar antifascistii noștri nu trebuie să uite că în afară de numele lor de profesori universitari mai au de apărat un lucru: numele Iașului.

În adevăr de acolo eram obicinuiți cu manifestări de altă calitate.

M. M.

Anarhia de sus și ordinea de jos

În procesul recent al lucrătorilor dela atelierele căilor ferate am fost solicitat să dau câteva explicațiuni ca martor, în calitatea mea de fost ministru al comunicațiilor.

Cu acest prilej am putut dovedi odată mai mult, cât de exact am prevăzut și aici împrejurările, cetind dintr'un raport al meu din Octombrie 1930, când am trecut dela ministerul Comunicațiilor la acel al Industriei, următoarele rânduri:

„Problema lucrătorilor din ateliere a fost neglijată multă vreme ca și problema funcționării lor. Acum o lună ne-am găsit în fața unei adevărate demonstrații a lucrătorilor din atelierele București și când am examinat împreună cu o comisiune de ingineri din C. F., în frunte cu subdirectorul general Mereuță am găsit că cea mai mare parte din aceste doleanțe erau îndreptățite și că starea de nemulțumire a lucrătorilor nu avea în ea nimic anarhic, ci dimpotrivă era legitimată prin lipsa de preocupare a celor mari de soarta lucrătorilor.

Ca concluzie a examinării noastre am dat atunci un ordin către C. F., cuprinzând dispoziții detaliate pentru anumite măsuri urgente. Suntem datori să atragem atențiune în chipul cel mai serios că dacă nu se vor lua de îndată măsurile dispuse de noi și dacă nu se va căuta într'un spirit de bunăvoință să se soluționeze nemulțumirile îndreptățite ale lucrătorilor, ne vom putea aștepta în curând la serioase agitații și chiar dezordini“.

„De altfel armonizarea este necesară și pentru a restabili echilibrul sufletesc al personalului, zdruncinat în urma salariizării exagerate a unui număr de funcționari superiori și în special a directorului general, a cărui salariu constituie un element permanent de revoltă sufletească pentru funcționarii mici atât de devotați, atât de vrednici și atât de rău plătiți“.

În acelaș raport arătam vina directorului general de atunci

Ing. Vidrighin, care prin lipsa sa de bunăvoință, sabota toate încercările de a îmbunătăți soarta lucrătorilor, după cum a sabotat și ordinul nostru precis la care făceam aluzie mai sus.

Nu am fi relevat acest fapt, care ține de cotidianul politic și ca atare nu și-ar fi găsit locul într'o revistă de idei, dacă el nu ar căpăta un înțeles semnificativ pentru funcționarea atât de defectuoasă a statului de azi și dacă declarațiile noastre la procesul lucrătorilor nu ar fi trezit atacuri cu totul neîndreptățite și greșit dirijate.

Astfel un ziar din București a socotit că declarațiile noastre prea favorabile lucrătorilor acuzați de turburări, au fost dictate numai de un interes demagogic și că am dat cu aceasta o exemplificare a lipsei de autoritate a întregului nostru personal politic diriguit! Lipsa sentimentului de autoritate la autoritatea însăși este un fapt pe care și noi l-am afirmat; *el ține de însăși constituția statului democratic*, de recrutarea conducătorilor și mai ales de exigențele contradictorii dictate de o parte de funcțiunile lor trecătoare și de alta de interesele lor electorale permanente!

Suntem dar de acord cu teoria ziarului bucureștean dar nu și cu aplicația cu totul insolită pe care o face în cazul de față.

Noi nu am încurajat niciodată agitațiile demagogice și chiar în declarația noastră la proces am arătat că nimic nu poate justifica ieșirea muncitorilor din ordinea legală.

Dar în același timp, fiindcă nu puteam tăgădui niciodată adevărul, *nu ne era îngăduit să ascundem, profunda anarhie administrativă căreia lucrătorii i-au fost în mare parte victime.*

Cu un director general care, sprijinit pe partidul său și pe autoritatea primului ministru, *sabota sistematic, ajutat și de o lege absurdă de autonomie, pe ministrul șef ierarhic al său, nu se putea ține ordinea în administrație.*

Și de când există organizare de stat, ordinea de jos nu a putut niciodată dăinui sub anarhia de sus.

Aceasta este ceea ce trebuie să înțeleagă ziarul bucureștean, atât de preocupat de ideea ordinii și a autorității. Nu demagogia politicianilor de rând, ci tocmai sentimentul necesității ordinii, m'a făcut să infierz oricând fără considerații de oportunism indisciplina administrativă. Și ce dovadă mai bună de dispreț față cu ori și ce oportunism puteam să dau de cât că eu membru al partidului național-țărănesc, să scriu într'un raport oficial lucruri atât de neplăcute pentru șeful guvernului și al partidului, numai pentrucă eram convins că omul pe care acesta îl proteja, era o cauză de anarhie!

Căci în sufletul meu, ideea de stat a fost totdeauna înaintea ideii de partid.

Ceeace explică multe lucruri.

M. M.

Cumpără că te tai!...

Guvernul se consolează susținând că suspendarea plății couponului datorilor externe a fost primită cu înțelegere și calm în țară și străinătate...

Guvernul vrea să facă dovada acestui calm și a acestei în-

telegeri cu unele telegrame din străinătate și cu reacțiunea bursei din Capitală...

Dar bursa noastră demult nu mai este decât o ficțiune părăsită în mâna unui grup limitat de jucători, cari de fapt sunt înșiși funcționarii și auxiliarii ei.

Când băncile sunt de fapt desființate în funcțiunile lor cele mai elementare și cu atât mai mult în participarea lor la viața bursieră, și când particularii și-au consumat toate rezervele de bani sau le-au investit în imobile, în măsura în care imoralitatea și demagogia partidelor politice nu le-au sacrificat debitorilor de bună și de rea credință, — este o copilărie din partea guvernului să judece efectele unui fapt important ca acela al suspendării plății cuponului extern, prin reacțiunea unei asemenea nenorocite burse, surprinsă în miezul vacanței de vară.

Cât despre adevărata reacțiune a străinătății, e suficient să fie citite *toate* comentariile publicate și mai ales să se noteze căderea titlurilor noastre de rentă cele mai bune, la Paris, cum este renta stabilizării, cu 100 fr. francezi în prima ședință după aflarea măsurii guvernului român. Intre *cursul de 2.550 fr. francezi cu cât au plătit actualii deținători* asemenea titluri la emisiune și *cursul de 570 fr. francezi* care este *cursul de astăzi* al aceluiaș titlu, fără cumpărători, se cuprinde toată drama creditului nostru în străinătate și toată mustrarea pe care străinătatea ne-o adresează, când un titlu analog, cu aceeași dobândă, cu aceleași garanții și cu acelaș scop la emisiune : *titlul Imprumutului de Stabilizare Polonez, se menține și astăzi la Bursa din Paris la cursul de 1.300—1.400 fr. francezi*.

Dar ceiace guvernul până acum nu a explicat nici țării, nici străinătății, este *contrastul dintre măsura drastică și intempestivă de azi și umilnțele închinete în numele acestei țări la Geneva, la Liga Națiunilor, unde acum câteva luni, pentru salvarea și menținerea creditului nostru, acelaș guvern a acceptat statutul controlului finanțelor noastre prin experții Ligii Națiunilor.*

Tara are deci dreptul să ceară socoteală acestui guvern pentru umilnțele inutile cari i-au fost impuse atunci și cari astăzi pot fi văzute în adevărata lumină a scopului lor : acela de a nu se fi provocat atunci o retragere dela guvern. Și tot astăzi măsura bruscă și intempestivă a guvernului, care până mai zilele trecute publica situații excelente despre întrările și ieșirile de devize dela Banca Națională a României și desvâluie adevăratul sens : *o măsură desperată pentru salvarea imprudentului angajament demagogic de a asigura prețuri mai mari pentru agricultura țării, decât acelea pe cari jocul normal al pieței mondiale și situația dezolantă a pieții noastre viz-à-vis de piețele importatoare, ni le-ar procura din lipsa unor convențiuni tratate din timp pe bază de realități, iar nu sperate cu orgolioasă încredere de pe urma conferințelor internaționale...*

Răspunderea guvernanților pentru dezorientarea provocată între agricultori cu promisiunea susținerii prețurilor, conflictul și primejdioasa soluție dată conflictului cu Creditul Agricol Ipotecar pentru suma de 900 milioane, insuficiența acestei sume pentru realizarea angajamentului luat, pierderile dezastruoase

cari pot amenința pe agricultorii cari, induși în eroare, nu și-au vândut în mod normal recolta în așteptarea prețurilor promise de guvern, primejdia că aceste prețuri de fapt să nu poată fi susținute, și alte motive de aceeași natură, credem că au stat la baza măsurii luată cu atâta surprinzătoare grabă de guvern față de străinătate.

Dar dacă străinătatea nu va voi să cumpere cerealele noastre cu leii blocați de guvern, pentru a-i susține demagogia, ce se va întâmpla cu acești nenorociți agricultori? Partidul național-tărănesc joacă o carte mare. Pentru noi rezultatele acestui joc vor duce la o lichidare mai mult a partidelor politice de mult condamnate în fața opiniei publice și la o incurajare a năzuințelor de reconstituire a statului pe baza organizațiilor de reală răspundere și pricepere.

F. Z.

Hărțile graiului

Așa intitulează pontiful filologiei românești, profesorul Sextil Pușcariu, lucrările noi și originale pe cari le execută sub direcția sa, muzeul limbei române, pentru a identifica geografic, variațiile dialectale ale limbei noastre.

Anchetatori competenți și abili parcurg regiune după regiune și sat după sat pentru a strânge particularități de limbă după o metodă, care permite transpunerea exactă pe hartă a domeniului teritorial a fiecăreia.

O asemenea fotografiere din înălțimi stratosferice a teritoriului național în ceea ce are mai viu și mai spiritualizat (ce comară mai vastă de spiritualitate există într'un popor decât limba sa?) este o operă menită să intereseze până la pasiune pe toți aceia, pentru care viața națiunilor înseamnă altăceva decât balanța plăților externe.

Opera pe care o desfășoară cu atâta discreție cei câțiva filologi de sub direcția d-lui Sextil Pușcariu trezește totuși reflexii întristătoare.

Dece este o fatalitate ca lucrurile bune din țara asta să-ți trezească în loc de bucurii, numai melancolie?

E fiindcă acestea sunt așa de puține și sublînează atât de dureros prin contrast ceea ce *nu se face* în alte direcții și ceea ce *s'ar putea face!*

Când vezi unde poți ajunge ca rezultate parțiale și unilaterale prin muncă și *conștiință de țel*, chiar fără sprijin și fără ambianță favorabilă, te întrebî unde se putea ajunge ca rezultate generale și variate, într'un regim național de valorificare a eforturilor nobile și constructive.

Dar în lucrarea *muzeului limbei române* mai este ceva semnificativ și îngrijitor. Este alama că dacă lucrarea de înregistrare a limbei noastre nu se va face repede atunci particularismele atât de prețioase pentru știință vor dispărea încete de opera de unificare a limbei, care se produce în mod firesc dela unire încoace și că astfel multe tezaure de cunoștinți asupra graiului și trecutului vor fi pierdute pentru totdeauna.

Această constatare făcută de un for atât de competent confirmă intuiția noastră, care acum opt ani am preconizat

printr'o revistă ardeleană *Țara noastră* alcătuirăa unei *Enciclopedii* românești cu obiect special și anume *înregistrarea tuturor cunoștințelor despre țara și poporul românesc în acest punct de plecare istoric, care este data întregirii românismului.*

O asemenea enciclopedie trebuia să fixeze exclusiv cunoștințele despre noi înșine în ordinea istorică, geografică, filologică, etc., etc., pecum și contribuția noastră la cultura universală, *cu excluderea tuturor cunoștințelor generale enciclopedice* (ca în recenta enciclopedie engleză și italiană) pentru care o operă în limba română ar fi și prea grandioasă și poate inutilă.

Utilitatea unei asemenea enciclopedii apare confirmată de savanții dela Cluj.

Dar această operă este și prea înaltă și prea frumoasă și prea dezinteresată ca să poată fi înfăptuită într'un regim de mediocritate obligatorie!

Ea va fi una din podoabele țării celei noi, pe care cu atâta freamăt o așteptăm.

M. M.

Și în Argentina!

O telegramă a agenției Ullstein anunță că în ultimul timp s'a constituit în Argentina un partid fascist cu numele de „partido nacional fascisto“.

Sunt semnele acelei mișcări politice naționaliste care se accentuează din ce în ce mai mult în aproape toate țările civilizate.

Dar fascismul, dacă vrea să devie creator, trebuie să fie — cum și este până acum, — corporatist. Prin urmare e de așteptat că mișcarea naționalistă din Argentina să devină în scurt timp o mișcare pentru reforma Statului pe baze corporatiste.

Cu acest prilej, putem anunța pe cititorii noștri că o mișcare corporatistă cu caracter oficial se observă de câtăva vreme în Turcia, care pare a pregăti în chip discret o radicală reformă a Statului, pe când în Japonia există un puternic curent corporatist, concretizat în ultimele luni chiar într'un partid care tipărește mai multe ziare și reviste pentru propagandă sa.

Ideea corporatistă pătrunde deci în diferite țări ale lumii și nu e tocmai un mit cum cred încă unii întârziati dela noi...

I. J. R.

Apusul civilizației

Din bezna care cuprinde lumea noastră politică, incapabilă să înțeleagă sensul universal al vremii noi este o satisfacție să constatăi că — cel puțin în teorie — unele exemplare alese ale acestei lumi au lucidități pătrunzătoare.

Articolul d-lui Gheorghe Brătianu „*Către apusul unei civilizații?*“ publicat sub titlul *Vers le bon empire* în revista belgiană „*Le Flambeau*“ este din manifestările acestei rase...

Articolul — amintit măgulitor de Vanderwelde în cartea sa recentă și reprodus în românește în *Ideea liberală* din Mar-

tie—Mai, — face o apropiere impresionantă între epoca de azi și decadența imperiului roman.

Cu toată aversiunea pe care omul politic o mărturisește pentru orice formă de etatizare, considerată ca semnul decadenței, istoricul este totuși silit să mărturisească fatalitățile organizării.

În adevăr, d. Gheorghe Brătianu scrie:

„Acolo unde libera concurență a inițiativelor poate ajunge „ca să așeze echilibrul, în lumea mai slab populată din veacul „trecut — ciocnirea formidabilă a organizațiilor electivă ar „deslănțul astăzi o catastrofă“.

Și astfel e salutar dacă intervenția Statului apare ca o consecință fatală a acestei schimbări de proporțiuni, răspunsul apare inevitabil afirmativ.

De ce însă d. Brătianu nu trage consecințele acestei viziuni clare și comprehensive, și nu recunoaște că acest rol nou și covârșitor al Statului nu mai poate fi împlinit de Statul minimal și anemic al veacului al 19-lea ci de către un Stat care să însemne auto-organizarea națiunii însăși?

Și oare nu tocmai în această auto-organizare a tuturor forțelor spirituale și materiale ale națiunii, se va găsi și mijlocul de a evita „iobăgia economică și tirania socială“ legată de un Stat centralist și atotputernic, răspunzând în același timp și imperativelor vremii care pretinde organizare și disciplină națională?

M. M.

Evreii din Anglia

Consiliul izraelit al evreilor englezi a hotărât cu o majoritate covârșitoare — spun telegramele, — să nu proclame boicotul oficial împotriva mărfurilor germane.

Bunul simț al evreilor englezi a suferit, de sigur, influența mediului.

Ce-au de zis însă în această privință evreii din alte țări mai puțin civilizate decât Anglia?

S. A.

Prin corporații, pentru Țară

Când la 1921 am organizat în calitate de comisar general și de director general în ministerul de industrie prima expoziție a industriei românești în Capitală (expoziție rămasă din nenorocire și ultima de același fel și de aceeași amploare) am pus pe portalul de intrare a ei în litere luminoase această deviză:

„Prin industrie, pentru țară“.

Cele patru cuvinte însemnau un crez, care la data aceea numai instinctiv anticipa asupra ceea ce este mai esențial în gândirea și în morală corporatistă. În fața forței formidabile, pe care o reprezintă industria în România cea nouă, noi înși-ne înspăimântați parcă de influența pe care această forță ar fi putut-o exercita asupra vieții publice a țării, țineam — cu tot

entuziasmul nostru pe care împrejurările l-au confirmat pentru ideea industrializării noastre, — să arătăm industriașilor cari stăpâneau această forță că mai presus de ei și de fabricile lor stă țara de finalitățile înalte ale căreia, ei nu rămân decât un mijloc.

Spiritul pe care îl exprimă această deviză ar trebui să pătrundă încă și azi toate corporațiile naționale și însăși agricultura, — din care agitatorii politici nesinceri ar voi să facă o categoria privilegiată, care trece înaintea însăși a intereselor naționale, — ar trebui să-și adopte în toate împrejurările devisa asemănătoare: „Prin agricultură, pentru țară“.

Iar ideea corporativă în general nu poate găsi o formulă mai potrivită pentru a afirma împotriva acuzărilor de egoism și materialitate substanța ei idealistă, decât aceeași lozincă generalizată: „Prin corporații, pentru țară“.

M. M.

Declarațiile Domnului Mihalache

Declarațiile domnului Mihalache, făcute la ședința comitetului executiv național-tărănesc din județul Muscel, sunt foarte interesante prin faptul că desvăluie o evoluție neașteptată în ideile șefului ramurei țărăniste a partidului ce ne guvernează.

„Soluțiile, cari se impun, trebuie examinate și la nevoie chiar aplicate de conducerea partidului și de guvern înainte ca ele să ajungă în desbaterea congresului general al partidului“. Cum se potrivește cu democrația integrală această hotărâre și chiar punere în aplicare a unor măsuri, fără a fi consultat măcar organele partidului, necum pe reprezentanții legali ai țării?

Și mai interesantă este partea din declarațiile domnului Mihalache, prin care d-sa recunoaște, că „cel puțin câțiva ani de aci înainte, trebuie să ne concentrăm puterile numai în interiorul țării“!

Unde este campania împotriva celor cari au susținut până acum acest lucru? Unde este dârza campanie, care voia să dovedească lumii, că toate relele ne vin din tendința la anarhie? Și mai ales, cum se potrivește această concentrare de puteri numai în interiorul țării, cu teoria Statului țărănesc?

Domnul Mihalache se îndreaptă pe drumul Damascului. Ne așteptăm să-l vedem și corporatist.

C. N.

După ei, potopul...

Ziarele au publicat, nu de mult, înștiințări oficioase despre existența unor posturi vacante în diferite servicii ale Statului, invitând pe cei interesați să se prezinte a le ocupa.

Asemenea înștiințări au avut darul să arunce stupefacția asupra oamenilor de bun simț din țara-aceasta.

Cum adică?

De ani de zile se discută la noi problema inflației de funcționari publici; de ani de zile se spune oficios și neoficios că Statul ar putea foarte bine să meargă cu jumătate din sluj-

bași săi actuali; de ani de zile, în fine, se demonstrează că singura soluție pentru degrevarea bugetului este împuținarea numărului funcționarilor publici, politică ce trebuie ridicată la rangul de problemă națională de orice guvern viitor. Și actualii conducători se grăbesc, — pentru o meschină satisfacție electorală — să ocupe posturi cari ar fi trebuit desființate pur și simplu sau, în cazul când posturile ele înșile ar fi fost absolut indispensabile, să fi fost ocupate de funcționari detașați din alte servicii! Ne întrebăm uimiți, înmărmuriti, cum se va putea ajunge vreodată la normal în asemenea condițiuni, cu asemenea politicieni pe cari-i preocupă, nu interesele superioare ale Statului, ci interesele lor personale și ale partidului?

Și se mai găsesc naivi cari să mai creadă în necesitatea menținerii sistemului politic actual, și leneși mintali cari din tembelism sau comoditate socială privesc încă cu ochi dușmănoși orice încercare de pașnică revoluție politică...

I. J. R.

Neocorporatism american

Cum era de așteptat Statele Unite sub dictatura președintelui Roosevelt intră într'o fază de organizare reală a economiei naționale.

Dar cine zice azi *organizare*, zice *corporatism*.

De aceia formele preconizate de Roosevelt se apropie enorm de principiul corporațiilor.

Codurile industriilor impun un maximum de ore de lucru și un minimum de salariu precum și un sistem de control al producției.

Întreprinderile care nu se supun codului lor vor fi supuse din oficiu după un termen de prestare „de zece zile!”

Nu ne grăbim să aprobăm măsurile americane cari ni se par grăbite și superficiale... dar nu ne putem opri de a sublinia mersul irezistibil ca un compresor al ideii corporative.

M. M.

Un eveniment corporativ

Il inseamnă constituirea în Italia a corporațiilor de categorie prevăzute prin regimul corporativ din 1926. Înființarea — desigur destul de tardivă, — a acestor corporații, este începutul unei adevărate economii a producătorilor.

Acum va putea să se purceadă în chip intens și categoric la coordonarea activității economice italiene pe calea înțelegerii între corporațiile de categorie.

În special în domeniul acordurilor intercorporative sunt de așteptat inovații care să însemne o grandioasă experiență de economie dirijată, în sens autonom, de către însăși elementele conducătoare a diferitelor activități economice.

M. M.

Guvernul lui Saturn

Revista „Secera“, organ al partidului național-tărănist, care-și propusese să reinvieze doctrina țărănistă și să readucă partidul la vechea lui matcă ideologică, a fost interzisă de guvern. De guvernul aceluiași partid național-tărănist!

Mai înțelege cine poate!

Ce va zice însă d. Mihalache, care era sprijinitorul și inspiratorul mărturisit al seceriștilor?

Straniu ni se pare, de asemenea, faptul că cei grupați în jurul revistei s'au mulțumit să primească lovitura fără a protesta, după cum au făcut astă iarnă tinerii cari redactau publicația săptămânală „Stanga“, — și aceasta de esență național-tărănistă-comunistă.

Hotărît lucru, cele ce se petrec astăzi în partidul și guvernul național-tărănist sunt fapte absolut inedite pentru istoria vieții noastre publice. Păcat că, în lipsa unei preze care să le biciuiască cu brutalitate, ne lipsește cel puțin un umorist de mare talent care să le immortalizeze în domeniul hazului național. Ar fi fost, totuși, un câștig...

S. A.

Emile Durkheim, corporatist

Pasiunea lecturii își află farmecul și răsplata în noutățile probabile pe cari le poți întâlni, cu fiecare pagină, la fiecare răscruce de idei. Ea îți oferă mereu constatări și verificări a căror singură valoare rezidă de multe ori în surpriză.

Așa, de pildă, ai totdeauna satisfacție să afli cât de mare este numărul celor cari au fost, — încă de mult, — adepți entuziaști ai doctrinei și sistemului corporatist pe care l-au germinat mintal și l-au propus cu reală convingere ca singur mijloc de remediere a relelor celor mai diverse ale conviețuirii o-menești. Nu este puțin lucru să vezi cum în cele mai variate și distante studii găsești idei și convingeri în stare nucleară dar cu caracter profetic față de realizarea lor tardivă.

O astfel de surpriză am încercat răsfoind dăunăzi o carte veche și cu subiect străin de mine și extrem de delicat: „Le suicide“ al prea cunoscutului Emile Durkheim, erudit profesor de sociologie la Sorbona. Analizând în nu mai puțin de 460 de pagini aspectele specifice individuale și sociale, ale acestui fenomen al sinuciderii, devenit problemă, profesorul Durkheim caută la sfârșit, în câteva pagini, să extragă succint concluziuni și să ofere o propunere valabilă de profilaxie socială contra unei stări pe care o consideră morbidă.

Astfel, cauza generală, cuprinzătoare a sinuciderilor, o crede în existența unei „alarmante mizerii morale“. Inșă, pentru el, această alterare a temperamentului moral dovedește puternic o profundă alterare a structurii sociale. Și pentru a vindeca pe una, este nevoie să fie reformată cealaltă. Reconfortarea socială nu o vede Durkheim decât în *descentralizarea profesională* a Statului, adică în *organizația corporatistă*, pentru care pledează cu observațiuni de fină calitate, demonstrând, sumar,

necorespondența instituțiilor sociale contemporane (cartea este scrisă în 1897 și reeditată în 1930) și urgența unei purificări radicale. Remediul maladii colective de proporții vaste, al cărei unul din efecte este fenomenul sinuciderii, se află în organizarea corporațiilor cari, singure, ar fi în stare, — după decăderea atât de gravă a noțiunii de Stat, a religiei și a familiei, — să reconstitue o comunitate de idei și sentimente și un centru de interese care să cimenteze societatea și să-i ofere un sens neastâmpărului ei maladiv.

Inregistrăm cu satisfacție această călduroasă și competentă pledoarie pentru corporatism. Erudiția vastă și atât de apreciată a prof. Durkheim ne dispensează de orice comentariu, în afară de remarcă utilă că un sociolog așa de distins a anticipat, de acum aproape 40 de ani, necesitatea unei reforme care va deveni curând o realitate pretutindeni biruitoare.

CHR. P.

Cultura regională

„Revista de cultură regională“... Cu acest minunat cuvânt se intitulează ea însăși, revista „Analele Brăilei“ fondată de d. inginer G. Marinescu.

Pentru cine știe ce sunt orașele noastre de provincie în care viața „societății“ se împarte între cafeenea, poker în familie și club și în care preocupările devin „înalte“ doar la ora sosită a zărelor din București, a înfrunța mediul local pentru a sădi o operă de cultură regională este înainte de orice un act de eroism.

Când însă intenția este inoblată și de calitate acțiunii culturale, opera înfăptuită poate constitui un model. Și acesta e cazul cu Analele Brăilei, care nu își propun ca unele reviste de provincie cu aere școlărești să „facă“ literatură mediocră, ci își dă drept misiune studiul sistematic al regiunii sale.

Astfel ultimul număr ne aduce o prea interesantă catagrafie din 1828 a locuitorilor și veniturii din orașul și județul Brăila de prof. Mihail Popescu.

Se poate vedea acolo o instructivă aplicare a principiului corporativ de natură fiscală.

„Plata dărilor avea să se facă în cislă (comun) fleșcare după „starea și prilejul ce avea. Alcătuirea cislă trebuia să fie observată cu mare privityhere, ca să se facă după dreptate fără a se „năpăstui cei săraci de către fruntași“.

Tot în acest studiu se poate găsi o poruncă a visteriei către Serdarul Tăut, ispravnicul Brăilei, plină de înțelegere și îngăduință față de cei săraci, a căror „năpăstuire“ și „luare nedreaptă“ cată să o evite cu orice preț.

Dar vai... azi Vistierul nu mai e cel de atunci, administratorul său Tăut e înlocuit cu alții... Tăuți de o recentă celebritate iar „năpăstuirea“ și „luarea nedreaptă“ nu mai are cine să o înlăture.

Ca să măsurăm unele distanțe, această reinviere a trecutului este tot ce poate fi mai prețios.

Un cuvânt mai mult ca să admirăm niște ANALE cari și-au înțeles așa de bine misiunea.

M. M.

Situația din Italia

Situația din Italia din punct de vedere economic și financiar se poate rezuma în câteva date :

1. Lira italiană este recunoscută de către toată lumea financiară ca o monedă necontestat stabilă *la curs liber* (nu ca leul românesc, care nu mai este în adevăr convertibil de un an și jumătate !)

2. Balanța de plăți este activă dela 1931 până azi.

3. Impozitele, mai ales cele directe, au fost diminuate.

4. Șomajul este abia de 2,7 la sută din populația muncitoare așa că Italia este ca procent de șomaj a 15-a țară din lume !!

În fața acestor rezultate democrația românească are toată autoritatea să condamne un asemenea regim !

M. M.

Corporatismul în Franța

Cu fiecare zi corporatismul, — ca doctrină încadrată într'un sistem vast, — dovedște forțe intrinseci de penetrație cari întrec anticipările posibile ale gândirii. Oricât de circumspect ar putea să privească cineva vestea, fapt este că, recent, până și generoasa Franța, țara cu predilecție a construcțiunilor în abstract, este pe cale de rapidă convertire către sistemul realist al corporatismului.

Conflictul întâmplat cu mult răsunet între cele două tabere ale vigurosului partid socialist de sub conducerea lui Léon Blum, — conflict care nu se reduce, cum ar crede unii, la o simplă dispută de metodă și tactică politică, — are un sens mai profund. Înclinarea sensibilă a opiniei publice către acțiune, către pozitivism în fapte și gândire, se produce ca o reacțiune inevitabilă a excesului de abstracțiune, de plutire capricioasă în vid. Produsele spiritului francez au purtat totdeauna gravată pecetea speculației teoretice și de substrat afectiv, deaceia credem că tendințele lui actuale marcate așa de vizibil cu o colorație cu totul nouă, jalonează luminos cursul unui eveniment menit să facă epocă.

Când un Déat, Montagnon, Marquet ș. a., pledează așa de entuziaști pentru un crez nou, desigur că gestul nu are o semnificație ștearsă, de suprafață. Reformiști și revoluționari nu rămân doar două nuanțe ale aceleiaș categorii metodice ce-și extinde semnificația pe deasupra unei divergențe de tact și oportunitate. Când ei pretind urgența unui „Stat tare“ (desigur în sens de „fortificat“) a unei „accentuări puternice a forțelor economice“ prin „accesul lor *real* la viață“ etc., se simte ușor virajul către dreapta.

Neo-Socialismul — așa a fost botezată noua concepție, — chiar dacă nu este socotit decât ca un echilibru de circumstanță între capitalism și socialism, prin contactul cu seva naționalistă și în fața sterilității exagerării comuniste, echivalează total corporatismului. Cu toată rezerva de echilibrată precauție păstrată de Léon Blum, revendicările corporatiste ale

fracțiunii de dreapta vor câștiga foarte repede și foarte mult teren.

Pozitivismul naționalist se va afirma curând ca o forță cu adevărat creatoare în dezordinea catastrofală de astăzi, cu condiția, însă, ca să nu însemne un efort singularizat egoist, ci unul de colaborare activă. Dinamismul concepției corporatiste cucerește sigur și pasivitatea teoretică a Franței.

Fuziunea între activismul creator al sistemului corporatist și splendoarea lucidă și departevăzătoare a spiritului francez, — prin intermediul partidului socialist — va proba curând o realitate care va surprinde pe cei ce cred în eternitatea ordinii actuale. Și descompunerea social-democrației germane stă măturie.

Pentru că erorile sociale îmbracă, după epoci, forme diverse dar nu sunt niciodată permanente.

CHR. P.

Umilirea ortodoxiei

Un ales intelectual și un om de răspunderi mari în viața economică a țării, d. inginer Giugurtu, face în revista sa *Libertatea* — adversar de bună calitate a ideilor noastre! — o semnificativă spovedanie.

Consemnând impresiile sale din Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului, d-sa se arată îngrijorat de soarta ortodoxiei, căreia i se arată de statul român — nu și românesc! — de azi, o așa de mare indiferență.

Pentru noi interesantă este în primul rând *preocuparea* de ortodoxie la oameni, care prin funcțiunile lor sociale, s'ar părea așa de departe de viața religioasă.

E în aceasta un semn al vremii. Cei mai buni aleși dintre oamenii de gândire și acțiune, chiar când au avut nenorocirea să-și formeze prima cultură în atmosfera de scepticism și oboseală sufletească dela sfârșitul veacului al 19-lea (care să nu se uite niciodată, după opinia noastră a durat până la 1914!) socotesc azi ca o condiție primară a vieții sociale reinvierea ortodoxiei.

Ei înțeleg că însăși armătura materială a vieții nu mai ține, dacă spiritualul nu mai suflă de nicăeri asupra cartilajelor inerte ale unei societăți reduse la fier, ciment și hârtie monedă.

Și e simbolic faptul că nici chiar cei, cari, ca d. Giugurtu, au suprema noblețe economică de a fi producători... de aur, nu socotesc totuși că dând țării noastre aurul i-au dat ceea ce li trebuie și tot ceea ce mai înalt în nevoile sale.

În al doilea rând sunt interesante și aproape zguduitoare revelațiile pe cari directorul *Libertății*, le face asupra neglijanței și desconsiderării ortodoxiei!

În raza arhiepiscopiei Alba Iulia și Sibiu sunt 92 parohii importante fără preoți și în toată țara lipsesc cel puțin 500 preoți.

Iar cifra bugetară corespunzătoare încadrării acestora ar fi abia de zece milioane lei!

Iar în acest timp — vai! aceasta ar fi o explicație? — în mi-

nisterul *cultelor* majoritatea funcționarilor superiori ar fi de altă confesiune !

„Dușmanii neamului“ de care vorbește d. Giugurtu se găsec, ni se pare, într'un loc pe care ne îngrozim să-l arătăm.

M. M.

Epopeia socialismului și cultul naționalist

Desvoltarea societății umane, privită în evoluția ei multi-seculară, apare ca un proces lent, dar de proporții vaste. Ca imagine în abstract, are înfățișare de ceva uriaș, magnific, impozant, care înaintază sigur și fără a concepe o piedică.

Determinanții evoluției sociale afluează din domenii și direcții infinite variate. Rolul lor nu este nici sporadic, nici discontinuu. Din potrivă, forțele devenirii sociale numai prin muițimea lor nebanuită oferă impresia că acționează obscur (ceiace în fapt echivalează cu îninteligibil), dar în realitate ele sunt în lucru simultan și continuu, deși în proporții mereu variabile.

Impletirea lor este prea complicată pentru ca o mințe de om să o poată cuprinde în întregimea ei, dar identificări parțiale prin urmărirea unora ori mai multor fire esențiale s'au făcut deseori.

Ceiece a dominat, însă, întotdeauna această țesătură mărunță de forțe, conflicte, cauze și rezultate a fost, fără excepție, cerul variabil al spiritului social. Metamorfozarea continuă a acestuia, — produsă, desigur, de inșiși aspectele și fenomenele materiale ale vicți, — este paralelă, dar anterioară, liniei de evoluție a societății. Expresia acesteia nu este decât reflexul palid al luminii spirituale proiectate totdeauna nu înainte. Revoluțiile însă, aceste imense pietre de hotar între epoci, deși provocate de întredintarea prea rigidă și prea uniformă a stărilor de fapt, nu apar și nu se manifestă până ce atmosfera spirituală nu este suficient extinsă pentru ca explozia să se producă și să spargă cadrele vechi.

Insurgenții datelor epocale au luptat totdeauna prin resortul unei ideologii, cât de schematice, și sub făclia luminoasă și caldă a unui ideal.

Spiritul de justitie socială, atât de vag și de variabil conturat ca concepție de fiecare epocă, a orientat cu preponderență micile conflicte ca și marile prefaceri. Concretizat în ideologii și doctrine numeroase, el a condus și stăpânit, cu puteri deosebite, mințile conducătorilor ca și atitudinea masei.

Socialismul, — ca doctrină de organizare socială, — deși a premers, ideologic, comunismul este un fel de compromis, între acesta și realitate. Concepția socialistă a pornit din surse sentimentale și față de gravitatea stărilor în cari și-a făcut apariția, s'a pus anticipat ca o mediană între idealul comunist și realitatea de fapt. În acest chip a reprezentat mai ales o soluție tranzitorie, cu mai mult pigment raționalist, dela dese-chilibrul contemporan la absolutul idealist al echității comuniste.

Dacă comunismul a putut să fascineze cu puterea magică a idealului său așa de ușor realizabil aparent, socialismul a atras

în deosebi prin caracterul său cumpănit și prin perspectivele de siguranță pe care le oferea, comparat comunismului, — pentru realizarea lui fără prea mari salturi în situația de fapt. În Franța, țara entuziastei generozități sociale, socialismul a germinat fructuos, câștigând curând mari adepziuni de masse și extinzându-se, apoi, în mai toate Statele și organizându-se politicește.

Mișcarea socialistă a fost, mai ales dela războiul încoace, într'o permanentă ascensiune. Guvernele din Franța și Anglia i-au confirmat forța politică, nu însă și pe cea realizatoare de idealuri.

Pe această temă, având ca punct inițial o discuție de metodă politică militantă, partidul socialist francez, — unul din cele mai distins organizate, doctrinar și politic, — este pe cale să se scindeze. Unii vor să accentueze și mai mult caracterul echilibrat al sistemului socialist și să caute a colabora cu puterea burgheză pentru înfăptuirea de mari reforme adecuate, iar alții pretind că forța socialismului rezidă tocmai în concepția lui de bruscare. Reformatorii și revoluționarii. Unii au în frunte pe inflăcăratul Renaudel, ceilalți pe Paul Faure.

Conflictul acesta nu este de suprafață, ci are o semnificație mai adâncă, pentru că este vorba de valoarea socialismului în sine, care și el a fost dovedit de vremuri ca insuficient și ineficace. Se simte nevoia adaptării și completării lui.

Esențial pentru acest proces ideologic care pasionează acum nu numai Franța, este că *influxia de forță și de viață nouă este chemat s'o aducă socialismului tocmai naționalismul.*

Dacă socialismul revoluționar a trebuit să sufere continuu amputări și să facă nelăcetate concesiunii spiritului de colaborare în pasul vremii, acum se impune o nouă acordare la vibrațiile unui alt ton pe care-l reprezintă cu putere tendința naționalistă

Naționalismul a ajuns astăzi un cult. Un adevărat mit care este oricând în stare să colecteze entuziasmul creator al popoarelor.

Național-Socialismul german va avea să treacă un examen pe care omenirea, buimăcită, îl așteaptă cu mult interes. Suntem desigur, în pragul unor vremi noi, de prefacere rapidă. Fecunditatea vieții sociale și economice prin forța pătrunzătoare a naționalismului nu poate decât să-l favorizeze dezvoltarea.

Cu condiția, însă, ca acest naționalism să însemne totdeauna o concepție dinamică, activă și nu un simplu sentiment alim platonice.

CHR. P.

Liber popor?..

Când este vorba de a promova o conducere autoritară ori măcar un spirit autoritar, o tendință de control sever, depozitării votului universal se agită brusc și nu conținesc până ce, — prin acomodare — nu capătă impresia că au regăsit ceia ce pierduseră.

Poporul ține mult să se simtă liber, să știe că gesturile nu-i sunt stingherite și nici inițiativa împiedicată. Pentru libertate el este în stare să reacționeze, însă slab și târziu. Până la răscăală poporul nu protestează decât în două cazuri : când restricțiunile merg până la suprimarea libertății sau când este provocat și atârșat. În fapt, el se acomodează lent și sigur, când această restricție a libertăților are o curbă progresivă, căci înțeleg bine că totul are un rost, că predomină o necesitate care depășește pe fiecare.

Astăzi nici un cetățean, de nicăeri, — nici Englezul atât de încrezut în drepturile sale, — nu este, practic, așa de liber cum se consideră în sine sa.

Cu toate acestea apologetii sistemului democratic de astăzi, grijulii de dreptul de libertate „câștigat cu atâta trudă și atâtea vărsări de sânge“... pretind că sistemul corporatist prezintă pericolul de a stânjeni mișcarea liberă a fiecărui cetățean, opresându-l în țarcul strâmt al corporațiilor.

Noi credem, însă, că atunci când se va înfăptui acest eposcal postulat al vremurilor noastre, — organizarea corporatistă a națiunii, prin integrarea ei totală și adevărată în stat, — atunci dreptul prețios al libertății va fi infinit mai sigur și mai durabil asigurat.

Corporatismul, departe de a se concepe ca sistem de autoritate și de a milita contra libertății, pretinde că o poate realiza acum mai eficace decât oricare sistem de organizare politică. Poporul nu va mai avea deloc a se teme de știrbirea drepturilor lui în cadrul corporațiilor, ci a se folosi de o potențare sigură și de ecoul lor.

Dar, dacă poporul este astăzi atât de real suveran și se feli-cită de libertatea sa, cu același calm și același siguranță cu care omul îți oferă trăsura când întrebi : „liber, birjar ?“, să răspundă și poporul când îi spui : „liber, popor ?“...

CHR. P.

D-l Profesor S. Mehedinți

și ideia statului corporativ

Am mai avut prilejul să relevăm la această rubrică opiniunile d-lui prof. Mehedinți privitor la statul corporativ în opoziție cu statul democratic de azi.

Un prieten al revistei noastre ne atrage atențiunea asupra unei conferințe ținută de d-sa la Federația Asociațiilor profesionale la 12 Decembrie 1930 în aula Fundației Carol I, și care poartă titlul : *Partidele politice și statul corporativ*.

Cu toate că concepția d-lui prof. Mehedinți, așa cum se desprinde din această conferință, cu privire la statul corporativ nu este însă destul de precizată, este interesant de constatat că d-sa încă de acum doi ani, s'a făcut propovăduitorul ideii corporatiste la noi în țară.

Cităm din această conferință câteva pasagii cât se poate de caracteristice și anume :

„Cine nu are profesune nu are loc și nu trebuie să aibe cu-

„vânt în statul modern. Și cu atât mai mult nu se cuvine să fie „amestecat în conducerea superioară a treburilor publice”.

Iată dintr'o dată întregul regim democratic de azi condamnat definitiv la lumina idellor corporativiste.

Iar în alt loc :

„Spune-mi cu cine muncești și ce muncești ca să-ți spun „cine ești. Fiindcă singura munca profesională poate califica „valorile, pe când politica le amestecă și le neutralizează ; iar „uneori, sub haina largă și peticită a cluburilor politice, se ascund tocmai cei lipsiți de orice muncă profesională”.

Ne amintim de un articol publicat de d. Poulopol în revista „Libertatea” și în care susținea tocmai contrariul.

Iar în concluzie d-sa spunea :

„Așa dar, adevăratele partide, singurele partide sigure sunt „profesiunile, se înțelege nu în sensul cunoscut al antagonismului pentru stăpânirea și exploatarea statului; ci în sensul unei „organice colaborări”.

Firește că așezarea profesiunilor pe acelaș plan cu partidele politice nu este tocmai exactă, dacă judecăm în cadrul corporativist, pentrucă fiecare cetățean, în acest stat, trebuind să aibe o profesiune înseamnă că toată populația țării va fi împărțită pe profesii iar aceștea grupate în corporații. Partidele politice de azi nu pot avea pretențiunea că au grupat în cadrele lor întreaga populație a țării, știut fiind că numai o foarte mică minoritate de cetățeni fac parte din aceste cadre.

Dar și din alt punct de vedere profesional și corporațiile nu pot fi considerate ca fiind organizări sociale echivalente cu partidele politice, pentrucă fiecare din ele îndeplinesc o altă funcțiune socială : primele având un caracter eminentamente economic și cultural, cele de al doilea numai un rol politic. Această așezare a profesiunilor alături de partidele politice se explică pentrucă foarte mulți socotesc că regimului politic și economic de azi s'ar putea menține dacă s'ar aduce un corectiv profesional.

Această concepțiune este cu totul greșită, pentrucă nu poate fi vorba de menținerea actualului regim economic și nici a statului democratic, dacă înțelegem să punem capăt relelor pe cari le constată d. prof. Mehedinți.

Înlăturarea acestor neajunsuri nu se poate face menținând toată structura statului democratic de azi și aducându-i numai corectivul unei reprezentări profesionale. Oare nu avem exemple de ceace se va întâmpla în acest caz ? Camerele agricole, Camerele de industrie și comerț, Camerele de muncă, ele nu sunt oare încercări de reprezentare profesională ? Pot fi ele sustrate influenței partidelor politice ? Nici chiar alegerile electorale nu pot fi sustrate acestor influențe.

Așa dar trebuie să avem curaj : la muzdul de antichități cu statul democratic de azi.

Dar d. prof. Mehedinți nu trage această concluziune pe care noi am formulat-o de mult.

Aceasta nu scade nimic din valoarea conferinței sale, pe care o relevăm cu plăcere, după cum relevăm orice manifestare care se desfășoară în direcția concepțiilor noastre.

Romane, romane, romane...

Cine a contemplat mai atent în vremea din urmă viața noastră artistică a rămas surprins de fecunditatea literară a generației tinere.

Lămurirea se află, poate, și în afluxul reactiv al unei spiritualități înăbușite de anii de după războiul prea mult materialist, dar și în motive culturale mai adânci. Nervozitatea aceasta creatoare în domeniul literar stă mărturie sigură că nivelul nostru cultural s'a urcat sensibil și că detașarea de servilismul imitator al occidentului este începută din plin și pe această fațetă a vieții noastre românești.

Din gama producției literare a ultimului an, nu se poate să nu te izbească abundența, în chip de avalanșă, a unui gen care se pare că a monopolizat predilecțiile publicului cititor și ale scriitorilor: romanul.

Se scriu și apar mereu romane cu frecvență neobișnuită pentru atmosfera noastră de calm literar. Fenomenul nu amenință deloc să deprecieze genul prin abundență, pentru că are, încă, pentru noi tot farmecul și toată surpriza noutății și apoi pentru că, în genere, s'au produs romane de bună calitate. Debuturile au putut să mențină niveluri onorabile, chiar în fața „maestrilor” consacrați.

Dar ceiace este bine să observăm, ca remarcă extrasă din considerări de ansamblu, este că ofensiva aceasta a romanului românesc se dă pe fronturi deosebite și fără legătură între ele. Mai toate casele de editură — cu multă insistență de afirmare: „Adevărul” — caută să încurajeze și să accelereze ritmul, însă fără un fir propriu conducător.

Vezi, bunăoară, că nu există o tendință precisă ori măcar estompată de concepție creatoare (desigur nu proporționată până la caracterile pretențioase ale unei „școli”) dar măcar o direcție, un sens distinct, însă nu unic. În toată presa atât de bogată a romanului nostru românesc recent, este dezolant să constatăi absența unui astfel de criteriu călăuzitor. Nu este vorba să se facă artă cu tendință și nici naționalism ori sociologie romanțată, dar am vrea să putem desluși măcar o coeziune ideologică, o oarecare comunitate și asemănare în puncte de vedere. Neîndoios, nu constituie o scădere. Dar existența unuia sau mai multor „curenți” care să antreneze producția ar avea efectul fructuos al unei accelerări a creației și, mai ales, a unei cizelări continue a ei.

• • •

Nu ne incumetăm să facem o catalogare critică a tuturor romanelor românești apărute în ultima vreme. Să pomenim, totuși, de cele cari au impresionat mai mult așteptările cititorilor și au fost, într'o oarecare măsură, comentate cu mai mult interes.

De pildă seria celor patru romane ale d. C. Stere, elaborate într'un chip original — prin dictare — dar întreținute la o frumoasă înălțime estetică. În ele d. Stere, cunoscător adânc al vieții basarabene și rusești și gânditor cu predilecție, a fost zu-

gravul inspirat al unei societăți pe care prea puțini au cunoscut-o. Cu resurse literare infinite și cu rădăcini adânci de viață în ogorul social pe care l-a infățișat, d-sa a putut să realizeze o panoramă vie a unei societăți în care a fixat desăvârșit tipuri și caractere. Este mai mult un roman descriptiv al unui mediu de idealism revoluționar, cu toată varietatea și pitorescul etnografic.

Un roman așteptat cu multă nerăbdare, dar afundat așa de repede în apa turbure a desamăgirii: „Cartea nunții“ a d. G. Călinescu, care s'a dovedit, aci, creator mai mult din spirit comercial.

La fel, „Fecior de slugă“ al d-lui N. D. Cocea, cu pretenții de literatură care desfundă curajos adâncurile societății noastre românești, ratat ca concepție („satira burgheziei românești“) și mai ales ca putință de realizare artistică. Fără scânteeri de inspirație și fără sensibilitatea aceia delicată care consacră un literat, romanul d-lui Cocea a izbutit foarte ușor să fie ratat ca „roman“, dar foarte prețuit ca „marfă“.

În schimb mai multă atenție s'a concentrat asupra altor romane cari, prin competența și autoritatea nediscuțată a autorilor a impus chiar anticipărilor. Este vorba de romanele criticilor noștri literari: d. E. Lovinescu și d. G. Ibrăileanu, în afară de cel a d. M. Eliade, publicist fecund și de talent.

În așteptarea acestora, pronosticurile au fost foarte variate și țesute cu infinită jenă, de teama unor erori probabile în aprecieri premature.

D. E. Lovinescu, în „Bizu“, a realizat un fel de autobiografie romanțată. Firește că este vorba de un fragment de viață care nu interesează prin autenticitatea situației ci prin aceia a simțirilor. Spre deosebire de romanele d. Stere, acel al d-lui Lovinescu este mai mult unul de confesiune, de interiorizare, un întreg curcubeu de nuanțe senzitive, jucând între jăratecul unui ideal urmărit o viață întreagă și sentimentul unei năruiri nostalgice, sfârșite într'un duos atașament de cele mai mărunte și delicate semne de viață ale firii, în toată taina ei nepătrunsă. Criticul a putut să se abstractizeze, să nu se facă simțit în roman, dar influența personală nu a fost eliminată. D. Lovinescu, cu firea sa sensibilă, fragilă, se profilează vădit cu tot jocul complicat sufletește al lui „Bizu“.

În romanul d. G. Ibrăileanu, „Adela“, dimpotrivă, criticul de artă nu s'a putut depărta și, în atitudinea de creator, a intervenit mai mult decât ar fi trebuit. „Adela“ este un jurnal intim al unui om matur — Codrescu —, care notează cu o grijă bolnăvicioasă de detaliu cascada întreagă de sentimente în tensiunea lor fără preget față de o dragoste târzie, reinviată ca veche pasiune din adolescență. Ar putea să fie un roman psihologic, totuși vrea să păstreze și caracterul narativ. D. Ibrăileanu s'a străduțit desigur, de teama pretențioasă a criticei—să ofere o descripție bogată și exactă a unui fenomen de durată în suflet, însă, prin intervenția prea puțin reținută a criticului, a intelectualizat prea mult subiectul. Aforismele, notările personale, frânturi de aprecieri și gânduri semănate la tot pasul, demască ușor prezența obsedantă a tipului de intelectual, care nu

poate face singur abstracție de sine decât printr'un efort care — oricum — rămâne nenatural.

Romanul persistă însă, ca o frumoasă realizare psihologică, cu o ținută stilistică impecabilă.

Alt roman, dela început frumos acceptat de public și de critic „Maitreyi” al d. Mircea Ellade.

Un tip de roman erotic irizat de acea fină sensibilitate care superiorizează un caracter, un personaj. Este un desen măestrat până la detaliu, în care vezi un om, un suflet, o simțire, redată cu o reală exactitate, în care a știut să prindă, să înlanțuie și să redea o bogăție de ascunzături psihice care se țin atât de capricios cu firul unei povești de dragoste.

D. Eliade, fire prin excelență senzitivă și cu aplecare către meditație, a luminat fără s'o știe prea bine cu reflexele cutelor sale intime toată compoziția romanului. În Allan și-a descărcat cu abundență de amănunte toate firișoarele unui suflet mărunțit fin și cu multă predilecție pentru interiorizare, iar în Maitreyi, pe lângă același nerezăcută subiectivare, a adăugat misticismul specific Indiei și mai ales tendința lui proprie către gândire, către interpretare, reverie și meditație.

Aparențele de porniri carnale au putut să facă pe unii a crede, într'un loc, că este o atmosferă de sensualism animalic, de libertinaj, dar cine a știut să gândească mai adânc, fără să privească doar la suprafața iluzorie a aspectelor cari ascund o taină inaccesibilă oricui, a înțeles că totul, cu flecare pagină, plutește la o înălțime unde puritatea morală ozonifică întreaga atmosferă a romanului. În el află frumos articulate — cu ireproșabilă proprietate de stil cizelat — nevinovatele dulcegării sentimentale, naivitatea gesturilor menite să jalo-neze camuflat atracția între două suflete, fiorii trupești și pasiunea nemărginită care le inneacă, apoi, total.

Să remarcăm, în sfârșit, că toată frumoasa caravană de romane noi românești, din care am spicuit pe cele mai mult discutate, se perindă luminată sporadic și intermitent doar de lumina palidă a câtorva foiletoane critice.

Nu se face încă vizibilă o preocupare mai competentă și mai adâncă, mai largă și, desigur, selectivă și stimulentă, a unui proces creator care trebuie să devină o recoltă nu o erupție.

CHR. P.

Cauza Cauzelor...

Chestiunea turburării muncitorești dela atelierele c. f. r. nu e atât de veche în cât să fi fost cu desăvârșire uitată, iar concluziile ce s'ar putea trage din ea să nu mai poată fi înregistrate. Mai ales când unele din ele au o permanentă aderență cu actualitatea politică.

Așa, de pildă, merită să fie relevat modul cum un ziar prieten al guvernului și al democrației desorganizatoare și demoralizatoare, pune diagnosticul turburării în chestiune.

Cităm textual:

„Cauza răului stă în faptul că aceste partide (ziarul se

referă numai la partidul liberal și cel național-țărănist pe care le socotește, în concepția sa democratică și constituțională, ca partide de cl. I) în loc să mențină viu contactul cu populația muncitoare din regiunea gărei, au abandonat terenul, lăsând pe agitatorii comuniști să culeagă roadele“.

Adevărul este cu totul din potrivă. Turburările muncitorești de acum opt luni au fost posibile tocmai din cauză că partidele și-au vârit acolo germenii distrucțiunii. Cine nu cunoaște astăzi opera de destrămare și corupție săvârșită printre muncitorii căilor ferate de agenții partidului național-țărănist?

Ceea ce ar fi trebuit să reprobeze deci partidelor o presă cu adevărat patriotică, ar fi fost tocmai amestecul lor insolit în rosturile unor oameni necăjiți cari nu dela d. Pompiliu Ioanțescu și nici dela d. Mirto și C-nia au să-și afle mântuirea.

Dar pentru aceasta ar fi trebuit la „directorii opiniei publice“ un sentiment de durere profundă pentru țara aceasta, pe care e greu să-l cerem de acolo unde nu poate incolți.

S. A.

Spre Statul corporativ

Intr'o serie de articole în „Adevărul“, domnul prof. Mihai Carp dela Iași pledează pentru sindicalizarea corpului didactic secundar.

Printre altele găsim următoarea frază: „Asociația profesorilor secundari era croită ca o organizație pentru altfel de situație a corpului didactic, un fel de organizație de vremuri bune, un iaht luxos pentru excursii de mare senină, nu un cuirasat de luptă pe valuri furioase...”

Nici nu ne-am fi așteptat ca în cel mai democrat ziar al democrației integrale să găsim o așa de sugestivă caracterizare a democrației.

E drept că asociația nu a fost creată pentru luptă, căci nu se întrevedeau timpurile de azi, dar nu e mai puțin adevărat că era croită după modelul statului democratic. Criza, care cu tot cortegiul ei de mizerii, are și o fațetă bună prin verificarea în foc a tuturor utopiilor secolului trecut, ne-a etalat, în toată goliciunea lui, acest Stat. Dacă nu putem fi de acord cu inițiatorii Sindicatului profesorilor secundari în ce privește adversitatea față de Stat ca scop, suntem gata a saluta sindicalizarea ca o nouă dovadă că ceasul Statului corporativ se apropie, cu atât mai mult cu cât unii nu-l doresc. Nu putem subscrie ideea de luptă contra Statului, pentrucă, în sindicalism, ca element constitutiv al corporației, noi vedem armonia. E drept, în Statul viitor, pe care nu par a-l dori acutalii inițiatori; dar nu ne întristăm.

După cum acum 10—15 ani acel ce ar fi propus sindicalizarea corpului didactic ar fi fost tratat drept nebun, pentru ca azi nevoia să o impună, tot astfel corporatismul se va impune victorios în ciuda tuturor idellor perimate și intereselor nemărturisite.

Un sindicat mai mult este încă un pas spre corporatism.

I. F.

Sub regimul amânărilor

Odată cu căderea guvernului de tehnicieni, și-a pierdut din autoritatea ei părerea multora că la locul de comandă trebuie omul cu pregătire specială. Imi amintesc de o intrerupere în Cameră a d-rului Lupu care a luat cuvântul pentru a lansa următorul aforism: „Tehnicienii sunt buni să-i pui să execute după programul de ansamblu elaborat de oamenii de stat; nu să întocmească programul”. A uitat d-l dr. Lupu să ne lămurească ce școli a urmat și ce meserie e aceea de „om de stat”. Ori este un titlu care ni-l putem acorda și noi înșine, fără drept de opoziție? Dar, aceasta e concepția democrației. În virtutea ei, la ministerul comunicațiilor a fost numit d. Eduard Mirto, un avocat necunoscut până mai ieri, ca o mare și democratică demonstrație. A trebuit să se arate că realizările fructuoase se dăruiesc națiunii de un ne-specialist.

De realizat, nu s'a realizat nimic. Acelaș pas de „ralenți” al autorității drumurilor și podurilor. De altfel, în materie de drumuri, titularul departamentului este original chiar între democrați. În discursul din Cameră cu ocazia legii chemate a împletri situația drumurilor despietruite, am găsit următoarea perla: „Țăranul român preferă să meargă cu capul sus prin gropi, decât cu capul plecat de rușinea prestației pe drumuri bune”, ceea ce nu l-a oprit pe același d. Mirto să... reintroducă prestația, care va face pe țăran să umble cu capul plecat de rușine!

Dar nici democrația nu e atât de lipsită de specialitate. Are și ea una, politicianismul; iar specialitatea acestei specialități este amânarea. De aceea amânăm contractul drumurilor, podul dela Severin, chestia postului de radio-emisiune cu unda lui, spinoasa problemă a păcurei și cărbunelui ceferist, repararea șoselelor, comanda la Reșița. În fine, orice vine spre soluționare cu sau fără scandal.

Și amânarea este o soluție, și încă strategică.

Pe lângă că nu ne luăm responsabilitatea, omorim pe adversar cu așteptarea și lăsăm succesorului o sarcină cât mai grea.

Atunci nici o grabă. Ca la tribunal, amânăm...

I. F.

Oaspeți dragi...

Timpe de câteva zile Bucureștii au adăpostit între zidurile lor un grup de numeroși italieni, veniți ca să ne cunoască mai bine și să întoarcă vizita celor 500 de români, cari au fost în Italia în timpul sărbătorilor de Paști.

Au venit nu după mult timp, și între ei se găsea un număr important de ziaristi dela cele mai însemnate cotidiene, precum și intelectuali de toate categoriile.

Ne-am bucurat de sosirea lor și ne exprimăm credința că, în casa noastră, ei și-au dat seama și mai bine de viața și obiceiurile atât de asemănătoare celor din țara lor.

Cu ocazia recepției dela ziarul „Universul”, d-l dr. Ezio Comuncoli, șef redactor la ziarul „Il popolo d'Italia” din Mi-

lano a spus printre altele și următoarele cuvinte : „Pretutindeni, alături de probele materiale cari dovedesc în mod neîndoios latinitatea voastră, am găsit acest spirit cu adevărat latin care nu se desminte niciodată. Noi dorim din tot sufletul ca justele voastre aspirații să fie pe deplin îndeplinite”.

Deasemenea d-na dr. *Linita Beretta*, din Milano, a rostit și următoarele fraze : „Voi ați fost cu noi și nci vă vom fi alături în viitor”. Și mai departe : „Țara voastră și țara noastră sunt menite să fie unite în veacuri, și noi vă mulțumim că ne-ați dat prilej a vă cunoaște de aproape”.

Iar cu ocazia festivalului dela Ateneul Român, care s'a dat în onoarea oaspeților, d-l *Cesare Galimberti*, reprezentantul marelui agenții „*Stefani*” si-a terminat cuvântarea cu următoarea frază : „Ca și lampadoforii de odinioară, din aceste strălucite primiri în cari ne-ați dat prilejul să admirăm marile voastre însușiri de rasă, primim dela voi, facla nestinsă a fraternității italo-române, pe care nestinsă o vom duce în Italia și nestinsă o vom păstra în sanctuarul iubirii și admirației noastre”.

Toate aceste cuvinte rostite, constituiesc pentru noi o mărturisire și o promisiune.

Mărturisire, pentru toți acei vecini, cari ar socoti că vocea sângelui și zămisirea comună din aceeași carne strămoșească pot fi înăbușite și ascunse în circumstanțe de moment.

Promisiune, aceea că vor veni mai des și mai mulți, cât de curând, și că cei ce se vor întoarce, vor restabili adevărurile pe cari, cu regret trebuie să menționăm, au fost scrise de unii conaționali de ai lor la adresa poporului românesc.

Pe acei ce vor mai veni, li așteptăm cu dragoste de frate, care — în ce ne privește pe noi românii — o avem aceeași astăzi, cum am avut-o ieri și cum o vom păstra și mâine.

Pe noi, cei grupați la revista „*Lumea Nouă*”, aceste vizite reciproce ne umplu sufletul de bucurie și ne procură și o adâncă satisfacție : aceea pe care o simțim ori decâte ori compatrioți de-ai noștri, întorși din Italia cea Nouă, ne împărtășesc entuziasmul celor văzute.

Căci, în afară de principiile fasciste, cari sunt specifice țării surori, temelia statului renăscut o formează scheletul corporativ.

... Și doar prin el noi luptăm pentru renașterea României Mari, încă nelnoite...

M. Z.

Anul II, No. 9

LUMEA NOUĂ

Septembrie, 1938

LUMEA NOUA

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Profesorii ¹⁾

de MIHAIL MANOILESCU

În lumea de mâine oamenii fiind priviți mai ales prin prisma rolului pe care îl împlinesc, nu putem vorbi de profesori înainte de a vorbi de educație și de învățământ public, ca funcțiuni esențiale ale vieții naționale.

În societatea individualistă, instrucția tineretului este, înainte de ori ce, o datorie naturală de a cultiva și desvolta *individul*.

Individul fiind singurul punct de plecare și singura finalitate a societății, învățământul și educația publică sunt mijloace de perfecționare a individului care e *un scop în sine*. Prin definiție, ele pot să dea o *anumită* directivă tinerilor generații și să le insuflă un *anumit* ideal social, național sau etc.

Învățământul și educația publică nu pot fi de cât *neutre, incolore și fără tendință*. Ele sunt: *artă pentru artă*, într'un stat ei însuși neutru și lipsit de idealuri proprii.

Această năzuință continuă spre „decolorare“ a școlii, a fost cunoscută mai ales în apus, unde lupta pentru laicizarea învățământului era o formă a luptei pentru neutralizarea lui. Cu totul alta va fi concepția despre școală în Statul corporativ, prin esența lui *purător de idealuri*.

Statul este un instrument în serviciul unității naționale, manifestată în dublul aspect al *unității de țeluri*, și al *unității de mijloace*.

Înainte națiunii, stau, astfel, vreme de generații, anumite țeluri spre cari se îndreaptă în linii de continuitate și de convergență, toate eforturile și toate gândurile. Statul fascist, cel mai clasic exemplu al Statului purtător de idealuri, pune înaintea poporului italian țelul concret al ridicării acestuia în toate domeniile spiritului și a puterii, într'o încordare continuă și programatică, *în care rolul fiecărei instituții naționale este precis și dinainte hotărât*.

¹⁾ Din ciclul de articole: „Privind spre lumea de mâine“.

Intr'un asemenea Stat, educația publică nu mai poate fi artă pentru artă. Ea înseamnă pregătirea generațiilor tinere într'un anumit spirit și într'o unitate sufletească inspirată de unitatea țelurilor naționale.

Primul rezultat al acestei noi concepții despre școală este *deplasarea de accent care se face dela instrucție la educație*. Pe când în societatea individualistă și materialistă grija parinților, ca și a școlii, se concentrează asupra instrucției, singura care are valoare economică fiindcă deschide o carieră, reclamată de egoismul individual, în societatea corporatistă și idealistă de mâine, grija educatorilor va fi mai ales aceea de a pregăti elemente de o mare tărie sufletească, integrate în acțiunea întregii națiuni. De sigur, preocuparea egoistă de carieră nu va putea și nu va trebui să dispară; dar alături de această preocupare, care împinge atenția spre instrucțiune, apare puternică preocuparea educației menită să consolideze și să desvolte puterile sufletești ale tinerimei, în tr'o epocă de intensă viață colectivă.

Dacă educația a fost atât de mult neglijată în școala de ieri este fiindcă educația înseamnă înainte de ori ce o *etică proprie și un ideal propriu*.

Statul de ieri, indiferent și amoral, n'a avut o etică proprie.

Statul de mâine, care se definește tocmai prin idealism și criterii morale precise, va da, în sfârșit, educației publice prioritatea de mult reclamată asupra instrucției. Zorii Statului de mâine se arată clar în instituțiile fasciste cari, prin opera „balila“, au dat o vie concretizare ideii educației în spiritul Statului nou.

„Educație cu tendințe“, se va zice. Dar cât tendințele sunt așa de înalte și de legitime, ele nu au nevoie să fie apărate, nici scuzate.

. . .

În Statul corporativ, ori și ce funcție este implinită de o corporație. Funcția învățământului și a educației revine întreagă *corporației didactice*, care, ca ori care alta, având răspunderi proprii în fața națiunii, are dreptul la o *desăvârșită autonomie*.

În concepția corporatistă, profesorii de toate gradele au în mod natural, sarcina educației și instrucției naționale. *Ei nu primesc această misiune ca un mandat dela Statul politic*. Corporația este tot atât de îndreptățită la o personalitate proprie și independentă, ca și Statul însuși.

Să nu uităm că Universitățile înfățișează singurele exemple de instituții preexistente însuși Statului. Sorbona este neasemănat mai veche de cât Statul francez, și Universitatea din Praga, care datează din veacul al 13-lea, este și ea puțin mai veche decât Statul cehoslovac !

Corporația Universității este, de altfel unul din cele mai clasice tipuri de corporație, și unul din cele mai viabile. Autonomia corporativă a Universității este complectă, și în ce privește disciplina interioară și în ce privește recrutarea profesorilor, în cari Statul (chiar când este singurul susținător material al Universității) nu are nici un cuvânt de spus. Și ceea ce este mai caracteristic, este faptul că *Universitatea și-a menținut privilegiile sale corporative de-alungul veacului liberalo-individualist, care a distrus toate instituțiile independente, confundându-le în Statul centralist.*

În concepția noastră, corporația învățământului ar fi o extindere și o generalizare a corporației Universității.

Școala autonomă și stăpână pe destinele ei n'ar avea, față cu Statul, de cât datoria de a-și orienta întreaga ei activitate spre acele țeluri unitare, pe cari Statul le formulează în numele națiunii. Pentru rest, școala ar fi, ca și celelalte corporații, *un Stat în Stat.*

Școala profesorilor ! Iată deviza învățământului de mâine. Ea înseamnă respingerea amestecului străinilor și nechemărilor și, mai ales, respingerea spiritului politic de partid.

Dar această deviză implică și o alta :

Profesorii ai școlii ! Ea înseamnă lichidarea sistemului nenorocit al profesorilor vizitatori, grăbiți ai catedrelor lor, cu aere surprinse de moșieri cari nu și-au revăzut de mult moșiile date în arendă !

În școala de mâine, profesorii vor avea înfinit mai multe drepturi de cât astăzi, dar și înfinit mai multe datorii.

Școala se va organiza singură pe toate treptele ei. Ea va căpăta puteri normative cât mai largi, în interiorul său, și va exercita astfel de puteri chiar și în afară, în măsura în care ele ar fi indispensabile pentru împlinirea rolului său funcțional. (Astfel de puteri externe are și azi școala primară asupra părinților și copiilor, în aplicarea obligativității învățământului).

. . .

În ce privește participarea la conducerea superioară a Statului, școlii ca școală îi va reveni un rol important:

În Parlament, diferite grade de învățământ își vor trimite — ca și Universitățile de astăzi — reprezentanții lor. Ei nu vor avea (de altfel, ca toți parlamentarii corporativi), misiunea de a-și apăra acolo, în primul rând, interesele lor profesionale, ci pe aceea de a apăra școala ca funcție națională și drepturile ei.

Dar în afară de Parlament, viața intensă și activă a profesorilor ca colectivitate, se va desfășura în sânul corporației. Aici profesorii de toate gradele, *deslegați de obligațiile disciplinare și erarhice, și funcționând ca membrii liberi să-și exprime părerile lor,* vor putea contribui cu toți la îndruma-

rea învățământului, prin metode de manifestare cari constituie o adevărată democrație de breaslă.

Căci, trebuie să o spunem încă odată, doctrina corporatistă nu este împotriva contribuției pe care o pot aduce adunările, atunci când ele împlinesc îndoita condiție de a fi compuse din oameni *competinți și egali*. *Egalitate între egali* este un principiu natural și pe el se poate clădi pe bază de alegeri, conducerea oricărei instituții corporative.

Doctrina corporatistă este numai împotriva *egalității între neegali*, care pune laolaltă, în acelaș vot uniform, pe Clémenceau și pe valetul lui !

Pe această bază internă, *democratică* în sensul bun al cuvântului, corporația învățământului va putea să-și desfășoare activitatea ei așa de esențială.

Căci, mai ales într'o epocă de transformare a societății, învățământul și educația publică au o sarcină enormă. Nu mai este vorba de a transmite pur și simplu dela o generație la alta un patrimoniu câștigat de mult, ci de a crea un patrimoniu spiritual nou.

Statul cel nou nu va fi un edificiu de legi și de reforme economice, ci, înainte de orice, o construcție sufletească din care să porceadă toate celelalte.

Corpul didactic, purtător al unei asemenea torțe, apare astfel, investit cu o demnitate care i s'a refuzat până azi.

Suveran pe catedra sa, profesorul nu va avea să tremure de amenințarea nici unui politician mic sau mare, beneficiar nelegitim al puterii în Stat.

„Statul sunt eu“, va putea spune cu mândrie cel din urmă învățător dela țară, gândindu-se la funcția de cultură care îl *incorporează* în Stat.

Învățătorul câștigă în *demnitate* iar învățământul în *stabilitate*. Numai când școala va fi a unei corporații organizată autonom, ea va cunoaște, în sfârșit, o continuitate de principii și de programe, după care suspină de atâta vreme.

Numai atunci se va sfârși cu dușurile scoțiene ale regiunilor școlare contradictorii, cu alternarea între trifurcație și unicitate, și cu acea fantomatică clasă a opta care apare și dispăre după capriciile ministeriale !

Dar oare profesorii, readuși la școală, nu vor putea să se mai ridice spre locurile supreme din Stat, și să aibă și alte activități în afară de cea școlară ?

Nimic nu ar fi mai anticorporativ de cât o asemenea concepție.

În doctrina corporatistă, oricine împlinește profesional

sau extra profesional — dar serios și continuu — un rol cultural, economic sau social, adică un rol *funcțional* concret și util, are *prin aceasta*, drepturile corespunzătoare acestui rol.

Profesorii cari vor avea activități culturale deosebite, ca literați, critici, oameni de știință, artiști, se vor integra și în corporațiile respective, potrivit acestor activități, în măsura în care ele sunt *efective*.

Mai mult, în conducerea superioară a Statului, profesorii vor intra ușor *după ce vor fi dat probe în cadrul corporațiilor* lor și vor fi dovedit, mai ales, că știu să întrunească într'o privire sintetică, *toate* nevoile Statului, nu numai cele ale breslei lor.

Este chiar infinit probabil că pregătirea lor intelectuală, dacă va fi complectată și de o cunoaștere a realităților naționale în domenii variate, le va da o superioritate deosebită asupra celorlalte profesii, și va impune un număr mare de profesori la conducerea Statului.

De altfel, schimbarea accentului dela instrucție la educație, va mări aptitudinile înseși ale profesorilor.

Dacă învățând, înveți, este tot așa de sigur că educând, te educi. *Odată cu calitățile de suflet dezvoltate în elevi, vor crește și calitățile de conducători de suflete, ale profesorilor.*

Ei vor redeveni ceea ce nu trebuie să înceteze de a fi nici odată: îndrumătorii, dătători de norme și *izvoare de autoritate socială*.

Căci pe măsura în care între elevi va naște tipul *legionarului* împodobit de purtări sufletești, în aceeași măsură se va ivi între profesori tipul *șefului*.

În locul învățăcelului și a pedantului lui dascăl, școala de mâine va avea pe soldatul virtuților creatoare și pe comandantul lui.

Iar Statul va găsi pentru cele mai primejdioase locuri și pentru cele mai înalte răspunderi ale sale, pe oamenii noi, eșiți dintr'un tipar în stare să reziste ca și când ai turnat în el oțelul.

Noi și faza precorporativă

de I. JOLDEA RADULESCU

O împrejurare pe care n'o regretăm, a făcut să putem discuta recent cu un distins fruntaș al mișcării politice etichetată „Blocul Cetățenesc“, unele chestiuni în legătură cu reforma Statului.

La obiecțiunile noastre că nu vedem de loc în programul și chiar în tactica numitei organizațiuni, o înțelegere precisă a ideologiei corporative, interlocutorul nostru ne-a răspuns :

— „Dar pe noi nici nu ne preocupă deocamdată să aprofundăm sau să ne apropiem ideologia corporativă. Singura noastră țintă pentru moment este să realizăm mai întâi o reformă morală a vieții publice, și apoi să purcedem la realizarea reformei Statului pe baze corporative. Urmărim deci, spre deosebire de d-voastră, un țel *etic* și apoi unul social-politic“.

Cu alte cuvinte — ne-am zis noi, — oamenii aceștia socotesc necesară o fază precorporativă, pe care o parcurg în prezent, și ne-am adus aminte cu câtă justete colaboratorul nostru, d. Enric Otetelișanu a fixat într'un număr trecut al „Lumei Noui“, în fraze lapidare, ideologia etică a „Blocului Cetățenesc“. „Se pun noi probleme politice, economice și sociale? — scria d. Otetelișanu. Firește. Nici d. Forțu, nici prietenii săi nu se gândesc să tăgăduiască acest adevăr. Dar pentru ei pe primul plan vin comandamentele morale. Nimic durabil și serios nu se poate clădi pe minciună și pe incorectitudine. Mai întâi trebuie intronată ordinea morală, pe urmă celelalte se vor aranja dela sine¹⁾“.

N'au trecut decât puține zile dela convorbirea la care ne referim mai sus, și am citit în „Axa“, organ care oglindește ideologia „Gârzei de Fier“, un articol semnat de d. Ion Moța și intitulat „Faza precorporativă“, care, dacă nu ne-a înșelat prima impresiune, ne privea în mod special.

¹⁾ Enric Otetelișanu : „Considerațiuni asupra curentelor politice din România“ „Lumea Nouă“, Anul II, No. 6.

Și reprezentantul „Gărzi de Fier“ ca și fruntașul „Blocului Cetățenesc“, declară că se interesează prea puțin, pentru moment, de ceea ce s'ar putea numi *doctrina corporativă* și de răspândirea acesteia pe calea unei mișcări politice pozitive, — atât timp cât nu s'a încheiat mai întâi acea fază pre-corporativă de deștelenire a terenului, în ordinea *etnică*, la care gruparea căreia aparține, lucrează acum.

Noi știam și acest lucru, fiindcă tot colaboratorul nostru, d. Enric Otetelișanu, ni l-a relevat în același studiu amintit mai sus, și în care s'a ocupat de ideologia celor trei organizațiuni politice mai noi ieșite din nemulțumirea populară: „Blocul Cetățenesc“, „Garda de Fier“ și „Liga Apărării Naționale Creștine“.

„Ce vor aceste două din urmă grupări? — se întreba d. Otetelișanu în studiul său. Amândouă afișează un antisemitism intransigent și un naționalism care nu admite nici un compromis. Se va spune că aceasta este prea puțin. Totuși, constatăm că ambele aceste curente prind, ceea ce dovedește că și în acest caz instinctul masselor a descoperit un element esențial al existenței noastre ca popor și Stat. România nu poate fi decât ceea ce românismul, în cel mai cuprinzător înțeles al cuvântului, îl poate da. Orice este străin de esența intimă a acestui românism, nu poate fi tolerat să prindă rădăcini în colectivitatea românească, iar Statul românesc trebuie așezat pe asemenea fundamente în cât românismul să se poată manifesta cu toată și în toată amploarea lui. Toate celelalte imperative de ordin social, politic, economic și cultural, trebuie să fie subordonate acestui imperativ al rasei. Ne găsim, prin urmare, ca și în cazul imperativului de ordin etic al „Blocului Cetățenesc“, în fața unui postulat de politică națională care cere să fie satisfăcut în întregime și fără nici un compromis. Acesta îl cer românii din toate unghiurile țării, și astfel se explică succesul crescând al acțiunii „Gărzi de Fier“ și al „Ligei Apărării Naționale Creștine“.

. . .

Dar d. Moța aduage că această problemă a românismului care-și caută realizarea în toate manifestările de viață socială, morală și politică, a colectivității Statului, „a fost până acum ignorată de corporatiștii români“ — aluzia ne privește de sigur, fiindcă nu cunoaștem (cel puțin până la data când scriam acestea, căci surprizele nu sunt excluse) alți corporatiști în România afară de noi, — de aceea faptul continuă d. Moța, „dă naștere unei distincții esențiale între aceștia (corporatiștii) și ideologia „Gărzi de Fier“.

Mărturisim că suntem profund surprinși de aserțiunile d-lui Moța. Cititorul a putut remarca din chiar puținele citate făcute mai sus, că colaboratorul „Axei“ este victima unei

scăpări din vedere în ce ne privește pe noi și acțiunea de până acum a grupului nostru.

Problema etnică n'a fost de loc ignorată de noi, cum afirmă d. Moța, după cum n'am ignorat — din potrivă! — nici problema etică, așa cum tot atât de eronat își inchipuia frunzașul „Blocului Cetățenesc“.

În sprijinul acestei afirmațiuni, am putea să cităm mai multe articole și note din revista noastră, și la nevoie, toată colecția „Lumei Noui“, dela apariția ei și până astăzi. Dar, mai ales, să reamintim de broșura „România Stat corporativ“, în care directorul nostru, d. Manoilescu, a făcut o admirabilă sinteză a ideologiei noastre. Este posibil ca o atitudine manifestată public, atât de limpede și atât de categoric, să mai poată face obiectul unor discuțiuni, fie ele chiar și foarte amicale?

Pentru a nu părea însă că voim să disimulăm sub o indignare de paradă, fapte cari ar putea să ne jeneze, vom reproduce în cele de mai jos câteva pasagii cari vor constitui, credem, o dovadă concludentă a unei atitudini și a unui crez care nu mai trebuia pus un moment măcar în discuție.

Iată, de pildă, ce scrie d. Enric Otetelișanu în articolul amintit :

„România nu va putea fi cu adevărat mare și puternică, de cât numai atunci când ea va putea să se manifeste în cadrul unei moralități intransigente și a unui românism neprihănit de elemente streine“¹⁾.

Dar acolo unde punctul nostru de vedere în materie de ideal etnic se răsfrânge mai cu putere și ia forme programatice definitive, fără posibilitate de greșită interpretare, este în magistratul studiu al directorului și îndrumătorului nostru, d. Mihail Manoilescu, studiu care ar merita să fie reprodus în întregime, mai mult : ar trebui răspândit și pus în mâna fiecărui tânăr român, — atât de remarcabil este nu numai pentru profunzimea și claritatea ideilor, dar și pentru avântul intraripat al înaltului și caldului patriotism care-l însuflețește.

În acest studiu, d. Manoilescu scrie, între altele, următoarele :

„Pentru noi, naționalismul nu este un principiu aliniat alături de altele și independent de ele într'un program. El este principiul *originar* și *izvorul* tuturor celorlalte.

Întregul nostru program pornește dintr'o *decepție națională* și tinde către *mândria națională*. Cum am spus în primul nostru număr : „românismul integrat pentru întâia oară în forma sa politică normală, își datorește sieși și dato-

¹⁾ Enric Otetelișanu : „Considerațiuni asupra curentelor politice din România“ „Lumea Nouă“ Anul II, No. 6.

rește omenirii, demonstrația valorii creatoare a acestei forme". Această demonstrație nu s'a făcut. Această demonstrație vrem să o facem, credem că se poate face și o vom face".

Și mai departe :

„Idea națională este pentru noi concepută în chip constructiv, și omagiul cel mai bun pe care putem să i-l aducem este să creiem cu o precizie duse până la pedantism formele politice și sociale optime în cari se poate desvolta viața națională și se poate afirma geniul românesc. Iată de ce, pe altarul patriei noi n'am adus ca alții cununi de vorbe cari se vestejesc repede și se imprăstie ușor în cele patru vânturi. Ci am adus, printr'o operă meticuloasă și continuă, fructul gândirii noastre de fiecare clipă consacrat fiecărui domeniu al vieții naționale“¹⁾.

Iată deci formulată limpede și precis profesia noastră de credință în ordinea etnică, fără a mai vorbi de cele ce s'au scris în aceeași ordine de idei în alte articole și nenumărate note, din cari reiese cu prisosință ținuta noastră națională și morală de ieri, de azi și de mâine.

• • •

Dar chiar dacă n'am fi formulat-o și chiar dacă n'am continua s'o mărturisim cu prilejul discuției atâtor probleme de viață publică ce se pun în fiecare moment, ar fi trebuit oare s'o facem pentru ca cititorii noștri să poată pune de îndată opiniilor noastre un diagnostic precis în domeniul problemelor etnice și etice?

Noi credem că nu. În concepția noastră, era suficient să arătăm modul cum înțelegem noi corporatismul, pentru ca orice explicație în domeniul problemelor de naționalitate și morală să devie superfluă. Și acest mod l-am arătat, de asemenea cu prisosință, atât în studiile de doctrină pură ce s'au publicat aci, cât și în broșura „România Stat corporativ“. Era, într'adevăr, îndeajuns să formulăm principiile de bază ale corporatismului, pentru ca oricine să înțeleagă imediat de ce esență ETICA și ETNICA vor fi reformele sociale, naționale și morale, pe cari acele principii le includ. Căci corporatismul subînțelege automat principiile a căror salvagardare preocupă în mod atât de înalt pe ceilalți luptători ai mișcărilor naționale și morale.

Fără îndoială, pentru a înțelege aceasta, se cere o cunoaștere aprofundată a ieologiei și doctrinei corporative.

Cu regret trebuie să constatăm însă că faptul a fost și continuă să fie neglijat de contradicții noștri, dintre cari

¹⁾ Mihail Manoilescu : „România Stat corporativ“, — Naționalismul mișcării corporative. Vezi și : „Naționalismul nostru“, de același, în „Lumea Nouă“ Anul II, No. 1.

unii sunt sufletește totuși atât de aproape de noi și deci atât de interesați să ne urmărească scrisese.

Așa, de pildă, d. Moța afirmă în articolul citat că „corporatismul, așa cum e prezentat la noi de d. Manollescu, se reduce la o problemă de formă (?!) a organizației de Stat, fără a examina și a urmări o modificare a structurii etnice a Statului, etc.“

Corporatismul nostru este o problemă de formă?

Mărturisim că am renunța să mai insistăm dacă d. Moța n'ar declara că așteaptă „cu mult interes, cu o desăvârșită bună voință și bună credință lămuririle necesare din partea celor cari vor să ridice prestigiul corporatismului în România“.

Ei bine, rugăm pe d. Moța să se documenteze din inși studiile și explicațiile date în revista noastră cu alte prilejuri. Va vedea acolo că corporatismul nu este o formă cum își închipue d-sa, și cum ar voi să fie unii pretinși corporatiști, și mai puțin încă „o simplă mască, conștientă sau nu, a judeo-masoneriei care, spre a se salva, e gata să se preteze la cel mai perfid mimetism politic, foarte puțin onorabil pentru cei ce i-ar servi astfel, de unelte“.

Corporatismul — așteaptă încă odată aceia cari au întârziat să se documenteze, — nu este o formă, o simplă schimbare de decor, care să ne aducă în locul parlamentului bazat pe colegiul unic de astăzi, un parlament ieșit din mai multe colegii profesionale. Pentru atâta lucru n'ar mai fi fost nevoie de atâta trudă spirituală și nu va fi mâine, de sigur, nevoie de atâta trudă fizică și morală. Nu. Corporatismul este o transformare radicală și profundă a întregului organism social și politic al unei națiuni, din care va trebui să iasă un Stat nou întemeiat pe o morală socială și politică nouă.

Dar d. Moța își exprimă îndoeli și asupra rezultatelor din domeniul practic, pe cari principiile fundamentale ale doctrinei corporative le-ar putea avea, la aplicarea lor. Poate că de aci credința sa că corporatismul nostru este o formă și că prin această „formă“ nouă de organizare a Statului, „se menține și se consolidează actuala situație demografică a României“ în toate ramurile de activitate publică — și mai cu deosebire în cea economică.

Înțelegem ce vrea să spună d. Moța. Este o problemă care a fost pusă în No. 9, Anul I al „Lumei Noui“, de distinsul nostru colaborator, d.ing. Ion Fotiade, care a primit, chiar în acel număr, un răspuns complect, inspirat din realitățile sociale și juridice și din tratate, răspuns din care regretăm că nu putem reproduce însă de cât următoarele, rămânând ca restul să fie cercetat personal de d. Moța:

„Noi nu suntem un Stat polinațional; noi suntem un Stat național românesc, cu minorități alogene“ — spuneam noi

în acel răspuns. „Minoritățile alogene au și trebuie să aibă cele mai depline drepturi, dar caracterul Statului și al vieții publice nu poate fi de cât cel românesc. Nota dominantă și hotărâtoare a României nu poate fi de cât românismul, și misiunea în lume a noului Stat românesc întregit nu poate fi de cât afirmarea geniului românesc“¹⁾.

Prin ce mijloace însă, pe ce cale va fi realizat acest caracter esențialmente românesc al Statului ?

Iată problema.

„Garda de Fier“ crede că printr'o acțiune pe care conducătorii ei înșiși au calificat-o de fază precorporativă. Noi credem că nu e suficient.

Acțiunea aceasta, faza aceasta precorporativă, este bună, — necesară chiar, — pentru a pregăti instaurarea sistemului, a INSTRUMENTULUI care să facă posibilă realizarea caracterului românesc dominant al Statului. Dar acel sistem, acel instrument nu este, după convicțiunea noastră nestrămutată, din ce în ce confirmată de știință, de cât corporatismul și NUMAI corporatismul. În stadiul actual al Statului nu sunt posibile reformele etnice, — și nici chiar cele etice ! Acestea nu pot fi realizate de cât pe calea unei REORGANIZARI fundamentale a elementelor componente ale vieții publice și private de toate categoriile, DAR o ASEMENEA ORGANIZARE NU POATE FI FACUTA DE CAT INTR'UN STAT ESENȚIALMENTE NOU — în spetă : în Statul corporativ.

De aceea, după cum foarte limpede se exprimă d. Manoilescu în articolul său programatic despre „Naționalismul nostru“, întreaga noastră doctrină și programul Statului corporativ, nu sunt decât mijlocul, SINGURUL mijloc pe care-l credem în stare să ne ridice către acea superioritate națională pe care-o datorăm din clipa în care s'a constituit noua Românie.

Dar intrăm aci într'un domeniu vast care nu poate fi abordat cu ușurință într'un singur și simplu articol, ca acesta, de o dimensiune și misiune limitate. Să așteptăm, pentru o complectă lămurire a problemei și — nădăjduim — a tuturor celorlalte probleme puse de filosofia corporativă, lucrarea de proporții nemăsurat mai cuprinzătoare pe care d. Mihail Manoilescu o prepară în prezent și care va apărea, chiar în cursul acestei ierni, într'o editură franceză.

Bine înțeles însă că aceasta nu însemnează ca până atunci să suspendăm orice discuțiune ; din potrivă, continuarea acesteea o socotim necesară, de aceea făgăduim să re-

¹⁾ „Lumea Nouă“, Anul I, No. 9, pag. 40.

venim cu complectări asupra multora din datele aci numai enunțate.

. . .

Cât despre faptul că noi n'am insistat sau nu insistăm prea mult asupra mijloacelor de luptă concretă, cari să ne ducă mai curând sau mai târziu la realizarea reformei Statului, aceasta este o chestiune de posibilități și de oportunitate. Facem fiecare ce putem. Alții au crezut că trebuie să înceapă cu netezirea terenului în partea lui *etnică și etică*, să se dedice unei munci pe care, departe de a o disprețui sau nesocoti, o apreciem dimpotrivă, la înalta și justa ei valoare — *faza precorporativă*. Foarte bine; este o operă nu numai utilă, dar indispensabilă. La rându-ne, am socotit că, de oarece ideea de corporatism închide în ea și pe aceea de reformă *etnică și etică* și că, în definitiv, e nevoie ca cineva să se dedice și pregătirii fazei constructive, *fazei corporative* propriu zise, — noi putem intra de-adeptul în materie. Pentru a impune și a realiza o reformă atât de grea, e nevoie, am crezut noi, și de îndrumări teoretice. Departe de noi gândul de a le socoti ca „primare“, dar nu ni se poate nega dreptul de a cere măcar ca ele să fie cunoscute mai înainte de a fi discutate, pentru a nu lăsa posibilități de denaturare — fără voința preconcepută, de sigur, — a sensului precis al ideologiei noastre.

Cu acestea zise, cari vor face cu neputință credem, o confuzie în viitor, noi pășim hotărâți și optimiști spre țelul ce ne-am propus, fără a pierde un moment din ochi străduințele ce depun în același scop, alții, alături de noi. Nu poate fi vorba aci de nici o cursă de întrecere și nici de-o supralicitare de merite. Este, cu voie sau fără voie, o complectare reciprocă a unor forțe cari acționează, cu mijloace diferite dar mânate de un ideal comun, asupra aceluiași obiectiv. Ni e indiferent cine ajunge cel dintâi la țintă; *esențialul este ca acela care a ajuns întâi să poată săvârși opera uriașe pentru care soarta l-a însemnat cu favoarea sa.*

Asta e totul, — restul nu e nimic.

Vițelul de aur

de Inginer CRISTEA NICULESCU

El l-a luat din mâinile lor, a bătut aurul cu dalta, și a făcut un vițel turnat. Și ei au zis: „Israele! Iată Dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului“.

(Exod. Cap. 32. 4).

Nu știm, dacă rândurile de mai sus trebuie luate *ad literam*, sau trebuie înțelese în mod simbolic, așa cum trebuie înțeles în multe părți textul biblic. Nu știm, dacă întâmplarea cu vițelul de aur s'a petrecut de fapt, sau dacă e vorba numai de covârșitoarea însemnătate, pe care la un moment dat a căpătat-o aurul în viața poporului evreu, așa după cum azi s'a întâmplat cu o parte din omenire, acea parte care socotește ca *un punct de dogmă* supunerea întregii activități bucătilor de aur, bătut sau nu, așezate și păstrate cu sfințenie în acele tainițe ale băncilor, adevărate sfinte ale sfintelor din templele ridicate noului zeu Baal.

După conferința de la Londra, țările nu se mai împart ca altădată în credincioase și păgâne, ci în țări din grupul etalonului aur și în țări cari, ne mai mărturisind cultul metalului galben, sunt scoase din rândurile drept credincioșilor.

Tuturor argumentelor întemeiate pe observație și rațiune, cari arată, că așa cum a mers până acum, nu mai poate merge, li se opune repetarea fără răgaz a vechilor teorii din vremile de mult apuse, și de cele mai multe ori repetarea numai a unor precepte din acele vremuri. Din punct de vedere a captării, cel puțin momentane a masselor a această metodă a repetării idelilor ce vrem să răspândim, este de sigur foarte eficace. Numai că ea nu poate face nimic pentru îndreptarea lucrurilor.

De aceea noi, cari suntem preocupați numai de îndreptarea lucrurilor, vom continua să ne adresăm rațiunii cititorilor revistei „Lumea Nouă“. Scopul nostru nu e de a repeta argumentele aduse de alții în această chestiune, ci de a o

cerceta din punctul de vedere al țării noastre. Căci din nenorocire, gândirea și observațiile celor ce s'au ocupat de această chestiune, s'au referit în general asupra celor petrecute la alții, iar noi românii am fost trecuți printre popoarele „lipsite de aur“, de cari nimeni nu s'a ocupat. Cel mult li se dovedește că, din vina lor, nu au aurul necesar unei vieți economice normale.

Azi, din totalul aurului de pe pământ, 33 la sută se găsește în Franța, 28% în Statele Unite, iar restul se împarte între celelalte țări. E destul, de exemplu, să opunem celor 33% din Franța, cei 6% din Anglia.

Cât despre noi, ce să mai vorbim? Mai ales că, propriu zis, aurul de la Banca Națională nici nu e al nostru, ci e de împrumut în cea mai mare parte. După cum am mai spus („Moneda în Statul corporativ“ revista „Lumea Nouă“ Anul I, No. 3), *plătim dobânzi în streinătate pentru a face ca mărfurile produse de noi și consumate de noi să poată trece de la producător la consumator. Și creditorii noștri nu se mulțumesc numai cu dobânzi. În tristele vremuri de suzeranitate turcească, am plătit pe față un peșcheș, dar am fost lăsați să ne gospodărim cum vom crede noi de cuviință. Iar acum după un război în care am dat nu numai sângele, dar și averile, pentru înaltele scopuri ale omenirii, trebuie să ni se impună un control, și încă riguros, trebuie să fim puși sub interdicție, ca ori ce risipitor.* („Prin mintea noastră“ Revista „Lumea Nouă“, Anul I, No. 8).

Față de această situație, în care tot aurul s'a îngrămădit într'o parte, s'a scos la iveală vechea teorie a stabilirii de la sine a echilibrului în ce privește distribuția aurului pe pământ: *acolo, unde aurul se îngrămădește, se produce o ridicare de prețuri, care are de efect o sporire a importului și o micșorare a exportului, de unde urmează o eșire de aur, și viceversa.* Și e simptomatic, că această teorie se repetă cu toate că faptele au dovedit neseriozitatea ei. Când proporția aurului strâns în Franța a crescut de la 9,5% în 1918 la 33% azi, se mai poate vorbi de restabilirea de la sine a echilibrului?

S'a întâmplat cu această teorie a restabilirii de la sine a echilibrului, ca în pățania țiganelui din poveste care, ducându-se la naș la vremea mesei, își făcea socoteala, că la urarea sa :

„Bună ziua cucoane“!

nașul nu-i va putea răspunde, pentru potriveală, de cât :

„Treci la masă țigane“!

Însă nașul i-a răspuns :

„Ești afară țigane“!

Numai că țiganul nostru, când a văzut cum decurg

lucrurile, a exclamat : „uite mă, că se potrive și așa“ !, pe când ortodoxii în ale economiei politice, nu vor să vadă că se mai potrivește și altfel de cum au prevăzut ei, că adică nici prețurile nu cresc numai de cât atunci când aurul se îngrămădește într'o țară, nici exportul nu scade, și-i dau înainte cu sănătoasele teorii clasice.

. . .

Nu vom intra în amănuntele motivelor pentru cari mai pot interveni și alte fenomene, de cât acelea prevăzute de teoria clasică, mai ales că „echilibrul“, așa cum e înțeles de această teorie, presupune menținerea unei anumite stări de lucruri, menținerea unei stări în care cantitatea de aur ce se hărăzește țării noastre, este relativ infimă, așa în cât acest echilibru automat presupune și menținerea noastră în automata stare de inferioritate economică față de actualii deținători de aur.

Cel mult un astfel de studiu ne-ar interesa pentru a vedea, dacă ar fi cu putință să atragem și noi, rupând de la alții, cantitatea de aur necesară pentru normalizarea și desvoltarea vieții noastre ca popor liber. Numai faptul că ar trebui să rupem de la alții mai bogăți de cât noi cantitatea de aur ce am dori să avem în plus, ne arată că de la început ne-am isbi de o piedică de nelnvins.

Nu numai că azi oricine își apără cu desnădejde aurul, dar o zicătoare românească spune că : „banul la ban trage“. Mai mult de cât oricând, și independent de soldul balanței plăților, din pricina deținătorilor de numerar aurul se trage spre grămadă, se trage acolo unde, fiind în cantitate mai mare, se crede mai la adăpost.

. . .

Singura putință ce ni s'a lăsat este de a ni se împrumuta aur. Se pun însă două întrebări : în ce cantități ? și în ce condiții ?

Căci, mai întâi, oricine care e deprins cât de puțin cu afacerile, știe că cel mai sigur mijloc ca cineva să se înglodeze în datorii este ca să nu fie de la început împrumutat cu suma de care are nevoie.

În al doilea rând, noi cunoaștem condițiile în cari suntem împrumutați. Pentru aurul care servește numai la circulația noastră monetară, la întreținerea unei slabe vieți economice, plătim nominal Franței, de exemplu, o dobândă mai mare de cât reescontul ce-l ia Banca Franței pentru circulația propriu zisă, acolo. (Un prieten în stare să cunoască realitatea, ne-a confirmat că, ținând socoteală de toate angaralele, plătim de fapt aproape 12%).

Cu alte cuvinte, pe când mărfurile plătesc în Franța

pentru a circula scontul, în România ele plătesc scontul + dobânda la aurul împrumutat în streinătate. Plătim deci, după cum am mai spus, peșcheș, streinilor, pentru mărfurile cari circulă în interiorul granițelor noastre. Presupunând că celelalte condiții rămân egale, mărfurile noastre se scumpesc cu peșcheșul plătit streinilor. Din această pricină, în comerțul internațional sunt îngreuiate cu partea de peșcheș ce le revine, exportul nostru e îngreuiat iar importul e ușurat, ceea ce duce la un nou dezechilibru al balanței comerciale.

Ori cât s'ar susține deci că *plaie d'argent n'est pas mortelle*, nu e mai puțin adevărat, că ne găsim în fața unei răni ce se adâncește din ce în ce.

Dar, în afară de dobândă, creditorii streini ne mai impun și alte condiții, pe cari noi românii am început să le cunoaștem destul de bine. În colecția Revistei „Lumea Nouă” se găsesc numeroase date pentru cei cari, ca struțul, ar voi să închidă ochii.

La întâmplare cităm din articolul d-lui Mihail Manoilescu, intitulat : „Noii fanarioți : experții”, (Revista „Lumea Nouă”, Anul al II-lea No. 4), următoarele cuvinte pe cari, în momentul când scriam aceste rânduri, avem motive să le socotim profetice :

„*Miniștrii, și mai ales miniștrii departamentelor economice, nu-și vor putea exercita funcțiunea lor dacă nu vor fi „bine notați” la Geneva.*”

Dar să nu ne mărginim numai la ce simțim și prevedem noi. Să cităm ceea ce spun însiși streinii. În cunoscuta sa carte asupra împărțirii aurului, d. Aftalion, profesor la facultatea de drept din Paris, vorbind de nevoia pentru Franța de a investi în împrumuturi pe termen lung în streinătate excesul balanței sale de plăți, spune:

„*Aceste împrumuturi ar permite Societăților franceze să ia CONTROLUL întreprinderilor streine cari, prin cumpărăturile lor, ar deveni clienții industriei noastre naționale. De asemenea, emisiuni de împrumuturi streine făcute în Franța, ar favoriza exportul nostru de mărfuri, căci adesea marfa se ia după capital, mai ales dacă SE IMPUN CONDIȚIILE NECESARE în acest scop, în momentul autorizațiilor cerute pentru împrumuturi.*”

Cu alte cuvinte, împrumuturile, în afară de condiția dobânzilor, urmează să fie supuse unor condiții impuse, la nevoie, de guvernul francez, condiții mergând până la control, și cari se referă nu la asigurări luate în vederea întreprinderii remuneratoare a banilor împrumutați ci la asigurarea unui monopol al mărfurilor franceze pe piața noastră, chiar și în dauna industriei noastre naționale.

„Frate, frate, dar brânza e pe bani“, zice românul, „și încă pe bani mulți, când între tine și frate se interpune bancherul“, adăugăm noi.

Și atunci, dacă nu ne putem procura aurul necesar înținerii și dezvoltării vieții noastre economice, de cât prin împrumuturi, cari nu ne pot duce, după cum am văzut, de cât la îngreuiarea situației noastre, se pune întrebarea, dacă nu ne putem organiza în așa fel, în cât să nu mai avem nevoie de aur pentru circulația mărfurilor noastre.

Înainte însă de a răspunde la această întrebare, să cercetăm și o altă chestiune care s'a pus, aceea a sporirii iuțelii de circulație a monezii în caz de lipsă de numerar. Se spune anume că, în acest caz, moneda lipsă poate fi înlocuită printr'o sporire a iuțelii de circulație a monezii existente.

Toate socotelile ce se fac în această privință, de către autorii acestei teorii, sunt foarte confuze. Ele nu dovedesc de loc că iuțea de circulație a monezii e în mâinile noastre, și nici că ea se adaptează de la sine nevoilor de circulație a mărfurilor.

Unele din datele, ce se dau în susținerea acestei teorii, arată că *în timp de prosperitate* se poate obține un spor însemnat de prețuri menținând cantitatea de monedă în circulație. Însă aceasta nu înseamnă de loc că iuțea de circulație a monezii a crescut, ci că s'a putut întâmpla — lucru mai mult de cât natural în timp de prosperitate, — ca volumul creditelor să fi crescut, așa în cât să se fi sportit nu iuțea de circulație a monezii, ci volumul mijloacelor de circulație.

De altmintelega, toate datele cari se dau nu ne îndreptătesc să susținem de cât *cel mult* că, *în timpuri de prosperitate*, iuțea de circulație a monezii sporește.

În această privință, cititorul care a urmărit articolul nostru: „Moneda în Statul corporativ“ (Revista „Lumea Nouă“, Anul I No. 3), își poate da socoteala pentru ce *în timp de criză, în timp de contracție a creditului*, — cea iuțea de circulație a monezii, iuțea care singură ne interesează, și pe care prin analogie cu căle ferate am putea-o numi *iuțea comercială de circulație a monezii*, — nu numai că nu poate crește, dar chiar scade.

Din cuprinsul aceluia articol s'a putut vedea că mijloacele de circulație, deci și moneda, circulă ca și trenul între stații — reprezentate prin ceea ce am numit Cassa A, B, etc. — și Factori de producție A, B, etc., cu alte cuvinte, reprezentate prin diferitele buzunare în cari trebuie să intre banii (sau înlocuitorii lor). Între aceste buzunare, iuțea mijloacelor de circulație e aceeași ca a mărfurilor cari circulă în sens invers, tot între stații, reprezen-

tate prin ceea ce am numit Produse A, B, etc., și Factorii de producție A, B, etc. Ca și într'un funicular, iuțeala mijloacelor de circulație între stații, nu poate fi modificată de cât modificând și iuțeala de circulație între stații a mărfurilor. Această din urmă iuțeală însă, depinde numai de timpul de fabricație, de durata transportului și de alte elemente cari, cel mult în timp de criză, o reduc și, poate o sporesc în timp de prosperitate.

Însă în stații, mijloacele de circulație, ca și trenul, pot aștepta mai mult sau mai puțin. De aceea, timpul necesar pentru ca moneda să se întoarcă de unde a plecat poate fi mai mare sau mai mic, ceea ce ne dă valori mai mici sau mai mari pentru iuțeala care ține seamă și de opririle în stații, aceea care la căile ferate se numește iuțeala comercială.

Ce se întâmplă cu aceste opriri în timp de criză? Fiecare păstrează cât mai mulți bani în casă, în vederea plăților ce va avea de făcut, sau, de multe ori, pentru siguranță (tezurizare). Cu alte cuvinte, în timp de criză, opririle banilor în stații, se sporesc, și deci se adeverește ceea ce am afirmat mai sus că, *în timp de criză, în timp de insuficiență a mijloacelor de circulație, iuțeala comercială de circulație a monezii trebuie să scadă.*

Așa, în cât, recomandarea ce ni se face de a spori iuțeala de circulație a monezii pentru a suplea aurului lipsă e cam tot una cu recomandarea atribuită Reginei Maria Antoaneta, ca poporul să mănânce cozonac, dacă n'are pâine.

Și acum să căutăm să răspundem la întrebarea care ne chinuște: Putem să înlăturăm nevoia de a avea un anumit stoc de aur pentru a ne asigura o viață în concordanță cu puterea noastră de muncă și cu bogățiile țării noastre?

Un prim răspuns la această întrebare ni-l dă faptul că toate țările, mari și mici, printre cari numărăm Anglia și Statele Unite, atunci când au văzut că stocul lor de aur scade sub o anumită limită, au rupt legătura între monedă și aur, și până acum nu se găsesc de loc rău, ba Anglia se găsește chiar foarte bine.

De sigur, ni se poate răspunde: *Quod licet Jovi, non licet bovi.* Și, dacă am citat exemplul Angliei a fost pentru a stabili un lucru: în anumite condițiuni, o țară își poate întocmi un sistem monetar independent de stocul de aur.

De altmintrelea, chiar noi în timpul războiului și după aceea, am folosit un astfel de sistem. Tezaurul nostru dispăruse la Moscova, iar stocul de aur figura numai pe hârtie în scriptele Băncii Naționale. Și cu toate acestea, la un moment dat, ajunseseam la o stabilizare de fapt a leului, nu numai în interior, ci și în exterior.

În realitate, în timpuri normale, stocul de aur servește băncilor de emisiune numai ca un instrument pentru determinarea limitei valorii biletelor în circulație, în raport cu situația pieții. O depășire a acestei limite face să se atace stocul de aur, — o scoborire sub ea îl face să crească. Stocul de aur, prin mișcările sale, e ca un fel de ac ce arată pe un cadran oscilațiile în jurul poziției normale.

În timpuri excepționale, stocul de aur nu îndeplinește nici măcar acest rol, căci se ia măsuri ca aurul să nu iasă din țară.

Stocul de aur e ca bogăția falmoasei doamne Humbert, bogăție închisă într-o casă de fier, bogăție pe care nimeni nu o putea vedea, așa, că dacă d-na Humbert ar fi știut cum să învrtească lucrurile, și n'ar fi abuzat de credit, ar fi putut s'o ducă mult și bine fără să fie nevoită să deschidă casa de fier și să arate că e goală.

Chiar în timpuri normale și cu metodele obicinuite, o bancă de emisiune ar fi putut foarte bine să ție în realitate o foarte mică cantitate de aur, iar cât despre rest, să *presupuiе că'l are*. Acea cantitate ar fi servit să poată fi atacată în caz de întrecere a limitei biletelor și ar fi trebuit să fie numai atât de mare în cât să ajungă până ce se lua măsurile necesare și până ce acestea dădeau roade.

Și atunci, dacă stocul de aur nu servește de cât ca arătător pentru a se lua alte măsuri, este evident că el poate fi foarte bine înlocuit prin alt sistem de arătătoare.

Azi știința, prin stasticele de prețuri, prin stasticele de producție, etc., ne dă mijloace de a stabili astfel de arătătoare, cari fac inutilă prezența stocului de aur. Și ca o confirmare a celor susținute de noi, este că azi, *prezența consilierului strein pe lângă Banca Națională, are tocmai acest rost, de a nu lăsa să se ajungă până acolo în cât măsurile cuvenite să se ia după indicațiile variației stocului metallic*.

. . .

Am arătat că sisteme de arătătoare, cari să înlocuiască stocul de aur, există. Singura parte slabă este că, cel puțin până acum, aceste sisteme nu funcționează neapărat, cum ar trebui să funcționeze stocul de aur. Buna lor funcționare atârnă de calitățile oamenilor cari le aplică, pe când arătătorul stocului de aur trebuie neapărat să intre în joc prin interesul direct și imediat al Băncii de emisiune.

Statul politic de azi a dovedit, cel puțin la noi, că nu poate garanta prin organele lui buna funcționare a arătătoarelor, altele de cât stocul de aur. *Statul politic de azi a dovedit, după cum am spus mai sus, că, pentru aceasta, e nevoie să aducă experți din afară*. E încă una din mărturi-

sirile de neputință de a face față împrejurărilor de azi, ale Statului politic.

În articolul nostru „Moneda în Statul corporativ“ am arătat cum corporațiile pot pune la îndemâna țării instrumentul necesar pentru a face ca sistemul monetar să funcționeze, chiar în timpuri anormale, tot așa de bine ca în timpuri normale sistemul întemeiat pe stocul de aur. După cum în acest din urmă sistem Băncile de emisiune au interesul direct și imediat ca moneda lor să nu se deprecieze, tot astfel în cellalt sistem corporațiile au interesul direct și imediat ca moneda țării să nu aibă de cât oscilațiile permise de bunul mers al treburilor, așa încât sânt împinse a exercita o severă supraveghere, atât în interiorul lor, cât și între ele, permițând astfel Băncii de emisiune să ia toate măsurile necesare.

Generație de șomeri

de Ing. ION FOTIADE

Sub influența progresului tehnic în producție, mâna de lucru a suferit o puternică deplasare. Sunt regiuni întregi unde 50% din populația muncitoare șomează numai datorită mașinismului, de unde și denumirea de șomaj tehnologic.

O comisiune specială a „Melbourne Trades Hall Council”, ne dă un raport cât se poate de elocvent, asupra acestui fel de șomaj. În industria australiană a sticlăriei, 6 lucrători calificați produceau circa 10 groși de sticle de bere în opt ore, iar azi numai un singur lucrător, și acela necalificat, produce, conducând o mașină, 50 groși în același timp. În cariere, un escavator cu un conductor și un ajutor, produce 200 yardzi de material în același timp în care odinioară un lucrător cu ciocan și daltă dădea numai 10 yardzi. În industria săpunului randamentul a crescut în zece ani cu 44%; dar în afară de substituția mașinei în cantitatea lucrătorilor, schimbarea s'a produs și în calitate, așa că în industria metalelor, 50% din cei mai bine pregătiți muncitori, azi șomează, lăsând locul semi-calificaților. Raportul se încheie cu o foarte tristă perspectivă pentru viitor: „În industria textilă, o mașină înlătură 10 lucrători”. S'a ajuns ca, chiar în sculptură, lucrul de mână să fie înlocuit prin ciocane pneumatice, iar în No. 5 din „Lumea Nouă”, domnul Grigore Manoilescu ne spune că există chiar fabrici de mătase fără lucrători.

Din aceste câteva date se vede clar că aversiunea lucrătorului față de mașină, este realmente fundată. Mașina în loc să-i fie un auxiliar, devine un stăpân care-l robește zi cu zi.

La acest resentiment al lumii muncitoare față de mașinism, s'a răspuns invariabil că, prin faptul că obiectul fabricat în serie este mai ieftin, se corijează în bună parte inconvenientul șomajului, prin ridicarea puterii de cumpărare a mulțimii. Socoteală greșită și, de aceea, periculoasă.

Șomerii tehnologici sunt, de sigur, o mare parte, dar

totuși numai o parte din sfertul de muncitori ai lumii, rămași fără lucru. Pentru a avea tabloul complet al cauzelor purtătoare de atâta nefericire, trebuie să amintim șomajul conjunctural, sezonier, local, etc. Și încă nu suntem gata.

Pentru a ieși din marasmul actual, economiștii cei mai reputați preconizează tot felul de sisteme mântuitoare, și toți sunt convinși că această criză, care e mai mult decât o criză, poate fi trecută în câțiva ani cu succes. Dar atmosfera generală de optimism nu are prea multă consistență.

În ultimul număr din „Revue internationale du Travail“, d. L. Hersch, profesor la Universitatea din Geneva, semnează un interesant articol cu titlul „Baisse de la natalité et politique sociale“, în care aruncă un descurajant pesimism în aceste vremuri de prea grele încercări. Pornind dela constatarea că, în secolul trecut, procentul natalității era de 40 nașteri viabile la mia de locuitori pe an, observă că în țările Occidentului, în frunte cu Franța, acest procent a scăzut vertiginos. Cu secolul al XX-lea, această scădere începe a privi și Centru și Estul Europei, astfel că, anul 1931, ne dă următorul tablou al nașterilor viabile pe mie de locuitori, anual :

Anii	Italia	Ungaria	Bolgeria	Ucraina
1921—1925	29,7	29,4	39	42,7
1927	27,5	25,8	33,1	40,3
1929	25,6	25,1	30,1	33,9
1931	24,9	23,2	29,3	30,1

Tabloul ne arată că procentul scade cu aceeași măsură și în Orient, iar autorul afirmă că dacă, la început, aceasta s'a produs cu mai multă tărie în cartierele bogate ale orașelor, azi clasele sărace ne oferă o situație similară, dacă nu mai rea.

Mai departe, comparând curba natalității cu a mortalității, ajunge la concluzia că ele sunt foarte apropiate și, uneori, prima este depășită. Ca o ilustrare, avem următorul tablou al creșterii naturale a populației anual, la mia de locuitori, în țări din Nordul și Centrul Europei :

Anii	Germania	Elveția	Anglia	Suedia
1891—1895	13,0	7,9	11,8	10,8
1896—1900	14,7	10,3	11,5	10,8
1901—1905	14,4	10,3	12,0	10,6
1906—1910	14,1	10,0	11,6	11,2
1911—1913	11,8	8,4	10,2	9,1
1921—1925	8,8	7,0	7,7	7,1
1926—1930	6,6	5,4	4,6	3,8
1931	4,8	4,6	3,5	2,3

Precum se vede, tendința este ca națiunile să devină staționare, unele dintre ele ajungând chiar la o scădere absolută.

Concluziile de ordin social sunt următoarele :

1. Populația consumatoare (copiii), este în continuă și pronunțată descreștere față de populația producătoare, compusă din adulți, tinerii și maturii de azi. E drept că și procentul bătrânilor (tot consumatori) crește, dar după cum scrie d. prof. Hersch, ei nu reprezintă decât 5,8% din întreaga populație față de 23% cât reprezintă copiii.

De aici avem cel mai îngrozitor șomaj. De oarece ne lipsește populația consumatoare, — producătorii, neavând de bușeu, șomează; acesta este *șomajul structural*, denumire ce vine dela cauza lui, care este tocmai structura defectuasă a populației globului.

2. Față de tehnica tot mai perfecționată care, precum am văzut, provoacă *șomajul tehnologic*, națiunile, prin stagnarea situației demografice, vor ajunge la ireparabil. Cel puțin pentru câțva timp, vom avea un șomaj organic, care cu foarte mare greutate va putea fi înlăturat.

Datorită tendinței tot mai accentuate spre autarhie națională, șomajul organic va băntui mai mult țările occidentale, al căror raport între natalitate și mortalitate tinde spre unitate.

Astfel se pune întrebarea : Va dura criza și, deci, vom avea șomaj, câțiva ani, ori câteva decenii ?

Din cele expuse mai sus, credem că va trebui să treacă o generație întreagă, până ce actualul număr redus de copii, devenind producători, să ocupe locurile prea multor adulți și maturi de azi, în arena muncii. Desigur că, tot atunci, numărul celor bătrâni va crește, dar cum ei devin consumatori, prin aceasta se vor crea de bușeuri noi, ajungând la un echilibru, cu tendința de a revedea iarăși timpurile înfloritoare antebelice.

Natalitatea, care depinde în largă măsură de bună starea masselor, va crește și ea, și atunci șomajul va fi numai o amintire urâtă a bătrânilor, și o experiență în plus pentru omenire.

O generație va trebui să șomeze, să-și târâie o mizeră existență, pregătind astfel o viață mai bună generației următoare. Este un nou sacrificiu pe care soarta îl cere acestei generații, destul de încercată în războiul mondial și în anii ce au urmat.

Faptul naționalist și sistemul corporativ (Cronică ideologică)

de RADU LUCA

Dăinuiește încă obișnuința de a se interpreta un sistem social integral ca simplă acțiune politică sau numai ca formulă economică. De aceea, e posibilă ideea că fascismul italian e numai o dictatură improvizată, sau că național-socialismul german, e un capriciu rasist; și tot așa, poate exista prejudecata că sistemul corporativ n'ar fi altceva decât inspirația unui partid politic oarecare.

În înțelegerea realităților în perspectivă, lipsește criteriul de sistem social total și de structură socială a unei națiuni. În acelaș timp, n'a prins rădăcini adevărul, că orice fapt politic, economic sau moral, nu se poate desfășura decât într'un cadru social.

Cu ajutorul unei înțelegeri integrale de sistem social, frământările politice de viață nouă, vor putea fi pătrunse în adâncul specificului lor național. Prin cunoașterea ansamblului social al unei națiuni, va putea dispărea și prejudecata de actualitate, că orice ideologie se poate extinde în voe, pe un teren internațional.

Criteriile specificului național și al întregului social înlesnesc ființa unui criteriu mai larg de perspectivă, de discernare a liniilor de devenire a câtorva fapte fundamentale vremii. Atunci când acest punct de vedere va triumfa, multe realități semnificative de azi vor părea firești chiar și doctrinarilor, cari obișnuiesc arma nealeală a criteriilor unilaterale și tendențioase.

Cele câteva confuziuni dogmatice nu constituiesc însă, simplu pretext de discuțiune abstractă. În amestecul formulilor actuale se deslușesc realități vii. Astăzi orice ideologie nouă poate aduce și prevestirea unei răsturnări de forțe. Orice tendință de reformă trezește o îngrijorare și o rezistență exponenților de realități perimate. Astăzi, orice formulă socială are un conținut concret; e un act de viață; anticipează un nou stil social și un nou raport de forțe. Eti-

chetele aplicate convențional unor realități șterse, devin astăzi simboluri cu vigoare pragmatică.

Ideologiile recente descind din fapte vii, și de aceea, pot fi arme de luptă. Iată de ce, trebuie combătute mistificările și chiar confuziunile naive.

Un fapt fundamental, care tinde să înmănușeze forțele necesare construirii unui nou sistem social, e astăzi naționalismul. O serie nesfârșită de frământări, exprimate prin tensiunea între partide politice, între categorii profesionale sau între clase economice, își însușesc temeiuri concrete de luptă numai în raport cu acest fapt predominant al naționalismului.

Spre deosebire însă, de naționalismul clasic, care trăia în timpul din urmă în vecinătatea unui internaționalism searbăd și al unui individualism aproape anarhic, noul fapt naționalist pătrunde în miezul existenței sociale, încercând să purifice rezidurile unor sisteme politice, crescute la întâmplare între cele două granițe abstracte ale internaționalismului și individualismului. Intemeiat pe legitimitatea unor adânci experiențe sociale, noul naționalism reacționează față de sistemul democrației liberale, față de compromisul schiop al câtorva socialisme raționale.

Dar lichidarea vechiului sistem politic nu se realizează întâmplător. Experiențele sociale și naționale ale crizei mondiale au dat naștere unor tendinți concomitente de integrare și reorganizare. Dislocările și dezechilibrul actual al forțelor sociale sunt compensate printr'o reacțiune de regrupare și nouă erarhie.

Dar desfășurarea acestui efort colectiv de organizare are nevoie de un suflet. Aici apare noua idee naționalistă: *Fiecare popor își justifică aspirațiile de consolidare socială pe baza unei experiențe naționale specifice; fiecare societate națională își rezervă o temelie spirituală proprie. Pământul și sângele — două categorii eterne ale societății — își prețind încă odată dreptul de a crea un nou ideal național.*

Revoluția națională actuală își creiază un punct de rezistență în *idealul statului autoritar*. Dar acest stat trebuie reconstruit într'un ritm vertiginos, de aceea, noile forțe sociale sun nevoite să recurgă la regimuri excepționale. Acesta e provizoratul „dictaturii” moderne, întemeiat pe legitimitatea unor măsuri radicale indicate pentru grăbirea ritmului de lichidare a vechiului sistem social.

Reintegrarea socială și națională — care se realizează prin statul autoritar — o vom caracteriza ca fapt al na-

ționalismului social¹⁾). Și anume, înțelegem prin acest naționalism un moment de o intensitate excepțională a vechiului sistem național — categorie eternă; o răscruce a raționalismului modern, în care toate valorile și tendințele sociale își însușesc un suflu nou de viață.

În noul fapt naționalist nu e vorba de o realitate închisă și unică, ci de o perspectivă, de sinteză desprinsă dintr-o serie de tendinți specifice, cari coincid numai prin două însușiri fundamentale: *Reintegrarea socială și afirmarea națională*.

Faptul nou al naționalismului social — sub forma sa spontan revoluționară — nu se manifestă deopotrivă de intens; nu toate popoarele dispun de același potențial social pentru desfășurarea noului naționalism. *Naționalismul social a pătruns acolo unde sistemul individualist și liberal au avut un desnodământ mai dificil. În același timp, în țările unde curentul comunist a fost mai puternic, acolo fascismul și naționalismul au devenit mai viguroase.* Italia și Germania — cari au avut o tentativă revoluționară marxistă — au dat naștere unui naționalism social autentic. Franța și Anglia, cari au avut o experiență democratică mai intensă, dar strâns întemeiată pe tradiție și stabilitate, își păstrează încă linia calmă a unui naționalism clasic. Socialismul francez și englez au evoluat mai lent, într-o depărtare mai mare de internaționalism, spre deosebire de socialismul german; de aceea, e firesc lucru ca „fascismul“ acestor două țări să fie încă timid²⁾. Insuși capitalismul oligarhic — alt factor al reacțiunii naționaliste — a fost mai atenuat în Franța decât în Germania revoluționară de azi.

Experiențele sociale ale țărilor apusene diferă. Societatea burgheză, în Franța și în Anglia, prezintă mai multă stabilitate; are o tradiție politică și economică mai adâncă decât în Germania și Italia. Cu deosebire burghezia germană a fost destrămată mai grav prin inflație și criza actuală a capitalismului. Deplasarea de forțe sociale e mai

¹⁾ „Naționalism social“ nu înseamnă numai decât național-socialism german. Și tot așa nu se poate confunda cu fascismul italian. Mișcările fasciste și hitleriste sunt numai specii ale naționalismului social, așa cum vrem noi să-l relevăm ca realitate europeană în devenire.

Această distincțiune e de o deosebită importanță pentru înțelegerea naționalismului românesc de azi. Alegerea unei soluțiuni sociale, ajustată specificului nostru național, înseamnă și primul act de naționalism al politicii românești nouă.

²⁾ Sunt îndeajuns de semnificative tendințele „neo-socialiste“ ale lui Diat și Marquet în Franța. În Anglia există un fascism al lui Mosley.

evidentă astăzi în Germania decât oriunde. Agitația clasei de mijloc e, de aceea, o realitate de bază pentru dezvoltarea unui naționalism specific german.

Burghezia italiană a suferit, după război, din cauza agitațiilor socialiste. Fascismul lui Mussolini a fost răspunsul prompt față de acest pericol de descompunere al burgheziei. Sistemul corporatist al fascismului italian constituie astăzi cel mai tipic armistițiu burghez din Europa.

Așa dar, noul naționalism social e legat de ființa burgheziei actuale, în atitudinea ei de defensivă. E armonia socială pe care burghezia vrea să o instaleze încă odată pe baze naționale noi.

Există însă țări cu o tradiție burgheză și democratică mult mai tânără, și în acelaș timp, cu tendinți revoluționare socialiste mult mai timide. În special țările agrare, cu structură semi-capitalistă, se găsesc la acest jumătate de drum al creșterii burgheziei. Societatea românească e un caz tipic.

Aici democratismul a fost realizat numai formal. Burghezia românească e încă tânără și nu dispune de o forță economică suficientă. Decepția burgheză și democratică a fost cauzată, pe deoparte, de o profundă criză agrară cu efecte generale în viața economică, și de altă parte, de o criză a sistemului partidelor politice. Infiltrarea marxismului a fost aici prea anevoioasă, această doctrină purtând încă semnificația unei utopii pentru realitățile românești.

Reacțiunea de defensivă a burgheziei românești față de socialism, — și apoi numai a burgheziei mici față de un capitalism oligarhic — sunt tendinți mai puțin accentuate. *Numai deficitul sistemului democratic și al partidului politic în genere, dinpreună cu o criză agrară țărănească, pot constitui determinante ale naționalismului social în țara noastră.*

Burghezia românească e închinată mai mult spre o experiență națională decât una socială. Dar pentru o nouă integrare socială a burgheziei românești e nevoie în primul rând de o extindere a rezervelor sale economice, adică de o extindere a burgheziei românești comerciale și industriale. Un nou ideal social de organizare nu poate fi realizat decât pe baza unor noi raporturi de forțe economice. Noul naționalism românesc, dacă nu dispune de o experiență socială încă limpede, se reazemă însă pe o tendință națională mai profundă decât în alte țări. De aceea, orice reforme sociale în România, vor avea nevoie de idealuri naționale cât mai radicale.

Naționalismul social, pe care noi l'am interpretat ca o tendință și ca un fapt simbolic, nu trăește singur ca fapt social, în realitatea europeană actuală, ci se dezvoltă în concurență cu democrația neo-liberală și cu bolșevismul. Fiecare din aceste fapte fundamentale au tendinți proprii de dezvoltare.

Democrația neo-liberală urmează un drum neted de scorboraș. *În fața faptului politic liberalist nu se află nici o perspectivă de sistem social integral.* Democrația și liberalismul prezintă astăzi simptome de desnodământ; sunt sisteme cari și-au pierdut vlaga ideologică și posibilitatea de refacere organică.

Bolșevismul constituie o fază de anticipare a societății socialiste, așa cum aceasta a fost concepută ca hazard geometric de viziunii marxisti. Nu se poate prevedea nimic. În desfășurarea crizei sovietice de astăzi se ascund multe posibilități de limpezire a perspectivei socialiste.

Faptul naționalismului social dispune de perspectiva statului corporativ.

Dinamica societății actuale înseamnă în mare parte rivalitatea între perspectiva socialistă și perspectiva corporativă.

Ne vom ocupa, mai departe, de perspectiva corporatistă, așa cum se realizează astăzi prin faptul naționalismului intensiv.

. . .

Momentul intensiv naționalist regizează lichidarea unui stil perimat de viața socială, organizând totodată, posibilitățile unei noi societăți. Sub aspectul său dictatorial, naționalismul e numai un efort colectiv de organizare, un mijloc; nu un ideal în sine, ci numai un preludiv. Astfel, dictatura italiană fascistă urmărește realizarea ideii de „stato corporativo”. Acelaș lucru în sectorul faptului comunist: dictatura sovietică urmărește, cu orice mijloace, realizarea idealului socialist.

Alături de fascism, corporatismul înseamnă un sistem social în devenire. În începuturile sale fasciste din Italia, corporatismul reprezintă un scop — o sugestie pragmatică pentru o nouă organizare socială.

Idea fundamentală a corporatismului este organizarea sau integrarea organică, ceea ce înseamnă devenire.

Așa dar, există un fapt naționalist actual cu trăsături proprii, dar în fața acestuia, se deschide *perspectiva de ansamblu a unei deveniri corporatiste.*

. . .

Ca metodă socială, noul naționalism înseamnă analiză; indică organizarea lichidării unui stadiu social prin „puri-

ficare". Efortul negativ al revoluției naționale presupune o desfacere de elemente pentruca după aceea, să urmeze o re-grupare de forțe noi.

Corporatismul este însă, o nouă sinteză socială; înseamnă reconstituirea mai multor categorii ale societății pe baza unor noi idealuri de viață.

Naționalismul actual e un fapt politic care-și creiază, vremelnice, și o tehnică dictatorială. Lucru firesc. Revoluțiile naționaliste sunt aspirațiuni spontane către o nouă formă de putere.

Corporatismul e însă o tendință socială, un sistem social integral în care faptele morale, economice și politice, se întrepătrund.

Naționalismul actual e un fapt politic spontan. Dictatura revoluționară naționalistă crează o ambianță socială corporatismului. Alături de momentul politic naționalist, *corporatismul e o tendință de raționalizare socială integrală.*

La origina mișcării revoluționare naționaliste se află și un anumit „partid politic”, care ocupă treptat conducerea unei țări, integrându-se în stat și în națiune. (Cazul fascismului italian și al național-socialismului german).

Corporatismul începe atunci când dispăre chiar urma „partidului politic” triumfător și revoluționar, adică atunci când unificarea politicii naționale e completă.

Naționalismul social de astăzi mai poartă uneori semnificația unei aspirațiuni de clasă socială. De exemplu, revoluția fascistă e în mare parte și afirmarea clasei de mijloc, care a alunecat, după război, pe panta proletarizării, din cauza sistemului unui capitalism feudal sau al unui liberalism aproape anarhic.

Societatea corporativă presupune dispariția ideii burgheze sectare și a oricărei mentalități de clasă. *Corporatismul este un efort de armonizare socială.* Corporațiile vor deveni unități morale și economice în cari se vor echilibra orice antagonisme sociale.

Corporatismul devine o societate organică, de aceea, cea mai ușoară nuanță de dictatură îi va fi de prisos. Societatea organică presupune în primul rând democrație concretă așezată pe baze sociale morale și economice. În locul cetățeanului abstract, anonim, va apărea un cetățean concret cu o funcțiune socială precisă. Aceasta este *organizarea socială a libertății, așa cum o conține corporatismul.*

Ideea de „stat autoritar“ e predominantă în revoluția naționalistă. Națiunea organizată, întemeiată pe armonie socială și spirituală, vrea să-și găsească o concretizare specifică într-o formă de stat autoritar.

Corporatismul înseamnă ceva mai mult: Reprezintă *idealul de tranziție de la stat la societatea organică.*

Naționalismele actuale imprimă o viteză chiar forțată ritmului economic și moral al societății, pentru a putea crea un nou conținut social formelor corporatiste. Sistemul de educație socială aplicat în Germania și în Italia, constituie un element de preț pentru construcția corporatismului. *Corporatismul presupune în primul rând o temelie socială și spirituală.*

Naționalismul social înseamnă dinamică revoluționară prin care se realizează sistemul corporativ integral. De exemplu, în fascismul italian provizoriul dictaturii înseamnă o tehnică revoluționară.

Astăzi se poate vorbi de o *revoluție organizată*. Faptul politic actual se caracterizează printr'un dualism răspicat: Deoparte, o *afirmare spontană a puterii*; de altă parte, o *tehnică de raționalizare socială*. Se poate vorbi de revoluție dirijată în faptul politic actual.

Dacă naționalismul intensiv conține dualismul unui suflet și a unei tehnici sociale, corporatismul înseamnă sinteza creatoare a celor două aspecte. De aceea, *sinteza corporatistă înseamnă și integrarea revoluției naționaliste în evoluția socială.*

Integrarea socială corporatistă se înfăptuește printr'o obiectivare treptată, printr'o instituționalizare a noului suflet național. Hotărîtor în acest proces social, va fi întemeierea „corporatiei“, instituție fundamentală, în care se poate cristaliza noul sentiment de încredere în forțele de organizare a unei națiuni. În locul naționalismului pentru indivizi izolați, va apărea un *naționalism organizat, un naționalism pentru idealuri colective.*

Dar dinamica creatoare a naționalismului intensiv de azi, nu-și va îndeplini menirea, numai atunci când va apare o nouă formă instituțională. Idealul spontan revoluționar al naționalismului își va găsi o platformă socială proprie în instituția corporativă. Naționalismul organizat social, nu va rămâne gând stîngher și desfigurat alături de realități imediate și brutale; nu va fi un simplu mit, ci credință pozitivă de acțiune și suflet pentru o tehnică socială autentică.

Guvernul de tehnicieni

de IGNOTUS

Din când în când, mai apar încă în presă atacuri și ironii la adresa cabinetului prezidat de d. profesor N. Iorga, — așa zisul guvern de tehnicieni.

Însuși termenul de „tehnicieni“, la care, în modestia sa, nu s'a gândit, de sigur, nici cel care l'a prezidat nici aceia cari l'au compus și, am putea spune, nici Acela care l'a inițiat, sfârșise prin a deveni un calificativ pejorativ și un obiect de glumă pentru vulgul care nu gândește altfel de cât cu capul altora.

În fapt, termenul de „tehnicieni“ a fost inventat de noi ziariștii, cari epuizasem deja alte două cu circulație anterioară: „echipă de lucru“ și „guvern de specialiști“ și cari aveam nevoie, pentru orientarea cititorului în labirintul cotidianelor formule politice, de un distingui între ceea ce se chema un guvern *de partide* și între ceea ce urma să fie un guvern *în afară de partide*. Mă socotesc chiar, fără falsă modestie, unul dintre cei dintâi involuntari nași ai acestei ultime formule. Firește, în cele din urmă, tot noi ziariștii, sub presiunea ocultă a celor interesați, am sfârșit prin a transforma înțelesul nobil al cuvântului „tehnician“ într'o poreclă plăcută și apoi amplificată de mahalaua politică.

Aceasta era grăbită ca guvernarea tehnicienilor să fie acoperită de ridicol, și în cele din urmă să se prăbușească.

Am vorbit pe vremea aceea cu mulți oameni de bun simț, cari nu-și explicau graba partidelor de a compromite o experiență atât de frumoasă și atât de folositoare țării. Înșiși tehnicienii erau uimiți.

— „De ce vor partidele să ne distrugă — întrebau ei, — când cele mai profitate de guvernarea noastră vor fi partidele înseși? Într'adevăr, noi le scutim de a governa într'o epocă extrem de grea, care le-ar uza până la destrămarea completă, le netezim calea de toate asperitățile, absorbim toate nemulțumirile publice, și plecăm atunci când ele vor putea să ne ia locul. De ce dar, atâta ură contra noastră?“

Atât oamenii de bun simț cât și tehnicienii nu știau un lucru : nu știau că partidele se îngrozeau tocmai de binele pe care guvernul de specialiști putea să-l facă, eventual, țării. Că, adică, în cazul când guvernul de tehnicieni ar fi reușit în experiența sa, opinia publică ar fi văzut și nepuțința și inutilitatea partidelor, și ar fi sprijinit, poate, o guvernare folositoare țării dar ruinătoare pentru politicieni și pentru ideea de partid. Ar mai fi văzut cum intrigile și luptele politice demoralizatoare, ar fi încetat, cum samsarii investiți cu mandate de deputați și senatori n'ar mai fi avut acces în ministere, cum, în sfârșit, râvna de mai bine și munca creatoare tinde să se întroneze zi de zi în instituțiile noastre publice. Toate acestea însă, cum puteau să le tolereze și să le ierte partidele ?

Ele nu iartă nici astăzi, căci spectrul guvernului de tehnicieni reapare la intervale scurte sub forma și mai amenințătoare încă și mult mai seducătoare pentru opinia publică, a unui guvern corporatist, care este de bună seamă, *guvernul tehnic ideal*.

De aceea, din când în când, ele se simt obligate să reacționeze, nelăsând să le scape nici un prilej pentru aceasta.

Cea mai recentă ocazie le-a fost dată de întrunirea unui grup de „cerealisti” și „agricultori” (observați nuanța), cari au exportat grâu sub regimul primelor de export și cari nici până astăzi nu și-au primit sumele datorate, fapt care i-a decis să dea Statul în judecată.

„Din acest fapt, ca și din atâtea altele, — s'au grăbit să conchidă imediat adversarii guvernului de tehnicieni, fiindcă și sub ei s'au făcut, bine înțeles, destule erori și destule prostii, — se vede cât de bine ne-au gospodărit tehnicienii. Ei au instituit regimul primelor de export fără să se asigure veniturile trebuitoare pentru acoperirea lor și fără ca guvernul să ia toate măsurile necesare ca beneficiarii să fie agricultorii și nu intermediarii. Rezultatul se vede: Statul nu-și poate ține cuvântul, iar rezultatul n'a fost atins”.

Mai întâi, nu din acest fapt, dacă el ar fi așa cum ne este prezentat, s'ar putea trage concluzii defavorabile asupra guvernului de tehnicieni. Oamenii cari și-au asumat atunci grava răspundere a guvernării, nu se socoteau nici magicieni nici zei ca să schimbe în câteva luni fața lucrurilor dintr'o țară care a fost ani de zile atât de prost guvernată de partide. Ei nu se socoteau nici măcar tehnicieni, și am văzut mai sus care a fost originea acestei numiri ; se credeau, cel mult, *oameni puși fiecare la locul său*, și-și dădeau toate silințele să nu pară altfel. Dar am dori să știm unde sunt oamenii de *partid* cari ar putea să facă în zece luni mai mult și mai bine de cât au făcut tehnicienii ?

În al doilea rând, — să nu ne prea grăbim cu criticile

aduse regimului primelor de export. La acest regim s'au gândit de curând americanii, și el așteaptă gata să funcționeze în Franța, dacă împrejurările vor fi acolo la fel cu cele de la noi.

Afară de aceasta, regimul primelor de export a fost criticat cu vehemență de partide și de samsari *dar nu de agricultori*. D-l C. Garoflid care, teoretic, se pronunțase la început contra lui, a fost extrem de bucuros apoi — ca toți agricultorii de altfel, — să încaseze prima.

Că au rămas câțiva „cerealisti” — citește : intermediari, — și agricultorii cari nu și-au putut încasa drepturile, a cui e vina ? A regimului primelor de export ?

A aceluia cari n'au luat măsuri ca să asigure veniturile trebuitoare pentru acoperirea primelor, zic criticii pripiți ori interesați.

Dar cum putea să ia ministrul *agriculturii* din guvernul de tehnicieni niște măsuri pe cari trebuia să le respecte ministrul *finanțelor* sau și mai rău, ministrul finanțelor din viitorul guvern ? Și dacă le-ar fi luat, poate cineva să afirme cu mâna pe cruce că d. Madgearu le-ar fi respectat ?

Fără să-și dea seama, criticii regimului primelor de export au repus în discuție o problemă fundamentală a guvernării prin partide în sistemul politic actual : *continuitatea*. Nimic nu se respectă azi din ceea ce a făcut eri predecesorul. Este racila sistemului politic al democrației disolvante și distrugătoare. Să mai amintim că aceasta nu va fi cu puțință în sistemul corporativ ?

Este credem, inutil, fiindcă ideea reiese cu prisosință din însuși modul de constituire și funcționare a cabinetului corporativ. Atunci oamenii se vor stimula ca să facă binele, nu să-l saboteze, și să-l continue când a fost început, nu să-l întrerupă, fiindcă ei vor sta sub controlul permanent al unui șef care-i va revoca dacă sunt recalitrânți¹⁾ sau invidioși, nu al unui partid și al unei clientele electorale care obligă pe miniștri să joace cum le cântă ei nu cum cântă interesele generale ale țării.

¹⁾ Este cunoscut cazul unui ministru din guvernul Valda, care amenința că face... chestie de cabinet dacă i se cere să ia o măsură socotită bună de președintele consiliului și de întregul guvern. Și dacă ați ști cine este acel ministru!

Un Congres de calitate

de M. M.

A fost Congresul studenților olteni de la Tg.-Jiu.

Am avut bucuria să urmăresc și să particip la acest Congres în calitate de președinte, și am cules din el o reconfortare și o încredere în sistemul nostru, cât nu mi-ar fi putut da toate manifestările generației *mele*, puse la un loc.

Nu voi face o dare de seamă a debaterilor Congresului, ci voi căuta să fixez constatările esențiale care se desprind din desfășurarea lui. De altfel în ce privește materialul de informații și de gândire, așa de bogat, care s'a înfățișat în Congres, vom da în numerile noastre viitoare unele rezumate de rapoarte și discuții.

Pentru cine știe ce a fost un Congres studențesc pe vremuri, adunarea intelectualilor olteni de la Târgu-Jiu nu poate fi ușor închipuită.

Studenții referind asupra unor probleme de interes regional și național îndelung studiate, și debătând asupra lor cu acea fermecătoare gravitate a tinereții care se consideră pe ea însăși, pentru a face din debateri o adevărată *contribuție științifică* la limpezirea unor probleme naționale, iată ceea ce n'au realizat Congresele studențești de pe timpuri, cari însemnau o serie de chefuri bine susținute, întrerupte cu discursuri despre împlinirea idealului național!

Studenții olteni și-au pus înainte acele probleme dureros de actuale, cari înseamnă grija generației lor. Întâi grija cea mare a tuturor, *integralitatea noastră*. Au fost înfățișate într'un raport asupra politicii de revizuire a tratatelor, de către intelectualul complex care este d. A. Motomanca, președintele Federației cercurilor studențești din Oltenia.

A doua problemă, care apasă asupra aceloră pe cari mâine Universitatea îi va lăsa de izbeliște, cu diploma în mână, *problema românizării industriei și comerțului*, tratată cu un material documentar și cu un spirit de sistemă rar întâlnit, de d. N. Roșulescu.

Un minunat raport, plin de surprinzătoare revelații pentru noi, și susținut în discuții cu mare impetuositate, a fost acei

al d-lui Gh. Constantinescu despre contribuția Olteniei la cultura românească.

Un mișcător expozeu asupra situației Românilor din Timoc, care în ciuda indiferenței oamenilor noștri politici, înseamnă o problemă deschisă, a fost făcut, într-o românească minunată, de către studentul timocean d. I. Truia.

Cu totul remarcabil a fost referatul d-lui V. Buescu asupra Universității din Craiova, problemă care n'a fost prezentată până azi opiniei întregii țări, așa cum ar fi meritat, deși ea interesează — după cum vom arăta aici — întâiu Universitatea din București.

D. C. Dobrin, în comunicarea despre naționalism și creștinism, și d. Gh. Luțescu în „Studentimea și Țărănimea“, au adus contribuții de gândire și de suflet la cele mai esențiale preocupări ale tineretului nostru intelectual susținându-și părerile cu o convingere adâncă, care a impresionat.

Ne pare rău că nu am ascultat rapoartele asupra *Organizării Vieții Studentești* și asupra *Podului peste Dunăre*, și regretăm că nu putem cita pe toți cei cari au intervenit spontan, cu opiniile lor, în discuții pe cari le-am numi demne de un parlament, dacă comparația n'ar fi... pejorativă.

* * *

Ce se desprinde din această manifestare așa de completă și așa de caracteristică a studentimei oltene?

Este, întâi, faptul că studentimea de azi, apăsată încă de pe băncile Universității și a școlilor înalte de grija unui viitor nesigur, *ia viața în serios*.

Tipul studentului ușuratic, de o inoportună veselie și de un aer boem și nepăsător, a ajuns astăzi o rară excepție. Pe fiecare student îl obsedează amenințarea clipei grozave, care altă dată era una din cele mai mari bucurii a vieții: *clipa eșirei din Universitate*.

Dar această teroare a zilei când studentul va eși la viața liberă, nu are numai un substrat egoist. Nu intră în ea numai incertitudinea de a găsi atunci un mijloc de existență, ci și o altă incertitudine, aceea a drumului pe care fiecare va trebui să și-l aleagă pentru a fi folositor și în viața publică a țării.

Altă dată, și această problemă ca și problema carierii, era rezolvită încă de mult.

Studentul știa în ce partid politic va intra, ce loc va căpăta, și de multe ori își alesese din vreme și nașul care avea să-i protejeze primii pași în viața publică.

Astăzi, vechile formații politice nu mai oferă nici un fel de atracție. În ele studentul își poate fixa un loc numai în vederea unei slujbe, dar studentimea de azi nici nu vrea, nici nu poate să mai ceară slujbe dela partide politice.

Cum însă formațiunile politice noi dela orizont, n'au reușit să-i câștige întreg sufletul ei, cei mai bine pregătiți dintre studenți, și în special cei mai avansați în studii, cari se plasează între licență și doctorat, *își caută orientarea*.

Ei cer oricărei mișcări, pentru ca să-și dea întreg sufletul, două condiții: *idealism naționalist*, și un *sistem complex de gândire politică și socială*, care să dea mijloacele de împlinire a idealurilor naționaliste.

Și este interesant de remarcat că, pe când studenții abia intrați în Universitate și în școlile înalte, se mulțumesc numai cu *culoarea și atmosfera naționalistă*, studenții mai înalțați, cari au străbătut mai multe din cărările culturii, cer: *idei precise, program precis, doctrină precisă*.

Numai curente de idei și mișcările politice, cari le vor da pe acestea, vor putea să câștige exemplarele de elită ale studenției, și să constituie o minoritate conștientă de creatori și organizatori ai Statului de mâine.

Și fără a voi să fim personali, trebuie să remarcăm cu bucurie că, în Congresul studenților olteni, deși noi personal ne-am ferit în mod constant de a face ori ce aluzie care ar fi putut părea o ingerință în favoarea ideilor noastre corporatiste, *totuși aceste idei s'au vădit a constitui o preocupare de primul plan, a studențimii*.

La întrebările insistente cari ni s'au făcut de către un grup de studenți, prin glasul talentat al d-lui Schilleriu, a trebuit să dăm câteva explicații asupra corporatismului, mai ales în raport cu ideea națională și cu idealul de românizare a vieții economice.

Cum această interesantă și atât de înalt așezată problemă are o valoare de lămurire asupra doctrinei noastre însăși, vom reveni asupra ei.

Nu putem concentra în aceste câteva rânduri, toate impresiile și toate concluziile pe cari le-am scos din Congresul dela Târgu-Jiu, asupra sufletului tinerimei noastre de astăzi; dar ne vom opri altă dată asupra notei locale oltenesti.

La discursul nostru de deschidere, noi am arătat cum în viața istorică a fiecărui popor se ridică, rând pe rând, pe primul plan, câte una din provinciile sale, după cum în fiecare fază imperativul istoriei cere la conducere calități din acelea concretizate în câte una din aceste provincii. Astfel, România, la începutul renașterii ei naționale, în veacul al XIX-lea, a cerut întâiu *afirmarea personalității noastre naționale*. Această afirmare a fost sarcina culturii, și primatul culturii a adus după sine dominația de câteva decenii a Moldovei.

Dar după afirmarea naționalității, a venit consolidarea ei în formă de Stat, și o nouă epocă a pus înainte *primatul ideii de Stat*, și a adus după sine dominația Munteniei.

Căci Muntenia este provincia care a avut o specialitate naturală să dea ctitori și organizatori ai instituțiilor de Stat.

Astăzi, în faza istorică în care intrăm, după afirmarea personalității noastre naționale și după crearea complexă a cadrului de Stat, imperativul vremii este: *desvoltarea tuturor puterilor sufletești ale țării, și expansiunea interioară a românismului*.

Această *cucerire a României de către românism* a cărui cel dintâiu aspect este românizarea vieții economice, cere elemente creatoare în câmpul realizărilor practice și rezistente la ori ce tendințe de anihilare a specificului lor românesc.

În această nouă fază care mobilizează noi virtuți ale neamului, Oltenia, care e mai bogată în ele de cât toate celelalte provincii românești, va avea un rol de căpetenie în conducerea întregii țări.

Această convingere mi-am mărturisit-o la începutul Congresului.

La sfârșitul lui, după splendida manifestare de gândire disciplinată și de lucidă înțelegere a problemelor vieții noastre naționale, pe care a dovedit-o Congresul, — convingerea mea s'a făcut *credință*.

D. Mișalache coropărit

PE LINIA VREMII NOASTRE

D. Mihalache corporatist

Am scris deunăzi aici cu multă severitate despre rătăcierea politică a d-lui Mihalache, care, bătănd drumul Genevei, și-a uitat de rosturile sale politice adevărate. Și iată că printr'un reviriment sufletesc neașteptat, d. Mihalache se întoarce de pe drumul Genevei și ia... drumul Damascului.

D. Mihalache se căiește. N'o spune, — dar o arată. Și căința, chiar în politică, face să ți se ierte multe.

În declarațiile sale revelatoare dela Câmpulung, d. Mihalache revine.

Revine asupra principiilor monetare, revine asupra politicii de închinare la străini, revine asupra politicii de credit, dezvoltată de partidul său la Banca Națională, și revine, mai ales, asupra principiilor democratice, cerând întărirea autorității Statului și constituirea unui Senat corporativ.

Și, în adevăr, d-sa dorește ca Senatul să devină „un consiliu sau sfat profesional, unde să fie reprezentate direct profesiunile, și unde să participe competențele“.

Un Senat corporativ alături de o Cameră „democratică“ aleasă prin votul universal, n'a fost niciodată idealul nostru și nu înseamnă încă un Stat corporativ.

Dar pentru d. Mihalache, botezat până astăzi de către diferiții săi nași, începând cu d. Stere și sfârșind cu d. Madgearu, în toate apele democrației, această propunere înseamnă o abdicare totală dela democrația formalistă și convențională pe care partidul său a stat agățat până astăzi.

Am zis partidul său fiindcă, la urma urmei, partidul țărănist mai există și astăzi ca o entitate sufletească, oricât l-ar fi martirizat în formule iezuitice d. Maniu, și oricât l-ar fi îmburghezit d. Mironescu, cu toți administratorii averii d-sale.

Pentru înfăptuirea ideii corporatiste, ziua în care d. Mi-

halache și-a făcut declarațiile sale nu va însemna mult, căci nu cu d. Mihalache se va construi lumea de mâine.

Ea va însemna însă enorm pentru dărămarea șandramelei democrației aparente, care se surpă astăzi jalnic sub loviturile celor dinăuntru.

M. M.

Revoluționarii din cașcaval

Secolul trecut a cunoscut aproape în toate țările pe revoluționarii de vestminte și de atitudine, incapabili să schițeze o singură mișcare reală de răzvrătire: revoluționarii de carnaval.

Veacul nostru, mai fericit, descopere astăzi în țara noastră, un tip nou de revoluționari cu particularități suave: revoluționarii din cașcaval.

Orice meserie are fizionomia ei proprie, tehnica ei, morala ei, și... riscurile ei.

Se pare că și meseria de revoluționar ar trebui să aibă oarecari riscuri.

Cel puțin așa au constatat toți acei cari au încercat-o serios și cu credință în țelul pe care l'au urmărit.

Acțiunile revoluționare pot avea țeluri înalte sau meschine, legitime sau obscure, nobile sau egoiste... Dar lumea nu le judecă numai după țeluri, oricât de pasionantă ar fi totdeauna discuția asupra lor... Ea le judecă în același timp după etica lor, care ține de metoda revoluționarilor, de desinteresarea lor și, mai ales, de jertfa și de curajul lor...

O revoluție poate fi legitimă în țelurile ei finale, ca aceea care a răsturnat pe un tiran odios, și totuși lumea își poate întoarce capul cu dispreț dela revoluționari, când aceștia sunt niște simpli ariviști, cu mentalități de profitori.

Și invers... O revoluție poate urmări scopuri condamnate de opinia lumei, cum a fost revoluția bolșevică, și dacă totuși, în anumite acțiuni și episoade, revoluționarii au avut o anumită înălțime morală, simpatia universală îi inconjoară.

Criteriul moral, eleganța metodelor, este mai hotărâtoare de cât însuși scopul revoluției.

Când însă o mișcare pretinsă revoluționară urmărește un scop odios prin atitudine în cari lipsește orice ținută morală, atunci toate recordurile ignobilului sunt întrunite.

A ataca Coroana astăzi, în România, înseamnă a pune cartușul de dinamită în punctul cel mai simțitor al edificiului național.

O asemenea acțiune nu poate fi nici motivată, nici „înțeleasă“, nici scuzață...

Dar simțul de echitate cu care oamenii privesc chiar și pe criminalii de rând, i-ar face să nu refuze un anumit respect acelor cari, — chiar într-o atitudine gresită, — ar dovedi curaj și ar înfrunta riscuri.

Curajul și riscul atenuează multe, și fură în mod nesimțit și

perfid simpatia. Căci bunul simț poate admite orice afară de un singur lucru : el nu tolerează critica fără autoritate morală și revoluția fără risc.

Proaspeții critici și revoluționari de la Cluj și-au descoperit subit vocații critice atunci când alții le descoperiseră scrisori compromițătoare...

Și s'au îndrumat spre revoluție atunci când, tovarășii din partid fiind la guvern, știau că n'ar putea întâlni nici o neplăcere în adevăr serioasă.

Deputații guvernamentali, beneficiari de diurne și de diverse comisii de administrație oficiale — s'au trezit într-o zi revoluționari, bine înțeles după ce își luaseră toate asigurările din partea „fraților“ din guvern, și își incasaseră cu anticipație toate „competențele materiale“.

Iar acum afișează eroism și fac să zbârnăie de emoție pentru ei foile din București, totdeauna simțitoare la orice acțiuni cari pot aduce, fie și în aparență, vre-un rău Coroanei.

Aceasta ni se pare totuși puțin cam „outré“ (sau, ca să înțelegă și „respectivii“ : unverschämt).

Evul modern a cunoscut „războiul în dantele“... Ne-a fost dat nouă să inaugurăm revoluția în cașcaval.

M. M.

„Singurul instrument de guvernare...“

Un mare cotidian democrat de seară, preocupat și îngrijorat de soarta democrației din țara noastră, din pricina slăbirii celor două „mari“ partide politice : național-liberal și național-tărănist, frământate și fărâmițate de crizele de conducere, — le elogiă, odată mai mult, importanța în guvernarea țării și în existența democrației noastre.

De astă dată ne-a impresionat, însă, tonul și argumentarea slabă.

Nici căldură, nici convingere, nici intransigență.

O senzație de indoială, de panică, de resemnată acceptare a unui viitor inevitabil.

Cităm :

„Am spus-o de nenumărate ori : partidul rămâne singurul „instrument de guvernare — sau, cel puțin, singurul instrument „de guvernare descoperit până azi. Când democrații de ve-„che și înaltă tradiție — ca Franța și Anglia — se reazimă pe „partide și nu se reazimă decât pe partide, ar fi — din parte-ne „— cel puțin îndrăzneț să încercăm altfel, căutând alt instru-„ment de cărmuire a Statului“.

Noi avem însă această îndrăzneală, și prima misiune pe care ne-am luat-o e tocmai aceasta : de a ridica țara din apatica acceptare a stărilor politice, economice și sociale de azi nenorocit cărmuite de partidele noastre politice, la acțiunea de reorganizare a Statului, conform cu cerințele prezentului și ale viitorului.

Să fim, deci, odată mai mult înțelegși :

Nu împotriva „partidului“, ca principiu de guvernare, lup-tăm noi, — ci împotriva partidului politicizant și pervertit în

funcțiunile lui democratice, așa cum se prezintă astăzi partidele de guvernământ din țara noastră.

Dacă noțiunea de partid n'ar fi azi în așa măsură compromisă și odioasă în țara noastră, — noi înșine ne-am putea numi „partid corporatist”, de pildă.

Dar la noi, când spui, azi: „partid”, spui „club”, spui: „meserie și recompensă electorală”, spui: „grijă pe cât de mare și permanentă, tot pe atât de meschină și detestabilă, de a cultiva electoralul, prin demagogie, împotriva binelui obștesc, a echității și a meritului”.

Bilanțul guvernărilor partidelor noastre politice și incapacitatea lor de a putea governa din pricina structurei și a scopului lor, comandă îndrăsneala noastră și pe aceea a tuturor aceluia ce cred și merg alături de noi, de a fi căutat și a fi ales ca instrument nou pentru guvernarea de mâine a țării: *organizarea corporatistă a țării și guvernarea ei prin corporații.*

Acest instrument de guvernare are tradiție în trecutul nostru.

Această reorganizare va avea misiunea, de a realiza trei mari imperative pentru salvarea ființei prezente și viitoare a Statului nostru:

- a) *Guvernarea prin competență;*
- b) *Democrație armonioasă, justificată prin muncă și prin contribuția ei pentru binele obștesc;*
- c) *Renașterea caracterului național al Statului în toate funcțiunile lui.*

Sunt țeluri cari, poate, în parte încă nu sunt bine înțelese de către cei cari ne urmăresc și ne ascultă sau cari, poate, nu convin aceluia cari se simt bine în stările de azi.

Noi însă vom continua lupta și vom isbuti.

Izbărnda va veni repede, căci în desorientarea și dezastrul care este dealungul și dealatul țării, suntem singurii cari ne-am asumat o operă constructivă, precisă și completă, care corespunde și năzuințelor țării de a se reafirma vitalitatea și caracterul național al Statului, așa cum totdeauna poporul nostru a știut să o facă la marile răscruci ale existenței sale.

F. Z.

Libertatea presei

Un vechiu gazetar reia prin „Adevărul” eterna chestiune a libertății presei.

Este obsesiunea gazetarilor neromâni, a șantagiștilor sau a lașilor. (Vechiul gazetar nu intră în aceste două din urmă categorii).

Pe gazetarii români și cinstiți, o asemenea problemă nu poate să-i preocupe, fiindcă ei știu bine că o nouă reglementare (nu știrbire) a libertății tiparului, nu va fi niciodată îndreptată contra lor. Cât despre gazetarii de curaj, ei n'au a se teme de nici o restricțiune. Din potrivă, în libertatea deplină, nepermis de largă chiar, care caracterizează regimul nostru actual de presă, orice atitudine sunt posibile, și curajul nu poate fi deosebit de lașitate, — pe când, într'un regim de restricții, pot fi subliniate atitudinile de bravură, se pot releva oamenii de curaj și cu opinii

neclintite, și se pot alege de o parte lașii și poltroni care la adăpostul libertății absolute fac astăzi pe Bayard-ii condeiului.

Dar vechiul gazetar, spune: „O democrație fără o complectă libertate a presei, nu este imaginabilă“.

Autorul acestui forțat adevăr, se gândește, de bună seamă, la democrația așa cum o înțelege d-sa, adică așa cum se înfățișează ea astăzi. O asemenea democrație, da, nu este imaginabilă fără o complectă libertate a presei. Inșă democrația rațională, socială și națională pe care o preconizăm noi, aceea va putea funcționa, — și încă în chip admirabil, — cu un regim de presă reglementat și adecuat intereselor superioare ale Statului. Pentru că în Statul viitorului — trebuie să se știe aceasta — nici o putere, oricât de importantă și de indispensabilă ar fi ea, nu va putea să aibă nici regimuri de privilegii, nici să devină opozabilă, prin tendințele și licențele ei nelimitate, Statului.

In fine, gazetarul în chestiune precizează: Petre Carp și alții ca el și în genere toți reacționarii de acum o jumătate de secol au fost apărători ai libertăților presei.

Exact. Am mai auzit acest argument ieșit din gura apărătorilor contimporani ai libertății anarhice a presei. Dar domnii aceștia uită ce era și ce reprezenta presa acum 50—60 de ani sau și mai curând, atunci când s'a pus în discuție regimul ei, și când au voit-o absolut liberă chiar reprezentanții cei mai autentici ai oligarhiei. Presa nu însemna pe vremea aceea nimic; nici nu era răspândită, nici nu era citită. Câteva ziare tipărite în cel mult o mie exemplare fiecare, citite și acestea numai prin orașe sau prin cluburi, — iată ce era presa acum 50—60 de ani.

Pe când azi? Cu puterea de răspândire a ziarelor de astăzi, cu mijloacele lor moderne de imprimare și penetrație, cu desvoltarea gustului cititului în păturile largi ale poporului, — mai poate fi oare lăsată presa pe mâna oricui, la bunul plac al celui dintâi venit, pe care norocul sau averea îl promovează peste noapte la rangul de director al opiniei publice? Politica internă și externă a țării noastre nu poate fi făcută decât de noi români și încă de cei mai buni, mai unanim recunoscuți ca buni, ca proști, ca patrioți dintre noi, iar sufletul individual și colectiv românesc nu poate fi prelucrat zilnic de voința și ideile unui Emil D. Fagure, de pildă.

Nu, de sigur, presa, ca instrument social și politic, trebuie să fie în primul rând național, deci trebuie să ne revie în întregime nouă, românilor. Și ne va reveni mai curând decât își închipue unii. Fiindcă, cu cât e mai indispensabil cu atât trebuie să fie mai repede al nostru.

In Statul viitorului, în care nu vor exista drepturi, ci numai datorii pe cari le vor avea deopotrivă indivizii ca și instituțiile, presa va trebui să le aibă pe ale sale. Ca să poată juca rolul la care e chemată, presa va trebui să se încadreze — și se va încadra, o vom încadra, — în ordinea cea nouă pe care o vor constitui nouile rândueli ale Statului de mâine.

Atât deocamdată.

Un „conflict de muncă“

Cât nu s'a scris de-alungul secolului trecut — secol al materiei și al luptei pentru dânsa — despre nevoia împăcării sociale și mai ales a împăcării între muncă și capital.

Atâția idealisti au crezut că scăparea va veni și aici, nu de la o împărțeală mai dreaptă (care împărțeală poate fi vreodată cea mai dreaptă ?) ci dela *un alt suflet* al celor două tabere.

Dar economiștii puri n'au crezut nici odată în asta... și au răs sceptic de orice încercare de a umaniza raporturile dintre patronat și muncă.

Noi credem altfel. Dacă n'am crede-o n'am fi corporatiști. Corporatismul nu vrea să facă din viața socială o idilă, dar nu o închipe nici ca o luptă de fiare.

În corporatism, *idealul comun și finalitatea superioară*, realizată în orice clipă, de fiecare ramură de activitate omenească, duce totdeauna la găsirea unui plan comun de înțelegere...

O viziune de societate corporatistă, am avut-o înainte, acum o lună, la Vălenii de Munte ai d-lui profesor Iorga.

La tipografia din Vălenii se declarase o grevă... Lucrătorii erau întârziați cu plata... dar și ei erau întârziați cu lucrul...

D. prof. Iorga i-a chemat. Am putut asista la această întâlnire între „patron“ și „muncitori“... Profesorul le-a arătat cât de vinovați sunt lucrătorii de a fi mers prea încet și târăganat cu executarea lucrărilor, și cum, din această cauză, nu mai pot fi plătiți acum. Și le-a cerut să lucreze gratuit până vor ajunge să-și dea echivalentul pentru care fuseseră zadarnic plătiți !

Iar lucrătorii, în fața acestei propuneri pe care o putea face un profesor elevilor lui, dar nici un patron din lume n'ar fi îndrăznit s'o facă lucrătorilor lui, *au acceptat !*

Au acceptat lucrătorii să recunoască că au fost plătiți degeaba și că pe viitor trebuie să lucreze câțva timp gratuit pentru a-și răscumpăra neglijența din trecut ! Pentru cine știe ce poate cere un patron și ce pot primi niște muncitori, aceasta este, desigur, a opta minune...

Cum se explică ea... am putut înțelege numai din câteva vorbe...

D. profesor Iorga le-a amintit lucrătorilor că cei mai mulți din ei sunt acolo de douăzeci și cinci de ani, legați cu sufletul de însuși SCOPUL acestei tipografii, și inobilați de acest scop...

Și le-a mai spus — să ne erte d. profesor dacă amintim această — că nici odată domniasa n'a tras vre'un folos material de pe urma tipografiei.

Iar lucrătorii ȘTIAU că d. profesor Iorga are dreptate...

Și astfel, „conflictul de muncă“, care a durat exact *treizeci și cinci de minute*, s'a „aplanat“ printr'o închinare a sufletului lucrătorilor sub biruința sufletului „patronului“ lor.

Și când în faptul serii, în piața orașelului de munte, profesorul s'a depărtat din mijlocul ucenicilor lui — a celor mai umili dar poate și a celor mai credincioși dintre ucenici — ni s'a părut că d. prof. Iorga merge să deschidă din nou, undeva în zări, o altă poartă, alături de atâtea pe cari le-a deschis spre o lume mai bună.

M. M.

Metecii „butadieri”

În zilele rușinosului spectacol dat de partidul național-tărănist, când cel mai simplu și mai obscur dintre buni fii ai țării acestea se prăbușea sub durerea de a-și ști neamul condus de asemenea oameni, un singur ministru făcea haz, răspândind în jurul său o atmosferă de inconștientă și cinism. Era d. Eduard Felice Nazareno Mirto, care până mai eri nici nu avea măcar cetățenia română și care este astăzi ministru în cabinetul „bunilor români” d-nii Vaida, Maniu, Mihalache...

D. Felice Mirto făcea spirite, spre marea delectare a presei iudeo-democratice, care le-a înregistrat cu o vădită admirație. Bine înțeles. Pentru această presă ca și pentru d. Nazareno, vremurile erau foarte propice pentru glumă...

D. Eduard Felice a devenit astfel „butadierul” cabinetului. Că d-nii Vaida, Maniu și Mihalache i-au răbdat, se prea poate. E treaba dumnealor. Dar țara aceasta, restul celor 17 milioane de români, ce obligație are să-l rabde ?

Traversăm o epocă de acută criză morală. „Nu mai funcționează filtrele rasei, nu se mai selectează elementele asimilării, — scria mai eri, tot în legătură cu Felicele Mirto, un confrate. Țara e un loc viran, unde pot poposi toate potăile nimă-nui. Ce înseamnă toate majestoasele manifestări antirevizioniste, toată răscolirea sentimentului românesc, dacă nu refacem filtrele rasei, spre a asigura mâine țării, o conducere *națională*?”

Inseamnă, răspundem noi, că trebuie să realizăm mâine acel desiderat, care ia în aceste clipe proporții de solemn jurământ, și pe care l-a formulat d. Mihail Manollescu în magistratul său articol : „Nouii fanarioți : experții”, scris cu prilejul isprăvii altui metec : Madgearu :

„Constituția nouă va trebui să ceară oricui va pretinde pe viitor o înaltă răspundere în Stat, să dovedească întâi că cel puțin osemintele bunicilor săi, zac în pământul țării”.

Veți vedea atunci că toți metecii buni la orice și capabili de orice, în frunte cu Felicele Mirto și cu greco-armeanul Madgearu, se vor întoarce cu maximă viteză în treburile lor intime, acolo de unde L-a scos stupiditatea votului universal și unde i-a lăsat să obăduiască toleranța nesăbuită a unei clase politice corupte.

S. A.

Deosebiri de metodă

Am citit și noi acel pamflet imbecil, căruia presa i-a făcut — nu fără intenție — o publicitate atât de largă.

Și fără să vrem ne-au furat pentru o clipă amintirile.

Noi am fost cândva — cine își mai amintește? — împotriva formei pe care un complot și mai multe accidente — o dăduseră cândva României noastre, făcând-o pentru câțiva ani Regat fără Rege.

Am fost împotriva instituției Regenții, și am luptat împo-

triva ei, așa cum știm să luptăm noi: singuri și până la capăt. Dar instituția aceasta nu avea numai defecte principiale ci și scăderi concrete și vizibile cari stăteau în ochii tuturor.

Doar o țară întreagă vorbea de indelicatetele pe cari un membru al familiei unui regent le făcea în multiple calități. Era aici, în adevăr, o frumoasă „mină de exploatat” împotriva celor ce incorporau atunci puterea supremă. Și erau la mijloc fapte reale și ușor de dovedit.

Și totuși, în lupta noastră nu ne-am coborît nici odată la ele, oricât ar fi folosit cauzei.

Fiindcă socoteam că chiar și acea instituție provizorie și fictivă a Regenței, câtă vreme reprezintă în mod formal țara, nu trebuia terfelită și înjosită. Noi puteam lupta pentru dărîmarea Regenței, ceea ce era legitim și loial — luând bineînțeles toate rigorile unor asemenea atitudini — dar nu admitem să maculăm cu trivialitate, pe locuitorii tronului României...

Azi, cavalerii războiului fără pierderi, dela Cluj, nu au față de intruparea legitimă a Regalității nici condescendența pe care o aveam noi față de parodia ei.

Și dintr'un nesecat izvor de vulgaritate caută să murdărească acolo unde nu înărdznesc să atace.

Căci a ataca cu voinicie și cu demnitate a fost totdeauna partea oamenilor liberi.

M. M.

Un vechi conflict de ordin constituțional

Chestiunea e, în deobște, cunoscută. O reamintim numai întrucât are legătură cu cele ce se petrec azi.

La un moment dat, între Capul Statului și primul său sfetnic, se ivește o divergență asupra atribuțiilor fiecăruia. Ambii rămânând la ideia lor, divergența devine conflict. Care se rezolvă prin demisia primului ministru și acceptarea ei de către Suveran.

În mod logic după aceasta, ar fi trebuit să urmeze din două una: Ori primul ministru, care deslănțuise conflictul, a-vusese asentimentul partidului al cărui șef era, în care caz conflictul trebuia să se strămute între Suveran și partid, ori partidul nu se solidariza cu șeful său desvăluind o divergență, care ea trebuia să se transforme în conflict între șef și partid.

Căci conflictul cu Suveranul nu plecase dela discuția dacă în Părții de jos agent sanitar trebuie să fie Ion Dumitrescu sau Dumitru Ionescu. Nu! Era vorba de depășirea atribuțiilor Coroanei, de știrbirea drepturilor poporului, cel puțin în concepția primului ministru demisionat. Se putea concepe o altă urmare a acestui conflict decât împărțirea țării în două tabere: unii cari erau de părerea fostului prim ministru și alții cari ar fi crezut, că nu are dreptate? Încă o dată, era vorba de apărarea drepturilor poporului împotriva ori cărei încălcări.

Își inchipue cineva, ca un partid să ființeze prin cristalizarea împrejurilor unor dogme de alt ordin decât cel constituțional, iar atunci când e vorba de a smulge Suveranului a-

numite drepturi, partidul să nu fie fixat asupra acestui punct esențial de program?

Și cu toate acestea lucrurile s'au petrecute pe dos de cum cere logica. Partidul nu s'a solidarizat cu șeful său, căci a rămas mai departe la putere. Ruptura în partid iarăși nu s'a produs. Și nu numai că nu s'a produs, dar însuși fostul șef, acela care socotise că a venit momentul, ca buba să fie spartă, a rămas mai departe în partid.

Recunoștea prin aceasta fostul prim-ministru, că cel puțin se înșelase în alegerea momentului. Acela care în numele țării se „încontrase” cu Suveranul, declara prin însăși faptele sale, că nu avusese nici măcar asentimentul propriului său partid, necum al țării, și că de aci înainte urma să înceapă opera de luminare a masselor, în numele cărora avusese pretenția că vorbește. Cari ar fi fost sortii de izbândă ai acestei opere de luminare, este o altă chestiune.

Crede și nu cerceta

Însă opera de lămurire nu a fost întreprinsă. Unde a văzut cineva vre-o discuție, dar o discuție cu caracter doctrinar, asupra chestiunii constituționale ridicată de fostul șef al partidului național-tărănist? Nu numai că, cel ce ridicase chestiunea, nu a deschis focul, dar chiar când alții au încercat să înceapă discuția, s'au izbit de o tăcere care a închis-o.

S'a purces astfel la *atragera masselor, nu prin argumente, ci printr'o anumită atitudine*, atitudine care voia să spună poporului: „Ori de câte ori ți se va întâmpla ceva rău, adu-ți aminte, că eu am voit să-ți apăr drepturile împotriva oricui, dar ai lăsat să fii invins. Răul ce te-a izbit nu putea, din această pricină, să nu te izbească; el este pedeapsa cerului”. Cu alte cuvinte, *în loc de luminarea masselor*, un fel de „*crede și nu cerceta*” din biblie, un fel de transformare în profet a unei persoane.

Alduri de suveran, și opuinău-t-se Lui, este vorba de-a institui un profet al poporului. La aceasta se reduc până aci scrupulele constituționale.

Un proces cu peripeții

Între timp izbucnește afacerea Skoda.

Cu prilejul desbaterilor procesului Seletzki, apărătorii acestuia spun, că s'au încercat pe căi nepermise amestecarea și compromiterea d-lui Maniu. El afirmă, că posedă fotografia și înregistrări pe plăci cari pot dovedi aceasta. După condamnarea lui Seletzki, ei dau chiar publicității fotografia unui document, care tindea să facă dovadă, că o declarație a lui Seletzki a fost falsificată, pentru a amesteca numele d-lor Maniu și Romulus Boilă.

În fața acestor fapte, opinia publică nu putea decât să desaprobe pe cei, cari ar fi căutat să compromită prin astfel de mijloace persoana d-lui Maniu.

Însă, ca răspuns, o parte din presă desvăluie o serie de documente tinzând la a dovedi amestecul real al d-lor Maniu

și Romulus Boilă în afacerea Skoda. Se publică, anume, un alt document, care ar dovedi că declarația lui Seletzki n'a fost falsificată. Se mai publică, de asemenea, documente cari ar tinde să facă dovada că d. Romulus Boilă își mai luase rolul de intermediar în tratarea de cumpărături de armament, rol în care d-sa aducea, ca aport, înrudită de aproape cu fostul prim ministru.

Ori cât de grave ar fi părut aceste documente, ori câtă gravitate au căutat să le dea cei ce le publicau, *opinia publică* — poate ca niciodată — *s'a ținut în rezervă, așteptând de data aceasta să audă și cealaltă parte.*

Și în această privință chestiunea se pune destul de clar:

Participat-a d. R. Boilă la diversele tratative de armament și altele?

În caz afirmativ, fost-a participarea sa desinteresată din punct de vedere personal?

Dacă în această participare ar fi intervenit interesul personal, fost-a cu știința d-lui Maniu?

O bombă

În loc de un răspuns categoric la aceste întrebări, ne-am pomenit cu falimosul manifest al d-lui Zaharia Boilă, fratele d-lui Romulus Boilă.

Nu cunoaștem textul acestui manifest. Știm însă, din cele ce s'au publicat, că el răscolește vechiul conflict de ordin constituțional, cu aceleași metode ca data trecută.

„Ori de câte ori ți se va întâmpla ceva rău, adu-ți aminte că eu am voit să-ți apăr drepturile împotriva oricui, dar n'am fost lăsat“.

S'a întâmplat ceva rău d-lui Boilă. Profetia s'a îndeplinit. Mai pot fi și alții cărora li se pot întâmpla neplăceri. Și pentru ei profetia este pe cale să se îplinească.

De oarece d. Maniu n'a fost lăsat să apere drepturile poporului.

Trebue deci să sărim cu toții, pentru a-l ajuta să învingă.

Eram obișnuți ca d. Romulus Boilă să „nu se declare“ atunci când e întrebat asupra unor lucruri precise ce-l privesc de aproape. Manifestul fratelui său ar fi putut apărea ca o perfecționare a tacticii sale: pe de o parte nu se declară, pe de alta caută să creeze o diversiune luând ofensiva.

De data aceasta însă mai era în joc și persoana Domnului Maniu. Se impunea deci ca Domnia sa să silească pe D-l Boilă să „se declare“.

De aceea, pentru noi cari încă așteptăm să auzim și partea cealaltă, singurul gest pe care d-sa l-a făcut, solidarizarea în fond, — nu și în formă — cu fapta d-lui Zaharia Boilă, a fost o adâncă desamăgire.

C. N.

Târâcopul și darabana

Fiecare regim își are nu numai formulele sale doctrinare și devizele sale, menite să sintetizeze în puține cuvinte ceace este mai esențial în năzuințele și în concepțiile sale, dar fiecare își are și *semnele* sale simbolice. Fascismul își are *littoria*,

semn aspru și dur, în care securea, frânghia și vergile aminteau legionarilor romani teribilele sancțiuni cari așteaptă pe cei șovăitori și lași.

Simbolul fascist este simbolul *severității dinăuntru*, este mărturisirea că pe primul plan al vieții stă datoria iar nu dreptul...

Democrația noastră țărănistă are formulele ei. Le cunoaștem: „Dreptate pentru cei mulți“, „lupta împotriva oligarhiei“, „industria parazită“, etc. Dar nu are până azi emblema ei. Este păcat. Steagul roșu al d-lui Stere, a fost părăsit dela 1920, steagul verde al țărânilor s'a decolorat, pe când era încă înfășurat pe băț, (unde o mai fi azi?). Atunci care le este simbolul? Nu l-au compus până azi oficial, deși e așa de firesc și li se potrivește așa de bine.

Întâiu: *tărâncopul*, acel tărâncop care dela instituțiile interne s'a îndreptat amenințător și eroic înspre creditorii străini, obișnuiți până azi (vezi închinarea la Liga Națiunilor) cu „atașamente“ mai agreabile.

Tărâncopul a funcționat continuu, activ, și opera sa — unica operă a regimului — se vede.

Agricultura, industria, comerțul, și chiar viața rurală a țării, au suferit pe rând martirajul tărâncopului.

Al doilea simbol este *darabana*. Cum cântă cucuvaia asupra ruinelor de palate, așa cântă darabana asupra ruinelor de fabrici, de ferme și de prăvălii.

Dar actualul regim, incapabil de a ridica viața economică și prin ea, starea finanțelor publice, a făcut din darabană mijlocul unic de alimentare a vistieriei în derută.

De altfel, alături de fisc, Banca Națională — și ea anexă umilă a regimului, — ca să compenseze operațiile prea complexe și prea puțin ortodoxe făcute — din solidaritate de partid — în forma trezoreriei Statului, pune în funcție, cu o vigoare necunoscută, sistemul execuțiilor.

Astfel, drept unică politică și unică soluție pentru salvarea finanțelor și salvarea creditului, apare sinistră și obsedantă, darabana!

Tărâncopul și darabana sunt astfel simbolurile unei concepții de guvernământ... până în ziua apropiată când, trecând în mâna altora, ele vor deveni instrumentele de lichidare definitivă a însuși regimului care le-a ilustrat...

M. M.

Socialiștii și fascismul

Congresul internațional al Socialismului ținut și sfârșit de curând la Paris, a fost — ca toate reuniunile internaționale — o adunare de ecou, adică una în care s'a vorbit mult fără să se facă nimic.

S'au perindat oratori fără număr, s'au asvârlit cascade de vorbe și s'au înșiruit coloane întregi de idealuri strălucitoare. Dar totul a plutit în ireal, așa de sus, așa de departe de actual, că concluziunile sfârșesc fără excepție în tirade pompoase și so-

nore, a căror regretabilă nebulozitate te face să înțelegi mai bine infinitul !...

Cu toate acestea, din puterile lor așa firave de acțiune, tot au găsit cu cale să atace o forță care li se pare lor un fel de năluca primejdioasă : fascismul.

În ședințele plenare ale Internaționalei socialiste — în cadrele politice generale de urmat — s'a luat poziție fațășă contra acestei forțe fasciste care a dărâmat granițele națiunii în care a apărut, și acum se întinde cu iuteala puterilor pline de mreje creatoare.

Dece se declară socialiștii așa de aprigi dușmani ai fascismului ? Principial, pentru că ei sunt democrați iar fascismul ar fi antidemocratic. Și după aceea, ca un corolar, pentru că fascismul nu asigură înălțarea la viață a masselor, ci distruge lent până și burghezia.

Primul punct găsit de ei vulnerabil, dece l-am mai discuta ? Statul fascist pretinde că nu este antidemocratic decât în forme, dar el rămâne prin realizările sale profund atașat maselor. Nu este liberalist pentru că nu trebuie să mai fie. Liberalismul și-a avut cândva o justificare pe care nu o mai putem găsi deloc astăzi.

Cât despre pretenția că principiile lui duc la o lentă disoluție socială, ea nu este o exagerare ci, pur și simplu, o aberație. Când Statul fascist a izbutit să armonizeze conflictele claselor sociale, când a nivelat interesele și le-a asigurat o cumpănire pe care se trudește s'o facă mereu mai naturală, când a redat Statului un nimb de autoritate pe care-l pierduse de mult, când el a fost în stare să realizeze unitatea distrusă a unei națiuni întregi, nu este naiv să se vorbească cu atâta seriozitate de destrămare, prin fascism, a unei societăți ?

Și încă, socialiștii, în fanfaronada lor lipsită de temeiuri realiste, confundă fascismul — ca politică militantă de înjăpăture — cu corporatismul, ca principiu universal de organizare a unei economii naționale. Trebuie să repetăm iarăși și iarăși că nu este tot una. Teama exagerată de dictatura Ducelui, pe care o cred de nedespălit de fascismul așa cum se arată el în toate celelalte State, l-a dus pe socialiști până acolo că au votat în moțiune ideea unui congres internațional de luptă contra fascismului !...

Parcă fascismul s'ar putea evapora, ca eterul, în fața conclavului solemn al Socialiștilor ! Ei nu înțeleg, încă, forța biruitoare a ceea ce se desface din fascism, și-i face gloria eternă : corporatismul.

CHR. P.

Simțul impietăței

Trebuie să fie foarte răspândit într'o țară în care se pot vedea orori ca aceea pe care călătorul o poate vedea pe drumul care duce dela Tg.-Jiu la Lainici.

Este acolo, la malul Jiului, un semn menit să amintească unul din cele mai mișcătoare momente din istoria războiului

nostru: acela în care a căzut rănit, pe acel loc, generalul Dragalina.

E o curce de marmoră, ca oricare alta, fără nici o intenție de a spune cu mijloacele artei, ce s'a întâmplat acolo.

Dar o cruce chiar singură, este totdeauna vorbitoare, și Generalul dela Jiu poate fi fericit să o aibă atunci când ostașul necunoscut nu s'a învrednicit încă de dânsa.

Când însă te apropii de ea, nu vezi crucea și nu vezi nici numele Generalului viteaz, ci vezi altă ceva: o inscripție bogată și indesată, cu litere de o indecentă mărime, care acopere fața întregă dinspre șosea, a pedestalului ei.

Și ce credeți că cuprinde inscripția? Povestirea în cuvinte cari să prindă sufletul și „să-l pue în atmosfera“ celor ce s'au întâmplat acolo în toamna lui 1916?

Nu! Ci lista persoanelor oficiale, începând cu regenții de pe vremuri (crucea e ridicată în 1928), și sfârșind cu nu știu care prefect sau colonel care se găseau în funcții prin partea locului, la data ridicării crucei, și cari par a fi avut — în ce fel? — un merit în ridicarea celui mai modest dintre monumente!

Cum a fost oare posibilă atâta josnică meschinărie... Cum de a răbdat marmura curată și albă înșulta adusă monumentului însuși, de barbarul care a făptuit o asemenea monstruozitate?

Cine oare din cei înșirați pe această listă a avut gândul — cum spunea Eminescu, — de a vorbi de-asupra unui mormânt mare ca să se preamărească pe el!

Și oare, măcar azi, nu s'ar găsi nimeni din Ministerul Armatei sau din Societatea Mormintelor Eroilor, care să radă dintr'o singură mișcare această pagină de impietate și să lase la loc fața curată a marmorei, să vorbească închipuirilor numai despre cel căzut acolo?

Căci, la urma urmei, eroii noștri au măcar atâta drept: ca cel puțin acolo, pe câmpul suferinței lor, să fie lăsați *singuri*...

M. M.

S'a încheiat o mare tranzacție...

O mare tranzacție cu Germania, — bineînțeles în interesul țării și, în special, al agriculturii noastre...

O tranzacție de un miliard, depe urma căreia Germania ne cumpără 50.000 vagoane de cereale și ne dă, în schimb, vopsele, acid boric, salpetru, sau cam așa ceva.

Ne mai dă însă și ceva bani pe masă, ba încă în „devize“!..

Tratatивele au durat multă vreme.

Au fost chiar Consilii de miniștri speciale, și țara a fost ținută în curent cu evoluția tratatивelor acestei afaceri prin comunicate.

O afacere care ni se pare și nouă bună; dar pentru care înainte de a prezenta felicitări, și mai cu seamă înainte de a ști *cui se cuvîn*, am vrea să facem o mică șocoteală, și să aflăm câteva lămuriri:

Dacă n'am fi încheiat această afacere, ar fi trebuit să vindem aceste cereale la prețul mondial.

Încheind afacerea, câpătăm 10% peste prețul mondial: primul câștig.

Al doilea câștig: pentru circa 400 milioane lei ni se plătește în numerar, și anume „în devize”.

În schimb, grâul pe care-l vom exporta noi, ne costă, la prețul de azi și tot așa de sigur și în viitor, cca. 40.000 lei vagonul; deci, la fiecare vagon de grâu se pierde cca. 18.000 lei, adică diferența între prețul mondial și prețul de cumpărare al Comisariatului guvernului, mai puțin 10%.

O primă întrebare:

Care e cota de grâu din cele 50.000 vagoane, cari fac obiectul exportului? *Dacă ar fi numai 10.000 vagoane, se pierde dintr-o dată 180 milioane lei!*

Ni se dau în schimb ceva devize. Începutul s'a și făcut: cca. 60 milioane florini olandezi și cca. 40 milioane mărci germane.

A doua întrebare:

Acestea sunt „devizele” pe cari le obține Banca Națională din această tranzacție, pentru a se putea spune că i se întărește situația?

Inițialii cunosc situația florinului olandez și știu că încă de la începutul anului trecut este o monedă susținută cu mari eforturi, trecută prin multe momente critice și sprijinită astăzi de fapt numai de solidaritatea frontului devizelor-aur. Deci o deviză care nu poate intra în stocul devizelor noastre de acoperire.

Cât despre mărcile germane, inutil să insistăm asupra situației acestei „devize”, fiind tot ce poate fi mai departe de o „deviză-aur”.

Așa dar, asemenea devize nu pot fi utilizate decât: sau preschimbându-le efectiv în aur, sau în franci sau franci elvețieni, sau utilizându-le în plăți în străinătate.

Trebuie să fim de acord, și într'un caz și într'altul, că va exista o pierdere inevitabilă, față de avantajile aparente ale operației.

În schimb, din această operație piața românească urmează să primească cca. 600 milioane lei în mărfuri de mic consum și de importanță mediocră.

Chiar așa fiind, încă s'ar mai pune o întrebare:

Acest import rămâne la libera tranzacție a cumpărătorilor, sau se face sub auspiciile Statului? Și în acest caz, la ce prețuri?

Ori cum, în actuala tensiune europeană, și în ritmul sacadat al militarizării amenințătoare a Germaniei, tranzacția aceasta prin care, în astfel de condițiuni, Germania își introduce în lăuntru frontierelor un stoc de 50.000 vagoane grâne, evodă ceva din tranzacțiile anilor tulburi dintre 1914-1916... F. Z.

Capital și capitalism

Preferăm adversarii cu idei clare, prietenilor cu idei confuze.

De aceea discutăm bucuroși cu autorul unei broșuri românești și franceze, purtând titlul de mai sus, care este distinsul industriaș, fost senator, d. inginer Silvio Marino.

Ne place să discutăm cu un om care afirmă așa de caracteristic mentalitatea capitalismului pur din veacul al XIX-lea.

D. Marino, ca și filozofii economiști ai școlii liberale, își dă seama că trebuie să puie la baza capitalului un element moral. Și după cum aceștia defineau capitalul, pentru ca să-l legitimizeze și să-l... scuze, drept *muncă acumulată* (uitând să spuie *a cui muncă este acumulată și al cui este folosul ei*, și uitând să arate că ori ce capital, odată constituit, funcționează ca un aparat de prelevare și de dijmuire a unei părți din munca viitoare), d. Marino ne prezintă capitalul drept o *rezultantă de forță morală*.

De sigur, capacitatea de a produce, prevederea și renunțarea la consumație, cari stau la baza acumulării de economii, sunt forțe morale.

De sigur că nici o societate nu va putea să se lipsească de unele din aceste forțe, și că prevederea este cea dintâiu manifestare deosebitoare a ființei omenești.

Dar a crede că aceasta este suficient pentru a justifica instituțiile capitaliste, cu toate excesele lor, este o imensă greșală, desmințită de realități.

Oricât ne-ar vorbi d. Marino de rolul civilizator al capitalului în trecut, d-sa nu ne poate demonstra că *astăzi* capitalismul își mai împlinește misiunea sa.

Căci, la urma urmei, mașina capitalistă, cu toate victimele pe cari le făcea în mersul ei, avea o mică justificare : *ea reușea să le asigure popoarelor, subsistența*.

Când ea nu-și mai împlinește această funcție, trebuie trimisă în reparație generală.

ACEASTA este problema capitalismului, pe care, spre regretul nostru, d. Marino n'o discută.

D-sa discută numai păcatele Statului român față de capitalism. Le recunoaștem pe toate. *Fiindcă Statul a păcătuit și față de capitalism și față de muncă și față de sufletul acestui popor*. Ne având o concepție clară despre societatea de astăzi, Statul a maltratată pe rând pe toți factorii vitali ai vieții sociale. Iar în raporturile cu capitaliștii străini, culminând cu ultima măsură a suspendării transferului, s'a purtat ca un negustor *Armean* din cea din urmă suburbie a *Țarigradului* !

Dar soluția nu este aceea pe care o dă d. Marino, întorcerea la trecut ; ci crearea unor forme noi de viitor, ca acelea pe cari le preconizăm noi.

În Statul nostru, în Statul corporativ, capitalismul nu va teroriza pe nimeni, dar conducerea lui intrată pe mâinile *gospodarilor* țării, se va inspira din metodele de bun simț și de respect al cuvântului dat, care caracterizează pe adevăratul gospodar.

În ziua aceea, va înceta și spoliția capitaliștilor, dar și mentalitățile îndreptate împotriva oricărei stabilități și a oricăror angajamente, de către un Stat condus de nebuni.

M. M.

Ardelenii și Statul țărănesc

Mai înainte de a fi încetat să fie organ inspirat de d. Maniu, ziarul „Patria” din Cluj a publicat un violent articol contra ideii de Stat țărănesc agitată de o fracțiune a partidului național-țărănist prin revista „Secera”.

Iată ce spunea „Patria” în articolul pomenit :

„Nu exista interese țărănești aparte, în sens absolut și abstract, de oarece nici o clasă a societății nu se poate confunda cu întreaga populație a Statului. Interesele specifice ale clasei țărănești pot să existe numai în colectivul organic al intereselor tuturor celorlalte clase”.

Exact ceea ce am susținut și noi aci, și ceea ce a fost taxat de presa național-țărănistă drept idei „reacționare”.

Dar opiniile fracțiunii ardeleni a partidului național-țărănist, tălmăcite astfel prin intermediul ziarului „Patria”, au o altă semnificație astăzi când se vorbește de ruptura partidului. Ele înseamnă că ardelenii partizani ai d-lui Maniu nu se gândesc și nici nu vor să aibă, în sprijinul acțiunii pe care o întreprind, concursul tovarășilor lor țărăniști. Aceasta nu numai pentru că îi desparte de aceștia o prăpastie ideologică, ci și pentru că, după chiar spusa ziarului „Patria”, ramura țărănistă a partidului e compusă din bandiți și derbedei, din lotri și din șarlatani !

Sperăm că de data aceasta nici chiar d. Valda nu va mai putea spune că ne găsim în fața unor simple dispute între frați, normale într'un partid alcătuit din elemente vii...

Așa dispute, — vorba ceea, — să fie la ei acolo...

I. J. R.

Corporatism medical

D. Profesor dr. Danielopolu, președintele *Asociației generale a medicilor*, a prezentat la 19 Iulie, acestei Asociații, un program de lucru care reprezintă o minunată intruchipare a ideologiei corporative.

Nu există un singur element în această frumoasă lucrare, datorită unei personalități atât de cunoscute și atât de prețuite în toate cercurile, care să nu fie *de cea mai pură esență corporatistă*.

Avem impresia chiar că profesorul universitar nu s'a inspirat de la teoria și de la doctrina corporatistă pentru a deriva din ele propunerile sale, ci a ajuns în chip spontan și personal la aceste propuneri, cari reprezintă o coincidență impresionantă cu însăși doctrina noastră.

Astfel, d. profesor doctor Danielopolu fixează întâiu legătura strictă dintre ameliorarea profesională și buna organizare a sănătății publice. D-sa aduce, astfel, un omagiu principiului corporatist, după care *organizarea funcțiunii sociale a oricărei profesuni este scopul oricărei corporații, și este singurul mijloc de a servi interesele profesionale înseși*.

D-sa confirmă ceea ce am arătat noi de atâtea ori că,

imixtiunea progresivă a politicilor, a adus, și în sănătatea publică, „mari dezastre”, și cere organizarea ministerului sănătății pe baze tehnice, observând că disprețul pentru cunoștințele tehnice ale medicilor este, în special în materie de legiferare a asigurărilor, o regulă generală pentru toate țările.

În adevăr, toate țările sunt conduse astăzi după principiile „democratice”, cari însemnează, înainte de orice, dispreț pentru tehnică și specialitate !

Mai mult decât atât, d. profesor doctor Danielopolu pune principiul că numai „Asociația generală a medicilor”, pe care noi am voi-o mâine transformată în *Camera medicilor*, are competența să stabilească principiile de organizare sanitară, făcând din această competență un drept natural.

Aceasta este însăși esența doctrinei corporatiste. Funcția socială, exercitată de o categorie de muncă și de gândire, și competența sa în această direcție, constituie un drept natural la conducerea și organizarea serviciilor publice corespunzătoare.

Acest drept noi l'am numit : *dreptul funcțional*. De aceea suntem fericiți că președintele unei atât de importante Asociații de intelectuali reclamă cu atâta conștiință de sine și cu atâta demnitate acest drept.

În ziua când toate asociațiile profesionale ar avea aceeași conștiință de drepturile lor naturale, și ar trata, *etc.*, cu dispreț pe politicieni, (chiar și pe cei din sânul lor), în ziua aceea ideea corporatistă va fi făcut un pas hotărâtor.

Vom trece peste propunerile speciale ale programului d-lui profesor dr. Danielopolu, privitoare la coordonarea fondurilor sanitare, la păstrarea individualității cotizațiilor, la asigurări sociale (ingenioasă și fecundă idee), la obligația de a se consulta oricând Asociația generală a medicilor, pe care d. prof. dr. Danielopolu ar dori-o organizată mai mult ca o *Academie de medicină*; la oficiul sindical — care să tranșeze litigiile între medici și bolnavi și care este o parte din instituția corporativă a jurisdicției profesionale, pentru a ne opri un moment asupra *problemei impunerii fiscale a medicilor*. D. prof. dr. Danielopolu recunoaște că, actualului sistem de impunere, atât de defectuos, medicii n'au știut să impue o *formulă proprie*.

Noi ne vom lua libertatea să amintim că programul nostru conține o asemenea formulă, pe care, de altfel am susținut-o și atunci când am candidat ca senator în Iulie 1932.

Ea are la bază dreptul asociațiilor profesionale *de a face ele înșile împărțirea membrilor lor în diferite clase fixe de impunere*, urmând ca fiscal să poată numai respinge în bloc aceste propuneri, cerând modificarea lor în cazul când venitul global reprezentat de *totalitatea* profesioniștilor într-o ramură ar fi prea mic și neverosimil față cu anii precedenți. Un proiect complet în acest sens am și făcut pentru comercianți, industriași și meseriași, și li vom putea transpune, fără mari greutăți, și pentru medici și ceilalți liberi profesioniști.

Dar unde gândirea d-lui profesor dr. Danielopolu ia forma expresă corporatistă, este când preconizează *Ordinul meditelor*,

pe care îl caracterizează astfel: „trebuie să ne conducem după „principiile corporatiste și să creiem un organ, în care înscrierea să fie obligatorie“.

Nu mai avem nimic de adăugat, și nu ne rămâne de cât să salutăm spiritele alese, cari, desfăcându-se din strânsarea prejudecăților, deschid cu o atât de frumoasă limpezime, drumurile cele noi.

M. M.

Ministru și poet

D. I. Gr. Periețeanu, fost ministru de categoria a II-a intr'unul din pe veci uitatele guverne național-tărăniste, și-a petrecut vacanța în Italia, la Taormina, și a vizitat, între altele, o fostă mănăstire dominicană, San Domenico, transformată azi în hotel.

Faptul acesta a impresionat atât de mult muza excesiv de sensibilă a fostului ministru — căci uitam să spunem că d. Periețeanu este și poet, — în cât indignarea de a vedea un sfânt locaș prefăcut în ospel elegant pentru pelerinii politici naufragiați, combinată cu melancolia de circumstanță, s'a topit în versuri. Dar în versurile cele mai șchioape și mai sârbede din câte au fost comise vreodată pe malurile Mediteranei, și din câte au avut nefericirea să mistuiască cititorii unui mare cotidian care le-a publicat sub o splendidă aquarelă reprezentând celebra — de-acum încolo — mănăstire.

Citindu-le la rândul nostru, ne-am reamintit versurile lui Coșbuc, din „Poet și Critic“, cari, dacă nu ne înșală memoria, sună cam așa :

*Ce știi, nu vreau să ții secret:
Te rog să lași în pace muza,
Că tu ești cel mai prost poet din Siracuză.*

Siracuză nu-i prea departe de Taormina, așa că d. Periețeanu n'are motive să se creadă absolvit; versurile i-se potrivesc de minune, deci îl rugăm să și le ia asuprași. Cu corectivul că d-sa nu este numai cel mai prost poet care a chinuit vreodată iambii și dactilii prin aleele încântătoare! Taormine, ci, de sigur, și cel mai prost poet din Europa.

POLIXEN

Un om în aer

Discursul dela Câmpulung al d-lui Mihalache, înseamnă mai mult de cât o singură revenire și o singură lichidare.

Revenirea asupra politicei monetare este nu numai lichidarea secției bancare, așa de puternică până astăzi, a partidului care a incurcat viața politică în patru ani de guvernare, încheiați astăzi.

Ea înseamnă și lichidarea unei cariere, aceea a actualului ministru de finanțe, d. Madgearu.

D. Madgearu reprezenta până acum partidul național-tărănist în care, de voie de nevoie, grosolana sa îmbrânceană îl

făcea acceptat drept îndrumător în politica economică și financiară. Azi d. Mihalache, șeful partidului țărănist, se declară pentru restabilizarea leului.

Pe cine mai reprezintă atunci d. Madgearu într'un partid în care adepții săi personali nu contează ?

Ah! veți zice, se reprezintă pe d-sa singur, ceea ce cel puțin în ochii săi proprii, ar fi foarte mult.

Dar, vai, nici aceasta nu se mai poate.

De când d. Madgearu a schimbat diametral politica sa financiară față cu străinătatea, *de atunci d. Madgearu a încetat de a se reprezenta chiar pe el însuși.*

Și va sfârși ca toți cei ajunși la această situație.

M. M.

Somajul intelectual

Preotul Chiricuță se ocupă în ziarul „Cuvântul“ de problema șomajului intelectualilor, și o tratează, firește, după priceperea sa.

„Convingerea mea, — scrie preotul Chiricuță, — este că, dacă după aplicarea strictissime a legii cumulului s'ar trimite în fiecare loc de muncă intelectuală omul destoinic prin care se cere să fie satisfăcută la maximum cutare nevoie a Statului, nici n'ar ajunge țării intelectualii câți îi avem“.

La rândul nostru credem că dacă s'ar face o aplicare strictissime a legii cumulului și în ceea ce privește instituțiile particulare și profesiile libere, preotul Chiricuță n'ar mai putea să scrie asemenea năzdrăvăniilor nici în „Cuvântul“ nici aiurea.

Dar preotul în chestiune s'a gândit, de sigur, numai la cummulul siujbelor Statului. Cealaltă față a problemei — tot atât de importantă, — nu-l interesează fiindcă, sperăm spre cinstea sfinției sale, n'o pricepe. Altfel s'ar fi întrebant, poate, dacă nu cumva colaborarea sa — ca și a altora, — la un ziar, nu răpește pâinea dela gură a atâtor profesioniști șomeuri intelectuali, din aceia pentru a căror soartă are aerul că se preocupă...

L. N.

Susținerea prețului grâului

Comunicatele „Comisariatului Guvernului pentru susținerea prețului grâului“, se succed cu regularitatea zilnică a unor voioase buletine medicale, despre un pacient cu sănătatea înfloritoare.

Ultimele comunicate înștiințează țara și străinătatea că prețul grâului se menține în jurul a 40.000 lei vagonul, deci cu un suprapreț de 20.000 lei la vagon, peste cursul mondial.

O astfel de primă va epuiza foarte curând, desigur, fondul de 900 milioane afectat Comisariatului Guvernului.

Primejdia aceasta s'a văzut de îndată, *de vreme ce Guvernul, printr'un ordin adresat de Ministerul de Interne, Primărilor cari intenționau să eftenescă pâinea în unele părți ale țării, de acord chiar cu brutarii și morarii, — a împiedecat această eftenire, cerând menținerea prețurilor de azi.*

Cu alte cuvinte, opera Comisariatului Guvernului nu va costa numai cele 900 milioane luate Creditului Agriculturii, ci va absorbi în plus, zilnic, cel puțin încă 5-6 milioane pe cari le plătește toată populația țării din tânguri și orașe ca supra-preț, impus de guvern, la fiecare pâine cumpărată la prețurile de azi!

Văzută astfel, acțiunea guvernului capătă o amploare excepțională.

Fiecare cetățean, fiecare funcționar, fiecare părinte care din greu își hrănește copiii, este în drept să se întrebe dacă sacrificiile cari i se cer, sunt drepte și înțelept folosite.

În această privință două fapte merită să fie puse în evidență:

Operațiunile Comisariatului Guvernului rămân învăluite în mister mai mult decât poate pretinde caracterul comercial al operațiunii;

Din țară, din mijlocul țărănimii agricole, vin tânguri și proteste în ceea ce privește prețul cu care se cumpără acolo grâul, chiar când îndeplinește condiționarea cerută de Comisariatul Guvernului.

Ca orice guvern de partid politic, în mod fatal și guvernul de astăzi a luat în brațe, în pripă, fără pricepere și fără pregătire, o problemă delicată pentru economia națională.

Punctul cardinal al întregii probleme trebuia să fie acela de a se ajuta, în primul rând și în mod echitabil, marea masă a micilor agricultori depe întreaga suprafață a țării.

În acest scop se impunea:

Comisariatul grâului să facă cumpărăturile direct dela producător, plătindu-i acestuia prețul și prima fixată în raport cu calitatea grâului prezentat;

Cantitatea cumpărată trebuia maximalizată, pentru ca astfel, să nu se concentreze, cu bună sau rea credință, avantajele oferite într-o singură regiune, și chiar pentru anumiți privilegiați.

Nu trebuiau excluse calitățile mai slabe de grâu, atâta vreme cât, pe de o parte guvernele poartă răspunderea lipsei de preocupare și efort de a se fi ridicat, dela expropriere încoace, capacitatea micilor noștri agricultori de a produce grâu de tip calitativ superior și pe cât mai mult posibil standardizat, — iar pe de altă parte, fiindcă preocuparea pe care guvernul a trebuit s'o aibă în acțiunea întreprinsă, trebuia să corespundă unui interes economic și social pentru masa agricultorilor țărani, și numai în ultimul rând de ordin comercial.

Nimic însă din toate cele de mai sus nu vedem să fi fost în preocuparea Comisariatului Guvernului.

Buletinele laconice cari invită la corespondență și convorbiri telefonice cu d. Comisar pe Moș Vasile și pe Moș Gheorghe, sunt o cruntă ironie la adresa unor astfel de gospodari. Din această cauză plângerile și protestele sunt verosimile și drepte.

Misterul în care operațiunile Comisariatului Guvernului se săvârșesc, este deasemeni neprielnic din punct de vedere moral și nejustificat din punct de vedere comercial.

Dacă operațiunea n'a fost concepută cum se cuvenea, pentru ca țărani în primul rând și orice producător în general, să știe cât îl se poate cumpăra și la ce preț, în raport cu suprafața

cultivată și calitatea obținută, — *cel puțin acum să se publice situații săptămânale, arătându-se pe trecut* (ceea ce nu mai poate justifica nevoia misterului), *dela cine s'a cumpărat, ce s'a cumpărat și cu cât s'a cumpărat.*

Nu ne facem însă iluzia că se va petrece așa ceva.

Cele 900 milioane dela Creditul Agricol Ipotecar, și sutele de milioane impuse populației, de guvern, prin menținerea prețului urcat al pâinei, vor continua să se cheltuiască și de astă dată în beneficiul celor cuprinși sub taina activității Comisariatului pentru grâu, iar Moș Gheorghe, gospodarul necăjit și încercat de ploii și inundații într'un colț muncit din greu pe Valea Someșului, sau Moș Vasile, dintr'un colț pierdut al Basarabiei, al Moldovei sau al Dobrogei, nu va porni din satul său la târg, să vorbească la telefon cu d. Comisar al guvernului, așa cum îl pofteste d. Comisar !

F. Z.

Inconsecvențele d-lui Vaida

Cu prilejul recentului scandal din partidul național-tărănist d. Vaida nu s'a putut abține de a da câteva explicații ziarelor.

D-sa a spus :

„Organismele cari nu se frământă sunt lipsite de viață și incapabile de progres“.

Este copia leit-motivului cu care fruntașii și presa național-tărănistă au însoțit întotdeauna certurile din propriul lor partid. Este praful pe care domnii aceștia încearcă să-l arunce în ochii opiniei publice despre care au, probabil, o idee extrem de proastă.

Da, frământări pot fi, de sigur, într'un partid, dar frământări de natură ideologică. Chiar și atunci însă, oamenii de principii și cu o credință pe care n'o pot arunca oricum peste bord, nu mai stau într'o organizație politică ale cărei directive nu le înțeleg sau nu le admit. Partidul socialist francez s'a rupt în două pe o chestie care era mai puțin de principiu decât de metodă, — chestiunea participării la guvern, — și s'ar fi rupt până acum într'o sută de bucăți dacă el ar fi suferit în sânul său curente, frământările, certurile, scandalurile, neînțelegerile, atât pe chestiuni de principiu cât și pe chestiuni de metodă, cari au agitat și agită încă partidul național-tărănist.

Prin urmare, d. Vaida se înșală când crede — *dacă crede*, bine înțeles, — că într'un organism politic cu viață trebuie să existe asemenea frământări, fiindcă altfel n'ar mai fi capabil de progres. Ar mai fi de admis această teorie în opoziție, dar la guvern se presupune că partidul stă pe o bază principială și ideologică bine precizată și acceptată de toți membrii săi. Cum mai poate governa însă o echipă ministerială, emanație a unui partid și a unui parlament divizat în numeroase curente contrarii acelor cari constituiesc baza ei morală ?

Se pare însă că nici d. Vaida nu prea crede într'o asemenea teorie, fiindcă în aceeași clipă când o emitea, nu se sfia să adauge :

„Cred că în sânul unui partid trebuie să stăpânească disci-

plina. Elementele nedisciplinate degradează un partid dându-i aspectul unei turme“.

Asa dar, d. Vaida crede că *organismele cari nu se frământă sunt lipsite de viață și incapabile de progres*, dar mai crede în același timp că *intr'un partid trebuie să stăpânească disciplina*.

Ori d. Vaida nu știe ce spune, ori șeful pe valuri al unui partid în plin naufragiu, ar vrea ca membrii partidului său să se frământă în gând, având orice părere și împărtășind orice opinie, pe cari să nu le manifesteze însă în public, bunăoară ca atunci când au votat legea stării de asediu dar au suferit cumplit de teribile crampe morale.

E și acesta un mod de a înțelege structura socială și morală a unui organism politic de guvernământ. Atâta numai că el se apropie mult de concepția pe care condotierii vremurilor azi apuse o aveau despre oștile de mercenari. Erau niște *turme* — cum se exprimă d. Vaida, — cari executau orice fiindcă nu credeau în nimic și n'aveau înaintea ochilor de cât o singură țintă: solda.

Disciplina unui adevărat partid politic, ca și aceea a unei armate naționale, reese din cu totul alte mobile sufletești și ideologice pe cari, avem impresia că din motive ce nu interesează acum, d. Vaida le-a uitat.

Cât despre inconsecvența d-lui Vaida, ea se explică din momentul ce ne-aducem aminte că d.-sa este autorul faimoasei formule: „Numai boii sunt consecvenți“.

I. J. R.

O explicație a antisemitismului

Un eveniment de o covârșitoare însemnătate s'a petrecut zilele acestea la Cernăuți.

D. dr. Manfred Reifer, profesor secundar, fost deputat și fruntaș al partidului evreesc, a publicat un articol în care, cu un rar curaj, dă explicația justă a recrudescenței sentimentului antievreesc în Germania. Această recrudescență, și izbucnirea ei vijoroasă odată cu intronarea guvernului Hitler, se explică și se scuză, zice d. dr. Reifer, prin amestecul insolit al evreilor în toate ramurile de activitate ale vieții publice germane; prin semitizarea acestei vieți.

Punctul de vedere al dlui dr. Reifer este cum nu se poate mai just, și el se aplică aïdoma stărilor de lucruri de la noi. Ceea ce exasperează, în special, pe românii conștienți, este imixtiunea evreilor în viața noastră publică, prin acapararea presei. De aci, poate, toată ura contra evreilor, din această lipsă a simțului lor de măsură pentru ceea ce se poate și ceea ce nu se poate, pentru ceea ce este permis și ceea ce nu este permis unui minoritar într'un Stat etnic omogen ca acela al nostru.

Vorbind odată cu un intelectual evreu despre această chestiune, ni s'a obiectat: dar ce sunt de vină evreii pentru toate ignominiiile sau inadvertențele pe cari le săvârșesc câțiva înși stăpâni pe presa, numai în aparență română, dar în realitate evreească și internațională?

Obiecțiunea este neintemeiată pentru că această presă este susținută de evrei, deci, implicit, aprobată de ei. Apoi, nu s'a pomenit niciodată ca o organizație evreiască să facă un act de desolidarizare de numita (sau: anumita) presă. Din potrivă, evreii s'au solidarizat totdeauna cu ea, închipuindu-și că ea este singurul lor mijloc de apărare contra valului antisemit. Ce eroare! Căci adevărul este că presa aceasta le-a făcut mai rău de cât le-ar fi putut face toți antisemiții la un loc.

Poate că în urma ieșirii curagioase a d-lui dr. Reifer, minoritatea evreiască își va deschide ochii și va adopta de-acum încolo altă politică față de aceia cari se pretind apărătorii ei și cari nu-i sunt în realitate de cât cei mai primejdioși dușmani.

S. A.

Lupta partidelor

Alarmați, pe de o parte, de disoluția care face progrese rezezi în organismele de partid și, în special, în acelea ale partidului național-tărănist, iar pe de alta, de creșterea enormă a curentului favorabil unei reforme a Statului prin înlăturarea actualelor partide și prin intronarea unui nou sistem politic de guvernământ, — unii fac eforturi disperate pentru a atrage atenția partidelor asupra primejdiei ce le amenință, și a le decide să înceteze lupta fratricidă, pentru a încheia o pace care să le asigure pe mai departe dominația țării.

În consecință, ei sfătuiesc pe liberali să nu se mai bucure de mizeriile ce văd la național-tărăniști, iar pe aceștia să nu facă haz de frământările liberalilor.

Înutil să mai spunem că toate aceste sfaturi n'au fost ascultate nici de unii nici de alții.

De ce ?

Pentru că lupta de exterminare reciprocă este de esența regimului democratic actual al partidelor. În ziua când unul sau altul din partide ar asculta sfatul care li se dă, el ar dispărea de pe arena vieții politice.

Iată ce au ignorat aceia cari dau asemenea povețe unor organisme cari, prin însăși natura lor, sunt datoare să lupte pentru distrugerea adversarului fiindcă altfel riscă să fie ele distruse de adversar.

Numai așa poate birui astăzi un partid. Este de la sine înțeles că mâine va fi cu totul altfel !...

I. J. R.

Scăderi contimporane

Niciodată de când există politică românească, miniștrii și anexele lor, subsecretarii de stat, n'au fost mai alinați de partea reportericească și informativă a presei, ca astăzi. Are și democrația micile ei exigențe și vanități.

Unde se pomenea înainte ca ziarele să înregistreze toate deplasările lui Cuconu Lascăr Catargiu sau, pentru a nu ne duce așa de departe, pe acelea ale lui Ionei Brătianu?

Azi rubrica informativă a ziarelor este plină de fenomenele

peripatetice intime ale d-ilor Armand Călinescu, Tilea (fără doi l), Madgearu, etc. Pentru ce va fi obligat cititorul să plătească o foaie cu bani buni ca să afle deplasările estivale sau familiare ale acestor domni, — Dumnezeu știe!

Dar nu este numai atât. D. Mihalache, particular ca și mine și ca și d-ta, iese dimineața de-acasă și, neavând altceva de făcut, se duce, să zicem, pe la ministerul de finanțe. Când să plece, după ce a terminat o mai lungă sau mai scurtă, — de-pinde de împrejurări și dispoziție — „șuetă” cu Madgearu, d. Mihalache se uită la ceas, constată că e de vreme, și-și zice omul: „ia să mă abat eu nițel și pe la industrie să văd ce mai face Voicu Nițescu”? Și se duce omul la industrie unde s'așterne pe alt taifas.

Indată ziarele înregistrează: „D. Mihalache a făcut eri o vizită d-lui Madgearu la ministerul de finanțe, cu care s'a întreținut îndelung. Apoi d. Mihalache s'a dus la ministerul de industrie pentru a vedea pe d. Voicu Nițescu cu care a avut o lungă întrevedere. Cercurile politice dau o deosebită importanță acestor evenimente”.

Adevărul este că „întrevederile” sunt simple caraghioslăcuri și că „cercurile politice” nu le dau absolut nici o importanță.

Dar asta nu-i nimic. D. Mihalache, ca și ceilalți miniștri, trebuie să mănânce în fiecare zi, nu? Câteodată ei au invitați. Numai decât presa înregistrează: „D. ministru X a luat eri *dejunul* cu d. ministru Y”. Parcă ar fi vorba de mesele cine știe cărei covârșitoare personalități europene!

În fine, cea mai de pe urmă anomalie, o găsim în importanța exagerată ce s'a dat unor minuscule politicieni ardeleni. D. Zaharia Boilă a fost descoperit peste noapte cel mai mare gazetar român, d-nii Leucuția și Ilie Lazăr și-au văzut fotografiile și au dat chiar interviuri! Schimbările de la direcția „Patriei” — ce important eveniment! — au fost înregistrate de presa bucuresteană cu literele cele mai grase din tipografie, etc.

Este, după noi, un semn al scăderii nivelului spiritual și moral a ceea ce vom numi „un eveniment public”. Când plecările și sosirile d-lui Tilea pot să constituie pentru presa noastră fapte demne de reținut, trebuie să înțelegem că sau sărăcia de evenimente este catastrofală, sau puterea noastră de selecție și apreciere este în declin.

Oricum, nu credem că prin promovarea unor asemenea fapte și a unor asemenea oameni în atenția mulțimei se face vre-un real serviciu vieții publice a țării. Cel mult gură cască de la mahala sau cafenea va fi extaziat de importanța pe care a căpătat-o subit vecinul său de până mai eri!...

. A.

Recenzii

MIRCEA PIENESCU: „SPIRU C. HARET ȘI ÎNCEPUTURILE MIȘCĂRII BANCILOR POPULARE”. — D-nul M. Pienescu este un cooperator consacrat ca specialist și orice nouă lucrare a d-sale este așteptată cu multă încredere și primită cu satis-

facție. D-sa este în cadrele active de conducere ale mișcării cooperative la noi și participă efectiv la soluționarea variatelor probleme pe cari le ridică dezvoltarea ei de fiecare zi.

Cu pasiunea intelectuală care distinge pe cei cari nu privesc lucrurile la suprafață și în limitele strâmte ale actualului, d. M. Pienescu se preocupă și de începuturile cooperăției noastre. În acest cadru, d-sa s'a străduit să afle originile mișcării la noi, cauzele cari au determinat-o și stadiile ei de evoluție.

Lucrarea recentă se integrează perfect în încercările istoriografice asupra cooperăției noastre, și aduce un material bogat și, mai ales, observațiuni și concluziuni proprii, de largă înțelegere a fenomenului.

Tratând problema atât de discutată a forțelor inițiale ale mișcării cooperatiste în țara noastră, d. M. Pienescu opinează — și pe bună dreptate, așa cum dovedește suficient cu documente contimporane — *că la noi cooperăția nu a izvorit spontan din spiritul de asociație al poporului, al masei rurale, ci din inițiativa și stimulentele etatist.*

Contrar părerilor cari au căutat să onoreze spiritul autohton, atribuind inițiativei private nașterea energiei creatoare a cooperatismului la noi, d. Pienescu arată că întreg edificiul, așa cum a pornit dela început, se datorește inițiativei stăruitoare de Stat. Alături de constatarea cunoscută că predominarea au avut-o cooperativele de credit — băncile populare —, dânsul împarte epoca de încheiere a cooperăției noastre în două perioade: dela 1893—1898 și dela 1898 înainte. Până în 1898 nu existau în tot Regatul decât 24 de cooperative cu existență frumoasă dar obscură. Deabia la 1898 ideea cooperatistă are ecou în rândurile conducătorilor, și cel dintâiu care înțelege importanța și menirea pentru țara noastră este marele Spiru Haret.

În politica sa socială de „ridicare a masei”, el a optat ca punct viguros de reazăm pentru pătura învățătoarească, căreia i-a încredințat această frumoasă misiune de innobilare a populației rurale și de ridicare economică a ei. Cooperăția l-a apărut lui Spiru Haret ca organizația cea mai potrivită să asigure aceste idealuri și, prin învățători, a sprijinit-o cu o căldură și cu o stăruință pe care n'a avut-o nimeni altul.

În cartea d-lui Pienescu se văd limpede toate eforturile lui Haret, dela elogierea publică a învățătorului din Bezdead până la pregătirile pentru o lege generală a cooperăției, care nu s'a înfăptuit decât în anul 1903.

Urmat de o luminoasă și caldă biografie a lui Haret, studiul d-lui M. Pienescu rămâne o prețioasă sinteză de date noi și concluzii interesante, trecute prin cadrul propriu unui neobosit cercetător specialist.

Dela dânsul așteptăm și fâgăduita continuare a încercării de limpezire a începuturilor instituțiilor noastre de credit agricol țărănesc.

Anul II, No. 10

LUMEA NOUĂ

Octombrie, 1933

Medicii ¹⁾

de MIHAIL MANOILESCU

După cum nu am putut vorbi de profesori fără să atingem întreaga concepție a învățământului și a educației naționale în Statul corporativ, tot așa nu putem vorbi de medici fără a înfățișa concepția corporativă asupra sănătății publice.

Dealtfel, între corporația educației naționale și corporația sănătății naționale, există cel mai strâns raport. Activitatea celor două corporații este complementară, întrucât privește două aspecte, cari se condiționează reciproc, a problemei națiunii.

Educația națională este o operă care se clădește pe sănătatea poporului; iar sănătatea poporului, mai ales într-o țară în care domnesc încă vrăjitorii, nu poate fi asigurată fără educația populară.

În concepția individualistă, care stă la baza Statului democratic, sănătatea nu este un bun public și nu poate constitui o misiune a Statului. Sănătatea este un bun individual, iar Statul nu are să se îngrijească de sănătatea publică, după cum nu are să se îngrijească de existența și de hrana fiecărui cetățean.

Concepția organică corporativă a națiunii exclude un asemenea principiu. Sănătatea publică este un bun al națiunii, o condiție a realizării telurilor supreme ale ei și, ca atare, o datorie de căpetenie a Statului.

Sănătatea publică nu se câștigă și nu se păstrează în chip automat prin simple eforturi individuale, după cum astăzi nu se mai realizează în chip automat și individualist nici subsistența pentru toți fiii națiunii.

Într-o țară ca a noastră, cu clase ignorante și sărace cari au nevoie să fie îngrijite de multe ori împotriva voinței lor, opera de igienă și de educație sanitară nu poate să fie opera

¹⁾ Din ciclul de articole : „Privind spre lumea de mâine“, din cari au apărut până acum articolele : „Inginerii“ și „Profesorii“ în numerele precedente.

Statutul individualist prin excelență, indiferent, absent și inuman. Ea nu poate să fie decât opera Statului corporativ, care este clădit pe sentimentul solidarității naționale.

Funcțiunea națională a sănătății publice revine de drept celor pregătiți prin specialitatea lor ca să o exercite și, în primul rând, medicilor.

Corporația medicilor nu există, ca atare, în cadrul Statului liberalo-individualist. Ea există numai într'o formă *virtuală* întru cât, cu toate rivalitățile de clientelă, medicii constituie *o mare familie spirituală*.

Ei au o psihologie proprie, mai adâncă decât a altor profesioniști, fiindcă și profesiunea de medic este mai absorbantă și mai răscolitoare de suflet decât celelalte.

Medicii au un sentiment propriu al misiunii lor, un simț propriu al datoriei lor, cu un cuvânt *o etică profesională proprie*.

Pe această etică și pe acest fond spiritual comun, va fi ușor de clădit mâine corporația sănătății publice. Această corporație va fi, ca și toate celelalte, desăvârșit autonomă. Ea va avea răspunderea sănătății publice și va organiza integralitatea mijloacelor sanitare: spitale, clinici, dispensarii.

Devizei: „școala a profesorilor”, îi corespunde aici de viza: *sănătatea publică în grija medicilor*.

Nimic nu este mai firesc decât ca sarcina sănătății publice să fie lăsată corpului medical în întregul său.

Repetând ceace am putut spune relativ la alte specialități, trebuie să subliniem faptul că medicii, *prin faptul că sunt medici*, au o datorie și *un drept firesc* să asume asupra lor funcția națională a sănătății colective. *A vorbi de dreptul Statului cpus dreptului corpului medical, este, pentru spiritul corporativ, un non sens*. Căci ce este acest Stat, care ar avea drepturi nelimitate de a-și acorda atribuțiuni pe cari nu este în stare să le îplinească?

Când regele Hugo Capet a întrebat odată pe unul din vasalii săi, din înălțimea sa suverană: „Cine te-a făcut Conte?”, — acesta i-a răspuns: „Dar pe tine, cine te-a făcut Rege?”

Când Statul de astăzi ar întreba pe oricare din *corporațiile naturale*, cine i-a dat dreptul să-și asume în chip direct anumite funcțiuni publice, aceasta ar putea să-i răspundă: dar ție cine ți-a dat dreptul să-ți asumi toate funcțiunile?

•••

Profesiunea medicală se găsește astăzi sub imperiul unei noi tendințe corespunzând nouilor forme de cristalizare socială.

În societatea burgheză individualistă a veacului trecut,

în care cea mai mare parte a oraşelor ca şi a satelor (cel puţin în Occident), era compusă din familii cu o bază de existenţă care le îngăduia să consulte liber un medic, tipul de medic liber profesionist era cel predominant.

În societatea contemporană, şi mai ales în cea viitoare, în care o Europă sărăcită împinge toate categoriile sociale spre asociere şi spre solidaritate, problema sănătăţii nu mai este rezolvată pe căi individuale, ci mai mult în comun. Şi astfel, toate asociaţiile profesionale, toate colectivităţile de funcţionari aparţinând aceluiaşi întreprinderi şi, mai ales, toţi acei cari intră sub regimul asigurărilor sociale obligatorii, ajung la formula *medicului comun* şi a *organizării comune a căntării sănătăţii*.

În locul tipului predominant al *medicului liber profesionist*, apare tipul *medicului funcţionar*. De aceea, e zadarnică lupta pe care, în numele vechilor principii şi mai ales a vechilor obişnuinţe, unii medici încearcă să o ducă împotriva funcţionarizării acestei nobile profesii. *Funcţionarizarea este în ordinea neînlăturabilă a evoluţiei*, — bine înţeles însă ea fiind susceptibilă de corective importante, cum este acela atât de ingenios imaginat de către preşedintele asociaţiei medicilor din România d. profesor dr. Danielopolu.

Corporaţia medicilor va cuprinde dar şi pe medicii liberi profesionişti şi pe cei funcţionari de Stat, şi pe cei angajaţi ca funcţionari în diferitele instituţii private.

Generalizarea sistemului asigurărilor sociale în Statul corporativ, va aduce după sine, de altfel, o mare înlesnire în organizarea sănătăţii publice. În ţara în care flece familie este asigurată împotriva bolilor, *organizarea sănătăţii publice se confundă cu organizarea asistenţei sociale*.

Dar corporaţia sănătăţii publice nu va cuprinde numai pe medici ci şi pe tot personalul sanitar inferior, care-i ajută în împlinirea funcţiei lor.

Ea va îngloba şi toate societăţile de binefacere, cari sunt demne de acest nume, prin seriozitatea şi continuitatea activităţii lor.

Corporaţia sănătăţii publice va elabora programele naţionale pentru ridicarea stărei sanitare a naţiunii. Ea va organiza întreaga educaţie fizică, şi va conduce marile bătălii sociale împotriva tuberculozei, a malariei şi a mortalităţii infantile, având tot în seama sa şi lucrările de asanare a regiunilor supuse endemiilor. Garanţia independenţei de acţiune a acestei corporaţii va trebui să stea în primul rând în *independenţa sa financiară*.

Întregi categorii de impozite vor trebui să meargă *direct* pentru împlinirea misiunii corporaţiei sănătăţii publice, şi chiar dacă Statul ar trebui să adauge la acestea şi sub-

venții din fondurile sale generale, aceasta nu-i va da dreptul să se atingă cu nimic de autonomia însăși a corporației.

Ca formă de organizare, *corporația nu înseamnă etatizare*. În adevăr, nicăieri ca în cazul funcțiunii sanitare nu se deslusește mai clar ideea că în regimul corporativ *funcțiile Statului se confundă cu funcțiile naționale exercitate de particulari*, fără a se ști unde sfârșește domeniul Statului și unde începe domeniul privat.

Corporația sanitară este, astfel, *un tot indivizibil și o instituție jumătate statală, jumătate liberă, care-și trage și datorii și drepturile din funcțiunea sa națională*.

În organizarea acestei funcțiuni, au un cuvânt egal de spus medicii particulari, ca și cei oficiali încadrați în Stat, căci și unii și alții au exact același rol funcțional.

Gradul lor deosebit de libertate, și diferențele de remunerație personală, nu sunt un criteriu de vre-o importanță deosebită.

Toți medicii sunt publici, fiindcă toți vor avea anumite obligații minimale sociale (de ce oare medicii, cel puțin la începutul carierei lor, nu și-ar plăti impozitele sub formă de servicii gratuite în spitale și în circumscripții?), și toți vor avea un cuvânt de spus în organizarea și funcționarea serviciilor sanitare publice.

Toți medicii sunt particulari, fiindcă toți vor avea dreptul în anumite limite la exercițiul liber al profesiei lor.

Sub regimul corporativ, opera de ridicare sanitară a țării se va urmări programatic și continuu, *căci nu va avea cine să o turbure*.

Partidele politice, cu alternanța lor funestă și cu interesele lor contradictorii, nu vor mai putea — în măsura în care vor mai exista în Statul corporativ! — să se mai amestece în acel *Stat în Stat* pe care-l va constitui corporația sănătății publice. Fără a putea da în marginile unui simplu articol, precizări mai mari asupra organizării interne a acestei mari corporații, putem afirma totuși că, în cadrul prielnic al Statului corporativ, ea va reprezenta în politica sanitară: *unitate, continuitate, mijloace mari, și un spirit de datorie socială* astăzi necunoscute.

Iar medicii, conducătorii firești ai acestei opere, vor avea nu numai mulțumirea unei munci eficace și a unei reglementări clare a poziției lor profesionale, ci și pe aceea a sporului de demnitate și de mândrie, care este rezultatul firesc al independenței corporațiilor.

Destrămarea unei țări

de Inginer CRISTEA NICULESCU

*Pe marea vieții, când te duce vântul,
Fie-ți cârma cugetarea, de ți-e pânza simțământul,
Și, cu cât mai aprig vântul umflă valul furtunos,
Mai cu grije strânge pânza, cârma ține-o mai vânfos.*

(Al. Davila „Vlaicu Vodă” Act. IV Sc. 2)

De multă vreme am fost preocupați de o întrebare : Cum a făcut Napoleon, de a înlocuit starea de extremă mizerie a revoluției prin starea de extremă înflorire a imperiului ? In împrejurările de azi această întrebare capătă o actualitate, asupra căreia credem inutil să insistăm.

Nu avem desigur pretenția de a cunoaște întreaga literatură napoleoniană. Însă în cărțile ce ne-au trecut prin mână nu am găsit nicăeri tratată chestiunea ce ne preocupă. Opera de organizator a lui Napoleon se găsește răslețită ici și colo printre faptele politice și militare. Și tocmai din pricina acestei răslețiri sistematizarea este destul de grea, mai ales pentru cineva a cărui îndeletnicire de căpetenie nu e istoria.

O documentare cât mai completă ar cere un timp prea îndelungat, pentru a extrage din noianul de fapte, secundare pentru chestiunea ce ne interesează, numai pe acele în cari Napoleon apare ca organizator. Cu toate acestea, din ceea ce am extras până azi, credem că am putut scoate oare cari caracteristice, cari ar permite să pornim la studiul acestei laturi a persoanei lui Napoleon, studiu care nu poate avea pretenția de a fi complet, însă care ne dă puțința de a trage învățăminte atât asupra metodelor de organizare în general, cât și asupra metodelor de lucru, cari ne-ar permite azi să ne croim o altă soartă, după cum spunea poetul.

Însă studiul lui Napoleon ca organizator nu se poate face fără un studiu prealabil asupra faptelor cari au adus Franța în starea în care a găsit-o Napoleon, fără un studiu al desorganizării, care a cerut o nouă organizare. Acest studiu al destrămării unei țări este și el de o deosebită actualitate azi, când mai mult ca nici odată zicătoarea „istoria se

repetă“ s'a dovedit a fi adevărată. De aceea în numărul de față vom începe cu acest studiu preliminar, rămâind ca într'un număr viitor să expunem partea a doua, partea ce privește persoana lui Napoleon ca organizator.

• • •

Intrucât toate neînțelegerile provin din aceea, că nu se lămurește de la început înțelesul diferiților termeni, să lămurim mai întâi înțelesul cuvântului „organizare“.

Cine zice organizare, a zis în prealabil organism, adică un corp, care în îndeplinirea misiunii sale purcede la un șir de fapte interioare, în executarea cărora se produce o diferențiere prin gruparea lor în funcțiuni, pe cari le îndeplinesc anumite organe. Cu cât organismul e mai sus pe scara evoluției, cu atât diferențierea e dusă mai departe, cu atât funcțiile sânt mai numeroase, organismul e mai complex.

A organiza prin urmare un corp înseamnă a stabili funcțiile acelu corp, a stabili organele cari îndeplinesc aceste funcțiuni, precum și a orândui astfel aceste organe în cât corpul să-și îndeplinească în cele mai bune condițiuni misiunea sa.

În urma lucrărilor din timpul din urmă, în special în urma lucrărilor lui Fayol și ale lui Taylor, organismele create de mâna de om au fost asimilate cu organismele create de natură. Ca și acestea din urmă, cele dintâi au funcțiile grupate în două mari cicluri : unul de execuție și unul de impulsivitate. După cum în corpul omenesc mușchii, cari constituiesc organe de execuție, se mișcă sub impulsivitatea sistemului nervos, tot astfel într'o întreprindere sau într'un corp social avem organe de execuție și organe de impulsivitate. În corpul social trebuie să avem o clasă conducătoare, care să îndeplinească rolul creierului din corpul omenesc, trebuie să avem organe de informație, cari să îndeplinească rolul nervilor centripeti și organe de transmisie și comandă, cari să îndeplinească rolul nervilor centrifugi și așa mai departe.

Din pricina acestei analogii studiile de organizare se apropie foarte mult ca metodă, de cele medicale. Într'un corp social putem avea paralizii ale claselor conducătoare sau paralizii ale masselor conduse, putem avea deranjeri în circulația bunurilor, așa după cum în corpul omenesc putem avea paralizii ale creierului, ale mușchilor sau deranjeri în circulația sângelui.

• • •

Care era în linii generale organizația Franței în ajunul marelui revoluții ?

În capul Statului : Regele, organ suprem de hotărîre și control.

Organ normal de hotărîre: Sfatul Regelui, care stabilește legile și regulamentele.

Organ de studiu și pregătire: birouri și comisiuni.

Organe de transmitere : șase miniștri.

Organe de execuție : 32 de intendenți.

Organe de control : controlorii generali.

Regăsim în această organizație liniile mari ale organizației moderne a întreprinderilor. Doctrina organizației nu ar avea nimic de spus împotriva acestei organizări a Statului Francez din ajunul revoluției. Dimpotrivă : din punctul de vedere al acestei doctrine existența aceluia organ suprem de hotărîre și control, care era regele ereditar, îi dădea o superioritate asupra tuturor sistemelor încercate în urmă, sisteme cari au înlăturat fie organul suprem în sine, fie caracterul de organ suprem de hotărîre și control al Capului Statului, fie calitatea ereditară a suveranului.

. . .

Cum s'a făcut atunci că Statul cu această organizare nu a putut face față împrejurărilor și s'a ajuns la revoluție ? Depășeau aceste împrejurări putințele omenesti ?

În primul rând era chestiunea deficitului bugetar : 600 milioane cheltueli, 475 milioane venituri, deci un deficit de 125 milioane, sau 26% din venituri. Chiar pentru generația noastră, care a început să se deprindă cu deficite astronomice, acest procent de 26% apare destul de ridicat, nu însă cu neputință de înlăturat.

De unde provenea deficitul ? Din cele 600 milioane cheltueli, 300, adică jumătate, reprezentau serviciul datoriei publice, rămasă de pe urma războaielor din trecut dar mai ales din proasta administrare a datoriei publice în sine. În loc să se creeze dela început veniturile necesare pentru plățile anuale corespunzând sporului de datorie publică, s'a alergat la diferite artificii financiare, plata dobânzilor din împrumuturi, împrumuturi oneroase, etc., artificii cari azi ne apar ca naivități, după cum desigur vor apărea urmașilor noștri ca naivități artificiale financiare după cari umblăm azi pentru a ne ascunde realitatea.

În al doilea rând sub influența ideilor de liberalism economic Franța încheiase în 1786 cu Anglia un tratat de comerț prin care se reducea aproape la nimic taxele vamale de import, așa încât, piața franceză fusese inundată de mărfurile engleze. Și de data aceasta faptele nu urmase, așa cum prevede teoria restabilirii automate a echilibrului. Uzinele franceze au trebuit să închidă porțile, lucrătorii au fost concediați cu toate urmările pe cari și noi le cunoaștem. De fapt

adoptarea teoriilor liberschimbiste adusesese în Franța sub-producția : țara își consuma din carne, cum se zice.

La aceasta se adăoga și recoltele mediocre din 1787 și 1788. Chiar azi Franța, din punctul de vedere al grânelor, e ca să zicem așa, în stare de echilibru nestabil. În anii buni trebuie să exporte grâu, în anii mediocri trebuie să importe. Pe acele vremuri, desigur că efectele unei recolte mediocre trebuie să fi fost mult mai simțite, cu atât mai mult cu cât prin sporirea importului din Anglia, se provoca un deficit al balanței comerciale franceze și deci se micșorau puțințele de a importa grânele lipsă.

Constatăm și la vremea aceea, acea turburare a schimbului între orașe și sate, pe care o constatăm și azi la noi, cu deosebire că atunci turburarea era agravată de reducerea producției satelor.

. . .

Cu toate acestea nici deficitul bugetar, nici urmările liberului schimb, nu erau greutăți ce nu se puteau înlătura.

În cecece privește deficitul bugetar, toți autorii sunt unanimi în a recunoaște, că Franța era, dacă nu cea mai bogată țară de pe continent, în orice caz țară foarte bogată. După spusele lui Necker ea deținea jumătate din numarul Europei. În 1788 comerțul exterior al Franței se ridica la 1061 milioane. Marsilia acaparase comerțul Levantului. Bordeaux și Nantes aveau monopolul coloniilor. Producția zahărului din San-Domingo reprezenta jumătate din consumația zahărului în lume. Proprietatea țărănească sporise apreciabil an de an prin cumpărături dela nobili și mânăstiri. Deci an de an țărănimea se îmbogățea. Așa încât nimeni nu susține azi, că limita de capacitate contributivă a populației fusese atinsă.

De asemeni înlăturarea efectelor convenției comerciale cu Anglia sau chiar înlăturarea acestei convenții nu era ceva imposibil. Toți autorii sunt unanimi în a recunoaște și acest lucru. Recunosc toți, că nerezolvirea acestor probleme, nerezolvire care a dus la revoluție, se datorește unei defectuozi-tăți de funcționare a organismului constituit de Statul francez.

. . .

Spuneam mai sus, că în orice corp organele de execuție trebuie să execute mișcările ce li se imprimă de organele de impulsivitate. În cazul unui stat poporul trebuie să execute dispozițiile autorităților. Altmintrelea se produc perturbări în funcționarea organismului.

Această chestiune a executării mișcărilor imprimate de organele de impulsivitate este foarte delicată și în general

preocupă foarte puțin clasele conducătoare. Ea se situează mai curând pe tărâmul psihologiei și în special pe acela, foarte puțin studiat, al psihologiei masselor.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea populația rurală a Franței se găsea din pricina proceselor de drepturi între țărani de o parte și nobili și cler de alta, într'o stare de agitație, care prin permanența ei a devenit revolta sufletească spre a se transforma ulterior în revoltă de-abinele. Agitația era înveninată și generalizată de puzderia de avocați rurali, cari din aceasta își scoteau mijloacele de traiu.

Era aceasta ruperea legăturilor dintre țărâtime și ceea ce constituia până atunci clasa ei conducătoare. Cum ne putem închipui, că țărâtimea mai putea asculta de nobilul sau clericul, cu care de ani de zile se găsea în proces și căruia căuta să-i reziste pe toate căile? Însă lipsa de ascultare constituia ruperea legăturilor între cele două cicluri esențiale, de cari am vorbit, între ciclul de execuție și cel de impulsune.

S'a insistat prea puțin până acum asupra acestei cauze, ca să zicem așa, de ordin fiziologic a revoluției franceze. Negreșit scrierile filosofilor au avut o parte de netăgăduit — și vom arăta care — în izbucnirea revoluției. Însă aceste scrieri, nu se poate spune că pătrunseseră în masa țărănească. Pe când ruptura de nobili și cler e un fapt real, iar procesele, cari au produs-o, sânt și ele alt fapt real. În organismul Statului francez se produsese, înainte de izbucnirea revoluției, această modificare fiziologică, înlăturarea acelei situații care făcea că țărâtimea asculta de o anumită clasă.

Și simptomatic în această privință este, că locul claselor conducătoare înlăturate a fost luat tocmai de avocați, de clasa care pentru motive cu totul altele provocase ruptura. Acest fenomen al rupturii față de o anumită clasă conducătoare și refacerea ei față de o alta, cărei în același timp i se datorează ruptura, ar merita un studiu amănunțit, însă acest studiu nu-și poate avea locul aci.

. . .

Ruptura, de care vorbim a fost cu atât mai ușor de produs cu cât înșiși nobilii nu-și mai găseau rostul lor de clasă conducătoare a maselor. Și nu numai că nu și-l găseau, dar, ceea ce e mai grav, proclamau și prin graiu și prin atitudini acest lucru.

Este știută, atitudinea, am putea spune de platitudine, pe care nobilimea cea mai înaltă a avut-o față de Voltaire și Rousseau. Gaxotte citează cazul contelui d'Artois și a prințului de Condé, cari hrăneau pe Chamfort, care în schimb îndemna Națiunea să suprima nobilimea și trata drept dobitoци pe curteni și drept „putori“ pe femeile cu titluri de no-

blețe. Se cunoaște de asemenea îmbulzeala nobilimii și a curții la prima reprezentatie a „Căsătoriei lui Figaro“, a lui Beaumarchais, pentru a aplauda să se rupă, tirade ca aceasta: „Ce ai făcut pentru a avea aceste drepturi? Ți-ai dat osteneala să te naști?“ Ceeace ar fi făcut pe dansatoarea Guimard să exclame: „Nu am știut că e atât de plăcut să te vezi spânzurat în efigie“.

Și aci într'adevăr rolul filosofilor a fost enorm. Dacă nobilimea nu ar fi fost degenerată, de sigur și-ar fi putut da seama de superficialitatea teoriilor aceloră pe cari îi asculta, așa cum până atunci o asculta pe ea poporul. Și-ar fi putut da seama, că omul-natură a putut exista cândva, când societățile nu erau formate, că legea naturii cere ca lumea să evolueze și deci omul-natură trebuie să se transforme în omul social așa că nu societatea se găsea în răsvrătire față de natură, ci acei cari cereau întoarcerea la o stare depășită de mult. Și-ar mai fi putut da seama nobilimea că, dacă nu-și mai putea găsi justificarea existenței ei în asigurarea vieții și bunurilor poporenilor strănși în jurul castelelor ei, funcțiune care acum trecuse în seama Statului, poporul avea nevoie de o clasă conducătoare, care să-l ducă la isbândă pe alte tărîmuri, necesitate care cerea o nouă funcțiune, pe care tot nobilimea ar fi putut-o îndeplini cu folos.

De asemeni clerul și-ar fi putut da seama, că de fapt Biserica s'a îndepărtat de vechea și permanenta ei misiune, aceea de propovăduitor cu vorba și fapta al eternelor principii de morală creștină. În loc de a reveni la matcă, clerul s'a îndepărtat și mai mult de ea. E destul să vorbim de rezistența clerului, atunci când a fost vorba să contribuiască pentru nevoile Statului, ei, clerul, care trebuia să aducă aminte popoarelor, că „omul nu trăește numai cu pâine ci și cu cuvântul ce ese din gura lui Dumnezeu“. E destul să vorbim de propovăduirea revoltei în potriiva capului Statului, atunci când Mântuitorul a spus „Dați Cezarului ce este al Cezarului“.

. . .

Ceva mai mult, însuși Suveranul nu avea conștiința rosturilor sale. Un rege care, atunci când i se aduce vestea că domnia sa începe, exclamă: „Ce povară! Imi pare că Universul stă să cadă pe mine“, nu e pregătit pentru misiunea sa.

Domnia ereditară are foloase, ce nu se pot contesta. Are între altele pe acela de a permite prin educație acumularea, ca să zicem așa, a capitalului intelectual. Dacă copiii noștri ai simplilor muritori sânt mai bine pregătiți pentru meseria lor, atunci când de mici trăesc în atmosfera acelei meserii, cu atât mai mult această educație făcută de părinte e necesară la meseria de Cap de Stat, meserie ce nu se prac-

tică de cât de un număr restrâns de persoane, așa în cât transmiterea artei de a governa nu se poate face de cât prin tradiție.

De asemeni Majestatea regală, este un admirabil mijloc de realizare a legăturii între circuitul de impulsivitate și cel de execuție. Poporul ascultă de acei, pe cari îi crede de altă esență de cât el. Nimic nu distruge ideea de autoritate de cât faptul că, după o expresie trivială dar plastică, cel ce trebuie să asculte „se bate pe pânțece“ cu cel ce-i spune ce trebuie să facă.

În toate meseriile se poate introduce în personalitatea conducătorilor o dualitate, grație căreia în momentele când e vorba de conducere apare conducătorul, iar în restul timpului apare omul. În meseria de Cap de Stat această dualitate nu se poate introduce. În capul Statului poporul trebuie să vadă vecinic numai conducătorul.

Din nenorocire în educația lui Ludovic al XVI-lea avem acea lacună, a cărei origine se găsește în vremea regenției. Educația regelui, ca rege, a fost lăsată pe mâini streine. Preceptorii, cari trebuiau să arate viitorului rege în ce constă misiunea lui, nu-și puteau da seama de ea de cât din închiuire. Ludovic al XVI-lea a fost astfel îmbibat de preceptele nu ale lui Ludovic al XIV-lea, ci de ale lui Fénelon : „Ce nebunie este să-ți pui fericirea vieții în a conduce oameni!“ Grație acestei educații acela, care în timpuri de furtună era organ de supremă hotărâre, s'a întâmplat să fie omul cel mai nehotărît. Grație acestei educații Ludovic al XVI-lea nu a fost în stare să vrea să ia nici o măsură care ar fi salvat și țara și coroana.

Pe de altă parte, atât Ludovic al XVI-lea cât și Maria Antoaneta au făcut tot posibilul pentru a distruge Majestatea regală. La un an de la urcarea sa pe tron Ludovic al XVI-lea se afiliază unei loji masonice, iar Maria Antoaneta înainte de a se socoti Regina cu datorii, s'a socotit femeie cu drepturi. „Îndată ce eticheta a fost distrusă Curtea a devenit prada coteriilor. Împărțită între două sau trei, Regina a nemulțumit și umilit pe celelalte. Din saloanele nebăgate în seamă ieșiră pamflete și cântece. Parisul se umplu de această literatură noroioasă, în care se răscolea cu lopata murdăriile și infamie“. (Gaxotte).

. . .

Relese din cele de mai sus, că de fapt Franța în ajunul revoluției suferea de defecte organice, cari făceau cu neputință funcționarea aparatului de conducere. Defecte la legătura între clasele conducătoare și popor, defecte în însăși constituția organică a acestor clase, devenite incapabile a-și

indeplini misiunea, atât din pricina incapacității de a vedea ce e de făcut, cât și din pricina incapacității de a-și impune hotărârile. Revenind la analogia, pe care am făcut-o, am putea spune, că se alterase atât creerul cât și nervii ventrifugali.

Să nu ne mirăm atunci, că după turburări destul de prelungite vechiul aparat de conducere a fost înlăturat, iar în locul lui a căutat să se înscăuneze un altul.

Acest proces de înlocuire a fost dominat de cei trei factori hotărâtori: câștigarea încrederii maselor, impunerea măsurilor luate, atunci când încrederea dispărea sau nu ajunge și capacitatea de a concepe a acelor ajunși la cârma Statului. Ludovic al XVI-lea nu a știut să vrea, urmașii săi până la Napoleon nu au știut ce să vrea.

La început, după cum am spus, avocații iau de fapt conducerea pe temeiul încrederii ce câștigaseră în fața mulțimii din timpul proceselor cu nobilii și clerul. „Le tiers Etat“ înlătură adunarea națională, pe nobili și clerici, atunci când nu și-i anexează. Iar reprezentanții acestui „tiers état“ erau avocați.

Însă numai după înscăunare, atunci când trebuie să spui ce e de făcut, începe greutățile. Și orice ar spune teoriile democrației integrale, încrederea maselor nu sufla în același timp și Duhul Sfânt asupra conducătorilor. Curând de tot avocații s'au arătat incapabili a face față împrejurărilor. Preocupați în primul rând de organizarea teoretică a viitorului Stat, fără nici o preocupare de ordin practic, fără a ține seamă, că între ce a fost erii și ce ar trebui să fie mâine se intercalează ziua de azi cu nevoile ei, s'au mărginit să discute, de multe ori chestii de procedură, nu au atacat cele două probleme, a echilibrului bugetar și a sporirii producției. Nu numai atât, au rupt și ultimele legături de autoritate, organele legale nu mai trebuiau să fie ascultate, ci atacate. A introdus cu alte cuvinte anarhia deplină. „Nici judecători, nici armată, nici legi. Nu se știe cine comandă și cine ascultă“. (Gaxotte).

Conducerea se mută atunci la cluburile politice, cari de fapt hotărâsc în toate. „Oarecari conciliabule la ducele d'Orléans sau la clubul breton, și aceeași impulsivitate e transmisă la capul țării“. (id.). Dar cluburile se arătau și mai incapabile de a concepe. Ele erau tari în a vorbi. Și din nenorocire una e vorba alta e gândirea. Pe deasupra, și aceasta va fi marea ghiulea, care de aci înainte va fi agățată de picioarele tuturor regimurilor așa zise democratice, cluburile s'au văzut nevoite a pune în diferitele locuri din erarhia Statului nu oamenii cei mai capabili, ci partizani, în special pe

cei mai gălăgioși. Citind cuvintele unuia din comisarii din Belgia, care spunea că „nobili sânt vampiri asemenea monștrilor Nilului, cari nu iau vocea omenească de cât ca să atragă pe nenorociți și să-i mănânce“, par'că auzim cuvintele unora din democrații zilelor de azi, cari au ajuns să se impue.

Măsurile luate sub presiunea cluburilor se arătau și neeficace și neprimite de mase. Luptând cu incapacitatea lor proprie, luptând cu reaua voință a maselor, noii conducători sânt siliți să oscileze între menajarea maselor (neluând acele măsuri, cari ar fi fost neplăcute acestora și mai ales luând măsuri, cari ar fi fost în concordanță cu anumite sentimente ale mulțimii) și între exercitarea teroarei, arma de totdeauna a incapabililor.

* * *

Nu trebuie să ne mirăm atunci, că cele două mari probleme cari se mențineau la ordinea zilei nu numai că nu au fost rezolvate, dar au fost complicate cu altele, așa că au devenit și mai acute.

Impozitele nu au putut fi sporite, pentru a spori veniturile, căci mulțimea nu trebuia să plătească, ci numai nobilii și clerul. Inșă bunurile acestora fusese trecute țăranimii, așa că nu mai avea cine să plătească birurile. Cheltuelile iarăși nu au putut fi reduse, din contra: la sarcinele, ce cădeau până acum în sarcina Statului, se adăoga sarcinele sociale: ajutorarea șomeurilor, cumpărături de grâu, luarea asupra Statului a datoriiilor clerului și așa mai departe.

Nu era decât o eșire: punerea în funcțiune a tiparniței de bani.

La început (1789) emise în cantități modeste (800 milioane— 1 miliard anual) și neavând curs forțat, asignatele iau, mai ales sub presiunea războiului ce izbucnise (1793) caracterul de monedă având curs forțat și încep în același timp mersul accelerat, pentru a ajunge la o emisiune totală de 46 miliarde în 1796.

Cât despre problema restabilirii producției industriale și a schimbului între sate și orașe, ea nici măcar n'a preocupat cluburile a tot puternice. S'a luat numai măsurile, ce se lau de obicei sub presiunea nevoilor, stabilirea de prețuri maxime pentru mărfuri, pedepsirea severă a acaparatorilor, rechiziția, și așa mai departe. Cu urmările, pe cari le cunoaștem, ipertrofierea birocrăției, corupția și mizeria.

În ceea ce privește organizația de Stat propriu zisă, anarhia devine și mai mare. Autoritățile sânt desființate și în locul lor se închiagă la întâmplare diferite organe, fără coordonare între ele, fără atribuții bine definite, în special municipalități și acei faimoși comisari, cari de fapt însemnau

totul. Singura ramură în care o reorganizare s'a putut face, a fost armata, unde Carnot a înlăturat creațiunile revoluționare, a înlăturat sans-culotizarea Statelor majoare, și a putut ține piept dușmanilor.

De aci înainte nimeni nu mai cugeta, toată lumea se mărginește a simți. Pasiunile devin mobilul tuturor acțiunilor. Ca și în zilele noastre combaterea corupției devine tema de agitație a maselor, tema pe care Robespierre isbutește a se impune tuturor la finele lui Martie 1794. Dar iarăși intervine aceea ce am spus mai sus: încrederea masselor nu-ți dă și calitățile necesare pentru a conduce. Curând de tot (23 Iulie 1794) Robespierre își termină și el misiunea sub ghilotină, iar cluburile sunt desființate cu aceeași ușurință cu care Hitler a desființat partidele din Germania.

Urmează Directoriul, care nu are alt program de cât încetarea teroarei. Desagregarea merge și mai departe, moneda se distruge de tot, începe chiar schimbul în natură, Statul nu mai poate face față obligațiilor sale, armata e nehrănită, soldații dezertează, iar în orașe mizeria e deplină.

În aceste condiții apare Napoleon.

Făuritorii Europei de mâine: Mustafa Kemal

de ELENA M. MANOILESCU

Vizita Regelui Alexandru al Iugoslaviei la Istambul, și întrevederea Sa cu Mustafa Kemal, au stârnit mari comentarii în presa europeană.

Acum ziarele anunță vizita la Ankara, a d-lui Titulescu, și pe aceea a unei delegațiuni Sovietice.

A apus de mult gloria Sublimei Porți, căreia veneau să i se închine nu numai popoarele Islamului, dar și toată creștinătatea Orientului. Dar în locul ei s'a ridicat capitala noului Stat turcesc, Ankara, întâiu timidă și nebăgată în seamă, apoi tot mai puternică și mai hotărâtă, în fața ochilor uimiți ai Europei și în special în fața surprizei Occidentului învingător în războiul mondial.

Turcia, în toamna anului 1918, împărțise soarta aliaților ei, iar mai târziu tratatul dela Sèvres o reducea la un mic Stat pierdut în mijlocul Asiei Mici, împărțit și acesta sub trei zone distincte de influență: a Franței, a Angliei și a Italiei.

Victoria Europei asupra poporului asiatic, care făcuse atâtea veacuri să tremure omenirea de groază, părea asigurată.

Iar testamentul lui Petre cel Mare părea să se fi realizat, de Occident. Dar în loc de ștergerea totală a Statului ottoman de pe harta Europei, și de complecta lui ingenuchere, aliații s'au văzut siliți la o revizuire a tratatului dela Sèvres, printr'un nou tratat la Lausanne, în care *Turcia, singurul din popoarele învinse, a apărut ca învingătoare și și-a impus condițiunile*. Căci, în adevăr, la data când se petreceau aceste lucruri, la 24 Iulie 1923, Turcia nu mai era un Stat învins. *Occidentul fusese oprit și ingenuchiat de Orient, chiar la porțile acestuia.*

Iar acela căruia i se datora victoria turcilor, era un singur om, o singură voință: *Mustafa Kemal*.

Victorios în luptele cari au urmat între turci și greci, Mustafa Kemal ajunsese idolul mulțimilor și singura speranță a poporului turc.

Marele merit al lui Kemal Paşa ca general, a fost că a ştiut să aştepte, a ştiut să aibă răbdare.

A îndurat şi el şi poporul lui, lipsurile şi chinurile grozave ale unei campanii fără sfârşit şi aproape fără sorţi de izbândă, într'o ţară fără drumuri, fără căi ferate şi fără posibilitate de aprovizionare cu alimente, cu o armată aproape inexistentă, desbrăcată, nepregătită, neînarmată şi istovită de anii războiului mondial.

Mustafa Kemal, tipul perfect al unui Cunctator modern, a ştiut să aibe răbdare şi să aştepte; căci el a pregătit drumul spre victorie numai pas cu pas.

Un an întreg a aşteptat Kemal pregătindu-şi armata, instruind-o şi făcând efortări supra omeneshi pentru ca din acele biete bande desculţe, să ajungă să facă o armată regulată. Şi a reuşit. Vestea tratatului dela Sèvres şi condiţiunile impuse Turciei, erau bine venite pentru ca Kemal, cu darul lui de animator, să reuşească a-şi fanatiză trupele pentru salvarea Turciei.

Mustafa credea în îndeplinirea misiunii lui, şi îşi dădea seama că e chemat să scape şi să refacă Turcia.

Poporul credea în el; cei din jurul lui însă, până la sfârşit îl părăsiseră aproape toţi.

Ismet Paşa şi Fethi bey sunt din acela cari nu l-au părăsit nici odată. Răspunderea întreagă a acţiunii lui apăsă asupra sa; ori reuşea, şi atunci tot planul lui se dovedea genial, ori dacă grecii ieşeau învingători atunci nu s'ar fi scufundat numai el, ci tot idealul lui, acela de a fonda un *Stat naţional turcesc independent*, în limitele fixate de el.

Dar Kemal a reuşit. În faimoasa luptă dela Sakaria, la 7 Septembrie 1921, când victoria turcilor a fost o minune tot atât de mare ca şi aceea a francezilor pe Marna.

Această luptă, de cincisprezece zile, a fost una din cele mai sângeroase ale războiului.

La un an după victoria dela Sakaria, în Septembrie 1922, trupele turceşti reintrau în Smyrna, de unde nu ar fi trebuit să iasă nici odată. Lipsa de tact a aliaţilor la acest capitol, a fost monumentală.

Greşala ce au făcut de a pune pe greci în Mai 1919, să debarce la Smyrna, este o greşală record a diplomaţiei europene.

Pe greci, această aventură i-a costat atâtea vieţi nevinovate şi bogăţii nesfârşite, iar aliaţilor le-a scăzut prestigiul, atât de mare la acea epocă aşa de apropiată de victoria lor din occident.

Dar aici merită să facem o paranteză.

Din Noembrie 1918, data încheerii armistiţiului pe frontul apusean, şi până în Iulie 1923, data încheerii tratatului de la Lausanne, în Asia Mică şi în Orientul Europei s'au dat

luptele cele mai crâncene și cele mai sângeroase ale războiului.

Presa noastră nu a știut atunci să priceapă înțelesul adânc al acestor lupte; ea nu a știut să desprindă evenimentele din Orient, sensul profund și tragic al dramei ce se desfășură atunci.

Luptelor nu li s'a dat în ziarele noastre importanța pe care o meritau și, mai ales, nu s'a subliniat atunci valoarea victoriei turcești, pentru noul Stat turcesc, care se naștea din baa de sânge dela Sakaria.

Nu s'a stăruit nici asupra tratatului dela Lausanne, la care Ismet Pașa ca delegat *al Turciei lui Kemal*, și-a enunțat pretențiile tratând pe aliați — cu drept cuvânt — dela egal la egal! *Pacea s'a încheiat așa cum a vrut Turcia cea nouă ieșită din luptele și din privațiunile unei generații întregi, care a luptat și a crezut alături de Kemal.*

Toate acestea, presa noastră nu le-a subliniat cum trebuia, iar opinia publică românească a primit aceste știri în treacăt; de aceea azi cei mai mulți oameni la noi sunt surprinși când li se vorbește de marea operă a lui Kemal. Tot ceea ce se știe despre reformele marelui general și genialului om de Stat, e desființarea fesului și introducerea alfabetului latin în Turcia!

Dar aceasta *din vina presei*, care trece evenimente de însemnătatea renașterii unui Stat, aproape sub tăcere. Când însă e vorba de a ridica osanale unor personaje politice, și de a crea mulțimei idoli falși, sau când e vorba de informații înadins exagerate și denaturate, pentru a duce opinia publică voit în eroare, atunci acestea sunt astfel publicate încât oricine să le vadă.

* * *

Să ne reîntoarcem însă la Mustafa Kemal, care cu sabia în mână și-a croit drum până la Tratatul dela Lausanne, în 1923. De atunci noul Stat turcesc nu are de cât 10 ani! Zece ani de muncă rodnică, zece ani de spor, după atâția ani de privațiuni, de chinuri și de lupte.

Mica localitate Ankara, un sat pierdut în Anatolia, a devenit capitala modernă, nouă, frumoasă a noului Stat. Iar Istambulul privește azi melancolic spre Asia-Mică. Când, în fiecare seară, razele apusului aprind mii de focuri în ferestrele dela Scutari, Istambulul pare că prinde acele sclipiri, luând lumina ce-i vine prin ele din Asia-Mică, cea nouă, a lui Mustafa Kemal.

Generalul sau Ghaziul, cum i s'a spus după bătălia dela Sakaria, a știut să învingă pe frontul de luptă fiindcă a știut să aibă răbdare.

Mustafa Kemal, omul politic, a învins și în acest domeniu, fiindcă a știut să fie măsurat.

El a renunțat la imperialismul Islamismului, care era prin Califatul dela Constantinopol un lucru perimat și fără rost de existență.

Sultanul era nu numai Padișah-împărat, el nu avea numai puterea pământească, el era în acelaș timp și *Calif*, adică reprezentantul lui Allah pe pământ, și aceasta pentru toți credincioșii Semilunei.

Impărăția Islamică a Califatului era mult mai mare, mult mai puternică de cât aceea a Sultanului, și astfel, puterea Semilunei, purtată departe, în Africa, Asia, Arabia, era toată în mâna Califului.

Kemal Pașa a despărțit ideea de islamism de aceea de ottoman, și a creiat un Stat național turcesc, fără nici o legătură cu ceilalți mahometani din alte ținuturi.

Pe vremea când Mustafa Kemal era în școala militară, ideea de Stat național și cuvântul *naționalitate* și *patrie*, erau cuvinte oprite sub pedeapsă!

Statul ottoman de atunci era Statul mahometanilor, Statul Islamului; el nu era un *Stat național turcesc*, nu era *patria turcilor*, ori tocmai acest lucru l-a dorit Kemal: un Stat național turcesc, o patrie turcească, care să cuprindă în granițele ei un popor curat turcesc.

De aceea azi, din punct de vedere a populației, Statul turcesc este *Statul cel mai omogen posibil*.

Marele merit al lui Kemal e că el a știut să urmărească o idee: *înființarea Statului național în limitele indicate de răspândirea poporului turc*. El a urmărit planul lui cu tenacitate, cu încăpățănare, cu pasiune, cu hotărâre, și nu s'a abătut o clipă dela el. În ziua când l-a realizat, bucuria victoriei nu l-a făcut să-și piardă echilibrul, să pășească — cum omeneste ar fi fost firesc, — spre vechiul imperialism turcesc al Islamului.

În 1923, când se încheagă noul Stat turcesc, Mustafa Kemal putea să vrea ori și ce, căci poporul întreg era cu el. Superioritatea lui Kemal este că el a știut să aștepte, a știut să vrea și a știut să se oprească.

Câți oameni pot acest lucru, și câți pot avea aceste trei însușiri!

Și noi am avut idoli noștri, dar unii n'au știut să aștepte, alții n'au știut să vrea. Iar cât despre oprit, nimeni nu poate opri oamenii la noi, în goana lor — să credem, — după mai bine.

Azi, după zece ani de existență, cuvântul Statului turcesc atârnă greu în cumpănă. Se vorbește despre un Locarno balcanic al Statelor din jurul Mării Negre. Locul Turciei va fi loc de frunte, și glasul ei în concertul oriental al Mării Negre, va fi unul din cele mai de seamă.

Kemal (pe turcește: „cel neîntrecut“, poreclă pe care i-a

dat-o un profesor al lui de liceu), Kemal e de două ori mare : ca general și ca om politic.

De două ori acest om a întemeiat Statul nou turcesc; cu sabia în mână la Sakaria, și apoi în mijlocul Anatoliei, la Ankara, cu tactul lui de conducător de mase și cu geniul lui de om de Stat. Kemal este azi cea mai necontestată figură a istoriei contemporane, fiindcă în el se întrupează doi oameni: militarul erou și conducător genial, și omul politic, în care prevederea s'a dovedit un dar excepțional.

Kemal este însă și un precursor al ideii „Statului omogen“. In apusul Europei se agită azi ideea Statului omogen, idee care va cuprinde încet, încet, popoarele omenirei.

După drepturile *omului*, purtate sus de secolul al XIX-lea, secolul nostru cere drepturile *națiunilor*; după drepturile *indivizilor*, drepturile *colectivităților*.

Iar pentru prima dată în istorie, Orientul — și încă Orientul turanic — construște modele pentru Occident.

Economie națională dinamică, economie națională statică

de CHRISTIAN PETRESCU

Fiecare economie națională poate să reprezinte o individualitate tot așa de bine ca și un om. În varietatea lor complexă se găsesc totdeauna infinite motive și aspecte cari să le singularizeze distinct, subliniind anumite particularități revelante asupra întregului. Diferențierea nu se poate stabili, nici expune în detalii ci este mai mult o intuiție proprie și spontană de ansamblu, concludentă prin sine însăși. Implicația amănuntelor caracteristice este sigură și indispensabilă național, dar ele se pierd în conturul imaginii economiei naționale respective pe care o colorează deosebit. În acest sens detaliile nu pot decât să rectifice imagina unei economii naționale, dar niciodată s'o deformeze.

Deși nesfârșit de variate din condițiuni multiple, economiile naționale ar putea fi clasate, prin puncte de asemănare, aproape în tot atâtea categorii. Restrângând cercul la clasificările cele mai cuprinzătoare — poziția de excludere a situațiilor antipodice, opuse, contrarii — se poate ajunge la despicarea în mare, în numai două părți, cari variază doar după punctele de vedere din cari le consideri.

În acest chip, ceea ce poate să rețeze brusc noțiunea de economie națională, despărțind tranșant în două varietatea ei fără sfârșit, este considerentul mecanic. Adică privind o economie din punct de vedere al forțelor sale, al stadiului de dezvoltare și al raporturilor de combinație între ele, al intensității lor active etc., o poți clasifica fără mari ezitări într'unul din două tipuri cari se exclud: *economie națională statică sau economie națională dinamică*.

Dar viața colectivităților urmează un curs în care afluențele sunt atât de multiple și de variate, încât ea însăși nu poate fi decât o sinteză complexă a atâtor elemente diverse și, deaceia, evident că *stările intermediare sunt inevitabile*, cumpănind felurit între amândouă categoriile.

Deși țesută atât de des și de mărunț, în pânza mare pe care o compun manifestările de tot soiul ale unei economii

naționale — ale omenirii întregi, în genere — se pot desluși vizibil două fire distincte cari bat paralel dealungul întregii evoluții: deoparte, într'o continuă mișcare de prefacere, de devenire, activitatea spirituală a omenirii; de cealaltă, limitat și static, activitatea materială, practică a acesteea. Unul este tras de frământarea idealistă a ei și reprezintă un dinamism perpetuu, celălalt e condus de truda de realizare concretă a celui dintâiu și este prin excelență static.

Fenomenul este vechiu ca lumea și va dura cât ea.

Din el noi ne referim la acest din urmă aspect, la materializarea efortului spiritual, la evoluția și dinamica ei rezultând din raporturile de forță create cu fiecare stadiu al progresului.

In acest cadru noțional, când am putea chema o economie națională statică și când dinamică?

Statică — credem — când forțele sale păstrează continuu vechile raporturi și se angrenează în succesiune neschimbată, reproducându-se în aceleași forme și în acelaș sens. Adică activitatea unei astfel de economii naționale se desfășoară în calapod tradițional, fără intervenția sensibilă a unor accente de prefacere, de înnoire și fără întinsul indefinit al perspectivelor.

Dinamică — din potrivă — când în angrenajul complicat al economiei naționale se expune permanent prezența unor forțe în continuă transformare prin noi legături, noi valențe, noi intensități. Totul într'o tremurare febrilă, cu dislocări fluente de forțe mereu în formație către centre noi și diferențiate, transformări rapide și neprevăzute ușor, prin coordonarea eficientă a factorilor, generatoare de influență și direcționare cu totul nouă.

Pe când deoparte se profilează panorama tradițională a unei lumi pulsând în ritmul invariabil al unei cadențe vechi, de alta zărești involburarea agitată de puteri sporinde antrenate de fâlfăirea discretă și incertă a unui ideal mereu în formație, mereu în completare, ca toate idealurile. Aci ai mai mult, în ansamblu, impresia unor puteri reținute, latente dar mereu în clocot, în neastâmpăr și gata de surpriza unei erupții în momentele și în conjunctura pe care o socoți cea mai puțin oportună lor.

Veacul XIX-lea și vremea dinainte de războiu au putut să fie, pentru întreg continentul european, adevărata atmosferă a economiei dinamice.

În special, poziția Occidentului industrial avea cu prisosință acest caracter. Seria nesfârșitelor perfecționări tehnice oferea din ce în ce mai întinse perspective producției care căută și ea cât mai mari posibilități de a se spori. Iar extin-

derea continuă a debușeurilor prin captarea la viața occidentală, succesiv, a mai tuturor Statelor tinere rămase în mod firesc într'o viață simplistă și cu mijloace de acțiune economice limitate, a extins cadrul de influență al economiei naționale din Apus. Industria, în special, prin posibilitățile indefinite de plasare a produselor sale în stătuțele nou apărute — adevărați bureți de absorbție — s'a dezvoltat febril într'o trepidatie nervoasă, stimulată mereu de perspectiva câștigurilor în progresie.

Chiar mai departe în timp se găesc, păstrând proporțiile și simetria elementelor, exemple necontestate de economie dinamică: Franța unui Colbert, Anglia lui Cromwel, Spania din veacul al XVII-lea și al XVIII-lea, Italia Renașterii și a Medicilor, Germania din secolul trecut ori mai ales Italia de azi a lui Mussolini sunt tot atâtea pietre sigure de hotar în evoluția economică a Europei. În acele timpuri s'a lucrat în adevăr intensiv, vizibil și cu spor. Epocile cari s'au interpus n'au fost decât perioade de sincopă, de diluantă stagnare.

Dar mai caracteristic în economia veacului al XIX-lea, — dinamică dela afirmarea dominantă a mașinismului și dela extinderea entuziastă a principiilor liberaliste într'un mediu care le putea suporta — a fost *înlanțuirea precisă a fenomenelor*, coordonarea lor sigură într'un ritm care-și schimba doar accelerația, *persistența unui sens unitar al mișcării*. Conflictele erau și atunci inevitabile, dar nu de proporția și gravitatea insolubilă a celor de azi, cu toate că și atunci ca și astăzi, teoreticienii le speculau în abstract, transformându-le ipotetic în tragedii sociale și în prăbușiri de sisteme.

Insuși acest aspect unic al sec. XIX-lea, cu poziția lui economică de funcționare aproape mecanică, în care defecțuozitățile erau obscure și nu tulburau prea mult calmul prosper al epocii, tocmai această succesiune nederanjată a factorilor vastului proces economic în chenarul unui Stat, au fost determinanții favorabili construcțiilor în vid ale teoriei marxiste. *Ipoteza, afirmată până la a o impune ca imperativ axiomatic a progresului capitalist simultan cu regresul salariatului, întreg eșafodajul solemn al năruirii capitalismului prin propriile-i goluri subterane, n'ar fi fost posibilă, în extinderea lor contagioasă, fără angrenarea aceasta regulată a fenomenelor economice, fără succesiunea lor prezizibilă care să o ere puncte imutabile de reazăm speculațiilor în abstract.*

Față de ceea ce am afirmat înainte asupra elementelor de compoziție ale unei economii dinamice, distincția veacului al XIX-lea ca un mozaic al unor economii de acest fel ar părea vulnerabilă prin afirmația ultimă că mișcarea sa economică a evoluat cu precise caractere de siguranță, de ordine. Pare o confuzie noțională sau, în orice caz, o insuficiență de

precizie. Decât că, noi am afirmat pomenitele caractere ale sec. al XIX-lea nu în sensul static, ci, dimpotrivă: am vrut să accentuăm tocmai procesul de continuă devenire a economiei sale, creșterea, proporționarea ei prin fenomene a căror regularitate trebuie înțeleasă *in sens de previzibilitate*.

Sec. al XIX-lea, prin aceasta, a fost incontestabil un tip de economie dinamică, în prefacere structurală și în extindere în spațiu.

Economia europeană în acest veac nu a avut, desigur, o dezvoltare sincronică și nici unitară, identică. Occidentul a fost înaintaș prin spirit, cultură și civilizație deschizând drumuri noi Orientului și unei bune părți din lume, a parcurs succesiv numeroase etape evolutive în organizarea raporturilor din economia sa. Orientul, sub influența lui, s'a dezvoltat similar, dar având ca punct de plecare un anumit stadiu al Occidentului — ca o achiziție a unui bun preexistent — și diferențiat prin pozițiile economice speciale ale atâtor State.

Traslația în spațiu a metodelor, raporturilor de forțe și a practicii occidentale nu a împiedecat funcționarea identică a lor și în cadrul economiei noi a Europei răsăritene. Decât că aceasta, grație procesului ei normal și inevitabil de evoluție, a ajuns curând să-și etajeze interesele sale antipodic față de cele ale Apusului.

Conflictul a fost numai destrămat, filat de concesiunile obținute prin presiuni și combinațiuni politice, pentru ca să apară în toată gravitatea lui excepțională în cadrul crizei mondiale care l-a evidențiat provocându-i disecarea până în viscere.

Paradoxul industrializării țărilor agricole concomitent cu reagricultizarea celor industriale are, totuși, o rațiune economică și istorică și este, în sine, foarte elocvent.

Antagonismul de interese a fost sursa sigură a tendințelor de singularizare, egoistă sau disperată, a fiecărui Stat în efortul pentru salvare.

. . .

S'ar putea obiecta că stagnarea contimporană este caracteristică crizei, este o manifestare directă a acesteia și că nu este deloc tangentă unei presupuse defectări a sistemului economic actual.

Dar, dacă privești lucrurile în adânc, constati că însăși criza este consecința intervenției unor fenomene anormale cărora organizația existentă nu le-a putut rezista.

Prin aceasta se dovedește clar că este vorba de o *deficiență de sistem* care s'a dovedit *incapabil să suporte complicația inerentă a progresei tehnice și expansiunii comerciale*, și nu de o descumpănire provizorie a aparatului economic.

Apariția crizei este mai întâi un efect, și numai după aceea o cauză.

Statica actuală este rezultatul unor serii întregi de conflicte pe cari le domină cel mai grav și condamnat din ele: *conflictul între Stat și economia sa națională*.

Interesele lor sunt opuse, nu convergente, ceea ce arată suficient nefirescul situației.

Opoziția între interesele tuturor *ca realitate atomistică* și interesele tuturor *ca Stat* este o aberație economică, politică și socială. *Durabilitatea situației nu se explică decât prin creșterea progresivă a puterii Statului*.

Antagonismul intereselor este, astfel, subliniat de două tendințe în sens diferit: poporul devine individualist și liberatar — ca reacțiune, — pe când Statul vrea, dar astăzi este incapabil, să se afirme cu tendințe humaniste de colectivism și autoritate — ca acțiune.

Aspectul perfect static al economiei contemporane de aci derivă: cele două forțe stau față în față, imobilizate în atitudine de concentrare atentă, suspectându-se reciproc.

Urmarea acestei poziții de continuă ostilitate latentă este fecunditatea insolită a fenomenelor de disoluție în toate domeniile, și de nebulozitate.

Nimeni nu are curaj să înceapă o acțiune nouă, după cum nimeni nu are puterea să părăsească pe cea începută. Oricine are impresia unei existențe agitate în anevoios echilibru pe firul despărțitor a două lumi.

Lipsa unui sens comun, unitar, imposibilitatea de coeziune și solidaritate, absența perspectivelor și presiunea ineficace a unui Stat incapabil de direcționare, iată punctele cardinale ale deficienței sistemului economic a cărui agonie o pledează astăzi elocvent oricare economie națională.

Credem că dinamica unei societăți, în ansamblu și, cu atât mai mult a economiei sale, depinde de starea ei de spirit, de atmosfera ei intelectuală și, mai ales, sufletească.

Marile epoci izvoresc din suflete, nu din mâini.

Mișcarea spirituală care prefătează fără excepție evenimentele epocale este un fel de anticipare profetică ce influențează obscur, inezisabil însăși devenirea normală a stărilor. În fața rigidității statice a formelor, ea reprezintă dinamica continuă a spiritului. Dacă realitatea, actualul, oferă înfățișarea unei panorame cu orizont limitat, poziția spirituală are, dimpotrivă, perspective variate și întinse la infinit.

Realizările nu sunt decât puncte de segmentare a idealului și de reazăm pentru resorturi de noi avântări.

Tocmai deaceia socotim că dinamica unei epoci se poate măsura după temperatura idealurilor sale.

Care-î idealul vremii noastre?

Fiecare avem câte unul dar, totî, n'avem nici unul. Vina

nu ține atât de criza economică cât cea a sistemului care n'a putut s'o suporte. Confluența lor începe din 1925—27. O oglindă foarte fidelă a fenomenului de treptată înțepenire a vieții economice în perioada 1924—1932 (de pildă) ar oferi o cercetare sumară asupra întreprinderilor noi create în acest interval sau asupra investițiilor de capitaluri. Aproape inexistența lor în 1931—32 va vorbi dela sine. Mai ales dacă s'ar corobora ușor cu emisiunea și circulația monetară, cu plasamentele bancare și calculul aproximativ al tezurizărilor.

Idealele energetice ale unei colectivități sunt mai totdeauna economice, dar poartă o tendință bogată de anexe sociale, culturale, religioase, etc. Până astăzi, traversând agitata perioadă a liberalismului individualist, aceste idealuri au fost mereu în opoziție cu evoluția realităților economice. Intervenția stăruitoare a Statului — sub presunea unei irezistibile forțe istorice — a izbutit în bună măsură și prin ajutorul evoluției de spirit și concepție, să realizeze un mai stabil echilibru între această realitate — și ea evoluată — și idealurile sociale în necurmată devenire. Antagonismul nemai existând cu acuitatea de odinioară, irealul ar fi trebuit să imprime cu atât mai sensibil dinamica sa societății. Și totuși?..

Prin golurile pe cari mereu le face criza, se poate lesne observa *destrămarea progresivă a scheletului de principii economice cari au fundamentat sistemul de până azi.* Schimbarea este fatală, deși nu o văd prea mulți.

Dacă până acum ordinea economică a variat mai mult în forme, fără să-și schimbe prea mult substanța, acum procesul este invers: se transformă simțitor în fond fără să piardă prea mult în formă.

Se caută febril un dinamism defunct care, în actualele cadre economice, nu poate reinvia. Și, în definitiv, chiar dacă prin miracol s'ar obține o nouă antrenare productivă susținută de o largă circulație a mărfurilor, în atmosfera economică actuală nu ar fi decât o aparență de redresare, o iluzie pasageră.

Noțiunea de economie națională dinamică ori statică este relativă, derivată din ansamblul stării de civilizație și de cultură al unei epoci și deci variabilă în timp. O înfățișare de abia nucleară putea să albe dinamismul economic în perioada Imperiului roman (când nici nu se putea vorbi, de altfel, de o economie „națională”), alta în Evul mediu, alta în Evul liberalist și alta astăzi și în spațiul economic pe care-l vom avea mâine.

Liberalismul putea să ofere, *intermitent*, o funcționare dinamică unei economii naționale, dar pentru scurtă durată, căci interveneau perioadele statice, sincopale, în a căror alternare s'a văzut auto-echilibrarea. Dar, ceace nu se poate

remarca decât acum, ACEASTA AUTO-ECHILIBRARE FUNCȚIONALĂ A SISTEMULUI ECONOMIC LIBERALIST S'A FACUT MEREU CU ANUMITE DIFERENȚE DE PONDERARI, CU UNELE DEVIĂȚII DE FORȚE A CAROR REZULTANTA ESTE SITUAȚIA ACTUALĂ.

Corporatismul, ca sistem al viitorului — într'un spațiu economic complet schimbat ca principii și instituțiuni — poate și trebuie să asigure o funcționare dinamică *continuuă* unei economii naționale.

? Câți sunt acei cari pot să înțeleagă de pe acum sensul complet revoluționar și importanța extraordinară a principiilor de bază ale sistemului corporatist (nu fascist!) așa cum îl concepem noi? Câți, acei cari își dau seama de rolul capital pe care sunt menite să-l joace — față de sistemul economic liberalist — numai câteva prin instituțiile corporatistului?

Dirijarea economiei singure grație acordurilor între corporațiile de producători, va asigura coordonarea producției și, deci, atenuarea până la minimum a complicațiilor germinatoare de crize. Auto-organizarea producției, *prin acordarea ei la conjunctura specifică fiecărui moment*, este un principiu care va face epocă, economică.

? Dar din punct de vedere social și economic, cine poate prevedea încă valoarea extraordinară a generalizării contractului colectiv de muncă, menit să fixeze prețul la cea mai prețioasă marfă: munca, și să realizeze astfel o armonie de interese?

? Dar reprezentarea politică pe baza dreptului funcțional, care va putea să asigure un neîntrerupt echilibru, împiedecând suprapunerea dominatorie de forțe?

Sistemul corporatist, spre deosebire de liberalism, asigură o funcționare dinamică continuă, nu periodică, a categoriilor unei economii naționale. Elasticitatea sistemului corporatist corespunde perfect noțiunii de progres și permite nelimitat schimbarea formelor, înnoirea lor, *sensul evolutiv*.

Conceput ca un sistem de echilibru, în el este necesar implicat *sensul creator* al economiei. Aci trebuie eliminată eroarea de confuzie a dinamicii acesteea creatoare cu frământările de conflicte. Nu voim mișcarea cu orice preț, ci o vrem ca efort pentru creație, pentru progres.

Pentru aceasta, cea mai mare piedică de astăzi este *Statul democratic degenerat*. În situația actuală a raporturilor de forțe și a combinațiilor lor, el nu poate fi decât static.

Statul corporatist este, dimpotrivă, esențialmente dinamic prin însăși construcția sa de principii și idealuri.

Existența ca noțiuni concentrice a Statului și Națiunii este menită să stimuleze activitatea privată, servindu-i de resort și încurajare. Preeminența Statului va fi un concept

superior, de ordin moral. Astăzi lipsa unei ierarhizări reale a intereselor *de Stat* și *generale* crează confuzie și desordine în acțiune și în moravuri, conducând până la atitudini de funestă opoziție individualistă.

La fel, angrenarea sistemului de corporații prin colaborarea armonică la compunerea efortului național va desvolta mult mai puternic, mult căutata solidaritate socială. Efectele vor fi de potențare a individualităților, a inițiativelor și deci de afirmare dinamică a societății.

Desigur că dinamica este totdeauna influențată de starea și punctele de vedere sociale. Statul — făcut și el activ, dinamic prin confundarea lui cu națiunea muncitoare, nu o abstracție pasivă și consumatoare cum l-a conceput, cu o tristă specialitate, sec. XIX — prin drepturile sale naturale, între cari sistemul fiscal poate el însuși să imprime o dinamică proprie unei economii naționale, va fi capabil să asigure o mai netedă perspectivă socială, în însuși interesul procesului economic. Căci este *nesincronism între dinamica socială și cea economică*: pentru dinamica economică este nevoie de pace socială; după cum dinamica socială își are sursa în rigiditatea statică a raporturilor economice.

Pe lângă toate acestea, investmântarea întregului sistem în *conceptul naționalist* va amplifica efortul muncii de toate categoriile, mărindu-i efectele prin concentrarea lui în cadrele naționale fără să excludă fructuoasa colaborare internațională.

În economia națională corporatistă stagnarea sau, măcar, debilitarea activității productive nu este de conceput, întrucât ea este fundamentată pe trei principii esențiale cari o fac dinamică:

— *Statul este o realitate SUPERIOARA și MORALA*;

— *producțiunea devine un FAPT SOCIAL* a cărui direcționare o va efectua colaborarea între corporații și sindicate, devenite categorii economice și legale;

— *munca, o DATORIE socială*.

Să nu se privească prea mult cu spirit comparativ și critic, la Statul fascist italian: fascismul este o realitate *particulară* care n'are nevoie de apologii. Nici să nu se ia ca obiectiv de atac *doctrina italiană*: *aci realizările au premers doctrinei și aceasta, în loc să fie anticipatoare și normativă, a întârziat rămânând explicativă*.

Ea a lămurit *fascismul*, dar nu a elaborat *corporatismul*.

Acest corporatism, **NEREALIZAT ȘI NEEXPÉRIMENTAT ÎNCA ÎNTEGRAL NICAERI**, îl propunem și îl susținem noi. Prin rapida lui extindere internațională, va fi o realitate fără să fie nevoie să ajungă și un mit.

Forțele nu trebuiesc împinse: au energie de răsbatere proprie.

Intre Ardeal și vechiul Regat

de FLORIN ZAHARIA

Războiul pentru România Mare a fost început de dincoace de Carpați.

Armatele imperiale austro-ungare luptau de doi ani împotriva armatelor Franței, Italiei și aliaților lor, în vreme ce sufletul și elanul vechiului Regat ardea aici ca o imensă torță pe crestele Carpaților, în dorința de a intra în război pentru a făuri România-Mare.

Războiul a fost crâncen. Victoriile au fost câștigate numai cu avânt, cu sânge și cu moarte: Armatele au lipsit la început. Ele s'au împletit cu înfrângeri și retrageri deopotrivă de ucigătoare și pustitoare de vieți și de avuții ale acestui vechi Regat. Convoiuri lungi se înșiruiau în iarna de groază din 1917, în drum spre cimitirele cari nu mai puteau îndestula morții. Alte convoiuri erau gata să meargă în stepele rusești, hotărâte cimitir celor vii: în „triumghiul morții...”

Pe câmpille Mărășeștilor și Mărăștilor, apoi, aceeaș uriașă și năvalnică torță de foc a ostașilor acestui vechi Regat, a câștigat totuși marea biruință împotriva armatelor imperiale germane-austro-ungare. Astfel, alături de victoria Franței, Italiei și a celorlalți aliați, *pe aceste câmpii de bătălie s'a înfăptuit România-Mare și Liberă a fraților noștri de acolo și a noastră de aci.*

Din acest mare războiu au rămas două mănunchiuri de ostași, cari nu-și găsesc astăzi liniștea sufletului și a jertfei lor.

Sunt voluntarii din acest război: acei din vechiul regat și acei din Ardeal.

Marele Rege Ferdinand I a creiat după războiu o distincțiune numită „FERDINAND I”, menită să recompenseze merite deosebite la înfăptuirea unității naționale. Acordarea acestei distincțiuni a fost numai în inițiativa Suveranului, *până într'o bună zi când o sumă de frați de dincolo s'au constituit în asociație și au cerut să li se dea această distincțiune.*

Cu acest prilej, și ca o desinteresată anexă, au mai cerut și ceva pământ gratis pentru împroprietărire, precum și o reducere de preț pe drumul de fier.

Li s'a acordat la cerere decorația, pământul și reducerea pe drumul de fier!

Dar vechiul Regat a avut și el voluntarii săi în marele războiu. Un elementar sentiment de echitate i-a pus în situațiunea de a trebui să scoată din o modestă și elegantă ulytare, jertfa pe care ei și ei o făcuseră în acest războiu...

Surpriză, însă.

Acestor voluntari nu li s'a recunoscut și nu li se recunoaște nici un merit, nici un drept, nici o recompensă!

Opinia publică, parlamentarii noștri de ieri și de azi, camarazii și comandanții de atunci și de acum vor afla și se vor minuna :

„Foști voluntari în sensul art. 3 din statutul U. F. V. R. sunt numai acei cari au servit efectiv în legiunea din armata română venită din Rusia sau din legiunea din Siberia, sau cei ce au servit în legiunea din Italia, Franța sau în armatele aliate“, iar mai departe: „dovada lipsei de documente se poate face cu 2 martori, verificați deja ca voluntari, cari pe a lor răspundere certifică că au servit cu dânsii. Cei cari au dezeretat sau nu s'au prezentat la mobilizarea ordonată de Consiliul Dirigent, se refuză a se primi ca voluntari“. (Din instrucțiunile Ministerului Apărării Naționale cu No. 33477/30 August 1932, serv. personal. Semnat: Căp. Zeno (frate de dincolo).

Așa dar s'a hotărât și rămâne hotărât în România Mare, prin statutul U. F. V. R., întărit de Ministerul Apărării Naționale prin d-l Căpitan Zeno, că *acei de mai sus sunt voluntarii marelui război de eliberare a Ardealului: Ardelenii mobilizabili sau mobilizați, cari, deci, în orice caz trebuiau să facă războiul.*

Iar pentru a primi și decorația, pământul și reducerea pe drumul de fier, ajunge mărturia a 2 foști astfel de voluntari!

Ce rămân, însă, atunci voluntarii din vechiul Regat? Acei tineri, cari la 17, 18 sau 19 ani, nemobilizați și nemobilizabili, s'au rupt din pacea familiilor lor, dela studiile lor și cu lacrimi au smuls consimțământul părinților pentru ca, de bună voie, din proprie inițiativă, să se înroleze în armata războiului și să pornească în lupta morții pentru desrobirea căpitanului Zeno și a fraților de dincolo?

Acestora astăzi nu li se recunoaște măcar meritul „legionarilor“ din Siberia, iar actele lor, mai precise decât depozitiile a doi martori, nu au nici o valoare!

În România-Mare să se știe deci că există această umilință națională: *Foștii voluntari din vechiul Regat, singurii și adevărații voluntari de războiu, sunt respinși și sunt jigniți de privilegiile ce și-au creiat camarazii lor, „voluntarii“ din Ar-*

deal, sub nedelicata și injusta protecție a guvernărilor din care n'a lipsit președintele „voluntarilor”... din Siberia, d-l Voicu Nițescu, președinte astăzi al Uniunii șovine ardelenesti.

Iată cum, fără tact, fără suflet și fără inteligență, se întrețin și se adâncesc prăpăstii sufletești între vechiul Regat și Ardeal.

Iată cum cetățeni fruntași, miniștri și ministeriabili, și militari chiar, își încarcă conștiința nu numai cu o inelegantă absurditate, dar și cu o răspundere civică față de interesul suprem de a contribui la unificarea sufletească între vechiul Regat și ținuturile alipite.

Iar dacă Ministerul Apărării Naționale, care este arbitru al acestei chestiuni, va continua să fie condus de ineleganțele camaraderesti ale căpitanului Zeno, în *Parlamentul de mâine* acest proces se va desbata așa cum se cuvine, în fața țării.

FLORIN ZAHARIA

Președintele Asociației Voluntarilor
din Război, din vechiul Regat

Grije de școlile profesionale

de JUSTIN GEORGIAN

Școala „sanctuar al științii“ și „laborator al caracterelor!“

Cu greu mai poate vorbi astăzi cineva în numele nădejdiilor ce se obișnușește a se pune în tineri ce se aruncă în haosul de astăzi, în tinerii, cari dacă nu pot invoca pentru ei vre'o înfăptuire de glorie a trecutului, pot însă afirma — în ciuda vitregiei timpurilor, cari nu permit nici luxul iluziilor — voința lor neclintită de supremă consacrare.

Școala de azi, însă, „școala culturii generale“, decretată ca bază a întregului învățământ, rămâne școala oamenilor bogați în idei, săraci însă în șanse de adaptare la viață. *Este școala valorilor cari nu-și găsesc utilizare.*

Dar școlile profesionale, practice? Școlile în cari materiile de învățământ trebuiesc să fie grupate în ordinea pe care o cere psihologia muncii și nu logica rațională a omului în genere? *Ele rămân înjosite și departe de menirea lor!*

Nu tăgăduim culturii generale o puternică influență în formarea oamenilor creatori ai științii. Nu tăgăduim iarăși, că structura sufletească a unui om este armonică, când corespunde idealului culturii generale. Un om cu vorba frumos stilizată, cu mintea și sufletul ponderate prin maximele înțelepciunii, este o podoabă cum nu poate fi alta mai frumoasă. Dar această podoabă este pentru excepțiuni.

A voi ca toți copiii țării să fie formați după acest ideal al culturii generale, este a voi ca întreaga societate să se transforme într'o republică de filosofi. Odineoară, când Statul nu eră întregit în granițele sale firești, când eră în faza în care unica dorință eră desrobirea, *unica armă de luptă eră cultura generală, de natură lingvistică și istorică.* Astăzi, lucrurile s'au schimbat!

Armă de luptă în vremea noastră este școala muncii tehnice, în care ținta educatorului este să deștepte în elevi dispozițiile spre o activitate practică de viitori profesioniști.

Personalități constiente de sine ne dă oricând cultura generală, dar vremurile grele pe cari le trăim ne cer buni profesioniști și nu eroi idealisti.

Școala impusă de timpurile pe cari le trăim, cu greu o putem găsi. Căci regimul de astăzi, înclinat spre lesnicioasă repartiție și distrucție, iar nu spre înfăptuiri grele și răbdătoare, cari cer continuitate, își are particularitățile sale, cari se resfrâng la înțelegerea nevoilor.

Școlile practice, cari încep prin a înobilă mâna și pe urmă raționamentul, lipsite astăzi de încurajarea celor mari și în indiferența celor interesați, în scopul de a-și asigura o existență laudabilă, reușesc uneori, deci nu totdeauna.

Școlile profesionale rămân să formeze oameni cu inițiativă, cu tenacitate, curaj și încredere în sine, *cu ambiția de a trăi liberi și neatârnați față de Stat*, cu toate însușirile superbe și bărbătești ale unui bun profesionist.

Școlile profesionale, rămân să formeze pentru viață nu numai pentru o parte a vieții, să nu dea oameni plini de învățătură, ci însetați de ea și entuziaști pentru lupta vieții.

Astăzi în epoca unui amenințător surplus de tineret intelectual, să ni se îndrepte privirile către școlile practice, profesionale, singure capabile să ne pregătească vlăstarele unei armături, alta, reală și mai puternică decât clasa biurocrațică de astăzi, formată din cei ce se nasc bursieri, trăesc funcționari și mor pensionari...

Școala timpului pe care îl trăim, nu poate fi școală produs al unor împrejurări dispărute și a unor cerințe cari apar astăzi perimate.

Școala timpului este școala elementelor productive, active ale societății, cari vor fi cândva ridicate acolo unde merită în scara valorilor sociale.

Grije și loc pentru școlile profesionale!

Esté glasul acelora cari doresc timpuri mai bune, în cari acela care poate, va fi pretutindeni preferat.

Loc pentru vlăstarele școlilor profesionale, cari înobilează munca productivă !

Este strigătul acelora cari vor face ca în locul privilegiului banului și al nașterii să se institue privilegiul muncii, datorită căruia drepturile vor derogă din funcțiunea socială pe care o îndeplinește fiecare individ și din tributul pe care cu cinste și-l va da fiecare societății!

Tineret al școlilor profesionale, expropriat din legitimitatea îndeletnicire de subsistență, zadarnic vei cere organizare mediului actual *indiferent, neînțelegător și chiar ostil problemelor constructive!*

Rămâne să-ți impui încordarea supremă a voinții de a dura, de a rezista cu îndârjire neînțelegerii cu care ești tratat și neîncrederii cu care ești privit și să crezi în timpuri mai bune cu o altă școală, școala muncii, a meritului, a însuflețirii.

A *muncii continuei*, a muncii de concepție și de realizare, a muncii creatoare și animatoare.

A *meritului* pentru că la fiecare hotărâre, la fiecare realizare, va fi sfătuitoarea și colaboratoarea de fiecare zi a acelor pe cari îi va servi cu o dragoste și un devotament ce nu va cunoaște nici o șovăire.

A *însuflețirii* tuturor acțiunilor, a luminării tuturor conștiințelor și a polarizării și ralierei tuturor activităților productive ale întregului nostru popor. Va fi școala în care va exista o înțeleaptă colaborare între spiritul prevăzător al ei și impulsivitatea creatoare a tânărului.

Va fi școala de mult așteptată și târziu înfăptuită, dar totuși bine cuvântată în clipa când se va ivi.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITARY

PE LINIA VREMII NOASTRE

„Se poate!“

Epocile de lăncezeală și de descurajare, cari înțepenesc organismele și încetinescă pulsația inimii, au în toate țările anumite simptome comune.

Când oamenii și instituțiile încep să stagneze, ei lansează inevitabil și anumite explicații mângâietoare pentru inerția și decadența lor. Orice manifestare de neputință este urmată de lungi și savante desvoltări asupra crizei mondiale, a împrejurărilor fatale, și a celorlalte triste scuze menite să acopere nevolnicia.

Dar de câte ori ceri socoteală celor cari poartă răspunderi începând cu ministrii și sfârșind cu cei mai mici funcționari, pentru lipsa lor de inițiativă și de creațiune, îți răspund cu eternul „imposibil“, care este un semn de recunoaștere a societăților de povârniș.

Impotriva acestui amestec de lașitate în fața vieții, și de meschinărie egoistă, împotriva lipsei de credință în puterile sufletului și în vrednicia neamului nostru, noi aruncăm zi de zi în paginile acestei reviste, gândul nostru, care înseamnă o sfidare a fatalismului inert :

SE POATE !

Astăzi demonstrația noastră o facem numai cu gândul; mâine, — și mult mai curând de cât o cred înșiși prietenii noștri, — o vom face cu fapta. Azi, împotriva celorlați cari socotesc că nimic nu se poate schimba și nu se poate înălța în atmosfera noastră națională, noi credem într'o lume mai bună, și o zugrăvim cu fiecare pagină nouă a noastră, în liniile ei concrete.

Azi, împotriva credinței unora că nu există soluții pentru ridicarea noastră, noi arătăm pas cu pas, în scrisul nostru, și pregătim clipă cu clipă în lucrările noastre nedestinate publicării, soluții efective pentru înviorarea fiecărui câmp al vieții naționale.

De aceea, în clipa foarte apropiată, când noi, cei din jurul „LUMII NOUA“, vom păși în arena publică ca să ne organizăm ca forță politică, semnul sub care vom deschide lupta, și deviza pe care o vom păstra și în vreme de bătălie și în epoca de construcție, — care va urma inevitabilei victorii, — va fi : SE POATE !

M. M.

Un program de guvernare

Partidul național liberal de sub conducerea d-lui I. G. Duca ne dă, după partidul național liberal de sub conducerea d-lui George Brătianu, un nou program de guvernare.

Programul conține la sfârșitul său câteva linii cari ne-au impresionat. „România nu poate rămâne o insulă izolată în mijlocul marilor prefaceri cari se petrec sub ochii noștri“. „Credințe și orientări noi străbat omenirea; formule și idealuri noi de organizare politică și socială își fac drum“.

Vechiul partid național-liberal pare dar să nu ignoreze marile transformări ale vremii.

Dar această conștiință pentru un partid, trebuie să se trădeze, înainte de orice, în *programul* său.

Or, — și aceasta este durerea noastră — zadarnic am căutat dealungul întregului program un punct, un singur punct care să însemne înnoire și punerea în pasul vremii.

Să socotim oare, ca o străbateră a poruncilor vremii, inovația timidă a unui „mare consiliu economic“ care să constituie un organ consultativ permanent al guvernului?

Știm doar ce înseamnă consiliile consultative și cât pot ele influența mecanismul Statului politicianizat!

În schimb, dealungul întregului program, atâtea deziderate vagi, exprimate într-o formă atât de clasică, ca să nu zicem atât de banală. „Curmarea excesului de legiferare“, „introducerea unui nou spirit în toate ramurile de administrație publică“, „închiziția fiscală va fi desființată“, „reorganizarea cooperăției și scoaterea ei de sub stăpânirea nefastă a unui politicianism, etc., etc.“, „susținerea agriculturii împotriva crizei în care se sbate“, „bogățiile naturale vor fi puse în valoare“ „furniturile statului vor fi regulat achitate“, „o serie întreagă de măsuri îmbrățișând toate nevoile muncitorilor“, „întărirea prestigiului magistraturii și justiției“ și, în sfârșit, clauza de stil: „întărirea armatei, față de care nu se va cruța nici o jertfă“.

În aceste generalități și deziderate vagi și în celelalte puncte mai precise, cari au aerul să le completeze, nu se vede nimic dar absolut nimic, din acea reînnoire obligatorie a formulelor și soluțiilor politice, care se produce chiar în timpurile normale de lentă revoluție, cu fiecare nouă guvernare.

Chiar pentru România lui Carol I, în care întreaga desvoltare a Statului se făcea într'un cadru stabil, o atât de mare constanță în punctele de program ar fi fost nepotrivită. Dar într'o epocă în care s'au transformat înșiși factorii de bază ai vieții economice și sociale, a nu lăsa să se vadă prin nimic într'un program politic, expresia acestei transformări, este într'adevăr surprinzător.

Oare conducătorii partidului național-liberal nu și-au pus niciodată întrebarea cum se poate soluționa un complex de probleme noi cu instituții vechi și cu mijloace vechi?

Iată de ce pentru noi programul partidului liberal constituie o decepție. Orice am crede noi despre partide și despre viitorul lor, partidul național-liberal — în cele două ramuri ale sale, — este în baza tradiției și autorității sale, *O INSTIȚIE NAȚIONALĂ*.

Și nu poate fi indiferent unui român dacă această instituție arată sau nu înțelegerea vremurilor și putința de a se adapta lor.

S. A.

P. S. La observațiile noastre trebuie totuși să adăogăm o rectificare. Un element de *noutate* — și *prin aceasta* de merit — îl constituie în programul de azi atitudinea luată în chestiunea Conversiunii.

Arătările din program și mai ales precizările din cuvântarea d-lui Dinu Brătianu, dovedesc că partidul a făcut o mare evoluție și că a admis principiul conversiunii și readaptării *tuturor* datorilor.

Pentru un partid până astăzi atât de „burghez“, o asemenea schimbare este un semn de învoire.

Păcat că este singurul.

S. A.

Și d. Maniu e corporatist !

Intâmplător ne-a căzut în mână o foarte interesantă lucrare a d-lui profesor Mihail Șerban, sub-secretar de Stat la minorități, sub titlul : „Tendințele de evoluție ale claselor țărănești“.

Lucrarea actualului ministru datează din 1925 și, în încheierea sa, preconizează autoconducerea obștei rurale, atât pe teren social cât și economic, iar această autoconducere „nu se poate realiza acum decât pe calea organizărilor corporative și pe calea asociației cooperatiste“.

D-sa dezvoltă ideea unui sistem corporatist al Camerilor agricole, care să formeze o piramidă având drept bază întreaga masă a populației agrare, și atribuie acestui sistem opera de inițiativă, de instrucție, de organizare și îndrumare a întregii vieți dela țară, cât și „colaborarea politică la opera de legislație a Statului“.

Mai mult, d-sa crede că acest sistem „ar fi merit intrucâtva să dispenseze și așa numitele partide politice „tărănești“, în rațiunea lor de a fi ca partide de clasă”.

D-sa socotește că acesta este singurul mijloc de a realiza sinceritatea constituțională.

Ideile d-lui profesor Șerban merită tot interesul și toată recunoașterea noastră, și fără nici o preocupare de anterioritate, bună, doar pentru personajii limitate, cari-și închipuie că corporatismul poate fi o descoperire individuală, noi facem omagiul nostru gândirii pozitive a unui specialist, real cunoscător al vieții noastre agricole.

Dar partea senzațională o constituie prefața d-lui Iuliu Maniu președintele partidului național de atunci.

Ce scrie d. Maniu?

„De acord cu noi, d-sa (d. Șerban), ajunge la concluzia că lupta economică, provocată prin generalizarea principiului concurenței libere, obligă sferile de interese ale diferitelor ramuri de producție să se concentreze în astfel de organizații corporative autonome, care să reprezinte, pe baze legal recunoscute, colectivitatea claselor profesionale respective, cu întreaga lor greutate morală și materială, și cari să fie capabile a garanta validitatea intereselor lor legitime”.

D. Maniu explică mai departe cum d. Șerban a elaborat proiectul unei vaste organizări reprezentative a intereselor agrare, afirmând că aceasta corespunde necesităților „mai tari de cât combinațiunile abstracte”.

D-sa aprobă organizarea reprezentativă profesională a Camerilor regionale agricole, industriale, financiare, comerciale, muncitorești, cari să preia o mare parte a atribuțiilor administrative ale ministerelor de resort, și termină spunând că nu se îndoiește că aceste idei noi și originale vor găsi deplin răsunet și vor avea înrădărire dăinuitoare asupra organizării moderne a vieții economice și sociale românești.

Iată dar pe d. Maniu corporatist și, trebuie s'o mărturisim, un corporatist cu multă claritate în ideile sale.

D-sa, mai profund decât d. Mihalache, vede corporatismul în organizarea autonomă a funcțiilor economice și sociale, și nu se oprește ca acesta numai la aspectul politic al senatului corporatist.

Descoperirea noastră apare, astfel, plină de savoare. Dacă nici cel mai autentic reprezentant al democrației constituționale nu a arătat încredere în sistemul democrat pur, ce trebuie să creadă ceilalți oameni?

În sfârșit, prefața d-lui Maniu mai oferă și o altă notă de senzațional.

D-sa aprobă în mod expres vederile d-lui profesor Șerban din 1913, când d-sa, în chestia agrară a vechii României, vedea ca singura posibilitate a salvării situației „O INTERVENȚIE DIRECTĂ ȘI PERSONALĂ A REGELUI (sublinierea este a d-lui Maniu), trecând chiar peste obiceiurile constituționale!”.

Iată dar pe d. Maniu aprobând, fie și pentru rezolvarea unei probleme de mare însemnătate, intervenția directă și personală a Regelui!

Și această intervenție urmează să se facă trecând chiar peste obiceiurile (notați: există numai obiceiuri, iar nu obligații) constituționale.

In lumina poziției de astăzi a d-lui Maniu față de Coroană, actualizarea părerilor exprimate de d-sa la 30 Ianuarie 1926, conține cel puțin o învățătură: fiți prudenți, chiar când scriți simplă prefață!

M. M.

De la ziar, la adevăr...

In vremurile turburi de azi, neliniștea și desorientarea creștințelor, sunt o grea prevestire.

In mijlocul lor, presa are mari îndatoriri. Dar cei mai mulți stăpâni de azi, ai presei, merg alături de ele.

Opinia publică nu-și poate găsi astfel, prin presă, nici îndrumare, nici oglindire, măcar, obiectivă a stărilor din țară și din străinătate.

Să luăm un exemplu :

In două numere, la scurt interval, spre finele lunii precedente, ziarul „Adevărul“ se ocupă de Statul corporativ și de Italia.

Trecând peste ironiile adresate „Statului Corporativ“, să rezumăm ce spune „Adevărul“ — obiectiv, nu? — despre stările din Italia.

Bătălia grâului pierdută, și Mussolini un învins; organizarea corporațiilor și misiunea lor in redresarea economiei naționale italiene eșuate; finanțele, lamentabile; falimentul și dezastrul sunt la pragul ei, — sau invers! Și altele de acelaș calibru.

Ce scrie, in acelaș timp, ziarul „Argus“, sub titlul : „Italia nouă“ ?

Rezumăm : Economia italiană in ascensiune. Sub guvernarea lui Mussolini, Italia a făcut o mare efortare spre progres; problema muncitorească a fost rezolvată mai bine ca in oricare altă țară din lume; ordinea publică e asigurată; s'a creiat un utilaj național; s'a garantat soliditatea monetei. S'a organizat bătălia grâului, s'au redat culturii sute de mii de hectare de terenuri inundabile și mlăștinoase. Unde malaria era dușmanul colonizării, s'au creiat orașe noi. In mai mult de 4.000.000 ha. s'au amenajat apele; s'a amenajat solul, s'au construit șosele, s'au făcut împăduriri.

S'a sporit producția grâului numai de la 1931 la 1932 cu 13 la sută; a porumbului cu 43 la sută; a cartofilor cu 37 la sută; a vinului cu 10—50 la sută, după categorii.

Acțiunile industriei sunt in urcare. Producția acestor întreprinderi arată de ce : in primele patru luni ale anului curent, producția de curent electric a crescut cu 9 la sută; a oțelului cu 20 la sută; a superfosfatului cu un milion quintale; a cimentului cu 1,2 milioane quintale. In acelaș ritm : mătasea artificială, hârtia, țesuturile de bumbac, etc.

Și fiindcă acest început de prosperitate corespunde cu politica autarhică a Europei și întregii lumi, înseamnă că Italia învinge și peste aceste dificultăți și că bună starea poporului său progresează.

Unde-i atunci adevărul „Adevărul“ ?

F. Z.

Către cititorii și prietenii noștri

Am primit în ultimele trei luni de vară, numeroase scrisori din toate părțile țării atât dela orașe cât și dela sate, expediate de oameni de toate categoriile sociale, începând dela umilul plugar „care vrea să se lumineze asupra corporatismului”, și până la intelectualul complect și de rasă — cu sufletul și mintea nealterate încă de molima politicianistă, sau desgustat de aceasta, — „care vede în ideologia corporatistă zorile unor vremuri noi pentru România și vrea, ca atare, să se edifice cât mai bine asupra acestor principii, ca să fie pregătit pentru ziua cea mare”.

Ne-au scris, astfel, profesori, medici, agricultori, ingineri, avocați, agricultori mari și mici, preoți dela orașe și din sate, dar mai ales învățători și studenți. Judecând după marele număr de scrisori ce primim dela aceștia din urmă, și după conținutul lor, suntem în drept să conchidem că se observă la această categorie intelectuală o mare, o puternică sete de a ști, și o îmbucurătoare comprehensiune pentru ideea corporatistă.

Ne este cu neputință să răspundem fiecăruia, nici ca să mulțumim pentru urările ce ni se fac — lucrul se înțelege dela sine, — nici pentru a adăuga ceva la entuziasmul cu care toți, fără deosebire, împărtășesc vederile noastre, și cu care salutăm mișcarea ce am început.

Un singur cuvânt totuși, pentru aceia cari ne întrebă cum să servească mai bine o idee pe care o socotesc din acest moment ca fiind stindardul vremurilor ce vin:

Să citească cu atențiune tot ce se scrie în revista noastră și în broșura „România stat corporativ”, cu privire la corporatism, și să propage prin viu grai aceste idei în cercul lor de cunoștințe;

Nu ne opunem ca acolo unde se găesc mai multe persoane, de orice categorie socială, dar cu o profesie bine precizată și de o moralitate neîntinată, cari ar împărtăși ideile corporatiste, să se înființeze „Cercuri de studii corporatiste” fie cu acest titlu, fie cu acela mai modest dar mai larg de „Prietenii ideii corporatiste”, în cari să fie admiși chiar și oameni din actualele partide politice, indiferent dacă sunt intelectuali sau simpli muncitori industriali ori plugari.

Inițiatorii acestor cercuri ne vor cere instrucțiuni la înființarea lor și vor face astfel ca majoritatea activității cercurilor să graviteze în jurul și pentru ideea corporatistă.

Ei vor organiza conferințe despre corporatism în genere ori despre anume reforme pre sau post corporative, necesitate de noul sistem politic; se pot face și discuții în contradictoriu și, la nevoie — dacă conferențiarii lipsesc, — se pot mărgini la lecturi cu caracter corporativ din revista noastră și din broșura „România stat corporativ”.

În localitățile unde împrejurările nu îngăduie încă înțelegerea de asemenea cercuri, prietenii noștri sunt rugați să stea în cât mai strânsă legătură de comunicație cu noi, făcând ofiului de corespondenți de oameni de legătură ai noștri, în acea localitate. Mulți au și început să înțeleagă aceasta, și cu dela sine îndemn, ne-au scris și ne scriu tot ce li se

pare că este interesant prin partea locului ca evoluție a spiritului public din punctul de vedere a ideologiei politice care ne preocupă. Noi am cules adesea din scrisorile acestor corespondenți benevoli dar utili, multe știri și sugestii interesante; îi rugăm să continue și de acum înainte pe această cale.

In fine, credem că un alt mod de a servi ideea corporatistă, este de a răspândi cât mai mult în cercurile lor de cunoștințe, atât revista „Lumea Nouă”, cât și broșurile editate de noi în scop de propagandă, și pe cari le putem trimite la cerere.

Nu ne indoim că prietenii noștri vor folosi aceste indemnuri, fiindcă avem dovezile pe cari ni le-au dat până acum. Dacă nu toți românii, cel puțin o bună parte din ei — cei mai merituosi și cei mai cu dragoste de țară — au datoria să facă, printr-un efort unic în istoria vieții noastre publice de după războiul independenței încoace, o mare demonstrație de voință și conștiință civică, probând că înțeleg chemarea vremii și că pot să sprijine o mișcare de reformă politică și socială imperios dictată de interesele superioare și permanente ale Statului.

Pentru a încheia, avizăm pe toți aceia cari ne scriu cu scopul de a ne cere lămuriri privitoare la doctrina sau sistemul corporatist, că nu le vom mai răspunde prin poștă ca până acum, deoarece faptul a devenit imposibil din cauza prea bogatei corespondențe ce primim zilnic, ci le vom răspunde prin revistă, la o rubrică special creată în acest scop.

L. N.

Tineretul

Tineretul este la modă. E un semn al vremii că bătrânii abdică rușinos cu metodele lor sterile, cari le-au atras oprobiul acestui neam.

Inainte de războiu organizații politice tineresti nu prea existau. Rotativa între conservatori și liberali împărțea pe tineri încă de pe băncile Universității între aceste grupări, cu câteva excepții cari își făceau stagiul prea scurt în formația politică Iorga-Cuza. Acei tineri însă, erau membri activi ai partidului.

Azi fiecare partid își organizează tineretul său.

Pe deoparte problemele cari se impun azi atenției publicului, pe de altă parte numărul prea mare de partide, ar fi putut diviza tineretul nostru prin sciziparitatea partidelor la infinit. Căci fiecare din ele simte nevoia unor cadre tinere de înprospătare și curajoasă propagandă, prea adeseori expusă la neplăceri.

Este necesitatea avant gardei.

Dar lucrurile iau azi o turnură interesantă. *Tineretul rezuță hotărît a se inhăma la carul partidelor vechi, și le lasă a sucumba prin asfixie.* Ultimele manifestări politice au scos la suprafață fapte elocvente în această privință.

Noi credem că tineretul politic nu atinge vârsta de 30 ani.

Dar pe acesta nu-l mai tentează partidul politic.

El rămâne elementul constructiv al lumii nouă.

I. F.

Dictatură țărănească

În declarațiile sale dela Câmpulung și din Maramureș, d. Mihalache s'a arătat partizanul unei dictaturi, dar în favoarea unei singure clase : *a clasei țărănești*.

D. Mihalache nu mai este la pagină. Teoria dictaturii de clasă s'a făcut în veacul al XIX-lea și a isbutit prin comunism odată cu sfârșitul războiului. Ciclul ei s'a isprăvit însă aici.

Dictaturile cari au triumfat în adevăr și s'au arătat bine-făcătoare, ca aceea a lui Kemal și a lui Mussolini, au acționat pentru și în numele întregii națiuni.

Numai așa și-au câpătat puterea morală, care le-a făcut în stare să realizeze minuni în ordinea constructivă și a întăririi naționale.

Cei 15 ani dela războiu au dus la verificarea istorică că numai reprezentând *idealurile întregii națiuni, deasupra și împotriva* ideii de clasă, capeți legitimitate și forță.

D. Mihalache este cel puțin cu un sfert de veac în urmă.

M. M.

Mussolini, Hitler, Kemal

Este titlul conferinței, pe care d. Manoilescu a ținut-o la 1 Octombrie, la Brăila, deschizând ciclul „*Analelor Brăilei*”.

Este, de sigur, ceva răscolitor și deschizător de vremi noi în verbul d-lui Manoilescu, dacă s'a putut reuni o asistență atât de aleasă, de entuziastă și nepomenit de numeroasă cum a fost aceea dela conferința d-sale.

În fața unui orator inspirat, sunt clipe în cari publicul spune mai mult decât însuși vorbitorul.

Iar intelectualitatea brăileană a spus destul.

Ea și-a arătat desgustul de mediocritatea stearpă în care trăește astăzi România, și aspirația ei către o epocă de eroism politic și de sbucium creator.

Nu curiozitatea și nu admirația pentru talent, ci o nevoie colectivă a clipei de astăzi, a împins tumultos pe auditorii brăileni spre conferențiarul care le aducea altă ceva decât un cuvânt frumos. *Toată această lume se grămădea în jurul unor evocări de grandoare politică, cari erau preludiul unei fapte ce stă să înceapă și la noi.*

Omagierea unei fapte care va să vie a fost înțelesul manifestării, de o unică frumusețe a Brăilei.

Iar când d. Manoilescu a spus : „Sunt regimuri cari dau popoarelor *entuziasm*, iar altele cari le dau *pâine*. Ce să gândim oare de regimul care nu dă unui popor, nici una nici alta?” un cutremur sufletesc a sguduit mulțimea. Căci ea a avut în acea clipă percepția netă că în sufletele românești începe astăzi o revoltă care nu va sfârși decât atunci când își va da ei însăși satisfacția supremă a dărâmării.

P. B.

Era convertirilor

Ideea corporatistă, în plin mers în Europa, a ajuns la noi, în faza în care trebuie să ne temem mai mult de prietenii de cât de dușmanii ei.

Căci, în adevăr, în curând ea nu va mai avea decât prieteni.

Susținând desnodământul firesc al crizei partidelor, care este triumful corporatismului, oamenii politici se declară rând pe rând ultra naționaliști și corporatiști. Și nu va trece o lună fără să vedem un alt șef de partid, (cel puțin unul!) îmbrățișând cu căldură naționalismul autoritar și organizarea corporativă.

Așteptați.

M. M.

„Drumul Nou“ și drumul Bădăcinului

„Drum Nou“, organul Blocului Cetățenesc, înregistrează cu o neobișnuită satisfacție banalele declarații făcute de d. Maniu la Bădăcin în timpul serbărilor dela Sinaia, adăugând că „din asemenea declarații s'ar putea făuri oricând poduri de oțel peste gropile de azi, până la luminășurile de mâine“.

Ne surprinde creditul pe care o organizație revoluționară ca aceea a Blocului Cetățenesc, și doritoare de primeniri morale, îl mai poate totuși deschide unui politician atât de flasc, de compromis și de șovăitor ca d. Maniu. Dar n'a fost d. Maniu la guvern în timpul cel mai propice pentru un mare și sincer reformator, când putea, dacă voia și dacă era în stare, să realizeze complectă înodre morală a României? N'a domnit d. Iuliu Maniu pe vremea Regenței? Și cu ce s'a ales țara din stăpânirea d-sale absolută?

Dacă „Drum Nou“ a uitat, să i-o reamintim noi: cu imprumuturile de consumațiune (pentru partid) și cu angajarea către străini a tuturor bogățiilor țării; cu jaful autorizat, legiferat și patronat de d. Maniu, al tuturor Aurel Dobrestilor, Bocilor și Boililor; cu o inflație fantastică de funcționari; cu un buget de 50 miliarde; cu imoralitatea ridicată la rangul de principii de guvernământ, și, în fine, cu contractul Skoda.

Că d. Maniu, paraponisit și acrit formulează astăzi axiome morale pentru cărmuirea statului, — aceasta este altă chestiune. Nimeni nu mai poate crede în motanul călugărit, și mai puțin decât oricine au dreptul să creadă aceia cari așteaptă la vremurile noi ce se apropie, oameni noi.

D. Maniu și-a dat măsura; țara l-a încercat de mai multe ori. Ce mai vrea acum?

Să treacă la reformă și să fie bucuros că opinia publică, încă docilă, nu s'a decis să-l cheme la marele proces. Și, dacă nu-i este cu bănat, să ia cu sine în muzeul uitării, pe toți nepoții și maghiaro-comuniștii cari-l înconjoară...

I. J. R.

Am observat.....

Ceeace unii ar fi voit poate să nu se remarce, și anume că în Comitetul executiv al partidului național-tărănist s'a luat ca bază de discuție a programului partidului, întregul expozeu al d-lui Mihalache dela Cămpulung, afară doar de soluția sa monetară.

Nu s'a făcut dar nici o excepție pentru ideea Senatului corporativ, care n'a fost înlăturată cum a fost înlăturată ideea restabilizării.

Partidul național-tărănist începe dar să pactizeze cu viitorul căruia nu i se mai poate împotrivi.

Și după cum în chestiunea restaurației puna din când în când câte o „fișă“ fără a lucra cu nimic efectiv, numai cu scopul de a-și crea merite fictive „pentru orice eventualitate“, tot așa în chestiunea coporatismului, care va triumfa tot așa de sigur, partidul își ia precauțiunea de a se înscrie de pe acum ca „precursor“!

Numai că, de data aceasta, noi ținem să descoperim din vreme jocul.

M. M.

Monopolizatorii naționalismului

Până acum dușmanii noștri se foloseau pentru a ne combate, de tactici variate.

După împrejurări și după mediul social asupra căruia trebuiau să acționeze, ei întrebuintău când conspirația tăcerii, când însinuarea șoptită la ureche, calomniă sau minciuna.

Astăzi ei au schimbat de metodă: ne contestă, pur și simplu, dreptul de a acționa în domeniul național ca și când naționalismul ar fi fost monopolizat de vre-un om singur, de vre-un grup sau de vre-un partid!

Interdicția aceasta pe cât de fenomenală pe atât de stupidă, am citit-o, nu de mult, într'un ziar naționalist, oficios al unui partid naționalist. Ea privește pe d. Manolescu în special, și pe noi, cei din jurul d-sale, în general, și este formulată, bine înțeles, în termenii cei mai timizi, dar nu mai puțin nerozi cu puțință.

De ce n'ar avea d. Manolescu voie să facă politica nației sale? — iată ce se feresc din principiu să ne-o spue asemenea cerberii nechematăi ai românismului.

Ce, oare până mai eri a fost d. Manolescu socialist, comunist, ultrademocrat sau francmason pentruca să n'aibă dreptul să se manifesteze astăzi în domeniul naționalist? Este oare naționalismul un domeniu rezervat exclusiv celor cari s'au sculat mai de dimineată, și nu e el un câmp de activitate liber deschis tuturor românilor?

Dar lăsând toate acestea la o parte, vom face aci câteva precizări din cari se va vedea cu prisosință că d. Manolescu nu este de loc un recrut în politica națională, — *din potrivă!*

Cei ce nu suferă de amnezie și cunosc istoria politică a ultimului deceniu știu, de pildă, că d. Manolescu s'a făcut cunoscut în politica naționalistă încă de acum zece ani, prin-

tr'o conferință ținută în mai multe orașe ale țării, conferință intitulată „*Către un nou ideal al culturii*” și publicată la puțin după aceea în „Convorbiri Literare”.

De asemenea, d-sa este *doctrinarul naționalismului economic, doctrină* pe care a formulat-o în memorabilul său prim discurs la Mesaj, acum aproximativ un deceniu.

Această doctrină a naționalismului economic, d-sa a opus-o utopicului și vagului naționalism economic al lui Vintilă Brătianu, care-și reducea toată ideologia în materie la banala și goala formulă: „prin noi înșine”.

În fine, d. Manolescu — și ne surprinde că s'a uitat aceasta, — este singurul om politic român care și-a riscat cariera și libertatea pentru o idee de cea mai pură esență națională: salvarea drepturilor și ființei Coroanei, adânc lezată prin actul dela 4 Ianuarie, în timp ce toate celelalte partide, *inclusiv partidele naționaliste*, stăteau cu brațele încrucișate și lăsau ca continuitatea normală la Tron, și înseși temeliile Coroanei, să fie amenințate.

E drept însă că și alții din mișcarea naționalistă au cunoscut rigorile închisorii, dar aceștia erau *studenții*, și nu *sefi*, pe când d. Manolescu, *om politic deja format*, mergea la închisoare pentru o cauză care se confunda cu ideea națională însăși.

Și cu aceste titluri câștigate pe terenul naționalist se mai contestă unui om ca d. Manolescu dreptul de a face politică naționalistă?

E o giumă, de sigur, sau e greșeala vre-unui redactor neștiutor al adevărului istoric. Ne place a crede însă că în urma explicațiilor de mai sus, asemenea erori nu-și vor mai găsi locul în foi al căror cuvânt trebuie să fie întemeiat pe realități pentruca să inspire încredere, nu să rivalizeze cu acela al presei mercantile care nu-și controlează nici informațiile nici afirmațiile. Căci presa naționalistă are datoria de a se deosebi de presa mercantilă nu numai prin atitudinea dar și prin absolutul respect al adevărului.

P. B.

Părerii din public

Din partea unui vechiu și constant naționalist, primim rândurile de mai jos, cu rugămintea de a fi publicate:

Urmăresc cu un deosebit interes cele două publicații periodice „Acțiunea Națională” și „Axa”, cari exprimă opiniunile grupărilor naționaliste „Liga Națională Creștină” și „Garda de Fier” și mărturisesc că sunt isbit ca și alții, mai mult de ostilitatea cu care aceste grupări se privesc și se tratează reciproc, de cât de o fecundă activitate teoretică și de propagandă pe terenul politicii constructive naționale.

Pe când „Apărarea Națională”, de pildă, îi tratează pe membri „Gărzi de Fier” drept niște derbedei, iar pe conducătorul lor drept un feneant, fără profesie, și de altă origină de cât cea românească, — „Axa” îl acuză pe d. Gheorghe Cuza că a fost francmason și că se indeletnicea cu alte treburi spi-

rituale pe vremea când membri „L. A. N. C.”-ului infundau închisorile sau sufereau rigorile regimului polițienesc.

Nu știu întru cât toate acestea sunt adevărate, fiindcă și unii și alții se apără, respingându-le cu argumente destul de convingătoare.

Mă întreb însă: pentru ce toată această defăimare între oameni cari urmăresc același scop? Pentru ce spectacolul acesta al defăimării, într-o vreme când elementele de luptă ale neamului trebuie să se prezinte solidare și unite?

Înțeleg ca anumite considerente să fi determinat spargerea mișcării naționale, și să întârzie încă unificarea ei. Dar, pentru Dumnezeu, de ce atacăm reciproc, de ce insulte, de ce polemici publice? Cred conducătorii celor două grupări că denigrându-se astfel „servesc țării și cauzei pentru triumful căreia luptă?”

Norocul celor două mișcări naționaliste este că partidele politice sunt la rândul lor desbinate și minate de crize interne. Dar s'au întrebătorii conducătorii naționaliști ce s'ar întâmpla în ziua când partidele ar înțelege primejdia și și-ar da mâna?

Iată întrebarea ce-mi revine adesea pe buze, ca și reflexia pe care o fac adesea: de ce conducătorii tuturor mișcărilor naționale nu se pot desbrăca de ambițiile personale, și nu-și dau mâna pentru ca sub comanda *celui mai capabil dintre noi toți* să ducă la izbândă naționalismul român?

Cred însă că până în cele din urmă, această unificare tot se va face. Se va face pe deasupra capului șefilor sau împotriva lor, dacă ei vor avea încă orbirea să nu-i înțeleagă primatul.

O vor face massele, batalioanele și legiunile, o va face presiunea opiniei publice, care a și început să framete de această dorință, și din rândurile căreia au pornit zvonuri de unire, cu proporții de legendă. Coborâți-vă numai în mijlocul mulțimei și vă veți convinge.

De altfel, era și firesc să se ajungă aci. Grosul mișcărilor naționale, — massele — și-a pierdut răbdarea. Ele vor să fie duse acum la luptă, ele vor să cucerească puterea pentru a realiza ceea ce așteaptă de atâta timp. Altfel, ce rost ar mai avea mobilizarea lor permanentă?

Dar, pentru aceasta, e nevoie de o concentrare a forțelor, iar această concentrare nu e posibilă, nu va fi rodnică, de cât sub conducerea unui cap politic în stare să facă față enormelor și multiplelor greutăți ale unei guvernări în epoca noastră. Căci numai cu o simplă profesie de credință națională, cu entuziasm sau cu bunăvoință, nu se conduce o țară. Mai trebuie și *altceva*.

Este cineva, oricât de habotnic „cuzist” sau „gardist” ar fi el, care să creadă altfel?

Un vechiu și constant naționalist

Un om foarte nedreptățit

Binevoind să abandoneze pentru o zi înaltele sale preocupări de filozofie mihalacisto-iunianisto-țărănistă, directorul ziarului „Cuvântul” se ocupă de corporatism, fiindcă — zice d-asa — problema corporatismului „există, dacă nu altfel, cel puțin

prin aceea că e agitată în chip statornic în presa noastră(?), și prezentată ca una din marile soluții ale viitorului. Iată motive pentru cari ea merită, deci, să reție și atenția noastră“.

Și cum reține ea atenția d-lui director al „Cuvântului“? Bine înțeles, s'ar crede că printr'o vădită preocupare de a cerceta ce este și ce va fi corporatismul.

În loc de aceasta, iată ce scrie, — ca să-i fim pe plac, — preopinental :

„Am urmărit, desigur, ceea ce confrății noștri intru cugețare politică, aduceau pentru lămurirea chestiunii. Dar pe măsură ce literatura problemei creștea, creștea și nedumerirea noastră : nu există în tot ce s'a scris și s'a spus în țara românească despre corporatism, nici o idee clară, care să ne ajute să înțelegem despre ce e vorba“.

Lucrul este foarte posibil. Nu numai d. Nae Ionescu n'a înțeles ; mai sunt și alții. Dar faptul că d. Ionescu n'a înțeles, însemnează oare că acel „tot ce s'a scris și s'a spus despre corporatism“ a fost într'adevăr lipsit de orice idee clară, de orice puțință de a fi și de a se face înțeles? Ce să credem în acest caz de miile de oameni — în mare parte intelectuali — cari s'au declarat perfect lămurii asupra corporatismului?

D. director al „Cuvântului“ este, fără îndoială, mai mult decât prezumțios, când se ia pe d-sa drept unitate de măsură ; mai sunt, dragă Doamne, în țara aceasta, oameni cu un dram de inteligență și de cultură. Și, ceea ce e mai important, și cu o fărâmă de bun simț.

Se pare însă că d-lui Nae Ionescu nu-i e frică de ridicul, fiindcă altfel n'ar semna enormități ca acestea : „formula corporatistă a fost aruncată pentru prima oară în discuția lumii politice dela noi prin și de „Cuvântul“. De mult ; de acum cincisăse ani. Suntem de mult deprinși cu funcțiunea noastră de a furniza ideli și îndreptări nu numai pentru cugetătorii noștri, dar chiar pentru oamenii noștri politici, fără a avea pretenția de patentă“, etc. (Dovadă idea statului fărânesc care a dat flasca pe care-i știți, și pe care în cele din urmă însuși d. Ionescu a abandonat-o).

La rândul nostru, repetăm ceea ce am mai spus și altădată : *nu revendicăm meritul întăietății ; nu ne interesează cine a vorbit întâi în România despre corporatism — care nu este invenția noastră, cum are aerul să spună d. Ionescu, și nici „cine l-a introdus“ cel dintâi la noi în țară. (Cum l-a introdus?). Interesează cine va reuși să-și creleze cel mai puternic instrument politic pentru a-l aplica și, evident, mai interesează de asemenea, cine îl va aplica și cum îl va aplica.*

Dar dacă asupra întăietății n'avem nici o pretențiune, avem, în schimb, dreptul să ni se recunoască un merit mult mai mare decât acela de a fi vorbit sau scris primii în România despre corporatism : *meritul de a fi dat o doctrină ideei corporatiste.*

Această doctrină NOI am formulat-o, ea e opera noastră, și lucrul acesta este infinit mai important decât faptul de a fi agitat cei dintâi o ideologie asupra căreia să nu fim noi înșine suficient edificați.

Am voi să ni se citeze însă un singur rând din colecția „Cuvântului“, în care să se fi vorbit de corporatism. Înțelegem

mai la urma-urmii, ca d. Ionescu să aibă meritul întâietății, dar acel merit să fie bazat pe fapte.

Adevărul este însă că d. Ionescu își demască singur ușurința cu care se ocupă de problemele vieții noastre publice, declarând că :

1) a promovat cel dintâi, încă de acum 5—6 ani, ideea corporativă ;

2) a părăsit-o apoi, lăsându-se, fără a arăta pentru ce, de corporatism, și

3) n'a înțeles din cele ce s'a publicat până acum, ce este corporatismul.

Apoi, cum ai promovat, onorabile, o idee asupra căreia nici astăzi nu ești încă lămurit ?

Pe d. Nae Ionescu îl persecută însă gândul revoluției. Dar aceasta nu se face oricând și de oricine, filosofează d-sa, ci „când există și condițiile obiective“. Ori, adaugă d. Ionescu, „condiții obiective sunt, slavă Domnului ; după impresia noastră însă ele nu se numesc corporații. Ci altfel“.

Zadarnic îl veți întreba însă ce se ascunde sub acest *altfel*. D. Nae Ionescu va tăcea ca peștele. Pentru a vorbi mai târziu când ingrății „cugetători politici“, furându-i iarăși formula, o vor arunca în discuția publică, fără nici o considerare pentru acest izvor de idei și îndreptări care va continua totuși, resemnat, altruist și mereu nelămurit, să-și îndeplinească mai departe funcțiunea sa, în disprețul evidenței...

Sărmanul d. Ionescu, nenorocosul furnizor de idei și îndreptări !..

L. N.

O legendă care se distruge

„Barierele vamale sunt pricina tuturor rețelilor. Ele împiedică circulația între țări. Lăsați circulația liberă, distrugeți barierele vamale, deschideți granițele pentru produsele străine și totul se va îndrepta dela sine“.

Cam așa ni s'a cântat, și ni se cântă, pe toate tonurile. Cam așa — transpunând la prima persoană a pluralului — au repetat, și repetă, acei dintre ai noștri înzestrați de bunul Dumnezeu cu prețioasele calități ale plăcilor de gramofon.

Același cântec ni s'a cântat și acum în urmă, cu prilejul cercetării stărilor dela noi, de către unii din slăviții „experti“.

Discuție cu o placă de gramofon nu poți face; cel mult poți să o spargi. Însă, pentru cei cari vor să judece cu mîntea lor, nu putem lăsa să treacă neobservată o experiență caracteristică: În primele 7 luni ale anului acestuia am importat pentru 700 milioane mai mult decât în aceeași epocă din anul trecut. Am deschis deci mai mult granițele pentru produsele străine. Ce-am câștigat în schimb? Streinii au cumpărat dela noi cu un miliard mai puțin decât în aceeași epocă din anul trecut.

Iată rezultatul deschiderii granițelor: Noi cumpărăm mai mult și streinii ne cumpără mai puțin.

Cum rămâne atunci cu teoria slăviților „experti“?

C. N.

Franța și noi

În numărul precedent am subliniat într-o notă caracterul și condițiunile străinii ale tranzacției de aproape un miliard lei, intervenită între Germania și țara noastră.

O liniște grea învâluie dela încheierea ei și până astăzi această tranzacție.

În schimb, găsim ecouri în presa franceză.

Vom cita câteva rânduri apărute în marele jurnal parizian „L'Intransigeant“, cu data de 16 Septembrie a. c. :

„Căci, în fine, Franța este creditoarea în mai multe privințe a României. Nu a trecut așa de mult timp decând s'a plasat pe piața franceză un ultim împrumut românesc. Oare faptul de a fi creditoare, nu trebuie să aducă Franței decât „numai riscuri? Este oare tolerabil ca industriile noastre exportatoare, atât de dureros lovite de criză, să poată fi ocolite „depe o piață europeană, unde ar trebui să fie înainte de toate, „privilegiate?“.

Asemenea comentarii oglindesc trista considerație pe care sora noastră mare latină, Franța, ne-o acordă astăzi.

Ele rostesc sincer mentalitatea care a prezidat încheierea celor două mari împrumuturi din 1929 și 1931.

Dar nu numai gândul, ci și forma în care este rostit, e jignitor.

Din nenorocire însă, greu ne este astăzi să ridicăm fruntea sus și să ripostăm. Umbra celor două împrumuturi contractate în disperare, pentru a salva și întreține guvernări egoiste de partid, nenumăratele păcate ale guvernanților cari au administrat avutul țării și bugetele ei, și astăzi falimentul plăților statului pentru aceste împrumuturi, apasă fruntea țării nevinovate.

Numai o reinnoire radicală a formelor de organizare a țării, și numai primenirea cadrelor de guvernământ, vor putea să creeze mâine autoritatea morală și demnitatea răspunsului cuvenit.

Până atunci, dacă continuăm în mediocritatea politicianistă meschină și egoistă de astăzi, nu ni se poate vorbi altminteri.

Fl. Z.

Un mic parlament corporativ

Astfel se poate numi Consiliul General al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

A fost instituit prin noua lege de unificare a Asigurărilor Sociale, și se compune: din reprezentanți, în număr egal, a elementului patronal și muncitoresc, completat cu câțiva reprezentanți de drept din partea instituțiilor de Stat și a instituțiilor culturale de specialitate, cu activitate interesată în problema asigurărilor sociale.

Debuturile acestui parlament, în care două funcțiuni sociale și economice, esențiale în Stat: patroni și muncitori, sunt reprezentate și sunt investite cu autoritatea de a organiza și dirija asigurările sociale, precum și cu atributul de a cerceta

și ratifica orice măsuri legislative ar intenționa să prezinte guvernul, în acest domeniu parlamentului politicianist, care-și trăește, după credința noastră, zilele grele ale sfârșitului, — au putut da imaginea valorii reformei parlamentarismului în Statul corporativ de mâine.

Deși compus printr-o tehnică care, voit sau poate nevoit, a dat încă puțința politicului să-i forțeze ușile, totuși primul fapt care s'a impus a fost ținuta și interesul încordat arătat de reprezentanții patronilor și ai muncitorilor pentru discuțiunile urmate.

Deasemeni, s'a putut remarca participarea aproape unanimă a membrilor săi la ședință, fără ca să existe suspiciunile remuneratilor cu cari parlamentul politic își tentează membrii, obișnuiți în cele mai multe cazuri să semneze de prezență și apoi să plece.

Existența și activitatea acestui parlament corporativ al patronilor și ai muncitorilor, este astfel o avangardă și o înfățișare în proporții mici, deocamdată, a parlamentarismului de mâine.

Noi îl salutăm cu simpatie și-i fixăm un loc de cinste în marșul către statul corporativ.

L. N.

Triumful presei

Când au început vrășmașii corporatismului să critice sistemul, negându-i orice facultate de a încadra și susține forțele generatoare de progres ale unei națiuni, au concentrat atacul asupra constatării că organizarea corporatistă este o formă medievală, învechită, care nu mai poate corespunde realităților atât de complicate ale vieții contemporane.

În ciuda aserțiunilor lor repetate, fascismul le-a ridicat în față realizări de necontestat. Iar, acum, hitlerismul, gata de muncă, începe să arate și el ceea ce poate înfăptui „bătrânul”, dar încă.... *prolificul*, sistem corporatist. Dincolo de avântul entuziast creat de mișcarea hitleristă — avânt care, e drept, nu depinde de corporatism, încă nerealizat în Germania, — dincolo de reducerea rapidă a numărului de șomeri și de înviorarea mișcării economice interne cari, toate, sunt prefațări, debuturi lente ale unei opere care vrea să devină mare, hitlerismul deabia acum începe să se afirme în adevăratul sens creator.

Numai de acum încolo, după o necesară perioadă de preparare, guvernarea hitleristă va trebui să demonstreze neîncrezătorilor de circumstanță, ceea ce se poate construi prin corporatismul care aduce așa de mari schimbări principiilor și organizației sociale actuale.

În acest început, salutăm cu tot entuziasmul cea dintâi și cea mai elocintă — pentru direcția superioară pe care un sistem corporatist concepe să o imprime fiecărei funcțiuni în societate — dintre realizările mari ale hitlerismului: *organizarea presei pe baze corporatiste, și decretarea ei ca instituțiune de drept public.*

Regimul din Germania a ținut, astfel, să recunoască în

drept, o putere care există în fapt. Cine nu cunoaște forțele pătrunzătoare până în adâncuri de mase, și puterea mare de influență a presei? Cine poate astăzi concepe viață publică, economică, literară și viață de toate zilele, în absența acestei forțe care acționează așa de difuzat, însă așa de sensibil?

Este adevărat că presa a fost, aproape dela apariția ei, recunoscută ca o „a patra putere în Stat“, dar această putere a lucrat independent, și după criterii și interese limitate. Presa a servit deseori cauze mari și colective, a adus de atâtea ori dreptatea care zăbovise și a provocat lumină în chestiuni cari stăruiau în întuneric, dar tot așa de drept este că ea a avut și resorturi de interes personal, cari i-au denaturat acțiunea și au deviat-o dela menirea ei înaltă.

Tocmai această necesară corectare de direcție cată să o aducă presei corporatismul german. *El o ridică la un rang care-i face cinste, și îi așează în spate toată greutatea unei enorme răspunderi, până aci superficială, și neglijată.* A informa masele, deseori a le instrui, a determina curente de idei și a provoca atitudini, nu este nici o sarcină ușoară care poate fi incredințată oricui și nici despărțită de răspunderile corespondente.

A face din presă un oficiu public nu este o idee nouă; dar noutatea o va aduce fără îndoială aplicarea ei. Dacă guvernarea hitleristă va da în de-aproape atenția cuvenită acestei prime corporații a sa, dacă îi va călăuzi inteligent acțiunea fără să-l strânguleze mișcările și să-i impiedice o dezvoltare normală și în sens util, puterea publică a presei din Germania va oferi curând un strălucitor exemplu omenirii întregi.

Pretutindeni presa a avut putere, dar n'a avut autoritate. Am vrea să i se dea autoritate, fără să i se ia puterea.

Noi aprobăm cu multă încredere inițiativa guvernului german. E o operă îndrăzneată care va rămâne.

Să nu ne împiedicăm de prejudecăți: libertatea presei este o iluzie. Ea trăiește în captivitatea cea mai obscură. Și, decât să fie captivă unor interese mărunte și întotdeauna hăde și murdare, nu este mai firesc și mai bine să se țină în slujba unor interese superioare și frumoase?

Este menirea ei înaltă, și noi îi dorim tot succesul.

CHR. P.

O manevră sau o provocare?

D. Sever Bocu pe care îl cunoașteți cu toții destul de bine ca să vi-l mai recomandăm, vrea să-și refacă virginitatea morală și politică, de mult pierdută, prin naționalism și corporatism. În consecință, faimosul fost director ministerial al Banatului, a publicat în foaia sa personală „Vestul“ un fulminant articol contra partidelor politice și stărilor de lucruri actuale, cerând nici mai mult nici mai puțin decât o prefacere radicală a societății, și o Românie Nouă.

Tribunațiile moraliste și naționaliste târzii ale d-ului Bocu n'ar fi meritat atențiunea noastră, dacă spre surprinderea generală, ele n'ar fi fost relevate și ridicate la rangul de program ideal al generației acestuia de către un ziar naționalist

sprijinitor al mișcărilor de dreapta și al curentelor naționaliste tinerești. Acest ziar face în mai multe numere consecutive, elogiu d-lui Bocu, nesfiindu-se să afirme că d-sa este „primul om politic român“ (!!) care a pus problema reînnoirii morale, naționale și politice a Statului! Apoi, ziarul în chestiune sfătuște pe naționaliști să urmeze sugestiile d-lui Bocu, punându-se sub conducerea politică, morală și națională a d-lui Maniu! Faptul este cu atât mai de neînțeles, cu cât în același număr, ziarul de care ne ocupăm, arată că atât d. Maniu cât și cei ce-l înconjoară sunt, ca moralitate și ca suflet, de formație ultra-democratică, căliți cu toții la școala politică și sociologică maghiaro-iudee a lui Oscar Laszy. Cum s'ar putea ca, în acest caz, d. Maniu, democrat bătrân, să poată uni sub conducerea d-sale grupările naționaliste tinerești de dreapta, aceasta rămâne ca ziarul în chestiune să ne-o explice.

Se pare însă că sugestia nu e decât o simplă manevră politicianistă, fiindcă cel ce o face nu se sfiește să plutească el însuși în invențiune. Ziarul de care ne ocupăm, susține că ardelenii ce urmează pe d. Maniu ar fi... naționaliști! Este eroare sau o vulgară înșelătorie? Căci cine nu știe că majoritatea amicilor politici ai d-lui Maniu sunt foștii colaboratori comuniști dela „Patria“ și „Stânga“ pe cari ziarul „Universul“ și revista „Axa“ i-au denunțat de atâtea ori atențiunii publice și pe cari însuși guvernul actual național-tărănist i-a desavuat, eliminându-i dela „Patria“ și interzicându-le apariția revistei „Stânga“?

Și cu aceștia vrea ziarul în chestiune să se unească tineretul naționalist din „Garda de Fier“ și din „Liga Apărării Naționale Creștine“? Și cu oameni ca d. Bocu ar voi același ziar să refacă România?

O înțeleg cu d. Bocu?

S'o spunem cinstit: mai bine de loc!

S. A.

Noi și străinătatea

Marea asociație germană „Deutscher europaeischer Kulturbund“, din Berlin, a invitat pe d. Manoilescu să țină o serie de conferințe în marile orașe ale Germaniei: Berlin, Leipzig, Muenchen, Heidelberg, Hamburg. D-sa va pleca în Germania după 15 Noembrie.

Următor invitației Institutului de înalte studii internaționale și Societății bulgare de economie politică din Sofia, d. Manoilescu va ține o conferință în capitala Bulgariei, în cursul lunii Octombrie.

În urma propunerii profesorului *Divizia* din Paris, și a profesorului *Ragnar Frisch* dela universitatea din Oslo, d. Manoilescu a fost ales membru al lui „Econometric Society“ din Colorado Statele-Unite.

L. N.

Românizarea orașelor

Chiar dacă nu ar exista motive de ordin pur național, care să ceară românizarea orașelor, acest proces trebuie să se desăvârșească în însuși interesul acestora.

Prin însăși firea lucrurilor, orașele constituie centrele unde se frământă viața de Stat și de unde ea radiază asupra satelor. Iși poate închipui cineva că satele vor primi ca lucrurile să se petreacă astfel, atâta vreme cât vor simți lipsa unității de structură sufletească între ele și orașe? Din această pricină orașele vor fi împiedecate de a-și îndeplini funcțiunea lor naturală în Stat.

Ca ori ce problemă, și aceea a românizării orașelor noastre poate avea mai multe soluții, fiecare cu avantajele și dezavantajele sale.

În studiul nostru „Țara eminentement agricolă“ (vezi revista Lumea Nouă, anul I No. 9) am arătat care ar trebui să fie structura economică a țării noastre. Am arătat că trebuie să pompăm dela sate surplusul de populație și să-l tragem la orașe prin dezvoltarea industriei naționale cu anexele ei: comerț, profesii libere, etc. Am arătat că, dacă la noi lucrurile s'ar petrece așa cum se petrec în Germania, ar trebui să îndoim aproape suprafața cultivabilă pusă la îndemâna lucrătorilor noștri agricoli pentru a ajunge la aproape 4 ha. de lucrători. Am arătat că 3.666.178 capi de familie posedă în mijlocie numai 2 ha., așa că ar trebui să pompăm dela sate aproape 2 milioane de capi de familie sau socotind cel puțin 3 suflete de familie, 6 milioane de suflete. Această masă de populație pur românească așezată la orașe ar schimba cu totul aspectul etnic al acestora, înecând în ea masa elementelor străine.

Prin aceasta s'ar rezolvi și problema șomajului intelectual, căci ori cine își dă seama ce proporție de elemente culte va trebui să cuprindă această masă de aproape 2 milioane de capi de familie, întrebunțați în îndeletnicirile de mai sus. Câți ingineri, câți contabilii, câți șefi de întreprinderi va cere această dezvoltare industrială? De câți medici, avocați, etc., va fi nevoie? Și așa mai departe.

Dar, ce voiți? Țările din apusul Europei văd din ce în ce nu numai restrângându-li-se, dar chiar dispărându-le câmpurile de colonizare în alte continente. Trebuie, de aceea, ca noi să servim, cel puțin în parte, drept colonie.

C. N.

„Românii“ d-lui Maniu

Primindu-și prietenii la Bădăcin, d. Maniu a vorbit, în regia anumitei prese, de o conștiință națională trează și hotărâtă ca de o condiție de propășire pentru neamul românesc.

Noi zicem că aceasta e o condiție de viață, nu de propășire; dar în fine...

Cu cine vrea însă d. Maniu să asigure permanența acestei conștiințe naționale?

Căci toți aceia cărora li se adresa, sunt — ni se scrie din Ardeal — *români dubioși*. Fără a cita nume, înregistrăm deo-

camdată că în majoritatea lor, deputații și senatorii cari s'au declarat pentru d. Maniu, sunt proveniți din căsătorii mixte (români cu unguroaice sau viceversa), iar acum sunt căsătoriți cu unguroaice, își cresc copiii în ungurește, cu bone unguroaice, în școli ungurești, și nu vorbesc în casă decât ungurește!

Și cu aceștia vrea d. Maniu să guverneze și să regenereze România?

S. A.

Rațiunea regimului de azi

Nu vom face măcar aluzie, malițioasă sau nu, la perfecta armonie dintre guvernul Vaida și d. Iuliu Maniu deoparte, și la concursul acordat cu atâta sinceritate de d. Ion Mihalache, de altă parte. Nu ne interesează faptul că guvernul este lipsit de sprijinul partidului din care a emanat, ne interesează rațiunea de a guverna a acestui partid.

După războiu, viața economică a lumii și-a schimbat radical aspectul. Cartelele, trusturile, puternica tendință de concentrare industrială, perfecționarea utilajului și mărirea numărului de întreprinderi, au dus la mărirea producției fără a avea deuseurile necesare, și la amortizări enorme, micșorând puterea de cumpărare a mulțimii.

E deajuns atâta pentru a ilustra distincția între ce a fost și ce este azi, în lumea producției mondiale, când utilitatea economică e înlocuită cu criteriul dreptului câștigat. Din cauza problemelor pe cari aceste deosebiri le ridică, disciplinele economice au ocupat locul ținut odinioară de cele literare; iar partidele politice cari s'au născut pentru lupte politice, se văd în fața unui războiu pe care nu-l pot duce. Și doar au o doctrină, dacă vorbim de partidele liberale și socialiste.

Dacă primul ar încerca imposibilul, împăcând libera concurență cu osatura actuală de trusturi și cartele, libertatea comerțului exterior cu autarhia și independența economiei față de Stat, cu atâtea milioane de șomeri, și dacă am fi cobai, pentru simplul motiv că știe ce vrea, l-am cere la guvern.

Dacă socialismul de stat nu ar însemna distrugerea industriei, prin desinteresarea individului, și robia omului; dacă nu ar fi dat acel lamentabil fiasco care caracterizează ultimul deceniu și jumătate în Europa, ar fi de probat. A fost totuși o idee.

Dar ce reprezintă național-tărănismul? Este un aglomerat dispus la orice compromis. Și liberal și intervenționist, fără a fi de nici un fel, regimul actual a reușit să creeze o stare de desorganizare generală, căci economia dirijată în mod izolat și limitat este o egală primejdie atât pentru individ cât și pentru colectivitate. Lipsit de unitate de vedere, în totală absență de coordonare, cu obiectivul limitat, un asemenea regim chiar dacă printr'o anumită măsură ar da satisfacție unor interese, o altă măsură pentru altă categorie, ar putea să anihileze pe prima, fără a se putea prevedea. Regimul actual de mixtură ideologică devine o nenorocire. Iată-i rațiunea.

O conducere fericită azi, în orice țară, nu se poate executa decât printr'o economie dirijată în cece privește politica

economică a colectivității, și nu în actul de producție, rezervat acțiunii individului. Iar o economie dirijată nu se poate face cu succes decât într'un Stat corporativ.

Un regim rațional-tărănist nu poate fi decât ceea ce a fost.

I. F.

Dela bătaș la omul politic

În copilăria noastră auzeam vorbindu-se de „bătași“, de acei oameni, cari în schimbul unei plăți făceau propaganda conțentă a partidelor.

În tinerețea noastră bătașii fusese îndocuiți cu agenții electorali. Ajunsesem chiar la organizarea pe culori, cu „șefii“ lor. Se păstra însă separația netă între agentul de propagandă al partidului și între oamenii de guvernare și de înfăptuire.

Azi am evoluat: Agentul electoral s'a reunit în aceeași persoană cu omul de guvernare și de înfăptuire. De unde legea evoluției cere ca organizațiile să se diferențieze, ducând diviziunea muncii din ce în ce mai departe, partidele noastre au ajuns la evoluția pe dos: distrugerea diviziunii muncii.

Nu e nevoie să insistăm asupra inconvenientelor ce rees din întrunirea în aceeași persoană a celor două atribuții, cu atât mai mult cu cât am mers și mai departe: omul politic de azi trebuie să fie mai întâi, și neapărat, agent electoral și numai în urmă, și dacă se poate, om de guvernare și de înfăptuire.

C. N.

Cu ce vom face plățile în străinătate?

În primele 7 luni ale anului trecut exportul nostru a depășit importul cu aproape 2½ miliarde. În aceeași perioadă din anul acesta diferența nu a fost decât de 800 milioane.

Aceasta este realitatea, peste care nu se poate trece: În anul trecut strănșesem în primele 7 luni aproape 2½ miliarde, cu cari să putem face față plății cuponului datoriei publice, a dobânzilor la banii lăsați de streinji în țară, a banilor cheltuiți în străinătate de românii cari ies din țară, și a celorlalte posturi ale balanței plăților.

Pentru acelaș lucru anul acesta nu mai dispunem decât de 800 milioane. Cu ce vom face atunci plățile în străinătate?

Chiar dacă am obține dela creditorii Statului reducerea de 3½ miliarde cerută de Ministerul de finanțe, încă mai avem de plătit numai pentru cuponul datoriei publice aproape 2½ miliarde. De unde-i vom scoate? Și mai ales de unde vom scoate banii pe cari românii îi lasă peste graniță în călătoriile lor individuale sau colective?

Dacă nu se iau măsuri serioase, nu vom avea cu ce face față plăților și deci leul e în mare primejdie.

După cum am mai spus și alte dăți, se impune ca să introducem un budget de export și import al țării, așa cum avem un budget de venituri și cheltuieli al Statului. După cum trebuie să nu cheltuiem mai mult decât câștigăm, tot astfel nu

trebuie să importăm decât ce ne rămâne din valoarea exportului după ce am scăzut acele plăți în străinătate, cari nu se înregistrează la vamă.

Am arătat iarăși, de ce o astfel de măsură nu se poate lua decât în regimul corporativ, prin aceea că numai într'un astfel de regim dispunem de grupe de importatori de anumite mărfuri, cărora să le putem atribui o anumită cotă din suma destinată importului și cari în interiorul lor, pot exercita controlul acestui import.

În această privință experiența făcută la noi e concludentă: Cu tot regimul de contingentare, în loc să scădem importul în urma scăderii exportului, l-am sporit numai în primele 7 luni ale anului cu 700 de milioane.

Și e curios că pe experții străini nu-i preocupă deloc acest lucru.

C. N.

Singurul argument

La Sopron, în Ungaria, s'au descoperit importante vestigii din epoca romană: monede, unelte casnice și temelile unui vast edificiu în stil de amfiteatru.

O dovadă mai mult de drepturile de stăpânire „milenare” pe cari ungurii le au asupra văii Dunărei din sus de Carpați, și un argument cu care partizanii revizuirii tratatelor își vor susține de acum încolo teza în ce privește ținuturile dintre Tisa, Carpați și Dunăre!

Ce să mai zicem de vecinii noștri de la sud cari, în ciuda tuturor asociațiilor de amicitie bulgaro-română, ce umple de bucurie pe câțiva proști incurabili din presa noastră democratică, revendică mereu Dobrogea, care a fost totuși provincie română iar mai târziu provincie valahă?

Trebuie să recunoaștem însă că nu acestea toate îi vor impresiona pe unguri, bulgari sau ruși, și că bunele relații de vecinătate cu ei vor fi exclusiv în funcție de apărarea noastră militară. Dar atâta timp cât aceasta va fi în funcție de partide, de politicieni și de samsarii acestora, și atâta timp cât procese ca cel al lui Seleski vor mai avea loc, suntem în drept să dispărăm de viitorul țării noastre.

Cine mai are deci urechi de auzit, să audă...

I. J. R.

Cum se lămuresc toate...

Guvernul Hitler a modificat recent legea armatei votată de trecutele guverne social-democrate, și prin care se instituise în armată sistemul *delegațiilor marinarilor*, precum și *Camerele armatei și ale marinei*.

Admirabile inovațiuni, — nu e așa? — cari asigurau stăgănarea dacă nu definitivă desorganizare militară a Germaniei, asigurând însă în același timp pe dușmanii aceștia dinlăuntru și din afară, de o cât mai lungă hegemonie politică internă și externă.

Vă veți explica acum formidabilul avânt cu care un popor întreg, conștient de situația ce-i creiase democrația bolșevizantă și ruinătoare a conducătorilor, a răspuns la apelul lui Hitler ?

S. A.

Sinceritate

Intrebat, în toiu scandalului de acum două săptămâni, ce crede despre felul în care se va desfășura de aci înainte guvernarea echipei pe care o prezidează, d. Vaida a răspuns :

„Cred că această guvernare va reuși de azi înainte să adauge succese și mai mari decât cele din trecut, la activul partidului nostru“.

Nu la activul țării deci, ci la acela al partidului; d. Vaida nu guvernează *pentru țară* ci pentru partid !

E ceea ce se știa de mult; dar ca s'o și spui...

Vai, domnule Vaida...

I. J. R.

Pilde din departe...

Telegramele anunță că partidele politice din Japonia au ajuns la un acord pentru a se institui un regim de dictatură, necesitat de actuala situație politică internă și externă a imperiului. Ele au cerut instalarea unei dictaturi naționale, a unui guvern care să aibă cele mai largi împuterniciri și care să conducă țara fără controlul grupărilor parlamentare.

E o națiune barbară ! — vor exclama cu dispreț monitoarele democrației integrale din România...

E un popor care are în fruntea sa o clasă conștientă de interesele neamului ei ! — vor zice cu durere în suflet toți aceia cari mai au încă un pic de dragoste pentru țara aceasta, și cari știu ce este *o politică și o națiune...*

S. A.

Ofensiva turistică !

În toate ziarele sunt coloane întregi prin cari se face mare caz de importanța și avântul ce trebuie să-l ia și în țara noastră turismul.

S'au făcut comisuni și se țin ședințe... se emit păreri și se lansează diferite ordine și circulări, dar, din nenorocire, tocmai dispozițiunile cele mai elementare se nesocotesc mai mult acum, decât în trecut, când nu preocupa pe guvernanți ideea turistică !

Este vorba de orariul și întinerariul trenurilor în spre și dinspre Transilvania și Bucovina.

S'au suprimat trenuri, iar celor rămase li s'au fixat ore de plecare și sosire, extrem de incomode pentru cei ce vor să plece la stațiunile balneare și climaterice din acele locuri. De asemenea și pentru turiști.

Și atunci ne întrebăm, dacă oricâte măsuri inteligente s'ar lua pe hârtie pentru dezvoltarea turismului, ele valorează mai mult decât o repartitie comodă și practică a plecării și sosirii trenurilor în spre și dinspre Transilvania și Bucovina ?

M. Z.

Mișcarea literară : Revistele

Este astăzi o banalitate cotidiană discuția între cultură și civilizație.

Nu mai reproducem și noi, dar repetăm o constatare inițială și veche : *noi n'avem încă o cultură proprie*. Cu atât mai puțin o civilizație. Totuși, pretindem că posedăm o stare generală de civilizație care, cel puțin în poziția noastră orientală, — comparativ — ne superiorizează frumos.

Ceeace rămâne, însă, regretabil, este că, înainte de a concepe cultura ca stare de spirit distinctă de civilizație, noi înțelegem pe aceasta din urmă în sensul ei cuprinzător general, și îi subordonăm cultura, din care facem o componentă parte a unui tot. Cu tot caracterul organic al culturii, la noi — prin tradiție, poate — ea este continuu inferiorizată și redusă la un apendice indispensabil, dar care tocmai pentru că este un apendice, un auxiliar, poate să fie suplinit și cu surrogate. Nu este nevoie absolută să fie veritabil.

Dela primele începuturi de cultură la noi, datorită împrejurărilor, a trebuit să fim imitatori, să copiem servil. Din nevoie am ajuns la un obicei care acum ne caracterizează. *Servilismul intelectual* este o fațetă proprie a culturii noastre, și din el a răsărit firesc ceea ce este mai grav: *superficialitatea*.

În nici o latură nu mi-a părut mai evidentă această constatare așa de mult repetată ca în domeniul, astăzi așa de vast, al revistelor noastre literare.

Trebue să recunoaștem că în această privință suntem neobișnuit de prolifici : avem o puzderie de reviste, foi și fițiuci, mari și mici, bogate și seci, bune și rele. O adevărată ploaie care a inundat tot ogorul nostru „literar“. Sunt atât de multe în cât fiecare, la apariție, întâmpină o greutate enormă în găsirea unui nume nou. Pentru o recoltă bogată, e bună ploaia, dar, pentru Dumnezeu ! ne asfixiem !

Noi vrem o întrecere între literați, un avânt creator, dar unul cumpănit și rodnic. Dacă se despart toți în clanuri cu veleități de șefi promotori de mișcare, toate eforturile rămân încercări de sbor în vid. Sunt doar forțe risipite. Cum ar putea să se valorifice ?

Dintre atâtea reviste cari apar zilnic așa de abundent, care e cea mai citită ? Care polarizează preferințele lectorilor ? Și care este cea mai bună ? Ah ! răspuns așa de greu de dat...

Abonații sunt foarte puțini, și numărul lor nu mai rămâne criteriu — chiar relativ — de ierarhizare a valorilor artistice. Astăzi cititorii au curiozități nimade și se opresc, nedecisi, pe

rând, la fiecare revistă. Așa pierd toate din valoare fără să câștige vreuna.

Revista cu aparență de cea mai serioasă și mai bine văzută, fiindcă trăește încă din amintirile trecutului, rămâne tot „Viața Românească” — pe vremuri respectabilă sinteză de spirit autohton. Acum însă, sculată de pe o boală grea — criza de autoritate cauzată de reacțiunea tineretului care-i imputa persistența într'un program învechit și retrograd — ea afișează pretenții la o viață nouă, grație unei infuzii recente de sevă tinerescă, sevă care este în fapt administrarea unei doze noi de spirit veacul al 19-lea. Ea are deci iluzia că și-a recâștigat poziția. În realitate „Viața Românească” trăește încă numai prin abonați: faima ei de altă dată e pierdută.

Aceeaș poveste veche și tristă pentru „Convorbirile literare”, aceste harnici deschizătoare de drumuri în literatura noastră românească. Truda neconținută a d-lui Tzigara-Samurcaș e zadarnică. Mai mult un omagiu postum unei glorie apuse.

Cât despre „Adevărul literar” și el — altădată — un bun înaintaș, care a lansat cu curaj și competență multe forțe creatoare, acum s'a transformat sub spiritul comercial judeic, într'un simplu „magazin” în care, afară de foiletoanele d-lor Călinescu și Zarifopol, sumarul îl compun tot soiul de articole cu distracții, spirite, aforisme și noutăți, pentru delectarea oricui. E o degradare cu interes, pe care nu-l mai comentăm.

Altele? Singură „Gândirea” păstrează o poziție de frumoasă altitudine literară, și perseverează să se afirme cu o ținută mereu în progres. Ea a știut să-și strângă în jur o mică pleiadă de literați consacrați, și continuă să atragă și să lanseze, cu multă îngrijire, pe cei noi.

Pe ea a secundat-o, fecund și inteligent, „Azi”, o bună revistă a d-lui Zaharia Stancu, care și-a creiat o grupare vie de creație românească. Suspendată în chip de repaus estival, am regreta mult neputința reparației ei în toamna care se apropie.

„Vremea” a fraților Donescu — e o revistă mult citită, dar de un caracter multicolor, amfibiu, nedefinit. Un mănunchi de tineri inteligenți muncesc cu multă râvnă, dar amestecă prea inconștient politica cu literatura, cu socialul și gazetăria foiletonistă. În loc de o sinteză bine articulată ei ne oferă un caleidoscop în care literatura pierde din amploarea cuvenită și — la fel cu „Adevărul literar” — bucățile alese și de gust, se pierd printre banalități.

Incolo?

Singură „România Literară” a d-lui Liviu Rebreanu, arată un efort lăudabil și bine susținut de prefacere a cotidianului.

Afară de ea, se incolonează caravana fără capăt a revistelor cu viață de efemeride, și a celor cu existență precară, în cadre regionale ori locale. Între ele pomenim cu plăcere două de cea mai caracteristică trudă de extracție a tot ce-i propriu regiunii lor: „Ramuri” (pe vremuri sub călăuzirea luminată a d-lui profesor Iorga), și „Arhivele Olteniei”, impozantă manifestare a spiritului oltenesc de cercetare și creație. Peste toate

se așează greu, apăsător și tare obscur, potopul de foi și fițiuci officioase și oficiale, purcese din grija „ridicării masselor” și a „culturii poporului”, afară de cele cari duc o existență opulentă prin alimentarea subterană din bugetul Statului, județelor, etc.

Din toată bogăția de reviste, cu ce ne alegem? Pentru că se scrie mult și prost, și se citește puțin și fără interes. Revistele în loc să fie un soi de supape de siguranță cari să ne ferască de o izbucnire desordonată și copleșitoare de talente discutabile, la noi, tocmai ele o favorizează, servind de inițiere și debut pentru oricine se crede inspirat.

În locul unei atât de nababe abundențe de organe literare, toate cu pretenții de superioritate, am prefera un număr mult mai mic, dar cu preocupare serioasă de culegere atentă a talențelor reale, și de lansare a lor într-o viață literară românească ce are nevoie de altă pregătire decât cea pe care i-o face lumea revistelor noastre.

CHR. P.

Erată

La articolul d-lui M. Manoilescu din numărul trecut al revistei noastre, articol intitulat „Un Congres de calitate”, s'a strecurat o eroare pe care ne grăbim să o rectificăm în cele ce urmează:

S'a tipărit:

„Am avut bucuria să urmăresc și să particip la acest Congres în calitate de președinte, și am cules din el o reconfortare și o încredere în sistemul nostru, etc.”.

În loc de sistemul, trebuie să se citească tineretul, așa după cum nu ne îndoim că cititorii înșiși trebuie să fi conceput sensul firesc al frazei.

L. N.

N. F. R.

NAVIGAȚIUNEA FLUVIALĂ ROMÂNĂ MERSUL VAPOARELOR DE PASAGERI

Cu începere de la 8 OCTOMBRIE 1933 până la alte dispozițiuni

ORARIUL EUROPEI ORIENTALE

LINIA BRĂILA-TULCEA-ISMAIL-VĂLCOV

In toate zilele

Brăila	plecare . 17,30	Vălcov	plecar . 4,00
Galați	{ sosire . 8,30	Chilia-Veche	" . 5,30
	plecare . 9,00	Chilia-Nouă	" . 6,45
Reni	" . 10,00	Câșlița	" . 8,00
Isaccea	" . 11,15	Ismail	" . 9,40
Tulcea	{ sosire . 12,40	Tulcea	{ sosire . 11,20
	plecare . 13,15		plecare . 12,00
Ismail	" . 15,00	Isaccea	" . 14,00
Câșlița	" . 16,10	Reni	" . 15,45
Chilia-Nouă	" . 17,25	Galați	{ sosire . 17,10
Chilia-Veche	" . 17,40		plecare . 18,30
Vălcov	sosire . 19,00	Brăila	sosire . 19,35

LINIA TULCEA-SULINA

In toate zilele

Tulcea plecare	14,00	Sulina plecare	6,00
Sulina sosire	17,30	Tulcea sosire	10,45

In legătură cu vapoarele care merg de la Tulcea spre Vălcov și Brăila

LINIA GALAȚI-BRĂILA

In toate zilele

Galați plecare	7,30	10,15	12,45	16,30	și	18,30
Brăila	7,30	9,00	11,30	14,40	"	18,30

LINIA MĂCIN-BRĂILA

In toate zilele

Măcin plecare . . . 7,00 și 18,30	Brăila plecare . . 10,00	" . 17,40
-----------------------------------	--------------------------	-----------

Vaporul nu face curse în ziua de 15 a fiecărei luni
(respectiv 16 a luni, dacă ziua de 15 este sârbătoare)

LINIA BRĂILA-PIATRA-FRECĂȚEI

In toate zilele, are legătură cu cursa Galați-Brăila la ducere

Brăila	plecare . 8,40	Piatra-Frecăței .	plec. . 14,50
Măcin	" . 10,05	Pecineaga	" . 15,40
Carcaliu	" . 10,55	Turcoaia	" . 16,50
Iglița	" . 11,15	G.-Armanului	" . 17,10
G.-Armanului	" . 11,40	Iglița	" . 17,20
Turcoaia	" . 12,05	Carcaliu	" . 17,55
Pecineaga	" . 13,40	Măcin	" . 18,30
Piatra-Frecăței sosire . 14,40		Brăila	sosire . 19,30

Vaporul nu face curse în ziua de 20 a fiecărei luni
(respectiv 21 a luni, dacă ziua de 20 este sârbătoare)

LINIA OSTROV-SILISTRA-CALARASI

In toate zilele

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Ostrov</td><td>plecare</td><td>5,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Silistra</td><td>sosire</td><td>5,45</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>6,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Călărași</td><td>sosire</td><td>6,45</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>7,15</td></tr> <tr><td rowspan="2">Silistra</td><td>sosire</td><td>8,15</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>10,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Călărași</td><td>sosire</td><td>10,45</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>11,50</td></tr> <tr><td>Silistra</td><td>sosire</td><td>12,50</td></tr> </table>	Ostrov	plecare	5,00	Silistra	sosire	5,45	plecare	6,00	Călărași	sosire	6,45	plecare	7,15	Silistra	sosire	8,15	plecare	10,00	Călărași	sosire	10,45	plecare	11,50	Silistra	sosire	12,50	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Silistra</td><td>plecare</td><td>13,30</td></tr> <tr><td rowspan="2">Călărași</td><td>sosire</td><td>14,15</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>14,25</td></tr> <tr><td rowspan="2">Silistra</td><td>sosire</td><td>15,24</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>15,40</td></tr> <tr><td rowspan="2">Călărași</td><td>sosire</td><td>16,25</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>17,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Silistra</td><td>sosire</td><td>28,00</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>18,15</td></tr> <tr><td>Ostrov</td><td>sosire</td><td>18,45</td></tr> </table>	Silistra	plecare	13,30	Călărași	sosire	14,15	plecare	14,25	Silistra	sosire	15,24	plecare	15,40	Călărași	sosire	16,25	plecare	17,00	Silistra	sosire	28,00	plecare	18,15	Ostrov	sosire	18,45
Ostrov	plecare	5,00																																																			
Silistra	sosire	5,45																																																			
	plecare	6,00																																																			
Călărași	sosire	6,45																																																			
	plecare	7,15																																																			
Silistra	sosire	8,15																																																			
	plecare	10,00																																																			
Călărași	sosire	10,45																																																			
	plecare	11,50																																																			
Silistra	sosire	12,50																																																			
Silistra	plecare	13,30																																																			
Călărași	sosire	14,15																																																			
	plecare	14,25																																																			
Silistra	sosire	15,24																																																			
	plecare	15,40																																																			
Călărași	sosire	16,25																																																			
	plecare	17,00																																																			
Silistra	sosire	28,00																																																			
	plecare	18,15																																																			
Ostrov	sosire	18,45																																																			

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Călărași

LINIA OLTENIȚA-TURTUCAIA

In toate zilele

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Turtucaia</td><td>plecare</td><td>6,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Oltenița</td><td>sosire</td><td>6,20</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>9,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Turtucaia</td><td>sosire</td><td>9,25</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>13,00</td></tr> </table>	Turtucaia	plecare	6,00	Oltenița	sosire	6,20	plecare	9,00	Turtucaia	sosire	9,25	plecare	13,00	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td rowspan="2">Oltenița</td><td>sosire</td><td>13,20</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>15,55</td></tr> <tr><td rowspan="2">Turtucaia</td><td>sosire</td><td>16,20</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>17,40</td></tr> <tr><td rowspan="2">Oltenița</td><td>sosire</td><td>18,00</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>20,00</td></tr> <tr><td>Turtucaia</td><td>sosire</td><td>20,25</td></tr> </table>	Oltenița	sosire	13,20	plecare	15,55	Turtucaia	sosire	16,20	plecare	17,40	Oltenița	sosire	18,00	plecare	20,00	Turtucaia	sosire	20,25
Turtucaia	plecare	6,00																														
Oltenița	sosire	6,20																														
	plecare	9,00																														
Turtucaia	sosire	9,25																														
	plecare	13,00																														
Oltenița	sosire	13,20																														
	plecare	15,55																														
Turtucaia	sosire	16,20																														
	plecare	17,40																														
Oltenița	sosire	18,00																														
	plecare	20,00																														
Turtucaia	sosire	20,25																														

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Oltenița

LINIA GALAȚI-SILISTRA

Marți

Joi

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Galați</td><td>plecare</td><td>6,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Brăila</td><td>sosire</td><td>7,30</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>8,00</td></tr> <tr><td>G.-Gârluței</td><td>"</td><td>11,45</td></tr> <tr><td>G.-Ialomitei</td><td>"</td><td>13,30</td></tr> <tr><td>Hârșova</td><td>"</td><td>14,30</td></tr> <tr><td>Topalu</td><td>"</td><td>16,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Cernavoda</td><td>sosire</td><td>17,40</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>17,45</td></tr> <tr><td>Rasova</td><td>"</td><td>18,45</td></tr> <tr><td>Oltina</td><td>"</td><td>20,20</td></tr> <tr><td>Silistra</td><td>sosire</td><td>23,30</td></tr> </table>	Galați	plecare	6,00	Brăila	sosire	7,30	plecare	8,00	G.-Gârluței	"	11,45	G.-Ialomitei	"	13,30	Hârșova	"	14,30	Topalu	"	16,00	Cernavoda	sosire	17,40	plecare	17,45	Rasova	"	18,45	Oltina	"	20,20	Silistra	sosire	23,30	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Silistra</td><td>plecare</td><td>7,00</td></tr> <tr><td>Oltina</td><td>"</td><td>8,30</td></tr> <tr><td>Rasova</td><td>"</td><td>9,30</td></tr> <tr><td rowspan="2">Cernavoda</td><td>sosire</td><td>10,15</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>10,30</td></tr> <tr><td>Topalu</td><td>"</td><td>11,45</td></tr> <tr><td>Hârșova</td><td>"</td><td>13,10</td></tr> <tr><td>G.-Ialomitei</td><td>"</td><td>13,35</td></tr> <tr><td>G.-Gârluței</td><td>"</td><td>14,30</td></tr> <tr><td rowspan="2">Brăila</td><td>sosire</td><td>17,09</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>17,15</td></tr> <tr><td>Galați</td><td>sosire</td><td>18,30</td></tr> </table>	Silistra	plecare	7,00	Oltina	"	8,30	Rasova	"	9,30	Cernavoda	sosire	10,15	plecare	10,30	Topalu	"	11,45	Hârșova	"	13,10	G.-Ialomitei	"	13,35	G.-Gârluței	"	14,30	Brăila	sosire	17,09	plecare	17,15	Galați	sosire	18,30
Galați	plecare	6,00																																																																			
Brăila	sosire	7,30																																																																			
	plecare	8,00																																																																			
G.-Gârluței	"	11,45																																																																			
G.-Ialomitei	"	13,30																																																																			
Hârșova	"	14,30																																																																			
Topalu	"	16,00																																																																			
Cernavoda	sosire	17,40																																																																			
	plecare	17,45																																																																			
Rasova	"	18,45																																																																			
Oltina	"	20,20																																																																			
Silistra	sosire	23,30																																																																			
Silistra	plecare	7,00																																																																			
Oltina	"	8,30																																																																			
Rasova	"	9,30																																																																			
Cernavoda	sosire	10,15																																																																			
	plecare	10,30																																																																			
Topalu	"	11,45																																																																			
Hârșova	"	13,10																																																																			
G.-Ialomitei	"	13,35																																																																			
G.-Gârluței	"	14,30																																																																			
Brăila	sosire	17,09																																																																			
	plecare	17,15																																																																			
Galați	sosire	18,30																																																																			

LINIA GALAȚI-TURNU-SEVERIN

Duminică și Joi

Luni și Vineri

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Galați</td><td>plecare</td><td>6,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Brăila</td><td>sosire</td><td>7,30</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>8,00</td></tr> <tr><td>G.-Gârluței</td><td>"</td><td>11,45</td></tr> <tr><td>G.-Ialomitei</td><td>"</td><td>13,30</td></tr> <tr><td>Hârșova</td><td>"</td><td>14,30</td></tr> <tr><td>Topalu</td><td>"</td><td>16,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Cernavoda</td><td>sosire</td><td>17,40</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>17,45</td></tr> <tr><td>Rasova</td><td>"</td><td>18,45</td></tr> <tr><td>Oltina</td><td>"</td><td>20,20</td></tr> <tr><td>Silistra</td><td>sosire</td><td>23,30</td></tr> </table>	Galați	plecare	6,00	Brăila	sosire	7,30	plecare	8,00	G.-Gârluței	"	11,45	G.-Ialomitei	"	13,30	Hârșova	"	14,30	Topalu	"	16,00	Cernavoda	sosire	17,40	plecare	17,45	Rasova	"	18,45	Oltina	"	20,20	Silistra	sosire	23,30	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Silistra</td><td>plecare</td><td>0,30</td></tr> <tr><td rowspan="2">Oltenița</td><td>sosire</td><td>4,30</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>4,45</td></tr> <tr><td>Turtucaia</td><td>"</td><td>5,20</td></tr> <tr><td rowspan="2">Giurgiu</td><td>sosire</td><td>9,50</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>11,50</td></tr> <tr><td>Ruscuc</td><td>"</td><td>11,45</td></tr> <tr><td rowspan="2">Zimnicea</td><td>sosire</td><td>16,40</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>16,45</td></tr> <tr><td rowspan="2">T.-Măgureie</td><td>sosire</td><td>19,45</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>20,00</td></tr> <tr><td rowspan="2">Corabia</td><td>sosire</td><td>22,45</td></tr> <tr><td>plecare</td><td>13,15</td></tr> </table>	Silistra	plecare	0,30	Oltenița	sosire	4,30	plecare	4,45	Turtucaia	"	5,20	Giurgiu	sosire	9,50	plecare	11,50	Ruscuc	"	11,45	Zimnicea	sosire	16,40	plecare	16,45	T.-Măgureie	sosire	19,45	plecare	20,00	Corabia	sosire	22,45	plecare	13,15
Galați	plecare	6,00																																																																			
Brăila	sosire	7,30																																																																			
	plecare	8,00																																																																			
G.-Gârluței	"	11,45																																																																			
G.-Ialomitei	"	13,30																																																																			
Hârșova	"	14,30																																																																			
Topalu	"	16,00																																																																			
Cernavoda	sosire	17,40																																																																			
	plecare	17,45																																																																			
Rasova	"	18,45																																																																			
Oltina	"	20,20																																																																			
Silistra	sosire	23,30																																																																			
Silistra	plecare	0,30																																																																			
Oltenița	sosire	4,30																																																																			
	plecare	4,45																																																																			
Turtucaia	"	5,20																																																																			
Giurgiu	sosire	9,50																																																																			
	plecare	11,50																																																																			
Ruscuc	"	11,45																																																																			
Zimnicea	sosire	16,40																																																																			
	plecare	16,45																																																																			
T.-Măgureie	sosire	19,45																																																																			
	plecare	20,00																																																																			
Corabia	sosire	22,45																																																																			
	plecare	13,15																																																																			

LINIA GALAȚI-TURNU-SEVERIN

Marți și Sâmbătă		Luni și Joi	
Bechet	plecare . 2,45	T.-Severin	plecare . 14,30
L.-Palanca	" . 7,46	Crivina	" . 16,20
Calafat	{ sosire . 11,35	Țigănași	" . 17,00
	{ plecare . 10,00	Gruia	" . 18,15
Cetate	" . 13,10	Cetate	" . 20,00
Gruia	" . 15,30	Calafat	{ sosire . 20,45
Țigănași	" . 17,30		{ plecare . 20,50
Crivina	" . 18,45	L.-Palanca	" . 23,15
T.-Severin	sosire . 21,45		
Marți și Vineri			
Bechet	plecare . 2,15	Turtucaia	plecare . 16,10
Corabia	{ sosire . 5,00	Oltenița	{ sosire . 16,30
	{ plecare . 5,20		{ plecare . 16,35
T.-Măgurele	{ sosire . 7,00	Sillistra	{ sosire . 19,05
	{ plecare . 7,05		{ plecare . 19,30
Zimnicea	{ sosire . 9,05	Oltina	" . 21,30
	{ plecare . 9,10	Rasova	" . 22,30
Rusciuc	" . 12,10	Cernavoda	{ sosire . 23,10
Giurgiu	{ sosire . 12,30		{ plecare . 23,30
	{ plecare . 13,30		
Miercuri și Sâmbătă			
Topalu	plecare . 1,00	Brăila	{ sosire . 6,20
Hârșova	" . 2,05		{ plecare . 7,15
G.-Ialomiței	" . 2,45	Galați	sosire . 8,15
G.-Gârluței	" . 3,40		

In legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Baziaș

LINIA TURNU-SEVERIN-BAZIAȘ

Miercuri și Duminică		Luni și Joi	
T.-Severin	plecare . 6,00	Baziaș	plecare . 5,00
Adakaleh	{ sosire . 8,00	Moldova	" . 6,20
	{ plecare . 9,00	Drencova	" . 7,45
Orșova	" . 9,45	Svințița	" . 8,40
Svințița	" . 12,25	Orșova	" . 10,50
Drencova	" . 14,15	Adakaleh	{ sosire . 11,10
Moldova	" . 17,35		{ plecare . 11,40
Baziaș	sosire . 19,15	T.-Severin	sosire . 12,40

In legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Galați

LINIA GIURGIU-RUSCIUC

Giurgiu plecare	în toate zilele	8,00	10,30	16,20
Rusciuc	"	8,40	12,00	18,00

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Giurgiu și Rusciuc

Eventuale întârzieri sau anularea unor curse nu dau dreptul la despăgubiri
Bilete cu red. pentru vizit. reg. Delta Dunării (Brăila-Galați-Vâlcov-Sulina) și a reg. Porților de fier (T. Sev. Baziaș)

CURSE REGULATE PENTRU TRANSPORTUL MĂRFURILOR COLETE: a) Intre porturile Galați și T.-Severin cu plecarea din Galați și T.-Severin în fiecare Duminică.— b) Intre Galați-Tulcea-Sulina-Ismail-Chilia și Vâlcov odată pe săptămână cu plecarea din Brăila în fiecare Miercuri și din Galați în fiecare Joi.— c) Intre porturile Galați și Timișoara cu plecarea din Galați și Timișoara la datele de: 15 Oct., 29 Oct. și 12 Noemv. 1933.— Serviciul mai face orice fel de transporturi cu șlepurii complete și tancuri speciale pentru produse petrolifere pe Dunăre între Sulina și Rogensburg, pe canalul Bega și pe râul Prut.— Transporturi regulate de automobile între porturile Giurgiu și Rusciuc și între porturile Oltenița și Turtucaia.
Galați, Septembrie 1933.

Anul II, No. 11

LUMEA NOUĂ

Noembrie, 1932

Cea din urmă oaste

de MIHAIL MANOILESCU

În fața evenimentelor cari s'au sfârșit prin înscăunarea guvernului Duca, noi cei situați în afara sistemului actual al partidelor, nu suntem preocupați nici de supărarea celor cari se duc, nici de „drepturile“ celor cari vin, nici de „nedreptatea“ făcută celor rămași pe dinafară.

Căci concepția partidelor despre dreptate și echitate în raporturile Coroanei față cu ele, nu este și concepția noastră. Noi nu socotim partidele decât ca instrumente ale unor anumite necesități naționale, fără alte drepturi decât acelea cari rezultă din calitatea lor funcțională.

În această lumină să ne întrebăm întâi de ce a căzut de la cârmă partidul național-țărănist.

Când în Iunie 1932 național-țărăniștii au venit la guvern noi le-am comparat soarta cu aceea a partidului liberal venit la cârmă în 1928, în mod inoportun, nelogic și nepregătiți, și le-am prevăzut că după un an de guvernare vor avea cel mai trist dintre sfârșituri.

Ceeace am spus atunci în LUMEA NOUA în nota noastră — *Paralelism Istoric* — nu mai are nevoie să fie astăzi dovedit. Național-țărăniștii au căzut tocmai atunci când nenumăratele dovezi de adaptabilitate și de servilism îi făceau mai siguri ca oricând de durata guvernării lor.

Ei au căzut numai și numai din motive de tehnică gospodărească sau — ca să vorbim mai limpede — numai pe urma totalei lor incapacități. Oricine crede altfel se înșală.

Incidentele din preajma căderii în legătură cu unele aparențe de tulburări, au fost determinante doar pentru momentul căderii, demiterea dela guvern a d-lui Vaida fiind decisă de fapt încă de la începutul lunii Septembrie.

Contrar dar tuturor legendelor, nu raporturile de obediență ale guvernului față de Coroană sunt determinante în

aprecierea Acestea, ci puterea efectivă de realizare și de îndreptare pe care un guvern o are în fața marilor necesități ale vremii.

Guvernul Vaida a căzut la examen, la marele examen pe care trebuie să-l treacă astăzi orice formațiuni cari aspiră să se mențină ca organisme naționale.

Căderea sa ne dă astfel o îndoită mulțumire. Ea dovedește întâi obiectivitatea judecății Suveranului și în al doilea rând ea confirmă incapacitatea unui mare partid de a realiza astăzi cel mai mic bine.

Părerile noastre despre *imposibilitatea rezolvării problemelor vremii noi prin metodele vechi*, apar odată mai mult întărite de desfășurarea evenimentelor.

Prin aceeaș prismă privim și noul guvern al d-lui Duca.

Partidul liberal reprezintă — cum spuneam și în numărul nostru trecut — cea mai caracteristică și cea mai solidă instituție a lumii vechi. *Prin partidul liberal lumea veche pune în linie de bătae tot ce are mai puternic ca tradiție, ca autoritate și ca experiență de guvernare*. Adresându-se partidului liberal Regele a făcut un act normal de verificare a unei forțe politice esențiale din zestrea vechei României.

Suveranul a chemat astfel la examenul la care guvernul Vaida a căzut atât de rușinos, pe un alt candidat. De data aceasta nu mai e vorba de o organizație nouă, eterogenă și oarecum improvizată, ci de o organizație veche compactă, purtând pe armura ei patina a trei sferturi de veac.

De data aceasta intră în foc cea mai puternică și cea din urmă armată. De rezultatul acțiunii sale atârnă toată evoluția politică a României.

Noi nu avem îndoială asupra acestui rezultat.

Căci noi am demonstrat în chip aproape științific, că între poruncile vremii noastre și între forma de stat și sistemul politic cari dăinuiesc la noi, este o incompatibilitate absolută.

Cum vremea nu-și poate schimba cursul nici poruncile ei, statul și sistemul politic sunt cele cari trebuie să se schimbe.

Metodele vechi nu vor putea da rezultate, nici în organizarea administrativă, nici în gospodăria economiei noastre naționale, nici în finanțele publice, chiar dacă ar fi să fie aplicate de oameni de geniu. (Ipoteza conține de altfel o contradicție în ea însăși, întru cât niște oameni de geniu ar înțelege vremea și ar refuza să aplice aceste metode vechi!).

Cu atât mai puțin vor reuși ele, cu echipa care — în etajul miniștrilor „plini“ — înfățișează evidente semne de oboseală.

Nu privim cu antipatie sau cu ură guvernul care s'a constituit astăzi. Socotim ca o necesitate politică punerea la încercare a celei mai reprezentative și celei mai pretențioase dintre puterile statului de ieri. *Cu această ultimă verificare, întreaga oaste a trecutului va fi fost cernută și aleasă în ceea ce poate și în ceea ce nu mai poate să dea.*

Dar cu aceeași certitudine cu care am prevăzut eșecul guvernului Vaida, afirmăm acum că de astăzi într'un an lumea veche va fi mult scăzută în puterile ei, iar cei ce sunt meniți să-i ia locul, vor avea în ochi și în nădejtile țării, un loc incomparabil mai mare decât astăzi.

Agrarianism

de NICOLAE CORNĂTEANU

Dintre cei trei factori de producție ai agriculturii, — pământul, capitalul și munca (deci omul), — ultimul factor, *omul*, nu a fost supus încă unei cercetări obiective, și resorturile fizice și sufletești ale omului nu au putut încă fi suficient valorificate. Cum legea minimului condiționează producția și organizarea agriculturii, rezultă că față de greutățile actuale ce stau în calea plugăriei noastre, omul, agricultorul, trebuie să formeze obiectivul celor ce vor să dea o nouă îndrumare și un nou avânt agriculturii. Tânărul absolvent al unei Academii de agricultură, încărcat cu tot bagajul modern de cunoștințe teoretice și practice, dacă va intra în lupta pentru viață, ca reprezentant al Ministerului de Agricultură, în cine știe ce colț de țară, se va isbi imediat de marea greutate ce i-o opune *omul*, agricultorul ca atare. Arhitectul, inginerul-constructor, silvicultorul, sau ori care alt reprezentant al unei specialități, nu cunoaște rezistența aceasta pasivă a omului, în fața ori cărei tendințe de inovație și de organizare, ca reprezentantul științei agricole.

S'a tras de aici concluzia că agricultorul e conservator sau, și mai rău, că e refractar ori cărei tendințe de progres. Dacă agricultorul opune rezistență, aceasta nu provine numai din conservatorismul său, uneori folositor față de pripeala noastră legislativă. Să comparăm agricultura de acum 50 de ani cu agricultura de azi, și vom vedea că treptat-treptat, agricultorii și-au însușit tot ce a fost bun, viabil și rentabil. Plugul de fier, secerătoarea și treeratul cu mașina de treerat, dovedesc că agricultorul nu se opune, atunci când inovația ce i-o preconizăm e rentabilă.

Rezistența și neîncrederea agricultorului, în special a celui mic, se datorește și altei cauze. Să încercăm să analizăm această cauză.

Oficialitatea noastră, începând cu Ministrul de Agricultură, persoană cu totul trecătoare pe la Minister, și uneori cu foarte puține legături cu agricultura practică, nu și-a însușit

încă concepția organică, relativ la modul cum trebuie îndrumată și organizată agricultura. Această concepție organică, cere analizarea exploatațiilor agricole până în cele mai intime resorturi ale lor, și propagarea acelor mijloace de producție cari, în condițiile naturale și economice, să dea maximum de rentabilitate. În locul acestei concepții organice, care are ca obiectiv ultim exploatarea, *întreprinderea*, a existat o concepție cu totul dispartă și neunitară. Un ministru a urmărit standardizarea. S'a început, s'a legiferat și nu s'a ajuns la niciun rezultat. Un altul a vrut să favorizeze mecanizarea. Următorul ministru, a lăsat problema aceasta în părăsire. Sub un alt guvern s'a preconizat ofensiva grâului, sub altul asociațiile țărănești, iar acum (în țara unde planta noastră providențială e porumbul, și pentru care încă n'am făcut nimic) ne ocupăm de cultura bumbacului. Și așa trec anii, trece timpul, an de an căpătăm speranțe noi, legi noi, iar viața practică nu se resimte cu nimic. Așa cum peste lanurile arse de secetă și dornice de ploae, trec nori mari negrii, ce fac să nască speranțele și nu dau totuși nimic, tot așa peste viața îndârjită a plugarilor, trec de 15 ani cele mai minunate promisiuni și un cârd de legi cari nu folosesc la nimic. Am avut o bună lege a viticulturii, care cu siguranță, ar fi repus podgoriile noastre în starea de înflorire de odinioară și ar fi făcut într'adevăr din România o țară viticolă. Legea e la pământ, și nu peste mult timp, cu greu vom putea repara cececeeri, am fi reparat mai ușor.

Această lipsă de orientare în politica noastră agrară, lipsa acestei concepții organice, unitare, care să urmărească nu o măsură, ci un ansamblu de măsuri, care să urmărească punerea agriculturii noastre pe picioare viabile de producție și rentabilitate, a contribuit la săparea prăpastiei între viața practică și oficialitate și, am putea spune, chiar între sat și oraș.

Pe de altă parte, în toate preocupările noastre agricole, am dat atenție numai tehnicii iar nu și problemelor economice, de organizare, și în special de organizarea profesională a plugarului. Există în satele noastre, în cari odinioară, deși era pământ mai puțin, era mai multă unire și înțelegere, există azi cluburi politice, focare de învrăjbire și părăsire a intereselor plugărești, și nu există în schimb o casă de sfat a tuturor plugarilor cari muncesc același pământ și sunt legați de aceleași nevoi. Dorinței de a fi bun plugar, bun econom de vite, i-a luat loc usoara dorință de a deveni „domnul Primar“, și de a parveni. Ministerul de Agricultură împarte comunicate prin sate și le afișează pe la Primării, iar sătenii fac tot ce știu ei sau tot ce cred ei că e mai bun de făcut. Mă gândesc cât de puține sunt satele în cari plugarul să încaseze pe cereale prețul Brăilei sau Constanței, minus (bineînțeles)

spesele de transport. O speculă fără rușine, mai grozavă decât cămătăria de erii, și-a întins lințoliul ei asupra satelor noastre. În timp ce subsemnatul, în vara anului 1931, am încasat loco-curte pe grâu, în jud. Ialomița, 3,30 lei, în nordul Basarabiei țăranul încasa numai 1 leu pe kilogram.

Iată cauza neîncrederii agricultorilor în tot ceea ce propagăm. Cine pleacă azi urechea la șoaptele plugarilor noștri își va da seama că fierberea și nemulțumirea lor e legitimă. Am siguranța că această stare de spirit pregătește și dă peste pe îndelete o fază nouă în conducerea agriculturii noastre, și anume *faza agrarianismului*. Așa cum țărănișmul, ca stare de spirit, a premers reforma agrară și votul universal, starea actuală de spirit e premergătoare transformărilor radicale de cari agricultura de mâine are nevoie.

În timp ce țărănișmul, a înrădăcinat în masa țărănească ideea revendicării unor drepturi politice, revendicări satisfăcute, *agrarianismul* ridică o serie întreagă de probleme economice și de organizare profesională. După 15 ani de țărănișm, țărani sunt mai divizați ca oricând. Pe dinaintea ochilor lor s'au fluturat doctrine și programe generale, și nici de cum probleme practice, gospodărești, de promovare a intereselor agricole și de apărare a acestor interese. Partidele noastre țărăniște, împreună cu partidele cu titulatură agrară, n'au îmbrățișat încă nici-un program de înfăptuiri practice pentru agricultură. Nu cunosc, bunăoară, la nici unul din sus numitele partide, un birou de studii pur agricole. Sau nu s'a examinat de nici unul din aceste partide, costul de producție al agriculturii noastre pe regiuni și tipuri de exploatații. Chiar în uriașa problemă a Conversiunii, s'a lucrat pe dibuite și eminenți frunțași ai acestor partide nu erau edificați asupra problemei. E posibil așa ceva la partidul agrar din Cehoslovacia sau la Uniunea plugarilor elvețieni, sau la cei din Danemarca? Un plugar elvețian, simplu, dar de o sănătoasă și robustă judecată, mi-a caracterizat într'o convorbire avută cu el, tot miezul politicii agrare elvețiene: *guvernul să-mi asigure acoperirea costului meu de producție și atunci va îndeplini cea mai frumoasă misiune și față de plugărie și față de țară.*

Agrarianismul, prin urmare, se bazează pe organizarea profesională a tuturor plugarilor și pe apărarea intereselor lor comune și imediate.

Această fază a agrarianismului, va aduce în primul rând continuitatea necesară în conducerea agriculturii și aplicarea măsurilor de politică agrară. În nici-o ramură de producție, procesul de producție nu e atât de lent. Agricultorul, care investește ceva azi, trebuie să aibă siguranța zilei de mâine. De unde în regimul politic de azi, Ministerul Agriculturii e un portofoliu de plasare sau de manevrare politică, mâine Ministerul Agriculturii va trebui să devină organul continuu de

veghe și apărare a intereselor agricole. Azi, guvernele impun ce vor agricultorilor. Pe Ministru ca și pe programe sau proiecte de legi. Dar mâine? *Mâine, când actuala stare de spirit va fi dospit și când agricultorii vor fi înțeles că înaintea intereselor politice trecătoare stau interesele pământului, mâine, agricultorii uniți vor putea să-și impună programul lor.*

Nu știu la ce rezultat va ajunge Roosevelt cu planurile sale financiare. Dar inima mea a tresărit când am auzit că fermierii americani, toți pentru unul și unul pentru toți, și-au spus respicat necazul. Fermierii americani nu vor inflație. Ei vor altceva: *rentabilitate, raport normal între prețul produselor lor și prețul mijloacelor de producție.*

Același lucru îl cer și agricultorii din occident, uniți și admirabil organizați în sindicate, cooperative și asociații de apărare. Agricultorii occidentului au eșit din faza luptelor politice și au îmbrățișat avantajele pe cari organizarea profesională, agrariană, le-o dă.

Să nu se creadă că prin agrarianism, prin organizarea profesională a agricultorilor, se caută să se lovească în industrie sau comerț. Intr'o țară în care agricultura nu e rentabilă, întreg procesul de producție e paralizat. Pe o agricultură rentabilă și pe o țărănime înfloritoare, comerțul și industria adevărată, pot progresa. Toate cercetările făcute în străinătate, dovedesc că, cu cât venitul agricol și venitul net al unei exploatații agricole e mai mare, cu atât și venitul social pe care poate să-l dea întreprinderea e mai mare. Racordarea acestor două venituri, deci venit agricol și venit social mare, e miezul unei politici agrare sănătoase. Din venitul agricol trăește agricultorul. Venitul social, înglobează pe lângă venitul agricol și venitul salariaților, dobânzile și impozitele plătite de agricultor, precum și toate plățile făcute persoanelor în afară de exploatație. A racorda aceste două venituri, spune prof. Laur, distinsul agrarian elvețian, e cea mai înaltă datorie de politică agrară. La noi această grijă nu a existat. Ne-am gândit să luăm fabuloase taxe de export, plătite indirect de agricultori; să percepem dobânzi și taxe exorbitante, să șicanăm pe agricultor, chiar atunci când vroia să încarce vagonul cu cereale! A existat, cu alte cuvinte, numai grija pentru asigurarea venitului social, iar venitului agricol propriu zis, nu i-am dat nici-o atenție.

Aceasta denotă lipsa spiritului agrarian și a concepției organice în agricultură. Vinovați vor fi, desigur, toți acei cari vor fi crezut că prin legi poate fi fericită plugăria unei țări. Dar vinovați sunt și agricultorii. Și trebuiesc acuzați marii proprietari (azi mari numai cu numele) pentru că atâția câți sunt, *pot, dacă vor*, să se impue, să se organizeze, să atragă în sfera lor țărani pe cari-i cunosc, și să dea țării aceștia o organizație viabilă de producători agricoli.

Mi-e teamă că marii noștri agricultori nu vor înțelege nici măcar acum greutatea timpului și că se vor lăsa târiți de evenimente. *Mi-e teamă că vor fi întrecuți de țărani.* Pentru că fierberea din satele noastre, care în prezent capătă tot mai mult o coloratură națională, va sfârși în agrarianism, în organizarea și în apărarea muncii țărănești. Agrarianismul în ultima lui esență e și *social și național*. Social, pentru că asigură buna funcționare a societății, și național pentru că apără cel mai scump bun național, și anume : *pământul*.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY

Intre corporatismul „specific“ și corporatismul pur

de I. JOLDEA RĂDULESCU

Corporatismul este la ordinea zilei. Mai mult și mai repede de cât ne-am fi închipuit noi înșine, cari nu putem fi suspectați de scepticism în ceea ce privește progresul și viitorul ideii corporatiste.

Ce l-a adus însă atât de repede în centrul preocupărilor generale ?

S'o spunem răspicat și sincer : ultimele evenimente din Austria.

Intr'adevăr, este inexplicabil și nelogic, dar este așa : mai mult de cât realizările înregistrate în curs de zece ani de Italia, **Stat corporatist**, și de cât triumful ideii corporatiste în Germania prin venirea la putere a partidului național-socialist, ceea ce a făcut ca corporatismul să atragă în chip brusc atențiunea lumii asupra sa, a fost schimbarea la față a guvernului Dolfuss, abjurarea sistemului politic bazat pe colegiul universal unic, care o cârmula până mai ieri, și trecerea ei definitivă, cu arme și bagaje, în lagărul corporatist¹⁾.

Faptul acesta a produs în toate cercurile producătoare și intelectuale ale țării, dar mai ales în cercurile politice partizane încă ale vechiului sistem de guvernământ bazat pe colegiul universal unic, o surpriză enormă, egală cu o adevărată panică. Oamenii cari, până mai ieri, priveau cu scepticism sau cu zâmbete ironice ceea ce se făcea în domeniul ideii corporatiste, ori intelectuali și factori economici cari,

¹⁾ Articolul acesta a fost conceput și scris în luna Septembrie, după modificarea de atitudine față de ideea reformei Statului pe baze corporatiste, a guvernului austriac.

Incontestabil însă că nemăsurat mai mare a fost impresia pe care în timpul din urmă a făcut-o asupra opiniei publice românești hotărârea d-lui Mussolini, anunțată cu prilejul aniversării a 11 ani de fascism, de a transforma Italia în Stat corporatist integral.

fără a respinge din principiu ideea corporatistă, credeau că au totuși unele rezerve de făcut în domeniul practic, sau întârziiau să se documenteze asupra ei fiindcă n'o socoteau încă prea de actualitate, au luat cu asalt, după evenimentele recente din Austria, tot ceea ce li se părea util pentru documentarea lor cât mai grabnică și mai complectă asupra doctrinei corporatiste.

Revirimentul acesta în dispoziția opiniei publice românești pentru ideea corporatistă, a făcut ca atât aceia dintre dușmanii corporatismului cari nu se manifestaseră încă până acum ca atare, precum și aceia cari se pronunțaseră mai mult sau mai puțin deschis contra noastră, să reia cu o și mai mare înverșunare atacul, încercând să demonstreze

a) unii : că corporatismul este de esență dictatorială, fiindcă așa s'a manifestat și continuă să se manifeste în Italia, care nici n'ar fi, de altfel, corporatistă,

b) iar alții : că corporatismul este specific italian fiindcă el a apărut și s'a dezvoltat în Italia ca o consecință a revoluției fasciste, că el este o creațiune a mediului italian, neputând fi deci importat, de unde concluzia că el n'ar fi posibil într'o altă țară fiindcă la rândul lui fascismul este specific italian, etc.

Să examinăm pe rând aceste obiecțiuni în lumina faptelor obiective.

Corporatismul, pretind unii, este o rămășiță feudală utilizată ca instrument al dictaturii, și dau, în sprijinul acestei afirmațiuni, exemplul Italiei ; mai mult, ei precizează că Italia nici nu este măcar Stat corporativ, și se întemeiază în credința lor pe înșiși unele mărturisiri ale șefului guvernului italian care ar fi spus, nu de mult : „Trebuie să stabilim numărul, fizionomia și atribuțiile corporațiilor ; trebuie să creiem organisme cari să nu reprezinte simple construcții teoretice, ci organisme în cari viața să circule și să vibreze continuu și puternic“.

De aci concluzia că Italia nu este corporatistă de cât pe hârtie, și că d. Mussolini a inventat corporatismul sau breslele (?!) fiindcă-i trebuia un instrument prin care să sfarme dreptul de grevă, prin care să introducă arbitrajul obligator și să fie sub o supraveghere strânsă mișcarea muncitorească, etc.“ pentru că, — continuă să obiecteze aceiași adversari ai corporatismului, — dacă Italia ar fi fost până acum corporatistă, cum se explică faptul că abia azi, după atâția ani de funcționare a regimului corporatist, d. Mussolini se gândește să stabilească numărul, fizionomia, și atribuțiile corporațiilor ?

Argumentul ar putea să pară impresionant.

N'avem la îndemână textul original al discursului d-lui Mussolini la care se referă obiecțiunile de mai sus; presupunem însă că pasagiul citat este exact, deși numărul, fizionomia și atribuțiile corporațiilor sunt stabilite încă prin legea din 1926. Ce ar putea să rezulte totuși din acel discurs? Că Italia nu este Stat corporativ, când ea are încă dela 1926, patru ani dela intronarea regimului fascist, o lege a sindicatelor profesionale, care, după însăși expresia d-lui Mussolini, „a îngropat Statul demo-liberal, pentru a da naștere unui Stat sindical corporativ?” Că Italia nu e Stat corporativ, când deasemenea, mai târziu, la 27 Mai 1927, tot d. Mussolini spunea în discursul său la Cameră: „Noi am creat un Stat corporativ, fapt care pune problema parlamentului....?”

Dar e absurd să insistăm, după cum este absurd să se tragă concluzii defavorabile formei actuale a Statului fascist-corporatist dintr'o cuvântare ținută de șeful guvernului italian cu prilejul unei ședințe a Consiliului corporațiilor, în care e foarte probabil ca Ducele să fi voit să dea noui îndrumări pentru funcționarea instituțiilor corporatiste, sau să sugereze noui modificări în structura corporațiilor, după cum a mai făcut-o și altădată, și după cum am aflat cu precizie, puțin timp după aceea, că intenționează să facă!

Intr'adevăr, d. Mussolini a declarat de curând că va transforma actualele corporații globale în corporații pe categorii, și va mări numărul acestor corporații dela 13 câte erau până acum, la 40. Este infinit probabil deci ca tot această intenție s'o fi avut d. Mussolini și atunci când a spus: „Trebue să stabilim numărul, fizionomia și atribuțiile corporațiilor”, — cuvinte pe cari adversarii d-sale le-au interpretat ca fiind abia enunțarea unui regim corporatist, când, de fapt, atât, *Carta del Lavoro*, care e adevărata Constituție a Italiei, cât și toate celelalte organe ale sale, dela cel mai important până la cel mai neînsemnat și mai umil, sunt de esență corporatistă.

Nu este însă în intenția noastră să facem o pledoarie — inutilă, de sigur, — pentru a dovedi ființa a ceea ce este și se vede.

Să presupunem totuși că afirmația adversarilor noștri ar fi adevărată și că Italia n'ar fi Stat corporatist. Ce ar dovedi aceasta? Ar putea să ne convingă ea de inexistența sau de absurditatea ideii corporatiste? Pentru că până acum un secol și jumătate aproape, omenirea n'a cunoscut electricitatea, înseamnă oare că electricitatea era un mit?

Dar noi vom merge și mai departe și vom face deplină plăcere contradictoriilor noștri. Vom recunoaște că Statul italian, fiind organizat pe baze corporatiste, este departe totuși de a îndeplini condițiile unui Stat ideal corporatist, cum

am spus-o deja încă din Nr. 4 al revistei noastre, când am mărturisit o deosebire între concepția noastră despre corporatism și corporatismul italian¹⁾. Recunoaștem cu alte cuvinte, că există un tip de Stat corporatist pe care nu l-a atins încă nici o țară din lume, că avem adică **corporatismul pur** care n'a fost încă nicăieri aplicat, și un corporatism specific, — să-l zicem italian, — care și-a găsit o aplicare deocamdată în Statul X., ca un prim pas spre ceea ce va veni, **ce va trebui să vie**, și care va fi, de sigur, **corporatismul adevărat**.

De altfel, lucrul acesta este știut și recunoscut în Italia, unde există chiar în sânul partidului fascist două curente: unul care preconizează introducerea corporatismului integral sau pur, și altul care vrea ca trecerea dela corporatismul actual, exclusiv economic, la corporatismul economico-politic (corporatismul integral), să se facă în chip evolutiv, după o epocă de tranziție în care Statul să continue a fi guvernat încă prin metode dictatoriale. Cu alte cuvinte, din punctul de vedere a doctrinei corporatismului pur, Italia este corporativă mai mult prin tendințe de cât prin aplicarea strictă a principiilor corporatismului integral. De aceea, în ce ne privește, credem că faza actuală a guvernământului italian trebuie numită încă **faza dictatorială**, în care corporatismul n'a fost introdus de cât pe jumătate, — corporatismul economic, — iar voința națională nu este exprimată de cât prin intermediul partidului fascist și nu este executată de cât de șeful acestuia care este, la rândul-i, organul ce domină și dirijează voința și activitatea partidului.

Prin urmare, se prea poate ca corporatismul **specific italian** să fie un instrument al dictaturii, dar ce vină are pentru aceasta adevăratul corporatism? Acesta, aplicat aidoma, asigură Statului guvernarea cea mai normală cu putință, și oamenii de bună credință, și spiritele într'adevăr luminate și obiective, nu trebuie să-l judece, nici în spirit, nici în rezultate, după sistemul politic corporatist special care ființează astăzi în Italia.

Sistemul italian este deci incomplet, și poate, intenționat incomplet; el are o lacună în partea care privește **reprezentanța politică**, adică manifestarea politică a națiunii colectivizate prin intermediul sindicatelor și corporațiilor. Pentru a domina și mai departe în chip exclusiv guvernământul și a se pune la adăpost de orice surprize, d. Mussolini a colectivizat Italia, dar a făcut ca, printr'un sistem electoral ingenios, să-i impue el însuși oamenii cari urmează să reprezinte, în Parlament, această nouă colectivitate

¹⁾ Revista „Lumea Nouă“, No. 4 Anul II, pag. 237.

italiană organizată totuși din punct de vedere economic, pe baze corporative.

Care este mecanismul acestui sistem?

El este prevăzut în legea electorală din 1928 și se poate rezuma astfel: **sindicatul propun dintre membrii lor un număr dublu de candidați pentru Cameră ; e dela sine înțeles că ei trebuie să fie membri ai partidului fascist ; din aceștia, Marele consiliu fascist desemnează pe cei ce urmează să fie trecuți pe listele electorale ; în fine, aceștia sunt supuși ratificării poporului.**

Nu este în intenția noastră de a intra în amănunte; menționând aci bazele sistemului electoral fascist, voim să arătăm numai că el nu constituie ceea ce am numit mai sus un sistem politic corporatist.

Totuși, întemeiați pe aceste date, streine de esența adevăratului corporatism, adversarii dela noi ai corporatismului, ne aruncă în față acuzația de reacționarism și dictatură. Vor înceta oare din clipa în care noi mărturisim totala deosebire dintre concepția noastră, care este concepția corporatismului integral, și concepția dictatorială mussoliniană?

E greu de prevăzut, după modul cum se manifestă în toate împrejurările reaua credință a adversarilor noștri.

Pentru românii de bună credință, însă, vom spune că corporatismul pe care-l preconizăm noi, înțelege ca sindicatele și corporațiile să nu fie numai niște simple instrumente în mâna guvernului, a unui partid sau a unui om, ci **expresia unei realități economico-politice vii, care compune Statul și trebuie să ajungă într-o zi a-l conduce, sau, mai precis, să devină Statul însuși.**

Pentru aceasta, în afară de organizația corporativă economică a națiunii, așa cum a conceput-o și realizat-o d. Mussolini, — tocmai poate pentru a putea să prelungească încă sistemul dictatorial, — noi înțelegem să înfăptuim organizarea corporativă politică, realizată de dispozitivele unui sistem electoral, care va avea de bază aproape aceleași principii ca și sistemul actual : vot universal, direct, deci individual, obligatoriu și secret. Adică : **orice membru al sindicatului sau corporațiilor are dreptul să candideze, guvernul neimpunând candidați din oficiu și neavând absolut nici un amestec la desemnarea candidaților ; cu atât mai puțin se va amesteca vre-un partid guvernamental sau dictatorial, fiindcă acesta nu va exista în această formă, chiar dacă cucerirea puterii de către partizanii reformei Statului, se va face la început prin intermediul unui partid.**

Toți alegătorii vor vota în chip absolut liber, direct, deci individual, și secret, dar fiecare înlăuntrul corporației respective, pe acela dintre candidații pe cari îi vor șocoti apți să

le reprezintă mai bine interesele, iar Parlamentul singur va avea puterea, ca și azi, să valideze ori nu pe cei aleși.

Inovația, — în aparență interesând numai mecanismul sistemului electoral, dar în fond cu o înrăurire profundă asupra întregului aparat politic și social al Statului, — față de ceea ce se petrece astăzi, constă în faptul că nimeni nu poate candida și vota de cât în cadrul profesiei sale; se realizează astfel acel postulat suprem al evoluției sociale și spirituale, care prevede — cum atât de bine a definit-o d. Manolescu — **egalitatea între egali**, și nu ca până acum **egalitatea între inegali**, anomalie din care au rezultat toate inconvenientele sistemului democratic dela întemeierea lui și până astăzi.

Sistemul preconizat de noi, oglindește în concepția noastră, adevărata democrație, ceea ce ne face să credem și să afirmăm că **numai corporatismul este o adevărată democrație**.

Se înțelege dela sine cari vor fi consecințele acestui sistem în ceea ce privește caracterul guvernământului: ele vor fi enorme și numeroase; vom insista cu alt prilej asupra lor. Deocamdată vom observa că Parlamentul va fi expresia colectivității naționale organizate metodic și natural, deci în nici un caz nu poate fi vorba aci de dictatură; el va asigura, prin legile organice în virtutea cărora va trebui să funcționeze, o continuitate în opera de guvernare, o reală responsabilitate și, în sfârșit, domnia competenței la conducerea treburilor publice, înlăturând dintru început și pentru totdeauna, influența nefastă a partidelor așa cum se înfățișează ele astăzi¹⁾.

* * *

De ce continuăm să afirmăm totuși că Italia este Stat corporativ?

Pentru motivul că întreaga sa organizare economică este bazată pe corporații și că tendința vădită a d-lui Mussolini este de a extinde funcțiile acestor corporații până în domeniul politic. Dovada stă în însăși existența în sânul partidului fascist, a curentului favorabil corporatismului integral, de care am vorbit mai sus, dar mai ales în unele măsuri recente luate de d. Mussolini pentru modificarea funcțiilor sindicatelor. Aceste măsuri sunt cuprinse în cele cinci decrete regale publicate de „Gazzetta Ufficiale“ dela 14 Februarie a.c. și constau în creierea așa ziselor organisme locale, un fel de descentralizare a atribuțiilor sin-

¹⁾ Vezi, pentru documentare, studiul „Un program corporativ“ din „Lumea Nouă“, Anul I No. 7, pag. 3, și broșura „România Stat corporativ“, de Mihail Manolescu.

dicatelor și de lărgire a puterilor lor, cari au fost interpretate de toți doctrinarii corporatiști, precum și de autorii streini, ca un important pas făcut spre realizarea corporatismului politic, care este visul italienilor partizani ai corporatismului integral. Mai mult, se afirmă că această reformă va servi de bază noiei legi electorale pe temeiul căreia va fi ales Parlamentul din 1934, de unde deducția că acest Parlament va avea un caracter corporativ și sindical mult mai accentuat, fiind astfel mai apropiat de cât cel actual, de ceea ce s'ar numai emanația voinței colective. În fine, trebuie să cităm în sprijinul tezei noastre ultimul discurs ținut de d. Mussolini cu prilejul aniversării a 11 ani de fascism; în acest discurs, șeful guvernului italian a vorbit clar de un Stat corporativ integral, și a anunțat intenția sa de a face ca acest considerat să ia ființă chiar în cursul anului care vine ¹⁾.

Se mai poate contesta după cele arătate mai sus, caracterul corporatist cu tendința de-a deveni corporatist integral, al Statului fascist italian ?

* * *

Dar de ce această tendință spre corporatism a unui Stat condus de un om de geniu, sprijinit pe un imens partid puternic, quasi militar, și care-l ascultă orbește ?

Întâi, pentru că fascismul, ca și orice altă mișcare similară, este o revoluție politică, dar **nu este un sistem politic**, generator al unei doctrine politice de guvernământ; al doilea, pentru că atât omul cât și partidele, **nu sunt eterne**.

Noi am mai spus-o aci și o vom repeta până la sațietate: **sistemul politic corporatist este și va fi și în viitor corolarul tuturor mișcărilor revoluționare naționale**. O mișcare revoluționară poate fi la un moment dat necesară; ea poate duce la cucerirea puterii, ea poate realiza chiar, în primele clipe, câteva din postulatele primare ale masselor, fie în domeniul etic, fie în cel etnic; ea nu poate satisface însă în nici un caz nevoile generale, permanente și superioare, de a doua zi, ale guvernământului, cari nu se pot realiza de cât prin intermediul unui sistem politic concret, corespunzător vremurilor, singur în stare să conserve cuceririle mișcării revoluționare și să le dea un caracter politic, consolidându-le și amplificându-le.

¹⁾ În ultimul moment ne parvine articolul pe care d. Mussolini l-a publicat în revista franceză „Les Annales” Anul 51. No. 2469.

În acest articol d. Mussolini face precizări cu privire la modificările ce intenționează să aducă corporațiilor, precizări ce exclud pe viitor orice altă interpretare decât aceea dată de noi mai sus.

Ducele spune: „La începutul lui Noembrie (a. c.), problema statutului corporațiilor sau a grupelor de producători, va fi examinată și rezolvată în Italia”.

Acest sistem este — poate să convie, sau nu, adversarilor noștri, — **sistemul politic corporatist**. El trebuie să urmeze necesarmente revoluției naționale, ca în Italia și Germania, dar poate tot atât de bine să premerge acestei revoluții, evitând-o, ca în Portugalia, de pildă, sau ca în Austria, care ar putea să devină corporatistă fără să treacă prin focul revoluției naționale.

Spre surprinderea noastră însă, unii din fruntașii mișcărilor naționaliste din România, sunt departe de a înțelege chiar astăzi aceste adevăruri elementare. Ei știu una și bună: revoluție fizică, pentru că este mai ușoară și mai comodă, și repudiază ideea revoluției morale și social-structurale, adică a transformărilor radicale pe căi pașnice și a instaurării unui sistem politic, capabil să conserve zuceririle unei asemenea revoluții, să împue prin însăși prezența sa realizarea postulatelor morale și naționale ale vremii, și să permită începerea erei de reconstrucție, fiindcă o astfel de revoluție cere eforturi cerebrale și calități spirituale cari nu oricând și nu oriunde pot fi întâlnite. Noi nu excludem din preocupările noastre ideea unei revoluții materiale; aceasta poate să fie chiar necesară în cazul când cu alte mijloace nu poate fi realizată revoluția morală și politică. Dar mai de grabă o înțelegem pe aceasta din urmă fără cea dintâi, de cât cum cred unii naționaliști, cari afirmă că e suficientă cea dintâi, fără aceasta din urmă.

Ca o consecință a acestei greșite concepții, am putut vedea cu uimire cum din chiar rândurile naționaliștilor s'au ridicat glasuri — e drept, izolate, — contra corporatismului. Ele se alătură aceloră din rândurile partizanilor liberalismului democratic, pentru a afirma că corporatismul este un mit, că corporatismul n'ar putea fi aplicat în țara noastră fiindcă el „n'are nimic comun cu structura realităților organice românești actuale“, că el este specific italian, că asemenea fascismului, n'ar fi o marfă de export. (astăzi d. Mussolini este însă de altă părere ¹⁾ că, în fine, ideologia pe care voim s'o răspândim noi ar fi „neopășoptistă“. — partizanii liberalismului-democratic îi ziceau „medievală“, — etc.

În ceea ce privește „neopășoptismul“ și lipsa de aderență a corporatismului cu „structura realităților organice românești actuale“, noi am mai răspuns odată, în numărul de pe Iulie a.c. al revistei noastre. Cu riscul de-a deveni monotoni

¹⁾ Întrebat anul trecut de d. Mihail Manolescu, pentru ce a spus că „fascismul nu este o marfă de export“ și pentru ce îl recomandă astăzi și altora, d. Mussolini a răspuns: „Pentru că la dată când am fost nevoit să fac această declarație, n'aveam de arătat nimic lumii ca realizare a reg'mului nostru. Astăzi lucrurile s'au schimbat, după cum poate să constate oricine“.

— un asemenea risc trebuie infruntat când e vorba de oameni cari critică fără a-și da măcar osteneala să citească, — vom repeta aci că această aderență există, dar pe noi nu ne interesează mai mult de cât din punct de privire strict istoric. Intr'adevăr, bresle, adică asociații profesionale, au existat în trecut în țara noastră, după cum au existat în Italia, Franța, Anglia, Germania, etc. Ele dovedesc că națiunea tindea să se organizeze în domeniul economic și social pe categorii de profesii, cari ar fi devenit, fără îndoială, — unele din atribuțiunile lor o certifică — și organisme politice, dacă instituțiile democratice de după 1789 n'ar fi venit să le dissolve, înăbușind în fașe acest admirabil instinct politic al colectivităților, de a-și da o organizare de Stat după chipul și asemănarea propriilor lor diferențieri naturale, cari erau asociațiile, clasele profesionale. Origina corporatismului, atât economic, cât și politic, trebuie deci căutată aci, în vechia tendință de totdeauna, a popoarelor, — inclusiv a poporului românesc, — de a se organiza pe bază de asociații profesionale, de bresle, și noi nu ne-am sfiit și nu ne vom sfii niciodată „să stabilim o filiație naturală și perfect onorabilă, între o instituție care a existat în trecutul românesc și sistemul politic pe care voim să-l întronăm noi astăzi¹⁾“, cu toate că nici o altă legătură, de orice natură, nu mai poate fi presupusă între instituția medievală a breslelor și corporatismul modern²⁾.

Contradictorii noștri vorbesc însă de „impăenjenirea“ spiritului revoluției naționale (?) „într'o formulă care nu are nimic comun cu structura realităților organice românești actuale“. Dacă am înțeles bine, ei contestă eficacitatea corporatismului, pe temeiul că astăzi nația noastră nu este organizată pe bresle. Evident. Dar Portugalia care a introdus sistemul politic corporatist, ori Germania și Austria cari sunt pe cale de a-l introduce, erau oare țări organizate pe bresle? Dar, în sfârșit, Italia, la care se referă onorabilii noștri preopinenți, era ea, atunci când a introdus corporatismul, organizată pe bresle?

De sigur că nu. Mai mult, corporatismul fascist, așa parțial cum este el, n'are absolut nimic comun cu vechiul corporatism din evul mediu, de cât, poate, numai aspectul pur formal în care este conceput și realizat. Pe când corporațiile italiene din evul mediu erau niște simple „corpuri de meserii“, închise, egoiste, rivale și geloase de celelalte, cari au contribuit în bună parte la sărăcirea și prăbușirea vechilor co-

¹⁾ Vezi „Lumea Nouă“, Anul II, No. 7, pag. 431.

²⁾ Cercetează, pentru complectare, articolul „Nedumeriri și lămuriri“ din „Lumea Nouă“, Anul II, No. 7, pag. 429.

mune medievale, fiindcă erau incapabile de-a înțelege **interesul comun**, sindicatele fasciste de astăzi, — baza corporatismului italian modern, — sunt, din potrivă, constituite astfel în cât să nu lucreze și să nu aibă în vedere de cât un singur interes : **acela al națiunii, al Statului**.

Mai zic contradictorii noștri: „corporatismul a apărut și s'a dezvoltat în Italia, ca o consecință a revoluției fasciste; el este rezultanta necesară a unor condiții de viață specifice, și nu putea să apară de cât acolo (?) sau în orice altă țară, care se dezvoltă într'un cadru identic, și are o structură similară“, — cu alte cuvinte, corporatismul este **specific italian**, el nu este marfă de export ¹⁾.

Pură erezie, pentru a nu spune altfel. Habar n'au oamenii noștri nici de condițiile în cari a apărut corporatismul în Italia, nici de ceea ce este corporatismul însuși!

Origina corporatismului italian, ca și a oricărui alt corporatism, ori unde ar mai apărea el, este **sindicalismul**, adică **tendința veche cât lumea, deși, deasemenea foarte modernă și din ce în ce mai modernă, naturală și universală, a maseilor de muncitori, de orice categorie, fie manuali, fie intelectuali, fie patroni, fie salariați, de a se grupa în asociații profesionale**. Din tendința aceasta naturală, înăbușită la 1789, apoi denaturată după 1789, a făcut d. Mussolini bazele inșeși ale Statului național fascist.

Din tendința aceasta, existentă pretutindeni unde există muncitori și producători, va trebui să facă mâine orice reformatore, în orice țară ar apărea el, bazele Statului celui nou corporatist. Nici o nevoie nu este pentru aceasta de „condiții de viață specifice“, de „cadru identic“, sau de „vre-o structură similară“ oarecare. Nu e nevoie nici măcar ca, altădată, în trecut, națiunea în chestiune să fi văzut născând în sânul său, instituția originară a breslelor. Este destul ca în viața acelei națiuni să ființeze câmpuri de activitate economică, socială, spirituală și politică, cu binecuvântații muncitori respectivi, cari, prin însuși faptul că există, împlinesc anume funcții sociale, pentruca îndată să nască tendința de diferențiere a profesiunilor, (principiul diviziunii muncii), urmată automat de tendința de asociere a tuturor indivizilor uniți prin comunitatea necesității în

¹⁾ Pe când la noi se găesc oameni cari să aibă asemenea părerii, iată ce spune d. Mussolini însuși despre caracterul de universalitate al corporatismului: „*Sunt convins că reforma italiană (cea în curs de executare N. A.), va putea fi adoptată de toate națiunile a căror viață economică a evoluat în chip suficient*“. Benito Mussolini: „Vreau să transform fascismul“, articol publicat în „Les Annales“, în numărul din 10 Noembrie 1933.

diviziunea muncii sociale (principiul sindicalismului)¹⁾. Este destul, în sfârșit, pentru aceasta, ca să existe un Stat, indiferent dacă nou, născut abia de ieri, sau vechiu cât lumea. De aceea, corporatismul se va impune ca o fatală necesitate a secolului nostru, nu ca un act de voință arbitrar al cutărui sau cutărui reformator, oricât de ingenios sau de genial ar fi el. Iar actele de justiție imanentă, de poruncă a fatalităților sociale, cuprinse în înseși tainele necesităților vitale ale colectivităților, n'au nevoie, pentru a învinge, de indemnul cuiva, după cum n'au a se teme, pentru a-și realiza scopurile, de slăbănoaga opreliște a unor spirite refractare vremii...

¹⁾ Vezi, pentru o mai amplă documentare, studiul nostru: „Corporatismul și substanța sa politică naturală și universală”, în „Lumea Nouă” Anul II, No. 4, pag. 224.

Chemarea viitorului...

de MIHAIL C. ZAHARIA

Lunile trecute, am privit pe ecranul unuia din Cinematografele Bucureștiului un film în cadrul căruia se desfășura, — brodat pe un episod sentimental — ansamblul măreț de sbor al aviației italiene : „armata azzura“.

Toată admirațiunea mea pentru cei de pe malul Tiburului, toată amărăciunea mea pentru noi cei de pe malul Dunărei, mi-am exprimat-o la timp, într'o scurtă notă, prin coloanele revistei noastre. Aceste puține cuvinte, au răscolit totuși multe suflete, mai ales dintre ale generației tinere.

Vibrarea acestor inimi a fost pentru mine cea mai scumpă mângâiere, ceeace mă determină, astăzi, să mă adresez mai mult lor.

Atunci era vorba de un film și de un studio.

Mai în urmă, însă, s'a desfășurat o epopee, pe întinsul nemărginit al Oceanului Atlantic.

În film era vorba de un ansamblu măreț de sbor.

Pe Ocean, însă, de un ansamblu măreț de avânt.

D. Mussolini a ales pe Italo Balbo, și amândoi împreună, pe sburătorii generației lor, născuți din torențele avântului tinerec.

Privirea ascunsă a gândurilor mele, părăsind pe aviatorii Italiei celei Noi, s'a îndreptat spre crestele înalte ale munților României-Mari.

Din mijlocul zăpezilor eterne — a căror culoare albă simbolizează cristalul nevinovăției, care singur îți dă liniștea conștiinței, dar unic al vieții omenești pe cât va dura pământul — isvorâsc mereu și iar mereu, șuvițele discrete de apă limpede...

Ele se strecoară, nebănuite, prin locuri aproape de nepătruns, rod pietre, își fac drum, și târâsc după ele firisoarele de nisip.

În mersul lor, încet, dar sigur, se caută unele pe altele, până se întâlnesc, și contopindu-și cristalurile, își măresc puterea și curajul. Și de ce să nu le aibă, dacă ajung în scoborâ-

șul lor să prevale stânci și arborii cei putrezi ai codrilor, iar odată ajunse la poalele munților, sunt în stare să rupă orice zăgaz ?

Privind torentul lor, te uimești cum, din împreunarea razelor de soare, sglobii și abstracte în puterea lor, cu eterna liniște a zăpezilor virgine de pe înălțimea stâncilor, se naște atâta tumult și puternică vâltoare ?

Și oare ce s'ar alege de tot ce a făurit mintea înțeleaptă și civilizatoare, dacă ele nu ar fi totuși stăpânite în prăvălirea lor de lucrările minților omeneste, acestea din nefericire atât de rar capabile în felul lor de a fi în stare să canalizeze atâta energie ?

Numai acolo unde s'au găsit asemenea minți, oamenii iubesc să transforme aceste torente în ape liniștite și curgătoare, izvoare de energie, din cari să se nască apoi tot ce poate fi pozitiv și util unei națiuni.

Unor asemenea torente, li se aseamănă gândurile și faptele tinerilor generații.

Un popor în care ele lăncezesc în inactivitate, este condamnat la o moarte sigură și lentă, și cu cât este mai îndelungă agonia, cu atât și moartea nu-i rezervă nici o reabilitare.

Centrele de energie, radiatoare a vibrației vieții unei națiuni, le constituiesc generațiile tinere, cari — ori cât de șovăitoare sau supuse câteodată la unele acte temerare — ele îi organizează marșul anevoios de toate zilele, către menirea sa istorică, rezervată în spațiul timpului.

Oricine tâlmăcește, câteva clipe, crâmpie din paginile volumelor de istorie, constată că în decursul secolelor, națiunile și-au urmat linia lor ascendentă sau descendentă, până la dispariție, în funcție de modul cum își educă generațiile tinere și deci de modul cum ele ereau capabile să se manifeste în viață.

Virtuțile sau defectele unei națiuni se măreau sau se micșorau prin iscusința cu care o generație o pregătea pe aceea ce-i urma, și — de ce să ne ascundem ? — puține au fost popoarele cari au știut să solidarizeze, în însușiri alese, mai multe generații, cimentându-le în granitul virtuților civice și lăsând în eternitatea istoriei splendide monumente de exemplificare a superiorului omenesc.

După războiul mondial, elementele tinere au început să se afirme din ce în ce mai mult.

Înainte de acest eveniment, născut din vârtejul luptelor din Apus, și care și-a deslănțuit valurile de mari schimbări de ordin politic, financiar și economic până în cele mai îndepărtate insule ale Oceanului Pacific sau în preajma colibelor de Eschimoși, mecansimul Statului organizat funcționa în virtutea energiei. Generațiile din acele timpuri, cu exponenții

lor la conducerea Statelor, nu erau puse în fața problemelor complexe, în a căror soluționare se interceptau evenimente de ordin economic, în chip spontan și cu efect imediat ; iar consecințele lor nu creiau stări de fapt și de drept cari să înrăurească în mod direct și sugestiv masele națiunilor.

Cam în această situațiune s'au găsit ele și conducătorii lor, după încetarea ostilităților pe câmpurile de luptă. Pe de o parte, conducători pregătiți pentru o viață de Stat perimată ; pe de altă parte, o altă pleiadă din acei eșii în arena politică, ca rezultată a curentelor și reformelor democratice postbelice, și cari, cu toții împreună, noi și vechi, se găseau complect dezarmați și nepregătiți pentru lupta de lungă durată și surdă pe care o promitea viața nouă pământescă, e-cou sinistru al simfoniei tunurilor și suspinelor omenirei.

Conducătorii mecanismului de Stat cu angrenajele ruginite, făuritorii noi de roți de oțel necălit, și a căror forță de rezistență era necunoscută la fricțiunile de orice zi a noului mecanism de Stat, — în curs de construcțiune, — au început o colaborare disperată și nearmonioasă, pentru că sufletele erau dominate la unii, din cei vechi și noi, de simțiminte egoiste și ariviste, la alții de unele altruiste și de sacrificiu pentru mulțime, însă paralizate de ceilalți, nestăpâniți și desfrânați în demagogia lor. Acestea, din urmă, sunt marile personalități, cari își vor păstra umbra lor măreață pe ecranul istoriei noastre politice.

Un tablou sumar și poate descris cu puțin talent, însă suficient de sugestiv de a explica starea de pesimism care domină lumea de astăzi.

Toate aceste fenomene s'au petrecut și în țara noastră, cu atât mai mult, cu cât — este drept — reformele democratice nu investmântau aproape de loc — înainte de război — Statul nostru ; iar conducătorii dinainte și de după război, cari aveau ca suport masele populare — cu toți la un loc — nu erau pătrunși de elementul intelectual — cu rare excepții — de a domina evenimentele.

A mai face o recapitulare a tuturor anomaliilor și greșelilor săvârșite de după război, este inutil ; ele nu se pot uita, pentru că prea s'au resimțit în fiecare zi consecințele lor.

Față de înclăstarea sfortărilor inutile a guvernanților dinainte și de după război, — organe istovite a trupului bolnav a Statului politic de astăzi, — se pune de unii problema dacă generația tânără trebuie să intervie.

Cu alte cuvinte, dacă ea n'ar trebui să servească de „vacin“, prin care trupul țării politicianizat, să-și capete vigoarea și, deci, însănătoșirea.

Socotim că nu aceasta este menirea generațiilor tinere. Ele trebuie să rămână isvor de viață nouă a noului Stat românesc. Aceasta o dovedesc în mod evident acele elemente tinere

din cele 16 partide actuale, cari, prin recente manifestări, mărturisesc singure că nu se simt bine în corsetul demodat. Că unele din aceste elemente militează în jurul unor ideologii, pe cari noi, de la această revistă și din mișcarea corporativă nu le aprobăm, este altceva; cert e însă că manifestările lor, în cadrul organismelor îmbătrânite ale Statului politic actual, constituiesc avertismentul cel mai categoric pentru tinerime de a nu greși, ca ele.

Italia, Germania și Rusia, au avut norocul de a fi putut avea generațiile tinere impregnate cu elemente de valoare, cari, la un moment dat, ridicând steagul unei idei, au găsit rezervele morale în lupta de reformare a Statului. Căci, oricât am avea de obiectat la fiecare din principiile de reformă a acestor state, nu putem contesta multe părți bune.

Și aici nu pot să nu mă refer la cuvintele pe cari directorul revistei noastre, d. Mihail Manoilescu, le-a spus, la Cernăuți, reprezentanților presei, și prin cari d-sa își exprima dorința ca poporul nostru să fie atât de înțelept, ca — un ceas mai înainte — să știe a adopta din principiile de mari reforme părțile bune, pentruca numai așa să ni se rezerve o evoluție lentă și o transformare liniștită, în pas cu cerințele secolului.

Italia, Germania și Rusia sunt State de avangardă, în lupta pentru cucerirea rosturilor vremilor, pe cari destinul le pune inevitabil în calea vieții de până acum a omenirii și le deschide căi noi în viitor. Ele sunt urmate de batalioanele de sacrificiu a generațiilor tinere și de grosul populației neînregimentate în organisme politice de până acum. Și doar numai așa reușesc să-și facă drum....

Noi să fim dintre popoarele cari le urmărim numai pe căile drepte și neaccidentate, evitând cărările întunecoase și întortochiate. Așa vom avea un merit cel puțin egal cu al lor, și un avantaj în plus: acela de a nu înscrie în Istorie și unele pagini susceptibile de critici.

Calea să ne fie deschisă mereu de generațiile tinere, așa cum mă refeream — în rândurile de modestă nuanță literară — la torențele născute din șuvițele de apă cristalină, zămislite din zăpezile eterne ale munților.

Aceste generații tinere trebuie să se unească la un loc, ca și torențele munților, până formează un fluviu mare și liniștit, pe unde căruia să susțină în linie de plutire în mod sigur poporul românesc, așezat în nava cea nouă a Statului, cu o cârmă puternic înțepenită și cu un cârmaci vrednic....

.... Despre cârmaci, să n'avem grijă, el există în persoana Regelui Nostru Cel Tânăr.

...E rândul generațiilor tinere să înțeleagă chemarea viitorului apropiat.

Reflexiuni politice în jurul guvernului Duca

de E. OTETELIȘANU

Majestatea Sa Regele, uzând de prerogativele pe cari i le acordă Constituția, a apreciat că un guvern liberal, prezidat de d. I. G. Duca, corespunde mai bine împrejurărilor politice și economice ale țării.

Avem sentimentul că nici o criză de guvern nu a fost soluționată într'un chip mai firesc și într'un ritm mai accelerat ca aceea provocată prin demiterea fostului guvern Vaida, iar repezițiunea cu care s'a pus capăt crizei ne arată că factorul constituțional se fixase de mult asupra acestei soluțiuni.

Atitudinea noastră politică fiind fățiș ostilă ori cărui partid politic, critica noastră se îndreaptă înotriva doctrinei flecăriuia din ele și, prin urmare, implicit și înotriva doctrinei liberale. Dealtfel, din acest punct de vedere, nu avem nici un motiv să facem o distincțiune între ele, pentrucă toate reprezintă o doctrină politică și economică perimate, și aspirațiuni naționale, cari în cadrul unei organizațiuni de Stat democratic, nu pot căpăta o deplină satisfacție. Sunt însă unele din aceste partide vechi cari, față de schimbările profunde ce se pregătesc și în România ca și aiurea, fără a renunța la doctrină, au pornit-o pe calea unor concesiuni aparente față de noile curente cari se manifestă tot mai mult și în țara noastră. Din această cauză, partidul național-liberal prezidat de d. I. G. Duca, menținându-se cu strictetă în cadrul unei riguroase doctrine democratice din punct de vedere politic, și capitalistoburgheză din punct de vedere economic, reprezintă cu mai multă autoritate și, adăugăm, cu mai mult prestigiu, punctul de vedere al **lumei vechi**.

Iată sensul acestei guvernări liberale. Lumea nouă începe să se afirme cu tot mai multă energie. Nu este vorba numai de doctrina pe care o susținem noi, în paginile acestei reviste, ci de toate curentele politice, culturale și naționale cari înțeleg să reclădească Statul român pe alte baze decât cele democratice și liberaloburgheze de până acum.

În fața acestei lumi noi se ridică lumea veche întruchi-

pată în toate partidele politice, dintre cari, desigur, partidul d-lui Duca este cel mai reprezentativ. Era firesc ca în lupta ce va trebui să înceapă de aci încolo cu o tot mai mare energie până la înfrângerea definitivă a acestei lumi vechi, acest partid să fie împins în prima linie, pentru că el reprezintă cu toată autoritatea și cu tot prestigiul tradițiile politice și economice pe cari susținătorii trecutului trebuie să le apere cu îndârjire.

Iată motivele cari ne îndreptățesc pe noi să socotim felul cum a fost soluționată această criză de guvern ca fiind cea mai firească și cea mai logică.

Guvernul Duca are, prin urmare, o misiune bine hotărâtă, dela îndeplinirea căreia nu se poate sustrage fără primejdia de a nu fi înțeles momentul istoric când a fost chemat la destinele țării. El trebuie să apere doctrina democratică-ortodoxă în politică și pe aceea liberalo-burgheză-ortodoxă în chestiunile economice și financiare.

Politica democratică îl va obliga să caute să sfărâme orice încercare de a clătina regimul parlamentar de azi, întemeiat pe votul universal, iar politica economică liberalo-burgheză îl va sili să salveze concepțiile economice clasice întemeiate de individualismul economic, libera concurență și scoaterea acțiunii de Stat din activitatea economică a țării. Este evident că această politică democratică, dar mai ales această politică economică și financiară, va însemna subjugarea intereselor mari naționale unor idealuri cu totul străine de tradițiile și țelurile neamului nostru. Lucrul nu trebuie să ne surprindă, pentru că partidul național-liberal, cu tot epitetul de național ce și l-a adăugat, a profesat, în decursul secolului trecut și până în zilele noastre, un naționalism aservit capitalismului internațional. Afirmățiunea aceasta pare cu atât mai paradoxală cu cât doar unul din cei mai reprezentativi corifei ai liberalismului, a susținut formula cunoscută „prin noi înși-ne“. Cu toate acestea, formula s'a arătat sterilă, tocmai pentru că nu cadra cu o organizație a producției în care capitalismul internațional constituia cheia de boltă a întregii activități economice și, deci, nu putea fi favorabilă unei politici economice cu caracter autarhic. Aceasta rămâne să fie înfăptuită odată cu lichidarea trecutului.

Dacă aceasta este datoria noului guvern, care va trebui să fie datoria tuturor grupărilor cari, din afirmațiunea unui naționalism intransigent, din triumful unei profunde moralități publice și din clădirea noului Stat pe baze corporatiste, și-au alcătuit întreaga doctrină pentru realizarea căreia au început lupta ?

Acțiunea lor este evidentă. Ele trebuie să lupte cu toată energia pentru triumful idealului lor. Reprezentând un punct de vedere ireductibil la idealurile **lumei vechi**, aceste grupări, izolate sau unite, vor trebui să uzeze de toate mijloacele pentru a pune capăt cât mai curând unui regim care nu mai cadrează cu aspirațiunile naționale ale vremurilor de azi, și nici cu condițiunile economice create de nevoia fiecărei țări de a se organiza în mod autarchic, prin promovarea atât a agriculturii cât și a industriei naționale. Naționalismul, așa cum îl înțelegem noi astăzi, presupune un ideal de etică socială care impune, deasupra intereselor individuale trecătoare, pe acelea permanente și eterne ale națiunii. De aceea, acest nou naționalism și această nouă etică socială, cer o organizație de Stat puternică prin care toate aspirațiunile neamului să se poată realiza. Acest Stat atotputernic, într'o privință, nu va fi Statul acaparator democratic de azi, pentru că organizat pe baze corporatiste el va permite fiecărui individ să se manifeste liber, în cadrul corporației căreia îi aparține, după profesiunea și funcțiunea socială pe care o îndeplinește. În felul acesta, în locul cetățeanului creat de revoluția franceză, bucurându-se de o sumă de drepturi abstracte pe cari le dobândește odată cu nașterea sa, se substituie cetățeanul îndeplinind o funcțiune socială din care decurge toate drepturile sale. Punctul de vedere al **lumei noi** este cu totul ireductibil la acela al **lumei vechi**, de aceea între aceste două tendințe începe o luptă dărză, fără milă și fără cruțare.

De aci încolo vom avea de a face cu două curente de opinie publică, între cari orice român va trebui să aleagă, dacă va voi să joace un rol politic în această țară.

Care va fi însă situația tuturor celorlalte partide politice? Cele spuse mai înainte cuprind și răspunsul la această întrebare. Ele trebuie să aleagă între aceste două curente politice și naționale. De pe acum se manifestă la unele din ele o asemenea tendință de orientare către curentele de dreapta, naționaliste și corporatiste. Această tendință se va accentua pe măsură ce intransigența partidului liberal, azi la guvern, silit de tragica lui situație de a salva un trecut ce nu se mai poate menține, va cădea într'un reacționarism brutal și insuportabil. Cu toate acestea, luptele politice se vor simplifica, pentru că în fața acestui imperativ al vremurilor noastre nu vor putea fi decât două tabere: aceea a trecutului și aceea a viitorului. În felul acesta reducerea numărului partidelor politice, dorită de toată lumea la noi, se va realiza, însă în cu totul alte condițiuni decât o gândeau cei mai mulți.

Nu este poate lipsit de interes să relevăm faptul că în-

mulțirea nejustificată a partidelor politice, la noi, ne arată că regimul parlamentar și democratic de azi, are, pe lângă atâtea neajunsuri, și pe acelea de a complica activitatea politică prin fărâmițarea partidelor, nu pe considerente de doctrină ci, mai ales, pe considerente de persoane. În noul regim politic, în care individualismul anarhic va face locul unui colectivism luminat și rațional, asemenea escrescențe politice nu se vor mai putea produce. De altfel, atâtea partide pe cari nu le deosibesc doctrina lor ci numai apetitul de putere, dovedesc tocmai lipsa unei forțe de coeziune politică și etică socială, care este caracteristică epocelor de decadentă. De aceea, tot efortul partidului liberal, toate rigorile la cari va recurge, toată asuprirea ce se va deslănțui asupra întregii țări, nu vor ajuta cu nimic cauzei pe care o va apăra.

Lumea nouă va triumfa.

Negreșit, se pune întrebarea dacă lupta ce începe se va mărgini la mijloace legale, sau dacă, în fața acestor samavolnicii, mișcările de dreapta vor recurge la acte de violență. Când se apără puncte de vedere atât de ireductibile, ne putem aștepta la orice. Istoria este plină de asemenea pilde, dar tot ea ne învață că abuzurile regimurilor reacționare nu folosesc niciodată la nimic, pentru că se găesc totdeauna oameni hotărâți să se sacrifice, cu orice preț, pentru o idee sfântă. Deocamdată nu avem motive să înfățișem luptele ce încep, sub acel aspect tragic. Toate grupările de dreapta au declarat solemn sentimentele lor monarhice și loialitatea lor față de Coroană, iar lupta înțeleg s'o ducă în cadrul unei stricte legalități. Aceasta este situația azi.

Guvernul Duca poate s'o schimbe și mâine. Răspunderea în fața istoriei o va purta numai el pentru toate sacrificiile ce le va impune acelor cari înțeleg să schimbe starea politică și structura economică din România.

Nu putem încheia această analiză a împrejurărilor excepționale în cari Guvernul Duca a preluat „imperiul“, fără a nu atinge o altă chestiune, mărturisim, foarte gingașă. Ce va face Coroana? Va rămâne ea deasupra acestor lupte, pentru a păstra rolul de arbitru și a putea, astfel, la momentul oportun, să intervină spre a face trecerea de la **lumea veche la lumea nouă**, fără sguđuire și convulsuni, sau, se va scoborâ în arenă și va lua partea uneia sau a celeilalte din cele două curente cari se vor ciocni? Noi dorim prima atitudine, și ne temem de cea de a doua.

Pentru noi, cei dela această revistă, linia noastră de conduită este bine trasată: vom lupta pentru **lumea nouă**.

Privind spre lumea de mâine

A v o c a Ț i i

de M. M.

În seria noastră de studii asupra regimului diferitelor profesii și funcții sociale în Statul corporativ, o preocupare specială merită **avocații și juriștii**.

E drept că și până azi avocații s'au bucurat în coloanele „LUMII NOU” de o atenție pe care unii au socotit-o puțin binevoitoare.

Nimic nu ar fi mai fals însă, decât ideea că noi am putea avea vre-o particulară antipatie împotriva acestei clase atât de vii, de dinamice și de larg înzestrate de intelectuali.

De altfel nimic nu ar fi mai contrariu spiritului corporatist, decât o inegalitate și o nedreptățire a oricărei categorii funcționale.

Dacă noi am avut, totuși, pentru avocați, unele severități și ironii, a fost numai pentru rolul nemăsurat și nesănătos de acaparatori pe care-l joacă în viața publică unii avocați, cari nu sunt în acelaș timp și cei mai aleși reprezentanți ai acestei frumoase bresle !

* *

Care este după noi, adică după concepția corporatismului integral și pur, rolul avocaților și juriștilor în societatea de mâine ?

În Statul corporativ, orice om și, mai ales, orice intelectual, este de considerat sub trei aspecte, cari constituie ceea ce am putea numi **cele trei dimensiuni ale individului : competența, profesiunea, și cadrul funcțional în care își desfășoară activitatea sa.**

Cele trei aspecte își găsesc, fiecare, integrarea în societatea corporativă, în câte o formă deosebită de organizare.

Competența, legată în general de un titlu recunoscut, se integrează în organizații cari strâng la un loc pe toți

acea cari, într'o țară, posedă știința și experiența unei specialități, în vedere de a pune această știință și această experiență în serviciul țării. Organele cele mai caracteristice pentru această funcțiune sunt: **Camerele de specialitate**, despre cari am vorbit puțin atunci când am tratat despre situația inginerilor sau a medicilor în lumea de mâine.

Camera de specialitate a juriștilor ar cuprinde nu numai pe avocați, ci și pe profesorii de drept, pe magistrați, precum și pe toți aceia cari au studii juridice, fără să profeseze în specialitate. Această Cameră ar fi consultată în mod obligatoriu, de către puterea publică, pentru tot ce privește partea juridică din organizarea Statului și a vieții publice. Ea ar da avize **pur consultative**, și numai în calitatea sa de deținătoare a competenței juridice.

Profesiunea de avocat, care presupune interese egale și omogene la toți aceia cari o exercită în mod efectiv și își fac din ea principalul mijloc de existență, ar fi integrată și organizată într'o formă **sindicală**, analoagă acelelea pe care o reprezintă actualele barouri. **Sindicatul avocaților** — pentru a întrebuița provizoriu această expresie, — nu ar mai cuprinde, cum cuprinde Camera de specialitate, pe toți juriștii, ci numai pe **avocații adevărați**, cari exercită profesiunea. În schimb însă, sindicatul nu ar mai fi un organ pur consultativ, ci un organ cu atribuții interioare de disciplină, capabil să emită **dispoziții normative** în sfera sa profesională și în cadrul corporației justiției, de care vorbim mai jos.

Cadrul funcțional al avocatului este cadrul justiției. Avocații și sindicatul lor constituie un organ parțial, aparținând organismului complet, care împlinește, într'o țară, funcția justiției.

Funcția justiției nu este împlinită însă numai de avocați, ci de **magistrați împreună cu avocații**.

Ca orice funcțiune națională complectă, funcțiunea justiției are **corporația** sa. Corporația justiției cuprinde pe magistrați împreună cu avocații și cu toți funcționarii judecătorești.

Pe când sindicatul avocaților reprezintă o **omogenitate** de poziții sociale și de interese profesionale, corporația reprezintă o **eterogenitate** de poziții sociale și de interese profesionale, legate însă toate de **convergența** scopului urmărit de corporație.

Astfel, poziția și interesele magistraților sunt mult deosebite de poziția și interesele avocaților sau ale funcționarilor judecătorești, și totuși toți aceștia sunt legați împreună prin **funcția națională comună**, pe care, prin mijloace deosebite și din situații deosebite, o împlinesc.

Iată de ce, o societate în adevăr corporativă, adică func-

țională, nu poate clasifica pur și simplu pe avocați alături de alte profesii libere, ca medicii sau inginerii, cari împlinesc cu totul alte funcții sociale. Ea poate admite numai o federalizare a sindicatelor profesionale, care să strângă în acelaș timp sindicatul avocaților, sindicatul inginerilor și sindicatul medicilor, dar numai a acelor cari sunt liberi profesioniști. Această federație reprezintă numai acele interese comune restrânse și limitate cari pot lega între ele pe toți cei ce exercită o profesiune liberă. În orice caz, această integrare într'o singură federație, a sindicatelor de liberi profesioniști, ni se pare mult mai puțin esențială și mai puțin „corporativă“ decât integrarea avocaților în corporația justiției, sau a medicilor în corporația sănătății publice.

În această privință deci, noi ne deosebim de concepția fascistă care a constituit o „corporație“ a liberilor profesioniști. Dacă totuși, și noi am vorbit în broșura noastră : „România Stat Corporativ“, de o corporație a VIII-a, în care s'ar grupa separat avocații, inginerii, medicii, ziaristii, etc., adică o Corporație a profesiunilor libere și artistice, aceasta a fost mai mult în înțelesul unui colegiu electoral, decât în acela al unei corporații propriu zise.

. . .

Iată dar cum s'ar integra, pe trei linii deosebite, în Camera juristilor, în Sindicatul avocaților și în Corporația națională a justiției, toate aspectele funcțiunii de avocat.

Avocații ar avea, astfel, prilejul să se manifeste în integralitatea lor și până la cel mai modest dintre ei, pe atâtea linii de activitate socială. Ei și-ar putea desfășura talentul lor dialectic și aptitudinile lor organizatoare, pe liniile funcțiunii lor sociale reale, și ar putea parveni pe ele la cele mai înalte și frumoase roluri.

Reprezentarea lor în Parlament nu ar mai fi atunci, cum este astăzi, singurul mijloc de a desfășura o activitate publică și a cheltui în arena publică, puterile lor de raționament și de creațiune.

Camera juristilor, sindicatul și corporația, ar constitui trei instituții în cari avocatul să poată împlini funcțiuni publice cu toată rodnicia și cu toate satisfacțiile sufletesti ce sunt legate de o acțiune efectivă. Este probabil că într'un asemenea regim, numărul avocaților cari ar pătrunde ca avocați în Parlamentul (corporativ) al țării, nu ar mai fi tot atât de mare ca astăzi. Aceasta trebuie să o spunem dela început, cu toată sinceritatea : căci nimeni nu și-ar putea închipui un Parlament corporativ, compus ca cel de astăzi, din 40% avocați.

Bine înțeles că acei din avocați cari exercită și alte pro-

fesiuni, cum ar fi aceea de proprietari de moșii, sau fabrici, de profesori, de ziaști, etc., s'ar putea manifesta, — **conform principiului corporativ al cumulului de funcțiuni sociale** — și în celelalte profesii în cari ar avea calitatea să se încorporeze.

Iată, în puține cuvinte, cât de interesante și frumoase sunt perspectivele avocaților, **ca avocați și ca juriști**, în Statul de mâine. Funcția justiției pe de o parte, și tehnica juridică în funcționarea noii societăți, pe de altă parte, asigură avocaților și juriștilor **un rol enorm**.

Istoria arată că în toate epocile de mare transformare structurală a societății, juriștii au avut un cuvânt cumpănitor. În opera de elaborare a formelor noi de Stat, și de constituire a atâtor noi instituții, juristul trebuie să fie în fiecare clipă pe șantier, punându-și la încercare toată puterea de adaptare și de imaginație, pentru ca complexul de noi edificii instituționale să iasă cât mai armonios și cât mai supus poruncilor vremii.

Intr'o asemenea operă, — care în anumite clipe poate lua un caracter de intensitate și de febrilitate cu totul necunoscută în vremea noastră, — **cine își poate închipui că juriștii ar putea fi lăsați la o parte, de către cei ce vor înscrie mâine prin linii mari și drepte, temelia Statului celui nou ?**

PE LINIA VREMII NOASTRE

O Constituție corporatistă

Am făgăduit de mult cititorilor noștri să le vorbim despre noul Stat corporativ portughez, care a luat ființă prin Constituția dela 11 Aprilie 1933, și prin plebiscitul național care a ratificat-o cu o quasi-unanimitate.

Noua Constituție prezintă în litera și în spiritul ei o serie de idei noi, cari înseamnă o fericită anticipare asupra formelor de mâine.

Cum spune actualul prim ministru al Portugaliei, d. Oliveira Salazar, în unul din marile sale discursuri, la baza noiei Constituții stă o reacțiune împotriva ideilor liberaliste ale secolului al nouăsprezecelea. Constituția portugheză nu mai ia în considerare, ca vechiul liberalism, pe CETĂȚEAN, „individ desmembrat de familia, de clasa, de profesiunea, de mediul cultural, de cadrul său economic“.

. . .

Noua Constituție ia ca bază familia, celulă socială ireductibilă, nucleu original al comunei și, deci, al națiunii. Ea ia ca bază corporația și, ceace este mai interesant, corporația în sensul integral al acestei noțiuni. În adevăr, prin corporație se înțeleg nu numai corporațiile economice ci și acelea pe cari d. Salazar, împreună cu Constituția portugheză, le numește corporații morale, și anume: universitățile, academiile de știință, societățile literare, artistice și tehnice. Scopul Constituției este „de a construi un Stat social și corporativ în strânsă legătură cu structura naturală a societății“.

Statutele Uniunii naționale, care este o asociație oficială și legală fără caracter de partid, dar independentă de Stat, destinată „a susține ordinea civică, pentru a asigura noiele principii ale noului Stat“, prevăd ideea fundamentală, după care Statul „trebuie să realizeze integral unitatea morală, politică, socială și economică a națiunii“.

Se pune astfel în chip oficial marele principiu doctrinar, — opus principiului liberalist — după care Statul este o creațiune având ca finalitate NAȚIUNEA, iar nu INDIVIDUL.

Ca consecință directă a acestei concepții de Stat purtător al unui ideal al națiunii, Statul portughez este corporatist, „reunind și armonizând toate drepturile și interesele tuturor elementelor individuale și colective ale națiunii“.

Pe baza ideilor d-lui Salazar și a statutelor Uniunii Naționale, Constituția corporatistă portugheză prevede textual la art. 5 : „Statul portughez este o republică unitară și corporativă“, iar la art. 6 : „Este datoria Statului de a promova unitatea morală și a stabili ordinea juridică a națiunii, definind și făcând să se respecte drepturile și garanțiile rezultând de la natură și de la lege, în favoarea indivizilor, a familiilor, a organizațiilor comunale și locale și a corporațiilor morale și economice“.

În același articol, este formulată datoria Statului de a coordona, a iniția și a dirija toate activitățile sociale, făcând să se realizeze dreapta armonie de interese printr'o „legitimă subordonare a celor particulare către cele generale“.

Iată definită pentru prima dată într'o Constituție (dacă Carta del Lavoro italiană, nu trebuie considerată ea însăși ca o Constituție), noua concepție de Stat, care va fi concepția veacului nostru.

Art. 14 definește datoria Statului către corporații, afirmând că „este datoria Statului de a recunoaște corporațiile morale și economice, și asociațiile și organizațiile sindicale, și de a promova și ajuta formarea lor“.

Cu totul interesant și nou este capitolul din Constituție, care tratează despre opinia publică, și declară opinia publică „ca elementul fundamental al politicii și al administrației!“ Iată o nouă idee frumoasă care face din colectivitatea națională și din dreptul său la critică, un element constituțional nou, cu totul deosebit de drepturile constituționale cari au fost cunoscute în veacul al nouăsprezecelea.

Un alt articol care merită relevat, este art. 22, care fixează că „funcționarii publici sunt în serviciul colectivității și nu în serviciul vre-unui partid sau vre-unei organizații de interese particulare, ei având ca misiune a face să se respecte autoritatea Statului“.

Cât de necesar ar fi un asemenea articol, cu toate legile aplicative aferente, și în Constituția noastră !

În sfârșit, după noua Constituție portugheză puterea legislativă este exercitată de către două Camere : Adunarea Națională, compusă din 90 membri aleși prin sufragiul direct pe patru ani, și din Camera Corporativă, compusă din

reprezentanți ai comunităților locale și ai intereselor sociale, considerate în ramurile lor fundamentale administrative morale, culturale și economice.

Ită de ce suntem în drept să socotim Constituția portugheză ca cea mai interesantă expresie concretă a ideilor recente cari agită națiunile vii, în curent cu vremea.

Națiunea este scopul suprem al organizării Statului. Familia, opinia publică, corporațiile morale și economice sunt formațiunile firești cari dau expresie națiunii, și realizează idealurile sale.

Iar toată organizația socială și politică concretă, se bazează pe aceste realități naturale.

Portugalia, țară uitată de istorie într'un colț al Europei, dă astăzi, după atâtea secole, un model al lumii care va să vie.

M. M.

D. Manolescu în Bulgaria

Suntem obișnuți cu primirea pe care străinătatea cultă o face profesorului Manolescu.

Călătoria din Bulgaria a fost însă un adevărat triumf. D. Manolescu a conferențiat la Sofia în ziua de 6 Noembrie în sala Academiei de Științe despre „Inegalitatea economică a națiunilor“, ca invitat al societății economiștilor bulgari și al Institutului de înalte studii internaționale.

La conferință a luat parte o asistență atât de strălucită, cum nu se poate vedea niciodată la București, la conferințele celor mai iluștri oaspeți străini.

Miniștrii Poloniei, Cehoslovaciei și României, foștii prim-miniștri Tancoff și Daneff, foștii miniștri Mișaikoff, Moloff, Bobceff, Vasilieff, Danaloff, etc., au participat la conferință și la manifestările în onoarea d-lui Manolescu: dejunul dela Legația Română, banchetul dat în onoarea d-sale.

La plecare — în vagonul salon pus la dispoziție de guvernul bulgar — d. Manolescu a fost întovărașit până la granița de fostul ministru Mișaikoff, de profesorul Bobceff și de distinșii economiști Nichiroff Popoff și Ceacaloff, cari au ținut să cunoască părerile d-sale asupra tuturor problemelor economice și politice ale Europei și în special ale Orientului.

Odată mai mult se verifică o veche constatare: *sunt oameni cari când trec granița se scufundă: sunt alții cari se înalță.*

Granița este un examen la care ar trebui supuși, din când în când, toți cei cari sunt sau se cred valori naționale.

L. N.

Contra ziaristilor profesioniști

Ocupându-se de apariția unui nou ziar — numele acestuia nu interesează, — „Apărarea Națională“, oficiosul Ligii Apărării Naționale Creștine, încearcă o definiție a presei: „de o parte un om sau un partid politic care plătește spre a i se face reclamă, iar de cealaltă parte, *gazetarul plătit care își imprumută peste noapte ideologia șefului, pe care o apără cu înflăcărare și desinteresare...*“.

Este o ironie crudă și nemeritată la adresa unor oameni cari — cei mai mulți dintre ei — muncesc din greu pentru a-și câștiga pâinea. Că sunt și gazetari cari desonorează breasia, cari trăesc mai mult din ce câștigă pe delături decât din salariile lor, cari n'au nici o credință și nici o morală, e perfect adevărat.

Dar vrea să știe „Apărarea Națională“ unde trebuie căutată cauza răului?

Tocmai în faptul că gazetăria n'a ajuns încă să devie o *profesie* în sensul strict al cuvântului.

Politicianii și patronii venali de gazete, au făcut tot posibilul pentru a împiedica încercările schițate în trecut de către ziaristii onești și conștienți de îndatoririle breslei lor, pentru ca ziarismul să ajungă a fi o *profesie*. Lor le trebuia tipul gazetarului orgolios, liber de orice îngrădire profesională, în aparență devotat cutărei ideologii, pe care să-l manevreze și utilizeze după plac, de cât tipul gazetarului profesionist, muncitor și cinstit, care să-și exercite meseria în cadrele unor legiuri și a unor convențiuni precise, și care, apărât de aceste legiuri și convențiuni, să poată respinge cu demnitate și fără teama că-și va pierde pâinea, înjoncțiunile cari sar fi făcut — cari se fac mereu, până la pervertire, — asupra conștiinței lui. De aceea, pe când toți profesioniștii, de toate categoriile, simt nevoia să se unească pentru a-și defini drepturile în virtutea cărora funcționează, și a-și apăra acele drepturi, numai gazetarii, (sub influența patronilor și a unor elemente pe cari nu le interesează chestiunea salariului și deci a unor certe drepturi), lăncezesc neorganizată, mulțumindu-se cu două asociații de ajutor mutual și cu o Uniune, care este de *formă* a ziaristilor *profesioniști*.

Ceeace ne lipsește deci, este tocmai creșterea unei profesii bine definite și bine îngrădite, a ziaristilor. Atunci munca lor va fi a unor specialiști calificați și — credem noi, — apărați de legi, ei nu vor mai putea fi utilizați de oricine și la orice.

În tot cazul, nu înțelegem de ce se face un cap de acuzare ziaristilor profesioniști cari-și vând munca și priceperea lor, și se trece așa de ușor asupra modului cum alți profesioniști intelectuali — advocații, de pildă, — își comercializează cunoștințele și talentul. Când decanul baroului de Ilfov a putut să pledeze pentru ocașul Nicolaescu, motivând aceasta cu principiul sfânt al dreptului de apărare, nu vedem pentru ce i s'ar imputa unui biet reporter de fapte divese sau chiar unui „articlier“, care are de ales, nu între sute sau mii de procese, ci între 10 ziare mari și late, din cari opt sunt deficitare, și câte-

odată nici nu poate alege fiindcă locurile sunt mai puține de cât cererile, că nu s'a angajat la acela care corespunde sârmanelor sale principii morale ori politice!

Să nu-i mai copleşim dar pe ziariștii cu adevărat *profesioniști*, de imputările noastre! Sunt ei destul de necăjiți. Să ne ocupăm mai bine de *stăpânii* ziarelor, căci aceștia, și nu ziariștii, *sunt presa*.

P. B.

15 Noembrie 1927 — 15 Noembrie 1933

15 Noembrie 1927 este data în care la o oră târzie din noapte trei ofițeri curajoși au adus în mijlocul emoției unei țări înfrigate sentința de achitare a d-lui Mihail Manoilescu.

D. Manoilescu stătea de trei săptămâni în cazematele Jilavei, așteptând cei cinci ani de închisoare cari-i fuseseră hotărâți de către guvernul de atunci pentru crima de a fi luptat ca să revină pe tronul țării Carol al României.

Cei cari urmau cu mai multă îndârjire condamnarea „criminalului” uneltitor în favoarea „exprințului” exilat erau d-nii: Duca, ministru de interne, generalul Angheliescu, ministru de război, Gheorghe Tătărescu și Franasovici, subsecretari de stat la interne.

15 Noembrie 1933, este data în care și-au luat în primire departamentele lor ca miniștri ai *Majestății Sale Regelui Carol II-lea*, d. Duca, general Angheliescu, Gheorghe Tătărescu și Franasovici.

Rațiunea rece ne împiedecă să negăm necesitatea ca un Suveran să uite și să ierte. Chiar în articolul prim al acestui număr d. Manoilescu socotește cu seninătate înscăunarea guvernului de astăzi ca un fapt normal și logic.

Și totuși noi acei cari am tremurat ani de-arândul în serviciul cauzei care a triumfat la 8 Iunie, și cari am înghițit lacrimile în așteptarea sentinței dela 15 Noembrie 1927, nu putem să nu ne oprim o clipă asupra acestei coincidențe și să ne întrebăm: *ce morală mai are viața politică atunci când nici înțelegerea și anteviziunea justă a necesităților naționale, nici nesocotirea lor, nu au niciodată nici un fel de sancțiune?*

L. N.

Sudost Europa

În primirea deosebit de călduroasă care s'a făcut ideilor noastre în Sofia, ca și în manifestările de interes pe cari le-am văzut în toată lumea politică și intelectuală bulgărească în jurul teoriilor noastre, am desprins un fapt mult mai semnificativ și mai profund decât o simplă curtoazie.

În Bulgaria, ca și în celelalte țări sudosteuropene, naște astăzi o conștiință nouă, care-și caută expresia sa. Popoarele Orientului s'au săturat de a reprezenta veșnic niște sucursale ale unui Occident epuizat și obosit, care își revărsă asupra lor odată cu mărfurile lui scumpe și ideile sale.

Azi, odată cu monopolul fabricației industriale, Occidentul pierde și monopolul ideilor. Iar Orientul trezit în puterile lui

esențiale își cată astăzi noi drumuri și în ordinea economică și în cea politică și în cea spirituală.

Idelle noastre sunt cunoscute și întâmpină o călduroasă primire în țările din Orient pentru că ele reprezintă o reacțiune puternică împotriva Occidentului.

Teoriile noastre demonstrează caracterul tendențios și adesea fals al științei economice occidentale, care a reușit să îndrumeze economia țărilor noastre agricole pe drumuri potrivite cu interesele Occidentului dar potrivnice intereselor noastre.

Paralel cu această mișcare de reacțiune pe tărâmul realităților economice stă în aer — cum am arătat și în discursul nostru la banchetul oferit de intelectualitatea bulgară la Sofia — o reacțiune a culturii orientale în întregul ei.

Poipoarele Orientului se regăsesc pe ele înșile, își regăsesc puterile vii ale trecutului lor și își caută o solidaritate într-o comunitate de ideologie necunoscută până astăzi. *Orientul se trezește*. Aceasta este marea realitate a vremii noastre pe care în România atât de puțini oameni pot să o înțeleagă. Când toată România o va înțelege, ea își va găsi aici, în Orient, un rol de conducere pe care istoria nu i l-a dat încă.

M. M.

C. Dobrescu-Argeș

Depart de gloata „oficialilor“, pierdut în mulțime, de pe o prispă izolată, de pământ, am urmărit solitar și trist ceremonia desvelirii bustului lui C. Dobrescu-Argeș.

L-am cunoscut pe inițiatorul țărănișmului român, cu puțin timp înainte de moarte, la București, într'una din numeroasele conciliabule pe cari le avea, cu tatăl meu și alții, privitoare la intensificarea propagandei politice la sate. Eram un copil încă, și totuși înțelegeam tot ce se vorbea acolo, și nu voi uita niciodată zâmbetul de mulțumire care se lumina pe fața tribunului în clipa când surprindea la mine timide gesturi de comprehensiune și aprobare. Ii plăcea atenția respectoasă și aproape îndușată cu care-l ascultam, și nu odată am crezut, în acele inserări dulci de toamnă târzie, că Dobrescu-Argeș vorbea mai mult pentru mine...

De atunci, dela prima întâlnire poate, am învățat taina care-l mistuia pe omul acesta și am simțit că a trecut dela el la mine o flacără care a ars din clipa aceea continuu, dar care nu s'a stins niciodată... Gazeta lui a fost primul ziar politic ce mi-a căzut în mână, și așa putea spune, *abecedarul meu politic*.

E dela sine înțeles că toată formația mea intelectuală și sufletească a fost dela contactul cu C. Dobrescu-Argeș și cu „Gazeta Țăranilor“, de esență pur țărănească. Dar nu un țărănișm declamatoriu, romantic și interesat, — căci eu învățasem dela Dobrescu-Argeș și din scrierile sale să urască falsa postură în care e prezentată viața rurală de către poporanismul politico-literar al timpului, — ci o înțelegere reală și aspră a necăjitului suflet colectiv rural, și o dorință vie de a lucra pen-

tru salvarea lui. De aci încercările mele puerile de a constitui mai târziu, cu bunul și blândul meu prieten, teologul Constantin Popescu din Șerboeni, Argeș, azi în călugărie, arhimandritul Calinic, de care mă unește și amintiri în legătură cu mișcarea revoluționară dela 1907, o partidă țărănească după chipul și asemănarea aceleia, adevărate, constituită de Dobrescu-Argeș. Și tot de aci izvorul articolelor mele de mult mai târziu, din „Seara”, cari încercau să sguduie conștiința clasei conducătoare și s'o facă să tresare pentru suferințele țărănimii, și cari vibrau de o veche dar pururea caldă dragoste pentru aceasta.

Am fost surprins să văd însă în discursurile dela Curtea de Argeș că șefii „țărănișmului” de astăzi se pretind moștenitorii spirituali și sufletești ai de mult uitatului vrednic luptător dela Mușetești. Ce au comun d-nii I. Mihalache și C-nia cu țărănișmul îndurerat, necăjit și pururea nesatisfăcut, al lui Dobrescu-Argeș ?

Am văzut cum a înțeles d. Mihalache țărănișmul : cu totul altfel de cum îl înțelegea și îl concepea ca manifestare politică și putință de realizare, Dobrescu-Argeș. Niciodată acesta nu s'ar fi aliat cu preținșii țărăniști „cari practicau liberalismul cel mai înaintat la București” și în întruniri, în timp ce continuau „să exercite robia tradițională asupra țărănilor, fie pe moștile lor la țară”, fie de după ghișeele băncilor, în orașe sau târguri. Niciodată Dobrescu-Argeș n'ar fi schimbat locul de deputat, de unde putea să exercite un control permanent asupra guvernelor, în folosul țărănimii, pentru un portofoliu ministerial care trebuia, fatal, să-l răpească clasei din care ieșise și pentru care se jertfia. Niciodată, în fine, modestul dar inimosul tribun dela Mușetești nu și-ar fi trădat frații pentru orgoliul de a fi șeful unui partid de cea mai proastă amestecătură antirurală. Cetiți, ca să vă dați seama de aceasta, discursurile lui Dobrescu-Argeș, și viața lui, descrisă înduioșător în „*Țărănișmul*” dela 30 Octombrie a. c., Dobrescu-Argeș ar fi luptat pentru partida sa *țărănească*, dar țărănească în cel mai crud și mai realist înțeles al cuvântului, și n'ar fi acceptat niciodată ca esența ei socială să fie denaturată prin imixtiunea altor elemente și nici să-i dea caracterul de mișcare de clasă, cu vădite înclinări internaționale. Nimeni nu-i împiedică pe cei ce nu sunt țărani, sau pe cei pe cari instrucțiunea și alte conjuncturi i-au scos din rândurile țărănimii, ca să lupte mai departe în mediul lor și cu mijloacele lor, pentru realizarea dezideratelor păturei rurale. Dar un partid țărănesc trebuie să rămână socialmente *țărănesc pur*, pentru a-l feri de imixtiunea elementelor interesate, necinstite și demagogice. Iată ceea ce n'a înțeles d. Mihalache și ceea ce înțelesese foarte bine acum 40 de ani C. Dobrescu-Argeș.

Dovada : țărănișmul lui Dobrescu-Argeș, înăbușit în fașe, a reușit totuși să trezească atenția clasei stăpânitoare asupra păturei rurale, care a venit cu o serie de reforme în favoarea acesteia : *țărănișmul d-lui Mihalache n'a făcut nimic, dar absolut nimic, în folosul țărănimii*. După treizeci de ani dela moartea lui Dobrescu-Argeș, după aproape 12 ani de politică țărăniștă și după patru guvernări țărăniște, situația țărănimii

este aceeași : „acum, ca și atunci, hrana țaranului e sălbatică; țaranul nu-și poate plăti dările ; creditul agricol e inexistent ; țaranul n'are decât pământul gol, fără vite, fără ajutor. Cine a umblat prin sate, o știe prea bine : problema țărănească se pune în plin, azi ca și acum trei decenii. E drept, atunci nu exista o *partidă țărănistă*. Astăzi există mai multe”, — scrie un ziar care nu e dușman al steagului d-lui Mihalache.

Așa fiind, este cel puțin o impietate ca hibrida concepție ideologică, concepție care are azi ca gerant pe d. Mihalache, dar se sprijină pe d-nii Mironescu și Madgearu, să se ție ca fiind originară dela simpla și luminoasa izbucnire de adevărată ideologie țărănească, a lui C. Dobrescu-Argeș. Cu atât mai puțin neroada idee a „statului țărănesc”, poate avea ea vre-o legătură cu visurile de ameliorare a soartei țărănimei, făurite de Dobrescu-Argeș, adânc cunoscător al rosturilor pe cari această țărănime trudnică și conștientă de puterile ei, și le recunoaște și le circumscrie ea însăși, în viața noastră națională.

Pentru ce, în acest caz, a mai turburat d. Mihalache și cu ai săi, pacea sbuciumată a neodihnitei umbre dela Mușetești ?

Poate, pentru că, blazat și ateu, actualul vice-președinte al partidului național-țărănist, nu se mai sfiește să folosească nici chiar asemenea prilejuri înfinit de triste, ca să redea viața unui organism politic intrat în agonie...

E mai mult decât o impietate, — e, parafrazănd un cuvânt bine inspirat, o mare greșală.

I. JOLDEA RADULESCU

Opozanții corporatismului

Un colaborator al revistei „Axa”, publicație care oglindește vederile „Gârzi de Fier”, scrie într'un număr recent că corporatismul, *specific* Italiei, nu poate fi importat în altă țară, inclusiv România, unde ar constitui un simplu mit ; că el este rezultanta unor condiții de viață speciale, și că nu va putea să apară decât acolo unde ar exista acele condiții de viață speciale. Cum aceste condiții de viață specială, afirmă doctrinarul în chestiune, nu există în România (vezi „Axa” nr. 20, Oct. 1933), rezultă dela sine că corporatismul nu poate fi încetăținit în țara noastră.

Aceasta, după ce în alt număr mai vechiu, conducerea „Axei” declarase categoric că ea *nu este corporatistă*.

Foarte bine ; nimeni nu e obligat să fie altceva de cât ceea ce poate. Iar, în ce ne privește, mărturisim că voim mai de grabă corporatiști puținii dar convinși, decât mulți dar străini de înțelegerea spiritului corporatist.

Ne întrebăm însă, cum se face că, pe când cei dela „Axa” se leapădă pe ei și gruparea căreia aparțin, de corporatism, alt ziar gardist, „Calendarul”, se mărturisește pe față corporatist ?

Căci iată ce scrie în această privință d. Nichifor Crainic, in-tors recent din Italia :

„Concepția lui (a lui Mussolini) despre stat ca organizare dinamică a națiunii, opusă concepției de stat democrat care e un simplu biurou de înregistrare a fenomenelor sociale, va

trebui să se generalizeze în curând. Opoziția pe care o întâmpină încă în țările democratice sistemul corporativ al fascismului, nu e opoziția unor forțe organice, ci a unor formațiuni artificiale și parazitare.

Și mai departe :

„Această viziune de societate, atât de sănătoasă, atât de realistă, atât de adânc umană, a lui Mussolini, intră întreagă în concepția creștină a muncii și a iubirii sociale.”

Prin urmare : concepția de stat corporativ a lui Mussolini, va trebui să se generalizeze în curând, iar opoziția pe care această concepție o întâmpină încă în țările democratice, este opoziția unor formațiuni artificiale și parazitare ; în fine, concepția de stat corporativ intră întreagă în concepția creștină a muncii și a iubirii sociale.

Cum rămâne în acest caz, opoziția pe care gardiștii creștini dela „Axa” o fac corporatismului, în timp ce ceilalți gardiști creștini dela „Calendarul” sunt, din potrivă, partizanii sistemului ?

Noi nu vom trage nici o concluzie ; vom spune numai : pu-neți-vă de acorzi, domnilor !

L. N.

E rândul Angliei

Recentele frământări politice din Anglia au avut darul să scoată la iveală câteva aspecte ale orientărilor doctrinare noi spre cari se îndreaptă, fatal, unii din frunțașii vieții publice engleze.

Astfel, d. Macdonald, șeful guvernului, a declarat într'o reuniune publică (cităm după agenția Rador), că „reîntoarcerea la guverne de partid ar fi o adevărată crimă”, iar Sir John Simon, ministrul afacerilor streine, a mers și mai departe, spunând că „s'a încheiat definitiv era guvernărilor prin partidele politice”.

Cine cunoaște seriozitatea și ponderațiunea bărbaților politici englezi, ca și toată tradiția vieții politice engleze, va înțelege importanța și gravitatea unor asemenea declarațiuni. Ca un ministru de externe să spue că s'a încheiat era guvernărilor prin partide, aceasta însemnează că el și-a aplecat urechea la ceea ce șoptește opinia publică și că a înțeles din șoaptele ei, adevărul.

Din cele ce știm și pe altă cale de cât aceasta, putem spune că Anglia rezervă democrației continentale o surpriză nu tocmai plăcută...

I. J. R.

O nerușinare

Ziarul „Cuvântul” care a crezut că unica încununare a zece ani de existență poate să i-o constituie un număr inutil și voluminos, a avut lipsa de rușine ca în recapitularea activității sale din trecut să vorbească și de procesul Manoiilescu.

Se vede că este dat totdeauna criminalilor să revie la locul

crimei. Căci altfel „Cuvântul“ ar fi trebuit să-și amintească despre orice din tot trecutul său, numai despre atitudinea sa ignobilă din timpul acestui proces, nu.

Dacă am presupune un singur moment că acest ziar a avut o atitudine sinceră pentru cauza prințului exilat, nu ne-am putea explica o clipă servilismul față de guvern și adversitatea față de cel căzut într-o luptă care trebuia să-i fie sfântă, a ziarului d-lui Nae Ionescu.

Nu noi și nu astăzi vom căuta să fixăm funcția politică capitală pe care a avut-o în promovarea ideii de restaurație acțiunea d-lui Manoilescu, arestarea sa și mai ales *acea admirabilă apărare a cauzei marelui exilat pe care a constituit-o pagina de elocvență, de simțire și de gândire politică a cuvântului său de acuzat.*

Istoria care nu-și va risipi literile pentru a înregistra tribulațiile de o suspectă sinceritate a clienților fondurilor secrete din toate vremile — și o afirmăm și din timpul procesului Manoilescu! — are pagina sa gata scrisă în ceea ce privește rolul în Restauratie (și primul rol și cel de al doilea din preajma lui 8 Iunie 1930 despre care nu s'a vorbit niciodată) al d-lui Manoilescu.

Dar dacă n'ar fi fost decât un singur lucru și anume faptul că în acțiunea sa d. Manoilescu a reușit să mobilizeze pe banca apărării și a martorilor pe toți oamenii de seamă ai țării, începând cu Mareșalul Averescu, Nicolae Iorga și Iuliu Maniu, și dacă n'ar fi decât răscolirea aceea unică de pasiune populară în favoarea cauzei pe care o reprezenta, și încă d. Manoilescu n'ar fi meritat o clipă insultele lașe pe cari „Cuvântul“ i le-a adus când se afla ținuit fără apărare în închisoarea dela Jilava.

Căci, să nu se uite un fapt.

Pe când toată presa românească, afară de cea guvernamentală, „*Indreptarea*“, „*Neamul Românesc*“, „*Politică*“, „*Dreptatea*“, „*Lupta*“ și chiar „*Adevărul*“ și „*Dimineața*“, au vorbit cu simpatie de acțiunea d-lui Manoilescu, ziarul care a terfelit în mod sistematic pe purtătorul drapelului restaurării a fost organul „carlist“ al d-lui Nae Ionescu.

Iar dacă ziarul „Cuvântul“ ar mai îndrăzni să mai revie asupra acestui trist capitol din seria tristelor sale tribulații, nu l-am putea pedepsi mai bine decât reproducând pasagi întregi din proza sa imundă.

L. N.

Ce-i lipsește Franței

În timpul recentei crize ministeriale din Franța, un om politic francez, d. Berenger, președintele Comisiei senatoriale a afacerilor străine, a declarat, între altele, că „Franța este o țară mare, cu rezerve interne foarte adânci, și cu înțelegeri externe sigure. Ce-i lipsește? *Puțină disciplină în Parlament, multă continuitate în guvernare*“.

Adică esențialul, adică *totul*.

D. Berenger a mai spus că acestea „nu sunt lucruri cu neputință de dobândit“.

Credem și noi. Cu o singură condiție : ca Franța să arunce la muzeul de antichități sistemul politic actual de guvernare, și să-și reconstituie organismul de Stat pe bazele noi, impuse de necesitățile naturale și de imperativele vremii.

De altfel, după informațiile noastre, în Franța se lucrează din răspuțeri și cu spor la triumful noii ideologii. Un formidabil curent corporatist minează dela o vreme incoace, temelile putrede ale democrației, și trezește în suflete increderea în noul sistem. Românii noștri, aceia cari au mai rămas să tămăieze încă vechile forme ale liberalismului democratic, vor avea în curând o frumoasă surpriză.

Pentru moment li lăsăm să se delecteze cu lectura presei franceze, care a cerut și cere într'o impresionantă concordanță de vederi, ca să acorde guvernului *depline puteri* pentru realizarea echilibrului bugetar.

„Să sperăm că viitorul președinte al consiliului, — scria „Le Matin“ în timpul crizei, — va ști să lase politica la o parte, și să asigure destinderea necesară unei rapide refaceri financiare, solid stabilită pe bazele unei *tehnici sănătoase*“.

Să lase politica la o parte, și să se adreseze tehnicii ! Brr ! Ce apostazie !

E primul pas spre dreapta. Francezii s'au plictisit. Umbra gogorițelor dela 1789 și-a trăit traiul până și în propria ei patrie...

I. J. R.

Morala cea nouă...

Un tânăr revoluționar român, cum are aerul să se creadă el însuși, scrie într'o foale cu tendințe de asemenea revoluționare, că deviza noastră, a corporatiștilor, ar fi : „să se revizuiască primesc, dar să nu se modifice nimic“, (tânărul a citit, după cum vedeți, pe Caragiale), că voim să lăsăm lucrurile așa cum le-am găsit, făcând doar „o revoluție pe hârtie“, că, în sfârșit, noi nu precizăm de cât „schimbarea formelor, și nu a conținutului acestor forme“, etc.

Și toate acestea, când ?

La câteva zile după ce scrisesem în numărul 9, anul curent, al revistei noastre, ca răspuns obiecțiunilor altui tânăr revoluționar, următoarele :

„*Corporatismul nu este o formă, o simplă schimbare de decor, care să ne aducă în locul parlamentului bazat pe colegiul unic de astăzi, un parlament ieșit din mai multe colegii profesionale. Pentru atâta lucru n'ar mai fi fost nevoie de atâta trudă spirituală, și nu va fi mâine, de sigur, nevoie de atâta trudă fizică și morală. Nu. Corporatismul este o transformare radicală și profundă a întregului organism social și politic al unei națiuni, din care va trebui să iasă un Stat nou întemeiat pe o morală socială și politică nouă*“.

De unde o fi scos tânărul revoluționar că noi voim să lăsăm lucrurile așa cum le-am găsit, că nu precizăm decât schimbarea formelor și nu a conținutului acestor forme, — cum dragă Doamne o va face dumnealui, dar bine înțeles, fără să ne-o

arate în ce chip, —că, în sfârșit, avem ca deviză „să se revizuiască primesc, dar să nu se modifice nimic“? Cum să ne explicăm atâta rea credință?

Suntem, pur și simplu, desamăgiți. Fiindcă aveam dreptul să ne așteptăm dela niște tineri — cari se ridică în fiiece zi contra procedeelelor imorale ale vieții noastre publice, și cari luptă să introneze o nouă morală, — la alte procedee. Aceasta să fie oare morală cea nouă în numele căreia o mână de tineri revendică azi dreptul de a-și spune cuvântul în conducerea treburilor publice?

S. A.

Ce este o corporație?

Intr'un ziar de seară, s'a publicat, nu de mult, un articol contra corporatismului, deși autorul articolului în chestiune, nu se știa să afirme că „STUDIUL SISTEMULUI SE IMPUNE TOTUȘI CA O NEVOIE A VREMII“.

Dar, obiecta el, „cui să ne adresăm pentru a afla ce este o corporație, ce se înțelege prin corporatism, ce servicii poate aduce instituția, și prin ce se deosebete o corporație de azi de cea din Evul Mediu?“.

Dacă autorul articolului în care se pun aceste întrebări și-ar fi dat osteneala de a urmări cele ce s'au scris până acum în revista noastră, el n'ar mai fi avut nevoie să le formuleze. Toți cititorii noștri știu că toate aceste probleme au fost de mult și cu prisosință deslegate aci. Din întâmplare, chiar în numărul de față, publicăm un articol în care se răspunde la unele din nedumeririle de mai sus.

Pentru că s'ar părea însă că dorința sa de a se documenta asupra corporatismului, care „se impune ca o nevoie a vremii“, este în funcție de lămurirea ce i se poate da asupra a ceea ce este o corporație, îl satisfacem în câteva cuvinte:

CORPORAȚIA, în concepția modernă a sistemului politic corporatist, este o reuniune a mai multor sindicate profesionale din aceeași ramură de activitate generală națională. Organizația corporatistă se bazează pe sindicate nu pe corporații. Sindicatul este celula primară a sistemului politic corporatist, iar mai multe sindicate din aceeași familie generală a muncii, constituiesc o corporație. De pildă: sindicatele avocaților, inginerilor, medicilor, ziariștilor, artiștilor dramatici și lirici, ale scriitorilor, ale diferitelor categorii de comercianți și industriași, etc., etc., sunt componentele corporației profesiunilor libere și artistice.

Toate profesiunile sunt organizate astfel în sindicate, cari la rândul lor sunt grupate, după specialități, în câteva mari corporații. Italia are 15; după proiectul de Constituție corporativă întocmit de d. M. Manolescu și publicat atât în „Lumea Nouă“, Anul I, No. 7, cât și în broșura „România Stat corporativ“, țara noastră ar urma să aibă 8 corporații, la cari s'ar adăuga un colegiu cu totul special — Colegiul salariaților publici.

În ceea ce privește deosebirea dintre sindicatul (nu corpo-

rația) de astăzi, și cel din evul mediu, intitulat breaslă și, impropriu, corporație, noi am dat, de asemenea, la timp prin revista noastră, toate lămuririle. Se întâmplă chiar că și în numărul de astăzi se vorbește în trecut, de acest lucru, arătându-se deosebirea dintre breasla italiană din evul mediu și sindicatul corporatist fascist de astăzi. Am mai insistat, cu alte prilejuri, asupra deosebirii dintre sindicatul democrato-socialist, așa cum l-a creiat spiritul veacului al 19-lea și sindicatul profesional corporatist, așa cum va ființa el în Statul cel nou al veacului nostru.

Suntem gaia, totuși, să răspundem și la alte întrebări dacă ni se pun, chiar dacă, cum e cazul de față, am fi obligați să ne repetăm. Adevărul pătrunde, vai, atât de greu... Dar ce importanță au greutățile când putem să aducem lumină în spiritele doritoare de a se documenta?

I. J. R.

Revoluționari cu orice preț

Ne mai știind cum să ne combată, unii din adversarii noștri ne acuză că, cu propaganda pe care o facem pentru răspândirea ideologiei corporatiste, noi zăgăzuim deslănțuirea revoluției naționale, paralizându-i spiritul!

Ce să răspunzi la o asemenea copilărească aberație?

Să presupunem însă că scopul unei mișcări politice revoluționare ar fi să introneze în viața noastră publică moralitatea, și că, la un moment dat, noi sau alții, am putea să realizăm acest suprem deziderat pe cale pașnică. Ar însemna oare ca revoluționarii să se supere și să declare că scopul n'a fost atins fiindcă țara n'a trecut mai întâi prin revoluție?

Tot așa și cu corporatismul.

Noi credem, cu nestrămutată convingere că toate mișcările politice moderne merg spre un singur țel: *reforma Statului*. Dar dacă această reformă poate fi realizată pe cale pașnică, fără ca țara să fie expusă zguduiriilor, este oare un rău?

Să nu fim însă înțeleși greșit: avem sentimentul că nu multe transformări se pot face altfel decât cu forța sau, cel puțin, cu o anume presiune, fie asupra opiniei publice, fie asupra ordinii constituite. Dar, în principiu, de ce să excludem și eventualitatea unei revoluții pașnice?

Se vede că revoluționarii noștri de meserie se tem de-o asemenea eventualitate, fiindcă ei neștiind decât să distrugă, ar fi dela sineși excluși în era de construcție care va urma instaurării noului sistem.

L. N.

De la „Stânga” la „Cuvântul Liber”

La 11 Noembrie a apărut o nouă revistă de polemică politică intitulată „Cuvântul Liber”. Ea înlocuiește decedata publicație „Stânga”, și apare, ca și aceasta, tot în editura „Adevărului”, scrisă tot de redactorii ai „Adevărului”, și având aceeași ținută față de curentele politice ca și „Stânga”.

Se înțelege dar că, răsfoind-o, aceeași întrebare îți revine pe buze ca și atunci când, sub auspicii politice ceva mai bune, apăruse „Stânga”: *penelope au simțit nevoie conducătorii „Adevărului” de o nouă publicație când ei au deja două mari ziare în cari pot să-și spună gândul?*

Vom încerca să răspundem altădată acestei nedumeriri.

Deocamdată, remarcăm preocuparea pe care noua publicație „de stânga”, o manifestă pentru mișcarea noastră. Majoritatea polemicilor și articolelor se ocupă de „Lumea Nouă” și de corporatism.

Cu cât se vor ocupa mai mult, cu atât vor arăta importanța pe care mișcarea noastră a căpătat-o în țară!

Restul articolelor poartă ștampila vechilor publicații de stânga, de odinioară: o literatură polemică goală de orice idee, de orice preocupare serioasă pentru vre-una din numeroasele probleme ce agită astăzi omenirea. O vorbărie seacă și inutilă, investimântată într-o haină cu pretenții. Zadarnică încercare însă! Tipul revistei polemice de altă dată, nu mai interesează pe nimeni.

„Cuvântul Liber” va muri în curând ca și decedata sa surată „Stânga”, de... inaniție.

L. N.

Tristă constatare

Un ziar anunță că are disponibil un loc de corector, și cere ca doritorii de a-l ocupa să se prezinte secretariatului de redacție, producând dovezile prin cari să se constate că sunt corectori *profesioniști*.

Aprobăm în totul procederea ziarului în chestiune.

Dar nu ne putem opri de a face, cu acest prilej, o tristă remarcă: pe când pentru corectură se caută un *profesionist*, deci un muncitor specializat, calificat, pentru gazetăria propriu zisă, o meserie, oricum, cu mai multă greutate și răspundere, conducerea ziarelor noastre iau de pretutindeni, de unde se 'ntâmplă: din cercul familiei, sau din acel al cunoșcuților, neținându-se seamă de nici o calificare alta decât ușurința de a scri.

Și în acest timp, vechi *profesioniști* își târăsc viața prin redacții obscure sau prin cafenele, fără lucru, fiindcă această confrerie care luptă în fiecare zi pentru rânduelile altor categorii profesionale, stabilind criterii după cari cineva poate intra și munci în acea categorie, și alte criterii după cari urmează să fie răsplătită munca, nu face pentru ea nimic, absolut nimic.

Vor înțelege ziaristii profesioniști, măcar acum, în ceasul al 12-lea, că trebuie să se gândească și la ei?

P. B.

Nici după 50 de ani!

„Universul” a avut fericita idee să ne redea, într-o rubrică anume stabilită, fapte de acum 50 de ani.

Iată ce scrie „Universul” dela 24 Octombrie 1884:

— „Toți bărbații politici, toate ziarele, toți cetățenii se ocupă de alegerile din Noembrie 1884. Din unele părți sunt mari făgădueli; de alta o descurajare nenorocită.

În Parlamentul viitor avem nevoie de oameni serioși și cu cunoștințe. Dacă simțământul și patriotismul sunt destule în lucrările generale, naționale, cunoștințele, științele, sunt de nevoie negreșit în lucrări de minuțioasă organizare interioară. De aceea alegătorii vor face bine să trimită oameni cu știință în Parlament. Spre acest sfârșit, bine ar fi ca toate partidele să lucreze după principiile, după convingerile lor“.

Exact ca și astăzi ! Aceleași fierbinți deziderate ca și acum, în 1933 ! Sărmană țară ! Nici după o jumătate de secol n'ai ajuns să-ți satisfaci dorința de a te vedea condusă după criteriul cel mai simplu al ideii de guvernământ : *tot omul la locul său !* Ți-o vei putea satisface oare după alți 50 de ani ?

G. A.

Iarși șomajul intelectual

Problema șomajului intelectual preocupă încă publicistica românească. Ea preocupă însă mai puțin oficialitatea românească și pe șomerii înșiși cari nu sunt prea îngrijorați în bloc de soarta ce-i așteaptă. Românul este, precum se știe, greoi la luptă și tembel.

Între timp, despre șomajul intelectual scriu prin ziare aceea cari nu șomează și sunt, deci, foarte interesați să-și apere pozițiile.

Am citit, astfel, articole prin cari se lua apărarea cumularzilor. Și totuși, e la mîntea omului că, mai mult decît orice, cumulum împiedică rezolvarea problemei șomajului, care, după credința noastră, nu va suferi un simțitor început de deslegare decît în ziua cînd : toate cumularile, atît din slujbele de stat cît și din cele particulare, vor fi desființate ; nu e admisibil ca un avocat să aibă mai multe funcțiuni iar altul să moară de foame, ca un medic să fie practician și funcționar, etc. ; nu e admisibil ca un profesor să aibă și catedră și să ocupe și o slujbă la o instituție particulară ; ca soții să fie amărîdoi salariați ; ca un slujbaş la stat să funcționeze și la o instituție privată, sub cuvînt că altfel nu poate trăi sau are familie grea ; dar cum să trăiască cel care n'are nici o slujbă ? Nu e admisibil, în sfârșit, ca soții de înalți dregători în stat să ocupe slujbe la stat, ba uneori, chiar la aceeași instituție pe care o conduce soțul ! Cazuri de acestea sunt numeroase și foarte cunoscute.

Ce face însă societatea pentru înlăturarea șomajului intelectual ? Ea nu le cunoaște ? Sau nu mai există ?

În cazul acesta, trebuie întemeiată alta, pe alte baze, și cît mai curînd, fiindcă criza e departe de a fi la capătul ei ; din potrivă, abia a început !

S. A.

Ca la noi, la alții...

Un ziarist democrat ne lămurește asupra caracterului actualului Senat francez: *el este politicește de stânga, și socialmente de dreapta.*

Aică, cam cum ar fi la noi unii oameni politici, — d. Miromescu, de pildă. E politicește de stânga, dar socialmente de dreapta.

Ce vreți? Nu numai noi avem oameni de principii, mai sunt și aiurea, și încă foarte mulți...

I. J. R.

Compromisurile democrației

Comentând recenta criză ministerială din Franța, „Adevărul“ scrie că „radicalii, pentru a se menține la guvern, au acceptat concursul fracțiunilor conservatoare centriste“.

Se pot lua de mână cu național-tărăniștii noștri, cari știți la câte compromisuri s'au pretat și se vor mai preta pentru a nu pleca de la putere. Și în Franța, ca și la noi, partidele democratice de stânga și-au aruncat peste bord principiile și și-au pierdut busola. Democrația e în panică, și nu mai urmărește acum nimic altceva decât să-și salveze beneficiile materiale.

Să le salveze cât mai poate și cât mai e timp!

S. A.

Ocupați-vă de corporatism!

Ultimele evenimente din Austria, și hotărîrea acesteea de a se transforma în Stat corporatist, au avut darul să producă o adevărată panică în cercurile politice și în societatea românească de toate categoriile. Corporatismul este la porțile Europei Centrale, stă gata să intre, și odată intrat, el nu mai are de făcut de cât foarte puțini pași până la granițele României.

În această situație, partidele noastre politice au fost cuprinse de o veritabilă dorință de a se transforma pe baze... profesionale. Unii fruntași au și început să formuleze în public această necesitate, iar alții nu se sfiesc să se declare corporatiști, rămânând ca ulterior să vadă ce este cu corporatismul...

Concomitent, un alt fenomen este remarcat în păturile intelectuale și economice. Oameni cari până mai ieri, alaltăieri se desinteresau complect de mișcarea corporatistă, dau năvală în librării și în biurourile redacției noastre, pentru a cere lucrări cari să-i edifice asupra sistemului corporatist. Foarte mulți ne scriu rugându-ne să-i punem în curent cu literatura și mișcarea corporatistă, ca și când într'o singură scrisoare sau într'un singur articol de revistă s'ar putea rezuma o doctrină atât de complexă ca aceea a corporatismului.

Tuturor acestora le răspundem că dacă până acum n'au urmărit cu regularitate revista noastră, nouă ne e foarte greu să revenim asupra celor ce s'au scris pentru a-i pune la curent, dar le putem trimite la cerere, și contra cost, numere

izolate din „Lumea Nouă”, în cari se pot găsi studiile ce-l interesează. Trimitem, de asemenea, *gratuit*, broșura „România Stat corporativ”, din care doritorii de a cunoaște în linii generale bazele sistemului corporatist, își pot face o idee exactă despre modul cum urmează să fie făcută reforma Statului.

Din toate acestea însă, o învățătură: urmăriți din vreme și cu regularitate cele ce se scriu despre corporatism, pentru ca vremurile să nu vă găsească după cum v'au găsit cele de azi, nepregătiți.

L. N.

Intemeierea „Ligei Național-Corporatiste”

Ca o urmare a acțiunii dusă prin coloanele acestei reviste pentru propagarea ideii de reformă a Statului pe baze corporatiste, și ca o consecință a indemnului ce am primit din toate colțurile țării și de la oameni din toate categoriile sociale și profesionale, cari ne-au cerut să trecem de la propaganda teoretică la activitatea politică practică, creind un organism cu ajutorul cărui să se rezolve problema transformării Statului, — colaboratorii revistei „Lumea Nouă”, promotorii ideologiei corporatiste în țara noastră, au decis să înființeze acest organism politic.

În acest scop s'a lansat către țară, manifestul de mai jos, semnat de către d. prof. Mihail Manoilescu, inițiatorul, directorul revistei „Lumea Nouă” și președintele organismului politic ieșit din ideologia promovată de revista noastră.

Din motive de ordin tehnic suntem nevoiți să publicăm acest document de-o covârșitoare importanță istorică la finele revistei, urmând ca în numărul viitor să-i acordăm atențiunea ce i se cuvine.

Iată manifestul care anunță poporului român intemeierea „LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE” :

L I G A N A Ț I O N A L - C O R P O R A T I S T Ă

ROMANI,

De cincisprezece ani, România, care ar putea să fie bogată, puternică și mândră, se înfățișează lumii ca o țară săracă, slabă și umilită.

În cincisprezece ani, ea s'a ridicat la înălțimea însușirilor sufletului românesc și a soartei, care ne-a făcut în sfârșit pe toți, stăpâni și liberi.

Rezultatul acesta trist nu e numai vina oamenilor, ci e și vina unei cauze adânci și statornice. Această cauză este *reaua alcătuire a statului și a așezămintelor sale.*

Statul este în mâna câtorva cete de oameni, cari se schimbă la cârma lui. Ei nu au nimic de aface cu țara adevărată, care muncește, care suferă și care plătește.

Dovadă sunt inesei parlamentele noastre în cari nu se găsește nici un țăran adevărat, nici un meseriaș, nici un lucrător și atât de rar câte un om învățat și vrednic !

Oamenii noștri politici se întâlnesc cu țara numai când alegerile îi silesc să vină la culesul voturilor. În tot restul vremii, gospodărirea țării se face fără împărțășirea și fără supravegherea celor gospodăriți.

Statul amestecat în toate, cu rost și fără rost, este covârșit de treburi pe cari nu le poate implini, în timp ce atâția oameni învățați, dornici să lucreze, ca și atâția muncitori vrednici stau fără întrebuințare și fără pâine.

Schimbarea neconținută a guvernelor și a legilor a făcut din gospodăria statului, județelor și comunelor, cea mai rea, cea mai risipitoare și cea mai dărăpănată dintre gospodării.

În locul rânduului, a cinstei, și a continuității, stă neregula, jaful și neîncetata schimbare a cărmuitorilor.

Inchipuți-vă ce s'ar alege dintr'o casă de gospodari care ar fi lăsată — cum este lăsată casa statului — în seama unor stăpâni fără grijă și fără pricepere cari se schimbă unul după altul !

ROMANI,

Ingrijorați de soarta țării, noi ne-am gândit la un mijloc nou de organizare a statului. Acest mijloc menit să dea popoului muncitor, însuflețire, prilej de muncă și de câștig, este : **ORGANIZAREA NAȚIONAL-CORPORATIVĂ A ȚĂRII ȘI A STATULUI.**

Porunca vremii este azi pentru toate popoarele *organizarea gospodărească a vieții naționale*. Această organizare însă, statul de azi nu o poate face. Ea nu poate fi înfăptuită decât de Statul Corporativ. *De aceea azi atâtea state ca Italia, Portugalia și Austria s'au prefăcut sau se prefac în State Corporative.*

Corporația (breasla) este o instituție străveche în țara noastră, cași în alte țări. Ea întrunește pe toți oamenii cari fac acelaș serviciu țării prin meseria lor. Corporațiile (breslele) și sindicatele profesionale sunt temelia firească a statului. Căci prin munca de toate zilele în meseria lui iar nu prin votul lui — pe cât de rar pe atât de zadarnic — își servește fiecare cetățean, țara.

Statul corporativ va trece cea mai mare parte din treburile și grijile lui asupra corporațiilor. Acestea vor fi de două mari categorii : *corporații economice* (agricole, industriale, comerciale și de meserii) și *corporații social-culturale*, (cuprinzând profesorii, medicii, inginerii, avocații și alții).

Pe de altă parte, statul va da cele mai mari drepturi regiunilor și provinciilor țării, căci o descentralizare cuminte cu scopuri curat gospodărești este singurul mijloc de a administra bine țara.

Corporațiile economice vor organiza producția țării și mai ales producția agricolă. Temelul acesteea vor fi *cooperativele*, cari au fost până azi destrămate de către politicianism !

Corporațiile vor asigura pacea socială, împacând prin judecăți obligatorii pe patroni cu lucrătorii lor.

Însfârșit tot corporațiile, alături de marile instituții naționale, vor forma temelia parlamentului.

Astfel în locul Adunării Deputaților de astăzi, vom avea *Camera Economică* care va cuprinde pe aleși agricultorilor, industriașilor, meseriașilor, lucrătorilor, comercianților și funcționarilor particulari.

În locul Senatului de astăzi, vom avea *Senatul social-cultural* care va cuprinde pe de o parte pe trimiși bisericii, armatei, magistraturii, școlii și ai corpului funcționăresc iar pe de altă parte pe aleși intelectualiilor : medici, artiști, avocați, ingineri, etc.

Locurile parlamentarilor de azi, cari n'au altă meserie decât politica, vor fi luate în statul corporativ de țărani adevărați, meseriași și lucrători adevărați, intelectuali și învățați adevărați.

Pentru țărănimea românească va reinvia vremea lui Moș Ion Roată, care a fost cel mai de seamă și cel mai curajos deputat al țărânimii, fiindcă era el însuși țaran.

Iar intelectualiții țării vor putea ajunge în sfârșit în Parlament trimiși de breșele lor, fără să-și robească sufletul partidelor politice.

Parlamentul corporativ va avea pentru banul Statului, care este banul săracului o grijă neîntălnită până azi.

El va aduce în viața țării rânduială și statornicie.

Guvernele nu se vor mai schimba atât de des ca astăzi fiindcă Parlamentul Corporativ care va fi *Adunarea gospodariilor și învățaților țării*, neavând interese de partid, va păstra pe miniștrii buni, cât mai mult la cârma țării.

În locul statului de astăzi ușuratec, schimbător și risipitor, vom avea statul așezat, statornic și econom.

Pentru a împăca interesele de breșă și a hotări asupra lor potrivit interesului general, *Regele țării va primi noi puteri constituționale.*

Statul național-corporatist va fi *neatârnat* în afară fiindcă concordanța națională, înlocuind desbinarea partidelor va da statului puterea să se împotrivescă amestecului primejdios al străinătății.

Statul național-corporatist va fi ROMANESC, fiindcă în sânul fiecărei corporații economice și culturale adică a fiecărei ramuri de activitate națională, se va putea ține o cumpănă dreaptă între românii din naștere și minoritari.

ROMANI,

Pentru aceste țeluri luptăm de doi ani răspândind aceste idei prin revista noastră „Lumea Nouă” și prin cuvântări ținute în toate orașele țării.

Indemnați neconțenit de către grupările profesionale — care au trimis pe Președintele nostru în Senatul țării — și de către atâția muncitori și gânditori, am înființat azi **LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA.**

Liga Național-Corporatistă a pregătit până în amănunte programul de reconstrucție a statului și a instituțiilor naționale pe temelia corporativă, program pe care îl veți cunoaște în scurtă vreme.

Azi luptăm din nou pentru o idee nouă și mare care va izbândi.

Noi am mai dovedit țării și cu alte prilejuri că știm să o servim credincios.

Noi am dat comercianților *Legea cifrei de afaceri*, funcționarilor *Legea armonizării salariilor*, meseriașilor *Legea plății lucrului efectuat*, iar țărănimii românești *Cea dintâi lege de conversiune a datorțiilor*.

Noi am luptat în timpuri grele *singuri* pentru consolidarea Dinastiei și a Coroanei.

ROMANI,

O lume veche își trăește astăzi cele din urmă zvârcoliri. O lume nouă se pregătește prin frământarea gânditorilor, prin hotărîrea celor muncitori și prin neastâmpărul creator al tineretului țării.

În această lume nouă va fi loc destul și pentru muncitorii cari stau azi cu brațele încrucișate și pentru intelectualii cari tânjesc în neîntrebuințare.

România pe care o pregătim, ne va face pe toți mai fericiți și mai încrezători în viitor decât suntem azi.

În fața greutăților cari ne stau în cale, lozinca noastră este: **SE POATE.**

Se poate să eșim din sărăcie, din umilință și din descurajare.

Se poate să facem o Românie puternică, imbelșugată și însuflețită de ideal.

ROMANI,

Partidele politice se încaeră astăzi din nou insultându-se și lovindu-se sub ochii întristați ai țării.

Noi cari suntem încă într'o epocă de propagandă a idellor noastre, nu intrăm astăzi în lupta electorală și nu vă cerem *vo-tul vostru*. Dar privind de departe și senini peste frământările zadarnice ale clipei, vă punem înainte un țel nou, luminos și mântuitor :

Statul național-corporativ.

Toți cei cari înțelegeți idealul nostru, toți cei cari voiți o Românie înălțată și mândră, *veniți cu noi!*

Președintele *Ligii Național-Corporatiste*,
Profesor, MIHAIL MANOILESCU

P. S. Toți aceia cari vor voi să se înscrie în Liga Național-Corporatistă se pot adresa la sediul Ligii și al revistei „Lumea Nouă”, calea Victoriei 53, București.

În curând se vor constitui centre provinciale ale Ligii, cari vor publica fiecare, manifeste și înștiințări.

Nevoia de suflet

Organizația „Garda de fier“ ne-a imputat — camuflat, dar foarte transparent — prin pana d-lui I. Moța sau, mai diluat, prin cea a d-lui Vasile Marin, că noi neglijăm, atunci când este vorba de a crea o „lume nouă“, un element de seamă: schimbarea vechilor concepții de viață, un viriment moral adică, în esență, o transformare sufletească. Ba d. Moța pare că ne aduce acuzarea că nu înțelegem, în schimbările ce credem că trebuie să precadă o lume nouă, nici o mai bună structură a poporului.

Pentru toți cei cari au citit cele scrise de noi de atâtea ori în paginile acestei reviste, și mai ales pentru cei cari au înțeles ceea ce s'a scris și și-au slobozit singuri gândurile izvorâte din rândurile noastre, asemenea învinuiri sunt nalvități și aserțiuni ușoare. Dacă nu pornesc și din altceva, în orice caz ele au la bază priviri superficiale, și din acestea nu se pot face argumente pentru acuzații grele.

Ca să ni se afle vina că noi eliminăm din preocupările noastre tocmai acest lucru esențial: sufletul, și tocmai acum când toată lumea discută ca banalitate curentă, nevoia de el, este copilăresc.

Nu s'a citit atât de deseori în articolele noastre această importanță maximă pe care o acordăm noi improspătării cu suflet nou, cu entuziasm creator a întregii vieți colective? Nu am vorbit răspicat despre rolul tinerimii în acest sens, despre aportul de vederi noi pe care-l poate oferi, despre capacitatea mare de efort ce-l poate face numai ea, pentru smucirea din apatia actuală, despre fațeta morală care trebuie schimbată, tot *prin pompări de viață nouă și instituțiuni noi?*

Să se citească, pentru edificare, articolele semnate de d-nii Mihail Manoilescu, Enrie Otetelișanu, I. Joldea Rădulescu și Chr. Petrescu. Se mai poate atunci să fim bănuți că încercăm construcțiuni în vid? Că ne mărginim la simple „schimbări de forme“ (cum așa de... serios scrie d. Moța).

Ne credem siliți să repetăm în mod special că noi nu tindem — niciunul, niciodată, — la simple deplasări superficiale de elemente. Gândul nostru merge în profunzime și ținem să dărâmăm din temelie principiile și instituțiile cari nu se mai potrivesc drumului nou pe care calcă omenirea, *să le năruim, dar și să așezăm, cu precizie, altele adecuate în loc.*

Mai mult decât criticii noștri ne dăm seama de fragilitatea unui sistem de vastitatea novatoare a corporatismului, ridicat pe temelii învechite. Toate elementele din constituția unei lumi ce stă să dispară — și ale celei ce are să vină — sunt fundamentate și legate între ele prin suflet, prin gândire, prin spirit. Fără acestea orice sistem nou este o casă fără podea și fără acoperiș.

Ținem să realizăm un suflet nou, după cum vrem să avem o lume nouă.

Dar a obține acest „suflet“ nou este o operă de alchimist într-o lume învechită în rele. Metamorfozarea aceasta nu este operă de moment ci de durată și răbdare.

Realitățile și idealurile se influențează deopotrivă și nu poți lucra pentru unul abstractizând pe celălalt. De aceea, ținând să schimbi lumea și, odată cu ea, și „sufletul“ ei, trebuie să

luptă în același timp și cu aceeași credință pe două câmpuri: *al spiritului, și al realizărilor efective*. Nu le poți despărți pentru că, așa, amândouă rămân sterile.

În acest sens noi milităm pentru o prefațare a reformelor ce concepem printr-o vălire în viața spirituală nouă, printr-o purificare a moravurilor, dar luptăm și pentru a construi. Punem mare preț pe contribuția sufletească, dar la fel credem că ea depinde în bună parte și de realizări. Idealul ar fi să le avem pe amândouă deodată și în aceeași măsură. Dar lucrul e greu.

Începând cu oricare din ele, dar susținându-le reciproc și perseverent pe amândouă, credem că se pot obține mai sigur rezultate imediate. Numai a exprima un simplu deziderat: *purificarea morală și limpezirea sufletelor*, este prea puțin, dacă nu se încearcă efectiv această reformă și în deosebi, dacă nu se întovărășește de realizări concrete cari să schimbe *prin însăși forța lor* aspectele stagnante ale concepțiilor de viață socială și politică de astăzi.

Acuzându-ne pe noi, Garde de fier pare să demonstreze că ea adoptă, unilateral, primul drum. Ar fi să aștepte prea mult și, hotărât, e prea târziu.

Pe scurt: *lângă acțiunea de improspătare sufletească pe care o așezăm în loc de frunte, noi nu înțelegem să facem operă de gândire platonice, ci una de creațiune constructivă.*

CHR. P.

O nouă mișcare politică : francismul

Sub acest titlu, citim în „Universul” :

Paris, 17 (tel. part.). — „O nouă mișcare politică, intitulată „francism” a apărut pe scena politică odată cu ziarul ei „Le Francisme”.

Această mișcare are o ideologie fascistă și național-socialistă, adaptată nevoilor franceze. Francismul va lupta împotriva partidelor, a luptei de clasă și pentru instaurarea păcii. Conducătorul mișcării e un anume Marcel Bucard, rănit în război, ofițer al legiunii de onoare”.

Așa dar, prevederile noastre se adevăresc : mișcările naționaliste de dreapta, cu caracter politic și cu tendința de reformă a Statului, încep și în Franța, ultimul bastion al democrației integrale. Cercul se strânge deci din ce în ce ; foarte curând, din Europa politică a veacului al 19-lea nu va mai fi de cât o amintire urtă...

Și când te gândești că mai sunt români cari cercetează încă baraca democratică a unor oameni ca d-rul Lupu ! Dar și aceștia se vor deștepta în curând.

P. B.

Ce ție nu-ți place...

Mai înainte de căderea guvernului Vaida, cel puțin 16 milioane de români ar fi fost în stare să dea nu știm ce pentru a scăpa de cea mai îngrozitoare pacoste politică din câte s'au abătut vreodată asupra țării noastre.

Astăzi guvernul Vaida a fost uitat, s'a șters din amintirea tuturor, ca un vis urît.

Faptul acesta este cum nu se poate mai primejdios. Românul are un mare defect: uită prea repede. Uită răul dar uită și binele.

Contra acestui defect trebuie să reacționăm cu energie. Să spunem în fiecare clipă: *români, nu uitați pacostea guvernului național-țărănist Vaida!*

Altfel, va fi vai de noi!

Să mai insistăm asupra modului cum a căzut?

O facem în altă parte. Aci credem util să reamintim modul *cum a venit*: prin poarta de din dos a politicei, grație intrigilor și amenințărilor, într'un moment când la orice s'ar fi putut aștepta țara, numai la un guvern național-țărănist nu.

Și ca culme a indignării generale, guvernul Vaida s'a intitulat *guvern de alegeri*, deși el era, toată ziua, guvern de partid!

Pentru aceasta se vede că d. Vaida a cerut acum să-i urmeze un guvern de alegeri, nădăjduind, probabil, că gluma se va mai prinde odată și va fi însărcinat tot d-lui cu constituirea lui!

Dar partea tragi-comică a momentului, a fost că... d. Vaida s'a supărat! S'a supărat că a fost congediat pe neașteptate și brutal, uitând că și guvernul său a venit acum doi ani tot pe urma unei congedieri inopinate și brutale. Țara s'a veselit și a petrecut pe seama bosumflării omului tuturor favorurilor. Și nu o singură dată am auzit pe stradă oameni zicând, în legătură cu acest fapt:

— „D. Vaida n'ar trebui să uite că ce ție nu-ți place, altuia nu face...”

De aceea, din pățania d-lui Vaida nu numai d. Maniu s'a ales cu o mulțumire, cum s'a spus, ci și altcineva, care trebuie să fi râs cu poftă în acea zis: d. N. Iorga

Fostul prim ministru a fost răzbunat.

S. A.

Ultimul guvern de partid

Intrebat ce crede despre modul cum a fost soluționată ultima criză politică, d. Iorga a spus: „Ca guvern de partid, e cel mai bun pe care-l putem avea. Dincolo, și după dânsul, *nu se mai poate un alt guvern de partid. Aceasta este ultima rezervă care intră în focul cumplit*”.

Din nefericire pentru toți cei întârziți și pentru cei ce mai cred încă în regimul partidelor, d. Iorga va fi, și de astă dată, profet în țara sa. Cu guvernul Duca se încheie o lume veche, care trebuia lichidată de mult, și domnia partidelor cari sunt ultimul suport al acestei lumi vechi.

Ce se deschide *dincolo*, nu este greu de prevăzut: *lumea nouă pe care o propovăduim noi aci de aproape doi ani, și acel Stat corporatist căruia încep să i se alătore tot ce e mai înțelept, mai bun și mai patriotic în țara aceasta.*

I. J. R.

Bârna din ochiul „Patriei”

Culmea nerușinării a constituit-o ziarul național-tărănist „Patria” din Cluj, care, la constituirea guvernului Duca, a ținut să-și avertizeze cititorii că acest guvern va însemna *cenzură și stare de asediu*.

Perfect adevărat. Dar a uitat oare „Patria” ce a însemnat ultima guvernare național-tărănistă? A uitat ea cenzura și starea de asediu cari au funcționat până mai acum câteva luni?

„Patria” nu vede bârna din ochiul său și vede paiul din ochiul altora. Dar e oare atât de lipsită de inteligență ca să-și inchipue că restul lumii a uitat?

S. A.

Drepturile națiunii

Din toate exagerările cari au izvorit din Revoluția franceză, democrația „integrală” este, în adevăr, cea mai... absolută. Și se explică, de fapt, tocmai prin entuziasmul care a slobozit-o așa de brusc și, fără să vrea, a deformat-o.

În definitiv aceste „drepturi ale omului” (concepute așa de individualist la 1789), atunci ori mai târziu, trebuiau să răsbată straturile groase ale atâtor interese opuse. Dar nu ca să ia formele pe cari le are astăzi. În privința asta credem că nimeni nu mai cere astăzi argumentări complimentare, în afară de cele pe cari le oferă periodic, dar abundent, epocile electorale la noi și aiurea.

Din toată generozitatea atât de entuziastă a revoluționarilor din veacul al XVIII-lea, cu toate creațiile lui ajunse așa de fragile în mâinile realităților, un lucru a rămas câștigat definitiv: constatarea că până atunci poporul vegetase într-o viață obscură, cu drepturi potențiale cari au fost recunoscute pe deantregul de Revoluție, sub formă de drepturi naturale, legitime, etc., toate cu efect retroactiv. Așa dar, rezultat durabil; *drepturile poporului la conducere, indiferent de chipul lor de realizare*.

Dela această grandioasă manifestare a spiritului omenesc care-și reclamă drepturile, a trebuit să treacă aproape două sute de ani pentru ca să înceapă pulberarea unor prejudecăți, prin recunoașterea altui adevăr incontestabil: *drepturile națiunii*.

Sufletul care s'a risipit prin toate colțurile lumii, dela 1789 și până astăzi, pentru „drepturile omului”, concepute individual, a născut doar o „concepție”: democrația, însă nu și un sistem, adică realizarea practică. Ceeace se înțelege obișnuit prin democrație ori, mai pretențios, prin sistem democratic, nu este decât o degenerare multiformă a unei poziții spirituale care a trage repede prin altitudinea ei ideologică, unde funcționarea se vede în linii mari, deci impecabilă, dar care în viața de toate zilele, unde creează și o creează moravurile, a ajuns așa cum a ajuns.

În chip exagerat s'a pretins că democrația realizează unul din numeroasele drepturi ale unui popor, derivând din viața în comun: auto-conducerea. Și de fapt tot o minoritate a rămas la conducere; cu deosebirea că lucrează după alt paravan, altfel

decorat. S'a pornit, abstract, dela o concepție individualistă al cărei efect, prin totalizare, avea să se traducă colectiv: supremația poporului.

Simple iluzii pe cari le-au vânturat toate mințile și le-au risipit, treptat, toate guvernele. *Poporul nu și-a simțit înfăptuite drepturile de conducere, cum nu și-a simțit indeajuns nici slăbiciunea.*

Totuși libertățile individuale, prin avântul lor anarhic câteodată, au compensat absența libertății de colectivitate. Fiecare trăind limitat în cercul său de libertăți, deslănțuite fanatic dela 1789 încoace, s'a simțit mulțumit și a rămas indiferent tentațiilor de auto-determinare.

Dar dincolo de acest imperativ esențial al unei vieți colective, organizate, peste controversele cari pot exista asupra metodelor de realizare a principiilor de conducere, stă *viața însăși a popoarelor*, mai exact: a națiunilor.

Așa cum s'a luptat altădată pentru „drepturile omului” se va lupta de aci înainte pentru „drepturile națiunii”.

Facem o cuvenită distincție între popor și națiune. Vom reveni pe larg într'un articol viitor, arătând drepturile mari de viață și continuitate ale națiunii, în cadrele nou create de răscolirea profundă de principii și instituțiuni, al cărei început de abia acum se profilează din ce în ce mai vizibil.

Aci doar am distins problema, prin sursele ei ideologice și rezultatele practice. Vom arăta că astăzi *drepturile națiunii sunt mult mai mari și mult mai legitime decât drepturile individului.*

CHR. P.

Un moment și un discurs istoric

Ziarele românești au publicat mai acum câțva timp extrase din magistralul discurs pe care d. Mussolini, șeful guvernului italian, l'a ținut în fața Consiliului Național al Corporațiilor.

In acest discurs, d. Mussolini face o severă critică sistemului economic în ființă azi în Europa, și anunță constituirea Italiei economico-politice pe baze corporatiste.

Din cauză că ne-au parvenit prea târziu ziarele italiene cu textul complet al acestui magistral discurs, suntem nevoiți să amânăm pentru numărul viitor o analiză mai amănunțită.

Deocamdată ne mărginim să constatăm încă odată că, în timp ce grupări naționaliste românești neagă importanța corporatismului, Italia își dă o nouă bază constituțională, care va fi esențialmente corporatistă.

Suntem fericiți să constatăm, de asemenea, că evoluția corporatismului italian, așa cum ni-l înfățișează d. Mussolini în discursul său, merge cu pași repezi și hotărâți spre corporatismul integral așa cum îl preconizăm noi.

Importanța faptului nu va scăpa, de sigur, nimănui. D. Mussolini a marcat, prin magistrala sa perorație, plină de observații judicioase și adâncă în cugetare și ideologie, un moment cu adevărat istoric. Italia a întors, după discursul Duceului, o pagină nouă din atât de bogata sa istorie, în fața și în exemple bune pentru omenire.

L. N.

Avertisment

Din primele momente, guvernul a făcut tot ce i-a stat în putință să risipească zvonurile după cari el ar fi venit la cârmă cu misiunea, de sigur, odioasă, de a desființa grupările politice naționaliste. Pentru aceasta, guvernul a dat lămuriri și comunicate.

Dar aceste lămuriri și comunicate au căzut într-o flagrantă contradicție cu faptele săvârșite din aceeași zi de același guvern: suspendări de ziare, cenzura preventivă, agresiuni contra agenților propagandiști naționaliști, etc.

De câteva zile — la ora când scriu, — ziarele sunt pline de știri în cari se oglindește un început de anarhie în toată țara, care se vede, astfel, împărțită într-o tabără protejată de lege și autoritate și într-o altă tabără scoasă de sub scutul legilor și autorităților. Iar Capitala a luat în ultimul timp, aspectul unei cetăți asediate, în care a izbucnit războiul civil. Pretutindeni case blocate de poliție sau de soldați, pe străzi manifestații, ciocniri cu jandarmii și, pe alocurea, chiar răniți.

Și toate astea, pentru ce?

Pentru că o presă de tiraj, inconștientă, dar care sprijină guvernul, a calificat drept „extremiști“ câteva grupări naționaliste pașnice și foarte ordonate.

Nu e nimeni în guvern care să înțeleagă eroarea grosolană a unei asemenea concepții, și consecințele grele cari se pot naște pentru țară din asemenea procedee?

Dar mai este ceva: presa de tiraj, care împinge guvernul la astfel de acte, nu crede că, — în cazul că focul ar izbucni, — acest foc s'ar răsfrațe în primul rând asupra populației pe care această presă își inchipue că o protejează?

O simplă întrebare, care este, în fond, un avertisment util făcut în timp util.

L. N.

D-I Madgearu și veacul al 19-lea

După ziarul Clujan „Patria“, iată acum și „Dreptatea“, oficiul național-tărănist de la București, care-și permite să acuze guvernul liberal că practică ilegalitatea, sprijinindu-se pe Cenzură și Stare de asediu!

Oare oamenii aceștia își cred cititorii atât de proști în cât să-și ia libertatea de a le servi asemenea baliverne?

Dar partea cu adevărat senzațională nu stă în cinismul ziarului național-tărănist, căci cu acesta suntem deprinși mai de mult, ci în cu totul altceva: în șahul pe care numita foaie îl face la adresa — cui credeți? — a liberalismului și a veacului al 19-lea!

Iată, într'adevăr, ce scrie „Dreptatea“ de la 22 Noembrie a. c., vorbind de d. Dinu Brătianu, noul ministru de finanțe: „adept al liberalismului ortodox, într'o epocă în care toată lumea (sic) a pus la index doctrina economică a secolului al 19-lea, d-sa nu poate să meargă de cât la un eșec sigur...“

Că d. Dinu Brătianu este un adept al liberalismului orto-

dox, și că acesta îl va duce în nu mai puțin de cât șase luni, la un eșec sigur, aceasta este și credința noastră.

Dar cine vine să ne vorbească azi contra „liberalismului ortodox” și a „doctrinei economice a secolului al 19-lea”, care „a fost pusă la index de toată lumea”?

D. Madgearu, cel mai ruginit dintre reprezentanții liberalismului economic, omul care n'a adus nici o idee nouă, nici o metodă nouă, și care s'a arătat, *ca și partidul din care face parte*, un produs perimat al unei ideologii puse la index?

Astăzi, când a căzut în opoziție, d. Madgearu se grăbește să se arate omul care a înțeles chemarea vremii, și încearcă să se treacă, prin fraudă, de sigur, printre cei ce au pus la index doctrina economică a veacului al 19-lea!

Târzie și falsă convertire însă! Fiindcă toată lumea știe, atât cea din afară cât și cea dinăuntru, că penibilul ministru de finanțe prezintă o minte refractară oricărei ideologii, necum unui efort spiritual onorabil de a pune la index ideologia perimată a veacului al 19-lea, și a îmbrățișa, prin toți porii săi cerebrali, o ideologie nouă!

Rătoelile doctrinare novatorii ale d-lui Madgearu sunt pure trucuri electorale, ca oricari altele...

P. B.

Șefia d-lui Mihalache

După noui certuri, discuții, tocmești, supărări, acte de rebeliune și acte de indisciplină, partidul național-țărănist, divizat, obosit, compromis, a reușit, în sfârșit, să-și dea un nou șef: pe d. Mihalache.

Altădată, șefia aceasta ar fi însemnat ceva; astăzi ea nu mai înseamnă nimic. Și indiferența cu care opinia publică, — desgustată până la revoltă de toate câte s'au petrecut și se petrec în acest partid, adunătură barocă de temperamente, mentalități și interese contrarii, — a primit-o, atestă întru totul spusele noastre.

Preluând un scaun atât de hodorogit, d. Mihalache a avut însă imprudența să vorbească de „țărănismul” său. D. Mihalache a fost reprezentantul țărănimii acum zece ani, și șefia sa ar fi însemnat *atunci* un simbol; azi, după ce d. Mihalache s'a scaldat în toate apele democrației internaționale și ale compromisurilor conservator-burgheze reprezentate prin oameni ca d-nii Maniu, Valda, Mironescu, etc., ea nu mai înseamnă nimic. D. Mihalache este numai omul cu cămașa afară, nu mai este țăranul în mentalitate și în suflet.

Dar, de altfel, se pare că nici pentru cei ce l-au ales, cămașa d-sale exterioară nu mai are nici o importanță. Căci pretutindeni se șoptesc adevăratele motive cari au dus la o șefie atât de slăbănoagă:

1) interesul de a nu se face să se creadă în țară că partidul este la guvern cu d. Valda și în opoziție cu d. Maniu, cum s'a mai spus pe bună dreptate;

2) interesul de a se ține la dispoziția d-lui Maniu un scaun pe care-l va ocupa la momentul oportun, ceea ce denotă farsa la care s'a pretat d. Mihalache, și, în fine,

3) interesul unor anume elemente din partid, de a întreține, mereu nedeslegată, o problemă a șefiei.

Oricum ar fi, se înțelege foarte bine că gestul d-lui Mihaelache nu rezolvă nimic, iar în ce-l privește pe d-sa, îi complică și mai mult o situație morală în viața publică, situație care era și așa indeajuns de complicată...

L. N.

Dacă am lăsa războiul în pace...

Europa este din toate punctele de vedere în ceață, nu mai poți distinge nimic clar în toată viața care o mai străbate. Nici în activitatea, nici în spiritul, nici în tendința ei.

Sufletul îi stă la răspântie tot așa de desorientat ca și civilizația pe care a creat-o, ca și politica ce o vălurește.

Mai mult decât altă dată, omul este rătăcit, dar mai puțin are încredere în semenul său. Constatare valabilă pentru viața individuală ca și pentru cea internațională a Statelor. Nu s'a exagerat deloc spunându-se că atmosfera de nebulozitate și de încordare de astăzi este mai intens comprimată decât acum aproape 20 de ani — ce mult e de atunci și ce puțin s'au schimbat lucrurile! — din 1914.

Spiritul de colaborare și de pace al Societății Națiunilor — această candidă creațiune idealistă a lui Wilson, — s'a imprăștiat încă înainte ca lumea toată să se convingă de dispariția lui.

Vina toată stă în spatele Germaniei, oricât aceasta se agită să pozeze într'un veșnic sacrificat. În gesturile ei, fără excepție, se deslușește clar acea iremediabilă tendință de expansiune a spiritului german, acel orgolios resort care nu se vrea niciodată comprimat dincolo de ce a fost odinioară, de nestăpânitul avânt de extindere, de dominare, de respirație puternică.

Hitler nu face decât să proclame oficial acum ceea ce Germania a simțit totdeauna. Atitudinea lui este o politică de intimidare. Dar brutalitatea ei manifestă nu face decât să o izoleze mereu, fără să obțină nimic.

Să atace nu va îndrăzni Germania. Nu este atât de naivă să creadă în debilitatea celorlalte State.

Dar răul cel mare îl face pentru că, printr'o atitudine vizibil răsbunătoare și heghemonică, provoacă și întreține acea suspiciune reciprocă, așa de mult stricătoare muncii creatoare de progres.

Războiul apare cu atât mai îngrozitor, cu cât lumea nu i-a uitat nici imaginea încă aburind de sânge, și nici senzațiile de prosperitate de acum câțiva ani, cari au amăgit-o așa de puternic, dar așa de scurt. Lumea este gata de muncă intensă. Dar n'are curaj.

Inchipuiți-vă ce ar fi dacă oamenii ar lăsa războiul în pace!...

CHR. P.

Redacționale

Din cauza recente crize de guvern, asupra căreia voiam să ne spunem neapărat cuvântul, numărul acesta al revistei noastre a trebuit să apară cu o întârziere de câteva zile.

Numărul viitor va apare însă ca de obicei, în ajunul Sărbătorilor Crăciunului.

L. N.

N. F. R.

NAVIGAȚIUNEA FLUVIALA ROMANA MERSUL VAPOARELOR DE PASAGERI

Cu incepere dela 8 OCTOMBRIE 1933 până la alte dispozițiuni

ORARIUL EUROPEI ORIENTALE

LINIA BRĂILA-TULCEA-ISMAIL-VĂLCOV

In toate zilele

Brăila	plecare . 17,30	Vălcov	plecar . 4,00
Galați	{ sosire . 8,30	Chilia-Veche	" . 5,30
	{ plecare . 9,00	Chilia-Nouă	" . 6,45
Reni	" . 10,00	Câșlița	" . 8,00
Isaccea	" . 11,15	Ismail	" . 9,40
Tulcea	{ sosire . 12,40	Tulcea	{ sosire . 11,20
	{ plecare . 13,15		{ plecare . 12,00
Ismail	" . 15,00	Isaccea	" . 14,00
Câșlița	" . 16,10	Reni	" . 15,45
Chilia-Nouă	" . 17,25	Galați	{ sosire . 17,10
Chilia-Veche	" . 17,40		{ plecare . 18,30
Vălcov	sosire . 19,00	Brăila	sosire . 19,35

LINIA TULCEA-SULINA

In toate zilele

Tulcea plecare	14,00	Sulina plecare	6,00
Sulina sosire	17,30	Tulcea sosire	10,45

In legătură cu vapoarele care merg dela Tulcea spre Vălcov și Brăila

LINIA GALAȚ -BRĂILA

In toate zilele

Galați plecare	7,30	10,15	12,45	16,30	și	18,30
Brăila	7,30	9,00	11,30	14,40	"	18,30

LINIA MĂCIN-BRĂILA

In toate zilele

Măcin plecare	7,00 și 18,30	Brăila p'ecare	10,00 și 17,40
-------------------------	---------------	--------------------------	----------------

Vaporul nu face curse în ziua de 15 a fiecărei luni
(respectiv 16 a luni, dacă ziua de 15 este sărbătoare)

LINIA RAILA-PIATRA-FRECAȚEI

In toate zilele, are legătură cu cursa Galați-Brăila la ducere

Brăila	plecare . 8,40	Piatra-Frecăței . plec .	14,50
Măcin	" . 10,05	Pecineaga	" . 15,40
Carcaliu	" . 10,55	Turcoala	" . 16,50
Iglița	" . 11,15	G.-Armanului	" . 17,10
G.-Armanului	" . 11,40	Iglița	" . 17,20
Turcoala	" . 12,05	Carcallu	" . 17,55
Pecineaga	" . 13,40	Măcin	" . 18,30
Piatra-Frecăței sosire .	14,40	Brăila	sosire . 19,30

Vaporul nu face curse în ziua de 20 a fiecărei luni
(respectiv 21 a luni, dacă ziua de 20 este sărbătoare)

LINIA OSTROV-SILISTRA-CĂLĂRAȘI

In toate zilele

Ostrov	plecare . 5,00	Silistra	plecare . 13,30
Silistra	{ sosire . 5,45	Călărași	{ sosire . 14,15
	plecare . 6,00		plecare . 14,25
Călărași	{ sosire . 6,45	Silistra	{ sosire . 15,24
	plecare . 7,15		plecare . 15,40
Silistra	{ sosire . 8,15	Călărași	{ sosire . 16,25
	plecare . 10,00		plecare . 17,00
Călărași	{ sosire . 10,45	Silistra	{ sosire . 28,00
	plecare . 11,50		plecare . 18,15
Silistra	sosire . 12,50	Ostrov	sosire . 18,45

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Călărași

LINIA OLTENIȚA-TURTUCAIA

In toate zilele

Turtucaia	plecare . 6,00	Oltenița	{ sosire . 13,20
Oltenița	{ sosire . 6,20		plecare . 15,55
	plecare . 9,00	Turtucaia	{ sosire . 16,20
			plecare . 17,40
Turtucaia	{ sosire . 9,25	Oltenița	{ sosire . 18,00
	plecare . 13,00		plecare . 20,20
		Turtucaia	sosire . 20,50

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Oltenița

LINIA GALAȚI-SILISTRA

Marți

Joi

Galați	plecare . 6,00	Silistra	plecare . 7,00
Brăila	{ sosire . 7,30	Oltina	" . 8,30
	plecare . 8,00	Rasova	" . 9,30
G.-Gârluței	" . 11,45	Cernavoda	{ sosire . 10,15
G.-Ialomitei	" . 13,30		plecare . 10,30
Hârșova	" . 14,30	Topalu	" . 11,45
Topalu	" . 16,00	Hârșova	" . 13,10
Cernavoda	{ sosire . 17,40	G.-Ialomitei	" . 13,35
	plecare . 17,45	G.-Gârluței	" . 14,30
Rasova	" . 18,45	Brăila	{ sosire . 17,09
Oltina	" . 20,20		plecare . 17,15
Silistra	sosire . 23,30	Galați	sosire . 18,30

LINIA GALAȚI-TURNU-SEVERIN

Duminică și Joi

Luni și Vineri

Galați	plecare . 6,00	Silistra	plecare . 0,30
Brăila	{ sosire . 7,30		{ sosire . 4,30
	plecare . 8,00	Oltenița	{ plecare . 4,45
G.-Gârluței	" . 11,45	Turtucaia	" . 5,20
G.-Ialomitei	" . 13,30	Giurgiu	{ sosire . 9,50
Hârșova	" . 14,30		plecare . 11,50
Topalu	" . 16,00	Rusciuc	" . 11,45
Cernavoda	{ sosire . 17,40	Zimnicea	{ sosire . 16,40
	plecare . 17,45		plecare . 16,45
Rasova	" . 18,45	T.-Măgurele	{ sosire . 19,45
Oltina	" . 20,20		plecare . 20,00
Silistra	sosire . 23,30	Corabia	{ sosire . 22,45
			plecare . 13,15

LINIA GALAȚI-TURNU-SEVERIN

Marți și Sâmbătă		Luni și Joi	
Bechet	plecare . 2,45	T.-Severin	plecare . 14,30
L.-Palanca	" . 7,46	Crivina	" . 16,20
Calafat	{ sosire . 11,35 plecare . 10,00	Țigănași	" . 17,00
Cetate	" . 13,10	Gruia	" . 18,15
Gruia	" . 15,30	Cetate	" . 20,00
Țigănași	" . 17,30	Calafat	{ sosire . 20,45 plecare . 20,50
Crivina	" . 18,45	L.-Palanca	" . 23,15
T.-Severin	sosire . 21,45		

Marți și Vineri

Bechet	plecare . 2,15	Turtucaia	plecare . 16,10
Corabia	{ sosire . 5,00 plecare . 5,20	Oltenița	{ sosire . 16,30 plecare . 16,35
T.-Măgurele	{ sosire . 7,00 plecare . 7,05	Silistra	{ sosire . 19,05 plecare . 19,30
Zimnicea	{ sosire . 9,05 plecare . 9,10	Oltina	" . 21,30
Rusciuc	" . 12,10	Rasova	" . 22,30
Giurgiu	{ sosire . 12,30 plecare . 13,30	Cernavoda	{ sosire . 23,10 plecare . 23,30

Mercuri și Sâmbătă

Topalu	plecare . 1,00	Brăila	{ sosire . 6,20 plecare . 7,15
Hârșova	" . 2,05	Galați	sosire . 8,15
G.-Ialomitei	" . 2,45		
G.-Gârluței	" . 3,40		

In legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Baziaș

LINIA TURNU-SEVERIN-BAZIAȘ

Mercuri și Duminică		Luni și Joi	
T.-Severin	plecare . 6,00	Baziaș	plecare . 5,00
Adakaleh	{ sosire . 8,00 plecare . 9,00	Moldova	" . 6,20
Orșova	" . 9,45	Drencova	" . 7,40
Svinița	" . 12,25	Svinița	" . 8,40
Drencova	" . 14,15	Orșova	" . 10,50
Moldova	" . 17,35	Adakaleh	{ sosire . 11,15 plecare . 11,40
Baziaș	sosire . 19,15	T.-Severin	sosire . 12,40

In legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Galați

LINIA GIURGIU-RUSCIUC

Giurgiu plecare	in toate zilele	8,00	10,30	16,20
Rusciuc	"	8,40	12,00	18,00

In legătură cu sosirea și plecarea trenurilor din Giurgiu și Rusciuc

Eventuale întârzieri sau anularea unor curse nu dau dreptul la despăgubiri
Bilete cu red. pentru vizit. reg. Delta Dunării (Brăila-Galați-Vâlcev-Sulina) și a reg. Porților de fier (T. Sev. Baziaș)

CURSE REGULATE PENTRU TRANSPORTUL MĂRFURILOR COLETE: a) Intre porturile Galați și T.-Severin cu plecarea din Galați și T.-Severin in fiecare Duminică. — b) Intre Galați-Tulcea-Sulina-Ismail-Chilia și Vâlcev odată pe săptămână cu plecarea din Brăila in fiecare Mercuri și din Galați in fiecare Joi. — c) Intre porturile Galați și Timișoara cu plecarea din Galați și Timișoara la datele de: 15 Oct. 29 Oct. și 12 Noemv. 1933. — Serviciul mai face orice fel de transporturi cu șleपुरi complete și tancuri speciale pentru produse petrolifere pe Dunăre între Sulina și Regensburg, pe canalul Bega și pe râul Prut. — Transporturi regulate de automobile între porturile Giurgiu și Rusciuc și între porturile Oltenița și Turtucaia. Galați, Septembrie 1933.

Anul II, No. 12

Limitele
interventionismului

LUMEA NOUĂ

Decembrie, 1933

Limitele intervenționismului

de G. IONESCU-SISEȘTI

Se discută astăzi cu aprindere, dacă Statul trebuie sau nu să fie intervenționist. În această dispută, unii susțin că Statul nu trebuie să se amestece în activitatea privată și să restrângă libertățile cetățenilor săi; alții, din potrivă, susțin că Statul trebuie să pună din ce în ce mai mult stăpânire pe toate mecanismele de viață ale societății și să încorporeze complet pe cetățean în organizația de Stat. Aceste două puncte de vedere extreme definesc cele două tabere: neintervenționiști și intervenționiști.

Problema, astfel formulată, este fals pusă.

În adevăr, îndată ce zici Stat, zici intervenționism. Statul este intervenționist prin definiție. Îndată ce o societate iese din haos și se constituie o autoritate de Stat, ori cât de modestă, aceasta intervine imediat în viața colectivității. Fără această intervenire nici nu ar fi posibilă viața împreună. Cu cât puterea de Stat se consolidează și se întărește, cu atât intervenționismul devine mai adânc.

În Statele moderne, liberale și democrate, cari-și trag normele de drept din principiile revoluției franceze, intervenționismul cuprinde un mare număr din compartimentele vieții sociale și economice.

Astfel de măsuri intervenționiste, cu cari autoritatea de Stat înriurește adânc viața societății, sunt: așezarea sistemului de impozite, obligativitatea instrucției primare și a serviciului militar, monopolizarea mijloacelor de comunicație; monopolizarea aurului și instituirea unui sistem monetar legal; așezarea vămilor și reglementarea importului și exportului, etc.

Întrebarea este, prin urmare, nu dacă Statul trebuie sau nu trebuie să fie intervenționist, căci el este intervenționist prin însăși natura și rolul lui. Ci întrebarea este: cât de de-

parte poate să meargă Statul cu intervenționismul său, pentru a nu împiedica dezvoltarea și prosperitatea societății și a nu împiedeca, astfel, propria sa ființă?

Răspunsul la această întrebare atârnă de momentul istoric și de forma de stat, sub care trăește un popor.

Forma de Stat în care trăesc astăzi o bună parte a popoarelor europene, se întemeiază pe principiile liberale și democratice.

Statul liberal și democratic este incapabil să adâncească intervenționismul. El limitează și trebuie să limiteze intervenționismul său la asigurarea funcționării serviciilor publice fundamentale: justiția, apărarea națională, administrația, școala, moneda, transporturile.

Dacă faza de evoluție, în care se găsește la un moment dat un popor, impune un intervenționism mai adânc, Statul liberal și democratic nu-l poate face. În stadiul actual, mai ales, de degenerare a votului universal, Statul democrat trebuie să se abțină de a interveni mai adânc în viața economică și în raporturile sociale.

Fiind dominat de interesele de partid, și primind sugestiile sau chiar ordinele de la clubul unui partid, Statul democrat nu va putea găsi soluțiile dictate de interesul permanent și general al unui popor, considerat ca o unitate istorică și ca unica realitate politică. Cu cât Statul democrat adâncește intervenționismul, cu atât se mărește izvorul de abuzuri și se slăbesc resorturile morale ale societății: optimismul, încrederea, puterea creatoare.

Astfel, necesitatea de a reglementa comerțul exterior, duce la sistemul deplorabil al permiselor de export sau permiselor de import. Nevoia de aprovizionare duce la sistemul depozitelor de Stat, din cari distribuția se face prin favoare individuală, ori prin cooperative camuflate. Nevoia de a ridica unele întreprinderi economice, socotite de interes general, duce la angajarea creditului public și resurselor Statului pentru favorizarea unor instituții simpatice regimului.

Exemple sunt nenumărate: am văzut de atâtea ori Statul cumpărând bunuri și întreprinderi deficitare private și vânzând bunuri ori concesionând întreprinderi rentabile ale sale — spre cea mai mare mulțumire a unor beneficiari cari trebuiau lăsați să suporte urmările neprevederii lor.

S'a văzut, în vremea din urmă, la noi ca și în alte țări, contradicția tragică în care au căzut partidele ajunse la guvern, în baza principiilor democratice și a votului universal. S'a văzut guvernele respective încercând să respecte normele democratice, obligate totuși să intervină în viața economică și socială, și compromițând această intervenție din cauza însăși a sursei de autoritate a acestor guverne.

De aceea, astfel de guverne, într-o astfel de organizație politică, trebuiesc să fie consecvente: să lase jocului liber al forțelor individuale rezolvarea problemelor sociale și economice; să consimtă a avea morți și răniți; să consimtă a aplica societății principiul selecțiunii naturale și să abdice de la orice încercări de „economie îndrumată“ sau de „raționalizare“ a Statului ca organism social și economic. Ieșind din această linie, indicată de însăși obârșia lor, guvernele democratice intră pe o pantă periculoasă, își frâng gâtul și pot primejdui Statul însuși.

Când viața se desfășoară normal, fără crize adânci, fără frământări, — atunci o astfel de metodă, a minimumului de intervenționism, dă roade bune. Și nu se poate spune că popoarele au fost nefericite sub regimul democratic al libertății economice și sociale, timp de o sută de ani, cât a înflorit acest regim politic.

Dar evoluția omenirii indică o răscruce importantă. De la război încoace și cu deosebire în anii din urmă, s'au născut în viața economică și socială stări de gravă încordare. Pentru a realiza un echilibru, Statul e unicul arbitru. Statul trebuie să intervină. Dar intervenția Statului democratic este o pacoste, cu atât mai mare cu cât e mai adâncă.

În astfel de împrejurări, intervenționismul nu poate fi exercitat de cât de State conduse autoritar, având în frunte guverne independente de partid și de contingente electorale. Cum ar putea, de pildă, un guvern democrat în România, să inaugureze un intervenționism în agricultura țărănească? Cum ar putea un astfel de guvern să oblige pe țărani, sub sancțiuni aspre, să cultive rațional loturile ce au dobândit, și să facă o realitate din principiul proprietății-funcție socială? Și putem oare aștepta, până când forțele individuale, ridicate prin cultură, și inițiativele libere, vor transforma agricultura noastră și o vor ridica la nevoile Statului român?

Intervenționism adânc, integrarea completă a individului în Stat, nu pot face de cât guvernele cari purced dela ideea politică că interesul permanent al unei națiuni e mai bine reprezentat prin o minoritate conștientă și clar văzătoare, de cât prin o majoritate întunecată și schimbătoare.

Dar și intervenționismul unor astfel de State autoritare are, în practică, limite mai largi sau mai strâmte. Nu e tot una intervenționismul din Rusia, din Germania sau din Italia.

În Rusia, Statul a acaparat totul, individul e anulat complet. El e o celulă lipsită de inițiativă și de libertate. Un astfel de intervenționism a dat rezultatele dezastruoase cari se cunosc: după 16 ani de regim dictatorial, ieșit din revo-

luție, Statul care a răpit cetățenilor lui ori ce libertate, nu a reușit să le asigure în schimb măcar bunurile elementare ale vieții: îmbrăcăminte și hrana.

În Italia nu s'a întâmplat acest lucru. Dimpotrivă, în actuala criză economică mondială, Italia oferă exemplul strălucit al unei țări în plină dezvoltare economică, în plină putere de creație în toate domeniile, cu finanțe sănătoase, cu o admirabilă disciplină, cu un optimism și o încredere în puterile ei cum nu mai are altă țară azi pe pământ.

Intervenționismul Statului italian a găsit măsura justă. Conducătorul Italiei nu și-a propus să dărime capitalismul, nici să extermine pe întreprinzător, nici să înlocuiască inițiativa individuală cu inițiativa Statului.

O societate în care Statul omoară resortul interesului individual, fie el material sau moral, e condamnată decadenței. Ceea ce poate da un om, în care acest resort a fost înlocuit cu ordinul autorității sau cu frica, ca în Rusia sovietică, este extrem de puțin.

De aceea, în ultima ședință a Marelui consiliu fascist, d. Mussolini spunea: **Trebue să dăm viață organizațiilor corporatiste, pentru că vrem să liberăm complet Statul de grijile producției.**

Creatorul renașterii italiene, vrea să lase, astfel, producția și viața economică în seama inițiativelor individuale, **organizate.**

Aceasta este limita intervenționismului de Stat. Intervenționismul nu trebuie să omoare interesul individual în producția și distribuția bunurilor, nu trebuie să stânjenească puterea de creație a cetățeanului, nici să confişte roadele creației sale. Intervenționismul trebuie să tindă numai la crearea unui organism social și economic, în care condițiile de lucru să fie optime, în care creația să nu fie frânată de mizerie, de nedreptate, de greve, sau de violențe, în care energiile individuale să fie exaltate la maximum.

O astfel de stare nu se poate crea de cât într'un regim de autoritate politică, de libertate economică, de probitate publică și privată.

Liga Național-Corporatistă

de MIHAIL MANOILESCU

Au trebuit să treacă aproape doi ani de pregătire răbdătoare și temeinică în elaborarea și în răspândirea ideilor corporatiste, pentru ca să ne hotărâm să facem un pas politic, înființând LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA.

Insuși actul de naștere al Ligii conține o recomandare și o anticipare asupra lumii celei nouă spre care năzuim. În loc de a pune, ca alții, înaintea persoanei unui conducător și ambițiile sale, în loc de a ne lega de un incident politic întâmplător, ca o sciziune într'un vechiu partid, sau o conjunctură demagogică oarecare, noi ne-am legat dela început de o idee.

Am apărut în arena gândirii românești cu o idee. Ne-am simțit soldații și ucenicii ei.

Am luptat pentru ea în pagini scrise și în ore de însuflețite cuvântări la tribuna parlamentului și a sălilor de conferințe.

De frica ideii, adversarii ne-au răspuns cu tăcere. Știind cât de firească și adânc înșiptă în suflete este legătura fiecărui om cu meseria lui, și cât de natural apare tuturor dreptul de a se manifesta în viața publică, prin această meserie, cunoscând dar primejdia pe care ideea național-corporatistă o înseamnă pentru sistemul democratic, artificial și absurd, adversarii noștri au fugit de lupta deschisă.

Afară de câțiva intelectuali din jurul revistelor „Liberitatea” și „Axa”, nimeni n'a pornit la luptă pe față cu ideea corporatistă care, în timpul acesta, câștiga pe fiecare zi teren. Presa zilnică a ignorat, voit, național-corporatismul, fiindcă știa că pe calea rațiunii și a însuși instinctului politic, nu are puterea să i se opună.

Impotriva acestei ostracizări, corporatismul și-a făcut însă drum. El a cucerit întâi spiritele de elită, și a creat o frământare intelectuală în sânul celor deprinși să gândească asupra fenomenelor sociale.

Astăzi, în toate orașele țării avem intelectuali, mai ales abonați ai „LUMII NOUI”, cari cunosc ideea corporatistă și sunt în stare să o răspândească pretutindeni cu claritate și

cu convingere. Astăzi opera noastră de luminare a ajuns la punctul în care nu este prea devreme de a fi pășit la o acțiune politică.

Iată de ce ne-am decis să înființăm într'un moment în care s'ar fi părut poate nepotrivit, — în mijlocul frământărilor pentru alegerile generale, — LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA.

Nu numai conștiința că am pregătit îndeajuns terenul și că am constituit un stat major de oameni convinși, ne-a dus la această hotărâre, ci și constatarea oportunității politice a înființării Ligii.

În adevăr, după cum am arătat și în numărul trecut, cu partidul liberal de sub președinția d-lui Duca lumea veche și-a pus în bătae cea din urmă forță. Cu căderea acestui partid dela putere, se va deschide era inovațiilor profunde în politica și în viața socială românească.

Țara, sătulă pe de o parte de metodele vechi neisbutite, iar pe de altă parte de demagogia găunoasă îndărătul căreia bunul simț al poporului nu mai găsește astăzi nici măcar o fângăduială, se îndreaptă în chip firesc către oamenii cari au mai construit, cari pot construi și cari pun înainte planul precis al unei construcții.

Ziua în care țara își va întoarce fața dela înfrângerile trecutului și dela mirajul fângăduielilor mincinoase, va fi ziua noastră.

Pentru această zi creiem organismul politic nou care este LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA. Chipul în care acest organism a fost primit de țara adevărată, și azeziunile entuziaste cari ne-au venit până acum, sunt un semn sigur că, până când va veni ziua cea mare, vom fi destul de mulți și destul de stăpâni pe curajoasele noastre convingeri, ca să fim la înălțimea ei.

Pe când partidele vechi și-au uitat de orice misiune națională și de orice crez național făcându-se uneltele unei strănătăți poruncitoare și insolente, noi am căutat ȘI AM GASIT formula de viață socială și politică, care să ne ducă la ridicarea și întărirea noastră, prin forțele noastre românești.

Pe când partidele tinere naționaliste, nu reușesc să iasă din frazeologia goală și din simpla ațâțare a instincțelor, pentru a da, ca remediu al înspăimântătoarei decăderi și lănceziri în care ne găsim, o singură idee constructivă și gospodărească — noi am creat prin național-corporatism, singura formă practică, aplicabilă și potrivită, de NAȚIONALISM ACTIV ȘI REALIZATOR.

În locul vorbelor pe cari le risipește vântul, noi am dat ideii naționaliste un instrument politic și economic de realizare a țelurilor sale.

În ziua triumfului ideii de ordine națională și de românism, noi nu vom alerga, ca alții, să căutăm în arsenalul unei

lumi dispărute, soluții concrete pentru a face față poruncilor vieții de stat !

Căci noi avem gata întocmită — lămurită pentru noi și pentru alții — și doctrina noastră și elementele ei de executare.

De aceea vorbim cu o siguranță de noi înșine care pentru alții ar fi nepotrivită.

Știm ce vrem, știm cum vrem, și vom arăta că știm și când să vrem.

LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA se clădește pe această întreită conștiință de viitor și de căile cari duc spre dânsul.

LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA va triumfa.

Intre Democrație și Statul corporativ

de FLORIN ZAHARIA

Marele dușman al democrațiilor tumultuoase și desordonate, vor fi totdeauna crizele economice.

Împotriva acestor democrații se ridică și astăzi, de pildă, pretutindeni, fenomenele tot atât de dezordonate și tumultuoase ale crizei economice. O criză cu ascuțiri suprapuse, fiind în același timp mondială, dar și specifică fiecărei țări sau grupări de țări cu aceleași caracteristice economice.

În fața unor astfel de crize, democrațiile, prin însăși ideologia și practica lor, rămân liberale și individualiste; iar din punct de vedere politic, continuă a fi nivelatoare și demagogice.

Experiența fenomenelor politice, economice și sociale, arată deci pretutindeni antagonismul dintre aceste democrații și mijloacele de luptă și dominare necesare împotriva crizei actuale.

Efectele ei, cari au turburat însuși echilibrul și disciplina claselor sociale, comandă imperios socialului și economicului o strânsă colaborare de acțiune, de concepție și de răspundere, — obiectivă și promptă în hotăririle și în jertfele reciproce reclamate în asemenea epoci, — *pentru stabilirea și menținerea unui nou echilibru*, cu care să se poată traversa cel puțin crestele crizei.

Democrațiile, ca regim de conducere a popoarelor, nu pot corespunde însă acestei misiuni. Ele nu au nici răgazul, nici calmul, nici curajul de a-și ucide idoli, pentru a le înlocui limbușia generoasă, cu autoritatea și cu acțiunea sobră a conducătorului calificat.

Având la bază „voința suverană a poporului“ pentru conducerea Statului, — și Parlamentul *ales prin votul egal și universal*, ca expresie a acestei voințe, — *demagogia și clubul politic* rămân inevitabil arbitrii, — conducătorii și acaparatorii destinului țării.

Adevărata țară, însă, e aceea care muncește și care cere tihnă și ordine pentru munca ei. E țara care produce, care valorifică, care studiază pe băncile școalelor, care adminis-

trează din funcțiuni publice sau care, după o viață de asemenea contribuții pozitive, are dreptul, pe pragul morții, la un liniștit apus de soare.

Intre această țară, — între milioanele de mame cari pretind pentru jertfa și încordarea lor morală în creșterea și educația copiilor o țară ordonată căreia să încredințeze pe acești copii, — între acești copii cari au și ei dreptul să ceară înaintașilor să le transmită un patrimoniu național bine gospodărit și păstrat cu înțelepciune și răspundere, — și asemenea democrații exaltate cu panglici și fanfare de țoieri de țuică, din vaporii cărora să iasă apoi expresia suveranității naționale, — *va fi totdeauna un abis.*

În țara noastră acest abis apare și mai izbitor, și mai brutal, și mai vulgar.

Gama lui începe și azi încă cu agentul electoral și cu beția patriotică, trece prin căprările de „suzerani“ conduse la localul de vot sub duioasa încadrare a pretorilor și a jandarmilor, și se immortalizează în manifestele electorale ale incorigibililor exploatare ai votului universal, egal și secret:

„Vom creia în *fiecare sat* câte o sucursală a Băncii Naționale a României, pentru ca toată lumea să aibă bani mulți și eftini“ (Din manifestul Ligei Agrare).

De unde și pe ce cale să vină, deci, restabilirea ordinii, a muncii productive, a bunului simț și a răspunderii în guvernarea țării?

După eliminările pe cari însăși practica acestor democrații le impune, — salvarea nu poate veni decât numai dela acele categorii cari reprezintă în Stat reale funcțiuni :

Dela săténii vrednici, legați de brazdă și de fructul ei ; dela industrie și comerț ; dela intelectuali și dela profesiunile libere ; dela funcționarii publici ; dela corpul didactic și de la slujitorii Bisericii.

Armata și justiția rămân deasupra preocupărilor de față, — ele păstrându-se și azi, spre onoarea lor, departe de luptele și scăderile vieții publice.

Pe ce cale ar urma să se facă deci, această operă de restitutio in integrum a muncii productive și ordonată ; — a bunului simț și a răspunderii în guvernarea țării ?

Răspunsul e unic : *prin transformarea Statului actual în Stat corporativ.*

Ceeace-i trebuie țării noastre și întregii lumi, pentru a eși din suferințele și primejdiile crizei economice și morale prin care trece, **ESTE ORGANIZAREA.**

Organizarea pe fiecare din aceste planuri.

Această organizare nu se poate realiza în nici o formă mai bine ca în Statul corporativ.

Trebuiesc amputate excrescențele create de iluziile prosperității, când liberalismul economic și democrația demagogică, în boule de neige, și-au acordat inițiative și cuceriri împotriva realității.

Trebuiesc coordonate și conduse strâns, apoi, funcțiunile economice și sociale ale individului, precum și a categoriilor corespunzătoare în Stat.

Definită și asigurată libertatea și munca ordonată a cetățeanului în cadrul ramurei sale de activitate, astfel încât activitatea lui să se încadreze armonic în interesele superioare și permanente ale Statului, — el trebuie lăsat apoi în pace, la activitatea lui.

Trebuie curmată odată această nefericită și vulgară practică : democrație — hărțuială.

Să aibă curajul guvernanții de astăzi, să întrebe poporul: vrea mereu câte una sau două schimbări de guvern pe an, cu cortegiul lor de minciuni, de desordini economice și administrative, de asasinat și primeniri la conducerea țării între aceiași beneficiari isteți și profesioniști ai cluburilor, — sau autoritatea și priceperea instaurate sus, — și liniștea, ordinea și munca productivă, jos ?

După o experimentare de câțiva ani a democrației „dernier crii”, Spania a dat un răspuns și un exemplu fără replică în alegerile din săptămânile trecute : în două scrutine succesive, partidele de dreapta au avut un succes răsunător și neașteptat.

În Franța, unde dela marea revoluție, democrația are o tradiție și o evoluție plină de realizări pozitive cari o făceau comparabilă doar cu democrația engleză, — democrația se clatină chiar și acolo, măcinată de la război încoace și, mai ales în anul acesta, de criza economică mondială și, în special, de cea financiară.

Risipa veniturilor budgetare în cheltueli excesive pentru sarcini sociale, pentru instituții și subvenționări impuse de galopul politicianilor după votul mulțimilor ; impozitele strivitoare puse asupra claselor sociale și economice ale burgheziei și în special asupra elementelor mai puține, dar cele active la muncă și producție ; economia liberă care nu îngăduie organizarea și distribuția producției pentru a se putea coborî costul vieții ; răsturnarea în serie a guvernelor de teama votului de mâine al mulțimilor împinse de politicieni să ceară desordonat mai mult, tot mai mult, — primejduesc astăzi însăși democrația franceză.

Guvernul, care astăzi încă se menține, — isbutește grație apelului de alarmă adresat partidelor și grupărilor de stânga de a nu provoca noi alegeri din cari dreapta ar fi învingătoare.

Teama aceasta presupune desacordul dintre bunul simț și instinctul de conservare al masselor, în ceasuri decisive, — și între demagogia vânturată curent de partidele politice pe socoteala acelorași mase.

Azi, cine străbate această țară și vorbește cu cetățenii ei, — cine citește presa și manifestele organizațiilor profesionale, alarmate de primejdiile prezente și viitoare, — se convinge de orientarea Franței către ordine, autoritate și organizare.

Ironiile adresate până mai eri Italiei fasciste și lui Mussolini, au tăcut.

În cea mai serioasă presă, — nu numai de dreapta, — dar și în aceea economică, obiectivă, — *organizarea corporativă a Statului*, după exemplul Italiei fasciste, e recomandată meditației reformatorilor indispensabili Statului francez de astăzi.

Belgia evoluiază la fel.

Președintele Federației catolice, — d. M. Segers, a rostit în luna trecută, la Bruxelles, în cursul desbaterilor consacrate de „Federația asociațiunilor și a cercurilor catolice“ asupra „reformei Statului“, această filipică directă :

„S'o spunem limpede : dacă Parlamentul nu consimte să se cumințească și să se reorganizeze, nu ar fi exclus să trebuiască să se recurgă la remedii eroice pe cari împrejurările le-ar putea justifica, ca, atribuirea de puteri întinse unui Executiv de mână tare, investind astfel un directorat de câteva luni cu mijloace de a adapta regimul, noilor necesități.

„Suprema lex, salus rei publicae“.

Iar un alt vorbitor de mare autoritate, d. Crokaert, a rostit, între altele, și această sugestivă frază :

„În lumea întreagă, doctrina politică liberală și doctrina economică liberală, sunt părăsite“.

În democratica Belgie a Occidentului, — aceste avertismente presupun deci și acolo o lume de realități care evoluează către forma concretă și cu succes experimentată în Italia : Statul corporativ.

De altfel, în Belgia există încă din 1926 o ligă puternică, al cărui titlu însuși, e un program :

„Ligă pentru restaurarea ordinii și a autorității în Stat“.

Dar cecece va sgudui, desigur, și pe ultimii sceptici ai evoluției mondiale către Statul corporativ, cu un parlament economic, este orientarea Angliei în acest sens.

Lord Melchett, — membru al Camerei Lorzilor și conducător, el însuși, al unei mari întreprinderi industriale engleze, a publicat de curând, un studiu pe care n'a ezitat să-l reproducă și marele ziar economic francez „L'Information“ (26.XI.a.c.).

Pornind dela premiza că soluția crizei economice actuale stă în restabilirea raportului dintre producție și consumație, lordul Melchett constată că acest raport trebuie să se plieze zguduiriilor economice de față.

În locul haosului actual din cele două Americi și din Europa, lumea întreagă ar trebui să se organizeze repede în „unități economice“, recomandă lordul Melchett. Și adaugă : „O unitate economică reclamă, însă, concursul unei puteri executive bine legată. Cu alte cuvinte, avem nevoie de o altă mașină guvernamentală... Ași vrea să văd la conducerea dezvoltării noastre economice, un număr restrâns de oameni capabili“.

Iar despre Parlament, — privit din punctul de vedere de industriaș, spune :

„De altă parte, Parlamentul ar trebui să fie o Adunare de deliberări. UN PARLAMENT ECONOMIC, industrial, alcătuit așa cum s'ar cuvâni, ar fixa marile principii economice, conform cărora ar lucra puterea executivă, pentru a realiza astfel de reforme. NE TREBUE UN ȘEF ÎN CARE NAȚIUNEA SA AIBA INCREDERE“.

Iată, deci, marea Engliteră a celei mai vechi democrații și a parlamentarismului de neclintite tradiții și suveranitate, — proclamând, printr'o personalitate de primă marcă, necesitatea, și acolo, de „a se debarasa de un guvern de simpli politicieni, în schimbul cooperării capetelor celor mai competente, cărora să le cerem conducerea treburilor țarei“...

* * *

Seful în care are încredere Italia, de pildă, — azi puternică și prosperă, este — șeful și organizatorul ei în Stat corporativ : Mussolini.

Un astfel de șef își dorește deci și democratica Anglie. El este dorit și în socialistă Franță.

Pentru țara noastră, — s'o recunoaștem, — este indispensabil.

* * *

„Corporatismul depășește socialismul și liberalismul, și creiază o nouă sinteză“...

„Economia corporativă a apărut într'un moment istoric determinat, adică atunci când cele două fenomene concomitente, capitalismul și socialismul, dăduseră tot ce au putut da“...

„Corporația este făcută în vederea dezvoltării bogăției, a puterii politice și a bunei stări a poporului italian“.

„Actuala Cameră poate fi înlocuită complet prin Consiliul Național al Corporațiilor“...

„Deacum înainte ori de câte ori Guvernul va trebui să ia măsuri de o oarecare importanță, va apela la interesați“.

„Om economic nu există. Există însă omul integral, care este politic, economic și religios, și care este sfânt și războinic în acelaș timp“...

Condițiile corporatismului ?

„Un partid unic, pentru care alături de disciplina economică să intre în acțiune și disciplina politică.

„Un partid care să fie deasupra intereselor deosebite ale indivizilor, și care să devină o legătură care să unească pe toți cetățenii, adică o credință comună.

„Aceasta nu e însă destul.

„După partidul unic trebuie înfăptuit Statul totalitar, adică Statul care să absoarbă în el însuși, pentru a le transforma și întări, toată energia, toate interesele, toate speranțele unui popor.

„Și mai e nevoie de o a treia și ultimă condiție, dar și cea mai importantă : *trebuie să se trăiască o perioadă de foarte înaltă tensiune a idealului*“...

. . .

Iată câteva principii expuse de acest șef, la 14 Noembrie, în „Marele Consiliu Național Corporativ“ al Italiei.

Ele merită să fie meditate chiar și de adversari.

Realizarea lor în țara noastră, nu ar fi oare o soluție curajoasă, care trebuie cel puțin experimentată, înainte de a ne complăce mai departe, cu resemnare și lașitate, în meschinul nostru democratism și politicianism prolific, neputincios și egoist ?

Ultima încordare a guvernărilor politicianiste, coalizate în subterană peste mizeria morală și materială a țării, se vor cufunda în eșec și în neputință...

Peste câteva zile, anul 1933 va coborî pleoapele lumii vechi...

An nou și, poate, lume nouă !

Revoluție națională și național-corporatism

de I. JOLDEA RADULESCU

Intr'un articol recent¹⁾ am atins în treacăt problema mișcărilor naționaliste din România, în legătură cu ideea de reformă a Statului pe baze corporatiste.

Spuneam acolo — și nu ni se pare de fel inutilă o repetare aidoma a pasagiului la care ne referim, — că : o mișcare revoluționară națională, oricât ar fi ea de necesară la un moment dat, oricât ar putea ea să ducă la cucerirea puterii, — țelul final și legitim al unor asemenea eforturi colective, — oricât ar reuși ea să realizeze, în primele clipe, câteva din postulatele primare ale masselor, fie în domeniul etic, fie în cel etnic, — postulate cari, în treacăt fie zis, nu sunt totdeauna și cele mai esențiale, — ea nu poate satisface însă, în nici un caz, nevoile generale, permanente și superioare, de a doua zi, ale Statului, cari nu se pot realiza decât prin intermediul unei doctrine politice pozitive și precise, și al unui sistem politic concret, emanație a acestei doctrine, sistem corespunzător vremurilor, singur în stare să conserve cuceririle mișcării revoluționare respective, să le dea un caracter și un sens politic, să le consolideze și să le amplifice.

Cu alte cuvinte, noi nu nesocotim și, ca atare, nu exclu-dem din preocupările noastre ideea unei revoluții fizice; din potrivă, credem chiar că ea ar putea să fie necesară în cazul când, cu alte mijloace, nu poate fi realizată revoluția morală și politică pe care o pregătim.

Dar nu o socotim indispensabilă.

Mai precis : avem convincțiunea, bazată pe realități, că se pot înfăptui transformări social-politice radicale și pe alte căi decât cele pur revoluționare, de aceea o mișcare naționalistă revoluționară, în accepțiunea cea mai curentă a cuvântului, ni se pare insuficientă pentru atingerea țelurilor supreme ale Statului, dacă ea nu este articulată sau urmată necesarmente de o mișcare de transformare politică, sprijini-

¹⁾ „Lumea Nouă“, Anul II No. 11, pag. 659.

nită pe o doctrină, și complectată de un sistem de guvernământ corespunzător idealurilor colective ale timpului.

Dacă am crede altfel, n'am mai fi în linia ideologiei noastre, care proclamă ca suprem principiu, în viața politică, supremația ideii de calitate asupra ideii de număr, și în viața socială supremația spiritului asupra materiei.

Credem, deci, că este de datoria noastră ca, înainte de a recurge la mijloace violente pentru atingerea scopurilor ce ne-am propus, să epuizăm toate căile ce ne stau la dispoziție pentru a atinge acele scopuri prin metode cari se aplică spiritului și nu materiei.

Iată însă că sunt unii cari văd lucrurile altfel.

Impresionați de marile succese obținute în țările respective, de către revoluțiile naționale fascistă și hitleristă, acești contradictorii ai noștri răspund la argumentele de mai sus cu exemple date din istoria politică recentă a Italiei și Germaniei. Ne trimit, adică, la ceea ce au înfăptuit d-nii Mussolini și Hitler în ultimii ani pe terenul social-politic, și ne întrebă foarte insinuanți dacă mai susținem că, față de asemenea rezultate, putem să întvedem o complectă și radicală transformare a regimului actual și înlocuirea lui prin altul, pe alte căi decât acelea ale violenței?

Răspundem încă odată hotărît și limpede: da. Și pentru ca să nu mai rămână nici o nedumirire, vom încerca mai la vale o explicație a acestei concepțiuni.

Să începem, așa dar, metodic.

Ce a determinat izbucnirea și succesul revoluțiilor naționale din Italia și Germania?

Atât una cât și cealaltă, sunt reacțiuni ale instinctului de conservare națională contra unor fenomene politico-sociale considerate de conștiința populară ca dușmane de moarte ale patriei și ale Statului.

Fascismul avea înaintea sa un singur inamic: comunismul, a cărui instaurare la punctele de comandă ale vieții publice italiene, amenința cu complecta nimicire a Statului național; hitlerismul avea ca obiectiv principal social-democrația internațională bolșevizantă, care se înstăpânise la eărma Statului și, în subsidiar, constrângerea tratatelor și a unei situații internaționale jenante pentru libera dezvoltare a poporului, cari pregăteau, în concepția naționaliștilor germani, degradarea complectă a Statului și ruina iremediabilă a patriei.

Contra unor asemenea elemente nu se putea porni la luptă, bine înțeles, nici cu teorii politico-sociale oricât de frumoase, nici cu doctrine oricât de fericit construite, nici chiar cu proclamarea unor sisteme de guvernământ oricât de salutare în principiu, dar bune pentru reformarea unor

instituții sau regimuri politico-naționale bolnave, și nici de cum suficiente pentru a înlătura dela comanda vieții publice regimuri politice streine de ființa și aspirațiile unui popor întreg. În clipa când au izbucnit revoluțiile naționale din Italia și Germania, aceste țări sufereau, în concepția naționaliștilor italieni și germani, de o adevărată ocupație streină: comunismul de o parte, — de cealaltă parte social-democrația internațională bolșevizantă și consecințele, desastroase pentru viața națională, ale tratatelor.

Cum puteau să lupte italienii și germanii contra unor asemenea stări de lucruri, decât pe căile violente ale războiului civil, ale unei revoluții naționale, ce trebuia făcută și susținută de niște adevărate armate civile — partide înarmate și organizate militărește, pentru a putea astfel încerca cu succes să zmulgă guvernământul din mâna inamicilor națiunii și al Statului?

Că mai târziu s'au gândit (Italia), sau se vor gândi (Germania), ca să-și consolideze cuceririle făcute pe căile revoluționare și cu mijloace revoluționare, prin introducerea unor reforme politico-economico-sociale, aceasta este altă chestiune pe care noi am mai lămurit-o odată. Nu strică totuși dacă revenim o clipă asupra acestei explicații, ea fiind de o importanță capitală pentru teza noastră.

Am susținut deci și susținem, întâi, că atât fascismul cât și național-socialismul (hitlerismul), ca și oricari alte mișcări revoluționare similare, sunt revoluții politice, dar nu sunt și nici nu pot deveni sisteme politice de guvernământ; al doilea, că atât oamenii (conducătorii acestor revoluții) cât și partidele cari le-au făcut, nu sunt eterne.

De aceea, românii cari se interesează de fenomenele ce se petrec în Italia și Germania, trebuie să fi remarcat un element care constituie, alături de altele, caracterul comun al revoluțiilor naționale din cele două țări: este **tendința acestor mișcări revoluționare spre corporatism**.

Ele au căutat și caută un sistem politic nou de guvernare, și s'ar fi oprit, desigur, asupra oricăruia altul care le-ar fi dat certitudinea că e în măsură să consolideze cuceririle revoluției și, întronând pacea și armonia socială internă, competența și continuitatea la cârma Statului, — să asigure națiunii un maximum de posibilități în ordinea dezvoltării ei naturale.

Ele s'au oprit totuși, și se vor opri și pe viitor, asupra **corporatismului**.

De ce?

Pentru că, eminenti bărbați de Stat și luminați patrioți, conducătorii Italiei și Germaniei și-au dat seama că **corporatismul este unicul sistem politic de guvernământ care în-**

chide în el formele de viață capabile să satisfacă toate năzuințele legitime ale poporului, exprimate prin mișcările revoluționare naționale, și să conserve apoi acele cuceriri, consolidându-le și amplificându-le. Fapt care ne îndreptățește să afirmăm că : sistemul politic corporatist este și va fi și în viitor corolarul tuturor mișcărilor revoluționare naționale.

În aceasta stă și explicația grabei pe care Portugalia a pus-o de a-și da o formă corporatistă mai înainte de a fi forțată la aceasta de o mișcare revoluționară, — precum și graba ce o depune Austria de a se transforma în Stat corporatist, cu scopul evident de a conjura astfel mișcarea revoluționară de care e amenințată, și a-și salva independența printr'un sistem politic împăciuitoare al claselor sociale și generator de noi posibilități pentru o fericită dezvoltare a Statului.

Și Portugalia și Austria au înțeles că, dacă o mișcare revoluționară națională sfârșește, fatal și în mod logic, în corporatism, tot atât de logic este ca corporatismul, introdus în timp util, să dea satisfacție completă tuturor aspirațiilor național-sociale ale unei colectivități, și să facă, ca atare, inutilă, o mișcare națională cu caracter revoluționar.

După această scurtă analiză a condițiilor de dezvoltare și evoluție a mișcărilor revoluționare naționale din Italia și Germania, să vedem cari au fost și sunt atât rosturile cât și perspectivele unei asemenea mișcări în țara noastră ?

Incontestabil, și la noi lumea este agitată până în a-dâncurile cele mai îndepărtate ale straturilor populare, de un puternic vifor de nemulțumire, care și-a găsit expresia în câteva mișcări național-sociale cu caracter revoluționar.

Dar de ce natură este această nemulțumire ?

Pornește ea din aceleași cauze cari au provocat mișcările revoluționare naționale din Italia și Germania ? Cu alte cuvinte : există la noi condițiunile similare în cari au luat naștere fascismul și național-socialismul (hitlerismul) pentruca, implicit, să-și găsească justificarea și la noi unul sau mai multe curente revoluționare naționale ?

Pe cât știm, comunismul nu mai prezintă pentru Statul și societatea românească o primejdie iminentă ; el nu s'a instalat la cârma instituțiilor publice și nici măcar la aceea, a întreprinderilor private (ca în Italia), fapt de care să atârne direct siguranța vieții economice și indirect aceea a vieții publice, și nici nu sunt semne ca aceasta să se întâmple într'un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat ; în tot cazul, nu ni se pare ca numita primejdie să fie de actualitate, și nu vedem ca ea (primejdia comunistă) să fie obiectivul vre-unei din mișcările naționaliste românești. Nu vedem, de asemenea, nici ca social-democrația internațională

bolșevizantă să fi cucerit punctele de comandă ale Statului, pentru ca să fie necesar ca un curent revoluționar naționalist să se ridice împotriva-i. Nu există, în fine, nici condițiile politice, economice și sociale create de tratate cari, — ca în Germania, — să ridice cu vehemență un întreg popor contra lor. România nu este o țară învinsă, n'are rani geografice, economice sau politice provocate de război, cari să sângere încă, tratate cari s'o apese, s'o stoarcă de vlagă și s'o umilească, și nici milioane de șomeuri cari să preieze ex-piațiunii prin foame, moartea onorabilă și aproape eroică prin glonț, în rândurile unui partid revoluționar național, la asaltul contra cetății guvernamentale stăpânită de inamicii interni — un adevărat al dollea război pentru salvarea patriei !

Primejdia streinismului, a antisemitismului ?

Fără a nega importanța acestor probleme, remarcăm totuși că evrei au fost întotdeauna în România, după cum întotdeauna a existat la noi o mișcare antisemită. Ce s'a întâmplat însă ca ea să aibă dreptul de a trece astăzi pe planul întâi și să justifice existența unor partide revoluționare ? Au acaparat oare evreii și streinii cărma Statului ? Să fi crescut mișcarea antisemită în proporții pentru că numărul evreilor s'a urcat, sau pentru că influența lor în viața publică a întrecut influența dinainte de război și a depășit granițele permise, ori pentru că, în sfârșit, evreii au acaparat profesiile libere, funcțiile, comerțul, industria, etc. în așa grad în cât să nu fie cu puțință o salvare de cât pe calea unor mișcări revoluționare ?

Este posibil, dar nu credem ca explicația să fie suficientă.

Impresia noastră este — și avem convincțiunea că nu ne înșelăm, — că la noi oamenii sunt nemulțumiți pentru cu totul altceva, și izvorul tuturor suferințelor individuale și colective, este cu totul de altă natură.

La noi, origina tuturor relelor stă, direct, în proasta guvernare a partidelor și, indirect, în sistemul politic de guvernământ actual, bazat pe partide, așa cum sunt ele concepute astăzi, și pe regimul democratic parlamentar, — și dacă țara aceasta ar fi fost bine gospodărită, dacă ar fi continuat să domnească belșugul de altădată, dacă oamenii ar fi fost satisfăcuți, toleranța față de streini ar fi rămas aceeași, și mișcările xenofobe n'ar fi luat proporția de astăzi.

Imitatorii stărilor de lucruri din Italia și Germania, și oamenii cari vor să-și dea, pe nedrept, un rost exagerat în viața noastră publică, se folosesc însă de aceste nemulțumiri pentru a promova ideea de răscolire a instinctelor populare și a cere creierea unei mișcări revoluționare cu vagi obiec-

tive politico-sociale dar, în fond, cu gândul ascuns de a-și satisface astfel propriile lor vanități personale.

Cum ar putea fi însă operată cangrena partidelor și a regimului democratic parlamentar, prin metodele preconizate de acești iubitori ai unor mișcări revoluționare violente, motivate exclusiv de animozitatea contra unei minorități oricât de acaparatoare și de primejdioasă ar fi ea, și cum ar putea fi apoi lecuită acea cangrenă și înlocuită cu un organism nou, sănătos și viabil, printr-o acțiune absentă de orice concepție și doctrină politică nouă, — iată ceea ce nu înțelegem, și mărturisim că nu vom putea înțelege niciodată.

Dacă relele vin dela guvernarea partidelor și de la sistemul politic sub care conviețuim, **natural este ca aceste rele să fie combătute cu mijloace de esența cauzelor cari le-au produs.** Adică, dacă cauzele sunt — și despre aceasta nu mai încapе nici o îndoială, — de esență pur politică, și remediile trebuie să fie tot politice :

a) înlocuirea guvernării prin partide, așa cum sunt concepute și alcătuite ele astăzi, și, în genere,

b) schimbarea sistemului politic actual care s'a dovedit defectuos și chiar primejdios pentru țară.

Dar pentru realizarea acestui deziderat trebuie să înființăm partide revoluționare și să facem război intern? Război, — contra cui? Contra unor abstracțiuni? Contra unor forme pur politice întruchipate în niște instituții cari, în ultimă analiză, sunt și ele tot abstracțiuni, și cari, în orice caz, nu pot fi doborâte cu tunul sau cu revolverul?

Contra ideilor sau a concepțiilor și sistemelor de guvernământ, nu se poate lupta decât tot cu idei sau cu concepții și sisteme de guvernământ mai bune decât cele dintâi.

Streini și oameni politici incorecți au fost totdeauna în țara Românească. Nici un om serios nu s'a gândit să pornească însă contra lor o cruciadă pentru a-i distruge fizicește, căci nu așa se îndreaptă o stare de lucruri rea — oamenii se reproduc și se înmulțesc ca ciupercile, — ci aceia cari și-au pus problema unei apărări a autohtonilor de streinism, și a unei purificări morale, s'au gândit la **modificarea instituțiilor** nu la exterminarea indivizilor. Poți să lapidezi oricâți streini și să tragi prin furci pe oricâți politicieni necinstiți; **dacă instituțiile rămân aceleași de astăzi, cari favorizează streinismul și politicianismul, streinii ne vor inunda mâine din nou, iar politicianii vor apărea iarăși.**

A te preocupa deci numai de o asemenea afecțiune a trupului, când maladia e generală, înseamnă a trata boala cu un medicament eficace doar pentru o rană parțială, și a neglija cauza eficientă care a provocat toate celelalte su-

ferințe și care, — odată înlăturată, — face să dispară dela sine și boala generală și suferințele parțiale ale organismului.

Dar, să fim bine înțeleși : noi nu negăm aci primejdia pe care o reprezintă streinismul pentru România, și nici poziția grea pe care o au autohtonii în propria lor țară din cauza liberalismului politic și economic care a permis infiltrația streinilor în toate ramurile de activitate românească, și a pus în reală primejdie existența a sute de mii de români.

Este însă problema streinismului atât de capitală, constituie ea cauza primordială și unică a suferințelor prin cari trece azi Statul nostru, pentru ca singură ea să formeze fundamentul ideologic și doctrinar al unui partid ? Este problema restabilizării leului de pildă, sau a conversiunii, oricât de acute ar fi ele, probleme de natură a justifica existența unor partide pe această singură bază ?

După cum am afirmat mai sus, noi credem că problema capitală e alta, e în altă parte, e în însăși reaua așezare a întregului nostru organism de Stat, — o problemă ceva mai înaltă, dacă ni e permis, decât cele înșirate în rândurile precedente, — și pentru rezolvarea acesteea care va duce, implicit, și la rezolvirea problemelor adiacente, ca : streinismul, imoralitatea în politică, etc. — noi oferim o soluție egală în esența ei spirituală și politică cu natura sistemului pe care voim să-l înlocuim : **național-corporatismul**

Căci, încă odată, nu vedem răul în streinismul însuși, ci în sistemul politic actual care a favorizat excrescența streinismului în România, și a politicianismului care i s'a aservit prin toți porii și prin toate organele sale. Marea preocupare pentru toți conducătorii sufletești ai românismului, trebuie să fie deci aceea de a rezolva cât mai curând acest problem. Dar să fim sinceri și să ne punem întrebarea cinstită : se poate oare rezolva acest dificil problem numai pe căi pur revoluționare, fără a ține seama de cauzele adevărate cari l-au provocat și i-au favorizat dezvoltarea ?

Această întrebare este valabilă și pentru toate celelalte probleme de ordin etic și etnic ce fac fondul și justificarea opiniunilor cari cer creiarea unor mișcări naționaliste cu caracter revoluționar în România.

Și încă ceva : personal, — e nevoie, poate, și de această mărturisire, — nu suntem, în principiu și nici în fapt, contra revoluției. Socotim că uneori ea e necesară, credem că sunt popoare cari au nevoie să-și lese din când în când sânge, să treacă prin purgatoriul revoluționar.

România este din acestea. Țara noastră a pășit dela regimul fanariot și absolutist, direct la acela al libertăților celor mai exagerate, fără nici un efort, — căci nu vom avea

naivitatea să socotim drept mișcări revoluționare încercarea dela 1821, — cu un caracter atât de special — și nici pe cea dela 1848, — mai mult romantică decât violent și adânc revoluționară, — și nici frumoasele izbucniri de generozitate și patriotism, ale tineretului luminat din Moldova dela 1802 pentru o... Constituție care se potrivea poporului român tot așa cum s'ar fi potrivit, de pildă, un frac al timpului pe trupul lui moș Ion Roată! Nu, de sigur, România a avut prea puține revoluții, și-a cucerit dreptul la viața liberă modernă fără nici un sacrificiu. De aceea generațiile următoare au suportat totul : o parodie de constituționalism care nu era, în fapt, cum nu e nici astăzi, decât cel mai odios absolutism, — la început al unei clase de mari proprietari, acum al unei clase politice împărțite în partide — cari-și distribuie cu rândul beneficiile puterii și ale bugetului. Și românii au tolerat și au tăcut, pentru că ei sunt oameni comizi, — când n'au suflete de iloți, — pentru că ei nu știu sau li e frică să facă revoluții. Cum ne spunea odată un strein: „La dv. sângele e prea scump“.

O revoluție poate să fie deci, într'un moment dat, o crudă necesitate, un remediu salutar, — dar **pentru**ce sunt îndemnați azi cetățenii României să facă revoluție ?

Cari sunt idelle **politice** concrete în numele cărora cetățenii țării noastre sunt chemați să se jertfească, de către unele organizațiuni pseudo-politice, de formație pur revoluționară ? Unde li sunt programele, care li este ideologia și doctrina în virtutea cărora aceste organizațiuni ne pretind creditul și pe temeiul cărora ele vor să modifice rânduiala actuală și să ferească țara ?

Pentru ce se feresc să ni le divulge, pentru ce fac un atât de nepătruns mister din cunoașterea acestor programe, doctrine și ideologii ?

Pentruce ?

Pentru că nu le au.

Ele n'au și nu duc cu ele decât mitul, creiat de vagi formule sentimentale, un fel de demagogie **sui-generis**, naționalistă și revoluționară, un nou haiducism politic reînviat în veacul al XX-lea ! Este însă posibilă o regenerare politică, socială, morală și națională cu o asemenea sărăcie de idei și cu asemenea mijloace ? Așa au procedat oare d-nii Mussolini și Hitler ?

O revoluție știm cu toții ce este, și nici o încercare de a o defini altfel decât cum a fost definită până astăzi, nu va reuși să-i schimbe nici finalitatea nici metoda. Deslănțuind-o, știi totdeauna când începe și, poate, știi și încotro merge, dar nu poți ști niciodată când se sfârșește și unde se sfârșește. Ea este ca un balon fără cârmă în mâna unor

oameni hotărâți la orice, sau a unor oameni fără nici o hotărâre. Și pe când problema cârmei balonului a fost totuși rezolvită într'o formă mai mult sau mai puțin apropiată, dar mai fericită, — avionul —, cârma revoluției pare să rămâie încă pentru multe veacuri de aci înainte, un mare punct de întrebare în ochii conducătorilor mulțimei răzvrătite. În tot cazul, poziția geografică și momentul istoric, nu credem să fie pentru România prea potrivite din punctul de vedere a deslănțuirii unei răzmirițe generale.

Revoluția are menirea de a distruge, și această menire face parte din însăși rațiunea ei de a fi. Dar după ce și-a îndeplinit menirea, rostul ei a încetat, și din acea clipă ea lasă locul fie haosului, fie forței constructive sau, dacă vrei, lasă locul unei noi revoluții, de altă esență și cu alte metode, pe care o vom numi **revoluția constructivă**.

Ei bine, pe aceasta din urmă noi nu o vedem nici măcar licărind printre idelle cari promovează curentele naționaliste cu caracter revoluționar, din țara noastră. Vedem pe cea dintâi, — **nu o vedem pe cea de-a doua**. Iar, față de natura cauzelor cari au produs atât criza morală cât și cea de regim din România, noi socotim mult mai necesară revoluția constructivă decât pe cea distructivă, fiindcă sistemele politice defectoase nu pot fi înlocuite decât tot prin sisteme politice, și ni este indiferent dacă cele actuale, dovedite rele, sunt dărâmate, fără ca să putem avea certitudinea că, de-a doua zi chiar, cele noi, salutare, sunt puse în funcțiune de o mână competentă și energetică.

În tot cazul, ni se pare o sfântă datorie patriotică de-a încerca mai întâi transformarea radicală a regimului politic pe căi pur politice, și numai în ipoteza, puțin probabilă, că partidele sau clasele sociale ar voi să reziste ele cu **forța** la această încercare de transformare, numai atunci să recurgem la rândul nostru la forță, adică la revoluție.

Deocamdată, vedem însă că nici partidele nici clasele sociale nu sunt în măsură să organizeze rezistența. Discreditul de care se bucură în opinia publică și criza morală de care suferă ele înșile, le fac absolut incapabile să reacționeze. Afară de asta, succesul cu care a fost întâmpinată în toate păturile producătoare, profesionale și sociale ale țării noastre întemeierea unui organ politic de luptă pentru transformarea Statului — **LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA**, — organ care oferă o soluție unanim recunoscută ca salutară — **național-corporatismul** — pentru relele de cari suferă azi țara, este, de asemenea, o dovadă că dincolo de granițele partidelor și ale unor anume categorii sociale cari se agată încă cu disperare, de privilegiile ce le oferă actualul regim, dăinuește o mare majoritate din țară, țara întregă aproa-

pe, țara cea adevărată, care vrea o înnoire, o grabnică și radicală transformare a sistemului ei de cărmuire.

Această țară nu vede salvarea decât într'o doctrină nouă, într'un sistem politic nou. Și instinctul ei nu dă greș: singurul mijloc de salvare a țării este național-corporatismul; singurul sistem care o va scăpa de pacostea partidelor cu tot cortegiul lor de imoralitate, demagogie, intrigă, incompetență, lipsă de simț gospodăresc și de continuitate în gospodărie, este național-corporatismul; singura armă contra dușmăniilor sociale, cari duc la desăgregarea morală, economică și politică a colectivității, este național-corporatismul; singura metodă de guvernare care să fie în același timp autoritară și democratică, națională și social-economică, este național-corporatismul.

Cum spuneam mai sus: cărma balonului n'a fost descoperită, dar a fost descoperit altceva mai bun: avionul; tot așa, în materie de reformă socială, s'a descoperit național-corporatismul care tinde să înlocuiască și va înlocui pretutindeni ideea de revoluție socială sau națională, fiindcă puțința de a dirija revoluția după voie și după necesități, — cărma revoluției, — n'a fost descoperită încă.

A lupta pentru întronarea național-corporatismului în viața de Stat, și a-l întrona înseamnă a face inutilă orice altă luptă pe terenul etic sau național. Căci sistemul este atât de ingenios și de fericit construit, încât numai cu el și prin el se pot rezolva automat toate problemele etice și etnice impuse de cerințele vremurilor. Din potrivă, aceste probleme nu vor putea fi rezolvate fără național-corporatism, oricât de violente și de nimicitoare ar fi în domeniul etic sau etnic, revoluțiile naționale.

Concluzia?

E clară: mișcările naționale cu caracter revoluționar TREBUIE SA SE ALTOIASCA CU DOCTRINA NAȚIONAL-CORPORATISTA și să adopte întru totul, pentru revizuirea sistemului politic actual de guvernământ, — singurul lor obiectiv dacă vor să trăiască, — tactica mișcărilor politice conștiente, animate de o doctrină precisă și fundate pe ideologia unui sistem de guvernare bine concretizat.

Altfel, toate sbuciumările lor vor fi fără rezultat, și timpul pierdut va fi fost pierdut în zadar. Și de ce atâta trudă pentru nimic, când ea ar fi putut și ar putea încă să fie întrebuințată cu un imens folos pentru țară?

Ideea de autoritate și libertate în Național-Corporatism

de CHRISTIAN PETRESCU

Conceptele de autoritate și libertate nu sunt totdeauna antagonice și nu se exclud. Și ca principiu și ca aplicație în viață se poate concepe un compromis între ele, —? istoria toată nu-i un lanț infinit de compromisuri? — care să le facă posibilă coexistența.

Autoritatea presupune obișnuit un raport între cineva care comandă și cineva care se supune, — activ sau pasiv.

Este sensul curent al principiului, de care se lipește un raport ierarhic. În concepția sistemului nostru național-corporatist, credem că autoritatea nu reprezintă totdeauna și pentru orice caz un raport dela superior la inferior. Nu găsim ori unde posibilitatea de a face o atare apreciere de etajare calitativă. Adevărul, — îndelung verificat istoric — este că autoritatea s'a dovedit o *necesitate socială* tot așa de mare ca și libertatea.

Dar ce este libertatea? Pentru noi: cea mai relativă noțiune. A variat, ca conținut, până la extreme și înainte și după revoluția franceză, pentru ca astăzi să se conchidă judicios că are o sferă foarte vagă. Cele mai distinse spirite ale omenirii au încercat s-o precizeze în absolut, dar toți au ajuns s-o limiteze în concret. Un J. S. Mill, Montesquieu, Rousseau, Voltaire, De Toqueville, E Faguet și atâția alții, căutând s-o definească, au închis-o în restricțiuni ¹⁾ impuse de viața socială și de cea etică-sufletească, deși unii din ei se străduiau să prezinte libertatea ca un fel de *autonomie a voinței*, cum se spune în sistemul Kantian. Și la noi regretatul jurist C. Disescu ²⁾ a dat o definiție scurtă și expresivă,

¹⁾ De Toqueville își însușește definiția dată de un judecător american, Winthrop, care conchide că libertatea înseamnă a face fără teamă tot ceace este *drept și bun*.

Emil Faguet: „droit d'agir à sa guise sans gêner personne sérieusement, c'est à dire, *materiellement*”.

Jules Payot: „c'est la maîtrise de soi, la domination assurée avec idées *morales* sur la poussées de l'animalité (Cit. de I. Teodorescu: Bibliot. penală: Problema libertății, pag. 5-6).

²⁾ C. Disescu, Drept Constituțional, Ed. II, pag. 228.

deși puțin cam vagă: „libertatea este voința în concurs cu viața” și deși adaugă, deplasat: „după rațiune”, ceea ce infirmă concursul plin cu viață.

Libertatea și autoritatea s'au născut odată cu viața socială și, în doze invers variate, au coexistat. Amândouă au rămas trebuințe omenești impuse și rațional și practic, de stările de fapt.

Nevoia de autoritate purcede din nevoia de inegalitate. Cea mai revelatoare ilustrație stă în degenerările neînchis-puit de rapide ale principiilor egalitare din revoluția franceză, provocate de însăși reacțiunea proprie sufletului omnesc împotriva exagerărilor în abstract ale ideologilor utopiști de atunci. Egalitatea nu există în natură — și nici în sufletul omnesc — decât sub formă de identitate mecanică, adică de fenomene de repetiție, cari prin atenuări degenerază, nu progresează. În viața socială, rațională, *autoritatea ar trebui să aibă o evoluție regresivă*, presupunând că indivizii evoluează progresiv și, în aceeași măsură, necesitatea ei scade. Totuși, în fapt, apariția ei utilă se face periodic, intermitent, pentru epocile de dezorientare și confuzie. Astfel libertatea și autoritatea se urcă și coboară, dependente, ca talerile unei balanțe.

Marea tradiție, pentru Europa, este *individualistă și antistatală*. După scurta frământare rătăcită de după războiu, tot în Europa s'a afirmat repede *spiritul solidarist și statal*.

Vorbind acum despre autoritate, ne referim nu la a indivizilor, ci la acea, supremă, a Statului. Sfera și conținutul ei — ca și ale libertății — depind de noțiunea actuală a acestuia.

Liberalismul individualist al veacului ce s'a scurs a crescut gigant pe platforme de abstracțiuni. Distinsul jurist italian, Alfredo Rocco, consideră degenerarea individualistă drept spirit barbaro-germanic. ¹⁾ El socotește pe Kant cel mai desăvârșit filosof al liberalismului.

Dar veacul al XIX-lea atomizând societatea într'o pulbere de indivizi identici, cu drepturi proprii, a redus la minimum rolul Statului, provocând lipsa de coerență pe toate fețele societății. Statul fiind conceput ca un principiu, individul devenea un rezultat, ceva care are în Stat un antecedent care-l determină, adică Statul era un mijloc, individul în sine un scop. Concepțiile politice actuale și între ele, în special, „fascismul se desfășoară în jurul concepției de

¹⁾ *Alfredo Rocco*: în „La dottrina del fascismo e il suo posto nella storia del pensiero politico”, Milano, 1925, pag. 20, arată că „din desăvârșirea și anarhia de opt secole a Evului Mediu, se trage obârșia spiritului individualist, care nu-i latin”.

Stat" ¹⁾). Libertatea și autoritatea nu pot fi imaginate, nici discutate, în afară de cadrul lui, — normal pentru ele.

Deaceea nu se poate servi Statul — așa cum rezultă din concepția liberalistă — ca fiind în opoziție cu individul. Este un non sens. Statul reprezintă ceea ce este esențial și majoritar în sufletele indivizilor: societatea care trăește în noi. Numai teoria drepturilor naturale a putut să stabilească a-cest *nefiresc* și *imposibil* contrast. Astăzi „pe baza celei mai noi și mai științifice concepții de solidaritate, ideea de Stat și ideea de individ sunt corelative”²⁾. Individualismul reduce Statul la noțiunea simplă a unui „Stat jandarm” în slujba singurului suveran de drept: individul, multiplicat și totalizat în „popor”. Drepturile individuale erau preexistente Statului și, prin urmare, intangibile. Născute odată cu omul, Statul nu făcea decât să le legitimizeze.

În mai puțin de un veac, concepția s'a diluat pentruca astăzi accentul să se așeze apăsător asupra Statului ³⁾, văzut ca „națiune organizată din punct de vedere politic, social și economic” ⁴⁾. Autoritatea și libertatea s'au integrat lui, noțional, după experimentările teroretice și practice în comunism ori socialism.

Cele două principii trebuiesc astăzi cuprinse într'o noțiune de Stat în care să dispară vechea concepție atomistică și mecanică a societății — „o sumă de indivizi” — care reduce viața socială la o singură generație și pe care Alfredo Rocco ⁵⁾ o numește *anti-istorică*.

În sistemul comunist concepția asupra Statului nu se deosebește prea mult de cea liberală. Statul este și aci expresia juridică a societății omenești care activează între granițele sale. Și aci Statul are misiunea să intervină și să rezolve interesele de ordin general, dar, în plus, asupra concepției se reflectează nota dominantă a sistemului: comunizarea bunurilor, cu infinitele-i consecințe teoretice și practice. *Teoretic*, comunismul reprezintă democratismul integral dar diferențiat de cel derivat din liberalism, întrucât în el libertățile trebuiesc concepute *colectiv*, adică extinderea lor simultană numai până acolo unde lezează viața în comun. În fapt, închis în cadrul actual de spirit și moravuri când în sufletul omenească trăește încă din plin simțul proprietății și al individualismului, comunismul în întregimea lui refor-

¹⁾ Giovanni Gentile: „Origini e dottrina del fascismo”, Roma 1929, pag. 43.

²⁾ M. Djuvara: „Teoria Generală a dreptului”, Buc. 1930, pag. 120.

³⁾ M. Djuvara: op. cit. pag. 13: „Statul rămâne reprezentantul juridic al Societății respective, ca instituțiune colectivă organizată”.

⁴⁾ Christian Petrescu: Problema Statului organizat. „Lumea Nouă”, 1932, Nr. 8.

⁵⁾ Alfredo Rocco: op. cit. pag. 25 și urm.

matoare necesită reducerea până la suprimarea libertăților și implicit, proporționale până la paroxism a autorității.

Comunismul pur, ca stadiu final al evoluției sociale teoretice, nu însumează autoritatea decât secundar, pentru că presupune o stare de spirit adecuată și o funcționare nemijlocită a instituțiilor lui, pe când în comunismul aplicat — în mijlocul mentalității burgheze — autoritatea este cel dintâu semn al existenței lui.

Socialismul-pur, combativ (din el s'a desfăcut recent neo-socialismul reformist), este prin excelență sistem de autoritate. Pornind dela greva generală — panaceul lui universal — și până la concepția Statului, toată înlanțuirea elementelor se face prin cătușe de violență și autoritate. Statul socialist este puternic și drepturile individuale nu trăesc decât viața ce le-o dă el.

Concepția nouă a Statului totalitar și viu crează o altă poziție ideologică principiului de autoritate și drepturilor individuale. Pe când în Statul liberalist autoritatea verifică drepturile numai pentru considerațiuni de poliție socială, etc., iar în cel socialist trebuie să facă oficiu de asistență, în viziunea contimporană a Statului trăind odată cu națiunea pe care o reprezintă juridic, drepturile sunt limitate de autoritatea Statului, pentru că acesta are o misiune de ordine și armonie unitară, în propriul său interes.

În peisagiul politic european singura exemplificare anticipativă a devenirii noțiunii de Stat o reprezintă Italia fascistă, cu puternica ei radiație internațională.

Național-Corporatismul nostru se inspiră din fascismul italian și contribuie la precizarea noțiunii de Stat, în deosebi la determinarea funcțională a corporațiilor pe cari, în fapt, fascismul le-a neglijat până în vremea din urmă. Funcțional, pentru Național-Corporatism, Statul este o entitate superioară care intervine cu puterea lui de suveranitate asupra categoriilor și asociațiilor profesionale imprimându-le o mișcare de solidaritate națională. Dar pentru noi Statul nu este o forță inițială care se impune ca atare. ¹⁾ *Național Corporatismul nu admite însăși teoria multor juriști italieni *) cari concep Statul în afară și pe deasupra dreptului, ca forță superioară organizată pentru apărare și atac, care nu are datorii ci numai drepturi.* Teoria acestora se aseamănă în-

¹⁾ *Giovanni Salemi*: „Concetto, partizione e natura del diritto corporativo“, pag. 7. — pledează în acelaș sens, arătând cum, în genere, în doctrina italiană sunt concepute ca raporturi de drept public numai relațiunile din dreptul corporativ, intercorporativ și interstatal.

²⁾ *Maggiore G.*: L'ordinamento corporativo nel diritto pubblico. în „Il diritto del lavoro“, 1923. I. pag. 186.

trucâtva cu acea a lui Duguit și Kelsen, dar acest concept de Stat-forcă este destul de unitar și de rigid. Sub presiunea autorității, aci, individul devine un element mecanic, când noi vrem ca *viața Statului să fie însăși concluzia vieții individuale*. Sistemul nostru Național-Corporatist pleacă dela constatări și puncte de vedere realiste. Admitem, prin urmare, inevitabilul situației de a avea un grup de guvernanți — pe temeiurile juridice dezvoltate cu lux de argumente de Léon Duguit ¹⁾ — dar concepem o elită conducătoare, în sensul înalt și simbolic al „eroilor” lui Carlyle ori al „supra-oamenilor” lui Nietzsche, și refuzăm să credem în oportunitatea principiilor democratice, cu sistemul verificat. Păstrând proporțiile negației nietzscheiene și limitele discuției de aci, nu ne ridicăm total împotriva a ceea ce el cheama așa de potrivit „chinul distanței” ²⁾ *Noi suntem la o distanță apreciabilă de concepția demo-liberalismului după care „drepturile omului” sunt în primul rând acelea de a nu-și recunoaște nici o datorie*. Național-Corporatismul dezvoltă și conciliază cele două tendințe naturale ale omului: pe deoparte *tendința către individualitate*, care se manifestă în exercitiul drepturilor și libertăților, și *tendința lui de viață socială*, care-i impune datorii și limitări în manifestarea drepturilor. În acest fel dreptul de libertate și, corespondent, datoria de supunere la autoritatea Statului, este o conciliere între o tendință (individuală) și o nevoie (de viață socială); ca atare departe de idealismul utopic de altă dată ³⁾ concretizat în atâtea expresiuni pitorești, ca: „le citoyen roi avec un roi citoyen” sau „l’assemblée du peuple, une assemblée des rois”.

Pentru Național-Corporatism *autoritatea nu se justifică decât prin sarcina supremă de a promova drepturile și exercitiul lor, coordonându-le în ansamblu așa fel ca să nu degereze niciodată în anarhie*.

Aceste drepturi și libertăți individuale înțelegem să fie dezvoltate numai în *sens social*, adică strict în concepția Kantiană: libertatea fiecăruia mărginită de exercitiul normal al libertății celorlalți. Prin urmare, pentru noi, *libertatea ca atare nu se justifică decât atunci când este necesară*. Ori, o libertate necesară este o pretenție legitimă, iar pretențiile legitime s’au chemat totdeauna drepturi. Distinsul nostru jurist, d. Istrate Micescu, analizând de curând suverani-

¹⁾ Léon Duguit: *Traité de droit constitutionnel*, Paris.

²⁾ Fr. Nietzsche: *Jenseits von Gut und Böse*, pag. 225; cit. de C. Rădulescu-Motru în „Viața lui Nietzsche” București 19.

³⁾ Guido Bortolotto: „La Stato e la dottrina Corporativa”, Bolognia 1931, pag. 310: pledează în același sens arătând deosebirea concepției corporatiste de cea a „revoluției franceze în care individul nu era deloc văzut ca un supus, ca un purtător de datorii, ci numai ca titular de drepturi”.

tatea poporului și autoritate în Stat ajunge, cu o logică imbatibilă, la aceleași concluziuni¹⁾.

Astfel înramate, cele două noțiuni capătă alt colorit și alte perspective. De unde în concepția demoliberalistă drepturile erau expuse ca înăscute, apriorice noțiunii de Stat, care nu face decât să le recunoască, în sistemul totalitar al Statului corporatist ele sunt de ordin Statal, drepturi concesionate, nu preexistente și ca atare au o consistență juridică atât întrucât legile le recunosc și le garantează. Doctrina corporatistă italiană propagă exclusiv acest punct de vedere²⁾. Adevărul ce-l cuprinde această concepție ne pare evident.

Natura nu înțelege și nu ratifică un drept individual decât asupra sa însăși și numai când omul ar trăi, printr-o ipoteză absurdă, singur. *De îndată ce prin comunitate se naște viața socială, drepturile se împart și se limitează reciproc.*

Tocmai din acest ultim adevăr derivă dreptul și rolul autorității Statului asupra drepturilor și libertății individuale, precum și posibilitățile de coexistență. Prin atributul esențial al autorității de a coordona în sens superior exercițiul drepturilor, Statului îi incumbă o funcțiune pozitivă și una negativă: de a crea și legitima drepturile și apoi de a tutela aceste drepturi pe cari le-a recunoscut în ordinea juridică, împiedicând limitarea lor prin arbitrar. În acest sens, sub capapacea de autoritate a Statului și exagerând termenii, școala corporatistă austriacă³⁾ a putut vorbi de o *autarhie individuală*. Cu viziunea Statului integrând națiunea, doctrina corporatistă înțelege *indiviziile și asociațiile lor într'un schimb reciproc de drepturi și datorii cu Statul*. Așa cum exact remarcă *Guido Bortolotto*⁴⁾: „autoritatea Statului se exprimă ca drept de supremație sau de suveranitate, echilibrată de datoria de supunere a individului; dar supusul este și subiectul unui drept de libertate, în corespondența căruia Statul are o datorie de tutelă juridică a sferei de libertate concesionată“.

Desigur că nu numai concepția corporatistă pretinde că forța este originară în Stat — gânditori moderni, democrați cu prudență, au aceleași convingeri⁵⁾ — însă autoritatea,

¹⁾ *Istrate Micescu*: „Criza actuală a principiului autorității“ conferință publică., Dalles, 9 Oct. 1933, crede că: „Suveranitatea poporului“ este o deturnare a noțiunii sau în orice caz, o utilizare greșită a termenilor de vocabular. D-sa se întreabă: „poporul suveran? Dar unde-l sunt supușii?“

²⁾ *Guido Bortolotto*: op. cit. 323 și urm.: „drepturile există numai în urma legii și în forma dată de aceasta“.

³⁾ *Ot. Spann*: *Der Wahre Staat*, pag. 13, 87; cit. de *Bortolotto*, op. cit.

⁴⁾ *Guido Bortolotto*: op. cit. pag. 310

⁵⁾ *André Corteano*: *L'évolution de l'état* Payot, 1933, pag. 38. „La puissance dans l'état est, à l'origine, le group guerrier dans sa totalité et en formation de combat“.

prin corporații, se completează cu *consensul*, sinteza lor constituind ceea ce Bonucci¹⁾ numește „*fundamentul etic*“ al Statului.

Se vede prea bine din cele de mai sus că în concepția corporatistă autoritatea și drepturile individuale, în cadrul Statului, au infinite posibilități de acordare și coexistență. *Justificându-se reciproc, niciuna nu creează antagonisme.*

? Dacă corporațiile dăunează libertății? Ele nu alterează libertățile: le justifică și, în plus, le armonizează.

Corporația este un element integrant al Statului compusă din factorii activi ai muncii care îndeplinește aceeași funcțiune socială, pe cari-i reprezintă — prin conducerea ei — în toate drepturile și interesele lor și care colaborează efectiv la conducerea vieții politice și economice a acelu Stat. Astfel înțelese, corporațiile reprezintă unități sintetice ale creatorilor de bunuri dintr'o economie națională. Sensul corporațiilor trebuie să rămână totdeauna superior și trebuie căutat în linia generală de direcție a activității națiunii întregi. Ele nu au scopuri individual lucrative ci importanța lor este că, angrenate, concură la promovarea intereselor tuturor, pe deasupra corporațiilor înseși, fără să devieze nicodată dela interesul general reprezentat suprem de Stat, care le absoarbe pe toate.

În acest chip Național-Corporatismul nostru construiește libertatea și autoritatea pe terenul fecund al realităților sociale și-i dă perspectivele progresului general. Pentru Național-Corporatism libertatea și drepturile individuale — așa cum le concepem — *sunt un mijloc, nu un scop, și de aceea au conținutul relativ și variabil, așa cum l'am expus. Însăși autoritatea fascismului n'a suprimat libertatea, dar s'a ridicat „contra destrăbălării care profana numele sacru al libertății“.* Dacă pentru democrație libertatea este un *principiu*, pentru corporatism ea devine o *metodă*. Libertatea, atât cât Statul o poate concepe fără să-l lezeze, este prin urmare nu de interes individual, ci de *interes social*.

Făcând din Stat și individ „*termeni inseparabili ai unei sinteze necesare*“²⁾, Național-Corporatismul consideră relativă dar nu suprimă libertatea; nu ptrucăză recunoaște individului un drept superior Statului ci fiindcă crede că dezvoltarea personalității omenestei este un interes al Statului.

Astfel angrenată în exercițiul drepturilor, pentru Național-Corporatism autoritatea se înalță la rolul de serviciu pu-

¹⁾ Bonucci: *Il fine dello Stato*, Roma, pag. 58—59.

²⁾ Mussolini: *Discurs la Perugia*, 3 Oct. 1933 cit. de d. P. Dragomir: „*Concept'a italiană în Istoria doctrinelor politice*“ Buc. 1933.

³⁾ Giovanni Gentile: „*Origini e dottrina del fascismo*“, Roma 1929, pag. 44.

blic, în calitatea ei primară de funcțiune socială. Devine și ea, pentru Stat, o metodă, un mijloc și nu un scop.

După cele rânduite mai sus ajungem firesc la necesitatea permanenței unui ideal pentru orice societate care se vrea în neîncetată devenire. Desfacerea drumurilor către progres este țelul suprem și inseparabil al Statului. Național-Corporatismul caută o înviere a sufletelor, o trezire de conștiințe, în Statul pe care d. Manoilescu îl cheamă așa de frumos : „Statul purtător de idealuri”¹⁾.

Dinamica creatoare a unui popor superior organizat ca Stat, nu se poate avea decât prin flacăra de entuziasm ce o întreține o necurmată combustione de idealuri, pentru că Statul trebuie să cuprindă conștiința întreagă a unui popor și să reprezinte toate manifestările lui de viață. Deaceia pentru Național-Corporatism, *Statul este centrul unui întreg sistem de gândire.*

Identificând Statul cu națiunea — ceace-i explică atributul lui naționalist — și făcându-l să trăiască din însăși viața ei, doctrina național-corporatistă îl concepe într-o continuă depășire, într-o neîncetată întrecere de sine către ceace Nietzsche a numit, pentru om, așa de impresionant și pitoresc : „über-mensch”.

Autoritatea și libertatea în Național-Corporatism vor avea, așa, jocul dictat de acest țel suprem, în cadrele inevitabile ale unui sistem de organizare ridicat pe acel durabil adevăr mazzinian : „pensiero e azione”.

¹⁾ Mihail Manoilescu : „Statul purtător de idealuri” — conferință publică ținută la Constanța în luna August.

Massele și Napoleon

de Inginer CRISTEA NICULESCU

— Lupta pentru autoritate —

*Sunt amărât de felul meu de trai
care, târându-mă pe câmpurile de luptă,
îmi întoarce privirile dela primul obiect
al grijilor mele, dela prima nevoie a su-
fletului meu: o bună și solidă organi-
zare a ceea ce ține de bănci, manufac-
turi și negoț.*

Napoleon

Pentru a fi exacti, titlul studiului de față ar trebui să fie „Napoleon ca reorganizator“.

Intr'adevăr, cine a urmărit studiul nostru: „Destrămarea unei țări“ (Revista „Lumea nouă“, anul II No. 10), a văzut că, prin a organiza, înțelegem a stabili funcțiile ce trebuie să se desăvârșească în interiorul unui organism, precum și a institui organele cari trebuie să execute în cele mai bune condițiuni acele funcțiuni. De aci reiese o primă deosebire între două atribuțiuni cari, de obicei, se confundă: între ceea ce se chiamă **organizator** și **administrator**. Organizatorul crează organismul, — administratorul are grije de buna lui funcționare. Pentru a folosi o comparație plastică, organizatorul construiește o mașină, — administratorul o conduce în timpul mersului ei. Fără a intra în amănuntele urmărilor cari reies din această deosebire, cititorul va înțezări, desigur, că cineva poate fi **bun administrator** fără a fi **bun organizator**.

Însă atunci când mașina s'a stricat, atunci când organismul s'a destrămat, trebuie să intervie reorganizatorul. Sarcina acestuia e cu mult mai grea, căci reorganizarea nu trebuie să împiedece funcționarea organismului. Între ceea ce a fost eri și ceea ce trebuie să fie mâine, se interpune, după cum spuneam în studiul precedent, ziua de azi, cu nevoile și greutatea ei. Deaceia, reorganizatorul trebuie să fie și organizator și administrator, și, pe deasupra, se cere

să mai aibă și anumite calități ce nu se cer nici unuia din aceștia doi. În această privință, un exemplu ni-l dă Ford, care e organizator fără a fi reorganizator. Ford a creat și dezvoltat un organism nou. El nu a îndreptat unul stricat. Chiar în 1923, atunci când a trebuit să ducă faimoasa bătălie pentru salvarea întreprinderii sale, Ford a oprit uzinele până ce a putut orândui lucrul din nou.

Dar nu numai de calități speciale are nevoie reorganizatorul. El trebuie să și poată lucra în condiții speciale. Și în fruntea acestora stă ceea ce s'a denumit prin expresia „unitatea de comandament”.

Căci, dacă atunci când e vorba de administrat, hotărîrea poate fi dată la nevoie în seama mîi multora (fie prin compromis, fie prin majorare), chiar atunci când ne ridicăm la organizare, trebuie să restrîngem numărul persoanelor cari constituie organul de hotărîre. Iar când e vorba de reorganizat, hotărîrea nu mai poate fi încredințată decât unuia singur.

Cu cât ne ridicăm dela administrare la reorganizare, faptele ce trebuie să intre în balanța hotărîrii sunt mai complexe. Însă fiecare om vede sub alt unghiul fiecare fapt, îi dă fiecăruia altă importanță; așa încît, cu cât aceste fapte sunt mai complexe, cu atît, atunci când ele sunt cîntărite de mai mulți, tindem ca hotărîrea să fie rezultatul unor forțe discordante, nu concordante. Pe de altă parte, în cazul reorganizării, hotărîrile trebuie luate repede, rezistențe mari sunt de învins. Un organ de hotărîre compus din mai mulți inși, este cel mai sigur mijloc de a întîrzia hotărîrile. Căci fiecare persoană introdusă în plus constituie în același timp o nouă rezistență introdusă în însuși interiorul organului de hotărîre.

Din primul moment, Napoleon a pus în prima linie această unitate de comandament. În propunerile ce a înaintat pentru supunerea Toulon-ului, atunci când încă nu cerea comanda pentru sine, el spune: „nu poate fi victorie fără unitate de comandament”. Mai târziu, după victoria dela Lodi, atunci când căpătase conștiința misiunii ce putea îndeplini în Franța, el scrie Directorilor: „Generalul Kellermann are mai multă experiență de cît mine, și va face războiul mai bine decît mine. Cred că, decît doi generali buni, ar fi mai bine un singur general prost”. În urma cărei scrisori, Directorii au trebuit să renunțe la trimiterea lui Kellermann ca al doilea comandant al armatei din Italia.

Peste câțva timp, atunci când victoriile îl dusesese în inima Austriei și când începuse să arunce anume baloane de încercare, el scrie din nou Directorilor: „Aceasta cere neapărat o unitate perfectă în **CONDOCEREA MILITARA, POLITICA ȘI FINANCIARA** a afacerilor”.

În fine, tot ca balon de încercare, și spre a fi transmis mai departe, el spune poetului Arnault: „Mă îndoiesc însă, că vom putea să scăpăm din această situație fără a ne refugia sub puterea unuia singur, sub puterea unui om unic”.

Această părere, că reorganizarea Franței cerea comandamentul unic, nu era numai a lui Napoleon. Din diferitele documente din acea vreme, reiese că ea era mult răspândită în opinia publică. Fără a intra mai amănunțit în citații, ne vom mărgini la cuvintele lui Louis Madelin, cari rezumă situația: „Revenim într'una și pe toate căile, la concepția unui om care, pentru a conduce totul, trebuie să ție totul în mână sa”.

. . .

Și atunci, întreaga activitate de reorganizator a lui Napoleon a fost stăpânită de această luptă pentru a câștiga comandamentul unic.

Revoluția întronase în Franța, ceea ce Louis Madelin numește „oligarhia revoluționară”, care se străduia să se perpetueze la putere față de toți și în potriva tuturor”. Toate calitățile le avea umilul, pe acea vreme, căpitan de artilerie. Una singură îi lipsea: aceea de a ști să se însinueze în această oligarhie revoluționară.

Deaceea, la început, a fost silit să treacă prin furcile caudine ale cultivării celor cu influență. A trebuit să cultive pe Robespierre și pe fratele acestuia, a trebuit să cultive pe compatriotul său, corsicanul Salicetti, comisar pe lângă armata de investiție a Toulonului, a trebuit să cultive pe Barras, predecesorul său în camera de culcare a Josefinei. Ori câtă cazuistică s'ar pune la contribuție, ce dureros răsună în sufletele noastre aceste cuvinte ale lui Merejkowski: „Barras a fost unul din martorii la căsătorie. Josefina a primit dela el o zestre magnifică — numirea lui Bonaparte la comanda supremă a armatei din Italia”. Comanda supremă nu i-a venit lui Napoleon pentru capacitatea sa personală, ci ca zestre dată Josefinei, la despărțire, de către Barras.

Și omul care în fața celor mai grele situații n'a știut ce este descurajarea, a trebuit să treacă prin grele momente de deprimare, până să ajungă să fie pus la treabă. E cunoscută cererea lui Napoleon de a fi trimis să reorganizeze armata otomană, atunci când era silit să-și macine energia în biurourile Statului Major din Paris. Însăși expediția în E-

gipt este, după părerea noastră, o încercare de a scăpa de jugul celor pe cari noi i-am numi politicieni, și de a dovedi ce se poate face fără acest jug.

. . .

Pus la treabă, Napoleon izbuteste să câștige încrederea celor de sub conducerea sa. În timpul asediului orașului Toulon, atunci când o eșire neașteptată a dușmanului surprindea pe soldați, toți șefii de posturi strigau: „Dați fuga la comandantul artileriei: el știe ce trebuie să facem”. (Me-rejkowski).

Atunci când ia comanda armatei de Italia, Napoleon grăește astfel soldaților: „Sunteți goi, nehrăniți. Guvernul vă datorește mult dar nu vă poate da nimic. Vreau să vă conduc în cele mai fertile câmpii de pe pământ. Provinciile bogate, orașe mari vor fi în puterea voastră. Veți găsi onoruri, glorie și bogății”. În două săptămâni înfăptuiește tot ce a făgăduit. Și de atunci soldatul va fi devotat trup și suflet lui Bonaparte (Ludwig).

Înfăptuirea va fi mijlocul de totdeauna prin care Napoleon va câștiga încrederea celor de sub conducerea sa. Tot înfăptuirea va fi mijlocul prin care Napoleon va căuta să câștige încrederea masselor. De data aceasta lucrul va fi mult mai greu. Cucerirea masselor nu se va mai face în două săptămâni.

. . .

După victoria dela Lodi, Napoleon avusese viziunea misiunii sale. Pentru a ajunge să poată dicta în Franța, el a căutat să câștige încrederea masselor. Incet, incet, paralel cu luptele ce ducea cu austrieii, paralel cu organizarea teritoriilor cucerite, el lucra și pentru câștigarea masselor din Franța.

A încercat pentru aceasta să trimeată multe bogății (Ludwig). „Aproape în fiecare lună trimite Directoratului sărăcic, inecat în grămezi de bilete devalorizate, aur sunător” (id.). „Bonaparte trimite din Italia, la Luvru, mai multe opere de artă prețioase, decât a trimis vre-odată Rege în plinătatea gloriei sale” (id.). Bogățiile au fost primite, dar masele nu au fost câștigate. În parcul dela Montebello, Napoleon pronunță faimoasele cuvinte: „Națiunii îi trebuie un cap, un cap ilustru prin glorie și nu prin teorii de guvernare, fraze și discursuri de ideologi, din cari Francezii nu pricep nimic. Nu ași vrea să părăsesc Italia decât pentru a juca în Franța un rol aproape asemenea aceluia pe care-l joc aici. Dar n'a sosit încă momentul. Para nu e coaptă”.

Cu sensibilitatea lui ascuțită, Napoleon își dădea per-

fect seama că nu a câștigat masele. „Para nu e coaptă”. Dacă s'ar fi dus atunci în Franța ei ar fi trebuit să „facă, la Luxemburg, curte avocaților”.

După ce ajunge să încheie tratatul dela Campo Formio, prin care războiul care dura de șase ani se sfârșea în favoarea Franței, se întoarce la Paris. Poporul îl aclamă, însă așa cum a aclamat — și aclamă și azi — pe anumite persoane cu vază, pe „vedete”, cum se zice. Poporul se înghesuiește, ca să-l vadă; se înghesuiește, ca să-l audă, așa cum de exemplu se înghesuia ca să vadă și să audă mai anii trecuți pe Maurice Chevalier.

Cine s'a gândit că Napoleon ar putea scăpa Franța de anarhie și mizerie? **Iată cum a funcționat acel „INSTINCT AL MASSELOR”, pe care se bazează întreaga doctrină a democrației integrale!**

* *

După solemnitatea remiterii tratatului, Napoleon duce un trai foarte retras. Caută să se informeze prin frații săi, și ajunge, în mod definitiv, la încheierea că nu a câștigat încă acea încredere a masselor, care să-l impuie: „La Paris nu se păstrează amintirea despre nimic. Dacă rămân mult timp fără a face nimic, sunt pierdut”.

Aci intervine acel episod cu studierea unei descinderi în Anglia, și cu rezultatul că propune expediția în Egipt.

Este această expediție în Egipt un lucru neexplicabil. Cum? După lungi lucrări pregătitoare (după cum spune Ludwig), Napoleon se duce pe coasta mării Mănecii. Calculează, inspectează, întreabă pe toată lumea, până la pescari și contrabandiști. Și în urma acestor studii ajunge la încheierea că „ori ce am face, mulți ani de aci înainte, nu vom câștiga supremația mărilor”, și că „descinderea în Anglia este operația cea mai îndrăzneată și cea mai grea, ce s'ar fi făcut vre-odată”. Iar ca urmare, fără nici un studiu pe teren, fără alte date asupra Egiptului și țărilor din Orient, decât cele cunoscute din cărți și din auzite, se hotărăște pentru expediția în Egipt, în care supremația mărilor avea un rol cu mult mai mare decât în descinderea în Anglia!

Se știe că numai printr'un șir de întâmplări fericite, flota care transporta pe Napoleon și ai săi, a scăpat de Nelson, pentru a fi la urma urmelor blocată și distrusă la Abukir. Nu Napoleon, dar un om de rând, atunci când și-ar fi pus înaintea o astfel de expediție, s'ar fi gândit în primul rând la acea supremație a mărilor care făcea temerară traversarea și care, în același timp, nu putea să nu ducă la izolarea întregii expediții, la lipsirea ei sigură de o bază de operațiuni. Nici una din expedițiile lui Napoleon nu a fost lăsată ca aceasta numai în seama unui noroc absolut orb.

Iată de ce am spus că expediția în Egipt nu poate fi socotită decât ca o încercare disperată de a scăpa de jugul politicianilor, și de a dovedi ce se poate face fără acest jug. Este încercarea aceuia care se sufocă și care, orice s'ar întâmpla, caută să iasă la aer.

Intors din Egipt, Napoleon e primit de masse ca un salvator. Dar pentru ce? Pentru că ar fi fost socotit ca persoana capabilă de a reintroduce rânduiala în Franța? Nu! Era acelaș strigăt: „Dați fuga la comandantul artileriei; el știe ce trebuie să facem“, pe care șefii de posturi îl scoteau la Toulon, când erau surprinși de o eșire a dușmanului.

Aproape întreaga Italie pierdută, Masena respins în Elveția, Englezii debarcați în Olanda, însuși teritoriul național în primejdie; iată situația pentru înlăturarea căreia massele se gândeau la Napoleon. Atunci când la Fréjus e vorba ca el să fie ținut la carantină, mulțimea strigă: „Mai bine ciurma decât austrieii!“

Deaceea, pentru a ajunge la acea conducere efectivă la care năzuia, Napoleon se vede silit să alerge la lovitura de Stat.

În grelele și hotărîtoarele zile din Brumar, poporul a lăsat pe Napoleon singur în fața politicianilor. Nu numai că massele nu i-au dat nici un sprijin, dar înșiși soldații au fost molipsiți de răceala masselor, așa încât numai intervenția lui Lucian Bonaparte a putut salva situația.

După lovitura de Stat, după înscăunarea lui Napoleon și începerea activității lui ca reorganizator, mulțimea se arată pe jumătate decepționată (Louis Madelin). „Pe nedrept ne închipuim, după manualele noastre, pe Primul Consul mergând cu pas sigur și, de atunci, despotic, pe o cale pe care entuziasmul națiunii o făcea largă și ușoară. Din contra, din studiul documentelor reiese că șase luni după Brumar, el era încă silit să se oprească neîncetat pentru a reduce sau, de cele mai multe ori pentru a ocoli, pledicile, când nu trebuia să se ferească de curse“ (id.)

De fapt, ascensiunea lui Napoleon se datorește nu impulsivității masselor, ci înfrângerii politicianilor, atunci când nu i-a putut câștiga prin diferite mijloace. Iată încă odată, cum a funcționat falimosul „instinct al masselor“.

În prima campanie din Italia, și până la tratatul dela Campo Formio, Napoleon respinsese orice încercare a autorității centrale de a-l subordona. Iar aceasta cedase mereu de teama că el s'ar putea întoarce către Franța pentru a

răsturna regimul (Ludwig). La nevoie, Napoleon a știut să-i amintească aceasta: „Vă declar, — și vorbesc în numele a 80.000 de oameni, — că au trecut timpurile când avocații lași și flecarii mizerabili, trimeteau la moarte soldații viteji”.

Lovitura de Stat din Brumar a fost pregătită cu ajutorul lui Sieyès; iar legătura cu acesta fusese făcută de Talleyrand care, pe de o parte, fusese înlăturat de Directori, iar pe de altă parte, cu finețea ce-l caracteriza, își dăduse seama de ce e în stare Napoleon și ce ar putea câștiga el, Talleyrand, alipindu-i-se lui și lucrând pentru ascensiunea lui.

În lupta de toate zilele, pe care Napoleon a trebuit să o ducă cu politicienii după înscăunarea sa ca Prim Consul, el și-a dat seama că nu e încă stăpân pe situație. Oligarhia întronată prin revoluție drept clasă conducătoare, nu voia să-i recunoască atribuțiile sale de reorganizator. Ea voia să se amestece vecinic în aceste atribuții. Napoleon a căutat din nou să se sprijine pe masse. Dar, iarăși, cum? Câștigându-le prin dovedirea calităților sale de reorganizator? Nu! Am arătat mai sus că în această privință poporul se arăta chiar pe jumătate decepționat.

Și atunci, Napoleon recurge la glorie. „Dacă printr'o victorie strălucită ar fi adus Națiunii pacea, care ar fi fost popularitatea sa”! (Louis Madelin) „O victorie m'ar lăsa stăpân să fac ce vreau” (Napoleon). Pentru a fi stăpân, Napoleon are nevoie de o victorie. Intr'adevăr, după bătălia de la Marengo, „poporul a crezut în steaua lui, în misiunea lui providențială” (un istoric ostil lui Napoleon, citat de Louis Madelin). „Marengo a însemnat botezul puterii personale a lui Napoleon” .Hyde de Neuville). Iar atunci când tratatul dela Amiens, care punea punct campaniei, a fost prezentat Tribunilor, s'a făcut propunerea care a dus la Consulatul pe viață.

Tratatul dela Amiens, puind punct campaniei, punea punct și străduințelor lui Napoleon pentru a căpăta autoritatea de care avea nevoie pentru a putea da toată măsura capacității sale de organizator. Din nenorocire, tocmai mijlocul de care fusese silit să se servească pentru a căpăta această autoritate, gloria, constituia pricina pentru care, de aci înainte, din exterior, va fi împiedecat să dea această măsură a capacității sale.

„La Amiens, socoteam soarta Franței și a mea, fixate. Imi rămânea să mă devotez numai administrării Franței și cred că ași fi făcut minuni”. Astfel vorbea el cu părare de rău la Sf. Elena.

Pentru a putea câștiga massele în Franța, Napoleon fusese silit să intre în dușmănie cu restul Europei.

Tratatul dela Amiens și cel dela Lunéville, care l'a precedat, nu conțineau numai acele clauze cari ar fi asigurat granițele Franței și dezvoltarea ei în interiorul acestor granițe. „Ele înfăptuiau mai mult chiar decât au visat cei mai mari regi ai Franței”. (Louis Madelin).

În cartea sa: „Marii slujitori ai Franței”, vorbind de testamentul lui Richelieu, Louis Madelin spune: „A reieșit, astfel, o doctrină seculară; Franța este împărăția Galilor. Franța trebuia să devie cea dintâi putere a creștinătății, pentru că ea era aceasta printr'un fel de drept divin. Franța ajunsă la granițele ei naturale, nu trebuia să se oprească aci. Vecinii ei trebuiau să sufere, dacă nu legea ei, cel puțin influența ei, fie că erau Batavi, Germani, Elvețieni sau Italiani”.

Tot Louis Madelin, în altă parte „Le Consulat et l'Empire”, spune: „Victoriile câștigate exaltase la noi orgoliul național și, în deosebi, sentimentul care de aproape 800 de ani îndruma națiunea, cu conducători cu tot, spre recucerirea vechilor granițe ale Galiei”. „Franța ajunsese la concluzia că, asemenea unei cetăți asediate, ea trebuia să-și flancheze nouile sale ziduri cu posturi înaintate; această preocupare se tradusese în timpul Directoratului prin crearea regiunilor grănicerești, (marches) cari — Olanda, Elveția, Republicele Italiene infeodate, — urmau să constituie acoperirea Franței celei noi”. „Națiunea fusese târâtă de căpeteniile ei spre aceste visuri de mărire; regiunile grănicerești create, apăreau acum și ele ca necesare”.

„Dacă în anul al VIII-lea, strigătele de „trăiască pacea!” s'au ridicat către Bonaparte, e fiindcă, învingător, a impus mai înainte o pace care consacrase granițele câștigate și regiunile grănicerești cucerite, și fiindcă se credea că el singur, după înfrângerile suferite, va fi în stare să cucerească pacea prin victorie”.

Testamentul lui Richelieu fusese adoptat, chiar cu amplificări, de poporul Francez, care aștepta dela Napoleon înfăptuirea acestui ideal național.

. . .

Însă acest ideal național nu putea să nu provoace reacțiunea celor de față.

Sentimentul național al acelor Batavi, Germani, Elvețieni, sau Italiani, cari TREBUIAU să sufere, dacă nu legea, cel puțin influența Franței, nu putea să nu se revolte.

Am arătat, pe de altă parte în „Destrămarea unei țări”, că una din problemele vitale pentru Franța era apărarea pieței naționale de invazia mărfurilor britanice. Războiul suspendase această problemă prin închiderea granițelor. Neguțătorii din Londra nădăjduiseră, că, odată cu încheierea

păcii, se va încheia și un tratat de comerț care să le permită din nou inundarea pieței franceze. Însă tratatul de la Amiens nu conținea ca anexă și acest tratat de comerț. Piața franceză se pusese la adăpost de engleji. Nu numai atât: Franța obținuse mărirea imperiului său colonial. Spania îi retrocedase Louisiana și, pe deasupra, îi cedase și restul insulei San Domingo. Și aceasta, atunci când coloniile americane se rupeau de Anglia. „Europa s'ar fi putut aproviziona de aci înainte cu articole coloniale fără intermediul Angliei“. (Louis Madelin). În aceste condițiuni, trebuie să ne așteptăm ca Anglia să fi făcut tot ce-i eră cu putință pentru a înfrânge Franța. Și în lupta ce pornea, în popoarele cari deveniseră regiuni grânicerești ale Franței, și cari se socoteau oprimate, precum și în popoarele ce se vedeau amenințate de aceste regiuni grânicerești, a putut găsi Anglia aliații căutați pentru înjgheizarea coaliției, care de aci înainte avea să dea de lucru lui Napoleon, împiedecându-l de la îndeplinirea misiunii sale naturale, împiedecându-l de a face acele minuni de cari pomenea în cuvintele de la Sf. Elena.

Se dovedește astfel că, contrar teoriei „instinctului masselor“, acestea au fost incapabile să descopere pe omul într'adevăr providențial, care eră Napoleon. Nu numai atât, când acest om providențial a venit către ele, masele nu l'au susținut, ci l'au lăsat singur în fața politicienilor. Numai când el a apărut ca cuceritor, s'a putut sprijini pe mase. Masele nu au vrut să vadă în Napoleon organizatorul, ci pe cuceritorul, iar el, pentru a putea fi organizator, a trebuit să devie cuceritor. Ceea ce însă l'a făcut să intre în luptă cu restul Europei și l'a împiedecat, astfel, de a fi organizator. Strădania lui Napoleon de a obține condiția esențială pentru îndeplinirea misiunii sale, comandamentul unic, a devenit, astfel, zadarnică. Iar, ca urmare, nu a putut face acele minuni de cari vorbea la Sf. Elena.

Așa în cât, regimul democratic astfel cum a eșit din revoluția franceză, nu numai că nu asigură, dar chiar împiedecă ajungerea la locurile de conducere a oamenilor într'adevăr potriviți pentru aceasta. Iar conducătorii, pentru a avea sprijinul masselor, trebuie să adopte anumite idealuri, cari poată chiar că li vor împiedeca în îndeplinirea misiunii lor. Conducătorii devin, de fapt, conduși.

Se naște atunci întrebarea: regimul democratic corporativ, așa cum îl preconizăm noi, va fi lipsit de aceste defecte?

Mai întâi, în regimul corporativ alegerea claselor conducătoare se face în mod natural prin fapte, nu prin vorbe. Cine isbutește în îndeplinirea funcției sale sociale, acela merge mai sus. Omul capabil nu poate să nu se ridice. Auzit-a cineva că în vechile bresle starostele nu crea persoana cea mai demnă de considerație din breaslă? În copilăria noastră auzeam încă vorbindu-se de unii staroști de bresle. Respectul cu care se vorbea de ei, chiar de către persoane streine de breaslă, ne arată ce valori reale trebuie să fi reprezentat acești staroști. D-l Băbeanu a arătat (Revista „Lumea Nouă“, Anul I, No. 3, „Breslele în trecutul nostru“), cum breslele rezistau chiar presiunilor stăpânirii când aceasta voia să le impună ca staroste un „ipochimen fără ipolipsis“.

Pe de altă parte, această formare naturală a clasei conducătoare în regimul corporativ înlătură subordonarea conducătorilor față de conduși, așa cum am arătat că se întâmplă în democrațiile organizate după modelul revoluției franceze.

Revenim deci la același „Carthago delenda est“: ori cum am privi problemele de guvernare, regimul corporativ se impune.

Privind spre lumea de mâine

Comercianții

de M. M.

O viață economică rudimentară a făcut ca până astăzi să se păstreze la noi și în credința publică și în instituțiile oficiale, ideea unei asociații necesare și permanente între comerț și industrie.

Nimic nu este mai fals și mai antieconomic decât această legătură forțată și artificială între două ramuri cari au fiecare un caracter distinct.

Industria, ca și meseriile și agricultura, reprezintă producția. Comerțul reprezintă circulația fizică și juridică a bunurilor, întru cât permite transportarea în spațiu și transmiterea dintr'un patrimoniu în altul, a bunurilor.

Constituirea reprezentanților comerțului și a industriei într'o singură Cameră profesională: *Camera de Industrie și Comerț*, reprezintă manifestarea cea mai clasică a acestei concepții greșite. De fapt, *organizarea comerțului trebuie să fie cu totul distinctă de cea a industriei*, după cum și cele două funcțiuni naționale pe cari acestea le îndeplinesc, sunt distincte.

În ce privește comerțul în general, epoca noastră pune cu acuitate problema utilității sau a inutilității comercianților ca factori economici distincți. Această problemă nu o vom discuta aci, ea fiind o problemă vastă de ordin economic. Dar concluziile noastre sunt în această privință de mult stabilite în lucrările noastre de știință. Noi credem că funcția comerțului este o funcție *specifică*, care trebuie să rămână diferențiată de funcția producției, pentru cele mai multe din bunurile economice.

Credem însă, în același timp, că *principiul de organizare*, care începe să domine și funcțiunea națională a comerțului, va duce cu vremea la o simplificare și o reducere a numărului de unități economice (firme) cari se ocupă cu comerțul de detaliu. Indrumarea acestui proces, și a celorlalte procese de organizare economică națională, va fi tot opera național-corporatismului.

În așteptarea unei schimbări structurale a comerțului, trebuie să constatăm, ca o stare de fapt, în afară de diviziunea clasică între comerțul de en gros și comerțul de detail, o altă diviziune, pe care o socotim capitală, și anume: aceea între comerțul de export și comerțul de import.

De fapt, comerțul de import și comerțul de export sunt prin definiție, comerț de en gros. Dar distincția între aceste două ramuri este atât de mare, încât gruparea sindicală și corporativă a comerțului, trebuie să țină seamă dela început, de dânsa.

În special, politica contingentării, în comerțul exterior, impune în Statul național-corporativ *constituirea unor sindicate separate de exportatori și de importatori pentru fiecare categorie importantă de mărfuri*. Sindicate cari vor organiza comerțul național și vor repartiza contingentele. Sindicatele comerciale de categorie vor cuprinde, astfel, separat, pe de o parte pe exportatorii de cereale, exportatorii de fructe, exportatorii de cherestea, exportatorii de fructe, exportatorii de petrol, de vin, etc., iar pe de altă parte, separat, pe importatorii de mașini, de articole metalurgice, de textile, de coloniale, etc.

Este bine înțeles că și comerțul interior va cuprinde sindicate de categorie, bine distincte.

Sindicatele de categorie se pot grupa întâi în trei mari federații: *Federația națională a exportatorilor, Federația națională a importatorilor și Federația națională a comerțului interior*.

Sistemul sindical-corporativ trebuie să prezinte însă și posibilitatea unei alte grupări și anume gruparea *integrală* a tuturor întreprinderilor comerciale cari se ocupă de aceeași categorie de mărfuri, fie ele importatoare, exportatoare sau comercianți din interior (bine înțeles că, în general, mărfurile cari sunt exportate nu sunt în acelaș timp și importate, și viceversa).

În aceste integrări deosebite ale diferitelor sindicate comerciale de categorie, trebuie ținut seamă de faptul că în general, nu poate fi cineva importator, fără a fi și comerciant interior de en gros, și că nu poate fi exportator fără a apărea pe piața internă ca comerciant de en gros.

Toate aceste legături naturale și funcționale își pot găsi însă foarte bine expresiunea lor, dacă organizația nouă are la bază sindicatele comerciale de categorie de cari am vorbit.

Evident că schema teoretică pe care am prezentat-o noi, se aplică în cazul unui comerț foarte dezvoltat, activ și diferențiat. În general, trebuie evitat eroarea de a se crea cadre prea diferențiate, atunci când viața comercială este rudimentară.

În ce privește reprezentarea funcționarilor comerciali, ea trebuie făcută ca și în industrii, în *sindicate separate*, cari să

permită asocierea lor în federații naționale, cuprinzând pe toți funcționarii comerciali ai tuturor ramurilor de comerț. Bine înțeles însă, ea trebuie să îngăduie și gruparea fiecărui sindicat de funcționari alături de sindicatul patronilor respectivi din fiecare categorie de comerț.

* * *

În ceea ce privește reprezentarea în Parlament, comercianții, vor avea un număr important de locuri, de cari vor dispune *în mod direct, fără intermediul nici unui fel de partid politic*. Aceste locuri vor fi în Camera corporativă care, după concepția noastră, este o Cameră pur economică, în care se vor întâlni agricultorii, meseriași, industriași cu lucrătorii lor, comercianții cu funcționarii lor, bancherii, etc.

Actualele Camere de comerț și de industrie, organe paide și lipsite de orice atribuții efective, vor ceda întâietatea în organizare, sindicatelor și corporațiilor de categorie, arătate mai sus, — precum și Federațiilor naționale de exportatori, importatori și de comerț intern, grupate la rândul lor în *Confederația generală a comerțului*.

Camerele de comerț — și numai de comerț — vor putea funcționa numai ca organizațiuni locale ale Confederației generale a comerțului. Dar de data aceasta, vor avea atribuții reale, și anume: vor organiza *arbitrajul obligator* între comercianți, vor regulariza în baza unor norme legale *raporturile între comercianți și funcționarii lor*, și mai ales, vor avea ca atribuție nouă și importantă, aceea *de a stabili impozitele individuale ale comercianților în primă instanță*, prin clasificarea acestora în clase de patentari.

Fără a voi să anticipăm ceva aici, asupra regimului impozitelor în Statul național-corporativ, vom spune totuși că, după concepția pur corporatistă, impozitele se stabilesc între comercianți „în familie” după aprecierea reciprocă pe care sindicatul fiecărei categorii de comercianți o face asupra membrilor săi, fiscul având numai dreptul de a mări *cu un procent egal* impunerile astfel stabilite, *fără a interveni în repartitia lor dela comerciant la comerciant*.

* * *

Confederația națională a comerțului, cu drepturile și cu puterile pe cari i le acordă autonomia sa garantată prin Constituție pe de o parte, și dreptul de reprezentare directă a comerțului în parlament, în număr impunător, pe de altă parte, — vor constitui pentru comercianții țării un izvor de influență asupra domeniului public al comerțului și asupra Statului în general, care va ridica conștiința de sine a clasei negustorești și va da acestei clase o forță și o demnitate pe care nu a cunoscut-o nici în cele mai bune timpuri ale istoriei.

PE LINIA VREMII NOASTRE

Sinuciderea liberalismului

Dizolvarea „Gărzii de fier“, printr'un simplu jurnal al Consiliului de Miniștri, este un fapt care va conta enorm în istoria agoniei formelor politice ale veacului al nouăsprezecelea, în România.

ORICE SOCIETATE ȘI ORICE SISTEM POLITIC, DAINU-ESTE, ÎNAINTE DE ORICE, PRINTR'UN MINIM DE CONSECVENȚA PE CARE ÎL ARATA FAȚA CU PROPRILE SALE PRINCIPII DE EXISTENȚĂ.

GUGLIEMO FERRERO arată că imperiul roman s'a prăbușit în ziua în care a început să nesocotească instituția sa fundamentală care era SENATUL.

Eyul mediu s'a prăbușit în ziua în care a început să nesocotească RELIGIA.

Monarhiile absolute s'au prăbușit în ziua când n'au reușit să impue popoarelor AUTORITATEA.

Liberalismul, în toate țările, se prăbușește în ziua când încetează să mai dea până și acel minimum de LIBERTATE pe care îl poate oferi terenul pur politic.

Căci liberalismul și democrația sunt clădite pe câteva principii a căror nesocotire înseamnă dărâmarea din temelie a acestor doctrine și acestor ideologii. Alături de atâtea păcate, liberalismul are meritul de a fi oferit popoarelor puțină de critică liberă în cadrul unui regim de reprezentare a tuturor curentelor de opinie publică. Funcția critică este o funcție necesară oricărei societăți normale organizate. **DAR EA MAI ESTE, MAI ALES, DE ESENȚA UNUI REGIM LIBERAL ȘI DEMOCRAT.**

A suprima critica prin mijloace brutale, a extermina fiziceste pe adversari, oprindu-le orice puțință de manifestare publică, este un act atât de contrariu doctrinei liberalismului, încât el pune în cauză cece este mai fundamental în societatea de astăzi.

În fața curentelor dictatoriale ce se ridică pretutindeni în fața doctrinelor noi cari contestă necesitatea și legitimitatea partidelor, liberalismul nu poate avea decât o singură atitudine: **ACEEA DE A PERSISTA ÎN PRINCIPIUL ÎNGADUINȚEI ȘI A LIBERTĂȚII OPINIILOR**, și a face în fiecare clipă o demonstrație a superiorității principiului de libertate.

Când însă liberalismul recurge la suprimarea brutală a adversarilor, ca un regim dictatorial oarecare, **EL PIERDE ABSOLUT ORICE AUTORITATE MORALA PENTRU A-ȘI MAI SUSTINE PROPRIILE SALE INSTITUȚII.**

Mâlne, când **EVOLUȚIA** sau **REVOLUȚIA** va sfârâma orice urmă de liberalism, și când — cel puțin în faza de tranziție — noile organisme triumfătoare vor ține sub genunchi pe stăpânii de astăzi, vor mai putea ei oare implora vre-o îngăduință sau vre-o indulgență ?

Iată la ce nu se gândesc de loc conducătorii de astăzi dizolvând organizația naționalistă a „Gărzii de Fier“ cu o sălbăticie care nu-și găsește asemănare nici în măsurile luate împotriva comunismului.

INTRE „GARDA DE FIER“ ȘI NOI SUNT MARI DEOSEBIRI DE DOCTRINA ȘI DE METODA. Nu de mult am avut polemici ascuțite cu intelectualii din statul major al „Gărzii“, grupați în jurul revistei „AXA“. Și oricât am voi să fim indulgenți cu tineretea, nu am putut niciodată aproba anumite „aere“ ale conducătorilor mari și mici ai „Gărzii“, plini de o încredere în ei înșiși care depășea limitele normalului.

Aceasta însă nu ne împiedică să socotim astăzi ca **CEA MAI MARE GREȘALA POLITICA POSIBILA, VIOLENTA NAPUSTIRE A GUVERNULUI ASUPRA UNEI ORGANIZAȚII TINEREȘTI, ROMANEȘTI ȘI IDEALISTE.**

Evanghelia spune undeva: „Părinții au mâncat aguridă iar copiilor le-au strepezit dinții“.

De data aceasta li vor strepezi dinții înșiși părinților.

L. N.

Biruința corporatismului

Acum doi ani când am început propaganda noastră pentru Statul corporatist, am fost întâmpinați din multe părți cu zâmbete compătimitoare de către unii, cu scepticism sau ironii de către alții.

Care este azi rezultatul ?

1) Am reușit să întemeiem un organism politic bazat pe ideile de mai sus — **LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA**, — la care au aderat din primele zile, cu entuziasm, mii de români de pe tot cuprinsul țării;

2) Am reușit să impunem ideea corporatistă în așa măsură, în cât mai multe partide politice, cari până eri-alaltăeri nici nu vroiau să audă de corporatism, s'au pronunțat, unele, pentru creierea unui Senat profesional, altele pentru o mai largă participare la conducerea țării, pe cale parlamentară, a diferitelor categorii profesionale cari compun colectivitatea națională, altele pentru transformarea Corpurilor Legiuitoare într'un instrument ordonat și util „având la bază o reală reprezentare a tuturor categoriilor de muncă și producțiune din țară“, altele, în fine, pentru „Statul rezultată a forțelor organice ale națiunii, adică pentru Statul corporativ“, etc.

Că nici unul din aceste partide nu se simte obligat să ne citeze măcar în treacăt și dintr'o elementară politețe, e o che-

stie care nu ne supără și pe care o va judeca, la rândul ei, fără obiectivă, care vede totul și, câte odată, ține minte.

Ceea ce ne teamă însă e că, imbrățișând o ideologie fără s'o cunoască și fără s'o înțelegea, și mai înainte ca să se fi refăcut moralicește în ochii opiniei publice, acești corporatiști de dată recentă, — unii din timpul ultimei crize ministeriale, alții din perioada alegerilor, — vor compromite o formulă care trebuie să-și păstreze creditul ei întreg, coborând-o în noroiul unor lupte electorale de nivelul acelora din țara noastră.

Oricum, faptul că abia după doi ani dela data când am ridicat cei dintâi în România, steagul corporatist, am reușit să convertim la corporatism mai multe partide politice, până mai eri de cea mai pură calitate democratică, înseamnă nu numai că străduințele noastre n'au fost zadarnice, dar și că simțul nostru politic a fost la înălțimea așteptărilor.

Am fost precursorii unor timpuri noi, ceace, credem, nu e puțin lucru, dimpotrivă.

L. N.

Corporatismul în Austria

Reforma corporativă a Statului austriac este ținută în cel mai mare secret, așa încât nici noi personal nu putem face uz în publicitate de informațiile directe pe cari le-am primit dela Cancelarul Austriei și dela oamenii de Stat austrieci, asupra detaliilor acestei reforme.

În afară însă de intențiile guvernului, Austria s'a remarcat printr'o mare activitate corporativă în domeniul strict intelectual.

Profesorul Othmar Spann dela Universitatea din Viena, filozof, economist și sociolog, a elaborat mai demult un sistem propriu de gândire corporatistă, printr'o serie de opere între cari cea mai cunoscută este „Der Wahre Staat“ (Statul adevărat). Urmat de către Walter Heinrich, Andrae, Adalbert Spann și de o pleiadă întreagă de tineri profesori, d. Othmar Spann a constituit o întreagă școală corporatistă care se manifestă prin volume și publicații și, mai ales, prin revista lunară „Ständisches Leben“ (Viața corporatistă), care este corespunzătoare ca doctrină revistei noastre „Lumea Nouă“.

Nu am vorbit până acum publicului românesc de teoriile lui Spann fiindcă am dezvoltat complect critica acestor teorii în volumul nostru, care este în curs de tipărire la Paris, „Le siècle du corporatisme“. Totuși, în numerele viitoare ale revistei, va trebui să facem o expunere a acestor teorii, pentru a iniția publicul românesc, care nu poate urmări scrierile apărute, numai în limba germană, ale profesorului vienez. De asemenea, va trebui să expunem și unele din teoriile cele mai recente ale corporatiștilor italieni: Costagna, Chimenti, Bertolotto, și ale economiștilor corporatiști: Gino Arrias, Filip Carli, Ferri.

Până atunci însă, merită să relevăm un fapt. Alături de dezvoltarea ideologiei corporatiste prin școala lui Spann, în Austria se desfășoară și o acțiune politică naționalistă și corporatistă a tineretului, condusă în special de fiul profesorului Spann, dr. Adalbert Spann.

Această mișcare are la dispoziție două ziare zilnice, un club foarte frecventat, o editură proprie, și chiar și... un cămin lângă Semmering, în care pot locui tinerii intelectuali cari vor să-și găsească liniștea necesară pentru a studia corporatismul și a scrie lucrări corporatiste, în mijlocul naturii și al unei vaste biblioteci speciale.

Corporatismul austriac, cu toate instituțiile sale, inclusiv căminul, constituie, desigur, un model de invidiat, și — pe cât va sta în măsura puterilor noastre — de imitat.

M. M.

Suntem bănuitori

Venirea liberalilor la putere s'a făcut de data aceasta fără ritualul obișnuit și tradițional în asemenea împrejurări.

Oricine știe că instalarea liberalilor la cârmă trebuie să fie urmată de o campanie violentă și sălbatecă împotriva guvernului căzut, campanie care să lovească, mai ales, onorabilitatea personală a celor plecați dela guvern.

Astfel, este cunoscută oribila operă de denigrare împotriva fostului guvern Averescu, la 1922, când însuși generalul victoriilor noastre a fost citat la parchet pentru nu știm ce afacere administrativă a subalternilor săi! Și cine nu-și amintește de acea imundă campanie de sub guvernul Știrbei, împotriva guvernului, abia căzut, al Generalului Averescu, în care Octavian Goga era înjășișat fără întregi drept „hoțul celor 13 milioane” luate dela fondurile secrete, întrebuintate, cum s'a dovedit, pentru misiuni culturale?

De data aceasta, transmisiunea puterilor între partidul d-lui Maniu (câci nu va fi nimeni atât de căzut din lună, încât să-l numească: partidul d-lui Mihalache), și partidul d-lui Duca, s'a făcut în condițiuni de o mare și neobișnuită prietenie și îngăduință. Afară de câteva anodine cercetări la Primărie, nimic serios nu s'a întreprins pentru a verifica gestunea fostului guvern și a sateliților lui.

Să se fi civilizat moravurile noastre politice până la așa grad? Nu ne vine să credem! Ci, credem mai curând ceoace toată lumea bănuiește: că o înțelegere secretă există între cele două partide, ca să-și menajeze prestigiul în fața opiniei publice în vederea unei acțiuni comune.

Care poate fi această acțiune, nu îndrăsnim încă nici să o gândim, deși anumite fapte și situații sunt atât de semnificative.

Inregistrăm astăzi numai indoiala noastră, pentru ca să putem dovedi odată mai mult că am știut să vedem înainte.

Iar la vreme vom vorbi și mai lămurit.

M. M.

„Disgrația” mareșalului Balbo

Poate că cititorii își reamintesc larma perfidă pe care presa democratică înstrălinată, dela noi, a făcut-o după trecerea mareșalului Balbo din postul de ministru al aviației italiene, în postul de guvernator al Lybiei. Se spunea în acele zile că Ducele, gelos de gloria colaboratorului său, l-a îndepărtat dela

Roma, exilându-i în Africa, așa cum a mai făcut și cu alți meritoși colaboratori.

Câte afirmații atâtea vulgare inexactități.

Iată ce spune în această chestiune, un organ de publicitate francez, marele hebdomadur „*Je suis partout*” din 18 Noembrie a. c. :

„Explicația e cu totul alta, și ea nu poate fi înțeleasă de cât considerând acțiunea politică generală a Duceului și stadiul istoric la care regimul a ajuns. Balbo se duce în Lybia nu în „disgrațiat”, nu în „exilat”, dar aureolat de prestigiu, în locotenent fidel al șefului său. Mareșalul Balbo se duce să guverneze Lybia ca acei proconsuli romani cari, după ce guvernaseră republica, primeau „o provincie” ca recompensă pentru serviciile lor. Dar acolo trebuie un om pentru a duce cu entuziasm această luptă, care va crește mereu amplificându-se, contra nisipurilor aride ale deșertului, pentru a crea orașe, ferme și plantațiuni. Acesta trebuie dotat cu mari calități de organizator, de luptător, de conducător de oameni și de demnitar”.

Iar „*Popolo d'Italia*”, ziar oficios al partidului fascist, scrie în aceeași chestiune :

„Mareșalul Balbo preda conducerea celei mai mari și mai frumoase din coloniile noastre africane, *aceea care prepară și deschide calea destinului imperial al Italiei*”.

Au înțeles măcar acum flecarii vulgari din presa noastră democratică ?

P. B.

Cum va fi Parlamentul corporativ ?

Cititorii noștri au observat, desigur, că între broșura noastră de propagandă, intitulată „ROMANIA STAT CORPORATIV”, publicată în anul trecut, ca un extras al celor mai importante formulări programatice din „LUMEA NOUA”, și între manifestul lansat în luna Noembrie la întemeierea „LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE”, există o anumită deosebire.

Pe când în broșura noastră, la art. 24, 26, 27, 28 și 29, prevedeam o singură Adunare Națională Corporativă și desființarea Senatului, prin manifestul nostru preconizăm o CAMEARA ECONOMICA, și un SENAT SOCIAL-CULTURAL.

Este drept să amintim însă cititorilor noștri că la art. 35 al programului nostru din broșură, *am atras atențiunea că acest program nu este un program definitiv, ci numai un anteproiect*, ceace ne dădea dreptul ca până la elaborarea programului definitiv, să facem schimbări în ce privește organizarea — bine înțeles nu și principiile — Statului nou.

În baza acestui drept pe care ni l-am luat dela început, studiile adânci pe cari le-am făcut asupra viitorului mecanism al Statului național-corporativ, ne-au dus la concluzia definitivă că *sistemul bicameral este preferabil sistemului unicameral*.

În adevăr, cea mai gravă obiecțiune care s'a adus proiectului nostru inițial, a fost aceea că prin constituirea unei Camere unice, în care reprezentarea elementelor economice este predominantă, s'ar pune într'o gravă inferioritate elementele par culturale, cari împlinesc serviciul social superior.

Este drept că și în proiectul nostru unicameral proporția reprezentanților serviciilor sociale și culturale nu era atât de mică, întrucât din 330 membri ai Adunării Naționale Comporative, puteau fi considerați ca aparținând vieții culturale cel puțin 105, și anume 30 membri ai profesiunilor libere și artistice, 45 membri ai Bisericii, magistraturii, armatei și funcționarilor, și 30 membrii de drept.

Totuși, pentru a ajunge la o expresie cât mai perfectă a țării în ceea ce privește funcțiile ei esențiale, am socotit mai bine să separăm în două Camere legislative distincte, două mari categorii de funcțiuni.

În adevăr, în orice țară se pot distinge de o parte *funcțiile economice*, îndeplinite de acei cari *creiază* valori economice și — dacă se poate zice astfel — *consumă* valori culturale și sociale, adică cari beneficiază de avantajele ordinii, a organizației, a legalității și a culturii împărtășite tuturor. De altă parte, se disting funcțiile social-culturale împlinite de aceia cari *creiază* valori și fac servicii social-culturale, *consumând* valori economice.

Cele dintâi funcții cuprind pe agricultori, industriași și lucrătorii lor, meseriași, comercianți cu funcționarii lor, bancheri, etc., iar expresia lor este *Camera Economică*.

Celelalte funcții cuprind Biserica, armata, magistratura, școala, îngrijitorii sănătății publice, funcționarii și profesiunile libere, artistice și culturale; iar expresia lor este *Senatul social-cultural*.

Prin creierea acestor două Camere, la naștere un *mecanism legislativ, care leagă în mod obligatoriu cele două lumi*, lumea economică și lumea social-culturală, făcând imposibilă ca una din ele să domine pe cealaltă. În sistemul de astăzi, al democrației egalitare și al partidelor, nici *valorile social-culturale* și nici *valorile economice* nu capătă rol și influență. Ele sunt pretutindeni alungate de *nonvalorile electorale*.

Dar dacă totuși, este să căutăm vre-o distincție, aceasta este azi în defavoarea elementelor economice. În adevăr, prin filtrul partidelor se întâmplă să pătrundă în Parlament și o parte din elita intelectuală a țării, cum sunt episcopii și generalii în Senat, sau profesorii, avocații de seamă, medicii și rar inginerii în cele două Camere. (Cât despre scriitori, ei sunt reprezentați numai prin fracția lor *minoră* (adică prin ziaristi)).

În schimb, elementele economice: agricultori, meseriași industriași, lucrători, comercianți, ele sunt absolut împiedicate, cum am arătat de atâtea ori, să intre în Parlamentul actual.

Restabilirea de echilibru pe care o va face Statul național-comporativ, va da satisfacție în *primul rând* elementelor economice. Nu mai puțin adevărat este însă că și reprezentarea elementelor adevărat culturale, va fi infinit mai largă într'un Senat consacrat *numai* acestor elemente. Mecanismul politic va stabili astfel, odată pentru totdeauna, dependența Statului de *economic* și de *social-cultural*. El va *împiedica* *dominarea social-culturalului de către economic* dar și *strivirea economicului de către social-cultural*.

Iată de ce formula celor două Camere corporative este mai perfectă decât aceea a unei singure Camere, și iată de ce noi,

cari cultivăm consecvența ideilor, dar nu obstința lor, ne-am fixat în programul nostru definitiv pentru această formulă.

De altfel, în volumul nostru „Secolul Corporatismului“, care va apare în curând și în românește, această concepție este legitimată în chip doctrinar și practic, prin largi desvoltări.

M. M.

Pe marginea unui „Dialog al morților“

Vii morți — sau morții vii, — vorbesc și în zilele noastre.

Când nu apar fantomatici, să tulbure somnul cetățenilor pașnici, — ei apar în coloanele unor ziare, făcând literatură.

Și cum azi nu mai e de bon-ton să se spună lucrurile de-adreptul, morții-vii le spun în stil simbolist, chiar dacă de profesie sunt bancheri. Acesta e, de altfel, și stilul cel mai indicat pentru niște existențe simbolice....

O astfel de literatură a apărut de curând, așternută pe trei coloane, într-un număr jubiliar al unui mare cotidian de dimineață.

Titlul a fost: „Dialogul morților“. Iar dialogul se înșirua în jurul unei impresionante fotografii: fotografia autorului; — o fotografie aldoma cu a lui Clark Gable, idol al excitației internaționale a sexului frumos.

Morții cari au dialogat, de curând, în penumbra calmă a Dimineții au fost... Napoleon și Enric al IV-lea.

Acești doi flustri ai istoriei Franței se pare că nu se astâmpără nici acum în tihnită pace a Câmpiilor Elisée.

Urmăresc, cu spirit sofist de politician din secolul nostru, transformările politice și sociale ale Europei și ale Americii.

Spre marea noastră surpriză, după ce schimbă câteva imperiale amabilități evocatoare ale curtoaziei franceze, în genul: „Vai, ce plăcere!“ — „Ba plăcerea e pentru mine!“ — își propun un dejun nici mai mult, nici mai puțin, decât...“ pe vârful Carpaților“.

Câteva spirituale și perfide calambururi, în genul: „acolo nu sunt Bănci Naționale amenințătoare și totodată e aur suficient la mare și Mic (a)“, — agrementează cu hohote de răs, eterica călătorie a lui Napoleon și Enric al IV-lea, până pe o stâncă a Ceahlăului, unde imperialii morți și-au propus să dejuneze.

Conversația a răpit însă, probabil, orice plăcere acestui dejun cu „cașcaval la capac, în termos... cald“, căci subiectele abordate pe rând de Enric și Napoleon, au fost dintre cele mai profunde și mai grave.

Cetitorii acestei superinteligente și simbolice narațiuni montuare, au putut-o urmări, cam astfel :

„Nu te tot crede centrul lumii...“ îl apostrofează, înțepat, Enric pe Napoleon (Ștefan cel Mare ar fi fost mai pitoresc și mai plastic...)

— „Oho, se strămbă Napoleon“... la Enric al IV-lea.

Și așa mai departe, în ce privește manierele acestor doi majestuoși și funebri convivi.

Atitudinile ideologice, însă, se precizează pe măsură ce „Dialogul morților“ se afundă în problemele tristei noastre actualități.

Enric al IV-lea se arată a fi rămas un convins pacifist, propovăduitor al înțelegerei între popoare; iar Napoleon, același convins al războiului pentru gloria poporului care învinge, „de vreme ce omul dușmănește etern pe om, așa precum „peștele cel mare înghite pe cel mic...“.

Urmează o enumerare de exemple analoage, în felul acestui gen, de glume crescânde și triviale, obișnuite și la noi, la mahala...

Napoleonul autorului „Dialogului morților“, — e însă și el un nerafinat, un rău crescut și un vulgar, căci mănâncă cu degetele „goale“ (!) felile întregi de șuncă!

Enric al IV-lea, în schimb, e delicat și dulce, atât în gesturi, cât și în expresii.

Astfel, Enric al IV-lea are inspirația potrivită și plăcută pentru autorul acestei regale desgropăciuni, — *de a proclama „pericolul galben, ca fiind primejdia reală și mare care trebuie să împace și să înfrățească pe arieni și... semiți“*, în loc ca arienii să facă hitlerism și să pregătească noi războaie în Europa.

Altminteri, „sub valul războinic al rasei galbene, se vor prăpădi laolaltă și arienii și semiții“.

Iar pentru ca în Europa arienii cu semiții să se poată solidariza împotriva acestui pericol, trebuie pacificat răsăritul Europei, unde are loc dejunul lui Napoleon și Enric, cu cașcaval la capac, în termos cald.

Sfârșitul acestui dejun ne privește, în special, pe noi români.

Recomandările ce ni se fac de către Enric cel Alb, — constituie o senzațională apoteoză.

S'o prezintăm textual:

„Aici nu sunt decât două țări amenințătoare, Bulgaria și Ungaria. Dacă s'ar face bulgarilor câte un mic sacrificiu de către vecinii lor, ceea ce pentru bulgari ar fi un total destul de însemnat, s'ar putea avea garanții de pace sinceră și îndelungată. Acest sacrificiu ar putea avea o valoare mare fiind nelimpus de nimic și de nimic, ci numai de... *cumânțenia poarelor cu adevărat instinct de conservare. FAȚA DE UNGARIA, ACEEAȘI PROCEDARE.* Și atunci, pacea intlmă, lungă, cu toate consecințele sale de renaștere economică, pentru „acest bloc de opt sau nouă națiuni“, etc.

Și după alte câteva recomandări de același gen, către Franța, Italia, — Germania, Anglia, etc., cari-l cuceresc în fine și pe Napoleon „care nu mai zâmbea“, — acest „Dialog al Morților“, se termină.

Dar sub rău-prevestitori auguri. Căci un porumbel alb, — nu se știe dacă nu era același care a venit și la tata Noe, — a adus o radiogramă lui Napoleon și lui Enric, stricându-le filosofica siestă.

Au fost invitați de trustul fabricilor de armament, la conferința desarmării!

Față de limbuția lui Napoleon și a lui Enric pe socoteala Europei și a țării noastre, putem spera că, în curând, acești iluștri morți își vor propune și un dăneu în Cișmigiu, pentru a dialoga, la fața locului, și asupra mișcării antirevizioniste a României. Mari...

Infrățirea arienilor cu semii, pentru a preveni pericolul galben, le-ar putea apare atunci net primejdută, căci poporul românesc nu va da dovadă de cumiștenia pe care Enric-ceil-Alb, i-o recomandă *în interesul conservării lui*, declarându-se de acord să-și cedeze țara Ungurilor și Bulgarilor.

Nu garantăm, însă, că dacă și pe viitor, colaboratorul marele cotidian de Dimineată va trage indiscret cu urechea la dialogul acestor iluștri morți, Napoleon sau chiar pacificul Enric, nu-i vor rupe urechile.

LACUSTA-VODA

p. conf. F. Z.

Și în Spania?

Agentia „Rador”, atât de flecară în ceea ce privește evenimentele din Germania sau din... Cuba, nu suflă un cuvânt cu privire la rezultatul alegerilor spaniole. Trebuie să recurgem, ca să ne documentăm, la presa străină.

Din aceasta am aflat că partidele democratice, sau de stânga, au suferit în recente alegeri pentru Cameră, o înfrângere zdrobitoare, peste tot ieșind cu o impunătoare majoritate candidații grupărilor naționaliste de dreapta.

N'au trecut nici doi ani dela intronarea republicii și a dictaturii democrației, și iată că Spania s'a și săturat de atâta bine!

Simptomatic este că cercul contra democrației desorganizatoare și incapabile, se strânge din ce în ce mai mult, și că reacțiunea izbucnește tocmai în țările în cari regimurile democratice au avut un câmp mai larg de posibilități pentru a se manifesta și impune!

...Și în timpul acesta se mai găsesc în România flășnetari învechiți cari să mai cânte arile scandalos de demodate ale unei democrații în plină derută!

S. A.

Vechile practici continuă...

Una din caracteristicile regimului național-tărănist, erau banchetele și plimbările prin streimătăți.

Abla venit la putere, după asalturi de luni de zile pe la ușile tuturor șefilor, și-l și vedeai pe junele subsecretar de stat instalat în vagon de dormit, plecând în concediu de... odihnă.

În Statul corporativ, putem s'o spunem de pe acum, nici un ministru sau subsecretar de stat, nici un demnitar superior al Statului, nu va avea odihnă ori vacanță, decât atunci când va fi trimis definitiv să se plimbe sau să se recreeze pe cont propriu.

D. Mussolini este de 11 ani prim-ministru, a lucrat și lucrează neîntrerupt câte 16 ore pe zi din 24, și n'a fost niciodată în concediu.

Și ia noi? Aduceți-vă aminte de exodul excelențelor național-tărăniste pe la sanatoriile din Viena și prin toate stațiunile climatice din Europa!

Dar banchetele?

Acestea se țineau lanț. Fără nici un motiv serios și sfidând mizeria generală, dregătorii național-țărăniști se sărbătoreau între ei Pentru ce? Pentru care ispravă?

Mister.

Credeam însă că obiceiul acesta prost aparține numai vremurilor răposatului — să sperăm pe vecie, — regim. Ne-am înșelat. Abia instalați la putere, liberalii au început și ei să se sărbătorească.

Au fost sărbătoriti astfel, câțiva din d-nii miniștri și subsecretari de Stat, mai mulți directori generali și prefeți.

Dar pentru care ispravă, Dumnezeuule? Ce-au făcut, ce-au realizat oamenii aceștia în câteva zile, ca să fie onorați cu mese, discursuri și elogi?

Nu e nimeni însă în partid și în guvern care să pue capăt unor asemenea mitocării?

I. J. R.

Industrializarea României

Această problemă, totdeauna actuală, a fost debătută într-o conferință la Ateneul Român de către d. Vasilescu-Karpen, Rectorul Politehnicei din București, și fost ministru de industrie și comerț.

Puține probleme sunt la noi mai discutate decât aceea a industrializării și, totuși, puține sunt mai confuze încă decât această chestiune esențială pentru economia noastră, pentru apărarea noastră națională, și pentru dezvoltarea puterilor noastre de creațiune.

În tabloul pe care-l face asupra vieții vechei României, d. Karpen are dreptate: România veche nu era bogată, și sărăcia ei se măsoară prin standardul de viață a 95% din populație.

Dar de ce consideră oare d. Karpen că această Românie veche era și fericită?

Evident, nu este incompatibilitate între sărăcie și fericire, atunci când condițiile *sufletești* și *morale* ale unui popor îi oferă un echilibru, în ciuda paupertății sale. Dar țăranul nostru dinainte de război, iobag, umilit și bătut, reprezenta el oare un ideal de echilibru moral și de satisfacție sufletească?

Fără a ne opri însă asupra acestei controverse neesențiale, trebuie să recunoaștem că ideile generale dezvoltate de d. Karpen asupra situației noastre economice actuale, sunt mai mult decât juste.

Întâi, este exact că *starea economică a României de astăzi constituie un pericol național și că indigența noastră pune în cauză însăși existența României*. Este bine ca acest lucru să se spună cu toată convingerea de către oameni obiectivi, competenți și cu autoritate.

Căci bogăția și utilajul, — cari azi ne lipsesc, — înseamnă

intâi apărare națională, apoi intensificarea muncii și ridicarea standardului moral al țării.

În al doilea rând, d. Karpen luptă împotriva caracterului „eminamente agricol” al României, adică împotriva *celeii mai triste dintre prejudecăți, și celeii mai dăunătoare dintre legende.*

Coincidența între industrie și civilizație și valoarea industriei în apărarea națională, sunt demonstrate cu argumente noi și impresionante...

Iar diviziunii internaționale a muncii cu orice preț, d. Karpen îi opune principiul că nici ideea de progres general al omenirii nu ne poate impune resemnarea ca acest progres să se facă „pe spinarea noastră”!

D-sa preconizează o schimbare profundă și rapidă în structura economică a țării, reeducarea (noi am zice educarea, căci țaranul nostru n'a fost educat niciodată!) în sensul ridicării nivelului exigențelor sale de viață!

Interesant este că și Rectorul Politehnicei din București vede ca și noi că „*principiul abstract și perimat al libertății individuale nelimitate*”, este obstacolul cel mai greu care stă în calea rezolvirii acestor probleme de exigență națională!

Este o bucurie pentru noi să constatăm că oamenii de gândire pozitivă și de elan constructiv, a căror carieră de muncă și creație este o anticipare asupra tipului social al conducătorilor de mâine, văd în acelaș fel — opus politicienilor și demagogilor — calea mântuirii.

M. M.

Feminismul la noi

Și la noi mișcarea feministă există, de vreme ce se vorbește despre dansa, câteodată.

Are fluxuri și refluxuri. Se afirmă, se potolește resemnată, iar se avântă și iar tace. E, în orice caz, o atitudine, dar una nedecisă și, deaceia, debilă. Lipsa de resort natural o face lentă și cu totul neefectuoasă.

Să fim drepti: în România, cu mai multă ușurință decât aiurea, bărbații ne-ar da nouă, femeilor, drepturile pe cari le cerem. Dar noi nu știm decât atât, să cerem, dar nu să demonstrăm și, mai ales, (ce paraodx!...) noi femeile nu știm să convingem. Simple argumentări în abstract că femeile au o inteligență a cărei contribuție pentru viitorul civilizației nu trebuie neglijată, că au o minte mai suplă, inclinări către frumos, că, acum, suntem mult mai cultivate decât altădată, etc. etc., nu pot să infigă adânc în sufletul bărbaților acea siguranță credință că, în adevăr, sexul nostru ar însemna un aport considerabil în viața publică, singura, din păcate, pe care noi o accentuăm mai mult și mai greșit în revendicări.

Avem și noi, ca și alte nații, femei distinse cari, insinuate și în politică, au nuanțat — e drept, cam șters și vag — o atitudine, dar n'au adus nimic nou. Ar fi prea mult de înșirat ca

să punem aci, în proporții naturale, problema întregă a feminizării, cu pretenții și replici. Dar, mărginindu-ne la țara noastră, este dezolant pentru o femeie cu minte mai cuprinzătoare să constate nivelul atât de jos în care se poate afirma la noi o mișcare a femeilor. Totuși este o clădire în vid, evaporabilă. Cu nimic, dela bărbați nu se poate obține nimic.

Cu ce demonstrăm noi utilitatea și, îndeosebi, oportunitatea acordării atâtor drepturi *la noi*?... Cu pilda frumoasă a celor câteva ilustre reprezentante ale mișcării? Dar nu e prea puțin pentru a pretinde un drept, și prea mult pentru a-l compromite?

Majoritatea imensă a femeilor române sunt incolte, cunosc atât de puțin din viața socială și politică ce le depășește căminul că eu, una, nu văd cu ce ar putea contribui la o superiorizare a manifestărilor vieții noastre publice. Aceasta, în ceea ce privește orașul.

La sate? Acolo, aproape toate sunt analfabete, și „lumea” lor se întinde până la târgul cel mai apropiat. Ce ar însemna votul lor? O degradare mai mare și mai rușinoasă a democrației. O d...nă Cantacuzino, Satmary, Popp, Negrutzy, Ghelmegeanu, etc. (din cele cari militează) ar putea, evident, aduce contribuții noi în concepții, și ar umple golurile cari ne lipsesc, — dar dincolo de dânsese?

Eu văd cel mai mare rău al feminizării noastre în interesul prea mare pe care îl arată fără sfială numai pentru latura politică. Oare votul este cea mai imperioasă și mai gravă nevoie a femeilor? Noi nu avem încă o exemplară viață de familie, nu putem încă oferi, prin femei, modele de educație în căminuri, și luptăm așa de aprig pentru drepturi politice? Cât de puțin am avea de făcut în politică și cât de mult în familie!... Aci avem de adus totul, dincolo nimic, — deocamdată. Care este aportul politic, chiar al organizației existente? Cari le sunt principiile? Cari idealurile? Cari sistemele de organizare? Ne desamăgim constatând că nu am ridicat nici o propunere. Femeile s'au dovedit sterile, în această privință... Și au dreptate bărbații să le expedieze, brutal și sincer, „la coada tigăii”...

Ei înțeleg prin asta ceea ce, cu părere de rău, *trebuie* să înțeleg și eu: ca noi, femeile, să ne îndeplinim întâu rostul nostru firesc de educatoare, clădind, cu inteligența de care facem caz, un cămin din ce în ce mai bun, și numai după aceea și, încă, numai acelea cărora împrefurările le permit, să ne manifestăm și politicește.

Aci este locul să arătăm că nu concepem o restricție totală și permanentă pentru drepturile politice ale femeilor, *dar le-am vrea acordate în doze bine chibzuite și oportune.*

Pentru ca să aprobe oportunitatea momentelor, mișcarea feministă dela noi ar face înfinit mai bine să depună o intensă și generoasă muncă pentru ridicarea demnă și totală a femeii la nivelul dela care să poată să *pretindă*, nu să ceară, drepturile.

Până atunci, noi femeile să nu cădem în neiertatul păcat de a ne amăgi cu mirajul atât de înșelător al votului universal: *decadența familiei este o realitate, politica — chiar pentru bărbați — o desiluzie.*

De la Conferința paneuropeană:

Două cuvântări ale d-lui M. Manoilescu

La ședința de deschidere a Conferinței economice paneuropene care a avut loc recent la Viena, și de care vorbim în altă parte a revistei noastre, d. Mihail Manoilescu a rostit următoarea cuvântare :

Domnule Președinte de Consiliu,

Domnule Președinte al Uniunii paneuropene,

Doamnelor și Domnilor,

Aduc Congresului salutul delegațiunii românești. România care e situată la granița cea mai expusă a Europei, știe să aprecieze spiritul paneuropean pentru că istoria sa și mai ales încă trecutul său recent a învățat-o să cunoască ceea ce înseamnă spiritul anti-european.

Nu putem mai bine să definim impresiunea ce ne-a făcut această reuniune decât afirmând că acest congres este un act de credință și de eroism.

După dezastrul dela Londra, în împrejurările actuale unde totul pare că conlucrează contra păcii europene și contra unei acțiuni comune a Europei, Congresul acesta apare ca o sfidare a soartei.

Căci este o particularitate a adevăratului spirit european aceea de a infrânge cu voința omenească destinul. Și este o specialitate a întregii istorii a Europei ca câțiva clarvăzători — în cazul nostru unul singur — să învingă lipsa de înțelegere și rezistența a milioane de oameni. Președintele nostru, să mi se ierte expresiunea familiară, este un „incăpățânat“. Toți oamenii mari ai istoriei au fost niște încăpățânați.

Ultimul congres paneuropean a avut loc în Basel, un oraș pașnic, dar care stă la începutul unei granițe turnată din oțel și beton, cea mai sensibilă și dureroasă linie din întreaga Europă și pentru întreaga Europă.

Acest Congres se deschide în *capitala păcii europene*.

Nu știm dacă toate congresele la Viena dansează, dar ceace știm este că toate aceste congrese sunt pătrunse de atmosfera vieneză.

Aceasta este o făgăduială și o garanție. De aceea suntem cu toți atât de recunoscători d-lui cancelar Dolfuss. Prezența sa la un congres *politic* ca al nostru este o adeziune și o încurajare pentru cea mai nobilă și frumoasă idee politică care a crescut vreodată pe acest pământ bogat : ideea paneuropeană.

* * *

În ședința de la 2 Decembrie a aceleiași conferințe, d. Mihail Manoilescu a ținut, în prezența Cancelarului Dolfuss și a Contelui Coudenhove-Kalergi, un mare discurs din care spațiul nu ne permite să reproducem decât extrasele următoare :

Soluția crizei mondiale este *organizarea*.

Desigur, ideea de organizare nu mai este astăzi „la modă“ ca acum 15 ani.

Atunci se ajunsese chiar la un așa abuz și la o așa manie organizatorie, încât aici, în Viena, se putea vedea afișată în birouri, această deviză :

Nu mai organizați; lucrați!

Și totuși, cei cari au afișat această deviză, nu aveau dreptate. Adevărata deviză corespunzătoare vremii noastre, este :

Organizați, ca să PUTEȚI lucra.

Cum poate Europa să reducă prețurile produselor industriale și să atenueze presiunea rentei industriale prin organizație ?

În ce constau în primul rând fundamentele principale pentru o organizare generală europeană ?

Aceste fundamente sunt : organizarea întreprinderilor, organizarea națională, organizarea internațională.

Primul fundament se chiamă *Raționalizare*, al doilea *Stat-corporativ*, al treilea *Pan-europa*.

Acestea sunt cele trei dimensiuni ale ideii de organizare. Pe aceste trei fundamente, în trei spații variate se dezvoltă aceeași idee : organizare spre a crea echilibrul, colaborare și înțelegere spre reînvierea Europei.

Toate aceste trei fundamente : *Pan-europa*, *Stat-corporativ* și *Raționalizare*, sunt, dacă nu chiar deopotrivă de importante, totuși, cu siguranța, deopotrivă de indispensabile.

Toate încercările întreprinse în această direcțiune până în prezent în Europa, au eșuat, pentru că problemele importante au fost în totdeauna privite unilateral și toate, în totdeauna dintr'un singur punct de vedere. *Raționalizarea* întreprinderilor este ineficace fără *raționalizarea* națională și *raționalizarea* națională trebuie să rămână ineficace fără *raționalizarea* generală internațională.

Raționalizarea întreprinderilor cere *Statul-corporativ* și *Statul-corporativ* la rândul său cere ideea *Pan-europeană*. Și vice-versa. După cum *raționalizarea* întreprinderilor aduce într'o întreprindere ordine, economii și în ultima linie o ieftinire a produselor, tot așa *Statul-corporativ* aduce continuitate, conștiința profesională și simț de răspundere în conducerea Statului. *Statul-corporativ* înseamnă *Cooperare*, concentrarea forțelor naționale și a capitalului național în viața economică. *Pan-Europa* înseamnă pace, liniște și putere. Numai atunci când Europa pășește cu liniște și plină de încredere pe aceste trei drumuri, poate să aspire la o nouă înflorire. Numai atunci vor putea fi rezolvate într'un mod fericit și definitiv, problemele economice europene.

Problema capitalului, sau mai bine exprimat, problema rentei capitalului, stă în strânsă corelațiune cu problema *organizațiunii*. Acolo unde există cea mai bună organizare se evidențiază mai puțin noțiunea de proprietate.

În mica proprietate agrară lipsește orice organizare ; acolo se găsește în consecință și *spiritul de proprietate* cel mai puternic reliefat și mai indispensabil, pentru a asigura și stimula producția.

În marea întreprindere industrială, organizarea înlocuiește pe proprietar și în consecință *spiritul de proprietate*. Administrator și conducătorul priceput poate să facă ca proprietarul

întreprinderii, anonim și deseori stăud în afară de întreprindere, să devină superflu.

În întreprinderile de stat, unde organizarea înseamnă totul, acest fel de proprietar fantomă a dispărut deabinelea. De aci rezultă, că între organizare și renta capitalului există un raport cauzal invers. Când organizarea este puternică, scade renta și viceversa.

În opera sa „Notre dame de Paris“, Victor Hugo, a exprimat autonomia dintre arta construcției și carte, la începuturile ei — cu următoarele cuvinte: „ceci tuera cela“. Și cu aceleași cuvinte putem spune acum la începutul erei organizării, sau la începutul extensiunii sensului organizării, că „aceasta va ucide pe celelalte“.

Organizarea va provoca într-o bună zi reducerea și nimicirea rentei. — Organizarea, în toate domeniile vieții internaționale, naționale, sociale și economice, va elibera într-o largă măsură producția de tirania rentei, scoborând prin aceasta prețurile mărfurilor europene și realizând în chipul acesta ceea ce noi am denumit *imperativul crizei*.

Cu aceasta nu voesc însă a spune că după o atare evoluție, Europa își va recâștiga vechea egemonie economică.

Europa va fi mai fericită ca acum, dar nu va mai putea niciodată atinge vechea putere economică.

De trăit va putea trăi, dar nu va mai putea *exploata* pe alții.

Strict materialicește, Europa va sărăci de sigur printr-o astfel de evoluție; moralmente însă se va îmbogăți căci *pentru întâia oară în istorie, Europa occidentală nu va mai apare în fața celorlalte continente, ca un cămătar, ca un cuceritor, ca un negustor de sclavi, ci ca un savant, un artist și filosof.*

Iar pe acest teren Europa nu-și va pierde niciodată supremația.

Un interview al d-lui Manoilescu

Cu prilejul prezenței sale la Viena, ca participant la lucrările recentei conferințe economice paneuropene, d. Mihail Manoilescu a acordat marelui ziar „Neue Freie Presse“, un interview despre „Sistem preferențial și colaborare“, interview care a apărut în numărul dela 5 Decembrie a. c., al aceluși ziar.

Iată în traducere românească interviewul d-lui Manoilescu:

„Idea tarifelor preferențiale se părea că a obținut un anumit succes la conferința economică dela Geneva din 1931 și un an mai târziu la Stresa. Acest succes a fost însă anihilat de către înșiși adepții sistemului preferențial la Conferința economică mondială dela Londra. La Londra s'a discreditat sistemul preferențial. Mereu se fac eforturi să se găsească ceva care să-l înlocuiască spre a pune sfârșit haosului economic din Europa orientală și centrală. Drumul însă peste atâtea nenumărate conferințe s'a dovedit prea greoi. Totuși trebuie căutată o soluție care nu o găsim decât într-o colaborare *permanentă*. Trebuie cine-va să-și dea seama, că orice complex de cauze

și efecte internaționale, aduce pentru participanți nu numai avantajii dar și renunțări și sacrificii. Totuși rezultatul definitiv este *pozitiv pentru fiecare stat*.

Fiecare țară, fie-că într'ansa predomină industria sau comerțul, va trebui să aducă ca sacrificiu pentru binele general al populației, anumite ramuri ale economiei sale naționale. Aceasta reclamă însă o evaluare minuțioasă, un studiu analitic și pentru aceasta se impun oficii de studii ale tuturor statelor interesate, concentrate într'un anumit loc și al căror obiectiv ar fi cercetarea tuturor urmărilor bune sau rele ale unei eventuale uniuni economice.

Cu toate încercările numeroase de până azi nu a fost încă posibil realizarea unui astfel de studiu analitic. Tot mai imperios se dovedește necesitatea lui. Cel mai nimerit loc pentru un asemenea Birou ar fi după părerea noastră orașul Viena, metropola „Elveției orientului“.

Un manifest electoral corporatist

Primum la redacție apelul d-lui I. Constanțiu, comerciant, candidat la alegerea de senator (secția comercială) a Camerelor de comerț din circumscripția București.

Este o chemare caldă și sinceră pe care un vechiu negustor o face negustorimei pentru a da intereselor ei reprezentantului ce i se cuvine.

Dar în afară de aceasta, am constatat cu bucurie că terenul pe care s'a pus d. Constanțiu este terenul profesional, terenul corporativ. D-sa proclamă, astfel, necesitatea ca comerțul să fie reprezentat în Parlament prin negustori *desemnați de organizațiile profesionale*, în afară de partide, și nu numai prin oameni de partid, chiar dacă aceștia ar fi negustori, ceea ce este exact și părerea noastră. Vorbind de colegiul la care candidează, d. Constanțiu spune că „*cine face politică de partid, nu are ce căuta la acest sufragiu profesional*”, adevăr care se potrivește foarte bine și pentru celelalte categorii profesionale: colegiul industrial și colegiul agricol. D-sa arată că, fiind alesul unei organizații de breaslă, va fi fatal „un factor de execuție mai mult decât unul de invenție”, făgăduind să lupte pentru interesele profesionale în ordinea economică, iar în cea politică să lupte pentru „*modificarea legii electorale în sensul lărgirii reprezentărei profesionale și în special pentru imediata spori-re a senatorilor Camerilor de comerț la numărul prevăzut de Constituție, astfel ca și regionalele să-și aibă reprezentanți din mijlocul lor.*”

După cum se vede manifestul electoral al d-lui Constanțiu este însuflețit de un larg spirit corporatist, ceea ce arată că ideea pe care o preconizăm noi cucerește din ce în ce rândurile profesionaliștilor și pregătește calea pentru o apropiată reformă generală a Statului pe baze profesionale.

Fapt care ne bucură și ne umple de cele mai legitime speranțe.

Pentru membrii „Ligei Național-Corporatiste“

Din cauza numărului enorm de mare de înscrieri, ne este foarte greu să răspundem prin scrisori personale, tuturor prietenilor noștri mai vechi cât și noilor noștri aderenți din Capitală și provincie cari au cerut să fie trecuți ca membri ai *Ligei Național-Corporatiste*.

Deasemenea ne-ar fi foarte greu să răspundem tuturor acelora cari, odată cu cererea d-lor de înscriere, ne-au pus și anume întrebări în legătură cu acțiunea de organizare metodică a *Ligei*.

Ne grăbim să mulțumim, totuși, călduros, pe această cale tuturor acelora cari ne-au înțeles gândul și ne-au apreciat eforturile ce facem pentru creierea unei Români mai bune, și n'au așteptat alte îndrumări ca să adere cu o clipă mai de vreme, la o mișcare menită să dea patriei noastre o nouă înfățișare.

Inscrierea în *Liga Național-Corporatistă* implică însă o mare și nobilă îndatorire pentru toți aceia cari au aderat la ea: *implică, pentru fiecare membru oricât de modest și de simplu ar fi el, datoria de a lupta din toate puterile sale pentru răspândirea principiilor național-corporatiste.*

Spre deosebire de membrii partidelor politice cari, odată înscrși, cred că trebuie să aștepte totul dela partid, — membri *Ligei Național-Corporatiste* au de îndeplinit dimpotrivă, un apostolat, un mesianism, nu față de *Ligă* ci față de ideea național-corporatistă.

Până la publicarea Statutelor *Ligei*, care se va face în cel mai scurt timp posibil. — membrilor *Ligei Național-Corporatiste*, atât cei cari ne-au cerut lămuriri asupra îndatoririlor viitoare cât și acei cari ne-au cerut instrucțiuni asupra activității ce urmează să desfășoare mâine, le răspundem următoarele :

1) Să propage ideea național-corporatistă în cercul lor de cunoștințe silindu-se să facă adepți cât mai convinși și mai hotărâți ai acestei idei ,

2) să îndemne pe noii adepți făcuți de ei ca, la rândul lor, să procedeze la fel în cercul lor de cunoștințe ;

3) să acționeze mai mult asupra elementelor cari s'au ținut până acum departe de orice activitate politică militantă, fără să nesocotească însă și pe acele elemente cari fac azi parte din partidele politice dar cari sunt sau desgustate de politica de partid sau sunt vădit înclinate să primească cu bunăvoință și cu interes ideea național-corporatistă ;

4) să nu încerce a convinge la noua credință politică de cât pe cei perfect cinstiți și cu o reputație bună în societate și în meseria lor, și bine înțeles, pe cei cari trăiesc dintr'o muncă productivă, fie ea intelectuală fie manuală ;

5) Să nu se bucure la prea mulți aderenți; mai bine mai puțini dar convinși decât mulți și nehotărâți; național-corporatismul nu trebuie să dea spectacolul călătorilor politici dintr'un partid într'altul; *Liga* trebuie să aibă soldați devotați ei pe viață, disciplinați și convinși;

6) răspândirea ideii național-corporatiste urmează să fie făcută prin viu grai de membri noștri și prin broșurile și manifestele noastre de propagandă cari trebuie să ni se ceară la nevoie;

7) membri noștri, cari sunt din acest moment *misionarii național-corporatismului* în localitatea lor, trebuie să-și împartă activitatea pe două fronturi: ei trebuie să acționeze pe de o parte asupra indivizilor, după modelul de mai sus, iar pe de altă parte asupra *asociațiilor profesionale*, de orice fel, participând la întrunirile și consfăturile lor, intrând ca membri în rândurile acestor asociații, în comitete, etc.;

8) acolo unde membri noștri socotesc că este posibil, se pot constitui comitete provizorii ale *Ligei Național-Corporatiste*, cari, până la fixarea unui model precis de organizare pe toată țara, să intensifice propaganda în orașe, în târguri și în sate, atât printre indivizi cât și în rândurile asociațiilor profesionale locale, pentru răspândirea și înțelegerea ideii național-corporatiste; această propagandă poate fi făcută prin mijlocul conferințelor, consfăturilor, a șezătorilor, sau prin publicații locale dacă mijloacele o permit;

9) asemenea comitete provizorii pot fi întemelte în orașele capitale de județ sau în târguri, fixându-se în acest din urmă caz sectorul județean care cade în sarcina și în supravegherea lor; inițiatorii și componenții acestor comitete județene sau subjudețene vor deveni membri fondatori ai organizației județene sau subjudețene pe care au întemeiat-o;

10) toți membri *Ligei Național-Corporatiste* din orașe, târguri sau sate, sunt, până la constituirea comitetelor organizațiilor respective, reprezentanții și oamenii noștri de legătură în acele localități; în consecință, ei sunt rugați să stea în permanentă legătură cu noi, comunicându-ne stadiul în care se află acțiunea de propagandă în acea localitate, rezultatele obținute, posibilitățile de viitor, și sugerându-ne măsuri noi pentru a intensifica propaganda și a spori succesul; de asemenea, d-lor sunt rugați să răspândească cu orice preț, în masse cât mai largi, manifestele noastre, și să supravegheze buna răspândire a acestor manifeste;

11) Cum până la creierea unui al doilea organ de propagare a ideii național-corporatiste, „*Lumea Nouă*” este singura publicație care face acest oficiu, membri noștri sunt rugați, în interesul cauzei, s'o răspândească cât mai mult în cercul lor de cunoștințe, comunicându-ne de îndată adresa aceluia cari ar voi să se aboneze;

12) îndată după Sărbători vom tipări, revăzută și completată, broșura „România Stat Corporativ”, precum și o ediție specială a acesteea scrisă pe înțelesul sătenilor, broșuri pe cari le vom trimite în număr mare tuturor membrilor noștri din țară pentru a fi distribuite în cercuri cât mai largi la sate și orașe;

13) cum ideea național-corporatistă este în mers rapid în întreaga Europă, și cum în țara noastră evenimente noi și neașteptate se pot petrece, membrii *Ligei Național-Corporatiste* sunt rugați să intensifice propaganda și acțiunea lor de organizare, penru ca aceste evenimente să ne găsească pregătiți și gata de a le întâmpina cu succes;

14) orice alte nedumeriri sau explicații, pot fi cerute de către membrii noștri din țară *prin scris*, *Secretariatului general al Ligii*, specificându-se în puține cuvinte obiectul întrebărilor, și precizându-se cât mai limpede adresa.

Secretariatul General al

LIGEI NAȚIONAL-CORPORATISTE

Calea Victoriei No. 49 (colț cu Știrbey Vodă)

In așteptarea ceasului...

În cuvântarea de înscăunare, vorbind de predecesorii săi la președinția partidului național-țărănist, d. Mihalache a spus :

„Noi, cei din Vechiul Regat, ne simțeam mândri să dăm sprijinul nostru unuia dintr'ânșii, fie d. Iuliu Maniu, fie d. Alex. Vaida-Voevod, în așteptarea ceasului când și frații din provinciile alipite să acorde această încredere nelimitată celor din Vechiul Regat”.

Din conlucrarea cu frații din Ardeal, d. Mihalache a ajuns la această concluzie : cei de acolo nu acordă încă celor de aci încrederea nelimitată, pe care regățenii se simt mândri să o arate ardelenilor. *Ceasul n'a sosit nici după 15 ani dela unire. Îi așteptăm încă.*

Iar d. Mihalache a fost silit de vârcolaci și împrejurări să ia conducerea partidului atunci când ceasul n'a sosit încă.

Ne întrebăm deci, mai întâi : *Ce se va întâmpla dacă d. Mihalache va fi izbutit să mănânce vârcolacii, dar ceasul tot nu va fi sosit ? Va ceda din nou d-sa locul d-lui Maniu, numai fiindcă acesta n'a ajuns încă să acorde încredere nelimitată celor din Vechiul Regat ?*

Al doilea : De sigur că d. Mihalache a generalizat fără motiv. Desigur că nu acei ardeleni pe cari d-sa li cunoaște și cărora s'a simțit mândru să le dea sprijinul, sunt una cu poporul din Ardeal.

Cu toate acestea ne întrebăm : *După câți ani va bate ceasul jericit, când frații din Ardeal, cu pretenție de a cărmui țara, ne vor înțelege, își vor da seama că noi regățenii nu suntem așa de păcătoși cum ne socot azi, că și unii și alții avem defecte, dar și calități, și ne vor acorda în fine acea încredere nelimitată ?*

C. N.

D-I N. Iorga despre Statul actual

Singurul partid care, — în afară de „Liga Național-Corporatistă“, — se abține dela alegeri, este partidul naționalist-democrat de subț șefia d-lui N. Iorga.

D. Iorga explică această abținere printr'o scrisoare publică adresată amicilor d-sale politici, scrisoare din care reținem următoarele:

„In regimul unui vot universal needucat și din nenorocire aproape needucabil, s'a pus în cale o îndoită piedică: aceea a listelor de candidaturi, cari au suprimat individualitățile și mai târziu aceea a votului pe țară, care impune tot felul de carteluri nesincere de multe ori cu adversarii de principii și cu străinii, adăugându-se cheltueli covârșitoare pentru oameni cari nu trăiesc din exploatarea politicei“.

Aceasta este și părerea noastră.

Dar remediul?

Nu ne îndoim că d. prof. Iorga, cu sinceritatea și curajul d-sale caracteristic, îl va indica în cecece face singura salvare posibilă a țării și a civilizației noastre, profund amenințate în ființa lor de politicianism și de actualul sistem parlamentar: *in sistemul corporativ*, pe care d-sa l-a preconizat de mult, încă de acum câțiva ani, e drept, într'o formă nu tocmai precisă, dar ca principiu fiind exact același.

De ce nu reia d-sa lupta pentru intronarea unui sistem politic pe care l-a inițiat altădată și pe care, de sigur, îl estimează și azi — mai ales azi — la cea mai înaltă valoare etică și politică?

S. A.

Studentii și ideea corporatistă

Ideea corporatistă a început să-și facă drum și în rândurile tineretului universitar, conducătorii de mâine ai țării.

Pentru a o aprofunda însă și a o cunoaște mai bine, studenții au hotărât să înființeze un *Cerc studențesc creștin de studii corporatiste*, ale cărui baze au fost puse acum două săptămâni într'o mare însuflețire, de un număr important de studenți ai facultăților de pe lângă Universitatea din București și ai Inaltei Academii Comerciale.

Ca o urmare a acestui fapt, fundatorii *Cercului* au tipărit și răspândit printre studenți următoarea chemare:

COLEGI,

Secolul al XX-lea este secolul nostru. Privațiunile și asperitățile copilăriei noastre au contribuit, să facă din noi oameni de acțiune. Ne găsim la o cotitură a istoriei, unde este necesară schimbarea oamenilor, pentru reconstrucția fundamentală a lucrurilor.

Vechile formule sunt uzate și incapabile să satisfacă exigențele unei generații noi, care își cere dreptul la viață. Partidele sunt în descompunere. Fiecare speranță este urmată de o deziluzie. Baricade solide apără încă vechile poziții ale lumii materialiste.

Indivizii generației noastre, desorientați mai întâi, devin din ce în ce mai disciplinați și convinși de măreția misiunii ce avem.

Noi am fost generația de sacrificiu, astăzi suntem generația chemată, iar mâine vom fi generația aleasă.

Cei bătrâni asistă la sfârșitul unei lumi care este a lor; noi ne plasăm la începutul lumii nouă, care va fi a noastră.

Ei au abandonat toate speranțele, căci își văd murindu-le lumea, dar credințele noastre sunt întregi, căci o lume nouă se deschide înaintea noastră.

Impărțiți între speranță, revoltă și descurajare, noi ne-am grăbit să ne facem visuri și proiecte nenumărate, înainte de a ne grupa într-o singură forță, care să fie în măsură de a influența asupra mersului evenimentelor.

Conștiința veșnic trează a acestei generații nu adresează nici un apel forțelor timpului ei, dar impune fiecărui individ ca primă datorie o serioasă pregătire sufletească și intelectuală.

Sufletele noastre sunt călite în focul dragostei de țară.

Va trebui însă să deschidem larg porțile minții noastre luminii cărturărești și spiritului de lume nouă, care plutește peste noi.

COLEGI.

Lumea nouă în care intrăm, trebuie să fie produsul minții noastre și al eforturilor intelectuale de fiecare zi, căci ea va fi astfel alcătuită, încât va trebui să corespundă formelor noul de viață.

Trebuie să ne facem o idee precisă despre atitudinea și locul omului în societatea viitoare, și despre morala și datoriile cari-i incumbă acestui om, în lumea viitoare.

Pentru realizarea acestor imperative istorice, fără de cari nu se poate, generația noastră este datoră să se lumineze și să creeze. Pe terenul desțelenit și curățat de resturile formelor moarte, trebuie să dăm viață și să facem să trăiască alte sisteme noi, *creațiuni ale minții noastre.*

Complexitatea vieții sociale, căreia noi trebuie să-i dăm alt drum, ne cere câte o soluție nouă și eficace pentru fiecare din problemele cari o compun.

Rezolvarea acestor probleme nu vine din voința cerului în mințile noastre; noi avem datoria de a munci pentru rezolvarea lor. A face operă negativă fără a lucra paralel la alta pozitivă, înseamnă a face mai rău decât bine. Aceste postulate trebuie să ridice la rangul de ideal.

De îndată ce unitatea acestui ideal va apărea clar deasupra certurilor intestinale și tendințelor contradictorii ale doctrinelor politice, cari alimentează lupta sălbatecă și egoistă dintre oameni, se va face loc unirii tuturor într'un efort comun pentru câștigarea victoriei supreme.

Avem datoria față de noi și față de țara a cărei salvare o voim, să apărăm grăbiți pe scena lumii pentru a duce la bun sfârșit misiunea noastră.

COLEGI,

Față de reformele politico-economice, cari se înfăptuiesc în Italia, Austria, Portugalia, și chiar Turcia, față de roadele binefăcătoare pe cari sistemul corporatist le-a dat în aceste state, sistem care se prezintă cu cele mai multe șanse să ia locul liberalismului perimat, un grup de studenți dornici de a cunoaște opera fiecărui mare reformator, și rezultatele pe cari ea le-a dat în țările respective, ne-am constituit într-o societate academică intitulată: „*Cercul studențesc creștin de studii corporatiste*”, care își propune să aprofundeze aceste probleme economico-sociale, pentru a vedea dacă sunt bune sau rele, aplicabile sau inaplicabile în țara noastră.

Este de datoria fiecărui student creștin, dornic de niște vremi mai bune, să devină membru activ al acestui cerc, în care nu se cere nimic, ci se dă totul.

În acest cerc și în altele cari vor lua ființă, se va preciza și se va difuza idealul nostru.

Înarmați cu platoșa unui caracter format, și călăuziți de o minte luminată și fecundă, VOM INVINGE.

Pentru „*Cercul studențesc creștin de studii corporatiste*”

BASILE MARGHESCU, student al Fac. de Drept

JUSTIN GEORGIAN, student al Acad. Comerciale

Sediul *Cercului* este în Calea Victoriei 49 (întrarea prin str. Știrbey-Vodă).

După informațiile ce avem, un mare număr de studenți de pe lângă toate facultățile s-au grăbit să adere la *Cercul studențesc creștin de studii corporatiste*.

De asemenea, ni se scrie din celelalte centre universitare, că studenții vor să înființeze Cercuri similare și pe lângă Universitățile din Iași, Chișinău, Cernăuți, Cluj și Oradea Mare. Ei au și cerut lămuriri în acest sens conducerei *Cercului studențesc creștin de studii corporatiste* din București.

S. A.

Preoții și politica

După P.P. S.S. Episcopi ai Bihorului și Râmnicului și I. P. S. Mitropolit Plimen al Moldovei, iată acum că însuși I.P.S. Miron, Arhiepiscop și Patriarh al României, condamnă printr-o circulară, amestecul preoților în destrăbălarea politicianismului de partid.

Este, bine înțeles, greu acestor înalte fețe bisericesti să ceară direct preoților de a nu mai face politică, fiindcă e cu deosebire dificil să fixezi prin ordonanțe pastorale locul unde se sfârșește politicul pur, social, educativ și național, și unde începe politicianismul degradant și desgustător.

Totuși, e bine că se pune astfel o frână desmăului politicianist al unor preoți cari și-au uitat de menirea lor, — cei mai mulți din ei sunt victimele demagogiei național-tărăniste, — în așteptarea aceluși sistem politic salutar — corporatismul, —

care, fără a ridica culva, deci nici preoților, dreptul de a face politică, va stărpi din rădăcină politicianismul, și va face din preot adevăratul slujitor al ideii de *res publica* în mijlocul păstoriiților săi, la umbra protecției a Bisericii și a învățăturilor moralei creștine.

I. J. R.

Iarăși sindicalizarea profesorilor

Deși Congresul din Noembrie a avut loc, discuția în jurul problemei sindicalizării membrilor corpului didactic, continuă cu inflăcărare.

Un ziarist, de pildă, cere neapărata sindicalizare a profesorilor secundari pe temeiul luptei de clasă și dreptului la grevă. Observăm în treacăt că ceea ce socotește acest ziarist ca absolut necesar pentru salvagardarea intereselor profesorilor, nu i se pare tot atât de necesar pentru salvagardarea interesului ziaristilor profesioniști, pe cari nu-i indeamnă să părăsească vechile lor asociații de ajutor mutual pentru a-și constitui sindicate bazate pe principiile de mai sus.

Revenind la chestiunea sindicalizării profesorilor, reținem faptul că ea este justificată de către partizanii ei, prin credința că „valorificarea breslei profesorilor — ținta supremă a sindicalizării, — cu orice preț și în ciuda tuturor coalițiilor politice“, nu se poate realiza decât pe calea luptei de clasă și a dreptului la grevă, adică a sindicalismului politic revoluționar și nu a sindicalismului profesional național.

Profundă eroare. Noi oferim o altă cale profesorilor: *corporatismul*, și nu le cerem o aderare imediată la această metodă. Ca oameni de carte și de cugetare, le cerem să ia însă într-o atență cercetare doctrina corporatistă, și numai după aceasta să ne spună dacă salvagardarea intereselor lor de breaslă se poate realiza mai bine pe calea sindicalismului politic revoluționar, pe care-l propagă unii dascăli prea pripiți, sau dacă ea nu este mai bine și mai complect realizată în sistemul corporatist?

Profesorii luminați și serioși au deci cuvântul, pe care nu ne îndoim că-l vom auzi cât de curând.

L. N.

Principiile corporatismului italian

Am arătat în numărul trecut al revistei noastre că în Italia s'au petrecut în luna din urmă evenimente pe cari până și adversarii fascismului sunt siliți să le recunoască ca fiind de o importanță istorică pentru regatul și poporul italian.

Intr'adevăr, între 8 și 14 Noembrie a. c., Consiliul național al Corporațiilor s'a pronunțat definitiv pentru instituirea unui *veritabil regim corporativ integral*, iar Ducele, încheind lucrările Consiliului cu un discurs căruia nu i se poate spune altfel decât epocal, — a declarat, între altele, că această reformă va fi realizată cât mai curând posibil.

Ca să se vadă ce importanță se acordă în streinătate, evenimentelor din Italia și discursului ținut de d. Mussolini, vom

arăta că un ziar francez afirmă că săptămâna dintre 8 și 14 Noembrie 1933 va marca o dată poate mult mai însemnată pentru Italia decât data de 28 Octombrie 1922, ziua când s'a efectuat memorabilul marș asupra Romei, sau ca perioada care se întinde între 1925 și 1926, când fură elaborate legile asupra puterilor șefului guvernului, asupra presei, asupra Marelui Consiliu și asupra sindicatelor.

Ducele și-a început marele său discurs prin a face procesul capitalismului și al epocii liberalismului economic care a caracterizat secolul trecut. Declarând apoi că adunarea Consiliului național al Corporațiilor este o *adunare politică*, Ducele a criticat Societatea Națiunilor și, reamintind de pactul celor patru „de care nimeni nu vorbește dar la care se gândeste toată lumea”, a schițat modul cum ar trebui reorganizată diplomaticeste Europa pentru a mai putea să dirijeze, ca până acum, civilizația umană.

În fine, Ducele s'a ocupat de reforma Statului precizând în fraze și formule lapidare cari și cum vor fi concepute noulle organe vitale ale Statului: *corporațiile*, cari sunt pe cale să devie organismul caracteristic și definitiv al regimului politic italian.

Mai înainte de orice, noul sistem va face astfel ca să nu mai existe luptă de clase în sânul aceleiași societăți. Capitalul și munca trebuie să colaboreze într'o armonie perfectă. Dar alături de aceste două elemente ale producției, se situează de acum înainte un al treilea, nesocotit până azi: elementul tehnic. Producția este rezultatul efortului comun al muncii manuale, al tehnicei și al capitalului. Aceste trei elemente trebuie să-și ordoneze ele înșile conduita, dar trebuie evitat ca impulsunea prea mare a unuia din ele, să exercite asupra ansamblului o deviație care ar fi periculoasă pentru colectivitate. Căci, după cum a spus Ducele, nu trebuie niciodată pierdut din vedere scopul însuși al activității productive, care este de a fi în serviciul necesităților umane și de a ameliora condițiile de viață ale colectivității. De aceea, activitatea acestor trei elemente ale producției, se va desfășura sub egida și controlul Statului.

Corporația va avea să îndeplinească deci o dublă funcțiune: ea va realiza, pe de o parte, colaborarea elementelor de producțiune și va organiza producțiunea în vederea satisfacerii intereselor colectivității, pe de altă parte, ea este instrumentul care permite Statului să disciplineze această producțiune.

Concepută astfel, corporația este în acelaș timp autonomă și autolimitată.

Autonomia de care ea se va bucura va permite o liberă dezvoltare a producției (Consiliul a hotărît că interesul individual poate continua să subsiste atâta timp cât el nu se opune interesului colectiv, și a respins ideea unei corporațiuni dotate cu puterea de a îndeplini rolul de gestionară a întreprinderilor economice).

Autolimitarea pe care Statul poate s'o determine pune o frână necesară și disciplinează sau fiecare element al producției, sau producțiunea în ansamblul ei. Iată pentru ce s'a atribuit corporației o putere care a fost numită „normativă” și

care, atunci când ea va fi exercitată de organul reprezentând toate corporațiile, — Consiliul național, — va fi în fapt o adevărată putere legislativă. Drept care l-a determinat pe Duce să anunțe apropiatul sfârșit al Parlamentului, care va fi înlocuit cu Consiliul Național al Corporațiilor. Și cum statul-major al corporațiilor va cuprinde în afară de elementele economice, și pe reprezentanții administrației de stat, ai partidului fascist, ai capitalului, ai muncii și ai tehnicii, rezultă că competența viitorului consiliu național al corporațiilor ce va înlocui parlamentul nu va fi exclusiv economică ci și politică.

Astfel schișată noua ordine de drept din Italia, și rolul ce va reveni în curând corporației ca instrument de drept public, n'a fost de loc exagerat când s'a spus că marele discurs al Duceului a marcat o epocă în evoluția Italiei.

Incheind acest scurt și palid rezumat al magistralei cuvântări, nu putem decât să ne exprimăm regretul că spațiul nu ne permite să o reproducem în întregime, cum am fi voit.

Sperăm însă ca în scurt timp să avem la dispoziția noastră un nou organ de publicitate — o gazetă săptămânală — în care să putem reproduce aceste pagini ce cuprind atâtea interesante învățături pentru național-corporatiștii români.

S. A.

Desmățul Statului democrat

Ziarele au publicat un protest al d-lui A. Călinescu, fost subsecretar de stat la interne, contra corpului de jandarmi rurali din județul Argeș, cari s'ar deda la samavolnicia și ilegalități.

Faptul ni se pare foarte verosimil, după cum pe timpul alegerilor național-tărăniste, ni se păreau tot atât de verosimile protestele candidaților liberali contra acelorași jandarmi.

Este însă dovada cea mai strălucită a anarhizării vieții publice și a nivelului scăzut la care se află astăzi autoritatea Statului politicianist democrat. Este, de asemenea, dovada irefutabilă a bazelor greșite pe cari este clădit acest stat.

Când un fost subsecretar de stat la interne ajunge să se plângă în public, și a doua zi după ce a plecat dela minister, de samavolnicile foștilor săi subalterni, puși să comită acte de ilegalitate de actualii lor șefi, nu mai e nimic de sperat în îndreptarea acestui Stat democratic destinat pleirii.

Dacă ar fi măcar pentru stărpirea acestor moravuri, și încă tot ce e om cu bun simț și cu dragoste de țară, în România, ar trebui să se pronunțe deschis și categoric pentru introducerea cât mai grabnică a Statului corporativ.

I. J. R.

Imperialismul lui Hitler

Se discută în toate țările despre tendințele imperialiste ale lui Hitler, așa după cum pe vremuri se discuta despre tendințele imperialiste ale lui Napoleon.

Arătăm în altă parte, cum acesta a trebuit să devie imperialist pentru ca să poată ajunge prin masse la postul de comandă. Hitler a voit și el ca, tot prin masse, să ajungă la

postul de comandă. Iar masele l'au sprijinit, și-l sprijină, nu pentru ceea ce Hitler ar putea să facă bine înlăuntru, cât pentru ceea ce le făgăduiește pe tărâmul relațiilor cu celelalte neamuri.

În acelaș timp, nu se poate spune despre Mussolini că a venit la putere prin mase. El erea atunci numai capul unei minorități, hotărâtă dar minoritate, a poporului italian. A putut, astfel, să puie rânduială în interior, fără a ațâța poporul în potriiva altora. Iar azi, stăpânește pe temeiul a ceea ce a înfăptuit, ca *organizator*.

Se dovedește, astfel, că regimul democrației, așa cum a ieșit din revoluția franceză, trebuie să devie prin însăși natura lui, imperialist, spre răul și al poporului aflat sub astfel de regim și al celorlalte popoare.

C. N.

Politica „țărănistă” și Cadrilaterul

Încă de pe vremea numeroaselor guverne național-țărăniste, au început să emigreze din Cadrilater turcii.

Ducă-se! Nici un regret pentru o populație, onestă, de sigur, și trudnică, dar refractară oricărui progres și incapabilă de o muncă mai ordonată, creatoare și folositoare colectivității.

Aflăm acum că pământurile acestor emigranți sunt cum-părate de bulgari, pentru ca terenul stăpânit de aceștia, în Dobrogea, să fie și mai întins, și să constituie un argument în plus pentru vecinii noștri iredentisti dela Sud.

Ce-au păzit în acest caz cei doi subsecretari de stat național-țărăniști, dela ministerul agriculturii, și ce păzesc astăzi urmașii lor liberali la același minister? În afară de rezolvarea petițiilor prezintate de către parlamentarii regimului, n'au găsit sinecuriștii aceștia nici un moment liber pentru a se ocupa și de vasta problemă a naționalizării Cadrilaterului?

Și în acelaș timp, d. Mihalache & C-nia îi dă înainte pe vechea arle a „țărănismului”...

Iată unul din rezultatele politicei „țărăniste”: trecerea pământului dobrogean în stăpânirea bulgarilor.

Frumoasă politică, domnule Mihalache!

S. A.

Se servește Coroana?

Oamenii inteligenți nu fac decât gafe intenționate și bine calculate.

Suprimarea sau scoaterea din lege a „Gărzii de Fier” este o gafă. Ea aduce acestei organizații o aureolă de martiraj, care se adăogă la metodele sale mistice, și care va constitui un element de succes pentru ea, și astăzi și în viitor.

Ea provoacă și pe cei mai obiectivi și mai liniștiți dintre oameni, prin contrastul dintre suferințele tinerimii naționaliste și bucuria evidentă a unor cercuri minoritare, stăpâne pe o mare parte din presa cotidiană.

Ea trezește grave semne de întrebare în ce privește însuși

mottul chemării la guvern a partidului liberal de sub conducerea d.-lui Duca.

Ea pune, în sfârșit, în cauză, în chip direct sau indirect, și ceea ce trebuie să rămână totdeauna mai presus de impudri și de resentimente.

Liberalii au făcut o mare gafă.

Dar liberalii sunt oameni foarte inteligenți.

L. N.

Buruiana de prisos

„Drum Nou“ se întreabă cum se explică faptul că eternul cameleon ziaristic, d. Nae Ionescu, care mai dăunăzi lua atitudine împotriva moralei în politică, a încercat după aceea să lămurească refuzul d-lui Gheorghe Brătianu de-a conlucra cu d. Duca, prin motive de ordin „etic“?

Contradicția e evidentă, dar ea nu ni se pare de loc nenațională. Dl. Ionescu are o haină cu două fețe: îmbracă pe aceea care-i convine la timpul potrivit. A fost eri pentru camarilă. Azi e contra. A fost eri pentru democrația internațională și pentru „fărănișism“? Azi e naționalist și aproape-aproape corporatist.

De ce n'ar fi fost odată și contra moralei în politică pentru ca să poată fi apoi pentru ea?

Dar noi credem că „Drum Nou“ îi face prea mare cinste ocupându-se de tribulațiile sale, deși, în fapt, rolul unui organ de luptă este să demaște în tot momentul pe impostorii din politică și din presă. Altfel nu mai poate fi curățată niciodată viața publică de buruienile cari o înăbușe. Și numitul Ionescu este una din aceste penibile burueni...

P. B.

Limbajul unui fost prim ministru

Limbajul d-lui Maniu a fost întotdeauna pitoresc, — e drept, de un pitoresc cam de suburbie, ca și multe din actele sale. Cum ar putea fi socotit altfel faptul că d.-sa, om în toată firea, trecut de 60 de ani și fost președinte al Consiliului, a primit pe d. Mihalache la gară cu... un buchet de flori?!

Inchipuiți-vă numai așa ceva pe vremea lui Maloescu, a lui Carp, a lui Ion Brătianu! Ar fi răs țara un an întreg, iar purtătorul buchetului de flori ar fi trebuit să iasă, pur și simplu, din politică.

Sunt, într'adevăr, gesturi cari nimicesc pentru vecie cariera politică a unui om.

În ceea ce privește limbajul, d. Maniu s'a adresat noului său șef, spunându-i „dulce frate Mihalache“, sau „scumpul nostru frate“, ori „iubitul prieten Valda“, etc., în stupefacția auditorilor cari, oricât ar fi fost și ei la nivelul intelectual al fostului președinte de consiliu, știu totuși din instinct, că asemenea expresii se pot utiliza în familie sau în particular, dar nici de cum n'au ce căuta în gura unui om politic!

Cu „dulce“, cu „scumpe“ și cu „iubite“ nu se conduce o țară. Se poate extazia, cel mult, o dulce și scumpă familie de politicieni cari, din întâmplare, mai sunt și rubedenii...

S. A.

A se slăbi

Răspândirea ideilor corporatiste a început să sperie rău pe profitorii regimului politicianist. Ar părea că s'a sunat mobilizarea generală împotriva corporatismului. Avocați din oficiu se reped, care mai de care, cu noi argumente întru apărarea lumii care se duce.

Unul din acești avocați vorbește, într'un ziar, de mașinism, de particularitățile mijloacelor de transport din zilele noastre, și de alte lucruri cari ar face imposibilă ființarea ori căruia regim corporativ, de oarece astfel de lucruri nu existau pe vremea breslelor.

Afle mai întâi cinstitul preopinent că se înșală atunci când crede că regimul corporativ n'ar fi decât o reînviere a breslelor. Binevoiască domnia sa, înainte de a începe să dea cu gura, să citească revista noastră.

Însă unde acest domn este bine, este atunci când *ne vorbește nouă de mașinism și de particularitățile mijloacelor de transport* din zilele noastre. Dar bine, ilustre domn — care, de sigur, vorbești de astfel de lucruri din cărți, poate chiar din acele cărți în cari autori socotiți clasici nu știu să arate care e deosebirea între o mașină și o sculă, — nu ai băgat de seamă că în cercul nostru sânt câțiva ingineri? Că președintele nostru, el însuși este inginer? Nu te-ai gândit că acești oameni, prin însăși practica de toate zilele a meseriei lor, vin în atingere cu mașinismul și cu mijloacele moderne de transport? Nu te-ai gândit că astfel de oameni sânt *mai indicați decât oricine*, să-și dea seama dacă corporatismul se potrivește sau nu cu ele? Nu te-ai gândit că dacă o nepotrivire ar exista, astfel de oameni ar trebui să o vadă *cei dintâi*?

Vorba lui Carageale: „*A se slăbi*“.

C. N.

Scrânciobul din Franța

În momentul când scrim aceste rânduri, aflăm că noul guvern francez al d-lui Chautemps a obținut, cu mare majoritate, votul de încredere a Camerii. Ce va fi până când rândurile vor apare, nu se poate ști. În Franța funcționează azi, ca la noi în sărbătorile Paștelui, scrânciobul politic. N'apucă un guvern să ajungă sus, că se și pomenește jos. Urmează „altul la rând“, ca și acesta să pată la fel. Numai că distracția din Franța e mai primejdioasă decât scrânciobul nostru.

Franța de azi suferă de cele două rele de cari suferea Franța din ajunul marelui revoluții: desechilibrul bugetar și desechilibrul balanței comerciale. Ca și atunci, Franța face față desechilibrului bugetar prin împrumuturi și încă prin împrumuturi pe termen scurt. Ca și atunci, Franța nu știe ce să facă pentru a restabili echilibrul balanței plăților.

Însă împrumuturile au început să devie din ce în ce mai oneroase și mai greu de realizat. În luna Noembrie, cererile de restituire pentru bonuri de tezaur au depășit cu 750 milioane de franci reinvoierile. *Într'o singură lună* posibilitățile de credit ale Statului au scăzut cu trei sferturi de miliard de franci. În

ceea ce privește deficitul balanței plăților, el a început de pe acum să se manifesteze prin exporturi masive de aur, cu toată intervenția fondului de egalizare pus la bătaie de Anglia. *Intr'o singură săptămână aur în valoare de aproape un miliard și jumătate a trecut granița.*

Oamenii cu răspundere își dau seama de primejdie, văd mijloacele de a o înlătura, dar sânt cu mâinile legate. Față de scăderea venitului național, nu e decât o soluție: *adaptarea la noua valoare a francului.* Inșă cei asupra cărora ar trebui să se răsfrângă această adaptare, se opun. In primul rând se opun funcționarii, cari nu admit nici o reducere de salarii. Guvernele capătă moțiuni de încredere până ce pun punctele pe i. Indată ce ajung aci, votul de neîncredere se produce și scrânciobul se învârtește încă odată.

„In regimul de azi, *cei ce SE alimentează* joacă un rol nemăsurat de mare in conducerea Statului, față cu acei *cari IL alimentează*“, a spus d. Manoilescu. (Discurs ținut in ședința Senatului dela 17 August 1932).

D. Gaxotte constată pe de altă parte, că „provinciile cari joacă cel dintâi rol in activitatea economică a Franței, sânt acelea cari insemnă mai puțin in Republică“.

Buba este organică, și nu va putea fi lecuită decât printr'o modificare tot organică. Din constatarea d-lui Gaxotte reiese un lucru: fiecare trebuie să albă in conducerea Statului o însemnătate in raport cu rolul pe care-l joacă in activitatea economică, *ceea ce se înfăptuiește in regimul corporativ.*

Q. E. D., cum se termină in matematică.

C. N.

Cooperația și alegerile

Suntem obișnuiți a trece ușor asupra manifestărilor in legătură cu campania electorală socotindu-le efemere și deci nevrednice a le studia. Cu toate acestea sunt pline de învățătură atunci când stai să o cauți.

Din actuala luptă electorală ne-au atras atenția până acum manifestele lansate de partide, in cari am putut găsi câteva lucruri cari ne interesează pe noi in preocuparea ce o avem de a stabili cât mai precis caracterele specifice ale cooperatiei românești, pentru a putea la timp, s'o încadrăm și să-i dăm rolul ce i se cuvine in statul corporatist.

Partidul Liberal dela guvern promite „reorganizarea cooperatiei și scoaterea ei de sub stăpânirea nefastă a unui politicianism lacom și incapabil“. Iar mai departe își ia sarcina să se ocupe cu: „sporirea cooperativelor agricole și constituirea pădurilor comunale...“.

Partidul Tărănist-Radical își propune ca venind la guvern să ne dea: „Desvoltarea mișcării cooperatiste prin mijlocirea cărora să se asigure producătorului puțința de a realiza întreaga valoare produsului muncii sale“.

Partidul Național-tărănist, abia plecând dela guvern, crede că pentru a ajuta „Desvoltarea orașelor și in acelaș timp ocrotirea elementului național, așezând la temelia vieții de

Stat, ridicarea morală și materială a satelor", va trebui să facă, între altele și „întinzând sistemul cooperativ”.

Partidul Social-Democrat ridică la loc de mare cinste asociația, care în agricultură va trebui să introducă „principiul colectivist”; dar nu uită nici cooperația. Așa, atunci când se ocupă de regimul pădurilor spune că exploatarea acestora se va face fie în regie proprie, fie prin cooperative țărănești; iar lupta contra cametei se va duce și prin aceea că se va „încuraja cooperația de credit”.

N'am găsit la celelalte partide și grupări ceva care să merite a fi menționat în sensul care ne preocupă pe noi, dar cred că din cece am citat putem trage deocamdată două concluzii :

1. *Se desprinde din cele de mai sus credința că mișcarea cooperativă este o problemă de guvernământ*, putând să se acționeze asupra ei prin mijloacele cunoscute, fie pentru a o scoate de sub stăpâniri nefaste, fie pentru a o extinde, desvolta, etc. etc. Deci credința că atât structura întreprinderii cât și mijloacele de acțiune pot fi determinate de sus în jos prin măsură de politică economică, socială, etc.

2. De vreme ce aceste pasagi fac parte din manifeste electorale, cari sunt menite a captiva bunavoința alegătorilor, înseamnă că și aceștia au tot această credință, căci noi suntem convinși că altfel n'ar figura, ca atâtea alte chestiuni pe cari oamenii politici le gândesc, dar nu le anunță în manifeste. N'am văzut încă într'un manifest să se vorbească de mărirea impozitelor; aplicarea amenzilor școlare; munca obligatorie, etc., pentru că nu sunt pe placul guvernanților, dar se fac de guverne.

Trăgând aceste concluzii nu ne facem iluzia că am stabilit un adevăr integral, dar avem impresia că am fixat un punct care la timp va putea fi discutat și pus în cadrul ce i se cuvine.

M. P.

Conferința Paneuropeană

Între 2 și 5 Decembrie a lucrat la Viena Conferința economică paneuropeană, convocată de către contele Coudenhove-Kalergi, președintele Uniunii paneuropene.

Au luat parte la conferință între alții, Francis Delaisi, marele publicist francez, Gustav Gratz, fost ministru de externe al Ungariei, Lovday, directorul economic al Societății națiunilor, Hantos, cunoscutul publicist și profesor ungar, etc.

Dăm în altă parte discursurile pe cari le-a ținut la deschiderea conferinței și a doua zi, în ședință publică solemnă, d. Mihail Manoilescu.

Voim să notăm numai că amândouă aceste discursuri au fost ținute în prezența Cancelarului Austriei, d. Dolfuss, care le-a subliniat cu cele mai mari semne de interes, și care a avut o lungă convorbire cu d. Manoilescu, privitoare la doctrina corporativă și la reforma corporativă a Statului austriac.

Pasagiul din discursul d-lui Manoilescu care face legătura între raționalizare, corporatism și Paneuropa, a produs, în spe-

cial, cea mai mare impresie, și a fost viu aplaudat de către Cancelarul Dolfuss.

Rezoluția finală a Conferinței privește înființarea la Viena a unui „Birou permanent de studii economice europene“, care va avea misiunea să întreprindă studiul efectelor pe care le-ar avea diferitele grupări economice eventuale între Statele Europei, și în special gruparea țărilor din Europa orientală, asupra fiecărei ramuri economice și asupra fiecărei economii naționale în particular. Aceste studii vor duce la demonstrarea concretă a avantajului global și permanent care cu toate sacrificiile parțiale și trecătoare, ar fi scos de fiecare țară, prin constituirea unor unități economice europene regionale.

Această rezoluție, adoptată în unanimitate de către Conferința economică paneuropeană, a fost propusă de d. Manoilescu, care a funcționat ca vicepreședinte al Conferinței și ca președinte al comisiei pentru problemele comerciale și vamale.

L. N.

Domnul Mihalache dictator

D-l Mihalache a fost proclamat șef al partidului național-tărănist. Cu acest prilej, d-sa a ținut o cuvântare prin care își desvăluie, cel puțin în parte, gândurile, cari sînt foarte interesante.

Vorbind de rolul șefului partidului, d-sa spune că „inițiativa conducătorului joacă un rol foarte important“. Comparând situația de azi cu aceea a unui „automobil care parcurge drumuri și ulițe întortochiate“, în locul trenului care merge pe șini, d-sa adaugă: „inițiativa conducătorului automobilului este hotărîtoare în anumite situații“. Deci d-l Mihalache înțelege să aibă în sînul partidului libera inițiativă, atunci când va crede de cuviință. Ceeace înlătură ideea de democrație integrală, atât de scumpă până acum partidului național-tărănist. D-l Mihalache înțelege să devie pentru acest partid ceea ce Mitiță Sturza a fost pentru partidul liberal.

Dar d-sa înțelege să mai joace un rol identic și în țară. **REGELE NU ARE NICI UN ROL ÎN CONDUCERE.** Acest rol revine primului ministru, ca urmare a răspunderii ce acesta se presupune că are. Regele și țara sunt numai organe cari trebuie să se mărginească a acorda încrederea lor unui guvern, acelei piramide politice în vârful căreia stă primul ministru, încredere care se traduce prin „mână liberă în conducere“. Sau, într'un cuvînt, rolul Regelui și al țării este de a da „mână liberă în conducere“ unui guvern care, la rîndul său, transmite primului ministru această „mână liberă în conducere“. Azi, din pricina vârcolacilor cari se interpun între Rege și țară, Regele nu a dat „mână liberă în conducere“ primului ministru ce i-a fost furnizat de către partidul național-tărănist. Deci lupta trebuie dată pentru ca vârcolacii să dispară, adică pentru ca d-l Mihalache să aibă mână liberă în conducere sau, cum am zice pe românește, pentru ca domnul Mihalache să devie dictator peste Rege și peste țară.

Ca și în regimul Sovietelor, în regimul național-tărănist democrația este numai o expresie, care are menirea de a da putința să nu se pronunțe cuvântul de dictatură, și încă dictatură personală. Acesta ar fi și tâlcul acelei părți din declarația de la Câmpulung, în care d-l Mihalache vorbește nu de dictatura țărănimii, ci de dictatura în folosul țărănimii.

Și când te gândești că noi corporatiștii sântem invinuiți de tendințe dictatoriale, de reacționarism și de toate relele cari trebuie să sârbească părul oricărui om cu dragoste de popor și țară!

C. N.

Din activitatea „Ligii Național-Corporatiste“

CONSTITUIREA

Lansarea manifestului de constituire a LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE, s'a făcut în toată țara prin îngrijirea prietenilor noștri, placardându-se manifestul în afișe mari, și împărțindu-se în formatul de mână. (În această privință am fi foarte recunoscători cititorilor „Lumii Noui“, dacă ne-ar atrage atenția unde au mai rămas localități în cari manifestele noastre nu s'au afișat sau împărțit).

Apariția manifestului a fost primită cu cea mai mare în-suflețire, nu numai în cercurile prietenilor noștri, ci și în mijlocul întregii intelectualități din Capitală și din provincie.

Adeziunile cari ne-au sosit sunt și numeroase și foarte alese. Profesori universitari, profesori secundari, ingineri, preoți și învățători, industriași, comercianți, funcționari de toate categoriile, studenți, și agricultori mari și mici, s'au grăbit să fie printre cei dintâi înscriși în *Ligă*. În numărul viitor vom publica cea dintâi listă a unei părți din membrii LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE.

Dacă ținem seama că noi nu dispunem încă de un ziar al *Ligii* și că presa, ca totdeauna, a fost foarte rezervată în ceea ce ne privește, adeziunile numeroase pe cari le-am primit, sunt pentru noi neașteptate.

În curând vom pune la dispoziția tuturor prietenilor noștri Statutele provizorii ale LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE, așa cum au fost elaborate de către fondatorii ei, urmând ca pe baza acestor Statute să purcedem la constituirea comitetelor județene și a comitetelor profesionale, cari sunt baza organelor de conducere ale *Ligii*.

Îndată după alegeri, vom publica programul LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE, care va cuprinde opinia *Ligii* asupra întregii politici de Stat, și asupra felului în care ea trebuie îndrumată.

Acest program, tratând problemele de actualitate, cari preocupă opinia publică, va complecta în chip fericit, manifestul nostru, care înfățișează liniile mari ale reformei Statului în sensul național-corporatist.

INSTALAREA „LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE“

Odată cu constituirea *Ligii*, a trebuit să ne dăm și un cămin nou și încăpător.

Acest cămin s'a constituit în *Calea Victoriei 49* (colț cu *Știrbei Vodă*) la etajul I, în fața Ateneului și a Cafenelei Corso. Sediul nostru dispune de un număr mare de camere în cari, pe lângă LIGA NAȚIONAL-CORPORATISTA, se va instala și redacția revistei „LUMEA NOUĂ”, precum și INSTITUTUL DE STUDII CORPORATISTE pe care-l vom înființa în curând ca o amplificare și dezvoltare a actualului *Oficiu de studii și în. formații corporative*.

Astfel, prietenii noștri din Capitală și provincie vor putea să viziteze oricând, căminul nostru, și să se întrețină acolo cu alți prieteni și cu fondatorii *Ligii*, asupra problemelor cari constituie patrimoniul nostru de preocupări și de credințe comune.

SPAȚIUL ECONOMIC CORPORATIST

Este titlul conferinței pe care d. Profesor Mihail Manollescu a ținut-o în ziua de Sâmbătă 16 Decembrie, la ASOCIAȚIA GENERALĂ A ECONOMIȘTILOR, pentru deschiderea ciclului de conferințe al *Asociației*, din acest an.

Asupra acestei conferințe vom avea mai multe de spus.

O CONVOCARE

a tuturor membrilor LIGII NAȚIONAL-CORPORATISTE, din Capitală, va fi lansată îndată după alegeri, pentru a-i aduna la sediul nostru din Calea Victoriei 49, în vederea problemelor noastre de organizare.

O critică a Parlamentarismului

De curând literatura referitoare la parlamentarism a fost îmbogățită de d. Profesor Bernard Lavergne dela Universitatea din Lille, cu o lucrare care nu poate să treacă neobservată. Lucrarea a apărut sub denumirea de „LE GOUVERNEMENT DES DÉMOCRATIES MODERNES”, în editura Felix Alcan — Paris, și cuprinde două volume de 624 pagini.

Autorul se declară un partizan al regimului parlamentar democratic, căruia îi atribuie o serie de merite cari îl fac să nu poată fi înlocuit fără pierdere pentru societate, însă îi aduce și o critică foarte severă și pe care o vom schița mai jos.

Știința și tehnica modernă cer astăzi cunoștințe mult prea întinse, pentru nivelul intelectual al parlamentarilor, cari prin aceasta nu mai au, în fapt, exercițiul mandatului lor. Explicația acestei lipse de pregătire este dată prin aceea că *singură politica, deci funcția de conducere a Statului, nu cere nici o pregătire prealabilă celor cari i se dedică*. Calitățile morale ale celor aleși sunt, deasemenea, considerate ca un motiv de slăbiciune a regimului parlamentar și, în fine, disprețul acestora pentru tot ceea ce reprezintă competență. Cu acest prilej, d. Lavergne face o observație foarte justă, constatând că în

viața parlamentară, una din categoriile cele mai slab reprezentată, este aceea a profesorilor universitari.

O altă serie de defecte pe cari le-am putea considera ca cele mai însemnate, sunt arătate de autor prin: tendința autoritaristă a parlamentarilor, subordonarea părerilor lor intereselor electorale, corupția, etc.

Trecând la scăderile parlamentarismului în însuși modul lui de a funcționa, arată cum acestea duc la un desacord între interesul general și tendințele pe cari le manifestă parlamentul sub presiunea altor factori ca de exemplu interesele de partid, influențele diferitelor grupări interesate, etc. Este caracteristică remarca ce o face că oameni ca Poincaré, Clémenceau, Gambeta, s'au bucurat de mai multă popularitate în țară de cât în parlament.

Față de această situație, dar credincios regimului democratic, d. Bernard Lavergne propune un nou sistem de reprezentare a națiunii, numindu-l *sufragiul social*.

Sufragiul social ar face ca alături de sufragiul universal, să poată participa la conducerea treburilor publice o *elită socială* aleasă printr'un vot care ar fi în același timp universal, colectiv și *inegal*.

Folosind însuși textul autorului, noul sistem s'ar prezenta astfel: „De o parte sufragiul universal *individual, direct și egal* pentru toți, prin care fiecare om, în calitate de usager de servicii publice, exprimă pe cât se poate, suma doleanțelor sale particulare. Pe de altă parte, votul universal *social, indirect, colectiv, esențialmente inegal*, prin care fiecare cetățean considerat pe planul valorii sale productive, transmite corpului social la care aderă sarcina de a pune în serviciul Statului toată competența socială pe care acest corp o cuprinde“.

Problemele pe cari le ridică lucrarea d. lui Lavergne comportă o discuție mai largă care, desigur că se va produce în lucrările de specialitate ce nu vor putea ignora această nouă teorie.

M. P.

Pentru abonații noștri

Rugăm pe abonații noștri cari nu și-au achitat încă abonamentul pe anul în curs, să înainteze sumele datorate pe adresa Administrației revistei, str. B. Mussolini No. 27, iar pe aceia dintre cititori cari ar voi să se aboneze, să comunice aceasta printr-o carte poștală, la aceeași adresă, înaintând în același timp și costul abonamentului sau menționând că el va fi achitat ulterlor.

Atragem, de asemenea, atențiunea tuturor cititorilor revistei noastre că cu numărul viitor începem un nou an de apariție — al III-lea, — și că acest prilej este cel mai bine venit pentru a face un abonament, căci astfel abonatul va putea să aibă Revista începând cu numărul unu și până la numărul 12 inclusiv.

Cererile de abonament se fac numai pe adresa Administrației noastre, str. B. Mussolini No. 27, București.

